

DE
IVRE RELEVII
Totius ferè Christiani Orbis Regnorum
TRACTATVS

IN CATHEDRIS, SVBSELLIIS, AC AVLIS VTRIVSQ. SICILIAE Hispaniarum, Galliarum, Germaniæ, Britanniæ, Lombardiæ, Sabaudiæ, cæterarumque Romanæ ditionis partium pernecessarius.

SIVE

COMMENTARII AD CONSTITVTIONEM REGNI NEAP.
Post mortem, sub Tit. De Morte Baronis nuncianda Imperatori.

IN QVIBVS

REFVTATIONVM, PARAGII, SVBVENTIONVM, ADOHAEQ. MATERIA, quatenus ad Releuij solutionem, interiectis Supremorum Tribunalium, Decisionibus hoc signo ¶ indicatis dilucidè expenditur.

AVCTORE D. ANDREA CAPANO PATRITIO, ET MILITE NEAP.
XIIII. Carusiorum, & Galdi, VII. Passarelli continenti Auorum serie Barone, & V. I. D.

Accesserunt Catalogus Feudistarum ad hæc vsque tempora, Index Argumentorum, & Materiarum locupletissimus.

CVM PRIVILEGIO, ET SVPERIORVM PERMISSV.

Neapoli, Ex Typographia Secundini Roncalioli. MDCXXX.

Expensis Dominici Vecchi Bibliopolæ sub Signo Sanctiss. Nominis IESV.

ILLVSTRISS. ET EXCELLENTISS. PRINCIPI

D. FERDINANDO AFAN DE RIBERA ET ENRIQVEZ,

Duci de Alcalà, Marchioni Tarifæ, Comiti Molariæ, Domino Domus de Ribera, Cubiculario Clauis Aureæ Regiæ Maiestatis, Equiti Alcantaræ, eiusdem Reg. & Cathol. Maiest. Status Consiliario,& in hoc Regno Viceregi, Locumtenenti, & Cap. Generali.

Rmigeris, iurigerisq; viris Resp. tuatur, ac regitur, nimirum illis hostium vis propulsatur, his verò Ciuiũ pax conciliatur. Sanè maiores mei priscis bellorum temporibus per tot secula præclaris expeditionibus fortẽ inprimis operam pręstitere; quorum exẽpla recẽtiores se uti, armis itidem inseruientes sagum induere. Ipse vero sub Augustissimo Hisp. Rege, noui Orbis Monarcha (cuius Tu Princeps Excellentiss. Regias vices geris) pace fruens iucundiori, ciuilia iura amplexus, primus in Familia Togam induo. Verumtamen ne ab Auorum instituto abscessisse videar, qui pro suis Regibus fideli vsq; dextera militarunt; id, quod tot in Familia Regio munere Oppida, tot Castella testãtur, hasta in calamum versa, Regia iura à Feudatarijs debita tueri operepretium duxi. Neq; vero opus ab armorum tractatione prorsus extraneũ putauerim, nimirum feudale munus armorum est pręmiũ. Deniq; Tibi celsissimè Prorex, qui non minus Armorum, quàm Literarum gloria polles, legales hasce interpretationes nuncupandas decreui. Excipe igitur Princeps omnium Sapientissimè, idemq; humanissimè hilari fronte munusculum, idq; Regij animi tui magnitudine adaugeas, Teq; ipso dignum efficias. Vale.

Excellentiæ Tuæ

Deditissimus seruus

Andreas Capanus.

ILLVSTRI DOMINO

ANTONIO CARACCIOLO

Militi Neapolitano, & Patritio spectatissimo, in Supremis Regni nostri Tribunalibus Aduocato longè Primario, Oratori facundissimo, Mecœnati, & Domino meo.

. Hieronymus Capanus Genitor meus, recolendæ memoriæ (Ill. Antoni) te ob omnigenam, vniuersamque eruditionnm fatebatur admirabilem potius, quam imitandum, quo non frustratus iudicio, plurima beneficio tuo, & ipse, & ego accepimus, quamobrem me adhuc vix Ephebum laurea Doctoratus decoratum tibi tradidit, meq; dedi, tuis exercendum præceptis, & imbuendum disciplinis; ijsque insistens, plurima, & sublimia à te audiui, pauca percepi, & pauciora intellexi, req; studens imitari: die, ac nocte laboraui, insudaui, & pauciora cæpi. Denique apertis oculis, ac te, meas personante aures, tuoq; delinitus exemplo, manum ad pennam dedi, & dum alij otio, somno, Genioque indulgebant, ipse labori, somno, Genioque parcens laboraui, vigilaui, & abstinui, incumbens super Feudali scientia, plura delineaui, & nihil perfeci, aliqua faciebam, illa tandem qualiacumque, vt laborum, vigiliarum, & studiorum primitiæ, sub auspicijs Illustrissimi, & Excellentissimi Domini D. FERDINANDI AFAN DE RIBERA, & ENRIQVEZ Proregis nostri Sapientissimi, & vigilantissimi prodeunt. Prodeuntes autem Mecœnatem, ac defensorem te solum requirunt, vt quem illarum authorem cognoui, ita & illæ te ipsarum Mecœnatem, ac defensorem sentiant, non enim hæc est nostrorum meta laborum, nec tui muneris finis; nam & Tractatus dabo De Iure Adohæ, De Regalibus Regni Neapolitani, De erroribus Feudistarum Centurias aliquot, Singulares intellectus Feudales, Communes opiniones Feudales, & contra communes sub syntagmate congestas, De triplici Dotis de paragio genere ex Consuetudine Neapolis, Constitutione Regni, & ex Feudalibus, De re rustica, quæ omnia dabo, si ad me côuersus illa tutaberis, ipsique Mecœnas eris; non enim deficiunt, qui aliorum scripta carpunt vti leones, rugientes, vti Momi, detrahentes, vti canes, latrantes, vti viperæ trilingues mordentes, Tu leones, eloquij tui cantu terreas, & velut Apis ingeniosa in aures eorum insiliens, occidas, vt deinde mella ex eorum ore desumamus; tu canibus maxillas constringe, ac panē ex nostris laboribus, da ex quo vel obdormiant in eorum maledictione, vel quiescant, donec ipsi meliora, nostris edant opera; Viperinas linguas, tu baculo nostrorum laborum percutias, & caput & terga, vt caput nostris faucibus appositum meliora loquantur, & ex tergoribus theriacam prò laborum salute conficiamus. Denique dic, vt tabescant frementes, interea te Deus seruet incolumem, & Regno, & Patriæ nostris, ac mihi, vt cæpisti, proficias. Vale.

D. T. Illustris

Deuinctissimus seruus

Andreas Capanus.

NOMINA DOCTORVM FEVDISTARVM

Quorum nonnullas authoritates in hoc Opere construendo, faciendouè sumus sequuti, vel qui quoad notos habere potuimus, de Feudis monumenta liquerunt.

Ex Citramontanis.

Ex Regnicolis nostris, qui Commentaria ediderunt.

Ndreas de Isernia super feudis, & in Constit. post mortem, qui Euangelista in Regno appellatur, & à Germanis Rex, & auriga Feudistarum.

Antonius Capycius Regius Consiliarius in repet. cap. Imperialem de probibit. feud. alienat. per Frideric.

Anellus Amatus Regia Camera Fisci Patronus & Prases, in Prologomenibus ad tit. qua sint Regalia, & ad tit. an agnatus.

Bartholomeus Camerarius Beneuentanus Reg. Cam. Sum. Locumtenens in repetit. cap. imperialem de probibit feud. alienat per Feder. & in cap. 1. an adgnatus, quem Vltramontani consumatissimum feudistam appellitant.

Franciscus de Amicis in repetitione tit. de bis, qui feud. dar. poss.

Fuluius Lanarius Patritius Neap. in addit. ad Reg. Lanar. qui sunt sub prælo.

Horatius Montanus in repet. cap. imper. de probibit. feud. alienat. per Federic. nouiter editus.

Ioannes Antonius Lanarius Reg. Conf. deinde Reg. Reg Cancell. & demum Pras. Sac. Conf. & Comes Sacci, in suis repetition. feud. manuscriptis, nunc sub prælo.

Ioannes Vincentius de Anna in repet. de vassall. decrep. ætat.

Ioannes Paulus Balzaranus Neapolitanus super feudis.

Ioannes Franciscus de Ponte Praf. Reg. Cam. Reg. Regiam Cancellariam, & Collateralis Conf. Marchio Murchonis, & feudorum interpres in Academia Neap. in suis Lectionibus feudalibus.

Ioannes Andreas de Georgio Reg. Conf. & interpres feudorum in Acad. Neap. in suis repetitionibus feudalibus.

Ioannes Aloysius Mormilis Neap. Reg. Conf. & Praf. Reg. Cam. Sum. in suis Paradoxis.

Matthæus de Afflicto Neapol. Reg. Conf. super feudis, & in constitutionibus, & in decisionibus Sac. Conf. Neap.

Nardus Liparulus Neapolitanus in Annotationibus ad Iserniam.

Nicolaus de Neapoli super feudis.

Octauius Bammacarius Aduocatus in Regno Neapolitano, feudista maximus, meus praceptor, in perillustri repet. tituli si de feudo defuncti.

Odofredus Beneuentanus in summa de feudis.

Paris de Puteo Regius Consil. in compendio ad Iserniam.

Sigismundus Loffredus Neap. Reg. Collat. Conf. in sua parafresi feudali, & in consilijs.

Scipio Rouitus Regius Consil. super pragm. de feudis.

Thomas Minadous Reg. Conf. Neap. in repet. constit. in aliquibus.

Ex Regnicolis, qui tractatus de Feudis edidere, & ad feuda spectantes.

A*Ntonius Capycius, qui supra, in sua inuestitura feudali.*

Camillus de Curtis Praf. Sac. Conf. Neap. in suo Diuersorio feudal. par. 1.

Horatius Fuscus Auditor, & Secretarius Xisti Quinti, in tractatu Feudali alphabetico ordine digesto, manuscriptus, allegatus à Petro Nicol. Mozz. de diuision. feud. num. 81.

Iacobus de Ayello Salernitanus Prases Regia Cam. in suo tract. de Iure adoha, Releuij, atque subsidijs.

Ioannes Franciscus Capiblancus è Ciuitate Muri Iudex M. C. V. in Regno nostro, de Officio Baronum.

Paris de Puteo, qui supra, de reintegratione feudorum.

Thomas de Marinis Capuanus de Generibus, & qualitate feudorum, qui fuit discipulus Io. Vincent. de Anna.

Ex Feudistis Siculis.

B*Ernardus de Medico in Comprehensorio successionum feudalium, & in Extrauagant.*

gant. volentes, inter conf. Perni.
Blasius Lanea mihi manuscriptus in Extrauagabt. Regni Siciliæ, & in consilijs.
Corsettus in Consilijs feudalibus.
Gulielmus Pernus in Repet. cap volentes.
Ioannes Aloysius de Septimio manuscriptus in Extrauagant. volentes.
Ioseph Cumia in Extrauagantivolentes de succeß. feudal.
Ioannes Cannetius in Extrauag. Regni Siciliæ.
Nicolaus Intriglsolus Regius Consil. de Feudis centur. 1. & 2.
Petrus de Gregorio Regius Conf. de Concessione feud. de Dote de paragio, & de Vita militia.

Ex Citramontanis alijs,

Qui de Feudis Tract. siuè Commentaria edidere.

A*Ntonius de Prato veteri super feud. quem allegat Intriglsol. de feud cent. 1. quæst. 2. num. 22.*
Baldus de Vbaldis Perusinus super feudis.
Franciscbinus Curtius iunior Papiensis super feudis.
Guerinus Pisonus Soaccius in Præludijs feud.
Hieronymus Garzonius Arusinas ex Marchia Anconitana in suo Tractatu de Feminis ad feuda non recipiendis.
Iacobus Aluarottus Patauinus super feudis.
Iason Maynus Mediolanensis in Præludijs feudorum.
Ioannes de Anania Bononiensis super feudis.
Ioannes Laurentius Syluanus Casalensis de feudi recognitione.
Ioannes Baptista Caccialupus Bononiẽsis super feudis.
Iacobus de Ardizone Veronensis in Summa de feudis.
Iacobus de Beluiso Bononiensis super feudis.
Iulius Clarus Alexandrinus Senator Mediolanensis lib 3. sentent. in §. feudum, & §. emphiteusis.
Ioannes Alsotus Italus Disputation. feudalium.
Martinus de Carratis Laudensis super feudis.
Nicolaus Vigelius in methodo iuris super nonnullis feudorum titulis.
Petrus de Ceruotis, siuè de Ceruonibus super feudis, quem licet non habeam, allegatur ab omnibus, & à Bald. in c. 1. an mutus, Camill. Medic conf. 30 num. 32. & a Rosental. cap. 2. concl. 36. in glosell. A.
Paulus Picus a Monte Pico super feudis.
Præpositus Mediolanensis super feudis.
Petrus Nicol. Mozzius Maceratensis de feudis
Petrus de Rauenna super feudis.

Ex Vltramontanis,

Tam Francigenis, quam Germanis, qui Cõmentaria super Feudis ediderunt.

A*Madeus de Ponte Lombriasius in repetit. tituli de his, qui feud. dare possunt.*
Antonius Contius Eguinarij Baronis discipulus in Methodo feudorum.
Antonius Burrinius de Seruitijs vassallorum.
Antonius Cuiacius super feudis.
Arnoldus Ferronus in consuetud. Burdegalens. ex Gallia Aquitana, Burdegalensis tit. de feudis.
Bartholomeus à Chassenço Gallus in consuetud. Burgundiæ tit. des fiefz.
Bertrandus Capreolus Gallus manuscriptus super feudis.
Claudius à Seysello Sabaudiensis in Speculo feudorum super feudis.
Fridericus Schenck Germanus Baro a Tautembergh super feudis.
Franciscus Hotomanus Disput. feudifiicarum, super feudis, & super verbis feudalibus.
Franciscus Sonsbeccius vir eruditissimus super feudis, Germanus.
Franciscus Duarenus Gallus super feudis.
Henricus Segusianus Card. Hostiensis in Summa de feudis.
Ioannes Raynaldus Auenionensis in repetit. cap. imper. & in suo comprehensorio feudali.
Ioannes Rescaraus in Dyatiposi iuris prudentia tit. de feudo.
Iacobus Cuiacius Gallus, qui est commentatus libros Oberti de Orto, & aliorum.
Iacobus Camalcus Gallus manuscriptus super feudis.
Iacobus Columbinus super feudis glosator.
Ioannes Borcholts super feudis Germanus.
Petrus Lorsottus super feudis.
Matthæus Vuesembecius Germanus sup. feudis
Obertus Horthensius Germanus super feudis.

Ex Vltramontanis

Tàm Francigenis, quàm Germanis, qui tractatus edidere.

A*Ndreas Khol Germanus de seruitijs Feudalibus, & subfeudis.*
Bartholomeus Casentinus in Tract. de cauualcata, & seruitijs feudalibus.
Bernardus Vurmserus Vltramontanus in suis obseruat. feudalibus.
Carolus à Kirchberg à Passauia in suo discursu de feudo ex pacto, & prouidentia.
Dionysius Gothofredus in epitome feudal. cap. de origin. feudorum.

Egui-

Eguinarius Baro Gallus de iure beneficiorum.
Erasmus Chokier à Leodio in suo tract. de Aduocatijs feudalibus.
Franciscus Iacobus à Monte regali Gallus in suis conclusionibus Feudalibus ex Henrico à Rosental.
Gulielmus Hannettonus Gallus de iure beneficiorum.
Glosa ——
Georgius Obrechtus Germanus in suis Disputationibus feudalibus.
Gothofredus Antonius Marspurgensis Disputationum feudalium à suis Scholaribus disputatarum.
Hartamanus Pistorius à Seufeltiz in suis quaestionibus feudalibus unà cum Simonis Vlrici filij additionibus Germanus.
Hermannus Vulteus Germanus de feudis, & in sua Exegi feudali.
Henricbus à Rosental in sua Synopsi feudali Germanus.
Hartmannus Hartmanni Germanus in suis obseruationibus feudalibus.
Henricbus Canisius Germanus in suis disputationibus de Vniuersa feudorum Materia.
Henricbus Boterus Brugensis in Classicis disputationib. feudalib. & de differentijs, & qualitate feudorum.
Hubertus Gipbanius Germanus de iure feud.
Ioannes Blancus Marsiliensis in Epit. feud.
Iacobinus de S.Georgio Taurinsis in sua inuest. feudali.
Ioannes Ferrarius Montanarius Germanus in Collectanea feudorum.
Iacobus Kleist in Prolegom. conclus. feudalium.
Ioannes Gemmel in Compendio feudali Vltramontanus.
Ioannes Rudingerus Controuersiarum feudalium Vltramontanus.
Ioannes Sainxon in Consuetudines Turonenses tit. de feudis.
Ioannes Vuagnerus in Tract.disput. feudalium Vltramontanus.
Ioannes Iacobus Plebst Disput. feudal. Vltram.
Ioannes Niellius Disput. feud. Vltramontanus
Ioannes Consaluus de feud. Vltramont.
Ioannes Gosden in suis Disput. feud. Vltram.
Ianus ab Arce dura conclus. feudal. Vltram.
Iodocus Psermaier in Disquisitionib. feudalib.
Lepoldus Kackelman Disput. illustrium tit. de successione ab intestato Ciuili, & Feudali Germanus.
Ludolphus Schraderus magnus Germaniae I.C. in bipartito Feudorum Tractatu.
Libborius Hachsterus in Tract. de feudis, quem allegat Bammac. in cap. si quis per triginta quaest. 6. num. 35.
Martinus de Silimanis de feudis.
Nicolaus Baderus disput. feudalium.
Nicolaus Boerius in Consuet. Biturig. tit. de consuetud. feudal.
Octonis Melandri in locis communibus Controuers. iuris feudalis.
Petrus Gudelinus de iure feudorum. Atensis ex Hannonia in Belgio.
Petrus Rebuffus à Monte Pessulano Gallus in Arbore Feudorum.
Petrus à Bellapertica Gallus super feudis.
Stephalus Fercatulus in Tract. de feudis, qui allegat Gothofred. Antonius disp. 2. thes. 3. lit. A. in fine, de his qui feud. dar. poss.
D. Rittbersbus in Tractatu de feudis.
Vldaricus Zasius Friburgensis in tract. de feud.

Ex Hispanis.

Aluarus Valasceus Lusitanus de Iure Emphiteutico.
Anibal Molet Praes. Reg. Cam. in suis Decisionibus manuscriptis. tit. de Iure Releuiorum.
D. Franciscus de Paz Balboa Hyspanus Iudex Criminum in M. C. V. ac S. Inquisitionis Consultor in suo Tract. de Monarchia Regñ.
Ioannes Garzias de Expensis, & meliorationib.
Ludouicus de Molina de Hispan. primog.
Melchior Palatz de Maioratibus.
Franciscus Reuerterius in Decisionibus manuscriptis, qui fuit Locũtenens Reg. Cam. Sum.
Sunt, & alij Germani quorum nomina in altero Opere ponemus.
Canonistae nonnulli in tit. de Feudis.

Al Sig. Canon. Luigi Ricci.

I. Terrag. Vic. Gen. Neap.

Reuerendissime Domine

R*Ecognoui Librum, cui titulus est, de Iure Releuij, siuè Commentarij ad Constitutionem Regni Neapolitani. Post mortem sub Titulo de Morte nuncianda Imperatori, compositum à D. Andrea Capano Patritio nostro Neapolitano. Quamobrem refero, quòd Releuij materiam indicauit Andreas Iserniensis, eamq; indicatam, explicaturi Doctores potiùs intricauere, quasi sub nocte vagantes, in diuersas eundo sententias, multiplicesq; constituendo casuum emergentium decisiones, nunc verò, fugata nocte D. Andreas Capanus, Andreæ Iserniensis mentem percipiens, ac spiritum habens, indicatam releuij materiam auxit, auctam ornauit, ornatam declarauit, declaratam firmauit, firmatam patefecit, patefactam nunc tradidit. Ideò cum nihil contineat, quod Ecclesiasticis repugnet constitutionibus, & vti cunctis profuturum imprimendum censeo, sicque refero.*

Io. Aloysius Riccius Canonicus Deputatus.

Imprimatur I. Terrag. Vic. Gen. Neap.

Mag. Consiliarius Carauita videat, & referat.

Tapia Reg.

Illustriss. & Excellentiss. Domine.

T*Ractatum de Iure Releuij ab Andrea Capano Milite Neapolitano, & I. C. insigni, elaboratum miro ingenio, summoq; excogitatum labore, (Excellentiæ tuæ vt obtemperarem mandatis) legi, ac relegi, in eo reperi Andreæ Iserniensis mentem de hoc Regali iure anteà variè perceptam, nunc verè explicatam, germanèq; intellectam. Dispersa, confusèq; olim de releuio dicta, nunc non in eleganti methodo collocantur, perdocta serie disponuntur, ac facili via declarantur, Iura Regalis Fisci ad releuium excitantur, referuntur, rectè tuentur, ritèq; ampliantur, demum collatis rationibus solidiora quàm à cæteris redduntur, Supremorumq; Tribunalium nouis illustrantur Decisionibus, quibus vndiq; in vnum redactis, & Fisci, & Baronum Aduocatis reddidit Author materiam auctam, locupletactamque. Indè refero Excellentiæ tuæ opus hoc, quod reuidi, prælo committendum esse, immò quòd continuò mandes, profuturum est enim Fisci commodis, interea te studiosorum Mecœnatem, bonorum seruatorem, malorum vindicem, vbertatisq; authorem ad Nestoreos annos Deus seruet incolumem. Vale Neapoli die 20. Ianuarij 1630.*

Excellentiæ Vestræ additissimus seruus.

Petrus Antonius Carauita.

Imprimatur Enriquez Reg. Lopez Reg.

INDEX
ARGVMENTORVM
QVÆSTIONVM OMNIVM,
Quæ in hoc Opere continentur.

Pars Prima. Quæst. 1.

Releuium in Regno nostro tempore Gallorum, in illud conuolantium originem sumpsisse, & in aliis Europę partibus introductum refertur. Et contra feudi naturam esse contenditur; Item duplicatum releuium in eodem Regno ob non petitam inuestitutam, & ob non solutum intra legitima tempora simplex releuium, loco amissionis feudi subrogatum ex gratia Regum nostrorum, & in aliis locis. Demum de iure Tapeti huius Regni, cæterorumque Regnorum nonnulla ponuntur.

Quæst. 2.

Releuium quonam tempore, illud, eiusque substantia fuerint cognita, & vnde dictum refertur, distinguendo releuij nomen, eiusque substantiam, vt substantia releuii, sed sub alio nomine de iure digestorum cognita fuerit, deinde de iure Authenticorũ. In Regno autem nostro ex more, siuè consuetudine cognitum fuisse probatur. Deriuatur hoc nomen à primitiuo releuare; vox enim barbara est, quod & releuamen dicitur. Et in aliis locis correspondendo causæ, ob quam soluitur, appellitatur in Hispaniis *l'entrada*, apud Insubres *Introgium*, & in aliis partibus remissiuè quomodo appelletur.

Quæst. 3.

Releuii solutionem esse ius à vassallagio dependens, eiusque effectum, vbi viget, probatur.

Quæst. 4.

Releuium, qua de causa debetur, deque eius descriptione, siuè definitione disseritur, referuntur eius solutionis causæ, tum recognitio Domini, tum renouatio inuestituræ, & iuramenti, eorumque, quæ in iuramento continentur, quæ renouatio veteris tantum inuestituræ fieri intelligitur. Item ob laborem Domini in renouanda inuestitura veteri, Vnde releuium non deberi deducitur, quando inuestitura petitur à nouo successore in Regno. Nec vassallus immissus à Domino ante annum soluere tenetur, contra Afflicti sententiam.

Quæst. 5.

Consuetudinem soluendi releuium, non solum in nostro Regno, sed in alijs Europæ partibus inolere demonstratur quinimmo, & de eius quantitate ijs in locis; prout in Gallia, & aliis locis conuicinis pro releuio soluitur melior equus, aut bos, & toties quoties feudum mutat manus Domini, non autem in casu venditionis, vel successionis directę. Item soluitur in Sabaudia, & Pedemontium patria sub nomine laudimij. Item in Colonia, Montesia,

Du-

discordantes sententiæ; sic enim se habet quolibet in Regno soluẽdi propria consuetudo, quæ dum in releuio præualet, meritò diuersæ oriuntur decisiones. Denique eorum dicta declarantur, attenta Regni nostri consuetudine, cum sint deducendæ quantitates debitæ creditoribus. Itẽ deducẽda salaria debita substitutis in colligendo introitus Baronales, & Dohaneriis, & Credenzeriis, & super hoc duę referuntur Reg. Cam. Summ. decisiones.

Quæst. 14.

Releuium vt debeatur num sufficiat fructus percipere tantum ex feudo, vel necesse sit vti feudales illos percipere, & affirmatiuæ referuntur Regiæ Cameræ decisiones, vt necesse sit percipere ex feudo vti feudales, Feudalesque in dubio præsumendi non sunt, nisi aliquando releuium, vel fidelitatis iuramẽtum per fiscum probaretur, variéq; id arguentes referuntur præsumptiones, eæque ad Menoch. & Intrigliol. legendæ remittuntur; vnde nec de functionibus fiscalibus alicui concessis debetur releuium, quia in libro patrimonii, non autem cædulario Baronum describuntur.

Quæst. 15.

Vassallo, siuè subuassallo, dicente se amisisse instrumentum solutionis releuij, an debeat ei credi, declaratur quomodo, & quando ei credendum est, quando allegaret causam, eamque probaret, nisi data opera, vel ex industria esset amissum, & de scriptura amissa, quando necessarium sit eam reperiri, & de Domino amictẽte antapocham, vt admictatur ad iurandum.

Quæst. 16.

Releuii solutio facienda in anno, quo feudatarius moritur, an debeat intelligi id in anno, quo moritur ciuiliter ad declarationem verborum Andr. de Isernia; Item releuium non debetur ob professionem in religione, Item excõmunicationem sub naturali morte intelligi declaratur, non autem foriudicationem contineri, & de morte æterna aliquando intelligi mortis vocem ostenditur, & declarantur nonnulla circà mortis ęquiuocam intelligentiam.

Quæst. 17.

In feudo, in quo viuitur iure Longobardorum circa successionem, & alia, an etiam viuendum sit circa solutionem releuij? Et quid in feudo plano, & de tabula? dubitatur, vt solui non debeat ex Bammacarii sententia, qua reiecta, prò Fisco concluditur, expendendo verba constitutionis post mortem, nempè in quaternatis eam loqui nec distinguere de Longobardo, aut Franco.

Quæst. 18.

Andreas de Isern. dicens, quòd releuium est medietas fructuum illius anni, &c. qualiter sit legendus, illius anni, vel vnius anni, & posita Afflicti, & sequacium lectura, necnon altero legendi modo à Loffredo excogitato. Demum concordia adhibita, vterque legendi modus sustinetur.

Quæst. 19.

Releuium soluendum ab hærede, quæro vox illa, hærede, an sit intelligenda de hęrede vniuersali, vel particulari instituto in feudo, excitatur in dubiũ, & transcripto triplici hęredum genere in feudo, concluditur illum esse dicendum hæredem in feudo, qui ex inuestitura, vel lege communi feudorũ, vel Regni vocatus est, & de isto intelligenda sunt verba Isern. siuè vniuersaliter, siuè particulariter in feudo fuerit institutus, reiecta sententia Reg. Reuerterij.

Quæst. 20.

Releuium an sit soluendum ex quocunq; feudo

non

non esse obligatum oblatam solutionem recipere, si velit, vt Vassallus de persona petat inuestituram,& quid de rathiabitjone sequuta, & quid è contrà si vassallus velit ab ipso Domino de persona inuestiri indicatur.

Quaest. 4.

Vassallus an possit opponere compensationem contrà Fiscum, impediendo releuii exactionem, proponitur, & quæritur si Fiscus sit liquidus creditor Vassalli prò releuio, dubitatur cōpensationem admicti non posse: demum affirmatiuè concluditur, eadéq; affirmatiua sententia multifariam declaratur.

Quaest. 5.

Sterilitas feudo superueniens in anno, quo releuium solui debet, an & quando illud remicti faciat dubitatur,& reiectis,quæ dicunt in emphiteuta, reiectaque Francisci de Amicis sententia dictinguentis sterilitatem in parte, vel in toto feudo, suadetur omnino releuium esse soluendum, & ratione, & reiudicatæ authoritate,& de modo taxandi releuium nullis perceptis fructibus: Et quid in vita militia, & quid feudo perempto in illo anno, & quid in canone; & an, & quando valeat argumentum de feudo ad emphteusim in hâc materia.

Quaest. 6.

Augmentum feudo superueniens, an veniat in solutione releuii considerādum, adeò vt de illo debeatur? Et post compendiosam augmentorum ex re ipsa, ex tempore, & iudustria vassalli, vel ex sua pecunia, factam declarationem, demum suo cuique capiti appenditur resolutio, pariter, & decisio, Deinde generalis affirmatiua proponitur sententia, vt de quolibet augumenti genere soluendum sit releuium. Et quid de seruitio determinato, & de indeterminato. Et an hoc augumentum assumat naturam feudi, cui accedit, vel vt nouum feudum sit iudicandum. Et demum per multis, quę contra hanc conclusionem possent fieri argumentis respondetur.

Quaest. 7.

Augmentum feudo factum qualiter considerandum circà releuii, & seruitii feudalis solutionem consideratur; Et auctis fructibus non esse augendum seruitium, & quid de augumento magno, & quid de paruo, vt primo casu augeatur seruitium, secundo vero nequaquam, & quid sit magnum, vel paruum augumentum remissiuè; & de seruitio determinato, & indeterminato qualiter augendum, Item de augumento à Domino facto, distinguitur de simplici, vel expressa seruitiorum mentione, & de augumento facto in anno mortis, refertur decisio Regiæ Cameræ Summariæ.

Quaest. 8.

Augumentum temporis an faciat augeri seruitia, & per consequens maius releuium deberi. Declaratur, & affirmatiuè concluditur, si prouisione Dei, vel temporis cursu,& quid aucto Comitatu, an augeatur gabella, vel aucto feudo augeatur laudimium.

Quaest. 9.

Augmentum in feudo factum ex industria vassalli, qualiter veniat considerandum in præstatione seruitii, & releuii, declaratur, De hoc augmento non esse habendam rationem, licet cōtrariam sequatur Author sententiam, Consideratur quatenus augmentum æqua lancè commensuratur cum industria vassalli, & quatenus exuperat, & quid quando talia augmenta feudo vnita sunt inseparabiliter, & quid quando separari possunt distinguitur.

Facta

& in feudo vendito adhùc non soluto adhoa, an soluendum à venditore, vel ab emptore.

Quæst. 17.

Releuium an sit soluendum de redditu, quem Baro percipit in feudo ex prouidentia Dei, in Prouincijs Calabriæ, & aliis, quæritur de holoserico in diuersis nostri Regni Prouincijs; de Niue, quę cadit de Cœlo, de Pice, de Manna, concluditur soluendum esse releuium, De holoserico distinguitur, vt de frondibus morum soluatur releuium. De holoserico iam perfecto nequaquam. Et quid de laua, & zaccaro.

Pars Tertia, Quæst. 1.

ACtionem fisco pro releuio competentem contra Vassallum, Vassalluè feudum, quònam ex fonte nasci traditur, & argumentando à sufficienti partium enumeratiome, vt nec ex delicto, nec ex contractu, vno modo intelligendo. Demum ex quasi contractu nasci deducitur.

Quæst. 2.

Actionem Fisco pro releuio quonàm tempore nasci, an à die mortis feudatarij, vel factę inuestiruræ, contraria opinio, & Matthei de Afflict. & Ioan. Franc. de Ponte, discutitur, easque concordando media inter extremas elicitur sententia.

Quæst. 3.

Actio competens fisco pro releuio, an sit realis, vel personalis, proponitur, super quo Marini Frecciæ, necnon Ioan. Franc. de Ponte sententiæ inuicem sibi aduersantes referuntur, alter personalem, alter realem esse asserentes, vtraque tantorum virorum discutitur opinio, deinde adhibita distinctione concordantur. Demùm decisiones Regiæ Cameræ super hoc seruatę referuntur, tàm in simplici, quàm in duplicato releuio.

Quæst. 4.

Actio pro releuio fisco competens, an sit bonæ fidei, vel stricti iuris, inuestigatur, & stricti iuris esse probatur ex origine, & natura contractus feudi, qua de re. releuii solutio non extenditur, nec de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam, nisi interna ratio, vel par, vel maior insit; & demum contraria refertur opinio, quòd sit bonæ fidei, quatenus consideretur causam, quod est feudum, esse beneficium, & contractum, qui celebratur cum Principe, & conciliantur istę duæ sententiæ, quòd ratione originis, vt sit stricti iuris, ratione autem causæ, vt sit bonæ fidei,

Quæst. 5.

Pendente iudicio num res, de qua releuium solui petitur, sit feudalis, vel nè an illud fiscus exigere possit, & exactum quando repetendum. Distinguitur. Si contentio inter Dominum, & vassallum fuerit, & Domino possidente, vassallus negans feudalem rem, non soluet, siuè vti in allodialem ingrediatur, Si inter agnatos, & filiam, tunc nec Domino, nec agnatis possidentibus, nec probaturis aliquid incontinenti, femina immissa non soluet, Agnatis autem possidentibus, & femina immissa vti in rem feudalem soluet releuium, quod si succubuerit immissus, solutum iam releuium repetet à nouiter immisso, quod & consimili decisione, & authoritate conualidatur.

Quæst. 6.

Releuium esse solutum si non appaert, an ex lapsu temporis præsumatur? proponitur, ad quam admissa temporis, & recentis, & antiqui distinctione, vt de recenti, satisfactionē alleganti incumbit probandi onus, feudalesq; consue-

tud i-

tempore, adhuc integro releuio non soluto, possit Dominus ad duplicatum agere. Affirmatiua proponitur sententia, prò qua permultæ expenduntur rationes. Idem in canone. Demùm pro negatiua concluditur. Et an præstans seruitium diminutum, puniatur pœna ordinaria, & tex. in cap. ad hoc hic finitur lex, expenditur. Pænaq; duplicati releuij, dum consuetudine nititur in suo casu tantum seruanda. Et qui in parte hic deliquit mitiùs, & non in toto puniendus. Demùm quamplurimis allatis argumentis negatiua statuitur sententia, quæ varijs illustratur ampliationibus, limitationibus, & declarationibus, & ad contraria respondetur. Et quid fisco renuente recipere talem particularem solutionem.

Quæst. 12.

An ex solutione partis releuij (non constito de integra solutione) præsumatur totum releuium esse solutum, excitatur quæstio, in cuius resolutione, etsi affirmatiuæ sententiæ locum dari ex ratione videatur, tamen contraria amplectitur opinio, vt fiscus ad residuum agere possit, non autem ad pœnam, vt in præcedenti. Et quid si fiscus bona vassalli administrasset, & quid si ad fiscum aliqua bonorũ vassalli quantitas peruenisset, an cesset præsumptio.

Quæst. 13.

Releuium esse solutum, vel non, huius probationis onus, an vassallo, vel Domino incumbat ex præcedenti infertur, & collatis permultis medijs de vassallo, vt ipse teneatur fundare seruitium esse præstitum, fisco negante, & in solutione releuij ex sententia Isern. In canone, & inuestitura petita intra legitima tempora. Et in emphiteuta, affirmante, Domino autem negante, esse emphiteutę onus probare canonis solutionem. Et demum resolutis nonnullis tacitis, quæ fieri possent argumentis, pro fisco firmatur conclusio ex Isern. doctrina, quæ variis declaratur modis. Quid autem sit statuendum si hoc releuium à fisco alteri fuerit giratum. Item vt nec probatum dicatur si transactio interuenerit de duplicati pœna. Item si memoriale pro gratia porrexerit, quod memoriale cum protestatione est porrigendũ. Item vt nec probatum dicatur per extraiudiciales probationes, nec per præsumptiones, vel coniectutas, nec per iuramemtum suppletorium, nec purgatorium, nec iudiciale. Deque cæteris probandis mediis remissiuè.

Quæst. 14.

Baroni soluenti releuium non esse subueniendum à vassallis probabiliter dubitatur, prout subuẽtio debetur Imperatori ob coronæ susceptionẽ, vel iter ad Romam. Contrariũ probatur, hinc incidenter dicitur subuentionem esse concedendam, vel denegandam, multis in casibus. Et quid si concessio fuisset facta in emphiteusim? An etiam emptori cum pacto de retroendendo debeatur. Item pro maritanda sorore. Quid in feudo nouo. Et quando dos à patre fuisset relicta. Et quid pro monacanda filia, vel sorore, & de quantitate subuentionis prò quolibet foculari. Et quid si essent plures filiæ, vel sorores. Et quid in nepte maritãda ab auo. Et an in matre maritante filiam? & de qua filia intelligenda est constit. quamplurium, & an si filia secundò nuberet, & in quibus casibus debetur vel non, remissiuè.

Quæst. 15.

Mutuans pecuniam prò soluendo releuio, an cæteris creditoribus super feudo anterior sit iudicandus, & probatur quòd anterior cęteris sit iudicandus varijs mediis, & decisio super hoc expenditur.

Quæst. 16.

Capitulũ Regno nostro concessum quin-

 tum,

ratione rei ad solutionem releuij, declarando si vendidit in fraudem releuij, vel bona fide, vel ex necessitate pacti de retrouendendo. Item in hærede emptoris retrouendente,& in hærede venditoris reemente, refertur decisio Regiæ Cameræ.

Quæst. 6.

Venditis fructibus feudi, in casu tamen permisso à lege, moriente Barone vendente. Releuium an sit soluendum ab hærede vendentis, vel ab ipso emptore dubitatur, & concluditur posse Dominum à quo voluerit releuium exigere, sed gratia facilioris exactionis à possessore exigitur, & quid de clausula apponi solita in talibus venditionibus, dummodo liceat Regiæ Curiæ exigere releuium à quo voluerit, & referuntur allegationes super hoc puncto factæ.

Arg. Alleg. incip. Felix Polizzi.

Venditio certorum annuorum introituũ super fructibus feudi, quando feudalis censenda est, defenditur, & de clausulis enarratur, & de clausula releuij, & seruitij, super quo allegationes ponuntur.

Arg. Alleg. incip. In anno.

Adoha an soluenda ab emptore, vel venditore fructuum feudi, & an, & quando venditio fructuum feudi constituat corpus feudale distinctum a feudo. Et quando & ex quibus venditio prædicta in allodium, vel in feudum facta arguatur.

Argum. Allegat. incip. In causa Isabellæ Policio cum Regio Fisco.

Venditio certorum annuorum introituũ super fructibus feudi, quando in allodium facta esse censetur, non autem in feudum defenditur. De clausulis solitis apponi in talibus contractibus, differitur, & declaratur. Et de clausula seruitij, & releuij in talibus contractibus apposita, an & quando feudalem arguant concessionem. Et an & quando dominium, vel vsusfructus dicatur cõstitutus super toto, vel parte feudi. Et an assensus operari possit in casu prædicto.

Quæst. 7.

Venditis fructibus feudi ad vitam, vel ad tempus, in casu tamen permisso, præuio Regio assensu, in quo non adesset clausula illa, quòd liceat Regiæ Curiæ exigere seruitium, & releuium a quo voluerit, & mortuo feudatario vendente, an releuium statim ab hærede vendentis, vel debeat expectari mors ementis fructus, vel debeat solui ab emente. Distinguitur quando in feudum, vel non in feudum facta est venditio, & ab hærede vendentis soluendum esse concluditur, non expectata morte ementis, qui nullum dicitur ius habere in feudo, sed tantũ ius percipiendi fructus, verùm exequutio fiat à Fisco contra ementẽ uti fructuum perceptorem.

Quæst. 8.

Releuium an sit soluendum de feudo pignori dato ob mortem pignorãtis, vel pignoratarii, & concluditur ob mortem pignorantis solui debere ab hærede pignorantis, verùm exequutio fiet contra feudi possessorem,& sic pignoratarium, saluis eius iuribus contra pignorantis hæredes. Et quid stante clausula Regiæ Cancellariæ. Et quid in feudo dato à godere.

Quæst. 9.

Inuestitus de feudo recasuro ad Regem, an debeat solui releuium ab ipso inuestito,quando succedit in feudo prædicto ob mortem illius, ob quem aperitur Regi,dubitatur, & concluditur negatiuè ex sententia Afflict. nisi quando solitum esset de consuetudine.Item nec soluere tenetur filius inuestiti succedens in illud ius inuestituræ,& quã-

do Rex, vel Baro possint concedere feuda deuoluenda, remissiuè.

Quæst. 10.

Succedens in feudo virtute legati sibi facti, an teneatur ad releuium ob mortē legantis, hæsitatur, & permultæ prò legatario contra fiscum adducuntur rationes. Demùm distinguitur si in legato adest assensus Regis, vel non; vt vtroq; casu exigatur releuium. Quicquid in contrarium dixerint Reg. Reuerterius, & D.Thom. Minadous, cōtra quos validè defenditur Authoris sententia, & respondetur ad contraria. Et in similibus assēsibus fiscales apponant clausulam, dummodo soluatur releuium tempore mortis legantis.

Quæst. 11.

Vxor an teneatur soluere releuium ob mortem viri de feudo in dotem dato, & ad ipsum reuerso. Item quid in feudo prò antefato, & stante prag. Illustr. Ducis Ossunæ, quod mulier sit vsufructuaria, & in feudo dato in dotem, an teneatur maritus soluere releuium ob mortem vxoris, sub dubio ponitur, hinc discurritur si vera est illa doctrina, ꝙ dominium rei dotalis transeat in virū, & concluditur releuium non esse soluendum, pluribus collatis rationibus, & authoritatibus rei iudicatæ, contra sententiam *glo.* —— Item an debeatur releuiū pro feudo adiudicato pro dote ob mortem feminę? distinguitur, & refertur decisio Reg. Cam. Item quid in feudo ꝑ dotario assecurato, & quid si vxor legasset feudum marito, & de feudo in dotem dato intra tempus petendæ inuestituræ, refertur.

Quæst. 12.

An, & quando filia femina, vel maritus teneatur soluere releuium de feudo sibi in dotem dato à patre ob mortem patris dotantis, & quid in casu contrario. Item quid in fratre dotante latè declaratur. De patre habente masculos, & feminas, vel alteros tantum. De emphiteusi in dotem dato, an debeatur laudimium. Et quid in patre habente alia bona. Idem in fratre dicendum. Item de feudo dato in dotem ab extraneo. Et refertur clausula, quod in assensu super cōtractibus dotationis apponatur, nempè verùm, quod releuium soluatur ob mortem dotantis.

Quæst. 13.

Ob mortem habentis vsumfructum in feudo, an proprietarius succedens in plena proprietate releuium soluere teneatur. & quid in proprietario, & vsufructuario insimul succedentibus refertur sub dubitatione. De feudo in dotem dato genero ob mortem soceri medietatem releuij solutam fuisse, & probatur non solui releuium, & quādo ex resolutione iuris succedit ꝑprietarius. Et proprietario, & vsufructuario succedentibus in feudo, soluēdum esse releuium traditur, esseque onus ipsius vsufructuarii. Et quid si vnus vsufructuarius succederet ob mortem alterius vsufructuarii.

Quæst. 14.

Vassallus habens solum castrum, absque fructibus, an teneatur soluere releuiū, concluditur petēdam esse inuestiturā, sed releuium non deberi, prout etiam in adoha asseritur.

Quæst. 15.

Refutatarius an, & quando teneatur soluere releuium de feudo sibi refutato ob mortem refutantis latè differitur, quòd veniat ad feudum ex contractu, Item quilibet contractus celebratus, cum proximè successuro, resoluitur in refutationem, Et distinguitur de fraudulenta, vel non fraudulenta refutatione, Et quid, & quando refutatio facta esset reseruato vsufructu, vel imposito aliquo onere, vel cum causa, vel sine causa, vel omnium feudorum, vel

vel vnius feudi. Et quid hodie seruari debeat circa assensus præstandos super dictis refutationibus.

Quæst. 16.

Refutans, an & quando teneatur soluere releuium ob mortem refutatarij, Refertur Afflict. & Frecc. sententia, eorumque fundamenta, & quomodo refutans succedere dicatur refutatario, & quādo frater fratri refutatario; Demum contra Afflict. & Frecciam concluditur, & probatur, decisionesq; referuntur Reg. Cam. Sum. Idem in fratre, vel agnato refutante, Et in donatione immediatè successuro, Idemque si pater vendidisset filio, Idem in matre, vel fœmina refutante filio masculo, & an refutans succedens refutatario excludat sororem, vel collaterales, Et quid si refutatio esset facta omnino, nulla reseruatione facta, Et quid in auo refutante nepoti masculo, vel fœminæ.

Quæst. 17.

Refutationem immediatè successuro factam, ex quibus præsumatur esse in fraudem releuij, declaratur, Quando absque causa omnia feuda refutarentur; Quod cessat, quando ob ingentes nuptias refutātur. Itē si post refutationem refutans esset in possessione feudi refutati, & quid si adesset cōstitutum.

Quæst. 18.

Refutatio facta ab infirmo, an præsumenda in fraudem releuij, Et quomodo consideratur infirmitas in hac materia. Vulgariter tamen intelligitur de graui; Distinguuntur infirmitatum genera, Alij infirmi, Alij valetudinarij; Et declaratur qualis debeat esse infirmitas, ad hoc, vt fraudulenta præsumatur refutatio; Et quantum temporis spatium debeat intercedere, à die refutationis ad mortem, In quo Authoris sententia in medium refertur de spatio temporis, Et quid in conualescente, & quid in sene.

Quæst. 19.

A die refutationis factæ ab infirmo, ad eius mortem quantum temporis spatium debeat intercedere ad excludēdam, vel præsumendam fraudis suspicionem in releuio soluendo, consideratur, Alij dixerunt propè mortem, quod declaratur, Alij, viginti dies debent intercedere, Author autem considerato vario morborū genere, quorum aliqui intra modicum tempus, aliqui intra longum, lætiferi solent esse, arbitratium esse diiudicat.

Quæst. 20.

Senectus an, & quando faciat præsumi refutationem fraudulētam releuij, refertur, Et quid dicatur senex remissiuè.

Quæst. 21.

Releuium an sit soluendum à successore ob mortem refutantis, qui refutauerat existēs in sanitate tempore refutationis, sed mortuus deindè fuit intrà tempus alias fraudulentum, Et collatis rationibus concluditur in hoc casu; quando infirmitas, eiusque suspicio non aderat tempore refutationis, non esse soluendum.

Quæst. 22.

Releuium an sit soluendum à refutatario in morte refutantis, si refutatio fuerit facta tempore, quo refutans erat sanus, sed benè regiſtrata fuerat tempore, quo erat infirmus ipse refutans, & sic infirmitas non erat tempore refutationis, sed tempore regiſtrationis, dubitatur, & coniectis hinc inde rationibus, concluditur infirmitatem tempore regiſtrationis non nocere, sed sufficere illam non fuisse tempore refutationis.

Quæst. 23.

Duabus factis refutationibus, Vna in infirmitate, & regiſtrata intrà pragmaticæ tempus, sed non mortuo refutante intrà suspectum tempus, Altera facta in sanitate, sed mortuo refutante intrà tempus ad regiſtrandum, & intrà tempus suspectū de fraude releuij, an hoc casu refutatarius dēat releuiū soluere.

Quæst. 24.

Refutationem factam, reseruato vsufructu,

Feudo

Quæst. 31.

Feudo vendito cum pacto de retrouendêdo, & intrà annum mortis reempto, an debeat solui releuium à retrouendente, vel reemente, distinguitur. Si hęres redemerit in vita vendentis, vel post mortem. Concluditur releuium non esse soluendum, ratione,& authoritate,ab ipso reemente.Et tandē noua Reg. Cam. affertur decisio, ut retrouendens soluat prò rata temporis,quo possedit, & prò alia rata reemens, uti tertius possessor.

Quæst. 32.

Vassallus succedens in feudo, cuius possessio tempore successionis reperitur penes tertiū, an teneatur soluere simplex releuium; Et quid seruetur in Regno nostro, & negatiua suadetur conclusio,& in duplicato. Idemque si possessio Dominica in Vassallum esset penes tertium. Nec tempus petendæ inuestituræ currit lite mota super feudo, tam super iure Vassallagij, quam Dominico. Nisi de iure Saxonico,uel negligentia, uel culpa Vassalli,uel interpellatus. Et an si esset impeditus petere inuestiturā, uel lite finita. Sed releuium dicas exigendum à successore, sed condēnandum esse possessorem ad soluendum successori quantitatem solutam pro releuio, & ita seruari refertur in Regno nostro, ex obseruatione Reg. Cam. Sum.

Quæst. 33.

Releuium de subfeudo an debeatur Domino immediato, uel Regi? hæsitatur, & admissa duplici subfeudi, & releuij nouiter declarata diuisione. Concluditur Baroni soluendum esse, à cuius hęrede in eius morte Regi postea soluitur. Quid in laudimio,assensu,adoha, refertur. In subfeudo quaternato contraria Afflicti, & Iserniæ sententia ponitur; Et quid si Baro haberet ex priuilegio,ut sibi soluatur adoha,& releuium. Et quid si inuestitura esset de tota Baronia, tā de feudis subconcessis, quam retentis,amplissimè declaratur. Et quid de duplicato releuio.

Quæst. 34.

An Dominus possit exigere duplicatum releuium ab Vniuersitate, uel alio loco, possidente feudum, si intrà annum petendę inuestituræ non fuerit illa petita. Et quid eorum administratore mortuo, nec petita inuestitura à legitima persona succedēte in administratione tempore debito, nec soluto releuio; declaratur, & ponderatur.

Quæst. 35.

Infamia an sit iustum impedimentū, quin inuestituræ tempus non labatur, eoq; elapso, quin duplicatum releuium non debeatur, distinguitur. Nobilitas dominantis Vasallos unde oriatur. De infamia ex parte Domini, & ex parte Vasalli. In Domino an consideratur de maiori,siuè magna infamia,contrariæ referuntur Doct.sententiæ,& concordantur. Ex parte Vasalli ex suo delicto non prodest. Item super infamia debet esse prounnciatum, & pœna ordinaria, non autem extraordinaria irrogata. Et quid appellatione pendēte à sentētia irrogante infamiā.

Quæst. 36.

Ex venatione,aucupio, vel piscatione, an debeatur releuium de eo,quod ex illis percipitur. & distinguitur an Baro habeat ius prohibendi, & ex illis certum annum introituum percipiat, ex fida, siuè diffida, vt tunc debetur releuium. Vel quid si in demanio retinetur, an possit per Barones in totū prohiberi.

Quæst. 37.

Donatarius feudi ex contractu donationis inter viuos,an teneatur soluere releuium ob mortē donantis, distinguitur de donatione facta immediatè successuro,vel extraneo, & quando extraneo facta est distinguitur. De tempore ante gratiam anni 1558. vt releuiū nō deberetur, post autem tempus gratiæ illud deberi à donatario immediatè successuro, ab altero nequaquam.Decisiones in vtroq; casu referunrur. Et quando assensus excludit fraudem releuij

pœnā duplicati releuii, proteſtatione præmiſsa, vt per receptionem nullum iuribus Domini inferatur præiudiciū? an hoc caſu pœna cenſeatur remiſsa, declaratur. De proteſtatione generali, & de particulari expreſsa diſſeritur, lateq; Vltramontanorum, & Citramõtanorum inuicem diſſidentium ſententię ex Iaſone concordantur. Et quid in emphiteuta, & Domino, & quid data præſcriptione. Diſtinguitur de ſeruitio recepto, ſi fuerit præteritum, vel futurum. Et quid vaſsallo non acquieſcēte tali proteſtationi, & quid de ſeruitio, vel penſione recepta per Theſaurariū Generalem, vel per alium Miniſtrum Domini, & quid ſi ſeruitium fuiſset paruum.

Quæſt. 9.

Per nouam inueſtituram à Domino factā Vaſsallo poſt diem pœnæ cōmiſsæ, an cenſeatur pœnam duplicati releuii remiſsam à Domino inueſtiente proponitur. Et affirmatiua ſuadetur ſententia, eaq; ampliatur etiam in Domino vocāte Vaſſallum ad inueſtituram ſuſcipiendam, vel petendam, niſi ex errore, vel ignorantia hoc feciſſet Dominus, vel niſi bis, atq; iterum inueſtiret, & vaſſallo proteſtationem non obeſſe, ſi fuerit inueſtitus, & etiam in inueſtitura præſumpta, niſi ex hac noua inueſtitura tertio inferretur præiudicium aliquod.

Quæſt. 10.

Quid dicēdum erit, ſi à Vaſſallo Dñs poſt commiſſam pœnam duplicati releuij, acceperit canonem feudalem, vel aliquid ex feudo tanquā ex feudo, ſi vel nè pœnæ remiſſio inducatur. Quiduè ex alijs coniecturis? Affirmatiua ſuadetur ſentētia. Et quid de canone præterito. Et quid ſi receperit cum proteſtatione, & quid de canone futuro recepto per Dominum, diſtinguitur. Et in debito etiam feudali recepto, & beneficio à Vaſſallo. Negatur quando ex neceſſitate Dominus reciperet; & idē ſi per alias coniecturas appareret Dñi voluntas, non remiſiſſe pęnam caducitatis, vel duplicati releuij.

Quæſt. 11.

An duobus Combaronibus ceſſantibus à petitione inueſtiturę, & ſolutione releuij, intrà pręfinitum tempus, & Dñus ab altero tantum recipiat ſeruitia, vel canonem, vel inueſtiat alterum, an cenſeatur remiſſa pœna quoad alterū, quando quoad vnum remiſſa docebitur. In feudo iure Longobardorū non ſoluitur releuium, licet alias ſeruetur. Benè non dubitatur in pœna ob non petitam inueſtiturā. Et quid de duobus Combaronibus, ſimul inueſtitis, vel ſeparatim. Et an minor ætas vnius Combaronis adiuuet alterum.

Quæſt. 12.

Pluribus exiſtētibus in feudo Combaronibus, & vno releuium ſoluente, altero nequaquam, an per ceſſationē alterius dicatur pœnam eſſe commiſſam integrā quoad omnes, declaratur. Diſtinguitur quando ſoluens vel ſoluerit integrum, vel partem. Et quid in feudo hæreditario. De Ciuitate commictente feloniam contra Dominum, tota uel pars delinquendo, an feudum amictat. Et quid de emphiteuta.

Quæſt. 13.

Mora in ſolutione releuij commiſſa, an & quando purgari poſſit latè diſcutitur, ad finem euitandi pœnā duplicati releuij, & negatiua reiecta ſentētia, collatis medijs, concluditur affirmatiuè, & multa de moræ purgatione referuntur. Et quid de Vaſſallo actincto à Regia Curia, vt non admictatur ad morę purgationem, niſi antè litem cōrextatam. Et admictitur tacitè, & expreſsè, niſi caſus euentus repugnaret, vel niſi bis Vaſſallus fuiſſet interpellatus à Dño, & de cōſuetudine Galliarū quid ſeruetur. Et quid ſi releuium cum iuramento, vel ſine fuiſſet promiſſum. Et quid de celeri ſatisfactione poſt commiſſam morā, & de purgatione moræ, tempore neceſſitatis Domini, non admictenda tempore vbertatis, & iuſta

caufa

Minor

Quæst. 21.

Minor ætas feudatarij, an faciat illum restitui aduersus pœnam duplicati releuij, ob inuestituram non petitã in tempore, nec releuium solutum quæritur? Et minorem quatuordecim annis ex solo minoris ætatis capite restituendum esse concluditur; quod in femina minore duodecim annis extẽditur. Limitatur in minore ex dolo versante, limitatur etiam in Regno nostro ex generali decreto, vt minores teneantur putere inuestituram, fidelitatẽ iurare, & releuium soluere, pròut maiores. Et quid in Gallia seruatur, ponitur. Et quid in Saxonia.

Quæst. 22.

Minor decem, & octo annis, maior tamẽ quatuordecim, an sit restituendus aduersus duplicati releuij solutionem, & sic non petitæ inuestituræ pœnam, circumscripto iure Regni nostri, declaratur, nisi cõtumax fuerit, & nisi habeat curatorem, vel legitimam personam in feudis.

Quæst. 23.

Duplicati releuij pœna, vt euitetur, quęnam intrà annũ facere debet vassallus, petere inuestituram, obtinere illam, & releuium soluere, vel petere tantũ, licet non obtineat, & non soluat. Diuersæ referuntur DD. sententiæ, ac discutiuntur. Concluditur tantum de iure communi feudorum sufficere, vt petat inuestituram. De iure Regni nostri petere inuestituram, & offerre listam introituum. Et quid si post annũ petijsse, & quid de iure Saxonico. Cautiùs tñ erit vt petatur inuestitura, offeratur releuium, & omnia offerenda.

Quæst. 24.

Duplicatum releuium an teneatur soluere vassallus, qui intrà legitimum tẽpus inuestituram non petierit, stante quod possessio feudi penes alium erat tempore mortis. Expenduntur super hoc authoritas, decisio, & ratio, prò negatiua sententia. nisi culpa, vel negligentia adesset vassalli. vel si recuperare posset. Et quid in anno ad registrandũ assensum, lite mota super feudo.

Quæst. 25.

Si intrà tempus petendæ inuestiturę moriatur pater, & succedat filius, & deinde mortuo filio, succedat nepos, vel alter ex lege feudorum, vel inuestituræ vocatus. an teneatur succedens soluere duo releuia, dubitatur. Vnicum tantum releuium esse soluendum, resoluitur. Quid in laudimio prò inuestitura, & si contrariæ adessent decisiones. Idem si releuium esset solutum adhuc non complero anno. Et quid si post annum (parua temporis intercapedine occurrenre) alter feudatarius moreretur, distinguitur.

Quæst. 26.

Vassallo intra annum, & diem, vel mensem inuestituram nõ petente, eò quod impeditus fuit, an contra eum fiscus duplicati releuij pęnam exigere possit? variæ referuntur DD. sententię. Alij dixerunt, Impedito ob iustum impedimentum nõ currere tempus. Alij currere, sed restitutione succurrendũ esse. Alij vt non currat, quę vti magis æquitati, & veritati, consona retinetur. Satiùs autem erit, vt impeditus protestetur. Et quid si impedimentum causaretur ex parte Domini, vel parte Vassalli. Et si impedimentum esset notorium, an protestatio esset necessaria.

Quæst. 27.

Tempus ad petendam inuestituræm elargitum, an possit minui, vel prorogari. Et an de conuentione partium, & post habita nonnullorum sententia prorogari posse. Diminui autem an possit de voluntate Domini, & Vassalli, accedẽte causa. Duplicatum releuium in tẽpore abbreuiato an possit exigi? distinguitur. Et quid si consuetudine Dñus abbreuiaret anni spatium. Et an minui, vel prorogari in præiudicium Vassalli possit.

Quæst. 28.

Successor in feudo, ignorans mortem sui prædecessoris, ideoq; tempore inuesti-

turæ,

ANDREAE CAPANI
DE IVRE RELEVII
Totius ferè Christiani Orbis Regnorum
TRACTATVS.

In Cathedris, Subsellijs, ac Aulis vtriusq; Siciliæ, Hispaniarum, Galliarum, Germaniæ, Britanniæ, Flandriæ, Lombardiæ, Sabaudiæ, cæterarumq; Romanæ ditionis partium pernecessarius.

PARS PRIMA.

ARGVMENTVM.

Releuium in Regno nostro tempore Gallorum in illud conuolantium originem sumpsisse, & in alijs Europæ partibus introductum refertur. Et contra feudi naturam esse contenditur; Item duplicatum releuium in eodem Regno ob non petitam inuestituram, & ob non solutum intra legitima tempora simplex releuium loco amissionis feudi subrogatum ex gratia Regum nostrorum, & in alijs locis. Demum de iure Tapeti huius Regni, cæterarumque Regionum nonnulla ponuntur.

SVMMARIVM.

1 *Rigo materia repetenda.*
2 *Releuium incognitum in Consuetudinibus Feudorum.*
3 *Inuestitura gratis renouari debet à Rege.*
4 *Releuium contra naturam, & regulas feudorum & num. 13.*
5 *Releuium ex cõsuetudine in Regno Neapolitano inuentum, & num. 8.*
6 *Franciscus de Ponte laudatur, eiusque iudicium de Auctore ponitur.*
7 *Releuium tempore Gallorum in hoc Regnum conuolantium introductum.*
8 *In Gallia pro releuio soluitur melior equus, aut bos ad Domini electionem.*
9 *Releuium varijs in Europæ partibus solui indicatur, & in Belgio, eiusq; Prouincijs.*
10 *Releuium ante Constitut. Post mortem introductum.*
11 *Releuium de subfeudo quaternato soluitur.*
12 *Octauius Bammacarius Auctoris præceptor laudatur.*
14 *Releuium duplicatum soluitur ob non petitam inuestituram, non autem feudum amittitur ex gratia, & munificentia nostrorum Regum.*
15 *Rex Robertus fecit gratiam amissionis feudi pro duplicato releuio.*
16 *Duplicatum releuium inoleuit in Regno Siciliæ vltra Pharum.*
17 *Duplicatum releuium cessat quãdo vassallus coutumax est in soluendo illud, sed pœna amissionis feudi locum habet.*
18 *Releuium debetur ex pacto, & conuentione, ita & duplicatum num. 23.*
19 *In Sicilia vltra pharum pro duplicato releuio soluuntur fructus duorũ annorũ.*
20 *In Gallia non soluitur duplicatum releuium, sed anno elapso Dominus mictitur in possessionem, & suos fructus facit quoad vassallus moram purgauerit.*
21 *In Aquitania etiam Dominus in pos-*

fessione feudi stat, quousque vassallus soluerit releuium.

22 *Regum nostrorum munificentia extollitur ab Vltramontanis, & Hispanis.*

24 *Ius Tapeti antiquissimum in Regno, & quid sit, & quare soluitur sub nu.* 25.

25 *Ius Tapeti quantitas, eiusque solutio cui facienda.*

26 *Ius Tapeti etiam in Hannonia, & Belgio soluitur Camerario, & Paribus, & dicitur ius pecuniarium.*

QVÆSTIO I.

Cripturus Releuij materiam, prius Dei omnipotẽtis, ac B. Mariæ Virginis inuoco præsidium, vt me ad veritatem dirigãt scribẽdam pro Inuictissimo Rege Philippo IV. & Baronibus Regni Neapolitani, deinde operepretium duxi eius originem inquirere, & quonam iure, & tempore illud fuerit introductum, tam in Regno nostro, quam in alijs Europæ

1 partibus, cum materiam quis aggredi non debeat origine eius non repetita, *l. 2. ff. de origin. iur.* Et proprius ad eã

2 accedendo vnum scio, quod in consuetudinibus feudorum tale releuium fuit incognitum, *Petrus Gudelinus ex Hannonia de iure feudorum cap. 6. tit. de*

3 *reuouat. inuest. nu.* 13. dum gratis, nulla interueniente solutione, siuè mercede Dominus vassallo facere inuestituram tenebatur, *ita Bald. in cap. qua in Ecclesiarum num. 36. extra de constitut. Iacobin. de S. Georgio in sua inuest. feudal. in verb. qui quidem inuestiti num. 58. Ludolph. Schrader. magnus Germaniæ Iurisconsultus in tract. feudal. par. 6. cap. 3. nu. 24. Henrich. à Rosental. laboriosus, & non mediocris ingenij I.C. in sua Synopsi feudali cap. 6. tit. quib. mod. feud. acquir. concl. 66. num. 3. Camill. Borrell. in sum. decis. tit. 38. de releuio num. 2. & 3.* nihil pro inuestitura solui debet per vassallum Domino, dicit. & probat *Iacobin. d. loco num. 58. Ant. Capyc. in sua inuest. feudal. in verb. feudorum inuestitura, vers. pro inuestitura, col. 3. Franc. Curt. de feud. p. 4. nu. 154. Marin. Freccia de subfeud. lib. 2. auth. 3. fol. 182. Alex. cons. 5. lib. 5.*

4 adeo vt releuij solutio sit contra, & non sm̃ iura feudorum, probat *Marin. Frecc. d. author. 3. num. 2. 3. & 16. hoc etiam affirmauit Carolus à Kirchberg in suo discursu de feud. ex pacto, & prouid. cap. 5. de vsu diuision. n. 26. Paul. Matth. Vvehenner. in pract. obseruat. Camer. Imperial. in verbo handtlohn in fine, Matth. Vvesembech. consil. 16. num. 4. volum. 1.* subdens, quod est extra regulas feudi, vt dicit idem *Bald. in d. cap. qua in Ecclesiarum*, hancq; releuij solutionem contra propriam feudi naturam, illãq; esse odiosam, contendit *Glos. Paris. §. 2. glo. 1. num. 4. & glo. 2. §. 3. num. 18. ad Consuetud. Parisienses Ludolph. Schrad. d. l. loco, Henrich. à Rosental. loco iam proximè citato in glosell. A. vbi alios allegat Sigism. Loffred. in sua parafras. feud. cap. 1. §. sed si res col. 5. per quos fiat inuestit. Alber. Brun. in cons. feudal. cons. 44. Horat. Montan. in sua perutili & laboriosa Repet. §. præterea si quis infeudatus n. 46. & 47. de probib. feud. alienat. per Frideric. subditque Andr. de Isern. in cap. 1. proxime allegato, §. similiter de capit. Corrad.* quod ipse de hoc releuio nihil reperit scriptum, nisi quod & ipse scripsit in *d. §. sed & res.*

Benè tamen verum est, quod licet incognitum releuium fuerit de iure

5 communi feudorũ, fuit postea in hoc Regno inuentum, siuè cognitum ex quadam consuetudine, siue improbo more, prout referunt *Marin. Frecc. d. author. 3. n. 2. 3. & 16. post Andr. de Isern. in c. 1. §. similiter in ostenditijs de cap. Cor. Anibal Moles Reg. Regiã Cancell. in suis decisionibus manuscriptis tit. de iure releuiorum in princ. Reg. Reuerterius decis. 13. par. 5. manuscriptis, & decis. 29. ead. p. 5. Petr. Nic. Mozz. de substantial. feud. n. 29. vers.*

vers. itaq; subinfertur. Io. Aloys. Mormil. in const. Regni post mortem, n.8. de morte Baron. nunciand. Imper. Philip. Paschal. Reg. Consil. de virib. patr. potest. p.4. c.3. n.13. & ante ipsum D. Franc. de Põte Reg. Reg. Collat. Consil. in suis lection. feudal. post decisiones Regij Coll. Consil. impressas lection.2. num.50. & seq. cui multum deferendum; nam spretis mundi luxibus, eiusq; cognitis vanitatibus, re-
6 nunciando tot dignitatibus mũdanis, nã & Comes, & Marchio Murconis, Reg. Cam. Sum. Præsidens, Reg. Collat. Consil. Regens Regiam Cancellariam, & Interpres feudorum fuit, se totum Religioni Clericorum Regularium abdidit, ibiq; in ædibus diuorũ Apostolorũ Clericus Regularis effectus, & Sacerdos, lachrymasq; effudit innumeras, (me tunc puero præsente) quando vota professionis emisit; nam dum ego in eadem Ecclesia Diuorũ Apostolorũ in Congregatione S. Angeli Custodis diuinis imbuebar præceptis, tunc dictus D. Franc. de Põte me beneuolentia prosequebatur non mediocri, semperq; quod me videbat, imo & videre studebat, manus capiti meo imponebat, capillos frontis trahendo dicens, Stude stude puer, nec te perdas, meque interrogabat si ad literas vellem incumbere, & dicebat mihi, quod eram superbus, & semper bona verba faciebat de me cum Reu. viro D. Philippo Maria Brancia meo Confessario, vitę integritate, & doctrina perspicuo, qui mihi mandabat, vt semper dicto D. Francisco assurgerem, is enim dicebat, ꝙ secum semper de me bona verba faciebat, dicendo, quod ad literas incumberem, & demum cum magna salutis animæ suæ, spe, & sanctitatis opinione ex hac vita migrauit) dixitque loco iam proxime allegato *Andr. de Isern.* quod hæc solutio releuij ex more fluxit *Camill. de Medic. cons.* 18. *nu.* 11. *ita etiam Frecc.*
7 *d. loco num.3.* qui dubitando ait, quod dictus improbus mos fluxit in hoc Regno tempore Gallorum hic viuentiũ.

Quod Frecciæ dictum cõprobatur ex ead. dicta consuetudine apud eosdem Gallos vigente, cum pro renouatione inuestituræ in aliquibus Galliæ partibus soluunt meliorem, equũ, aut bouem de qua cõsuetudine apud Gallos vigente testatur *Henrich. à Rosental. de feud. c.2. tit. de feud. diuis. concl. 63. num.1. & d. c. 6. concl.66.* quod releuium ibi in Gallia soluitur semper, quoties feudũ mutat manus, ita post dictos *DD. glos. Paris. tit.1. §.22. nu.1. quam allegat Vinc. de Franch. decis.121. num.* 10. Sic etiam in alijs Germaniæ partibus, vt infra dicam, & bene dixit Freccia, qui historiarum fuit eruditus, quod tempore Gallorum hùc in Regnum nostrum conuolantiũ hæc consuetudo apud illos vigens, hìc in Regno fuit introducta. Sed ab hoc Freccia dicto dissentirè videtur *Camill. Borrell. vbi sup. nu.3.* dicens quod dum hic mos soluẽdi releuium fuit in Regno ante tempora Friderici, & Carolus, Rex è Gallis conuolauit in hoc Regnum sexaginta post annos, ergo male dicit Freccia. Resp. quod Freccia dicit ex vsu Gallorum tunc in Regno viuentium, non autem venientium, tunc enim aderant vel Galli, vel Regnicolæ, qui vsu Gallorum viuebant, quos imitati Regnicolæ fortè releuiũ soluere ceperunt, dum in alijs circa feuda iure Francorum viuebant, & in hoc quoq; viuere voluerunt.

Et esse introductum releuium ad exemplum laudimij, quod soluitur ꝑ renouatione inuestituræ factæ à Domino nouo emphiteutę, cui iuri emphiteutico proximum ius feudale est, & moribus Regionum est translatum ad ius feudale, sed sub nomine releuij, *ita Petr. Gudelin. d. loco num.13. cap. 6. par.* 3. Et *Andr. de Isern.* dicentem releuium in hoc Regno ex more, siuè consuetudine introductum, sequitur *Petr. de Gregor. de conceß. feud. par.* 8. *q.* 16. *Franc. de Ponte cons.*30. *nu.*30. *Gars.*

A 2 *Ma-*

Mastrill. decis. 112. *num.* 1. *vol.* 2.

Quæ consuetudo soluendi releuiū inoleuit etiam in Sicilia, vt infra, ex *Petr. de Gregor. Nicol. Intrigliol.* & alijs
9 referam, Item in Ducatu Montensi Episcopatu Coloniensi, Ducatu Iuliacensi, & in alijs Germaniæ locis, prout testatur *Henrich. à Rosental. d. cap.* 6. *conclus.* 66. *num.* 2. *tit. quib. mod. feud. acquir.* Item in Sabaudia, Patria Pedemontium; In Passauia, eiusq; Prouincijs, & in Hispanijs, vbi vocatur vulgo l'entrada, vt dicam in fin. quæst. 4. hac ead. par. In Belgio, eiusq; prouincijs, vt testatur *Petr. Gudelinus de iure feudorum par.* 3. *cap. vlt. num.* 18. *& par.* 4. *cap.* 5. *num.* 4. & dicitur laudimium, & probatur ex illorum consuetudine.

10 Quicquid tamen sit de hac releuij consuetudine introducta statuendum non poterit negari quin & illa fuerit introducta ante tempora constitut. Post mortem, cum & dicta constitutio consuetudinem prędictam soluendi releuium Regi de feudi inuestitura reduxit ad necessitatem, etiam in
11 subfeudo, quod tenetur à Barone, dumodo fuerit quaternatum, quod alio vocabulo dicitur feudum quaternatum secundum quid, de quo alias dicemus, vt habetur in d. constit. ibi recepto verumtamen releuio, prout moris est, ita aduertit *Octauius Bammacar.* Feudista maximus sua tempestate, & præceptor meus in quadam adnotatione ad *Frecc. d. loco num.* 5.
12 manuscripta, qui Octauius Bammacar. me ad feudalē scientiam ediscendam impulit, videnſq; me ad illam incumbere Feudistarum libros in vita mihi dabat, & in morte eius Bibliothecā mihi legauit, multasq; ideo regulas ad feudorū scientiā pertinētes, mihi in vita tradidit, & in morte comendauit, vt ediscerem, & ijs vterer, cui tanto meo præceptori dum tempora suadebunt tanti apud me beneficij, sed imparis acceptorum à me referam parem gratiam, ita etiā aduertit *Camill. Borrell. d. tit. num.* 1. *vers. de hoc releuio num.* 3.

13 De qua necessitate soluendi releuium in hoc Regno loquitur etiam alia lex, nempe Capit. Regni incip. apud Fogiam sub tit. quid fiet mortuo Barone. Quod releuium, siuè releuamentum, vt infra dicam, est onus pecuniariū de per se odiosum, & contra feudi naturam, vt ait *Freccia dicta auth.* 3. *num.* 2. & ex imperitia, & auaritia originem traxit, *ita glos. Paris. tit.* 1. §. 3. *num.* 18. *&* 19. & vtinam tot oneribus tam ordinarijs, quam extraordinarijs Barones non grauarentur; nam ijs ingrauescentibus ingrauescit eorum insatiabilis auaritia, adeò, vt miseris vassallis vix precarius spiritus relinquitur, prout dicit *Bald. in l. hoc iure, ff. de iustit. & iure*; auaritia enim dominorū insatiabilis est, & quo voracius se ingurgitāt, eo magis immoritur lucro, & cumulandis opibus tabescit, de qua auaritia meminit *Ioannes Rauisius*, & canit Poeta Claudianus in Ruffinum.

Non Tartessiacis illam satiaret arenis
Tempestas pretiosa Tagi, non stagna Rubentis
Aurea Pactoli, totūq; exhauserit Hermum.
Ardebit maiore siti &c.

De qua auaritia *Virgil. lib.* 1. *Aeneid. & Aldus Manutius in Epopbtheg. Diogen. Cynici fol. mihi* 293. *& Iustinian. in* §. 1. *vt Iudices sine quoquo suffragio.*

Vnde quia interest Regi, vt statim pecunia soluta ex releuijs, quæ exigitur magna cum breuitate, veniat in Thesaurariam, ideo mandatum est Regijs Perceptoribus, vt exacta summa ducatorum quingentorum statim illam mictant ad Regium Generalem Thesaurarium, vt dispositum est per *Pragmaticam* 2. §. *item mandamus Perceptoribus, sub tit. de offic. procur. Cæsar.* meminit *Domin. Rouit. lucerna pragmat. d. pragm.* §. *item volumus num.* 17. & recepta aliqua summa statim de ea eodem

dem die Perceptores facere debent apocam de recepto, prout statutum est per pragmaticam prædictã §. *item exposuerunt*, *& Rouit. loco alleg.* & ita practicasse in releuio Andreæ Capani mei abaui paterni mihi dixit D. Franciscus Capanus XIII. Baro Carusiorum, Castri Galdi, aliorumque feudorum vtilis Dominus, vir quidem integritate, ac probitate coruscus, & iustitiæ vindex, &c.

Nec solum prędicta in Regno ino-
14 leuit consuetudo soluendi simplex releuium, sed etiam inoleuit alia, nēpè soluendi duplicatum releuium, & hoc ex gratia, & munificentia nostrorum Regum, nam si feudatarius intra annum, & diem, vel mensem si miles non petierit inuestituram, de iure communi feudorum cadebat à feudo, In Regno autem nostro Reges nostri ex gratia, & eorum munificentia, has pęnas remiserunt, & soluendo releuium duplicatum, vassallus ad feudũ reintegratur, non autem illud amittat, & hoc ex antiqua consuetudine huius Regni, *ita Andr. de Isern. in cap. sancimus, quo temp. miles, vbi Nard. Lyparul. Thomas Grammatic. decis.* 103. *num.* 221. *Vincen. de Franch. decis.* 425. *num.* 1. *& decis.* 121. *num.* 15. *Cæsar. Vrsill. ad Affl. decis.* 129. *Iacob. Ayell. n.* 71. *de iure adhoa, Scip. Rouit. Reg. Consil. in pragm.* 2. *num.* 7. *de offic. procur. Cæsar. Philip. Pascal. de patr. potest. par.* 4. *cap.* 1. *num.* 12. *Franc. Capiblanc. de offic. & author. Baron. pragm.* 1. *num.* 58. *Io. Ant. de Nigris Campan. in cap. Regni apud Fogiam num.* 26. *tit. quid fiet mortuo Barone, Freccia de subfeud. lib.* 2. *auth.* 3. *nu.* 2. *Anna alleg.* 65. *num.* 2. *Franch. decis.* 121. *num.* 15. *& decis.* 426. *Borrell. vbi supra nu.* 26. 28. *&* 29. Vnde argumento est quod dum hæc pęna duplicati releuij ob gratiam, & munificentiam nostrorum Regum subrogata est in locum ammissionis feudi, ob non petitam inuestituram, sequitur, quod subrogatum sapit naturam eius in cuius locũ subrogatur, *ex l. si eum*, *§. qui iniuriarum*, *ff. si quis caution. cum concord.* in contingenti simili materia arguitur *Carol. à Kirchberg in prædicto suo discursu cap.* 4. *num.* 133. *vers. primo casu.*

15 Quæ gratia, & munificentia inoleuit ex Rege Roberto, vt ex eis Regiis literis, de quibus post Frecciam meminit, & ponit *Iacob. de Ayello de iure adhoa, & releuij num.* 78. Quæ consuetudo soluendi duplicatum releuium
16 in hoc Regno nostro originem sumpsit ex Regno Siciliæ, ad eius imitationem, in quo Regno Siciliæ vltra pharum adest capitulum Regis Petri sub titulo de Notarijs, qui contractũ releuij fecerunt, de quo meminit *Petr. de Gregor. de conceß. feud. par.* 8. *quæst.* 16. *sub num.* 16. *ita Camill. Borrell. in summa decis. tit. de releuio num.* 30. vbi ita credit ipse Borrell. qui vt ad maiora eueheretur, iuxta merita, & doctrinã eius, ab Excellentissimo Duce Aluæ Prorege, ex suo patrio solo, & Museo mãdatum fuit, vt Magnæ Curiæ Vicariæ in ciuilibus Iudicis officio
17 fungeretur. Benè tamen est verum, quod vassallo existente contumace in non purgando moram, soluendi duplicatum releuiũ, tunc in hoc Regno nec etiam receditur à iure communi, quia feudatarius priuatur feudo, ita *Sigism. Loffred. in sua paresres. feud. in d. §. firmiter col.* 3. *vers. prædictis tamen non obstantibus, & nos inferius dicemus*
18 *quæst.* 1. *par.* 5. Et sicut releuium debetur consuetudine, non tamen excludas quin etiã & pacto, vel conuentione deberi possit, si ita inter Dñm, & vassallum conuenctum, pactumuè sit, *ita Henrich. à Rosental. d. cap.* 6. *conclus.* 66. *nu.* 5. *tit. quib. mod. feud. acquir. Schrader. de feud. par.* 6. *cap.* 3. *num.* 24. *vbi alios allegat, Papon. Arrest. Paris. lib.* 3. *tit.* 3. *Arrest.* 3. *Amad. de Ponte in suis quæstion. Laudimial. quæst.* 3. *num.* 2. *alijque passim.*

Quod duplicatum releuium adhuc non reperi alibi solui, sed ad similitu-

dinem eius, & gratiæ Regum nostrorum, reperi tamen in alijs partibus
19 feudum non amitti, prout est in Sicilia vltra pharum, vbi non amittitur feudum ob non petitam inuestituram in tempore legitimo, nec soluitur duplicatum releuium, sed soluitur in pœnam quantitas fructuum duorum annorum Regiæ Curiæ, *vt ex capitulo Regis Ioannis concesso sub anno 1460. sub tit. de inuestitur. feud. non capiend. de qua solutione meminit Petr. de Gregor. de concession. feud. part. 8. quæst. 16. titulo de iure renouation. inuestitur. sub num. 4.*

20 Item & in Gallia reperi, vt dicam; quod Christianissimi illius Reges nostrorum Regum imitati munificentiã, & gratiam adhuc vassallos ex temporis circumuentione non angustiãt ad feudi amissionem ob non petitam in tempore inuestituram, sed eo elapso Dominus statim appræhendit possessionem feudi, suosque fructus facit, quoad vassallus moram purgauerit in petendo inuestituram, de qua cõsuetudine post *Gloss. Paris. §. 1. & 4. Chassen. in consuet. Burgund. tit. dez fiedz, rubric. 3. §. 1. tit. de dans l'an, è iour, testatur Nard. Lyparul. ad Isern. in cap. 1. lit. O. quo temp. miles, Henrich. à Rosental. d. cap. 6. conclus. 62. num. 9. lit. F. tit. quibus mod. feud. acquir.*

21 In Aquitania etiam reperi, quod ob cessationem solutionis vectigalis, aut pensionis ex feudo Domino debitæ per vassallum, tunc Dominus habet manus iniectionem in feudum, quandiù ipsi Domino fuerit satisfactum, *Arnold. Ferron. in consuet. Burdegalens. lib. 2. num. 8. de feud. & iure emphit. §. 2.* & facta satisfactione feudum redit ad satisfacientem citra pœnam commissi.

In Belgio, & præsertim apud Hannonienses non soluitur duplicatum releuium, sed ex cõsuetudine amictit fructus, & cõmoda feudi quoad inuestituram petierit, *ita Petrus Gudelin. de iure feudorum par. 5. cap. 2. num. 12.*

Quam Regum nostrorum gratiam, & munificentiam hac in re valde ex-
22 tollunt Vltramontani, prout est videre apud eundem *Henrich. à Rosental. d. loco in glosell. Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 27.* Item & eam extollunt Hispani, prout est videre apud *Fernandez Vasquium controuers. illustr. lib. 1. cap. 8. num. 13.*

Et sicut diximus, quod simplex releuium peti potest pacto, & conuentione, idem dicam de releuio duplica-
23 to, vt & illud pacto, & conuentione inita inter Dominum, & vassallum, particulariter peti possit, *vt voluit Iacob. Aluarot. in cap. 1. §. fin. quid sit inuestit. quem sequitur Iacobinus in sua inuest. in verb. quiquidem inuestiti, col. 18. vers. sed an valeret, Petr. de Gregor. d. par. 8. quæst. 16. tit. de iure renouat. inuest. num. 4. vers. & ideo.* Inoleuit, et in Regno nostro alia consuetudo soluendi tempore inuestituræ faciendæ quamdam aliam quantitatẽ,
24 quæ dicitur communi vocabulo Ius Tapeti, quod ius antiquissimum, est in Regno nostro, & de eo meminit Ritus Regiæ Cameræ sub rubrica de officio Camerarij, vbi adest capitulum penes me manuscriptum sub his verbis.

Item habebit à quibuscumque personis facientibus homagium pro quolibet feudo militari vnciam auri vnam, de qua medietas debet esse Cambellariorum Regis.

Ex quibus verbis colligitur, quod hoc ius Tapeti soluitur Magno Camerario, & soluitur ad rationem ca-
25 rolenorum octo pro qualibet vncia, quæ summa ascendit ad rationem ducatorum 13. 1. 13. pro centenario eius quod soluitur pro releuio, & in hac solutione iuris Tapeti non fit deductio adhoi, prout fit respectu releuij, vt dicit *Reg. Moles decis. manuscripta quintadecima sub tit. de iure releuiorum*, & dicit, quod debetur vna cum releuio per hæredem Baronis. Et hoc ius Tapeti tenetur affictatum p

Ill,

Ill. Marchionē Piscariæ Magnum Camerarium in duc. pro quolibet anno.

Et dicitur ius Tapeti, quia qui faciebat homagium debebat asportare Tapetum ante pedes Regis, ibique illud sternere, vt dicit Moles ibidem dicens, quod ipse non inuenit quomodo hodie hoc ius reperiatur auctū. De quo iure Tapeti, vt debeatur Camerario, & paribus, meminit *Iacob. Cuiacius de feud. in principio Dambouder in praxi rerum ciuilium cap. 268.*

26 Et hoc ius Tapeti in partibus Hannoniæ appellatur ius pecuniarium debitum Camerario, & paribus Curiæ pro inuestitura, vt meminit *Petrus Gudelinus de iure feud. cap. 8. nu. 18. in fin.*

ARGVMENTVM.

Releuium quonam tempore illud, eiusq; substantia fuerint cognita, & vnde dictum refertur; distinguendo releuij nomen, eiusq; substantiam, vt substātia releuij, sed sub alio nomine de iure digestorum cognita fuerit, deinde iure Authenticorum. In Regno autem nostro ex more, siuè consuetudine cognitum fuisse probatur. Deriuatur hoc nomen à primitiuo releuare; vox enim barbara est, quod & releuamen dicitur. Et in alijs locis correspondendo causę ob quā soluitur appellitatur in Hispanijs *l'entrada*, apud Insubres *introgium*, & in alijs partibus remissiuè quomodo appelletur.

SVMMARIVM.

1 *Releuij substantia cognita de iure digestorum sub nomine introitus.*
2 *Deinde & de iure Authenticorum sub nomine releuamenti.*
3 *Releuium vox barbara est.*
4 *Deriuatur releuium à primitiuo releuare.*
5 *Releuij solutionis causa, & effectus.*
6 *In Hispanijs releuium dicitur* l'entrada *& in Belgio dicitur laudimium.*
7 *In Passauia dicitur laudatiuum.*
8 *Apud Aurelianenses dicitur* releuoinsor *& in Britannia.*
9 *In Sabaudia, & Pedemonte dicitur laudimium.*
10 *Apud Insubres Galliæ Cisalpinæ populos releuium dicitur* introgium.

QVÆSTIO II.

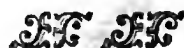

Licet releuium, vt iā deduxi ex more, & consuetudine fuerit in hoc Regno introductum, tamen quonam tempore, & iure, nomen releuij, eiusq; substantia fuerunt cognita hic referre putaui, illius enim solutio quonam tempore inoleuit iam deduxi, hic verò distinguendo nomen rele-
1 uij, ab eius substantia dicas, quod substantia releuij, siue releuium in sui substantia fuit cognitum de iure digestorum, sed sub alio nomine, nempè sub nomine introitus, quippe tempore quando quis militiam ingrediebatur soluebat quasdam expensas, quæ nuncupabantur introitus, *ex tex. in l. his verbis §. alumno ff. de leg. 3. ibi cum introitu, de hoc meminit Garf. de expensis, & meliorat. cap. 13. num. 5.* quem tex. allegat etiam *Andr. de Isern. in d. §. similiter nu. 14. de capit. Corrad. Amad. de Ponte de laudim. quæst. 1. n. 9. Henrich. à Rosental. d. cap. 6. conclus. 66. Sigism. Loffred. in cap. 1. §. similiter vers. non est simile, per quos fiat inuest. col. 2. in verbo, sed circa hāc principalem Liparul. ad Iser. d. loco, cæteriq; ad hanc materiam.*

2 Deinde fuit releuij substantia cognita de iure authenticorum, sed sub nomine releuamenti, siue releuaminis *ita tex. in Auth. de alienat. & emphiteus. §. in prædictis verò omnibus cap. 6.* ibi

ibi emphiteutà soluit domino facienti inuestituram cum iureiurando sextam partem fructuum rei concessę in emphiteusim, quę solutio sextę partis fructuum rei concessæ pro instrumento facienda releuatio appellatur, quæ vox proxima est releuio cum ab eodem primitiuo deriuentur, de quo tex. meminit *Matth. de Afflict. in d. §. firmiter l Imperial. de prohib. feud. alienat. vbi Nard. Lyparul. ad Isern. num.* 14. *in verbo inueni,* de quo releuamēto meminit *Freccia d. author.* 3. *num.* 3.

In Regno autem nostro hoc releuamentum, siue releuamen, siue introitus fuit cognitum ex more (vt dixi) sed sub nomine releuij ex consuetudine, & postea etiam per legem cōstitutionis post mortem in certo casu
3 vt dicam, quod releuij nomen, est vox barbara, vt ait *Rosental. d. cap. 6. conclus.* 66. & vsu gentium fuit introductum arg. *l. labeo ff. de suppell. legat.* tanquam rei consonam *Andr de Isern. in d. §. similiter num.* 3 *Borrell. in sum decis. tit. de releuio num.* 8. & deriuatur
4 à suo primitiuo releuare, siue releuo releuas, prout deducit *Andr. de Isern. in d. cap.* 1. *§. similiter num.* 14. *de capitul. Corrad. Franch. decis.* 121 *num.* 16. *Andr. de Isern. in const. post mortem in d. §. similiter Freccia d. author.* 3. *num* 3. *Petr. de Gregor. de concess. feud par.* 8. *quæst.* 16. *num.* 2. *Borrell. vbi sup. nu* 7. vnde etiam attenta substantia, siue deriuatione, potest dici etiam releuamentum, siue releuamen, prout ex Frecc. dixi & meminit *Sigism Loffred cons.* 14. *num* 14. *Matth Afflict in d. cap.* 1. *§. sed si res num* 21 *per quos fiat inuest Ioannes Scheneiduuin. damnatæ memoriæ de*
5 *feud par.* 5. *num.* 60. quasi quod hoc ipsum præstando releuet, siue resumat feudum quasi iacens, *ita Rosental. d. conclus.* 66. *num.* 1. exemplo hæreditatis, quæ dùm non est adita, dicitur iacere, & quando quis illā adit, amplius non dicitur ita iacere, & sic merito per aditionem releuatur, ita feudū dicitur iacere, quoad vasallus de illo non inuestitur, merito dum inuestitur dicitur illud releuari, *ita Petr. Gudelin. de iur. feud. cap.* 6. *nu.* 3. vbi appellat releuationē, vel à releuādo eū, cui præstatur *Marin Freccia d. num.* 3. cum Dominus grauetur in amissione vasalli ob mortem, meritò debet releuari in altero, nempè habendo aliquam summam, pro nouo recipiendo vassallo ex regula, quod qui in vno grauatur in alio releuari debet, & Frecciam sequitur *Ioseph Cum. Siculus in extrauag. si aliquem in verbo seruitij num.* 53. *Nicol. Intrigliol. de feud. centur.* 2. *art.* 5. *nu.* 629. quasi quod interciderat morte releuetur à Domino f udi pretio conuento *ita Bertrand. de Argentre art.* 74. *in verbo du Rachapt. tit. des droicts du Prince.* Quod releuiū in substantia etiam soluitur, apud Hispanos, & nominatur vulgo l'entrada, quod vocabulum correspondet iuri communi nempè introitus, & soluitur quædam quantitas pro ingressu ad rem, & vocatur ista quantitas tunc temporis soluenda l'entrada ita *Io: Garsias de expens., & meliorat. cap.* 13.
7 *nu.* 5. & in alijs partibus, prout in Passauia, eiusq; Prouincijs dicitur lau-
8 datiuum, Apud Aurelianenses dici-
9 tur Releuoinsor, In Sabaudia Pedemonte Britannia dicam infra q. 5.
10 Apud Insubres etiam viget consuetudo talis soluendi certam quantitatem tempore, quo quis ad rem ingreditur, & vocatur apud illas partes Introgium ita *Amæd. de Ponte laudim. q.* 12. *n.* 10. quod nomē correspōdet effectui, & caussæ ob quam soluitur releuium, & correspondet *tex. in d. §. alumno,* qui introitum dixit quantitatem, quæ soluitur, vt dixi supra.

A R-

ARGUMENTUM.

Releuij solutionem esse ius à vasallagio dependens, eiusque effectum, vbi viget probatur.

SUMMARIUM.

1 *Releuij solutio multa operatur ex parte vasalli, item ex parte Domini, eiusque causæ referuntur.*

2 *Releuium debetur in signum recognitionis.*

3 *Ante tempora constit. post mortem Releuij onus erat vasalli.*

QUÆSTIO III.

Consequens hęc pręcedēti quęstio, & ab inibi dictis necessariò inferenda, vt omnino fateri cogamur in Regno nostro, maximè, & alibi vbi releuium soluitur, vasallagij ius parere hunc effectum releuij in vasallo, quippèqui iste
1 secundus vasallus, vti nouus debet recognoscere concedentem in dominum, & patronum, & ab eo inuestiri se facere, veteremq; inuestituram in sui persona de nouo confirmare, & ratione istius recognitionis in dominum, & renouationis inuestituræ, quę debet esse cum onere vasalli, & honore domini merito vasallus ostendendo suam deuotionem, & reuerentiam vti vasallus præsentat domino medietatem fructuum illius anni, ob renouationem inuestituræ. Et ideo dictus recognitus dominus cum hac præsentatione, & eo modo videtur quodamodo honoratus, ad quem honorem vassallus tenetur domino, vt suo loco dicemus, maximè hæres, qui tenetur releuare dominum facientem inuestituram, & nisi dominus hoc modo recognoscatur soluendo illi releuiū, inuestituram facere non cogitur, imo feudum grauaretur (quod non admittam, vt infra dicam) onere duplicati releuij, in locum amissionis, & sic necessariò quis soluere tenetur releuiū in casu, & tempore debito, hæc omnia probat *Andr. de Isern. in cap.* 1. *§. sed si res num.* 7. *&* 11. & clarius *in §. similiter cap.* 1. *num.* 14. *de capitul. Corrad. & in constitut. Regni post mortem col.* 2. *vers. hinc sumitur nomen*, *Nard. Liparul. ad Isern. in d. § similiter litera C. in verbo indigenti*, latè *Marin. Freccia de subfeud. lib.* 2. *author.* 3. *num.* 2. 3. *&* 16. *de author. Baron. Io: Franc. de Pont. lection. feud.* 2.
2 *n.* 50. *&* 51. Et quòd releuium debeatur in signum recognitionis dixit *Sigismund. Loffred. ad tex. in d. cap. §. sed & res, per quos fiat inuest. Marin. Freccia d. loco num.* 3. *Vinc. de Franch. decis.* 121. *num.* 2. *Io: Andr. de Georgio alleg.* 18. *nu.* 27. *Garf. Mastrill. decis. Siciliæ* 112. *num.* 15. *&* 52. *vol.* 2. & infra dicam.

Et quod sit verum assumptum, vt solutio releuij ex iure vassallagij defluat, probarunt *Alber. Brunus consf. feudalib. diuers. Bartolom. Socc. cōs.* 66. *vol.* 3. *col.* 8. *Freccia d. loco num.* 3. *& num.* 16.
3 vbi ait, quòd ante tempora constitutionis solutio releuij erat onus impositum vassallo volenti succedere ad feudum ob mortem prædecessoris.

ARGUMENTUM.

Releuium, qua de causa debetur deque eius descriptione, siue definitione differitur, referuntur eius solusolutionis causæ, tum recognitio domini, tum renouatio inuestituræ, & iuramenti, eorumq; quæ in iuramento continentur, quæ renouatio veteris tantum inuestituræ fieri intelligitur,

tur. Item ob laborem domini in renouanda inuestitura veteri, vnde releuium non deberi deducitur, quando inuestitura petitur à nouo successore in Regno. Nec vassallus immissus à domino ante annum soluere tenetur, contra Afflicti sententiam.

SVMMARIVM.

1 *Releuij ob solutionem recognoscitur directum dominium inuestientis.*
2 *Promissio seruitiorum feudaliu per mortem extinguitur.*
3 *Ob renouationem promissionis seruitioriũ releuium debetur.*
4 *Ob renouationem iuramenti extincti releuium debetur.*
5 *Iuramentum reuiuisci expensasq; deberi consideratur.*
6 *Releuium non debetur pro prima inuestitura.*
7 *Releuium debetur pro intratura feudi.*
8 *Anell. Amati Præs. Regiæ Cameræ, & Fisci patron. encomia.*
9 *Releuium debetur ob confirmationem veteris inuestituræ, & de alijs rationibus remissiuè.*
10 *In Regno nostro releuij solutio sufficit pro inuestitura.*
11 *Releuium non debetur ob mortẽ Domini.*
12 *Vassallus inuitus ante annum non cogitur soluere releuium.*
13 *Releuij descriptio, siue notatio.*
14 *Releuium debetur aliquando pro feudo nouo, & ponderatur const. post mortem remissiuè.*

QVAESTIO IV.

1 Eleuium iã deberi nemo ambigit, nonnullasque rationes deduximus, ob quas debetur, hìc vero subijciamus potiores, & sicut laudimiũ soluitur à nouo emphiteuta ob recognitionem directi dominij, vt ait *Iacob. de Ayello in tract. de iure adhoa, & releuij num. iam allegãdo,* ità etiam releuium soluitur ob recognitionem directi dominij, in signũ reuerentię, deuotionis, & census, *Bald. in l. 1. num. 4. ff. de rer. diuis. n. 95. in fin. in verb. Rex Siciliæ, Sigismund. Loffred. in sua feudal. paraphras. ad tex. in cap. 1. per quos fiat inuest. Marin. Frecc. d. author. 3. n. 3. Paris de Puteo per quos fiat inuest. col. 3. vers. an illi, Præs. de Franch. decis. 121. nu. 7. Gars. Mastrill. d. decis. 112. vol. 2. num. 55. & 52. Cons. Io. Andr. de Georg. allegat. 18 num. 23. Camill. Borrell. in summa decis. tit. de releuio num. 6. Camill. de Medic. cons. 55.*
2 *num. 4.* Item promissio seruitiorum facta à vassallo defuncto, tempore quo viuebat, per eius mortem extincta est, *l. 1. C. de caduc. tollend. Matth. Vuesembech de feud. cap. 8. num. 25.* & in morte regulariter deberi, docet *Argentreus ad consuet. Britanniæ art. 78. nota. 2. num. 1.* quam promissionem, quia sic extincta est, de nouo cogitur
3 facere ipse successor, ob quam renouationem Domino à successore faciẽdam, tenetur ipse successor aliquam quantitatem Domino renouanti soluere, quę releuium dicitur, ita deducit *Henrich. à Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 66. num. 1.*

Item iuramentum fidelitatis, cęterorumq; ad quę virtute iuramẽti erat vassallus obligatus, per iurantis mortẽ remanet extinctum, qua de re cum successor teneatur nouum iuramentũ
4 pręstare, ob dictã noui iuramẽti pręstationem, & alia releuium debetur ita post *Glos. Paris. §. 2. glos. 4. num. 49. Hartman. Pistor. lib. 3. quæst. 47. num. 1. quæstion. iur. feudal. Iuli. Clarus lib. 3. senten. §. feudum, quæst. 49. nu. 1. Matth. Vuesembec. d. cap. 8. num. 28. Laurent. Syluan. de recognit. feud. quæst. 17. nu. 5.* Quasi quod iuramentum, & obligatio
5 vassallatica, quibus defunctus feudarius in eius vita nectebatur, nunc per mor-

mortem extincta sint, & per nouam istam inuestituram, seù mauis veteris inuestituræ confirmationem, iam extinctæ obligationi, siue peremptæ iuramenti vitæ videtur (dum illa renouatur) quodammodo spiritum insufflari, ideoq; reuiuiscere iam extinctã obligationem, siuè iuramentum peremptum, sed quia quando Princeps peremptæ instantiæ vitæ spiritum insufflat condemnat aduersarium ad expensas, ideo cum fisco debebantur expensæ pro inuestitura, meritò releuiũ debetur quasi expensæ, in quarum locum successit, *ita Marin. Frecc. lib. 3. cap. 2. num. 23.*

Vnde meritò, & hæc quæ diximus
6 patent, quòd pro prima inuestitura non debet solui releuium, quando de nouo feudum acquiritur, *ita Andr. de Isern. iu cap. 1. §. similiter de capit. Corrad. Petr. Gregor. de conceß. feud. par. 8. q. 16. num. 4. Sigism. Loffred. cons. 16. num. 15.* quasi quod in ea cessent rationes supradictæ, sed benè in renouatione veteris inuestituræ ob mortem, cum concurrant illæ rationes meritò releuium solui debeat, vt post alios Doct. dixit *Freccia d. author. 3. num. 3. Iacob. de Sancto Georgio in verb. qui quidem inuestiti nu. 78. & ita post Frecciam Andr. de Isern. & alios, Præs. Anell. Amat. cons. 14. n. 6. cent. 1.* multis nominibus iam iam comendandus. Insuper & ex alia
7 ratione releuium debetur, per inuestiturę .n. renouationẽ successor immittitur in possessionem feudi, ob quam immissionem, seu intraturã feudi Domino soluitur certa quãtitas fructuũ illius anni, quod releuium dicitur, ita *Frecc. d. loco nu. 3. & 21. circa medium,*
8 *Præs. Anell. Amat.* vir quidem impensè eruditus, Feudista maximus, Andreæ Iserniensis familiaris intimus, & Aduocatus longè primarius, postea Fisci Reg. Cam. Patronus, deinde eiusdem Cameræ Præses *cons. 14. num. 6. glos. in constit. post mortem in verb. recepto. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 5. num. 624. caeteriq; paßim, Camill. Medic. d. cons. 55. num. 4.*

Alias rationes excogitando ponit
9 *Io. Franc. de Ponte numquam satis laudatus in prælud. lection. feudal. lect. 2. n. 50. & 51.* dicendo semper, quod petitur noua inuestitura per successorem, cõfirmatur illa prima vetus, cuius quidẽ inuestiturę tenor semper attendẽdus, nec in aliquo immutandus, & rationẽ nouę confirmationis de veteri inuestitura soluitur dicta quantitas fructuum, quę releuium dicitur, sequitur *Præs. Amat. d. cons. 14. num. 5. post Loffred. in d. §. sed & res col. 3. vers. sed circa hanc.*

Ob quæ omnia, nempe cõfirmationem inuestiturę, eiusque renouationem, immissionem in possessionem, iuramenri receptionem, Dominus laborem suscipit, ob quem laborem susceptum Dominus in recompensam, mercedem habere debet, quæ & releuiũ dicitur, ad similitudinem laudimij in noua inuestitura, per quod laudatur Dominus, ita ex *Raynald. in comprahens. iur. feud. § præterea si quis infeudatus num. 36. circa medium, idem Præs. Amat. d. cons. 14. num. 24. Nicol. Ant. Gizzarell. decis. 8. num. 3. & seq.*

Immo & si ob inuestituram releuiũ soluitur, tamen in Regno nostro solutio ipsa releuij successit loco inuestiturę, & nõ est necesse alia inuestitura,
10 sed sufficit tantum ipsa solutio releuij, *post Andr. de Isern. iu cap. 1. sub nu. 6. de feud. cognit. Capyc. in repet. cap. Imperialem de probib. feud. alienat. fol. 55. limit. 14. Scip. Rouit. pragm. 4. de feud. nu. 90.*

Quod aliter se habet in solutione laudimij, vt pro qualibet renouata inuestitura, seu, vt melius dicam, pro qualibet noua inuestitura rei emphiteuticę laudimium solui debeat, *ita Amad. de Ponte laudim. quæst. 12. nu. 10.* Verum solutionem releuij dicas non
11 habere locum, quando vassallus petit inuestituram à nouo successore Domini, eiq; fidelitatem iurat, quia & si reno-

renouatio inuestiturę, & fidelitatis iuramentum interueniat, tamen releuium non est soluendum, quia ab hęrede successore, nō autem hęredi successori soluendum est, & vltra has rationes est authoritas *Afflicti in cap. 1. num. 1. de capitul. Corrad. & in cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amict. nu. 2.*

Sed quid si Dominus ante annum vult immictere vassallum in possessionem feudi, in qua reperitur ipse Dominus, & vassallus tenuat iurare, & 12 immicti an sit priuandus feudo, & per consequens duplicatum releuium soluere, *Afflict. in d. cap. 1. §. est & alia num. 8.* dicit, quod tenetur iurare etiā ante annum alias citatus tribus vicibus si non iuret priuabitur feudo, vt dicam infra.

Sed circa solutionem releuij, vt cogatur soluere ante annum, in hoc nō consentio, quia est dilatio concessa ad beneficium vtriusq; nempe debitoris, put est vassalli, & creditoris, ptout est fisci, & in pręiudicium vnius arctari non potest.

Vnde ex ijs probari potest releuij definitio, siue descriptio, quam ponit *Io. Garsias de expens. & meliorations. cap. 13. num. 15. mihi in tractatibus tom. 17. fol. 304.* dicens releuium esse munus honorarium, quod nouus vassallus Domino introitus causa in feudum largitur, quasi morte alterius vassalli, vel si aliquo casu ei feudum ceciderit vel apertum sit, & aliam definitionem ponit *Amed. de Ponte laudim. quæst. 2. num. 6.* dicens, quod releuium est id, quod soluitur (quando vassallus vtilis Dominus feudi moritur,) per eius hęredem pro confirmatione inuestiturę, ad tradita per *Andr. de Isern. in cap. 1. §. sed & res num. 7. per quos fiat inuest.*

14 Limita tamē conclusionem in qua affirmauimus releuiū non deberi propter nouam inuestituram non procedere in feudo quaternato secundum quid, quia pro illius noua inuestitura à Barone concedenda subfeudatario præcedente Domini mandato est soluendum non in quātitate medietatis fructuum, sed quod non excedat decē vncias, prout sic limitant principalem cōclusionem, *And. de Iser. in hac constit. post mortem col. 2. Matth. Afflict. nu. 10. & nouissime per Horat. Motan. d. repet. feud. §. præterea si quis infeudatus nu. 5 o.* quis sic inducit dictam constitut. post mortem.

ARGVMENTVM.

Consuetudinem soluendi releuium, non solum in nostro Regno, sed in alijs Europæ partibus inolere demonstratur quinimmo, & de eius quantitate ijs in locis; prout in Gallia alijs locis conuicinis pro releuio soluitur melior equus, aut bos, & toties quoties feudum mutat manus Domini, non autē in casu venditionis, vel successionis directę. Item soluitur in Sabaudia, & Pedemontiū patria sub nomine laudimij. Item in Colonia, Montesia, Ducatu Iuliacensi. Itē in Passauia, eiusq; Prouincijs, & dicitur laudatiuum. In Aquitania dicitur obsequium, in Britānia dicitur redemptiuū, in Hispanijs & dicitur vulgo l'entrada, in Regno Siciliæ vltra pharum soluitur, sed quātitas diuersa est, prout diuersi ibi sunt statuti casus; apud Aurelianenses dicitur releiuonsor. Demum in Regno nostro quamnam quantitatem percipiat Rex, refertur ex bilancio transmisso ad Catholicam Maiestatem.

SVMMARIVM.

1 *De quautitate releuij.*

2 *Quantitas releuij in Gallia est melior æquus, aut bos ad Domini electionem.*

3 *Soluitur in Gallia pro feudis vulgo churmied.*

4 *Debetur in Gallia toties quoties mutat manus*

manus Domini.

5 *Nec in Gallia exigitur in casu venditionis, vel successionis directæ.*

6 *In Sabaudia, & Delphinatu soluitur laudimium quando feudum venditur, & quid in Pedemonte remissiuè.*

7 *In Ducatu Montensi, Episcopatu Coloniensi, & Ducatu Iuliacensi. Item & in alijs Germaniæ locis conuicinis soluitur releuium.*

8 *In Passauia, eiusque Prouincijs soluitur laudatiuum, & pro eo quinque floreni pro singulis centum, & alibi decem pro centenario, & alibi viginti, & hoc in feudo simpliciter hæreditario.*

9 *In Aquitania releuium dicitur obsequiũ, & præstatur Domino.*

10 *Releuationes apud Aurelianenses arbitrariæ sunt.*

11 *Apud Hyspanos releuium soluitur, & dicitur l'entrada.*

12 *In Britannia releuium dicitur rachapt, siue redemptiuum, & debentur fructus feudi, & iurisdictionis integri anni, & quid in Anglia ibidem.*

13 *Releuij quantitas diuersa in Regno Siciliæ vltra pharum.*

14 *Diuersi casus succedendi in Regno Siciliæ vltra pharum constituti, diuersam constituunt releuij quantitatem, & nu. 13. Item pro duplicato fructus duorum annorum debentur num. 14. & 15.*

16 *In Regno nostro Neapolitano releuij quãtitas vniformis est.*

17 *Est medietas fructuum illius anni quo feudatarius moritur.*

18 *Releuij Regale censum ad quam summã ascendat quolibet anno.*

19 *Ex releuij censu, siue introitu permultis satisfit Officialibus hic in Regno.*

QVÆSTIO V.

Eleuium ex consuetudine deberi deductum vides in Regno nostro, sed an ea consuetudo alibi sit recepta, non ab re hic scrutari puto, nè materiam quam tractamus, incognitam faciamus; rem
1 cognoscendam proponimus, & quænam sit eius quantitas, tam in Regno nostro, quam ijs in locis, vbi vigere illam demonstrabimus.

Et permultis Europæ in partibus quoad videre potuimus eam vigere sat constabit, tam in vtraq; Sicilia, Germania, Gallia, Hispanijs, Britannia, Sabaudia, Flandria, cæterisque Europæ locis.

In Gallia autem, alijsque locis con-
2 uicinis soluitur releuium, & eius quãtitas est, nam Domino soluitur melior equus, aut bos ad Domini electionẽ, quæ solutio fit etiam ex consuetudine ibi inoleta, prout de hac consuetudine, eiusq; solutionis quantitate, & rei solutæ electione, testatur *Henrich. à Rosental. tit. de diuis. feud. cap. 2. conclus. 64. num. 1. & 2.* de qua Galliæ consuetudine meminit *Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de releuio num. 3. & 4.*

Quam consuetudinem in Gallia vigentẽ ampliatam esse demonstrabi-
3 tur, etiam in quibusdam feudis planè degenerãtibus, quæ vulgo churmied in illis partibus appellantur, de qua consuetudine releuij soluendi sic ampliata testatur idem *Rosental. tit. quib. mod. feud. acquir. conclus. 66. num 2.*
4 Quod releuium in Gallia soluitur toties, quoties feudum mutat Dominũ, ita *Amed. de Ponte laudim. quæst. 2. num. 8. & nos supra diximus quæst. 1.* Restringitur, siue limitata fuit dicta
5 solutio releuij ijs in locis, vt non exigatur in casu venditionis, vel successionis directæ, ita *glos. Paris. §. 22. & Vinc. de Franch. decis. 121. num. 10. & 11.* & per eam decisionis intercapedi-
6 nem. In Sabaudia, & Patria Delphinatus etiam soluẽdi releuium irrepsit consuetudo, & soluitur Domino sub nomine laudimij quando feudum vẽditur, & soluitur ob nouam inuestituram quam Dominus emptori facit de qua consuetudine testatur *Guid.*

Pac. decis. 415. num. 3. Franc. Marc. dec. 3?. num. 16. Nicol. Boer. decis. 19. num. 1. & 2.

In Patria Pedemontium quid seruetur circa releuij, siue laudimij solutionem, vide *Amad. de Poute laudim. quæst. 3. nu. 6. post Riminald. Iunior. cons. 38. num. 37.*

7 In Ducatu Montensi, Episcopatu Coloniensi, & Ducatu Iuliacensi, & ibi in locis conuicinis, alijsq; permultis in Germaniæ locis ex eorum consuetudine releuium soluitur, prout testatur idem *Rosental. d. conclus. 66. num. 2. cap. 6. tit. quib. mod. feud. acquir.* sed quantitatem non inueni.

8 In Passauia, eiusque Prouincia, & locis conuicinis adest etiam quædam consimilis consuetudo, vt in alienatione feudi merè, & simpliciter hæreditarij soluatur directo Domino laudimiũ, siue, vt ipsi vocant, laudatiuũ, pro quo soluuntur Domino quinque floreni pro singulis centum, & in quibusdam alijs locis decem pro centum, & alibi viginti, *vt post Ioan. Coras. in l. 3. sub num. 22. C. de iure emphit. testatur Carol. à Kirchberg. in suo discursu de feud. hæreditario, & ex pacto, & prouidentia cap. 5. num. 21. & 22.*

9 In Aquitania, quæ Galliæ pars est, etiam viget alia consuetudo, nempè vt vassallus pro inuestitura obsequiũ teneatur præstare, pro quo non cogitur Ducatum ipsum egredi intra annum, & mensem, *vt refert Arnold. Ferron. in comment. ad consuetud. Burdegalens. lib. 2. tit. 8. de feudis, & iure emphiteutico §. 1. vers. octauus nummus, dico infra q. 8. nu. 18. par. 3.*

10 Apud Aurelianenses etiam soluitur releuium, sed sub alio nomine, nempe dicuntur releuationes arbitrariæ, quę apud Gallos materna lingua dicũtur releuoinsor à plaisir, pro vt de hoc meminit *Renat. Koppin. in consuetud. Andegauens. lib. 1. cap. 4. artic. 14. par. 1. Borrell. vbi sup. num. 4.*

In Britannia etiam soluitur releuium, sed sub nomine redemptiui, siuè rachaptus, *vt in artic. 76. meminit Bertrandus de Argẽtre ad consuetud. Britanniæ tit. dez droitz du Prince art. 76.* & pro rachaptu, siuè redemptiuo Dominus feudi accipit fructus vnius integri anni, & rã fructus feudi, quã iurisdictionis, *idem Bertrand. d. tit. art. 74. in verb. du rachapt.*

In Anglia retulit mihi Excellentiss. D. Fabritius Carapha, Aurei velleris æques, Regius Collateralis Cons. vir politicæ doctrinæ perspicuus, & Dominus meus semper, & vbiq; obseruandus, quod Rex mortuo feudatario relicto filio in pupillari ætate, statim accipit possessionem feudi, illiusq; fructus percipit quoad pupillus deuenerit ad pubertatem, & interim quamdam annuam quantitatem pupillo durante pupillari ætate assignat.

11 In Hyspanijs, etiam soluendi releuij consuetudo inoleuit in quibusdam casibus, & appellatur vulgò hyspanè l'entrada, quasi, q; vt iam dixi, pro introitu soluatur, prout testatur *Ioan. Gars. de expens. & meliorationi, cap. 13 num. 15.* In Belgio etiam soluitur dixi supra q. 1.

In Regno Sicilię vltra pharum sol-
12 uitur etiam releuium, sed diuerso modo soluitur, & taxatur in diuersis casibus, quippe si successor in feudo est de descendentibus per lineam directam primi acquirentis, & succedit in Comitatu consistente in tribus castris, vel vltrą tunc soluet pro releuio decem marchas argenti; In cæteris vero successionibus soluit quatuor marchas, vt si est villa, vel terra habi-
13 tata. In successione autem cuiuslibet castri, in quo nec familia, nec habitatio reperiatur, tunc soluet duas marchas; si fuerit feudum planum, aut domus, siuè membri soluit mar-
14 cham vnam. In quibus autem casibus si acciderit casus non petitæ inuestituræ post annum, tunc soluet pariter duorum annorũ fructus pro duplica-

plicato releuio, vt supra diximus.

Sed si fuerit descendens per lineam
15 transuersalem, tunc nulla admissa differentia quantitatis, vel qualitatis feudorum, successor soluet medietatem fructuum illius anni, in quo moritur vassallus, *ita ex constitutione illius Regni Regis Martini, incip. studiosè*, testatur de hoc diuerso soluendi modo, ac quantitate, *Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 8. quæst. 16. num. 7. de iure releuij, Ioseph Cumia in repet. cap. si aliquem in verb. in antiquis num. 234. Gars. Mastrill. decis. 112. num. 8. & 9. vol. 2. Mar. Muta super cap. Regni Siciliæ tit. de releuio*. In Regno autem nostro Neapolitano releuium debetur ex more, & consuetudine, licet postea approbata per constitur. Post mortem, &
16 semper est vniforme soluendum regulariter per successorem in feudo quaternato (vt infra dicemus) vocatum ex lege, vel inuestitura, *ita ex Andr. de Isern. in d. cap. 1. §. similiter nu. 2. cæterique Regnicolæ nostrates passim, & Nicol. Intrigl. cent. 2. art. 5. num. 626. Gars. Mastrill. d. decis. 112. nu. 2.*

17 Et eius quantitas est medietas fructuũ illius anni, quo feudatarius moritur, *secundum Andr. de Isern. in constit. post mortem in fine eiusd. §. similiter, vers. sunt releuia de capit. Corrad. vbi Regnicolæ passim omnes in hoc concordant, quos allegat Nard. Lyparul. ibi in verbo medietas, Franch. decis. 121. nu. 2. Freccia d. author. 3. num. 28. Loffred. in d. §. sed & res per quos fiat inuest. Petr. Greg. de feud. par. 8. quæst. 16. tit. de iure releuij num. 7. Paris. de Puteo de verb. feudal. significat. in verbo releuium, Andr. de Georgio allegat. 18. nu. 23. Camill. Borrell. vbi supra num. 5.* quod releuium, siuè medietas fructuum taxatur plus, & minus secũdum quantitatem fructuũ, qui percipiuntur, *post glos. in l. quæro, ff. de vsufruct. legat. Camill. de Medic. cons. 18. num. 3. 4. & cons. 55. num. 5. Scipio Theodorus omnigenæ, atque vniuersæ politioris doctrinæ vir, & Patritius Surrentinus ad altiora protendens alleg. 21 num. 18.* Vnde circa quantitatem releuij debendam, vbi non adest certa quantitas determinata in aliquo tempore, in dubio debetur secundum cõuentionem tempore concessionis, quę conuentio si non apparet; soluenda est quantitas tempore mortis, idest medietas fructuum, *ita docet Petr. Nicol. Mozz. de substantial. feud. num. 29. vers. itaq; subinfertur Campan. in c. apud Fogiam num. 37. tit. quid fiet mortuo Barone, Mastrill. decis. 112. num. 2. & 9. Marin. Freccia d. author. 3. n. 28. Amad. de Ponte quæst. laudim. 2. num. 7.* Sed an duplicatum releuium soluatur in supradictis locis, dixi supra q. 3. Quod
18 ius releuij in Regno calculatum fuit ascendere ad summam ducatorum triginta milliũ parũ, aut plus quolibet anno, vt ex bilancio trãsmisso ad Reg. Maiestatẽ refert Reg. Moles in princip. decis. de iure releuiorum. Immo maior summa exigitur ex significato-
19 rijs releuiorum, quia super eis satisfit domino Proregi de stipendio ducatorum 29700. quolibet anno. Item Regijs Ingegnerijs, & Architectis soluuntur, quolibet anno duc. 3000. super eisdem significatorijs.

Item satisfit Magistro Ceremoniarum Capellæ Regiæ pro suo stipendio ducatorum 144.

Item satisfit Porterijs; vulgo di Mazza, e di Catena pro eorum stipẽdio duc. 442.

Item satisfit all'Alcay pro victo, & vestitu seruorum, vulgo del Palco, & pro omnibus necessarijs pro eorũ substentatione, & victu duc. 780. pvt hęc omnia apparent ex reformatione facta per Comitem de Lemos cap. soldo de S. Excell.

dinem eius, & gratiæ Regum nostrorum, reperi tamen in alijs partibus
19 feudum non amitti, prout est in Sicilia vltra pharum, vbi non amittitur feudum ob non petitam inuestituram in tempore legitimo, nec soluitur duplicatum releuium, sed soluitur in pænam quantitas fructuum duorum annorum Regiæ Curiæ, *vt ex capitulo Regis Ioannis concesso sub anno 1460. sub tit. de inuestitur. feud. non capiend. de qua solutione meminit Petr. de Gregor. de concession. feud. part. 8. quæst. 16. titulo de iure renouation. inuestitur. sub num. 4.*

20 Item & in Gallia reperi, vt dicam, quod Christianissimi illius Reges nostrorum Regum imitati munificentiã, & gratiam adhuc vassallos ex temporis circumuentione non angustiãt ad feudi amissionem ob non petitam in tempore inuestituram, sed eo elapso Dominus statim appræhendit possessionem feudi, suosque fructus facit, quoad vassallus moram purgauerit in petendo inuestituram, de qua cõsuetudine post *Gloss. Paris. §. 1. & 4. Chassen. in consuet. Burgund. tit. dez fiedz, rubric. 3. §. 1. tit. de dans l'an, è iour, testatur Nard. Lyparul. ad Isern. in cap. 1. lit. O. quo temp. miles, Henrich. à Rosental. d. cap. 6. conclus. 62. num. 9 lit. F. tit. quibus mod. feud. acquir.*

21 In Aquitania etiam reperi, quod ob cessationem solutionis vectigalis, aut pensionis ex feudo Domino debitæ per vassallum, tunc Dominus habet manus iniectionem in feudum, quandiù ipsi Domino fuerit satisfactum, *Arnold. Ferron. in consuet. Burdegalens. lib. 2. num. 8. de feud. & iure empbit. §. 2.* & facta satisfactione feudum redit ad satisfacientem citra pœnam commissi.

In Belgio, & præsertim apud Hannonienses non soluitur duplicatum releuium, sed ex cõsuetudine amittit fructus, & cõmoda feudi quoad inuestituram petierit, *ita Petrus Gudelin. de iure feudorum par. 5. cap. 2. num. 12.*

Quam Regum nostrorum gratiam, & munificentiam hac in re valde ex-
22 tollunt Vltramontani, prout est videre apud eundem *Henrich. à Rosental. d. loco in glosell. Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 27.* Item & eam extollunt Hispani, prout est videre apud *Fernandez Vasquium controuers. illustr. lib. 1. cap. 8. num. 13.*

Et sicut diximus, quod simplex releuium peti potest pacto, & conuentione, idem dicam de releuio duplica-
23 to, vt & illud pacto, & conuentione inita inter Dominum, & vassallum, particulariter peti possit, *vt voluit Iacob. Aluarot. in cap. 1. §. fin. quid sit inuestit. quem sequitur Iacobinus in sua inuest. in verb. quiquidem inuestiti, col. 18. vers. sed an valeret, Petr. de Gregor. d. par. 8. quæst. 16. tit. de iure renouat. inuest. num. 4. vers. & ideo.* Inoleuit, et in Regno nostro alia consuetudo soluendi tempore inuestituræ faciendæ quamdam aliam quantitatẽ,
24 quæ dicitur communi vocabulo Ius Tapeti, quod ius antiquissimum, est in Regno nostro, & de eo meminit Ritus Regiæ Cameræ sub rubrica de officio Camerarij, vbi adest capitulum penes me manuscriptum sub his verbis.

Item habebit à quibuscumque personis facientibus homagium pro quolibet feudo militari vnciam auri vnam, de qua medietas debet esse Cambellariorum Regis.

Ex quibus verbis colligitur, quod hoc ius Tapeti soluitur Magno Camerario, & soluitur ad rationem ca-
25 rolenorum octo pro qualibet vncia, quæ summa ascendit ad rationem ducarorum 13. 1. 13. pro centenario eius quod soluitur pro releuio, & in hac solutione iuris Tapeti non fit deductio adhoi, prout fit respectu releuij, vt dicit *Reg. Moles decis. manuscripta quintadecima sub tit. de iure releuiorum*, & dicit, quod deberur vna cum releuio per hæredem Baronis. Et hoc ius Tapeti tenetur affictatum p

Ill,

Ill. Marchionē Piscariç Magnum Camerarium in duc. pro quolibet anno.

Et dicitur ius Tapeti, quia qui faciebat homagium debebat asportare Tapetum ante pedes Regis, ibique illud sternere, vt dicit Moles ibidem dicens, quod ipse non inuenit quomodo hodie hoc ius reperiatur auctũ. De quo iure Tapeti, vt debeatur Camerario, & paribus, meminit *Iacob. Cuiacius de feud. in principio Damhouder in praxi rerum ciuilium cap.* 268.

26 Et hoc ius Tapeti in partibus Hannoniç appellatur ius pecuniarium debitum Camerario, & paribus Curiæ pro inuestitura, vt meminit *Petrus Gudelinus de iure feud. cap.* 8. *nu.* 18. *in fin.*

ARGVMENTVM.

Releuium quonam tempore illud, eiusq; substantia fuerint cognita, & vnde dictum referetur distinguendo releuij nomen, eiusq; substantiam, vt substãtia releuij, sed sub alio nomine de iure digestorum cognita fuerit, deinde iure Authenticorum. In Regno autem nostro ex more, siuè consuetudine cognitum fuisse probatur. Deriuatur hoc nomen à primitiuo releuare; vox enim barbara est, quod & releuamen dicitur. Et in alijs locis correspondendo causę ob quã soluitur appellitatur in Hispanijs *l'entrada*, apud Insubres *introgium*, & in alijs partibus remissiuè quomodo appelletur.

SVMMARIVM.

1 *Releuij substantia cognita de iure digestorum sub nomine introitus.*
2 *Deinde & de iure Authenticorum sub nomine releuamenti.*
3 *Releuium vox barbara est.*
4 *Deriuatur releuium à primitiuo releuare.*
5 *Releuij solutionis causa, & effectus.*
6 *In Hispanijs releuium dicitur* l'entrada *& in Belgio dicitur laudimium.*
7 *In Passauia dicitur laudatiuum.*
8 *Apud Aurelianenses dicitur* releuoinsor *& in Britannia.*
9 *In Sabaudia, & Pedemonte dicitur laudimium.*
10 *Apud Insubres Galliæ Cisalpinæ populos releuium dicitur* introgium.

QVÆSTIO II.

Licet releuium, vt iã deduxi ex more, & consuetudine fuerit in hoc Regno introductum, tamen quonam tempore, & iure, nomen releuij, eiusq; substantia fuerunt cognita hic referre putaui, illius enim solutio quonam tempore inoleuit iam deduxi, hic verò distinguendo nomen rele-
1 uij, ab eius substantia dicas, quod substantia releuij, siue releuium in sui substantia fuit cognitum de iure digestorum, sed sub alio nomine, nempè sub nomine introitus, quippe tempore quando quis militiam ingrediebatur soluebat quasdam expensas, quæ nuncupabantur introitus, *ex tex. in l. his verbis* §. *alumno ff. de leg.* 3. *ibi cum introitu, de hoc meminit Garf. de expensis, & meliorat. cap.* 13. *num.* 5. quem tex. allegat etiam *Andr. de Isern. in d.* §. *similiter nu.* 14. *de capit. Corrad. Amad. de Ponte de laudim. quæst.* 1. *n.* 9. *Henrich. à Rosental. d. cap.* 6. *conclus.* 66. *Sigism. Loffred. in cap.* 1. §. *similiter vers. non est simile, per quos fiat inuest. col.* 2. *in verbo, sed circa hãc principalem Liparul. ad Iser. d. loco, cæteriq; ad hanc materiam.*

2 Deinde fuit releuij substantia cognita de iure authenticorum, sed sub nomine releuamenti, siue releuaminis *ita tex. in Auth. de alienat. & emphiteus.* §. *in prædictis verò omnibus cap.* 6. ibi

ibi emphiteuta soluit domino facienti inuestituram cum iureiurando sextam partem fructuum rei concessę in emphiteusim, quę solutio sextę partis fructuum rei concessæ pro instrumento facienda releuatio appellatur, quæ vox proxima est releuio cum ab eodem primitiuo deriuentur, de quo tex. meminit *Matth. de Afflict. in d. §. firmiter l Imperial. de probib. feud. alienat. vbi Nard. Lyparul. ad Isern. num.* 14. *in verbo inueni,* de quo releuaméto meminit *Freccia d. author.* 3. *num.* 3.

In Regno autem nostro hoc releuamentum, siue releuamen, siue introitus fuit cognitum ex more (vt dixi) sed sub nomine releuij ex consuetudine, & postea etiam per legem cōstitutionis post mortem in certo casu
3 vt dicam, quod releuij nomen, est vox barbara, vt ait *Rosental. d. cap.* 6. *conclus.* 66. & vsu gentium fuit introductum arg. *l. labeo ff. de suppell. legat.* tanquam rei consonam *Andr de Isern. in d. §. similiter num.* 3 *Borrell. in sum. decis. tit. de releuio num.* 8. & deriuatur
4 à suo primitiuo releuare, siue releuo releuas, prout deducit *Andr. de Isern. in d. cap.* 1. *§. similiter num.* 14. *de capitul. Corrad. Franch. decis.* 121. *num.* 16. *Andr. de Isern. in const. post mortem in d. §. similiter Freccia d. author.* 3. *num* 3. *Petr. de Gregor. de concess. feud par.* 8. *quæst.* 16. *num.* 2. *Borrell. vbi sup. nu* 7. vnde etiam attenta substantia, siue deriuatione, potest dici etiam releuamentum, siue releuamen, prout ex Frecc. dixi & meminit *Sigism Loffred cons.* 14. *num* 14. *Matth Afflict in d. cap.* 1. *§. sed si res num* 21 *per quos fiat inuest Ioannes Scheneiduuin. damnatæ memoriæ de*
5 *feud par.* 5. *num.* 60. quasi quod hoc ipsum præstando releuet, siue resumat feudum quasi iacens, *ita Rosental. d. conclus.* 66. *num.* 1. exemplo hæreditatis, quæ dùm non est adita, dicitur iacere, & quando quis illā adir, amplius non dicitur ita iacere, & sic merito per aditionem releuatur, ita feudū dicitur iacere, quoad vasallus de illo non inuestitur, merito dum inuestitur dicitur illud releuari, *ita Petr. Gudelin. de iur. feud. cap.* 6. *nu.* 3. vbi appellat releuationē, vel à releuādo est, cui præstatur *Marin Freccia d. num.* 3. cum Dominus grauetur in amissione vasalli ob mortem, meritò debet releuari in altero, nempè habendo aliquam summam, pro nouo recipiendo vassallo ex regula, quod qui in vno grauatur in alio releuari debet, & Frecciam sequitur *Ioseph Cum. Siculus in extrauag. si aliquem in verbo seruitij num.* 53. *Nicol. Intrigliol. de feud. centur.* 2. *art.* 5. *nu.* 629. quasi quod interciderat morte releuetur à Domino feudi pretio conuento *ita Bertrand. de Argentre art.* 74. *in verbo du Rachapt. tit. des droicts du Prince.* Quod releuiū in substantia etiam soluitur, apud Hispanos, & nominatur vulgo l'entrada, quod vocabulum correspondet iuri communi nempè introitus, & soluitur quædam quantitas pro ingressu ad rem, & vocatur ista quantitas tunc temporis soluenda l'entrada ita *Io: Garsias de expens., & meliorat. cap.* 13.
7 *nu.* 5. & in alijs partibus, prout in Passauia, eiusq; Prouincijs dicitur lau-
8 dariuum, Apud Aurelianenses dici-
9 tur Releuoinsot, In Sabaudia Pedemonte Britannia dicam infra q. 5.
10 Apud Insubres etiam viget consuetudo talis soluendi certam quantitatem tempore, quo quis ad rem ingreditur, & vocatur apud illas partes Introgium ita *Amæd. de Ponte laudim. q.* 12. *n.* 10. quod nomē correspōdet effectui, & caussæ ob quam soluitur releuium, & correspondet *tex. in d. §. alumno,* qui introitum dixit quantitatem, quæ soluitur, vt dixi supra.

A R.

ARGVMENTVM.

Releuij solutionem esse ius à vasallagio dependens, eiusque effectum, vbi viget probatur.

SVMMARIVM.

1 R*Eleuij solutio multa operatur ex parte vasalli, item ex parte Domini, eiusque causæ referuntur.*

2 *Releuium debetur in signum recognitionis.*

3 *Ante tempora constit. post mortem Releuij onus erat vassalli.*

QVÆSTIO III.

Onsequens hęc pręcedēti quęstio, & ab inibi dictis necessariò inferenda, vt omnino fateri cogamur in Regno nostro, maximè, & alibi vbi releuium soluitur, vasallagij ius parere hunc effectum releuij in vasallo, quippèqui iste
1 secundus vasallus, vti nouus debet recognoscere concedentem in dominum, & patronum, & ab eo inuestiri se facere, veteremq; inuestituram in sui persona de nouo confirmare, & ratione istius recognitionis in dominum, & renouationis inuestituræ, quę debet esse cum onere vasalli, & honore domini merito vasallus ostendendo suam deuotionem, & reuerentiam vti vasallus præsentat domino medietatem fructuum illius anni, ob renouationem inuestituræ. Et ideo dictus recognitus dominus cum hac præsentatione, & eo modo videtur quodamodo honoratus, ad quem honorem vassallus tenetur domino, vt suo loco dicemus, maximè hæres, qui tenetur releuare dominum facientem inuestituram, & nisi dominus hoc modo recognoscatur soluendo illi releuiũ, inuestituram facere non cogitur, imo feudum grauaretur (quod non admictam, vt infra dicam) onere duplicati releuij, in locum amissionis, & sic necessariò quis soluere tenetur releuiũ in casu, & tempore debito, hæc omnia probat *Andr. de Isern. in cap.* 1. §. *sed si res num.* 7. *&* 11. & clarius *in* §. *similiter cap.* 1. *num.* 14. *de capitul. Corrad. & in constitut. Regni post mortem col.* 2. *vers. hinc sumitur nomen*, *Nard. Liparul. ad Isern. in d.* §. *similiter litera C. in verbo indigenti*, latè *Marin. Freccia de subfeud. lib.* 2. *author.* 3. *num.* 2. 3. *&* 16. *de author. Baron. Io: Franc. de Pont. lection. feud.* 2.
2 *n.* 50. *&* 51. Et quòd releuium debeatur in signum recognitionis dixit *Sigismund. Loffred. ad tex. in d. cap.* §. *sed & res, per quos fiat inuest. Marin. Freccia d. loco num.* 3. *V inc. de Franch. decis.* 121. *num.* 2. *Io: Andr. de Georgio. alleg.* 18. *nu.* 27. *Gars. Mastrill. decis. Siciliæ* 112. *num.* 15. *&* 52. *vol.* 2. & infra dicam.

Et quod sit verum assumptum, vt solutio releuij ex iure vassallagij defluat, probarunt *Alber. Brunus cons. feudalib. diuers. Bartolom. Socc. cõs.* 66. *vol.* 3. *col.* 8. *Freccia d. loco num.* 3. *& num.* 16.
3 vbi ait, quòd ante tempora constitutionis solutio releuij erat onus impositum vassallo volenti succedere ad feudum ob mortem prædecessoris.

ARGVMENTVM.

Releuium, qua de causa debetur deque eius descriptione, siue definitiotione differitur, referuntur eius solusolutionis causæ, tum recognitio domini, tum renouatio inuestituræ, & iuramenti, eorumq; quæ in iuramento continentur, quæ renouatio veteris tantum inuestituræ fieri intelligitur,

tur. Item ob laborem domini in renouanda inuestitura veteri, vnde releuium non deberi deducitur, quando inuestitura petitur à nouo successore in Regno. Nec vassallus immissus à domino ante annum soluere tenetur, contra Afflicti sententiam.

SVMMARIVM.

1 *Releuij ob solutionem recognoscitur directum dominium inuestientis.*
2 *Promissio seruitiorum feudaliu per mortem extinguitur.*
3 *Ob renouationem promissionis seruitioru releuium debetur.*
4 *Ob renouationem iuramenti extincti releuium debetur.*
5 *Iuramentum reuiuisci expensasq; deberi consideratur.*
6 *Releuium non debetur pro prima inuestitura.*
7 *Releuium debetur pro intratura feudi.*
8 *Anell. Amati Praes. Regiae Camerae, & Fisci patron. encomia.*
9 *Releuium debetur ob confirmationem veteris inuestiturae, & de alijs rationibus remissiuè.*
10 *In Regno nostro releuij solutio sufficit pro inuestitura.*
11 *Releuium non debetur ob mortẽ Domini.*
12 *Vassallus inuitus ante annum non cogitur soluere releuium.*
13 *Releuij descriptio, siue notatio.*
14 *Releuium debetur aliquando pro feudo nouo, & ponderatur const. post mortem remissiuè.*

QVAESTIO IV.

Eleuium iã deberi nemo ambigit, nonnullasque rationes deduximus, ob quas debetur, hic vero subijciamus potio-
1 res, & sicut laudimiũ soluitur à nouo emphiteuta ob recognitionem directi dominij, vt ait *Iacob. de Ayello in tract. de iure adhoa, & releuij num. iam allegãdo,* ità etiam releuium soluitur ob recognitionem directi dominij, in signũ reuerentiç, deuotionis, & census, *Bald. in l. 1. num. 4. ff. de rer. diuis. n. 95. in fin. in verb. Rex Siciliae, Sigismund. Loffred. in sua feudal. paraphras. ad tex. in cap. 1. per quos fiat inuest. Marin. Frecc. d. author. 3. n. 3. Paris de Puteo per quos fiat inuest. col. 3. vers. an illi, Praes. de Franch. decis. 121. nu. 7. Gars. Mastrill. d. decis. 112. vol. 2. num. 55. & 52. Cons. Io. Andr. de Georg. allegat. 18 num. 23. Camill. Borrell. in summa decis. tit. de releuio num. 6. Camill. de Medic. cons. 55.*
2 *num. 4.* Item promissio seruitiorum facta à vassallo defuncto, tempore quo viuebat, per eius mortem extincta est, *l. 1. C. de caduc. tollend. Matth. Vuesembech de feud. cap. 8. num. 25.* & in morte regulariter deberi, docet *Argentreus ad consuet. Britanniae art. 78. nota. 2. num. 1.* quam promissionem, quia sic extincta est, de nouo cogitur
3 facere ipse successor, ob quam renouationem Domino à successore faciẽdam, tenetur ipse successor aliquam quantitatem Domino renouanti soluere, quç releuium dicitur, ita deducit *Henrich. à Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 66. num. 1.*

Item iuramentum fidelitatis, cçterorumq; ad quç virtute iuramẽti erat vassallus obligatus, per iurantis mortẽ remanet extinctum, qua de re cum successor teneatur nouum iuramentũ
4 prçstare, ob dictã noui iuramẽti prçstationem, & alia releuium debetur ita post *Glos. Paris. §. 2. glos. 4. num. 49. Hartman. Pistor. lib. 3. quaest. 47. num. 1. quaestion. iur. feudal. Iuli. Clarus lib. 3. senten. §. feudum, quaest. 49. nu. 1. Matth. Vuesembec. d. cap. 8. num. 28. Laurent. Syluan. de recognit. feud. quaest. 17. nu. 5.* Quasi quod iuramentum, & obligatio
5 vassallatica, quibus defunctus feudarius in eius vita nectebatur, nunc per mor-

mortem extincta sint, & per nouam istam inuestituram, seù mauis veteris inuestituræ confirmationem, iam extinctæ obligationi, siue peremptæ iuramenti vitæ videtur (dum illa renouatur) quodammodo spiritum insufflari, ideoq; reuiuiscere iam extinctã obligationem, siuè iuramentum peremptum, sed quia quando Princeps peremptæ instantiæ vitæ spiritum insufflat condemnat aduersarium ad expensas, ideo cum fisco debebantur expensæ pro inuestitura, merito releuiũ debetur quasi expensæ, in quarum locum successit, *ita Marin. Frecc. lib. 3. cap. 2. num. 23.*

Vnde merito, & hæc quæ diximus
6 patent, quòd pro prima inuestitura non debet solui releuium, quando de nouo feudum acquiritur, *ita Andr. de Isern. in cap. 1. §. similiter de capit. Corrad. Petr. Gregor. de conceß. feud. par. 8. q. 16. num. 4. Sigism. Loffred. cons. 16. num. 15.* quasi quod in ea cessent rationes supradictæ, sed benè in renouatione veteris inuestituræ ob mortem, cum concurrant illæ rationes meritò releuium solui debeat, vt post alios Doct. dixit *Freccia d. author. 3. num. 3. Iacob. de Sancto Georgio in verb. qui quidem inuestiti nu. 78. & ita post Frecciam Andr. de Isern. & alios, Præs. Anell. Amat. cons. 14. n. 6. cent. 1.* multis nominibus iam iam comendandus. Insuper & ex alia
7 ratione releuium debetur, per inuestiturę .n. renouationẽ successor immittitur in possessionem feudi, ob quam immissionem, seu intraturã feudi Domino soluitur certa quãtitas fructuũ illius anni, quod releuium dicitur, ita *Frecc. d. loco nu. 3. & 21. circa medium,*
8 *Præs. Anell. Amat.* vir quidem impensè eruditus, Feudista maximus, Andreæ Iserniensis familiaris intimus, & Aduocatus longè primarius, postea Fisci Reg. Cam. Patronus, deinde eiusdem Cameræ Præses *cons. 14. num. 6. glos. in constit. post mortem in verb. recepto. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 5. num. 624. cæteriq; passim, Camill. Medic. d. cons. 55. num. 4.*

Alias rationes excogitando ponit
9 *Io. Franc. de Ponte numquam satis laudatus in prælud. lection. feudal. lect. 2. n. 50. & 51.* dicendo semper, quod petitur noua inuestitura per successorem, cõfirmatur illa prima vetus, cuius quidẽ inuestiturę tenor semper actendẽdus, nec in aliquo immutandus, & rationẽ nouę confirmationis de veteri inuestitura soluitur dicta quantitas fructuum, quę releuium dicitur, sequitur *Præs. Amat. d. cons. 14. num. 5. post Loffred. in d. §. sed & res col. 3. vers. sed circa hanc.*

Ob quæ omnia, nempe cõfirmationem inuestiturę, eiusque renouationem, immissionem in possessionem, iuramenti receptionem, Dominus laborem suscipit, ob quem laborem susceptum Dominus in recompensam, mercedem habere debet, quæ & releuiũ dicitur, ad similitudinem laudimij in noua inuestitura, per quod laudatur Dominus, ita ex *Raynald. in comprahens. iur. feud. §. præterea si quis infeudatus num. 36. circa medium, idem Præs. Amat. d. cons. 14. num. 24. Nicol. Ant. Gizzarell. decis. 8. num. 3. & seq.*

Immo & si ob inuestituram releuiũ soluitur, tamen in Regno nostro solutio ipsa releuij successit loco inuestiturę, & nõ est necesse alia inuestitura,
10 sed sufficit tantum ipsa solutio releuij, *post Andr. de Isern. in cap. 1. sub nu. 6. de feud. cognit. Capyc. in repet. cap. Imperialem de prohib. feud. alienat. fol. 55. limit. 14. Scip. Rouit. pragm. 4. de feud. nu. 90.*

Quod aliter se habet in solutione laudimij, vt pro qualibet renouata inuestitura, seu, vt melius dicam, pro qualibet noua inuestitura rei emphiteuticę laudimium solui debeat, *ita Amad. de Ponte laudim. quæst. 12. nu. 10.* Verum solutionem releuij dicas non
11 habere locum, quando vassallus petit inuestituram à nouo successore Domini, eiq; fidelitatem iurat, quia & si reno-

renouatio inuestiturę, & fidelitatis iuramentum interueniat, tamen releuium non est soluendum, quia ab hęrede successore, nō autem hęredi successori soluendum est, & vltra has rationes est authoritas *Afflicti in cap. 1. num. 1. de capitul. Corrad. & in cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amict. nu. 2.*

Sed quid si Dominus ante annum vult immictere vassallum in possessionem feudi, in qua reperitur ipse Do-
12 minus, & vassallus renuat iurare, & immicti an sit priuandus feudo, & per consequens duplicatum releuium soluere, *Afflict. in d. cap. 1. §. est & alia num. 8.* dicit, quod tenetur iurare etiā ante annum alias citatus tribus vicibus si non iuret priuabitur feudo, vt dicam infra.

Sed circa solutionem releuij, vt cogatur soluere ante annum, in hoc nō consentio, quia est dilatio concessa ad beneficium vtriusq; nempe debitoris, vt est vassalli, & creditoris, prout est fisci, & in pręiudicium vnius arctari non potest.

Vnde ex ijs probari potest releuij definitio, siue descriptio, quam ponit *Io. Garsias de expens. & melioration. cap. 13. num. 15. mihi in tractatibus tom. 17. fol.* 304. dicens releuium esse munus honorarium, quod nouus vassallus Domino introitus causa in feudum largitur, quasi morte alterius vassalli, vel si aliquo casu ei feudum ceciderit vel apertum sit, & aliam definitionem ponit *Amæd. de Ponte laudim. quæst. 2. num. 6.* dicens, quod releuium est id, quod soluitur (quando vassallus vtilis Dominus feudi moritur,) per eius hęredem pro confirmatione inuestiturę, ad tradita per *Andr. de Isern. in cap. 1. §. sed & res num. 7. per quos fiat inuest.*
14 Limita tamē conclusionem in qua affirmauimus releuiū non deberi propter nouam inuestituram non procedere in feudo quaternato secundum quid, quia pro illius noua inuestitura à Barone concedenda subfeudatario præcedentę Domini mandato est soluendum non in quātitate medietatis fructuum, sed quod non excedat decē vncias, prout sic limitant principalem cōclusionem, *And. de Iser. in hac constit. post mortem col. 2. Matth. Afflict. nu. 10. & nouissime per Horat. Motan. d. repet. feud. §. præterea si quis infeudatus nu. 50.* quis sic inducit dictam constitut. post mortem.

ARGVMENTVM.

Consuetudinem soluendi releuium, non solum in nostro Regno, sed in alijs Europæ partibus inolere demonstratur quinimmo, & de eius quantitate ijs in locis; prout in Gallia alijs locis conuicinis pro releuio soluitur melior equus, aut bos, & toties quoties feudum mutat manus Domini, non autē in casu venditionis, vel successionis directę. Item soluitur in Sabaudia, & Pedemontiū patria sub nomine laudimij. Item in Colonia, Montesia, Ducatu Iuliacensi. Itē in Passauia, eiusq; Prouincijs, & dicitur laudatiuum. In Aquitania dicitur obsequium, in Britānia dicitur redemptiuū, in Hispanijs & dicitur vulgo l'entrada, in Regno Siciliæ vltra pharum soluitur, sed quātitas diuersa est, prout diuersi ibi sunt statuti casus; apud Aurelianenses dicitur releiuonsor. Demum in Regno nostro quamnam quantitatem percipiat Rex, refertur ex bilancio transmisso ad Catholicam Maiestatem.

SVMMARIVM.

1 De quautitate releuij.
2 *Quantitas releuij in Gallia est melior æquus, aut bos ad Domini electionem.*
3 *Soluitur in Gallia pro feudis vulgo churmied.*
4 *Debetur in Gallia toties quoties mutat manus*

manus Domini.

5 *Nec in Gallia exigitur in casu venditionis, vel successionis directæ.*

6 *In Sabaudia, & Delphinatu soluitur laudimium quando feudum venditur, & quid in Pedemonte remissiuè.*

7 *In Ducatu Montensi, Episcopatu Coloniensi, & Ducatu Iuliacensi. Item & in alijs Germaniæ locis conuicinis soluitur releuium.*

8 *In Passauia, eiusque Prouincijs soluitur laudatiuum, & pro eo quinque floreni pro singulis centum, & alibi decem pro centenario, & alibi viginti, & hoc in feudo simpliciter hæreditario.*

9 *In Aquitania releuium dicitur obsequiũ, & præstatur Domino.*

10 *Releuationes apud Aurelianenses arbitrariæ sunt.*

11 *Apud Hyspanos releuium soluitur, & dicitur l'entrada.*

12 *In Britannia releuium dicitur rachapt, siue redemptiuum, & debentur fructus feudi, & iurisdictionis integri anni, & quid in Anglia ibidem.*

13 *Releuij quantitas diuersa in Regno Siciliæ vltra pharum.*

14 *Diuersi casus succedendi in Regno Siciliæ vltra pharum constituti, diuersam constituunt releuij quantitatem, & nu. 13. Item pro duplicato fructus duorum annorum debentur num. 14. & 15.*

16 *In Regno nostro Neapolitano releuij quãtitas vniformis est.*

17 *Est medietas fructuum illius anni quo feudatarius moritur.*

18 *Releuij Regale censum ad quam summã ascendat quolibet anno.*

19 *Ex releuij censu, siue introitu permultis satisfit Officialibus hic in Regno.*

QVÆSTIO V.

Releuium ex consuetudine deberi deductum vides in Regno nostro, sed an ea consuetudo alibi sit recepta, non ab re hic scrutari puto, nè materiam quam tractamus, incognitam faciamus; quã
1 cognoscendam proponimus, & quænam sit eius quantitas, tam in Regno nostro, quam ijs in locis, vbi vigere illam demonstrabimus.

Et permultis Europæ in partibus quoad videre potuimus eam vigere sat constabit, tam in vtraq; Sicilia, Germania, Gallia, Hispanijs, Britannia, Sabaudia, Flandria, cæterisque Europæ locis.

In Gallia autem, alijsque locis con-
2 uicinis soluitur releuium, & eius quãtitas est, nam Domino soluitur melior equus, aut bos ad Domini electionẽ, quæ solutio fit etiam ex consuetudine ibi inoleta, prout de hac consuetudine, eiusq; solutionis quantitate, & rei solutæ electione, testatur *Henrich. à Rosental. tit. de diuis. feud. cap. 2. conclus. 64. num. 1. & 2.* de qua Galliæ consuetudine meminit *Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de releuio num. 3. & 4.*

Quam consuetudinem in Gallia vigentẽ ampliatam esse demonstrabi-
3 tur, etiam in quibusdam feudis planè degenerãtibus, quæ vulgo chormied in illis partibus appellantur, de qua consuetudine releuij soluendi sic ampliata testatur idem *Rosental. tit. quib. mod. feud. acquir. conclus. 66. num 2.*
4 Quod releuium in Gallia soluitur toties, quoties feudum mutat Dominũ, ita *Amed. de Ponte laudim. quæst. 2. num. 8. & nos supra diximus quæst. 1.* Restringitur, siue limitata fuit dicta
5 solutio releuij ijs in locis, vt non exigatur in casu venditionis, vel successionis directæ, ita *glos. Paris. §. 22. & Vinc. de Franch. decis. 121. num. 10. & 11.* & per eam decisionis intercapedi-
6 nem. In Sabaudia, & Patria Delphinatus etiam soluẽdi releuium irrepsit consuetudo, & soluitur Domino sub nomine laudimij quando feudum vẽditur, & soluitur ob nouam inuestituram quam Dominus emptori facit de qua consuetudine testatur *Guid.*

P. decis. 415. num. 3. Franc. Marc. dec. 3 num. 16. Nicol. Boer. decis. 19. num. 1. & 2.

In Patria Pedemontium quid seruetur circa releuij, siue laudimij solutionem, vide *Amad. de Poute laudim. quaest. 3. nu. 6. post Riminald. Iunior. cons. 38. num. 37.*

7 In Ducatu Montensi, Episcopatu Coloniensi, & Ducatu Iuliacensi, & ibi in locis conuicinis, alijsq; permultis in Germaniæ locis ex eorum consuetudine releuium soluitur, prout testatur idem *Rosental. d. conclus. 66. num. 2. cap. 6. tit. quib. mod. feud. acquir.* sed quantitatem non inueni.

8 In Passauia, eiusque Prouincia, & locis conuicinis adest etiam quædam consimilis consuetudo, vt in alienatione feudi merè, & simpliciter hæreditarij soluatur directo Domino laudimiũ, siue, vt ipsi vocant, laudatiuũ, pro quo soluuntur Domino quinque floreni pro singulis centum, & in quibusdam alijs locis decem pro centum, & alibi viginti, *vt post Ioan. Coras. in l. 3. sub num. 22. C. de iure emphit. testatur Carol. à Kirchberg. in suo discursu de feud. hæreditario, & ex pacto, & prouidentia cap. 5. num. 21. & 22.*

9 In Aquitania, quæ Galliæ pars est, etiam viget alia consuetudo, nempè vt vassallus pro inuestitura obsequiũ teneatur præstare, pro quo non cogitur Ducatum ipsum egredi intra annum, & mensem, *vt refert Arnold. Ferron. in comment. ad consuetud. Burdegalens. lib. 2. tit. 8. de feudis, & iure emphiteutico §. 1. vers. octauus nummus, dico infra q. 8. nu. 18. par. 3.*

10 Apud Aurelianenses etiam soluitur releuium, sed sub alio nomine, nempe dicuntur releuationes arbitrariæ, quę apud Gallos materna lingua dicũtur releuoinsor à plaisir, pro vt de hoc meminit *Renat. Koppin. in consuetud. Andegauens. lib. 1. cap. 4. artic. 14. par. 1. Borrell. vbi sup. num. 4.*

In Britannia etiam soluitur releuium, sed sub nomine redemptiui, siuè rachaptus, *vt in artic. 76. meminit Bertrandus de Argẽtre ad consuetud. Britanniæ tit. dez droitz du Prince art. 76.* & pro rachaptu, siuè redemptiuo Dominus feudi accipit fructus vnius integri anni, & tã fructus feudi, quã iurisdictionis, *idem Bertrand. d. tit. art. 74. in verb. du rachapt.*

In Anglia retulit mihi Excellentiss. D. Fabritius Carapha, Aurei velleris æques, Regius Collateralis Cons. vir politicæ doctrinæ perspicuus, & Dominus meus semper, & vbiq; obseruandus, quod Rex mortuo feudatario relicto filio in pupillari ætate, statim accipit possessionem feudi, illiusq; fructus percipit quoad pupillus deuenerit ad pubertatem, & interim quamdam annuam quantitatem pupillo durante pupillari ætate assignat.

11 In Hyspanijs, etiam soluendi releuij consuetudo inoleuit in quibusdam casibus, & appellatur vulgò hyspanè l'entrada, quasi, ꝙ vt iam dixi, pro introitu soluatur, prout testatur *Ioan. Gars. de expens. & melioration, cap. 13 num. 15.* In Belgio etiam soluitur dixi supra q. 1.

In Regno Sicilię vltra pharum sol-
12 uitur etiam releuium, sed diuerso modo soluitur, & taxatur in diuersis casibus, quippe si successor in feudo est de descendentibus per lineam directam primi acquirentis, & succedit in Comitatu consistente in tribus castris, vel vltra tunc soluet pro releuio decem marchas argenti; In cæteris vero successionibus soluit quatuor marchas, vt si est villa, vel terra habi-
13 tata. In successione autem cuiuslibet castri, in quo nec familia, nec habitatio reperiatur, tunc soluet duas marchas; si fuerit feudum planum, aut domus, siuè membri soluit mar-
14 cham vnam. In quibus autem casibus si acciderit casus non petitæ inuestituræ post annum, tunc soluet pariter duorum annorũ fructus pro duplica-

plicato releuio, vt supra diximus.

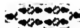
Sed si fuerit descendens per lineam
15 transuersalem, tunc nulla admissa differentia quantitatis, vel qualitatis feudorum, successor soluet medietatem fructuum illius anni, in quo moritur vassallus, *ita ex constitutione illius Regni Regis Martini, incip. studiosè*, testatur de hoc diuerso soluendi modo, ac quantitate, *Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 8. quæst. 16. num. 7. de iure releuij, Ioseph Cumia in repet. cap. si aliquem in verb. in antiquis num. 234. Gars. Mastrill. decis. 112. num. 8. & 9. vol. 2. Mar. Muta super cap. Regni Siciliæ tit. de releuio*. In Regno autem nostro Neapolitano releuium debetur ex more, & consuetudine, licet postea approbata per constitut. Post mortem, &
16 semper est vniforme soluendum regulariter per successorem in feudo quaternato (vt infra dicemus) vocatum ex lege, vel inuestitura, *ita ex Andr. de Isern. in d. cap. 1. §. similiter nu. 2. cæterique Regnicolæ nostrates passim, & Nicol. Intrigl. cent. 2. art. 5. num. 626. Garf. Mastrill. d. decis. 112. nu. 2.*

17 Et eius quantitas est medietas fructuũ illius anni, quo feudatarius moritur, *secundum Andr. de Isern. in constit. post mortem in fine eiusd. §. similiter, vers. sunt releuia de capit. Corrad. vbi Regnicolæ passim omnes in hoc concordant, quos allegat Nard. Lyparul. ibi in verbo medietas, Franch. decis. 121. nu. 2. Freccia d. author. 3. num. 28. Loffred. in d. §. sed & res per quos fiat inuest. Petr. Greg. de feud. par. 8. quæst. 16. tit. de iure releuij num. 7. Paris. de Puteo de verb. feudal. significat. in verbo releuium, Andr. de Georgio allegat. 18. nu. 23. Camill. Borrell. vbi supra num. 5.* quod releuium, siuè medietas fructuum taxatur plus, & minus secũdum quantitatem fructuũ, qui percipiuntur, *post glos. in l. quæro, ff. de vsufruct. legat. Camill. de Medic. cons. 18. num. 3. 4. & cons. 55. num. 5. Scipio Theodorus omnigenæ, atque vniuersæ politioris doctrinæ vir, & Patritius Surrentinus ad altiora protendens alleg. 21. num. 18.* Vnde circa quantitatem releuij debendam, vbi non adest certa quantitas determinata in aliquo tempore, in dubio debetur secundum cõuentionem tempore concessionis, quę conuentio si non apparet; soluenda est quantitas tempore mortis, idest medietas fructuum, *ita docet Petr. Nicol. Mozz. de substantial. feud. num. 29. vers. itaq; subinsertur Campan. in c. apud Fogiam num. 37. tit. quid fiet mortuo Barone, Mastrill. decis. 112. num. 2. & 9. Marin. Freccia d. author. 3. n. 28. Amad. de Ponte quæst. laudim. 2. num. 7.* Sed an duplicatum releuium soluatur in supradictis locis, dixi supra q. 3. Quod
18 ius releuij in Regno calculatum fuit ascendere ad summam ducatorum triginta milliũ parũ, aut plus quolibet anno, vt ex bilancio trãsmisso ad Reg. Maiestatẽ refert Reg. Moles in princip. decis. de iure releuiorum. Immo maior summa exigitur ex significato-
19 rijs releuiorum, quia super eis satisfit domino Proregi de stipendio ducatorum 29700. quolibet anno. Item Regijs Ingegnerijs, & Architectis soluuntur, quolibet anno duc. 3000. super eisdem significatorijs.

Item satisfit Magistro Ceremoniarum Capellæ Regiæ pro suo stipendio ducatorum 144.

Item satisfit Porterijs; vulgo di Mazza, e di Catena pro eorum stipẽdio duc. 442.

Item satisfit all'Alcay pro victo, & vestitu seruorum, vulgo del Palco, & pro omnibus necessarijs pro eorũ substentatione, & victu duc. 780. pvt hęc omnia apparent ex reformatione facta per Comitem de Lemos cap. soldo de S. Excell.

ARGVMENTVM.

Præstationem releuij contra feudi naturam, & à feudo quid extrinsecum esse deducitur, huiusq; sententiæ permultæ afferuntur rationes, & authoritates tam Frecciæ, Iserniensis, Franc. de Ponte, & aliorum; demum hodie inesse feudo deducitur.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo releuij soluendi ad necessitatem in Regno redacta.*
2 *Marini Frecc. sententia de qualitate, & natura releuij, & Franc. de Ponte sententia super eodem.*
3 *Releuium est extra regularis feudi.*
4 *Eius solutio odiosa num.* 4. *Contra propriam feudi naturam num.* 5. *Persona tantum cohæret num.* 6. *& seq.*
7 *Releuij onus non deducitur ab hæreditate, & refertur decisio.*
8 *Actio, siue obligatio ad releuium nascitur sequuta morte regulatriter.*
9 *Nouus successor non potest molestari pro releuio super feudo remissiuè.*
10 *Primogenitus solus, non autem secundogeniti soluit releuium.*
11 *Releuij onus respicit ipsum feudatarium successorem.*
12 *Regia Camera pro releuio facit exequutionem contra tertium possessorem.*
13 *Vbi releuij consuetudo non inoleuit, solui non debet releuium.*
14 *Releuium contraria consuetudine tollitur.*
15 *Fiscus suam intentionem pro releuio super consuetudine fundatam habet.*
16 *Releuium intrinsecum feudo est, quando in concessione fuit expressum.*
17 *Releuij onus feudo inesse hodie non dubitatur in Regno nostro.*
18 *Andr. de Isern. dicens releuium esse onus personale, & præstationem extrinsecam à feudo declaratur.*

QVAESTIO VI.

ETiam deductum vides præstationem releuij ex consuetudine tam in Regno nostro, quam in aliis partibus, vbi vigere demóstrauimus, inductã
1 esse, adeo vt ad necessitatem hodie illa sit reducta, maximè ob constitutionem Regni post mortem, approbantem, & extendentem illã ad feudum quaternatum secundum quid, vt in fine huius quæst. dicam. Quærere proinde volui, an dicta solutio dici possit de natura feudi, vel quid ab eo
2 extrinsecum, *Marin. Freccia de subfeud. tit. de author. Baron. author.* 3. *num.* 2. *& seq.* in ea præcipit verba, dicens, præstationem releuii esse ex consuetudi-
3 ne introductam, & extra regulas feudi, & cum eo concordat *Bald. in c. ap. cum in Ecclesiarum de constitut.* vbi ait hanc consuetudinem, siue præstatio-
4 nem releuii esse odiosam, *Brunus cons.* 44. *col.* 4. *hinc glos. Parisiens. in glos.* 1. §. 2. *num.* 4. *& glo.* 2. *num.* 18. §. 3. dicit
5 releuium esse contra propriam feudi naturam, & odiosum, quam sequitur *Henrich. à Rosental. d. conclus.* 66. *glos. A. superioribus quæstionibus allegata in fine post Io. Schneiduuin. de feud. par.* 5. *nu.* 60. *& ante istos Andr. de Isern. in d.* §. *sed si res num.* 11. dixit releuium esse præstationem extrinsecam à feudo, cui non inest, *Vinc. de Franch. decis.* 112 *num.* 6. *Io. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. de refut. feud.* §. 4. *num.* 1. *Camill. de Medic. cons.* 55. *num.* 1. *& cons.* 18. *num.* 10. *Camill. Borrell. in summ. decis. tit.* 38. *de releuio num.* 1. illudq; non inesse feudo, sed esse præstationem extrinsecam à feudo per mortem inductam in successore, ita post *Andr. de Isern. Petr. de Gregor. de concess. feud. par.* 8. *tit. de iure releuij, sequitur Freccia d. author.*

author. 3. num. 3. & 16. & pro indubi-
tato tenet, atq; concludit præstationē
releuii non esse de natura feudi, sed
extra eius naturam, neq; ex lege feu-
dali, *ita Marin. Frecc. num. 18. d. loco,*
quam conclusionem probando ex ea
6 infert, quòd ideo personæ tantum co-
hæret, non autem rei, & non inesse
feudo, sed hæredis personæ cohærere.
7 Et proinde tale onus non esse dedu-
¶ cendum ab hæreditate, *decisum refert*
Nicol. Anton. Gizzarell. decis. 8. nu. 1. &
3. & esse prestationem extrinsecam
à feudo, cui non inest, vt post *Vincent.*
de Franch. sup. alleg. decis. Franc. de Pon-
8 *te d. loco,* ibi *num.* 5. refert, quod actio
siue obligatio ad releuium non oritur
nisi sequuta morte, nec fiscus est cre-
ditor, ante mortem feudatarii; quin
immo eius natiuitas incerta est, cum
possit feudatarius alienare, vel refu-
tare, & tñ stante eius morte actio non
nascitur, eò quod hæc præstatio est
extrinseca à feudo, vt dicemus infra.

Hinc Marin. Freccia d. author. 3.
num. 4. infert, ex hoc, quia præstatio
releuii inest personę successoris feudi,
9 non autem feudo, quod si nouus suc-
cessor, vel hæres in feudo alienaret
illud in alium cum assensu Domini,
non posset de iure nouus successor à
Regia Curia molestari super feudo
pro releuio, quia hęc pręstatio non
inest feudo, sed personę, licet aliter
seruetur, vt suo loco dicemus.

10 Inde, quia solus primogenitus de-
bet soluere releuium, videtur dicen-
dum, quòd à persona debetur, non ex
re, sed propter rem. *ita Loffred. in cap.*
Imperialem, §. firmiter de prohibit feud.
alien. vbi Camer. fol. 13. lit. D. & Afflict.
decis. 252. & post Tiraquell. Camill. Sa-
lern. Fab. Iordan. & alios, Mastrill. de-
cis. 112. num. 13. & nos infra quæst. 13.
par. 2. quia si deberetur ex re, seque-
retur, quod secundogeniti teneren-
tur contribuere, reluctantibus deci-
sionibus, vt dicam infra par. 2. quæst.
14. Et actio personalis non sequitur
fundum. *l. fin. §. 1. ff. de contr. empt. l. 1.*
§. si hæres, ff. ad trebellian. & pro hac sen-
tentia pugnat *Vinc. de Franc. decis. 221.*
11 dicens esse onus, quod respicit ipsum
feudatarium successorem, siuè hære-
dem in feudo, non autem feudum ip-
sum. Insuperq; non esse onus anne-
xum feudo, sed penitus alienum, &
respondet ad tacitam quādam obie-
ctionem, quę fieri posset de fructibus,
quod DD. dicētes, releuium esse me-
dietatem fructuum illius anni, quo
feudatarius moritur, non dixerunt, q
debeatur de fructibus illius anni illa
medietas, sed quantitatem taxauere,
vt dicam infra q. 18. hac ead. par. li-
cet non negent DD. prędicti, quod
12 de facto Regia Camera contrarium
obseruet, vt etiam contra tertium
possessorem faciat exequutionem de
fructibus pro releuio, vt testātur pre-
fati DD. tam Frecc. quam Vinc. de
Franch. cęteriq; Regnicolæ passim,
subditque *Gars. Mastrill. d. decis. 221.*
num. 41. solutionem releui non ex
natura feudi, neq; ex lege feudali, sed
ab vsu esse introductam, & consuetu-
ne allegans *Andr. de Isern. in d. §. sed*
13 *& res.* Vnde si in aliquo Regno non
adesset consuetudo illud præstandi,
adhuc non deberetur, *ita Io. Franc. de*
Ponte cons. 30. nu. 39. vol. 1. & in tract.
de potest. Proreg. tit. de refut. feud. §. 4.
num. 1. Mastrill. d. decis. 221. num. 41.
Insuperq; addo, quod dum ex consue-
tudine est inductum, solaq; consuetu-
14 dine nitatur, sequitur, quod per aliā
contrariam consuetudinem tolli po-
test, *ita Frecc. d. author. 3. idem Mastrill.*
15 *d. num.* 41. Ideoq; Fiscus regulariter
non habet intentionem fundatam
pro releuio, nisi quatenus consuetudo
ei suffragatur, *ita glos. Paris. tit. 2. §. 53.*
Mastrill. d. loco num. 42.

Declara tamen adhuc releuium
posse esse præstationem intrinsecam
feudo, vt quando feudum esset con-
cessum expresè cum hac solutione
releuii, *ita ex Marin. Frecc. d. author. 3.*

versic. secus autem, concludit Camill. Medices consf. 18. *num.* 13.

Tamē quicquid sit, negari non potest, quin hodie non insit feudo in Regno tamen nostro, tū ob authoritatem *Freccia nu. 16. & aliorum, & in specie Camill. Medic. d. consf.* 18. *nu.* 136. tener hodie dici posse releuium onus intrinsecum feudi ex ratione, tū quia oritur contractus vltrò, citroq; obligatorius inter dominum, & vassallum, *ex Andr. in cap.* 1. *S. similiter num.* 24. *de capitul. Corrad.* & vassallus recipiendo feudū videtur se obligasse ad onera feudi, inter quæ cum sit releuium, quod cum consuetudine debeatur sēper concessio, secundum consuetudinem facta esse intelligitur. *l. quod simi liter, S. quod assidua, ff. de edil. edict. l. qui semites, ff. de vsuris, & per alia iura dicit Camill. de Medic. d. consf.* 18. *num.* 13. 14. 15. tum etiam quia toties ita iudicatum est releuiū deberi, cum duæ sententiæ Sac. Cons. in Regno nostro faciant legem generalem, iuxta vulgatam Affl. cti doctrinam, tum etiam ex hac nostra constit. post mortem, quæ approbando hanc consnetudinem solutionis releuij, eam ampliauit etiam in subfeudo quaternato, quod dicitur feudum secundum quid, vt dicam infra quęst. & sic hodie de hoc non est dubitādum quin necessitas sit soluendi releuij, quod probatur etiam ex dispositione cap. Regni apud Fogiā Non omictam hic soluere vnam dubitationem, quæ posset fieri circa verba illa Andreę de Isern. dicentis releuium esse onus personale, & præstationem extrinsecam à feudo, & tamē vsufructuarius, qui nō est dominus feudi soluit releuium, non aūt proprietarius, qui est dñs feudi, & tandem dicit quod est onus personale hæredis; nam si consideremus verba Andreę ex medulla, eiusq; germanam intentionem capiamus, Andr. aliud viderur sentire, quippe *Andr. in d. S. sed & plures n.* 7. & 11. quærit namque *num.* 7. de duobus; primo si omnes illi, qui tenētur petere inuestiturā, & iurare fidelitatem, reneantur soluere releuium; secundo si non petunt inuestituram, vel non iurant fidelitatem, an perdāt feudum; & tamen concludit Ad primum releuium tantum sit soluendum per hæredem, non autem per emptorem, quia ita se habet consuetudo, secundo soluendo tū secundam quęstionem num. 10. vers. pro hoc videtur, dicit, quod tam hęres, quam emptor si non petunt inuestiruram, nec iurent fidelitatem feudo priuantur. Verum poterat quæri de disparitatis ratione. cur hęres tenetur iurare, & releuium soluere, emptor autem iurare tantum, non autē releuiū soluere. Respondet Andr. quod diuersa est ratio inter releuium, & iuramentum; iuramentum est de substantia feudi, quando non remictitur, quia feudum fide dicitur; releuium autem non est de substantia feudi, sed quædam pręstatio extrinseca per mortem inducta in hęrede rantū; ideo dū fidelitas est de substantia quilibet ad illā tenetur, siue hæres, siue emptor, releuium autem cum in hęrede tantum, ideo ipse soluere tenetur, & sic alij nō tenenrur, quia hoc est extrinsecum à feudo, *ita declarat subtiliter Camill. de Medic. d. consf.* 18. *nu.* 10. 11. 12. quem omnino videndum rogo. Vnde infert *Nicol. Mezz. de substantial. feud. nu.* 29. quod hodie in Regno nostro feuda possunt dici impropria, quia soluitur releuium pro inuestitura, quę gratis concedi debet, vt supra diximus.

ARGVMENTVM.

Solutio releuij an sit onus personale ipsius feudararij, vel reale feudi controuertitur. Et personale suadetur esse. Quid autem seruetur, & quomodo in Regno nostro referrur. Et contra

tra rem ipsam actionem dari obseruatur, prædictaq; obseruantia iure probatur. Demum reale onus esse feudi ostenditur, adeo vt contra tertium possessorem dirigatur. Et an actio pro releuio sit personalis in rem scripta, vel condictio ex lege constitutionis Regni iudicanda discurritur.

SVMMARIVM.

1 *Actio ad releuium an sit realis in quidditate iuris.*
2 *Actio pro releuio non est realis, sed personalis suadetur, & num. 6.*
3 *Releuium est onus impositum personæ, non autem rei.*
4 *Secundogenitus non contribuit in releuio.*
5 *Consuetudine non autem de iure substinetur, quod actio pro releuio detur contra tertium possessorem.*
7 *Actio ad releuium nascitur sequuta morte feudatarij.*
8 *Successor non realiter immissus in feudũ non soluet releuium, & num. 26. & 28.*
9 *Minor non soluit releuium regulariter, nisi pubes factus, licet contrarium hodie in Regno seruetur, & num. 26.*
10 *Decisiones Regiæ Cameræ referuntur.*
11 *Releuij solutio habet obligatam rem, & in consequentiam personam, & nu. 16.*
12 *Actio pro releuio incipit esse personalis, & postea transfunditur in realem.*
13 *Actio pro releuio cõdictione in rem datur contra feudum, eiusq; possessorem.*
14 *Actio pro releuio est realis, sicut actio pro laudimio.*
15 *Solutum nomine vectigalis pro emptione serui, potest repeti ab emptore conuentio redhibitoria.*
17 *Sententia glos. Paris. malè impugnatur à Vincentio de Franch.*
18 *Releuium continetur appellatione iurium Curiæ.*
19 *Concessio feudi tertio facta non præiudicat Regi circa releuium.*
20 *Actio realis vt datur pro adhoa, ita pro releuio.*
21 *Onus releuij est feudo insitum à constitutione post mortem hodie & num. 30.*
22 *Onera realia sequuntur rem.*
23 *Releuium grauat personam propter feudum.*
24 *Discordantium sententiæ super hac quæstione concordantur.*
25 *Consuetudo soluendi releuium reducta est hodie ad necessitatem.*
26 *Realis actio præsupponit reum possidere.*
27 *Vasallus non posidens, non debet releuium soluere.*
28 *Refutatarius quando soluet releuium remissiuè, & de ratione num. 29.*

QVÆSTIO VII.

Ontrouersa hæc quæstio fuit inter nostrates, & Vltramontanos, prò vt asserit *Nicolaus Ant. Gizzarell. dec. 8. num. 2.* & licet in Regno nostro sit sopita per multas Doctorum authoritates, & decisiones sic de facto obseruatas, tum etiã ob practicam in Regno per fiscum de facto receptam, *prout dicit Frecc. author. 3. nu. 4.* Ego
1 vero nitar perscrutari, quid sentiendũ in quidditate iuris, & an ea ratione nitatur. Et solutionem releuij esse onus feudatarij suadetur, ex dictis *Frecciæ num. 4.* dicentis, quod solutio releuij est personalis debita à successore feudi, non à feudo, licet contrarium de facto seruetur cum pro releuio contra tertium possessorem fiscus semper faciat exequutionem, vt in precedenti quæst. annui, & *Camil. Medic. cons. 18. num. 15.* testatur, tamen de iure, & in eius quidditate tenet Frecc. solam personam feudatarij ob consuetudinem esse adstrictam ob renouationem inuestituræ, cum nullibi legatur hanc solutionem deberi ex feudo, sed ex consuetudine personam esse adstrictam, & per consequẽs
2 non esse actionem realem, cuius Frecciæ

ciæ authoritatem sequutus *Vinc. de Franch. decis. 122. num.* 14. dixit quod hoc onus releuij potest connumerari inter onera, quæ respiciunt feudatarium, non autem feudum, quod dictum Vinc. de Franch. comprobat num. 16. ex eo, nam si feudatarius intra legitima tempora inuestituram non petat, hodie non amictit feudum, sed soluit duplicatum releuium, ergo dum ex nō petitione inuestituræ grauatur feudatarius in soluendo duplicatum releuium, & feudum non amictitur, consequens est clarum, quod feudatarij est onus, non autem feudi.

Nec esse onus in rem scriptum, sed
3 personæ impositum, quæ vult ad successionem admicti, & in feudo succedere; nam primo soluere debet releuium, cum non sit neq; ex natura feudi, ad hoc allegat *Frecc. nu. 16. tex. in c. 1. de natur. success. feud.* neque ex lege feudali, cum pro inuestitura nihil successor soluere teneatur, sed gratis eā facere dominus debet, vt alibi dixi, sed ex quadam rigorosa consuetudine, *ita Frecc. d. num. 16.*

Esseque adeo vera hæc, quæ dicit Freccia, quod releuij solutio tantum personam afficiat feudatarij, non aūt feudum, vt solus primogenitus illud integrum soluere teneatur, nec secū-
4 dogeniti contribuere, vt ait *Sigismund. Loffred, in cap. Imperialem, §. firmiter de prohib. feud. alien. Matth. Afflict. decis. 252. & post Bartholom. Camer. Camill. Salernum, & alios. Gars. Mastrill. d. de-*
5 *cis. 112. nu.* 13. Quod si (ait Freccia) contra tertium possessorem actio pro releuio fisco datur per receptam consuetudinem (vt dixi) in supremis Tribunalibus de facto substinetur, quod alias de iure subsistere nequaquam potest, cum personalis sit actio, *ita Frecciam declarat Gars. Mastrill. d. loco num. 56.*

6 Insuper releuium, vt supra dixi, debetur à vassallo in signum recognitionis, reuerentiæ, & deuotionis erga Dominum, *Camill. Medic. cons. 55. nu. 4.* erga quem vassallus tenetur hæc omnia ostendere, non autem res ipsa feudalis; ergo cum persona sit obstricta ad faciendum hæc omnia, non autem feudum, videtur omnino dicendum onus esse respiciens personam ipsam, non autem feudum, *ita Gars. Mastrill. d. decis. 112. num. 51. cum seq. Nicol. Anton. Gizzarell. d. decis. 8. num. 3. & 7. post Andr. de Iser. in d. c. 1. §. similiter.*

Estque tam clarum, tamq; verum, quod hoc onus releuij respicit perso-
7 nam, vt eius actio nasci non possit, nisi sequuta morte feudatarij, ob quam successor eius, vel hæres illud soluere tenetur, *ita post Andr. de Isern. tenet, & docet Io. Franc. de Pont. de potest. Proreg. tit. de refut. feud. §. 4. n. 5.* Ex quibus & alijs in præcedenti quæstione elucidatis patet decisio, num actio, quam fiscus habet, siuè qua experitur contra vassallum sit realis, vel personalis in rem scripta.

8 Quinimo si successor non fuerit realiter immissus in possessionem feudi, adhuc releuium soluere non tenetur, *ita Matth. de Afflict. in constit. post mortem col. 5. vers. vtrum excusatur, Campan. in cap. apud Fogiam num. 35.* Quod
9 vidimus in simili, vt minor non teneatur soluere releuium, nisi quando iuret, & obtineat realem possessionem, & inuestituram factus pubes, *ita Andr. de Isern. in d. cap. 1. §. similiter in prima addit. de capitul. Corrad.* quod non esset inquit *Nicol. Anton. Gizzarell. d. decis. 8. num. 4.* si esset onus reale, ita vt ratione fructuum esset successor obligatus, quam sententiam, quod sit onus personale feudatarij, tenet idem *Gizzarell. d. decis. 8. num. 7. & ante eum Iacob. de Ayell. de iure adhoa nu. 70. Gars. Mastrill. d. decis. 112. num. 55.* licet con-
10 trarium seruetur in Regno per Regiā ¶ Cameram, vt decisum refert maxima præcedente discussione in causa Co- ¶ mitis Palenæ, & in alia causa cum

Regio

Regio Fisco, *Io. Aloys. Mormil. Præses Regiæ Cameræ in addit. ad const. post mortem*, & nos alibi dicemus.

Tamen de facto, & non simpliciter asserunt Freccia, cæteriq; quod fiscus agit contra tertium possessorem pro releuio, nullam adducentes rationē, imo contrarium de iure supponentes esse verum.

Sed & merito fiscales hanc tenent obseruantiam, eamq; probauit *Glos.*
11 *Paris.* §. 22. *num.* 155. asserens ibi releuij solutionem esse onus reale, & personam esse obligatam in consequentiam ratione rei.

Sed de hac doctrina ego dubitarē, nisi quod & Freccia in eam inclinauit dubitando etiam num. 4. vers. fortè id
12 procedit, dicens, quod incipit esse actio personalis ex cōtractu, vel quasi, sed postea transfunditur in realem, ex priuilegio fisci, *adducit tex. in l. 1. §. cū eo, ff. de eo, qui pro tutore, l. Lucius, § Paulus, ff. de administrat. tutor. l. fiscus, ff. de iure fisci.*

Et quod debeat dari actio realis probatur; nam si Frecciæ, eiusque sequacium velis tenere opinionem, ne-
13 gari tamen non poterit ad minus esse actionem, ex lege Regni, nempe constitutionis post mortem, & per consequens condictionem ex lege, & in rē scriptā, & ideo bene inoleuit dicta obseruantia Regiæ Cameræ, vt in tertium possessorem fiat exequutio pro releuio arguendo demonstratiuè ex lege Regni post mortem in fine, ibi pro assignanda possessione terræ prædictæ, ergo solutio releuij est onus possessionis feudi, & sic rei, licet ipsa constitutio loquatur in subfeudo, quia, vt dixi, ipsa constitutio supponit solutionem releuij in feudo simpliciter, & sic suppositum ampliauit in subfeudo secundum quid. Probatur consequentia *ex tex. in l. fin. in fine, C. de iure emphit.* ibi, pro subscriptione
14 sua &c. vbi laudimium deberi dicitur pro subscriptione, sicut laudimium, vel, vt melius dicam; releuium pro assignanda possessione, sed dum pro laudimio datur actio realis, imo hypothecaria, *vt post glos. Paris. in pluribus locis, concludit Amad. de Ponte de laudim. quæst. 45. & post cæteros Vincent. de Franch. decis. 430. post Matth. de Afflict. & Cæsar. Vrsill. decis. 95.* ergo ista actio pro releuio est etiam realis, & hypothecaria, & contra tertium possessorem dari debet, *ita in terminis infert Gars. Mastrill. decis.* 121. *num.* 21. licet aliter respondere videtur inferius numero 51.

Probatur secundo *ex l. debet, vers. quid ergo, ff. de adilit. edict.* vbi emptor
15 serui conuentus redhibitoria potest repetere, quod soluit vectigalis nomine pro emptione serui, licet hoc onus soluendi vectigal sequeretur emptorem, subdit glos. ratione rei, ex quibus deducas, quod illud onus licet sequatur emptorem, tamen sequitur ratione rei, & ipse non tenetur de persona, sed indemnis discedere debet, ita pro releuio tertius tenetur ratione feudi, licet sequatur tertium possessorem ratione rei, & sic negari non potest, quod sit actio personalis in rem scripta.

16 Et huc pertinet, quod dixit *Glosa Paris.* §. 22. *nu.* 156. *vers. in contrarium,* quod releuij actio est personalis in rē scripta, & est onus feudi, & personā habet obligatam in consequentiam, cuius doctrina tam attento iure communi, quam Regni procedit.

Ex quibus, & alijs infra dicendis
17 liquet male glos. Paris. impugnari à *Vincent. de Franch. d. decis.* 121. intelligendo eam de iure illo cōsuetudinario de facto; nam ipse mediam inter extremas ponit sententiam, quę de vtroq; iure sustineri potest, quatenus dicit esse onus feudi respicit ius commune.

18 Item releuium venit sub appellatione iurium Curiæ, adeo vt semper censeatur reseruatum, *ita Petr. de Greg.*

Gregor. de concess. feud. p. 8. q. 16. Afflict. decis. 95. num. 4. Garf. Mastrill. d. decis. 121. cum seq. hoc idem probans num. 23. Ioan. Ant. Cannet. feudista Siculus in extrauag. volentes in fine, per illum tex. qui apertè loquitur, Ant. Capyc. in sua inuest. feud. in verbo iuribus Curiæ, sed
19 dum tertio fuerit concessum feudum, vel ad eum ex successione peruenerit numquam intelligetur præiudicatum Iuribus curiæ, tum quia subintelligitur, tum quia hoc etiam operatur talis clausula, tanto magis, quod tertius possessor semper tenetur ad seruitia debita per antiquos possessores, *Garf. Mastrill. d. decis.* 121. *num.* 21. vbi alios allegat, ergo actio pro releuio est realis, quia sequitur rem.

Vnde non immeritò dixit *Io. Franc. de Ponte de potest. Proreg. in tit. de regal. impositione.* §. 4. *num.* 13. quod sicuti
20 pro adhoa datur actio realis contra omnes tertios possessores feudi, ita pro releuio, & sic practicari testatur in Regia Camera, prout alias dixi, & sic pluries fuisse obseruatum, & de-
¶ cisum in dicta Regia Camera Neap. vt in lib. Notamentorum sub die 17. Ianuarij 1562. & est aliud decretum sub die 17. Martij 1570. refert Reg. Anibal Moles in suo tract. manuscripto de Regalibus, & de iure releuij quæst. 7.

Tamen nouissimè per Sac. Consil. sub die 14. Maij 1626. referente D. Gregorio de Angulo Reg. Consiliario meritissimo, ac pariter eruditissimo, pariterq; & integerrimo, spectataeq; fidei, ac vitæ, cui Deus vltra alia bona donauit tot filios, qui merito vniuersæ, & paternę bonitatis, ac propriæ Anguli sunt, nã vrbanitatis doctrinæ, & bonitatis paternę tanti patris hæredes illustrantur, ac propria corufcantur; fuit decisum iuxta decisionem dicti Nicol. Antonij Gizzarel. de qua decisione vide alleg. impressas in hoc tract. hac ead. par. quæst. 13. & nouissime meminit *Moder. compend. par. 2. in verb. releuium.*

Item quicquid supra diximus releuium non esse onus feudi, quod deduximus procedere ante tempora
21 constitut. post mortem, qua deinde lata negari, nec dubitari potest, vt releuium nõ sit onus feudi à lege infitum, in casu tantum suo, dum (vt alias dixi) in feudo prędictam consuetudinem approbando, ad subfeudum quaternatum ampliauit, loquiturque ibi constitutio, soluto verumtamen releuio, ex quibus verbis apparet, quod omnino solui debeat releuium necessariò, ergo onus feudi est, sed onera
22 rei habēt talem naturam, vt ad quēcumq; possessorem, imò & ad ipsum Dominum, dumodò legitimè imposita fuerint, transeant vna cum re ipsa, si quę transit, *ita Barthol. Camerar. in repet. cap. Imperial. fol. 13. lit. A. cum seq. col.* 1. vbi intelligit de oneribus ad quę est obligatus vassallus occasione feudi, & sic ad instar actionis in rem scriptę, vt persequatur rei possessores ob rem illam, meritò & releuij actio contrà tertios possessores datur, pro vt de releuio supra allegati DD. dixere, quod vassallus obligatur ob feudum ad releuium, & proinde est onus quod afficit feudatarium possidentē, & rē ipsam sequitur; & quod sit onus
23 reale feudi, siue grauet personam propter feudum, adeo ut qui percipit fructus teneatur soluere illud, tenet & fundat *Camill. Medic. cons.* 18. *nu.* 4. *& seq. ad* 10.

Hæc volui in puncto iuris perfunctoriè discutere, tñ vt vtraq; discordantium sententia elucidetur cōcordando tempora concordabis scriptu-
24 ras, ideo dicas, quod opinio Andr. de Isern. Frecc. & aliorum dicentium, pro releuio dari actionèm personalē, de iure substineri posse, & ante tempora constitutionis post mortem, cum tunc temporis sola consuetudine nitebatur, quæ erat odiosa, & ideo strictè intelligenda nec declaranda, nec am-

amplianda. Verum de facto ex communi Tribunalium obseruātia in rem dabatur, & contra tertium possessorē faciendo exequutionem. Sed post tempora constitutionis, quæ, vt dixi, prædictam consuetudinē releuij soluendi in feudo tacitè approbatā, ampliauit etiā in subfeudo quaternato, ergo tacitè, immò expresè approbauit morem soluendi releuium, dum dicit soluto releuio, prout moris est,
25 ergo ad necessitatem legis reduxit, actionemq; tribuit condictione ex lege, quo tempore considerato negari non potest, quin actio, siue onus releuij sit realis, & hypothecaria, cum rem ipsam afficiat, & contra eam sit scripta, grauando tñ feudatarij personā, ex quibus apparet, quod vtraq; opinio substineri potest temporū adhibita distinctione, Quam vltimā concordantiam ponit, (ne quod alterius est subtrahem præter morem) præceptor meus Bammacar. in quadam apostilla manuscripta *ad Frecciam d. author. 3.*
26 Insuper realis actio præsupponit reum possidere, & datur contra quēcumque possessorem rei de qua vertitur lis, *§. omnium inst. de action. vbi DD.* sed iam deduxi, quod releuium debetur pro intratura feudi, seu quando feudatarius accipit realem feudi possessionem, vt modo diximus supra quæst. 4. Diximus etiam, quod minor licet succedat in feudo, tamen quoad non intrat feudi possessionem non tenetur ad releuium, licet aliter seruetur, vt dixi quæst. 4: Item ex Afflict. diximus, quod si realiter feudatarius non fuerit immissus in possessionem
27 non soluet releuium. Ex quibus vides quid nisi vassallus feudum non possideat, non debet releuium soluere, ergo videtur, quod actio datur contra possidentem, & non datur nisi possideat, ergo realis actio censenda est, & per consequens contra tertium. Item realis actio ideo dicitur, quia rem ipsam concomitatur, *l. Imperatores, ff. de publican.* sed hæc actio pro releuio sequitur rem etiam contra tertium possessorem quis ergo negabit illam realē nō esse. Quicquid tamen sit, ego discedo ab illa sententia dicentium, quod sit tantum actio personalis, sed altera ex istis sententijs est amplectenda, vel quod sit personalis in rem scripta ex d. const. post mortem, vel quod sit realis, & habeat etiam obligatam personam in consequentiam, pro vt asserit glo. Paris. vel & tertio, quod sit realis, licet negari non possit, quin rationes illorum, qui tenent esse actionem personalem sint valde concludentes.

Verum difficultari potest circa hanc vltimam rationem, quòd releuium debetur à possessore rei, & sic
28 feudi, nam filius refutatarius patris (legitimis concurrentibus requisitis) non soluit releuium, vt dicam infra quæst. 9. & seq. & ob refutationis cōtractū in eum possessio, & dominium transfertur, & possidet feudum, ergo deducitur clarè, quod releuium non soluitur ratione possessionis, quia si hac de ratione solueretur in hoc casu esset soluendum. Sed hæc argumentatio, & si obstare prima fronte videatur, tamen illa benè considerata retorquetur in contrarium, & æquiuo. cum sit, quia idem dicendum, si esset actio personalis, eo quod licet alias soluet, vt successor in feudo, tamen iste filius refutatarius, qui patri dicitur in feudo refutato succedere, vt suo loco dicemus, neq; soluet releuiū, ergo possessionis ratio neq; militat, si dicere vellemus, quod sit actio siue realis, siue personalis.

Secundo, & melius respondetur,
29 quod filius refutatarius, & si feudi possessionem nanciscatur, tamen non nanciscitur illam vti nouam, sed possessio patris continuatur in filium, nō vti noua, quinimmo filius refutatarius etsi vti filius videatur ob mortem patris

tris fuccedere, vel continuare poffeffionem fecũdum veriorem opinionẽ, tamen vti refutatarius præuenit fucceffionem, & ex contractu dicitur habere feudum, quo cafu dum non ex noua poffeffione, nec ex fucceffione, fed fucceffionis præuentione, immò prius ex contractu dicitur habere feudum, tunc hoc cafu ceffat releuium, licet feudum poffidere videatur; poffeffio enim illa non à fucceffore hęrede capitur, fed à refutatario ex contractu, vt fuo loco dicam, ideo non foluitur. Et demum attenta illa ratione, quòd actio realis ideò dicitur realis, quia cohæret rei, illamq; afficit, adeo vt in quemcũq; res illa tranfeat, femper cum tali onere dicitur transi-
30 re, ità in actione releuij dicendum eft etiam confiderato tempore poft conftitutionem poft mortem, fi quidem (vt alias dixi) conftitutio illa approbauit confuetudinem foluendi releuij ex feudo quaternato, & illam ampliauit in fubfeudo quaternato, quod alias dicitur feudum quaternatum fecundum quid, dum dixit recepto verùmtamen releuio aliq:o, prout moris; ergo affecit feudum, & fic rem tali onere, & pro eo actionem tribuit, fed dum rem affecit, fequitur quod reale eft onus, & per confequens realis actio, dum mandauit nè confignetur poffeffio, nifi foluto releuio.

ARGVMENTVM.

Releuium ab hærede foluendum demonftratur, & hæredis nomen in hac materia quomodo intelligendum remiffiuè, & an remitti poffit.

SVMMARIVM.

1 *SVcceffor hæreditario iure in feudo ob mortem foluet releuium regulariter, & num. 3.*
2 *Succeffor ex contractu non foluit releuiũ, nifi fraudulentus effet contractus.*
3 *Releuium poteft remitti per Dominum, & decifio refertur.*
4 *Feudum conceffum francum intelligitur francum à releuio.*
5 *Releuium commeratur inter expenfas temporales feudi, ficut adhoa.*
6 *Feudum Caiuani francum eft à releuio.*
8 *Ioannis Angeli Barrilis encomia.*

QVÆSTIO VIII.

SI interrogatiuè, & fpecificè hanc voluiffem concipere quęftionem, nempè releuiũ à quo foluẽdum? fequeretur, quod tota materia in hac effet pertractanda quæftione, verum generalem volui conftituere regulam circa illius folutionem.

1 Erit itaque regula, quod releuium folui debet ab illo, qui fuccedit in feudo, vt hæres, & iure hæreditario ob mortem prędecefforis feudatarij, nouamq; feudi poffeffionem adeptam, *ita ex Andr. de Ifern. in cap.* 1. §. *fed & res, col.* 2. *verf. fed & tunc quæritur quid fit inueft. Vinc. Anna allegat.* 95. *num.* 1. *Garf. Maftrill. decif.* 112. *num.* 2. *Camill. de Medic. conf.* 55. *num.* 1. *Horat. Montan. in repet. cap. Imperialem,* §. *præ-*
2 *terea ducatus num.* 47. non autem foluet ille, qui fuccedit ex contractu, dummodò non fraudulento, nam fi fraudulentus, tunc foluet, quia poft habita dicti contractus mentione dicitur fuccedere, vt hæres, & foluet *Petr. de Greger. de conceff. feud. par.* 8. *quæft.* 16. *num.* 2. *Marin. Frecc. d. auth.* 3. *num.* 3. *& in fine, & per Afflict. in d.* §. *fed & res*, & in hoc oẽs Regnicolæ concordant fequẽtes doctrinam Andreæ, *latè D. Franc. de Ponte de poteft. proreg. tit. de refut. feud.* §. 1. *num.* 3. *& feq. Conf. Scip. Rouit. pragm.* 2. §. *item volu-*

volumus num. 9. & 16. *de offic. procur. Cesar. Præf. Anell. Amat. conf.* 79. *num.* 7. sicq; vides, quòd ad hoc vt releuium soluatur, requiritur quod quis succedat in feudo vt hæres, quia vbi hæreditario iure non succeditur, releuium non est soluendum, *ita Paris de Puteo post Andr. de Isern. de reintegrat. feud. cap.* 9. *nu.* 13. *idem Amat. conf.* 14. *nu.* 5. *Camill. de Medic. vbi sup.* & nos infra aliqua dicemus. Et an sit intelligendum de hærede particulari in feudo, vel vniuersali, vel de hærede ab intestato, vel ex testamento, nos infra quæst. 16. par. 4. vbi de legatario, & de instituto mediante assensu, & infra in quæstione illa de feudo ex pacto, & prouidentia quando soluendum releuium par. 4. quæst. 23.

3 Quid autem an releuium possit remitti per Dominum? Concludas affirmatiuè, *prout decisum refert D. de Ponte decis.* 3. *num.* 2. *vers. verba capitulationis & num.* 28. *in fine*, in causa Regij Fisci cũ D. Andrea de Auria in Reg. Collat. Cons. ad relationem Regiæ Cameræ Summariæ. Et quid si con-

4 cesso feudo franco dicatur concessum francum etiam à solutione releuij, dicas, quòd sic, quia onus feudi est, *prò ut colligitur ex ead. decis. Reg. de Ponte, Io. Andr. de Georg. in repet. feudal. cap.* 56. *super tex. in verb. seruiant num.* 20.

5 Et releuiũ non esse connumerandũ inter expensas feudi ad perpetuã vtilitatem, sed inter expensas temporales sicut adhoa, *Affl. dec.* 252. *col.* 4. *tenet Camill. de Medic. conf.* 18. *n.* 9. in Regno

6 nostro adest Terra Caiuani, quę ho-

7 die possidetur per D. Io. Angelum Barilium ornatissimũ Patritium Neap. olim Regium Iustitiarium Annonę Neapolitanæ, nunc Philippi Quarti in hoc Regno Supremi Collateralis Ordinis meritissimum Secretarium, & Ducem Caiuani, quod feudum dicit d. Io. Andr. de Georg. esse francum à solutione seruitij, & releuij.

ARGVMENTVM.

Releuij solutio an inducat aditionem hæreditatis quæritur, & interiectis rationibus concluditur affirmatiuè.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditatis aditio tacitè ex nonnullis inducitur.*

2 *Releuij solutio inducit aditionem hæreditatis, & de ratione num.* 3.

4 *Solutio releuij arguit possessionem adeptam.*

5 *In feudo ex pacto, & prouidentia dubitatur.*

QVAESTIO IX.

ET quoniam hæreditatis aditio non solum per actus distinctos, & expressos inducitur, legitimis concurrentibus sollemnitatibus, tam ciuilis, quam prætorij iuris, sed etiam inducitur ex alijs actibus licet non

1 expressis, qui tamen inducunt tacitã aditionem, quales sunt immixtio in hæreditate, nempe soluendo debita, & exigendo credita hereditatis, sepeliendo corpus defuncti, vel similia faciẽdo, ex quibus tacita resultat hęreditatis aditio. Cõtingit hìc dubitari, an succedens vt hæres in feudo illius possessionem capiendo, releuiumq; soluendo, videatur tacitè per solutionem releuij, quæ in hærede tantum inducta est, hæreditatẽ adijsse, siuè sit feudalis, siuè allodialis. Et

2 resolutiuè respondeas, quòd per solutionem releuii inducta est hæreditatis aditio, *ita ex Bald. in cap.* 1. *num.* 14.

C *in*

an agnat. respondet Franc. de Ponte consil. 10. *num.*38. & 39.

Istiusq; resolutionis ratio esse po-
3 test, semper enim quod quis explicat, & gerit actum aliquem circà hæreditatem, qui solum ad heredem spectat vti hæredem, videtur tacitè hæreditatem adire, iuxta communẽ doctrinam Ciuilistarum, vnde cum releuij solutio sit inducta tantum in successore hærede, vbi hæreditario iure succeditur, vt supra in præcedenti quæstione *ex Andr. de Isern. in d. cap.* 1.*§.sed & res de capitul.Corrad.*diximus, consequens est clarum, quod hæreditatis aditio inducta est, releuiũ enim debetur ab hærede, & ius hæreditarium est, prout habetur *ex Præsid. Anell. Amat. d. consil.* 14. *num.*4. tantoq; magis, quia soluendo releuium videtur soluere debita hæreditaria feudi, cum releuium sit debitum feudi,& ex feudo debendum, *Afflict. in cap.*1. *nu.* 7. *per quos fiat inuestitura, Mastrill. decis.* 111. *num.* 20. & Dominus super feudo pro releuio est creditor omnibus præferendus, vt supra, præmonui *Mastrill.d.num.*20. ergo soluendo debita, consequens clarum est, quod hæreditatis aditio inducitur. Præci-
4 puè releuij solutio arguit possessionẽ adeptam, sed dum quis immictitur in possessionem rei hæreditariæ, quęnam euidentior coniectura videtur, quam talis immissio? quæ propriè inducit hæreditatis aditionem, cum hunc animum habere videtur, qui rei hæreditariæ possessionem appræhendit, qui animus, & si expressè per has rationes dixerit quisquam quod non est probatus expressè, adhuc negari non poterit, quin non probetur ex qualitate gestorum, proùt releuij solutio, ex ijs enim adeundi animus probatur Bald. d. loco, Tum etiam facit, quia hæreditatis aditio est quasi contractus, videtur enim hæres adeũdo hæreditatem, tacitè contrahere cum creditoribus hæreditarijs, ijsq; se tacitè hæreditario iure obligare, at verò
5 soluendo releuium, non solum tacitè videtur contrahere, sed contractum approbare, cum releuij solutio approbet contractum, *ita Lanar. consil.* 64. *num.* 18. ergo per has rationes inducta est hęreditatis aditio, si feudum sit hæreditarium, sin autem ex pacto, & prouidentia, tunc dubito; non enim videtur hæreditatem adire, cum illud præcipuum habere debeat nõ vti hęres vltimi possidẽtis, sed primi acquirentis, sed benè inducitur aditio in ipso feudo tantum, vt infra p.4.q.23. ex quibus videtur etiam, quod simplex solutio releuij probat, quod quis sit hęres vltimi decedentis, non aũt q̃ sit filius, cum in hęrede tãtũ, & potest quis esse hæres, & non filius, nisi alijs esset coadiuuata adminiculis.

ARGVMENTVM.

Per listam pręsentatam coram Rege, pro taxando releuio, vbi introitus feudales enumerati fuere, an probetur introitus ibi enumeratos esse feudales declaratur, Quando & ex quibus res feudalis pręsumenda, & iudicanda sit. Et quando ex errore fuit talis lista facta. Et an probet respectu tertij distinguitur. Et quando Baro ob listã prędictam esset manutenẽdus in possessione declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Qualitas feudalis nunquam præsumenda, imo probanda est specificè.*
2 *Qualibet res præsumitur libera.*
3 *Lista introituum feudalium pro releuio vera esse debet.*
4 *Qualitas feudalis præsumitur ex confessione facta in iudicio per possidentẽ.*
5 *Item ex recognitione ex certa scientia.*
6 *Item ex descriptione inter alias res feudales*

dales ex certa scientia.

7 *Et tanto magis accedente possessione vti feudale, & num.* 11. *vel attestationibus, & num.* 8.

9 *Attestatio vassalli præsumi facit rem feudalem.*

10 *Lista præsentatio necessaria est in solutione releuij.*

12 *Error listæ probatus non facit præsumi rem feudalem.*

13 *Res vti feudalis recognosci non potest in præiudicium tertij.*

14 *Lista antiqua, & præsentata probat rem descriptam feudalem, & decisiones referuntur pro Barone num.* 18. *in possessorio.*

15 *Assertio vassalli probat rem feudalem, sed non in præiudicium tertij num.* 16.

16 *Lista probat si super ea fuerit iudicatum deberi releuium.*

17 *Lista probat si releuium non fuit solutum ex aliqua causa speciali.*

18 *Baro per listã introituum debet obtinere in possessorio contra vassallos.*

19 *Lista pro releuio solet esse collusiua, ideo cauti iudices num.* 20.

QVAESTIO X.

Vmpta occasione ex quibusdã meis notulis feudalibus in quibus duobus in locis notatam reperi doctrinam, sub his verbis. Per listam datam in solutione releuij an probetur introitus esse feudales, *vide Ioannem Antonium Lanar. consil.* 69. *num.* 19. quem dum volui percurrere inuenire non potui; fateor tamen me scripsisse, & è memoria cecidisse, tamen ne videar illius solum authoritati adhęrere per alios iuris terminos determinare, ac declarare hanc volui quæstionem.

Pro cuius vera nanciscenda resolutione eam in duo distinguo capita. Primò, an si illa probet contra producentem. Secundo, an si probet quoad alios. Et priusquam ad propositorum capitum descendam decisionem, prępmoneo vulgatam illam regulam,
1 quod feudalis qualitas nũquam pręsumenda, nec inducenda, nisi specificè, & in facto producatur, *vt post alios latè Iacob. Menoch. lib.* 3. *præsump.* 91. *num.* 1. & 2. *Nicol. Intrigliol. cent.* 1. *quæst.* 43. per totam ferè illius quęstionis intercapedinem, semper nanq; excludenda est talis præsumptio, sed
2 quęlibet res libera, & secundum suã primęuam naturam præsumenda, *l. altius, C. de seruit.* quæ qualitas quando sit præsumenda, vel quando specificè probata dicatur, *latè Menoch. & Intrigliol. locis iam præallegatis*, & ego alibi latè (Deo dante) dicam, Quod si introitus in lista descripti percipiãtur ex re, quæ ex qualitatibus quas enumerant præfati DD. feudalis est, non autem allodialis, tunc extra aleam, probatur feudalem esse rem descriptam.

Et deueniendo ad primum caput bipartitæ quæstionis dico, quod lista, quam præsentat vassallus pro solutione releuij debet esse veridica, &
3 realis, imo & sic iuret, & debet praesentari in Tribunali Regis, siuè eius Camera, siuè coram ipso Rege, vt alibi seruatur, cui Regi sit denunciatio mortis, sed nos habemus regulã,
4 & conclusionem claram, quod confessio facta in iudicio de iure feudali, arguit, & præsumi facit rem in confessione deductam esse feudalem, maximè quando confitens est in possessione, & fatetur rem, de qua contenditur esse feudalem, *ita post Gozadin. Marian. Socc. & Roland. à Valle respondet Iacob. Menoch. consil.* 191. *num.* 57. *vol.* 1. *& dicto tractatu præsumpt.* 91. *nu.* 33. *Nicol. Intrigliol. num.* 101. Adaugetur hæc minor argumenti, quia quando dicta lista pręsentatur, hic actus fit ex certa scientia, dum introitus vti feudales recognoscere vult, at

verò recognoscens rem ex certa sciẽtia vti feudalem, tunc facit illam feudalem, *ita Menoch. d. cons. 91. nu. 50. & d. præsumpt. 91. num. 34.* ergo præsentando listam prædictam, res ibi enumerata est presumenda feudalis.

Probatur deniq; quod quando res aliqua connumerata reperitur, & re-
6 gistrata inter alias res feudales, maximè in loco, vel in libro, vbi res tantũ feudales describuntur, quale est Registrum, vel Cedularium bonorum feudalium, tunc quælibet res ibi descripta feudalis est censenda, vt docuerunt *Afflict. in cap. 1. num. 77. tit. ex quib. caus. feud. amitt. & post Alber, Brun. Andr. Barbat. Aymon. Crauett. cæterosq; quos allegat, & sequitur Menoc. d. præsumpt. 91. num. 42. Nicol. Intrigliol. num. 104.* Sed in lista prædicta non describuntur, nec enumerantur alij introitus, nisi feudales tantum, cum hoc cautè faciant ex certa scientia, ergo introitus ibi enumerati sũt feudales presumendi, *vide Henrich. à Rosental. cap. 12. conclus. 14. uum. 50.* Maximè si accedat aliqua probatio extrinseca, nempè rem illam descriptam fuisse possessam vti feudalem, quia tunc fortiùs est presumenda feudalis, *Nicol. Intrigliol. d. loco num. 114. Henrich. à Rosental. cap. 12. conclus. 14. n. 31.*
8 Item si attestationes interueniant testium dicentium rem illam fuisse feudalem, quia tunc tantò fortius illa res descripta in lista est presumenda feudalis. *Menoch. d. loco num. 58. & Intrigliol. num. 105.* & magis, atq; magis
9 prodest fisco in hoc casu attestatio ipsiusmet vassalli in prædicta lista dicẽtis rem esse feudalem; nam maiorem facit contra ipsum probationem, vulgatis iuribus; nulla enim maior probatio, quam proprij otis confessio.
10 Quippè hæc notatio in lista, eiusque præsentatio est actus, qui de necessario cadit in solutione releuij ad finem vt sciatur quantitas medietatis fructuum, prò qua Rex expedit literas significatoriales contra feudi successorem, præsentantem illam, & sic dum feudalis qualitas exprimitur in actu, qui necessario cadit in feudo, tunc eo casu necessatiò res descripta ibi feudalis præsumenda, *Andr. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 3. num 2. Menoch. d. loco num. 30. & 329. Nicol. Intrigliol. d. loco num. 41.* Maximeq; atq; maximè augenda est præsumptio rem in lista descriptam feudalem esse, si
11 antecessor illam vti feudalem possederit, *Intrigliol. d. loco nu. 76.* Insuperq; per talem assertionem semper contra ipsum vassallum asserentem vrget presumptio rem esse feudalem, *Intrigliol. d. loco num. 118.* nisi qui allodialem esse contenderit, probauerit allodiũ, *Ioseph. Mascard. de probation. volum. 1. conclus. 76. num. 18. Nicol. Intrigliol. vbi supra num. 77.*

Sicq; ex sola lista praesentata vbi res (de qua contenditur) fuit enumerata vti feudalis, præsumendum sit
12 rem esse feudalem, nisi ex errore probetur fuisse factam, *Nicol. Intrigliol. d. loco num. 42.* & hoc casu ad similitudinem recogniti, & recognoscentis, res est præsumenda feudalis, *Mascard de probation. vol. 1. conclus. 79. num. 11. & 12. Nicol. Intrigliol. num. 40.* ità etiam respectu præsentantis listam, & Regis, cui præsentatur, præsumenda est feudalis res ibi enumerata.

13 Sed quid respectu tertij, & nunc deuenio ad secundum caput, & tunc licet quis recognoscat rem in feudũ à Rege, tunc feudalis erit præsumenda res illa recognita, hoc intelligendum respectu recogniti, & recognoscentis, sed respectu tertij in eius preiudicium nunquam præsumenda, sed allodialis, *Intrigliol. num. 40. post Mascard. loco allegato, Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 68. num. 1.* qui nonnullis limitat modis, vt ibi.

14 Quòd si talis lista esset antiqua, & in actis Curiæ præsentata, tunc dicẽdum est, quod etiam quoad tertios

res

res descripta præsumenda esset feudalis, prout in instrumentis antiquis probat *Menoch. d. loco num. 64. Intrigliol. num. 112. post Brun. & Barbat. allegatos per Menoch. Vinc. Anna in repet. constit. constitutionem Diuæ memoriæ nu. 12. qui refert fuisse decisum in fauorem Baronis* lite pendente, vt conseruetur in possessione exigendi introitus in lista releuiorum descriptos, quod facere Barones non possunt, nec debet, & hæc decisio fuit in anno 1562. in causa Vniuersitatis Casularum cũ Mag. Io. Vincentio Crispano, Actuario de Caro, quod si esset moderna talis lista, tunc vtique non probaret, cum Barones hoc faciant, vt omnes introitus recognoscant vti feudales in præiudicium vassallorum, vt infra dicam ex Capiblanco.

15 Quinimmo assertio rem esse feudalem facta à possessore facit præsumi rem sic assertam in lista esse feudalem prout possessor asserit, *Mascard. de probation. concl. 79. num. 18. Intrigliol. num. 77. limit. 2. Henrich. à Rosental. cap. 12. conclus. 14. num. 66. vbi alios*

16 *allegat in glossell.* ii. quod tamen dictum modificat, vt hæc assertio possessoris procedat, sed non in præiudicium tertij, qui de tali feudi qualitate dãnum sentiret, *ita Rosental. d. num. 66.*

17 Sed quid si dicta lista non haberet effectum suum, vt quia de bonis ibi notatis non fuit solutum releuium. Distinguẽ aut fuit iudicatum releuiũ, non esse soluendum, quia Dominus habuit pro certo res illas ibi descriptas non esse feudales, & tunc res est extra aleam, vt lista prædicta non probet.

18 Aut releuium non fuit solutum alia de causa, vt quia vassallus non teneretur, & tunc dico quod probat talis lista, Ratio, quæ me mouet est, quia ista solutio releuij fuit denegata ex causa speciali, non quia res illæ descriptę, siuè introitus non sint feudales, sed ex alia causa, quę immunem reddit feudatarium ab illius solutione, sed si releuium fuerit solutum de tali re apposita in lista, tunc lista releuij probat rem esse feudalem, saltim pręsumptiuè, & tales listas releuij siuè inuentaria Baronum esse actus

19 probãtes in possessorio rerum feudalium affirmant, *Iacob. de Ardizon. tit. quib. mod. feud. amitt. Viuius dec. 125. num. 15. Vrsill. ad Afflict. decis. 83. Anna singul. 517. Capiblanc. de offic. Baron. pragm. 14. num. 14. aduertens ex Anna in repet. constit. Diuæ memoria num. 12.*

20 dicendo, quod Iudices debent esse cauti ad videndum si hęc lista continet collusionem Baronis, qui aliquãdo, & quotidie in releuio ponunt nonnulla bona, quæ non sunt feudalia, sed volunt illa facere feudalia, in præiudicium tertij, vel alia de causa, & ideo non esse probatæ fidei talem listam dicunt.

ARGVMENTVM.

Laudimium quid differat à releuio ponitur ex origine, quantitate, causa, pœna, & alijs.

SVMMARIVM.

1 *Laudimium, & releuium inter se similitudinem habent, tamen differunt.*

2 *Releuium ex consuetudine, laudimium ex necessitate debetur.*

3 *Releuium, & laudimium differunt in quantitate.*

4 *Item differunt ob causam debendi.*

5 *Laudimium debetur ob nouam inuestituram, releuium ob renouationem veteris inuestituræ.*

6 *Releuium, & laudimium differunt circà actionem.*

7 *De emphiteusi in dotẽ data extimata debetur laudimium, non autem releuium.*

8 *Differunt releuium, & laudimium in pæna.*

9 *Soluens releuium, iurat fidelitatem, non autem soluens laudimium.*

QVÆSTIO XI.

NEcessariò hanc duxi ponendam quęstionem, cum valdè apud Vltramótanos Doctores legi cōfusam laudimij, & releuij materiam, iuxta illarum Regionum morem, imo in huius materiæ disputationibus, quòd etiam apud nostrates consuetum est, alterius argumentis in alterius disputatione vsos esse pro determinatione alterius quęstionis, quod facile admissam nonnullis in casibus tantum.

1 Nam laudimium, & releuium quasi inter se similitudinem habere videatur saltim ratione consensus, quem Dominus nouo emphiteutę, vel nouo vassallo pro inuestitura siue renouatione præstat, tamen in effectu inter se differunt, *vt ait Afflict. in cap. 1. §. similiter nu. 6. de capitul. Corrad. Amad. de Ponte laudimial. quæst. 2. num. 6.* præcipuę autem differentiæ sunt.

2 Prima erit ex origine; nam releuiū fuit introductum ex consuetudine per mortem in successore hærede, vt toties inculcauimus, laudimium autem ex necessitate legis, vt soluatur Domino pro mutatione noui possessoris in recognitionē directi dominij, *l. 2. C. de iure emphit.*

3 Secunda differentia est in quantitate, releuium enim est medietas fructuum illius anni quo moritur feudatarius, vt dicunt *Regnicolæ nostri Isern. Afflict. cæterique supra allegati, & Siculi, prout fuit Petr. de Gregor. Ioseph. Cumia, & Garſ. Mastrill. decis. 112. num. 9.* sed laudimium est quinquagesima pars pretij, seu valoris, vbi pretium non interuenit, *ita Amad. de Ponte quæst. laudimial. q. 4. num. 1. & 2.* nisi consuetudo loci aliam quantitatem exigeret *idem Amad. quæst. 1. num. 4.*

4 Tertia differentia ex causa debiti, quia releuium, vt plurimum debetur ob mortem vassalli, laudimium debetur ob mutationem noui emphiteutæ *Amad. de Ponte q. 1. num. 7.*

5 Quarta differentia, quia releuium soluitur ob renouationem veteris inuestituræ, sed laudimium soluitur ob inuestituram de nouo factam, *vt post Alberic. allegatum à Iulio Claro in §. emphiteusis quæst. 23. dicit Amad. de Ponte d. quæst. 1. num. 7.*

6 Quinta differentia, quia releuium secūdum opinionem Frecciæ, & aliorum (licet nos supra ab ea disputando recessimus) est onus personale feudatarij, sed onus laudimij est onus merè reale, & patrimoniale, *ità fundat Amad. de laudim. quæst. 46. per totam.*

7 Sexta differentia, quia de feudo in dotem dato non debetur releuium, nisi sequuta morte mariti, & vxoris, de quo dicemus infra quæst. 11. p. 4. sed de re emphiteutica in dote data extimata siuè filiæ secundum vnam Doctorum sententiam, siuè extraneæ, debetur laudimium, *ita Amad. de Ponte quæst. 29.* vbi latè discurrit, quando res est extimata, vel non extimata tradita.

8 Septima differentia, quia ob non solutionem releuij intra tempora feudum non cadit incommissum de iure Regni nostri, sed soluitur duplicatum releuium, sed ob non solutionem laudimij res cadit in commissum, *l. fin. C. de iure emphiteutico, Intrigliol. cent. 1. quæst. 9. num. 181.*

9 Octaua differentia, quia in solutione releuij debet etiam interuenire iuramentum fidelitatis, emphiteuta autem per laudimio iurare non tenetur, *Intrigliol. d. loco num. 179.* apud quem alias differentias poterit curiosus percurrere.

A R-

ARGVMENTVM.

Releuium intrà quantum tempus solui debet, & quæ vassallus intra illud agere sit coactus proponitur, & quæ prò parte fisci sunt facieda post mortem Baronis referuntur, in quo Afflictus varians noua distinctione concordatur. Et sufficere tantum petere inuestituram, & offerre offerenda intra annum ostenditur.

SVMMARIVM.

1 EX *temporis lapsu variæ inducuntur pœnæ.*
2 *In Regno nostro nihil est immutatum circa tempus petendæ inuestituræ.*
3 *Annus vt currat successor debet in illo superuiuere, aliàs alter annus alteri successori currit.*
4 *Successor intrà annum petendo inuestituram, offerendo fidelitatem, & depositum faciendo de releuio, euitat pœnam.*
5 *Afflict. sibi contrarius notatur, dicens, quod debet soluere intra annum.*
6 *Vassallus vt tantum petere, & fidelitatem præstare intra annum teneatur, pōderatur tex. in cap. 1. de cap. Corrad.*
7 *Emphiteuta ob ignorantiam iustam euitat pœnam caducitatis.*
8 *Laudimium in Pedemontana patria prò feudi inuestitura soluitur intra annum, & petitur inuestitura.*
9 *In Regno Siciliæ vltra pharum releuium soluitur intra sex menses; si ex refutatione, vel donatione intrà tres.*
10 *In Francia, & Belgio vassallus intra 40. dies præsentat listam.*
11 *Concordatur Afflicti contrarietas.*
12 *Petitio inuestituræ vti continens omnia ad quæ vassallus ex natura feudi tenetur, sufficiebat ante tempora constitutionis.*
13 *Releuium ante tempora constitutionis non erat de natura feudi.*
14 *Post tempora constitutionis sufficit petere inuestituram, & offerre offerenda, quia comprehenditur releuium.*
15 *Sufficit offerre releuium, & onus fisci esse illud exigere, ponderantur verba constitutionis.*
16 *Regia Camerà facit mittere Commissarios pro exigendis releuijs.*
17 *Vassallus petens inuestituram, & non soluens releuium, tenetur fisco ad interesse releuij.*
18 *Duplicati releuij pœna, solo Doctorum dicto, non autem lege substineri ponderatur.*
19 *Olim pupillus soluebat in pubertate, non sic hodie ex generali decreto Regiæ Cameræ.*
20 *Fiscus potest impedire expeditionem inuestituræ, nisi releuium receperit.*
21 *Lista introituum hodiè præsentanda est ex præcepto constitutionis.*
22 *Perceptores Prouinciarum hodie denunciant Regiæ Cameræ mortem Baronis in illa Prouincia, non autem tenentur accedere ad locum.*

QVÆSTIO XII.

T quia ex temporis circūscriptione lex varias indixit pœnas, quarum (omissis alijs) venit in mentem circa hanc materiam pœna, quam in herede statutam videmus, qui si intrà
1 præfinita tempora post aditam hæreditatem, inuentarium, cæteraq; sollemnia nō confecerit, solidi æris alieni grauamen, ac solutionem pro pœna subibit, *l. fin. C. de hered. instit.* estq; communis, atq; recepta Doct. sententia, adeò vt transacto tempore à lege præfinito, nisi iusta intercesserit causa, temporis cursui præscriptū esse dicatur, vt in permultis actionibus hoc statutum videmus. Ideò dubitādum videtur, dum vassallus intrà annum

annum, & diem si paganus, vel annũ, & mensem si miles, inuestituram petere tenetur, *Andr. de Isern. in cap.* 1. *&x eo tex. de cap. Corrad.* Quid si intra tempus petierit inuestituram, verum nulla subsistente excusationis causa, releuium non soluerit, nec obtulerit, an teneatur duplicati releuij pœnam subire?

Et priusquam ad quæstionis examen descendam statuo indubitatam
2 illam conclusionem, quod intrà annum, & diem, vel mensem releuium solui debet, iuxta consuetudinem cõmuniter receptam, *ex cap. sancimus, quo temp. miles*, nec de iure Regni circa hoc aliquid est immutatum, *Cons. Rouit. in pragm. 2. cap. 5. §. item volumus*
3 *num. 5. de offic. procurat. Cæsar.* subdens ibi, quod ad finem vt annus currat requiritur, vt vassallus hæres superuiuat per dicti temporis spatium, alias si intra hoc tẽpus ipse successor moriatur, tunc tempus non coniungitur, sed alius annus de nouo currere debet, ita *Andr. de Isern. in d. cap. sancimus num. 1. vers. vel vassallus, & seq.* soluendo tamen vnicum, releuium liberatur, vt nos alibi dicemus infra ex *Andr. de Isern. ibi, & Iacob. de Ayello num. 78. vers. quid autem, Freccia lib. 2. author. 4. num. 6. vers. ponit vnam.*

Quo posito in hac quæstione reperio Matth. de Afflicto variantem in aliquibus locis.

Et primo *in cap. 1. num. 10. in fine, quæ sit prima causa benefic. amittend.* in hæc verba consulendo prærumpit.
4 Ideo consulo, quod ante litem contestatã vassallus vocatus ex hac causa satisfaciat, scilicet petendo inuestituram, & offerendo fidelitatem, & depositum faciendo de releuio, ad quod tenetur, prout notamus de materia releuij *in cap. 1. in principio, per quos fiat inuest.* & isto modo faciendo euitabit pœnam priuationis feudi, & hoc videtur iustum, & rationabile, ita *Afflict. in d. cap. 1. num. 10. in fine, quæ sit prima causa benefic. amittend.*

Secundo, idem *Afflict. in cap. 1. num. 7. circa medium vers. sed contra decisionem, per quos fiat inuestitura*, hæc ver-
5 ba scripta reliquit. Sed contra decisionem Baldi facit, nam filius est debitor Domini, qui intra annum, & diẽ debet nunciare mortem, & petere inuestituram, & soluere releuium, ex quibus vtrobiq; relatis verbis apparet prima facie, quod Afflict. sibimetipsi contrarius esse videtur.

Sed contra hanc vtramque Afflicti sententiam videtur facere obiectio,
6 *ex cap. 1. de cap. Corrad.* iuxtà doctrinã Isern. & Afflict. nam tex. ille ad aliud non adstringit successorem vassallum, nisi vt intra annum, & diem inuestituram petat, & iuramentum fidelitatis præstet, quibus non factis cadit à feudo, sed cum simus in pœnalibus stricta est faciẽda interpretatio, nec ideo tertium illud externum à feudo (pro vt est releuium) est subintelligendum, cum sufficiat illa tantum duo adimplere, *Afflict. in d. cap. 1. num. 2. vbi Andr.* & in materia feudali, quod lex non requirit, nec nos requirere debemus, vt ait *Ludolph. Schrader. de feud. par. 6. c. 3. num. 6.* in puncto loquendo, quod cum *tex. in d. cap. 1. cum concordantibus* tantum inuestituræ petitionem requirat, nec nos requirere debemus alia.

Secundo, contra vtrãq; Afflicti doctrinam facere videtur simile, quod
7 de emphiteusi videmus, quia si emphiteuta successor, vel hæres propter iustam ignorantiam nõ soluerit intrà legitima tempora, non cadit à iure suo, quod si nulla legitima subsistente causa non soluerit cadit à iure suo, *de quo latè Parid. de Puteo de reintegr. feud. cap. 55. Amed. de Ponte laudim. quæst. 18.*

Tertio, ex simili consuetudine
8 suadetur in Pedemontana patria, vbi laudimium in feudalibus, quod idem est quod releuium apud nos, propter inue-

inuestituram solui debet intrà annũ, & intrà eũdem terminum peti inuestitura, de qua consuetudine testatur *Amad. de Ponte quæst. 19. num. 4.*

Quartò, similiter in Regno Siciliæ vltrà pharum, vbi consuetudo adest,
9 vt releuium soluatur intrà sex menses à die mortis feudatarij, vt ex cap. Regis Martini. Sed si debetur ex refutatione, vel donatione, tunc solui debet intrà tres mẽses à die contractus, *vt in cap. Regis Petri sub tit. de Notarijs, qui contract. releu. confecer.* alias releuio non soluto fit compositio cum Regia Curia. *testatur Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 8. q. 16. tit. de iure releuij n. 9.*

Quinto, ex alia simili cõsuetudine
10 in partibus Franciæ, & Belgij, in quibus locis vassallus tenetur in scriptis offerre Domino listam, siuè cathalogum omnium, & singulorum rerum in feudo existentium intra quatraginta dies, vel aliud certum tempus à die mortis, & tunc renouatur inuestitura, *Petr. Gudelin. par. 3. cap. 6. num. 19.* & talis catalogus appellatur in illis locis *denumbramentũ, glo. Paris. §. 5. & 6.*

Verùm iam dictis obiectionibus facili via responderi potest, quòd non obstant, deinde conclusionem, eiusqi rationem nouiter exponam.

Distinguo tamen duo tempora, nempè ante cõstitutionem post mortem, & post tempora constitutionis,
11 Quod si attendamus tempora ante constitutionem, potest procedere vtrumque dictum Afflicti, tam illud de præcepto, quam de consilio, siquidem ante tempora constitutionis ex dispositione *tex. in d. cap. 1. cum con-*
12 *cordantibus*, vassallus petendo inuestituram intrà annum, tacitè intelligebatur offerre omnia, ad quæ de natura feudi intrà annum petendæ inuestituræ erat obligatus, prout erat fidelitatis iuramentum, & seruitium, prout dicit *Andr. de Isern. & Afflict. ibi*, cum autem de natura feudi non erat
13 releuium, imò potiùs contrà, vt supra deduximus, meritò ob solam inuestituræ petitionem non liberabatur; ideoq; releuium soluere tenebatur, & ità procederet Afflicti doctrina, vtroque in loco relata.

14 Si verò consideremus post tempora constitutionis, & tunc dico, quod tantò fortius solùm sufficit petere inuestituram, & offerre fidelitatẽ nullo soluto releuio realiter, sed tantum vt denunciet mortem, & offerre de iure offerenda pro inuestitura, tum quia, vt patefaciemus, releuium hodie negari non potest, quin sit de natura feudi, & sit seruitium feudale, & de iuribus Curiæ pro feudo ipso, vt declarabimus infra *ex Petr. de Gregorio part. 8. quæst. 16.* & vassallus petendo inuestituram, tacitè videtur offerre omnia ea, ad quæ tenetur ob petitam inuestituram. *pròut dixit Andr. de Isern. & Afflict. in d. cap. 1. de capitul. Corrad.* dicentes, quod sufficit petere inuestituram, licet non iuret vassallus; ergò tacitè intelliguntur cõtineri omnia, quæ de natura feudi sunt, prout seruitium, & hodie est releuium, *ita videtur tenere Rouit. in pragm. 2. §. item volumus num. 8. de offic. procurator. Cæsar. seu Cam. Summ.* Tum quia si benè ponderētur verba constitutionis, illa non dicit soluto releuio, sed recepto, pon-
15 dera mecum verbum illud, recepto; obligat enim fiscum ad recipiendum & sic onus fisci est exigere releuium, sufficit enim vt vassallus offerat offerenda, & petat, quia cum hæc solutio releuij odiosa sit, & ex auaritia originem traxerit, meritò ab inuito fit exactio, quia numquam, vel saltim tardiùs vellet soluere vassallus, vndè benè dicit constitutio, recepto, quasi quòd fisco concedere voluerit potestatem, & onus imponere exigendi,
16 prout hodie in Regia Camera quotidie practicatur, vt pro releuijs exigendis fiscus significatorias Regijs Perceptoribus mittat, qui Commissarios expediunt, quasi quòd fisci onus sit

sit exigere à vassallo tanquam ab inuito.

Tum quia & tertio, vt vassallus petens inuestitutam, & non soluens releuium non teneatur ad duplicatum, suadetur, vt tantum teneatur ad in-
17 teresse releuij non soluti, non autem ad duplicatum; nam vassallus, verum est, quod obligatur ad inuestituram, & petendam intra annum, & denunciare, petere, offerre, & iurare, Sed si admittimus, quod annus sit præfinitus solutioni, tunc dubium non est, quin cessans à solutione die præfinito teneatur ad interesse regulariter, non autem oritur actio ad resolutionem cont actus, *l. magnam*, *C. de contrah. & commiss. stipulat.* resolutio .n. contractus feudalis est feudi amissio, & ad Regem deuolutio ob non petitã inuestituram, in cuius locum cum hodie in Regno successerit duplicatũ releuium, meritò ad interesse, non autem ad duplicatum agere potest, prout latè, & apertè dixit *Syluan. de feud. recognit. quæst.* 100. *col.* 3. *vers. nonnulli alij tenuerunt*, & ego dicam infra par. 5. Duplicatum enim releuium soluitur in pœnam non petitæ inuestituræ, & denũciationis intrà annũ mortis feudatarij, licet adsint literę Regis Roberti, de quibus *Ayell. num.* 79. tamen ibi dicit Rex Robertus, quòd vassallus admittatur ad compositionem, quam compositionem DD. nostri Regni interpretati sunt in duplicato releuio, & sic ipsum releuium solo Doctorum dicto substinetur, non autem compositio ipsa.

18 Tum quarto, vt vassallus non soluens releuium intra annum amittat feudum, & sic duplicatum releuium soluat, hoc nullibi cautum reperitur, sed tantum est magistralis Doctorum sententia, qui nec dixerunt quod per solam non solutionẽ releuij (licet petita inuestitura) feudum amittatur, & per consequens duplicatum releuium Ideoq; nec nos dicere debemus, *prout concludit Amæd. de Ponte quæst.* 19. *nu.* 1 & 4. loquens in laudimio in illis partibus, quod idem est, quod releuium in nostris, vbi ait, quod dum nullibi reperitur, quod laudimium si non fuerit solutum intrà annum, & diem res cadat in commissum, idcircò nec nos id dicere debemus, extendendo
19 pœnas. Limita in pupillo, qui non tenebatur soluere releuium antiquitus, sed differebatur solutio ad tẽpora pubertatis, vt ex pragm. 2. cap. 5. infra allegandã sub *tit. de procurator. Cæsar. vbi Scipio Rouit. num.* 1. & *num.* 3. *subdens num.* 4. hodie cessauisse hoc priuilegium per decretum Reg. Cam. Summ. in Collat. Consil. de quo decreto meminit Mormilis, & nos infra dicemus.

Verum vt iura fisci etiam tueamur quatenus ratio suadet, aduerto quod & si vassallus non sit obligatus ad solutionem releuij intrà annum cum interminatione pœnæ, tamen aduer-
20 tendum est, quod fiscus, si vellet, potest impedire inuestituram, nec eam expedire, nisi releuio soluto, quod dictum probatur ponderando verba constitutionis Regni post mortem, per quam mandat Imperator Frideric. vt de feudo quaternato secundum quid, nuncietur mors, & petatur inuestitu-
21 ra intrà annum, & de eo præsentetur lista, vt ex illis verbis, & quid, & quãtum sit, & expediri mãdat literas pro cõsignanda possessione, verum subdit in hæc verba. *Recepto verumtamen aliquo releuio, vt est moris &c.* quod releuium solui mandat pro assignanda possessione, est ponderandum verbum illud, recepto, non enim dicit soluto, sed recepto; ergò antequam possessio & sic inuestitura realis facta fuerit, releuium debet esse solutũ fisco, & ab eo receptum, quod est notandum (vt alias dixi) pro fisco, & est rationabile, quia loquitur per ablatiuum, quod importat conditionem, qua nõ adimpleta, non potest consignari possessio, & sic

& sic inuestiturā expediri, ideo onus fisci esse debet recipere, & sibi solui facere releuium. Et sequuta morte
21 feudatarij antiqui vs, *ex Pragmat. 2. cap. 5. incip. item volumus, sub tit. de offic. procurator. Cæsar.* tenebantur statim Perceptores Prouinciarum accedere ad loca vbi feudatarij erāt mortui, & capere informationem de fructibus illius anni, & hoc gratia facilioris exactionis, ad finem vt Regia Camera possit habere fructus certos, vt postmodum medietatem possit liquidare. Sed hæc postea correcta fuerunt *per Pragm. 54. sub eod. tit. incip. necessarium etiam duximus*, per quā dispositum fuit, vt Perceptores non accedant, nisi tantū quando impositū eis fuisset, vt certiorent Regiam Cameram de morte Baronis, ad finem vt ipsa consultò prouideat.

ARGVMENTVM.

Releuium Regiæ Curiæ debitum an debeatur deductis, vel computatis oneribus feudum grauantibus, diuersæ Regnicolarum, & Siculorum proponuntur sententiæ. Affirmant Regnicolæ illud deductis oneribus (excepta vita militia, & paragio) deberi, & varijs de medijs eorum sententiam autumant esse veram, & demum sæpè sæpius in Regno Neapolitano in Supremis eius Tribunalibus iudicatum. Negant Siculi, dicunt namq; illud deberi computatis, non autem deductis oneribus, eorumq; negantium opinionem permultis conantur fundare modis, & ita multoties in eorum Tribunalibus Regni Siciliæ referunt esse iudicatum; Demum concordantur Siculorum, & Neapolitanorum discordantes sententiæ; sic enim se habet quolibet in Regno soluēdi propria consuetudo, quæ dum in releuio præualet, meritò diuersæ oriuntur decisiones. Deniq; eorum dicta declarantur, attenta Regni nostri consuetudine, cū sint deducendæ quantitates debitæ creditoribus. Itē deducēda salaria debita substitutis in colligendo introitus Baronales, & Dohanerijs. & super hoc duę referuntur Reg. Cam. Summ. decisiones, & etiam in Credenzerijs.

SVMMARIVM.

1 *Releuium in Regno nostro medietas fructuum anni illius, quo moritur feudatarius.*
2 *Medietas fructuum pro releuio debetur deductis oneribus secundū vnam opinionem, & num. 9. vbi decisiones.*
3 *Onera deducenda esse suadetur.*
4 *Fructus dicuntur deductis oneribus, & prò regula traditur.*
5 *Tributum soluitur ex deductis oneribus.*
6 *Seruitium feudale debetur pro rata commoditatis perceptæ.*
7 *Debitum fiscale debetur deducto ære alieno.*
8 *Medietas fructuum soluenda per Baronem semper intelligitur deductis oneribus.*
9 *D. Ferdinandus Capanus Baro Carusiorum, Castri Galdi, Montaneæ, & Passarelli per plura secla, Authoris Auus paternus.*
11 *Releuia hodie ad nihilum reducuntur deductis oneribus.*
12 *Contraria sententia releuia deberi non deductis oneribus refertur, & decisio.*
13 *Expensæ pro custodia Castri non fuerunt deductæ de releuio, & decio ponitur.*
14 *Decima debetur non deductis oneribus, idem in releuio arguitur.*
15 *Gabella ratione publici iuris debita non admittit deductionem onerum.*
16 *Quota fructuum debetur absque deductione.*
17 *Deductio non est facienda quandò fructus debentur ex dispositione hominis.*
18 *Charitatiuum subsidium debetur absque deduc-*

deductione pensionis.
19 *Dominus pro releuio est creditor anterior iudicandus.*
20 *Vita militia, & paragiū debentur absq; deductione adhoa, & num. 30.*
21 *Gizzarell. ratio super hoc traditur.*
22 *In laudimio non fit deductio onerum.*
23 *In Regno Siciliæ non deducuntur onera à releuio ex consuetudine iudicandi.*
24 *In Regno nostro deducuntur onera.*
25 *Quantitates debitæ creditoribus deducēdæ sunt à releuio, quod intellige, vt traditur.*
26 *Mercedes, & salaria officialium exigentium introitus feudales sunt deducendæ, & decisio refertur.*
27 *Salaria Dohanerij, & Credenzerij Dohanæ Baronalis deducuntur de releuio, & decisio refertur.*
28 *Decima de frugibus debetur absque deductione seminis, expensarum, & onerum.*
29 *Decima de piscatione debetur non deductis expensis.*

QVÆSTIO XIII.

1 Releuium in nostro Neapolitano Regno est medietas fructuū illius anni, quo moritur feudatarius debendorum domino ob inuestituram ab ipso faciendam. *secundum Andr. de Isern. in hac const. post mortem, & in cap. 1. §. similiter de capitul. Corrad. vbi Lyparul. in verb. medietas, alleg. concordantes Vinc. de Franch. decis. 121. Nicol. Anton. Gizzarel. decis. 8. num. 8. & seq.* estq; hęc medietas antiquissima in Regno, licet aliquibus exteris in partibus diuersimodè soluatur, vt dixi supra q. 2. Et licet in Regno nostro eius solutio sēper vniformis sit, eademque semper quantitas soluatur. Tamen controuersa hęc quęstio est, nùm hęc quantitas debeatur, & intelligi debeat medietas fructuum quando deducta sunt onera, vel ijs computatis, sicque vt medietas sit intelligenda vna cum oneribus, adeòut vna pars debeatur fisco cum parte onerum, & alia ad hæredem cum alia parte onerum, sicque vt onera pro rata ad fiscum, & ad hæredem vadant, vel deductis oneribus, illud quod superest diuidatur inter fiscum, & heredem, *pròut excitauit Affl. in §. sed & res num. 26. per quos fiat inuestitura*, vbi dicit se valdè mirari, 9 Andr. de Isern. non excitauit hanc quęstionem. In qua duas reperio receptas, sed inuicem contradicentes sententias, & secundum earum diuersitatem diuerso modo decisum; Siqui-
2 dem prima sententia est, vt ista medietas fructuum fisco debenda, sit intelligenda deductis oneribus, adeòut prius deducantur onera, deinde eius, quod superest, fisco debeatur medietas. Hanc sententiam suadent iura
3 communia, *vt est tex. in l. mulier bona, ff. de iure dotium, ibi in vers. sed non plus esse in promissione bonorum, quod superest deducto ære alieno, est tex. in l. 2. §. illud ff. de collat. bonorum, ibi illud autem intelligēdum est filium in bonis habere, quod deducto ære alieno superest, vbi glos. in verb. ære, est tex. in l. non possunt, ff. de iure fisci*, qui videtur loqui in casu ferè nostro in releuio debendo fisco, dum dicit non possunt vlla bona ad fiscum pertinere, nisi quæ creditoribus superfutura sunt; id enim bonorum cuiq; esse intelligitur, quod æri alieno superest, *facit tex. in l. demum. C. de collat. cum concordantibus.*

Et proprius accedēdo, In fructibus quorum medietas fisco prò releuio debetur, vt tunc medietas esse dicatur & debeant extimari tanti esse valoris, quando deducta sunt onera, quòd prò
4 regula traditum est fructus dici deductis oneribus, *vt docuerunt Bald. in l. 1. num. 6. vers. pone, C. de fructibus, & lit. expens. DD. in l. diuortio, ff. sol. matrim. & in*

& in l. fructus, ff. eod. Guttierez pract. quæst. Canonic. q. 1. num. 126. Caualcan. decis. 37. num. 6. & 8. & decis. 22. par. 2. Ruin. cons. 26. num. 5. & seq. volum. 1. Ioannes Cephal. cons. 181. vol. 1. Rimi-nald. iun. cons. 716. num. 46. vol. 1.

Et in collectis, & tributo, à quibus non longè abest releuium, cum tributum soluatur pro recognitione dñij, prout etiā hac de causa releuiū solui, iam supra ostendimus, quippe tributū
5 etiā debetur ex fructibus, qui supersunt deductis oneribus, *vt post Angel. Cuman. & alios in l. non amplius, ff. de legat. 1. Afflict. decis. 252. sub num. 5. vbi Vrsill. num. 7. & seq. Tiraquell. de iure primog. q. 74. num. 9. in fine, Bartholomeus Bellinz. de charitatiuo subsidio q. 37. Calcaneus cons. 120. num. 5. & seqq. Andr. de Iser. in §. & plaustrorum colum. pen. quæ sint regalia, & const. consuetudinem in fine.*

Et in solutione seruitij feudalis,
6 quis non tenetur nisi pro ea parte, & rata feudi, pro qua comoditatē percipit, & sic prò eo, quod ipse percipit, non autem prò eo, quod ab alijs legitimè percipitur, *ita post Andr. in d. constit. consuetudinem, Tyraquell. d. q. 74. num. 9.*

Idem in solutione debiti fiscalis iu-
7 dicandum est; illud enim debetur deducto ære alieno, *vt post Bald. in l. 1. vers. modo accidit, C. de fruct. & lit. expens. Doct. in l. fructus, ff. solut. matrim. vbi Barbosa num. 14. Ant. Capyc. decis. 20. num. 7. Petr. Surd. de aliment. quæst. 12. num. 13. & 28. Franc. Viuius decis. 4. Menoch. de recuperand. possess. remed. 55. quæst. 40. num. 574. & post Io. Gars. de expens. & melior. Spinos. in Specul. testam. glos. 13. num. 40. Tyraquell. de retract. glos. 1. §. 15. num. 2. & 12. Xuarez inter comm. opinion. in verbo fructus.*

Estquè hoc tam verum, adeò vt di-
8 xit *Decius cons. 156. num. 4.* quod semper quod debeat solui medietas fructuum, & redditus alicuius anni, intelligitur de illis, qui in effectu remanent apud Baronem solutis oneribus, hanc Decij doctrinam sequitur *Simon de Pretis cons. 153. num. 42. & 44. Ioan. Cephal. cons. 290. num. 16. vol. 2. Mandell. cons. 743. num. 3. & 10. vol. 4. Afflict. d. decis. 252. sub num. 5. Io. Lopez in rubr. de donat. inter vir. & uxor. col. 47. Achill. Personal. de adipiscend. possess. nu. 669. fol. 498.* Et in terminis releuij, vt
9 debeatur deductis oneribus, vtque sit medietas illorum fructuum, qui supersunt deductis oneribus, *glos. — tit. 1. §. 39. quam allegat, & sequitur Petr. Paul. Balzaran. in d. §. sed & res per quos fiat inuestit. num. 17. col. 3.* & ita ¶ fuisse decisum post longam disputationem in Regno Siciliæ, vt releuium debeatur ex fructibus, (eorumque namq; medietas sit) qui remanent deductis oneribus, *refert Gars. Mastrill. decis. 112. num. 40. in causa Principissæ* ¶ *Buteræ, & in causa Terræ Palazzoli, & Marchionis Licodiæ, et in causa Baronissæ* ¶ *Torsicæ*, & hanc sententiam dicit Afflict. loco infra allegando, ex ore aliorum, quod ideò hoc non tetigit Andreas de Isern. de quo ipse miratur; nam illud habuit pro indubitato, &
10 ita solutū fuit releuiū ex feudis Domini Ferdinandi Capani mei aui, nēpe de Baronia Carusiorum, de Castro Galdi, de feudo Montaneæ, de feudo li Passarelli, quæ feuda quatuorcentum ab hinc ad annos per meos maiores possessa fuere, à quibus deductum fuit onus quodā cuiusdem census super feudo delli Passarelli, & quædam expensæ, *& D. de Ponte de potest. proreg. tit. 8. de refut. feud. §. 4. num. 15.* dicit,
11 quod releuia deductis oneribus ad nihilum solent reduci. Contrariam
12 tamen sententiam nonnulli tenuerūt vt releuiū debeatur de fructibus cōputatis oneribus, ijsq; non deductis.

Suadent namq; hanc sententiam *Afflict. in d. §. sed & res per quos fiat inuest. num. 26.* vbi in fine dicit ita votasse ipsum in Regia Camera, *quem sequutus est Freccia lib. 2. auth. 3. nu. 29.*

D & au-

& author. 5. num. 16. sequitur Nard. Lyparul. in d. §. similiter num. 14. in verbo
13 medietas de capitul. Corrad. vbi expensas factas prò custodia Castri Sanctæ Seuerinę refert non fuisse deductas, nec acceptolatas Comiti S. Seuerinæ, & in solutione releuij refert Fab. Iordan. in consil. Comitibus, Afflict. decis. 251. Sigism. Loffred. in cap. imperialem, §. firmiter, de prohib. feud. alienat. refert Mastrill. decis. 552, num. 14. & inuitis dentibus fatendum esse suadet, Borrell. in summa decis. tit. de releuio nu. 18. & 19. & seq. contra Afflicti sententiam, dando rationem, quod si deberetur non deductis expensis, sequeretur releuium deberi ex feudo, non autem ex fructibus, contra terminos Andreæ dicentis releuium deberi ex fructibus.

Probant namq; eorum sententiam ex argumentatione illa, æquiparando Principem cælestē Principi terrestri, sicut enim ex cap. tua nobis de decimas,
14 habetur, quod soluitur Deo decima, & mandatur vt soluatur integra, & vt deducantur expensæ, & sumptus eò quod soluitur Regi vniuersali, cui nō est facienda deductio, quia ipse est Dominus, ita etiam in Rege arguitur Afflict. eò quod est Dominus feudorum, non est tractandum de deductione, quoniam releuiū, quę est medietas fructuum soluitur illi in recognitionem dominij, cum fauor iuris Diuini, & iuris publici equiparentur, l. fin. C. de sacrosanct. Eccles. & releuium dicit Afflict. concernir publicum statum, propterea sine deductione onerum fieri debet, vt sentit Io. Andr. in d. cap. tua nobis, Sigism. Loffred. in d. cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestit. Freccia author. 3. num. 3. Franch. decis. 121. nu. 7. Io. Andr. de Georg. alleg. 18. nu. 23. notant Innoc. Hostien. Io. Andr. & alij in d. c. tua nobis, Tyraquell. de retract. lign. glo. 1, num. 19. & Mastrill. d. decis. 112, num. 16. & seq.

Vnde Paul. de Castr. in l. fructus, ff. sol. matrim. dicit ꝙ semper, quod sol-
15 uitur gabella de fructibus ratione publici iuris non deber fieri deductio expensarum Salyc. & Bald. in l. si à patre, §. fin. ff. de petit. hæred. Afflict. decis. 252. & in constit. Regni quantò de decimis num. 19. quæst. 9. Tyraq. de retract. lignagier §. 15. glo. 1. num. 11. & Abbas
16 in d. cap. tua nobis, dixit, quod si Dn̄s dat colono feudum prò aliqua quota fructuum, eo namq; casu colonus soluet quotam illam absque deductione.

Et magis stringendo Afflict. addu-
17 cit hanc rationem, quod semper, ꝙ pars fructuum debetur ex dispositione hominis, tunc ex authoritate Angel. in l. sumptus, ff. de leg. 1. & DD. in d. l. fructus, semper debetur nulla facta deductione expensarum, quod propriè esse, ait Matth. Afflict. in solutione releuij, quod debetur ex dispositione hominis, & sic Principis, ita Andr. in cap. 1. ex quib. caus. feud.
18 amitt. Item in charitatiuo subsidio, quod debetur de fructibus beneficij, iuxta tex. in cap. conquerente in fin. de offic. ordinar. tunc si super dicto beneficio sunt onera pensionum, debet solui dictum charitatiuum subsidium, nulla facta deductione pensionum, nec pensionarij contribuere tenentur ita Bartholom. Belling. de charitatiuo subsidio quæst. 37. Gigas de pension. quæst. 38. & 59. Tyraq. de iure primog. quæst. 74. in fine, Marchambrun. ab Anguill. cons. 92 num. 34. Caccialup de pension. quæst. 17. & 75. vbi alia similia reportant hanc Afflicti sententiam suadentia.

Ad quod probandum Garf. Mastr. d. decis. 112. num. 20. adducit aliud argumentum, dicendo, ꝙ si Dn̄s pro
19 releuio, & omnibus alijs iuribus Dominicalibus ē anterior omnibus aliis creditoribus feudatarii, vt glo. — in §. 59. glos. vnica nu. 4. deducit consequentiam ipse Mastrill. ergò ius anterioris, quod est Domini, diminui non potest, etiam in fructibus per posteriores, ex tex. in l. lucius, ff. qui pot. in

in pignor. habeantur. Estque in omnibus oneribus feudi debendis ex eorum fructibus quasi generalis conclusio, vt semper, quod debētur ex fructibus debeantur, nulla facta deductione, ex-
20 pẽsarũm, vel onerũ, vt in vita militia, & paragio nè minuatur propter solutionem adhoc, (vt suo loco dicemus) nec de fructibus releuii deducatur, *vt ait Garf. Mastrill. d. decis.* 112. *num.* 11. *& seq.*

21 His accedat ratio, quam ponit *Gizarell. decis.* 8. *num.* 4. dicens eò, quòd est absolutissimum, quod cum releuiũ soluatur ob inuestituram (vt supra diximus) ex qua ipse solus inuestitus comodum reportat, ergo ipse debet omnia incommoda reportare, & hùc pertinet, quod dixerunt Regnicolæ, quod solus primogenitus soluet integrum releuium, *Matth. Afflict. decis.* 252. *Sigismond. Loffred. in cap. Imperialem de prohib. feud. alienat. per Frideric. Camill. Saler. ad consuetud. Neap. de aliment. præstan. d. §. quod si aliquis habeat, Camerar. in d. cap. imperialem fol.* 13. *lit. D, Fab. Iordan. in d. const. Comitibus, Mastrill. d. decis.* 112. *nu.* 13. eò quòd solus primogenitus ẽ inuestitus, ideò solus ipse itegrum soluere debet releuium, & cæteri fratres. aliiq; nullum debent sentire detrimentum.

22 Et in solutione laudimii, quasi à pari procedunt cum releuio, & validum est argumentum (vt supra diximus) concludit *Amad. de Ponte laud. q. 6. per totam, & propriè num.* 8. quòd nulla fit deductio, nec expensarum, nec onerum, eò quòd nouus emphiteuta ipse sentit commodum ex noua inuestitura (exemplo nouæ inuestituræ primogeniti, vt iam diximus) ipse soluat laudimium, non autem venditor, *glos. in l. fin. C. de iure emphit. vbi Salycet. & Ias. Iul. Clar. in §. emphiteusis quæst.* 23. *recept. sent. lib.* 4. *Amad. de Ponte d. tract. quæst.* 9. *num.* 1.

Ex quibus cõcludas, quòd in quiditate iuris vera est practica iudican-
23 di, quam receperunt Siculi, tum quia releuium debetur ex consuetudine, & in tantum soluitur quatenus consuetudo ei suffragatur, & regulatur secundum consuetudinem, *vt aduertit Mastrill. d. decis.* 112. *circà finem.*

24 Et quia in Regno nostro contraria est recepta consuetudo iudicandi in hoc casu, ideo secundum cuiusquam Regni consuetudinem est viuendum, sicque amplius non est dubitandum, in hoc Regno nostro, eò quòd ibi talis viget consuetudo iudicandi, vt releuium debeatur deductis oneribus, & expensis. Et nouissimè de mense
¶ Maij 1626. fuit facta noua decisio contra Marchionissam Cusani, quæ prętendebat deducere releuium de fructibus debitis creditoribus, dum fuit condemnata ad soluendum, non obstante deductione releuij petita, &
¶ fuit facta decisio in fauorem creditorum, prò qua vide sequentes allegationes, & dum prædicta causa votaretur hęc mea scripta iam erãt nõnullis notificata, quas allegationes mihi dedit Dominus Petrus Antonius Carauita Regius Cõsiliarius, & Aulæ Decanus ad maiora protendens, tum propter soli, sanguinisq; nobilitatem, tum propter ingenij subtilitatẽ, quasi alter Papinianus leges condere mihi videtur, dum hæc reuidebat ordine S. E. & fuit vnus ex votantibus, de qua decisione, sed in alio capite meminit *Io. Baptista Thor. in* 2. *part. in verb. releuium*, Excepta vita militia, & paragio, *prout concludit Mastrill. d. loco, & ita seruatur, dicam infra q.* 14. *par.* 2.

Declara, tamẽ hãc conclusionem, quatenus illam retineas, vt releuium debeatur deductis oneribus, quòd adhùc sint deducendæ illæ quantitates,
25 quæ debentur creditoribus, *vt ex authorit. Tyraquell. de primog. quæst.* 74. *num.* 9. *sentit Mastrill. d. loco num.* 30. quod de iure esset seruandum, licet contrarium seruetur cum omnia onera cedant primogenito.

26 Declara secundo, vt adhuc sint deducendæ expensæ illæ, quas aliquo modo Baro, vel feudatarius ad negotia incumbendo, posset euitare, officium aliquod Baronale exercendo, quod per substitutum porest exercere, pròut in contingenti casu ¶ decisum refert in Regia Camera die 13. Martij 1571. in causa releuij Ill. Ducis Amalphiæ referente mag. Prospero Piatto Rationali dictę Regię Cam. *Anibal Moles in suis decis. manuscriptis sub tit. de iure releuiorum decis. 6.* vbi fuit dubitatum, quid si in hæreditate feudali adesset dohana, in qua feudatarius ponebat Dohanerium, & Credenzerium, quibus salarium constituitur, fuit dubitatum ex quo Baro poterat ipse exercere ista officia, nēpè Dohanerij exercendo iustitiam, & Credenzerij recolligendo vectigalia, hoc tamen non obstante fuit decisū, ¶ has expensas, siue salaria esse dedu-
27 cenda, sunt enim necessarię expensę, quia ipsi recolligunt fructus, & ista sunt officia, quæ non benè comperūt Baroni tamquam viro nobili; tacitè enim colligitur mens Principis concedentis Dohanam super feudo, vt concedat deductis his oneribus.

28 Declara tertio, in decimis, quæ debentur Episcopo de fructibus, qui in fundo nascuntur, absque deductione seminis, & expensarū *ita Franc. Marc. q. 198. par. 2. Capyc. decis. 23. Iacob. Puteus decis. 100. par. 1.* Immò nulla habita ratione impensarum, nec onerum, *scribit Papon. Arrestorum lib. 1. tit. 12. arrest. 12.*

29 Et de decima debita ex piscationibus dicas, quod nec habenda est ratio expensarum *Capyc. decis. 20. Viuius decis. 4. Gama decis. Lusit. 150. & 232. Foller. in const. quanto cæteris num. 34. dicam infra q. 34. par. 4.*

Declara quarto, vt nec sit deducē-
30 da vita militia, & paragium, releuium enim illa non diminuit, vt suo loco dicemus.

Pro Ill. D. Maria Barrionueuo Marchionissa Cusani, contra multiplicum q. Nicolai Pauesij.

Articulus VII.

Vtrum hæres cum beneficio legis, & inuentarij in eius discussione deducere possit quantitatem pro releuio Reg. Curiæ solutam.

Diuisus in §§. III.

§. 1. *Releuium dimidium fructuum primi anni esse tradit, obidque hæredem omniū fructuum rationem reddentem, alterum dimidium tantùm creditoribus communicare debere, certi iuris esse ostendit.*

§. 2, *Onus soluendi releuium hæredi non emptori competit, vtrumq; tamen inuestituram petere, & fidelitatem iurare teneri asserit. Et quare? Andreas Isernia optimè aduersus Nicol. Anton. Gizzarelium explicatur: defenditurque onus esse reale, & hypothecarium ratione fructuum inuncti, quamobrem rectè etiam à tertio possessore exigi.*

§. 3. *Releuij onus ex perceptione fructuum potius, quam ratione inuestituræ solui probat. De Militijs antiquis plura edisserit feudis similibus: pro his obtinendis introitus soluti releuio comparantur. Mos antiquus ostenditur, pro omni dignitate acquirenda sportulas erogandi.*

---

§. 1. *Releuium cum sit dimidium fructuum primi anni, in ratione fructuum reddenda deducendum esse ostendit.*

Ill. D. Maria in discussione inuentarij sui patris petit rationem haberi releuij ob eius mortem Regiæ Curię soluti. I. Nàm releuium est medietas fructuū illius anni, quo moritur feudatarius, *Andr. de Isernia in comment. super vsib. feud. rubr. de capit. Corrad. §. similiter num. 14. & rubr. de prohib. feud. alien. §. firmiter num. 30. & in constitut. post mortem in fin. Loffredus in paraphrasi feudali, §. sed & res col. 1. & 3. per quos fiat inuestitur. Bartholom. de Capua super constit. minoribus num. 5. Lallus de Tuscia lib. 3. super constit. post mortem n. 2. Marin. Freccia lib. 2. de subfeud. in 3.* auth.

author. Baron. num. 5. & 28. Iacobus de Ayello in tract. de iure adhoa num. 54. & 70. Camill. de Medicis cons. 18. num. 3. & cons. 55. nu. 5. Quamobrem ex ipsis fructibus deducendum est releuium, & quod superest diuiditur inter cohęredes in allodio incluso successore feudi, *Camerarius in cap. an agnatus nu. 100. & seq. Reg. de Ponte cons. 49. num. 6. lib. 2.* quia est merè onus fructibus feudi impositum, eorumque occasione debetur, *Camill. de Medicis d. cons. 18. à nu. 3.* Si igitur releuium est medietas fructuum primi anni, D. Maria quę de omnibus fructibus ab hęreditate perceptis S.C. decreto rationem reddit, non tenetur, nisi dimidiam partem fructuum feudi illius anni creditoribus communicare. Nàm aliàs duplici onere grauaretur, integros fructus reddens, quos pro dimidio tantùm percepit.

II. Beneficiũ inuentarij à Iustiniano inductum illud operatur, vt hęres ab omni damno conseruetur illęsus, *l. fin. §. licentia, C. de iur. deliber. ibi, vt undique veritate exquisita, neque lucrum, neque damnum aliquod hæres ex huiusmodi sentiat hæreditate*, quod sanè non sequeretur, si releuij onus de suo hęres soluere debeat.

§. 2. *Releuium ab hærede solui, non ab emptore; vtrumque tamen inuestituram petere, & iuramentum præstare teneri docet. Quæ sit huius differentiæ ratio? Actionem pro releuio Fisco competentem realem esse, & hypothecariam, & ob id rectè aduersus tertium possessorem dari, contra decisionem Gizzarelli defendit, optimè eius argumentis satisfaciens.*

NEc quidquàm obest decisio 8. Nicolai Antonij Gizzarelli. I. Nàm ea potissimum ratione nititur, quòd onus hoc releuij non sit reale, nec insit naturę feudi, sed personale, & extrinsecum ab hærede soluendum ratione inuestituræ, quam successor in feudo petere tenetur, in cuius confirmationem, adducit *Andream de Isern. in cap. 1. §. similiter circa fin. de cap. Corradi*, vbi nihil de hoc Andreas loquitur, sed solùm ait, in releuio seruari consuetudinem, sicut in laudemio deberi Comiti, vel Baroni, ex quocumq; feudo, siue in vassallis, siue in pecunia, alijsve rebus consistente.

Allegat deinde eundem *Andream in cap. 1. §. sed & plures nu. 11. per quos fiat inuestitura*, sed multò minùs suam confirmat sententiam. Nam Andreas nec hoc sensit, nec cogitauit, vt rectè aduertit *Camillus de Medicis cons. 18. num. 10. cum seq.* ibi enim *Andr. à nu. 7.* duas proponit quęstiones. Prima, an hi, qui inuestituram petere, ac fidelitatem iurare tenentur, vt sunt hæredes, & emptores, releuium soluere debeant. Altera, si intra tempus à iure statutum, anni scilicet, ac diei, neque inuestituram petierint, nec iuramentum fidelitatis pręstiterint, feudum amittant. Primę quæstioni respondet *Andr. in num. 7.* releuium ab hærede, non ab emptore esse soluendum, quia sic se habet consuetudo, mos, & forma Curię: *idem repetit in d. §. similiter num. 14. vers. hoc releuium de capit. Corrad. Iacob. de Ayello in tract. de iur. adoha num. 73.* Secundæ verò quæstioni respondet *Andr. in d. §. sed & plures num. 10. vers. per hoc videtur petere*, emptorem pariter, ac hæredem inuestituram petere, ac iuramentum præstare negligentes, feudo priuari. Sed quia obijci poterat, cur hæres, non emptor tenetur soluere releuiũ, & tamen vterque inuestituram, ac iuramentum omittentes, feudum perdantè respondet *Andr. in num. 11.* diuersam esse rationem inter releuium, & iuramentum fidelitatis, quia releuium à sui origine non est de natura feudi, nec onus intrinsecum ex feudorum iure perueniens, sed quędam præstatio ex consuetudine, extra eorum regulas inducta, ab improbo mo-

re descendens, *idem Andr. in d. §. similiternu. 4. de cap. Corrad.* fortè ex vsu Gallorum, tunc in Regno viuentium, *Marinus Freccia lib. 2. de subfeud. in 3. auctor. Baron. nu. 3. & 16.* & sic odiosa cùm de iure non debeatur, *Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum col. 6. de constitut. quem sequitur Albert. Brun. consil. 43. incip. circa casum nu. 17. in 1. vol. cons. feudal.* At fidelitatis iuramentum, quod præstatur tempore inuestituræ, cum sit de substantia feudi, quia feudum à fide dicitur, quilibet siuè hæres sit, siue emptor præstare tenetur. Hanc esse veram Andreæ mentem satis apertè constat, eamq; doctè tuetur *Camillus de Medicis d. consil. 18. num. 10. cum seq.* nec enim scripsit Andreas, vt Gizzarellus sibi persuasit, releuium tanquã præstationem extrinsecam onus esse personale hæredis, quia nunquam id cogitauit, sed id solùm expressit, non esse de substantia feudi, considerata eius origine, & respectu habito ad inuestituram, & iuramentum. Sed cùm hodie mos iste, vel consuetudo vim legis habeat, imò Constitutione Regni post mortem releuium solui cautum sit, ius ordinarium est, *Reg. Mol. de iure releuiorum in princ.* certumque est iam præstationẽ intrinsecam esse. Præcipuè quando in concessione dictum fuit, *releuium solui*, vti testatur *Marin. Frecc. vbi sup.* imò, & quando simpliciter feudum conceditur, adhuc pro releuio esse obligatum, vtpote onus intrinsecum rectè aduertit *Camill. de Medicis in d. consil. 18. num. 13. & seq.* quia dum feudum conceditur contractus vltro, citroque obligatorius inter dominum, & feudatarium oritur, *Isern. in d. §. similiter num. 24.* ideò, & vassallus obligatus censetur ad omnia onera soluenda, in quibus includi releuium certi iuris est, cùm ex consuetudine debeatur, quæ concessionem declarat *l. certi condictio. §. quoniam ff. si cert. pet. l. si priùs §. rectè ff. de acq. plu. arc.* & feudũ huic oneri obstrictum censetur, cùm sit debitum fiscale, pro quo semper Fisco competit hypotheca *l. 1. & 2. C. in quibus caus. tac. pig. contrah. l. aufertur 36. §. Fiscus ff. de iur. fisc. l. rescriptum 11. vbi Gloss. verb. hypothecas ff. de pactis, Capyc. decis. 129. num. 6.* quæ feudum sequitur, ac quocunque vadat comitatur *l. Imperatores 7. ff. de public. & vectig.*

Ex quibus constat non esse actionem personalem ius istud exigendi releuiũ, sed realem, & quidem hypothecariã, ideò optimo iure Regia Camera id exigit, etiam à tertio possessore, *vt sæpè decisum refert Anibal Moles tit. de iur. releuij quæst. 6.* adijciens, *postquam releuium debetur propter feudum, potest dici seruitium non tàm personæ, quàm rei ipsi adscriptum, vt in constitut. Reg. Consuetudinem §. prædia.* Nec huic verissimæ sententiæ contradictor est *Marinus Frecc. d. lib. 2. de subfeud. in 3. auctor. Baron. num. 4.* vt existimauit *Gizzarell. d. decis. 8. num. 7.* sed potius adstipulator, nam cum in prima illius tractatus editione similiter deceptus fuisset, nec rectè Andream intelligeret, postea re maturius cõsiderata, vltima editione hæc addidit, hoc * Asterisco notata. *Fortè id procedit, cum incipiat esse debitor Fisci ex quasi contractu, vt ex ipso contractu renouationis, vel personalis actio in realem veniat, vt in eo, qui erat debitor pupilli, cum sit illius tutor, l. 1. §. cum eo, qui pro tutor. l. Lut. §. Paul. ff. de administr. tut. vel fauore Fisc. transfundatur in obligationem priuilegiatam cum bonorum nexu, l. fiscus ff. de iur. fisc.*

§. 3. *Releuium non tàm ratione inuestituræ, quàm ex perceptione fructuum solui firmat, Antiquæ Militiæ quæ fuerint? Quæ sicut feudo comparantur, ita & introitus pro eis obtinendis releuio assimilantur ad interpretationem l. his verbis 100. §. vlt. ff. de leg. 3.*

MOuetur II. Gizzarellus ex sentẽtia docentium releuium solui pro

pro confirmatione, seù renouatione inuestituræ, & pro obtinenda possessione, non verò ratione fructuum, *Taurinensis in sua inuestitura feudali, in verbo, qui quidem inuestiti num. 78. Sigism. Loffred. in Paraph. feud. in cap. 1. §. sed, & res vers. non est simile, per quos fiat inuest. alios allegat Frecc. d. lib. 2. in 3. auct. num. 3. Anell. Amat. cons. 14. num. 5. & 6.* & confirmari manifestè ait, quia minor succedens non tenetur illud soluere, nisi quando iurat fidelitatem, inuestituramque obtinet factus pubes *Andr. d. cap. 1. §. similiter, in prima additione in princ. de capit. Corrad.* infirmum profectò argumentum, & quo nihil concludere videtur, imò in ipsum facilè retorquetur. Nam si hæres non aliter ius percipiendi fructus cōsequeretur, nisi soluto releuio, petita inuestitura, ac iuramento præstito, tunc validum esset argumentum: sed cùm filius hæres, vt D. Maria, succedit in feudo, nihil nouum acquirens, sed iàm quæsitum capiens, *Glos. in cap. 1. in fin. de feud. cognit. Marin. Freccia d. l. 2. de subfeud. in 3. auct. Baron. num. 12.* primum ius percipiendi fructus consequatur, quàm releuium soluat, inuestituram petat, & iuramentum præstet, vt extra omnem controuersiam est, *& firmat Camillus de Medicis d. cons. 18. num. 17.* sequitur non ratione renouationis inuestituræ, nec possessionis obtinendæ causa, sed ex perceptione fructuum releuium solui.

Quod sanè optimè confirmatur ex celebri illa doctrina *Bar. in l. quaero 28. ff. de vsufr. leg.* docentis onera, quæ habito iàm iure percipiendi fructus, imponuntur prædio, vel personæ pro prædio ad vsufructuarium pertinere, *vt in terminis illius l. quaero,* illa verò, quæ pro obtinendo iure, nondùm quæsito imponuntur minimè ad eum spectare, vt in militia scriptum reliquit Scæuola *in l. his verbis 100. §. vltim. ff. de leg. 3.* erat enim militia officium eorum, qui in aliquo scrinio, aut schola inter statutos relati, salaria, & commoda illa annonarum à Principe consequebantur, vt auditores Quæstoris, silentiarij, & similes, *ita rectè Alciat. lib. 8. Parerg. cap. 5. Cuiacius ad l. 3. §. si quid minor. ff. de minor. & in Nouell. 35. & 53. Leli. Taurel. de Militijs ex casu ad Aut. Augu. Coñan. lib. 4. comment. cap. 15. Brissonius lib. 11. de verb. sig.* in quam introire nemo poterat, nisi pecuniæ quantitate pro introitu, vt loquitur Sçuola, solueret. Fuit enim hic vetus mos omnium penè promotionum, vt qui Magistratum *Cice. pro Cons. Plancio* Senatorium munus *l. quod adipiscenda 41. & ll. seqq. ff. de donat. Nouel. 62. §. vlt. vbi Cuiacius notat.* Sacerdotium, aut Præsulatum, *Suetonius in Claudio c. 9. Apuleius lib. 11. nouel. 56. & 123. c. 3.* equestrē ordinem, *l. si mulier 7. ff. de donat. inter vir. & vxor.* decurionatum, *l. spurij 6. ff. de decur. Plin. lib. 10. epist. ad Traia. epist. 113.* collegium, sodalitiumue societatem *l. vnicuique 7. l. si quis 11. C. de prox. sacr. scrin. lib. 12.* vel quamcumque dignitatem consequerentur *d. l. quod adipiscendæ, & seqq.* aliquid pro introitu collegis, tribulibus, suffragatoribus vesuis, à quibus cooptabantur, erogarent, vt fusè explicat *Ian. Langlæus lib. 6. seme. cap. 2.* Sed quod dignitatis, nobilitatis, aut honoris adipiscēdi gratia pro introitu soluitur, adeò priuilegiatum est, vt nec in collationem bonorum venit *l. 1. §. sed an id. ff. de collat. bon.* ibi *hoc enim propter onera dignitatis præcipuum haberi oportet,* nec in quartam filiorum imputatur, nàm *l. omnimodo 30. §. imputari C. de inoffic. test. & l. illud 20. C. de coll.* loquuntur de emptione ipsius militiæ, *Aluar. Valascus in praxi collat. cap. 13. num. 60. & 61. alios referens,* non de sportulis pro introitu erogatis, nec eius donatio inter virum, & vxorem prohibita censetur *d. l. si mulier 6. d. l. quod adipiscenda 41. cum seqq.* quia non ex hoc locupletiores facti videntur *Coñan. lib. 8. comment. cap. 11. num. 5.* At Feuda militijs com-

comparari docent *Andr. de Isern. in rub. qui successores teneantur nu.* 13. *vers. feuda non sic, & in rub. de feud. Guar. num.* 7. Bartholomæus de Capua *super Constit. Minoribus num.* 6. *per Authen. de exhibendis reis* §. *optimum l. fin. C. de pignor. l. omnimodo* 30. §. *imputari, C. de inoffic. testa.* adijciens, & quod pro introitu soluitur *in d. l. his verbis* §. *vlt.* releuio simile esse, licet non appareat ibi de quãtitate. Ergo & quod pro introitu feudi soluitur, obtinendaque dignitate, & honore Comitatus, alteriusve tituli ab omni collatione, imputatione, ac creditorum nexu, immune esse oportet.

Præterea pro nostra hac vera sententia contra Gizzarellum subtiliter perpẽditur *d. l. his verbis* §. *vlt.* nam ideò onera omnia, & introitus militiæ ab hærede, non à legatario, cui militia relicta fuit, danda esse, Scæuola respondit, quia legatarius adhuc fructus nõ perceperat. Si enim fructus percepisset, proculdubio ipse, non hæres, introitum militiæ solueret, *l. apud Iulianum, aliàs Aphricanus* 40. §. *ff. de leg.* 1. igitur dicendum est onus ratione fructuum, non verò inuestituræ, soluendum.

Vlterius doctè *Camill. de Medic. in d. consi.* 18. *num. item* 18. considerat, ideo *in d. l. his verbis* §. *vlt.* hæredem non legatarium introitum militiæ soluisse, quia testator rem oneri subiectam legans, hæredem grauare voluisse videtur, vt illam luat, *l. si res obligata* 60 *ff. de leg.* 1. & liberam ab onere tradat, *l. prædia, C. de fideicommiss.* idque propter testatoris voluntatem speciale esse, *gloss. in* §. *non solum, inst. de leg.* vt hinc constet, nullo modo posse *d.* §. *vlt.* contra nostram induci sententiam.

Deinde & facillimè diluitur illa confirmatio de minore, & in Gizzarellum retorquetur. nam si tunc demum soluit releuium cùm factus est pubes, & interim fructus percepit minor, nam nullibi expressum est, minorem succedentem in feudo, fructus nisi adueniẽte maiori ætate percipere posse: sequitur primum ius percipiendi fructus habuisse, quàm releuij solutionem fecisse, & sic non esse additum ad feudum, releuij dationem. Rursus nec verum est, releuium à minore, nisi ætate iam perfecta solui: vidimus .n. contrarium obseruari, & in casu nostro D. Maria etsi minor ętatis esset, nihilominus illud soluere coacta fuit ex significatoria Regię Camerę. Igitur apertè, & per se corruit illa Gizzarelli confirmatio, firmumque remanet, releuium fructuum perceptorum ratione, non verò inuestituræ solui.

Vltima Gizzarelli consideratio tam insulsa est, vt confutatione minime egeat, sed ne videar aliquid prætermisisse, de ea breuiter edisseram. Ait enim nihil creditoribus interesse ad sua credita consequenda hæredem feudi inuestituram habere, nam adhuc nullo hærede existente, satisfieri possunt ex feudo iacenti hæreditati curatore dato. Nam præterquam quòd in terminis illius decisionis hæres erat institutus Marchio Briatici à Ferdinando nepote, & ob id iam erat ius releuij Fisco quęsitum, si nullus hæres esset scriptus, feudum ad agnatos, vel his deficientibus ad Fiscum deuoluitur. Primo casu etiam Fisco releuium soluendum esse constat. Secundo vero cum ipse succedat, confunditur. Vnde constat nunquam posse hęreditatem in feudalibus consistentem, considerari iacentẽm, neq; curatorem ei dari; commodiusq; esse creditoribus hæredem priuatum, quẽ conueniant habere, quàm Fiscum, *l.* 2. *ff. de fund. dot. l.* 2. §. *item sciendum, ff. si cui plusquam per leg. Falc. glo. in l.* 1. §. *si ad fiscum, ff. vt legat. non. caue.*

Ex quibus optimè, ni fallor, Gizzarelli argumentis, ac rationibus satisfactum est, firmumque remanet, solutum pro releuio, in ratione fructuum ab

ab hærede creditoribus reddenda, imputandum. *Neap. die 1. Maij 1616.*

Garcia Barrionueuo Cusani Marchio V. I. D.

Die 14. Maij 1626. Neapoli referente D. Gregorio Angulo Reg. Cõs. fuit decisum per Sac. Consil. iunctis Aulis contra Marchionissam in fauore creditorum in Banca de Ferrarijs nunc de Simeone, pro quibus scripsit Camillus Cacacius. *De hac decisione meminit Io. Bapt. Thor. in 2. part. in verb. releuium.*

ARGVMENTVM.

Releuium vt debeatur num sufficit fructus percipere tantum ex feudo, vel necesse sit vti feudales illos percipere, & affirmatiuę referuntur Regiae Camerę decisiones, vt necesse sit percipere ex feudo vti feudales, feudalesque in dubio præsumendi non sunt, nisi aliquando releuium, vel fidelitatis iuramẽtum per fiscum probaretur, variæq; id arguentes referuntur præsumptiones, eæque ad Menoch. & Intrigliol. legendę remittuntur; vnde nec de functionibus fiscalibus alicui concessis debetur releuium, quia in libro patrimonij, non autem cædulario Baronum describuntur.

SVMMARIVM.

1 *Fructus vt de eis debeatur releuium debent percipi ex feudo vti feudales, & num. 3. ponitur decisio.*

2 *Releuium est stricti iuris.*

4 *Fructus vt dicantur concessi vti feudales, debet in concessione dici in feudum, & refertur decisio.*

5 *In dubio in allodium non autem in feudũ concessos esse, censendum est.*

7 *Releuium debetur pendente discussione si, vel ne res feudalis est, si alias releuium fuerit solutum.*

7 *Fructus annui concessi à Principe, siue annui redditus, vt percipiantur de manu ipsius, in feudũ concessi præsumãtur.*

8 *Iuramentum fidelitatis arguit rem concessã in feudum, & ideo releuium debetur.*

9 *Releuium non debetur ex functionibus fiscalibus concessis prò se, & hæredibus, nisi aliter Rex senserit.*

QVAESTIO XIV.

Ecisiuè respõdeas quod non sufficit percipere tãtum fructus ex feudo, sed oportet, vt perceptio fructuũ sit ex feudo vti feudalis, talisque
1 pensio, siue fructuũ prouisio oportet, vt sit concessa in feudum, alias releuium numquam debetur; cum releuij solutio tantum fuerit introducta in successore in feudo, ex authoritate
2 Isern. toties inculcata, & hoc releuiũ est stricti iuris vndè in suo tantum casu debetur, in quo expresse debitũ reperitur, quapropter pendente hac discussione in Regia Camera tempo-
3 re Iacob. de Ayello fuit decisum, pro
¶ vt testatur ipse *in suo tract. de iure adohæ num. 83.* quod releuium non debetur à succedente, & petente sibi continuari solutionem annuæ pensionis ex fructibus super feudorum statu, nõ alia adducti ratione, Præsidẽtes illius temporis iudicauere, nisi quia in tali concessione non fuerat dictum illos concessos fuisse in feudum, *& Iacob. de Ayell. addo Frecciam de subfeud. lib. 3. secunda formula num. 29. fol. mihi 401. col. 2.* dicentem releuium, & adohã deberi à succedente in functionibus fiscalibus cõcessis in feudum ob mortem concessionarij, & hoc quando talis concessio facta fuit in feudum, & refert ibi sæpius iudicatum, dicam infra par. 4. q. 3. nu. 3.

Si-

¶ Similemq; decisionem refert *Sigism. Loffred. in add. ad Isern. in cap. 1. ex quibus caus. feud. amitt. in sua paraphrasi*,
4 introitus concessos Mag. Galasso de Tarsia de Cosentia super baiulatione dictæ Ciuitatis, eò quòd non fuit dictum in feudum, etiam quod esset dictum per verba inuestimus, fuisse decisum esse iudicandos burgensaticos, non autem feudales, & proinde adoham non deberi, & fuit facta hæc de-
¶ cisio in anno 1512. die penult. Iulij.

Ex quibus in casu contrario etiam quod feudum sit in pecunia annua, adhuc debetur releuiũ, sufficit enim, vt releuio sit locus, rem esse in feudũ concessam, feudiq; mentionem factã esse.

Quas decisiones declara etiam si essemus in dubio, an talis concessio in feudum, vel in allodium facta censenda sit, nam tunc eò quòd in allodium
5 factam esse censendum est, *Oldrad. cons. 159. num. 5. Roland. à Vall. cons. 85. lib. 4. & alij quos allegat, & sequitur Menoch. cons. 191. num. 18. lib. 1. & de præsumpt. cap. 91. num. 5. Nicol. Intrigl. de feud. centur. 1. q. 43. num. 23. & seq.* hoc autem casu releuium non est soluendum cum omnia liberè à Principe concessa præsumantur.

Declara secundo, procedere hanc conclusionem, etiam si contrà fiscum esset præsumptio, nempè vt res, de qua prætendit solui releuium, quòd sit allodialis, & ita altercaretur, & re-
6 periretur, quod alias releuium fuisset solutum, quia adhùc res feudalis præsumenda, & releuium per consequens esset soluendum, pròut habes *ex Affl. in const. Regni Iustitiarij nomen num. 31. in princ. vers. secus si præteritum rub. 43. de offic. Iustitiarij, quem sequitur Gabriel. lib. 2. comm. conclus. cap 3. num. 6. Menoc. de præsumpt. par. 1. lib. 3. præsump. 91. nu. 35. Mascard. de probat. vol. 1. concl. 209. num. 16. Nicol. Intrigliol. de feud. centur. 1. q. 43. num. 47.*
7 Declara tertio, quod quando assignatio fructuum, seù annui redditus, vsque ad certam quantitatem fuissent Titio assignati à Rege super aliquo corpore puta gabellæ, vel secretiæ, vel alterius introitus Regis, & fuerunt concessi non vt percipiantur de manu officialium, sed propria manu ipsius concessionarij; tunc enim, quia talis concessio in feudum est iudicanda, & per consequens succedens in eis soluet releuium, ita cõcludas ex ijs, quę dicit *Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 2. quæst. 5. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 43. num. 72.*

8 Declara quartò, si possessores rei, de qua contenditur, iam pręstitissent iuramentum fidelitatis, nulla in contrarium vigente coniectura, vel præsumptione, quia tunc potius feudalis est præsumenda res illa, *ita Menoch. lib. 3. præsumpt. par. 1. præsumpt. 91. nu. 36. 37. 78. Nicol. Intrigliol. d. q. 43. nu. 102. Decius cons. 413. num. 7. vers. non obstant circa medium.*

Et sic in omnibus illis casibus, quos ponit *Menoch. d. præsumpt. 91. & Intrigliol. d. q. 43.* in quibus res feudalis præsumitur, semper releuium esse soluendum dijudico, eò quòd feudi successor quis esse dicitur.

9 Declara quintò, vt etiam si essent introitus fiscales cõcessi alicui pro se, & successoribus, tunc dicas, quòd releuium solui non debet, ratio est, quia tales introitus fiscales à Rege cõcessi sapiunt naturam burgensaticorum, nisi aliter Rex senserit, *ita Luc. de Penna in l. patrimonialis circa finem, C. de fund. patrimonial. lib. 11. & in l. quicunque col. 2. vers. nam tunc Rex, C. de omni agro desert. lib. 11.* quia tales introitus, siuè functiones fiscales non sunt descripti in cedulario Baronum, sed in libro patrimonij Regis, & ideò Rex concedendo simpliciter videtur concedere in allodium, non autem in feudum, *ita Andr. de Isern. in cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. num. 9. versic. non peccamus, & num. 13. in cap. 1. §. defun-*

defuncto si de feud. defunct. cęterique passim, quos alibi enumerauimus, & latius dicam infra par. 4. q. 3.

ARGVMENTVM.

Vassallo, siuè subuassallo, dicenti se amisisse instrumentum solutionis releuij, an debeat ei credi, declaratur quomodo, & quando ei credendum est, quando allegaret causam, eamq; probaret, nisi data opera, vel ex industria esset amissum, & de scriptura amissa quando necessarium sit eam reperiri, & de Domino amittente antaphocam, vt admittatur ad iurandum.

SVMMARIVM.

1 *IN Regia Camera omnia ordinatè procedunt, & solutiones releuiorum notantur.*

2 *Creditur debitori iuranti se amisisse instrumentum solutionis, maximè si coniecturas, vel præsumptiones afferret, vel iustam causam, & num. 3.*

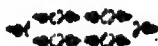
4 *Statur iuramẽto debitoris dicentis creditorem, qui tenebat instrumentum receptionis, illud amisisse.*

5 *Non obstante instrumento receptionis amisso successor admittitur ad probandum releuium esse solutum, declara & num. 6.*

7 *Probatio admittitur quando scriptura amissa requiritur ad probandam veritatem.*

8 *Vassallus, & Dominus ad imparia non iudicantur.*

9 *Dominus admittitur ad iurandum se instrumentum in fauorem vassalli amisisse.*

QVAESTIO XV.

Licet de hac quæstione in Regno nostro dubitari nõ possit, cum in Regia Camera solutiones releuiorũ registrẽtur, & omnia procedunt or-
1 dinatè cum registris, adeòvt dicere ausim hunc casum, vel euenire non posse, vel difficiliter posse practicari, erit tamen dubitandum, quid in aliis Curiis, vbi forsan non tam ordinatè proceditur, cum tales solutiones releuiorum non registrentur, sed tantum schedulæ de recepto fiunt, & posset etiam dubitari in Curiis Baronum respectu suorum subfeudatariorum, qui soluunt Baroni releuium, vt dixi q. 33 p. 4. An si hæc schedula de recepto, vel releuij solutio asseratur amissa à vassallo, vel subvassallo? debeat ei credi? cum semper in dubio credendum est rem esse amissam, sed non de industria, *ex cap. estote misericordes, de reg. iur. in 6. Valasc. de iure emphit. quæst.* 8. *num.* 15.

2 Et in hoc dicas, quod regulariter statur iuramento debitoris se amisisse instrumentum solutionis, *ita Paul. de Castr. in l. sicut iniquum, C. de fid. instrumentor. Menoch. de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 135. *num.* 8. *Afflict. decis.* 13. *num.* 10. tantò magis quando allegãs amissionem daret verisimilitudinem, vel coniecturam, ex quibus probaretur amissio, *vt dicit Angel. in l. si quis ex argentarijs, §. prætor, ff. de edend. Afflict. d. loco num.* 10.

3 Declara tamen hanc sentẽtiam procedere quando allegans amissionem allegaret iustam causam, eamq; probaret puta direptionem vrbis, saccomanum, incendium domus, cęterosq; casus fortuitos; tunc enim probato tantum saccomano, direptione, siuè incen-

incendio statur iuramento debitoris amittentis, & iurantis se amisisse instrumentum satisfactionis, *ita Afflict. d. decis. num.* 10. *Menoch. d. loco num.* 8. *& seq. Valasc. de iure emph. d. q.* 7. *num.* 38. *vers. pone.*

Declara secundo, hanc sententiam
4 non procedere quando creditor releuij teneret instrumẽtum receptionis, & probaretur quod de industria, vel data opera fuisset amissum, vel occultatum, tunc statur iuramento illius, qui ex huius amissionis causa damnũ passus est, *argum. tex. in l. si de possessione, vbi Paul. de Castr. num.* 3. *C. de probation. Felin. in cap. sicut extr. de reiudic. Aemil. Ferrett. in auth. si quis in aliquo documento num.* 36. *C. de edend. Aluar. Valasc. qui alios allegat d. q.* 7. *vers. postremò item memineris.*

5 Declara tertio, vt prò hoc non excludatur probatio factæ solutionis, adeòvt vassallus possit probare tenorem solutionis iam factæ quãdo amissio non fuit fraudulenta, *ita Valasc. d. loco num.* 15. *vers. quando autem.*

Ideò concludendo dicas in casu prædicto, distinguendo, quod aliquãdo scriptura requiritur ad essentiam rei, aliquando requiritur ad probandam veritatem.

Primo casu procedunt, quæ dicunt Valasc. & cæteri, cum omnino inuestitutæ edendæ sint, vt eius tenorem inspiciamus.

7 Secundo casu, quando scriptura requiritur ad probandam veritatem, tunc non sufficit dicere, ego illam amisi propter incendium, vel aliam causam probatam, sed necesse est vt veritas rei, & sic solutio facta probetur per alias probationes, *ita Valasc.* in causa contingenti, *d. loco vers. sed si non requiritur;* ratio quia ad probandam solutionem non requiritur scriptura, cum possit probari per testes, & ideò Domino non obstat vassalli allegatio, & probatio amissionis, dum aliter veritas haberi potest, ex regula quod sollemnitas non necessaria si minus aptè, vel non, interueniat non vitiat actum, *l. vnic. C. de rei vxor. actio. glos. in* §. *multis, in verbo in transitu, inst. de actionibus, ita Afflict. d. decis.* 274. vbi latè de hac materia perditionis instrumentorum, *& per Innoc. Io. Andr. & Abb. in cap. cum olim de testibus, Valasc. d. loco, vers. sed si non requiritur.* & sic allegans debet probare per testes deperditum fuisse instrumentum solutionis.

Et quia vassallus, & Dominus ad
8 imparia non debent iudicari, *ex tex. in cap.* 1. *de form. fidelit. vbi Bald. in verb. Dominus verò, & ibi Afflict. late Capyc. in inuest. feudal. in verb. feudorum Dominia, vers. parilitas, Io. Borchol. de feud. cap.* 8. *num.* 133. *cum seq. glo. — tit.* 2. *in princip. glo.* 3. *num.* 1. *Felin. in cap. dilecti num.* 1. *de maior. & obedient. Rosental. de feud. cap.* 8. *conclus.* 1. *nu.* 2. *& conclus.* 35. *num.* 6. *cæteriq; passim;* Ideò è conuersò vassallus antapocam si fecerit domino, vel de solutione releuij, vel de inuestitura, vel de aliare, siuè causa feudum ipsum respiciẽte, illamque petat à Domino, vt edat,
9 tunc admitti debet Dominus ad iurãdum se talem antapocam amisisse, & quòd illam non habeat, nec dolo, nec ex fraude amisit, vel desierit illam habere; tunc enim iuramento purgatur Dominus, *ita Bald. in cap. vassallus si feudum nu.* 10. *si de feud. defunct. Iacobin. de Sancto Georgio in verb. dictique vassalli promiserunt recognoscere num.* 17. *glo. — tit.* 1. §. 5. *num.* 6. *Rosental. d. concl.* 33. *num.* 5.

ARGVMENTVM.

Releuij solutio facienda in anno, quo feudatarius moritur, an debeat intelligi id in anno, quo moritur ciuiliter ad declarationem verborum Andr. de Isernia; Item releuium non debetur

ob

ob professionem in religione; Item excommunicationem sub naturali morte intelligi declaratur non autem foriudicationem contineri,& de morte eterna aliquando intelligi mortis vocem ostenditur, & declarantur nonnulla circà mortis çquiuocam intelligentiam.

SVMMARIVM.

1 *Mors in materia releuij, an intelligatur de ciuili.*

2 *Mors ciuilis naturali æquipollet in aliquibus, & æquiparantur, & nu. 5.*

3 *Substitutus in casu mortis admittitur in casu mortis ciuilis.*

4 *Mors de iure Canonico interminata de excommunicatione intelligitur,et n. 11.*

6 *Et si de naturali intelligēda quo casu nullam operaretur effectum, tunc vt illud sortiatur, & de ciuili intelligenda etc.*

7 *Mors in materia releuij de naturali intelligenda, & nu. 9. probatur.*

8 *Naturalis æquipollet ciuili quando in iure, est expressum.*

10 *Ob mortem naturalem professi,non autem ob professionem releuium est soluendū.*

12 *Mors in veteri testamento intelligitur de morte eterna.*

13 *Antephatum non debetur ob foriudicationem viri, sed ob mortem naturalem.*

14 *Mors in materia succedendi in feudo de naturali intelligenda.*

QVÆSTIO XVI.

NE quid in materia discutiēdum relinquatur ad verba illa Andreæ de Iser. accedendo, qui dixit quòd releuium soluitur ab hærede, vbi hæreditario iure succeditur,estq; medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur,secundū Regni nostri cósuetudinem. Propterea declarando illa & propriè vocem illam, *moritur*.

1 Quæro, an sit intelligenda, & habeat locum quando feudatarius moritur ciuiliter, vel fictè,vel de naturali tantum? Et mortem ciuilem naturali,

2 æquipollere, adeò vt appellatione mortis naturalis etiam de ciuili sit intelligendum, *sic firmarunt DD. ciuilistæ in §. & quid si tantum ex eo tex. in l. Gallus ff. de liber., & posth., & post omnes Ascanius Clemens de patr. potest. cap. vlt. num.* 2. adeo vt eumdem effectum videatur operari mors naturalis, quam ciuilis, *ita habetur ex l. Deo nobis C. de episc.et cleric.cap.susceptū, vbi gloss.extra de rescriptis in 6. glo. in l. vxoris C. de donat.inter vir.et vxorem* cum mors ciuilis, & naturalis æquiparentur *l. insulam ff.sol.matr., vbi DD.d.l.Deo nobis, vbi Bartol. & cæteri, Alex. in l. si quis decesserit ff. qui satisd. cogant; & post cæteros de hac re latè Lopez. in cap. per vestras Rub. de donat. inter vir. & vxor. Socc.*

3 *Sen. conf. 92. vol. primo,* Vnde ad commodum substituti admictendi ob mortem, idem erit si institutus deficeret ob mortem naturalem, quam ciuilem,quia admictitur *d.§.& quid si tantum, vbi DD. omnes, gloss. in d. cap. susceptum de rescript. in 6. Bartol. & alij in auth. si qua mulier, & Auth. ingressi, vbi Bald.C.de sacrosanct.Eccl. Paris.consl. 65.nu.9.vol. 2.Intrigl.cent.2.art.61.n.2.*

Secundo hanc difficultatem adaugent *dicta per Abb. in c. per venerabilem col.4. in vlt. notab. extra qui filij sint legitimi*, tradit .n. Abbas ibi quòd semper, quòd Canones de pœna mortis

4 loquuntur, eamq; imponunt, sunt intelligendi de morte ciuili .i. de excommunicatione, quæ ciuilis mors dicitur,ergo hęc constitutio de morte ciuili est intelligenda.

Item vbi dispositio loquens de morte potest procedere in alio casu,

5 vbi quis verè non moritur, sed habetur pro mortuo, & eumdem effectum operari, tunc mors ciuilis, & naturalis à pari procedunt, *vt in depor-*

tato in l. prima §. *pen. ff. de bonorum poss. contratabul. & in l. si necem* §. *si deportatus ff. de bonis libert.* Item in effecto seruo *l. seruitutem ff. de regul. iuris.* Item in dãnato ad metallũ *l. intercedit ff. de cond. & demonstrat. l. res vxori C. de donat. inter vir. & vxorem,* similiter in effecto monaco *cap. placuit col. 2. 16. q. prima*, & in alijs casibus in quibus operatur eumdem effectum mors naturalis, & ciuilis, vt in amissione bonorum, & conditionis.

Verum appellatione mortis, quia &
6 si intelligatur de naturali, attamen actus, qui alioquin nullum haberet effectum, tunc ad hoc, vt suum sortiatur effectum, mors de ciuili est intelligend., *ita ex Carol. Ruin. in l. Gallus* §. *& quid si tantum num.* 8. *ff. de liber. & posthum. Menoch. lib. 6. præsumpt. 4. num.* 19., ergo ad finem vt actus, & sic solutio releuij substineatur tunc verba Isern. de morte ciuili intelligenda sunt.

Verum hæc tanti non sunt, vt valeãt peruertere verba Iserniæ, & constitutionis à suo verò, germanoq; intellectu, secundum quem fuerunt in-
7 tellecta vsq; ad hæc tempora, vt intelligi debeant de morte naturali, non autem ciuili, dum Andr. & const. loquuntur simpliciter, & simpliciter vocant mortem, ergo eo casu de naturali tantum est intelligenda, *l. ex ea parte* §. *in insulam ff. de verb. obligat. glos. in d. c. placuit, Abb. in cap. cũ V intoniensis col. 2. de electione. & in c. cum scis col. prima de conuersat. coniugat. & post alios Roland. à Vall de lucro dotis q.* 61. *nu.* 21. *& q.* 95. *num.* 2. verba .n. in dispositione prolata, naturaliter sunt intelligenda *l. fin. C. de his, qui veniam ætat. impetr.* hinc dixit *glos. in d. cap. placuit,* quòd nunquam sub appellatione mor-
8 tis venit ciuilis, nisi in iure fuerit expressum, & ita sunt intelligenda verba illa, quæ æquiparant mortem naturalem morti ciuili, quia hoc expresserunt, *ita Rot. Rom. decis.* 379. *incip. fuit dubitatum in nouiss.. Mar. Socc.. & DD. in d.* §. *& quid si tantum num.* 13.
9 *Phanut. de lucro dotis num.* 13. Secundo facit communis illa iudicandi consuetudo, & intellectus, cum semper releuium in morte naturali fuerit solutum, à qua consuetudine, & interpretatione non debet recedere quisquam, *Frecc. testatur d. author.* 3. *num.* 24. *circa medium*.

Et vltra hæc, faciunt quia sumus in materia stricta, & exorbitanti à iure communi pròut est releuium, quod cum sit contra Regulas iuris communis feudorum dicentis nihil deberi solui prò inuestitura, vt supra docuimus *quæst. prima*, ideò verba sũt intelligenda strictè propriè, & naturaliter, & non extendenda de casu ad casum, & sic de naturali ad ciuilẽ.

Item si admitteremus illum, qui est mortuus ciuiliter haberi pro vero mortuo, cum verè non sit mortuus, sed viuens, viuentis autem nulla est hæreditas, nec successio, sed releuium à successore hærede debetur, ergo non potest dari hæc interpretatio sine morte naturali.

Quam meam sententiam, comprobando ex authoritate Frecciæ.
10 Decl. primo ꝓcedere ẽt in professo, vt licet mortuus mũdo dicatur *Auth. ingressi C. de Sacros. Eccles.* tamẽ ob huiusmodi mortem releuium non est soluendum, sed debet expectari mors naturalis *dixit Frecc. d. author.* 3. *num.* 24. *Intrigliol. de feud. cent.* 2. *d. art.* 61. *nu.* 4. dicens, quòd cum hæc mors non sit naturalis, ideo in ea non habet locum dispositio cap. si aliquem.
11 Decl. 2. vt appellatione mortis interdũ intelligatur de pœna excõmunicationis, & hoc quando Canones faciunt de illa mẽtionem utsupra dixi, & ratio, quia sicut mors naturalis separat animam à corpore, ita excommunicatio separat animam à gratia Dei, & hęc est pœna, siuè mors, quam infligunt Canones, nempè sepa-

separare animam à gratia Dei, quæ omnium maxima est, ac durissima cũ Deus sit vita animarum, nec imponunt mortem naturalem, imò vetant clericis in illa partem habere, *Abb. in c. primo, & 2. de homicidio.*

13 Declara quarto vt antefatum, quod debetur in morte viri, non debeatur vxori ob foriudicationem mariti, sed omnino expectanda est mors naturalis, *prout decisum refert Vinc. de Franch. decis. 689.*

Declara quinto, vt dispositio succedendi in feudo ob mortem alicuius 14 fit, intelligenda de morte naturali non autem ciuili *Ioan. Cannet. in extrauag. volentes §. annotandum nu. 3. 4. 9. & 10. fol. 211. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 6. nu. 5.*

ARGVMENTVM.

In feudo in quo viuitur iure Longobardorum circa successionem, & alia, an etiam viuendum sit circa solutionem releuij? Et quid in feudo plano, & de tabula? dubitatur, vt solui non debeat ex Bammacarij sententia, qua reijecta prò Fisco concluditur, expendendo verba constitutionis Post mortem, nempè in quaternatis eam loqui, nec distinguere de Longobardo, aut Franco.

SVMMARIVM.

1 *Aquauelia antiqui dominatus familiæ authoris.*
2 *Succedens in feudo Longobardo, an debeat releuium soluere.*
3 *Feudum Longobardum non amittitur ob non petitam inuestituram secundum Afflicti sententiam.*
4 *In feudo Longobardo releuium non debetur ex sententia Bammacarij.*
5 *De feudo Longobardo quaternato deberi releuium probatur, & expenduntur verba Constitutionis post mortem.*
6 *Releuium vt debeatur, feudum debet esse quaternatum.*
7 *Afflicti relata sententia declaratur.*

QVÆSTIO XVII.

T omnia (quoad possumus) discutiamus, quæ in hac materia possũt euenire, & dicta fuere per DD. & quia in Regno nostro per multa sunt feuda, in quibus viuitur iure
1 Longobardorum, pròut est in terra Aquaueliæ antiqui dominatus familiæ meæ, & in terra Thori dominatus familiæ de Galluçio, & in Prouincia Aprutiorum permulta sunt ex istis, Quæro an verba Andr. de Isern. de
2 releuio loquentia, & const. post mortem locum habeant in feudo Longobardo; adeo vt succedentes omnes releuium soluere teneantur, & dubitandi ansam desumo ex eo, nam vt alias diximus in feudis in Regno, in quibus non constat quomodo viuatur, si vel nè iure Francorum, vel Longobardorum, semper est præsumendum iure Longobardorum, quod est ius commune, ius autem Francorum est ius speciale in Regno, vt in *const. Regni. Vt de successionibus ibi specialiter iure Francorum viuentes*, sed consuetudo soluendi releuium inducta est de consuetudine Regni, in quo viget ius Francorum, ergo videtur dicendum eam tantum vigere in feudo, in quo viuitur iure Regni, & sic Francorum, non autem Longobardorum, quod est ius commune vniuersale.
3 Et in Vassallo Longobardo docet *Matth. de Affl. in cap. primo nu. 5. vers. Item iste tex. quæ sit prima caus. benefic. amiss.* non procedere illum tex. & sic vt òb non petitam inuestituram intrà præfinitum tempus nõ amittatur feudum

dum, sed in locum amissionis feudi successit duplicatum releuium, vt suo loco diximus, Ergo si feudi amissio locum non habet, nec etiam locū habet duplicatū releuiū, quod in amissionis locū successit, si non tenetur ad duplicatum, ergo, nec ad simplex, cùm duplicatū præsupponit simplex, quod possit duplicari, & sic clarè deducitur, quod in feudo Longobardo
4 releuium simplex non habet locum, prò vt annuere videtur *Octau. Bammac. in cap. si minori quæst. 5. num. 25 si de feud. defuncti* loquendo de iure Regni nostri dicit, quòd releuium in feudo Longobardo non soluitur.

Sed nè videar contrarius esse ijs, quæ de combaronibus viuentibus iure Longobardorum dico *infr. par. 3. q. 11.* vt delictum vnius alteri nò noceat, & è contrà gratia facta uni an alteri si, uel nè prosit, dico contra Bammac. sententiam, quòd in feudo in quo uiuitur iure Longobardorum
5 releuij solutio etiam locū habet, quod dictum suadetur per uerba, & mentem constitutionis, quæ disponit solutionem releuij fieri in ijs feudis, quę reperiuntur descripta in quinternionibus Dohanæ; dùm ibi dicitur post mortem Baronis, seù militis, qui à Comite, uel Barone alio Baroniam aliquam, uel feudum tenuerit, quæ in quinternioribus Dohanæ nostræ reperiuntur inscriptis, defuncti mortem &c. ergo uides, quod sub dicta dispositione, ea tantum feuda comprehenduntur, quæ sunt quaternata, nec distinguit de feudorum generibus, ideò nec nos distinguere debemus, sufficit .n. ut sint quaternata ad finem, ut locum habeat constitutio, Quòd si feudum sit iure Longobardo-
6 rum nihil officit, sed sufficit tantum, ut illud sit quaternatum, *nam dicit Andr. in d. const. col.* 2. quod dicta constitutio loquitur in quaternatis tantum, in quibus denunciatur mors Regi, in alijs autem denunciabitur mors ei, à quo tenentur *cap. primo quo temp. miles*, & hæc est germana resolutio ad hanc quæstionem, & intentio constitutionis.

Tantò magis, quod consuetudo soluendi releuium, fuit indistinctè introducta in feudis huius Regni, & per consequens nos nèc etiam distinguere debemus feudum Longobardum à Franco, dum rationem non video cur Longobardum debeat esse immune à releuio, & feudum iure Frācorum debeat soluere, sed potius rationes feudi Francorum militant in feudo Longobardo, puta mors, eiusq; denunciatio, successio hereditario iure, cæteraq; similia inducētia solutionem releuij, ergo idem ius dum ead. ratio.

Ideòq; non obstant, quæ suprà dixi, quià licet prò verò admictamus, quòd in dictis feudis viuatur, Iure Longobardorum in Regno nostro, & sic iure communi feudorum adeò, vt feudum amictatur ob non petitionem inuestiturę. Tamen respondetur circa solutionem releuii, vt sit viuendū iure speciali huius regni, nempè consuetudine soluendi illud, tum quia talis cōsuetudo fuit introducta generalis in Regno nostro Neapolitano, & indistinctа, vt dixi, tum, & si hæc non militant, militabit constitutio post mortem, quę releuij solutionem approbauit in feudis quaternatis, sed feuda Longobarda sunt descripta in quinternionibus, & sic quaternata, ergò circà releuij solutionem seruanda est talis lex particularis, & sic illud solui, sed circa reliqua ius commune feudorum est seruandum.

7 Nec quod dixit Afflict. obstat; loquitur .n. de speciali consuetudine Mediolani, vt habetur *in d. cap. primo, quæ fuit prima causa benefic. amict. et annuit Afflict. ibi loco præcitato*.

AR-

ARGVMENTVM.

Andreas de Isern.dicens,quòd releuium est medietas fructuum illius anni,&c. qualitèr sit legendus,illius anni, vel vnius anni,& posita Afflicti,& sequacium lectura, necnon altero legendi modo à Loffredo excogitato. Demũ concordia adhibita, vterque legendi modus substinetur.

SVMMARIVM.

1 *Modus legendi Andream de Isern. quòd releuium sit medietas fructuum illius anni, quo moritur feudatarius.*

2 *Andr. de Isern.quòd aliter legendus multi dissentiunt, sed legi debet vnius anni.*

3 *Adhoa est medietas fructuum vnius anni.*

4 *Verba illa, illius anni, apposita fuere gratia demonstrationis.*

5 *In taxatione releuij aliquando coaceruãtur fructus trium annorum præcedentium, & attenditur valor feudi, quod intellige remissiuè,& sub num.8.*

6 *In capitulo Regis Roberti legitur vnius anni.*

7 *Discordantium lecturæ concordantur.*

8 *Nullis recollectis fructibus Andr. legitur vnius anni, quod intellige, vt ibi.*

9 *Perceptis fructibus retinetur lectura Andr. vnius anni.*

QVAESTIO XVIII.

Releuij quantitas quænã sit, & quãta, supra quæst.4. deduximus, quam firmarunt DD. ibi allegati ex authoritate *Andr. de Isern. in cap.* 1. §. *similiter, de capitul.* **Corrad.** *& in constit. post mortem*, quod releuiũ est medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur. Difficultant nonnulli, nùm Andreas de Isern. sit legendus illius anni, vel vnius anni?

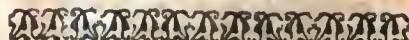
Et licet de hoc legẽdi modo nonnulla tango infra quæst. 8. par. 2. tamen hic vberiùs agam,& hanc vulgatam Andr. de Isern.lecturam,quod sit
1 medietas fructuum illius anni, quo moritur feudatarius,sequuti sunt *Afflict. in d.* §. *similiter, & in constitut. post mortem, Nard. Lyparul. in d.* §. *similiter in verb. medietas, & post Afflict. Marin. Frecc. d. author.* 3. *nu.*28.*Campan.in cap. apud Fogiam num.* 37. *Vinc. de Franch. decis.* 121. *num.* 2. *Garf. Mastrill. decis.* 112. *num.* 2. *&* 9. *Iacob. Ayell. num.*53. *Paris. de Puteo de reintegr. feud. fol.* 183. cæteriq; Regnicolæ passim,tam inter consulendo, quam inter tractando,& omissis alijs *Amad. de Ponte laud.quæst.* 2. *num.* 2.

2 Cæterum ab hac lectura discedit *Sigism. Loffred. in cap.* 1. §. *similiter per quos fiat inuestitura, in verbo non est verisimile*, & lectura *Loffredi* sequi videtur *Iacob. Ayell. num.* 54. *& nouissimè Vincent. de Franch. decis.* 121. *num.* 10. *& antè eum Marin. Freccia d. auth.* 3. *num.* 28. qui has dissidentium lecturas concordare conatur, tamen ne videar præter morem idem repetere, & aliena dicta transcribere, multa de hac re nos in d. q. 8. & q. 16. par. 2.

Fundamẽta Loffred. & sequacium illa sunt, quorum nõnulla ibi adduxi, & ad ea remitto lectorẽ,quibus addo prò hac sententia simile de adhoa, nã si vassallus fuerit submonitus à Domino hoc anno, vt præstet seruitium, & ipse non vult personaliter seruire,nec Domino acceptabilem substitutum mittere, tunc debetur Domino certa quantitas fructuum feudi, quam dicit *Andr. in d.* §. *firmiter, num.* 30. *de probib. feud. alienat.* quòd debet esse
3 medietas fructuum vnius anni, non autem dicit medietas illius anni, qua im-

imponitur, & hinc trahit argumentū *Ayell. num.* 53. & 54. vt idem dicendū sit in releuio, quia sicuti in adhoa nō habetur ratio fructuum illius anni, quo imponitur, sed habetur respectus ad fructus vnius anni, ita dicen-
4 dum sit in releuio, vt in eo respectus habeatur ad fructus vnius anni ad finem taxandi illud, sed gratia demonstrationis potest legi illius anni, pròut infrà cum Frecc. dicemus. Insuper
5 ponderanda est communis practica, (de qua nos d. q. 8. & *Freoc. num.* 28.) taxandi releuium, vt non habeatur respectus ad fructus illius anni, quo feudatarius moritur, sed fit inquisitio de valore feudi, & coaceruantur fructus trium annorum præcedentium, vt d. q. 8. dico & de medietate tertiæ partis taxatur releuium, & hoc substinetur, quia ità solent fiscales taxare, meritò cum releuium sit consuetudine introductum, ideò consuetudo optimè illud potest interpretari dicit Ayell. & nos vt alibi dicemus, & per consequens dicta lectura fuit approbata per dictum modum taxandi. Facit quod tradit *Marinus Frecc. d.*
6 *num.* 28. dicens. quòd in quodam capitulo Regis Roberti, quod ad pennā habebat, legitur vnius anni, pròvt ét dicit *Loffred. ibi col.* 3. quòd in quodam codice vetustissimo, qui fuit Fusci Seuerini viri eruditi, & nobilis, legebatur vnius anni.

Sed diffidentium sententias cōcor-
7 dando dicas, quod vtraque lectura potest substineri, quæ concordia probatur ex interpretatione, & consuetudine facta à fiscalibus, qui iura fiscalia tuentur, circa releuij solutionem, (vt iam dixi) quia releuium, vt est introductum consuetudine, ità etiam regulatur, pròut consuetudo, quæ optima, vt legum interpres, distinguēdo interpretata est. Aut in illo anno quo feudatarius moritur nulli fructus, vel pauci colliguntur. Aut aliqui, vel multi colliguntur. Primo casu quando nō colliguntur, tunc fiscales interpretati sunt, vt Andreas legi debeat vnius anni, adeò vt ipsi coaceruant ex valore feudi fructus trium annorum præcedentium, ex quibus liquidant vnum annum, de cuius fructibus exequi mandant medietatem in pecunia, vt dixi d. p. 2. q. 16. vbi de liquidatione releuij verba egimus; semper enim in releuio fiscales faciūt interpretationem prò fisco, qui semper est in tuto. Secundo casu, quan-
9 do fructus percipiuntur, tunc non disputatur de lectura Andreæ Isernienf. si vel nè vnius, vel illius anni, legendus sit, quia tunc fiscus salua manu releuium exigit pro medietate fructuum collectorum, & vassallus conqueri non debet, quia ità consuetudo in hoc casu est interpretata, *prò vt Freccia d. num.* 28. *vsque ad finem dicti numeri*, & ego dixi d. q. 16. Ideòque dum ita in vtroq; casu interpretatum fuit, non licet disputare; & si in hoc (proùt dixi d. q. 16.) trepidaui, tamen contraria opinio defendi posset, nisi adesset dicta consuetudo sic interpretans, qui modus legendi ex Loffred. valde extorquet claram lecturam Andreæ de Isernia vulgariter receptam, ideò cogita, sufficit indicasse tibi, & quæ infimo meo Marte perscrutans non tetigi, tu altiori tuo pertingas ingenio.

ARGVMENTVM.

Releuium soluendum ab hærede, quæro vox illa, hærede, an sit intelligenda de hærede vniuersali, vel particulari instituto in feudo, excitatur in dubiū, & transcripto triplici hæredum genere in feudo, concluditur illum esse dicendum hæredem in feudo, qui ex inuestitura, vel lege communi feudorū, vel Regni vocatus est, & de isto intelligenda sunt verba Isern. siuè vniuersaliter,

ſaliter, ſiuè particulariter in feudo fuerit inſtitutus, reiecta ſententia Reg. Reuerterij.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo ſoluendi releuium ab hærede an habeat locum in hærede particulari.*

2 *Definitio hæredis, ſiue deſcriptio ex Diuo Thoma Aquinate.*

3 *Hæres tripliciter intelligitur, & declaratur.*

4 *In materia releuij de vniuerſali intelligendus eſt.*

5 *Teſtantis duplex patrimonium allodiale ſiuè paganicum, & feudale.*

6 *In vtroque patrimonio diuerſo modo teſtatur.*

7 *Releuium vt ſoluatur debet quis eſſe ſucceſſor in feudo, & num. 8. reiecta Reg. Reuerterij ſententia.*

9 *Extraneus ſucceſſor in feudo ſoluet releuium.*

10 *Hæres in materia feudali dicitur ille, qui vocatus eſt ex lege communi feudorum, vel ex inueſtitura, vel ex lege viua, & ſoluet releuium num.* 14.

11 *Legatarius particularis in feudo non ſoluet releuium, niſi in aſſenſu fuerit reſeruatum.*

12 *In aſſenſu ſuper legato feudi debet apponi clauſula, dummodò ſoluatur releuium in morte legatarij, vel inſtituentis.*

13 *Clauſula, dummodo ſoluatur releuium de feudo legato ob mortem legantis, non appoſita, adhùc debet ſubintelligi, contrà Thom. Minad. defendit author.*

QVAESTIO XIX.

Diximus vnà cum communi Regnicolarum ſchola, & aliorum, quòd releuium ſoluitur ab hærede, & vbi hæreditario iure ſucceditur; ita enim mos introduxit in hærede, vnde diximus non deberi ex contractu, vel fraudulenta refutatione, de quo infrà par. 4. dicemus, nec vbi alieni iuris reſolutio fit, nec ex iure ad creſcendi, tamen dubitatio magis vrget. An hæc
1 cõſuetudo, ſiuè mos habeat locum in quolibet hærede, ſiuè vniuerſali, ſiuè particulari, cum nomen hæres de vniuerſali intelligendus ſit, *ita Aretin. & Iacobin. in l. Pomponius §. quæſitum in princip. ff. de acquir. poſſeſſ. Felin. in cap. quia extr. de iudicijs, Bald. in l. emptorem col. pen. verſ. quid ſi inſtrumentum, C. locati*, & inueſtitura facta prò te, & ſucceſſoribus tuis, intelligitur de vniuerſalibus, non autem de particularibus, *Imol. in l. qui nititur, ff. de verb. oblig. Bald. in cap. ſi pater extr. de teſtam. lib.* 6. & ità vocem illam Andreæ, in hærede, & ſucceſſore, eſſe intelligendam de vniuerſali, non autẽ de particulari, dicit *Reg. Reuerterius deciſ.* 29. *par.* 5. Et hæres intelligendus eſt de eo, qui hæres eſt re, & nomine, non autem de eo, qui hæres eſt in re certa, *Bald. in l. ſi non ſpeciali col. penult. C. de teſtam.* & vltrà vulgatam hæredis defi-
2 nitionem, legitur apud *S. Thom. Aquin. ſuper epiſt. Paul. ad Roman. c.* 8. quòd hæres eſt ille, qui principalia bona alicuius percipit.

Quicquid tamen ſit prædicta ſunt intelligenda ſtrictè, & propriè. Vndè
3 negari non poteſt quin hæres tripliciter intelligatur, alius eſt hæres vniuerſalis, & hìc propriè dicitur hæres, alius quaſi vniuerſalis, & hìc dicitur, qui eſt inſtitutus in legitima, & alius dicitur hæres particularis, & hìc dicitur, qui eſt inſtitutus in certa re, *Bald. in l. fin. quæſt.* 5. *C. de hæred. inſtit.* hæredis enim appellatione vides, quod etiam continetur, qui eſt inſtitutus in re certa, qa dicitur hæres, ſed impropriè *Bald. in l. iubemus, C. de oper. libert. lib.* 10. *Alex. in l. quoties, vbi Bald. C. de hæred. inſtit.* vel loco legatarij, ſi alius datus fuerit hæres vniuerſalis, ſecundum gloſæ ſententiam *in l. ſi quis prio-*

re

re in principio ff. de testament., & appellatione hæredis cõtinetur hæres pro parte *l. in conditionibus* §. *fin. ff. de cond. & demonstrat.*, quinimo, & legatarius venit sub nomine hæredis *l. in tempus ff. de usucapion. Ludouic. Roman. et DD. in l. prima* §. *bonorum ff. ad Trebell. Bartol. in l. instrumenta C. de fideicommiß.*, Quinimo venit, & fideicommissarius *l. si filius ff. quod cum eo, ubi DD.*, imo venit etiam bonorum possessor *l. prima* §. *bonorum, ubi Bartol. et DD. ff. ad*
4 *Trebell.*, Sed in casu nostro cum simus in consuetudine, quæ strictè interpretanda est, & in materia exorbitanti, prout est releuium cõtrà feudi naturam, tunc dicendum videtur, quod verba Isern. debent intelligi propriè in casu stricto .i. de hærede vniuersali, cum non debeat releuij solutio extendi; *ita Reg. Reuerterius d. decis. 29. p. quinta*.

Sed nè confundamus terminos est aduertendum, quod testator potest
5 habere duplex patrimonium, aliud paganicum, & sic allodiale, & aliud feudale, & sic militare, & de vnoquoq; po
6 test testari: sed diuerso modo, quia de allodiali potest quem uult instituere, excepta ramẽ legitima filijs, si quos habet, *Auth. vt cum de appellat. cognosc.*, De patrimonio feudali non sic, quia tenetur illud relinquere illi, qui est uocatus ex inuestitura, uel lege feudali, uel Regni, uel illi, cui Dominus uoluerit, quod si aliter facit est nulla, dispositio facta super feudo *c. primo de successión. feud.* & passim feudibus.

Istis positis, tũc de primo hærede uniuersali patrimonij paganici, siuè allodialis nihil ad nos; De secũdo, & tũc percurrenda est doctrina *Frecc. de auth. baron. auth. 3. nu. 21.*, qui fundat, quòd ad finem, ut releuium soluatur debet quis esse hæres feudi, & successor in illo, unde si quis esset institutus hæres uniuersalis, tam in allodio, quam in feudo, tantò fortius soluet releuium, quia concurrunt requisita releuij, dummodo tamen talis successor, siuè institutus sit de uocatis in inuestitura, uel lege feudorum, uel Regni, uel cum assensu Domini.

Idem quoq; est dicẽdum, Vt si alius esset institutus hæres in paganico, siuè allodiali patrimonio, & alius in feudo, qui esset de uocatis, ut suprà,
8 quia tunc etiam soluet releuiũ, & sufficiat ut sit hæres siuè successor feudi, prout *Freccia* dicit, & de hoc credo, quod loquuta est dicta consuetudo inductiua Releuij, cum feudum dicatur ius uniuersale, meritò succedẽs ad illud dicitur successor uniuersalis in feudo, cum succedat in uniuersum ius feudi, quod testator habebat tempore mortis.

9 Idẽ quoq; uidetur dicẽdũ si feudũ fuerit relictũ, uti certa res extraneo, qui nõ sit de uocatis, dũmodo tamen assẽsus Regius interuenerit, quia hoc casu releuiũ soluet, cũ iste talis dicatur uocatus ex lege uiua feudorum, pròut est Dominus feudi, quia respectu feudi hęres dicitur ea ratione, quià ille, cui hæreditas est relicta nomine legati, adhuc detracta mentione particularis institutionis, & sic legat, à iure efficitur hæres uniuersalis, ut dicunt Ciuilistæ supra al-
10 legati; In materia .n. feudali hęres dicitur ille, qui est de uocatis per legem communem feudorum, uel Regni, uel per inuestituram, qua de re latè *Io. Lopez in cap. per vestras in Rub. de donation. fol. 177. in fine, Socc. Sen. cons. 19. vol. primo*.

Sed si fuerit alius institutus hæ-
11 res uniuersalis, & feudum legatum fuerit alteri titulo particulari, uel hæredis, uel legatarij nomine, tũc dicas, quod iste particularis institutus, siuè legatarius succedẽs in feudo titulo particulari etiã quòd Domini assensus interueniat, non soluet releuium nisi in tali assensu præstito fuerit reseruatum à Domino, ut releuium

uium soluatur tempore mortis ipsius feudatarij legātis, vel instituētis particulariter ita aduertit *Thomas Minad. in repet.const. in aliquibus in princip.*
12 *num.* 52. *& seqq.*, Et sic aduertendum est in præstatione talis assensus, vt apponatur clausula per DD. Regentes dumodo soluatur releuium tempore mortis legātis, vel instituētis, de quo ego *par.* 4. *q.* 10. dico in illa quæstione, an legatarius soluet releuium de feudo legato ob mortem legantis.
13 Ego verò verò per nunc teneo quod, & si clausula prædicta apposita non fuerit adhuc releuium soluendum est, quia cum Releuium sit de regalibus, & de iuribus Curiæ, vt dixi, sequitur, quod regalia nunquā censentur remissa nisi expressè remittantur per Principem, vel saltim releuio non præiudicatur stante in assensu, siue expresse posita, siuè subintellecta clausula illa solita apponi iuribus Curiæ semper saluis, ideòq; tutiùs erit, vt apponatur talis clausula dumodo soluatur &c. vt aduerti *d. q.* 10. *par.* 4.

Concludas ergo, quòd sēper, quòd quis est institutus in feudo, vt quia
14 vocatus à lege feudorum mortua, vel viua, vel ex inuestitura, semper est concludendum, quod solui debet, quia dicitur ipse hęres in feudo, siue titulo vniuersali, siuè particulari illud habeat, & ita sunt intelligenda verba Andr. de Isern., quibus conferunt, *quæ dixi sup. q.* 8. *& infra q.* 10. *p.* 4., quia siue sit institutus hæres vniuersalis, siuè particularis, siuè per viam legati, semper .n. quod adesset assensus, vel legis, vel hominis inuestitus dicitur hæres, & habet locum in eo dispositio, & qui feudum ex hæreditate habet, dicitur habere principalia bona, nam feudum nobilitat, & ideo principalia bona dicuntur. vnde cū ex D. Thoma hæres dicitur ille, qui principalia bona occupat, meritò, qui succedit in feudo quouis titulo dicitur hæres, eò quod principalia bona occupat, quicquid in contrarium videtur dicere *Reg. Reuertenius d. decis.* 29. qui non vidit Frecciam supra allegatum.

ARGVMENTVM.

Releuium an sit soluendum ex quocunq; feudo à successore in illo dubitatur, & distincto tempore ante constitutionem, & tunc ex quolibet feudo, post autem cōstitutionem, & tunc ex feudo quaternato tantum, & de subfeudo quaternato remissiue, & quid de noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Feudū in materia releuij, an de quaternato, vel non sit intelligendum.*
2 *Feudum aliud quaternatum, aliud non quaternatum.*
3 *De feudo non quaternato, ante tempora constitutionis debebatur releuium.*
4 *Post tempora Constitutionis in quaternatis tantum releuium debetur.*
5 *Feudū quaternatū, siuè à Rege, siue à Barone tenetur: stat sub releuij onere nu. 6.*

QVÆSTIO XX.

VT iam pluries dixi, dicamq; hoc in opere, quod releuij solutio inducta est in eo, qui vti hæres succedit in feudo, & est medietas fructuū illius anni, quo feudatarius moritur, & declarauimus quomodo intelligi debeat verbum illud hæres in hac materia, declarauimus etiam de quibus fructibus sit soluendum, Item quomodo intelligenda sunt dicta Isern. Illius anni, vel vnius anni, declarauimus

mus de qua morte debeat intelligi de naturali, vel etiam de ciuili, superest tantum declarare verba illa in
1 feudo, an hoc verbum sit intelligendum, siue feudum fuerit quaternatũ siuè non, & per consequens, vt ex vtroq; debeatur releuium, sed in quantum ad materiam nostram spectat potissima est illa diuisio feudorũ,
2 (& de ea dubitandum hic est) quòd feudum dupliciter cõsideratur; aliud est feudum, quod quaternatum dicitur nempè descriptum in quinternionibus Regiæ Cameræ, aliud quod non est quaternatum, & sic non descriptum in quinternionibus, de quibus *Isern. in const. post mortem*, & in his tantum duobus feudorum generibus cadit difficultas, dum super his fuerit cõstitutio loquuta, Et ideo
3 distinguo, quod aut consideramus solutionem releuij ante Constitutionẽ, aut post constitutionem, Si antè constitutionẽ cõsideramus, quatenus tũc temporis tantùm dicta solutio nitebatur consuetudine, & tunc, quia nec consuetudo ipsa, nec loquentes de ea distinctionem talem adhibuerunt, vt de quo feudo esset intelligenda sequitur, quòd nec nos distinguere debemus, ideoq; tunc temporis de omni feudo esse intelligendam arbitror consuetudinem illam, siuè fuerit feudum quaternatum, siuè non quaternatum sufficiebat.n.esse feudum, quia erat locus consuetudini, lex.n. generaliter loquens generaliter est intel-
4 ligenda. Si verò consideramus hanc interpretationem post constitutionem istam post mortem, quatenùs releuij solutio ad necessitatem legis deducta est, & tunc dico quòd hæc constitutio tanquam lex superueniens declaratiua dictæ consuetudinis, siue moris specificauit, & declarauit prædictam consuetudinem, & hoc casu dico quod solutio releuij tantum habet locum in feudo quaternato, nõ autẽ in non quaternato, prout in dicta const. habetur in vers. Quæ in quinternionibus Dohanæ nostræ &c. *& ibi Andr. de Isern. versiculo in quaternatis tantùm loquitur* sequitur *Campan. in cap. apud fogiam nu. 36.*
5 Amplia hanc constitutionem esse intelligendam, siue feudum quaternatum teneatur à Barone, vel Comite (quod dicitur quaternatum secundum quid) vt adhuc releuium sit soluendum Regi, *vt post Andr. in const. post mortem docet Camerar. in l. Imperialem fol. 73. col. prima, & secunda in magni*, Etiam si tale feudum quaternarũ
6 secundũ quid esset nouũ, quia adhuc soluitur releuium Baroni inuestienti nouiter subfeudatarium ad mandatũ Regis, vt sic affirmat *ex And. de Iser. in hac constitut. col. 2. Matth. Affl. num. 10. & Horatius Montanus in §. praeterea si quis infeudatus nu. 50.* dicentes hanc constitutionem inducere casum spetialem, & limitationem ad regulam Iser. dicentis releuium deberi, prò renouatione veteris inuestituræ; quippè ponit casum, in quo releuium debetur dumodo non eccedat decem vncias etiam pro feudo nouo De sub feudo autem suo loco.

ARGVMENTVM.

Annus in solutione releuij quomodo sit computandus, & de quo intelligendus, & quid in tempore ad perendam inuestituram, Annus in hac materia diuidunrur de industriali, siue legaii, vt vniuersali, & in releuio de naturali intelligendus à die mortis. Et quid ad registrandum assentem Regis intermediari an currat à die exequutoriationis, & ad petendam inuestituram à die adiræ hæreditationi, & de ratio anni spatio apud Romanos, Aegiptios, Arcades cæterosq; populos.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Annus aut naturalis, & legalis, aut industrialis, siuè communis.*
2 *Naturalis quid sit, & quando incipiat, & dicitur emergens, nu. 9.*
3 *Industrialis annus, quid sit, & quando incipiat.*
4 *In taxatione releuij consideratur annus naturalis, siuè legalis.*
5 *Regia Camera à die mortis taxat fructus, & informationem capit de ijs.*
6 *Decisio refertur, vt fructus taxentur à die mortis.*
7 *Annus ad petendam inuestituram computatur à die aditæ hæreditatis.*
8 *Ad registrandum assensus expeditos à Regia Catholica Maestate, currit à die, quo assensus fuit exequutoriatus in Regno. & decisio refertur.*
10 *Anni spacium varium apud antiquos, Romanos, Arcades Aegyptios, cæterasq; gentes.*

QVAESTIO XXI.

Nnus quomodo cõsiderari debeat in hac materia releuij, Articulus iste, & si multas habeat questiones reducitur tamen ad duas, In prima referam quomodo computandus in solutione releuij.

In secunda quomodo computandus ad finem petendæ inuestituræ:

Et primo dicam, quod annus postpositis alijs diuisionibus, & acceptionibus, quas faciunt passim DD. vt inferius hic commemorabo, tamẽ quod
1 ad materiã nostram spectat dupliciter intelligitur, aùt est annus naturalis, & legalis, Aut industrialis, siuè com-
2 munis. Naturalis, est ille, qui cõstat ex tercentum, sexaginta sex diebus, & sex horis, & iste dicitur verus annus approbatus à Sancta Ecclesia, & à legibus, & ideo legalis esse dicitur de quo est tex. *in l. cum hæres §. solius ff. de statu liber. vbi Bartol. & in l. libellorum num. 15. ff. de accusat.*

3 Industrialis siue communis, est ille, qui constat ex duodecim mensibus, & incipit à Natiuitate Domini, vt communiter sumitur per Notarios, & secundum morem Regionum aliquãdò incipit à mẽse Martij, aliqñ à mense Septembris pròut ita *Bartolom. à Chassen. in consuet. Burgund. tit. de z iustices, & Droictz Rub. prima §. 8. in verbo de dans l'an, Nicol. Ant. Gizzarell. decis. 33. circa finẽ*, & aliquandò à mẽse Maij pròut in locationibus domorum videmus hic Neapoli ex Reg. Pragm. Comitis de Lemos Istis sic positis succedit quereie ad finem extimãdi fructus prò releuio, dico quòd debet esse annus naturalis, siue legalis nempe tercentũ sexagincta dierum & sex horarum, qui debent computari à die mortis feudatarij, licet aliàs in inuestitura, vt suo loco dicemus,
5 à quo die Regia Camera capit informationem de fructibus, qui percipiũtur in illo anno, quo feudatarius moritur, & iuxtà informationem captam releuium exigit, & sic Regiam Cameram semper obseruasse in solutione releuij, vt computet annum isto modo prò fructibus taxandis, non autem ab indictione, & sic à die mortis feudatarij, testatur post *Iacob. de Ayell. de iure adohæ num. 76. nouissime Ni-*
6 *col. Ant. Gizzarell. d. decis. 33. nu. 9.* Et in simili, vt fructus feudi diuidendi, & extimandi inter hæredes extimentur, & taxentur à die quo feudatarius ¶ moritur, & sic decisum fuit, vt annus currere incipiat à die mortis feudatarij, non autem ab indictione pròut ita refert *Gizzarel. d. decis. nu. 7. & in fine.*

Annus tamen ad petendam inuestituram debeat computari à die aditæ

aditæ hæreditatis, & non antè, *Bald. cæteriq; in c.primo de capitul.Corrad.gloss.* —— *tit. p. gloss.* 7. *nu.* 4. *Frecc. de author. Baron. auth.* 3. *num.* 8. *Camill.Medic. cons.* 55. *nu.* 3.

In fructibus autem taxandis quomodo cõsiderētur, & quomodo intelligātur verba Iser. illius anni quo feudatarius moritur sat dixi supra q. 18.

Simile autem videmus in anno dato ad registrandum in hoc Regno assensum expeditum per Regiam Ca-
8 tholicam Maestatem, vt non currat à die expeditionis, sed à die, quo fuit exequutoriatus in hoc Regno, *prò vt ità iudicatum refert Reg. Cons. Scip. Rouit. prag.* 10. *num.*4. *de feudis in causa Marchionis Burgensiæ cum Duce Martinæ.*

Qui annus naturalis, siue legalis
9 solet alio vocabulo appellari emergens, nempè quod non incipiat à die statuta, sed à die, in quo aliquid emergit considerandum; hæc breuiter dixi quomodo sit computandus annus circa fructuũ solutionem pro releuio.

10 Quod anni spatium (pro coronide) varium fuit apud Priscos, & apud Romanos si quidem, vt dixit *Plin. natural. Hystor. lib.*7. *cap.* 48. annus terminabatur per Priscas illas gentes vna æstate, alium terminabant hyeme, *Et Diodorus lib. primo Bibliothec. & Diu. Augustin. de Ciuit. Dei lib.* 15. *cap.* 12. dixerunt, quod alij annum circumscribebant spatio trium mensium, pròut fuerunt Arcades, prout nos facimus quatuor anni tempora, siue partes, Aegiptij annũ claudebant spatio Lunari, *Et Xenophon. tit. de equiuocis* dicit quod Aegiptij vtebantur aliquando anno bimestri, & quandoq; menstruo, vel solari.

Plutarch. in Numan. Pompil. inquit, quod Barbari vtebantur anno trimẽstri, Arcades quarrimenstri, & alij sex mensium prout fuerunt Acarnores, Apud Romanos ante Numæ tempora annus fuit decem mensium reste *Ouidio lib. primo Fastorum*, & tempore Romuli *ita Gell. lib.* 3. *Noctiũ Acticarum cap.* 16. *Homer. lib.* 11. *Odyss.* de quo anni spatio vide *Solinũ cap.* 3. *Collectaneorum*, *Macrob. lib. primo Saturnal. cap.* 8. Et plura quarenus spectant ad iuridicam materiam accomodat *Tyraquell. de retract. lignag.* §. *primo gloss. de dans.*

ARGVMENTVM.

Annus ad petendum inuestituram, quando currere incipiat ad finem duplicari releuij euitandi proponitur à die quo euenit casus petendæ inuestiture, nempè mortis, eiusque scientię siuè notitiæ, etiam in morte Domini, Eiusq; ignorantiam in dubio prçsumi. De ratione cur annus, & dies, vel mẽsis ad petendam inuestituram fuerit elargitus, distinguitur quãdo possessio feudi remansit pœnes successorem, vel penes alterum, Scientiam autem mortis nunquam excludendam esse, & illam probandam esse per Fiscum, demum vt annus currat concluditur vt interueniat mors, scientia mortis, & etiam rem esse feudalem, & quod sit legitimus successor & tempus labi passus sit, vt tunc puniendus pœna duplicari releuij.

SVMMARIVM.

1 *ANnus ad petendam inuestituram currit à die, quo euenit casus petendi illam.*

2 *Cursus Anni in materia releuij consideratur quoad fructus, & quoad petitionem inuestiture.*

3 *Tempus ad petendam inuestituram regulariter à die mortis, vel Vasalli, vel Domini currit; declaratur, & num.*4. *vt à die scientiæ mortis ex communi, & nu.*5. *& num.*9. *&* 13. *vbi probatur.*

6 *Vasallo alleganti ignorantiam mortis in dubio*

dubio credendum nisi contrarium probetur, & num. 17.
7 *Declaratur doctrina Iacob. de Ayello, & num. 15.*
8 *Diversum petendi tempus in pagano, & milite cur statutum? quæritur, & redditur ratio.*
10 *Octau. Bammac. super hac quæst. distinctio refertur.*
11 *Feudi non remansi in hæreditate inuestitura petitur à die adeptæ possessionis.*
12 *Feudi remansi in hæreditate, inuestitura petitur à die scientiæ mortis.*
14 *Aditio est necessaria, vt quis dicatur hæres.*
16 *Annus currit hæredi malitiosè protrahenti aditionem hæreditatis.*
18 *Vasallus sciens mortem prædecessoris, rem esse feudalem, & se esse filium, vel successorem, & non petens intrà annum duplicatum releuium soluere debet elapso tempore.*

QVÆSTIO XXII.

IN præcedenti quæstione annuimus de anno ad petendã inuestiturã, licet hęc quęstio permulta habeat capita, est
1 benè verum, quod regulariter annus ad petẽdam inuestituram incipit currere à die, quo euenit casus petendi illam prout concludunt omnes ferè DD. *in c. primo quo temp. miles ex illo tex. & in c. 1. quæ fuit prima cau. benefic. amittend., & in c. primo §. fin. de prohib. feud. alienat. per Frideric. latè præter omnes Ludolph. Scrader. de feud. p. 6. cap. 2. num. primo*, & sic à die mortis.
2 Qui cursus anni dupliciter potest considerari quoad fructus pro releuio, vt à quo die debeantur, & quoad inuestituræ tempus s3. quando incipiat currere tempus ad illam petẽdam. De primo capite dixi supra q. 21. hac par. quòd respectu fructuum currere incipiat à die mortis.

Respectu autem temporis petendæ inuestituræ de quo est nostra pręsens
3 instituta quęstio, dico quod regulariter (vt dixi) currit à die mortis, tam Domini in suo casu quam Vasalli, qui feudum habet, *ita Bald. Martin. Laudens. & Aluarot. in d. c. primo de capitul. Corrad. Curt. Iun. de feud. par. 4. nu. 56. & 57. Menoc. cons. 54. nu. 46. vol. primo Herman. Vult. de feud. cap. 7. nu. 68. lib. primo*, quod intellige vt modo dixi à tempore scientiæ.

Tamen regula hæc declarationem
4 recipit, vt annus realiter currere incipiat à die, quo feudatarius succedens notitiam habuerit de morte sui prædecessoris patris, adgnati, vel alterius cui succedere debet, & intendit, vel à die quo sciuerit feudum sibi apertum, vel casum petendæ inuestiturę, hæc est cõmunis cõclusio, quã firmarunt vltrà præcitatos Authores idem *Laudens. dict. cap. primo de cap. Corrad. num. 6., & in c. primo quo temp. miles num. 11. vbi Præpos. num. 6. Aluarot. in d. cap. primo num. 13. quæ fuit prima causa benefic. amittend. Bald. in c. primo de prohib. feud. alienat. per Lothar. Capyc. in inuestitu. feudal. cap. feudorum inuestituræ col. 9. §. iterum non currit ignoranti; Thom. de Marin. de generib. feud. tit. 2. par. 2. num. 45. & 52. vers. Quarta causa, Curt. Iun. de feud. p. 4. num. 57. in fine, hanc eamdem sententiam sequuti sunt Francigenæ, & Germani vt fuit Iacobinus de S. Georg. in verbo, qui quidem inuestiti nu. 35. Vdalric. Zas. de feud. p. 7. num. 2. Ioannes Scheneid. de feudis p. 5. nu. 27. Io. Blanc. in epit. feud. cap. 3. num. 14. lib. primo Franc. Sonsbec. de feud. p. 11. num. 24. vers. fallit. 11. etc. Ludolph. Scrader. de feud. d. p. 6. cap. 2. num. 15. vers. hac concl. Rosental. de feud. cap. 6. concl. 47. num. primo Andr. Gayll. lib. 2. obser. cap. 48. num. 11. gloss. —— tit. primo §. primo gloss. 7. num. 2. Tyraquell. de retract. lignag. §. 35. gloss.*

4. num. 12. *Vult. de feud. cap.* 2. *nu.* 68.

5 Quam conclusionem, declara procedere etiam respectu anni decurrendi à die mortis Domini, à quo Vassallus, vti à nouo Domino successore inuestituram petere tenetur *ita gloss. in c. primo quo temp. miles in verbo infantia, vbi Iacob. de Beluis. Petr. de Ceruot. Nicol. de Neap. Andr. de Iser. num.* 6. *Aluar. num.* 7. *Afflic. nu.* 30. *& seqq. Praeposit. num. primo, &* 6. *Laudens. nu.* 11. *Laurent. Syluan. de feud. recognit. q.* 65. *Nicol. Mozz. de substantial. feud. num.* 40. *& num.* 51. *Chassen. in consuet. Burgund. Rub.* 3. *tit. dez fiedz.* §. *primo in verbo ou ala personne num.* 22. *vers. quia non etiam, Thom. de Marin. d. loco num.* 52. *Franc. Sonsbecc., Ioannes Scheneid. Blanc. locis praeallegatis*.

6 Quinimo Vassallo dicenti se ignorasse diem mortis, vel casum petende inuestiturę credendum est in dubio, nisi contrarium probetur ex parte Domini, & sic Fisci ita *Ludolph. Schrader. d. loco nu.* 16. *Alexand. consi.* 79. *num.* 11. *lib. primo. caeteriq; ibi allegati Vult. de feud. lib. primo cap.* 7. *num.* 69. *Blanc. in epit. feud. num.* 14. *cap.* 3. *lib. primo Rosental. de feud. cap.* 3 *conclus.* 45. *num.* 2. qui alios allegat ad hanc fundandam sententiam, de qua igno-

7 rantia sat dicemus *par.* 5. *quest.* 28. ex quibus remanet declarata illa doctrina *Iacob. de Ayell. nu.* 76. dicentis, quod à die mortis currat tempus petendae inuestiturae, vt scilicet intelligatur à die mortis, & eius scientiae.

8 Quero tamen pro corodine, cur sic tantum tempus sit statutum ad petendam inuestituram s3, in pagano anni, & diei, in milite anni, & mentis, & non reliquerint feudorum cõpilatores arbitrarium, prò locorum distãtia, & temporum. *Aluarot. & Praeposit. in c. primo quae fuit prim. causa benefic. amittend.* dicunt non posse assignari rationem, & hoc quia ità posuerunt legum conditores, & per cõsequens in his, quae sunt iuris positiui sufficit pro ratione voluntas *Curt. de feud. p.* 4. *causs.* 43. *priuat. feud. Mozz. de Substantialib. feud. num.* 48. *Iul. Clar. in* §. *feudum q.* 49. *num. primo lib.* 3. *sent.* dicunt, quòd ita moribus sancitũ est, prout ait *Ioannes Scheneid. p.* 5. *nu.* 5. *de feud.*

Sed cur annum, & diem? nonnè sufficiebat apponere annum tantum, & non diem, respondet *Ioannes Borcholten. de feud. cap.* 6. *nu.* 31. *p. prima* dicens, quod annus, & dies ideo sic est statutus, ad finem, vt integer elabatur Vassallo sic computum faciendo, non ab illo die, quo euenit casus, sed à sequenti, quasi quòd ille primus dies, à quo incipit annus tanquam dies termini non sit computandus in dicto anno, sed à sequenti die incipiat currere, meritò ille alter dies superfluus adiectus fuit, vt coniungatur cum illo sequenti, & fiat anns integer cõputando à dicto die sequẽti.

Deniq; his omnibus addo authoritatẽ praeceptoris mei *Bammacar.* in quadam sua apostilla *ad Iser. in c. primo de capitul. Corrad. num.* 2. *in verbo quando possidet*, & in alia parua apostilla *ad Frecc. d. author.* 3. *num.* 8. In apostilla ad Frecciam dicit hęc verba. *Iacob. tamen de Ayell. in tractat. de iure*

9 *adhoe, & releuij num.* 76. tenet quod annus currat à die mortis (prout supra dixi) & quid hodie per cap. Regni apud fogiã vtrum annus currat à die mortis? In questione principali (dicit *Bãmacar.*) vidẽdus *Iser. in c. primo nu.* 2. *de capitul. Corrad. vbi Nard. Lyparul. fusè in verbo quando possidet*, & infinitos allegat, & ego fusius (ait Bammacar.) distinguendo plures casus in tota materia dixi in apostilla manuscripta *ad c. primum num.* 2. *de capitul. Corrad.*

In quo cap. primo siuè eius apostil-

10 lo la addit Bammacar. haec verba. In hac questione quando incipiat currere annus, & dies, vtrum à die mortis, vel notitiae, seù scientiae, vel aditionis

tionis hæreditatis ad finem, vt elapso anno heres priuetur feudo de iure cõmuni feudorum, vel duplicatum releuiũ soluat de iure Regni nostri. Altiùs exordiendo materiam distinguen di sunt plures casus.

Primus est, quando possessio feudi non remansit in hæreditate, & non est pœnes hæredem successorem feudi, sed pœnes alium, & illam hæres
11 ad libitum non potest habere, hoc casu sinè scrupulo annus non currit nisi à die adeptæ possessionis feudi, & in his terminis loquitu- *Isern. hic, & Bald. in c. primo de capitul. Corrad., idem Bald. & DD. in l. sollemnibus C. de reiuend. & alij allegati per Lyparul. per iura quæ allegat Iser., & Lyparul. ibi, & ego dicam infra q. 27. p. 5.*

Secundus est casus quando possessio feudi non remanet pœnes alterum per mortem feudatarij, sed in ipsa hęreditate; adeo vt hæres ad sui libitum
12 adire poterit, & tunc annus iste incipit currere à die scientię mortis feudatarij. i. ab illa die, qua feudatarius sciuerit suum patrem, vel adgnatum, vel feudatariũ prędecessorẽ mortuum esse, ita in terminis cõcludit *Campan. in c. apud Fogiam. nu. 8. & 76. Præposit. in cap. primo quæ sit prima caus. benefic. amittend. col. 2. vers. quæro hæres Vassalli; & Bartol. in l. genero, qui notabiliter loquitur ff. de his, qui notant. infam.* per plura iura ad hoc allegata firmando regulam dicit, quòd & si tempus an-
13 ni statutũ est à die mortis adhuc subaudiendum esset, & scientiæ, nè ignorantia puniatur per iura, quæ ibi allegat; sed iura expressa, quæ id probant, sunt *l. quidam decedens §. fin. ff. de administrat. tutor. l. quinquaginta cũ gloss. C. de excusat. tutor. l. fin. ff. de tutor. & curator. dat. ab his, cum alijs, quæ allegat Præposit.*, quæ magis probant quam ea, quæ allegat *Bart.* Postquàm *tex. in l. 3. §. si quis hæredi ff. de statulib.* quem *Bartol.* ad hoc allegat, & notat singularem, id non probat, si quidem statuitur, vt hæredi soluantur decem infrà 30. dies à die mortis, & eo casu
14 requiratur aditio hæreditatis, quià ad hoc vt sit hæres non sufficit, quod sit scriptus in testamento, sed requiritur aditio, quæ etiam ad finem purificandi actum requiritur, & ab illa die incipit esse in mora, nisi diceremus, quod à die aditionis incipit scientia, & mora, & sic numeratur illa dies scientiæ, est bonus *tex. in l. scimus §. sin autem dubius cum gloss. C. de iure deliberand.*, Et nos dicemus infrà in illa quæstione, quando in feudo hæreditario tempus currere incipiat p. 5. q. 29.

Subdit idem Bammacar. Non omi-
15 cto, quod Iacob. de Aycll. de iure adhoæ num. 26. tenet opinionẽ quod annus, & dies currat à die mortis, *subdens quod ita seruatur in Reg. Cam.* Et hæc opinio etiam præsupponit scientiam, (vt ego supra dixi), & in idem concordat; & huic opinioni etiam
16 se subscribunt DD. dicẽtes, quod annus currit, etiã si maliotiosè hæres protraxerit immixtionem, siue aditionem in hæreditate, quos allegat hic *Lyparul.*, & secundum hanc casuum diuersitatem intelligendi sunt DD. præsertim *Bald. hic, Guid. Pap. decis. 165.* in primo casu, alias malè dicerent.

17 Hæc tamen scientia non præsumitur, quia facti est, nisi probetur *l. verius ff. de probation. cum similib.*, adeo quòd Regi incumbit onus probandi scientiam mortis feudatarij ad finem vt hæres ad duplicatum releuium teneatur in Regno nostro (*pròut ego dixi supra hac ead. q.*) & idem *Bald.* hic se subscribit distinctioni sup. factę, postquam requirit scientiam feudi, & mortis feudatarij, & quòd maliriosè distulerit se immiscere aditioni hæreditatis ad finem vt elapso anno, vel hæreditate nõ adita puniatur hæres, hæc *Bammacar. in d. apostilla,* sed in effectu coincidũt subijs, quæ dix ego, volui tamen ob eius authoritatem apponere.

F 2 Deniq;

Deniq; vt omnis prorsus dubitatio
18 tollatur circa hanc materiam ad finẽ vt Vassallus ob nõ petitam inuestituram, elapsumq; annum duplicati releuij pœna puniatur; tria copulatiuè requiruntur. Primo vt successor sciuerit prædecessoris mortem, eiusq; diem, vel Domini. Secundo quòd sciuerit rem esse feudalem ad quam succedere intendit. Tertio vt sit filius Vassalli, qui hæreditatem parentis adiuerit, & post istam aditionem tempus legitimum elapsum fuerit ita hęc tria ponit *Rosental. d. cap. 6. concl. 48. num. 5. ex DD. supra citatis.*

ARGVMENTVM.

Annus, & dies vel mensis ad petendam inuestituram vtilis, vel cõtinuus Vassallo defluit quæritur, & tres afferuntur Doctorum sentẽtię, alij vt sit vtile. alij continuum, Alij vt continuum sed vt feriæ hisq; similia computentur, non cętera impedimẽta legitima, quæ excusant, & demum concordantur reiecta Hermanni Vultei sentẽtię.

SVMMARIVM.

1 *Tempus vtile non currit impedimento durante.*

2 *Feriæ similesq; dilationes non impediunt tempus continuum.*

3 *Omne tempus regulariter præsumitur continuum.*

4 *Annus ad petendam inuestituram vtilis est secundum vnam Doctorum sententiam.*

5 *Iacob. Aluarot. sententia dicentis annum à principio vtilẽ, deinde continuum, reijcitur, prout etiam Herm. Vult. nu. 9.*

6 *Annum ad petendam inuestituram continuum Vassallo existimarunt alij DD. quod reijcitur à Rosental.*

7 *Concordantur diffidentiũ sententiæ in hac materia duplici cõsideratione adhibita, et nu. 8.*

QVAESTIO XXIII.

Ncidenter, sed nõ ab re hic quæro si annus, & dies, vel mensis elargitus ad petendam inuestituram sit iudicandus, vt tempus vtile, vel continuum, hoc .n. proderit scire, quia si hoc anni spacium vtile fluere debet
1 vassallo tunc, iusta impedimenta eius cursum impediunt, adeo vt si centum annos duret impedimentum, adhuc non currat ita *Bald. in l. falsam C. si ex fals. instr. Ias. in §. rursus nu. 73. Instit. de action., ex tex. in l. penult. §. filius ff. de bonorum poss. secund. tab l. annus ff. de calumn. Ludolph. Schrader. de feud. p. 6. cap. 2. num. 64. Alex. cons. 71. num. 7. & cons. 84. num. 3. lib. primo, Socc. Sen. cons. 80. num. 5. lib. 3.* prout latè inferius, dicam.

2 Si continuum Vasallo hoc tempus fluere debet, tunc feriæ similesq; dilationes computandę sunt, vt dicunt
3 supra citati DD., In dubio tamẽ omne tempus continuum esse præsumendum dixerunt Canonistæ per illum *tex. in clem. prima in verbo continuum de restit. in integr. Ioachin. Mynsiger. obser. Cam. Imperial. cent. 3. obser. 59. nu. 2.* Et regulariter omne tempus continuum currere tradit, *Marc. Ant. Bard. de temp. vtili, & continuo cap. 3 num. 9. mihi in tractatibus tomo 5.*

4 Existimarunt nonnulli, hoc anni spacium à lege præfinitum ad petendam inuestiturã Vassallo vtiliter currere, illudq; ideo vtile, quia iustę causæ, iustaq; impedimenta impediant eius cursum ità hanc sententiam docuere ex citramontanis, *Nicol. de Neap. Andr. de Iser. & Præpos. in d. cap. primo quo temp. miles, Bald. in c. primo §. fin. num. primo, & 2. de probib. feud. alien. per Lothar. vbi Præposit. Matth. de Afflic.*

Afflic. nu. 5. sequitur Aluarot. in c. primo num. 12. quo temp. miles, Iul. Clar. in §. feudum q. 49. num. 3. Iacob. de Beluis. & Martin. Laudens. in d. cap. primo quo temp. miles, & in c. primo de Vassall. qui contra const. Lothar. Ex vltramontanis Vdalric. Zas. de feud. p. 6. n. 3. et 6. Matth. Vuesembec. de feud. cap. 8. num. 6. Franc. Sonsbecc. de feud. p. 11. num. 10. Ioann. Blanc. in epit. feud. lib. primo cap. 3. num. 14. Schrader. de feud. p. 6. cap. 2. nu. 49. et 63. Henrich. à Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 46. num. 2. Herman. Vult. de feud. cap. 7. num. 71. cæteriq; passim,

5 reiecta illa Iacob. Aluaroti sententia dicentis vtile esse quòad initium, sed deinde continuum esse prout ipse dicit *in c. primo num. 12. quo temp. miles, & Vult. loco infrà allegando.*

Alij cohęrentes pręsumptioni in
6 dubio, & regulæ dixerunt hoc anni spacium fluere continuum Vassallo, adeo, vt iusta impedimenta non impediant, sed postea elapso anno succurrendum, est Vassallo restitutionis remedio prout latè defendit *Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 75.* sibi contrarius *in q. 49.* cui non adhæret, imo discedit *Rosental. d. loco in glosell. E. Schrader. d. loco nu. 50.*

7 Reliqui verò, dixerunt esse continuum, non adhoc, vt iusta impedimenta iustæq; causæ impediant, sed vt dies feriati, & similia computentur, & ea inter anni lapsum occurrentia labantur Vassallo, nec prò eis excusationem mereatur, adeo, vt non computentur in termino prout fuit, *Vldaric. Zas. & Mattheus Vuesembec. locis prætitatis Iacob. de Ardizon. in Summ. Rub. 45. Io. Blanc. in epit. feud sup. allegatus, cæteriq; quibus addo Ferrar. Montanar. lib. 3. de feud. cap. 6. versic. sed et tempus.*

8 Ex quibus apparet, quod considerato hoc anni spacio potest vtraq; sententia substineri, vt sit continuum quòad quid s3. vt dies feriati currant & computentur, nec de eis excusetur Vassallus; Et vt sit vtile, quòad quid nempè quòad impedimenta, iustasq; causas impedientes eius cursum prout declarat *Henrich. à Rosental. d. conclus. 46. cap. 6.*

9 Reiecta *Herman. Vult. lib. primo cap. 2. num. 71.* sententia dicentis, quod istud tempus à principio (prò vt dicebat Aluarot.) est vtile, vt non incipiat currere impedito ex supradictis impedimentis, sed à die scientiæ esse continuum.

ARGVMENTVM.

Consuetudo, soluendi releuium ob mortem veram feudatarij, an sit intelligenda in morte pręsumpta dubitatur, & negatiua suadetur sententia, Demum noua distinctione, an sit pręsumptio sit iuris, & de iure, vel iuris tantum prò Fisco accomodatur sententia, Et quid de duplicato si in hoc casu ex contemptu Vassallus non petierit, vel non, & alia de hac morte pręsumpta in hac materia inuestiturę petendę remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *Mors aliquando ex multis præsumitur, & casus referuntur.*
2 *Intrans mare, & (suborta tempestate) amplius non visus præsumitur mortuus.*
3 *Intrans locum pesti affectum, & amplius non visus præsumitur mortuus.*
4 *Congressus pugnam crudelem, & amplius non visus præsumitur mortuus.*
5 *Ex diuturnitate temporis quis præsumitur mortuus si non reperitur.*
6 *Mors in materia stricta de naturali, & verè probata intelligitur.*
7 *Mors intelligitur de ciuili in casibus expressis, ampliatur, et limitatur remissiuè.*
8 *Mors præsumpta, an habet locum in releuio dubitatur.*

9 *Mors certa esse debet, vt currat tempus petendæ inuestitura, & circa mortem duo requiruntur, quorum alterum non sufficit.*

10 *Scientia mortis concludenter probanda pro duplicato releuio.*

11 *Scientia probatur ex quinq; sensibus corporeis.*

12 *Excluditur probatio præsumpta in præiudicialibus, & quando tractatur de commodo pecuniario.*

13 *Fisco incumbit onus probandi diem mortis, & scientiam Vassalli.*

14 *Authoris concordia in hac re, & pro Fisco ponderatur.*

15 *Ob mortem præsumptam præsumptione iuris, et de iure releuium debetur si Vassallus petit inuestiturem.*

16 *Ob mortem præsumptam præsumptione iuris tantum soluitur releuium, sed repetitur data probatione in contrarium.*

17 *Mors præsumpta est subintelligenda sub naturali nè Fiscus fraudetur releuio, & feudum esset in suspenso.*

18 *De ignorantia mortis permulta remissiuè.*

19 *Elapso anno mortis præsumptæ, tunc Vassallus contemnens Dominum soluet duplicatum releuium si non petierit inuestituram.*

20 *Duplicatum releuium solutum ob contempum Domini non repetitur à Fisco per Vassallum.*

QVÆSTIO XXIV.

Soluendum esse releuium ab hęrede in casu mortis Vassalli ob renouationem inuestiture re iā satis superq; in hoc tract. diximus, & dicemus, insuperq; diximus mortem Vassalli esse intelligēdam de morte vera naturali, & probata, non autem de ciuili iam declarauimus, eamq; probari debere per Vassallum vel per eum, qui eam allegat, vt infra, quo casu Vassallus mortem sciens intrà annum denunciare debet, & petere inuestituram, Sed quid si mors nō
1 esset vera, sed præsumpta; cum aliquibus in casibus quis præsumitur
2 mortuus, vt potè si intrauerit in mare ibiq; exorta fuerit magna tempestas, & postea transacta tempestate, & expectatò tempore ad redeundum destinato, amplius nō comparuit, quia tunc præsumitur mortuus, *ita Hieron. Prauidel. de peste nu. 2. versic. quod hic in tractatibus mihi tom. 18. fol. 178. in*
3 *nouiss.*, Item si quis iuerit ad locum vbi magna est pestilentia, & postmodum amplius non reperiatur, nec redirer quià mortuus pręsumitur, *idem*
4 *Prauidel. ibidem num. 4.* vel si iuerit, cū Domino ad pręliandum contrà magnum exercitum, & commissa crudeli pugna amplius Vassallus visus non fuerit, tunc mortuus ibi præsumitur, vt affirmauit, *idem Prauidel. ibidem num. 3. Io. Crotus de testibus versic. cir-*
5 *ca hunc quartum nu. 155.* cęterisq; in casibus, in quibus lex pręsumit quem mortuum, vt ex diuturnitate temporis &c.

Nam hoc casu quid facere debeat Vassallus, an denunciare sit obligatus hanc mortem pręsumptam, & ob illā soluere releuium.

Dubitatio in eo posita mihi videtur (vt toties dixi) nos esse in materia stricta, & contra regulas iuris communis feudorum pròut est releuium,
6 & per consequens, dū in illa de morte fit mentio, semper de naturali verè probata est intelligenda, vt inferius dicam, cum illa sit propria eius significatio *ità Roland. à Vall. in tract. de lucro dotis q. 61. num. 2. & q. 95. num. 2. & 15. mihi in tractatibus nouissim. tomo 9. fol. 376.*, Quinimo, vt alias dico,
7 & si appellatione mortis veniat ciuilis mors, quia naturali ęquipollet, *ità Ascan. Clement. de patr. potest. cap. vlt. num. 2.* tamen hoc non intelligitur simpli-

simpliciter, sed in casibus expressis, *ita Phanuc. de lucro dotis nu.* 13. *mihi in tra-ctatib. 40. 9. fol.* 414. quinimò multis modis limitat *ibidem idē Ascan. Clement.* & nos diximus alias, quòd hæc consuetudo soluendi releuium non habet locum in morte ciuili.

8 Sed an mors præsumpta veniat sub ea intelligenda, dubito de hoc casu, cum & si differentia esse videatur inter ciuilem, & præsumptam, cum ciuilis non præsupponat naturalem; sed tantum ademptionem capitis de Ciuitate. Præsumpta autem præsupponere potest mortem naturalem, nempè, vt ille, quem lex præsumit mortuum, sit verè mortuus, ideoq; cum hæc præsumpta possit continere naturalem mortem, ideò etiam de naturali intelligenda est.

9 Insuper adhòc, vt Vassallus petere teneatur inuestituram, duo prò certo habere debet, nempe vt mors sit sequuta, & vt ipse Vassallus verè sciat mortem euenisse *ex cap. primo quo temp. miles l. itē post alios Rosental. de feud. cap.* 6. *concl.* 47. *et* 48. *num.* 3. *tit. quib. mod. feud. acquir. Gothofred. Ant. disput. feudal. thesi* 2. *sub lit. D. tit. de renouat. inuestituræ, Scrader. de feud. par.* 6. *cap.* 2. *num.* 14. *cæteriq; passim*, hæc autem duo copulatiuè concurrere debent dicunt nostri feudistæ, alterum autem non sufficere, nec vnum verè, & alterum per æquipollens, sed omnia copulatiuè verè, & specificè concurrere debent *gloss. in d. cap. primo quo temp. miles vbi Afflic. in princip. Bald. in c. primo num.* 4. *de capitul. Corrad. Iacobin. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti num.* 35. *Frecc. lib.* 2. *author.* 3. *nu.* 8. *et* 10. *& lib.* 3. *de different. inter feud. ex pacto, & hæreditarium differ.* 26. *Thom. de Marin. de generibus, & qualit. feud. tit.* 2. *par.* 2. *num.* 64., & hanc esse communem refert *Rosental. d. loco*, cum hoc in casu tractatur de amissione iuris, nempè feudi, seù in eius locum

10 de pena duplicati releuij, & quando tractatur de amissione iuris alicuius; vel de inducenda pœna tunc scientia concludenter probanda est, & omniū qualitatum rei ità *Lancellot. de attetat. par.* 1. *cap.* 4. *num.* 7.. 8. *& nu.* 10. Scientia autem dicitur verè illa, quæ assignatur per aliquos ex sensibus corporeis, vt per visum, auditum, tactum, odoratum, vel gustum, his autem sen-

12 sibus vera scientia probatur; & in his quęsunt magni præiudicij, quia Vassallus certat de damno vitando .i. de non soluendo releuium, mors debet probari verè, & non præsumptiuè *Bart. in l.* 2. *§. si dubitetur num. primo ff. quemad. testam. aper.* maximè dum tractatur de commodo pecuniario, *Addentes ad Bartol. in tract. de testibus in verbo maius periculum col.* 4. *Menoc. de arbitr. iud. casu.* 284. *num.* 666. sed qui mortem ad tuum commodum allegat debet illam probare *idem Menoc. de arbitr. iudic. d. loco num.* 667. *& de præ-*

13 *sumpt. lib.* 2. *præsumpt.* 83. *num.* 6. Vnde si Fiscus prætenderet Vassallum esse mortuum, ipse probare deberet, & alibi diximus, quod dispositio de morte maximè in materia stricta est intelligenda de morte naturali probata, & vera.

Quid ergo dicendum in hoc casu? in quo interest Domino, & Vassallo, dum Vassallus vellet immicti in possessionem feudi inuestituramq; habere, & interest Domino nempe releuiū habere, & hoc casu nec Dominus habet releuium, nec Vassallus immictitur, & sic essent in suspenso.

14 Ego vero inter hæc extrema mediam profero sententiam, quod aùt ista præsumptio est iuris, & de iure, aùt iuris tantum.

15 Primo casu quando est iuris, & de iure, vt quia lex habet Vassallum prò mortuo verè, & tunc nè feudum sit in suspenso, eiusq; possessio, & Dominus releuio non fraudetur, dicerem quod Vassallus debet petere inuestituram, immissionem habere, & soluere rele-

uium

uium, quià ipse habet extrema releuij nempè mortem feudatarij eiusq; scientiam, quæ per illas præsumptiones iuris, & de iure liquidò, & verè probata esse dicuntur liquidissimæ enim probationes sunt tales, presumptione, quia, & si non dicunt testes, dicit lex quę maiorem habet authoritatem quam testes.

16 Si vero esset præsumptio iuris tantum, tunc peteretur inuestitura, & releuium solueretur, sed esset repetibile, in casu quo data probatione in contrarium probaretur Vassallum esse viuum, & tunc tanquam indebitè solutum esset repetēdum per Vassallum à Fisco per ea quę adhoc adducit *Rosental. de feud. cap. 6. concl.* 48. *num.* 2. *ex doctrina Isernia, & aliorum infrà allegandorum*.

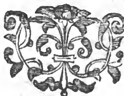
Sicquè vides quod licet alias consuetudo releuij in morte naturali ve-
17 ra esset intelligenda, tamē hic ex necessitate, ne Fisci interesse vertatur, & nè Vasalli feudum sit in suspenso, & vt Dominus habeat certum Vasallum, à quo posset seruitium habere, dicendum est, quod in hoc casu hæc consuetudo releuij locum habeat in hac morte præsūpta probata per presumptiones iuris, & de iure, & etiam per præsumptiones iuris tantum admissa dicta declaratione, & hæc mihi videntur rationabilia.

18 Tu tamen si vis videre nonnulla de morte in hac materia quando Vassallus excusatur ob ignorantiam verę, vel putatiuè mortis sui predecessoris adeas *Andr. de Iser. in cap. primo num.* 8. *quo temp. miles, & ibi Nicol. de Neap. Iacob. Aluarot. in fine num.* 15. *Laudens num.* 31. *Afflic. num.* 32. *Picus num.* 44. *Chasien. in consuet. Burgund. rub.* 3. *§. primo in verbo ou le personne num.* 7. *Capyc. in inuest. feud. in verbo feudorum inuestitura col.* 2. *§. credulus Schrader. p.* 6. *cap.* 2. *num.* 14. *Rosental. d. loco nu.* 3.

19 Sed an duplicatum releuium locū habebit in hoc casu, dicas, quod aut Vasallus sciens mortem istam præsumptam, & contemnens Dominum non petierit, & sic ex contemptu mulctandus est pœna duplicari releuij, *ita Rosental. d. loco nu.* 3. quinimo si probaretur deinde verè Vassallum non esse mortuum, adhuc duplicatum releuiū non est repetendum a Fisco, *vt dicit ibi Rosental.* loquens de feudi amissione, quia sufficit, vt semel contempserit Dominum.

Aut non ex contemptu, sed quia adhuc dubitabat, & tunc excusatur tanquam ignorans *Iacob. Aluarot. in c. primo num.* 11. *quo temp. miles Laurent. Syluan. de recognit. feud. q.* 63. *nu.* 12. *Vult. de Feud. lib. primo cap.* 7. *num.* 21. *Rosental. d. loco nu. primo*.

Finis primę partis Tractatus de iure Releuij.

AN-

ANDREAS CAPANVS DE IVRE RELEVII

PARS SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Nonnulla circa releuij solutionem pertinentia in hac secunda Tractatus parte dilucidanda indicantur, primaq; fronte querẽdo, an releuium sufficiat esse solutum procuratori tantum, vel Domino solui necesse sit, resoluiturq; questio quatenus de seruitio habetur, sufficere, quod procuratori soluatur, habita Domini notitia, hoc tamen de iure communi, quod de iure Regni limitatur sat esse si solutum proponatur Regiæ Cameræ Summ.

SVMMARIVM.

1 *Materia secundæ partis proponitur.*
2 *Solutio Releuij, an sit facienda Domino, vel eius Procuratori.*
3 *Tex. in c. si quis per triginta, an procedat si seruitium feudale fuerit præstitum Procuratori Castaldo, vel Aerario Domini.*
4 *In præscriptione requiritur scientia præscribentis, & præscripti.*
5 *Dominus præsumitur ignorare factum Procuratoris.*
6 *Scientia Domini specificè probari debet.*
7 *Scientia, & pacientia Procuratoris non nocet Domino feudi.*
8 *In præstatione seruitij requiritur scientia Domini feudi.*
9 *Præstatio seruitij sufficit si facta est Regie Cameræ Summariæ, vel in alijs partibus Curiæ Domini habenti mandatum apertum generale, & num. 10.*
10 *In Regno nostro sufficit Releuium solui Regiæ Curiæ.*
11 *Procuratores Regij quot sint remissiuè.*

QVÆSTIO I.

1

Ecunda nostri tractatus de releuio parte nõnulla cõtinetur quæ ad releuij solutionẽ pertinebunt, scilicet vt cui faciẽda, à quo fieri debeat, de tempore, loco, ijsq; similibus, ideoq; hic breuiter primo loco quęro, Dum procuratoris
2 gesta, Domini gesta videntur, si solutio releuij fuerit facta procuratori, non autem Domino, an hoc casu Vassallus debeat liberationem consequi, vel debet Domino immediatè solutionem facere, *Octauius Bũmacar. præceptor meus in c. si quis per triginta q. 13.*
3 *si de feudo defuncti* loquens in seruitio feudali, sub quo releuium contineri iam diximus, hanc videtur ex multorum auctoritatibus decidere quæstionem quærens vtrum si Vassallus soluerit seruitium Procuratori, vel Castaldo, vel Aerario Domini, non autem ipsi Domino inducatur præscriptio in feudo sicq; non procedere *tex. in d. c.*
4 *si quis per triginta*, eiusq; decisionis rationem assignat, quia in pręscriptione requiritur scientia præscribentis, & præscripti, & sic Domini, & Vassalli vnde cum scientia Procuratoris non sit sciẽtia Domini, meritò præscriptio procedere non potest, ad finem .n. vt præscriptio currat per Dominum requirit *tex. in d. c. si quis per triginta*, vt seruitium Domino exhibeatur per præscribentem ergò necessarium videtur, vt Domino fiat solutio non autem Procuratori. Sed

Sed ad hanc oppositionem responderi potest quod in casu prædicto sumus in præscriptione, quę odiosa est & ideo verba tex. sunt strictè (prout iacent) intelligenda.

Insuper in præscriptione feudali (vt modò annui) requiritur scientia præscribentis,& scientia præscripti,& sic vtriusq; sed cum præscriptus sit Dominus,non autem Procurator,non videtur scientia Procuratoris esse scientia Domini, maximè cum Dominus semper præsumatur ignorare factum Procuratoris, nisi probetur illud sciuisse *glo. in l. si aliquem in verbo ignorans vbi Bartol. ff. de acquir. possess. Io. Andr. in c. gratia de rescriptis in 6. Socc. Sen. cōs. 263. num. 12. lib. 2.* adeo vt dixit *Andr. de Isern. in d. c. si quis per triginta col. prima*, quod scientia Domini debet specificè probari, cum probabiliter Dominus possit ignorare gesta à suo Procuratore, vt dicit *gloss. in l. si res obligata ff. de legat. primo Marin. Freccia loco in fin. allegando Alex. cons. 136. nu. 10. col. fin. vol. primo*, qui tantum in quędam pauca verba prærumpit in casu illius consultationis dum tractabatur de tractatu facto per procuratorem,quod si procurator sciuerit, &

7 passus esset, tunc hæc scientia, & patientia Procuratoris non nocet Domino *ex tex. in l. item veniunt §. petitam ff. de petit. hæreditatis* cum alijs concordantibus, ergò idem dicendum in casu nostro, vt solutio facta Procuratori non noceat Domino, qui ignorauit talem solutionem, Ego vero supra dicta, vt non habeant locum declaro.

8 Declaratur primo quod si Dominus aliquo modo sciuerit hanc solutionem factam esse Procuratori tunc talis sciētia pręiudicat ipsi Domino, vt dicunt prefati DD. hanc etiam sententiam sequutus est *Marin. Freccia de author. Baron. author. prima q. 28. num. 5. circa finem* assignando rationem supradictam, quòd dum in solutione seruitij requiritur scientia Domini; sed scientia Procuratoris non est sciētia Domini, ergo solutio facta Procuratori non nocet Domino.

9 Declara secundo quando scientia esset tacita, vt quia madatū esse apertum, & generale vel amplissimū prout in Regno nostro est Regię Camerę Summarię *prout dicunt DD in Rub. const. de offic. Magn. Camerar. vbi Regnicola Marin. Freccia de subfeud. lib. primo tit. de offic. Magn. Camer. nu. 6. fol. 40.* de qua potestate Procuratoris Regis, & sic Cæsaris, & Fisci *Frāc. de Pōte de Potest proreg. tit. de regal. imposit § 5. nu. 25.* & in alijs locis, vt in Imperio dicitur Camera imperialis, in Sabaudia Camera Ducalis, & sic in alijs partibus.

Declara 3. quando esset pręfinita persona, cui facienda esset talis solutio vt in seruitio feudali in Regno nostro, quod soluitur Regiæ Cameræ, & in solutione releuij, quod mandatum est per consuetudines, & per const. Regni post mortem vt soluatur Regię Curiæ, cui si fuerit facta solutio tunc liberatus esse dicitur Vassallus, quia Regia Curia gerit officium Procuratoris Cæsaris in nostro Regno.

11 Quot autem sint species Procuratoris Regis nempe tres, alius dicitur Procurator Regis, alter fiscalium, alter patrimonialium, & alter Cæsaris Carauita super Ritibus *Rit. 27. num. 5. cum seqq.*

In iure Pro Duce Areolæ cum Regio Fisco.

ARGVMENTVM.

An Baro teneatur soluere releuium de eo, quod sibi donatur ab vniuersitate per nominatione Cameræ reseruatæ singulis annis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Barones Regni nostri habent Cameram reseruatam ab hospitio militum in vna eorum terris.

2 Baro potest nominare Cameras reseruatas omnes terras suas titulo decoratas.

3 Fiscus prætendit medietatem quantitatis annuæ donatæ à Vassallis Baroni ob nominationem Cameræ reseruatæ.

4 Releuium non est ordinatum de iure communi feudorum, sed ex more Regnorum.

5 Releuium non extendendum, vt irrationabile.

6 Releuium est medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur.

7 Fructuum variæ species.

8 Donationes factæ à Vassallis Baroni pro nominatione Cameræ reseruatæ non contineri appellatione fructuum.

9 Exemplationes protocollorum non veniũt sub appellatione fructuum, sed redditũum.

10 Distributiones quotidianæ, siue obuentiones non veniunt appellatione fructuum ex duplici ratione, & num. 12.

11 Donatio annui redditus facta à Vassallis pro Camera reseruata, est ad libitum, & nu. 17. 24.

13 Acceptum siuè acquisitum ex propria industria non venit sub restitutione fructuum.

14 Donatum Baroni pro iucundo eius aduentu non continetur sub locatione fructuum.

16 Releuium non debetur de prouentibus criminalibus, eiusq; ratio expenditur.

16 Nominatio Cameræ reseruatæ fuit concessa Baronibus ab onera seruitiorum.

18 Annui redditus incerti, nec perpetuo duraturi inter mobilia numerantur.

19 Annuæ prastationes personales veniunt appellatione mobilium.

20 Feudum non potest consistere super introitibus incertis, nec perpetuis.

21 Regiam Cameram nunquam condemnasse Barones contradicentes ad soluendum releuiũ de prædicta donatione refertur.

22 Res iudicata non dicitur, vbi discussio non præcesserit.

23 Donatio facta à Vassallis Baroni pro Camera reseruata est antidotalis non autem necessario obligatoria.

25 Assensus Regius super tali donatione non facit perpetuum redditum.

26 Assensus tunc quaternat quando id expressum est.

27 In ambiguis contra Fiscum iudicandum.

28 De donatione annua quam faciunt Vassalli Baroni, vt Capitaneus sit Doctor, nec releuium deberi infertur.

29 Laudimium debetur de lucro annuæ transactionis, vel concordiæ facta cum Vassallis.

QVAESTIO II.

1 Serenissim. Rex Catholicus singulis huius Regni Baronibus gratiam fecit, vt possint nominare vnam ex eorum terris Cameram reseruatam, quæ non tenetur hospitari milites, nisi per transitum, vt legitur, in gratijs concessis ab eod. Rege *cap. 32. fol. mihi 61.*

2 Quæ gratia fuit ampliata, vt Barones quot titulos habent tot terras nominare possint.

Cumq; hac potestate, uti uoluisset Dux prędecessor Ayerolę, Comes Vicari nominauit prędictas eius terras Cameras reseruatas, ob quod vniuersitates ipsę, vt gratas se redderẽt, donauerunt ipsi Duci nonnullas annuas pecuniarum quantitates durante nominatione prædicta: Ad pręsens vero mortuo dicto Duce factus est casus

3 solutionis releuij, & præcipuè Regius Fiscus prętendit medietatem dictarum pręstationum peruenientium ab vniuersitate pro nominatione Came-

ræ reſeruatæ. Ex aduerſo Dux ſucceſſor ad talem ſolutionem ſe non teneri arbitratur; at ipſe qui Ducis partes tueor hanc prætẽſionem Regij Fiſci nullo iure ſuſtineri poſſe, ex infraſcriptis iuſtiſſimè opinor.

Primo loco animaduertendum erit,
4 releuium non reperiri ordinatum de iure communi feudorum, ſed inductũ ex quodam vſu, & more, *vt dixit Andr. de Iſern. in cap.* 1. §. *ſed & res nu.* 7. *per quos fiat inueſt. & in cap.* 1. *n.* 14. *de cap. Corr.* eſt benè verũ quod in conſt. poſt mortem ſtatuitur dari inueſtituram Baroni recepto ab eo aliquo releuio, vt moris eſt, *& Andr. loco cit. per quos fiat inueſtit. nu.* 7. *&* 8. dicit iſtud
5 releuium, eſſe onus irrationabile, & propterea non extendendum, *& num.* 11. dicit, quod iſtud onus non ineſt feudo, ſed eſt quædam præſtatio extrinſeca à feudo, *& Frecc. lib.* 2. *autb.* 3. *num.* 2. *&* 3. omnia prædicta recenſet, & addit hanc præſtationem releuij eſſe odioſam, & improbo more ſucceſſiſſe ex vſu Gallorum tunc in Regno viuentium; vnde ex prædictis habetur clara concluſio, releuij ſolutionem tali modo inductam, eſſe reſtringendam, & in dubio contra Regium Fiſcum iudicandum, *Iſern. in* §. *ſed & res num.* 10. *per quos fiat inueſt.*

Secundo loco, memoria recolendũ
6 eſt, releuium eſſe medietatem fructuũ illius anni, quo feudatarius moritur, *Iſern. in d. conſt. poſt mortem in fine, & in cap.* 1. *num.* 14. *de capit. Corrad. Freccia loco cit. lib.* 2. *auth.* 3. *num.* 5. *Iacob. de Ayell. de iure adhoæ num.* 70. Fructus vero aut eſſe naturales, vt ſunt vuæ, &
7 poma, *l. fructus, ff. de vſur. glo. in cap. grauis de reſtit. ſpoliat.* aut induſtriales, ſicuti ſunt frumentum, ordeum, lac, pilus, & lana pecudum, *l. in pecudum eod. tit.* vel ciuiles cuiuſmodi ſunt penſiones domorum, ceteriq; annui redditus, *l. vſuræ, & l. prædiorum, ff. de vſur. Franch. deciſ.* 254. *num.* 4. *& deciſ.* 172. *deq; iſtis latè Conſil. Gizzarell. deciſ.* 34. *per totum.*

Iactis igitur his fundamentis, dici-
8 tur. Primo, donationem factam Baroni pro nominatione prædicta, appellatione fructuum nõ venire, ſed ſub obuentionum vocabulo contineri, fructus namq; ſunt ij, qui ex re immediatè percipiuntur, *l. item ſi fundi, ff. de vſufruct.* Obuentiones verò dicuntur eæ, quæ occaſione rei, & propter rem perueniunt, *Alciat. in l. ſi vrbana, vbi Iaſ. num.* 6. *ff. de condit. indeb. latè Barboſ. in l. diuortio* 8. *ſi vir, num.* 38. *ff. ſol. matrim.* & ſe habent ad fructus, vt ſe habet genus ad ſpeciem, *Panormit. in cap. ad audientiam il primo, num.* 15. *ext. de præbendis, argum. tex. in cap. cum inter extr. de verb. ſignific. Redoan. de reb. Eccleſ. non alienand. q.* 14. *in princip. Roderiq. de annuis reddit. lib.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 12. Porrò id quod dicitur fructus, & obuentiones contradiſtingui, probatur *ex tex. in l. venationem, ff. de vſur. iuncta l. vſufructuarium venari, vbi glo. ff. de vſufr.* vbi ſtatuitur venationem, quæ ex fundo immediatè non percipitur, *vt dixit Bart. in l. cum in plures, verſ. examinemus, ff. locati,* in fructu non eſſe, niſi fructus fundi ex ſola venatione conſtent, cum ergo donatio, de qua agitur, non percipiatur immediatè ex feudo, ſed eius occaſione, vt inferius dicitur, ergò de ea releuium aliquod ſolui non debet.

Secundò deducitur, nam fructus ſuaptè natura dicuntur ij, qui ſingulis annis renaſcuntur, *d. l. diuortio,* §. *ſi vir in fundo, ff. ſolut. matrim. glo. notab. in l. ſi ex lapidicinis, ff. de iure dot. Iaſ. in l. quædam,* §. 1. *ff. de edend.* Quò fit, vt
9 relicto vſufructu hæreditatis non veniant redditus peruenientes ex exemplatione prothocollorum Notarij, ex quo illi ſunt incerti, nec renaſcuntur, *Bart. in d.* §. *ſi vir in fundo num.* 3. *l. quædam,* §. *nihil num.* 6. *ff. de ædend. Boer. deciſ.* 19. *num.* 5. *Guid. Pap. deciſ.* 541. *num.* 4. *& Barboſ. in d. l. diuortio,* §. *ſi vir in fundo num.* 37. Veniunt tamen ſub nomine redditũum, ſeù obuentionem,

nem, *ut dicit idem Barbosa loco proximè citato num. 4. arg. eorum, quæ dixerunt glo. in c. grandi in verbo de redditibus de neglig. Prælat. num. 6. Alciat. in l. fugam in princip. ff. de verb. significat. quo argumento ductus Cassan. in consuet. Burgund. rubr. 4. §. 17. vers. primo quæro num. 4.* dixit successiones manus mortuæ, quæ deferunrur Dominis, non venire sub vocabulo fructuum, cum ea non percipiantur nisi semel. At quia huiusmodi donationes non renascuntur, quia sunt incertæ, & ad beneplacitũ Vniuersitatis; Idcirco summo iure de eis releuij solurio denegatur.

Tertio, probatur à simili, enimue-
10 rò distributiones quotidianæ, quæ obuentiones nuncupari possunt, non dicuntur appellatione fructuum venire, *cap. licet vobis, extr. de præbend. cap. fin. de rescriptis in sexto, cap. vnico de cleric. non resident. in 6. disertissimè Oldrad. cons. 118. incip. ex virtute, Boer. decis. 340 num. 4. & nouissimè Gratian. discept. forens. lib. 2. cap. 283. nu. 15.* Cuius dicti duplex est ratio. Prima, quia cum similes distributiones dantur ex assistentia in diuinis officijs, & sic propter operam personæ, ideo non augetur corpus p̃bendæ, licet Canonicus eas percipiat occasione præbendæ, *ita Oldrad. loco proximè citato,* qui alleg. ad hoc probandum *text. in l. vsus aquæ, ff. de vsu, & habit. & in l. prætoris, ff. de seruit. rustic. prædiorum, & in l. mala, §. vlt. ff. de aliment. & cibar. legat.* Secunda ratio, & validior, quam assignat idẽ *Oldrad. loco prædicto,* est, nàm tales distributiones pendent ex incerto euẽtu, nec sunt stabiles, & firmæ; idcircò nullam similitudinem habent cum fructibus, qui sunt certi, *argum. l. sancimus, §. si quis autem talem, ff. de donat.*
11 Cum autẽ donatio huiusmodi possit ad libitum vtriusq; partis, tam scilicet Baronis, quam etiam Vniuersitatis infirmari, nullatenus affirmandum inter fructus, redditusque certos posse con-
12 numerari; Cæterum id, quod dicitur distributiones quotidianas sub nomine fructuum minimè contineri, fallit nisi ex p̃benda, seù Canonicatu nulli fructus percipiantur propter tales distributiones; tunc enim distributiones ipse vsumfructum obtinent, ita in proprijs terminis *Tiber. Decian. cons. 43. num. 13. vol. 1. Felin. cons. 17. quos refert, & sequitur Ricc. in prax. rer. quotid. resolut. 290. num. 2. & 5.*

Ex quibus iam dictis elicitur conclusio, quod obuẽtiones, idest ea, quę occasione rei percipiũtur appellatione fructuum non venire, nisi fructus redditusq; tales constent solummodo ex similibus obuentionibus. Cum igitur ex his feudis percipiantur maximi redditus (vt apparet ex nota introituum) penitus est negandum donationem de qua agitur, quę obuentio nuncuparur, inter fructus posse referri, maximè in odiosis, & exorbitantibus (prout est releuij solutio) in quibus fit stricta interpretatio, nec receditur propria verborum significationem, *l. 1. §. si is, qui nauem, ff. de exercit. actio. l. si non aliter, ff. de legat. 3.*

Secundo principaliter facit notissi-
13 mus iuris axioma, ꝙ grauatus restituere quicquid à re aliqua perceperit, non tenetur restituere id, quod ex propria industria acquisiuit, ad hoc probandum allego primo *tex. in l. venditor la seconda, ff. de hæred. vel action. vend.* dicitur enim ibi, quod si venditor hęreditatis alteri seruum hęreditarium vendidit, & seruus penès secũdum emptorem est mortuus, non tenetur pretium acceptum primo emptori restituere, ex quo seruus eodem modo mortuus fuisset penès ipsum primum emptorem, & sic id, quod venditor ex propria industria acquisiuit, restituere non tenetur. Secundo allegatur *tex. in l. 3. ff. ad leg. falcid.* vbi statuitur hęredem, qui vendidit hęreditatẽ nullius penitus vtilitatis, non posse adstringi pecuniam ex venditionem redactam creditoribus, &

legatarijs communicare; Etenim licet occasione hæreditatis lucrum fecerit, attamen principaliter ex sua negotiatione, & industria acquisiuit. Tertio, adducitur *tex. notab. in l. socium*, §. 1. *ff. pro socio*, decernit ibi I. C. socium hæredem institutum occasione societatis non teneri hæreditatis socijs cōferre, quamuis enim ipse tale commodum ex causa societatis nactus fuerit, principaliter tamen fuit contemplata eius persona, hæc sunt formalia verba Bartol. in eo tex. per quem tex. *Alciat. Valasq. in praxi partition. & collat. cap. 13. num. 5.* dicit filiumfamilias teneri conferre totum id, quod ex pecunia patris acquisiuit, & sic pater fuit causa immediata acquisitionis, secùs si
14 mediata tantum, nam eo casu filius sibimetipsi acquirit. Quarto comprobatur, nam si Dominus locatis fructibus feudi, ad feudum ipsum venerit, & Vniuersitas prò suo iucundo aduentu aliquid ei donauerit, id non venit in locatione, notabiliter *Oldrad. cons. 129. Par. de Puteo de reintegr. feud. cap. incip. & quia sub tit. an facta concessione feud. Boer. decis. 19. nu. 6.* ratio est, quia in donatione contemplata est persona Domini, & non habitus respectus ad feudum; cum autem Baro talem donationem nanciscatur, potius ex sua industria, & negotiatione quam ex feudo (subditos namque suos benignè excipit, rectissimam habet iustitiæ administrationem, operatus est multoties ne terræ ipsæ, nec quidem per transitum hospitentur, mutuò eis dat maximas pecuniarum quantitates, vt earum quotidianis imminentibus necessitatibus Vniuersitates ipse subuenire queant) clarum est dictam donationem in fructu feudi non esse, sed solummodo propria industria acquisitam, vndè nullo iure de ea releuium prætendi potest.

Tertio principaliter, pro hac sententia vrget argumentum huiusmodi,
15 releuium non debetur de prouentibus criminalibus, *Frecc. de subfeud. author. 3. num. 11.* ea ratione, quia iurisdictio criminalis procedit ex mera gratia Regis, & conæret officio, & non feudo, quod adeò est verum, vt de talibus prouentibus non debeatur vita, & militia secundogenito, *Afflict. in cap. Imperial. §. præterea ducatus nu. 23. de probib. feud. alien.*

16 Vnde cum potestas nominandi Cameram reseruatam fuerit ex Regia benignitate Baronibus elargita propter tot onera, quæ Barones substinent pro seruitio Regis, sicut notabiliter dicit *Reg. de Ponte omnino videndus loco citato fol. 41. num. 20. 21. & 25.* consequens est, vt de eo, quod inde ab Vniuersitate percipitur, releuium non debeatur, ne Baro ipse dnplici onere pergrauetur, contra iuris regulas.

Tandem ad hoc, vt omnis penitus
17 tollatur difficultas, & dubitandi occasio, ex parte Ducis aduertitur, has prestationes ad libitum Vniuersitatis, feudales non esse, nec in eis feudum consistere posse, *argum. tex. in cap. vnico, §. sciendum de feud. cognit.* & hoc ea de causa, quia inter bona mobilia computantur, quod patet duplici ratione. Primo, quia quoties annui red-
18 ditus sunt incerti, nec perpetuo duraturi, inter bona mobilia referuntur, *argum. tex. in clem. prima de rebus Eccles. non alienand. latissime post alios Roderiq. de annuis reddit. lib. 1. q. 13. num. 8.* Se-
19 cundo, quando annuæ præstationes non debētur super aliqua re immobili puta fundo, sed est debitum merè personale, prout est præstatio, de qua agitur, tunc inter mobilia computantur, fuit notabile dictum *Bald. in d. c. 1. §. sciendum num. 4. quod sequitur Redoan. de reb. Eccles. non alienand. quæst. 14. num. 12. & 28.* Et hoc adeò verum est, quod *Andr. in d. §. sciendum num. 3. & Afflict. num. 5. & 6.* dixerunt feudum consistere non posse in annuis præstationibus incertis, nec perpetuò duraturis, ex quo feudum extingueretur, & ideo

& ideò eas iure feudi censendas non esse, quam sententiam latè post alios comprobat *Reg. Consil. Georg. in suis repet. feudal. cap. 42. in princip.* vnde cum eæ præstationes non sint feudales, nec iure feudali censeantur, proculdubio negandum est de eis releuium deberi, cum releuium sit medietas fructuum feudi, vt supra dictum est.

Domini hæc dicta sint ad saturitatem, vnico enim verbo poteram quæstionē soluere, dixi in principio, quod cum more non iure feudorum inducta solutio sit releuij, hic mos ex sequenti more declarationem accepit, num-
21 quam enim Regia Camera condemnauit Barones ad soluendum releuiū de similibus præstationibus, siuè donationibus, & quamuis nonnulli Barones spontè de prædictis releuium soluerint, id processit vel ex errore, vel potius ex eorum calliditate ad finem sc. postmodum cogendi vassallos ad persistendum in tali donatione, vel saltem vt ex illa solutione Barones ipsi acquirere possent possessionē lite pendēte, *vt dicit Amna sing.* 556. *et* 557. Ad hoc tamen, vt ex solutionibus p̄dictis, posset obstare exceptio reiudi-
22 catæ, necesse est, vt super hoc Regia Camera iudicasset, præcedēte discussione, quod enim non est discussum, nec iudicatum, maximè inter easdem partes non parit exceptione reiudicatæ, *Franch. decis.* 510. *num.* 8. *de Ponte cons.* 9. *nu.* 29. *& cons.* 30. *nu.* 1. *vol.* 2.

Audiui verbum vnius ex Dominis Fisci patronis, dicentis hanc donationem factam per vassallos Duci Aerolę esse perpetuam, & assensu Regio roboratam, & propterea habendam esse ad instar aliorum introituum. Cui obiectioni dupliciter respōdetur. Pri-
23 mo, quod in effectu hæc donatio habet initium ex obligatione antidorali, *Vrsill. decis.* 102. *in princip. latè de Ponte de potest. proreg. fol.* 41. *num.* 10. *Consil. Rouitus pragm.* 5. *num.* 39. *de administrat. Vniuersitatis, & pragm.* 3. *num.* 12. *de militib.* Quæ obligatio non aliter præbet actionem Domino ad cogendum Vassallos ad donandum, sed Vassalli ipsi, vt redderent se gratos prædicto eorum Domino, hanc donationem fecerunt, vnde sequitur clara iuris regula, quod de omni eo, quod agitur, inspicitur origo, & primordium, *l.* 3. *C. ad Maced. l. si tamen, ff. eod. latè Consil. Rouit. pragm.* 1. *num.* 28. *de Sen. Consi. Macedon.* si igitur hæc gratuita donatio Vniuersitatis non pendet ex obligatione necessaria, sed ex mera gratiarum actione, quonam pacto de ea releuium solui debet. Secundo dici-
24 tur hanc donationem (vt supra enunciaui) non esse perpetuam, sed ad beneplacitum vtriusque, donec sc. Baro voluerit persistere in eligendo, & Vniuersitas continuare donationem, ita namq; fiunt omnes similes conuētiones, & in specie sic constat donatio, de qua agitur, quæ pluries fuit in aula lecta.

Nec est faciēda vis in Regio assensu expedito super tali donatione, si-
25 quidem hoc Regium beneplacitum non dicitur assensus, sed Regium decretum, quod valde distat ab assensu, decretum namq; dat licentiam tātum Vniuersitati talem faciendi donationem, non obstante Regia pragmatica 5. de administrat. Vniuers. prohibente fieri donationes eorum Baronibus; assensus autem Regius nedum tollit obstaculum feudatario, cui est facta inhibitio contrahendi super feudis, sed obligat eundem feudatarium ad obseruantiam promissorum cltrà feuda, quod non aliter continetur in Regijs decretis, quorum intuitu Barones ad aliquid, nec etiam minimum obligantur.

Rursus non sequitur consequentia
26 Rex dedit assensum tali contractui, ergò introitus contenti in contractu prædicto sunt feudales, siquidem non omnis assensus quaternat, nec mutat naturam rei, nisi quando Rex hoc voluit

luis expressè, post alios latissimè *Cons. Rouit. in rubr. de feud. num.* 53. *cum pluribus seqq. & Consil. de Georgio in repet. feud. cap.* 6. ob quod cessat motiuum Regij Fisci.

Demum si in ambiguis contrà Fiscū est iudicandum, *l. non puto, ff. de iure fisci*, quantò magis in claris, ac luce meridiana clarioribus, prout est presens controuersia, optimo iure contrà Fiscum est respondendum. Cætera suppleant Domini Iudicantes, quorū religio satis est manifesta.

Pomponius Magaldus.

Pendet Decisio.

Ex quibus meo iuditio videtur decidi alia questio, nempè vt non debeatur releuium de eo, quod forsan singulis annis Vniuersitas soluit Baroni, quia ipse priuilegium fecit dictæ Vniuersitati, vt Capitaneus sit Doctor legum, prout in aliquibus Vniuersitatibus vidi, vel vt Capitaneus non sit de eadem terra.

Vide ad hec dicta per Dominum Magaldū, quæ dicit *Papon. Arrest. lib.* 18. *nu.* 6. *arrest. fina.* vbi dicit, quod Regi debetur laudimium à Barone de eo, quod singulis annis Baro exigit à Vassallis ob transactionem, vel concordiam inhitam cum ipsis, & laudimium apud illas gētes idem est quod releuium apud nos, vt supra dixi parte prima.

Insuper pro parte Regij Fisci potest considerari ratio illa concludens, nam si ob cameram reseruatam fiscus amisit partem præsidiorum fixorum, & ex hac Camera reseruata Baro recipit illam annuam quantitatem, meritò in recompensam illius amissionis debet habere saltem partem huius annuę quantitatis, ne totum fisci damnū cedat.

Andreas Capanus.

ARGVMENTVM.

An Dominus teneatur acceptare solutionem releuij ab alio, quam à succedente factam, & an sufficiat oblatio? excitatur quæstio, & adhibita distinctione, si vel nè solutio aliquid extrinsecum requirat, concluditur Dominū non esse obligatum oblatam solutionem recipere, si velit, vt Vassallus de persona petat inuestituram, & quid de ratihabitione sequuta, & quid è contrà si vassallus velit ab ipso Domino de persona inuestiri indicatur.

SVMMARIVM.

1 *Dominus an teneatur acceptare solutionem releuij factam, seù oblatam ab altero, quam à succedente.*

2 *Dominus prò releuio creditor realis, & personalis est.*

3 *Solutio ab alio facta pro creditore, illum liberat, declara vt num.* 4. *&* 5.

5 *Releuij solutio ab altero facta non liberat vassallum si Dominus vult recognosci ab ipso vassallo, & num.* 6. *&* 7.

8 *Solutio releuij ab altero facta, & acceptata à Domino liberat vassallum.*

9 *Solutio releuij facta ab altero habente mandatum speciale liberat vassallum.*

10 *Dominus de persona debet inuestire vassallum, ita volentem.*

QVÆSTIO IV.

Ccasione eorum, quæ dicit *Iason in l.* 2. *num.* 70. *C. de iur. emphit.* quę de facili vsui euētura putamus in materia releuij, cum non omnia apud nostros Regnicolas elucidata inue-

1 inuenimus; ideò excitatur quæstio, an Dominus teneatur acceptare solutionem releuij debitam à succedente, & oblatam, seù factã per tertiũ nomine succedentis, & dato pro vero articulo illo, de quo nos infra par. 5. q. 1. differemus, hunc & faciliter euenturum iudicamus. Quodq; cum Dominus pro releuio creditor sit realis, & personalis, (vt supra diximus) contra
3 vassallum, & creditor teneatur accipere solutionem ab alio factam prò creditore, & liberandum esse creditorem, docuerunt permulta iura, communemq; esse opinionem, *Salycet. in l. acceptam in fine, C. de vsur. Bald. ibidem num.* 75. videtur ex his hanc decidi quæstionem. Ego vero nequaquam arbitror ex his illam decidi, sed ex sequenti distinctione facile eius decisionem dignosci. Aut sumus in credito-
4 re simplici, qui tenetur tantum soluere, & huic solutioni nihil aliud habet annexum explicare, vel exprimere, vel alium actum facere, & tunc procedit opinio Salyceti, & aliorum, quod per solutionem à tertio factam inducitur liberatio in fauorem principalis creditoris. Aut solutio simplex non
5 dicitur perfecta, sed habet aliquid extrinseci annexum, vel aliquid consequens, vt quia quis non solum teneatur soluere, sed aliquid aliud facere vltrà solutionẽ ipsã, pròut est emphiteuta, & feudatarius, quorum alter tenetur soluere canonem, & recognoscere Dominum in directum dominũ, alter tenetur soluere releuium, & Dominum recognoscere, iurando fidelitatem, & petendo inuestituram, & hoc casu si Dominus nõ vult recipere simplicem solutionem, sed omnino velit, vt recognoscatur de persona in Dominum, tunc hæc solutio à tertio facta respui, & reijci potest per Dominum, ea nimirum ratione, quia vassallus non solum soluere, sed etiã recognoscere tenetur, prout ità in feudatario, qui non liberatur per solutionem ab alio factam, renuente Domino; *tenet Bald. in d. l. acceptam num.* 37. *verf. trigesimoseptimo queritur, C. de vsuris, quem ibidem sequitur Salycet. in fine verf. quæro an à quolibet extraneo, Iaf. in d. l.* 2. *n.* 7. *C. de iure emphiteut.* quę recognitio cum non possit fieri à tertio, sed ab ipso principali, vt ijdem DD. dicunt, ideò renuente Domino non potest tertius solutionem offerre.

Quibus terminis retentis, quod solutio Canonis, & releuij habeat annexam recognitionẽ dominij, & alia, tũc
6 succedit cõclusio, quod & si aliàs sufficeret oblatio, & depositio pecuniæ, *Iaf. in d. l.* 2. *num.* 71. *in princip.* In hoc autẽ casu nostro non nocet, nec oblatio, nec depositio pecuniæ, *vt concludit Iaf. d. l.* 2. *num.* 71. *verf. tamen*, sed in terminis nostris ex ratione, quia solutio prædicta non solum fit ad liberandum, sed ad recognoscendum primariè, & secundariè ad liberandum, ideò non tenetur Dominus oblationem, vel solutionem à tertio factam recipere, & acceptare. Vndè si Do-
7 minus vellet præcisè, vt Vassallus de de persona peteret, vel reciperet inuestituram, nec per procuratorem, nec per alium, tunc hæc solutio, vel oblatio, vel petitio inuestiturę non valeret, *ita Andr. de Ifern. in cap.* 1. *num.* 5. *vbi Afflict. num.* 57. *quo temp. miles, Iacobin. de Sancto Georg. in sua inuest. feudal. in verb. qui quidem inuestiti num.* 12. *Ludolph. Schrader. de feud. par.* 6. *c.* 3. *num.* 18. *verf. hoc tamen quod diximus.*
8 Sed si acceptauerit Dominus hanc solutionem, siuè oblationem, tunc tacita induceretur inuestiturę ratihabitio, & talis solutio reneret etiã quod à tertio facta esset sine mandato principalis Vassalli, tantò magis si Vassallus eam vel expresse, vel tacitè per scientiam ratam habuerit, quia hęc solutio respicit non solum fauorẽ Domini dum recipit releuium, & recognoscitur, sed etiam fauorem vassalli, dum inuestitur, ita in materia inuesti-

turæ petitę finè mandato, nec generali, nec speciali, sed benè concessæ. tenet *Ludolph. Schrader. de feud. par. 6 cap. 3. num.* 13. & 14. de quo dicam infra par. 5. q. 2.

9 Quòd si hic tertius haberet speciale mandatum, res esset extrà aleam, cum inuestitura per procuratorē peti possit, *cap. 1. §. sed vtrum per quos fiat inuestitura, Matth. de Afflict. in rub. quo temp. miles, Ludolph. Schrader. vbi supra num.* 11. vel si haberet mandatum generale, quia tūc sufficeret, *idem Schrader. ibidem num.* 11. *Præposit. in d. §. sed vtrum*, vel etiam nullo existente mandato, dūmodo ratihabitio subsequuta fuerit.

10 E contrà autem iudico, quod & si Vassallus vellet à Domino de persona inuestiri, non poterit Dominus per alium, nempè per procuratorem illum inuestire, tùm nè Vassallus, & Dominus ad imparia iudicentur, tùm quia inuestitura debet fieri cum honore Domini, & Vassalli, quo casu Vassallus non aliter se honoratum sentiret, nisi ab ipsa persona Domini inuestiretur, non sic si per alium, adeò vt etiam teneretur accedere locum Domini, non autem Dominus ad locum Vassalli.

ARGVMENTVM.

Vassallus an possit opponere compensationem contrà Fiscum, impediendo releuij exactionem, proponitur, & quæritur si Fiscus sit liquidus creditor Vassalli prò releuio, dubitatur cōpensationem admicti non posse: demum affirmatiuè concluditur, eadéq; affirmatiua sententia multifariam declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus prò releuio est liquidus creditor vassalli super feudo.*

2 *Sacerdoti petenti decimas non potest opponi compensatio.*

3 *Fisco petenti tributa, compensatio non opponitur.*

4 *Debitum ratione rei, vel feudi non compensatur.*

5 *Compensatio admictitur quando quantitas mutuò eodem tempore debentur, & num.* 10. & 11.

6 *Compensatio pro vassallum potest opponi contrà Fiscum pro releuio, & datur retentio num.* 7.

8 *Pœna caducitatis compensatur cum credito liquido emphiteutæ.*

9 *Canon non solutus à subfeudatario compensatur cum seruitijs in vinea feudali cōcedētis ab ipso subfeudatario præstitis.*

11 *Dilatio soluendi à lege, vel homine concessa Vassallo, vel Fisco non impedit cōpensationem, dumodo debita sint eodem tempore liquida.*

12 *Opposita compensatione, & elapso anno non habet locum duplicatum releuium.*

13 *Compensatio admictitur si vassalli creditum incontinenti liquidari potest.*

14 *Compensatio non impedit Fisco releuium exigere, si altiorem indaginem requirit.*

15 *Fellonia Vassalli compensatur cum causa priuandi Dominum de proprietate commissa per Dominum ipsum.*

QVAESTIO IV.

Sui euenturam puto quam indicaui quæstionem, cū & vassallus si ex persona sua vel prędecessoris sit Fisci creditor, (terminis suppositis habilibus in compensatione, vt aperto iure nitatur de liquido ad liquidum) possit impedire Fiscum, quin releuium exigat, illudquè cum suo credito compenset; Et præsupposito, quod priuatus sit liquidus pro suo credito, est videndum

1 an Fiscus sit pro releuio etiā liquidus creditor sui vassalli, prò quo recolenda

da sunt memoriæ, quæ diximus supra q. 5. p. 1. vbi ex Freccia, & alijs ostendimus, statim sequuta morte feudatarij nasci actionem paratam Fisco pro releuio, adeò ut contrà ipsum successorem, rem ipsam, & contrà quemlibet tertium possessorem, paratam Fiscus habeat exequutionem, pròut ita practicari in Regno nostro per Regiam Cameram, dixi supra par. 1. q. 6. & sic dum fiscus de facto habet exequutionem paratam prò releuio contrà quẽlibet feudi possessorẽ, sequitur quod eò ipso, quòd est probata mors feudatarij, aperta, & liquida sunt iura Fisco ad releuium, quod proprium est compensationis, vt aperto iure nitatur, & sic Fisci liquidum sit creditum, & habeat exequutionem paratam prò releuio, quod indubitabile est in Regno nostro.

Et quod compensatio aduersus Fiscum opponi non possit, dubitatur ex ijs, quæ tradit *glo. in cap. decimæ 6. q. 1.*
2 quæ vult, quod Sacerdoti petenti decimas non potest obijci compensatio.
3 Item & Fisco petenti tributa nec cõpensatio potest opponi, *l. 3. C. de compensat. l. aufertur, §. compensatio, ff. de iure fisci.*

Item releuium soluitur de fructibus feudi, & propter feudum, siuè ex feudo debetur, vt supra dixi in principio
4 huius tractatus, & per consequens sẽper quod debitum est ratione rei, feudi, vel possessionis compensatio non admictitur, ita argumentatur in contingenti quæstione, *Io. de Petruccia singul. 3. num. 1.*

5 Item compensatio tunc admictitur quando quãtitates mutuò eodẽ tempore debitæ sunt, *l. si constat, C. de compensat.* vnde cum debitum vassalli sit ante mortem, & debitum Fisci sit post mortem, videtur quod compensatio admictenda nequaquam sit.

His tamen non obstantibus, cõtrariam sententiam puto veriorẽ, vt cõ-
6 pensatio per vassallum possit opponi contrà Fiscum petentem releuium, illudque retinere, & excomputare prò
7 competenti quantitate. Suadeo mihi hanc sententiam, Primo ex ijs, quæ dicit *Io. Petruccia d. singul. 3.* vbi probat, quòd rusticus, qui tenebat à Barone Roccę Romanę quodã tenimentum, propter quod quolibet anno tenebatur præstare certã pecuniæ quãtitatem, quo factum est, vt dum rusticus per triennium cessauerit soluere dictum annuum censum, siue Canonẽ prætendendo excomputare; nam Dominus (dicebat rusticus) quòd erat ei liquidus debitor in totidem pecuniæ quantitate, dicit Io. de Petruccia ibi, quod rusticus potuit retinere, & per consequens exemplo tutoris à se exegit, & ipso iure compensatio fuit facta per iura, quę ibi allegat.

Suadent hanc sententiam, quæ dixerunt *Specul. tit. de obligation. & solution. §. nunc aliqua vers. 70. & ibi Io. Andreas,* qui refert sententiam Speculator. fuisse sequutam *à Panormitano quæst. 35.*
8 dicente, quod si emphiteuta cessauit per triennium à solutione canonis, potest se defendere contra Dominum petentem caducitatem dicendo, quod ideo non soluit, quia Dominus erat ei obligatus ad aliquam, vel concurrentem quantitatem, & tunc compensationem ipso Iure fieri, vt rem non incidat in commissum, sequitur, & refert hanc doctrinam *Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 78. num. 5.* ea ratione quia in penalibus compensatio fit ipso Iure, *sequitur Guid. Pap. quæst. 21. num. 5.*

Vnde dixit *Paris de Puteo d. cap. 78.*
9 *num. 34.* quod si ego concessi in subfeudum vassallo meo quædam tenimento sub annuo canone, quod si talis vassallus mihi seruitia præstitit in vinea feudali, vel castro, & non soluerit canonem, non possum ego auferre tenimentum, & priuare rusticum, qui dicit quod vult compensare cum seruitijs factis, quia compensatio intelligitur

gitur

gitur facta à iure, & ita seruari refert habita tamen summaria informatione de seruitijs factis, *idem Io. de Petruccia d. singul.* 3. ita etiam *Caballin. milleloq.* 27. affirmant compensationem fieri posse.

10 Declara primo, in releuij compensationem contrà Fiscum tunc esse admittendam, si creditum vassalli iam cessisset in die mortis prædecessoris, secus autem si ipse vassallus non esset debitor Fisci, in dicto die, sed futurus esset, quia nō fit compensatio, eò quòd eodem die ex vtraq; parte mutuò non debentur, pròut *ex l. si constat, C. de compensation. docet Paris de Puteo dicto loco num.* 7. *seqq.*

Subdeclara hoc dictum, vt non pro-
11 cedat quando vassallus esset vno, eodemq; tempore tempore creditor Fisci, adeò vt Fiscus, & Vassallus haberent dilationem à lege ad soluendum, quia adhuc compensatio admittitur, sufficit enim deberi nō obstante dilatione, nisi esset dilatio conuentionalis *l. si cum militi, ff. de compensat. Bald. in l. fin. C. de compensation. Paris. d. loco num.* 10.

12 Declara secundo, vt opposita compensatione, & elapso tempore petendæ inuestiturę non possit agi ad duplicatum releuium, ea ratione, quia qui compensare intendit, non videtur esse in mora, *l. lecta, ff. si cert. pet. & Paris. d. loco num.* 14. vbi intelligitur quando debitum est liquidum, *& nu.* 15. *Bart. in l. creditores, C. de pignoribus.*

13 Declara tertio, vt & si vassalli creditum non esset liquidum, sed posset incontinēti arbitrio Iudicis liquidari, adhuc compensatio obstat. *l. fin. C. de compensation. Paris. d. loco num.* 55. *& seqq.*

14 Declara quarto, vt exceptio compensationis impediat Fiscum in exequutione fructuum prò releuio, dummodo non requirat altiorem indaginem, *l. si cum militi, & l. 2. ff. de compensat. Paris d. loco num.* 27. 28. *& seqq.*

Vnam tamen notabilem compensationem inter Vassallum, & Dominum ponit *Paris d. loco in fine*, de mutua, & vicissitudinaria obligatione Domini, & Vassalli, vt alter ob defe-
15 ctum mutuæ obligationis cum alterius defectu possit compensare, dicendo, quod si Vassallus imputetur à Domino de felonia ad priuationem feudi, & Vassallus replicat Domino, quod ipse fuit infidus, ipsi Vassallo, vt quia ipsum non benè tractauit, adeò vt proprietate feudi priuandus esset, tunc nec Vassallus perdet feudum, nec Dominus proprietatem, quia culpa Domini compēsabitur cum culpa Vassalli, & hæc est notabilis doctrina quam ponere volui.

SVMMARIVM.

Sterilitas feudo superueniens in anno quo releuium solui debet, an & quando illud remitti faciat dubitatur, & reiectis, quæ dicunt in emphiteura, reiectaque Francisci de Amicis sententia distinguentis sterilitatem in parte, vel in toto feudo, suadetur omnino releuium esse soluendum, & ratione, & reiudicatæ authoritate, & de modo taxandi releuium nullis perceptis fructibus: Et quid in vita militia, & quid feudo perempto in illo anno, & quid in canone; & an, & quādo valeat argumentum de feudo ad emphiteusim in hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Releuium an debet remitti nullis, vel paucis perceptis fructibus in anno mortis dubitatur, & num.* 5.

2 *Mercedis remissio facienda est ob sterilitatem feudi, nulla conductoris culpa præcedente.*

3 *Pensio remittenda est emphiteutæ, nullis perceptis fructibus.*

4 So-

4 *Solutio mercedis in recognitionem Dominij remictenda est, nullis perceptis fructibus.*
5 *De anno releuij taxandi, & eius legendi modo remissiuè.*
6 *Collecta super fructibus imposita soluitur, habito respectu ad fructus, qui percipiuntur in illo anno.*
7 *Specie perempta, debitor quantitatis respectu dictæ speciei liberatur.*
8 *Quod non extat, nec diuidi, nec rumpi potest.*
9 *Franc. de Amic. hac in re distinguens refertur, & num. 12.*
10 *Releuij solutio facienda in anno sterili, differri debet in anno vberiori.*
11 *Parte fructuum percepta, vel paucis, de perceptis medietas est soluenda pro releuio, & decisiones referuntur.*
12 *Releuium est medietas fructuum, qui in effectu percipiuntur.*
13 *Releuium in anno sterili soluendum esse probatur, & num. 17.*
14 *Canonis solutio non est remictenda emphiteutæ ob sterilitatem fructuum.*
15 *Canonis modica quantitas præstatur prò recognitione dominij.*
16 *Quantitas debita in recognitionem dominij debetur etiam nullis perceptis fructibus.*
17 *Authoritates Regnicolarum dicentium, nullis perceptis fructibus releuium deberi, referuntur.*
18 *Decisiones super eadem re referuntur.*
19 *Vita militia nullis perceptis fructibus debetur, & num. 34. vbi decisio refertur.*
20 *Medietas fructuum in releuio gratia demonstrationis dicta fuit, sed eius extimatio, siue taxatio facienda est habito respectu ad valorem feudi, eiusque valoris redditus, & exigitur in pecunia releuium, & num. 28.*
21 *Releuij taxatio in feudo nouo regulatur à registris.*
22 *Releuium in feudo antiquo, vel seruitiū taxatur habito respectu ad valorem, capta informatione de valore.*
23 *Mens Andreæ de Isernia dicere volentis vnius anni, non illius anni, demonstratur, & num. 26. & 27.*
24 *Nullis perceptis fructibus, coaceruantur fructus trium annorum præcedentium, capta informatione, & medietas fructuum vnius anni soluitur pro releuio, refertur.*
25 *Communis obseruantia in taxatione releuij, refertur.*
27 *Tempore Bartol. Camerarij releuium debitum in anno sterili exigebatur, habito respectu ad fructus præcedentis anni vberioris.*
27 *Nullis, vel parte fructuum percepta ex feudo, releuium debetur habito respectu ad fructus præcedentis anni, ex obseruantia tempore Regentis Moles, & decisio refertur, & num. 28. 29. & 30*
31 *Cessantibus fructibus non cessat ratio, & caussa debendi releuium.*
32 *Medietas fructuum fuit taxata gratia demonstrandæ quantitatis, & debetur, licet fructus non percipiantur, & n. 33.*
35 *Annus sterilis compensatur cum alijs vberioribus.*
36 *Releuium debetur etiam non perceptis fructibus.*
37 *Sterilitas in parte feudi non facit remicti releuium, & num. 42.*
38 *Solutio releuij in anno sterili facienda, differtur in annum vberiorem.*
39 *Fructus primi anni vacantis beneficij nō percepti debentur in secundo vberiori, vel tertio anno.*
40 *Feudo perempto releuium non debetur, & ratio adducitur.*
41 *Seruitium feudale diminuitur prò rata diminutionis feudi.*
42 *Parte feudi perempta prò alia debetur releuium.*
43 *Concordatur, & declaratur doctrina Franc. de Amicis hac in re.*
44 *Illatio non procedit de canone emphiteutico ad releuium, ex diuersitate rationis, sed bene quando eadem ratio.*

QVEA-

QVÆSTIO V.

ET quia releuij solutio taxata est in medietate fructuũ illius anni quo feudatarius moritur, vt post Frecc. d. author. 3. & Andr. de Isern. in cap. 1. quo temp. miles, vbi Lyparul. in verb. medietas, & nos supra par. 1. q. 4. quæro propte-
1 rea si in illo anno, quo moritur talis feudatarius, feudum esset sterile, & nullos, vel paucos fructus produceret, an releuium remitti debeat, & sic non solui, cum non extet materia, ex qua debetur.

Et hoc casu releuium non esse sol-
2 uendum, faciunt tradita de sterilitate superueniente in fundo, vt mercedis remissio sit facienda, tam de iure ciuili, quam canonico, dumodo culpa non præcesserit, *ex tex. in cap. propter sterilitatem extr. de locato, l. ex conducto, §. 1. ff. locati, l. si merces, §. vis maior, ff. locati, Carocc. de locat. & conduct. latissimè par. 3. tit. de remiss. merced.* propter quam fructuum perditionem esse habendam rationẽ in mercede, docuerunt *Mar. Socc. cons. 78. vol. 2. Natt. cons. 4. vol. 2.*

3 Et in emphiteuta, vt ob sterilitatem fructuum contingentem non teneatur soluere pẽsionem illius anni, quo sterilitas superuenit, tenuerunt antiqui Doctores, pròut *Martin. de Fano in tract. de emphiteus. per tex. in l. si vno in princip. ff. locati*, vbi si vno anno remissionem colono dederit ob sterilitatẽ, & hunc tex. non parum vrgere, dicit *Valasc. licet postea respondeat de iure emphit. quæst. 27. num. 7. circa finem.*

Et tantò fortiùs remissio est facien-
4 da in casu nostro, vbi solutio non consistit in re modica, sed in medietate fructuum, & hoc casu quando solutio non est modica, & fit non in compensam fructuum, sed in recognitionem directi dominij, prout est solutio releuij, tunc remissio est facienda propter sterilitatẽ, vt per multis allegati DD. hanc suadentibus sententiam, tenet *Valasc. loco allegato num. 11.*

Ideoque dum ex Andrea de Isernia, cæterisquẽ diximus releuium esse medietatem fructuũ illius anni, vel vnius anni, quo feudatarius moritur, de quo
5 anno, & quomodo legendus sit Andr. vnius, vel illius anni latè differit, *Loffred. in cap. 1. §. sed & res, vers. non est simile circa medium ibi 4. & ego p. 1. q. 8,* sed si est medietas, ergo fructibus non collectis, quomodo poterit dici, & in esse deduci medietatem eius, quod nõ extat, cum nõ entis nullæ sint partes, quod comprobatur ex eo, quod dicit *Cardinal.* & post ipsum *Bald. in cap. 1. §. similiter de cap. Corrad.* dicentes, quod
6 si collecta imponatur super fructibus, debet solui habito respectu ad fructus qui colliguntur in illo anno, quo collecta imponitur, ex qua decisione infertur per *Loffred. d. loco, vers. non est simile*, quod si nulli percipiuntur fructus, non debet solui collecta, cum nõ possit considerari quantitas fructuum, quanta, & quænam sit, dũ non extat,
7 & ideò specie perempta, debitor quãtitatis respectu dictæ speciei liberatur à præstatione illius, *l. electio, §. si is quem ff. de noxal. action.* & per alia iura affirmauit *Bart. in l. quod te, ff. si cer. petatur,* quem ibi communiter sequũtur DD. cum ergo vassallus sit debitor dictæ quantitatis fructuum, ergo peremptis fructibus, species non debetur, & sic
8 medietas illorum, cum illud quod non extat nec rumpi, nec diuidi potest, cũ diuisio semper præsupponit vnitatem, & ruptela firmitatem, *l. decem, ff. de verb. obligat. DD. in rubr. de iniust. rupt. & irrito facto testamento*, & releuium dum est medietas fructuum, quomodo hæc medietas diuidi potest ab altera medietate, si totum illud, quod est diuidendum non extat.

9 Tandem post *Loffred.* sed ante *Vinc. de*

de Framb. d. decis. 121. reperio *Franc. de Amicis*, quem silentio inuoluit *Iacobut. de Franchis in repet. tit. de his, qui feud. dar. poss. fol.* 50. *col.* 1. *vers. ex hac theorica*, vbi in hac quæstione, & propriè in materia releuij distinguit, quod aut nulli fructus percepti sunt, & sic sterilitas est in toto feudo, aut sterilitas est in parte fructuum, & sic in parte feudi.

Primo casu asserit idem *Franc. de Amicis*, vt si annus mortis sit sterilis in omnibus fructibus, vt prò illo anno nõ exigatur releuium, sed Fiscus debet expectare annum vberiorem, in quo sibi solui faciet releuium, & dicit ibi, pròut dicunt nostri Feudistæ, q̃ Franc. de Amicis sententia suadetur, ex supra dictis de sterilitate enarratis.

Secundo casu distinguit *Franc. de Amicis*, si sterilitas esset in vna parte fructuum, & in alia nõ, puta in oliuis,
11 & in cæteris esset vbertas, tũc Fiscus tenetur stare illi anno, quia sterilitas aliorum fructuum non facit totum annum sterilem, & ita refert fuisse ¶ decisum in Regia Camera Summariæ *Vinc. de Franch. d. decis.* 121. *num.* 10. in causa Marchionis Padulæ, pròut refert etiam *Thom. Nauclerius in quadam apostilla*, dicens fuisse decisum, ¶ quod paucis fructibus collectis ob sterilitatem, tunc medietatem collectorum tantum soluendam esse, quo casu conformatur cum Franc. de Amicis, licet mentionem nõ faciat de hac decisione. Et hùc spectat, quod dixit *Loffred. ibi* in principio, quod tantum
12 medietas illorum fructuum, qui percipiuntur solui debet pro releuio, *l. si quis seruum*, §. *si quis legauerit, ff de legat.* 2. & Franciscum de Amicis sic distinguentem, sequitur *Camill. Borrell. in sum. decis. tit. de releuio nu.* 32. *&* 33.

Sed adhuc hãc questionẽ sub dubio esse fatetur, quam nos indubiam relinquere conabimur, quicquid ipse in eam videtur ire sententiam, vt debeatur releuiũ de illis fructibus, qui extãt.

His tamen non obstantibus contra-
13 rium affirmo, & de iure verius, vt non obstante sterilitate anni, quo moritur feudatarius, in omnibus fructibus, vt adhuc omnino solui debeat releuium, habito saltim respectu ad receptionẽ fructuum vnius anni ex præcedentibus, non sterilis, pròut legit *Loffred. & Vinc. de Franch.* & nos infra dicemus, pro qua sententia faciunt sequentia.

14 Primò, receptissima illorum sentẽtia, eiusq; ratio, super qua illa fundatur, vt ob sterilitatem contingentem in fructibus, etiam ob casus insolitos, & fortuitos remissio canonis non facienda sit emphiteutæ, sed illum soluere debet, ita *Cynus in l.* 1. *q.* 7. *vbi Bart. C. de iure emphit. & ibi Bald. nu.* 10. *q.* 4. *Salycet. num.* 10. *Alberic. col.* 3. *qui testatur de obseruantia, Angel. col. vlt. Iason. num.* 17. *Alex. in l. interdum*, §. *quod ex naufragio num.* 7. *ff. de acqnir. possess. Iacob. de Bellouiso, & Angel. in auth. de non alienand. col.* 2. *Alex. cons.* 112. *nu.* 3. *lib.* 1. *Natt. cons.* 49. *vol.* 1. *latissime de hoc differit Barbat. cons.* 14. *vol.* 2. *Goz ad. cons.* 47. *num.* 10. *Socc. cons.* 217. *Nicol. Bellon. cons.* 21. *num.* 3. *& num.* 20. *cæteriq; quos allegat Herm. Vult. d. loco nu.* 7.

15 Ex ratione, quia emphiteusis conceditur pro modica pensione, quæ non præstatur pro rata quantitatis fructuum in magna pensione, sed in recognitionem directi dominij, *Valasc. de iure emphit. q.* 1. *nu.* 8. *Bald. in l. item si verberatum*, §. 1. *per illum tex. ff. de reiuendic.* sic de releuio, quod non soluitur respectu fructuum, ait *Vinc. de Franc. d. dec.* 121. & dixerunt (medietas) gratia demõstrandi quantitatem releuij, vt inferiùs dicam, sed soluitur ob recognitionem, & ratione inuestituræ, vt supra dixi p. 1. q. 3. qua ratione vsus est *Loffred. ibidẽ vers. fulcitur etiam prædicta conclus. alia ratione*, dicens, quod cum releuium soluatur in recognitio-
16 nem, & quando aliqua quantitas debetur ex re in recognitionem superioritatis, tunc etiam non perceptis fru-

ctibus

ctibus ex dicta re, adhuc debetur, *l.3. C. de fund. patrimonial. lib.* 11. *l.* 1. *C. de iure emphit. Valasc. vbi supra.*

Secundo, suadent hanc sententiã,
17 & Doctorum Regni nostri authoritates, & decisiones, *Author. Loffred. in d. cap.* 1. §. *similiter, vers. non est simile, & nouissimè Vinc. de Franchis d. decis.* 121. qui valdè probant releuium non esse remittendum, nullis perceptis fructibus ex feudo ob sterilitatem.

18 Suadent decisiones desuper emanatæ in anno 1506. in Reg. Camera
¶ cum voto Sac. Conf. in causa Comitis Palenæ cum Regio Fisco, de qua
¶ decisione testatur post *Diomedem Maricond. Franch. d. decis.* 121. *num.* 9.
19 Suadet simile de vita militia, vt debeatur, etiam nullis perceptis fructibus ex feudo, *prout post Minadoum decis.* 10. *refert Mastrill. ad Petr. Gregor. de dote, & parag. q.* 5. *lit. A.* Horum autem rationes, quibus supra dictam cõfirmarunt sententiam sunt.

Primo, nam taxatiua illa releuij, vt sit medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur, declaratur duo-
20 bus modis. Primo declarat *Loffred. loco praallegato in verbo sed circa principalem quæstionem, quem postea sequitur Vinc. de Franc. decis.* 121. *num.*8. *& seq.* dicentes, quod Andreæ intentio non fuit dicere, quod de illis fructibus, qui colliguntur, medietas soluatur, sed volent demonstrare, & taxare quantitatem releuij, dixit, est medietas fructuum illius anni, non vt debeatur ex fructibus, sed ex valore feudi, & in valore redditus, vt sit medietas redditus, habito respectu ad valorem, adeò vt recepta est obseruantia in Reg. Camera in Regno nostro, vt dicit *Vinc. de Franch. d. decis.* 121. *num.* 11. vt facta liquidatione fructuum releuium exigatur in pecunia, pro qua expediuntur literæ significatoriales contra Barones, & contra eos fit exequutio in pecunia Baronis, non autem in fructibus.

Secundo, declarauit Loffred. ex euidentiori argumento, dicens in feu-
21 do nouo, quando contingit solui releuium, & ad cognoscendum de quãtitate, tunc statur registris. Si verò
22 esset feudum antiquum, & suspicaretur de seruitio diminuto, vel occupato, tunc inquiritur de tali valore, & respectu valoris reperti per inquisitionem prædictam, recipit Fiscus releuium, siuè seruitium; ergò infert Loffred. si deberetur medietas fructuũ frustrà in feudo nouo recurreretur ad registra, & in feudo antiquo fieret inquisitio de valore feudi, sed tantum attenderentur fructus vltimi anni, ex
23 quibus deducitur vera mens Andreæ de Isern. quod noluit dicere (medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur) sed valore feudi attento, & quanti feudum esset in redditu de fertili, ad infertilem annum, & hùc confetas, quæ dixi supra p. p. q. 18. vers. & ex istis.

Et hùc quoq; confert lectura illa, quã posuit Loffred. & sequitur Vinc. de Franch. super illis verbis Andreæ, nempè illius anni, vt debeat legi vnius anni quo moritur feudatarius, prout sequitur *Ayell. d. loco num.* 53. *& seqq.*
24 nam tunc Iudex habita inquisitione, seù informatione de redditu feudi, de fertili ad infertilem per tres annos præcedentes, iisque coaceruatis, tunc taxat vnum annum, *ita Frecc. d. author.* 3. *num.* 30. 31. *Scip. Theod. nunc Reg. Consiliarius alleg.* 21. *num.* 19. *vbi allegat Marin. Frecc. sic tenentem, & eius patrem, ex tex. in l. ita vt omnes, ff. mandati, & nos infra q.* 16.

Quod facilè dignosci potest ex cõ-
25 muni pratica in Regno nostro in solutione releuij, vt antequam soluatur inquirat fiscus. An si succedens sit filius, vel hæres, si feudum iure Francorum, vel Lõgobardorum possideat, & tñ quando tractatur de solutione releuij, dicit Loffred. col. 3. quod Fiscus non inquirit de fructibus illius anni,

anni, sed de valore feudi, ex quibus clarè deducitur, quod releuium debetur de fructibus respectu valoris feudi, adeòut extimatio facta de feudo, indicet q͞d tanti pōt esse in annuo redditu, & de isto verosimili redditu annuo fiscus capit, & vult medietatē, non autem considerat (dicit Loffred.) si fructus potuissent excedere illud tāti redditus extimati, & hanc esse ve-
26 ram Iserniæ mētem, putat Loffred.ib., qui de hac practica post Andr.de Isernia ibi testatur.

Præcipuè addo, quod nec constit.
27 post mortem, nec aliqua lex feudalis dicit, quod releuium debetur de fructibus illius anni, quo feudatarius moritur, adeòut se restringat ad fructus, sed solùm ipsa constitutio post mortē dicit soluto verùmtamen releuio, prò ut moris est, ergò releuium soluitur, eiusq; solutio fit, pròut est moris, videamus ergò quisnàm sit iste mos, & qualis? certè ex dictis *Andreæ, Loffred. & Vinc. de Franch. & Iacobi de Ayell.* recepta est obseruantia, vt releuium
28 soluatur in pecunia, & contrà Baronem in eius pecunia fiat exequutio, indifferenter habito respectu ad valorem feudi, & eius redditum.

Et quòd mos, siuè consuetudo sit in Regia Camera, exigere releuium etiam nullis perceptis fructibus illius anni, quo feudatarius moritur, sed
29 saltem habito respectu ad fructus anni præcedentis, *testatur Reg. Moles in suis decisionibus manuscriptis tit. de iure releuiorum decis.* 1. qui testatur, quòd in anno 1564. circa hanc dubitationem fuerunt vocati Mangifici Rationales antiqui Regiæ Cameræ, qui (adhibito eorum consilio,) & interrogati de solito, responderunt, quòd Regia Camera non solebat exigere releuiū, nisi illius anni; sed inter eos Rationales fuit quidam nomine Simeon Gualterius, quem Præsidentes cognouerunt hominē maioris authoritatis in rebus istis practicis,& dixit,quod ipse recordabatur tempore Camerarij, q̃ quando Regia Camera non poterat exigere releuium illius anni, exigebat prò medietate anni præcedentis.
30 Et iterum die 26. Maij eiusdem anni 1564. vocati denuò Mag. Rationales dixerunt, olim ferente Dom. Villa-
¶ no fuisse decisum, quod quādo nulli fructus percipiuntur ex feudo in anno mortis vassalli, vel ex aliqua defēsa seù particulari corpore feudi, vt tunc attendatur annus præcedens, secùs si fructus fuerunt percepti, licet diminuti, & ita practicari indistinctè in Regia Camera, *testatur Reg. Moles loco vbi supra*, dicens ita etiam esse iuridicum, quia aliàs esset fraudare Fiscum releuio, contrà mentem cōstitutionis.

Quod tantò fortiùs dignòscitur, cū
31 ratio ob quam soluitur releuium, vt supra indicaui, est recognitio,& inuestituræ renouatio, non autem fructus, adeòut mos introducēs releuium habuerit respectum non solum ad fructus, sed ad recognitionis actum, quo mediante Dominus recognoscitur à vassallo,& in signum recognitionis,ob possessionis traditionem debet vassallus soluere medietatem fructuum, quā taxationem, nō ideò fecerunt Regnicolæ nostri sapientes, vt haberent respectum ad fructus, vtpotè, quia vassallus prò illo primo anno, quo feudū ingreditur, debet sentire hoc onus in medietate primorū fructuum, quos
32 percipit in dicto anno, sed dicit *Loffred. in verbo, & comprobatur*, quòd ideò dixerūt medietatem fructuum gratia demonstrationis; voluerunt n. demonstrare, quænam,& quanta quātitas sit soluenda pro releuio, *ex text. in l. quidam testamento in princip. ff. de legat.* 1. *l. Paulo Callimacho, §. fin. ff. de legat.* 3. *l. Lucius Titius, ff. de aliment. & cibar. legat. cum concordantibus allegatis ab eodem Loffred. ibidem*, & hoc casu
33 debetur integra quantitas, licet nulli fructus percipiantur, vel pauciores, *d. l. Lucius Titius, ita Loffred. vsque ibi*

fulcitur etiam prædicta conclusio.

Suadetur etiam Loffredi sententia ex alio simili medio, quod de vita mi-
34 litia dicitur, & obseruatur, quippè vita militia, quæ taxatur habito respectu ad fructus, qui percipiũtur ex feudo, tamen ponamus, quod vno anno non percipiantur fructus ex feudo, an debeatur vitá militia sic taxata de fructibus, certè debebitur, quia vita militia non in fructibus, sed in pecunia, & sic in quantitate debetur, nõ habito respectu ad fructus, *pròut ita decisum à refert Thom. Minadoi d. decis. 10. quam refert, & allegat Vinc. de Franch. d. decis. 121. num. 12.*

Suadetur, & alia ratione, nam ste-
35 rilitas vnius anni compensatur cum vbertate alterius anni, vel præcedentium, vel subsequentium, vt de iure regulariter in emphiteuta concludit *Valasc. d. q. 27. num. 44. cum seqq. Vinc. Caroc. de locato d. loco*, idem in feudatario, vt possit ipse compensare cũ fructibus alterius anni sequentis.

Ex quibus firma remanet pro Fisco
36 conclusio, quod & si sterilitas superueniat in feudo, adeòut fructus non percipiantur, adhuc tamen debetur releuium, habito respectu ad fructus vnius anni, pròut antea circiter fuit solutum, quam Loffred. sententiam sequitur *Philipp. Paschal. Reg. Consil. de patr. potest. par. 4. cap. num. 6.*

Quam conclusionem declara pro-
37 cedere etiam si pauci, vel exigui fructus essent percepti ob sterilitatem superuenientem in parte feudi, quia adhuc tantò fortiùs releuium esset soluendum, *ita Franc. de Amicis dicto loco, Vinc. de Franch. d. decis. 121. nu. 9. vbi ita refert decisum, Loffred. d. loco col. 4. in principio.*

Declara secundò, etiam in fauorem Fisci, vt si adhùc admitteremus releuium non deberi in casu proposito ob fructus nõ perceptos in illo anno, quo feudatarius moritur, quod expectari
38 debet alius annus, quo fructus percipiuntur, & releuium solui debet, *ita Loffred. d. loco col. 4. circa medium post versic. fulcitur etiam prædicta conclusio, & post eum Franc. de Amicis d. loco*, dicens quod Fiscus debet expectare annum vberiorem; Ea nimirum adductus ratione dixit hoc *Loffred. ex cap. si præter. juncta glos. final. de rescript. in 6.* quòd si
39 fructus primi anni vacationis beneficij, qui ex priuilegio, vel statuto alicui debentur, si per Papam tertio concedantur, & primo anno ex eis alter alteri præferatur, tunc ille, qui fuit primo anno exclusus, in sequenti anno percipiet, quasi quòd sequens annus habeatur pro primo, postquam in eo percipere non potuit, ideò si fructus debiti in vno anno (dicit Loffred.) & non soluti, possunt exigi in alio anno, & sic adhùc debet expectari alius annus, in quo deberi possunt, quod ipse infert ad releuium, vt & si in primo anno fructus non percipiantur, debet expectari annus sequens, & Fiscus tũc releuium exigere, quæ sententia admittenda esset, quando non esset admittenda sententia Loffredi, dicentis, quod debetur adhùc nullis perceptis fructibus.

Declara tertio, quod si sterilitas
40 causatur in feudo, vt quia feudum ipsum aliquo euentu perijt, tunc eo casu releuium non debetur, tum ex regulis generalibus, prout in emphiteuta, post communem Doctorum sententiã concludit *Valasc. d. q. 27. nu. 3. 10. 12. 13.* & in feudo adest authoritas *Loffred. d. loco col. 1. 3. 4. & Iacob. de Ayell. de iure adhoa num. 55.* dicentium hoc casu releuium non deberi, quia substantia releuij, quæ est res ipsa, ex qua fructus percipiuntur deficit, & non extat; tum qui à vassallus non existẽs in possessione feudi, releuium soluere non debet, vt suo loco diximus, & dũ nõ adest res, quam feudatarius ingredi posset, ideo cessat releuium, quod soluitur Domino pro intratura feudi, & possessionis captura, & ob id inuestitu-

stituram, quam cũ in effectu nequeat habere ex defectu rei, meritò omninò debet cessare solutio releuij, prout in
41 seruitio feudali dixerunt DD. quòd si feudum in totum interierit, adeòut vassallus sine re feudali remaneat, vel si pro parte feudum pereat, tunc in totum vel in partem prò modo interitus seruitium non debetur, *ità Matth. Afflict. in cap. omnes filij num.* 31. *si de feud. defunct. latè Rosental. de feud. cap.* 8. *conclus.* 9. *num.* 17. *tit. de fine, & effect. seruitij, Andr.Gayll. obseru.lib.*2.*obser.*23. *num.* 12. *in fin. Alex. conf.*112.*lib.*2. *Iaf. in l.* 1. *num.*80. *& seqq. C.de iure emphit. Rosental. cap.*10. *concl.*44. *num.*53.*tit.ex quib. caus. feud. amict.* Et in materia
42 releuij, vt debeatur pro illa feudi parte, quæ extat, affirmat *Iacob. de Ayell. num.* 51. *de iure adoha*, quod aliter se habet in materia canonis emphiteutici, vt totum debeatur, non autem prò rata rei extantis, affirmat *Valasc. d. loco num.* 3. *ex tex. in l.* 1. *in fine, vbi est communis schola DD.C.de iure emphit.* dummodo remaneat pars aliqua feudi, quæ sit sufficiens ad soluendam totam pensionem, *ita Valasc. d. loco nu.* 4. *cum alijs ibi allegatis.*

Ex quibus, vt credo, atq; spero, remanet explanata tam theorica *Loffredi*, quam *Andreæ de Isern.* nec non dilucidata materia sterilitatis in materia releuij, in qua ego trepidabam antea.

Cęterum si velis ad contrariæ sententię fundamenta respondere adeas *Loffred. d. loco col.* 4. *vers. vnde ex prædictis vsque ad finem*, vbi respondet ad contraria.

Superest tãtum, vt concordetur do-
43 ctrina Franc. de Amicis, qui licet prima facie videatur contrariam asseuerare, tamen si bene consideretur supradicta eius doctrina, ipse non excludit solutionem releuij, stante sterilitate in omnibus fructibus, sed dicit, ꝙ illo anno mortis, in quo est sterilitas, fiscus non petet releuium, ea quippe adductus ratione, quia est medietas fructuum, quæ ratio, secundum ea, quæ fundauimus supra ex Loffredo, & alijs commentitia est, sed dicit, quod potest expectare annum vberiorem, prò ut supra dixi declarat. 2. ad conclusionem desuper firmatam, ergo admictit solutionem releuij, sed dato temporis interuallo ad expectandum vberiorẽ annum.

Vnum tamen hìc aduertendum pu-
44 taui, non benè fieri illationem circà hanc materiam de canone emphiteotico ad releuium, quia licet alias validum esset argumentum, prout ex *Lodulph. Schrader. & Rosental.* supra diximus; tamẽ hoc intelligitur quãdo eadem ratio militat, & non diuersa, vt est in casu nostro; nam prò canone solet solui, quædam quantitas, quæ respectu fructuũ parua est, & ideò possunt tolerari aliquæ rigorosæ decisiones Doct. vt canon nõ intelligatur remissus ob sterilitatem, sed pro releuio soluitur medietas fructuum illius anni, quæ est quantitas considerabilis, & magna respectu canonis, pro quo debetur parua, meritò cum rationes, & quantitates debendæ sint diuersæ, ideò non benè fit illatio.

Insuper emphiteuta non tenetur ad aliud, nisi ad solum canonem, sed vassallus tenetur ad releuium, & ad adoham in anno mortis, & sic ad duas solutiones, quæ solutio etiam est consideratione digna, quinimmò aliquando tenetur ad alia seruitia onerosa, meritò illatio fieri non debet de canonis remissione ad releuium, *ita Rosental. cap.* 10. *concl.* 44. *num.* 50. subdens, quod si canon esset alicuius cõsiderationis, & magnæ summæ, adeò ut fructibus dignus, & correspondens esset, tunc diminuta re, diminueretur, & canon, & hoc casu est validum argumentum à cessante ratione disparitatis.

ARGVMENTVM.

Augumentum feudo superueniens, an veniat in solutione releuij considerādum, adeò ut de illo debeatur? Et post compendiosam augumentorum ex re ipsa, ex tempore, ex industria vassalli, vel ex sua pecunia, factam declarationem, demum suo cuiq; capiti appenditur resolutio, pariter, & decibo, Deinde generalis affirmatiua proponitur sententia, vt de quolibet augumenti genere soluendum sit releuium. Et quid de seruitio determinato, & de indeterminato. Et an hoc augumentum assumat naturam feudi, cui accedit, vel vt nouum feudum sit iudicandum. Et demum per multis, quæ contra hanc conclusionem possent fieri argumentis respondetur.

SVMMARIVM.

1 *Valor feudi in solutione releuij quando actendendus.*

2 *Industria vassalli in augendo feudo multipliciter consideratur.*

3 *Seruitium feudale non augetur, aucto feudo ex industria vassalli.*

4 *Aucto feudo, adoha in Regno non augetur & num. 12. declaratur.*

4 *Inuestitura non est petenda de augumento feudi, & declaratur num. 23. 24. 25. & 26.*

Releuium non esse soluendum de augumento feudi probatur sub num. 5.

9 *Diminuto feudo non diminuitur seruitiū taxatum tempore concessionis.*

7 *Augumentum feudi ex tempore in solutione releuij consideratur, & remissiuè.*

8 *Fructus agrorum, villarum, vel animalium emptorum à vassallo, & feudo vnitorum veniunt in solutione releuij.*

9 *Releuium de quocumq; augumenti genere soluendum esse concluditur, & numeris sequentibus probatur.*

10 *Taxa seruitij feudalis duplici modo consideratur.*

11 *Seruitia feudalia indeterminata augentur, & diminuuntur, & num. 13.*

12 *Seruitium feudale semel taxatum in Regno nostro non augetur, nec diminuitur, declaratur infra num. 20.*

14 *Doctrina Baldi, & aliorum declaratur.*

15 *Fructus pro releuio non fuerunt taxati in numero, sed in parte, declaratur quomodo intelligitur.*

16 *Releuij onus impositum fuit habito respectu ad fructus anni petendæ inuestituræ.*

17 *Onus impositum respectu fructuum augetur, & diminuitur auctis, vel diminutis fructibus.*

18 *Fructus debent percipi ex feudo vti feudales, adhoc vt debeatur releuium remissiuè.*

19 *Augumentum feudi assumit naturam feudi aucti.*

20 *Quota fructuum ex feudo debita pro seruitio feudali, debetur etiam de augumento.*

21 *Incrementum feudi spectat ad Dominū directè, & ad vassallum vtiliter.*

22 *Dominus de augumento recognoscitur in Domiuum directum, ideò releuium debetur.*

23 *Laudimium debetur de augumento feudi.*

24 *Augumentum non consideratur, vt feudū nouum, sed antiquo accedit.*

25 *Augumentum intelligitur præscriptum, feudo principali præscripto.*

26 *Clausulæ iuribus Curiæ semper saluis, & sub feudali consueto seruitio in concessione feudi apposita, extenduntur etiam ad augumentum feudi.*

27 *Releuium si deberi dicemus actento valore feudi, adhùc aucto feudo in fructibus augendum est.*

28 *Iniquus releuij taxandi modus feudo aucto, vel diminuto refertur, & tollitur num. 29. & 30.*

30 *Diuersus releuij taxādi modus aucto feudo inmedietate fructuū perceptorū, & diminuto feudo respectu valoris declaratur, & naturali equitati consonum redditur.*

31 Ser-

31 *Seruitium feudale adhoc vt præstetur sufficit vt percipiantur ex feudo tot fructus, quot suppetunt pro seruitio.*

QVÆSTIO VI.

Via releuium debetur de fructibus attento valore feudi, secũdum ea, quæ ex Loffred. annuimus in præcedeni qſtione
1 quæro istè valor quomodo, & quando sit attendendus; An tempore contractus, vel tempore solutionis releuij, adeòut si feudum esset auctum in valore, & in redditu, tunc taxatio releuij an debeat fieri secundùm redditus tempore contractus, vel iuxta redditus tempore solutionis releuij, & sic in anno, quo feudatarius moritur.

Prò cuius resolutione distinguo aliquos casus, considerando causam, & qualitatem augumenti.

Primò, aut augumentum processit ex re ipsa, & sic ex feudo, siuè ex tempore.

Secundò, aut augumentum prædictum à vassallo fuit factum.

Primò casu, quando prouenit ex re ipsa, tunc aut ob industriam vassalli, vel ex tempore.

Si feudum creuerit industria vassal-
2 li, vt quia ipse bona feudalia benè gubernauerit, nempè syluas exboscauit, & aratorias fecit, loca inculta ad culturam reduxit, vel si campenses terras arboribus fructiferis, & vitibus plantauit, & inseruit, sterilia loca restituit fertilitati ex opera, & industria sua, ædificia in agro feudali faciẽdo, aquosas, & palustres terras exiccauit, magna fossata aggeresq; faciẽdo, de quibus augumentis ex industria vassalli factis in feudo, *latè Ludolph. Schrader. de feud. par. 9. partic. 2. sectio 2. per totum, Augustin. Berous q. 69. Ioseph. Ludouicus decis. Perusina 24. Glos. —— S. 1. glos. 1. num. 81. & seqq. ad num. 118. & latè post omnes Henrich. à Rosental: de feud. cap. 10. conclus. 43. tit. ex quib. caus. feud. amitt. per totum.*

3 Et hoc casu quando feudum industria vassalli augetur, tunc seruitium feudale non esse augendum, *dixit Andr. de Isern. in cap. 1. num. 1. circa finem, & in d. cap. S. si quis de manso, vers. quod autem dicit ad alium de controuers. inuest. Freccia lib. 2. author. 5. num. 21. Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 152. nu. 1. Petr. de Gregor. de concess. feud. p. 2. q. 11. Ioseph Cumia in cap. si aliquem, in verba consueti seruitij num. 84. 85. Ludol. Schrader. de feud. par. 5. cap. 6. num. 28. Rosental. d. loco concl. 44. num. 54. cap. 10. Nicol. Intrigliol. cent. 1. q. 67. num. 4. 5. Andr. Khol. de seruitijs feudalibus tit. de causa formali seruitiorum nu. 197. dicam infra hac eadem par. q. 8.* vbi declaro quomodo hæc sint intelligenda.

Et in adhoa, quod debetur loco ser-
4 uitij in Regno nostro, vt aucto feudo nequaquam augeatur, tenet *Iacob. de Ayell. de iure adhoa num. 55.* & adhoa, & releuium quasi à pari procedunt.

5 Quod Iacobi de Ayell. dictum, vt etiam in releuio locum habeat probo; (vt dixi toties) releuium debet solui ob inuestituram, sed de augumento feudi, quis non tenetur petere inuestituram, *ità Paris de Puteo in compend. ad Andr. de Isern. tit. per quos fiat inuest. mihi col. 3. circa medium fol. 364. & ita etiam antè Parid. de Puteo tenuerunt Iacob. de Ardiz. in summ. tit. vtrum frater inuestitus, vers. idem puto si Dominus feudum augumentet, Andr. de Isern. d. loco, num. 6. vbi Nard. Lyparul. lit. F. in verb. prò augumento, idem Isern. in cap. 1. S. si de manso nu. 17. vbi Aluarot. nu. 7. Præposit. num. 8. Afflict. num. 22. vers. in contrarium, Loffred. in cap. 1. per quos fiat inuest. Capyc. in verb. feudorum augumẽta col. fin. vers. noua inuestitura, Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 90. nu. 2. & 3. Rosental. cap. 10. conclus. 43. num. 40. Ludolph.*

dolph. Schrader. par. 5. *cap.* 6. *num.* 29. *& par.* 6. *cap.* 1. *num.* 16. quod intelligas, vt infra q. 8. hac ead. par. Sed releuium debetur ob inuestituram, ergo dum inuestitura non petitur, nec etiã releuium debetur.

Secundò, adduco aliam rationem,
6 ponè quod è contrario ob factum vassalli feudum decreuerit, tunc quæro an seruitiũ debeat decrescere? & quidem dicas, quod hęc diminutio nocet ipsi vassallo, non autem Domino, quia seruitium non decrescit, sed semper exigitur iuxta taxam tempore concessionis factam, *ita Frecc. de subfeud. lib.* 2. *author.* 5. *num.* 21. vbi latè de hac materia, & Doct. in locis supra citatis, *Iacob. de Ayell. d. num.* 55. *cum seqq.* ità etiam aucto feudo è contrario seruitiũ augeri non debet, hæc tantũ retineas pro nunc, sed inferiùs latè.

Aut augmentum processit ex tem-
7 pore, vt quia tempus auxit feudum de pretio maiori, quam valebat tempore concessionis, & tunc licet istud augmentum cedat vassallo, tamen quid in solutione releuij de hoc augmento dicendum, ponam infra in conclusione istius quęstionis, videas interim *Nicol. Intrigliol. cent.* 1. *de feud. q.* 62. *num.* 6.

Secundo casu, aut augmentum
8 fecit vassallus in feudo, vt putà prædia villas, domus, agros, animalia, cæteraq; huiusmodi emit, & feudo vniuit, eiq; perpetuò destinauit, & in feudum recognouit, de quibus dicemus infra q. 10. par. 3. latè, & omnium distinctissimè *Rosental. d. q.* 43. *num.* 48. *cum seqq. ex Menoch. & Intrigliol.* & tunc omnia assumunt naturam feudi, cui accedunt, & per consequens fructus, qui percipiuntur ex tali augmento feudales sunt vti percepti ex re feudali, merito de ijs solui debet releuium, vt suo loco dicemus; Verùm vt gladiũ ponam ad radicem huius conclusionis, quid de augmento feudi sit statuendum in solutione releuij. Ego
9 generalem statuo conclusionem, vt de quocumq; augmenti genere facti in feudo sit soluendum releuium, adeò ut consideretur in solutione releuij, cuius augmenti medietas augeat aliã medietatem fructuum feudi principalis in illo anno, quo debetur releuiũ.

Prò qua conclusione fundanda duo constituo principia.

Primum, quod quædam sunt seruitia ex feudo debita, quæ determinationem iam vna vice receperunt in quantitate, & numero.

Secundo, quædam sunt seruitia nõ
10 determinata, sed incerta est eorum quantitas, adeò ut licet debeatur talis quantitas, siuè pars, tamen ista quan-
11 titas, siuè pars potest augeri, siuè diminui, prout fructus feudi augentur, siuè diminuuntur in recollectione, & sic est pars quædam ex illis, qui tali tempore recolliguntur, prout ita distinguit *Petr. de Gregor. de concess. feud. par.* 1. *q.* 11. *nu.* 2.

Primo casu, quando seruitia sunt determinata in quantitate, vt quia Rex in concessione particulariter, vel alias generaliter, habito respectu ad redditus in quolibet feudo, iuxta suũ redditũ taxauit seruitium, siuè adhoa, prout in Regno nostro taxatum est adhoa, quod pręstatur feudatarijs in veteri, & noua taxa, tunc regulariteŕ
12 hoc seruitium semel taxatum, aucto feudo non augetur, & ita intelligenda est doctrina eorum, qui dicunt aucto feudo seruitium non augeri, quia sunt intelligendi, quando seruitium iã fuit semel taxatũ iuxta redditus illius temporis, *prout post Andr. de Iser. annuit Iacob. de Ayello d. loco. Martin. Laudens. in cap.* 1. *§. rursus num.* 18. *si de inuestit. feud. glos.* —— *tit.* 1. *§.* 1. *glos.* 5. *n.* 117. *Ioseph Cumia in cap. si aliquem, vers. seruitij consueti num.* 44. *Petr. de Gregor. de concess. feud. par.* 1. *q.* 11. *in fin. vbi add. Gars. Mastrill. lit. B. Nicol. Intrigliol. de feud. cent.* 1. *q.* 67. *num.* 9. inferens ex supra citatorum sententia, quod si seruitia

uitia militaria in feudo reperiantur taxata per Regem in Regia Cancellaria, vel in Registris Regijs, tunc neque augentur, neque diminuuntur ob augumentum, vel diminutionem; sed hoc nõ est intelligendum simpliciter, sed cum declaratione, et infra, *ex Andr. Khol. de seruit. feudal. par. 4. tit. de causa formal. seruit. num. 138. & ita seruari in Reg. Cam. Summariæ refert Mastrill. ad Petr. de Gregor. d. par. p. q. 11. lit. B.*

Verùm istud caput est intelligendũ cum declarationibus seqq.

Secundo casu principali, quando
13 seruitia non sunt determinata in quãtitate, sed tantum pars quædam fuit declarata, sed eius quantitas incerta est, cũ dependat eius taxatio ex euentu, nempè ex taxatione fructuum, siuè eorum perceptione, si pauciores, vel plures percipiantur, & iuxta fructus, qui percipiuntur, seruitium taxatur, tunc facto casu taxationis, in eo debet haberi respectus tam ad fructus feudi, quam ad fructus ex augumento perceptos, de quo incremento debet haberi ratio in taxatione prædicta, huius declarationis authorem agnosco, *Henrich. à Rosental, cap. 10. concl. 44. nu. 41 & 45. tit. ex quib. cauſ. feud. amitt.* dicentem, quod ita intelligi debent dicta per *Bald. in d. cap. 1. §. si quis de manso, nu. 3. & Petr. de Rauen. simpliciter loquentes Petr. de Gregor. de conceſſ. feud. par. 1. q. 11. num. 11. Ioseph Cumia in cap. si aliquem, in verbo seruitij consueti num. 86.*

Et applicando ad casum nostrum,
15 est benè verum, quod releuij quantitas est taxata, & determinata in medietate, non autem in quantitate, sed potiùs indeterminatè est quędã pars fructuum recolligendorum, non autẽ fuit dictum, erunt tot fructus, adeòut numerus fuerit taxatus, sed tantum dictum, quod soluatur medietas fructuum, ergo quando hæc pars diuiditur, siuè taxatur, debet in ea haberi ratio (dicit Rosental. ibi) de fructibus ex augumento perceptis, & de feudo ipso principali.

Secundo, hoc onus soluendi rele-
16 uium fuit impositum habito respectu ad fructuum perceptionem faciẽdam in illo anno, quo moritur feudatarius tamquam quod sit seruitium, quod pręstatur in illo anno pro inuestitura, vt dixi supra, *cap. cum plures in capitulis extraordinarijs per Cuiacium*, & quando onus imponitur habito respectu ad
17 fructus, tunc onus augetur, vel diminuitur, auctis, vel diminutis fructibus, *cap. quanto in fine, vbi Antonius de Butrio, & Abb. nu. 6. de censibus*, hanc sententiam ponit *Andr. Khol. d. loco num. 182.* ergo ita dicendum est in releuio, vt debeat augeri, vel diminui eius quantitas, & sic medietas p rata fructuum augumenti, vel diminutionis.

Tertio, diximus supra, & dicemus
18 infra p. 4. q. 3. q ad finem, vt de fructibus soluatur releuium, opus est, vt illi percipiantur ex feudo vti feudales. Secundo, diximus augumentum feu-
19 do factum eiusdẽ naturæ feudalis est, cuius est feudum ipsum, illamq; assumit, tamquam quod ei accedens, sequatur naturam qualitates, & conditiones illius, *ex reg. tex. in l. etiam, vbi DD. C. de iure dot. Alber. Brun. in tract. de augument. concl. 5. princip. num. 1. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 18. num. 51. & seqq.* sed cum eamdem naturam sortiantur, & feudum, & eius augumentum, adeòvt feudale sit iudicandum ipsum augumentum feudo factum, *cap. 1. §. si quis de manso, si de inuest. feud. Andr. Khol. d. loco nu. 178. verſ. tamen, & quarto, Rosental. d. concl. 44. num. 47. Camill. de Curtis in suo Diuerſ. fol. 75. col. 1. num. 130. cap. incipiente Declarata igitur*, sed natura feudi est, vt ex eo soluatur seritium, *cap. 1. in fine ex quib. cauſ. feud. amitt. cap. 1. an mutus, vel alias imperfect. cap. 1. §. similiter, verſ. ad hoc de capitul. Corrad. Rosental. in princip. sui operis*, ergo ex ipso augumen-

gumen-

gumento vti feudali, eiusq; fructibus vti feudalibus, & ex re feudali perceptis releuium debetur; & sic quantitas maior, vel minor est extimanda, pròut plures, vel pauciores fructus recolliguntur ex ipso feudo tempore mortis.

Quarto probatur, vt modò ex Rosental. supra annuimus, quod quãdo prò seruitio feudali in vno anno soluenda venit certa pars redditiuum illius anni, quo debendũ venit seruitiũ, pròvt supra diximus, tunc non est dubium, 9

20 etiam ex fructibus augumenti præstari oportere, nam augumentum pars est feudi, & fructus debentur ex integro feudo, ergo pars ipsa tantò magis debet esse extimanda propter augumentum; hanc rationem considerauit *Andr. Kobl. de seruit. feudal. tit. de causa formal. seruit. num.* 178. *versic. tum tertio.*

Quinto arguor sic; releuium soluitur in recognitionem directi dominij,

21 vt supra p. 1. q. 4. diximus, at verò incrementum feudi spectat ad Dominũ, & ad vassallum, diuerso tamen iure, vt ad Dominum directè; ad vassallum vtiliter, *d. cap.* 1. *S. si quis de manso, vbi DD. Bald. Afflict. caeteriq; Schrader. de feud. par.* 2. *nonæ partis principalis sectio* 2. *num.* 4. *glos.* ... *tit.* 11. *S.* 1. *glos.* 5. *num.* 99. *Rosental. d. cap.* 10. *concl.* 44. *nu.* 46. *Andr. Kobl. d. tit. de caus. formal. nu.* 179 *Iul. Clar. in S. feudum q.* 88. & de directo dominio est facienda recognitio, debendo, & præstando seruitia, ergò

22 est dicendum de hoc augumento releuium deberi, taxãdo etiam eius fructus, ità deducit *Andr. Kobl. loco supra cit. vers. proindè, ità etiam Rosental. argumentatur d. num.* 46.

Sexto probatur in laudimio in quo dixit *Amad. de Ponte quæst.* 8. *num.* 11. quod de augumento facto in re emphiteuticas adhuc debetur laudimiũ, & hoc firmauit authoritate *Tiraquell. de retract. lignag. S.* 1. *glo.* 58. *nu.* 51. & 45. quia eodem iure concedendum est augumentum, quo pretium principale censetur, ex quibus iam satis superq; dicendum videtur, quod augumentum debet venire in solutione releuij.

Sed contra iam dicta posset oppo-

23 ni; vt supra indicauimus, quòd de augumẽto feudi non debet vassallus inuestituram petere, *Andr. de Isern. in d. cap. si quis de manso, num.* 18. & 19. sed releuium soluitur ob inuestituram, ergo solui non debet, arguendo à cessante causa, & in multis casibus, vbi inuestitura opus non est, releuium non debetur, vt habes passim. Sed huic motiuo iam iudicaui responsum, & hic clarius referam, quod non obstante, quòd inuestitura opus non sit, adhuc solui debet releuium.

24 Primò, nam hoc augumentum non constituit feudum nouum, prout dicit *Rosental. d. conclus.* 44. *num.* 41. quia, vt diximus, eius naturam assumit, & feudo sub sua vniuersitate accedit, adeò vt vnicum corpus (licet adauctũ), iudicandum sit, & petẽdo inuestituram principalis rei, & vniuersitatis eius, tunc Intelligitur petita de accessorijs; & omnibus ijs, quæ sub dicta vniuersitate continentur.

Secundo, probatur ex dictis *Camill. de Curtis in suo diuers. feudal. fol.* 75. *col.* 1. *num.* 119. & 120. *vbi ex glos.*

25 ait, quod præscriptio facta a vassallo super feudo cõcesso limitatè, & vassallus huic feudo sic limitatè concesso addidit alia bona, tunc ex eo, quia hoc additamentum assumit naturam illius, cui additur, dixit *Camill. de Curtis,* quod præscriptio super feudo facta, prodest, etiam quòad augumentum, adeòut alia separata præscriptione nequaquam opus sit.

Insuper si hoc admictimus, pròut admictendum est tamquam veritati consonum, quòd augumentum feudi vt feudale existimandũ est, & inuesti-

27 tura de feudo facta ad ipsum extẽdatur, illudq; compræhendat, sequitur quod

quod inueſtitura de feudo facta, ad ipſum augumentum extendatur, & dum inueſtitura de ſtilo Cancellariç fit ſub feudali ſeruitio, iuribus Curiæ sẽper ſaluis, &c. & ſub feudali ſeruitio diximus contineri releuium, prout etiam diximus contineri ſub clauſula illa, iuribus Curiæ ſemper ſaluis, ergò cum hoc augumentum videatur conceſſum cum iiſdem clauſulis, quidnam excludere poteſt ſolutionẽ releuij ex eo non eſſe faciendam, ita etiam in ſimili de ſeruitio arguitur *Ioſeph Cumia d. loco in verbo ſeruitij conſueti num.* 83. & 84.

Huic autem concluſioni poteſt obſtare ni fallor, quod diximus in preçedenti de ſterilitate, vbi diximus quantitatem releuij non deberi principaliter ex fructibus, qui percipiuntur ex feudo, ſed attento valore feudi quanti eſſet in redditu; vndè ſi feudum pro illo anno fuerit ſterile, adhùc releuiũ deberi affirmauimus in pecunia pro rata valoris redditũum, facto computo trium annorum præcedentium, vt ibi; ergò ſicut in illo caſu non curatur de diminutione, nec hìc de augumento curandum eſt, nè ad imparia fiat iudicium inter Dominum, & vaſſallum, & nè diuerſum fiat iudiciũ de augumento, quam de diminutione.

Sed facilè reſpondetur, verùm eſſe quod releuium eſt medietas fructuum attento valore feudi, & ſic medietas redditũum illius, quod poteſt valere feudum, non autem deberi de fructi-
27 bus; ſed hoc retorquetur, nam ſi feudo eſt factum augumentum, certè tũc augetur in valore, & ſic pluris, & maioris valoris eſt extimandum cum prædicto augumento, quam ſine illo, ergò de hoc valore ſic adaucto medietas redituum eius pro releuio ſoluenda eſt, attento hoc augumento, quod in valore creſcere fecit feudum, & ſic non eſt diuerſum, ſed eadem ratio eſt, conſiderando quòd releuium eſt ſoluendum tam attenta quantitate fructuum illius anni, quam attento valore feudi; ergò dum in redditu, & in valore feudum reperitur auctum in illo anno, quo feudatarius moritur, merito in vnum coincidunt, ideòque releuium ſemper ſoluendum de feudo ſic aucto.

Ex quibus iam apparet reſponſum dubitationi, quam propoſuimus ſupra in figuratione quæſtionis, vt in caſu augumenti debeat taxatio fieri habito reſpectu ad fructus, qui percipiuntur tempore ſolutionis releuij.

Ex quibus, & ex iis, quæ diximus in præcedẽti quæſtione patet, quod vaſſallus grauetur, & inęqualiter iudicatur ex iſto diuerſo modo taxandi releuium in anno vbere, & aucto, & diuerſo modo in anno ſterili, & diminuto, contra *tex. in l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill.* nam quando fiſcus habet annum vberem, vt modò dixi, & feudum auctum, tunc dicicit releuium quod eſt medietas fructuum, ſed quãdo habet annum, & feudum ſterile, tunc non curat de fructibus, quia non ſunt, ſed alio modo taxat, quia pro releuio exigit medietatem redditus habito reſpectu ad pretiũ valoris feudi, qui diuerſus taxandi, & exigendi modus videtur contradicere naturali æquitati, & iuſtitiæ, quia ſicut in lucro, ità & in damno eſſe debet, tantò magis, quòd fiſcus eſt creditor, in hoc caſu ſuper fructibus, ergo ſi non percipiantur, ſolui non debent.

Reſpondetur, quod dum diximus, releuium debetur ex fructibus feudi, dicas quod verba illa debetur ex fructibus feudi dupliciter poteſt conſiderari.

Primo caſu poſſunt conſiderari de fructibus, qui percipiuntur ex re.

Secundo caſu, de fructibus valoris, & ſic pretij feudi, vt quando fiſcus habet fructus ex re, non quærit de valore feudi, adeò vt ſi feudum in valore eſſet magni valoris, ſed in redditu paruę extimationis, & recollectionis,

certæ

certè cum adsint fructus, in illis fiet exequutio, & non amplius quærendũ est de ipsius feudi valore, & tunc ideò releuium non est soluendum attento valore feudi.

30 Sed quãdo Fiscus pro illo anno solutionis non haberet fructus ex re ipsa, tunc etiam omnino est soluendum releuium, vt diximus, & vassallus compensabit cũ annis præteritis, vel subsequentibus vberioribus, *vt ex Loffred. Franc. de Amicis, & alijs supra diximus,* meritò Fiscus non habendo certam quantitatem fructuum, recurrit ad valorem, & secundum redditus, qui possent percipi ex illo valore exigit extimationem medietatis illius anni, vt dixit *Loffred. in §. similiter c. 1. per quos fiat inuest.* ita quod quando Fiscus habet fructus, non recurrit ad valorem, sed quando illos non habet, tunc recurrit ad valorem, & hæc fisci diuersificatio nititur, etiam naturalis equitatis ratione, quia talis sterilitas non est perpetua in feudo, sed prò illo anno, quem cum alijs potest compẽsare vassalus, tantò magis, quòd hęc solutio est de rarò eueniens, ideò debet tolerari, quam declarationẽ probare potes ex ijs, quæ dicit *Petr. de Gregor. de conceß. feud. q. 11. par. 1. num. 10. quem sequitur Nicol. Intrigl. cent. 1. quæst. 67. nu. 8. Ioseph Cumia in d. verbo seruitij consueti num. 85. & 86.* dicentes, quod si feudatarius fuerit submonitus ad præstãdum seruitium à Rege, si fructus feudi sufficiunt ad seruitium, tunc secundum illos fiet taxatio, & non habetur ratio, & consideratio ad fructus annorum præcedẽtium, si vel nè creuerint, vel decreuerint, & ideò applicando ad materiam, & casum nostrum, si fiscus pro anno releuij habet fructus sufficiẽtes, non considerat de præcedentibus, si verò fructus non haberet sufficientes, tunc recurrit ad præcedentes, secundum quos facit taxationem, alias frustrà præfati Doctores adiecissent dictam declarationem, nempè non habita consideratione annorum præcedentium.

Superest vt nonnullas aptenus declarationes ad vnumquodque caput conclusionis, de quibus in sequenti.

ARGVMENTVM.

Augmentũ feudo factum qualiter considerãdum circà releuij, & seruitij feudalis solutionem consideratur; Et auctis fructibus non esse augendum seruitium, & quid de augumento magno, & quid de paruo, vt primo casu augeatur seruitium, secũdo vero nequaquã, & quid sit magnum, vel paruum augumentũ remissiuè; & de seruitio determinato, & indeterminato qualiter augendum, item de augumento à Domino facto distinguitur de simplici, vel expressa seruitiorum mentione, & de augumento facto in anno mortis refertur decisio Reg. Cam. Sum.

SVMMARIVM.

1 *AVcto feudo non augetur seruitium semel taxatum in Regno nostro.*
2 *Contrarium in puncto iuris defenditur, ex Andr. Kohl.*
3 *Concordatur, & probatur hæc nostri Regni obseruatio.*
4 *Augumentum æquiualens feudo, vel excedens facit augeri seruitium.*
5 *Seruitia determinata, & taxata augentur aucto feudo in magna parte, & n. 8.*
6 *Seruitia non augentur ob paruum augumentum.*
7 *Augumentum qualiter extimandum paruum, vel magnum remissiuè.*
8 *Petri de Gregorio, & Nicol. Intriglioli sententia de seruitio indeterminato ex feudo aucto, vel diminuto debendo declaratur, & num. 9. & 10.*
10 *Deuoluto feudo hæres repetit impẽsas meliorationum.*

11 *Petr.*

11 *Petr. de Gregor. & Intriglioli doctrina reijcitur in releuio, & seruitio feudali.*
12 *Releuium debetur de augumento facto ab hærede intrà annum petitionis prò rata temporis, quo augumenti comodum sentijt ipse hæres, & refertur decisio Regiæ Cameræ.*
13 *Augumentum factum feudo ex parte Domini, quomodo considerandum in solutione releuij declaratur.*
14 *Augumentum simpliciter (non expresso sub feudali seruitio) factum feudo à Domino non auget releuium, & ratio refertur num. 15. & 17. contrarium.*
15 *Dominus concedendo augumentum feudo debet dicere sub feudali seruitio, alias seruitium non debetur.*
16 *Dominus concedendo rem in augumentū feudi censetur illam donasse, & seruitiū remisisse.*
17 *Dominus concedendo augumentum feudo simpliciter censetur concessisse sub feudali seruitio, secundum veriorem sententiam.*
18 *Seruitium expressum in augumento non est dubitandum deberi.*

QVAESTIO VII.

IAM in præcedenti quæstione indicaui in primo capite distinctionis, quod quando feudum augetur industria vassalli, tunc seruitium determinatum non augetur. Sed releuium esse augendum firmauimus.

1 Declara tamen supradictam conclusionem, quod ità seruatur in Reg. Cam. Summariæ Regni nostri, vt auctis fructibus feudi seruitium non augetur, ità post *Iacob. de Ayell. de iure adhoa num. 55. testatur Garf. Mastrill. in addit. ad Petr. de Gregor. de conceß. feud. par. p. q. 11. lit. A. in verbo & similiter,* vbi dicit ità se audiuisse à Domino Camillo de Curtis tunc fisci patrono in Regia Camera, post *Andr. de Isern. in cap. 1. num. 3. de vasall. decrepit. ætat. & ego infra q. 8. verſ. tertio principaliter facit.*

2 Contrariam tamen sententiam in hoc membro quæstionis reperie, quod tenet *Andr. Kobl. de seruit. feud. tit. de causa formal. seruitiorum nu. 184. eamq; veriorem existimat Henrich. à Rosental. d. cap. 10. conclus. 44. nu. 55. & 56.* eius tamen fundamenta (licet ipse ex diametro contrariam firmet sententiam) proponam sub capite distinctionis inferius ponendæ.

3 Distinguo autem, quod aut augumentum est magnum, aut paruum.

4 Primo casu, si augumentum est magnum, vt si sit tanti valoris quanti est feudum ipsum, vel pluris, & tunc seruitium augetur, *ità Ant. Capyc. in inuest. feudal. in verbo feudorum augumenta, verſ. adde quod si vassallus circà medium, & post Andr. de Isern. in d. cap. 1. §. si quis de manso num. 17. de controuerſ. inuestituræ, & ibi latè distinguit Matth. Afflictus à num. 18. ad 27. Aluarot. num. 7. Præposit. num. 7. Bald. num. 3. & ibi Petr. de Rauen.* qui tenet simpliciter aucto feudo, augeri seruitia, & concordant cum *Andr. Kobl. Petr. de Gregor. de conceß. feud. p. p. q. 11. nu. 9. Rosent. d. c. 10. concl. 44. num. 54. & 56. Ioseph Cumia in d. verbo seruitij consueti num. 75.*

5 Et hoc augumentum seruitiorum aucto feudo in magna quantitate regulariter procedit etiam si seruitia essent determinata, & taxata, *ità Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 67. nu. 7. Petr. de Gregor. latè ante cit. loco num. 9. Lucas de Penn. in l. vnica col. 1. circa medium, C. de vend. rei fiscal. cum priuat. commutat.* & hanc veriorem existimat *Petr. Paul. Balzar. in cap. 1. num. 5. si de inuestit. feud. controuer. fuer. Rosental. d. conclus. 44. num. 56. & 57. Andr. Kobl. d. loco num. 184.* & ita eius dicta sunt intelligenda.

6 Secundo casu, quando augumentū esset paruum, tunc existimant seruitia non

non augeri, ità DD. omnes supra citati, & in his terminis est intelligenda sententia eorum, qui dicunt aucto feudo non augeri seruitia, quos allegauimus in præcedenti quæstione, & eorum nonnullos allegat *Rosental. d. conclus. 44. in penult. glosell. & post ipsum Andr. Kobl. d. loco num.* 183. & 191. *Ioseph Cumia d. loco nu.* 85. *Ludolph Schrad. par.* 5. *cap.* 6. *num.* 28.

7 De augumento quomodo sit existimandum magnum, vel paruum, diximus de magno, quando equiualet valori feudi, vel pluris, sed de paruo quātum sit existimandum, & etiam de magno, *vide Afflict. in cap.* 1. §. *si quis de manso num.* 28. *Rosental. d. loco num.* 57. *circa medium, Andr. Kobl. d. loco nu.* 192. *& seqq. Franc. Sonsbecc. par.* 11. *num.* 24. qui omnes sub *Afflicti* sententia coincidunt.

8 Sed quid si seruitia indeterminata maneant? Respondet *Rosental. d. loco num.* 56. supradictam distinctionem de magno, vel paruo incremento esse sequendam, & tam si seruitia essent determinata, quam indeterminata, subdens *num.* 57. in seruitijs indeterminatis non de plano procedere supra dictam conclusionem, seù diminutionem, vt pro rata augumenti augeatur seruitium.

Verùm in hoc casu de seruitio indeterminato distinguit *Petr. de Gregor. d. loco num.* 5. *Nicol. Intrigliol. num.* 3. dicentes, quod aut feudum auctum fuit industria Vassalli, aut ex tempore, vt primo casu augumentum cedat commodo feudatarij, adeòut non teneatur ex augumento præstare seruitium; aut ex tempore, & tunc de tali augumento seruitium præstare tenetur.

10 Sed doctrina *Petri de Greg. & Nicol. Intrigliol.* est admictenda, quatenus tractaretur de deuolutione feudi, quia hæres poterit impensas meliorationū repetere, secundū opinionem aliquorum DD. supra allegatorum, sed circa

11 seruitia, & releuium ego non admicto, quia si verùm est, quod augumentum factum feudo, eiq; incorporatum, eadem res cum feudo censetur, eiusq; naturam assumat, quo nam pacto, & via potest per Vassallum, absque Domini cōsensu huius feudalis augumēti effectus, & sic præstatio seruitij impediri? ex quibus commentitia est in hoc eorū doctrina, sed in deuolutione feudi admictendā dijudico, per ea, quę dicit post *Andr. ibi allegatum Cumia in dicto cap. si aliquem, vers. consueti seruitij num.* 85.

12 Sed quid si augumentum fuit factū intrà annum solutionis releuij, vt quia res feudalis paruam reddebat in vita feudatarij, sed postea hæres intrà annum mortis fecit augumentum in illa, adeòut tempore solutionis feudum reperiatur reddere maiorem summā, quam reddebat tempore mortis feudatarij: Et omissis regulis cōmunibus, & quæ diximus in hac, & in præcedēti quæstione, vt de quolibet augumento debeat solui releuium, quando feudū reperitur auctum tempore solutionis, in hac dubitatione reperi pòstea decisionem Regię Cameræ Summarię tempore Reg. Moles, quando illic pręsidebat, dicens fuisse dubitatum, quid si in hæreditate feudali reperiebatur flumen, quod parum, aut nihil reddebat in vita, & tempore mortis feudatarij, verùm hæres intrà annum petendę inuestiturę fecit ibi molendinū, quod fructus aliquos reddebat, adeo vt tempore solutionis reperiebatur, hoc flumen auctū, refert Anibal Moles ibi fuisse condemnatum hęredem in feudalibus ad solutionem releuij de prædicto augumento pro rata tamen temporis, quo factum fuit tale augumentū, *pròut ità decisum refert ipse Reg. Moles decis. sua quinta sub tit. de iure releuiorum.*

Verùm si augumentum obueniat feudo ex parte Domini, vt quia dominus concesso castro adiecit aliquam do-

domum, vel agrum, vel aliud, & eo casu an augenda sint seruitia quæro? & tunc etiam distinguunt DD. Aut Rex simpliciter donauit augumentum prędictum, nulla facta mentione de seruitio, aut expressit de seruitio.

Primo casu, quando simpliciter cō-
14 cessit, nullam faciendo mentionem de seruitio, tunc putant ob hoc augumentum à Domino factum, seruitia non augeri, *ita Andr. de Isern. in d. cap. si quis de manso num.* 19. *de controuers. inuest. latè disserens, & ibi Afflict. num.* 23. *vers. & propterea, & vers. veniamus, Ant. Capyc. in verb. feudorum augumenta vers. & adde, quod si vassallus, Aluarot. in d. §. si quis de manso, Iacob. de Ardizon. in summ. rubr.* 47. *Ferrar. Montanar. lib.* 5. *cap.* 4. *vers. sed hoc notandum erit Andr. Kobl. de seruit. feudal. tit. de causa formal. seruit. num.* 187. *Rosental. d. cap.* 10. *conclus.* 44. *num.* 58. *vers. si verò Domino, & propriè, vers. alij autem hoc non aliter admittunt. Nard. Lyparul. ad Andr. de Iser. in d. §. si quis de manso, in verbo est aliter.*

Horum autem fundamenta sunt,
15 quia hoc augumētum factum est prouisione hominis, & sic Domini, & ideò cessat prouisio legis, quæ in augumēto facto à natura, vel tempore lex ipsa prouidet, vt sub solito seruitio hoc augumētum feudo accedat. At verò hoc in casu Dominus concedendo simpliciter augumentum debebat ipse prouidere, & pactum facere de seruitio, hoc autem non fecit, *dicit Andr. de Iser. in d. §. si quis de manso, num.* 19. sibi imputare debet, prout etiam sequitur *Rosental. & Andr. Kbol. locis antedictis.*

Secundo, quia simpliciter dando rē
16 in augumentum feudi, dicit *Andr. de Isern.* quod videtur donasse, & remisisse seruitium, *ex l. Campanus, ff. de oper. libertorum, cum alijs allegatis ibi ab Andr. de Isern.*

17 Cæterum ab hac sententia dissentiunt *Martin. Laudens. in cap.* 1. *§. rursus num.* 19. *& ibi Petr. Paul. Balzar. num.* 5. *Luc. de Penn. in l. vlt. C. de vendit. rerum fiscal. lib.* 10. *Andr. Kobl. d. loco num.* 188. *Rosental. d. loco nu.* 57. *vers. quidam enim etiam eo casu*, & eorum fundamenta sunt, quia Rex concedendo simpliciter, nulla facta mentione seruitiorum videtur illud concedere sub sua natura, sed de natura feudi sunt seruitia, *cap.* 1. *§. sed quia de form. fidelitatis, Andr. Kobl. par.* 1. *tit. qui seruire teneantur, num.* 6. cæterique passim Feudistæ hoc admittunt, & in concessione feudi veniunt, quæ sunt de natura feudi, & cōsueta, *Rosental. latè cap.* 2. *concl.* 53. *n.* 4. ergò Rex dum concedit simpliciter videtur concessisse sub cōsueto seruitio, *latè Andr. Kobl. d. loco in princ.* & vt censeatur concessum sub feudali seruitio consueto, licet de eo mentio facta nō fuit, *probant Rosental. dicto loco concl.* 44. *num.* 7. *vers. quid enim cap.* 10. *Andreas Kobl. d. num.* 187. qui hanc sententiam veriorem existimat, prout & ego veriorem existimo ex rationibus supradictorum Doctorum, & ad contraria respondet *Andr. Kobl. d. loco num.* 189.

18 Secundo casu, si in tali augumento expresserit de seruitio, tunc extrà aleā res est, vt seruitium debeatur, & augeatur, vt concludunt præfati DD.

ARGVMENTVM.

Augumentum temporis an faciat augeri seruitia, & per consequens maius releuium deberi. Declaratur, & affirmatiuè concluditur, si prouisione Dei, vel temporis cursu, & quid aucto Comitatu, an augeatur gabella, vel aucto feudo augeatur laudimium.

SVMMARIVM.

1 A*Vgumentum temporis qualiter considerandum in solutione releuij.*

2 *Releuium deberi de augumento temporis, probatur, & num.* 5.

3 Pen-

3 *Pensio augetur auctis fructibus, declaratur iuxta ratam augumenti ex tempore facti.*

4 *Seruitium augetur aucto feudo ex cursu temporis.*

5 *Gabella Comitatus vendita, aucto Comitatu, augetur gabella.*

7 *Cursus aquæ augens fundum, facit augeri laudimium.*

8 *Seruitium feudale augetur nulla habita ratione parui, vel magni augumenti, quando augumentum processerit ex cursu temporis, Dei prouidentia accedente, non autem hominis.*

QVÆSTIO VIII.

1 IT, quia inter cætera augumẽta, quæ feudo obuenire possunt, ea sunt vsu frequentiora, quæ naturaliter ex tẽpore procedunt, atq; ab eo fiunt, & nos in superioribus annuimus, hic propterea quærendum est, an eadem, quæ diximus supra, de alijs augumentis sint etiam censenda de hoc augumento, vt seruitia augeri faciat, & consequenter fatendum sit, vt & releuium augeatur, declarando generalem regulam, quam in superioribus posuimus.

Et tunc in hoc casu dicas, quod probato augumento ex temporis cur-
2 su, Dei accedente prouisione augeri seruitium, & releuij solutionem.

Probatur primo ex ijs, quę notant *gloss. & DD. in cap. cum clerici de pactis,*
3 *& in cap. quanto de censibus, vbi in specie Ant. de Butrio num. 6.* dicentes, quòd auctis fructibus pensionis ex cursu temporis (Deo prouidente) augetur pensio iuxtà ratam augumenti, & sic communiter concludunt.

Probatur secundo hac in specie, vt facto augumento ex temporis cursu
4 in feudo pro eius rata sit augendum seruitiũ censuerunt post *Andr. d. Isern. in d. §. si quis de manso sub num. 18. circa finem, Petr. de Gregor. de conceß. feud. p. p. quæst. 11, num. 7. Nicol. Intrigl. cent. 1. quæst. 62. num. 6. Ioseph Cumia in cap. si aliquem in verbo seruitij consueti num. 85. vers. secundo casu,* prout etiam intelligit *Rosental. d. cap. 10, conclus. 44. num. 56.* cum declaratione sequenti.

Quibus positis succedit conclusio, quòd cum releuium loco seruitij de-
5 beatur pro illo anno, & ipsum augendum esse fatendum sit prò rata tamen augumenti ex rationibus aliàs adductis in illatione de seruitio ad releuium.

Probatur tertio, quia vendita gabella totius comitatus, tunc si comi-
6 tatus multum augeatur debet, & ipsa gabella augeri, ità *Angel. in auth. vt determinat. sit numer. cleric. vers. postea, Felin. in cap. cum ita de constitut. Ant. Capyc. in inuest. feudal. in verbo feudatariorum augumenta vers. & adde.*

Suadetur quarto, quod aucto fundo ex decursu aquarum in pretio, tũc
7 etiam augetur laudimium in vẽditione, vt post *Speculat. tit. de emphiteut. §. nunc aliqua, & Iaf. in l. 2. quæst. 4. notab. 15. C. de iur. emphit. notauit Franc. Marcus decis. 68. num. 20.* vbi ita testatur de communi practica. Declarãdo tamen hanc conclusionem, vt augeatur ser-
8 uitiũ aucto feudo naturaliter ex cursu temporis procedere; quando Dei accedit prouisio, non autem hominis, quia tunc procedit resolutio si magnum sit augmentũ, vt augeatur releuium; sin paruum nulla sit habẽda ratio, ita *Andr. de Isern. d. §. si quis de manso num. 18. 19.* quem sequutus est *Rosental. d. num. 56. Petr. Pertr. de Grego. de conceß. feud. loco præcitato num. 9. Ant. Capyc. in d. verbo feudatariorum augumẽto vers. & adde, Ant. de Butrio d. loco, & Intrigliol loco supra allegato,* ita etiam tenet *Andr. Kobl. d. tit. de causa formal. seruit. num. 199. cum sequentibus, Afflict. in d. § si quis de manso num. 17. cum seqq.* & supra

supra diximus in præcedentibus quæstionibus.

ARGVMENTVM.

Augumentum in feudo factum ex industria vassalli, qualiter veniat considerandum in præstatione seruitij, & releuij, declaratur de hoc augumento nõ esse habendam rationem, licet contrariam sequatur author sententiam. Consideratur quatenus augumẽtum æqua lancè commensuratur cum industria vassalli, & quatenus exuperat, & quid quando talia augumenta feudo vnita sunt inseparabiliter, & quid quando separari possunt distinguitur.

SVMMARIVM.

1 *Augumentum ex industria vassalli in feudo factum, qualiter consideratur in solutione releuij.*

2 *Releuium, nec etiam adhoum soluendũ de augumento facto ex industria vassalli refertur, & intelligitur vt infra num. 7. & declaratur num. 16. 17. 18.*

3 *Pensio non augetur aucto fundo ex industria coloni, vel emphiteutæ num. 6.*

4 *Augumenta facta ex industria non subiacere oneribus probatur.*

5 *Seruitium non augetur concesso feudo deuoluto, & aucto per vassallum, sed iuxta taxam antiquam dicitur concessum si iure antiqui, Si iure noui concessum fuerit, intelligitur iuxta taxam nouam, ex Andr. de Iser.*

7 *Releuium deberi de augumento facto ex industria vassalli probatur, & adoba etiam vbi non extat taxatam.*

8 *Augumentum factum ex industria contrahentium cedit oneri contractus principalis.*

9 *Laudimium debetur de augumento ex industria vassalli facto.*

10 *Idem ius statuendum in aucto, & in augumento, quando ead. militat ratio.*

11 *Diuersitatis ratio inter augumentum feudi, & fundum auctum constitui an possit, & declaratur num. 13. 14.*

12 *Laudimium apud Insubres debetur de fortalitio, siuè Turri facta in feudo.*

13 *Ratio diuersa militat in augumento ex tẽpore, vel prouisione Dei, & in augumento facto ex industria hominis.*

14 *Diuersitas rationis, vt illa augumenti parte facti ex industria, q̃ æquiualet cũ expensis, & industria. in eo autem quod excedit ratio diuersa consideratur.*

15 *Augumentum ex industria in illa parte, quæ excedit impẽsas, vel operas vassalli, venit in solutione releuij, in æquiualenti nequaquam.*

16 *Declaratur nouo Germanorum sensu sententia feudistarum dicẽtium aucto feudo ex industria vassalli non augeri seruitium, nec releuium.*

17 *Incrementum, quando domino soli cedit, seruitium non est augendum.*

18 *Discordantiũ feudistarum sententiæ super augumento ex industria concordantur.*

19 *Augumentum constitutũ feudo inseparabiliter subiacet releuio.*

20 *Pars feudi dicuntur augumenta cõstituta feudo, & rem ipsam sequuntur sub numer. 20.*

21 *Augumenta vnita feudo, & deuoluto vassallus amictit.*

22 *Augumenta non vnita feudo, non subiacent solutioni releuij, nec feudalis seruitij.*

23 *Augumenta separabilia feudo, allodialia sunt succedit in eis agnatus.*

24 *Releuium debetur de augumento facto ex concordia, vel transactione inita inter Baronem, & vassallos.*

25 *Augumenta quando vassallo, vel Domino cedant aperto feudo, remissiuè.*

QVAESTIO IX.

1 Nnuimus sup. in pcedentibus q-stionibus inter alia feudorum augumenta, illud esse principale, quod vassallus ex sua industria, diligentia, labore, & expensis in feudo fecit, atque parauit, illudq. tantum pertranseundo huc remisimus tractaturi, meritò hic videre consentaneũ
2 est, Firmauimus namq; conclusionem in tali casu, seruitium non esse augendum, attenta quantitate augumenti prædicti, de quo nulla sit habenda ratio, pròut annuimus supra q. 6. hac ead. par. in princip. in secundo capite distinctionis, ex authorit. *Marin. Frecc. lib. 2. de author. Baron. author. 5. nu. 26. Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 1. q. 11. & ibi Mastril. in addit. lit. B. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 57. num. 4. & 5. Ioseph Cumia in cap. si aliquem in verbo seruitij consueti num. 84. & 85. Ludolph. Schrader. de feud. par. 5. cap. 6. n. 28. Rosental. d. cap. 10. & conclus. 44. nu. 54. Andr. Kobl. de causa formal. seruitiorum par. 4. num. 197. cæterorumq; vbi supra quibus addo Andr. de Isern. in cap. 1. n. 1. in fine de vassall. decrepit. ætat. & in cap. si quis de manso, vers. quod autem dicit ad aliam de controu. inuest.* licet postea generaliter cõcludamus ex omni augumento augeri releuium, & seruitiũ, quæ conclusio in hoc tantum capite intelligenda est, cum declaratione, & distinctione inferiùs ponenda, de augumento quatenus æquatur, vel excedit laborem, vel impensas vassalli.

Huius namq; sententiæ fundamenta illa potiora videntur.

3 Primum est, quod in simili firmauit *glos. in l. si merces, §. vis maior, in verbo cui in fine, ff. locati,* vbi habetur, quod si fundus, opera, & industria coloni fertilior fuerit factus, pensio non augetur, hanc sententiam sequuti sunt *ibi Bart. num. 8. Paul. de Castro num. 6. cæteriq; ibi passim, & Bald. in l. fin. nu. 1. C. de alluuionibus, Abbas in cap. propter sterilitatem num. 16. extra de locati, Gomes variar. resolut. tom. 2. cap. 2. num. 18.*

Secundo, faciunt permulta iura
4 hoc idem suadentia, nempe augumenta facta ex industria, non subiacere oneribus. Primo *tex. in l. vlt. C. de alluuion. ibi, Ne doleant diligentes operam sua agri dedisse culturæ, nec diligentiam suam sibi damnosam iudicantes intelligant.* Secundo ex *tex. in l. si quis authoritate, C. de omni agro deserto lib. 11. ibi, Nimis absurdum est eos, qui nobis hortantibus fundos inopes, atque egenos, magno labore impenso, atque exhausto patrimonio vix forte meliorare posuerunt, vtpotè deceptos inopinatum onus suscipere.* Tertio, *tex. in l. 2. C. de fund. rei priuat. lib. 11. ibi, Si quid adiecerit sumptus cura solertia, capitationis, aut canonis augumenta non patiantur.* Quarto, probator *argum. tex. in l. vocabit, ibiq; notata per DD. C. de action. empt. tex. in l. societas cum seq. ff. pro socio, §. societatem, instit. de societate, cæteraq; his similia.*

5 Tertio principaliter facit authoritas *Andr. de Isern. in cap. 1. num. 3. circa finem de vassall. decrepit. ætat.* sic inducendo. Quærebat Andr. q feudo deuoluto, eodemque alteri concesso, an intelligatur concessum sub antiquo seruitio, dicit Andr. quod vassallus nouus seruiet iuxta seruitium antiquum, si feudum iure antiquo concedatur. Si iure nouo, seruiet iuxta nouam taxam, sed si feudum creuerat ob industriam, & diligentiam vassalli seruitiũ non augetur, quod idem firmauit in *cap. 1. §. si quis de manso supra alleg.*

6 Quarto principaliter facit doctrina *Parid. de Puteo cap. 152. nu. 7.* vbi propter augumentum ex industria emphiteutæ tenet, quod non augetur pensio.

7 Ego vero discedo ab horum sentẽtia, dicendo, quod solui debeat releuium, & vt augetur feudum, ita augeri releuium, & seruitium in locis, vbi semel non fuit taxatum, adeòut augeri amplius non possit.

Primò suadeo *ex l. debet, ff. de ædilit. edict. ex tex. in l. in tantum, ff. de liberal. caus.* In primo dicitur, *Qui redhibet non solum tenetur recipere pecuniam, quam dedit, sed & si quid accessionis nomine dederit.* In secundo ibi, *Si quis ad libertatem proclamare velit, & se reemere, cum antea venundari sit passus, vt non solum pretium, sed quod pretio accesserit, soluere tenetur:* Ex quibus infert *Tyraquell. de retract. lignag. S. 1. glos. 18. num. 50. cumseqq.* quod volẽs redimere vigore retractus consanguinitatis, non solum tenetur soluere primum pretium, sed quod etiam addidit emptor pro augendo, siuè supplendo iusto pretio.

Ex quibus vides, quod augumenta
8 facta à contrahẽtibus ex sua industria, & impensis veniunt consideranda in solutionis onere, cũ hæc accessio pretij, seù vt maius dicam augumentum eiusdem existat naturæ, & eodem iure regatur, prôut primum, cui additum est, *l. etiam, & ibi Bald. C. de iure dot. latè Tiraquell. d. loco num. 51.*

Ex quibus secundo loco existimat
9 *Amad. de Ponte de laudim. quæst. 8. nu. 11.* vt in laudimio, quod simile in aliquibùs releuio est, vt supra diximus p. p. q. 11. in eius solutione habenda sit ratio augumenti facti.

10 Tertio loco, semper quod eadem ratio militat, in aucto, & in augumento, semper idem ius statuendum in vtroquè, *l. qui fundum S. 1. ff. pro empt. Corneus cons. 240. col. vlt. lib. 3. Tiraquell.*
11 *d. loco num. 59.* At ego non video cur dicendum sit, non eamdem esse rationem in feudo, quam in augumento, vt supra diximus, maximè quando augumentum accedit, & vnitum est feudo, ergo idem statuendum de hoc augumento in feudo facto, quòd statuitur de ipso feudo, prôut in alijs augumentis cęteris in rebus factis diximus, meritò ex eo releuium soluendum est.

Quarto suadetur simili authoritate *Nicol. Boerij decis. 19. par. 1. num. 1.*
12 *& 2.* dicentis, & probantis, quod si Dominus in feudo facit fortalitium, vel turrim ad conseruationem personæ, vel rerum, dicit, quod de dicto fortalitio, siuè turri soluẽdum est laudimium, quod vsitatur in illis partibus vt diximus supra p. par. q. 4. & apud nos releuium est, vt ibi diximus.

Vnam autem agnosco diuersitatis rationem in hoc augumento facto ex
13 industria vassalli, ab alijs augumenti generibus, nempè ex tempore cęterisquè, & est illa, quia in alijs augumentis vassallus nihil de suo impendit, sed tantùm natura, res, vel tempus sunt operata; ideò videbatur dicendum, quod nulla accedente impensa vassalli, sed tantùm temporis cursu, & natura rem ipsam augentibus, & cum res ipsa, & sic feudum directè spectat ad Dominum, vtiliter ad vassallum, & ipse vassallus vtilitatem recipit, tàm ex dicto feudo principali, quam ex ipso augumento accedente, sequitur quod tàm de vno, quàm de alio seruitium soluere debet, quod idem, eademquè ratio non est, imò dispar in augumento ex industria vassalli, & in alijs augumentis; Cum in illo faciendo vassallus de suo erogat, in alijs autem nihil, quia natura, tempus, & res operantur, ideò æquum, & naturali æquitati consonum est, vt emolumentũ inde perueniens percipiat vassallus compensandum cum suis impẽsis erogatis in eo faciẽdo, & cum opera, & industria arg. *tex. in l. societas cum l. seq. ff. pro socio S. societas instit. de societ.* quod non est in alijs augumenti generibus, in quibus vt dixi tantùm operati sunt Deus, natura, res ipsa, & tempus, vassallus autem nihil de suo erogauit, & sic soluendum est releuium.

14 Sed adhuc vrgeo hanc rationis diuersitatem non militare, semper quippè habet hoc augumentum duplicem considerationem, primo considerando augumentum vsque ad illam metam, siuè quantitatem, vel signum, cũ quo consideratis impensis industria, & interesse vassalli à pari procedunt, & compensantur, & æqua lance ponderantur, adeò vt tãtum sentiat commodi in augumento vassallus, quantum incommodi, & impensarum sentijt in faciendo augumentum, & hoc casu adhibita hac consideratione, factaque ad inuicem compensatione, ac commensuratione, dico diuersam rationẽ militare in eo, & proinde nõ idem statuendum, quod in alijs augumenti generibus statutum vidisti, sed diuersum, cum diuersa ratio sit, & ratio diuersa est, quia vassallus de suo impendit, vnde meritò compensare debet, & sic releuium non soluere de illo.

Aut consideramus augumentum ipsum, quatenus considerato augumento ipso, & consideratis impensis interesse, & industria vassalli, & ijs omnibus commensuratis, & compensatis ad inuicem excedit, & exuperat ipsam industriam impensas, & interesse vas-
15 salli, & tunc in eo, quod superest, & excedit ipsas impensas, & industriam vassalli, dico quod illud venit in consideratione releuij, & seruitij, nam diuersa ratio, & ideo in præcedenti consideratione (quia vassallus de suo erogauit) cõueniens erat, vt compensaret, at verò in secundo casu facta cõpensatione cum interesse industria, & impensis, augumentum excedit interesse, tunc in eo, quod excedit industriam, impensas, &c. tanquàm quòd nullum sentit interesse, meritò in eo, quod excedit, & superest debet augeri seruitium, & releuium, dum non consideratur interesse vassalli, ergo à pari procedunt cum augumento facto ex tempore, & natura, in quo diximus, quod ideo cedebat vtilitati Domini, non autem vassalli, quia vassallus nihil de suo erogauit, sed dum in illo, quod excedit, nec erogauit, ergo idem ius.

Et sic quatenus contraria opinio,
16 de qua supra num. 2. esset tenenda, quod aucto feudo ex industria &c. dico, quod est tenenda, vt non augeatur seruitium infra ratam commodi, & expensarum, siuè laboris, sed in eo quod superest vltra ratam expensarum, & laboris augendum esse seruitiũ, quam considerationem desumpsi, (licet ad aliud illã fecit Author) *ex Andr. Kobl. d. loco tit. de causa formal. seruit. nu. 195.*
17 vbi ait, quod quando incrementum soli Domino cedit, seruitium non est augendum, *ex traditis per DD. in §. si quis de manso, & §. seq.* ea ratione, quia tunc vassallus non sentit commodum incrementi, ideoq; nec onus agnoscere tenetur, *ex reg. qui sentit de regul. iuris in 6. l. secundum naturam, ff. eodem*, sicque statuendum est, quod pro rata commodi ex ipso augumento à vasslo percepti, prò ea incommodum seruitij sentire debet, & clariùs firmauit *Henrich. à Rosental. d. cap. 10. conclus. 44. num. 54.* simpliciter tamen nulla facta rationis consideratione.

Secundo principaliter declaro discordantes sententias fœdere distin-
18 ctionis adhibito, duos considerando casus.

Primus casus est quãdo talia augugumenta inseparabilia à feudo sunt, vel feudo sic vnita fuere.

Secundus casus, quando vel separabilia sunt, & non vnita feudo.

Primo casu, quando sunt vnita feu-
19 do perpetuò inseparabiliter destinatione patrisfamilias, tunc quia, vt alias
20 diximus, sunt pars feudi, ita *Rosental. d. cap. 10. concl. 43. num. 3. & 5.* ideò rem ipsam sequuntur, & in his procedit consideratio supradicta, quia feu-
21 dalia sunt; Vndè feudo Domino aperto, vassallus amittit, hæc omnia augumenta facta, & vnita feudo, ab eoque in-

inseparabilia, adeò vt nec retentionē, deductionem, nec vllam prò eis actionem intentare possit, non alia ratione, nisi quia talia augumenta pars rei sūt, ipsamque sequuntur, ità in specie firmant hanc sententiam *DD. in cap. 1. §. si vassallus hic finitur lex, prout fuit Bald. num. 1. Aluarot. nu. 2. Martin. Laudens. num. 1. Afflict. num. 3. & ibi Nard, Lyparul. ad Isern. num. 17. in verb. Cum, Capyc. in verbo feudorum augumenta col. 2, vers. item quod meliorationes, & augumenta Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 12. num. 8. & cap. 13. num. 1. & 2. Iacob. Ardizon. in summ. feud. tit. quibus mod. feud. amict. rubr. 135. vtrum prohibeatur feudum compensare, vers. illud tamen non prætermitto, & hanc esse communem opinionem tam Vltramontanorum, quam Citramontanorum dico in cap. 1. hic fiintur lex vbi communem dixi*.

Quod non idem est, quando talia
22 augumenta separabilia sunt à feudo, & de per se stantes, nec illi vnita, nec perpetuò destinata; eò enim casu, quia
23 feudalia non præsumuntur, nec rei accedunt, nec eius pars, nec naturam sequi dicuntur; & ideò, feudo aperto Domino, vel agnato, tunc hæres in allodio tamquam allodialia ea retinere potest, *ita glos. in cap. 1. §. ex contrario de inuest. de re alien. facta, vbi Iacob. de Beluis. Andr. de Isern. num. 19. Bald. in princip. & num. 1. Aluarot. nu. 1. & 2. Martin. Laudens. num. 1. & 8. Præposit. num. 1. post Petr. de Rauen. omnes præfati DD.* & hanc esse communem sententiam, probaui *in d. cap. 1. hic finitur lex*, ex permultorum authoritatibus.

24 Sed quid si feudum auctum fuerit ex transactione aliqua, vel concordia facta cum vassallis, an de eo quod habetur ptopter dictam transactionem singulis annis debeatur releuium pro Baronem, dicas, quod debetur releuium, eò quod feudum augent, ita in laudimio, quod in illis partibus soluitur, prout nos releuium, dixit *Papon. Arrest. lib. 28. tit. 6. arrest. final.* dixi in addit. ad alleg. pro Duce Ariolæ sup. quæst. 2.

25 Et de hac materia quando aperto feudo augumenta, & meliorationes cedant Domino, vel Vassallo, latè *Rosental. d. cap. 10. conclus. 43.*

ARGVMENTVM.

Facta concessione à Domino ipsi vassallo de feudo cum omni incremento, an debeat augeri seruitium, & releuium aucto feudo ipso controuertitur ab Afflict. ab eoq; concluditur negatiuè, siuè determinatum, siuè indeterminatum fuerit, contrà Rosentalis sententiam dicentis, facta concessione, vt supra, cum seruitio indeterminato, seruitium esse augendum, & hoc ex noua consideratione.

SVMMARIVM.

1 *Concesso feudo cum omni incremento an sit soluendum releuium de augumento illius.*
2 *Releuium deberi, & seruitium augeri ob augumentum, feudo cum incremento concessa.*
3 *Contrarium suadetur releuium non deberi, nec seruitium de augumento, facta concessione, vt supra, & num. 8.*
4 *Declaratur procedere tanto magis si ab initio fuerit taxatum, & num. 8.*
5 *Afflict. sententia super hac re reijcitur ab Henrich. à Rosental.*
7 *Seruitium augeri proportionabiliter ad augumentum.*
8 *Concessio sub feudali, & solito seruitio accipit determinationem à lege.*
9 *Verba non debent esse otiosa.*

QVAE-

QVAESTIO X.

T necessariò hic cẽsui quęrendum, ponendo generalem declarationem ad omnia supradicta, vt si Dominus vberiorem cōcessionē vassallo fecerit de feudo, dicendo, concedo tibi feudum vnà cum omni incremento, an hoc casu si post factam concessionem, feudū augeatur, an hoc augumentum cedat Domino, vt de eo seruitiū etiam solui debeat, & sic antiquū augeri, vel vassalli beneficio, & vtilitati tradendum adeòut nec seruitium, nec releuium de illo augumento soluere nequaquā sit obstrictus.

Et posito priùs, quod in hac consi-
2 deratione venit omnis species augumenti, siuè de industria vassalli, facto Domini, ex tēpore, siuè natura, videbatur dicendum vassallo non cedere, sed de eo soluēdum seruitium, quippe taciti, & expressi idem est iudicium, *l. cum quid, ff. si cert. petatur*, cum augumentum etiam si non exprimatur venit in solutione seruitij, vt supra deduximus, tamquam quod accedit, & pars est rei, ergò dum est expressum idem operari debet, vt de eo soluatur seruitium, & per consequens releuium, ita *Afflict. in d. §. si quis de manso num. 18. de controuers. inuestit.*

3 Sed veriorem puto contrariam sententiam, ut concesso feudo unà cum augumento, illudq; concedendo, tunc augumento facto, non augeri seruitia, quia facta tali concessione satis apparet de voluntate concedentis, quod noluit aliud seruitium imponere prò augumento, nisi illud, quod iam expresserit, & per consequens dū sumus in casu expresso nil aliud curādum est de coniecturis, *ità Afflict. in d. §. si quis de manso num.* 19. cum in feudorū concessionibus Domini uoluntas est attendenda tamquam quòd in re propria quisq; quam uult, potest imponere legem, *l. in re mandata, C. mandat. Andr. de Isern. in prælud. feud. & in cap. si quis de manso num.* 19. Item expressa plus nocent quam tacita, *l. cum quid, ff. si cert. petatur*, dùm itaq; expresserit Dominus de concedendo augumento, sequitur quod ei nocere debet, & seruitium non exigere prò eo augumento.

Tantòque magis hoc procedere
4 dico, quando seruitium esset taxatum ab initio, nempè tempore cōcessionis, & hoc ex sententia *Andr. Kobl. de seruit. feudal. tit. de causa formal. seruitiorum num.* 196.

Et supradictam conclusionem dicit
5 procedere *Afflict.* siuè seruitium fuerit determinatum, siuè indeterminatum, vt augumentum cedat vassallo, & hāc *Afflict.* sententiam sequuti sunt *Ludolph. Schrader. de feud. par. 5. cap. 6. num. 28. Rosental. d. cap. 10. conclus. 44. num. 57. & post omnes Andr. Kobl. d. loco num.* 196.

Quam Affl. sententiam, vt concesso
6 augumento non augeantur seruitia siuè determinata, siuè indeterminata non recipit *Rosental. d. loco num.* 47. dicens firmatam conclusionem tunc procedere quādo seruitium esset certum, & determinatum, quia limitatū, & taxatum amplius augeri non potest vt dixi. At verò quando concessio
7 facta est cum incremento, sed de seruitio determinando nihil dictum fuerit, sed tātum seruitium indefinitè expresserit, hoc casu, *ait Rosental. d. loco*, seruitium tantùm pro portione feudi deberi, & augeri proportionabiliter ad feudum, eiusq; augumentum.

Sed verior existimanda est Afflict.
8 sententia, quippè licet concessio cum augumento fuerit facta, sed indefinitè quòad seruitium, adeòvt eius quantitas non extiterit taxata à concedente, tamen negari non potest, quin intelligatur ista concessio sub seruitio soli-

so

to, & consueto, quod tunc temporis iuxtà redditum in alijs deberi contingerit, & secundum illam quantitatem secundum quam cætera feuda eiusdẽ valoris reperiuntur taxata, ita & in hác concessione debet intelligi secundum illam taxam tunc temporis currentem, quia licet eo casu non expressit Rex, tamen expressit consuetudo tunc temporis vigens, siue taxa communis, quod propriè importare videtur verbum illud consuetum, & solitum, vt seruitium debeatur secundum consuetudinem, siue taxationem, ibi tunc temporis vigente *secundum Andr. de Isern. in d. cap. si quis de manso nu.* 17. ergò, licet non determinauerit homo, tamen determinauit lex tempore cõcessionis vigens, quæ tantùm vera esse dico in hoc casu, nempè facta concessione cum augumento, sub solito, & cõsueto seruitio; frustrà enim dixisset Dominus concedens, concedo cum augumento sub solito seruitio, si seruitium deindè facto augumento esset augendum, & superflua fuissent verba cum lex: ità subintellexisset, ideò nè

9 verba otiosa, & superflua iudicentur, & vt cum effectu intelligantur, est dicendum dicta verba sic expressa hunc operari effectum, vt seruitium non augeatur, etiam si indeterminatè, & indefinitè esset concessum.

ARGVMENTVM.

Feudo diminuto ex post facto an diminutatur seruitium, & sic releuium prò rata diminutionis, maximè post præsentatam listam introituum in R.C.S. affirmatur, secùs in Regno nostro Neapolis, vbi attenditur primæ taxatio seruitij nisi ex ordinatione Regis, & in hoc discordantium sententiæ cõcordantur, & quid de parua, vel magna diminutione, vel in totum, vel in parte; Et quando dicantur magnum, vel paruum detrimentum arbitrio iudicis remictendum, & quid si detrimentum euenerit ex re ipsa, vel facto Domini, vel Vassalli consideratur.

SVMMARIVM.

1 *Res diuersimodè agitantur ab accidentibus humanis.*

2 *Principia quæstionis ponuntur de seruitio taxato, vel non taxato, & de diminutione magna, aut parua.*

3 *Diminuto feudo seruitium, & releuium diminui pro rata diminutionis suadetur & num.* 8.

4 *Absurdum est vassallum præstare seruitium prò illa parte feudi, quam non possidet.*

5 *Seruitiũ semel taxatam non diminuitur, nec augetur in Regno.*

6 *Solutio redditium primi anni de beneficio, debetur iuxtà taxam antiquam si fructus decreuerint.*

7 *Diminuto feudo seruitium diminuitur ex ordinatione Regis.*

8 *Ex regula contrariorum, diminuto feudo diminui debet etiam releuium, contra Ayelli sententiam.*

9 *Discordantes sententiæ concordantur.*

10 *Detrimento existente paruo nec seruitiũ, nec releuium diminuitur, & num.* 26.

11 *Detrimentum magnum, vel maioris partis feudi facit pro ea rata cessare seruitium, & releuium num.* 25.

12 *An dicatur magnum, vel paruum, arbitrarium dicitur esse, & num.* 18.

13 *Feudo peremptò in totum, seruitium non debetur, nec releuium, & ordinatio Regis necessaria est, & num.* 24. *& nu.* 28.

14 *Paragium non debetur feudo perempto.*

15 *Seruitium, vel releuium diminuitur in parte illa, in quam feudum diminutum est, & si esset magna pars num.* 25.

16 *Seruitio, vel releuio existente paruo cessat diminutio.*

17 *Diminutio in parua parte feudi non facit diminui releuium, vel seruitium.*

19 *Feudo diminuto ob factum Domini, cessat*

sat releuium, & seruitium pro rata diminutionis, siue magna, siue parua esset diminutio feudi.

20 *Diminutio feudo vassalli facto accidens nocet vassallo, non autem Domino, & num. 22. ideo nec seruitium, nec releuium diminuuntur.*

21 *Declaratur doctrina Afflict. in cap. 1. §. similiter num. 17. de cap. Corrad.*

23 *Fundus diminutus cadit damno diminuentis, & declaratur num. 27.*

29 *Feudo diminuto ex cursu temporis volũtate Dei, seruitium, & releuium diminuitur proportionabiliter.*

QVÆSTIO XI.

Actenus circa feudi augumẽta quatenus ad releuij seruitiũ spectat vtilhota pertractãdo vi-
1 dimus. Et quoniã res diuersimodè ab humanis accidentibus agitatur, vt quandoq; augumentum, quandoq; detrimentum sentiat: aliquando in parte rei, aliquando in tota re, meritò cum de vno rei accidenti, nempè de augumẽto vidimus, reliquum erat videre de altero, nempè diminutionis, & interitu rei, maximè quando acciderit post præsentatam listam introituum in Regia Camera. In qua quæstione nonnulla præsuppono.

2 Primo, diminutionem illam de seruitio determinato, & sic taxato, & de indeterminato, & sic non taxato, vt supra diximus.

Secundo, subintelligo alteram illã distinctionem, quam de magno, aut paruo augumento diximus, ità hìc de magna, vel parua diminutione.

Tertio, subintelligo contrariorum eamdem esse disciplinam.

Erit ergò conclusio virtute contra-
3 riorum, quod sicuti diximus aucto feudo, augeri seruitia pro rata augmenti, sic etiam, & releuium, ita è contrariò prò rata detrimenti, & diminutionis feudi seruitia, & releuium decrescere, & diminui, prout ita probarunt *Petr. de Greg. Ioseph Cumia, Nicol. Intrigliol. Rosental. Andr. Kobl. Afflict. cateriq; infrà allegandi.*

Quæ conclusio, vt melius percipiatur subnectam sequentes declarationes, declarando diuersos casus, & diuersa diminutionum genera.

Et fundatur dicta conclusio super *tex. in cap. 1. de vassall. qui contra const. Lothar.* vbi vassallus amissa parte feudi prò illius diminutionis rata à seruitio liberatur.

Secũdo, ex dispositione contrariorum, cum idem operetur oppositum in opposito, quam propositum in proposito, *l. vlt. §. vlt. ff. de leg. 3. l. penult. C. de solution. Iacob. Menoc. cons. 1. n. 187.*

Tertio, ex dispositione *tex. in cap. cum plures, in capitulis extraordinarijs, ibi, prò quantitate beneficij moderanda*; Est
4 enim absurdum pro illa parte feudi, quam vassallus non habet, seruitium præstare, *ità Andr. Kobl. d. tit. de causa formal. seruit. num. 202.* quicquid in contrarium dixerit *Io. Cammetius in extrauag. si aliquem, in verbo seruitij consueti num. 15. & 16. Franc. de Ponte cons. 79. num. 27. lib. 1.*

Declara primo, quando seruitium
5 reperitur taxatum in Regia Cancellaria, tunc siuè augeatur, siuè diminuatur feudum semper vniforme erit pręstandum seruitium, & non diminuitur, *ità Iacob. de Ayell. in d. tract. de iure adhoa num. 55. Camill. de Curt. in diuers. fol. 41. num. 59.* testantes ita seruari in Regia Camera Summariæ, hoc idem dixit *Ioseph Cumia in cap. si aliquem in verbo consueti seruitij num. 87. Franc. de Ponte cons. 79. num. 27. lib. 1.* firmans ex simili nempè de decima debita Summ. Põtifici, vt si reperiatur taxata, adhuc debetur diminutis fructibus secundũ taxationem, quæ reperitur facta, per *tex. in clement. de beneficiorum de decimis, & ibi*

& ibi glo. hanc eamdem conclusionem sequutus est *Petr. de Gregor. de concess. feud. par. p. q.* 11. *num.* 14. *&* 15. vltrà argumentum Cumiç de decima adducit aliud, nẽpè de solutione redditu
6 primi anni prò beneficio, vt illa solutio reguletur secundum taxam antiquam, & secundum illam fieri debeat, & hoc siuè creuerint, siuè decreuerint fructus, & post istos *Nicol. Intrigliol. de feud. cent.* 1. *q.* 67. *num.* 9. & ante istos, sed post *Andr. de Isern. ibi allegatum, tenet Freccia de authorit. Baron. author.* 5. *num.* 21. dicens, quod taxato seruitio, sicut aucto feudo non augetur, ità & diminuto feudo non diminui seruitiũ, sed deberi iuxtà prędictam antiquam taxam, *ex tex. in l. si quos, C. de rescind. vendit.* ea nimirum motus ratione, quia calamitas superueniens nõ debet obesse, & nocere Baroni, sed Regi, sicuti in casu augumenti industria vassalli in augendo feudo soli vassallo prodest, quod probatur ex *Andr. & Luc. de Pen. in l.* 1. *C. de superindic. lib.* 10.

Quod esse de iure vetum iudicat *Ayell. d. loco num.* 55. cum dicat seruitia
7 taxata non minui, sed postea limitat, nisi ex ordinatione, & literis Regis, tunc enim quando Rex ita ordinaret seruitium minueretur, ergò præsupponit ius in contrarium, quia si de iure procederet diminutio, non esset opus ordinatione Regis, sed diminuerentur ipso iure mediante iustitia, *dico ego de iure adoha q.* 26. *vbi alios allego.*

Secundo, hæc conclusio firmata su-
8 pra num. 2. probatur alia ratione nẽpè, vt contrariorum eadem sit disciplina; nam si diximus supra *quæst.* 8. *hac ead. par.* quod aucto feudo etiam si seruitium esset taxatum, adhuc illud augeri debeat, ita diminuto, adhuc debeat diminui; cum iniqua videatur ratio, vt non existente re integra, ob quã & ex qua debetur seruitium, illud soluatur integrum, non autem diminutũ.

Dixi ob quam, & ex qua; ob quam idest ob ipsam rei feudalis proprietatem; ex qua, idest de fructibus, cum itaquè non extent fructus, vel saltem non extent prò illa quantitate, & mẽsura, prò qua erant tempore taxationis, quænam ergò ratio dictat integrũ deberi seruitium, & sic releuium, non autem pro rata diminutionis, quia re ipsa non existente vassallus ad seruitia obligatus non manet, sic etiam parte eius non existente, vt pro ea vassallus seruitia præstare non teneatur, *Andr. Gayll. lib.* 2. *obseru.* 23. *num.* 12. *Afflict. in cap. si omnes nu.* 31. *si de feud. defunct. Henrich. à Rosental. cap.* 8. *concl.* 9. *n.* 17. Et sic non obstante taxatione teneo contrà Ayell. seruitia diminuenda esse, & pro rata diminutionis seruitiũ prętari, ad quod conferas, quæ supra de augumento dixi.

Cæterum vtraq; opinio substineri
9 potest, adhibita illa distinctione de paruo, & de magno detrimento, quip-
10 pè si paruum esset detrimentum tunc seruitia sicuti non augentur, ità etiam non diminuuntur, vt supra diximus *Herinch. à Rosental. d. c.* 10. *conclus.* 44. *num.* 47. *&* 48. *Andr. Kobl. de causa formal. seruit. num.* 200. Si detrimentum esset magnum, vtpotè quia partem aliquam rei absorberet, vel magnam, vel notabilem, tunc prò rata diminui seruitia, & sic releuiũ docuerũt *Henrich. à Rosental. d. cap.* 8. *conclus.* 9. *nu.* 17. *& cap.* 10. *concl.* 44. *num.* 53. *Afflict. in d. cap.* 1. *§. similiter num.* 17. *de capitul. Corrad. Petr. de Gregor. de concess. feud. par.* 1. *q.* 11. *Ioseph Cumia d. loco nu.* 85. *Andr. Kobl. d. loco num.* 199. & hęc pro secũda declaratione. Quod detrimen-
11 tum, siuè diminutio, vt dicatur magna vel parua Iudicis arbitrio est relinquẽdum, *ità Rosental. d. cap.* 10. *concl.* 44. *num.* 48. prout supra de augumento dixi.

Declara tertio, aut feudum perijt totum, aut in parte notabili, aut in
13 parua parte. Si tota res perijt, puta chasmate, interitu inundatione, vel simili modo, tunc seruitia non debentur,

tur, cum non extet res, ex qua, vel ob quam debetur, *ità Iacob. de Ayell. d. loco num. 55. ibi, si feudum siue magna eius pars*, & hoc casu impetrantur literæ Regiæ *Rosental. d. loco num. 49. Freccia author. 5. nu. 21. circa medium, vbi allegat Andr. de Isern.* hoc idem tenentem *in cap. 1. col. 2. si de feudo defunct. & in d. §. si quis de manso*, prout in simili di-
14 minuto feudo in totum, vt quia totũ perijt paragiũ non debetur, quia qualitas feudalis non potest fundari super non ente, *Petr. de Gregor. de dote de parag. q. 24. num. 6. circa medium.* Aut
15 magna, vel notabilis pars feudi esset diminuta, & tunc seruitium prò rata decrementi diminuitur, ità concludunt, vt dixi, ratione contrariorum, & ex alijs *Alex. cons. 112. per totum lib. 1. Ias. in l. 2. num. 80. cum seq. C. de iure emphit. Afflict. in cap. omnes filij num. 31. si de feud. defunct. Henrich. à Rosental. d. cap. 8. conclus. 9. num. 17. & cap. x. conclus. 44. n. 53. Andr. Kohl. d. loco n. 186.*
16 Limita hoc, nisi seruitium, vel releuium, quod præstatur, esset adeò paruum, quia tunc non diminuitur, *Rosental. d. loco num. 49.* & nos inferius dicemus de huius veritate quæst. 13. hac ead. par. 2.
17 Secundo casu, aut detrimentum esset in parua parte, & tunc ex eadem ratione, quia si feudum esset auctum in parua parte, & sic paruo augumento seruitia non augentur, ità etiã nec diminui debent, *ita Rosental. d. loco nu. 47. Petr. de Gregor. de concess. feud. par. p. q. 11. num. 9. ex doctrina Anton. de Butrio in cap. quanto de censibus, Intrigliol. cent. p. q. 67. num. 7. ibi, si fuisset modica, Andr. Kohl. d. tit. de caus. formal. seruit. num. 200. Ioseph Cumia num. 85. Afflict. in d. §. si quis de manso nu. 17.* quod
18 detrimentum, vt supra dixi, quando magnum, vel paruum esset dicendum arbitrio iudicis relinquendum, *Rosental. d. loco num. 48. ex Andr. Kohl. n. 192.* cæterisq; supra allegatis, & præcipuè vbi de magno, vel paruo augumento dixi.

Declarà quarto, quod quando decrementum, siuè diminutio feudo accidérint, tunc considerandi sunt tres casus. Primo, si facto Domini. Secundo, si facto vassalli. Tertio, si ex tempore.

Primo casu, si facto Domini decre-
19 mentum, siuè diminutio euenerit feudo, tunc concludas statim vassallum prò rata diminutionis liberari à seruitio, siuè magna, siuè parua fuerit diminutio, *ità Afflict. in cap. p. §. similiter, nu. 17. de capitul. Corrad. & clarius Andr. Kohl. d. tit. de causa formal. seruit. nu. 199.* qui loquitur in diminutione facto Domini. Conferas hùc, quæ diximus de augumẽto accedente feudo ex facto Domini, de quibus supra *q. 7. hac ead. parte vers. sed quid si augumentum*, vbi diximus ob augumentum ex facto Domini feudo accedens seruitium augeri, ità etiam & diminutione, siuè decremento ex facto Domini accedente, sibi nempè Domino noce-
20 re debet, sicuti è contra dicimus in casu quando facto vassalli diminutio
21 obuenerit, & ita est intelligenda doctrina *Afflict. in d. cap. p. §. similiter nu. 17. de capitul. Corrad.* dicentis, quod si feudum fuerit diminutum, diminuitur adhoa, & si fuerit diminutum facto Domini.

Secundo casu, quando decremen-
22 tum, siuè diminutio obuenerit feudo ob factum Vassalli, tunc existimat *Andr. Kohl. d. loco nu. 201.* seruitium non diminui, ea nimirum ratione, quia negligentia, siuè culpa ipsius Vassalli, nõ debet ipsi patrocinari, sibiq; imputandum cur feudum diminuerit; ipse enim qui detrimentum fecit, remissionẽ non meretur, *cap. damnum de reg. iur. in 6. l. quod quis, ff. de reg. iur.*

Secundo, probat Andr. Kohl. ex si-
23 mili de conductore, & colono, vt ex damno, & culpa ipsius in feudo facto, nè quidem partis remissionem sentire debet, *cap. propter sterilitatem, ibi, sine culpa coloni de locato, Petr. Nicol. Mozz. de contractibus tit. de locat. sub rub. de* acci-

accidental. location. num. 27. *& seq. Andr. Gayll. obser. lib.* 2. *obseru.* 23. *Neuizan. cons.* 90. *Salicet. in l. si vno, ff. locat.* In quo casu ego considerarem, quod aut decrementum est in re tota, & tūc quia negari non potest rem ob quam, & ex qua seruitium debetur, non extare, & ideò dicerem non deberi seruitium, quia non entis nullæ sunt partes, cum DD. supra allegati, quando de tota re diminuta loquuti sunt, indistinctè dixerunt, seruitium non deberi, quia cessante causa remouetur effectus, *cap. cum cessante, de reg. iur. in* 6.

Quod idem dicerem, si diminutio
25 esset in magna parte parte feudi, vt seruitium diminueretur, ea ratione superiùs iam adducta, tum etiam sicut diximus aucto feudo in magna parte ex industria vassalli (compensatis eius expensis) augeri seruitia in reliquo augumenti, ita & hoc casu feudo diminuto ex facto vassalli debet diminui seruitium ex regula contrariorum, vt quod oppositum in opposito &c.

Si verò diminùtio esset parua, & mo-
26 dica, tunc indistinctè per supradicta tenerem, quod seruitium non diminuitur nec etiam releuium, tum quia de modicis non est curandum, tum quia vassalli culpa hoc accidit, Adaugeas illam considerationem de diminutione magna feudi, dicendo, durum, absurdumuè seruire Domino prò illa rei parte, siuè pro illa re, quam quis non habet, quippe si cogeretur vassallus prò ea seruire, posset vassallus feudo renunciare, illudq; prò derelicto habere, & per consequens feudum ad Dominū deuolueretur sic diminutū, & ab eo reciperet seruitia, que, & quāta extarent nulla, vel diminuta.

Nec obstant, quę de emphiteuta, &
27 colono, dixit *Andr. Kobl. d. loco n.* 201. quia diuersa ratio est, nos enim sumus in causa feudali, in qua de bono, & æquo proceditur, cum dicatur ex gratia Principis fluxisse, ideò non debet quod ex gratia, & mera liberalitate processit, prout est feudum, retorqueri in odium, auaritiam Domini, & angustiam vassalli, dū, citrà fidelitatem, cum vassallo semper benignè est agendum tamquam cum filio, vt dicunt nostri Feudistæ, & non tamquam cum infestis, vt diximus supra in principio huius tractatus q. 1. de origine releuij *ex Rosental. & alijs ibi allegatis.*

Tantò magis, quia doctrina *Ayell.*
28 & aliorum dicentium, quod diminuto feudo in magna parte, aut notabili damno, prò hac diminutione impetrātur à Rege literę diminutionis, fuit prolata simpliciter, ideò nec distinguenda venit, maximè in odium vassalli, cum quo benignè est agendum.

Tertio casu principaliter quādo diminutio feudi non processisset ex fa-
29 cto Domini, neque ex facto vassalli, sed (quemadmodum de augumento diximus) processisset ex tempore naturaliter, vel voluntate Dei, vt quia temporis cursus illud diminuisset, viliorem faciendo eius rem, vel pretium, & in hoc casu idem est, quod statuimus de augumento ex tempore, vt sicut seruitium augendum, ita ex diminutione ex tempore diminuendum sit pro rata diminutionis, & hanc esse veram conclusionem firmarunt *Nicol. Intrigliol. de feud. centur.* 1. *quæst.* 67. *num.* 6. *Ioseph Cumia dicto loco num.* 85. *vers. secundo casu, Petr. de Gregor. de conceß. feud. par.* 1. *quæst.* 11. *num.* 7. *Andr. Kobl. d. loco num.* 199. *& ante eum Rosental. d. loco num.* 40. & hoc casu etiam retineas considerationem de magno, vel paruo decremento, siuè diminutione, vt de magno augumento habenda sit consideratio; de paruo autem decremento nulla ratio habēda est, sicut de paruo augumento supra præmonuimus q. 12.

ARGVMENTVM.

Quid autem seruitio, vel releuio existente paruo, an diminuto feudo seruitiũ, & releuium diminui debeat, & concludendo affirmatur non esse diminuendum.

SVMMARIVM.

1 *IN Gallia prò releuio soluitur parua quantitas.*

2 *Releuio existente paruo, vel seruitio non datur eius diminutio.*

QVAESTIO XII.

On ab re putaui hìc quærendum an eadem, quæ diximus in superioribus de augumento, & diminutione sint cẽsenda, & procedant quando seruitium, siuè releuium esset paruũ, habito respectu ad feudi valorem, siuè eius redditum, quippè in aliquibus partibus,
1 pròut est in Gallia soluitur illa parua quantitas, siuè melior bos, aut equus pro inuestitura; Quæro an illa parua quantitas adhùc esset diminuenda prò rata diminutionis, etiam quod paruũ esset seruitium?

Cui respondendo concludas, & resolutiuè dicas, hanc paruam quanti-
2 tatem seruitij, vel releuij non esse minuendam ob diminutionem quouis modo, & cuiusuis quantitatis in feudo superuenientem; ea nimirùm ratione, quia & si parua esset diminutio, vel augumentum, dixi seruitium, siuè releuium non augeri, nec minui, ità è contrario si seruitij quantitas esset parua, habito respectu ad valorem feudi, siuè redditum, dicendum est non diminui, cum sat sit ipsum iam ad paruam quantitatem esse reddactũ, & rationi accedat authoritas *Henrich. à Rosental. d. cap. 10. conclus. 44. nu. 49.* dicentis in casu prædicto seruitium non diminui.

ARGVMENTVM.

Fructus in solutione releuij quomodo liquidentur. Et tria considerando tempora, nempè quando pendentes, quãdo separati à solo, & quando recollecti, & tempus quando separati à solo inspicitur in releuij liquidatione, vel attenditur feudi valor, qua liquidatione facta expediũtur literæ executoriales contra Barones, & in pecunia illud exigitur.

SVMMARIVM.

1 *LIquidatio fructuum prò releuio dupliciter consideratur.*

2 *Tria tempora considerantur in fructibus recolligendis.*

3 *Medietas fructuum prò releuio taxatur à Regia Camera Summariæ iuxta valorem tempore recollectionis nulla habita ratione expensarum in recollectione, & num. 4. & de primo tempore pendentiæ non curatur.*

5 *Tempus venditionis fructuum, vel quo reconditi sunt, non attenditur à Regia Camera in liquidatione releuij.*

6 *Pretium fructuum vt taxetur, informatio capitur per tres annos præcedentes de valore in area, vel vindemia, vel tempore pressura in tapeto si oleum fuerit, ex Freccia dictis.*

7 *Valore fructuum trium annorum præcedentium coaceruato, taxatur medietas valoris tertiæ partis prò releuio, ex stilo Regia Cameræ, secundum Frecciam, & num. 10.*

8 *Los-*

8 *Loffredi lectura, quod sit releuium medietas fructuum vnius anni, declaratur.*
9 *De liquidatione releuij multa remissiuè.*
11 *Territorio feudali non affictato, & terratico non exacto, sed tantum nonnullis perceptis fructibus, releuium liquidatū fuit de fructibus perceptis, habita ratione expensarum in cultura, non autem de terratico non percepto, & decisio refertur.*
12 *In liquidatione releuij debet haberi ratio fructuum perceptorum, non autem qui percipi potuerunt.*
13 *Liquidatione fructuum facta releuium exigitur in pecunia, non autem in fructibus.*
14 *Releuium potest solui ex fructibus allodialium, ponitur obseruatio.*

QVAESTIO XIII.

Ermulta retulimus supra quæst. 1. & 5. hac ead. par. in solutione releuij circa fructus consideranda, hìc autē quæritur quomodo liquidentur in illa medietate, siuè habeatur pro certa lectura illa *Loffred.* quòd sit medietas vnius anni, vel habita prò vera altera vulgata *Andreæ de Isern.* lectura, vt sit releuium medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur, quoniam vtraq; vt suo loco diximus, substineri potest.

Sed distinguendo dicas hanc quæ-
1 stionem dupliciter considerandā esse. Primo, quomodo liquidentur, & de practica Regiæ Cameræ.

Secundo, facta liquidatione, vt in quantitate numerata fiat exequutio contrà vassallum.

Primo casu, quia fructuum collectio
2 permulta habent tēpora, Alterum alteri successiuum. Primū, quando sunt pendentes, vel in villa extantes. Secundū, quando sunt separati à solo, vel in area, & sic tempus recollectionis. Tertiū, quando sunt collecti, reconditi, & conseruati, & sic tempus recondendi, & conseruationis.

De primo tēpore quando sunt pendentes, & in villa non separati, tunc Regia Camera non curat de hoc primo tempore, sed tantum extimationē
3 facit, iuxta secundum tempus, nempè recollectionis, & sic messis, vel in area, separati à solo, nulla habita ratione
4 expensarum in recolligendo factarum à tempore recollectionis, ad tempus vendendi; semper enim de pretio dicti temporis ad pretium tempore venditionis fit augumentum, & sic attenditur tempus recollectionis. *ità Marin. Freccia de subfeud. tit. de author. Baron. num. 29. & seqq.* ita etiam dicit esse stilum Regiæ Cameræ, *Iacob. de Ayell. in tract. de iure adohæ num. 70. circa medium.*

De tertio tempore, quando sunt re-
5 collecti, & reconditi, vel tempore vēditionis non habetur ratio in dicta liquidatione, quia tunc maiori pretio, vt plurimum valent, pròut hoc expressè dicit *Freccia d. loco n. 30.* & sequen-
6 ti, dicens, quod quando Regia Camera vult liquidare fructus prò releuio, tunc capit tres annos præcedentes, & informat se quomodo valuerint fructus in area, seu tempore messis, vel vindemiæ, vel si voluerit liquidare oleum, tunc inspicitur per Regiā Cameram tempus, quo præmitur, & sic quando est in tapetis.

Ex quibus patet, quod tantum de
7 secundo tempore inspicitur, non autē de tertio, & coacercatis istis tribus annis quanti tales redditus sint in pretio, tunc isto modo cōsiderato Regia Camera sumit tertiam partem, & de hac tertia parte liquidat releuij quantitatem, *ità Freccia d. loco num. 31.* vide etiam de hac re eruditum *D. Scipion. Theod. allge. 21. num. 19.* virum quidem omni ex parte conspicuum,

14 Sed adhuc vrgeo hanc rationis diuersitatem non militare, semper quippè habet hoc augumentum duplicem considerationem, primo considerando augumentum vsque ad illam metam, siuè quantitatem, vel signum, cũ quo consideratis impensis industria, & interesse vassalli à pari procedunt, & compensantur, & æqua lance ponderantur, adeò vt tãtum sentiat commodi in augumento vassallus, quantum incommodi, & impensarum sentijt in faciendo augumentum, & hoc casu adhibita hac consideratione, factaque ad inuicem compensatione, ac commensuratione, dico diuersam rationẽ militare in eo, & proinde nõ idem statuendum, quod in alijs augumenti generibus statutum vidisti, sed diuersum, cum diuersa ratio sit, & ratio diuersa est, quia vassallus de suo impendit, vnde meritò compensare debet, & sic releuium non soluere de illo.

Aut consideramus augumentum ipsum, quatenus considerato augumento ipso, & consideratis impensis interesse, & industria vassalli, & ijs omnibus commensuratis, & compensatis ad inuicem excedit, & exuperat ipsam industriam impensas, & interesse vas-
15 salli, & tunc in eo, quod superest, & excedit ipsas impensas, & industriam vassalli, dico quod illud venit in consideratione releuij, & seruitij, nam diuersa ratio, & ideo in præcedenti consideratione (quia vassallus de suo erogauit) cõueniens erat, vt compensaret, at verò in secundo casu facta cõpensatione cum interesse industria, & impensis, augumentum excedit interesse, tunc in eo, quod excedit industriam, impensas, &c. tanquàm quòd nullum sentit interesse, meritò in eo, quod excedit, & superest debet augeri seruitium, & releuium, dum non consideratur interesse vassalli, ergo à pari procedunt cum augumento facto ex tempore, & natura, in quo diximus, quod ideo cedebat vtilitati Domini, non autem vassalli, quia vassallus nihil de suo erogauit, sed dum in illo, quod excedit, nec erogauit, ergo idem ius.

Et sic quatenus contraria opinio,
16 de qua supra num. 2. esset tenenda, quod aucto feudo ex industria &c. dico, quod est tenenda, vt non augeatur seruitium infra ratam commodi, & expensarum, siuè laboris, sed in eo quod superest vltra ratam expensarum, & laboris augendum esse seruitiũ, quam considerationem desumpsi, (licet ad aliud illã fecit Author) *ex Andr. Kobl. d. loco tit. de causa formal. seruit. nu.* 195.
17 vbi ait, quod quando incrementum soli Domino cedit, seruitium non est augendum, *ex traditis per DD. in §. si quis de manso, & §. seq.* ea ratione, quia tunc vassallus non sentit commodum incrementi, ideoq; nec onus agnoscere tenetur, *ex reg. qui sentit de regul. iuris in 6. l. secundum naturam, ff. eodem*, sicque statuendum est, quod pro rata commodi ex ipso augumento à vasslo percepti, prò ea incommodum seruitij sentire debet, & clariùs firmauit *Henrich. à Rosental. d. cap.* 10. *conclus.* 44. *num.* 54. simpliciter tamen nulla facta rationis consideratione.

Secundo principaliter declaro discordantes sententias fœdere distin-
18 ctionis adhibito, duos considerando casus.

Primus casus est quãdo talia augumenta inseparabilia à feudo sunt, vel feudo sic vnita fuere.

Secundus casus, quando vel separabilia sunt, & non vnita feudo.

Primo casu, quando sunt vnita feu-
19 do perpetuò inseparabiliter destinatione patrisfamilias, tunc quia, vt alias
20 diximus, sunt pars feudi, ita *Rosental. d. cap.* 10. *concl.* 43. *num.* 3. & 5. ideò rem ipsam sequuntur, & in his procedit consideratio supradicta, quia feu-
21 dalia sunt; Vndè feudo Domino aperto, vassallus amictit, hæc omnia augumenta facta, & vnita feudo, ab eoque in-

inseparabilia, ideò vt nec retentionē, deductionem, nec vllam prò eis actionem intentare possit, non alia ratione, nisi quia talia augumenta pars rei sūt, ipsamque sequuntur, ità in specie firmant hanc sententiam *DD. in cap.* 1. *S. si vassallus hic finitur lex, prout fuit Bald. num.* 1. *Aluarot. nu.* 2. *Martin. Laudens. num.* 1. *Afflict. num.* 3. *& ibi Nard, Lyparul. ad Isern. num.* 17. *in verb. Cum, Capyc. in verbo feudorum augumenta col.* 2. *vers. item quod meliorationes, & augumenta Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap.* 12. *num.* 8. *& cap.* 13. *num.* 1. *&* 2. *Iacob. Ardizon. in summ. feud. tit. quibus mod. feud. amitt. rubr.* 135. *vtrum prohibeatur feudum compensare, vers. illud tamen non prætermitto, & hanc esse communem opinionem tam Vltramontanorum, quam Citramontanorum dico in cap.* 1. *hic finitur lex vbi communem dixi*.

Quod non idem est, quando talia

22 augumenta separabilia sunt à feudo, & de per se stantes, nec illi vnita, nec perpetuò destinata; eò enim casu, quia

23 feudalia non præsumuntur, nec rei accedunt, nec eius pars, nec naturam sequi dicuntur; & ideò, feudo aperto Domino, vel agnato, tunc hæres in allodio tamquam allodialia ea retinere potest, *ita glos. in cap.* 1. *S. ex contrario de inuest. de re alien. facta, vbi Iacob. de Beluis. Andr. de Isern. num.* 19. *Bald. in princip. & num.* 1. *Aluarot. nu.* 1. *&* 2. *Martin. Laudens. num.* 1. *&* 8. *Præposit. num.* 1. *post Petr. de Rauen. omnes præfati DD.* & hanc esse communem sententiam, probaui *in d. cap.* 1. *hic finitur lex*, ex permultorum authoritatibus.

24 Sed quid si feudum auctum fuerit ex transactione aliqua, vel concordia facta cum vassallis, an de eo quod habetur ptopter dictam transactionem singulis annis debeatur releuium pro Baronem, dicas, quod debetur releuium, eò quod feudum augent, ita in laudimio, quod in illis partibus soluitur, proùt nos releuium, dixit *Papon. Arrest. lib.* 28. *tit.* 6. *arrest. final.* dixi in addit. ad alleg. pro Duce Ariolæ sup. quæst. 2.

25 Et de hac materia quando aperto feudo augumenta, & meliorationes cedant Domino, vel Vassallo, latè *Rosental. d. cap.* 10. *conclus.* 43.

ARGVMENTVM.

Facta concessione à Domino ipsi vassallo de feudo cum omni incremento, an debeat augeri seruitium, & releuium aucto feudo ipso controuertitur ab Afflict. ab eoq; concluditur negatiuè, siuè determinatum, siuè indeterminatum fuerit, contrà Rosentalis sententiam dicentis, facta concessione, vt supra, cum seruitio indeterminato, seruitium esse augendum, & hoc ex noua consideratione.

SVMMARIVM.

1 *Concesso feudo cum omni incremento an sit soluendum releuium de augumento illius.*

2 *Releuium deberi, & seruitium augeri ob augumentum, feudo cum incremento concesso.*

3 *Contrarium suadetur releuium non deberi, nec seruitium de augumento, facta concessione, vt supra, & num.* 8.

4 *Declaratur procedere tanto magis si ab initio fuerit taxatum, & num.* 8.

5 *Afflict. sententia super hac re reijcitur ab Henrich. à Rosental.*

7 *Seruitium augeri proportionabiliter ad augumentum.*

8 *Concessio sub feudali, & solito seruitio accipit determinationem à lege.*

9 *Verba non debent esse otiosa.*

QVAE-

QVAESTIO X.

ET necessariò hìc cẽsui quęrendum, ponendo generalem declarationem ad omnia supradicta, vt si Dominus vberiorem cõcessionẽ vassallo fecerit de feudo, dicendo, concedo tibi feudum vnà cum omni incremento, an hoc casu si post factam concessionem, feudũ augeatur, an hoc augumentum cedat Domino, vt de eo seruitiũ etiam solui debeat, & sic antiquũ augeri, vel vassalli beneficio, & vtilitati tradendum adeòut nec seruitium, nec releuium de illo augumento soluere nequaquã sit obstrictus.

Et posito priùs, quod in hac consi-
2 deratione venit omnis species augumenti, siuè de industria vassalli, facto Domini, ex tẽpore, siuè natura, videbatur dicendum vassallo non cedere, sed de eo soluẽdum seruitium, quippe taciti, & expressi idem est iudicium, *l. cum quid, ff. si cert. petatur*, cum augumentum etiam si non exprimatur venit in solutione seruitij, vt supra deduximus, tamquam quod accedit, & pars est rei, ergò dum est expressum idem operari debet, vt de eo soluatur seruitium, & per consequens releuium, ita *Afflict. in d. S. si quis de manso num.* 18. *de controuers. inuestit.*

3 Sed veriorem puto contrariam sententiam, ut concesso feudo unà cum augumento, illudq; concedendo, tunc augumento facto, non augeri seruitia, quia facta tali concessione satis apparet de voluntate concedentis, quod noluit aliud seruitium imponere prò augumento, nisi illud, quod iam expresserit, & per consequens dũ sumus in casu expresso nil aliud curãdum est de coniecturis, *itã Afflict. in d. S. si quis de manso num.* 19. cum in feudorũ concessionibus Domini uoluntas est attendenda tamquam quòd in re propria quisq, quam uult, potest imponere legem, *l. in re mandata, C. mandat. Andr. de Isern. in prælud. feud. & in cap. si quis de manso num.* 19. Item expressa plus nocent quam tacita, *l. cum qui, ff. si cert. petatur*, dùm itaq; expresserit Dominus de cõncedendo augumento, sequitur quod ei nocere debet, & seruitium non exigere prò eo augumento.

Tantòque magis hoc procedere
4 dico, quando seruitium esset taxatum ab initio, nempè tempore cõcessionis, & hoc ex sententia *Andr. Kobl. de serutt. feudal. tit. de causa formal. seruitiorum num.* 196.

Et supradictam conclusionem dicit
5 procedere *Afflict.* siuè seruitium fuerit determinatum, siuè indeterminatum, vt augumentum cedat vassallo, & hãc *Afflict.* sententiam sequuti sunt *Ludolph. Schrader. de feud. par.* 5. *cap.* 6. *num.* 28. *Rosental. d. cap.* 10. *conclus.* 44. *num.* 57. *& post omnes Andr. Kobl. d. loco num.* 196.

Quam Affl. sententiam, vt concesso
6 augumento non augeantur seruitia siuè determinata, siuè indeterminata non recipit *Rosental. d. loco num.* 47. dicens firmatam conclusionem tunc procedere quãdo seruitium esset certum, & determinatum, quia limitatũ, & taxatum amplius augeri non potest vt dixi. At verò quando concessio
7 facta est cum incremento, sed de seruitio determinando nihil dictum fuerit, sed tãtum seruitium indefinitè expresserit, hoc casu, *ait Rosental. d. loco*, seruitium tantùm pro portione feudi deberi, & augeri proportionabiliter ad feudum, eiusq; augumentum.

Sed verior existimanda est Afflict.
8 sententia, quippè licet concessio cum augumento fuerit facta, sed indefinitè quòad seruitium, adeòvt eius quantitas non extiterit taxata à concedente, tamen negari non potest, quin intelligatur ista concessio sub seruitio soli-

to

to, & consueto, quod tunc temporis iuxtà redditum in alijs deberi contingerit, & secundum illam quantitatem, secundum quam cætera feuda eiusdē valoris reperiuntur taxata, ita & in hac concessione debet intelligi secundum illam taxam tunc temporis currentem, quia licet eo casu non expresserit Rex, tamen expressit consuetudo tunc temporis vigens, siue taxa communis, quod propriè importare videtur verbum illud consuetum, & solitum, vt seruitium debeatur secundum consuetudinem, siue taxationem, ibi tunc temporis vigente *secundum Andr: de Isern. in d. cap. si quis de manso nu. 17.* ergò, licet non determinauerit homo, tamen determinauit lex tempore cōcessionis vigens, quæ tantùm vera esse dico in hoc casu, nempè facta concessione cum augumento, sub solito, & cōsueto seruitio; frustrà enim dixisset Dominus concedens, concedo cum augumento sub solito seruitio, si seruitium deindè facto augumento esset augendum, & superflua fuissent verba cum lex: ità subintellexisset, ideò nè
9 verba otiosa, & superflua iudicentur, & vt cum effectu intelligantur, est dicendum dicta verba sic expressa hunc operari effectum, vt seruitium non augeatur, etiam si indeterminatè, & indefinitè esset concessum.

ARGVMENTVM.

Feudo diminuto ex post facto an diminuatur seruitium, & sic releuium prò rata diminutionis, maximè post præsentatam listam introituum in R.C.S. affirmatur, secùs in Regno nostro Neapolis, vbi attenditur primæ taxatio seruitij nisi ex ordinatione Regis, & in hoc discordantium sententiæ cōcordantur, & quid de parua, vel magna diminutione, vel in totum, vel in parte; Et quando dicantur magnum, vel paruum detrimentum arbitrio iudicis remictendum, & quid si detrimentum euenerit ex re ipsa, vel facto Domini, vel Vassalli consideratur.

SVMMARIVM.

1 *Res diuersimodè agitantur ab accidentibus humanis.*
2 *Principia quæstionis ponuntur de seruitio taxato, vel non taxato, & de diminutione magna, aut parua.*
3 *Diminuto feudo seruitium, & releuium diminui pro rata diminutionis suadetur & num. 8.*
4 *Absurdum est vassallum præstare seruitium prò illa parte feudi, quam non possidet.*
5 *Seruitiū semel taxatum non diminuitur, nec augetur in Regno.*
6 *Solutio redditum primi anni de beneficio, debetur iuxtà taxam antiquam si fructus decreuerint.*
7 *Diminuto feudo seruitium diminuitur ex ordinatione Regis.*
8 *Ex regula contrariorum, diminuto feudo diminui debet etiam releuium, contra Ayelli sententiam.*
9 *Discordantes sententiæ concordantur.*
10 *Detrimento existente paruo nec seruitiū, nec releuium diminuitur, & num. 26.*
11 *Detrimentum magnum, vel maioris partis feudi facit pro ea rata cessare seruitium, & releuium num. 25.*
12 *An dicatur magnum, vel paruum, arbitrarium dicitur esse, & num. 18.*
13 *Feudo peremptò in totum, seruitium non debetur, nec releuium, & ordinatio Regis necessaria est, & num. 24. & nu. 28.*
14 *Paragium non debetur feudo perempto.*
15 *Seruitium, vel releuium diminuitur in parte illa, in quam feudum diminutum est, & si esset magna pars num. 25.*
16 *Seruitio, vel releuio existente paruo cessat diminutio.*
17 *Diminutio in parua parte feudi non facit diminui releuium, vel seruitium.*
19 *Feudo diminuto ob factum Domini, cessat*

sat releuium, & seruitium pro rata diminutionis, siuè magna, siuè parua esset diminutio feudi.

20 *Diminutio feudo vassalli facto accidens nocet vassallo, non autem Domino, & num. 22. ideo nec seruitium, nec releuium diminuuntur.*

21 *Declaratur doctrina Afflict. in cap. 1. §. similiter num. 17. de cap. Corrad.*

23 *Fundus diminutus cedit damno diminuentis, & declaratur num. 27.*

29 *Feudo diminuto ex cursu temporis voluntate Dei, seruitium, & releuium diminuitur proportionabiliter.*

QVÆSTIO XI.

Actenus circa feudi augumenta quatenus ad releuij seruitiũ spectat vtiliora pertractãdo vidimus, Et quo-
1 niã res diuersimodè ab humanis accidentibus agitatur, vt quandoq; augumentum, quandoq; detrimentum sentiat: aliquando in parte rei, aliquando in tota re, meritò cum de vno rei accidenti, nempè de augumẽto vidimus, reliquum erat videre de altero, nempè diminutionis, & interitu rei, maximè quando acciderit post præsentatam listam introituum in Regia Camera. In qua quæstione nonnulla præsuppono.

2 Primo, diminutionem illam de seruitio determinato, & sic taxato, & de indeterminato, & sic non taxato, vt supra diximus.

Secundo, subintelligo alteram illã distinctionem, quam de magno, aut paruo augumento diximus, ità hìc de magna, vel parua diminutione.

Tertio, subintelligo contrariorum eamdem esse disciplinam.

Erit ergò conclusio virtute contra-
3 riorum, quod sicuti diximus aucto feudo, augeri seruitia pro rata augumenti, sic etiam, & releuium, ità è contrariò prò rata detrimenti, & diminutionis feudi seruitia, & releuium decrescere, & diminui, prout ita probarunt *Petr. de Greg. Ioseph Cumia, Nicol. Intrigliol. Rosental. Andr. Kobl. Afflict. caeteriq; infrà allegandi.*

Quæ conclusio, vt melius percipiatur subnectam sequentes declarationes, declarando diuersos casus, & diuersa diminutionum genera.

Et fundatur dicta conclusio super *tex. in cap. 1. de vassall. qui contra const. Lothar.* vbi vassallus amissa parte feudi prò illius diminutionis rata à seruitio liberatur.

Secũdo, ex dispositione contrariorum, cum idem operetur oppositum in opposito, quam propositum in proposito, *l. vlt. §. vlt. ff. de leg. 3. l. penult. C. de solution. Iacob. Menoc. consf. 1. n. 187.*

Tertio, ex dispositione *tex. in cap. cum plures, in capitulis extraordinarijs, ibi, prò quantitate beneficij moderanda*; Est
4 enim absurdum pro illa parte feudi, quam vassallus non habet, seruitium præstare, *ità Andr. Kobl. d. tit. de causa formal. seruit. num. 202.* quicquid in contrarium dixerit *Io. Cametius in extrauag. si aliquem, in verbo seruitij consueti num. 15. & 16. Franc. de Ponte consf. 79. num. 27. lib. 1.*

Declara primo, quando seruitium
5 reperitur taxatum in Regia Cancellaria, tunc siuè augeatur, siuè diminuatur feudum semper vniforme erit prẹstandum seruitium, & non diminuitur, *ità Iacob. de Ayell. in d. tract. de iure adhoa num. 55. Camill. de Curt. in diuers. fol. 41. num. 59.* testantes ita seruari in Regia Camera Summariæ, hoc idem dixit *Ioseph Cumia in cap. si aliquem in verbo consueti seruitij num. 87. Franc. de Ponte consf. 79. num. 27. lib. 1.* firmans ex simili nempè de decima debita Summ. Pōtifici, vt si reperiatur taxata, adhuc debetur diminutis fructibus secundũ taxationem, quæ reperitur facta, per *tex. in clement. de beneficiorum de decimis, & ibi*

& ibi glo. hanc eamdem conclusionem sequutus est *Petr. de Gregor. de conceß. feud. par. p. q. 11. num. 14. & 15.* vltrà argumentum Cumię de decima adducit aliud, nępè de solutione redditnũ
6 primi anni prò beneficio, vt illa solutio reguletur secundum taxam antiquam, & secundum illam fieri debeat, & hoc siuè creuerint, siuè decreuerint fructus, & post istos *Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 67. num. 9.* & ante istos, sed post *Andr. de Isern. ibi allegatum, tenet Freccia de authorit. Baron. author. 5. num. 21.* dicens, quod taxato seruitio, sicut aucto feudo non augetur, ità & diminuto feudo non diminui seruitiũ, sed deberi iuxtà prędictam antiquam taxam, *ex tex. in l. si quos, C. de rescind. vendit.* ea nimirum motus ratione, quia calamitas superueniens nõ debet obesse, & nocere Baroni, sed Regi, sicuti in casu augumenti industria vassalli in augendo feudo soli vassallo prodest, quod probatur ex *Andr. & Luc. de Pen. in l. 1. C. de superindic. lib. 10.*

Quod esse de iure verum iudicat *Ayell. d. loco num. 55.* cum dicat seruitia
7 taxata non minui, sed postea limitat, nisi ex ordinatione, & literis Regis, tunc enim quando Rex ita ordinaret seruitium minueretur, ergò præsupponit ius in contrarium, quia si de iure procederet diminutio, non esset opus ordinatione Regis, sed diminuerentur ipso iure mediante iustitia, *dico ego de iure adoha q. 26. vbi alios allego.*

Secundo, hæc conclusio firmata su-
8 pra num. 2. probatur alia ratione nępè, vt contrariorum eadem sit disciplina; nam si diximus supra *quæst. 8. hac ead. par.* quod aucto feudo etiam si seruitium esset taxatum, adhuc illud augeri debeat, ita diminuto, adhuc debeat diminui; cum iniqua videatur ratio, vt non existente re integra, ob quã & ex qua debetur seruitium, illud soluatur integrum, non autem diminutũ.

Dixi ob quam, & ex qua; ob quam ideſt ob ipsam rei feudalis proprietatem; ex qua, ideſt de fructibus, cum itaquè non extent fructus, vel saltem non extent prò illa quantitate, & mẽsura, prò qua erant tempore taxationis, quænam ergò ratio dictat integrũ deberi seruitium, & sic releuium, non autem pro rata diminutionis, quia re ipsa non existente vassallus ad seruitia obligatus non manet, sic etiam parte eius non existente, vt pro ea vassallus seruitia præstare non teneatur, *Andr. Gayll. lib. 2. obseru. 23. num. 12. Afflict. in cap. si omnes nu. 31. si de feud. defunct. Henich. à Rosental. cap. 8. concl. 9. n. 17.* Et sic non obstante taxatione teneo contrà Ayell. seruitia diminuenda esse, & pro rata diminutionis seruitiũ pręstari, ad quod conferas, quæ supra de augumento dixi.

Cæterum vtraq; opinio sustineri
9 potest, adhibita illa distinctione de paruo, & de magno detrimento, quip-
10 pè si paruum esset detrimentum tunc seruitia sicuti non augentur, ità etiam non diminuuntur, vt supra diximus *Herinch. à Rosental. d. c. 10. conclus. 44. num. 47. & 48. Andr. Kobl. de causa formal. seruit. num. 200.* Si detrimentum esset magnum, vtpotè quia partem aliquam rei absorberet, vel magnam, vel notabilem, tunc prò rata diminui seruitia, & sic releuiũ docuerũt *Henrich. à Rosental. d. cap. 8. conclus. 9. nu. 17. & cap. 10. concl. 44. num. 53. Afflict. in d. cap. 1. §. similiter num. 17. de capitul. Corrad. Petr. de Gregor. de conceß. feud. par. 1. q. 11. Ioseph Cumia d. loco nu. 85. Andr. Kobl. d. loco num. 199.* & hęc pro secũda declaratione. Quod detrimen-
12 tum, siuè diminutio, vt dicatur magna vel parua Iudicis arbitrio est relinquẽdum, *ità Rosental. d. cap. 10. concl. 44. num. 48.* prout supra de augumento dixi.

Declara tertio, aut feudum perijt totum, aut in parte notabili, aut in
13 parua parte. Si tota res perijt, puta chasmate, interitu inundatione, vel simili modo, tunc seruitia non debentur,

tur, cum non extet res, ex qua, vel ob quam debetur, *ità Iacob. de Ayell. d. loco num.* 55. *ibi, si feudum siue magna eius pars*, & hoc casu impetrantur literæ Regiæ *Rosental. d. loco num.* 49. *Freccia author.* 5. *nu.* 21. *circa medium, vbi allegat Andr. de Isern.* hoc idem tenentem *in cap.* 1. *col.* 2. *si de feudo defunct. & in d. §. si quis de manso*, prout in simili di-
14 minuto feudo in totum, vt quia totū perijt paragiū non debetur, quia qualitas feudalis non potest fundari super non ente, *Petr. de Gregor. de dote de parag. q.* 24. *num.* 6. *circa medium*. Aut
15 magna, vel notabilis pars feudi esset diminuta, & tunc seruitium prò rata decrementi diminuitur, ità concludunt, vt dixi, ratione contrariorum, & ex alijs *Alex. cons.* 112. *per totum lib.* 1. *Ias. in l.* 2. *num.* 80. *cum seq. C. de iure emphit. Afflict. in cap. omnes filij num.* 31. *si de feud. defunct. Henrich. à Rosental. d. cap.* 8. *conclus.* 9. *num.* 17. *& cap. x. conclus.* 44. *n.* 53. *Andr. Kohl. d. loco n.* 186.
16 Limita hoc, nisi seruitium, vel releuium, q; præstatur, esset adeò paruum, quia tunc non diminuitur, *Rosental. d. loco num.* 49. & nos inferius dicemus de huius veritate quæst. 13. hac ead. par. 2.
17 Secundo casu, aut dettrimentum esset in parua parte, & tunc ex eadem ratione, quia si feudum esset auctum in parua parte, & sic paruo augumento seruitia non augentur, ità etiā nec diminui debent, *ita Rosental. d. loco nu.* 47. *Petr. de Gregor. de concess. feud. par. p. q.* 11. *num.* 9. *ex doctrina Anton. de Butrio in cap. quanto de censibus, Intrigliol. cent. p. q.* 67. *num.* 7. *ibi, si fuisset modica, Andr. Kohl. d. tit. de caus. formal. seruit. num.* 200. *Ioseph Cumia num.* 85. *Afflict. in d. §. si quis de manso nu.* 17. quod
18 detrimentum, vt supra dixi, quando magnum, vel paruum esset dicendum arbitrio iudicis relinquendum, *Rosental. d. loco num.* 48. *ex Andr. Kohl. n.* 192. cæterisq; supra allegatis, & præcipuè vbi de magno, vel paruo augumento dixi.

Declara quarto, q; quando decrementum, siuè diminutio feudo acciderint, tunc considerandi sunt tres casus. Primo, si facto Domini. Secundo, si facto vassalli. Tertio, si ex tempore.

Primo casu, si facto Domini decre-
19 mentum, siuè diminutio euenerit feudo, tunc concludas statim vassallum prò rata diminutionis liberari à seruitio, siuè magna, siuè parua fuerit diminutio, *ità Afflict. in cap. p. §. similiter, nu.* 17. *de capitul. Corrad. & clarius Andr. Kohl. d. tit. de causa formal. seruit. nu.* 199. qui loquitur in diminutione facto Domini. Conferas huc, quæ diximus de augumēto accedente feudo ex facto Domini, de quibus supra q. 7. *hac ead. parte vers. sed quid si augumentum*, vbi diximus ob augumentum ex facto Domini feudo accedens seruitium augeri, ità etiam & diminutione, siuè decremento ex facto Domini accedente, sibi nempè Domino noce-
20 re debet, sicuti è contra dicimus in casu quando facto vassalli diminutio
21 obuenerit, & ita est intelligenda doctrina *Afflict. in d. cap. p. §. similiter nu.* 17. *de capitul. Corrad.* dicentis, quod si feudum fuerit diminutum, diminuitur adhoa, & si fuerit diminutum facto Domini.

Secundo casu, quando decremen-
22 tum, siuè diminutio obuenerit feudo ob factum Vassalli, tunc existimat *Andr. Kohl. d. loco nu.* 201. seruitium non diminui, ea nimirum ratione, quia negligentia, siuè culpa ipsius Vassalli, nō debet ipsi patrocinari, sibiq; imputandum cur feudum diminuerit; ipse enim qui detrimentum fecit, remissionē non meretur, *cap. damnum de reg. iur. in* 6. *l. quod quis, ff. de reg. iur.*

Secundo, probat Andr. Kohl. ex si-
23 mili de conductore, & colono, vt ex damno, & culpa ipsius in feudo facto, nè quidem partis remissionem sentire debet, *cap. propter sterilitatem, ibi, sine culpa coloni de locato, Petr. Nicol. Mozz. de contractibus tit. de locat. sub rub. de acci-

accidental. location. num. 27. *& seq. Andr. Gayll. obser. lib.* 2. *obseru.* 23. *Neuizan. consf.* 90. *Salicet. in l. si vno, ff. locat.* In quo casu ego considerarem, quod aut decrementum est in re tota, & tūc quia negari non potest rem ob quam, & ex qua seruitium debetur, non extare, & ideò dicerem non deberi seruitium, quia non entis nullæ sunt partes, cum DD. supra allegati, quando de tota re diminuta loquuti sunt, indistinctè dixerunt, seruitium non deberi, quia cessante causa remouetur effectus, *cap. cum cessante, de reg. iur. in* 6.

Quod idem dicerem, si diminutio
25 esset in magna parte parte feudi, vt seruitium diminueretur, ea ratione superiùs iam adducta, tum etiam sicut diximus aucto feudo in magna parte ex industria vassalli (compensatis eius expensis) augeri seruitia in reliquo augumenti, ita & hoc casu feudo diminuto ex facto vassalli debet diminui seruitium ex regula contrariorum, vt quod oppositum in opposito &c.

Si verò diminùtio esset parua, & mo-
26 dica, tunc indistinctè per supradicta tenerem, quod seruitium non diminuitur nec etiam releuium, tum quia de modicis non est curandum, tum quia vassalli culpa hoc accidit, Adaugeas illam considerationem de diminutione magna feudi, dicendo, durum, absurdumuè seruire Domino prò illa rei parte, siuè pro illa re, quam quis non habet, quippe si cogeretur vassallus prò ea seruire, posset vassallus feudo renunciare, illudq; prò derelicto habere, & per consequens feudum ad Dominū deuolueretur sic diminutū, & ab eo reciperet feruitia, que, & quāta extarent nulla, vel diminuta.

Nec obstant, quę de emphiteuta, &
27 colono, dixit *Andr. Kobl. d. loco n.* 201. quia diuersa ratio est, nos enim sumus in causa feudali, in qua de bono, & æquo proceditur, cum dicatur ex gratia Principis fluxisse, ideò non debet quod ex gratia, & mera liberalitate processit, prout est feudum, retorqueri in odium, auaritiam Domini, & angustiam vassalli, dū, citrà fidelitatem, cum vassallo semper benignè est agendum tamquam cum filio, vt dicunt nostri Feudistæ, & non tamquam cum infestis, vt diximus supra in principio huius tractatus q. 1. de origine releuij *ex Rosental. & alijs ibi allegatis.*

Tantò magis, quia doctrina *Ayell.*
28 & aliorum dicentium, quod diminuto feudo in magna parte, aut notabili damno, prò hac diminutione impetrātur à Rege literę diminutionis, fuit prolata simpliciter, ideò nec distinguenda venit, maximè in odium vassalli, cum quo benignè est agendum.

Tertio casu principaliter quādo diminutio feudi non processisset ex fa-
29 cto Domini, neque ex facto vassalli, sed (quemadmodum de augumento diximus) processisset ex tempore naturaliter, vel voluntate Dei, vt quia temporis cursus illud diminuisset, viliorem faciendo eius rem, vel pretium, & in hoc casu idem est, quod statuimus de augumento ex tempore, vt sicut seruitium augendum, ita ex diminutione ex tempore diminuendum sit pro rata diminutionis, & hanc esse veram conclusionem firmarunt *Nicol. Intrigliol. de feud. centur.* 1. *quæst.* 67. *num.* 6. *Ioseph Cumia dicto loco num.* 85. *vers. secundo casu*, *Petr. de Gregor. de conceß. feud. par.* 1. *quæst.* 11. *num.* 7. *Andr. Kobl. d. loco num.* 199. *& ante eum Rosental. d. loco num.* 40. & hoc casu etiam retineas considerationem de magno, vel paruo decremento, siuè diminutione, vt de magno augumento habenda sit consideratio; de paruo autem decremento nulla ratio habēda est, sicut de paruo augumento supra præmonuimus q. 12.

ARGVMENTVM.

Quid autem seruitio, vel releuio existente paruo, an diminuto feudo seruitiũ, & releuium diminui debeat, & concludendo affirmatur non esse diminuendum.

SVMMARIVM.

1 IN Gallia prò releuio soluitur parua quantitas.
2 Releuio existente paruo, vel seruitio non datur eius diminutio.

QVAESTIO XII.

On ab re putaui hìc quærendum an eadem, quæ diximus in superioribus de augumento, & diminutione sint cẽsenda,& procedant quando seruitium, siuè releuium esset paruũ, habito respectu ad feudi valorem,siuè eius redditum, quippè in aliquibus partibus,
1 pròut est in Gallia soluitur illa parua quantitas, siuè melior bos, aut equus pro inuestitura; Quæro an illa parua quantitas adhùc esset diminuenda prò rata diminutionis, etiam quod paruũ esset seruitium?

Cui respondendo concludas, & resolutiuè dicas, hanc paruam quanti-
2 tatem seruitij, vel releuij non esse minuendam ob diminutionem quouis modo, & cuiusuis quantitatis in feudo superuenientem; ea nimirùm ratione, quia & si parua esset diminutio, vel augumentum, dixi seruitium, siuè releuium non augeri, nec minui, ità è contrario si seruitij quantitas esset parua, habito respectu ad valorem feudi, siuè redditum, dicendum est non diminui, cum sat sit ipsum iam ad paruam quantitatem esse reddactũ, & rationi accedat authoritas *Henrich. à Rosental. d. cap. 10. conclus. 44. nu. 49.* dicentis in casu prædicto seruitium non diminui.

ARGVMENTVM.

Fructus in solutione releuij quomodo liquidentur. Et tria considerando tempora, nempè quando pendentes, quãdo separati à solo, & quando recollecti, & tempus quando separati à solo inspicitur in releuij liquidatione, vel attenditur feudi valor, qua liquidatione facta expediũtur literæ exequutoriales contra Barones,& in pecunia illud exigitur.

SVMMARIVM.

1 *LIquidatio fructuum prò releuio dupliciter consideratur.*
2 *Tria tempora considerantur in fructibus recolligendis.*
3 *Medietas fructuum prò releuio taxatur à Regia Camera Summariæ iuxta valorem tempore recollectionis nulla habita ratione expensarum in recollectione, & num. 4. & de primo tempore pendentiæ non curatur.*
5 *Tempus venditionis fructuum, vel quo reconditi sunt, non attenditur à Regia Camera in liquidatione releuij.*
6 *Pretium fructuum vt taxetur, informatio capitur per tres annos præcedentes de valore in area, vel vindemia, vel tempore præssuræ in tapeto si oleum fuerit, ex Freccia dictis.*
7 *Valore fructuum trium annorum præcedentium coaceruato, taxatur medietas valoris tertiæ partis prò releuio, ex stilo Regiæ Cameræ, secundum Frecciam, & num. 10.*

8 *Los-*

8 *Loffredi lectura, quod sit releuium medietas fructuum vnius anni, declaratur.*

9 *De liquidatione releuij multa remissiuè.*

11 *Territorio feudali non affictato, & terratico non exacto, sed tantum nonnullis perceptis fructibus, releuium liquidatũ fuit de fructibus perceptis, habita ratione expensarum in cultura, non autem de terratico non percepto, & decisio refertur.*

12 *In liquidatione releuij debet haberi ratio fructuum perceptorum, non autem qui percipi potuerunt.*

13 *Liquidatione fructuum facta releuium exigitur in pecunia, non autem in fructibus.*

14 *Releuium potest solui ex fructibus allodialium, ponitur obseruatio.*

QVAESTIO XIII.

Ermulta retulimus supra quæst. 1. & 5. hac ead. par. in solutione releuij circa fructus consideranda, hìc autẽ quæritur quomodo liquidentur in illa medietate, siuè habeatur pro certa lectura illa *Loffred.* quòd sit medietas vnius anni, vel habita prò vera altera vulgata *Andreæ de Isern.* lectura, vt sit releuium medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur, quoniam vtraq; vt suo loco diximus, substineri potest.

Sed distinguendo dicas hanc quæ-
1 stionem dupliciter considerandã esse. Primo, quomodo liquidnatur, & de practica Regiæ Cameræ.

Secundo, facta liquidatione, vt in quantitate numerata fiat exequutio contrà vassallum.

Primo casu, quia fructuum collectio
2 permulta habent tẽpora, Alterum alteri successiuum. Primũ, quando sunt pendentes, vel in villa extantes. Secundũ, quando sunt separati à solo, vel in area, & sic tempus recollectionis. Tertiũ, quando sunt collecti, reconditi, & conseruati, & sic tempus recondendi, & conseruationis.

De primo tẽpore quando sunt pendentes, & in villa non separati, tunc Regia Camera non curat de hoc primo tempore, sed tantum extimationẽ
3 facit, iuxta secundum tempus, nempè recollectionis, & sic messis, vel in area, separati à solo, nulla habita ratione
4 expensarum in recolligendo factarum à tempore recollectionis, ad tempus vendendi; semper enim de pretio dicti temporis ad pretium tempore venditionis fit augumentum, & sic attenditur tempus recollectionis. *ità Marin. Freccia de subfeud. tit. de author. Baron. num. 29. & seqq.* ita etiam dicit esse stilum Regiæ Cameræ, *Iacob. de Ayell. in tract. de iure adohæ num. 70. circa medium.*

De tertio tempore, quando sunt re-
5 collecti, & reconditi, vel tempore vẽditionis non habetur ratio in dicta liquidatione, quia tunc maiori pretio, vt plurimum valent, pròut hoc expressè dicit *Freccia d. loco n. 30.* & sequen-
6 ti, dicens, quod quando Regia Camera vult liquidare fructus prò releuio, tunc capit tres annos præcedentes, & informat se quomodo valuerint fructus in area, seu tempore messis, vel vindemiæ, vel si voluerit liquidare oleum, tunc inspicitur per Regiã Cameram tempus, quo præmitur, & sic quando est in tapetis.

Ex quibus patet, quod tantum de
7 secundo tempore inspicitur, non autẽ de tertio, & coacercatis istis tribus annis quanti tales redditus sint in pretio, tunc isto modo cõsiderato Regia Camera sumit tertiam partem, & de hac tertia parte liquidat releuij quantitatem, *ità Freccia d. loco num. 31.* vide etiam de hac re eruditum *D. Scipion. Theod. allge. 21. num. 19.* virum quidem omni ex parte conspicuum,

nunc Regium Consiliarium ornatissimum.

8 Ex qua practica liquidandi releuiū declaratur, quod dixit *Loffred. post allegatum ibi Andr. de Isern. in sua parafraſ. feud. ad cap. 1. §. similiter verſ. non ſimile per quos fiat inueſt. circa med.* dicens, quod ad finem liquidandi releuium inquiritur de valore feudi, & quanti poteſt reddere, vel eſſe in redditu valor, ſiuè quātitas valoris, & tunc medietas illius redditus ſoluitur pro releuio attenta illa lectura, quod ſit medietas vnius anni, qā benè dicit Freccia, quod coaceruat tres annos, & poſtea capit tertiā partem, de qua capit medietatem, & vnius anni fructus liquidat, quæ practica, vt dixi, correſpondet lecturæ illę Loffred, vnius anni, hęc faciunt, & conferas ad ea, quæ dixi ſupra *q. 1. & q. 3. hac ead. part. 2. verſ. ſecundo facit*, vbi latè de intellectu lecturę vnius anni, vel illius anni, &
9 multa ibi circà liquidationem releuij, quę omnia reducas ſub hanc Frecciæ
10 doctrinam, & practicam, & hanc coaceruationem trium annorum, dicit *Vinc. de Anna ſing. 98.* probari per *Bald. in l. ita, ff. mand.* prout etiam probat latè *Frecc. loco ſup. alleg.*

Eſt tamē benè verùm, quod in hac liquidatione poſſet naſci dubium, q ſi
11 ex territorio feudali ſolet exigi cēſus pro terratico, vel affictu, & ita ſemper fuiſſet exactum releuium incluſo dicto terratico, ſiuè affictu, & in anno mortis feudatarij illud nō reperitur affictatū, vel non affictauit vaſſallus, ſed propria induſtria coluit, adeòut pinguiores fructus recollegit, quam tempore affictū, ſiuè terratici. Dicas, quod in liquidatione debet haberi ratio de fructibus perceptis ex induſtria ex illo territorio, non autem de terratico ſolito.

In qua liquidationis difficultate Regia Camera tempore Præſidentis Moles iuit in paritate votorum, dicētium, quod ſemper Regia Camera ſolita fuit liquidare terraticum, non autem fructus culturæ. Tamen die 23. Auguſti 1572. in releuio Proſperi Suardi referente Domino Brancaleone fuit votatum eſſe liquidādum releuiū ¶ iuxtà fructus perceptos ex cultura, habita ratione expēſarum, ſuper quibus mandauit Regia Camera capi informationem, non autem iuxta terrà-
12 ticum, ea adducti ratione, quia in liquidatione releuij debet haberi ratio de fructibus, qui percipiuntur, non autem de illis, qui percipi poſſent, *ita refert dictus Reg. Moles d. deciſ. 2. ſub tit. de iure releuij mihi manuſcriptus.*

Qua liquidatione facta, exactio re-
13 leuij non fit in ipſis fructibus, ſed in pecunia numerata contrà Barones, quippè literæ ſignificatoriales expediuntur Regijs Perceptoribus Prouinciarum prò exequendis Baronibus, & ſic releuium exigitur in pecunia, ita poſt *Loffred. in d. §. ſimiliter*, & etiam contra tertios poſſeſſores in fructibus ſit exequutio, qui venduntur, & exigitur in pecunia, *Vinc. de Franch. dec. 121. num. 11.*

Eſt benè verum, quod licet releuiū debeat ſolui ex fructibus feudi, non tamen per hoc excludas quin poſſit teſtator mandare, vt quantitas prędicta pro releuio ſoluenda, poſſit ſolui ex introitibus allodialibus, pròut vidi obſeruatum in releuio Illuſt. Marchionis Cammarotæ, qui relicto hærede in feudalibus Paulo Marcheſio eius nepote; In allodialibus autem inſtituit hæredem Camillum Marcheſium ſuū fratrem, cum hòc tamen onere, vt releuium debendum ob eius mortem ſoluatur de fructibus allodialium, & ita hęredes prædicti exequuti fuerunt voluntatem prædicti Marchionis teſtatoris, quia inter ſe conuenerunt, vt dixit mihi Octauius Marcheſius filius Camilli prędicti, nec non ita etiam dixit D. Auguſtinus Amendola eruditus, vir nobilis, laborioſus legum Doctor, & eximius; non enim per hoc quod

quod dixerint DD. quod releuium sit medietas fructuum feudi illius anni, vt omninò fiscus cogatur recipere solutionem de feudo, nec alias possit testator, vel hæres solnere de alijs effectibus, siuè introitibus hæreditarijs burgensaticis, tum quia hoc fit gratia facilioris exigentiæ, vt fiscus eò quod super re feudali ius habet, & ideò citiùs, ac velociùs sibi satisfit, tum etiã quia adhuc fiscus ex quo vis patrimonio potest exigere, dum in pecunia facit exequutionem contra Barones liquidato tamen releuio, & sic hęredes, vel testator possunt soluere de introitibus allodialibus, & fiscus etiam potest exigere de illis, dum hoc non reperitur expresè prouisum, vt soluatur de fructibus feudi præcisè.

In Britannia autem non liquidãtur tur fructus, sed illos vniuersos pro rata vnius anni accipit Dominus feudi, vt meminit *Argentreus art.* 72. verùm habetur ratio, quod si in feudo adsit domus, in qua habitet hæres defuncti, tunc hæres non expellitur de domo, sed soluet pensionem, prout sic decisum in illo Tribunali refert idem *Argentreus d. loco art.* 75. *num.* 1. *in verbo Durant l'an du rachap. num.* 1. *&* 2.

ARGVMENTVM.

Vita militia an minuat releuium, adeòut eius onere deducto releuium de remanenti soluere debeat hæres, & quid è contra, an releuium minuat vitam militiam dubitatur? deinde contrà primogenitum concluditur nõ minui releuium, variæq; super hoc decisiones afferuntur, authoritates, & rationes; Et quid in alijs debitis hæreditarijs, simile de adhoa adducitur. Itẽ ut nec minuatur releuium per quantitatem annuam de fructibus feudi relictam in testamento secundogenitis. Item in vita militia debita patruo feudatarij, & refertur decisio, eiusque ratio Regentis Moles.

SVMMARIVM.

1 *Onera deducenda esse de releuio remissiuè.*
2 *Vita, & militia an deducenda in liquidatione releuij dubitatur.*
3 *Vita, & militia est onus feudi, declaratur num.* 21. *propter feudum.*
4 *Releuium est medietas fructuum illius anni quo moritur feudatarius, secundũ vulgatam lecturam Andr. de Iser.*
5 *Fructus considerantur deductis oneribus, & ita appretiantur.*
6 *Solutio fructuum dicitur fieri deductis antea oneribus.*
7 *Medietas fructuum alicuius anni intelligitur de illis, qui remanent apud Baronem deductis oneribus.*
8 *Vita, & militia non minuere releuium probatur, nec è contra.*
9 *Decisiones permulta referuntur pro Regio Fisco contra primogenitum prætendentem onus vitæ militiæ deducendum.*
10 *Vita, & militia est onus propter feudum, non autem ex feudo debendum.*
11 *Auctoritates Doctorũ in hac re ponuntur.*
12 *Rationes huius sententiæ ponderantur.*
13 *Secũdogenitus pro vita milia habet actionem super fructibus feudi contra primogenitum, & tertium quemlibet feudi possessorem num.* 18.
14 *Quantitas soluta pro releuio non deducitur de hæreditate, sed cedit damno primogeniti, & decisio refertur.*
15 *Onus adhoæ ordinariæ non deducitur de releuio pro illo anno, & decisio refertur.*
16 *De releuio ad adhoam argumentatur Ayell.*
17 *Solus primogenitus onera feudi sentire debet, eò quod sentit ipse solus honores, & num.* 22.
19 *Deductio vitæ, & militiæ numquam de releuio consueuit fieri in Regia Camera, & ita iudicatum.*
20 *Secundogenitus nullum ius formatum ha-*

bet in feudo, sed tantum actionem.

13 *Releuium non minuit quantitatem annuã relictam à patre secundogenitis, vltra vitam, & militiam.*

14 *Vita militia debita patruo nec minuitur propter releuium, & ita decisum.*

QVÆSTIO XIV.

Neribus deductis, quòd sit soluendum releuium, iam satis, vt credo, & abundè relatis, hinc inde sententijs in gene-

1 re conclusum exiſtit, vt supra q. 13. par. 1. dum de liquidatione releuij verba fecimus, consequenter hic puto videndum de vita militia debita secũdogenitis, an debeat de ea haberi ratio in liquidatione releuij, adeo vt illud minuat, an verò nulla eius habita ratione sit soluendum, adeò vt ipse primogenitus totum damnum, & onus

2 sentiat; Et deducendam esse vitam, & militiam, adeo, vt de remanentibus fructibus medietas sit soluenda pro releuio concludendum censeo, quia dum vt iam dixi onera sunt deducen-

3 d (hæc loco maioris) sed vita militia, est onus feudi, ita *Andr. de Isern. in cõst. comitibus in 2. lect. & in const. in aliquibus col. 7. vers. sed quid si frater, & in cap. 1. §. quid ergo col. 2. de inuest. de re alien. facta Petr. de Gregor. de vita milit. quæst. 3. num. 1.* & passim Regnicolæ nostri *Afflict. decis. 43. num. 138. Mastrill. decis. 112. num. 11.* ergò sequitur deducendo consequentiam, dicẽdum esse vitam militiam vti onus minuere releuium, & in illius taxatione habendam de ea rationem.

4 Secundo releuium est medietas fructuum anni illius, quo moritur feudatarius iuxtà vulgatam *Andr. de Isern. lecturam in d. §. similiter in princip. vers. sunt releuia vbi Liparul. in verbo medietas lit. O. & dixi ego latè supra q. 4. p. 1.*

5 Sed fructus cõsiderantur deductis expensis, & oneribus, & ita appretiantur *Gutierez practicar. quæst. canonic. quæst. 1. num. 126. cum seqq. Ruin. cons. 62. nu. 5. & 6. vol. 1. Io. Caphal. cons. 181. vol. 1. Riminald. Iun. consil. 716. num. 45. vol. 6.* Ergò dum soluere tenetur hæres medietatem valoris fructuum, sequitur, quod onera deduci debeant,

6 quia ijs deductis fructuum solutio fieri intelligitur, *Afflict. decis. 252. num. 5. vbi Vrsill. num. 7. 8. & 9. Tiraquell. de primog. q. 74. num. 9. in fine, ita Angel. & Cuman. in l. non amplius ff. de legat. 1. Calcan. cons. 120. Andr. de Isern. in §. & plaustrorum, quæ sint regalia.*

7 Tertio in terminis releuij post *glos. —— tit. 1. §. 39. & optimè Decius cons. 32.* qui generalem illam adducit maximam, semper enim, quod solui debeat medietas fructuum, & redditus alicuius anni, intelligitur de illis, qui in effectu remanent apud Baronem solutis tamen oneribus, *Simon de Pretis cons. 153. nu. 42. & 44. Caphal. cons. 290. num. 16. vol. 2. Mandell. cons. 743. nu. 3. & 10. Afflict. decis. 252. sub nu. 5. Io. Lopez in cap. per vestras Rub. de donat. inter vir. & vxor. col. 47. Achill. Personal. de adipiscend. poss. num. 669.* cum itaq; Baro teneatur soluere vitam militiam, & sic onus feudi, sequitur quod de eo, quod superest (soluta vita militia) debet soluere releuium, prout ita videtur dubitando dicere *Iacob. de Ayell. num. 94.*

His tamen non obstantibus, & alijs, contrariam puto veriorem sentẽtiam,

8 vt releuium, & vitam militiam non minuantur alterum per alterum, sicq; vt primogenitus debeat soluere vitã militiam integram, prout etiam integrum releuium, nulla in altero alterius facta excomputatione, adeo vt primogenitus pro illo anno omnia hæc onera debeat sentire, id namque mihi suadeo tum authoritate rerum iudicatarum, tum authoritate Docto-

rum,

rum, tum ex rationum firmitate.

9 Authoritate rerum iudicatarum ¶ pluries fuit decisũ licet post magnam altercationem releuium non minuere vitam militiam, vt restatur *Camill. Salern. in addit. ad consuet. si aliquis de aliment. præstand. in add. quæ incipit, an se-* ¶ *secundogenitus*. Secundo *aliam decisionem refert Iacob. de Ayell. num.* 95. *in fine de* ¶ *iure adhoa*. Tertio *aliam decisionem post Lyparul. in d. verbo medietas refert Mastrill. d. decis.* 112. *num.* 14. *Et ita sepè iudicatum in Regia Camera refert Reg.* ¶ *Moles in suis decision. manuscriptis decis.* 10. *sub tit. de iure releuiorum, pròut refert decisum sub die* 26. *Iunij* 1565. *in releuio* ¶ *Ill. Ducis Andriæ*; Quarto *aliam decisionem affert Præceptor meus Bammacar. in addit. ad Frecc. d. author.* 3. *num.* 29. vbi addit hæc verba dicens. Sed an in solutione releuij fiat deductio eius, quod soluitur pro vita militia fratris annuatim, adeo vt deducto eo, quod fratri debetur pro illo anno, pro residuo debeatur releuium, scilicet dimidium, secundo an paragium debitum sorori minuat releuium; Respondet ipse Bammacar. vidi dubitari, & discutere hunc articulũ contra Regium Fiscum, & ex ore D. Reg. Moles hodie 26. No- ¶ uembris 1590. audiui fuisse pluries decisum, & suo tempore, quo præsidebat in Regia Camera pro Fisco, iudicatum & ita ipse notatum habebat in quinterno, & hùc confert decisio Regen-

10 ris Moles supra allegata, ea potissima ratione, quia vita militia non ex feudo, sed propter feudum debetur, ergo eius fructus nõ minuuntur; Et è conuersò Aduocatus afferebat decisionẽ eiusdem Regentis tunc latam in alia causa contra Regium Fiscum, Pro Fisco fuit adductus *Loffred. in cap. Imperialem de prohib. feud. alienat. per Frideric. & Iacob. de Ayell. de iure adhoa num.* 94. *& seq.* pendet nunc quæstio inter Regium Fiscum in Regia Camera cũ N: D. Paulo Feniceo contra fiscum aduocante hæc *Bammacar.* scripta reliquit *ad Frecc. d. loco*, est benè verum, quod *Iacob. de Ayell.* loquitur intricatè.

11 Ex authoritate eorum, qui hanc sequuti sunt sententiam, vt fuit *Camill. Salern. vbi supra*, qui dicit amplius non esse dubitandum *Andr. Molfes. ad consuetud. Neapol. par.* 5. *quæst.* 6. *num.* 23. *Nicol. Festas. de iure adhoa nu.* 44. *par.* 1. quem inuenire non potui, eum tamen allegat, & sequitur *Gars. Mastrill. decis. Sicil.* 112. *num.* 12. *vbi alios allegat, & in addit. ad Petr. de Gregor. de vita milit. q.* 7. *lit. B. fol. mihi* 23. *Afflict. decis.* 152. *num.* 1. *&* 2. *& ibi addit. Thom. Grammatic. in addit. incip. in solutione adhoa, Afflict. in cap.* 1. *§. sed nec alia iustior nu.* 6. *per quos fiat inuest. vbi Nard. Lyparul. in verb. medietas, Freccia d. author.* 3. *num.* 29. *& author.* 5. *num.* 16. *de authorit. Baron. nouissimè Scip. Theodor. nunc Reg. Consil. alleg.* 21. *num.* 19. *vers. quare à fructibus, qui allegat insigne cons. Aluarot.* 64. *inter cons. Alb. Bruni, allegat Camerar. Afflict. Iacob. de Ayell. & alios.*

12 Ex rationibus hęc suadetur sententia. Primo, ex ineuitabili argumento, quippe negari non potest quin secun-

13 dogenitus pro uita militia creditor sit feudalis in eius tamen fructibus, adeò ut actionem ex const. Comitibus cõdictionẽ ex ea habeat nõ solum cõtra primogenitum, sed contrà quemlibet tertium possessorem, *vt latè post Afflict. ibi allegatum Petr. de Gregor. de vita milit. q.* 3. *num.* 6. *vbi add. Mastrill.* estque apud omnes Regnicolas indubitatum, sed releuium non deducitur de oneribus feudi, adeò ut creditores super feudo, uel hæreditate feudali teneantur ad illud contribuere, & ita fuisse deci- ¶ sum per Sac. Consil. die 18. Augusti 1594. *refert Nicolaus Antonius Gizzarel. Reg. Cons. decis.* 8. *num.* 2. dicens hære-

14 dem non posse deducere quãtitatem solutam pro releuio, sed totum suo dãno cedere, ergo hoc idem dicendum in casu nostro, ut dum secũdogenitus creditor sit feudi, super fructibus nul-

lam

lum habeat in uita militia sentire detrimentum.

Secundo, faciunt quæ notata reperio per DD. in materia seruitij feudalis, & adhoæ ordinariç, quæ à pari procedunt, quasi cum ipso releuio, quod est seruitium, vt diximus, prò illo anno, quo præstatur, qui dixerunt in solutione releuij non esse deducendum pro illo anno onus adohæ, vt sunt *Petrus de Monteforte ad const. Regni Comitibus num. 5. inter opera Thom. Grammatic. vbi refert decisum in Regia Camera secundum hæc, Io. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. de assens. Regijs, §. 4. num. 30. Andr. Molfes. ad consuet. Neapol. par. 5. tit. de aliment. præstand. q. 5. nu. 23. Camill. Salern. ad consuet. Neapol. quod si aliquis, in addit. incip. an secundogenitus sub tit. de alimentis præstand. Iacob. de Ayell. d. num. 94. & seq. cæteriq; passim*, & nos infra dicemus, & de releuio ad adhoam argumentatur ipse *Ayell. dicto loco.*

15

16

Tertio, adducitur alia ratio, releuium enim soluitur pro inuestitura, & ob recognitionem factam Domini in signum deuotionis, vt supra deduximus, ob quam inuestituram, & recognitionem ipse solus primogenitus venit honoratus, non autem secundogenitus, ergò ipse solus debet sentire incommodum releuij, & sic solus primogenitus illud soluere tenetur, *Afft. d. decis. 152. Loffred. in parafr. feudal. ad cap. Imperialem §. firmiter de prohib. feud. alienat. per Frideric. vbi etiam Camerar. fol. 13. lit. D. Gizzarel. d. decis. 8. Tiraquell. de primogen. quæst. 74. num. 5. Camill. Salern. vbi supra, Fab. Iordanus in d. constit. Comitibus.*

17

Et dato, quod vita militia sit & dici possit onus feudi, ita quòd ob illam possit vendi feudum, *vt per Andr. in cap. 1. §. quid ergo de inuest. de re alien. fact. & in const. si quis post litem*, & ideò transeat ad emptorem vti onus rei, & contra tertium possessorem, *per tex. in l. quæro, ff. de vsufruct. cum concordantib. vt per Afflict. in cap. Imperialem, §. præterea, ff. de probib. feud. alienat. per Frid.* & dato quod vita militia succedat loco legitimæ, quæ est pars, & quota bonorum iure naturæ debita, adhùc dicit *Reg. Moles d. decis.* quod iudicauerunt deductionem non esse faciendam, quia deductio prædicta numquã consueuit fieri, nisi prò rata rei separatæ à feudo, vnà cum dominio, ità & taliter quòd hæres in illo anno non percipiat fructus illius ratę, quia non est Dominus, nec ipse, nec eius prædecessor, & etiam quando Regia Camera esset in casu, in quo Regia Curia possit percipere releuium pro hac rata tempore mortis illius, cuius occasione fit deductio, sed hęc omnia cessant in vita militia, & in secundogenito eã prætendente, qui nullum habet dominium, neque quotam partem in feudo, nec per eius mortem debebitur releuium fisco, quia nullum habet ius formatum in corpore feudi, sed tantũ habet actionem personalem contra primogenitum, & in rem scriptam contrà feudum, ex qua causatur onus feudi; ergò vita militia non est deducenda, adeòut releuium minuat. Et è contra, pròut hæc, & alia ex *Andr. de Isern. in const. Comitibus in prima, & secũda lectura, & Afflict. ibidem, & idem Andr. in const. in aliquibus, & in cap. 1. §. item quòd Dominus, quæ fuit prima causa benefic. amict.*

18

19

20

Sunt & aliæ rationes, quas breuitatis causa omitto, ne videar in re tam clara, & indubitata frustra papyrum denigrare, sed potissima est, ꝙ onus est propter feudum, non autem ex feudo.

21 Non obstant, quæ supra pro contraria suadenda sentẽtia adduximus, & primum namq; non obstat, nam vita militia est onus feudi, sed cum hac declaratione, vt sit onus propter feudũ, cum ex fructibus debeatur ea ratione, quia ipse secundogenitus excluditur à successione feudi, ideò debet releuari

uari in hoc, vt habeat alimenta, quæ dicuntur vita, & militia, quæ debetur sine onere,& illam habet propter feudum,eiusq; successionem,à qua excluditur ex legeRegni,& sic est onus feudi respectiuè, quatenus alimēta respiciunt ipsum feudum, sed verè de fructibus debetur, vt declarat idem *Petr. de Gregor. de vita, & milit. d. q. 3. Mastrill. d. decis.* 112. *num.*43. Nec obstat
22 aliud contrarium,quia omnia onera debent spectare ad primogenitum tāquam vniuersalem successorem *Vrsill. ad Afflict. decis.* 152. *sub nu.* 5. *Mastrill. d. decis.* 112. *num.* 45. ex quibus nec pariter vltimum cōtrarium potest obstare, & alias respōsiones videas apud eosdem authores, qui hanc sequuti fuere sententiam.

Declara tamen hanc cōclusionem,
23 quam firmauimus, vt vita militia non minuat releuium,procedere si patet in testamento reliquisset filijs secundogenitis certam annuam quantitatem ex fructibus de manu primogeniti percipiendam, vt tunc dicta quantitas non veniat in consideratione releuij, eiusq; solutionem non minuere dictā quantitatem annuam legatam à patre ita in puncto *Afflict. d. decis.* 152. *num.* 1. & est notabilis doctrina digna tanto authore *Campan. in c. alienationis actus num.* 11. *de vita, & militia.*

24 Amplia supradictam conclusionem non solum in vita militia debita à fratre fratri secundogenito, sed etiam in vita militia debita patruo feudatarij, *prout ita decisum refert in Regia Camera die 6. Octobris* 1569. *referente Io. Franc. de Arminio Rationale,Regens Moles dicta decis.* 10. *in releuio Principis Sulmonis.*

ARGVMENTVM.

Paragium debitum feminis ex lege Regni nostri, an facit minuere releuium, adeòut in eius solutione de paragij quantitate habenda sit ratio, vel è contrà disputatur, & incidenter differitur si paragium successerit loco legitimæ, vel portionis feudi, quid in paragio debito vigore constitutionis, & qnid de allodialibus,& quid de feudalibus, & an æquipararario in omnibus procedat in paragio, & vita militia discernitur.

SVMMARIVM.

1 *Paragium,& vita militia in nonnullis æquiparantur, & num.* 21.
2 *Paragij solutio facta in anno debiti releuij an illud minuat, & nu.* 3. *vel è contra num.* 30.
3 *Adhoo imposito in anno releuij debendi, tunc vel adhoa, vel releuium debetur.*
4 *Distinguitur hæc quæstio in duplex caput alterum alteri connexum.*
5 *Paragium debetur feminis loco portionis hæreditariæ, quæ eis iure naturæ tangit, & sic legitimæ ex sententia Camerar. & aliorum, declaratur nu.* 11. 15. 16.
7 *Paragium eamdem babet naturam cum legitima secundum vnam Doctorum sententiam decl. num.* 16.
7 *Legitima debetur deductis oneribus.*
8 *Paragium deberi deductis oneribus suadetur.*
9 *Fructus legitimæ, & paragij eodem iure debentur.*
10 *Idem tempus in liquidatioue paragij, & legitimæ attendendum.*
11 *Paragij genus duplex in Regno nostro consideratur, alterum iu allodialibus, ex const. Regni vt de successionibus, alterum in feudalibus ex const. Comitibus.*
12 *Paragium vnicum liquidatur habito respectu ad bona feudalia, & ad bona allodialia.*
13 *Sententia Camerarij, & aliorum dicentium paragium successisse loco legitimæ debet intelligi de paragio in allodialibus, & num.* 15.
14 *Paragium ex feudalibus successisse loco portionis feudi, à qua femina propter const.*

QVÆSTIO XV.

PRæcedenti de vita, & militia agitatæ quæstioni, nũ de ea in solutione releuij habenda sit ratio? proxima est sequẽs de paragio agitanda quæstio, num est, quod diximus de vita militia, vt releuium non minuat, illud quoq; & idem dicendum
1 sit de paragio? cum alter alteri æquiparetur, *vt dicit Petr. de Gregor. post alios de vita militia q. 2.*

Hęc quæstio potest accidere, vt si eodẽ anno quo moritur feudatarius, & solui debeat releuium vna ex filiabus feudatarij collocaretur nuptui, & paragium ei soluendum esset; dubitã-
2 dum videtur, dum paragium debetur feminæ in proprietate de pretio feudi, & sic est onus grauans feudum ipsum, non autem fructus, quod non est in vita militia, quę fructus grauat tantum, ideò dum feudum ob hoc onus paragij diminuitur in valore, & grauatur, per consequens minuuntur fructus, ergò minuendum est releuium.

Quippè alia ratione, si eodem an-
3 no adhoa imponeretur, quod est onus feudi, tunc vassallus vnum tantum soluere tenetur, vel adhoa, vel releuium, ergò dum soluit paragium, quod diminuit feudum non facto vassalli, sed facto Domini, cum Dominus, & sic Rex per leges statuerit dari feminis paragium super valore feudi, quo casu diminuto feudo ob factum Domini ipsi nocere debet, non autem vassallo, vt supra diximus hac ead. part. q. 10. ergò ob paragium minui releuium dicendum est, & hęc est diuersa ratio in vita, & militia, & paragio circa hunc casum, illa in fructibus, hoc in proprietate debetur, illa grauat fructus tempora-

poraliter in vita secundogeniti; hoc perpetuò grauat ualorē feudi; eiusq; proprietatem.

Vndè hæc quæstio duplex caput mi-
4 hi habere uidetur. Primo, si paragiū minuatur ob releuium. Secundo, si releuium minuatur ob paragium.

Ad primum, & secundum cum hæc duo capita connexitatem habere uideantur, ideò inter disputando utrūq; discutiemus; alter utriusque rationes adducendo.

Primo, namq; uera est illa conclu-
5 sio, uēpè paragium in feudalibus deberi feminis loco portionis hæreditariæ, quæ feminæ ipsi iure naturę tangit, & sic, ut alias in allodialibus legitima, pròut *Camerar. in cap. Imperial. fol.* 102. *col.*3. secundum cuius opinionem successerit loco legitimæ de iure naturæ, ut post *Andr. de Isern. in const. in aliquibus, tenet Petr. de Gregor. de dote, & parag. quæst.* 2. *& de vita, & militia quæst.* 2. *num.* 7. *Afflict. in d. constit. in aliquibus num.* 43. *& seq. Vinc. de Ama allegat.* 70. *num.* 13. cæteriq; passim, quos allegat præceptor meus *Octauius Bammacar. in cap. omnes filij q.* 6. *nu.*70. *vers. Camerar. in l. imperial.* licet eam nō sequatur, & hanc ueriorem esse affirmat *Io. Andr. de Georg. allegat.* 11. *nu.*7.
6 adeòq; est uerum, quod succedat loco legitimæ portionis, ut tanquam subrogata, eadem naturam cum ipsa legitima sortiatur, *ut post DD. ibi allegatos concludit Bammacar. d. loco, dictus de Georgio ibidem num.*8. *Petr. de Gregor. de paragio latè*, & eiusdem iuris esse cum legitima tradit *Ama filius cons.*6. *n.* 10. *Franchis decis.*61. *num.*8. *Petr. de Gregor. d. loco, & q.*28. *num.*7 *in fine.*

Ex quibus firma minorem argumē-
7 ti, Sed legitima debetur deductis oneribus de patrimonio, *l. quoniam, C. de inoff. testam. l. Papinianus, §. quando, ff. eod. vt dicunt DD. omnes*, qui de hac materia disserunt, & habendo hęc omnia prò uera, tùm ex natura subrogati, tū æquiparati, deduxerunt consequen-
8 tiam, ergò paragium debetur deductis oneribus, prout sic deduxerunt *Andr. in d. const. in aliquibus col.* 8. *vers. sed hoc paragium mihi in antiquis, Petr. de Greg. d. q.* 7. *nu.* 8.

Esseq; tam ueram hanc consequentiam, ut ad alia fecerunt illationem
9 DD. nempè, quod fructus legitimæ & paragij eodem iure debentur *Ama pater d. alleg.* 70. *num.* 11. *Petr. de Gregor. de dote, & parag. q.*26. *vbi add. Mastrill.* idemquè tempus, nempè mortis in
10 utriusq; liquidatione esse spectandum, docuit *Ama d. alleg.* 70. *num.* 40. ergò & releuium ipsum tāquam quod eius solutio oneret feudum, & debetur de de eius fructibus (vt sup. docuimus) deducēda uidetur cōsequētia, ut paragiū non minuatur, sed releuiū ipsū minui.

Sed qui huic argumento innitur, duplici fallitur medio, cum duo fiant, & tradantur pro uera assumpta, quę aliquam habent dubitationem.

Primum, quod paragium successit loco legitimæ debitæ de iure naturę.

Secundo, dato, & non concesso primo assumpto pro uero, adhuc falsum esse secundum, nempè quod releuium sit onus feudi simpliciter consideratū, ut infra num. 20.

Primò, namque assumptum, quod
11 paragium iam successit loco legitimę, Est iam notum in nostro Regno feminam esse exclusam à successione allodialium, stantibus masculis, sed masculi succedunt cum onere dotandi feminas de paragio, *per const. in aliquibus.*

Secundo, an etiam exclusa pariter à successione feudorum, in quibus succedunt masculi cum onere dandi vitā, & militiam masculis, & dotem de paragio feminis, vt per eamdem *const. in aliquibus*, sicque vides duplicem causam habere paragium, alteram ex bonis allodialibus, alteram ex bonis feudalibus.

Est benè verum, q. quando moriens haberet duplicem patrimonium, nēpè vnum allodiale, alterum feudale, tunc non

non duplex habebit paragium, sed tātum vnicum, habito tamē respectu ad vtrumq; patrimonium, tam allodiale, quam feudale, de vtroq; tñ exprimēdo, vt se dotatam esse, *Io. Andr. de Georg. alleg.* 11. & ego scripsi in quadā mea alleg. pro D. Beatrice Vitelli contra D. Isabellam primogenitam, & ita retulit mihi D. Antonius Caracciolus itidem meus preceptor, patritius, re, & nomine Neapolitanus, Vrbis nostrę splendor, in patriā spectatę fidei vir, ac pro illa propugnator accerrimus, humanitate omnibus charus, in amicos officiosus, in vtraq; fortuna victor, Aduocatorum honoranda corona, causarum defensor, narratione, eloquentia, energia, doctrinaque conspicuus, qui mihi iniunxit, vt in causa prædicta scriberem.

Si nos loquimur de paragio in allo-
13 dialibus, tunc arrideo, quod successit loco legitimæ, quia ex allodialibus fœmina debet habere partem, vel saltem legitimam sicut masculus, *l. maximum vitium, C. de liber. preteritis.* Si verò lo-
14 quimur de paragio debito ex feudalibus, tunc considerandum est, quod in eis succedit solus primogenitus, exclusis secundigenitis, & feminis, cum hoc tamen onere, nempè dandi de fructibus certam quantitatem masculis, quę sufficeret illis ad viuendum, & militandum per Domino, & appellatur vita, & militia, & hoc de iure Regni, & tenetur etiam feminas dotare, secundum qualitatem natalium, patrimonij, & viri, & vocatur talis dos, paragium, quasi quod debeat paregiare omnes istas qualitates; vt dicunt passim Regnicolæ nostri, & hoc quia de iure communi omnes filij æqualiter succedebāt in feudo, & faciebat quisq; suam portionem, & quia de iure Francorum fuerunt exclusi secundogeniti, & feminæ, ideò ratione huius exclusionis fuit data masculis vita, & militia, & feminis dos de paragio, *vt in d. constit. Comitibus, ita Bammacar. in d. c. omnes filij num.* 70. *vers. communis tamē,* & ego latiùs de hac veritate dixi in dicta allegatione, quam Domino Antonio Caracciolo dedi in causa D. Isabellæ Vitelli cum D. Virginia sorore.

15 Insuper feudum est legitima primo geniti, *Anna singul.* 197. *& in rubr. de de vassall. decrepit. ætat. num.* 137. *cum seq.* ideò si prædictum assumptum cōsideremus in allodialibus, benè procedit, vt paragium dicatur successisse loco legitimæ; si verò consideremus in feudalibus, commentium est, tūc quia quia super feudis non debetur de iure Longobardorum legitima secundogenitis, nec feminis, sed omnes succedebant pro æquali parte, *d. cap. omnes filij,* imò nec considerato de iure Francorum, & sic de iure Regni nostri, cum (attento d. iure) feudum sit legitima primogeniti, & quędā portio fructuū debetur masculis, feminis autem dos de paragio, ergò vides, quod malè inferunt DD. quod paragium successit loco legitimæ in feudalibus, cum in ijs nulla potest considerari legitima respectu secundogenitorum, nec feminarum.

Quinimmo adhùc falluntur, quia
16 subrogatum semper, vt plurimum debet sapere naturam illius, in cuius locum subrogatur, & inter paragium, & legitimam permultæ sunt differentiæ, prout eas ponit *Napod. in consuet. si moriatur n.* 51. *cum seq.* & ideò nō benè fit argumentū, dū dicūt ex ęquiparatis cū ęquiparatio in omnibus cōsiderari nō possit, sed tantum in aliquibus, *l.* 1. *vbi notant DD. ff. de legat.* 1. & sic malè dicunt DD. aliqui, quod paragium in feudalibus successit loco legitimæ debitæ super feudo.

Secūdum assumptū eodē morbo la-
17 borat, qppè in feudo onera dupliciter sunt consideranda; quædam intrinseca, & sic ex feudo debita, quædam extrinseca, & sic propter feudum debi-
18 ta; Intrinseca est ipsa fidelitas, eiusq; onera, cum sit de substātia feudi, quæ fide-

fidelitas sua habet onera uassallum adstringentia ad illa sex, quæ in iuramento fidelitatis continentur, *cap. 1. de noua form. fidelitat.* & nos suo loco diximus. Quædam sunt onera extrin-
19 seca à feudo, sed debita propter feudum, idest, quæ adstringunt personam vassalli ad soluendum aliquid ex feudo, eiusque fructibus, principaliter autem abstringunt personam feudatarij, licet postea in consequentiam habeāt obligatum feudum ipsum, sed vt melius dicam, fit exequutio super feudo ipso, pròut huiusmodi est releuium,
20 quod in tantū debetur ex feudo, quatenus consuetudo ei suffragatur, vt latè *Mastrill. d. decis.* 121. *num.* 42. vndè non est onus feudi, dicit *Mastrill. ibi*, & nos supra q. 6. 7. pat. 1. quinimò fundauimus ibi esse onus extrinsecum à feudo, ex Freccia, & alijs. Itaq; dum DD. deducunt consequentiam, ergò si paragium successit loco legitimæ in feudalibus, sed legitima debetur dedu-ctis oneribus, ergò releuium tamquam onus feudi est deducendum; cū releuium non sit onus feudi, sed extrinsecum à feudo, (vt supra d. q. 6. & 7.) grauās personam feudatarij primogeniti, qui tenetur illud integrum soluere, vt nos alibi diximus, & alios allegat, & sequitur *Mastrill. d. decis.* 12. *nu.* 13. est benè verùm, quod debetur propter feudum, eiusq; inuestituram, & in signum recognitionis, vt supra fundauimus q. 1. per totam, & sic vides totum hoc argumentum corruere.

Secundo loco sic argumentor. In
21 æquiparatis maximè quando equiparatio est quasi circa omnia, validum est argumentum de vno ad aliud, *l.* 1. *cum ibi notatis per DD. ff. de legat. primo*, sed paragium, & vita militia æquiparantur, *ita Petr. de Gregor. de vita milit. q.* 2. *Præses Anell. Amat. consl.* 11. 12. &
22 13. adeo vt, quòd de vita militia dicimus, possumus ad paragij quæstionem decidendam trahere, pròut firmant *Andr. in constit. in aliquibus col. mihi nona vers. verius num.* 10. sed propter vitæ militiæ onus (vt dixi) releuium non minuitur, prout nec propter adhoam, ergo idem dicendum in casu nostro.

Sed pariter hoc argumentum non procedit, quippè regula illa, quòd in æquiparatis eadem est dispositio, procedit quādo æquiparatio est per modum regulæ, & in omnibus, & per omnia sint inuicem exequata, *ad notata per DD. in d. l.* 1. *ff. de legat.* 1. At verò (circumscriptis alijs differentijs inter
24 vitam militiam, & paragium, de quibus post *Petr. de Gregor. & Præs. Anell. Amat. vbi sup.*) vnam agnosco notabilē
25 differentiam, quę valdè vrget ad casum nostrum, quippè paragium debetur ex feudo supe valore, siuè proprietate, *Andr. in const. in aliquibus col.* 8. *Vinc. de Anna allegat.* 70. *nu.* 6. *Petr. de Gregor. de paragio q.* 2. *num.* 2. vita militia debetur ex fructibus, & sic de quantitate fructuum, vt dicunt præfati DD. Napod. Petr. de Gregor. & alij, ideò dum vita militia debetur ex fructibus vita durante secundogeniti, *Petr. de Gregor. de vita milit. q.* 5. non debet sentire detrimentum cum sit quo-
26 ta fructuum, & debetur absque deductione, *Loffred. in d. cap. Imperialem*, §. *firmiter col.* 5. *fol. mihi* 57. *vers. prædicta, de probib. feud. alienat. Abb. & Hostiens. in cap. sua de decimis*, & releuium pro illo anno, quo soluitur, debetur ex fructibus cum sit medietas, vt supra proinde illa medietas, quæ prò releuio debetur in illo tantum anno, quo feudatarius moritur, prò sequentibus autem nequaquam debetur, vnde si ac-
27 ciderēt duę mortes feudatariorū, adhùc vnicum tantum releuium deberetur, ad finem, vt vna medietas remaneat apud primogenitum, vt nos alibi dicemus, & sic est onus pro illo anno tantùm, prò sequentibus autem potest compensare percipiendo integros fructus; ideò non est tam æquitati dissonum, vt soluat & vitam militiam, & re-

L le-

leuium vtrumq; integrum, absq; alterutrius dimininutione.

At in paragio diuersam agnosco 28 rationes, quippè illud debetur de valore feudi *Loffred. conf. 1. num. 21. Annafilius conf. 26. num. 14. vol. 1. Luc. de Penna in l. vnica num. 10. C. de imponend. lucrat. descript. vers. & quia*, cæteriq; passim, prò quo paragio primogenitus tenetur soluere tantam pecuniæ quantitatem, vel aliud assignare, quanta pro paragio sufficit, non in fructibus, sed in proprietate in perpetuū, 29 prò quo paragio multoties feudum obligatur, & venditur, & super feudo fit exequutio, *vt post Andr. de Isern. in consl. in aliquibus col. 7. vers. quid si desinat.* & ibi veriùs est, vt condemnetur frater ad pecuniam pro paragio, *& ibi Afflict. col. 9. vers. quinto quæritur, Petr. de Gregor. de dote pe paragio q. 12. nu 5.* 30 & dicit *Paul. de Castr. in l. illud num. 4. C. de collation.* quod quantitas ipsa debita ex feudi valore, siuè proprietate, vel extimatione deducitur ex feudo, & sic siuè obligatur feudum prò ipso paragio, siuè venditur, semper feudū diminuitur in fructibus, & ualore, & minus est in redditu ipsi primogenito, quod non admictò simpliciter, sed diminuto feudo, diminuitur seruitium, & releuium, maximè quando uassallus diminuit facto Domini, ut supra in præcedentibus quæstionibus dixi, prò ut est in casu nostro, ubi uassallus obtemperat præcepto Domini mandantis dari pecuniç quantitatem de feudo ipsi feminç, ex prçcepto *d. consl. Comitibus, & passim DD. omnes, & in consl. in aliquibus*. Dum ergò in ualore feudū est diminutum, sequitur quòd etiam in fructibus est diminutum, nec potest Vassallus in hoc casu, prout in uita militia, quæ in uita debetur compensare cum alijs annis, dum paragium perpetuò debetur, & grauat feudum ipsum, ergò dicendum est paragium ipsum minuere releuium.

Non sic è contra, ut releuium mi-31 nuat paragium, cū releuium sit onus prò illo anno tantùm; hæc ponderatio me trepidare fecit, adeòut anceps in hac quæstione sistam, & disputādo est valdè substentabilis, licet in iudicando ex alijs rationibus contrarium tenerem, vt infra dicam hac ead. quæst.

32 Nec argumentum de vita militia ad paragium semper procedit, prout dicunt *Andr. de Isern. in d. consl. in aliquibus col. mihi 2. vers. sed quid si desinerit habere feudum, Afflict. decis. 152. num. 2. & in consl. fratribus nu. 4. vers. sed quæro, faciunt quæ notat Minadoi conf. 1. n. 56.*

33 Et quod per releuium debeat minui paragium, facit hæc consideratio, cum releuium debeatur, vt expensç pro releuando feudo ex manibus Domini, siuè illo recuperando, vt diximus supra q. 4. p. p. sequitur quod semper quod aliqua quātitas soluitur pro recuperando feudo, debet ante omnia deduci, & per consequens minuit ipsum feudum, maximè quando hæc pecunia prò recuperando feudo fuerit soluta, ob aliquod onus, *ita ex Bald. in l. 1. col. 3. vers. secundo quæro, deducit Petr. de Gregor. de dot. de parag. quæst. 12. num. 7. cæteriq; quos allegat ibi Mastrill.* 34 *lit. B.* Ait autem *Bald.* quòd magna expensa facta per maritum prò recuperatione feudi dotalis, ex quo nullos fructus percepit minuit dotem, & deduci debet de corpore dotis, ergò expensa facta in releuio pro releuando illo quasi cadente, de manibus Domini debet deduci de corpore ipso feudi, & per consequens minuere feudum ipsum, ita in simili deducit *Petr. de Gregor. ibidem*, prout etiam voluit *Bald. in auth. excipitur, vers. quæro pater, C. de bonis libert.* qua computatione facta de residuo, quod supererit ex feudo debet taxati paragium, *ita Pet. de Greg. ibidem.*

Sed adhùc respondetur huic moti-35 uo, tum quia habemus similem decisionem in vita militia, tum quia habemus alias decisiones claras in hac materia,

teria, vt omnia onera spectent ad primogenitum, & in specie releuiũ, quod dum non est perpetuum, sed tantum pro illo anno de fructibus debetur, ideò non potest diminuere valorem, dum vnica tantum vice debetur, & licet alia onera feudo à restatore imposita, essent deducenda, tũc hoc onus releuij non deducitur, quia debetur fisco in recognitionem, vt dixi, & debetur vnica tantùm vice, & fructus aggrauat, non autem feudum, sed tantũ personam primogeniti.

Ex quibus videtur paragium non minuere releuium, nec è contrà releuium minuere paragium, cùm ex supra dictis, cùm etiam sequentibus.

Primò, hanc suadeo sententiã, quia
35 releuiũ dicitur onus personale ipsius primogeniti, & solus primogenitus soluere tenetur, nec tenentur contribuere secundogeniti.

Secundo, quia dato ꝙ esset onus
36 feudi, tunc quia solus primogenitus est inuestitus, & honoratus in feudo, ideò ipse solus debet onera portare, & incommoda sentire, prout hæc, & alia *Afflict. decis.* 152. & nos sæpè in hoc tract. annuimus.

Tertio, releuium debetur ob inuestituram in signum recognitionis,
37 sed si solus primogenitus inuestitur, & recognoscit, & recognoscitur, quænam ratio vult vt illi, qui nõ recognoscunt, nec recognoscuntur soluant.

Quarto, releuiũ, vt dixi, in illo an-
38 no quo præstatur debetur vt seruitiũ, sed onus seruitij ante omnia deducendum, nec detrimentum sentire debet, *vt dicit Petr. de Gregor. de dote, & parag. quæst.* 28. *num.* 7. & 8. ergò hos onus releuij ante omnia deducendum, & soluendum est.

Quæ procedere diceremus etiam si
39 mulier pro paragio esset creditrix super feudo prò tot annuis, quia adhùc ob id non debet minui releuium, quia eadem causa esse videtur, vt omnia onera ad primogenitum spectent.

Et licet posset obstare, quod diximus de adhoa, & releuio, quod si eodẽ anno vtrumq; deberetur, vt tunc alterum debeatur, vel adhoa, vel releuiũ, ità etiam videtur dicẽdum in paragio, vt minuat releuium, vel vt alterum debeatur. Respondeo, quia ideo imposito adhoo, & debito releuio, alterũ tantum debetur, cum vna medietas debeat remanere penes filium primogenitum. Et quia adhoa absorberet vnam medietatem, & releuium alterã, ideò nihil remaneret apud primogenitum, meritò fuit dictum alteram tãtùm deberi, ad finem vt vna medietas vassallo remaneret, non sic est in paragio, quod non solet absorbere medietatem fructuum regulariter loquẽdo, secundum quod facilius, & sæpius põt accidere, & sic dũ remanet apud feudatarium vna medietas, meritò alteram integram soluere debet, & sic releuium.

ARGVMENTVM.

Onus adhoæ qualiter considerandum in solutione releuij, vt si illud minuat, vel tollat, vel è contrà, & distinguitur de adhoa ordinariè imponendo, & concluditur vnicum tantùm deberi, vel releuium, vel adhoa, reiecta Franc. de Amicis sententia. Item si feudum eodem anno ad duorum manus perueniret, nempè tempore adhoæ in manus vnius, & tempore releuii in manus alterius, vt adhùc vnicum tantũ debeatur, & pinguius ad electionem fisci, nisi alterũ prius altero fuisset debitũ. Et quid si adhoa esset imposita pro illo anno, & sequentibus; & quid in vita militia. In paragio, & in collectis; & in feudo vendito adhùc non soluto adhoa, an soluendum à venditore, vel ab emptore.

SVMMARIVM.

1 Adhoa seruitium est ex feudo debitum.
2 Adhoa onus est feudi.
3 Adhoum ordinarium minuit releuium, & deducitur.
4 Vasallus intrà annum petendæ inuestituræ excusatur à seruitijs feudalibus.
5 Vasallus intrà annum petendæ inuestituræ tenetur seruitia prastare, si nihil prò inuestitura soluit.
6 Adhoum impositum prò illo anno, uel releuium alternatiuè debetur, et ita decisum vt alterum debeatur.
8 Vnica medietas fructuum debet integra vassallo remanere, vt habeat unde viuat.
9 Alterum ex oneribus collectæ impositis eodem anno debetur.
10 Curia non debet esse onerosa vassallis.
11 Sententia Franc. de Amicis refertur, dicentis vtrumq; onus impositum eodem anno deberi, quando alterum impositum est ab homine, alterum à lege, vel consuetudine dictante, debetur.
12 Exactionem in casu prædicto Franc. de Amicis distulit alteram in vno, & alteram in alio sequenti anno.
13 Sententia Franc. de Amicis reijcitur.
14 Releuio debito à venditore feudi, & soluto, & adhoum impositum emptori feudi adhùc vnicum tantum onus debetur, vel releuium si non esset solutum, vel adhoa, declaratur num. 15.
15 Ex duobus oneribus eodem anno debitis super feudo, fiscus potest exigere illud, quod vberius est, prout ita decisum, & num. 18.
16 Annus circà impositionem duorum onerū intelligitur de emergenti, & ita decisum refertur.
17 Fisci est electio exigere vberiùs, & pinguius onus ex duobus, & num. 18.
19 Onus priùs debitum debet exigi à fisco, reiecto onere debito posteriùs.
20 Adhoa impositum, sed soluendum in pluribus annis minuit releuium prò illa rata soluta in anno releuij debita, et dec. refertur
21 Adhoa onus non minuere vitam, & militiam refertur.
22 Nec minuit paragium, & decisio refertur
23 Collecta vnica tantùm, ex duobus eodem anno impositis debetur.
24 Adhoa soluta à venditore vendente feudum francum à dicto seruitio mediante Regio assensu, eodem anno, non est deducenda à releuio soluendo per hæredem emptoris, qui tenetur soluere releuium non obstante quod eodem anno vtrumq; deberetur.
25 Feudo simpliciter vendito, nec soluto adhoo nec releuio eodem anno debitis, tunc hæres emptoris ad vnicum tantùm tenetur, & decisio refertur.

QVÆSTIO XVI.

1 EX supra dictis inferas quid in adhoa, quod cū seruitium sit ex feudo debitum, de quo *Andr. de Isern. in cap. 1. §. similiter in ostenditijs nu. 13. de cap. Corrad. & in cap. 1. num. 9. de controuers. feud. & in cap. 1. in fine quis dicatur Dux, Anton. Capyc. in inuest. feud. in verbo feuda adohant, Affl. decis. 320. num. 9. Capyc. decis. 10, n. 24. & seq. de Ponte decis. 3. num. 7. Ant. Borrinius de seruit. vassall. par. 3. cap. 2. §. adoha, quem allegat Camill. Borrell. in summ. decis. tit. 23. de adoha num. 1. in*
2 *fine*, & per consequens onus feudi esse ex communi voce Feudistarum, & nos in præcedentibus quæstionibus diximus, & dico *de iure adohæ q. 1. & seq. q. 6. & 7.* Inferas itaq; an hoc tollat,
3 vel minuat releuium? Quòd si loquimur ad adoha ordinariè imposito in Regno nostro, seù donatiuo ordinario, & istud vidi, quod deducitur de releuij quātitate, prout hoc etiam annuit *Iacob. de Ayell. de iure adohæ nu. 77. vers. & etiam*, & ità practicari in Regia Camera

mera Summ. refert *Reg. Carol. Tapia in rub. de const. Princip. cap. 4. num. 77.* & ità ego vidi nonnullas literas significatoriales pro solutione releuij, in quibus mandabatur Perceptoribus Prouinciarum, vt exigerent pro releuio certam quătitatē deducto adoha. Et hoc optima ratione, quia vassallus
4 intrà annum petēdæ inuestituræ, quo releuium soluere tenetur excusatur à seruitijs feudalibus, siuè ab onere, quod debetur pro feudo, ne feudatario sic grauato aliud addatur grauamen reluctante iuris æquitate, *l. si cum dotem, §. si pater, ff. solut. matrim. l. Titius §. qui in vita, ff. de leg. 2.* & in specie hoc firmat *Ludolph. Schrad. par. 6. cap. 6. num. 29. & 30.* loquens in releuio de iure
5 Regni Neapolitani, licet aliàs si prò inuestitura nihil solueretur, tunc tenetur vassallus intrà annum præstare seruitium, quia cessat onus, *ità Aluarot. & Præposit. in cap. 1. in princip. quæ fuit prima causa benefic. amittend. Iacob. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti nu. 44. Vdalric. Zas. par. 10. num. 18.* & ità practicari in Regia Camera Sum. refert in Regno nostro *Reg. Moles decis. 11. sub tit. de iure releuiorum.*

Quod si loquimur de adoha imponendo, vt si in anno, quo moritur feudatarius, & debetur releuium, illo eodem anno contingat imponi nouum adoha, tunc quæstio est, si vtrumque, vel alterum debeatur.

Disputare de hoc articulo non est
6 congruum cum iam toties fuerit decisum in casu prædicto, alterum tantū deberi, vel adoha tantum, vel releuiū,
¶ vt decisum refert *Afflict. in c. 1. nu. 15. quo tempore miles in fine, & in cap. 1. §. similiter num. 7. de cap. Corrad. Loffred. in parafras. feud. in cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestitur. vers. quinto, & vlt. Freccia d. author. 3. lib. 2. nu. 26. Iacob. de Ayell. de iure adohæ num. 77. & 95. in fine, Campagn. in cap. apud Fogiam n. 43. tit. quid fiet mortuo Barone, & nouissimè Philipp. Paschal. nunc Reg. Consil. paucis ab hinc diebus creatus, de patr. potest. par. 4. cap. 1. num. 14. vbi ex apostill. Fab. Iordani ad constit. post mortem*, quem non uidi, referr decisum vnicum tantùm deberi onus, vel releuium, uel adoha.

Ratio autē huius conclusionis, pari-
6 terque decisionis ea est potissima, ne feudatarius duplici onere grauetur,
8 habeatq; vnde uiuat in illo anno, cū si uellet soluere, & adoha, quod regulariter est medietas fructuum secundū plus, & minus, & releuium quod esset alia medietas, tunc nihil remaneret apud feudatarium, *Iacob. de Ayell. ita*
9 *dicit d. loco num. 77.* semper enim quòd eodem anno duo onera Vassallo imponuntur, unum tantùm est soluendū, ut in collecta, *ex cap. Papæ Honorij*, de quo meminit *idem Ayell. d. nu. 77. Freccia d. loco num. 26. Loffi ed. in cap. 1. §. his consequenter hic finitur lex.* Curia enim
10 nō debet esse onerosa uassallis, *l. seruos hæreditarios, ff. de pignor. action.* tantò magis in Regno nostro, ubi Regum nostrorum munificentia magna est (ut alias diximus) nec intendunt uassallos angustiare oneribus, & si alias uelis perpendere rationes, *vide Loffred. in d. §. similiter, vers. quinto, per quos fiat inuestit.*

Sed in contrariam uidetur iuisse
11 sententiam, *Franc. de Amicis in repet. tit. de his, qui feud. dar. poss. cap. & per ista pluries fol. mihi 126. col. 1. num. 1. & 2.* dicens, quod si uno, eodemque anno duo onera essent imposita, utpotè si unum deberetur ex lege, uel consuetudine (prout est releuium) & alterum imponeretur ab homine, utpotè à Rege, pròut est donatiuum, siuè adoha, tunc dicit ipse *Franc. de Amicis*, quod eodem anno utrumq; debetur, quicquid in contrarium dixerit *Luc. de Penna in l. fin. C. de exactor. tribut. lib. x.* & etiā tenet contrà *Frecciam, Loffred. & Ayell.* & ita dicit ibi, quod consuluit ipse cōtra Barones aliquos Regni huius.

Cum moderamine tamen hanc suā sententiam *Franc. de Amicis* intellexit

L 3 circa

circa exactionem, cum ipse admittat duplicem solutionem esse faciendam, sed exactionem unicam, & faciendam in illo anno, quo moritur feudatarius, & aliam exactionem differendam in tempus promissum sequentium annorum.

13 Sed hæc Franc. de Amicis sententia non est recipienda, tùm quia nimis dura, tum quia singularis est contra authoritatem tot grauissimorum Doctorum, & rerum iudicatarum, tùm etiam quia nulla ratione fulcitur in quantum de releuio, & de adoha ipse intellexit. De cæteris autem oneribus, quæ Baronibus per Vassallos debentur, de quibus quomodo intelligendũ sit suo loco dicemus. Sed ponderando dicta præfati *Franc. de Amicis* adhùc sub firmata sententia coincidunt, cum admittat ut duplicis oneris exactio differatur.

Verùm *Afflict. Loffred. Freccia, Iacob. de Ayell.* cæterorumq; sententias pluribus declara modis.

Declara primo, ut quia dixi ne
14 Vassallus duplici onere grauetur, q si in illo anno, quo releuium solui debeat, & adoha esset impositum, contingeret feudum in manus duorum uassallorum esse, nempè ut tempore impositionis adohæ feudum esset in manu unius, & tempore debiti releuij in manu alterius, qui succederet, adeò ut nõ unus duplici onere grauaretur, sed quilibet suum onus solueret, quia si unus soluisset adohã, alius non teneretur ad releuium, ea nimirùm ratione, quia adhùc feudũ duplici onere grauaretur, quod intellige si eodem anno fieret hæc mutatio, ut ita conclusum, & sic fuisse decisũ refert *Ayell. d. loco num. 77. in causa filiorum Andreucij Pappacoda.*

Verùm in dicta declaratione per Ayell. & eiusq; decisione agnosco aliã subdeclarationem, nempè, ut sit sol-
15 uendũ illud onus, quod est pinguius, cum ibi fuerit decisum esse soluendũ releuium tantùm, quia in maiori summa inest minor, & quia commodè fieri potest excomputatio, & sic non sequitur damnum Vassalli, nec totalis exclusio fisci. *Loffred. in cap. 1. §. his consequenter tit. hic finitur lex*, cùm etiam, quia fisci est electio, meritò pinguius elegit onus soluendum.

Declara secundo, principaliter verba illa, quibus vtuntur DD. si vno, eodemq; anno esset impositum adoha, & deberetur releuium, vt annus in
16 casu prædicto debeat intelligi de anno emergenti, & non de anno naturali, & sic ab illo die quo moritur feudatarius est numerandus annus, *prout ita refert decisum Loffred. d. loco proximè allegato.*

Declara tertio, ex prædictis, vt sit in
17 electione fisci, quodnam ex istis oneribus velit eligere, vtporè pinguius, vel macrius, *prout ita refert fuisse decisum Loffred. d. loco*, in effectu *in d. causa filiorum de Andreucij Pappacoda*, esse soluẽdum releuium, quia erat pinguius, quam adoha, vt *Freccia d. loco num. 26. vers. glos. in l. 1.*

18 Et hinc optimè dixit *Loffred. in d. cap. 1. §. similiter, vers. quinto, & vlt. per quos fiat inuest.* vt in casu proposito releuium, & adoha debita eodem anno, vt confundantur, & vnicum tantùm debeatur, meritò electio est fisci, quia est creditor, dũ creditoris est electio.

Declara quarto, vt in casu proposito,
19 debeat inspici, quod priùs fuit in obligatione dandi per Vassallum, vt si eodem anno releuium fuit primò debitũ, & postea fuisset impositum adoha, vt tunc releuium sit soluendum tãquam primò debitum, non autem adoha, vel è contra, *vt post Afflict. ibi allegatum tenet Niger in cap. Regni apud Fogiam num. 43. tit. de inuest. infra annum.*

Declara quinto, quod si eodem an-
20 no, quo releuium solui debeat, fuisset impositum adoha, sed non soluendum, in dicto anno, sed prò pluribus annis sequentibus, tunc quid erit seruandũ, an

an fiat compensatio pro tota quantitate imposita in illo anno, licet soluẽda prò pluribus annis in tot tannis, vel ratis, vel per rata illa, quam soluit in illo anno, quo soluit releuium? *Freccia d. author. 3. num. 26. circa finem*, concludit esse inspiciẽdum tempus impositionis, non autem solutionis, vt ex ¶ decisione facta in Regia Camera ibi concludit.

21 Declara sexto, vt onus adhoæ, nec minuat vitam militiã debitam eodem anno secundogenitis, *Franch. decis. 20. numer. 11. Fran. de Ponte de potest. Proreg. tit. de assensibus Regijs* §. 4. *num. 3. Mastrill. decis. 112. Napod. in consuet. si aliquis in verbo tenetur de aliment. præstand. vbi addentes*, *dico ego latissimè de iure adhoæ quæst.* 24.

22 Declara septimo, vt nec minuat paragium debitum filiabus feminis, ¶ pròut fuisse decisum in fauorem filiæ secundogenitæ D. Isabellæ Vitelli cõtra D. Beatricem Vitelli referente D. in Sac. Cons. datis tribus adiunctis Consiliarij, refert *D. Anellus Amatus Præs. Reg. Cam. cons.* 11. *vol.* 1. *in fine*, & licet ipse validè, substantialiter, & subtilioribus rationibus pro primogenita responderit, tamen nisi decisio adesset, adhuc ego D. Anell. sequerer sententiam, quia eius dicta valdè concludunt, & ego vidi responsa *D. Bammacarij*, *& Camilli Villani*, qui pro secundogenita scripserunt, & in eadem causa scripsit *Franc. de Ponte*, & dico d. quæst. 24. de iure adhoæ.

23 Declara octauo in collectis, vt si vno eodemque anno plures collectę essent impositæ, vt tunc vnica tantum debeatur *Ayell. d. loco, & cæteri DD. locis supra allegatis*.

Sed quid si adhoa non soluatur per ipsum hæredem petentem inue-
24 stituram, sed per alium, vt quia feudũ fuerit vẽditum cum hoc pacto, vt ipse venditor non autem emptor solueret adhoam, & super hac venditione fuerit impetratus Regius assensus, quia Rex se contentauit exigere adhoam ab ipso venditore, adeòut feudum prædictum transiret francum à seruitio in ipsum emptorem, quod facere potest Rex *cap. 1. §. sed nec alia iustior vbi Andreas, quæ fuit prima caussa benefic. amict.* & in hac controuers. quã notam etiam dicit *Reg. Moles d. decis. 11. sub tit. de iure releuiorum* Pręsidentes illius temporis dixtinxerunt dicẽtes, aut emptor emit feudum liberum, & francum ab onere adhoæ, median- ¶ te Regio assensu, & tunc fuit dictum, quod non debeat fieri deductio, ea ratione, quia ipse hæres emptoris nul-
25 lũ onus sentit de adhoa, Si verò feudum non fuerit venditum francum, sed venditor promisit soluere adhoã, & Rex in assensu reseruat sua iura, siuè expressè, siuè tacitè per clausulam iuribus Curiæ semper saluis, sub qua clausula releuium includi diximus, & tunc DD. Præsidentes dixerunt, quod fieri debet deductio, etiã ꝙ per illum feudatarium non fuerit soluta adhoa, quia sufficit, vt à quocumque Rex illud recipiat ad finem, vt feudum liberetur ab hoc onere, *Bald. in l. si sollemnibus ff. de rei venditione*, & ità fuisse ¶ decisum in Reg. Cam. in anno 1588. de mense Septembris in releuio Petri de Palma, & in anno 1570. die 6. Octobris, pròut ita esse scriptum in libro notamentorum, refert idem *Moles loco quo supra*.

ARGVMENTVM.

Releuium an sit soluendum de redditu, quẽ Baro percipit in feudo ex prouidentia Dei, in Prouincijs Calabrię, & alijs quæritur de holoserico in diuersis nostri Regni Prouincijs; de Niuæ, quæ cadit de cęlo, de Pice, de Manna, concluditur soluẽdum esse releuium, de holoserico distinguitur, vt de frondibus

dibus morum soluatur releuium. De holoserico iam perfecto nequaquam. Et quod de laua, & zaccaro.

SVMMARIVM.

1 *IN Regno nostro Neapolitano cadit manna de cælo, item recolligitur pix.*

2 *In Regno nostro artificiosè conficitur holosericum.*

3 *Niuem recollectam in feudo esse fructum feudalem probatur.*

4 *Releuium de Niue recollecta in feudo deberi, decisio refertur.*

5 *Decisiones in materia releuij debendi ex niue ponuntur.*

6 *Antonius Caracciolus authoris præceptor non satis laudatur.*

7 *Manna dupliciter consideratur, dicitur fructus feudalis quando in feudo colligitur, & releuium debetur de illius redditu.*

8 *Pix est fructus feudalis, & debetur releuium.*

9 *Holosericum potius industria dicitur hominis, quem fructus feudalis, & numer. 13.*

10 *De holoserico an debeatur releuium distinguitur.*

11 *De frondibus morum, & de ramis arborum deseruientium prò holoserico debetur releuium.*

12 *De holoserico iam confecto releuium non debetur.*

13 *Laua, siuè aqua profluens ex territorio feudali si venditur prò stercorandis, & irrigandis agris, de ea releuium debetur*

14 *Zaccarum non venit in solutione releuij considerandum.*

15 *Cannæ mellis, ex quibus conficitur zaccarum, veniunt in solutione releuij, & de ijs debetur.*

QVAESTIO XVII.

IN Regno autem nostro ob eius naturalem vbertatē Deo Optim. Max. prouidente ex nostrorum Regnicolarum industria solent recolligi q. dam fructus, seù redditus, qui non ex terra nascuntur, sed de cælo cadunt,
1 pròut est Manna, Nix, & Pix, quæ in Regno nostro è cælo cadentes maximè in Prouincijs Calabriæ, & ex incisionibus arborum pix recolligitur per feudatarios Regni, & conseruantur prò vitæ hominum substentamento, indèq; magni redditus solent percipi, adeo vt feudorum redditus hodie maximè sint adaucti, propterea dubito an de istis debeat solui releuium.

Item in hoc Regno, maximè in Pro-
2 uincia Calabriæ, & in omnibus habemus aliam artificiosam, admiratione dignam industriam, quæ est holosericum, quod conficitur in nonnullis, imò ferè omnibus Regni nostri locis.

De niue autem, quę per Barones recolligitur in feudis, hodie non est dubitandum in Regno nostro esse sol-
3 uendum releuium, quia iam extat decisum, niuem de cęlo cadentem, & recollectam, esse iudicandam vti fructū feudalem, & introitus feudales, valoremquu feudi augere, pròut per lon-
¶ gam disputationem refert decisū *Nicol. Anton. Gizzarell. Reg. Consil. decis.*
5 34. vbi eruditè hanc quæstionem disputauit, & ideò cum nix cadens de cælo, & conseruari solita per Barones sit iam iudicatum; quòd sit fructus feudalis, consequens est releuium deberi licet postea *sub numer.* 27. *idem Gizzarell. d. loco* dicat sub his verbis. Nec de releuio exacto per Regiā Curiam habito respectu ad annuum redditum

ditum duc. 800. prouenientem ex niuæ, erat habenda ratio aliqua; nam illud processit de facto, & non de iure, parte inaudita, quinimmò Principe postmodum conquerente, ac prætendente restitutionem exactorum, fuit dictum, quod fieret relatio in Regia Camera Summ. ad finem decernendi an esset numerandus inter introitus feudales, & mandauit postea Regia Camera articulum esse decidendum cum interuentu omnium parium Curiæ, & adhùc non est decisus, meminit *Modern. Compilator decis. Regni par. 2. in verbo releuium* ingeniosus uir.

Et quod de tali niue fuerit solitum exigi releuium, *testatur idem Gizzarell. ibidem num. 27. vers. nec de releuio*, & in principio decisionis, quæ decisio fuit facta in causa Ducisse Hadriç cũ Principe Scyllæ.

Et alias memini fuisse decisum in causa Principis Scyllæ cum Regio fisco, vel nisi erro, credo quod pendet decisio, vt dixit mihi *Præses Anellus Amat.* qui decisiones Regiæ Cameræ tũc recolligebat, pròut dixit mihi Carolus Amatus eius filius, iuuenis eruditus, studiosus, & adprimè doctus, tanti patris non degener, & amicus meus semper honorandus, & Principissã Scylle defendit, vt credo, D. Antonius Carracciolus meus præceptor, perspicacis ingenij, & vniuersæ non mediocris eruditionis prçditus, mihiq; iniunxit, vt aliqua in dicta causa adnotarem, ego permulta notata dedi, & in specie hanc decisionem Gizzarell. quæ adhùc non erat impressa, scripsi tunc niuem vti fructum feudalem esse indicandam, proindeq; releuium deberi, & adhoum esse augendum, quæ mea sententia prædicto D. Antonio non arridebat, dicens niuem esse fructum industrialem, magisq; versari hominis industriam in conseruando; quã ipsam naturam; ideò releuium, nec adhoam deberi dicebar, ego verò deferens illi, dicebã, quod ipse vt aquila volans summi eius ingenij pennis solẽ veritatis introspicere poterat, & ego habeo notatum in meo memoriali, in verbo nix, ideò hodie credo quod de hoc non sit amplius dubitandum.

7 Sed quid de manna idem videtur dicendum, siuè de manna, quæ colligitur super frondibus arborum, vulgo *de corpo*, siuè de manna, quæ colligitur ex incisuris arborũ, vulgo *forzata*, licet in ea magis versetur hominis industria, tamen quia colligitur ex feudo singulis annis, & renascitur quodamodo ex arboribus, siuè cadit, & recadit de cçlo dicendum est iudicandum esse fructum feudalem, proindeq; releuium esse soluendum, quia in ea militant omnes rationes, quæ militãt in fructibus, & in niue, quas ponit *Gizzarell. d. decis. 34.* ad quem remicto lectorem, ne videat illum præter morẽ transcribere.

8 De pice autem nec ego dubitarem, ex rationibus antedictis, esse fructum feudalem, cum nascatur, & renascatur ex incisuris arborũ singulis annis, & sic verè fructus, licet in ea recolligẽda versetur ualdè hominis industria

9 De holoserico autem, cuius redditus, siuè prouentus in Regno sunt maximi, & prçcipuè in Prouincijs Calabriæ, contrarium dijudico, ut holosericum non sit iudicandum uti fructum feudalem, sed potiùs uti quamdam industriam hominis, cum in eo natura parum, & nihil suffragetur.

Sed adhùc ego distinguo, quod aut
10 tem consideramus materiam ex qua holosericum conficitur, aut holosericum iam confectum.

Si consideremus res, ex quibus ho-
11 losericum conficitur, ut sunt frondes arborum morum, & tunc dicendũ has frondes esset in fructu, quia nascuntur, & renascuntur, prout flores etiam, ex *tex. in l. plenum, ff. de vsu. & habit. Gizzarel. d. decis. 34. n. 4.* siuè de uiminibus, & ramis arborum, qui deseruiunt ad finem, ut uermiculi illi ascendant, & de-

descendant, & conficiant follulas sericas, siuè lanam illam, ex qua holosericum deinde trahunt, undè dixit *Virgil. Georgic. 2. velleraq; vt filijs depectant mollia feres*, & sic si consideramus frõdes, & istos arborum palmites, qui nascuntur, & renascuntur, de his releuiũ esse soluendum uti de fructu feudali.

12 Si uerò cobsideramus holosericũ iam confectum, tunc iudicandum est, vt industria hominis, in qua magis uersatur quam natura, & quia si uassallus ex industria illud non conficeret, de per se nec nasceretur, nec renasceretur, & ideo releuium non esse soluendum.

Quinimmò holosericum non perci-
13 pitur ex feudo, nec propter feudum, adeòut aliquo modo possit considerari, ut redditus feudalis, quia possum ego in castro meo holosericum conficere, & frondes ex alio territorio sumere. De frondibus autem inconstanter dico esse soluẽdum releuium, quia sunt uerè fructus diseruientes ad illã rem, & nascuntur, & renascuntur ex feudo, siuè feudali territorio.

Ego uerò uidi in nõnullis partibus, quod laua ex uijs profluens, & recollecta ad nonnullos agros, solet illos fertiliores facere, & eorum ualorem, & fructus augere, pròut uidi in Casali Iuliani pertinentiarum Ciuitatis Auersanæ, ubi recolligitur laua profluens ex uijs pro irrigandis quibusdam agris, in quibus rustici illi serunt notas herbas, nempè carduos, & cinaras, ex quibus magni redditus percipiuntur, & hoc ex illa laua, quæ defluendo ex uijs cõuicinis, & ex montibus affert maximã stercorationem illis agris, illos inundando, adeo ut cardui illi teneri, & albi, & dulces fiunt, dicerem seruitium esse augendum, & releuium soluendum si laua defflueret ex territorio feudali, & uẽderetur dictis rusticis ex ratione, quæ in niue, siuè etiam de augumento, q percipitur ex ipsa laua, ut dixi, augendum releuium; tamen cogita.

14 De zaccaro autem, prout magna quantitas cõficitur in Prouincijs Calabriæ, & in Regno Siciliç ab aliquibus Baronibus, an soluendum releuium distinguas, quod aut de cannis
15 mellis, ex quibus conficitur zaccarũ, & de ijs credo, quod sit soluendum releuium, eò quod nascuntur, & renascuntur, & feruntur, & ideo fructus esse dicuntur, Aut consideramus zaccarum iam confectum, & tunc dico, quod cum magis versetur in eo industria hominis, releuium non est soluẽdum, vt suo loco diximus de fructibus industrialibus, tamen reperi, quod de zaccaro soluitur decima, vide *Mobedan. decis. 1. alias 29. decis. 2. alias 68. de decimis.*

De calce non debetur releuium, quia industria hominis versatur, quia si staret statutum, quod de fructibus fundi solueatur gabella non habet locum in lapidicinis, & calce ex ijs confecta, *Iul. Ferret. de gabell. & public. num. 160.*

De melle idem dicerem, quia industria hominis versatur in aptando, & accomodando apibus famos, quia si homo non aptaret, nec accomodaret famos, certè apes nõ cõficerent melle, ideoq; cessat ratio nascendi, & renascendi, vel si conficerent esse modo hic, modo illic, & sic ratione incertitudinis non haberemus rationem fructuum renascendorum.

Finis Secundæ Partis.

A N

ANDREAS CAPANVS DE IVRE RELEVII PARS TERTIA.

ARGVMENTVM.

Actionem fisco prò releuio competentem contra Vassallum, Vassalliuè feudum, quònam ex fonte nasci traditur, & argumentando à sufficienri partium enumeratione, vt nec ex delicto, nec ex contractu vno modo intelligendo. Demum ex quasi contractu nasci deducitur.

SVMMARIVM.

1 *Actio Fisco competens prò releuio ex quo fonte nascatur, & indicatur materia tertiæ partis.*
2 *Actio nascitur ex quadruplici fonte ex delicto, vel quasi ex contractu, uel quasi*
3 *Actionem pro releuio fisco competentem ex quasi contractu descendere probatur, & num. 5.*
4 *Actio pro releuio aliquo modo considerata ex contractu nascitur.*

QVÆSTIO I.

Ctionē Fiscus habet ꝑ releuio cōsequendo, adeòut illa & contrà vassallum, feudum, feudiuè tertium quemlibet possessorem experiatur, vt infrà suo loco dicemus, & nonnulla diximus in superioribus, verùm cū in hac tertia nostri tractatus parte principaliter de ea verba simus facturi, neuè materiæ declarādę desidię locus detur, nihiluè penitus, ꝙ totali declarationi cōpetit desè-
1 ratur; quæro hęc actio cōpetens fisco pro releuio, quonàm ex fonte nascatur, cum quadruplici ex fonte actionē
2 nasci tradidere Ciuilistæ, nempè ex delicto, vel quasi delicto, contractu vel quasi contractu, §. *sequens vbi DD. omnes inst. de obligation.* ex quibus quatuor principalioribus actionum fontibus nonnulli diuersarum actionum profluūt riuuli, nempè diuersæ actiones, & nè sup hoc diutiùs immoremur resolutiuè respondendo, & arguendo à sufficienti partium enumeratione
3 dico, quod hæc actio nascitur ex fonte illo, quasi ex contractu, cum ex delicto non oriatur; delictum enim considerari non poteſt, nec quasi delictū, sed tantùm obligatio ad soluendum, & dandum, ergo nascitur ex contractu, vel quasi.
4 Sed dicas, quod nec ex contractu strictè considerando, cum numquam successor hæres se obligauerit ad talē solutionem, nec ipse, nec eius prædecessor, licet posset considerari quodāmodo nasci ex contractu, quatenus consideremus inuestituram esse contractum inter Vassallum, & Dominū, ex quo contractu quæritur fisco actio
5 ad releuium. Sed verè dicas, quod oritur ex quasi contractu, quia certū est, quod hæres cum omnibus creditoribus hæreditarijs, siuè defuncti videtur quasi contrahere, acceptando hęrediatem, ergo hæres acceptando feudum videtur quasi contrahere cū omnibus creditoribus feudalibus, inter quos cum præcipuus sit fiscus, ob releuium, meritò & cum ipso quasi contrahere videtur hæres acceptando feudum. Hæc volui ponderare pro

pro materiæ ampliatione, & declaratione, cæterùm ad vtiliora.

ARGVMENTVM.

Actionem Fisco pro releuio quonàm tempore nasci, an à die mortis feudatarij, vel factæ inuestituræ, contraria opinio, & Matthei de Afflict. & Ioan. Franc. de Ponte discutitur, easque concordando media inter extremas elicitur sententia.

SVMMARIVM.

1 *Actio nascitur ex obligatione, veluti ex matre filia.*

2 *Actio præsupponit præexistentem obligationem vndiq; perfectam.*

3 *Releuium soluit feudatarius tradita possessione feudi.*

4 *Actio ad releuium oritur facta inuestitura reali, seù tradita possessione secundùm Afflicti sententiam.*

5 *Actio ad releuium non in vita feudatarij, sed post mortem nascitur, eiusq; natiuitas incerta, secundùm Franc. de Ponte doctrinam.*

6 *Doctrina Franc. de Ponte declaratur cōtra Afflict.*

7 *Actionem pro releuio competere Fisco sequuta morte, & filio existente successore hærede, probatur, & num. 9.*

8 *Stipulatio collata in tempus, vel euentum parit actionem post temporis, vel euentus existentiam.*

10 *Afflicti sententia probatur contrà Franc. de Ponte.*

11 *Quando tempus, & causa considerantur in obligatione nascenda, licet tempus aduenerit, actio non nascitur, nisi sequuta esset.*

11 *Minores soluunt releuium in minori ætate, pròut maiores.*

12 *Minores de iure feudorum non tenebantur iurare, nisi facti maiores.*

13 *Laudimium non debetur nisi facta inuestitura.*

14 *Argumentum de vassallo ad emphiteuta validum remissiuè.*

15 *Releuium non debetur vbi inuestitura non est necessaria.*

16 *Discordantes Afflicti, & Franc. de Ponte sententiæ concordantur, distinguendo natuitatem actionis, ab exercitio illius, & probatur num. 19.*

17 *Actio ad releuium nascitur sequuta morte, & ità debet intelligi Franc. de Ponte doctrina.*

18 *Exercitium actionis prò releuio oritur facta inuestitura, & ita debet intelligi Afflicti sententia.*

19 *Actio prò laudimio nascitur post contractum, sed exercetur facta inuestitura.*

20 *Actione, nata aliquando differtur eius exercitium.*

QVAESTIO II.

IAM dixi actionem pro releuio Fisco competentem ex quasi cōtractu nasci, consequens est videre quonàm tempore illa nascatur, quippe
1 actionē ex obligatione veluti ex matre filiam nasci suadetur, *ex l. licet*, §. *ea obligatio. ff. de procurator. glos. in* §. 1.
2 *instit. de action.* semper enim actio præcedentem, & præexistentem præsupponit obligationem, *iuxta communem Doctorum Ciuilistarum traditionem in* §. 1. *instit. de obligat. & in d.* §. *ea obligatio*, quæ obligatio cum præsupponat contractum, vel quasi, maleficiū, vel quasi, §. *sequens, inst. de obligation.* non potest in esse deduci, vel suum parere effectum, nisi contractu vndiq; perfecto, vel delicto patrato; altera enim pars contractum non adimplens, rem, pretium, vel cætera promissa non tradendo, vel alias faciendo, statim actio ex illo contractu incipit competere ad rem

rem, vel pretium, vel aliud implendū,
iuxtà vulgatam Ciuilistarum senten-
tiam, vt in contractu emptionis, & vē-
ditionis, quo perfecto quòad consen-
sum, si vna pars rem tradidit, & altera
pretium non numerauit, statim re tra-
dita, & sic adimpleto cōtractu ex par-
te vnius, competere incipit actio alte-
ri ad pretium. Vnde in releuio prò
quo fiscus habet actionem contrà feu-
datarium, rem ipsam, & contrà tertiū
possessorem, iudicaui dubitabilē quę-
stionem, quonàm tempore nascatur,
& fisco competere incipiat.

3 *Mattheus de Afflict. in hac constit. post mortem col. 5. vers. vtrum excusatur*, in
eam iuit sententiam, dicens quòd feu-
datarius non tenetur soluere rele-
uium, nisi ei tradita sit possessio feu-
di, cuius sententiam sequutus est
Io. de Nigris Campan. in cap. apud Fogiā num. 35. per quos fiat inuest. ex qua do-
ctrina Afflicti facile dignoscitur actio-
nem fisco ad releuium non competere
nisi facta inuestitura, cum dicat, quod
non tenetur soluere releuiū nisi facta
inuestitura.

Sed *Io. Franc. de Ponte in suo tract. de potest. Proreg. tit. de refut. feud. §. 4. n. 5.*
obiter hæc verba scripta reliquit. Ad-
5 uerto insuper, quod fiscus in vita feudata-
rij nullo modo est creditor ratione re-
leuij, nec est orta obligatio aliqua, sed
(vt diximus) est quædam pręstatio ex-
trinseca inducta per mortē in succes-
sore hærede, ita quod mors producit
obligationem, & antè illam non est
nata, & rursus est incerta ipsius nati-
6 uitas. Sicquè vides, quod ex eius do-
ctrina obligatio nascitur post mortem
feudatarij ad releuium, ex qua formā-
do argumētū, deduco consequentiam
sic dicendo, obligatio est mater actio-
nis, sed ordine naturæ non præposte-
rato priùs mater, quàm filia nascitur;
sed si mater nascitur, & sic obligatio
post mortem, ergò actio ad releuium
fisco quæritur post mortem, tamquam
filia obligationis, & sic matris. Quæ

tanti Authoris sententia licet vera sit,
tamen docebimus, quod & contraria
Matth. de Afflict. etiam defendi po-
test, nempè vt non nascatur actio ad
releuium, nisi facta inuestitura. Dein-
de concordando, mediam inter extre-
mas proponam sententiam.

Pro opinione D. Franc. de Ponte
7 faciunt sequentia; nam hæc præstatio
releuij est inducta ex consuetudine ob
mortem in successore hærede, ergo eò
ipso, quod verificantur istæ duæ qua-
litates, nempè vt quis sit successor,
hæres, & mors intercedat feudatarij
statim incipit competere actio, exem-
plo promissionis sub conditione, vel
tempore; quia adueniente tempore,
vel conditione statim incipit actio ad
rem competere, *§. omnis inst. de verbor.*
8 *obligat.* cumque dicatur stipulatio ista
collata in tempus mortis, vel futurum
euentum, deberi non incipit nisi ad-
ueniente tempore, vel euentu, *§. sub conditione de verb. obligation.* ergò clara
est consequentia *D. de Ponte*, quod quan-
9 do verificantur istæ duæ qualitates,
quod quis sit in feudo successor, & hę-
res ob mortem, tunc nihil obstare vi-
detur quin actio nascatur ad releuiū,
vel obligatio videatur collata in tem-
pus mortis, quo adueniente statim na-
scitur actio sequuta morte, *d. §. sequens, vers. decem aureos*, pro qua sententia
permulta similia possent adduci argu-
menta, quæ omicto, nè in re clara insi-
stam.

Sed prò contraria sententia vide-
tur dicendum, quod in solutione rele-
10 uij concurrit & tempus, & causa. Tē-
pus nempè mortis, & sic expectanda
est mors feudatarij; Causa hoc est in-
uestitura, adeòut inuestiturę realis est
expectanda renouatio, quippè verùm
est, quod debetur in morte, & hoc est
tempus, sed nō simpliciter statim, atq;
venerit mors, sed est expectanda cau-
sa, nēpè renouatio inuestituræ, aliæq;
causæ, vt supra diximus q. 4. p. p. ergo
quoad causa non aduenerit non dici-

tur commiĉti ſtipulatio, quod patet ex eo, vt ſi inueſtitura opus non ſit ſequuta morte, vtq; ando pater refutaſſet in vita, nulla fraudis ſuſpicione vigente, vt ſuo loco dicemus infra q. 15. p. 4. & licet mors interueniat, & filius ſit quodamodo ſucceſſor, & hæres patris, tunc quia alia inueſtitura opus non eſt, releuium non ſoluitur, vt dicemus d.q. 15. eſtquè expeditum apud Feudiſtas, quod benè deducit *Nicol. Ant. Gizzarell.decis.8.nu.4.& seq.* in minore de iure communi feudorũ loquendo (licet alias ſit receptum in ¶ Regno noſtro, prout pluries fuiſſe de-
11 ciſum, quod minores ſoluant releuiũ etiam quòd inueſtituram non habeãt propter minorem ætatem, *Ioan. Aloyſ. Mormil. in add. ad hanc conſt. poſt mor-*
12 *te*) quia licet interueniat mors patris, & ſit ſucceſſor hæres, tamen quia in minori ętate non tenebatur iurare, & inueſtituram petere, releuium ſoluere non tenebatur, ergò clarè deducitur, tunc deberi releuium, quando Dominus facit inueſtituram, & ideo tunc actioné naſci fatendum eſt, quod tantò fortiùs concluditur vt releuium peti non poſſit, niſi ſequuta inueſtitura, *vt ait Campan. in cap. apud Fogiam num. 40. de inueſt. infra annum*, ita ex laudi-
13 mio, de quo validum eſt argumentum ad releuium, vt ſupra ex *Amed. de Ponte* deduximus, illud namq; non debetur, nec peti poteſt, niſi facta inueſtitura, & præſtito conſenſu Domini directi, *Betrand. conſ. 35. vol. 3. Amed. de Ponte laudim. q. 38. num. 20.* Et quod
14 validum ſit etiam argumentum de vaſſallo ad emphiteutam deduxit *Euerard. in ſuis Topicis loco à feudo ad vaſſallum, Andr. de Iſerni. in cap. 1. §. ſi vaſſallus num. 4. ſi de feud. defunct. Anelius Amat. conſ. 14. num. 22.* eſtque tam cla-
15 rum, quòd releuium debetur ob inueſtituram, quod vbi neceſſaria non eſt inueſtitura, releuium peti non debet, & non ſoluitur, vt dicit idem *Praſes Amat. d. conſ. 14. num. 21.* ex quo clarè deducitur, quod tunc deberi incipit, quando inueſtitura fit, ergo ſi debetur eo tempore tunc actio competere incipit.

Verùm diſtinguendo dicas, quòd vtraque ſententia poteſt ſubſtineri, ne
16 ſuper his amplius immorer, diſtinguẽdo natiuitatem actionis ad releuium, ab exercitio actionis pro releuio ha-
17 bendo. Quod ſi ad natiuitatem reſpicias, ſubſtineri poteſt opinio *D. de Ponte*, vt ſtatim ſequuta morte incipiat deberi releuium, adeòut ſucceſſor hæres ſit obligatus ob mortem ad illud ſoluendum, & per conſequens dum pręſupponimus obligationem, eſt etiam præſupponendum (vt plurimum) naſci actionem, vt ex matre filiam, verùm quia hæres, vel ſucceſſor habet annum, & diem, vel menſem, ſi miles ad petendam inueſtituram, *cap. 1. de exp. Corrad.* tunc, quoad intrà hæc tempora inueſtituram non petierit, actio pro fiſco eſt in ſuſpenſo.
18 Si verò ad exercitium actionis iam ortæ reſpicias, tunc dicas ſtatim facta inueſtitura reali, & iuramento præſtito, cæteriſq; admiſſis, & ſic adimpleta cauſa, ob quã debetur, tunc peti poteſt releuium, ſicque actio exercetur, quo caſu ſubſtineri poteſt opinio Afflicti, & aliorum. Quam diſtinctionem ne ſine authoritate loqui videamur,
19 probo in laudimio, vt ſupra diximus, quod peti non poteſt, niſi facta vera, & reali inueſtitura. Et quod de laudimio dubitari poteſt, vt debeatur ante inueſtituram, vel in ipſo actu, vel ſtatim deducit, *Amad. de Ponte d. q. nu. 23.* dicens, quod laudimium ſtatim poſt contractum incipit deberi, licet peti non poſſit, niſi præſtito conſenſu.

Et applicando terminos iuris ciuilis, patet ex *d. §. ſequens, inſt. de verb. obligation. ex tex. in l. cedere diem, ff. de verbor. ſignificat.* quibus in iuribus fat clarum eſt, ſtatim poſt contractum naſci obligationem, & deductum in ea deberi, & per cõſequẽs nata eſt actio, ſed

sed exercitium eius differtur, vsque ad temporis euentum, vel conditionis implementum, & hæc sufficiant pro concordia istorum magnorum virorũ, licet per multa hinc inde potuissent dici, quæ, vt breuitati consulam, omicto.

ARGVMENTVM.

Actio competens fisco pro releuio, an sit realis, vel personalis proponitur, super quo Marini Frecciæ, necnon Io. Franc. de Ponte sententię inuicem sibi aduersantes referuntur, alter personalem, alter realem esse asserentes, vtraque tantorum virorum discutitur opinio, deinde adhibita distinctione concordantur. Demùm decisiones Regiæ Cameræ super hoc seruatæ referuntur, tam in simplici, quam in duplicato releuio.

SVMMARIVM.

1 *Actionis realis, & personalis varij effectus traduntur.*
2 *Actionis mixtæ varij effectus traduntur.*
3 *Actio pro releuio an sit personalis, vel realis, vel mixta.*
4 *Actionem pro releuio fisco competentem personalẽ esse probatur, ex Frecc. sententia.*
5 *Tertius possessor feudi molestari potest pro releuio à fisco.*
6 *Actionem pro releuio realem esse contendit Io. Franc. de Ponte.*
7 *Actio prò adhoo consequendo realis est, etiam contra tertios possessores, prò non soluto adhoo.*
8 *Releuium, quia infixum feudo, debetur à tertio possessore si non fuerit solutum.*
9 *Releuij onus inductum in successore, non autem super feudo; ideo non trahendum contra illud.*
10 *Directum feudi dominium Dominus nũquam præsumitur à se abdicare.*
11 *Actio prò tributo hypothecaria datur, quã-do à iure expressum est.*
12 *Franc. de Ponte sententia probatur.*
13 *Hypotheca datur prò censu super re emphyteutica.*
14 *Actio prò laudimio realis est, item prò decimis, & collectis.*
15 *Sententiæ Frecc. & Franc. de Ponte dissidentium concordantur ex diuersitate temporis remissiuè, & num. 20.*
16 *Actio prò releuio hodie realis est, nec dubitandum.*
17 *Decisiones referuntur, quòd actio pro releuio sit realis.*
18 *Releuium est debitum fiscale, ideò realis est actio.*
19 *Actionem prò duplicato releuio realem esse refertur.*
20 *Actio prò releuio habet personam obligatam, & in consequentiam feudum.*

QVÆSTIO III.

1 Ctionem cui naturę tribuendã esse perscrutari valdè admodum cõfert, ex eius enim naturę inuestigatione varij producuntur effectus, cum si realis esse deducatur, sẽper rem efficit, & contra quemcumq; rei possessorem, vel detentorem suos producit effectus, quòd si personalis referatur, tunc tam longas manus, largasq; habenas minimè habet, cum tantùm circà obligati rei personã restringitur, intràq, eius clauditur viscerum cancellos, adeout personam ipsã non transgrediatur, eaq; extincta, & extinguatur. Quòd si ex vtroq; gene-
2 re particeps producatur; nempè quòd mixta sit, vel personalis in rẽ scripta, tunc licet & contrà personam detur, tamen & contrà rem exerceri etiam potest, §. *omnium, inst. de action. vbi DD.*
3 Propterea, dum iam deduximus fisco competere actionem. Quęro sub quo

M 2 ordi-

ordine collocãda erit talis ratio, num personalis, num realis, vel mixta dicenda erit.

4 *Marin. Freccia de subfeud. lib. 2. author. 3. num. 4. & seqq.* licet inuolutè loqui videatur, tamẽ in effectu tenet, quod sit præstatio personalis debita à successore feudi, non autem à feudo, subditq; quòd si nouus successor alienet feudum in alium cum assensu domini, nõ potest emptor à Curia molestari super feudo pro solutione releuij, quia hęc præstatio non inest feudo, sed personę, & actio personalis non sequitur feudum *l. fin. §. 1. ff. de con-*

5 *trahem. empt.* licet contrarium de facto asserat seruari, vt etiam contra quemcunque feudi possessorem actio detur hæc *Marin. Freccia*, & nos latè supra deduximus in illa quæstione, an sit onus reale, vel personale, ex quibus dictis nonnulla colligere potes ad decisionem præsentis quæstionis.

6 Sed *Io. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. de regal. impositión. num. 9. vsq;*

7 *ad 13.* discurrens de actione, quam habet fiscus pro adhoa, quod cum sit seruitium impositum in constitutione, & concessione feudorum, quæ illorum innatam naturam capiunt ab ipsorum inuestituris, &c. subdit *nu. 10.* propterea si feudatarij adhoas debitas non soluerint, nõ solum actio datur contra eos, & super ipsorum feudis concessis, sed etiam pro adhois præteritis datur actio realis super eisdem feudis per tertios possessis hęc *Franc. de Ponte vsq; ad num. 12. & nu. 13.* subdit per hæc verba, *Et quod dictum est de adhois idem seruatur respectu releuij, &c.* quod paulo inferius magis dilucidè aperuit, dum dixit, *quod sicuti pro adhoa datur actio realis contra omnes feudi possessores, ita pariter pro releuio,*

8 *adducens Frecciæ* authoritatem, eiusq; dicti assignat rationẽ, quòd fiscus pro hoc releuio (eò quod sint onera infixa feudo ex lege inuestituræ) habet tacitam hypothecam, & feudatarius remanet ratione feudi obligatum, ità quòd in quemcunque transeat feudũ, transit cum hoc onere affectum, & datur actio, hęc *D. de Ponte vsq; num. 13.* quam doctrinam *D. de Ponte* latè comprobat *Gars. Mastrill. decis. 112. num. 20. ad 24.* vbi multos allegat, & nos alias diximus *cum D. Regente Moles* de hac obseruantia in Regia Camera Summariæ, quòd si verè hæc actio pro releuio realis non esset; qua via, quoquo modo quemcumq; feudi possessorem grauare vellet? in summa vides quomodo tales feudorum magistri inter se diuidantur.

Et pro opinione Frecciæ quatenus de iure ipse discurrit, non autem de

9 facto uidentur facere caussa inductiua releuij, quæ tantum successorem grauauit, & sic personam, & semper quod in iure non est expressum, hypothecã esse dandam, nec nos debemus illam dare, nisi in casibus expressis *in tit. ff. & C. in quib. causs. pign. tacitè contrab.* ità arguit *Bartol. in l. lucius ff. de alienat. & cibar. legat.* item in feudo Domi-

10 nus retinet dominiũ directum, quod numquam à se abdicare videtur, iuxta communem Feudistarum sententiam in definitione feudi traditam, & pignus non potest consistere super re propria *l. neq. pignus cum concordantibus, ff. de reg. iuris*, sed hæc ratio non tantùm videtur obstare, cum pignus contrahatur, in hoc casu ratione dominij vtilis, & tunc consistit, *vt per Alex. & Imol. in l. quod dicitur nu. 13. ff. de verb. oblig. Negusant. de pignor. par. 4. princip. 2. par.*

11 *num. 127.* Vndè si prò tributo datur actio hypothecaria, hoc ideò procedit quia reperitur expressum in iure, *l. 1. C. si propter publ. pensitar. notatur in l. fin. C. sine censu, vel reliquis fund. compar. non posse, Anton. de Butrio, & Imol. in cap. potuit ext. de locato.*

12 Pro opinione *Franc. de Ponte* dicentis pro releuio competere Fisco actionem realem, & hanc conclusionem quam de facto practicari, ait Freccia

de

de iure substineri posse suadetur, licet *Franc. de Ponte* sicco transeat pede præmissa illa uera conclusione valere argumentum de laudimio ad releuiũ, & sic de emphiteuta ad feudatarium, *secundum Euerard. loco ab emphiteuta ad feudatarium, Rosental. de feud. in princip. ex auth. Bald. in auth. si quas ruinas col. pen. vers. sed vltra omnes, C. de sacrosanct. Eccl.* dicentis, quod res emphiteutica pro censu est hypothecata,& hoc fundat *ex tex. in* §. *scire autem, auth. de non alienand. Afflict. decis.* 95. *num.* 1. latè de hac materia, & concludit prò canone præterito competere Domino actionem hypothecariã aduersus tertium possessorem, vt ex *glo.* —— §. 53. *glo.* 1. *num.* 58. *& seqq.* & §. 52. *glo.* 1. *num.* 139. ubi idem, quod de censu, di-
14 cit de laudimio, notat *Chassan. in consuet. Burgund. tit. des censens* §. 1. *num.* 9. dicens, quod istud ius laudimij est reale *Riminald. sen. consi.* 1. *num.* 57. Et hac de causa, quia laudimij onus est reale. & concernit rem, affirmat *Papon. lib.* 10. *arrest.* 4. contra quemcumq; possessorem rei actione reali agi posse, quod similiter suadetur ex onere census, & decimarum, & collectarum, quæ cum sint onera, quæ afficiant rem, vt notat *Gigas de pensionib. q.* 39. *& seq.* 44. *&* 51. sequitur quod quemcumque rei possessorem afficiunt.

15 Sed quicquid sit vtraq; sententia substineri potest, attenta temporum diuersitate, prout considerauimus supra q. 6. par. 1. ad quam remitto lectorem, tamen in ueritate substentabilior uidetur opinio *Franc. de Ponte*, tanto magis, quod ita seruatur hodie, non excludẽdo, quin & opinio Frecciæ etiã uera sit, & quod hęc actio competens Fisco pro releuio sit hypothecaria, si-
17 ue realis, adeòut contrà tertium possessorẽ detur, & semper in Regia Camera fuisse seruatum, & iudicatũ, adeo ut hodie controuerti non possit, quia hęc dubitatio sic recepit interpretatio¶nem, *prout refert Reg. Moles decis. sua* 12. *sub tit. de iure releuiorum*, & præcipuè fuisse iudicatũ in anno 1567. die 2. Ianuarij, quo tempore ingressus fuit officium Præsidentis, & iterum in an¶no 1570. die 17. Martij, ea ratione
18 quia hoc releuium est debitum fiscale, & fiscus pro debito fiscali habet actionem realem, siuè hypothecariã, ergò &c. & ità semper fuisse iudicatũ, & seruatum, refert idem Moles ijs in locis.

Addens etiam in fine, ita fuisse ser-
19 uatum nõ solum respectu simplicis releuij, sed etiam respectu releuij duplicati, vt pro illo fiscus habeat actionem hypothecariam cõtrà tertium possessorem, ea nimirùm ratione, quia si prò simplo fiscus habet hypothecam, idem est dicendum de duplo, adducit *tex. in l.* 1. *C. de pœnis fiscalib. creditor. præferend.*

Non tamen excludas si vis disputã-
20 do tenere mediã inter extremas, sententiam vt possit substineri, hãc actionem esse mixtam, vt detur contrà rem, sed habere in consequentiam obligatam personam ratione rei, seù, vt melius dicam habere obligatam personã, sed in consequentiam rem ipsam, prò ut defendit *glos.* —— §. 21. *num.* 154. *& seq.* & ita annotauit *Octau. Bammacar. ad Frecciam d. auth.* 3. *num.* 4. & nos diximus supra d. q. 6. concordando discordantiũ sententias an sit onus reale, vel personale.

ARGVMENTVM.

Actio pro releuio fisco competens an sit bonefidei, vel stricti iuris inuestigatur, & stricti iuris esse probatur ex origine, & natura contractus feudi, quæ de re releuij solutio non extenditur, nec de re ad rem, nec de casu ad casum. nec de persona ad personam, nisi interna ratio, vel par, vel maior insit

M 3 &

& demum contraria refertur opinio, quod sit bonæfidei, quatenus consideretur causã, quod est feudum, esse beneficium, & contractum, qui celebratur cum Principe, & conciliantur istę duæ sententiæ, quòd ratione originis, vt sit stricti iuris, ratione autem causę, vt sit bonæ fidei.

S V M M A R I V M.

1 *Actionē per celebris diuisio alia bonæfidei, alia stricti iuris.*
2 *Actionis bonæfidei dignoscendæ regula traditur.*
3 *Actionē competentē fisco pro releuio esse, vel nō esse stricti iuris confert indagare.*
4 *Actio prò releuio, quòd sit stricti iuris dubitatur, & probatur nu. 6.*
5 *Origo releuij facit eius actionem stricti iuris esse iudicandam.*
6 *Consuetudo est stricti iuris, & contrarium num. 13.*
7 *Ex natura contractus iudicatur actio ex eo descendens.*
8 *Feudum contractus est stricti iuris.*
9 *Actio ad releuium descendit ex contractu feudali.*
10 *Consuetudines, & pacta inducentia releuium strictè obseruanda, nec sunt extendenda. Idem in laudimio.*
11 *Releuium non extenditur de re ad rem, nec de persona ad personam, nisi interna ratio subsit num. 12.*
13 *Feudum contractum esse bonæ fidei, & num. 6. contrarium dicitur.*
14 *Contractus, qui celebrantur coram Principe bonæ fidei sunt.*
15 *Contractus feudalis contra concedentem interpretandus.*
16 *Actio ad releuium dicitur bonæ fidei ratione causæ, sed ratione originis, & alia ratione est stricti iuris probatur.*
17 *Actio pro Canone an sit bonæ fidei, vel stricti iuris remissiuè.*

QVAESTIO IIII.

1
Ercelebris illa est actionum diuisio, quam tradidit Iustinianus *in tit. de actio. in* §. *actionum* desumpta ex *l. actionibus ff. de in lit. iurand. Canonistæ in cap. cum venerabilis de exception.* & defenditur à *Gomez. in d.* §. *actionum*, alias bonæfidei, alias verò stricti iuris censendas esse, estque in tantum approbata hæc
2 diuisio, vt pro regula traditum sit eas bonæfidei iudicandas esse, quæ enumerantur *in d.* §. *actionum*, adeo, quod hodie cæteras ibi nō enumeratas stricti iuris habendas esse tenent DD. Et inuestigare, an actio sit bonæfidei, vel stricti iuris valdè confert, cum si stricti iuris iudicetur, vsuræ non veniunt, nisi facta interpellatione, si bonæfidei à die contractæ moræ *l. in bonæfidei ff. de iudic.* cęteraq; his similia, de quibus latè *Acurs. Faber. Io: de Platea, Angel. Zas. Gomez. cæteriq; in d.* §. *actionum nu.* 24. *Petr. Loriot us in tract. de action. cap.* 32. *gloss. & DD. in d. cap cum vene-*
3 *rabilis.* Vnde cum iam deduximus fisco prò releuio actionem competere realem, perscrutari pernecesse duxi, an ea sit iudicanda bonæfidei, vel stricti iuris ad finē, vt multa ex huius quæst.
3 resolutione decidi possint. Et ꝙ sit stricti iuris suadetur, quatenus vera sit regula, quam modò annuimus, eas tātùm censendas bonęfidei, quæ enumerantur *in d.* §. *actionum*, quodque cum hęc actio *in d.* §. *actionum* enumerata non reperiatur, ergò bonęfidei, non autem stricti iuris iudicandam esse, *ità Guid. de Suzar. in tract. iur. emphit. num.* 3. *Aluar. Valasc. de censibus quæst.* 5. *num.* 7. *post Speculat. Ias. Acurs. Beroum, Bald. cæterosq; ibi à Valasc. alleg. num.* 8. & ità post eum *Felician.*

de

de Solis in tract. de censibus lib. 1. cap. 3.
5 quæ propositio magis conualidatur si ad eius originem respiciamus, quam originem cum consuetudo, & mos introduxerint iuxta toties, *Andr. de Ijern. inculcatam doctrinam in d. cap. 1. de cap. Corrad. & à Freccia relatam*, & nos supradiximus in quæstione illa, quam
6 de releuij originem instituimus, sed consuetudo est stricti iuris, *l. 3. §. hæc verba vbi DD. ff. de nogot. gestis*, cæterique, quos allego, & sequitur *Henrich. à Rosental. de feud. cap. 6. quæst. 5. num. 3. in glossell. B.* ergò & actio ab ea introducta stricti iuris absque dubio arbitranda est, quam doctrinam benè cognoscit *Freccia d. author. 3. num. 2.* dicens, eòquod releuij solutio ex cōsuetudine introducta est, odiosam illā iudicauit *ex Alber. Brun. in consil. 44.* per quę verba aliud significare noluit, nisi quod stricti iuris sit censenda, & ideo odiosa, cum odiosa semper stricto iure interpretentur iuxta communem Doctorum regulam.

7 Insuper actio discendens ex aliquo contractu semper est iudicanda eius naturę qualis est contractus, à quo descendit *d. §. actionum vbi DD.* hoc
8 firmant, sed feudum est contractus stricti iuris, pròut *in cap. 1. de feud cognit.* asseruit *Iacob. de Beluis. & Bald. ibi num. 9. Afflict. num. 8. Iacob. Rauenn. num. 7. par. 5. Caccialup. par. 5. num. 7. in repetit. d. cap. 1. Francischin. Curtius de feud. q. 9. par. 1.* vbi communem dicit esse feudistarum sententiam *Antonius Capyc. in inuest. feudal. in verb. feudalis contractus col. 3. §. contractus stricti iuris, Nicol. Intrigl. de feud. centur. 1. q. 16. num. 1. cum seqq.* dicens hanc esse communem sententiam *Petr. Nicolaus Mozz. de feud. in princip. num. 21. Ludolph. Scrader. in tract. de feud. p. 2. cap. 2. num. 1. & 4. & post Io: Garzon. Corbulum, Loffred. Iul. Clar. cæterosq; quos allegat, & sequitur Henrich. à Rosental. de feud. cap. 1. conclus. 5. num. 1. in glo-*
9 *sell. A.* sed actio ad releuium descendit ex contractu feudali, nempè inuestitura, vt iam diximus, ob quam debetur releuium, ergò necessariò dicēdum est, & actionem istam, eòquod ex dicto contractu descendit, stricti iuris iudicandam esse, ita post *Bald. & alios in l. 1. C. locati tenet Valasc. de iure emphit. quæst. 5. num. 8.* vnde idem *Rosental. cap. 6. tit. quibus mod. feud.*
10 *acquir. conclus. 66. num. 6.* dixit, quod pacta, & consuetudines, quæ releuia introduxerunt esse soluenda, strictè sunt obseruanda, nec extendēda sunt, quod idem post *gloss. in consuet.* —— §. 32. *num.* 3. quem refert, & sequitur *Amad. de Ponte quæst. laudim. q. 27. nu. 10.* ex authoritate *Andr. de Isern. duobus in locis ibi allegatis*, quòd laudimiū, cæteraq; huiusmodi onera sunt odiosa, & restringenda ad casum scriptum tantùm, non autem de casu ad casum, vbi diuersa militat ratio, *ità Ludolph. Scrader. de feud. par. 6. cap. 3. num. 24. 25.* Secundo inferas, quod in hac releuij solutione, eò quod stricti iuris est,
11 non potest fieri extēsio de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam *Bald. in cap. 1. num. 9. de feud. cognit. vbi Afflict. numer. 18. & Petr. de Rauen. Rosental. in tract. de feud. cap. 7. conclus. 42. num. 4. 6. & seq.* vbi
12 latè de hac materia. Hoc tamen limitant Doctores, nonnulli nisi ratio subsit interna, vel par, vel maior æquitas suadeat, ità *Afflict. in d. cap. 1. nu. 18. de feud. cognit. in fine post Luc. de Penn. ibi allegatum, vbi Bald. cæterique Syluan. de feud. recognit. quæst. 4. num. 4. & 10. & post Claud. Seysell. Rosental. cap. 1. quæst. 17. num. 4.*

13 Non tamen excludas, quin contraria opinio defendi non posset, nempè hanc actionem bonæfidei esse, cuius opinionis argumento est, nam nōnulli existimarunt feudum esse bonæfidei, vt *Præposit. in d. cap. 1. de feud. cognit. numer. 2. Syluan. latè de feud. recognit. d. quæst. 4. latè Oldenorp. de action. beneficiat. class. suis* hanc suadentes senten-

tiam

tiã ea nimirum ratione dicendo, quod feudalis contractus celebratur cum Principe, & per consequens bonę fidei, vt tenet *Zasius in d. cap. 1. de feud. cognit. Bald. in §. si quis num. 1. de pace Constantiæ Mozz. de contractibus art. 4. de diuis. contract. numer. 15. & 26.* vbi alios allegat *Nicolaus Intrigliol. de feud. cent. 1. quæst. 16. num. 17. & seq. Neuizan. cons. 12. num. 17. inter consil.*
14 *feudal. Alber. Bruni*, ampliantes hanc sententiam etiam si esset contractus, qui celebraretur coram Principe, ità *Gomez. latè in d. §. action. instit. de actionib.*

15 Vnde inferendum videbatur, eò quòd cõtractus feudalis beneficij speciem contineret, actionem ex illo latè contra Principem esse interpretandã, licet stricti iuris sit, ita *Rosental. in sua synop. cap. 1. concl. 5. numer. 10. & con-*
16 *clus. 18. num. 2.* vbi alios allegat, & ideo concludas, quod hæc actio ad releuium, eòquod non descendit immediatè ex contractu feudali, sed ob contractum feudalem, nempè inuestituram à Principe factam, vt supra diximus, & ex more, & consuetudine introducta, ideo ratione originis dicitur stricti iuris, sed ratione causę, ob quam debetur, dici potest, quod sapiat naturam bonæ fidei, sed verè stricti iuris est, & ideo eòquod onus est, semper iudicandum est in dubio, vt non debeatur, quia quanto minus potest feudum grauari debet.

Et quod releuium sit stricti iuris, tenet, & fundat *Petr. Paul. Balzaran.*
17 *in §. sed & res numer. 17. in princip. per quos fiat inuest.* & quid de actione pro Canone videas *Iason. in l. 2. C. de iure emphit.*

ARGVMENTVM.

Pendente iudicio num res, de qua releuium solui petitur sit feudalis, vel nõ an illud fiscus exigere possit, & exactum quando repetendum. Distinguitur. Si conuentio inter Dominum, & vassallum fuerit, & Domino possidente vassallus negans feudalem rem, nõ soluet, siuè vti in allodialem ingrediatur, Si inter agnatos, & filiam te ûnec Domino, nec agnatis possidentibus, nec probaturis aliquid incontinenti, femina immissa non soluet, Agnatis autem possidentibus, & femina immissa vti in rem feudalem soluet releuiũ, quòd si succubuerit immissus solutum iam releuium repetet à nouiter immisso, quod & consimili decisione, & authoritate conualidatur.

SVMMARIVM.

1 *Releuium an possit exigi pendẽte iudicio super qualitate feudali.*
2 *Iudicium de feudali qualitate potest cadere inter diuersas personas.*
3 *Successor non negando rem feudalem esse quæ à Domino possidetur, non est immittendus in eius possessionem, nec releuium soluere debet deducitur.*
4 *Successor negans rem esse feudalem, sed allodialem profiteatur immiscendus est, nec soluat releuium probatur.*
5 *Domino nec agnatis possidentibus rem feudalem prætensam, nec incontinenti de feudali qualitate probantibus, femina immittitur in possessionem vti in rem allodialem, nec ideo releuium soluitur.*
6 *Pendente iudicio super feudali qualitate, agnati possidentes non sunt manutenendi in possessione feudi, sed filia immittenda, & releuium soluet.*
9 *Releuium solutum pendente iudicio super qualitate feudali, & postea allodiali declarata, potest repeti, & num. 13.*
8 *Laudimium solutum post venditionem, & inuestitura non facta, & pendente tunc repeti posse suadetur.*
9 *Feudi qualitate probata, immissus soluet releuium.*

10 *Inue-*

10 *Inuestitus lite pendente, & soluens releuium, si deinde succumbat potest repetere releuium solutum à vincente.*
11 *Auocantes feudum soluunt releuium illis, qui primo loco releuium soluunt (fisci iure inconcusso semper extante.)*
12 *Agnati reuocantes feudum restituere laudimium solutum tenentur emptori, à quo reuocant.*
13 *Repetitionem releuij dandam esse concluditur.*

QVÆSTIO V.

1
X ijs, quæ diximus supra q. 14. par. 1. in fine corrolariè hæc venit inferenda quęstio, eòquod releuium soluitur à succedente in feudo, quid si pendente iudicio de qualitate feudali, num res, in qua, qs succedit, an sit vel nè feudalis iudicanda, & quis in ea succedit, an fiscus
2 releuiũ possit exigere, pro cuius quæsiti resolutione, distinguendo dico, quod hoc iudicium de qualitate feudali potest cadere. Primo inter Dominum, & vassallum. Secundo inter filiam, & agnatos. Tertio inter agnatos ipsos.

Primo casu subdistinguendi sunt, permulti alij casus. Primo si Domi-
3 nus possidet rem, quæ feudalis contenditur, & vassallus petens succedere non neget rem feudalẽ esse, tunc quia immissio deneganda est, ideo nec releuium soluendum esse fateri cogitur ex *Afflict. decis.* 119. *num.* 1. ex ijs, quæ discurrit *Cæsar Argel. de legitim. contradict. quæst.* 17. *art.* 1. cum releuium debeatur ratione immissionis in possessionem feudi, vt toties inculcauimus.
4 Quòd si petens succedere neget bona feudalia, sed allodialia profiteatur, quia tunc petens immĩttitur in possessionẽ, vti in rem allodialem, videtur dicendum releuium non esse soluendum ex ijs, quæ discurrit idem *Cæsar Argel. d. tract. ibidem art.* 2.

Secundo capite quãdo inter agnatos, & filiam lis est, tunc plures sunt
5 distinguendi casus. Primo casu, quãdo agnati, aut dominus directus nõ possident, nec quicquam se incontinenti probaturos offerant, vel probent rem, in qua succedi petitur esse feudalem, tunc filia immĩttenda est, maximè si est instituta, vt fundat *Cæsar Argel. d. tract. quæst.* 18. *art.* 1. & tunc quia femina succedit vti in allodium, ideò releuium non est soluendum.

Secundo casu quando agnati repe-riuntur in possessione, & dicuntur bo-
6 na esse feudalia, tunc (pendente iudicio) ipsi non sunt manutenendi in possessione si de qualitate feudali nihil ꝑbent, vel ꝑbare se offerant, sed femina immĩttenda est, ità *Cæsar Angel. d. quæst.* 18. *art.* 5. *num.* 26. & tunc quia vt dicit ibi Argel. immĩttitur femina vti in rem feudalem, dicas quod releuium videtur esse soluendum.

Sed hic occurrit difficultas, si postea immissus succumbat in petitorio, adeò vt iudicetur illum non posse succedere ad dictum feudum, & ideo ad alium vadat, vt ad agnatum, vel fiscũ, & releuium reperitur solutum, tunc à quo debet repeti.

Ideò dicas, quod pendente iudicio super qualitate rei feudalis, tunc quia semper præsumptio est contra fiscum rem esse allodialem, dominus non habet intentionem fundatam pro rele-
7 uio, & hoc casu si releuium fuerit solutum, & postea res fuerit declarata allodialis, tunc quia inuestitura fuit inutilis, releuium solutum repetetur vt ex *Bertrand. conf.* 114. *vol.* 2. *Franc. Marc. decis.* 606. *Aymon. Crauett. in conf. prò genero num.* 291. *Amed de Ponte quæst.* 39. *num.* 8. *glos.* —— §. 22. *num.* 61. *quæ allegat idem de Ponte ibidem nu.* 1. *& allegat alios, vt Fabrum, Tiraquell.*
8 *Aluarot. Cum.* & alios, qui tenent ex irrita

irrita venditione non deberi laudimium, & per consequens dum non debetur, si solutum erit, repeti posse, & de laudimio ad releuium facilis est argumentatio. Si autem res feudalis fuerit declarata, tunc immissus soluet releuium, hoc non est dubium, ideoq; repetitio non datur.

9 Quod si iudicium pendat super successione feudali, sed de feudali qualitate non dubitatur, quo casu, quia Dominus habet intentionem fundatã rem esse feudalem, tunc ab illo, qui est immissus, dominus debet releuium habere, vt concludit post *gloss.* — *d.* §. 32. *num.* 6. *idem de Ponte d. num.* 8.

10 Sed si immissus in possessione, & releuio iàm soluto succumbat in petitorio, & noua inuestitura expediatur in persona collitigantis, qui victoriam reportauit in petitorio, tunc ille, qui iàm fuerat immissus, & modo succumbens repetere potest releuium ab illo, qui victoriam reportauit in petitorio, ea ratione, quia illa immissio fuit re-

11 uocabilis (licet semper solutum, inconcussumq; ius releuij fisco remanserit) & ideo auocantes feudum tenentur illud soluere illis, q primo loco releuium soluerunt de re reuocabiliter acquisita, ita post *Redoan. de reb. Eccles. non alienand. tit. de laudimio*, §. *ista autem circa finem num.* 29. & clarius *Crauett. d. consf. pro genero, & consf.* 386. censuerunt domino quidem in casu prædicto releuium soluendum, & rectè solutum esse, sed esse restituendum soluenti sequuta euictione.

12 Et in feudo vendito alienabili ex tenore inuestituræ facta oblatione, & saluo iure prælationis competente agnatis, ob quam emptionem, emptor soluit laudimium (vt soluitur in patria Pedemontana) tunc facta re¶uocatione per agnatos, Senatus Pedemontanus censuit validam esse reuocationem, sed quoad laudimium, vt emptor non teneatur ad illud soluendum, sed quòd adgnati illam venditionem reuocantes tenentur releuare emptores à dicto laudimio soluto hanc decisionem refert *Amed. da Ponte d. quæst.* 39. *numer.* 10. *circa medium*.

Et tãdem concludit *D. Anell. Amat. consf.* 14. *in fine* in causa Sororum de

13 Sabellis per hoc verbum, Ex quibus liquidò constat pro residuo releuij, non posse possessores molestari, & quod iniustè per exequentes exactum est; esse restituendum.

ARGVMENTVM.

Releuium esse solutum si non apparet. an ex lapsu temporis præsumatur? proponitur, ad quam admissa temporis, & recentis, & antiqui distinctione, vt de recenti satisfactione, allegantí incumbit probandi onus, feudalesq; consuetudines probationem requirunt manifestam, nec præsumptam sufficere, tamen facta inuestitura, vassalloq; feudum possidente, præsumitur pro vassallo secundum magis veritati consonam sententiam, eam declarando non procedere quando protestatio intercesserit, ad quam sint cauti fiscales. Si verò temporis diuturnitate, ac legitimi ad præscribendum vassallus contrà fiscum coadiuuetur. Præsumptio est contrà fiscum, & quid si pars releuij forsan soluta probetur, & satisfactum fisco quando præsumendum ad Menoch. remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *Releuium an præsumatur solutum ex antiquitate temporis distinguitur, & num.* 16.

2 *Præsumitur pro fisco releuium nunquam fuisse solutum, & num.* 20.

3 *Satisfactio contractus non præsumitur nisi probetur.*

4 Pro-

4 *Probatio manifesta requiritur in causa amissionis feudi probanda, non autem præsumptiua.*

5 *Inuestitura facta, & seruitij præstatio (legitimo accedēte tempore) faciunt præsumi releuium esse solutum.*

6 *Assecurationis litera expeditionem debent nisi soluto releuio.*

7 *Seruitij receptio arguit releuium solutum & num. 12.*

8 *Solutio releuij est antecedens necessarium ad inuestituram.*

9 *Dato consequenti necessario, præsumitur antecedens.*

10 *Existens in possessione feudi præsumitur iuridicè esse in illa.*

11 *Receptio pensionis arguit, quod Dominus remisit pænam caducitatis.*

13 *Releuium non solutum facta inuestitura, debetur si Dominus in inuestitura fuerit protestatus.*

14 *Emphiteuta potest expelli si Dominus in receptione canonis non soluti fuerit protestatus.*

15 *Inuestitura semper debet expediri cum clausula saluo iure releuij debiti Curiæ, si quod solutum non esset.*

16 *Antiquitas temporis facit præsumi releuium esse solutum, probatur.*

17 *Satisfactio realis, & liberatio ex tempore inducta sunt similes.*

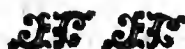
18 *Cursus temporis legitimus, tollit actionem realem, & personalem.*

19 *Consensus inducitur ex taciturnitate, & diuturnitate temporis.*

20 *Fiscus semper præsumitur sibi satisfecisse.*

21 *Releuij partis receptio arguit totius solutionem, si fiscus bona vassalli in sui posse habuerit.*

22 *Coiecturæ, & præsūptiones, ex quibus fisco satisfactum de releuio esse præsumitur remissum.*

QVÆSTIO VI.

1 T quia ex temporis lapsu multa inducuntur, multaq; pariter tolluntur, quærēdum hic statui, an ex lapsu temporis statuti ad soluendum releuium, (eiusque solutione nequaquam apparente,) illud solutum esse præsumatur, adeò ut successor feudatarius, nec eius filij deinde molestari minimè possint? hãc quæstionem, vt distinctè procedam, in duo reseco capita.

Primum, aũt quærimus de lapsu tẽporis ex recenti.

Secundum, aũt de lapsu temporis ex antiquo.

2 Et prò vera eius quæstionis intelligentia est præsciendum, quod semper præsumptio est pro fisco, vt nunquam releuium præsumatur solutum, nisi ꝓbetur, ea quippè ratione, quia solutio est quid facti, quod nunquam præsumitur, nisi probetur, *l. in bello, §. facta, ff. de capt. & postlim. reuers.* qui enim solutionem allegat eam probare debet, *l. quinquaginta, ff. de probation. Bald. cons. 408. col. 1. lib. 5. Aymon Crauett. cons. 213. num. 1. Menoch. præsump. lib. 3. præsumpt. 135. num. 1.* Sic etiam

3 in satisfactione contractus, siue eius adimplemento (prout solutio releuij, quod soluitur prò contractu inuestituræ, vt iam toties diximus,) qui allegat huic contractui satisfecisse, & adimpleuisse, probare debet satisfactionem, & adimplementum contractus, *vt in specie Alex. cons. 79. incip. visis nu. 2. lib. 4. Antonius Gabriell. commun. conclusion. lib. 7. tit. de criminal. conclus. conclus. 2. num. 58. Corneus cons. 11. num. 8. lib. 2. Rip. in l. fin. q. 55. num. 186. C. de reuocand. donation. Bald. in l. inter debitorem, ff. de pactis.*

Insu-

Insuper consuetudines feudales ad
4 fidem faciendam super causa amissionis feudi requirunt probationem manifestam, *cap. 1. tit. quot testes sint necess. ad proband. ingratitudinem, latè fundat Ludolph. Schrader. de feud. par. 2. p. 9. principal. sectio 13. num. 131. vers. decimosexto*, & tunc vbi lex requirit manifestam probationem non sufficit præsumptiua, *ità Felin. & Decius in rub. ext. de probation. loco allegato.*

6 Ad primum, si inuestitura de feudo facta fuerit, itemq; vassallus feudum possederit, & seruitium impositum præstiterit, quia tunc eo casu omnia sollemniter gesta, & acta præsumuntur, & sic releuium solutum, ea nimirum rõne, nam alias nõ fuisset inuestitus. nisi releuium soluisset, *ità Octau. Bammacar. in cap. si quis pro triginta, nu. 7. si de feud. defuncti*, nec admissus ad præstationem seruitij, hæc est vera conclusio, quam ponit *Io. Antoniuś de Nigris in cap. apud Foglam num. 40. tit. de inuest. intra annum*, & probatur, quia literæ assecurationis nõ expediuntur, nisi prius fuerit releuium solutum, *vt patet in d. const. post mortem*, dum illa dicit literas mandari iussimus recepto prius releuio, vt annuit idem *Niger d. num. 40. circa medium*. Itemque quia Dominus inuestiendo vassallum, illũq;
7 ad seruitium admictendo, præsumitur, & videtur remisisse caducitatem à feudo, si quam incidisset ob illius nõ solutionem, & sic duplicatum releuiũ & simplex videtur remisisse, etiamsi
8 non fuerit solutum, *ità probat gloss. in cap. 1. in fine quo temp. miles.* Item quia releuij solutio est quid antecedẽs necessarium ad inuestituram, cum *const. post mortem* dicat, *recepto verumtamen releuio*, & sic post receptum releuium à fisco expeditur inuestitura,
9 & ideò dato consequenti, & sic inuestitura facta præsumitur necessarium antecedẽs, & sic solutio releuij pſumitur, *l. quicumq; C. de apoc. publicis lib. 10. l. illud, ff. de acquir. hæred. ità probat Io. Anton. de Nigris d. loco. num. 40.* Item
10 qui est in possessione feudi præsumitur illud iuridicè habere probat, *Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. quod incipit, pone quod est quæstio num. 14.*

Item quia Dominus recipiendo pẽsionem omnium annorum, in quibus
11 est cessatum à solutione videtur remisisse caducitatem, vt probat *gloss. in l. 2. C. de iure emphiteut. in verbo repellere*, ea nimirũ ratione, quia Dominus ob non solutionem laudimij, vel pensionis, alterum duorum facere debet, vel deijcere possessorem, vel pensionem petere, ergo faciẽdo alterum, nempè pensionem petendo videtur tacitè renunciare alteri, & sic caducitatem remictere, ergo idem in dño
12 vt ob non solutionem releuij, alterũ facere poterat, vel non concedere inuestituram, vel eum à feudo deijcere, sed dum inuestiuit, & seruitium exegit videtur alterum remisisse, & sic caducitatem à feudo, & per consequens nõ esse locũ solutioni releuij, ita ex *gl. in d. l. 2. tenet Amad. de Ponte laud. q. 16. n. 1. & 2.* probat post alios *DD. Ias. in d. l. 2. num. 124. C. de iure emphit.*

13 Ex quibus Iasonis dictis limita dictam conclusionem ex Campan. desumptam procedere quando Dominus non fuerit protestatus in inuestitura, vel exactione seruitij, sed si eam admiserit saluo iure petẽdi releuium, tunc eo casu licet inuestituram fecerit, & seruitium exegerit, adhuc releuium petere potest Dominus, ità per *gloss. in d. l. 2. in verbo repellere*, quam sic intelligit *Ias. d. loco num. 134. circa medium*, probat idem *Ias. ibi circa*
14 *medium* in emphiteuta, & Domino, vt Dominus recipiendo pensionem futurorum annorum, si protestatus fuerit de iure expellendi emphiteutam ob non solutionem annorum preteritorum, quia adhuc expellere potest, hanc limitationem probat *Bal. in cap. 1. col. 2. quo temp. miles, & in cap. quæ in Ecclesiarum extra de constitut.*

Ias.

Iaſ. in d. l. 2. num. 124. *verſ. & ſi contra*, & nos latiùs, & magis conſideratè hac de re differemus infra quæſt. 6. 7. 8. 9. 10. par. 5. dum quęremus an Dominus poſſit recipiendo ſeruitium cum proteſtatione ſibi præiudiciũ inferre circa releuium duplicatum.

15 Vnde ſint cauti, qui fiſcalia tuentur iura, vt ſemper quòd expeditur inueſtitura, vel recipiatur ſeruitium ordine Principis, proteſtationem præmittant, vt per illum actum non infertur præiudicium ſolutioni releuij, ſi quæ facta non eſt, vt docet *Iaſ. d. nu.* 124. in ſolutione laudimij, & in caducitate.

16 Ad ſecundum caput ſi lapſus temporis ex antiquo proponatur, non autem ex recenti, & tunc ſi eo caſu fiſcus per multos annos non petierit releuium, tunc ex diuturnitate temporis, eiuſq; curſu pręſumitur releuium ſolutum, & per conſequens vaſſallum liberatũ eſſe. Quod aſſumptum proba-

17 tur ex ſequentibus, nam qui tempore liberatur ſimilis eſt ei, qui ſatisfecit *l. ſi pupillus* §. *vlt. ff. de adminiſtrat. tutor.*

18 Item temporis curſus tollit actionem realem, & perſonalem *l. ſicut l. omnes C. de præſcript. triginta annorum cap. illud, & cap. ad audientiam de præſcri-*

19 *ption.* & qui longo tempore patitur, & tacet conſentire dicitur *l. pen. C. comm. diuid. l. ſollemnibus C. de rei vendic.* tradunt *Dyn. in l. alienationis ff. de verb. ſignific. Alex. conſ.* 59. *num.* 9. *lib.* 3. probant benè *Afflict. deciſ.* 13. *nu.* 2. probat *Berous conſ.* 19. *num.* 9. *lib.* 3. *Menoch. præſumpt.* 125. *num.* 3. *& ſeqq.*

20 In fiſco autem ſemper eſt præſumendum, quod ſibi ipſi ſatisfecerit, cum ſit perſona diligens, quę ſemper ſibi ſatisfacere facit, cum habeat manus longas, quę qualitas perſonæ diligentis in hoc caſu conſideranda eſt, dixit idem *Afflict. d. deciſ.* 13. & vltrà eum *Grauett. cent.* 129. *nu.* 6. & ſi aliàs Fiſcus fuerit in culpa, ſibi debet imputare.

Ex qua culpa infertur ad aliam

21 præſumptionem contra fiſcum, vt potè ſi fiſcus partem releuij receperit, ſtante quod potuit integram ſummam recipere, & conſequi ex bonis vaſſalli in ſui poſſe peruentis, & deinde per eundem fiſcum eidem vaſſallo reſtitutis, ex hoc facto oritur præſumptio cōtra fiſcum, vt totum releuium ſibi ſolutum fuerit, ità in creditore recipiente partem debiti à ſuo debitore, & bona creditoris habente, eidēq; creditori reſtituente, *ex Bartol. in l. duobus, & l. ſi is, cui res ff. de legat.* 2. probat *Affl. d. dec.* 13. *num.* 20. *Menoc. præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 135. *num.* 17. 18. & de hac præſumptione inferius ſuo loco dicemus infra quæſt. 11. hac eadem parte.

Ex quo Menochij loco aliàs hauri-

22 re poteris coniecturas ad hũc caſum ſpectantes, nempè qñ debitum ſolutũ eſſe pſumatur, quas ad releuium quatenus fiſcus creditor eſt, poteris applicare, ad quem remicto lectorem.

ARGVMENTVM.

Contra fiſcum in actione, quam pro releuio contra vaſſallum eiuſuè feudum habet, pręſcriptionem dari. In duplex hæc quæſtio reſecatur caput, vt alterum ſit quando præſcribatur actioni intentatę ad releuiũ, alterum quando præſcribatur iuri petendi releuium. In primo admictendũ eſt, quod præſcriptio in feudalibus eſt correlatiua inter vaſſallum, & Dominum, Actioneſq; feudales triginta annorum ſpatio circumſcribi regulariter, tum quia hęc actio ad releuium, ſiuè perſonalis, ſiuè realis admictatur, tricennalis, prò vt etiam actionē duplicati releuij arbitranda eſt.

SVMMARIVM.

1 *Actio ad releuium an præſcribatur diſtinguitur de tempore.*

2 *Præscriptio in feudalibus correlatiua est.*
3 *Vassallus, & Dominus correlatiui sunt, nec ad imparia debent iudicari.*
4 *Dominus vt potest demanij vassallum vendere contra eius voluntatem, ita vassallus vrgente necessitate potest feudum, sine Domini consensu, alienare.*
5 *Actiones descendentes ex consuetudinibus feudorum triginta annorum spatio tolluntur.*
6 *Longissimum tempus tollit actionem feudalem.*
7 *Actio fiscalis pro releuio tollitur spatio triginta annorum.*
8 *Actio feudalis ciuilis est, non autem pretoria.*
9 *Actio ad duplicatum releuium spatio triginta annorum tollitur, & num. 10. & 11. 14.*
10 *Pœna condemnatoria actio triginta annorum spatio tollitur.*
11 *Ius fisci pro delictis spatio triginta annorum tollitur.*
12 *Actio duplicati releuij, quòd tollatur spatio triginta annorum comprobatur.*
13 *Vassallus negans præstare seruitia triginta annos libertatem consequitur ab illis.*
14 *Actio ad feudi priuationem spatio triginta annorum tollitur.*
15 *Actio ad releuium præscribitur etiam per tertium possessorem.*
16 *Præscriptio vt currat contra releuium requiritur quod actio fuerit intentata.*

QVÆSTIO VII.

1 Ontra fiscum, an detur præscriptio in actione releuij? quæstio hæc, meo quidem iudicio in duplex potest recesari caput. Primum, quanto tempore, & quando præscribatur contra fiscū in actione pro releuio intentata contra feudatarium, eiusq; feudum.

Secundum caput, quanto tempore res præscribatur libera à solutione releuij. De primo videbimus hic, de secundo in sequenti.

Pro quo præmisso, quo præscriptio
2 in feudalibus est correlatiua, sed correlatiuorum natura est, vt posito vno extremo, ponatur necessariò, & reliquum, *vt ex Aristotel. & alijs fundat Octau. Bammacar. præceptor meus in cap. si quis per triginta q. 5. num. 32.* quia
3 vassallus, & Dominus sunt correlatiui, ideò non debent ad imparia iudicari, sicquè sicut Dominus præscribit contra vassallum, ità & vassallus contra Dominū, *vt docet idem Bammacar. ibidem num. 35. q. 6.*

Vnde sicut Dominus vrgente ne-
4 cessitate vassallum demanij vendere potest, & rem contra eius voluntatem auferre, ac contractum reuocare, secūdum sententiam aliquorum, qui in causa demanij scripserunt, ità etiam vassallus necessitate vrgente potest feudum alienare sine consensu Domini. Et sententiam illorum, qui contrarium tenent, *prout fuit Bald. in cap. vnico, §. necessitate qualiter olim feud. alienar. poter. & cap. vnico de probib. feud. alien. per Frider. Clar. in §. feudum q. 31. nu. 11. Vldaric. Zas. par. 9. num. 13. Ludolph. Schrader. par. 8. cap. 1. num. 21. Francischin. Curt. par. 4. q. 16. nu. 107. Matth. Vuesembec. cons. 11. num. 2.* vocant satis duram, & inhumanam, & abhorrentem à mutua vassalli, & domini necessitudine, *Rittbershus de feud. lib. 2. cap. 9. q. 81. Tiraq. de retract. lignag. §. 26. glo. 1. Hannetton. de feud. lib. 2. cap. 5. Nicol. Vigel. de feudis cap. 5. causa 37. Menoch. de arbitr. Iudic. casu 182. num. 7. Misinger. lib. 5. obseru. 30. nu. 5. Gothfred. Ant. tit. de iure vassall. disput. 9. thesi 4. lit. A.*

Secundo præmisso, quod actiones
5 descendentes ex cōsuetudinibus feudalibus regulariter triginta annorum spatio circumscribuntur, *vt ex cap. si quis per triginta, deducit Ludolph. Schrad.*

de

de feud. par. 9. 2. par. principal. sectio 24. nu. 15. & seqq. Iacob. Aluarot. inter cons. Albert. Bruni cons. 61. num. 4. Quo tempore elapso præscribûtur, & hanc sententiam tenuit *Ioannes Camet. in extrauag. volentes, §. colligitur num. 4. ad 6. fol. 23. & 24.* & hanc veriorem sententiam existimat *Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 5. num. 881.*

Tantò magis si est elapsum tempus
6 vltrà triginta annos, puta longissimum tempus, quod est 40. annorum, tunc amplius quæri non potest, cum prò veritate habeatur solutionem factam esse, prout notatur *in l. 2. C. de seruit. & aqua, Bald. in l. libertis, C. de operis libert.* cum ex silentio tanti temporis intelligatur facta renunciatio sui iuris per illum, qui tacuit, *l. apud eum, ff. de censib. l. si eo tempore, C. de remiss. pignor. Matth. Afflict. decis. 13. num. 2.*

Vndè, meo quidem iudicio, arbi-
7 tror actionem per fiscum intentatam contra vassallum finiri præscriptione tricennali, quod probatur ex eo; nàm actio quàm habet fiscus prò releuio, aut est psonalis, (vel dic vt vis) est realis, secundum aliorum sententiam, de qua supra par. 1. q. 12. dixi, & supra q. 3. hac ead. parte, & tunc actiones personales, & reales competentes fisco pro re contra tertium possessa (vt est releuij actio, quæ datur contra tertium possessorem ob feudum, vt supra ex Freccia, cęterisque d. loco monuimus) pręscribuntur spatio triginta annorum, prout pręscribitur contra priuatum, *ad tex. in l. omnes, l. sicut, & l. cum notissimi, C. de præscription. triginta annor. glo. in §. res fisci, instit. de vsucapion. vbi Angel. Fab. & Aretin. cons. 154. col. vltim. Balbus. de præscription. par. 2. quintæ partis principalis, Mar. Socc. cons. 3. num. 20. vol. 1. Nicol. Boer. decis. 264. num. 21. col. penult. & pluries ita decisum refert Peregrin. de iure fisci de præscription. fiscal. tit. 8. num. 1.*

8 Adaugetur quòd actio ex feudalibus consuetudinibus descendens nô prętoria, sed ciuilis dijudicanda est prout asserit *Ludolph. Schrader. d. par. 9. princip. p. 2. sectio 14. nu. 15.* & per consequens durat spatio 30. annorum, *d. l. sicut,* & in puncto loquitur *Schrader. loco allegato.*

Idemque videtur dicendû in actio-
9 ne intêtata ad duplicatum releuium, vt præscriptio currat contra fiscum, etiam condemnatione sequuta, quæ côclusio suadetur ex eo, quia solutio duplicati releuij successit in pœnam amissionis, & priuationis feudi ob non petitam inuestituram, vt toties supra diximus. *ex Andr. de Isern.* cætetisque Regnicolis, & per consequens dum solutio duplicati releuij successit in locum pœnæ, ideò pœnalis censenda est ex natura subrogati, *ut ait Schrader. de feud. par. 2. p. 9. princip. sect io 14. nu.*
10 11. At verò in actionibus ad pœnas condemnatorum in re, vel pecunia indictas, præscribitur spatio triginta annorum, *prout ex d. l. in omnibus tradidit Bald. in l. data opera nu. 88. C. qui accusar. non poss. Bald. d. loco de præscriptionibus num. 1. Mar. Socc. cons. 71. nu. 5. vol. 2. Peregrin. d. tit. 8. num. 34.* Ergò dicendum in hac actione prò duplicato releuio, eò quod pœnalis est, côtra fiscum præscriptionem currere spatio triginta annorum.

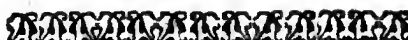
Sic etiã currere debet præscriptio
11 contra fiscum circà ius petendi duplicatum releuium; nã dum prò delicto accusatio, vel inqsitio spatio triginta annorum perimitur, sic etiam perimitur eodem tempore ius fisci, quoad effectum bonorum confiscandorum, etiam in casibus priuilegiatis, vt aduertit *Peregrin. d. loco num. 36.* ergò ius competens fisco ad petendum releuiũ duplicatum perimitur dicto spatio, ex ratione, quia dum hæc solutio duplicati releuij est pœna ob releuium simplex non solutum in tempore, & ob nô petitam in tempore inuestituram, vt supra diximus in princip. huius tractatus, sequitur quod requiritur de-

claratoria sententia super facto, si vel nè legitimè in pœnam incurrerit, vt nos alias dicemus quęst. 3. par. 5. & ideò sicut perimitur ipsum ius declarandi per lapsum temporis, adeò vt amplius sententia ferri nequeat, ità perimitur, & ipsa actio, ità arguit Peregrin. ibidem in actione competente fisco prò publicatione bonorũ, & alijs.

Et ne videamur pertransire sine
12 authoritate nostrorum Feudistarum in præsenti casu, & in sequenti, dico quòd hanc sententiam, quam supra fundaui, videtur tenere *D. Bammacar. in cap. si quis per triginta q. 6. num.* 41.
13 vbi ait, quod vassallus requisitus à Domino, vt seruitium præstet, & ipse negauit, & super hac negatione cucurrit spatium triginta annorũ, quod hoc casu præscripta est libertas per vassallũq; q̃ authoritas licet in sequẽti casu applicari possit, tamen adhuc prò præsenti casu facere videtur *author. Ludolph. Schrader. par.* 9. 2. *par. princip. section.* 14. *num.* 17. dicentis ex lapsu
14 triginta annorum præscribi, & extingui actionem contra Dominũ, vt non possit vassallum feudo priuare ob feloniam commissam.

Quam Schrader. sententiã, & omnia supradicta. Declara vt etiam tertius possessor præscribat actionem re-
15 leuij, quæ datur etiam contra ipsum spatio longi temporis, probatur hæc declaratio ex iis, quæ dicit *Schrader. d. loco num.* 21. *Mar. Soccin. conf.* 111. *num.* 20. *vol.* 2.

16 Declara secundo hanc conclusionẽ vt hæc præscriptio contrà actionẽ intentatam pro releuio simplici, siuè duplicato intelligatur in illo casu tantũ, quando fuit intentata, non autem in casibus futuris, prout dicam in quæstione seq. in fine.

ARGVMENTVM.

Iuri petendi releuium, siuè simplex, siuè duplicatum, & sic prò eorum libertate, an præscriptio currat contra fiscũ, & quanto tempore? Dubitatur, & ex eo, quod omnes actiones ex feudalibus consuetudinibus descendentes tricennio circũscribuntur, aliisque admissis rationibus in adhoa, & feudi amissione. Distinctioneque adhibita concluditur præscriptionem pro releuiorum libertate currere, dumodò casus petendi, requisitio Domini, & bona fides vassalli intercesserit, quod tertium requisitum non admittitur, eiusq; conclusionis per plures reddũtur rationes, & demum declaratio ad præcedentem quæstionem subnectitur, vt præscripta actione ad releuiũ intentata in illo casu tantùm intelligatur, non autem in sequentibus.

SVMMARIVM.

1 *IVS petendi simplex, vel duplicatum releuium, an tollatur, & quanto temporis spatio præscribatur illi, & num.* 4. *distinguitur.*

2 *Actio ad releuium simplex, vel duplicatum tricennalis est, & præscribitur triginta annis, & num.* 9.

3 *Actio ad releuium simplex, vel duplicatum, ciuilis est, non autem pratoria.*

4 *Aliud est præscribere actionem releuij, & aliud præscribere ius releuij petendi.*

5 *Releuium, adhoa, & seruitium feudale iudicantur, vt similia.*

6 *Ex Doctorum resolutione suadetur posse vassallum contrà Dominum libertatem seruitij feudalis præscribere spatio triginta annorum num.* 9.

7 *Certum seruitium feudale non præstitum à vassallo præscribitur contra Dominũ.*

8 *Dominus nõ petendo releuium sibi imputare debet.*

9 Tri-

9 *Triginta anni sufficiunt ad præscribendũ seruitium feudale contrà Dominum.*

10 *Aluaretti sententia dicentis contra inuestituram non petitam in termino præscribi spatio triginta annorum.*

11 *Duplicatum releuium præscribitur legitimo iuris spatio* 30. *annorum num.* 12.

13 *Distinctiones in hac materia referuntur remissiuè.*

14 *Releuium ad hoc vt præscribatur multa requiruntur.*

15 *Releuium non præscribitur, nisi casus debendi illud euenerit.*

16 *Requisitio Domini, & negatio vassalli requiritur in præscriptione releuij, & num.* 27.

17 *Confederatio non præscribitur, nisi euenerit casus confederationis, & requisitio à ciuitate confederata.*

18 *Libertatis titulus debet allegari in præscriptione releuij.*

19 *Bona fides vassalli, se non esse vassallum requiritur in præscriptione releuij, quod declaratur num.* 20.

20 *Bona fides vassalli qualiter considerari potest in præscriptione releuij.*

21 *Verior tamen sententia, bonamfidem non requiri in præscriptione seruitij feudalis*

22 *Præscriptio non currit quando casus petẽdi releuium non euenerit.*

23 *Ciuitas recomendata non præscribit libertatem dum casus non euenerit ire ad exercitum ciuitatis, cui est recomendata.*

24 *Laudimium nõ præscribitur si casus illud petendi non euenerit.*

25 *Præscriptio à seruitijs feudalibus non currit nisi requisitio domini intercesserit*

26 *Interpellatio legis non sufficit, sed hominis in præscriptione seruitij feudalis, siuè releuij.*

28 *Vassallus semper præsumitur esse promptus od præstandum seruitinm feudale.*

29 *Dominus non videtur remictere seruitiũ vbi necessitas non exigit.*

30 *Priuilegium per non vsum non amictitur.*

31 *Ius seruiendi vt conseruetur, sufficit prõptitudo.*

32 *Præscriptio contra actionem releuij operatur contra casum intentatum tantùm, non autem contra alios casus forte euenturos.*

33 *Reg. Camera solicita in exactione releuij.*

QVÆSTIO VIII.

1 Ecũdum in proposita quæstione explicando caput, quanto tẽpore præscribatur contra fiscum in libertate tã simplicis quam duplicati releuii, siuè quanto tẽpore præscribatur iuri petendi, siuè agendi ad releuium tam simplex, quã duplicatum, vt fiscus ampliùs, & in futurum illud petere non possit, libertatemq; ab eis vassallus consequatur.

2 Est namque præsciendum, vt in superiori quæstione pr̨emonui regulariter ommes actiones ex feudalibus cõsuetudinibus descendentes triginta annorum spatio circumscribi, *cap. si quis per triginta, si de feud. defuncti, Ludolph. Schrader. de feud. par.* 2. 9. *par. principal. section.* 14. *num.* 15. Insuperq;
3 sciendum, quod actio ad releuium, tã simplex, quam duplicatum, prout in præcedenti pr̨emonui, non est iudicãda præroria, sed ciuilis, & proinde tricennalem esse, *ex l. sicut, & l. omnes, C. de præscription.* §. 1. *instit. de perpet. & tẽporal. action.* ergò sequitur, quod hæc actio ad petendum releuium perimatur spatio triginta annorum cum descendat ex consuetudinibus feudalibus, quæ pars iuris ciuilis iudicatur, vt dixi in quæst. præced.

Sed vt magis veritati, quæstionisq;
4 animæ accedam, nè terminos confundam, (prout mihi videtur, quod nonnulli cõfundunt) distinguo quod aliud est quærere quanto tempore præscribatur actioni intentatę ad simplex releuium, vel duplicatum, & aliud est

quærere quanto tempore præscribatur, vt feudũ sit immune ab hoc onere soluendi releuium, tam simplex, quam duplicatum, vt dum de primo in præcedenti quæstione egi, in præsenti de secundo dilemmatis capite videbo.

5 Et quia releuium inter seruitia feudalia connumeratur, idemque de eo statuatur, quod de seruitio, adhoa, cęterisq; feudalibus seruitiis iudicandũ, vt iam toties in præsenti tractatu dixi, & dicam, estquè iam apud omnes expeditum.

6 Doctores verò *in cap. ad audientiam de præscription.* pròut fuit *Abb. col. final. Imol. num.* 8. *Anton. de Butrio ibidem, cæteriq; Io. Andr. ad Specul. sub rubr. de feud. in addit. magna circa medium. Io. Franc. Balb. de præscription. post alios antiquos q.* 10. *par.* 4. *num.* 15. *vers. sexto quæro. tomo* 17. *mihi in tractatibus, Aymon. Crauett. de antiquit. temp. p.* 5. *vers. absolutis differentijs nu.* 29. *post Io. Fabr.* §. *pen. instit. de iure person. num.* 5. *Vldaric. Zas. de feud. par.* 6. *Franc. Duaren. de feud. cap.* 8. *num.* 5. *& post alios nouissime Octau. Bammacar. in d. cap. si quis per triginta q.* 6. *n.* 36. vbi allegat quemdam authorem nomine *Libborium Hattiserum in tract. feudal. cap.* 7. *col.* 5. quem inuenire non potui, disputauerunt quæstionem quãto tempore vassallus possit contrà Dominũ libertatem feudi pręscribere in non pręstando seruitia.

Et communi ore concludunt posse vassallum contra dominum libertatẽ à seruitijs feudalibus pręscribere.

7 Sunt tamen qui distinguunt in hac materia præscriptionis seruitiorum.

Aut vassallus erat obligatus ad certum seruitium, puta tenere equum pro seruitio Domini, quòd si non tenuit, nec Dominus exegit, tunc pręscribit contra dominum ob eius negligentiam in non petendo seruitium, prout distingunt *Imol. nu.* 8. *Io. Andr. in præallegat. additione magna incip. Recurritur circa medium vers. & præmisso Ant. de Butrio d. loco num.* 15. *Abbas, cæteriq; Bammacar. num.* 27. *vers. Vbertus de Bobio*, & hoc caput facit ad casum nostrum, quippè releuium, vt iàm alibi diximus est species seruitij sicut adhoa, cũ quo etiam à pari procedunt

8 in aliquibus, & ideò dum Dominus illud non petierit sibi debet imputare, eiusque negligentia nocere sibi debet.

Prò qua conclusione addo *gloss. in cap.* 1. *in verbo prætereà de capitul. Cor-*

9 *dra.* dicentem, quod cursus triginta annorum nocet Domino, adeò vt contra illum præscribatur, quam sequitur *Aluarot. inter cons. Bruni feudal. cons.* 61. *num.* 3. qui loquitur in puncto, vt in libertate seruitiorum præscribatur cõtra Dominum spatio triginta annorũ assignat rationẽ, quia per dictam pręscriptionem omnis actio tollitur, *l. sicut C. de præscript.* triginta annorum.

Casus autem *Aluar. d. cons.* est, nàm quidam Iulius nõ petijt inuestituram,

10 & possedit per annos quatraginta septem, post quos annos Dominus prætendebat feudum ad se auocare, eò quod in commissum incideret, cũ post annum inuestituram non petierit, concludit Aluarot. ob spatium triginta annorum vassallum esse securum, & tutum, adeò vt feudum non amicte-

11 ret, hic est casus quæstionis, namdum solutio duplicati releuij successit in locum ammissionis feudi, ergo si est tutus ab amissione feudi, pariter erit tutus à solutione releuij duplicati, quod in eius locum successit, & hoc ex natura subrogatorum, cum subrogatum sapiat, & assumat naturam subrogati.

12 Et actionem, qua Dominus potest agere ad priuationem feudi contra vassallum, & sic ad duplicatum releuium durare tantum spatio triginta annorum, quibus elapsis illi præscriptum est, adeò vt Dominus amplius illam intentare minimè possit, vt post

post

post *gloss. in d. cap. præterea in puncto dixerunt Afflict. in cap. 1. §. porrò nu. 62. quæ fuit prima causa benefic. amict.* & post *Iacob. Aluarot. d. cons. 61. num. 3. Marian. Socc. consil. 111. nu. 20. lib. 2.* loquens in emphiteusi, & magis punctualiter hos, aliosq; allegando dixit *Ludolph. Schrader. loco supra allegato numer. 15.*

13 Alia capita distinctionis vide per eosdem DD. & præcipuè per *Bammacar. num. 27. & seqq.* qui omnes alios ponit.

Ex quorum dictis ego sic distinguo, Aut euenit casus petendi releuium, siuè duplicatum, siuè simplex, Aut non euenit.

Primo capite quando euenit casus petendi releuium siuè simplex, siuè
14 duplicatum, & in hoc dico, quod ad finem, vt præscriptio currat contra Dominum, tùm in eius actione, tum vt francum, siuè liberum à tali præstatione iudicetur, ad quod iudicandum,
15 dicas nonnulla requiri, primo vt eueniat casus petendi releuium, nàm si per mille annos talis casus non euenerit, & vassallus feudum possiderit præscriptio nulla induci potest, *cap. quanto de præscription. cap sancimus de feud. sine culp. amict.* qui notabilis est *l. arboribus, vbi DD. ff. de vsufruct. cap. licet si de feud. defunct. Bammacar. d. loco num. 38. Butrius, Imol. Abb. cæteriq; locis iam proximè allegatis, Koppen. q. 44. num. 12. Gayll. lib. 2. obseru. 60. num. 4. & sequent. Gotofred. Ant. disp. feud. 6. thesi 7. lib. 9. tit. de obligat. feudal.*

16 Secundo requiritur saltim requisitio Domini, & negatio vassalli, in superuenientia casus, vt Dominus requirat vassallum ad præstandum releuium, & vassallus negauerit, & super hac negatione lapsus fuerit cursus triginta annorum, tunc præscriptio contrà Dominum inducta est super libertate, ità per *d. cap. si quis per triginta*, concludit *Bammacar. d. loco num. 41.* qui dicit, quod cum Baldo est communis opinio *Alber. Brun. cons. 86. nu.*
17 10. vbi dicit, quod Ciuitas confęderata ad adiuuandum aliam ciuitatem, si casus euenerit confederationis, & si per mille annos steterit non præscribit, nisi fuerit requisita ad pręstādum auxilium, ita tenet *Bartol. Chassen. in cons. 4. num. 4. Aluarot. in §. licet col. 1. notab. 2. si de feud. defunct.*

Tertio vt vassallus alleget saltim titulum libertatis, & sic feudi franchi
18 à pręstatione seruitij, vt annuit idem supra quęst. 5. num. 9. & ita dicit *Arnold. Ferron. ad consuet. Burdegalens. tit. 8. §. 15. vers. an præstari debet, tit. de feud. & iure emphit.*

Quarto, requiritur bonafides, vt
19 vassallus credat se non esse vassallum, sed liberum, & per consequens ad seruitium non teneri, *ita Anton. de Butrio in d. cap. ad audientiam num. 15. Imol. num. 8. Abb. cæteriq. Io. Andr. in addit. ad Specul. d. loco*, aliàs si sciat se esse vassallum, tunc est in mala fide, vt concludunt DD. dictis locis.

Sed hoc requisitum dicunt proce-
20 dere iure Canonico, ego autem dico, quod hoc requisitum nō debet intelligi simpliciter, nàm non eò ipso, quod quis scit se esse vassallum est in mala fide, quia potest esse vassallus, sed frācus, & sic non obstat, ideoque si hoc requisitū in hoc casu concurrere deberet (quod non credo) debet saltim intelligi, vt vassallus, licet sciat se esse vassallū, oportet vt credat se esse francum à seruitio. Quicquid tamen sit
21 in hoc casu dicas, quòd bonafides nō requiritur, vt probat *Ludolph. Schrader. de feud. d. loco num. 19. & seqq. vbi alleg. Tiraquell. hoc idem firmantem.*

Sed si casus non euenit, & requisi-
22 tio non intercesserit, præscriptio non currit contra Dominū (& nunc transeo ad secundum caput) probatur ex dictis *Bartol. in l. cum scimus circa med. C. de agricol. & cens. lib. 11.* vbi si terrę
23 recomendatę in pręsidium, & subsidium, in caualcatis, & exercitibus Ciuita-

uitatum, si steterint per cētum annos, & casus non euenerit, vel si euenerit, & ciuitas non requisiuit eas ad exercitum, uel caualcatam, tunc præscriptio non est inducta contra ciuitates à libertate, *dixit idem Bartol. in l. filijs, C. de decurion. lib.* 10. *Felin. in cap. ad audientiam col.* 6. *Chassen. d. conf.* 4. *num.* 2. *Felin. in cap. cum accessissent col.* 10. *num.* 25. *de constitut. vbi Decius, Balb. de præscription. par.* 4. *par.* 5. *princ. q.* 1. *de præ-*
24 *scription.* Et in materia laudimij, vt nūquam intelligatur iuri illius pręscriptum, nisi casus euenerit etiam si per centum annos steterit, *dixit Amad. de Ponte laudim. q.* 47. *num.* 4. *&* 5. Nisi interuenisset interpellatio, & sequuta esset negatio emphiteutæ, vt dixit idē *Amad. de Ponte d. loco num.* 6.

25 Et in feudo, vt non amittatur ob seruitium non præstitum quantumcumq; Dominus indiguerit nisi interpelletur, *dixit Andr. Kobl. in suo tract. de seruit. feudal. tit. de amiss. feud. ob seruitium non præstitum num.* 26. Nec obstat, quod ipse dicit in pensione de feudo debenda, cum debeatur singulis annis, & anno finito dies interpellat pro homine, & sic Domino *cap. fin. de locato,* & ideò finito anno, & die petendæ inuestituræ, vassallus à tempore interpellatur pro Domino.

Respondetur, quod regula illa pro-
26 cedit vbi contrarium non reperitur statutum, nō sic in casu nostro, vbi requiritur specialis Domini requisitio.

27 Sed contrà *Bartol.* dixit *Albert. Brunus conf.* 117. *num.* 138. *& seq.* quòd ad finem vt inducatur præscriptio sufficit euenisse casum, & licet non intercesserit requisitio Domini, sed ibi loquitur Alber. Brun. pro Domino suo.

Quòd si hæc non interueniant, nēpè accidentia casus, & requisitio Domini, tunc præscriptio non inducitur,
28 ea nimirum ratione, quia semper vassallus præsumitur esse promptus ad præstandum seruitia Domino, nisi interpellans negauerit, & Dominus sēper videtur esse in affectu seruitiorum recipiendorum, & sic cum voluntate videtur esse in quasi possessione seruitiorū *d. l. arboribus, Bāmacar. loco alleg.*

Alia ratione, quia sicut requiritur requisitio domini in pręscriptione libertatis aduersus illum pro vassallo, ita in pręscriptione libertatis si numquā vassallus interpellauit Dominum de iure eius, dicendo se non teneri, nō dari pręscriptionem dubitādo tñ has rationes ponit *Chassen. d. loc. n.* 4. *caeteriq; DD. ab eod. Chassen. allegati,* quibus tacitis *Octau. Bammacar.* etiā ponit *q.* 8. *num.* 37. numquam enim dominus vi-
29 detur remittere seruitium vbi necessitas non exigit, *Chassen. d. conf.* 4. *nu.* 3.
30 Nec priuilegium per non vsum amittitur, *Ias. in l. falso, C. de diuers. rescript. Franch. decis.* 131. *in vlt. dub.* In talibus
31 enim vt conseruetur ius sufficit aptitudo, *Bald. in d. l. arboribus, §. idem, tractat Chassen. d. loco num.* 5.

Ex quibus, & alijs breuiter remanet conclusum, quod i[u]s simplicis, siuè duplicati releuij numquam intelligitur pręscriptum, nisi casus euenerit, requisitio Domini intercesserit, & tēpus habile effluxerit.

In Ecclesia vero cousuetudo soluēdi releuium diuersimodè prescribitur, non aduersus Ecclesiā ad finem vt pscribat fiscus consuetudinem soluendi releuium, non requiruntur triginta anni, sed requiri quatraginta annorū spatium, *ita ex Andr. de Isern. in §. similiter in hostendītijs, tenet Franc. de Ponte lect.* 5. *num.* 45. Subdens, quod immò plus, nam si fuerit pręscripta consuetudo soluēdi releuium per fiscum aduersus Ecclesiam, & aliquādo postea non fuerit exactum, vt hoc casu non perdat Curia possessionē exigendi releuiū p non petitionē, nisi à die, quo petijsset, & fuisset denegatū releuium, quia tunc Ecclesia constituitur in cōtraria possessione libertatis, sed bene verū Curia Regis posset agere interdicto, vnde vi contra Ecclesiam dene-

gan-

gantem, *ità ibi Franc. de Ponte, vide quæ dico infrà p. 4. q. 25.*

Quò verò spectat ad actionem vtriusq; tàm simplicis, quã duplicati releuij, quando est intentata, dixi supra in præcedenti quæstione, & aliqua in præsenti.

32 Declaro tamen supra dictam conclusionem, quod si euenerit casus petendi releuia, & Dominus non petierit, quòd ex cursu temporis habili inducitur præsumptio quòad illum tantum casum, qui euenit, non autem in futurum, ità in solutione laudimij dixerunt *Balb. de præscription. par. 4. q. 4. Amed. de Ponte d. q. 6. num. 6.* quod intellige secundum ea, quæ supra diximus de interpellatione, & negatione, *Guid. Papa q. 416.* quæ conferas ad quæstionem præcedentem.

Et sic remanet declaratum vtrũq; caput, in qua sufficit tantùm indicare pauciores rationes, & meliores, & loca Doctorum, qui tractant præscriptionem seruitiorum feudalium, & fusiùs scripsissem, si potuissem hunc casum vsui euenturum fuisse in Regno
33 considerare, cum Regia Camera maximè sit solicita in exactione releuij, & seruitiorum, & donatiuorum.

ARGVMENTVM.

An pendente indicio præscriptionis à releuio inter Dominum, & vassallum super actione, & libertate releuij, possit Dominus in casu mortis illud exigere, Et quid si lis penderet ratione priuilegij, expéditur tex. in cap. cũ personæ de priuilegijs in sexto, Et an pẽdente lite super exemptione possit in prætẽdentes iurisdictionem exercere, tributaque exigere. In priuilegio autem distinguitur, adeò vt semper pro illo, qui in quasi possessione libertatis, vel subiectionis reperitur pronunciã-dum omnino sit, quod etiam pendente appellatione, vel restitutione procedere dicitur; Hinc ad quedam, quae fieri poterũt obiecta respondetur, non tamen excludendo, quin, & contraria opinio tueri possit.

SVMMARIVM.

1 *Releuium solutum pendente iudicio præscriptionis an nulliter solutum esse dicatur.*

2 *Dominus pro releuio, & iuribus Dominicalibus intentionem habet fundatam.*

3 *Pendente iudicio libertatis exemptionis Iudex potest exercere iurisdictionem contra prætendentes se exemptos.*

4 *Releuium posse per Dominũ exigi à vassallo pendente iudicio præscriptionis infertur, & num. 6. ex quo habet intentionem fundatam.*

5 *Prætendens libertatem à tributis ratione sanguinis, vel priuilegij, nisi doceat de priuilegio in continenti, non est manutenendus in quasi possessione libertatis.*

6 *Præscriptiones odiosæ, & ideo Dominus manutenendus in quasi possessione exigendi seruitia.*

7 *Allegans priuilegium, & existens in quasi possessione libertatis, non potest meliorari pendente iudicio.*

8 *Lite pendente releuium non debetur, si vassallus esset in quasi possessione libertatis, vel priuilegium allegaret.*

9 *Nec pendente appellatione prætendendo se exemptum debet molestari.*

10 *Pendente iudicio libertatis seruus non tenetur seruire, ex sententia Baldi.*

11 *Baldi dictum procedere fauore libertatis respondetur.*

12 *Baldi dictum non obstare in iudicio exẽptionis à releuio ex diuersitate rationis.*

13 *Tempus pendentiæ litis super solutione Canonis computatur in triennio.*

14 *Conclusio DD. quod vassallus non tenetur petere inuestituram lite pendente intelligitur de lite super feudo ad quem ex Dominis collitigantibus illud pertineat.*

QVAE-

QVÆSTIO IX.

1

T quia supra diximus dari repetitionem releuij nulliter soluti, nunc quæro an releuium posset dici nulliter solutum, adeò vt repetitioni locus esse videatur, si pendente iudicio præscriptionis inter Dominum, & vassallum, Dominus illud exegerit non expectata iudiciali sententia super exemptione, siuè præscriptione. Prò cuius resolutione pono, quod Domino vt aliàs dixi, releuium debetur ob inuestituram in signum recognitionis in Dominum, & subiectionis, vt supra diximus.

2 Secundo pono, quod Dominus prò iuribus dominicalibus habet suam intentionem fundatam contrà vassallũ, & contrà rem ipsam, intra quæ iura est releuium, vt supra diximus. Quibus positis per alia media ad concludendum inueher, ex quo ordinarius, & sic Dominus pendente iudicio præscriptionis, vel priuilegij (quod intellige, vt dicemus infra) propter quæ subditi pretendunt se exẽptos ab eius iurisdictione, allegando præscriptionẽ, vel priuilegium potest iurisdictionem exercere in istos, qui se pretendunt exemptos ab eius iurisdictione, *ità tex. in cap. cum personæ de priuileg. in 6. concordat Felin. ibi num. 7. in fine, Petr. Ancharan. num. 1. notab. 11. ceteriq. ibi hoc notant, Io. Lopez in repet. cap. per vestras, §. sed & pulchra dubitatio num. 45. fol. 257. Peregrin. de iure fisci lib. 6. tit. 8. de præscript. fiscalibus num. 24. Roland. à Valle cons. 89. num. 36. vol. 2.* Hi omnes concludunt, quod pendente iudicio præscriptionis super exemptione à subiectione, adhuc iurisdictio potest exerceri in prætendẽtem se exemptũ,

4 hęc possunt adaptari ad casum nostrũ, quòd quando vassallus prætendit se non teneri ad releuium, ratione præscriptionis, vel priuilegij, quòd pendente iudicio prædicto (si casus euenerit) poterit Dominus releuium exigere, quod est propriè iurisdictionem exercere, cum illo soluto vassallus in possessione immictatur, signumq; dominij exerceat, vt supra diximus q. 4. par. 1.

5 Et propriùs ad quæstionem accedendo simile de materia tributorum adfertur, in quibus quando quis se prætendit exemptum iure sanguinis, vel propter priuilegium, nisi statim doceat de priuilegio, & quod tale sit, vt statim præbeat iustam causam præscribendi, lite pendente non manutenebitur in possessione libertatis, imò soluet tributa, quamuis alias esset in quasi possessione libertatis, & exemptionis manutenendus, hęc *Io. Lopez in d. cap. per vestras d. num. 45.* vbi ait, quod in practica ita seruatur, quem sequitur *Roland. à Vall. d. cons. 89. n. 36.* vbi ait, quod est valdè notãdum, hinc fiscus ex quo habet intentionem fundatam in solutione releuij donec lis, & probatio pendet super præscriptione potest iure suo vti, *ità Peregrin. d. loco,* quæ Peregrin. doctrina peregrina ad hãc doctrinam videtur esse *Ancharan. d. loco num. 65. notab. 12.* dum fiscus, & vassallus litigant super iure releuij, si vel nè debeatur, & tamen dicit, quod poterit vti iure suo, hoc aliud designare non potest, quam quòd fiscus potest exigere releuium, cum releuij exactio sit de iuribus reseruatis Curiæ, *Petr. de Gregor. de concess. feud. q. 16.* & nos infra dicemus quæst. seq. ergo dum pendet lis super non solutione istius iuris, & sic de illius præscriptione, sequitur quod pẽdente lite super dicta præscriptione poterit Princeps vti dicto suo iure, super quo litigatur, & per consequens releuium exigere.

Rationem assignat *Ancharan. in d.*

cap.

cap. num. 6. notab. 12. quod intelligit idem *Ancharan. ibidem.* quando allegās priuilegium esset in possessione libertatis, siuè exemptionis, secùs autem si ordinarius esset in possessione subiectionis, eo enim casu posset suam iu-
8 risdictionē exercere, quod in releuio puto dicendum, quòd si vassallus pretenderet se exemptū ab illius solutione ob priuilegiū, & esset in possessione non soluendi, tunc non potest (eueniente casu) dominus releuium exigere, secùs autem si Dominus esset in possessione exigendi releuia, quia (eueniente casu) potest Dominus exigere releuium, etiam pendente iudicio super exemptione ratione priuilegij, & hùc conferunt quæ supra diximus *ex Io. Lopez in d. cap. per vestras num.* 45.

9 Quinimmò exemptio concessa subdito per priuilegium, operatur vt subditus non possit molestari à Domino suo, non solum pendente lite, sed etiā post sententiam, pēdente restitutione in integrum, aduersus illam contra exemptum latam, *Lancellott. de attentatis num.* 119. *mihi fol.* 410. *in tractatibus tomo* 5.

Sed his, quę diximus obstare videtur, quòd adhuc releuiū solui debet,
10 nam pendente lite inter Dominū, & seruum super libertate, seruus non tenetur obedire, *vt notat Bald. in l. cum aliquis in fine, C. de iure deliberand. Paul. de Castr. num.* 3. *Petr. Surd. decis.* 6. *n.* 8. *& 9.* dicens, quod dum agitur inter Dominū, & vassallum super priuatione directi dominij, Dominus non potest ius exercere, quia tunc responde-
11 tur duplici ex capite, tum quia illud procedit fauore libertatis, tum quia quando seruus hoc prætendit, vel reperitur in quasi possessione libertatis, vel iustam causam habet vtpote priuilegium, & sic haberet suam intentionem fundatam, quod non esset in
12 casu nostro, in quo Dominus pro releuio habet suam intentionem fundatam, & vassallus dum pretendit prę-scriptionem, fatetur se vassallum, sed francum à dicta solutione, faciunt pro
13 hac conclusione, quòd lite pendente super caducitate emphiteusis, tunc tempus, quod labitur lite pendente computatur ad faciendum integrum triennium, adeòut tāto tempore elapso incidat in caducitatem, *Ant. Capyc. decis.* 16. *num.* 6. *Petr. Surd. d. decis.* 6. *num.* 1. *Achill. de Grassis decis.* 1. *tit. de loacto, Puteus decis.* 426. *lib.* 3. *Caputaquens. decis.* 299. *par.* 1. *Rota Romana decis.* 187. *num.* 4. *par.* 2. *in nouissim. Riminald. cons.* 546. *num.* 33. *Corbul. de iure emphit. tit. de causa priuand. ob non solut. canon. ampliat.* 16. Nec pariter obstare videtur illa feudistarum conclu-
14 sio, quod lite pendente super feudo vassallus non tenetur petere inuestituram, & per consequens inferendum videtur, quod nec releuium soluere, *vt per Gugliiel. de Cuneo, Bald. Salicet. Fulgos. & Castrens. in l. sollemnibus, C. de reiuend. Andr. de Isernia in cap.* 1. *in princip. de capitul. Corrad. vbi Bald. Aluarot. cæteriq; Iul. Clar. in* §. *feudum q.* 49. *num.* 8. *lib.* 3. *sent. cæteriq;* quos alibi allegaui *post Schrader. & Rosental.*

Quare respondetur, quòd ideò tunc non debetur, quia lis est super feudo, nempè ad quem feudum pertineat, si ad Dominum, vel ad alium, vel ad ipsum possidentem, & ideo quia non est certus quis sit futurus vassallus, petere non tenetur, sicuti quando nō est certus Dominus futurus, at hoc casu nostro vassallus est certus, sed pręrendit se exemptum ratione prę-scriptionis, qua pendente poterit ius suum exercere, & sic est vassallus, sed pręrendens se francum.

Non tamen includas quin & cōtraria opinio defendi possit, pro qua vide *Surd. d. decis.* 6.

Declara supradicta, quod & si fiscus iam pręscripserit consuetudinem exigendi releuium à vassallis, & aliquando postea casus interim euenerit

sol-

soluendi releuium, & illud fiscus non exegerit, vt adhuc fiscus non perdat ius petendi releuium, nec contra ipsũ currat præscriptio, nisi à die, quo petijsset, & fuisset denegatum, ea ratione quia tunc alius constituitur in possessione; licet Curia tamquam spoliata possit agere interdicto vnde vi, *ita ex Andr. de Isern. in §. similiter in hostenditijs de capitul. Corrad. notat Franc. de Ponte lect. 5. feudal. num. 35. vers. imo plus, qui in Ecclesia loqui videtur.*

ARGVMENTVM.

Releuium non expressum in inuestitura, an censeatur reseruatum sub clausula illa, Iuribus Curiæ semper saluis, excitatur quæstio. Et rationibus coniectis pro affirmatiua cõcluditur ex auctoritate Capyc. Frecc. & aliorum, quinimmo & sub reseruatione fidelitatis illud cõprehendi affirmatur, hinc declaratur supradicta clausula, vt præsentia tantum iura comprehendat. Et quid de clausula, saluo honore nostro, an releuium includat, nonnulla proponuntur.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, Iuribus Curiæ semper saluis, in inuestitura apposita, an comprehendat releuium, dubitatur.*

2 *Vassalli (quantò minùs potest) debent grauari.*

3 *Releuij solutio reseruata dicitur sub clausula, iuribus Curiæ, &c.*

4 *Onus reale transit in concessionarium, etiam illius nulla facta mentione.*

5 *Emptor nouus conuenitur prò seruitio feudali præterito non soluto.*

6 *Res emphiteutica intelligitur vendita cum onere annexo.*

7 *Capyc. authoritas dicentis, releuium contineri sub clausula iuribus Curiæ refertur.*

8 *Feloniæ pœna videtur remissa, facta de nouo concessione simpliciter nulla adiecta clausula, sed aliter, adiecta clausula iuribus, &c.*

9 *Clausula iuribus, &c. non operatur vltra expressa.*

10 *Releuium ius Curiæ est. ideo sub clausula iuribus, &c. reseruatũ censetur, & quãdo, declaratur num. 35.*

11 *Petr. de Gregor. ponens releuium inter cætera iura Regiæ Curiæ refertur.*

12 *Circa releuium nunquam Princeps præsumitur sibi velle præiudicare.*

13 *Frecciæ authoritas dicentis releuium esse ius Curiæ refertur.*

14 *Releuium hodie esse ius ordinarium Regiæ Curiæ probatur.*

15 *Releuium est ius Regale in hoc Regno.*

16 *Releuium continetur sub clausula fidelitate reseruata.*

17 *Clausula iuribus Curiæ &c. comprehendit tantum præsentia iura, non autem futura.*

18 *Clausula iuribus Curiæ &c. comprehendit tantùm, quæ competunt ratione feudi, non autem ex alio iure, quando esset apposita in contractu feudali.*

19 *Clausula iuribus Curiæ &c. an comprehendat ius prothomiseos competens Domino super feudo, referuntur Afflictus, & Schraderius discordantes.*

20 *Clausula iuribus &c. comprehendit etiam leuem culpam.*

21 *Clausula saluo iure Domini apposita in alienatione feudi, non liberat vassallum alienantem sine consensu Domini à pœna, ideo dixisset saluo honore Domini num. 23.*

22 *Baldi contraria sententia refertur, et reijcitur, & contra Bald. est communis, num. 24.*

QVAE-

QVAESTIO X.

IAM latè supra fundauimus in præcedentibus q̃stionibus releuij solutionē esse quid extrinsecum à feudo; imo contrà eius naturam, esseq; à more introductum; Diximus etiam esse stricti iuris, strictèq; de eo faciendam interpretationem; propterea hic dubito, si in concessione feudi nulla fiat mentio de solutione releuij, adeò vt Princeps illud sibi expressè non reseruauerit, vt fieri adsolet, sed apposuit in fine clausulam illam *Iuribus nostris, & Curiæ semper saluis*, an sub hac clausula contineatur releuium, & dubitandum videtur non
2 contineri, nam vassallus quantò minus potest, grauari debet, cumque releuij solutio sit stricti iuris, ideò strictè etiā quando est expressum debet intelligi, maximè in odiosis, prout est releuium vt diximus in principio tractatus. His tamen non obstantibus; affirmantium
3 vera est sententia, vt releuij solutio reseruata censeatur sub clausula illa *Iuribus nostris, & Curiæ semper saluis*, cum hodie amplius dubitari non possit, quin hæc solutio releuij afficiat rem, siuè feudum ipsum, vt supra diximus par. 1. quæst. 4. ex multorum authoritatibus, & ideò contra tertium possessorem actionem dandam esse
4 pro releuio, & hoc casu quando res affecta est tali onere, & alteri datur etiam simpliciter nulla facta mentione de tali onere, tunc illud onus trāslatum intelligitur, ità *Archidiacon. in cap. si quis locauit 17. quæst. 1.* onus enim tributi sequitur rem *l. Imperatores ff. de publican, l. inter debitores ff. de pactis.*

Et in seruitio feudali, prout est re-
5 leuium, si Rex assentit alienationi feudi, & expediuit priuilegium concessionis, tunc nouus emptor poterit conueniri pro seruitio preterito non soluto, vt *ex cap. 1. §. sed nec alia iustior, qua sit prima causa benefic. amict. vbi Andr. ità Afflict. argumentatur decis. 95. n. 4.*

Cumq; solutio releuij onus sit feudi facit, quod notat *Speculat. tit. de lo-*
6 *cato §. nunc aliqua vers. 177.* quòd si super re emphiteutica vēdita per emphiteutam erat imposita aliqua pensio, & venditur simpliciter, tunc intelligitur vendita cum illo onere, ità ex alijs deducit *Afflict. d. decis. 95. num. 5.*

Et proprius accedendo ad quæ-
7 stionis resolutionem facit, quod notat *Capyc. in inuest. feudali in verbo Iuribus nostris*, & in sequēti clausula *Iuribusq; etiam a'ijs.*

8 In prima clausula dicit *Capyc.* quod, si Rex sciens tempus petendę inuestituræ lapsum esse, & de nouo inuestituram faciat vassallo, illumq; ad obedientiam, & inuestituram recipiat, tunc feloniam remittere videtur secundum ea, quæ *gloss. dicit in cap. 1. quo temp. miles*, sed si apponat in inuestitura iuribus Curiæ saluis, tunc non videtur remittere pœnam caducitatis, *l. si debitor, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. contrah. idem Capyc. ibidem allegans Io: Raynaud. & Iacobin. in inuest. feudal.*

In secunda clausula ponit rationē
9 supradictorum, nàm clausula illa *Iuribus semper saluis*, non extenditur nisi ad expressa, & præter expressa operatur, & per eam sic dicitur Princeps omnia alia iura sibi competentia reseruare, quæ non expressit in concessione, ità *Andr. de Isern. in cap. 1. qui successor. teneantur Vinc. de Ama allegat. 71. num. 32. & singul. 123.* vbi alios allegat *Franc. de Ponte cons. 15. num. 8. & 11.*
10 *Grammatic. decis. 66. nu. 7.* ergo cum ius releuij sit ius competens Regiæ Curię, & si non fuerit expressum censetur reseruatum sub illa clausula, vt concludit *Iacob. Ayell. d. tract. de iure adboa num. 85.*

Et quod sit ius reseruatum Curiæ,
11 affirmat *Petr. de Gregor. de concessione feud. par. 8. tit. de iure releuij quaest. 16. num. 1. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 93. num. 76.* Et ideò semper censetur releuatum in concessione feudi
12 adeo quòd in aliquo sibi præiudicare minimè possit, nec intendat Princeps, vt post *Afflict. Cannetium, Petr. Gregor. Capyc.* & alios concludit *Garf. Mastrill.*
13 *decis. 112. n. 24.* Et in specie hoc idem affirmare videtur *Frecc. de subfeud. lib. 1. §. 2. tit. de origin. Baron. numer. 55.* dicens, quod iuri releuij nunquam sibi intelligitur præiudicare Regem; dicens contineri sub dicta clausula *Iuribus Curiæ semper saluis, ità Ayell. d.*
14 *loco* in specie ibi, *iuribus saluis.* Et in puncto postea reperi hoc idem affirmantem *D. Reg. Moles in suis decisionibus manuscriptis tit. de iure releuiorum in principio,* dicendo, quòd hodie hoc releuium est ius ordinarium super feudo in hoc Regno, & connumerari inter
15 alia iura regalia, quod habet Rex in hoc Regno.

16 Quinimmò addas releuium non expressum in feudi concessione, non solũ contineri sub clausula prædicta, sed etiam si esset apposita clausula illa, nẽpè reseruatio fidelitatis, adhuc sub dicta reseruatione releuium contineri, ita habes ex *Bartholom. Camerar. fol. 20. col. 3. vers. quid dicendum, Franchis decis. 154. num. 7.*

17 Secundo inferas, vt clausula hæc apposita in concessione feudi, nempè *iuribus nostris semper saluis, si quæ iura competunt, & de futuro competent Domino,* vt ea tantum iura comprehendantur, quæ de præsenti competunt, non autẽ
18 quæ competitura sunt ex alia causa, quam ex natura feudi, *argum. tex. in l. si ita 8. & ibi Bartol. ff. de auro, & argen. legato,* nisi Dominus expresse in inuestitura senserit de futuris, ita pũctualiter *Ludolph. Schrader, de feudo par. 5. c. 2. num. 52. & 53.*

Tertiò inferas, quòd si Domino super feudo competat ius prothomiseos,
19 & feudum ipsum fuerit alienatum, & Dominus consensum præstauerit, apposita clausula prædicta, *saluis iuribus nostris,* hoc casu contendit *Afflict. in §. donare, tit. qualiter olim feud. poter. alien. num. 38.* Domino competere ius redimendi feudum oblato pretio, à qua *Matth. de Affl. sententia dissentit Ludolph. Schrader. de feud. par. 8. c. 4. n. 32.* permultas ibi afferens rationes, de qua ego alias latè disseram.

Quarto dicas, quod hęc clausula
20 extenditur etiam ad leuem culpam, quòd etsi vassallus aliàs ob leuem culpam feudo priuari non possit, tamen hęc clausula apposita operatur, vt etiã ob leuem culpam feudo priuari possit, *vt ex Andr. de Isern. tenet Cardinal. Parisi. cons. 21. num. 55. vol. 1. Ludolph. Schrader. Parisij sententiam sequens par. 5. c. 2. num. 53. vers. hæc quoq; clausula.*

Quid autem de clausula *saluo iure Domini, & saluo honore Domini.* De prima dicas non solum ius releuii conti-
21 neri, sed etiam apposita in venditione, quàm facit vassallus, non Domino cõsentiente, verum ipse in venditione dixerit, quod vendit *saluo iure Domini,* vt hæc clausula adhuc vassallum illæsum non conseruet à pœna alienantis feudum sine Domini consensu, *Aluarot. in cap. 1. num. 15. in princip. quæ fuit prima causa benefic. amiss. vbi Præposit. nu. 6. Afflict. nu. 24. q. 54. de probib. feud. alien. per Frideric. Iacobin. de S. Georg. in verb. & cum pacto el segundo num. 24. Curtius de feud. par. 4. num. 112. Bald. in cap. 1. §. fin. num. 5. quæ sit prima caus. benefic.*
22 *amiss.* Quicquid in contrarium dixerit *Bald. in cap. 1. §. donare qualiter olim feud. pot. alien. & in cap. 1. in verb. libellariæ, de pace Constant. Cardinal. in cap. 2. opposit. 3. de feud.*

23 Idem si alienans dicat se alienare feudum, *saluo honore Domini, Iacobin. d. loco, in verb. & cum pacto el segundo nu. 25. Roman. singul. 518. Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 85. de constitution.*

Quo-

Quorum sententiam contra Baldi,
24 eiusq; sectatorum vti communem, & veriorem admittit *Ludolph. Schrader. de feud. par. 9. cap. 1. nu. 20.* subdens consultius esse vasallo alienanti cũ hac clausula, si ei addat, vt nec aliter, nec alio modo vendere intendit, vt ex multorum authoritate ibi concludit *nu. 21.*

Declara tandem supra firmatam
25 sententiam, vt tunc clausula, Iuribus nostris &c. contineat releuium, quãdo assensus præstatur super casu, in quo debetur releuium, nam ẽt non expressum, prout alias requiritur, nã adhuc sub illa clausula cõtinetur, quia intelliguntur reseruata illa iura, quę competunt, *ità declarat Reg. Reuerterius decis. 14. circa medium par. 5.* dicens in casu decisionis prędictæ, cò quod erat donatio feudi radicata inter viuos, licet collata post mortem, clausulam illam non extendi ad releuium, quia eo casu non debebatur, quia ille donatarius veniebat ad feudum ex cõtractu, non autem ex successione.

ARGVMENTVM.

An per solutionem partis releuij intrà tempus perendæ inuestituræ factam, acceptamq; à Domino, deinde elapso tempore, adhuc integro releuio non soluto, possit Dominus ad duplicatum agere. Affirmatiua proponitur sententia, prò qua permultæ expenduntur rationes. Idem in canone. Demùm pro negatiua concluditur. Et an præstans seruitium diminutum, puniatur pœna ordinaria, & tex. in capit. ad hoc hic finitur lex, expenditur. Pœnaq; duplicati releuij, dum consuetudine nititur in suo casu tantum seruanda. Et qui in parte hic deliquit mitiùs, & non in toto puniendus. Demùm quamplurimis allaris argumentis negatiua statuitur sententia, quæ varijs illustratur ampliationibus, limitationibus, & declarationibus, & ad contraria respondetur. Et quid fisco reuuente recipere talem particularem solutionem.

SVMMARIVM.

1 *Parte releuij soluta intrà legitimum tempus, eoq; elapso, nec integro soluto releuio an fiscus possit duplicatum petere negatur num. 16.*

2 *Temporis lapsum facit præsumi tunc releuium esse solutum.*

3 *Releuij solutio indiuidua est, sed fit diuidua voluntate Domini, & num. 7. & num. 15.*

4 *Canonis solutio indiuidua est, secus autem voluntate Domini.*

5 *Partis solutio non liberat à pœna incursa ob totum non solutum.*

6 *Solutio partis non impedit quin totum pignus non vendatur.*

8 *Seruitium debet præstari integrum, non autem prò parte.*

9 *Nihil videtur actum cum aliquid superest agendum.*

10 *Solutio canonis in parte non liberat emphiteutam à pœna elapso tempore, & ita decisum num. 12.*

11 *Particularis solutio non sufficit ad euitandam pœnam.*

13 *Standum est verbis Constitutionis post mortem dicentis recepto releuio.*

14 *Pœna pacis violatæ committitur tota si vnus ex hæredibus illam violauerit.*

15 *Solutio partis non est solutio inuito creditore, secùs autem ipso volente.*

17 *Præstans seruitium in parte, non autem totum, non punitur pœna ordinaria, sed extraordinaria.*

18 *In Regno nostro vassallus ob seruitium non præstitum integrè, sed in parte, admittitur ad compositionem.*

19 *Tex. in cap. 1. quibus mod. feud. amitt. declaratur.*

19 *Feudum tunc amittendum esse, quando nullum seruitium esset præstitum, & põderatur tex. in c. adhòc hic finitur lex.*

20 *Consideratur aliud esse non seruire, aliud seruire non integrè.*

31 *Pœna duplicati releuij imponitur illi, qui nullum releuium soluit.*

32 *Pœnā non soluentis releuium, non esse trahendam ad illum, qui soluit partem releuij suadetur, & num. 24.*

33 *Promptiores ad absoluendum, quam ad condemnandum esse debemus, etiam in feudis num. 24.*

34 *In causa amissionis feudi proceditur ex æquitate.*

35 *Pœna duplicati releuij (circūscripto quod ex gratia inducta est) considerato tamen quod in locum amissionis feudi subrogata est, & consuetudine nitatur, vt odiosa, non debet trahi ad soluentem partem releuij.*

36 *Solutionem partis releuij non esse dignam pœna duplicati releuij probatur, et n. 38.*

37 *Pœna adhoc vt irrogetur, eius causa debet esse par, vel maior, quando non est in iure expressa.*

38 *Soluens partē releuij peccasse dicitur, sed non vt pœnam amissionis mereatur, & num. 31.*

29 *Pœna ob rem non traditam non committitur si res diminuta tradatur.*

30 *Tex. in c. 1. vers. strenuus ponderatur.*

31 *Præstans seruitium diminutum non debet puniri, vt infidelis.*

32 *Animus soluentis partem releuij perpenditur, quòd non sit velle cessare à totius solutione, & num. 34.*

33 *Incipiens obedire Domino præsumitur, quod in residuo seruiet, nisi impeditus.*

34 *Inhonestū est Domino priuare vassallum feudo, quando cæpit seruitium in parte præstare.*

35 *Pœna debet commensurari delicto.*

36 *Vassallus soluens partem releuij dicitur minus deliquisse, quam qui totum non præstitit.*

37 *Retentio fauorabilis est.*

39 *Seruitium in parte receptum facit vt vassallus non possit toto feudo priuari, & num. 59. vbi similis decisio refertur.*

40 *Modica pars deficiens releuio non facit dignum vassallum tota pœna, idem in minima, & num. 50.*

41 *Vassallus soluens partem releuij, vel seruitij, & adhuc condemnatus ad pœnam, vel duplicatum releuium, tueri potest se exceptione contra Dominum.*

42 *Partē releuij soluta, debet (vassallos adhuc condemnato) in dup.icati releuij quantitatem imputari.*

43 *Malitia nulla vassalli, sed error in solutione partis releuij reddit illum excusabilem.*

44 *Inuestitura facta post solutum releuium in parte facit remitti pœnam.*

45 *Seruitium oblatum post releuij partem solutam, & acceptatum, facit remitti pœnam.*

46 *Obedientia vassalli post seruitium diminutè solutum Domino præstita, arguit remissam esse pœnam.*

47 *Protestatio Domini in receptione partis releuij non liberat vassallum à pœna duplicati.*

48 *Vassallus transigens super solutione releuij non dicitur confessus se dignum pœna duplicati.*

49 *Nec dicitur confessus vassallus si se subscripserit beneplacita Domini.*

50 *Minima pars releuij non soluta, nec facit vassallum dignum pœna duplicati.*

51 *Dominus non acceptans, sed renuens talem solutionem in parte releuij videtur velle duplicatum.*

52 *Pœna duplicati releuij non habet locum, si post illam commissam Dominus receperit partem aliquam de simplici releuio.*

53 *Pœna conuentionalis, ex vnius defectu committitur quoad omnes in totum.*

54 *Tex. in l. cui fundus, ff. de cond. & demonstrat. consideratur in hac materia.*

55 *Consl. etiam si loqui admictimus conditionaliter, ad huc per partem releuij solutam, non potest dici, quòd conditio soluendi releuij non est adimpleta, dum cæptum est.*

56 *Tex. in l. pen. C. de his quib. vt indign. non procodit in pœnalibus, & odiosis, & reijcitur in hac materia.*

57 *Sententia Doctorum dicentium esse locum caducitati non obstante, quod pars canonis fuerit soluta reijcitur in hac releuij materia.*

58 Cre-

58 *Creditore renuente accipere partis solutionem non liberatur debitor à pœna.*

QVÆSTIO XI.

1 Vbitabilem quidē, & vsui euēturā puto hanc quam iudicaui quęstionem, nū si vassallus intra tempus ad petēdam inuestituram soluerit partem tantum releuij, quam fiscus si recepetit, deinde vassallus passus sit labi tēpus, & fiscus non petijt, nec recepit integrum releuium, an ex hoc temporis lapsu (integro non soluto releuio) possit fiscus ad duplicati pœnam agere, vassallumque condemnari facere.

Pro cuius resolutione videbatur primo loco dubitandum, an ex lapsu
2 temporis præsumatur totum releuium solutum, de qua quæstione dixi supra hac ead. par. q. 6. per *Campan. in cap. apud Fogiam nu. 40. ex Menoch. & alijs.*

Secundo dubitandum videbatur, an
3 hæc solutio releuij indiuidua censenda sit, dum constitutio dicit, recepto releuio, & hæc constitutio loquitur in materia stricti iuris, & debet intelligi, vt totum sit solutū releuium, sed quia hoc interesse spectaret ad Dominum, cui renunciare potest, ideò dixi à Do-
4 mino acceptam, quod idem in Canonis solutione, quam indiuiduam esse censent, *Alex. cons. 7. vol. 5. Benintend. decis. 4.* cum tex. dicat soluto canone, *Caualcan. decis. 30. num. 121. par. 2.* vbi agit de Domini indiuidua voluntate canonis solutione *Afflict. decis. 153.*

Et quòd fiscus ad pœnam duplicati releuij agere possit non obstante, quod pars releuij fuerit soluta suadetur, ex
5 infrascriptis. Ad pœnam enim euitandam non sufficit partem soluisse, nec prodest ei, qui pœnam euitare cupit, sed necesse habet totum, quod promisit soluere, *ad tex. in l. hæredes, §. idem iuris, ff. famil. hercis. vbi Odofred.* qui
6 subdit, quod pignus obligatum à defuncto prò censu, si vnus ex hæredibus soluerit partem suā adhuc pignus vendi potest, & per consequens pœna commissa est, non obstante partis solutione, faciunt ad hæc *tex. in l. stipulationem la prima, §. vlt. ff. de verb. obligat.* vbi pœna committitur, si prò parte fuerit contrauentum stipulationi, *concordat tex. in l. in executione, §. si item, ff. eod. notat apertè Ias. in l. 2. num. 19. C. de iure emphit.*

7 Rursus releuij soluendi conditio indiuidua esse videtur, vt modo dixi, cū tex. constitutionis dicat *recepto verumtamen releuio*, ergo requirit, quòd tantùm releuium sit solutum, ideò particulare eius implementum releuare nō videtur illum, qui pœnam cupit euitare, *l. cui fundus, ff. de condit. & demonstrat. Afflict. decis. 153.*

8 Item feudum regulariter conceditur, vt vassallus seruitium præstet Domino, quod seruitium integrè præsta-
9 ri debet, vt inferiùs dicam, quo casu obstat illa communis regula, nil actū videri, cum aliquid superest agendum, *l. penult. in fine, C. de his, quib. vt indign. l. si defensor, §. an ergo, ff. de interrogator. action.*

Stringit hanc sententiam, eamque
10 comprobat communis illa Doctorum sententia de emphiteuta non soluente canonem per triennium, vt si soluerit partem, vel non integrum, adhuc emphiteutam esse priuandum, cum soluēs partem, videtur non soluisse totum, & ideò nō potest agi ad seruitium, *secundum Bart. in l. in commodato, §. duobus, ff. comodati, Afflict. d. decis. 153. num. 21.*
11 particularis enim solutio non sufficit ad euitandam pœnam, *Ias. in l. 2. num. 57. C. de iure emphit.* Et canonis parte
12 soluta adhùc fuisse locum caducitatis
¶ refert decisum *Afflict. d. decis. 153. Benintend. decis. 4.* Item standum est ver-
13 bis legis, nec eius sēsum debemus ex-

torquere. Constitutio enim loquitur *recepto verùtamen releuio, pròut moris est*, pondera mecum, dicit, *recepto releuio*, ergo requirit, quòd integrè sit solutũ, aliàs semper, quod deest aliqua pars non potest dici solutum integrè releuium, vt supra annuimus.

14 Item si fuerit facta pax cum Titio, & eius hæredibus, & apposita pœna pro contraueniente, si in parte fuerit contrauentione, vt quia vnus ex hæredibus offenderit Titium, eiusq; hæredes, adhùc pœna debet exigi, ità post *Bartol. in l. stipulationum, §. item ex facto, notat, & firmat ibi Iacob. de Arena, ff. de verb. oblig.*

Clara est enim iuris regula, quod
15 particularis solutio inuito creditore non est solutio, sed ipso volente est solutio, *l. tutor, §. Lucius, ff. de vsuris*, ideò si fiscus renuit talem solutionem particularem, pœna non euitabitur, *ita Afflict. d. decis.* 153.

His tamen non obstantibus, & alijs, quæ in contrarium adduci possent, sal-
16 uo semper saniori iudicio, contrarium puto de iure posse sustineri, vt vassallus in casu proposito non teneatur ad duplicatum releuium.

Prò quo facit, quod notatur de adoha, & releuio, idẽ quasi semper esse iudicium, prout supra diximus, quo po-
17 sito, *Afflict. in cap. 1. §. sed nec alia iustior num.* 24. *quæ sit prima causa benefic. amict.* ex mente *Andr. Iser.* notat, quòd soluens adoham non integram, sed partem aliquam, & sic adoham diminutam, licet alias de iure communi feudo priuabatur, tamen dicit Afflict. non puniri amissione feudi, sed extraordinariè, pròut etiam ille, qui non præstat seruitium integrum, sed partẽ aliquam, & sic diminutum, sed pœna ordinaria ob non solutum releuium est solutio duplicati, ergo ille, qui præstat releuium diminutum non est puniendus dicta pœna ordinaria, & sic duplicato releuio.

Sed vlteriùs *Frecc. lib. 3. de subfeud. tit. de different. inter feuda quaternat. & de tabul. num.* 24. *quem sequitur Nicol. Intrigliol. cent. 1. quæst.* 45. *nu.* 200. dicit quòd si vassallus soluerit partem seruitij, vel adohæ, & sic non integram, sed diminutam, non ex hoc perdit feudum in Regno nostro, sed potiùs admictitur ad compositionem, & sic ad pœnam extraordinariam, vt inferiùs dicam, *ex cap. Regis Roberti, de quibus meminit Andr. in cap. 1. quo temp. mil. vbi Nard. Lyparul. plura refert, eaq; ponit Ayell. de iure adoha num.* 72.

Prò quo facit, quod notat *Bald. in l. de lege, §. vlt. ff. de leg. commissor.* vbi tradit, quod emptor, qui fecerat pactũ de retrouendendo soluto pretio, si partem pretij accepit, non autem totum, adhuc potest compelli ad retrouendendum, quia idem est, ac si totũ accepisset, *Bal. sequitur Carol. Ruin. consil.* 151. *incip. circa dubia col. 4. nu. 5. & 6. vol. 3. Andr. Tyraquell. de retract. conuention. §. 1. glos. 2. num. 19. vers. idemque tradit Bald.*

Sed aduerto, quod Freccia licet tacitè admictere videatur, quòd de iure communi feudorum talis vassallus soluens seruitium diminutum, debet priuari feudo, hoc tamen non procedit, vt inferiùs dicam. Nec vim facit *tex. in c. 1. quib. mod. feud. amict.* vbi si partem feudi alienauero, vel amplius partem libellario nomine dedero, tunc feudum in totum amictitur, *ita hunc tex. inducit Carolus à Kbicbeberg. in suo discursu de feud. ex pacto, & prouidentia cap. 5. num.* 512. dicit enim tex. his omnibus casibus feudum ad Dominũ reuerti, & inter alios casus erat alienatio partis feudi.

Quam sententiam probat *tex. in cap.*
19 *adhoc hic finitur lex*, vbi vassallus tunc feudo priuatur, quando nullum seruitium præstitit, vel illud præstare renuerit interpellatus à Domino, vel si diù steterit ad illud præstandum. In casu autem nostro non potest dici, quod nullum releuium est solutum, vel cessa-

tum

eum à solutione releuij, cum soluerit quantum potuerit, vndè non conueniunt ei verba consuetudinis dicentis quòd qui nō soluit releuium intrà annum, & diem soluat duplicatum. Nec potest dici, quod iste talis renuit soluere releuium interpellatus, nec potest dici, quod diù steterit, cum ipse iam ceperit soluere, & intrà annum, & per consequens nullo sanè modo dici potest cessatum esse à solutione, cum pœna duplicati releuij imponatur illi, qui nullum releuium soluit. Aliud
20 præterea est non seruire, aliud seruire, & insufficienter, pęna autem priuatio-
21 nis feudi ob seruitium non præstitum ei demum imponitur, qui nullum seruitium præstitit, vel interpellatus non seruierit, *cap. sancimus de feud. sine culp. non amitt. d. cap. sed nec alia iustior, quæ fuit prima causa benefic. amitt.* Vnde cum hic simus in pœnalibus, vbi stricta est facienda interpretatio vulgat.
22 iuribus; meritò dispositio de illo, qui nullum seruitium præstitit, non est tradenda ad illum, qui seruitium insufficiens pręstitit, cum hoc maximè naturali equitati refragetur, vassallum nullum omninò seruitium non præstātem, parem esse vassallo præstanti seruitium, sed insufficiens, & vnum, atq; alterum eadem pœna puniri, semper
23 enim ad absoluendum, quam ad condemnandum promptiores esse debemus, *l. Arrianus, ff. de action. & obligat.*
23 & maximè in causis feudalibus in amissione feudi, in qua iudex semper æquitatem præ oculis habere debet, eique obsecundare, *cap. 1. §. prædictis, vers. ideoq; quæ fuit prima causa benefic.*
24 *amitt.* & in causis amissionis feudi proniores ad absoluendum, quam ad condemnandum esse debent iudices, *d. cap. ad hoc, Marin. Freccia de subfeud. lib. 3. tit. de differ. inter feud. plan. & quaternat. num.* 24. qui in terminis nostris loquitur, & per cōsequens soluenti partem releuij, cum non possit dici cessauisse eum à solutione releuij, nec renuisse soluere, dum soluerit partem, nec diù stetisse ad soluendum, cum iam inceperit soluere intrà legitima tempora, meritò pœna consuetudinis conuenire minimè debet, & sic duplicatum.

Secundo, hęc pœna duplicati releuij, non ex cōsuetudinibus feudalibus
25 fluxit, sed processit ex more, siue consuetudine quadam in Regno, secundū doctrinam *Andr. in hac constit. post mortem, & in c. 1. de cap. Corrad. & post eum Freccia d. author.* 3. estq; expeditum in hoc Regno apud omnes Regnicolas, ideò quia ista consuetudo est odiosa, adhibita tamen declaratione, de quā supra, dum in odium, & pœnam non soluentium releuium est introducta, & quatenus subrogata est in locū amissionis, (licet ex gratia fluxit, & munificentia Regum) ideò non est trahenda ad illos, qui licet nō integrè soluerint, tamen inceperunt soluere, ideoq; restringenda est tantum in casu suo proprio, in quo loquitur secundum vulgata iura, & sic in non soluente. Vnde si vis dicere, quòd adhuc pœna est cō-
26 missa, aduertendum est, quod quando in iure causa priuationis feudi non est expressa (prout est hæc non soluti releuij, quæ ex consuetudine in Regno inducta est, nec in scriptis redapta)
77 oportet vt similis sit, vel mitior illis, pœnis, quæ enumeratę sunt ab eodem iure, *cap. 1. §. dictis, ibi si qua fuerit, quæ fuit prima causa benefic. amitt.* talis enim non est causa istius, qui soluit partem, cum nec similis, quia soluit partē, nec maior cum in parte adimpleuit. Est
28 benè verùm, quod peccasse dicitur, sed longè minùs, quam ille, qui releuiū non pręstitit, ergo cū non sit causa similis, nec maior, non potest trahi cōsequentia, Non soluit totum, sed partem, ergo feudo priuandus, & per consequens duplicatum releuium soluendum; Iniquum est enim pari pœna puniri illum, qui magis peccauit, & qui minùs, repugnante etiam regula, quod pœna debet commensurari delicto, vt infrà dicam. Con-

Confirmatur hæc, quę dixi *ex tex. in*
29 *l. Iulianus, §. sed si quis, & l. si quis hominem, ff. ad exhibend.* vbi habetur, q. si quis tenetur ad exhibendam rem aliquam, vel factum aliquod sub certa pœna, & rem illam exhibuerit diminutam in aliqua parte, vel factū illud, quod tenetur adimplere, non adimplet in totum, & sufficienter, sed in parte, & insufficienter, adhuc euitare debet pœnam, quam alias euitare nec poterit, si nil, vel factam non præstat, *l. 3. §. præterea, l. Celsus, & idem Iulianus, ff. ad exhibend.*

Quare cum hic vassallus non possit dici nullum releuium soluisse, sed tantùm dici potest, quod non soluit sufficienter, & sic totum, quę insufficiens solutio, siuè factum insufficiēs prodest ad euitandam pœnam duplicati rele-
30 uij, & sic ordinariam, vt habetur *ex c. 1. vers. strenuus de feud. cognit.* & deducitur clarè non esse locum pœnæ, & sic duplicato releuio, facit regula, quod agnitio partis, arguit agnitionem totius, *Bartol. in l. ex duobus, & in l. si is qui res, ff. de legat. 2.* non est enim præsumendum fiscum, qui propria authoritate potest totum releuium sibi solui facere, soliùs partis fuisse contentū, ex quo hoc sibi damnosum esse videtur, *argum. l. planè, ff. fam. hercifcund. l. tutor, & l. Lucius, ff. de vsuris.* Serui-
31 tium enim diminutè, & non integrum præstans non potest puniri, vt infidelis *Octauius Bammacar. in cap. vassallus, q. 3. nu. 31. si de feud. defunct.* in eo tantùm peccare dicitur, ex quo diminutè præstitit seruitium, non autem, quod nullum præstitit.

Quinimmò vulgata est regula, quod
32 animus, & intentio distinguunt maleficia, & delicta, hic autem talis, qui soluit partem releuij, quidnā habuit in animo, & intentione, nisi soluere totū releuium, quod facilè dignoscitur ex eo; nam incepit soluere, ergo dum incepit soluere verisimile videtur, quod eius animus, & intentio fuerit residuum, & sic totum soluere, cùm qui
33 cæpit morem gerere domino seruiendo, videtur verisimile non esse in residuo sui officij de futurum, nisi difficultate, vel alia iusta de causa præpeditus fuerit, ideoq; meretur excusationem, *d. §. sed nec alia iustior, vers. aliud quæ fuit prima causa benefic. amici.* Quod
34 si Dominus vassallum, eò quod seruitium totum non præstauit, sed tantùm in parte, vellet feudo priuare, tunc inhonestum esset Domino, & minimè decens, cum nulla fraus in hoc posset excogitari in vassallo, nec malum ingenium, dum cæpit soluere, quod inter Vassallum, & Dominum esse non debet, *cap. quoniam de prohib. feud. alienat. per Lothar.*

35 Deniq; pœna commensurari debet delicto, & transgressioni, *l. rescriptum, vbi DD. ff. de his, quib. vt indign.* & in pœnalibus semper mitior pœna est sequenda, *cap. in pœnis de reg. iuris in 6. l. interpretatione, ff. de pœnis*, vassallus autem soluens partem releuij, minùs deliquit (si delicto adscribere volumus) quam qui nullum releuium soluit, ergo si commēsuremus delictum huiusmodi vassalli soluentis partem, cum illo, qui nullum releuium soluit, certū est, quod maius est delictum illius, qui nihil soluit, quam qui partem, ergo qua ratione, quaque via dicendum est hunc qui soluit partem, minusq, delinquentem esse puniendum eadē pœna, qua punitur, qui maius deliquit nullum soluēdo releuium, repugnante naturali æquitate suadente pœnam esse delicto commensurandam, quod si hoc admitteremus, sequeretur longè maiorem, & excessiuam esse pœnā, quam delictum requirit, & eadem, & pari pœna puniri illum, qui minùs deliquit, & qui maiùs deliquit refragantibus supra dictis.

Tantò magis in hoc casu, cum non agamus de feudo acquirendo, vel recuperando, sed de retinendo, quæ re-
37 tentio fauorabilior est, & multò faciliùs

ſius conceditur, quam acquiſitio, vel recuperatio, *l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. ſi in area, §. ex quibus, ff. de cond. indeb. Decian. conſ.* 29. *num.* 92. *vol.* 2. nec ſi regulæ aliquæ in contrarium facerent obſtant, conſiderato priùs, ſi vel nè loquatur de acquiſitione recuperatione, vel retentione

38 rei. Ex quibus autumo vaſſallum ſoluentem partem releuij nō eſſe mulctandum pœna duplicati releuij, quæ opinio, & iuri, & æquitati conſona videtur, vt iam diximus, prout hanc ſententiam poſt *Bald Ruin. Tyraquell. infra allegandos in* 13. *declaratione, & ſupra allegatos, tenet Ludolph. Schrad. de feud. par.* 2. *nonæ partis principalis ſectio* 14. *nu.* 23. *verſ. nono concludo, in verb. idem quoq; iuris*, vbi dicit, quod ſi poſt commiſſam

39 feloniam Dominus feudi à vaſſallo receperit tantum partem ſeruitij, vel pēſionis, ſiue canonis, vel alterius debiti, non poteſt Dominus ad feudi priuationem agere allegans Tyraquell.

Declara primo, hanc concluſionem

40 tanto magis procedere, quando huic ſolutioni de releuio factę non integrè, aliqua modica pars deeſſet iuxta tradita de ſeruitio in præcedenti, & ita tenet *Iul. Clarus in §. emphiteuſis q.* 8. *num.* 4. *Andr. Fachineus controuerſ. lib.* 1. *cap.* 96. *verſ. ſecundus caſus, Benintend. deciſ.* 6. *num.* 2. *vbi alios allegat.*

Declara ſecundo, quod ſi ſecundum hanc veridicam ſententiam non eſſet

41 iudicatum, ſed condemnatum vaſſallus ad pœnam duplicati, tunc quia in parte vaſſallus paruit Domino ſoluendo partem releuij, in ea parte obſtat Domino exceptio, *ità glo. in d. l. hæredes §. idem iuris, in verbo partem ſuam.* Quæ

42 pars ſoluta (ſi adhùc non obſtante hac exceptione cōtra vaſſallum ad duplicati releuij pęnam ageretur) debet imputari in pęnam, & ſic reſiduū exigere, non autem vltrà partem, totum duplicatum exigere, ſed partem ſolutam retinere, ad tradita ex mēte *Azonis in d. glo. in d. §. idem iuris*, & hæc loco tertiæ declarationis.

Declara quartò, tanto magis hanc ſententiam procedere, quando iſta ſo-

43 lutio in parte non proceſſit ex malitia ſed ex errore, vel aliqua iuſta cauſa, *vt aduertit Benintend. deciſ.* 6. *circa medium*, loquens in emphiteuta.

Declara quinto, non eſſe locum ſo-

44 lutioni, ſiuè pęnæ duplicati releuij ob partem ſolutam, ſi poſt dictam partem ſolutam Dominus inueſtituram fecerit; tunc enim videtur remiſiſſe pęnam vulgatis iuribus *Schrader. de feud. par.* 6. *cap.* 2. *num.* 78.

Declara ſextò, ſi poſt dictā partis ſo-

45 lutionem vaſſallus ſeruitium obtulit, & Dominus illud acceperit, tūc enim pœnam remictere videtur, *DD. in cap.* 1. *quo temp. miles, & alios allegat Menoch. conſ.* 304. *num.* 56. *Roſental. cap.* 10. *concluſ.* 38. *num.* 4.

Declara ſeptimo, ſi poſtea Domi-

46 nus vaſſallum requiſierit ad ſeruiendum, & vaſſallus obediuerit veniendo ad ſeruitium, tunc pęnam remictere dicitur Dominus, *ita ex l. Aemilius, verſ. dicebam, ff. de minor. l. poſt diem, ff. de leg. commiſſ. Salyc. in l. lege commiſſoria, C. de pact. inter empt. & vend. glo. — tit.* 1. *§.* 14. *num.* 45. *Tyraquel. de retract. conuent. glo.* 2. *num.* 61. *Ludolph. Schrad. de feud. par.* 2. *nonæ par. princip. ſectio* 14. *num.* 23. *Nicol. Intrigliol. de feud. cent.* 1. *q.* 38. *num.* 121.

Declara octauo, non procedere ſu-

47 pradictam concluſionem ſi vaſſallus fuerit interpellatus, vt ſolueret integrum releuium, & Dominus receperit talem ſolutionem in parte, ſed fuerit proteſtatus nullum ſibi inferri præiudicium circa releuij duplicati ſolutionem; tunc enim ſibi non præiudicat, vt dixi ſupra *ex l. tutor, §. Lucius, ff. de vſur.*

Declara nono, quod & ſi vaſſallus

48 tranſegerit cum fiſco ſuper quæſtione releuij, adhuc nō poteſt dici, quod habetur prò confeſſo, releuium non eſſe ſolutum, & per conſequens pęnam dupli-

plicati esse commissam, ità vt vassallo transigente super priuatione feudi ob feloniam, tenet post *Ludolph. Schrader. par. 2. nona partis princip. sectio 13. num. 164. Rosental. de feud. cap. 12. conclus. 19. num. 70. & seq.*

Declara decimo, quod etsi vassallus
49 se submiserit beneplacito Domini, adhuc est dicendum illum non esse confessum, ex doctrina permultorum Doctorum, *tenet Ludolph. Schrader. d. loco proximè citato num. 162. vers. idem quoq;* vbi alias ponit declarationes circa submissionem vassalli ergà Dominum, *Rosental. d. loco num. 72.*

Declara vndecimo, tātò magis procedere supradictam sententiam si solu-
50 tio defecerit in aliqua parte minima, ita in emphiteuta, *Vera decis. decis. 300. par. 2. Ant. Sola in consil. Sabaud. in commentar. antiquis glo. 1. super decreto licet num. 14. tit. de iure emphiteutico.*

Declara duodecimo, vassallum sol-
51 uentem partem releuij non esse mulctandum si Dominus acceptauerit dictam partem releuij, ita in emphiteuta refert decisum *Afflict. decis. 153.* quod secùs esset si dominus renituerit accipere partem releuij, quia tunc procederet contraria opinio, nempè soluendum duplicatum releuium, cum eius solutio debeat esse integra, & vnica, vt est dictum, per quo vide, quæ ponit *Afflict. ibidem, & Vrsill. num. 3.* qui concludit ex multorum authoritate, quòd per receptionē partis canonis Dominus sibi præiudicat.

Declara decimotertio, & amplia
52 non solum in simplici releuio, sed etiā in duplicato, vt si post commissam pęnam, dominus partem simplicis releuij acceperit, quia adhuc Dominus non potest agere ad duplicatum, ità concludas ex ijs, quę dixi supra, *ex Bald. in d. l. de lege, §. vltim. ff. de lege commissor. Ruin. cons. 151. lib. 3. Andr. Tyraquell. de retract. conuention. §. 1. glo. 2. num. 59. vers. idemque*, & ad materiam feloniæ sine priuationis feudi applicat, & ita tenet *Ludolph. Schrader. de feud. par. 2. nona part. princip. sectio 14. num. 23. vers. nono concludo, in verbo idem quoq; iuris.*

Qua cōclusione prò vera (prout est)
53 posita, nec vim contra eam faciunt, quæ prò contraria adducta fuere, *prout tex. in l. hæredes, §. idem iuris, ff. famil. herciscund.* cum concordantibus ibi allegatis; procedunt enim in pęna conuentionali, vt quando pęna conuencta est inter partes, tunc enim tota exigitur; nos autem sumus in pęna inducta à lege, & per consequens mitiùs est agendum cum lege, eiusque dispositis, quam cum homine, & cum ijs, quæ ab homine conuencta, siue disposita, siue ordinata fuere, *secundum glo. & DD. in l. Celsus, ff. de arbitr. iudic. ex tex. in l. si cum dies, §. fin. ff. eod. Bartol. in l. amplius num. 2. ff. rem rat. haber. Thom. Minad. cons. 8. num. 9. Menoch. cons. 132. nu. 14.*

54 Similiter non obstat regula illa *ex l. cui fundus, ff. de cond. & demonstrat.* quòd particulare adimplementum non videtur releuare illum, qui tenetur ad totum; nam releuij, siuè seruirij feudalis præstario nō per modum conditionis adiicitur, sed feudum conceditur vt Vassallus fideliter seruiat, *cap. 1. in fine ex quib. caus. feud. amict.* sic releuiū soluitur pro inuestitura, vt supra diximus in 3. q. p. p.

Quinimmò si admictimus solutionē
55 releuii conditionem continere, vt non concedatur inuestitura, nisi soluatur releuium, cum cōstitutio loquatur per ablatiuum absolutum, qui quandoque importat conditionem, tamen negari non potest non defecisse conditionem ob non præstitum releuium, cū vassallus iam cæpit præstare releuium, licet non sufficienter præstiterit ex æquitate iudicando, vt supra.

56 Similiter nec obstare videtur regula *l. penult. in fine, C de his quib. vt indign.* illa enim regula procedit in iis, quę largam admictunt interpretationem, hic verò sumus in pęnalibus, & odiosis, in quibus stricta fit interpretatio, & ver-

ba

ba strictè accipienda sunt, nec vltra propriam significationem accipiendā, *cap. odia de reg. iuris in 6. Decius latè post alios in l. factum, §. in pœnalibus num. 3. & seq. ff. de reg. iur.*

Nec deniq; obstat communis illa
57 (quam pro absoluta diximus) sententia de emphiteuta non soluente canonem integrum, & sic quòd pro parte non soluta priuetur tota emphiteusi, illa namq; non procedit sine contradictore; sunt namq; multi, qui contrarium tenent, vt est *Iaf. in l. in executione, §. si ita num. 3. ff. de verb. oblig. Paul. Picus in repet. auth. præterea num. 12. C. vnde vir, & vxor. Guid. Pap. decis. 174. Petr. Benintend. decis. 6. Iul. Clar. in §. emphiteus. q. 8. num. 4. Fachin. controuers. iuris lib. 1. cap. 96.* & procedit simpliciter, secùs autem Domino volente, *Afflict. decis. 153.*

Vltima ratio non obstat, quia pro-
58 cedit quando fiscus renuit recipere talem solutionem in parte, tunc certū est, quòd regula procedit creditore nolente particularem solutionem, at nos sumus in casu, in quo fiscus recepit particularem solutionem, ideoque dum illam recepit videtur consensisse diuisioni solutionis, & ideò sibi præiudicauit, prout in emphiteuta, refert decisum *Afflict. d. decis.* 153. quod si fiscus talem solutionem in parte non admitteret, certum est quòd pœna committeretur in toto.

Ex quibus concludendum videtur, vassallum soluentem partem releuij intrà legitima tempora, admissis declarationibus supra positis, non posse cōdemnari ad soluendum duplicatum releuium, & ita sentio ego, qui hanc meam sententiam, & iuri, & æquitati naturali consonam existimo. Et ita
59 in emphiteuta partem canonis soluē-
¶ tem fuisse decisum refert, vt non cadat in commissum, *Guid. Pap. q. 174. Magon. decis. Lucens. 34.* non tamen negando, quin contraria opinio satis videatur vrgere ex rationibus supra relatis.

ARGVMENTVM.

An ex solutione partis releuij (non constito de integra solutione) præsumatur totum releuium esse solutum, excitatur quæstio, in cuius resolutione etsi affirmatiuæ sententiæ locum dari ex ratione videatur, tamen contraria amplectitur opinio, vt fiscus ad residuum possit agere, non autem ad pœnam, vt in præcedenti. Et quid si fiscus bona vassalli administrasset, & quid si ad fiscum aliqua bonorū vassalli quantitas peruenisset, an cesset præsumptio.

SVMMARIVM.

1 *Solutio partis releuij cum lapsu temporis, an faciat præsumi totum releuium esse solutum, disparem hanc quæstionem cum præcedenti esse proponitur sub nu. 1.*
2 *Agnitio partis arguit agnitionem totius.*
3 *Fiscus ex quo sibi de toto releuio potest satisfacere, præsumitur de toto sibi satisfecisse, non obstante partis receptione.*
3 *Fiscus non obstante partis solutione potest agere ad residuum releuij.*
5 *Factum non præsumitur nisi probetur.*
6 *Solutionem, qui prætendit integram, probare debet.*
7 *Parte soluta, fiscus si habuerit in sui posse bona debitoris, præsumitur de toto credito sibi satisfecisse.*
8 *Fiscus diligens est in exigendo.*
9 *Parte aliqua bonorum debitoris ad fiscum peruenta, præsumitur de toto sibi satisfecisse si pars crediti apparet soluta.*

QVÆSTIO XII.

Dissimilem hanc à præcedēti quæstionem fateor, in ea enim ponitur apparere releuium non integrum esse solutum, hic verò supponitur solutio partis, sed solutio totius

tius non apparet, ideò quæritur, an
5 præsumendum sit (eò quod vassallum partem soluisse constat) totum soluisse releuium. In cuius quæstionis resolutione omninò recedimus à terminis præcedentis quęstionis, in qua cõcurrere præsupposuimus lapsum tẽporis, In hac verò nequaquam.

Stat enim quæstio in hoc tantùm puncto simpliciter, an ex solutione partis releuij præsumatur solutio totius, adeòut pœna euitetur.

Et licet pro vassallo faciat regula,
2 quod agnitio partis arguat agnitionẽ totius, *secundum Bartol. in l. ex duobus & in l. si is fuerit de legat. 2. Afflict. decis. 13. num. 21.* Item fiscus semper habet
3 manus longas, & ad sui libitum præcisè in hac materia releuij sibi satisfieri facit, iusto tamen tempore intercedẽte de toto releuio, & per consequens ille, qui sibi de toto potest satisfacere, non est præsumendum solam partem sibi solui facere, ex quo ei damnosum, *argum. tex. in l. planè, ff. famil. hæ. cis. Afflict. d. decis. 13. num. 20.*

Contrariam tamen existimo veriorem
4 sentẽtiam, vt in casu proposito fiscus possit agere ad residuum, cum soluens partem non videatur soluisse totum, & creditor non obstante solutione partis ad residuum agere possit, *ex doctrina Bartol. in l. in cõmodato, §. duobus, ff. commodati, quam doctrinam sequitur Afflict. d. decis. 13. num. 21. circa medium.*

Insuper solutio integra releuij requirit factum partium, nempè solutionem vassalli, & receptionem fisci, &
5 facta non præsumuntur, nisi probentur *l. in bello, §. facta, ff. de captiu. & postlim. reuers. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 18. & nos in præcedenti.* Item, qui
6 solutionem prætendit esse factam illã probare debet, *l. quinquaginta, ff. de probation. Bald. cons. 408. col. 1. vol. 5. Aymon Crauett. cons. 213. num. 1.*

Declara tamen hanc conclusionem
7 non procedere si fiscus forsam in sui posse habuisset bona sui vassalli, eaque administrauit, tunc coniectura esset, (& si pars fuerit soluta) quod totum, integrumque releuium sibi exoluerit, ita in creditore, & debitore, quales sũt fiscus, & vassallus, in hac materia probat *Afflict. d. decis. 13. num. 10. vers. ad præsumendum, Menoch. præsumpt. lib. 3. præsumpt. 135. num. 11. & 12.* eo enim casu quando administrat, non est pręsumendum suam facere iacturam, sed exegisse, *Afflict. decis. 13. num. 13. vers. adducitur quarto, Menoch. d. num. 12. &*
8 *13.* Tantò magis hoc est præsumendũ in fisco, qui diligens est in exigendo, hoc enim casu totum sibi soluisse præsumendum est, *Menoch. d. loco num. 14.*

Declara insuper si ad fiscum peruenerit
9 aliqua quantitas bonorũ vassalli, ex quibus potuit sibi retinere totum releuium, & tamen pars tantum apparet soluta, tunc coniectura est, quod totum sibi retinuit cum facere hoc potuerit, ita in specie *Afflict. d. decis. 13. num. 20. vers. octaua.* Et quia hic veniret etiam discutiendum, cui nam incũberet onus probandi hanc solutionem releuij factam, vel factam non esse, in sequentem reijcio quæstionem.

ARGVMENTVM.

Releuium esse solutum, vel non, huius probationis onus, an vassallo, vel Domino incumbat ex præcedenti infertur, & collatis permultis medijs de vassallo, vt ipse teneatur fundare seruitium esse præstitum fisco negante, & in solutione releuij ex sententia Isern. In canone, & inuestitura perita intra legitima tempora. Et in emphiteuta, affirmante, Domino autem negante, esse emphiteutæ onus probare canonis solutionem. Et demum resolutis nonnullis tacitis, quæ fieri possent argumentis, pro fisco firmatur conclusio

cx

ex Isern. doctrina, quæ varijs declaratur modis. Quid autem sit statuendum si hoc releuium à fisco alteri fuerit giratum. Item vt nec probatum dicatur si transactio interuenerit de duplicati pœna. Item si memoriale prò gratia porrexerit, quod memoriale cum protestatione est porrigendũ. Item vt nec probatum dicatur per extraiudiciales probationes, nec per præsumptiones, vel coniecturas, nec per iuramentum suppletorium, nec purgatorium, nec iudiciale. Deque cæteris probandis medijs remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *PRobandi onus releuium esse solutum cui incumbit Domino, vel vassallo.*
2 *Fisco sufficit negare releuium non esse solutum, dum suam habet fundatam intentionem.*
3 *Releuium vt sit solutum, vel ne, recurritur ad registra.*
4 *Vassallo incumbit onus probandi seruitiu præstitisse, inuestituram petijsse, &c. Domino negante.*
5 *Emphiteutæ incumbit onus probandi canonem soluisse, Domino negante.*
6 *Onus probandi solutionem incumbit debitori, non autem creditori, & num. 8.*
7 *Vassallo incumbit onus probandi releuium esse solutum.*
9 *Fundans se in negatiua, non tenetur illam probare, quando actor tenetur ad dandum, vel faciendum.*
10 *Bartoli doctrina dicentis, quod alleganti negatiuam tenetur probare, reijcitur.*
11 *Factum actoris, quando dependet ex dispositione iuris, tunc Domino neganti incumbit onus probandi.*
12 *Quando ex dispositione pacti, vel conuentionis, tunc vassallo incumbit onus probandi.*
13 *Distinctio quando factum actoris dependet ex lege, vel conuentione cui incumbat onus probandi negatiuam? reijcitur in hac releuij materia.*
14 *Consuetudo releuij primæuam originem ducere videtur ex pacto, siue conuentione inter vassallos, & dominos.*
15 *Consuetudinem descendere ex pacto consideratur.*
16 *Releuium duplicatum ex pacto descendere consideratur.*
17 *Releuium si esset giratum à Regia Curia alicui tertio, adhuc onus probandi competit vassallo.*
18 *Transactio vassalli cum fisco super releuio probat releuium esse solutum.*
19 *Probatio non soluti releuij, nec inducitur ex memoriali porrecto Domino per vassallũ submittendo se gratiæ Domini.*
20 *Idem si se submisisset vassallus beneplacito, discretioni, &c. adeò vt se remittere ad manus Domini.*
21 *Cautela apponenda in memoriali prò gratia releuij refertur prò vassallo.*
22 *Pœna duplicati releuij non probatur per extraiudicialem probationem.*
23 *Duplicatum releuium deberi probatur per violentissimas, & vrgentissimas probationes, non autem leues.*
24 *In pœna duplicati releuij nec admittitur iuramentum suppletorium.*
25 *Nec iuramentum purgatorium. Nec iuramentum iudiciale num. 26.*
27 *De materia probandi causas amissionis feudi, & sic duplicati releuii remissiuè.*

QVÆSTIO XIII.

Vplicati releuij pœna in Regno nostro ex gratia in locum amissionis feudi ob non peritam inuestiturã intẽpore, successit vt toties diximus ex Andr. de Isern. Freccia, & alijs allegatis in principio huius tractatus, quod prò principio pono.

Quo posito quæro dum vertitur lis inter fiscum, & vassallum, si vel nè releuium fuerit solutum, cui nam hæc
1 probatio incumbit, Domino, vel vassallo? an vassallo sufficeret dixisse so-

lutum, vel sufficere Domino negasse.
3 Quippè fiscus habet prò se præsũptionem, vt supra diximus, & fundatam intentionem, & ideò probare non tenetur seruitium non esse prestitum, sed sufficit, vt neget illud non esse præstitum, *vt decidunt Franc. Herculan. de probation. negatiuis num. 35. Andr. Kobl. in suo tract. de seruitijs feudal. tit. de amiss. feud. ob seruitium non præstitum nu. 122. Ludolph. Schrader. de feud. part. 2. nonæ part. principal. sectio. 12. num. 23. & seq. Henrich. à Rosental. de iudicijs, siuè controuers. feudal. cap. 12. concl. 19. num. 44. & seq.* vbi regulam adducit, quod factum negantis prò rerum natura nulla est probatio.

Et in solutione releuij, vt illud si vel nè fuerit solutum, probetur recurrendo ad registra, *ita Andr. de Isern. in cap. 1. §. in hostenditijs de cap. Corrad.* Vassallus enim prætendens se canonem soluisse, & seruitium præstitisse, & inuestituram intra annum petijsse, & domino negante canonem non esse solutum, seruitium non esse præstitum, inuestituram non esse petitam, his omnibus casibus vassallo incumbere onus probandi illud, aut illud factum, adimpletumuè esse, tradunt *Ludolph. Schrader. Rosental. Herculan. Andr. Kobl. cæteriq; supra allegati.*

Comprobatur ex eo, quod de emphiteuta, & domino deciditur super
5 probatione si vel nè fuerit canon solutum, vt emphiteuta affirmante, Domino autem negante canone non esse solutum, tunc emphiteutæ incumbere onus probandi se canonem soluisse tradunt, *glos. in l. 2. in verbo repellera, vers. item si quis probauit, & ibi Cyn. Bald. cæteriq; Bartol. num. 9. Ias. num. 132. & seq. C. de iure emphit. Speculat. tit. de locat. & conduct. §. nunc aliqua, vers. trigesimo primo, vbi add. Andr. post Imol. Ancharan. Bart. Iason. concludit idem Ludolph. Schrader. d. loco num. 24. Rosental. d. loco num. 44. vbi alios alleg. Comers. cons. 79. in princ. Andr. Kobl. d. loco num. 124.*

Quippè Domininus pro releuio est
6 creditor super feudo, vt in princip. huius tractatus q. 1. iam satis superque deduximus, & vassallus debitor est cẽsendus, sed creditor agens contrà debitorem ob debitum nõ solutum, neutiquam probare tenetur debitum non esse solutum, sed debitori incumbit onus probandi solutionem factam esse si ipse condemnari non vult, *ex tex. in l. 1. C. de probation. l. inutile, C. de reiuend.*
7 *cum similib.* ideò cum fiscus sit creditor pro releuio, & vassallus debitor releuij, meritò fiscus ad releuium, & sic ad creditum agit tamquam creditor, ideò vassallo tamquam creditori neganti probandi onus incumbit, *ità Andr. Kobl. d. loco num. 122.*

Item si quis promisit pecuniam sol-
8 uere intrà præstitum tempus sub pœna, quod fieri potest, *l. si quis maior, C. de transaction.* & creditor agat contrà promissorem ad pecuniam, & pœnam, tunc prætendens pecuniam non esse solutam intrà præfinitum tempus, & conuentus tenetur probare pecuniam esse solutam intrà præfinitum tempus, *ità Thom. Parpall. in repet. d. l. si quis maior num. 103. Herculan. d. tract. de probatiou. negatiua num. 35. Dec. cons. 452. Ludolph. Schrader. d. loco num. 27.* cum
9 fundans se in negatiua non tenetur illam probare, quando aduersarius est obligatus ad dandum, vel præstandum, seù faciendum illud, quod actor factum, vel solutum esse negat, *Imoc. in super his num. 10. de accusatiou. Cynus in l. 2. q. 5. num. 6. vbi post alios Ias. num. 133. C. de iure emphit. Iul. Pacian. de probation. lib. 1. cap. 51. num. 45. Bartol. in l. in illa stipulatione num. 6. vbi Aretin. num. 6. vers. his præmissis, Ias. num. 55. vers. secundo fallit, Ripa num. 15. ff. de verb. obligation. Bal. in l. cum mulier, vers. secundo probatur, ff. soluto matrim.*
10 Nec obstat, quod dixerunt *Bartol. in l. si per alium, §. docere, per illum tex. nu. 2. ff. ne quis cum qui in ius vocat. vbi Bal. num. 2. Castrens. num. 2.* cæteriq, quos

lon-

longa manu allegat *Pacian. de probation. lib. 1. cap. 51. num. 28.* quòd sicuti quis negatiuam allegat, ità & ipse probare tenetur, quisq; enim suæ intentionis fundamentum probare tenetur, licet sit negatiuum; nam in contrarium est communis doctrina, prout dicit *Ias. in l. 2. C. de iure emphiteutico nu. 139.* quod non procedit, quando aduersarius tenetur ad dandum, vel faciendum, prò ut supra diximus.

Sed in contrarium videtur facere
11 differentia, quã faciunt nonnulli DD. dicendo, quod aut obligatio vassalli descendit ex dispositione legis, aut ex pacto, vel conuentione, vt primo casu, Domino incumbat onus probandi, se-
12 cundo casu vassallo, vt concludit *Ripa in repet. l. fin. nu. 187. C. de reuocand. donation.* & proinde cum solutio releuij dependat ex legis dispositione, nempè *Constitutionis Regni post mortem*, videtur quod Domino incũbat onus probãdi.

Ad quam oppositionem ipsemet, qui eam facit respondet *Schrader. d. lo-*
13 *co num. 27. in fine, vers. ego tamen*, dicendo dictam distinctionem nullo modo esse admictẽdam, cum nulla diuersitatis ratio assignari possit inter hunc, & illum casum de obligatione trahẽte originem ex dispositione legis, & ex pacto, cũ indubitati iuris sit, de vtraq; obligatione tam legali, quam ex facto hominis idẽ ius esse statuendum, eo tñ casu, quando nulla diuersitatis ratio militat, *l. non est impossibile, vbi Ias. & DD. ff. de pactis, glo. & DD. in rub. C. de decret. decurion.*

Et hæc solutio releuij, siue obliga-
14 tio ad releuium potest dici etiam ex pacto, & conuentione, quippè si primæuam eius originem (vt suo loco diximus in principio nostri tractatus) ante tempora cõstitutionis dispiciemus, certè descendit ex consuetudine, & pacto, siuè conuentione inter homines Regni, & Reges inducta, quippè consuetudo est quædam lex, quam faciunt sibi homines, & per consequens dicti Regnicolę nostri ante tempus cõstitutionis consenserunt huic consuetudini, & soluerunt Domino. Ex pacto, siuè conuentione fluxisse probatur, quippè pactum est duorum cõsensus, *l. 1. ff. de pactis*, sed dum Regnico-
15 læ soluerunt, & solutioni consenserunt, Reges autem acceptauerunt, & consenserunt ambo in idem, & sic solutioni, ergo ex pacto potest dici fluxisse hanc obligationem soluendi releuium ante constitutionis tempora. Ex quibus nihil apud me dubij remanet, nempè quòd onus probandi in casu prædicto incumbat vassallo, non autem fisco, ex doctrina *Andr. Iserniens.* dicentis, quod ad registra recurrendum est.

Quod idem de pęna duplicati rele-
16 uij statuendum puto, quæ licet ex cõsuetudine descendat, originemq; trahat, vt in prima quæst. huius tractatus dixi; negari tamen non potest quin & pacto posset dici, quod debeatur cum Rex Robertus iam transegit, & composuerit cum feudatarijs huius Regni, vt apparet ex capitulis Regis Roberti, quæ refert, & ponit *Iacob. Ayell. tit. de iure adoha nu. 72.* & transactio est contractus, qui nititur duorum consensu, ergo ex pacto etiam fluxisse (cum duorum consensu nitatur) pœnam duplicati releuij.

Declara tamen hanc cõclusionem
17 procedere nõ solum in casu prædicto, sed etiam si Dominus hoc releuium alteri girasset, dumodo redundaret in vtilitatẽ Domini, vt aduertit *Ludolph. Schrader. d. loco num. 27. vers. prædicta tamen*, qui loquitur in pœna amissionis feudi ob non præstationem seruitij, vel illius, ad quod vassallus obligatus erat ratione feudi, prout est releuium.

Declara secundo, non posse dici probatum ex parte fisci releuium nõ esse
18 solutum, & per consequens pœnam esse commissam si vassallus conuentus ad duplicatum ob nõ solutum simplex releuium intrà legitima tempora transege-

fegerit cum fisco, vel tractatum de transactione habuerit, cum de hac pœna iam Reges nostri munificentissimi iam fecerunt transactionem cum vassallis, vt ex præfatis capitulis Regis Roberti, de quibus *Ayell. d. loco de iure adohæ num. 72. ita ex doctrina DD. in l. si quis maior, C. de transaction. & in l. transigere, ff. eod. tenet Ludolph. Schrader. de feud. par. 2. nonæ par. princip. sectio. 13. num. 164. & post eum Rosental. de feud. cap. 12. num. 70.*

Declara tertio, non dici probatam
19 esse ex parte fisci pœnam duplicati releuij esse commissam, si vassallus pendente hac quæstione porrexerit memoriale Domino Regi, se submictendo gratiæ, veniæ, vel misericordiæ, cũ hoc casu non præsumatur vassallus iuri suo per hæc verba renunciare, neq; probationem facere prò parte Domini, adeòut in eius facultate sit pœnam exigere tamquam probatam pœnam, *ex cap. sanè, & ibi DD. & in cap. veniens de renunciation. tenet Ludolph. Schrader. d. loco num. 162. post eum Rosental. loco supra citato num. 21. sequens Schrader.*

Qui *Schrader. d. loco num. 162.* existi-
20 mat, atque probat idem esse si vassallus se submictat beneplacito Domini, iudicio, vel discretioni, prudentiæ, cõscientiæ arbitrio, honestati, vel potestati, vel si se remittat in manus Domini, & alijs modis quos ponit, & sequitur etiam *Rosental. d. loco num. 70. cum seqq.*

Verùm aduertant vassalli, qui in ca-
21 sibus supradictis, & consimilibus cum Domino feudi tractãt, vel preces Domino porrigunt, vt semper in supplicatione, siuè memoriali addatur, se hoc facere ad maiorem cautelam, vel vt dispendia litis euitent, non autem animo confitendi delictum, vel pœnã commissam esse, & ita tutiùs esse prò vassallo, aduertit ex *Alexand. in l. transigere, vbi Iason num. 20. C. de transaction. Bartol. Ceppoll. cautel. 188. Brederod. in tertio tomo cautel. pagina 6. part. 2. Rosental. dicto loco num. 73.*

Declara quarto, non per hoc probatam esse pœnam duplicari releuij, si
22 Dominus extraiudiciales probationes habeat, illæ enim vassallo non præiudicant, easque prob. tiones minimè valere, *ex Bald. Ripa in l. fin. ex eo tex. C. de reuoc. donation. existimat Schrader. d. loco num. 165. vbi alios allegat,* & dat limitationem ad hoc dictum, nisi copia Iudicis deesset, & periculũ esset in mora.

Declara quinto, vt nec probata di-
23 catur pœna duplicari releuij, si Dominus præsumptiuas, vel coniecturales prò se habeat ꝓbationes, nisi violẽtissimas, & vrgentissimas, *ita ex Ludolph. Schrader. d. loco num. 131.* vbi de communi testatur, & ita sequens *Ludolph. Schrader. tenet Rosental. ibidem num. 85.* loquens in pœna priuationis feudi ob feloniam.

Declara, vt nec in tali causa proba-
24 tio admicti possit per iuramẽtum suppletorium, *vt ex Ripa, Rebuff. Gozad. Bartol. Bald. cæterisq; concludit, rationesq; assignat Schrader. d. sectio. 13. num. 167. Rosental. num. 77. vbi concordantes allegat*
25 *in glosell.* Nec iuramentum purgatorium, *Iacob. de Sancto Georgio in verbo & dicti vassalli num. 29. Schrader. nu. 168.*
26 *Rosental. num. 78.* Nec iuramentum iudiciale, *Schrader. d. loco nu. 169. Ro-*
27 *sental. num. 75.* Cętera de materia probationis causę amissionis feudi, & quomodo probetur, & de modo, & qualitate probationum, *latè per Schrader. d. loco sectio. 13. Rosental. d. conclus. 19. per totam.*

ARGVMENTVM.

Baroni soluenti releuium non esse subueniendum à vassallis probabiliter dubitatur, pròut subuẽtio debetur Imperatori ob coronæ susceptionẽ, vel iter

ad

ad Romam. Contrariũ probatur, hinc incidenter dicitur subuentionem esse concedendam, vel denegandam, multis in casibus. Et quid si concessio fuisset facta in emphiteusim? An etiam emptori cum pacto de retrouendendo debeatur. Item pro maritanda sorore. Quid in feudo nouo. Et quando dos à patre fuisset relicta. Et quid pro monacanda filia, vel sorore, & de quantitate subuentionis prò quolibet foculari. Et quid si essent plures filiæ, vel sorores. Et quid in nepte maritanda ab auo. Et an in matre maritante filiam? & de qua filia intelligenda est constit. quãplurium, & an si filia secundo nuberet, & in quibus casibus debetur vel non remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *Vassalli subuenire tenentur Baroni in oneribus feudi, & proprijs.*

2 *Vassalli an teneantur subuenire Baroni soluenti releuium, dubitatur, & negatur num. 6.*

3 *Subuentio debetur Imperatori suscipienti coronam Imperij.*

4 *Subuentio debetur Domino facienti filium militem.*

5 *Subuentio debetur Prælato possidenti feuda pro sua consecratione.*

6 *Vassalli non tenentur subuenire Baroni soluenti releuium.*

7 *Vassalli tot oneribus grauati, ideo alijs non debent grauari & quantominus.*

8 *Subuentio non debetur, siuè adiutorium, nisi in casibus expressis.*

9 *Subuentio pro releuio fuit omissa per Constit. Regni quan plurium.*

10 *Baro exigens adiutoria extra casus expressos punitur.*

11 *Subuentio debetur etiam si feudum concessum fuerit sub annuo canone in emphiteusim, & decisio refertur.*

12 *Subuentio debetur Baroni ementi feudum adhuc pendente pacto de retrouendendo. Subuentio debetur Baroni etiam si venditio esset limitate facta sub num. 12.*

13 *Subuentio debetur Baroni pro maritanda sorore, non obstante quod soror aliunde dotem haberet.*

14 *Subuentio denegatur Baroni in feudo nouo empto post mortem patris pro maritanda sorore nata ex patre ementis.*

15 *Subuentionem non deberi prò maritanda sorore, cui dos à patre relicta fuit.*

16 *Subuentionem deberi pro maritanda sorore, non obstante quod dos à patre ei fuerit relicta, refertur contraria opinio, & decisio.*

17 *Subuentio debetur Baroni soluenti dotèm sorori à patre relictam.*

18 *Subuentio debetur Baroni pro monacanda filia, vel sorore tempore consecrationis, & num. 21. & tempore nubilis ætatis, num. 28.*

19 *Subuentio quomodo taxatur pro maritaggio, & pro monachaggio ponitur, vt sit primo casu medietas adohæ, secundo casu medietas medietatis adohæ.*

20 *Subuentio debetur tam pro maritãda prima filia, vel sorore, quam pro secunda, & num. 31.*

22 *Subuentio pro maritanda nepte an debeatur, declarat vt debeatur ab auo paterno in casu, quo tenetur ipse dotare neptem.*

23 *Subuentio non debetur auo materno dotãti neptem ex filia.*

24 *Mater tenetur aliquando filiam dotare.*

25 *Mater potest petere subuentionem casu quo est admissa ad dotandam filiam.*

26 *Auus paternus existente filio inope, & dotans eius neptem potest petere subuentionem à vassallis, & num. 26.*

27 *Filia in materia subuentionis intelligitur de legitima, & naturali.*

29 *Subuentio pro maritãda filia spuria, quòd debetur, declaratur.*

30 *Subuentio non debetur quando filia spuria haberet vnde se dotaret.*

31 *Decisio refertur, subuentionem debendam etiam prò maritanda, vel monacanda secunda filia.*

32 *Subuentio debetur pro maritanda filia vidua, quæ alias dotem habuisset, & deperdita illa esset.*

33 *Subuentio non debetur pro maritanda*

filia vidua, quæ dotem alias receptam sua culpa deperdiſſet.

34 *Vel ſi dos repeti non poſſet ab hæredibus viri.*

35 *De ſubuentione à vaſſallis præſtanda pro maritaggio filiarum, & monacatione remiſſiuè.*

36 *Subuentio debetur Baroni prò emenda vnica tantum terra.*

37 *Nec debetur ſubuentio ſi vellet emere vnam iuriſdictionem.*

QVÆSTIO XIV.

Eleuiũ eſt onus ipſius feudatarij, ſiuè Baronis primogeniti
1 iam ſupra diximus q. 7. p. 1. & quia vaſſalli ſẽper, vt plurimũ, ſubuenire ſolẽt Baroni pro ſatisfaciẽdo oneribus feudi, & proprijs, *vt ex Conſtit. quamplurium*, & ibi paſſim DD. Regnicolæ noſtri. Propterea quæro ſi
2 vel nè vaſſalli tenentur ſubuenire Baroni ſoluentis releuium,& ſic onus ob feudum impoſitum, vt ſupra diximus q. 7. par. 1. ex qua ratione videtur dicendum,quod vaſſalli tenentur ſubuenire Baroni, quæ conſequentia clarè deducitur à ſimili; nam & ſi releuium ſoluitur pro inueſtitura, quam Baro accipit de feudo,vt ſupra diximus q.4. par. 1. in princip. & Imperator quando
3 coronatur de Imperio, & illius accipit inueſtituram, vel vadit Romã pro accipienda dicta corona à Summo Pontifice, tunc poteſt petere ſubuentionẽ à vaſſallis, *ſecundum doctrinam Andr. & Feudiſtarum omnium in c. Imperial. §. firmiter, de probib. feud. alienat. per Frider.* cum coronatio à Papa ſit quodãmodo confirmatio electionis factæ per Electores,quod idem in releuio,quod ſoluitur pro confirmatione inueſtituræ, eiuſq; renouatione.

Item vaſſallus quando inueſtitur à
4 Domino, tunc propriè vaſſallus, ſiuè Baro eſt appellandus, & ideò vt confirmetur in Baronem pro inueſtitura ſoluit releuium, quod inter alias cauſas ſoluitur ob laborem, quem ſuſcipit Dominus in inueſtiendo, vt videmus
4 in ſimili; nam vaſſallus tenetur ſubuenire Domino facienti filium militem; *ità Bartholom. de Capua in d. conſt. quamplurium in apoſtilla, & eum ſequitur Affl. ibi ſub num.* 5. qui refert ſic fuiſſe deciſum *Freccia auth.* 2. ergò tantò magis pro faciendo propriam perſonam militem (cum Baro miles dicatur) ſubuenire debent vaſſalli.

5 Item Prælatus poſſidens feudum poteſt pro ſua conſecratione petere adiutorium à vaſſallis, *d. conſtit. quamplurium, verſ. de Prælatis*, ergo idem in Barone pro ſua inueſtitura in vaſſallo laico, & conſecratus recognoſcitur verè in Epiſcopum, licet antea electus eſſe videatur, tamen iura Epiſcopalia, & inſignia habere non poteſt niſi examinetur, & conſecretur.

Hoc tamen non obſtante in contra-
6 rium eſt veritas, vt hoc caſu Baroni ſoluenti releuium non teneantur vaſſalli ſubuenire, *ità Andr. de Iſern. in cap. 1. §. ſimiliter de capitul. Corrad. in ſua parua apoſtilla*, quem ſequitur,& refert *Afflict. ibidem num.* 8. Ratio autem eſt, quia petere adiutoria à vaſſallis eſt onerare eos, & opprimere, *vt ex d. conſtit. quamplurium*, & onera ſemper ſunt
7 reſtringenda quantomagis poſſunt, nè vaſſalli tot oneribus anguſtientur, & ideo hoc nouum onus non eſt inducẽdum, ne onera oneribus addantur. Tã-
8 to magis non debet induci,quia onera iſta nempè caſus, in quibus adiutoria, & ſubuentiones debentur à vaſſallis ſunt expreſſa per dictam conſtitutionem quamplurium, inter quæ non eſt poſitum hoc, nempè ſubuentio ob releuium ſoluendum. Igitur conſtitutio
9 dum habuit prò omiſſo, *l. 1. §. ne autem, C. de caduc. toll. ità firmat Andr. de Iſern. in d. conſtit. quamplurium, in addit. parua*, ideò

ideò nec nos inducere, sed omittere debemus. Quinimmò contrarium est
10 statutum, & si Baro extrà illos casus expressos in dicta constitutione exigeret adiutoria, punitur pœna dupli assignanda fisco, vt per capitul. Regni editum per Regem Carolum, incip. *Item statuimus sine tamen licentia Regis.*

Subuentionem autem prædictam denegatam in proposito casu releuij, declara etiam deberi in multis casibus declarando, & extendendo dictā constitutionem.

Declara primo, vt etsi constitutio
11 loquatur in Comite, Barone, milite, & sic præsupponat feudalem concessionem, tamen dicas procedere dictam constitutionem etiam si cōcessio esset in emphiteusim, *ità Vinc. de Anna alleg.* 105. *num.* 21. *Franch. decis.* 131. *Marta vot.* 34. *num.* 10. qui DD. in casu proposito, nempè concesso casali ab Ecclesia, & capitulo cuidam Baroni cōsuluerunt, & sic fuit decisum, vt adiu-
¶ torium deberetur dicto Baroni concessionario.

Declara secundo, quòd si emptor
12 feudi cum pacto de retrouendendo nō possit quodammodo dici verè Dominus perpetuus, & irreuocabilis pēdente pacto de retrouendendo, tamen adhuc ei adiutorium debetur in suis casibus, quod idē esset si venditio esset facta limitata cum aliquibus pactis, *ità Vinc. de Franch. d. decis.* 76. vbi refert
¶ decisum in fauorem emptoris cū pacto de retrouendendo, & post eum *Franc. Capiblanc. de offic. Baron. pragm.* 1. *num.* 48. *Moder. Viscont. ad Vincent. de Franch. d. decis. & in suis conclus. Anell. Amat. Præs. Reg. Cam. cons.* 79. *num.* 9. *Freccia de author. Baron. auth.* 2. *in fine.*

Declara tertio, adiutorium deberi
13 Domino à vassallis prò maritanda sorore, *vt in d. constit. quamplurium,* quod dictum declara procedere etiam si soror maritaretur cum dote data à fratre ex eius bonis, vt quia diues, adeò vt necessitatem non haberet de subuē-tione, quia adhuc illam petere potest, *ità Vinc. de Franch. d. decis.* 73. *& post eum Capiblanc. de offic. Baron. pragm.* 1. *num.* 74.

Quod adiutorium limita non esse
14 præstandum à vassallis, quando feudum esset nouum, vt quia frater post mortem communis patris emisset terram, quia si vellet adiutorium pro maritanda sorore non esset ei concedendum, *ità Andr. Molfes. ad consuet. Neap. par.* 6. *q.* 4. *num.* 20. *Capiblanc. de offic. Baron. loco supra allegato num.* 74. *Camill. Borrell. cons.* 40. *num.* 11. hanc eamdem sententiam defendit *Loffred. in sua paraphrasi ad Andream in cap.* 1. *§. vt autem æquitas col. vlt. vers. ex his autem omnibus Franch. d. decis.* 73. *num.* 10. *Maxilla ad consuet. Barens. tit. de immunit. Eccles. §. ex antiquis num.* 16. *Freccia d. author.* 2. *num.* 19.

Limita secundo, non esse dandum
15 adiutoriū pro maritanda sorore, quādo dos esset ei à patre legata, prout ità
¶ decisum refert *Camill. Salern. in consuet. Neapol. in addit. ad rub. de iure dotium, in addit. incipiente rub. ista de iure dotium*
16 *col.* 3. *vers. cæterum adde solemnem.* Verùm contrariā sententiam reperio receptam, vt in casu isto adhuc (non obstante quòd dos legata sit à patre ipsi sorori, vel filiæ) adiutorium debeatur,
¶ prout ità refert decisum *Freccia de subfeud. lib.* 2. *author.* 2. *num.* 56. *Iacob. de Ayell. de iure adohæ num.* 40. *idem Capiblanc. de offic. Baron. loco præmonito nu.* 71. *Molfes. ad consuetud. Neapol. p.* 6. *q.* 5. *num.* 2. *tit. de iure dotium.*

17 Verum si frater solueret dotem sorori à patre legatam, tunc in eius solutione tenentur Vassalli adiuuare fratrem, *Anna singul.* 11. *in verb. adiutoriū Molfes. loco antecitato, Flauius Amendol. ad Franch. decis.* 42. *num.* 4.

18 Quod si frater, vel pater monacaret filiam, vel sororem, adhuc possent petere adiutorium, siuè subuentionem, vt dicunt præfati DD. omnes, qui voluerunt tunc solui debere, quando

19 con-

19 consecratur, sed diuerso modo taxatur hæc subuentio, quæ licet in maritaggio, vel alias esset medietas adohę, vt si pro quolibet foculario soluerentur decem caroleni pro adoha, tunc pro subuentione in maritanda sorore, vel alias esset medietas, & sic quinq; caroleni deberentur, tamen quando monacatur, eò quod non indiget tanta dote, tunc est medietas istius medietatis, & sic grana vigintiquinque pro quolibet foculari, prout de hac obseruantia testatur *Molfes. d. loco par. 6. q. 5. num. 18. & 19.*

Vnde inferas, quod & si plures so-
20 rores haberet frater, & prò maritata iam habuisset vnam subuentionem dicas, quod adhuc pro alia,& sic pro secunda aliam potest petere subuentio-
¶ nem, prout ita fuisse iudicatum refert *glos. in constit. quamplurium in fine, quæ incipit. dubitatur numquid liceat, Iacob. de Ayell. de iure adohæ num. 30. Capiblanc. de offic. Baron. pragm. 1. num. 67. Fuscus singul. 25. lit. F. quicquid dicat Gramatic. in dicta constit. sub nu. 15. vers. & sic transeundo, & cons. 68. Camill. Salernus ad consuet. Neapol. rub. de iure dotium col. 3. in addit. incip. rub. ista, vers. si prò maritanda secunda filia, Capyc. in verb. feudorum adiutoria.*

Quæ subuentio prò maritanda filia
21 non est soluẽda tempore monacatus, sed, vt dixi, tempore professionis, siuè consecrationis, *Franch. decis. 42. Anna singul. 13. incip. adiutorium, Paschal. de patr. potest. par. 4. cap. 10. num. 77. Capiblanc. d. loco num. 76. & 77.*

22 Declara principaliter, quid in nepte an pro ea maritanda Vassalli debeant soluere subuentionem, dicas quod aut dotatur ab auo paterno in casibus à iure permissis, in quibus auus tenetur dotare neptem, & tunc dicas, quia in eo verificatur mens constitutionis, de-
¶ beri adiutorium, prout ita iudicatum refert *Molfes. d. p. 6. q. 4. num. 22. in causa Principis Venusij.*

23 Aut ab auo materno, siuè auia materna, & tunc quia in hoc casu non verificatur mens constitutionis, quia istę personę non tenentur dotare neptem, dicas, quòd subuentio non debetur,
¶ prout ita decisum refert idem *Molfes. d. loco num. 23.* quia istæ personæ de iure non possunt costringi ad dotandum, & ideo non continentur sub cōstitutione prædicta, quæ vult subueniendum esse illi, qui omnino dotare tenetur.

Licet in matre maximam esse dubitationem, *dixit Molfes. d. loco, pròut etiã dubitauit Freccia de author. Baron. author.* 2. tamen dicas, quod aliquando ma-
24 ter tenetur filium, & filiam alere, & ipsam dotare in subsidium, existẽtibus inopibus patre, auo paterno, & auia paterna, *ita post Bald. in l. neq; mater, C. de iure dot. Petr. Surd. de aliment. tit. 1. q. 16. num. 15. Mantic. de coniect. vlt. vol. tit. 16. num. 19.* ideò hoc casu potest petere subuentionem, dum ex bonis maternis esset dotãda filia, & ita fuisse
¶ decisum in Regia Cam. refert *Io. Aloysius Mormilis in d. constit. quamplurium num. 4.*

26 Quod si pater existeret in medio, cuius est officium dotare filiã, & esset etiam auus, qui haberet feudum, & pater esset inops, tunc quia dotare neptem spectaret ad auum vti diuitem stante inopia patris, dicas quod hoc casu auus posset petere subuentionem à vassallis, *ita Vincent. de Franch. decis. 215. Mastrill. decis. 1. num. 7. Capiblanc. de Offic. Baron. d. loco num. 69.*

Quarto, in filia intelligendo de le-
27 gitima, & naturali, non est quæstio, vt vassalli teneantur subuentionem præstare patri dotanti, *vt in d. constitut. quamplurium, vbi Andr. de Isern. Afflict. Camill. Salern. Freccia, cæteriq; supra allegati, Mormil. in d. constit. quampluriũ* & etiam pro monacãda dummodo expectetur tempus consecrationis, & in
28 maritanda tempus, & ætas nubilis,
29 *Freccia d. loco author. 2.* In filia autem spuria dicas etiam habere locum constitut.

ftitur. quamplurium, vt pro ea maritanda pater possit petere subuentionē, *ita consuluit Martin. Laudens. in cap. 1. tit. an apud iudicem, vel Dominum quæstio feud. debeat determinar. Præposit. in cap. 1. §. similiter, de capit. Corrad. Freccia d. author. 2. num. 15. de quo vide Afflict. in d. constit. quamplurium notabil. 6. dubio 6.* ea nimirum ratione, quia etiā spuriam filiam pater tenetur alere de iure canonico, & eam tenetur dotare, *cap. cum haberet extr. de eo, qui dux. in matr. quam cognouit per adult. Bartol. in auth. ex complexu, C. de incest. nupt. &* alias rationes de quibus *Cassan. in consuet. Burgund. loco præallegato, vers. sed iuxta hoc, Ayell. num. 31. de iure adobæ, atqeu subsidij, Bermondez Chouer de publicis concubinar. tit. qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos num. 50.*

Limitans *Chassan.* non teneri subditos ad contribuendum quando filia
30 spuria haberet vnde alias se dotaret, vel aleret, *ex Bald. in l. neq; C. de iure dotium, Præposit. d. loco, Gugliel. de Benedictis in cap. Raynutius, in verb. dotem quam ei dederat num. 44. 45. de testam. Io. Lopez in repet. cap. per vestras de donation. fol. 99. num. 7. allegatus à Chassen. d. loco, in verbo Guglielmus,* de qua filia spuria se remictit, *Molf. d. loco.*

Dicens *Chassan. in dicto versiculo istud*
31 *tenet,* quod & si constit. quamplurium loquatur pro maritanda filia, adeòvt ex dispositione *tex. in l. boues, §. hoc sermone, ff. de verb. obligat.* intelligatur tantum de prima, & sic de vnica, prout ita refert *Guid. Pap. decis. 57. in fine,* & hoc expressè cauetur per dictam cōsuetudinem Burgundiæ, dum dicit *mariage d'vna fille,* tamen contraria sententia verior est, vt etiam pro secunda maritanda filia subditi tenērur subuentionem præstare, ita post DD. allegatos ibi à Chassaneo tenet *Franc. Capiblanc. de offic. Baron. pragm. 1. num. 67. Paul.* ¶ *Fusc. singul. 25. & ita decisum refert Iacob. de Ayell. & Franc. Capiblanc. locis proxime allegatis.*

Hoc idem putantes, *Ayell. num. 32.* vt & si filia vellet se secundò nubere, & dotem perdidisset, cum primo viro vt adhuc vassalli præstare teneantur, & peti possit, ita ex author. *Alex. in l. si cum dotem, §. fin. col. 3. ff. solut. matrim.*
33 subdentis secus esse si ex culpa sua dos esset deperdita, & consumpta, vt hoc casu subuentionem non esse concedēdam, prout voluerunt *Bartol. & DD. in l. pater dotem, & in d. l. si cum dotem, §. si post solutum, ff. sol. matrim.*

Vel si dos extaret, sed repeti non posset ab hæredibus primi viri, quia inops, & tunc vassalli non tenentur ad subuentionem dicit *Ayell. d. nu. 32. vers. quid autem, ex tex. notab. in l. si socius, in verbo quod si solus, §. prò socio.*

De qua subuentione circa maritan-
35 das filias, & nepres. vide quæ latè differit *Chassan. d. loco tit. dez iusticez §. 4. per totum, in verb. mariage d'vna fille, & Matth. de Afflict. in d. constit. quamplurium, vbi Mormil. Ayell. d. loco nu. 31. cum seqq. Capiblanc. d. loco, Molfes. loco antecitato,* sed omniū vberrime *Chassan.*

Quinto subuentionē tenentur vas-
36 salli Domino præstare ementi terram, ¶ prout decisum testatur *Iacob. de Ayell. d. loco num. 32. vers. quintus est casus,* quod tamen intellige, vt pro vnica tantum terra sit præstanda subuentio, vt subdit *Io. Franc. Capiblanc. d. pragm. 1. nu. 69. & 79. post Iacob. de Ayello d. loco,*
37 quod non esset, si emere vellet vnam iurisdictionem, vt tunc subuentio non debeatur *Capiblanc. d. loco num. 80.* qui Capiblanc. plura de hac materia subuentionis enarrat in hoc casu, ad quem me remicto, ne præter morem videar illum transcribere.

ARGVMENTVM.

Mutuans pecuniam prò soluendo releuio, an cæteris creditoribus super feudo anterior sit iudicandus, & probatur quod

quòd anterior cæteris sit iudicandus vatijs medijs, & decisio super hoc expenditur.

SVMMARIVM.

1 *Necessitatis causa hisce temporibus Barones solent pecuniam pro soluendo releuio fœnori accipere.*

2 *Mutuans pecuniam prò releuio in concursu creditorum, quo loco numerandus? & anteriori asseritur loco. num. 3.4.*

3 *Mutuans pecuniam prò refectione domus, cæteris super domo præfertur creditoribus, & anterior iudicatur.*

4 *Mutuans pecuniam pro expensis funerum cæterisq; causis priuilegiatis anteriori loco iudicandus.*

5 *Decisiones contrariæ referũtur, an mutuans vt supra, anterior sit iudicandus.*

6 *Mutuans pecuniam pro soluendo fisco, subintrat in locum fisci.*

7 *Dominus soli pro laudimio, siue canone, cæteris anterior super re emphiteutica censetur.*

8 *Pecunia debet esse soluta fisco, vt mutuans gaudeat priuilegio, & num. 10.*

9 *Mutuanti pecuniam prò releuio statim satisfaciendum super feudo, saluis iuribus alterius litigantis, contra alium litigantem quatenus teneretur ad releuium, & refertur decisio.*

10 *Pecuniam mutuantes pro soluendo releuio fisco, debent mutuare vinculatè.*

QVÆSTIO XV.

1 Via sæpè sæpius Barones iam iã labente tẽpore ad soluendũ releuium, nec habentes pecuniã præ manibus ascendentem ad summam medietatis fructuum pro soluendo releuio, vt quia vel fructus iam consumpserunt, vel nondum perceperunt maximè hisce temporibus calamitosis ob pecuniæ penuriam, solent Barones pecunias ab altero fœnori accipere, & fisco soluere, nè labente tempore in pœnam duplicari incidant, vel violentam aliquam Perceptorum patiantur exequutionem, pròut de contingenti casu de pecunia mutuata prò releuij solutione, meminit *Vincent. de*
2 *Franch. decis.* 121. & postea Barones, vel propter impotentiam, vel quia renitentes sunt ad restituendum patiantur super feudo sibi exequutionem extorqueri, quo casu si euenerit concursus creditorum, & iste mutuans esset inferiori loco, an cæteris præferendus, & licet lõgam decisionem faciat *Vinc. de Franch.* tamen de hoc articulo nullũ verbum facit, ego verò quoad spectat ad nostram materiam referam.

Concludo itaq; talem mutuantem esse iudicandum anteriorem, cæteris dummodò pecunia fisco soluta fuerit.

Tùm primò, clari enim est iuris, quod
3 mutuans pecuniam pro refectione domus, siuè eius renouatione omnibus creditoribus præfertur, & anteriori loco in concursu connumeratur, adeòut ei primo loco super domo refecta, siuè renouata de suo credito satisfaciendum sit, priorisq; loco (licet posterior) sit connumerandus de quo clara sunt iura, & decisiones, *ex tex. in l. interdum ff. qui potior. in pignor. habeant. Marcus Anton. Peregrin. de fideicom. art.* 5. *nu.* 34.
¶ *in fine, & plures decisiones refert Io. Baptista Thor. in suo compend. in verbo creditor fol.* 132. *col.* 2. *vers.* 2. hoc idem videtur dicendum in solutione releuij, quod soluitur pro renouatione inuestituræ feudi, illa namq; fidelitatisque iuramentũ (vt supra diximus) per mortem vltimi possidentis, erat quasi extinctum, vt supra diximus par. 1. q. 4. adeòut si non renouabatur feudum amictebatur de iure communi; vnde ex hoc dicitur releuium à releuando, quasi releuet, siuè relumat feudum à manu Domini, cui quasi videbatur recidisse, à cuius manibus si non reluma-

matur soluendo releuium, & nouam inuestituram petendo, & accipiendo, nouumq; fidelitatis iuramentum præstando, certè feudum ipsi Domino recadebat in totum, quæ rationes consiratæ fuerunt in refectione domus, vt mutuans anterior sit iudicandus, quia ipse domum iam iam recasuram, & deperditam refecit, meritò ille anterior est iudicandus, ideò dum mutuat pro refectione, siue releuamine rei, & sic feudi, meritò in concursu præferendus est cæteris creditoribus.

Tum secundò, releuium debetur ob
4 mortem Baronis, vt supra diximus d. p. p. q. 4. & soluitur Domino pro labore illo, quē suscipit in renouatione inuestituræ, & etiam quia dñs ob mortem amictit vassallū, meritò debet releuari habendo medietatem fructuum illius anni mortis, sicq; in releuio debendo in Regno nostro potissima causa est mors ipsa, ob quam mortem, & funus sui prædecessoris successor impendit hanc medietatem fructuum,
5 sed clarum est, quod expensæ, quæ fiūt ob mortem testatoris in infirmitate, vel ob funus defuncti sunt priuilegiatę, adeòut mutuantes pecuniam pro illis expensis, omnibus creditoribus anterior iudicandus, & præferendus est, & priori loco ei satisfaciendum, quasi ꝙ mutuauerit in causam priuilegiatam, & de hoc sunt aperta iura, & decisiones, *Surd. decis. Mant. 112. in princip. dicens fuisse decisum in fauorem mutuantis, idemq; decisum refert Mastrill. decis. Sicil. 10. num. 2. Polid. Ripa obseruat. 174. Caualcan. decis. Fiuizan. par. 1. decis. 32. Petrus Caballus rerum criminal. centur. 3. casu 201. num. 43. Castill. decis. Sicil. 103. Maynard. decis. Tolos. 48. lib. 2. Facchineus lib. controuers. iur. 2. cap. 49.* hi omnes in eorum Tribunalibus referunt fuisse decisum pro mutuante vt cæteris anteferendus sit, quicquid in con-
¶ trarium decisum referat *Vincent. de Franch. decis. 51.* ergo idem dicendum in mutuante prò releuio dum mutuatur ob expensas illas, quæ soluuntur Domino ob mortem Vassalli, & pro renouatione inuestituræ, & sic à paritate rationis videtur dicendum, quod mutuās pro releuio omnibus anterior sit iudicandus.

Tum tertio, & melius facit ratio,
6 quę magis stringit; nam mutuans pro releuio, mutuatur, ut soluat fisco, & pecunia in effectu debet esse soluta fisco (ut antea pręmonui) qui fiscus in actione releuij priuilegiatus est, adeò ut omnibus creditoribus anterior pręferendus est, ut alias supra diximus, sed credens, siuè mutuans pecuniam, vt soluatur creditori anteriori, in eius locum subintrat (& tantò fortius cessis actionibus, quod quisque facere debet) merito cum hic mutuans mutuetur, ut soluatur fisco creditori anteriori, meritò anterior indicandus est cæteris creditoribus concurrentibus super feudo.

Tum quartò, quia releuium debetur in recognitionem directi dominij, sicut laudimium, uel canon pro directo Dominio, & Dominus soli pro ca-
7 none, uel laudimio cæteris creditoribus anterior est, ita etiam Dominus pro releuio, meritò qui pecuniā mutuatur ut fisco soluatur, anterior est iudicandus; Possunt & aliæ afferri rationes de mutuantibus pecuniam in causam priuilegiatam, ut primipilo, dote, & alijs, adeòut semper ex ea causa anterior sit iudicandus, quæ relinquo considerandа quando casus acciderit, sufficit tamen indicasse, & actingisse, & firmasse conclusionem, quod mutuans pecuniā prò solutione releuij est iudicādus an-
8 terior omnibus creditoribus, sed oportet, quod uerè pecunia fisco fuerit soluta, alias non gaudebit hoc priuilegio ūt supra diximus.

Erit tamen consultius mutuanti, ut exprimat, quòd ipse intendit intrare in loca fisci, eiusq; actionē, & ut exprimat, quod sibi cedatur actio.

Estq; tam uera hæc conclusio, quod mu-

9 mutuāti pecuniā prò solutione releuij antè omnes satisfaciendum est, quod & si esset dubium inter duos vter eorū teneretur ad solutionem releuij,& ambo litigarent coràm iudice,sed vni fuit mutuata pecunia pro solutione releuij quā verè alter ex litigantibus soluisset fisco saluis iuribus contrà alium, tunc statim satisfaciendum est mutuāti super feudo, saluis iuribus contra litigantem, quatenus ipse teneretur, non autem mutuatarium,& tantò fortiùs quando pecunia prędicta fuisset soluta, vt supra monui, cū non debeat mutuans inquirere, si vel nè mutuatarius teneatur, pròut ita fuisse decisum refert *Vinc. de Franch. d.decis.121.n.19. in causa Mag. Dianæ Carrafæ, & Mag. Augustino de Francisco eius viro, cū Mag. Donata Carrafa*, mutuāte ducatos quatuorcentum dictæ Dianæ pro solutione releuij, fuit condemnata dicta Diana ad soluendam quantitatem in actis deductam, saluis tamen iuribus dictæ Dianæ contra prædictum Augustinum de Frācisco, quatenus ipse teneretur, nō autem Diana, prò qua Diana Carrafa scripsit *Camill. de Medic. cons.* 18. *per totum*, dicendo ipsum non teneri ad

10 solutionem releuij, quia non apparebat pecuniam versam fuisse in solutione releuij, & quod non ipsa, sed mari-

11 tus fructus percipiebat, ideò fint cauti mutuantes pecuniam prò tali effectu, vt mutuentur conditionatè,& vinculatè, & vt pecunia non amoueatur à banco; nisi prò soluendo releuio fisco, & nec aliter mutuetur.

ARGVMENTVM.

Capitulū Regno nostro concessum quintum, & sextum in ordine, expeditum in anno 1558. incip. Item esponeno,& aliud, Item si supplica, per quæ disponitur, quod feuda donata filijs immediatè successuris iudicentur, vt feuda antiqua, & paterna,& quod de eis soluatur releuium in casu mortis donantis, an procedat vassallo inuito, & renuente vti gratia prædicta. Et an fuerit dicta gratia necessaria, refertur Bāmacar. sententia dubitantis vassallum non posse renuere hanc gratiam, contrà quàm innuit Author. Et quòd gratia illa non fuerit necessaria refertur doctrina Andr. de Isern. à Bammacar. exposita.

SVMMARIVM.

1 *Feuda donata filijs, hodie reputantur etiam antiqua in persona filiorum.*

2 *Clausula in donatione feudorum filijs apponenda, quòd ob mortē donantis soluatur releuium, & ob delictum donantis feudum aperiatur Regiæ Curiæ, & assensus habeatur prò præstito, refertur.*

3 *Gratia, vt supra concessa, an fuerit necessaria, & an possit renui, dubitatur.*

4 *Feudum donatum filio, & habitum, vt antiquum, an possit vassallus, illud habere vti nouum renunciando gratiæ prædictæ.*

5 *Bammacarij sententia super hoc refertur.*

6 *Authoris sententia refertur, quod gratia prædicta renui non potest.*

7 *Gratia prædicta continet fauorem fisci, & vassalli, ideo renui non potest.*

8 *Præiudicium fisci, & vassalli consideratur vassallo nolente vti gratia prædicta.*

9 *Gratiam prædictam non fuisse necessariā adducitur Andr. de Isern. sententia.*

10 *Successio patris respectu filij mortui etiam iure hæreditario dicitur, & num. 11.*

11 *Feudum refutatum retinet eandem naturam quam prius habebat.*

QVÆSTIO XVI.

1 AD euitandas Doctorum difficultates, siuè vel nè feuda donata filijs ab eorum patribus essent iudicanda vti feuda antiqua, vel noua, adeòut post dona-

tarij

tarij mortem siue filij. Si vt antiqua iudicaretur pater succederet, vel proximior adgnatus in gradu successibili. Si vt noua, quod difficultabatur, tunc ad fiscum deuoluerentur excluso patre, cæterisq; descendentibus in gradu successibili, quo casu supplicatum fuit Regi nostro, vt feuda prædicta donata iudicarentur antiqua ad finem vt succedant pater, & proximiores, & fiscus excludatur, & fuit in 6. capite obtenta Regis decretatio, quoad feuda donata tantùm, vt supra, iudicaren-
2 tur vt antiqua, verùm quod ob mortem donantis soluatur releuium fisco, & ob delictum donantis feudum aperiatur Regiæ Curiæ, & assensus habeatur pro non præstito, de quo vide, quæ dicam infra p. 4. q. 14.

Qua assertione, eiusq; decisione
3 posita, inueni apostillam quamdam manuscriptam *D. Bammacar. ad Andr. de Isern. in cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestit.* vbi dubitauit de duobus. Primo, an vassalli inuiti possent vti hac gratia. Secundo, quòd dicta gratia non fuerit necessaria.

Quoad primum excitauit dubita-
4 tionē *Bammacar.* & dixit per hæc verba de quibus ego memini d. q. 14. Sed quid si feudatarius noluerit vti gratia illa, an debeat in eius odiū retorqueri, quando contentus esset quod feudum remaneret penes se, & habeat illam eādem naturam, quam habuisset circumscripta gratia illa. Respōdet *Bam-*
5 *macar.* dico, quòd tenetur, & alibi dicit idem *Bammacar. in alia apostilla*, hęc verba. Sed consideres, quod si feudatarius dixerit, nolo vti hac gratia, & volo feudum donatum remanere penes me vt nouum, tunc fortè ad releuium non tenebitur, quilibet .n. fauori suo renunciare potest, non ergo debent concessa in Ciuitatis, & Regni beneficium, in eius odium retorqueri, *ex regula quod fauore de legibus*, deinde subdit, sed cogitabis, ego tamē in omnibus cogitandum relinquo, sicq; vides, quod *Bammacar.* post prolatam suam sentētiam adhuc dubitat, licet videatur in affirmatiuam inclinare sententiam.

Ego verò, salua pace *D. Bammacar.*
6 præceptoris mei, cui nihil in hac re detraho, sed potius defero, dum ipse non affirmauit, sed cogitandum reliquit dico, quod nō potest dicere nolo vti hac gratia, sed illi stare tenetur, ratio, quæ me mouet, est, quia hæc gra-
7 tia continet fauorem fisci, & vassalli, & ideo si alter illi renunciaret, vt quia feudum vellet, vt esset nouum, resultaret præiudicium fisci, qui releuium nō haberet.

Et quòd sit præiudicium vtriusque
8 probatur ex assertione dicti capituli, quia feuda donata filijs ex contractu illo inter viuos Regio assensu mediante, tunc propter subtilitates Doctorū, ne dicatur malitia, indubium reuocatum fuit, vt dicta feuda essent censenda noua, non autem antiqua, *prout Isern. & Thom. de Marin. & Frecc. dicunt locis infra allegandis*, & ideò si eueniret donatarium præmori nullis relictis filijs, & descendentibus, tunc feuda prædicta ad fiscum deuoluerentur, & nè ista donatio ad vtilitatem fisci redundaret, & descendentes excluderentur contrà mentem donantis, fuit supplicatum Regiæ Maiestati, vt feuda iudicentur, vt antiqua. Sed fiscales, qui fiscalia iura tuentur, considerata hac vtilitate, quę fisco obuenire posset in dicto casu, addiderunt illam clausulam in recompensationem dictæ futuræ vtilitatis iam per gratiam amissæ, vt soluatur releuium per mortem donantis, & amictatur feudum ob delictū alterutrius, si ergo respicit fauorem vtriusque, quomodò vnus in alterius pręiudicium illi renunciare potest. Rex enim fiscum suum à dicta futura successione excludendo voluit, vt soluatur releuium, & hoc cum ratione, quia si venit ad feudum antiquum donatū vti successor, & hæres, put in dicto capitulo

pitulo dicitur, ergo ad releuium tenetur, quòd si haberet vti nouum ex cōtractu vtique non tenetur soluere releuium, & sic fiscus fraudaretur, ex quibus apparet resoluta prima dubitatio Bammacar. quæ prima fronte videbatur obstare.

Ad secundam dubitationem pon-
9 derando verba illa capituli, *Perche la sottilità de Dottori, per non dire malitia hà tirato in dubio, &c.* tacitè respondendo ad verbum illud, malitia, dixit *Bammacar.* in quadam alia apostilla manuscripta ad marginem dicti capituli in hæc verba, Hoc dubium erat contra expressa verba *tex. in c. 1. sed & res num. 8. & 9. per quos fiat inuestitura,* qui clarè loquitur, quòd in hoc feudo donato, præmoriente donatario, quod pater succedit soluto releuio, ergò clara est conclusio, quod non fit feudum nouum, sed retinet naturam feudi antiqui, quia alias pater excluderetur, vt ibidem dixi, vnde gratia ista verè non erat necessaria simpliciter, & ideo firmaui nouam quæstionem ad Isern. eo loci in terminis gratiæ istius, vt ibi, & probatur *in cap. 1. de eo, qui finem fecit adgnat. & in c. 1. de vassall. decrepit. ætat. alios congerit Thomas de Marin. de feud. ex pact. & prouidentia num. 125. fol. 133. mihi in tractatib. tom. 10. p. p. n. 26.*

Nec dicatur, quod differentia ori-
10 tur ex verbis inuestituræ, seù assensus prò se, & hæredibus ex corpore, &c. quia adhuc ad feudum datur successio iure hæreditario per patrem, *vt per Iseru. ibi num. 9. in fin. & Bammacar. in add. ad d. cap.*

Et *in d. §. sed & res num. 9.* in supra allegata apostilla ad Isern. subdit hęc verba, sed quid si vassallus noluerit vti gratia illa, an debeat in eius odium retorqueri, quandò contentus remāneret, quòd feudum penes se haberet illam naturam, quam habuisset circūscripta illa gratia, dico quod non tenetur, vt supra dixi, & subdit, Et quod
11 plus est, dico, quod hoc feudum ita donatum in vita, & refutatum habet illam eamdem naturam feudi antiqui, quam priùs habebat, quod patet ex doctrina *Isern. hic num. 9. in fine*, qui dicit, quod si filius donatarius præmoriatur illi succedit, ergo retinet naturam feudi antiqui, quia in nouo pater non successisset, & sic gratia illa fuit verè superflua, quia articulus iste clarus erat, quod feudum retinebat naturam pristinam, & nō assumebat formam feudi noui, pròut aliqui prętendebant tempore datæ illius capituli, quæ prætensio erat contra Iserniam hic, & in alijs locis, quos cumulat Thom. de Marin. loco sup. citato, &c. Hæc *Bammacarius*. Volui digna tanto viro ascribere, nec subtrahere, mihiq; nec tribuere præter institutum.

ARGVMENTVM.

Releuij pręstationem cum possessione triginta annorum, feudum facere præsumi deducitur, & an probetur inuestitura, & de modo probandi feudalem qualitatem remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *Modus articulandi in probando rem feudalem esse remissiuè.*
2 *Possessio legitima vti rei feudalis, & solutio releuij an præsumat rem feudalem.*
3 *Releuij solutio sufficit ad probandam feudalem qualitatem.*
4 *Inuestitura de feudo præsumitur pro solutionem releuij remissiuè.*

QVAESTIO XVII.

1 Permultos esse modos articulandi, & probandi inuestituram de fendo factam esse, & rem, de qua contenditur esse feudalem, prout docent *Ludolph. Schrader.*

der. de feud. par. 5. cap. 4. post Andr. de Isern. in cap. 1. de controuers. inuestitur. num. 12. & per illum contextum Afflict. in cap. 1. per quos fiat inuestit. DD. in cap. si quis per triginta si de feud. defunct.

2 Tamen ego quæro, an si quis rem possederit spatio triginta annorum, & de ea releuium soluerit Regi, an probata ista possessione, cum hac solutione releuij, probetur etiam rem esse

3 feudalem. In qua dubitatione dicendum est sufficere releuij solutionem ad inducendam feudi qualitatem, tum quia releuium soluitur à successore in feudo in hoc Regno, tum etiam quia sufficit vassallo, si semel tamquam vassallus Domino seruitia præstiterit, *argum. tex. in cap. cum Ecclesia Sutrina, & ibi glo. & Abb. extr. de caus. possess. & propriet.* licet de ea inuestitus nō fuerit feudi nomine, ita docet *Ludolph. Schrader. dicto loco num. 6.*

Et in materia releuij, vt ex releuij

4 præstatione probetur inuestitura, inter alias probandi modos ponit in praxi *D. Bammacar. in d. cap. si quis per triginta num. 6. & 7. si de feud. defunct.* vbi latè de hac materia, quæ cum sit extranea ab ista prætermitto, si quis autem velit permulta perpendere adeat supradictos DD.

Et in specie de releuio, vt solutio releuij faciat præsumi rem feudalem, & qualitas feudalis probetur, docet in specie *Henrich. à Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 16. num. 10. & ego dico etiam in tract. de iure adohæ q. 12. vbi alias rationes allego, quem tractatum proximè imprimendum curabo.*

Finis Tertiæ Partis.

ANDREAS CAPANVS
DE IVRE RELEVII
PARS QVARTA.

SVMMARIVM.

1 *Baro potest habere in feudo fructus multifariam, & num.* 2.

3 *Fructus in solutione releuij aut separatos à solo, & exactos, vel extantes, & pendentes esse consideratur.*

4 *Releuium non debetur de fructibus à solo separatis.*

5 *Fructus à solo separati non feudales, sed burgensatici sunt, & alienantur sine Domini consensu.*

6 *Decima si deberetur, non solueretur de fructibus feudi separatis à solo.*

7 *Fructus feudi à solo separati possunt à testatore grauari, & contra illos fit exequutio absq; domini assensu.*

8 *Fructus separati à solo non dicuntur fructus illius anni, quo feudatarius moritur.*

9 *Fructus pendentes in feudo dicuntur pars feudi, & de eis releuium debetur prò rata temporis.*

10 *Releuium debetur de fructu paliæ frugũ, item & decima.*

11 *Oleum an veniat in solutione releuij consideratur, & distinguitur.*

12 *Oliua est in fructu, ideò releuium debetur, item & decima si venditur.*

13 *Oleum pressum ex oliuis Baronis venit in solutione releuij.*

14 *Oleum, quod soluitur Baroni prò molitura in suo Tappeto feudali venit in solutione releuij considerandum.*

15 *Industriæ, & negotiationes Baronis considerantur in solutione releuij, & negatur de illis deberi.*

Item ponuntur in appretio, siuè catastro.

16 *Industriæ, siuè negociationes ad vsum, & substentationem Baronis, non ponuntur in catastro.*

18 *Industriæ, siuè negociationes perpetuò affixæ feudo in eius augumentum feudales sunt.*

19 *De industrijs, & negociationibus remissiuè.*

20 *Bona allodialia in feudo habita considerantur in solutione releuij.*

21 *Bona allodialia stabilia vnita feudo in perpetuum, & fructus afferentia veniunt in solutione releuij, & num.* 22.

23 *Feudum potest concedi cum animalibus, & alijs rebus mobilibus, & num.* 26.

24 *Immobilia vnita feudo, feudalia præsumenda, & releuium debetur.*

25 *Immobilia non vnita, nec destinata feudo, non sunt feudalia, ideò releuium non debetur.*

26 *Releuium debetur de lucro ex animalibus ad feudi culturam addictis.*

27 *Releuium non debetur de lucro animaliũ non destinatorum feudi culturæ.*

28 *Secundogenitus succedit in industrijs, siuè animalibus non vnitis feudo.*

29 *Decima debetur de fructibus animalium.*

30 *Releuium debetur de affictu fidæ, & diffidæ in territorijs Baronis quando certus est.*

31 *Releuium debetur de lapidicinis, & cretis nascentibus, & renascentibus in feudo. secus si non renascantur.*

QVÆSTIO I.

MEdietatem fructuum feudi illius anni quo feudatarius moritur deberi pro releuio Domino, iam supra diximus, multaq; & varia cõsiderauimus, verumenimuero fructus sunt in multipli-

ci differentia, ideò hic quæritur, quomodo, & quorum fructuum hæc medietas considerari, ac computari debet, & de quibus intelligenda. In feu-
1 do namq; Baro multifariam fructuum species potest habere, vtpotè naturales, ciuiles, & industriales, & istorum, alij perueniunt ex feudo, alij propter feudum. Item Baro habere potest industrias, & negociationes. Item res allodiales mobiles, & immobiles, vel emptas ex pretio fructuum feudalium, vel de pecunia propria Baronis, vel animalia pro cultura feudi, vel ad partem, siuè ad soccidam, cæteraq; de quibus *Andr. de Isern. in cap. 1. §. plaustrorum n. 58. quæ sint regal. vbi Affl. nu. 10. 11. & seq.* Item habere potest mo-
2 bilia perpetuò affixa feudo. Itẽ & fructus iurisdictionis, vt sunt compositiones, transactiones, pœnæ ciuiles, & alia vt in sequenti.

Est igitur regula, quòd releuium debetur de fructibus feudi, nempe medietas eorum, qui in illo anno, quo moritur feudatarius percipiuntur.

Dubitatur, an ex omnibus fructibus, qui in feudo repetiuntur tempore mortis, releuium debebitur? certè semper quod aliqua species, ex suprà enumeratis, vel alia probetur quòd sit feudalis, & ex feudo percipiatur sub releuij præstatione continetur.

Considerando igitur fructus natu-
3 rales, ciuiles, & industriales distingue. Aut sunt à solo separati, vel exacti, vel pendentes, & extantes. Primo casu,
4 dicã ipsos sic à solo separatos, & exactos non contineri sub solutione releuij, ratio, quæ me mouet, est, quia isti fructus sic à solo separati, & exacti licet prouenıant ex feudo, tamen quia
5 non cohęrent feudo eius naturam amplius non sapiunt, sed burgensaticam rem designant, adeòut alienari possint absq; Domini consensu, & quòd tales fructus sic à solo separati non sint feudales probauere hanc sententiam *Iacob. de Sancto Georgio in inuest. feudal. in verbo ità quod ipsi vassalli num. 16. Io. Cannet. in extrauag. volentes, §. explicitis num. 13. fol. 34. latè Camerar. in cap. Imperialem fol. 17. col. 1. vers. prima igitur conclusio lit. O. ex authoritate Andreæ de Isern. in cap. 1. §. si quis verò de pace tenend. Petr. de Gregor. de concess. feud. p. 6. q. 2. num. 15. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 5. num. 972.* subdens, quod
6 si de fructibus feudi deberetur decima, tunc si essent separati à solo non solueretur ex eis, quia amplius non sunt feudales, *Bald. in cap. 1. sub num. 8. de success. feud. Boer. decis. 199. sub nu. 7. Franchis decis. 18. num. 10. idem Bald. cons. 33. vol. 1. Roland. à Vall. cons. 54. vol. 3. Gugliel. Pern. cons. 4. vers. sed po-*
8 *sito,* subdens in tantum hanc sententiã veram esse, vt separati à solo, & exacti burgensaticam naturam sapiant, adeò ut testator quod vult post mortem potest illis imponere grauamen, & onus sine Domini assensu, pròut annuit *Camerar. loco allegato, Afflict. decis. 26.* di-
¶ cẽs fuisse votatum in Sac. Conf. quòd exequutio fieret in fructibus feudi.
8 Quod ex alia comprobatur ratione, quia dum isti fructus tẽpore mortis reperiuntur à solo separati, non possunt amplius dici fructus illius anni, quo feudatarius moritur, sed anni præcedentis præteriti.
9 Aut sunt pendentes, & à solo non separati, nec exacti, & tunc dico, quod isti tales fructus subiacent solutioni releuij, ratio est, quia propriè dicuntur fructus feudi, imò pars feudi, *l. fructus pendentes, ff. de reiuendicat. hanc rationem probant Tyraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 7. sub num. 37. Camerar. latè in repet. cap. Imperial. fol. 18. col. penult. lit. A. Petr. de Gregor. de concess. feud. supra allegatus, Intrigliol. d. loco nu. 974. Affl. d. decis. 188. num. 3. & decis. 26. num. 2. Cephal. cons. 181. nu. 14. vol. 2.* cæteriq; supra allegati in primo capite distinctionis.

Et illud, quod diximus, vt ex fructibus pendentibus debeatur releuium

intellige pro rata temporis.

Et de palea frumenti, quę colligi-
10 gitur in feudo Baronis, an debeatur releuium, concludas affirmatiuè, quia palea dicitur esse in fructu, meritò releuium debetur, prout de ea debetur decima, *Vinc. de Franch. decis.* 103. *Aymon. Crauett. cons.* 21. *Guid. Papa singul.* 703.

Sed an de oleo Baronis debetur re-
11 leuium, dicas, quod aut consideramus
12 de fructu ex quo conficitur, siuè præmitur oleum, prout oliua, quæ est in fructu, *vt ait Anna alleg.* 95. *& Amendol. ad Franchis decis.* 103. *num.* 5. adeòut decima debeatur, meritò & releuium debendum est vti ex fructu, qui nascitur, & renascitur.

13 Aut de oleo, & tunc dupliciter consideratur, aut de oleo, quod præmitur in Tappeto Baronis ex oliuis terrarum feudalium Baronis, & tunc nec dubium, quòd est soluendum releuium de ipso oleo vti ex fructu feudi nulla habita consideratione oliuarum, sed habita ratione expensarum.

14 Si verò consideramus de illo oleo, siuè olei parte, quam solent Barones exigere ab illis, qui confluunt ad suũ molendinũ, siuè tappetum feudale ad premendum oliuas, & tũc si istud molẽdinum est feudale, releuium est soluendum vti ex introitu feudali, dummodò sit certa quãtitas, prò qua affictatur, quia tunc debeatur de illo oleo quod datur pro locatione tappeti, tãquam de introitu feudali.

15 Sed quid si Baro industrias, & negotiationes haberet in feudo, adeòut ex illis lucrum haberet, an hoc lucrum eiusq; fructus subiaceant solutioni re-
16 leuij, & dicas de istis non deberi solui releuium, quia ista bona dicit *Afflict. in cap.* 1. *§. & plaustrorum sub num.* 10. *quæ sint regalia*, tamquam burgensatica ponuntur in appretio, *l. si fundus, ff. de leg.* 3. cum concordantibus ibi allegatis ab *Andr. de Iser. in d. §. & plaustrorum num.* 58. verùm non debent appætiari ea bona industriæ, siuè negotiationis, quæ deseruiunt ad substentationem, & pro vsu ipsius vassalli, *ex Luca de Penna in l.* 3. *C. de fund. limitroph, probat idem Afflict. ibidem, & nu.* 11. *idem Andr. de Iser. num.* 59.

18 Aut hæc bona de quibus vassallus industrias, & negotiationes facit destinauit perpetuò ipsi feudo, adeòut in augumentum feudi illa parauit, & eo casu feudalia existimantur, *probat Afflict. d. loco num.* 11. *&* 12. *de mente Andr. de Isern. in d. §. & plaustrorum num.* 59. *Nicol. Intrigliol. latè de hac materia cent.* 2. *art.* 78. *n.* 28. *post glos. — declarat Menoch. præsump. lib.* 3. *præsump.* 99. *num.* 6. de quibus industrijs, siuè negotiationibus per Baronem factis, *latè Franc. Capiblanc. de offic. Baronum pragm.* 12.

Item & Baro potest habere in feu-
20 do bona burgensatica, vel illa iuxta feudum, & tunc eo casu aut bona ista destinauit perpetuò ipsi feudo, aut nõ: Aut emit ex pretio fructuum feudi.

Primo casu, si Baro habet burgensatica, aut sunt bona mobilia, aut im-
21 mobilia, vt si sunt mobilia, vel stabilia, tunc si vniuit, & perpetuò destinauit feudo, vt mancipia, boues, &c. ad feudi culturam, eiusq; augumentum, vel si emisset stabilia, & feudo vniuit, adeòut & in feudũ recognouerit, tunc quia in vtroque casu feudalia existimantur, prout de mobilibus ita affirmauit *Bald. in cap.* 1. *§. si quis de manso, num.* 4. *de controuers. inuestitur. Iacob. de Santo Georgio de feud. in verb. fluminibus num.* 5. *circa finem, Petr. de Gregor. de conces. feud. par.* 7. *q.* 1. *vers. quinto intellige, ex authoritate Andr. de Isern. in d. §. & plaustrorum num.* 58. *circa principium, vbi sequitur Nard. Lyparul. in d. §. & plaustrorum nu.* 58. *in verbo & plaustrorum, Intrigliol. d. cent.* 2. *art.* 78. *n.* 28. *Bartol. Cepoll. de seruit. rustic. præd. in rubr. de fluminibus nu.* 12. *Alex. cons.* 43.
22 *vol.* 1. tunc si de talibus mobilibus aliqui fructus perciperentur, clara est cõclusio,

clusio, quod de ipsis releuium solui debet, licet originaliter non prouenian ex feudo, sed posteà ex destinatione facta sūt feudalia, *Permus in notul. feud. num. 74. Nicol. Intrigliol. d. loco nu. 30.*

23 Nec est excludendum, quod feudum potest concedi cum animalibus, cæteriq; rebus immobilibus, *vt aduertit Lyparul. loco allegato.*

24 De immobilibus vnitis feudo, & destinatis à vassallo, vel à Domino, vt feudalia, quòd sint præsumenda feudalia probat *Menoch. d. præsumpt. 99. num. 6. Intrigliol. num. 9. 10. 11. & seq. ad 15. Rosental. cap. 10. concl. 43. cum seq.* vbi latè, innumerosq; DD. allegat de hac re differentes, *idē Rosental. c. 6. cōcl. 68. n. 26.* & tunc releuiū debetur, quia fructus eorum feudales sunt.

Aut non destinauit, nec vniuit feu-
25 do talia bona mobilia, sed tantùm tenet intrà limites feudi, vt animalia, mancipia, vel immobilia emit propè feudum, cui non vniuit, tunc non feudalia, sed burgensatica existimantur, & in appretio, siue catastro debent stare, *Andr. de Isern. in d. §. & plaustrorum num. 58. & seq. vbi Afflict. nu. 10. & 11.* & vltrà istos probauit *Menoch. loco allegato, Intrigliol. ibidem num. 9. & 15.* & Baro possideat illa vti priuatus, non vt Baro, prout declarauit *Rosental. cap. 12. conclus. 14 num. 69. cum seqq.* & per consequens de istorum fructibus, eòquod feudi non sunt, releuium solui non debet.

26 Quòd si vassallus habet feudum concessum vna cū animalibus ad culturam, tunc quia feudalia sunt talia animalia, si vltrà culturam deseruirēt, adeòut vassallus aliquod lucrum perciperet, tunc releuium ex hoc lucro feudali soluendum est, absque dubio, vide quæ dixi supra p. p. q. 17. Sufficit enim vt res sit feudalis, adhoc vt soluatur releuium, vel si vassallus perpetuò destinasset ad feudi culturam, vel augumentum; nam vtroq; casu feudalia sunt, *Afflict. in const. Baiuli col. 3. vers. tertio nota, post Luc. de Penna allegatum ab eod. Afflict. ibidem.*

27 Sed si talia animalia non essent apposita ad perpetuum feudi augumentum, siue culturam, siue destinata nō essent feudo, vt quia mercaturam ageret super eis dando ad partem, vel succidam, vel ad saginandum, vel ad uehendum, siue arandum, tunc hæc non sunt feudalia, sed burgensatica, *Bald. cons. 419. vol. 1. & cons. 33. eod. vol. ita Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 7. q. 1. num. 8.* adeòut in eis succedere potest
28 secundogenitus, *Bald. cons. 419. in fine, & cons. 430. vol. 1. probat Andr. de Isern. d. loco num. 58. circa principium.*

Limita tamen in decima, ut debeā-
29 tur fructibus animalium, idest de fetibus animalium, quod intellige, quādo lacte non indigent modo anre, *Franch. decis. 113. Amarell. de Claris aquis singul. 238.*

De uenatione, & piscatione dicam infra in hac 4. par.

Quid autem de calce, utpura feudatarius in feudo permultas fornaces faceret pro calce coquenda, adeòut prouentus permultos perciperet, an debeat solui releuium? Dica eòquod releuium debetur de fructibus, & calcinæ non sunt in fructu, quia non nascuntur, nec renascuntur, sed industria hominis in illa uersatur, releuium non deberi, ita in gabella imposita pro fructibus, ut non debeat solui de calce, *tenet Io. Andr. ad Specul. §. 1. tit. de locato in add. incip. ibi nota, Ferrect. de gabell. nu. 550. Bertachin. in suo repert. in verb. colonus faciens calcem.*

Benè tamen faterer, quod si Baro
30 haberet nemora, ubi haberet fidam, & diffidam pascendi, adeut ex ea aliquam pecuniæ quantitatem perciperet, hoc casu dicerem, quod & si animalia sua saginaret, & pasceret, adhuc ex pretio illo, quod forsā habere posset, si aliena animalia pasceret, siuè saginaret medietatem detur pro releuio soluere, cum propriè feudalia sint ex feudo

feudo peruenientia, quod apud me, nec apud alium nil dubij habet.

Sed quid de lapidicinis in feudo re-
31 pertis, & de creta, quæ colligitur in aliquibus Regni partibus, ut in Calabria, Montefuscalo, & Monte Herculeo, an de ea debeatur releuium. Distinguas, aut talia nascuntur, & renascuntur, adeòut singulis annis percipiantur, & dicas releuium deberi, quia propriè fructus feudi sunt, quia nascũtur, & renascuntur, *prout ex l. diuortio, ff. solut. matrim.* ita in laudimio tenet *Nicol. Boer. decis.* 19. *num.* 4. & 5. Aut
32 sunt tantùm vna uice inuentæ, sed nõ renascuntur, & quidèm ullus dubitationis locus releuium non deberi, cum non possint considerari uti fructus nascentes, & renascentes.

ARGVMENTVM.

Releuium an debeat solui ex prouẽtibus iurisdictionis, utpotè transactionibus, compositionibus delictorum, & de pœnis ciuilibus, & criminalibus quæritur. Et admissa distinctione de Barone habente uel solam iurisdictionem ciuilem, uel solam criminalem, uel utrãque, uel solum castrum cum hominibus, sinè iurisdictione. Et licet dubitetur releuium soluendum esse, tamen concluditur non esse soluendum, nisi in casu quo haberet castrum cum hominibus, ex quibus aliquos fructus perciperet. Et an prouentus ciuiles, & criminales iudicentur, ut fructus feudi, negatiuè concluditur, & ita decisum.

SVMMARIVM.

1 *Releuium an debeatur de prouentibus iurisdictionis ciuilis, vel criminalis distinguitur & num. 6. & 9.*

2 *Prouentus iurisdictionis criminalis, an veniant in solutione releuij.*

3 *Iurisdictio super castro concessa præsumitur in allodium concessa.*

4 *Iurisdictio concessa ab Ecclesia, vel in feudum feudalis præsumitur.*

5 *Iurisdictio criminalis concessa à Rege, dicitur concessa in feudum.*

7 *Prouentus iurisdictionis criminalis extimantur.*

8 *Feudi concessio in dubio iudicatur secundum consuetudinem loci.*

9 *Releuium non esse soluendum de fructibus iurisdictionis criminalis, probatur.*

10 *Iurisdictio criminalis magis officio, quã feudo cohæret.*

11 *Domino iurisdictionis criminalis non debetur subuentio.*

12 *Nec iuramentum assecurationis, nec emolumenta feudalia.*

13 *Decisiones Regiæ Cameræ referuntur, & num.* 14.

Prouentus iurisdictionis criminalis non fuerunt connumerati inter introitus feudales, & ratio refertur sub num. 13.

15 *Releuium non debetur de prouentibus iurisdictionis criminalis, refertur decisio Regiæ Cameræ.*

16 *Prouentus iurisdictionis criminalis non sunt feudi, sed potius commoditates feudi, & incertæ.*

17 *Prouentus iurisdictionis criminalis proueniunt non ex feudo, sed ex iure dicendi, cum gladijs potestate, aliijsq; sed ex labore, & industria Baronis, num.* 19. & 20.

18 *Salarium Capitanei, & familiæ Curiæ soluitur ex prouentibus iurisdictionis criminalis.*

20 *Ille verè dicitur Baro, qui habet iurisdictionem ciuilem.*

21 *Iurisdictio ciuilis vni, & criminalis alteri concedi potest.*

22 *Releuium debetur ex pœnis ciuilibus, si certæ essent.*

23 *Dominus solius castri tenetur soluere releuium de prastationibus, quas faciunt homines subditi, si certæ essent tales prastationes, secus si incertæ, num.* 25.

24 *Habens solum castrum cum hominibus, dici-*

dicitur illud habere in feudum.

25 *Releuium debetur de annua transactione siuè concordia facta cum vassallis prò seruitijs personalibus, siuè præstationibus, si talis annua quantitas ex transactione debita certa esset.*

QVÆSTIO II.

1 Onsequẽter hic quęro dum Baro habet iurisdictionem in suo castro, & ex ea percipiat pœnas ciuiles, itẽ criminales, ut sunt prouentus, compositiones, & transactiones delictorum per Curiam Baronis ex eius consensu factas, an de hac pecunia debeat releuium solui.

Prò quo notandum est, quòd Baro potest habere solam iurisdictionem criminalem in castro, uel solam ciuilem, uel utramque, uel alteram sine tamen castro, uel castrum cum hominibus, sed iurisdictionem penes alterum.

Primo casu, quando habet solam
2 criminalem, tunc dubitarunt DD. si, uel nè ex eius prouentibus debeat solui releuium, ea nimirùm ratione, quia omnia ferè releuij extrema in hoc casu militare uidentur, cum releuium soluatur ob mortem à successore in feudo propter inuestituram de medietate fructuum, ut supra totiès inculcauimus.

Verùm licet iurisdictio cõcessa alicui
3 siuè ciuilis, siuè criminalis super castro alterius, in dubio semper in allodium concessa uidetur, ut tradidit *Menoch. lib. 3. præsumpt. 91 num. 11. & 12. cæteriq; ibi allegati*, & iurisdictio sic cõcessa hoc casu esset allodialis, & non caderet sub hac disputatione.

Tamen potest cadere quando iuris-
4 dictio esset concessa ab Ecclesia, uel in feudum, quia tunc feudalis erit talis concessio, *prout ità tradit Nicol. Intrigl. de feud. centur. 1. q. 43. nu. 78. post mul-*
5 *tos ibi allegatos*, uel quando iurisdictio esset concessa in feudum à Rege, licet non sit Baro talis concessionarius iurisdictionis criminalis, *prout Freccia d. author. 3. num. 32. cum seq. Capiblanc. de offic. Baron. pragmat. 1. par. 1.* Et in his
6 duobus casibus uidetur ex dictis Doctorum, quòd debeat solui releuium cum successor succedat in rem feudalem ob mortem, & recipiat prouẽtus, qui dicũtur esse fructus iurisdictionis,
7 adeòut recipiant extimationem, *vt notatur per Bart. in l. fin. ff. sol. matrimon. Freccia d. loco num. 43.* sicque cum uideãtur uerificata omnia extrema releuij consequẽs est, ut illud omnino soluatur.

8 Item dum conceditur iurisdictio in feudum, videtur concessum feudum, secundum consuetudinem loci, vt notat *Odofred. in summa fol. 1.* sed in Regno nostro dicit *Freccia d. loco nu. 42.* quòd releuium soluitur ex consuetudine eius, vt dixi supra p. p. q. 1. ergò debet solui releuium, tanto magis, quia requiritur inuestitura in dicta concessione.

Contrariam tamen sententiam ve-
9 riorem existimauit *Freccia d. loco num. 42.* circa medium, ex duplici ratione. Primo, quia licet aliàs concessa sit iurisdictio criminalis in feudum, adeòut ex feudi natura vtile dominium sit penes concessionarium translatum, ta-
10 men certum est talem concessionariũ non esse Dominum castri, super quo iurisdictio concessa est, cum ea magis officio, quam feudo cohærere videatur *Franchis decis. 131. Capiblanc. de offic. Baron. pragm. 1. num. 65.* & licet in feudum detur, quòad releuium non erit feudalis, sed quoad alia capita, & regulas feudales erit feudalis.

Item, quia habens iurisdictionem
11 criminalem, non habet subuentionẽ à vassallis, *Afflict. cæterique in constitut. quamplurium, Capiblanc. de offic. Baron. pragm. 12. num. 39. & pragm. 1. num. 64.*

Frec-

Freccia author. 2. num. 21. & seq. cum ipse non habeat dominium vassallorũ,
12 neq; ei præstatur iuramentum assecurationis, nec emolumenta feudalia, ideò non debet sentire onera feudi, quæ debentur propter feudum, *& Frecciæ addo Capyc. in inuest. feudal. in verbo feudorũ assecurationes col. 2. fol. 75. ex sententia Antonij de Alexandro*, vnde
13 *Freccia ibidem num. 43.* refert decisionem Regiæ Cameræ Summariæ, quæ inter introitus feudales nõ connumerauit prouentus iurisdictionis, tãquam quod sint incerti, & quòd non sint fructus, cum non nascantur, nec renascantur, sed procedunt ex ipsa iurisdictione ob factũ, & industriã officialis, vt benè aduertit *Frecc. d. loco*, ne videar amplius illum transcribere. *& Frecciã sequitur Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 5. n. 639. & 640.* & sic etiam fuisse decisum in liquidatione introituum
14 feudalium Terrarum Ferrandinæ, & Montisalbani in causa D. Garsiæ de Toledo refert *Reg. Moles decis. sua 4. sub tit. de iure releuiorũ die 6. Iulij* 1571. licet contrarium fuisse antea iudicatum die 25. Octobris 1565. quòd decretum postea in Collaterali Consilio referente D. Reg. Moles fuit reuocatum, vt refert idem *Moles vbi supra.*
15 Et propriè in releuio, vt de fructibus iurisdictionis criminalis illud non debeatur, refert idem *Moles d. decis. 4.* quod in anno 1574. die 3. Octobris fuit sic decisũ, ipso referente, in Col-
16 laterali Consilio. Rationes permultæ eiusdem decisionis affert, tum quia isti prouentus, vt dixi propriè non sunt fructus, quia non nascuntur, nec renascuntur, *l. diuortio, §. vir, ff. solut. matrim.* imò potius commoditates, quę proueniunt ex ipsa iurisdictione, licet largo modo contineantur sub nomine fructuum, *l. loci corpus, §. 1. ff. de seruit.* & si adhuc essent, vt fructus considerandi, tamen considerandi sunt vt incerti, & inæquales, & releuium debetur ex fructibus certis, & æqualibus, & de ordinario nascentibus, & renascentibus.

17 Item, nã isti prouentus proueniunt ex iure dicendi, & sic ex illa facultate, quam tradit Rex cum mero, & mixto imperio, gladij potestate, & quatuor literis arbitrarijs, ideò non est conueniens, quod talis iuris dicendi facultas venalis dicatur, dicit *Moles dicto loco*

Tum etiam, quia ex istis prouenti-
18 bus soluitur salarium Capitaneo, & familiæ Curiæ, & actuario, & alijs pro custodia carcerũ, ideo compensari debent.

Sed illa est potissima ratio, quia isti
19 prouentus potius proueniunt ex labore, & industria Baronis, siuè eius Officialis, ideò releuium non debetur, vt dicit post alios Moles ibidem.

Quæ rationes nempè, quod ex dictis prouentibus soluuntur salaria, & custodia carcerum, & sic cessarent, adeòut contrarium videtur dicendum, tamen adhuc remanet alia ratio, quæ principalis est, nempe quòd non sint fructus feudales, eò quòd non nascuntur, nec renascuntur, & quia incerti sunt, *prout ita resoluit Reg. Constantius in l. 1. num. 68. & 69. C. pœnis fiscal. creditor. præferan.*

Quod videtur negandum in illis locis, vbi ex prouentibus ciuilibus, vel criminalibus non soluitur salariũ Capitaneo, nec prò custodia carcerum, vt quia talia onera exoluere tenetur Vniuersitas, quia tunc ex ratione antedicta videbatur soluendum releuiũ, dum onera illa non subit Baro.

Sed adhuc contrarium videtur dicendum, etiam si salarium deberetur ab Vniuersitate, non autem à Barone, vt adhuc releuium debeatur, prout sic refert decisum *Reg. Moles de iure releuij cap. 10. quem allegat idem Reg. Fulu. Constant. d. loco num. 70.* cuius præclaras laudes satius erit silentio prætermittere, quam penna non satis dicere; sufficit enim indicare filium D. Flaminium

nium Constantium, tanti patris figuram, virtutum, & laudum, animique dotium hæredem, quem vniuersi admirantur, tùm ob solidiora in iudicando vota, tum ob animi intrepiditatem, ac incorruptibilitatem, quem Deus conseruet, vt deinde tanti patris, ac Nobilissimæ Familiæ veneremur reliquias.

Sed si habet solam iurisdictionem
20 ciuilem, & tunc quia est verè Baro, & ipse est Dominus, *Capiblanc. vbi supra num. 64. & 65. post Vincent. de Franchis d. decis. 31.* videtur de eius prouentibus soluendum releuium, tamen ex eadem ratione Frecciæ, quia isti verè non sunt fructus, sed dependent ex facto hominis, & pœnis ciuilibus ex accusationibus obligationum, & ex alijs, dico releuium non esse soluendum, tũ quia isti prouentus sunt incerti; Vndè ausim dicere, quòd si Baro ex feudo non haberet fructus, sed solum titulũ non deberet soluere releuium, quia est medietas fructuum, licet hic casus difficiliter posset dari, cum saltem habeat officium actuariatus, sed adhùc potest dari, pròut est in Casali Afragolæ, in quo alius priuatus habet actuariatum, & in Ciuitate Theatina, in qua Ecclesia S. Catherinæ à Formello, & Ciuitate Lanciani, & Sulmonis illi de Forma habent actuariatum.

Sed quid si alteri esset concessa iu-
21 risdictio tam ciuilis, quam criminalis, & alteri esset concessum castrum cum hominibus, *pròut dicit Franc. de Amic. ad tit. de his, qui feud. dar. poss. §. sumus modo fol. 47. col. 1.* quis nàm deberet
22 soluere releuium, dicas quod releuiũ debet solui ab illo, qui percipit fructus ex feudo, vnde cum concessionarius iurisdictionis nõ percipiat fructus, meritò soluere non debet, nisi haberet certas pœnas ciuiles, quia tunc cessaret ratio Frecciæ, nẽpè incertitudinis
23 fructuum. Quòd si Dominus castri cum hominibus haberet ex dicto castro fructus, nempè quia dicti homines pro quolibet foculari tenerentur dare de omnibus decem vnam, vtpotè ex decem gallinis vnam, ex decẽ ouibus vnam, & sic de fructu pecudum lactis, & similium, tunc dicas, quod licet hę prę stationes incertę sint, quia potest esse, quod vno anno nascantur plures gallinæ, & plures præstationes fierent, & in alio anno pauciores, & ratione incertitudinis non posset quid certum statui de illarũ medietate pro releuio, quod ideo non esset exoluendum, tñ quia nascuntur, & verosimiliter recipiunt certam extimationem, & affictari possunt, prout aliquando af-fictantur, releuium omnino esset sol-
24 uendum, licet hic talis non dicatur Baro, tamen dicitur habere castrum in feudum cum hominibus tantum, ex quibus percipit fructus, *Roffred. in forma libell. tit. de villanis, Blanc. in epitom. feud. num. 12. Intrigliol. de feudi cent. 1. q. 56. num. 193.* nam solent tales concessionarij habere quolibet die ex decem hominibus vnum ad seruiendum, pròut audio, in Castro Sirignani, habuisse olim Turnum Fellecchia, nunc autem Dominum Ianuarium Caracciolum meum affinem. Ratio, quæ me mouet est, quia verificantur extrema releuij, nempè succedere in feudo, & ex quo habentur vt fructus, nempe decima quęq; res, vt animal, & fructus animalium, quæ nascuntur, & renascuntur, & in fructu sunt, *l. in pecudum, ff. de vsur.* cum constitutio requirat, ꝙ qui tenet feudum debeat soluere releuium, eccè quòd talis concessionarius castri cum hominibus tantum habeat illud in feudũ, & ab illo percipiat fructus, vt ex feudo sic concesso, sequitur ergo ꝙ verificantur extrema releuij, & per consequens illud soluendum.

Sic etiam de illis seruitijs persona-
25 libus, quæ talis concessionarius ex dictis hominibus habet. debet soluere releuium, si talia seruitia essent certa, & reciperent extimationem, quia talia seruitia personalia dicuntur esse de fru-

fructibus feudi, *ità Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. art. 93. num. 13. allegans Aluarot. in cap. 1. col. fin. verf. quæro quid si uxor*, & maximè si pro tali seruitio personali Baro transegisset cum vassallis in tanta pecuniæ quãtitate, quia ex tali transactione deberur releuium, *ità Papon. lib. 18. tit. 6. arrest. final. ubi in puncto*, & nos diximus supra in allegat. pro Duce Areolanorum contra illum pro Regio Fisco,

In Britannia autem Dominus feudi recipit p releuio fructus iurisdictionis *ut meminit Argentreus à num. 72. & nos supra diximus q. 5. in princip. huius tract.*

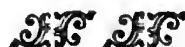

ARGVMENTVM.

Vassallus succedens in feudo, an teneatur soluere releuiũ de introitibus concessis à Rege suo prædecessori simpliciter, tam in dicto feudo, quam extrà, distinguitur, Et quid de introitibus concessis in feudum, & percipiendis ex feudo. Quid de introitibus fiscalibus percipiẽdis ex feudo, & quid de introitibus concessis simpliciter, an in feudum, vel allodium dicatur facta concessio, ad hoc vt ex eis debeatur releuium, & latè differitur quando, & ex quibus in dubio isti introitus concessi præsumantur in feudum, vel allodium, quando ratione rei, vel contiguitatis, vel ex verbis, id dignosci potest. & referuntur decisiones Regiæ Cameræ Summariæ.

SVMMARIVM.

1 *INtroitus super feudo variè concedi posse, consideratur.*
2 *Concessio introituum super feudo, variè consideratur.*
3 *Releuium debetur de introitibus concessis in feudum, percipiendis ex feudo.*
4 *Releuium debetur de introitibus concessis in burgensaticum percipiendis ex feudo, & decisio refertur.*
5 *Concessio introituum in allodium potiùs quam in feudum facta præsumitur.*
6 *Natura, & qualitas rei concessæ est attenda in feudalibus.*
7 *Functiones fiscales concessæ pro se, & hæredibus, &c. dicuntur allodiales.*
8 *Natura functionum fiscalium burgensatica est,*
9 *Rex non præsumendus dicere, quod mente non agitauit, nec quod ore nõ expressit.*
10 *Mens Regis concedentis debet per fiscum probari.*
11 *Functiones fiscales sunt Iura Regalia.*
12 *Possessio in allodium legitima facit rem possessam præsumi allodialem.*
13 *Introitus concessi per verbum inuestio, an censendi feudales.*
14 *Inuestire verbum aliquando designat cõcessionem feudalem, quod declaratur.*
15 *Adoha non debetur de introitibus concessis per verbum inuestio, & decisiones referuntur.*
16 *Releuium, & adoha non debetur de introibus concessis à Rege, etiam si descripti essent in quinternionibus Reg. Cameræ quando non esset dictum in feudum.*
17 *Concessio in feudum, vel in allodium facta quando præsumi ur.*
18 *Concessio præsumitur feudalis ex clausulis apponi solitis in concessione feudorum.*
19 *Clausula, pro te, & hæredibus ex corpore, &c. facit præsumi rem feudalem.*
20 *Clausula, pro te, & hæredibus quibuscũque, vel quibus dederis, facit rem allodialem præsumi.*
21 *Releuium non debetur quando in concessione non est reseruatum in ijs locis, in quibus consuetudo releuij non viget.*
22 *Secus autem vbi viget consuetudo.*
23 *Clausula, saluo iure seruitij continet releuium in locis, in quibus soluitur releuiũ. Concessio functionem fiscalium non tradit plenum ius, sed ius exigendi.*

QVAE-

QVÆSTIO III.

ED quid si Rex cōcessisset Titio annuos introitus, & Titius feuda haberet, an eo mortuo non solum de feudis releuium deberetur, vel etiam deberetur de istis annuis introitibus, dato tamen quòd isti introitus deuenirent ad filium ex successione paterna, & vt hæredem patris.

1 Sunt namq; plures casus hic considerandi. Primò, aut Rex concessit introitus fiscales, q ex feudo Tirij debētur ipsi Regi. aut cōcessit Titio introit⁹ deuolutos ipsi Regi, ob delictū alicuius sed ex d. feudo Titij percipiendos.

Secundo casu principali, aut concessit Titio feudatario introitus non percipiēdos ex feudo, nec fiscales, sed extra feudum, & alibi sitos.

Circa primæ distinctionis caput, &
2 casus, concludendo respondeas, quod aut concessit dictos introitus vti feudales, & percipiendos ex feudo. Aut in burgensaticum, sed percipiendos ex dicto feudo. Aut sumus in dubio nùm talis concessio in allodium, vel in feudum facta esse præsumatur. Ex quorū trium postremorum capitum resolutione facilè totius quæstionis resolutio patebit, tàm in primo, quàm in secundo capite principali.

Priore casu primi capitis principalis, si concessisset Rex in feudum, &
4 percipiendos ex feudo vti feudales, tunc res est extrà aleam, de eis enim solui debet releuium, vt dixi supra q. 14. par. 1. *ità docet Freccia de subfeud. lib. 3. formula secunda num. 29. fol. mihi 401. col. 2. vbi refert sæpius ita vidisse iudicatum, dixi supra p. 1. q. 14. num. 3. vt ibi,* quia cum solutio releuij inducta sit in hærede succedēte in feudum ob mortem feudatarij, meritò cum hoc casu, & feudalis res esse dicatur, feudalesq; fructus, ideo releuium debetur. *Camill. de Curt. in suo diuers. p. 1. fol. 24. num. 19.*

4 Vel si concessisset in burgensaticum, sed percipiēdos ex feudo, res est extrà aleam, quia est casus decisus tempore *Iacob. de Ayell. vt ipse meminit in suo tract. de iure adohæ num. 83.* quo tempore decisum fuit per Mag. Præsidentes Regiæ Cameræ inter quos vnus erat idem Iacob. de Ayello, quòd de talibus introitibus sic concessis non solueretur releuium, ex quo non fuit in feudum facta concessio, pròut necesse est, quòd exprimatur concessio in feudum, ex quibus duabus resolutionibus patent re soluti omnes casus præfatorum capitum.

Tertio principali casu, quando sumus in dubio, si vel nè concessio istorum introituum sit feudalis, vel burgensatica, tunc licet verum sit, quòd semper, quòd in dubio sumus si vel nè concessio in feudum, vel allodium facta esse dicatur, vt in allodium potiùs, quam in feudum facienda sit interpretatio, & præsumptio tamquam libera, & suæ primæuæ naturæ proxima, & ad illam remeans, & excludenda est feudalis interpretatio tamquam feudalē seruitutem continens, *ità Oldrad. concl. 159. num. 5. Roland. à Vall. cons. 85. nu. 18. lib. 4. Menoch. præsumpt. lib. 3. præsumpt. 91. num. 5. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 43. num. 4. & 23. & latè per illam quæstionem Rosental. de feud. cap. 12. conclus. 14. tit. de coniectur. feud.*

Sunt tamen permulti casus in quibus hæc concessio introituum potest dignosci si vel ne in feudum facta esse dicatur, vel in allodium.

Primò namq; attendenda est natu-
6 ra, vel qualitas rei concessæ, vtpotè si à Rege teneantur in feudum, vel vti pa-
7 trimoniale, quòd si tales introitus cōcessi à Rege sint functiones fiscales, & Rex concederet simpliciter pro se, & successoribus tunc adhuc in allodium factam concessionem præsumendum

R est

est, quia natura, & qualitas harum functionum fiscalium est allodialis, nã à Rege tenentur descripti in libro patrimonij, non autem in cædulario Baronum, & feudatariorum, *ità probat Lucas de Penna in l. patrimonialis circa finem, C. de fund. patrimonial. lib. 11. & optimè probauit idem Luc. de Penn. in l. quicumq; col. 2. vers. nam tunc Rex, C. de*
8 *omni agro deser. lib.* 10. quòd si horum natura est burgẽsatica, & Rex cõcedit simpliciter, tũc intelligitur facta concessio secũdum eorum naturam, & sic
9 in allodium, non enim est præsumendum, quod Rex velit dicere illud, quod mente non agitauit, nec quod ore nõ expressit, dum vocis ministerio vtimur *l. labeo, ff. de suppell. legat.* Et nihil sinè voce est, *D. Paul. ad Corinth. cap.* 14. &
10 quod mente agitauit Rex, debet probari per fiscum, *l. qui cum tutoribus, ff. de transact. ita probat Andr. de Isern. in cap.* 1. *num.* 9. *in quib. caus. feud. amist. vers. non putamus, & num.* 13. in illis verbis multò fortiùs si donauerit rem burgensaticam simpliciter, non præsumitur quis dicere, quod mente non
11 agitauit, & functiones fiscales sunt iura Regalia, *ita Franc. de Ponte cons.* 71. *num.* 1. *vol.* 2. & sunt panes siue viuere Regum, *vt ait Andr. de Isern. in cap. Imperialem, §. præterea il secondo, quem allegat Frecc. de subfeud. lib.* 3. *formula secunda num.* 29. *fol. mihi* 401. *col.* 2.
12 Maximè si talis res concessa, quæ dubitatur an in feudum, vel in allodiũ concessa sit, fuerit possessa per legitimum temporis spatium vti allodialis, absque solutione adohæ, vel releuij, quia tunc possessio prædicta est optima interpres naturæ rei concessæ, *cap. cum dilectus extra de consuet. l. si prius, §. placuit, ff. de acqua pluuia arcend. Ant. de Butrio, & alij in d. cap. cum dilectus, Bald. in l. vsum aquæ, C. de aquaduct. lib.* 10. *Decius cons.* 47. *Sigismund. Loffred. cõs.* 36.
13 Sed quid si tales introitus essent concessi per verbum inuestio, & esset dictum, pro te, & hæredibus, vel successoribus tuis, an hoc casu sint præsumendi feudales.

Et licet verbum inuestire designet
14 aliquando feudalem concessionem, alijs concurrentibus adminiculis, *vt refert Menoch. cons.* 1. *lib.* 1. dum inuestitre est signum feudi, tamen quia inuestitura etiam cadit in re bergensatica, & verbum inuestio de per se solùm prolatũ (alijs non concurrentibus adminiculis feudum designantibus) non importat feudalem concessionem, sed
15 allodialem esse concessionem, & adoha non deberi, prout refert decisum *Sigism. Loffred. in sua parafres. feud. in cap.* 1. *ex quib. caus. feud. amist.* vbi scriptum reliquit die penult. Iulij 1512. cũ accidisset casus, quòd fiscus peteret à Mag. Galasso de Tarsia de Cusentia Barone Castri Belmontis ius adohæ, ratione scutorum tercentum, quos annis singulis ex Catholicæ Maiestatis concessione, ipse Dominus Galassus percipit super baiulatione cuiusdam Casalis, seu vici Cusentiæ, in cuius rei concessione non erat facta mentio de feudo, nec de burgensatico, quamquàm esset verbum inuestio, cũ clausula prò te, & hæredibus ex tuo corpore, *ita Petr. Gars. dec.* 55. & fuit decisum non esse feudalem concessionem, & releuium non deberi.

Tamen quia hodie in burgensaticis
16 dicitur, quod Rex vti solet his verbis, vt quia in illo priuilegio non erat reseruatum seruitium, & in dubio etiam non videtur feudum dari sub reali seruitio, &c. fuit iudicatum, vt dixi, nõ teneri ad releuium, & ius adohæ, non obstante etiam, quod fuerit dictum per Dominum Regem, quod tales introitus describantur in quinternionibus, *ità Lyparul. ad Andream de Isern. in cap.* 1. *lit. E. in verbo vt inuestio, de mente Alex. cons.* 24. *num.* 11. *lib.* 5. *Capyc. in inuest. feud. in verbo inuestientes, Iacobin. de S. Georg. in sua inuest. vers. inuestiui talem num.* 10.

Secundo, ex verbis concessionis apposi-

17 positis solet dignosci si vel nè, concessio sit feudalis, vel burgensatica, vt
18 potè si in cötractu, siuè in cöcessione introituum fuerint apposita verba solita apponi in feudorum concessionibus, *pròut dicit Andr. de Isern. in cap. 1. ex quib. causis feud. amitt.* vtpotè si di-
19 ctum fuerit prò te, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus hoc casu in feudum dicatur facta cöcessio, *vt post Menoch. Petr. de Gregor. & alios Intrigliol. d. loco, Rosental. ibidem.*

Secus autem si fuisset dictum, &
20 hęredibus quibuscumque, vel pro te, & quibus dederis, nam vtroque casu allodialem esse concessionem censuerunt, *Cacheran. decis. 29. num. 18. Curt. sen. cons. 1. col. 2. Ias. cons. 9. num. 6. inter consil. Alberti Bruni*, & nouissime hãc fundauit sententiam *Reg. de Ponte cons. 2. num. 4. vol. 1. Bammacar. in cap. feudum ea lege num. 38. & seq. si de feud. defuncti.*

Declara tamen omnes casus in qui-
21 bus rem concessam censetur esse feudalem, vt si non esset reseruata solutio releuij, illud non deberetur; quod assumptum subintellige cum hac declaratione, vt in ijs locis tantùm procedat in quibus nö adest consuetudo, nec lex particularis de soluendo releuio, ea nimirum rõne, quia releuij solutio est onus feudatarij, ideò non est præsumendum in feudo, nisi apponatur à lege, vel partibus, vel consuetudine, cum sit contra feudi naturam, & ab eo extrinsecum, vt latè supra q. 6. par. 1. fundaui. Verùm in ijs locis, in
22 quibus diximus deberi, vt supra q. 4. par. 1. tunc facta concessione in feudum debetur releuium, etiam quod non exprimatur, cum in Regno nostro adsit & consuetudo, & lex scripta, nëpè hæc *constit. post mortem, & cap. Regni apud Fogiam*, cum exigatur ob mortem Baronis, *Freccia d. author. 3. num. 4. & per totum.*

Vnde si Rex in locis, in quibus rele-
23 uium soluitur concederet alicui rem in feudum cũ clausula saluo iure seruitij feudalis, & non expresso releuio, adhuc potest illud exigere Rex, tamquam quod contineatur implicitè sub clausula illa, saluo iure seruitij, *ità Lanar. cons. 13. & cons. 40. & 92. nu. 10. & 11.* cum releuium contineatur sub clausula illa, Iuribus Curiæ sëper saluis, vt dixi supra q. 10. par. 3. & soluitur Regi pro seruitio inuestituræ, quã facit vassallo, & ob recognitionem Dominis, vt dixi supra q. 10. p. 3.

Insuper aduertendum est, ꝙ quan-
24 do conceduntur istę functiones fiscales à Rege, aliud esse si concedantur earum exactiones; nam non importat concessionem rei pleno iure, sed tantum possessionem rei, *ità aduertit Franc. de Ponte d. cons. 71. num. 4. vol. 2.*

Idemque amplia, vt non debeatur releuium si bona ex quorum fructibus releuium pręenditur fuissent data in excãbiũ pro bonis feudalibus, ablatis tëpore guerrę, & pro excãbio cöcessis tot introitibus, quia si in tali excãbio non esset dictum in feudum, adhuc releuium non deberur, prout sic fuisse ¶ decisum refert *Io. Camill. Bilotta allegat. 2. num. 3. ex Iacob. de Ayell. de iure adohæ num. 17. Io. Andr. Georg. alleg. 3. sub num. 10.*

ARGVMENTVM.

Feudo intrà annum solutionis, & mortis ad Regem deuoluto, & ab eod. Rege alteri de nouo concesso, an hic nouus infeudatus debeat soluere releuium, nö solutum per suum prædecessorem. Et an fiscus pro releuio debeat pręferri creditoribus super feudo ad se deuoluto, & negatiua suadetur sententia. Et quid in subfeudatario. Quid si adhuc releuium esset soluendum in pluribus annis. Et quid si concessio facta esset cum clausula, iuribus Cu-

riæ semper saluis, vel expresse infertur.

SVMMARIVM.

1 *Exequutio pro releuio fit contra tertiũ possessorem feudi.*

2 *Releuium an debet soluere nouus cõcessionarius de feudo deuoluto, & à Rege de nouo sibi concesso, si non fuerit solutum.*

3 *Nouus concessionarius feudi deuoluti non tenetur soluere releuium non solutum, & num. 6.*

4 *Releuium, siue seruitium per deuolutionẽ feudi extinguitur in personam domini.*

5 *Feudum deuolutum Regi, & de nouo alteri concessum venit ad concessionarium liberum.*

6 *Releuium non solutum à subfeudatario, nec debetur à nouo concessionario Baronia Regi, sed Baroni.*

7 *Nisi Baronia esset concessa cum subfeudatarijs, qui essent notati in cædulario Baronum.*

8 *Subfeudatarij deuolutæ Baroniæ de nouo cõcessæ si de nouo fuerint notati in cedulario soluere tenentur releuium Regi, non autem Boroni.*

9 *Nouus concessionarius nec tenetur soluere releuium in pluribus annis debitum, & non solutum.*

10 *Releuium à nouo cõcessionario feudi deuoluti debetur, si in cõcessione dictũ fuerit, saluo iure releuij, vel iuribus Curiæ.*

11 *Releuium non debetur de feudo, quando hæres non vult esse hæres in illo, & ad fiscum deuolueretur ob repudiationem hæredis feudum præstitum, nec fiscus præferri debet creditoribus super feudo.*

QVAESTIO IV.

1 Onus releuij licet personale esse, supra concludimus q. 4. p. 1. tamen de facto contra tertium, & cum ratione, & de consuetudine Regiæ Cameræ fit pro illo exequutio, vt ex Freccia, cæterisque ibi concludimus, quæro propterea dubitando, quid si feudum deueniret ad tertiũ possessorem non ex facto feudatarij, vt quia
2 si alienasset intra annũ petendæ inuestituræ, sed ex facto Domini, vt quia feudum ad se deuolutum, pendente anno inuestituræ alteri concessisset, an non obstante hac noua concessione, iste concessionarius teneatur soluere releuium non adhuc solutum, ex ratione supradicta, quia hoc onus de facto sequitur rem, & hac de causa si esset tertius, qui possideret, vel succederet, deberet soluere releuium, prout in simili casu quãdo feudum intra annum petendæ inuestituræ transiret ad nepotem, & sic interuenirent mortes duorum nempè patris, & filij, tamen nepos (si releuium non esset solutum) adhuc soluere tenetur, sed vnicum, vt iam dixi, quod non absimile videtur dicendum in casu isto, vt iste nouus concessionarius teneatur ad solutionẽ releuij, tantò magis, quia concessio in dubio intelligitur facta cum oneribus, & honoribus.

Contrarium tamen est dicendum, vt hic concessionarius non teneatur soluere releuium non solutum, & hoc firmo ex ratione, & authoritate DD.

4 Rationibus, quia feudum dùm deuoluitur ad Dominum, res reuertitur ad suam pristinam naturam, & seruitium, siuè releuium est extinctum in persona Domini, *vt ex Andr. de Isern. in cap. 1. §. huius autem generis circa nu. 12. tit. ex quib. caus. feud. amict.* quapropter feudum venit liberum ad feudatarium nouum concessionarium, dicit *Freccia d. author. 3. num. 27.* quod etiam euenit ex mutatione personæ, cum mutata persona, mutetur conditio, & actio. Item quia ob mutationem personæ, quæ tenebatur ad releuiũ, illud onus cum persona est extinctum, *l. 2. C. de fund. rei priuat. Freccia d. loco num. 27. author. 3.*

Authoritatibus Doctorum suadetur

tur, qui bene sequuti sunt sententiam,
6 prout fuit *Freccia, Andr. de Iser. quem ibi allegat n. 27. vers. Quarto si post mortē, & post eum in simili Ayell. de adoha num. 87. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 5. nu. 635.*
6 Declara hanc sententiam non solū in feudatario procedere, sed in casu simili de subfeudatario, vt si mortuo subfeudatario in Baronia, vel Comitatu, quòd si dicta Baronia, vel Comitatus deuoluerentur ad Regem, qui Rex de nouo illam concederet, adhuc non soluto releuio de morte dicti subfeudatarij, tunc si dicti subfeudatarij
7 essent notati tantum in cedulario, & concessio esset facta cum subfeudatarijs hoc casu releuium esset soluendū ipsi Baroni, non autem Regi, prout ità
¶ fuisse decisum in causa Comitis Cariati, cum Duce Ariani, refert *Ayell. d. loco num. 87. circa finem numeri.*
8 Sed si Rex concederet de nouo, & dixisset numerari in quinternionibus Regiæ Cameræ, tūc quia mutatur natura, releuiū esset soluendum ipsi Regi, non autem Baroni, per mortem subfeudatarij, prout ità fuit iudicatum in causa Ducis Montis Alti, refert *Ayell. d. loco num. 87. in fine.*
9 Declara secundo, procedere etiā si releuium esset soluendum in pluribus annis, quia adhuc iste nouus successor siuè nouus concessionarius non tenetur ad hoc releuium isto modo soluēdum, *ità Freccia d. author. 3. num. 27. vers. quarto si post mortem, circa finem numeri.*
10 Declara tertio, vt si Rex in concessione dixisset, saluis iuribus nostræ Curię, prout est releuium, vel saluo releuio, quia adhuc releuium esset soluendum ab ipso nouo concessionario, quia per ista verba videtur, quod Rex noluit sibi præiudicare in exactione releuij, imò per dictam clausulam videtur velle expressè illud solui, *Freccia d. author. 3. num. 35. vers. quid si in ea concessione circa finem,* & hæc est fortis limitatio ad doctrinam Frecciæ, & aliorum.
11 Declara quarto, vt fiscus non possit prætēdere releuium de feudo sibi deuoluto ob mortē feudatarij, nec præferri creditoribus feudi, etiam stante legitimo hærede, sed nolente esse hæredem, *ita ex Marin. Freccia d. auth. 3. num. 27.* & consuluit pro Ioanne Baptista de Ebulo cōtra Regium fiscū, *Camill. Medic. cons. 55. num. 5. vers. tertio aduertantur cum seq. ad finem,* quia hoc casu nullo existente hęrede, fiscus dicitur succedere vt hæres anomalus, & feudum deuenit ad Regem vti res sua, quæ dicitur reuerti ad Dominum, & ex resolutione iuris feudatarij, ergo qua ratione soluit, cum nec sibi ipsi soluere potest, nec se ipsum recognoscere, nec releuium debetur ex resolutione iuris alieni, quinimo fiscus adhuc remanet creditoribus obligatus, & hoc tum quia hæres dicitur, tum quia assēsus præstitit super dictis obligationibus, *latè Camill. de Medic. ibid.*

ARGVMENTVM.

Feudo vendito intra annum petendæ inuestituræ non adhuc soluto releuio, quisnā soluere illud tenetur emptor, vel venditor, & quid in reemptore cū pacto de retrouendendo, & quid in feudo pignorato. Et emptorem teneri ratione rei ad solutionem releuij, declarando si vendidit in fraudem releuij, vel bona fide, vel ex necessitate pacti de retrouendendo. Item in hærede emptoris retrouendēte, & in hęrede venditoris reemente, refertur decisio Regiæ Cameræ.

SVMMARIVM.

1 R*Eleuium non solutum an sit soluendū ab emptore cōparente intra annum petendæ inuestituræ dubitatur.*

2 *Releuium non debetur vbi quis ex cōtractu venit ad feudum.*

3 *Emptor feudi tenetur soluere releuium non solutum, quando emit intra annum petendæ inuestituræ, vti tertius possessor feudi.*

4 *Venditio feudi intrà annum non præiudicat fisco in actione releuij, & de ratione num. 5. & 6. & nouiter perpenditur, & num. 7.*

7 *Releuium non esse soluendum ab emptore, quomodo intelligendum declaratur.*

8 *Venditor feudi intra annum quando ipse teneatur ad releuium distinguitur. Vendens ob fraudem releuij tenetur ad duplicatum releuium.*

9 *Vendens feudum ex bona fide intra annum tenetur ad releuium, sed postea repetit ab emptore feudi, casu quo feudum voluerit retinere, & decisio refertur.*

10 *Releuium debetur ab emptore feudi in casu emptionis, quando ita in inuestitura pactum esset.*

11 *Releuium duplicatum non debetur à venditore feudi, si ex non fraude denunciare mortem omiserit.*

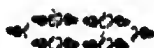
12 *Releuiū an debeatur (fructibus feudi vēditis) ob mortem emptoris, vel venditoris remissiuè.*

13 *Releuium non debetur ab hærede reementе feudum intra annum, ob mortem vēditoris sui prædecessoris.*

14 *Retrouendens feudum intra annum petēdæ inuestituræ an teneatur soluere releuium, dubitatur.*

15 *Affirmatiuè concluditur, & decisiones referuntur.*

16 *Filius, vel alius futurus hæres emens, vel retrahens feudum in vita alienantis, an ob eius mortem teneatur ad releuium, negatur.*

QVÆSTIO V.

1 Eclarādo supradictam cōclusionem ab illa inferendo quæro si feudum intra annū petendæ inuestituræ fuisset vēditum ab hærede, nullo soluto releuio ab hærede Regiæ Curiæ, quid fiet de releuio, vt an à venditore, uel ab emptore sit exigendum.

Communis tamen conclusio est,
2 releuium numquam soluendum est ab illo, qui succedit ex contractu, prout est emptor, qui non tenetur soluere releuium in casu præd cto, *ità Andr. de Isern. in cap. 1. §. 1. num. 7. per quos fiat inuestitur. vbi Lyparul. in verbo ab emptore Capyc. in repet. cap. Imperialem, §. præterea si quis infeudatus col. 21. vers. quod releuium, Ayell. de iure adohæ nu. 73. Affl. in consi. post mortem num.* 10. & rationem assignat Andr. quia releuij solutio est inducta de cōsuetudine in hærede successore tantum, non autem in emptore, *Io. Vinc. de Anna alleg. 95. num.* 1. vel qui habet ex contractu. Ex quibus in casu nostro videtur dicendum releuiū non esse soluendum ab ipso emptore. Alia ratione, quia vassallus alienando feudum in alium spoliat se feudo, & definit esse vassallus, & consuetudo soluendi releuium in vassallo successore est inducta, ergo dum persona nō est talis, qualis, ideo non tenetur venditor.

Sed si hoc esset verum, sequeretur, quod dum vassallus non est in possessione feudi, quia alienauit non tenetur ad releuium, cum possessio sit necessaria, vt alias diximus, & isto modo fiscus amitteret releuium.

Ego verò contrariam sequor sentē-
3 tiam in casu prædicto, vt emptor ipse teneatur fisco soluere releuium, quā sen-

sententiam intelligas vnà cum declaratione sequenti.

Primo; quia si vassallus alienando, & sic vendendo desijt esse vassallus, & non est in possessione feudi, sed ipse emptor, vnde dum nō est in possessione feudi, nec tenetur petere inuestituram, vt iam toties ex Freccia, cæterisq; dixi, estque recepta sententia, quod semper quòd vassallus non reperitur in possessione feudi excusatur à petitione inuestituræ, & solutione releuij.

Secundo, quia & si vassallus non possideat, & emptor possideat, quis enim negare poterit hunc emptorem esse tertium possessorem feudi, sed fiscus de cōsuetudine pro releuio facit exequutionem super feudo contra tertium possessorem, ergo quidnam obest fisco quin nō possit propter hāc rationē releuium exigere ab ipso emptore, tamquam tertio feudi possessore, & sic posset responderi ad vnum obiectum, quod posset fieri, vt dum solutio releuij onus est personale feudatarij, meritò ipsius personam egredi non debet, maximè quia vassallus
4 per venditionem feudi non potest prę iudicare iuribus Domini, nec expressè, nec tacitè; Ius enim Domini semper remanet inconcussum tamquam
5 alienum, & tantò fortius, quia in assensu, quem prętat Dominus in tali venditione, semper apponitur clausula, iuribus nostris, & alienis semper saluis, per quę verba Dominus videtur sibi non pręiudicare circa releuij
6 solutionem. Insuper quando emptor emit, videtur tacitè cōsentire solutioni releuij, quod debetur ex feudo, quia dum emit intrà annum mortis, pręsutur scire hoc debitum releuij, cū illud de iure debeatur in Regno nostro ex antiqua consuetudine, vt dixi.

Et isto modo respondetur ad illam
7 conclusionem dicentium releuium nō solui per emptorem, quippe vera est, sed non potest applicari ad casum nostrum cum diuersa vigeat ratio, ibi .n. quærunt DD. si emptor teneatur soluere releuium ob ipsam solā emptionem, vt quia ipse dicitur venire ad feudum iure singulari, nempè ex contractu, hoc autem casu ob simplicem emptionis contractum non tenetur. At in casu nostro emptio nō est simplex, sed emptor emit intrà tempora petendę inuestituræ, & sic sibi onus uidetur assumere (si solutum non fuerit) contra rem ipsam. Alia ratione quia iste videtur nouus emptor, siuè est tertius possessor, meritò cōtrà ipsum vt in tertium possessorem pro releuio facienda est exequutio ob releuium non solutū per suos prędecessores, vt iam diximus.

Sed hæc omnia intelligenda sunt
8 istis modis. Primo, quod aut hęres iste venditor vendit feudum in fraudem releuij. Secundo, aut bona fide, nulla existente fraude. Tertio, vel ex necessitate pacti de retrouendendo.

Primo casu teneri ad duplicatum,
9 vt annuit *Vinc. de Anna loco allegando*. Secundo casu teneri ipsum vendirorē ad soluēdum releuium, sed postea emptor tenetur restituere ipsi venditori, quicquid solutum fuit Regiæ Curiæ pro releuio, casu quo voluerit terram ¶ retinere, prout ita decisum refert *Anna alleg. 95. nu. 9.* licet solutio fiat per venditorem, tamen cedit in damnum emptoris, & sic emptor soluit, licet per intermediam personam venditoris.

Declara tamē supradictam conclu-
10 sionem, vt emptor non teneatur ad releuium, regulariter procedere, secus autem si pacto cōueniretur in inuestitura, vt releuium debeatur quandocumque in alium transferretur, ita notat *Freccia d. authorit. 3. num. 34. vers. secundo quando esset dictum*, & ratione, quia sicut hæc consuetudo soluendi releuium esset inducta per consuetudinem in morte, ita & pacto induci potest, secundum Frecciā, & nos supra diximus in principio.

Declara secundo, vt si non ex fraude

11 de, talis venditor non curauit denunciare mortem intra legitima tempora, vt nec teneatur ad duplicatum releuium, *ita Anna d. alleg. 95. num. 7. refert*
¶ *decisum fuisse.*

Declara tertio, vt venditis fructi-
12 bus debeatur releuium ab hęrede, sed emptores introituum debent contribuere, vt dicam in quęstione sequenti, & infra quæst. 28.

Declara quarto casu, vt releuium
13 sit soluendum non solum ab emptore feudi in casu prædicto, sed nec etiam ab hærede, qui reemit feudum post mortem feudatarij, vigore tamē pacti de retrouend ndo, alias secus esset,
¶ prout ita fuisse bis decisū refert *Freccia d. author, 3. num. 14. Ayell. num. 86.* quia dicitur venire ad feudum illud, non ex iure successionis, sed ex cōtractu, licet succedere dicatur ad illud ius reemendi, *ità ibi Ayell. d. loco,* quia si non adesset pactum de retrouēdendo esset nouus emptor, & sic ex nouo cōtractu veniret ad feudum, quo casu non teneretur ad releuium, ex rationibus, quas affert *Freccia d. loco, vide quæ dicam infra q. 26.*

Sed quid in casu contrario, si hęres haberet feudum emptum à suo prædecessore cum pacto de retrouenden-
14 do, & hæres venditoris exercuisset pactum de retrouendendo intrà annum, & hæres emptoris retrouendidit, post tamē factum casum successionis, & sic mortis, hæc quæstio non est tacta per DD. qui de releuio verba fecerunt, ego illam excogitaui, nec aliquid potui inuenire, dicebam tamen quod hęres retrouendens tenebatur ad releuium, ratio quæ me mouebat erat, quia iste retrouendens iam fuit hæres in feudo per mortem patris, vel prædecessoris, & per consequens ipse releuiū soluere debebat, dum ei competebāt extrema releuij, nempè mors feudatarij, & successor vt hæres erat, & in hęrede successore releuium erat introductum.

Postea reperi secundum hanc meā
15 rationabilem responsionem fuisse de-
¶ cisum in Regia Camera in anno 1570. in causa Mag. Aloysij Acciapacci, quo tēpore fuit productus liber Notamentorum Regiæ Cameræ, vbi reperieba-
¶ tur notata decisio die 4. Octob. 1564. facta relatione in collaterali Cōsilio per viam legis, prouisum fuit in dicto casu deberi releuium. Et idem in anno 1588. fuit iterum secundū prædicta decisum in causa hęredum Isabellæ Scortiatæ. Et iterum in alia
¶ causa fuisse idem decisum, refert in suis decisionibus manuscriptis sub *tit. de iure releuiorum Reg. Moles decis. quinta adducens, ibi Loffred. in parafres. feud. per quos fiat inuestit.* vide quæ dico infra quæst. 26.

Sed quid si filius, vel alius futurus
16 hæres reemit feudum in vita uendētis, an mortuo feudatario, uenditor teneatur ad releuium? dicas quod non, quia tunc dicitur uenire ad feudum, non ob mortem, sed dicitur uenire ad illud ex contractu, at tunc soluere nō tenetur, qui uenit ex contractu ad feudum, cum releuii solutio in hærede, uide quæ dicam infra q. 20. hac ea: dem par. 4.

ARGVMENTVM.

Venditis fructibus feudi, in casu tamen permisso à lege, & moriente Barone uendente. Releuium an sit soluendum ab hærede uendentis, uel ab ipso emptore dubitatur, & concluditur posse Dominum à quo uoluerit releuiū exigere, sed gratia facilioris exactionis à possessore exigitur, & quid de clausula apponi solita in talibus uenditionibus, dumodo liceat Regiæ Curiæ exigere releuium à quo uoluerit, & referuntur allegationes super hoc puncto factæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *FRuctus feudi quando possunt vendi remissiuè.*
2 *Fructibus nullis recollectis ex feudo, quãdo releuium debeatur remissiuè.*
3 *Releuium debet solui de feudo vendito ab emptore, non autem à venditore.*
4 *Fructibus feudi venditis, fiscus potest exigere releuium à quo voluerit.*
5 *Clausula, quod liceat fisco exigere releuiũ à quo voluerit solet apponi in venditione fructuum feudi.*
6 *Fructibus feudi venditis releuium, & seruitia exiguntur à possessoribus feudorũ, sed venditores tenentur contribuere ipsis possessoribus emptoribus.*
7 *Fructibus feudi venditis fiscus fraudabatur releuio, & ideo fuit latum decretum generalem.*
8 *Donatiuum factum à vassallis Baronis prò eius iucundo ascessu, an spectet ad affictatorem fructuum, vel ad ipsum Baronem, decisio refertur.*

QVÆSTIO VI.

1 Olent feudatarij, (vt eorum necessitatibus cõsulant,) non feuda vendere, sed tantum fructus, eorumque commoditates, vel censum constituere, maximè hisce temporibus, in quibus tum ob bella, tum ob mutationem monetæ factam quinque ab hinc circiter annis, & propriè in anno 1622. de Mense Martij, pecuniæ maxima est penuria, de qua venditione fructuum *Alex. consf. 18. lib. 5. Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum col. 4. num. 20. de constit. Milanens. decis. 7. num. 46. lib. 2. DD. in l. codicillis, §. instituto, ff. de legat. 2. Amad. de Ponte q. 34. n. 6 de laudim.*

Videbatur namque dicendum hæ-
2 redem vendentis, non esse cogendum ad releuiũ, quippè pluries admisimus, nullis recollectis fructibus in anno, quo moritur feudatarius, hæredem non teneri regulariter, verùm ex communi practica Regiæ Cameræ aliter seruari in Regno nostro, vt collatis fructibus trium annorum præcedentium, medietas vnius anni soluatur ab hærede, vt dixi supra.

Insuper (feudo vẽdito) releuium esse
3 soluendum, non à venditore, sed ab emptore, vt iam supra affirmanter cõcludimus, pròut in casu simili, vassallo hærede non existente in possessione feudi, releuium non esse soluendum ab eo, pròut docuimus hac par. q. præcedenti, quæ omnia hùc pro hærede vendentis conferendo, videbatur ipsũ non teneri.

Verùm his nõ obstantibus pro Re-
4 gio fisco iudicandum puto, vt hoc casu omnino releuium exigere possit a quo voluerit, vel ab ipso fructuũ emptore, vel ab hærede vẽditoris, & hoc tum virtute clausulæ, quam solent ap-
5 ponere Regg. Regiã Cancellariam in talibus contractibus, nempè vt registretur talis contractus intrà biennium, verùm quod liceat Regiæ Curiæ exigere seruitium à quo voluerit. Imo &
6 tum gratia facilioris exactionis faciẽdę per Regiam Cameram Summariæ fuit latum decretum generale, quod in istis casibus seruitia, & releuia indistinctè exigantur à possessoribus feudorum, & emptores fructuum contribuant ipsi feudatario, quod decretum consonum iuri videtur, quia emptor fructuũ non erat feudatarius, sed quędam tertia persona, quę emit illud ius percipiendi fructus feudi, & per cõse-
7 quens non poterat compelli ad releuium, quia ipse nec verè erat possessor feudi, cum illa penes ipsum feudatarium venditorem reperiebatur, sed tantum, vt dixi, ipse emptor habebat ius illud recolligendi fructus; Ex parte autem venditoris dicebatur ipsum nõ

esse

esse in possessione recolligēdi,& percipiendi fructus, sed dicebat, quod alius erat in dicta possessione;erat enim(ipse dicebat)nudus proprietarius, quo casu non proprietarius, sed vsufructuarius releuium tenetur soluere, vt dicā hac par. 4. q. 12.

Et hac ratiocinatione facta inter feudatarium, & emptorē introituum fiscus releuio defraudabatur, ideò benè apponūt Regentes clausulam, vt liceat exigere Regiæ Curiæ à quo voluerit, & ad finem omnem prorsus tollendi exceptionem Regia Camera decreuit, vt venditor soluat, & emptor contribuat,quod decretum rationi accedit,quia cum releuij solutio ex consuetudine Regiæ Cameræ afficiat feudum ipsum secundū hodierna tempora, adeò vt contra quemlibet tertium possessorē fiscus habet pro illo actionem, quem possessorem intelligimus de naturali, nempe de eo, qui fructus & commodum, percipit, meritò, & ipse onera portare debet, pro quibus vide sequentem allegationem præceptoris mei D. Octauij Bammacarij, quam mihi dedit quidam patritius Salernitanus, qui erat valde familiaris Antonij della Calce,q. fuit discipulus Octauij prędicti & dum in magna erat expectatione morte immatura præuētus fuit, & illum ego scio.

Declara, quid si locatis fructibus
8 feudi,Baro accedat ad feudum, & vassalli prò eius iucundo ingressu donent aliquam quantitatem Baroni, an hęc quantitas pertineat ad conductorem fructuum feudi, vel ad ipsum Baronē, dicas quod non spectat ad conductorē siuè affictatorem, sed ad ipsum Dominum, *ita Oldrad. conf. 129. Parid. de Puteo de reintegr. feud. tit. an facta concessione feud. cap. & quia, Nicol. Boer. decis. 19. num. 6. vide supra in alleg. q. 3. num. 14. par. 2.*

A R G V M E N T V M.

Venditio certorum annuorum introituū super fructibus feudi, quando feudalis censenda est,defenditur,& de clausulis enarratur, & de clausula releuij, & seruitij.

S V M M A R I V M.

1 *Clausulæ apponi solitæ in venditionibus fructuum feudi,quod liceat Regiæ Curiæ exigere seruitium, & releuium à quo voluerit.*

2 *Doctrina Alex. conf. 18. ponderatur, & respondetur num. 29.*

3 *Venditione sine assensu facta dominium super feudo nec hypothecaria transfertur*

4 *Ius formatum,vel dominium si transfertur super feudo inducitur diuisio feudi, & assensus Proregis non tenet.*

4 *Venditio fructuum feudi non constituit ius respectu feudi subiugati, sed respectu corporis fructuum omnibus annis.*

5 *Feudatarius potest dare potestatem percipiendi fructus à feudo, dummodo non causetur ius distinctiuum à principio.*

6 *Doctrina Bal. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 20. vers. quæro numquid feudatarius perpenditur, & num. 8.*

7 *Fideicommissarius obligando pensiones, vel ius pensionis nō cadit in commissum secus autem si rem.*

9 *Fructus feudi, vt possint alienari requiritur, vt sint ad modicum tempus alienati, secundo vt adsit pactum ne transferatur aliquid ius, vel dominium in emptorem.*

10 *Clausulæ ad vendendum, alienandum, hypothecandum, in dotem dandum,cum obligatione bonorum, Regio assensu,&c. arguunt dominij translationem.*

11 *Verba Bullæ Nicolai V. & Gregorij xiij. declarantur, & ponderantur.*

12 *Census, vt valeat constitutio relatio debet fieri ad rem, alias esset vsurarium, & de ratione ibidem.*

13 *Periculum, & damnum rei ... considerari*

derari in constitutione census.

14 *Vsufructuarius non potest vendere fructus ad formam bullæ.*

15 *Subiugatio fructuu super fructibus officij, vel fundi intelligitur facta super fundo ipso, vel officio.*

16 *Feudatarius nullum potest ius super feudo constituere, & super re feudali.*

17 *Vendere fructus feudi, esset vendere partẽ feudi probatur.*

18 *Venditio fructuum feudi inter immobilia consideratur.*

19 *Probibitus alienare fundum, probibetur alienare fructus nondum perceptos.*

20 *Alienatio fructuum feudi fieri potest quãdo vassallus se obligat actione personali, non autem si super re ipsa feudali ius aliquod constitueret.*

21 *Probibitus vendere, vel obligare potest se actione personali ad fructus præstandos obligare.*

22 *Venditionem fructuum feudi posse fieri, vsque ad quiuquennium. Alij vsque ad vitam feudatarij refertur.*

23 *Fructibus fundi legatis, vsufructus videtur constitui declaratur.*

24 *Verba legati fructuum fundi quando diriguntur ad hæredẽ, & quando ad creditorem refertur, vt primo casu actio sit inducta personalis, non autem ius super re, secundo casu vt sit inductum ius super re.*

25 *In dubio verba legati fructuum, vt supra, inducunt vsumfructum formalem.*

26 *Authoritates Doctorum super hac re referuntur.*

27 *Hypothecæ, & assensus registrationis clausulæ apponi solita in venditionibus fructuum feudi arguunt dominij translationem super feudo.*

28 *Adobæ solutio respectu fructum reseruata cum fiat à venditore arguit venditorẽ in feudum.*

30 *Doctrinæ Franc. de Amicis respondetur.*

31 *Decretum generale Regiæ Cameræ, quod releuia exigantur à possessoribus feudorum in casu venditionis feudi, eiusque fructibus mentionatur.*

Felix Polizzi pro capitali duc. 12. millia emit à Barone Placanici ann. duc. 960. super fructibus, & introitibus feudalibus dictæ Terrę in perpetuum, cum pacto tamen de retrouendendo, cum clausulis amplissimis, ita quod dicti introitus transeant in vtili dominio dicti emptoris ad vẽdendum, alienandum, & quod adoha solui debeat à venditore cum Regio assensu, in quo adsunt consuetæ clausulæ Cancellariæ apponi solitæ, videlicet, quod liceat Reg. Cur. exigere 1 seruitium à quo voluerit.

Item quod assensus infra biennium registrari debeat in Reg. Cam. prout in effectu registratus fuit.

Fiscus prætendit releuia, imò duplicata, præsupponendo, quod dicti introitus sunt feudales, secundogeniti hęredes repugnant prætendentes, quod sint allodiales, fuit articulus remissus ad Reg. Cam. decidendus si isti introitus sunt feudales, vel allodiales.

Nos adhęrendo Reg. Fisco tuemur partes primogeniti, & prætendimus absq; dubitatione introitus pręedictos esse declarandos feudales.

2 Pręetensio secundogeniti fundatur in doctrina *Alex. cons.* 18. *attentis, & narratis in themate superprimo dubio lib.* 5 vbi probare conatur ex simili.

Venditione facta absq; Regis assensus; non transferri dominium, neque competere hypothecariam super feudis, sed actione personali teneri venditorem, eiusque heredes super fructibus feudorum, *Franciscus de Amicis fol.* 48. *num.* 26. *ad* 31. eandem tenet

3 opinionem ea ratione motus, quia si transfertur dominium, vel aliquod ius formatum super feudo inducitur diuisio feudorum, & Prorex non potest assentire, *D. de Franch. decis.* 159.

Ex Modernioribus eandem opinionem sequitur *Franc. Milanens. decis.* 7. *num.* 46. *lib.* 2. *qui ex doctrina Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum col.* 4. *nu.* 20. *vers. quaro numquid feudatarius de constitut.*

4 pro-

4 probare conatur, quod iste annuus redditus non sit constitutus respectu fundi subiugati, sed corporis fructuum feudi omnibus annis, *ex glo. in l. codicillis, §. instituto de leg. 2. l. defuncto, §. Sempronio, ff. de vsufr. possunt allegari dicta per Camer. in l. Imperialem fol. 20. col. 1. lit. D. qui allegando cons. Alex.* 18. *lib.* 5.
5 illud declarat, vt feudatarius possit dare potestatem percipiẽdi fructus feudi pro certa quãtitate, subdit Camer. dummodo non causetur ius distinctũ à principio, prò quo faciunt notata per *Io. Fabr. in §. item seruiana, instit. de actio. in fin. & num. 26. vers. quid de ipso feudo*, qui dicit, quod feudatarius potest obligare non feudum, sed fructus feudi.

Ex ex doctrina *Camer.* habemus primum responsum ad *cons. Alex.*

Prædictis tamen, & similibus non obstantibus contrariam opinionem esse veriorẽ subscriptis medijs demonstrabimus.

6 Primò, auctoritate eiusdem Bald. in loco citato per Milanens. supra mentionato, qui nostram, & non suam sequitur sententiam, attendamus quęso verba Bald. qui dicit hęc verba: *Quæro numquid feudatarius possit vendere annuos redditus. Respondeo, potest ad modicum tempus. idest vsque ad nouem annos, sed ad longum tempus non potest, quia esset species alienationis, vel saltim esset actus æquipollens alienationi, vel in fraudem factus*, opponit *Bald.* doctrinam *glo. fin. in verbo non extitisse in l. codicillis, §. instituto, de legat.* 2. quę dicit, quod fideicommissarius obligando pẽsiones, vel ius pensionis non succedit in commissum, secus si obligat rem, *l. fin. C. de rebus alien. non alien.*

8 Subdit Bald. declarando glos. hæc verba, quod verum est si hoc actum est ne vtile dominium transeat, quia non dicitur alienare, qui facit pactum ne transferatur dominium, quòd retinet apud seipsum, quia non dicitur nisi ille actus per quem transit aliquid dominium, *l. 1. C. de fundo dotali*, hæc Bald. ex cuius theorica reassumitur,
9 quod vt valeant alienatione feudatarii super fructibus feudi duo requiruntur: Primum, vt sint ad modicum tempus, & non vltra 9. annos, sequitur *Bar. Bald. & communiter in d. l. codicillis, §. instituto de legat.* 2. Secundum, vt fiat cum pacto, quod non transferatur aliquod ius, vel dominium in emptorem, & in facto deficiunt parti aduersæ hæc duo requisita, quia alienatio fuit facta in perpetuum non ad modicũ tẽpus.

Item cum clausulis ad vendendum alienandum, hypothecandũ in dotem dandum, &c. cum obligatione omniũ bonorum, & Regio assensu, ergo dominium secundum opinionem Bald. fuit translatum in emptorem pro illis annuis duc. 380. & sic Bald. claris verbis nostram fundat opinionem, & consequẽter doctrina Milanens. qui Bald. sequitur, vel corruit, vel pro nobis etiam allegari potest, idem *Bald. in l. voluntas col. 2. vers. illud certum est, C. de fideicom.* dicit quod vassallus potest vendere fructus ad modicum tempus, quia non est alienatio, & est doctrina passim recepta, ex cumulatis per *Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 7. n. 47.*

Secundo principaliter probatur,
11 quia inter cætera substantialia *Bullæ Nicolai V.* confirmatæ per *pragmaticam Regis Alfonsi, & Bullæ Greg. XIII.* illud requiritur quod census imponatur super rebus, & proprietatibus suis, quod pronomen suis donaret dominium de præsenti, *l. si ita, vbi Bart. de aur. & argent. lega. Petrus de Gregor. in commen. ad Bullam prædictam q. 5. num. 8.* vbi hoc intelligit durante toto tempore vitæ contractus subiugatorij vsque quo exercetur pactum de retrouendẽdo; sequitur punctualiter *D. Gars. Mastrill. decis. 150. in princ.* Ergo super fructibus vti a solo separandis, & percipiendis tanquam incertis quorum dominium non est penes feudatarium imponi nõ potest, quia oportet, vt dominium sit de

de præsenti penes subiugantem tempore contractus, & hoc specificè declarauit Bulla Gregorii xiij. cuius verba refert *Mastrill. in additione ad Petr. de Greg. q. 5. num. 68.* & sunt sequentia videlicet: *Concedimus, declaramus, & statuimus illud addentes, vt in censuum emptione, & venditione prius vnius prædij, vel plurium rerum certarum, super qua vel quibus census ipse constituatur expressè, & deinde si voluerit omnium bonorum in genere mentio fiat, &c.*

12 Tertio roboratur, quia de essentia contractus censualis est, vt census cõstituatur in bonis, & ad bona fiat relatio alias esset vsurarius, rõ est, quia iniquum videtur emptorem nullum habere rei emptę periculum, sed semper rurum esse, redditumq; saluum fore contra *tex. in l. 1. C. de pericul. & com-*

13 *modo rei vendi.* vnde ad iustitiam istius contractus oportet quòd redditus cõstituatur super bonis certis, ac certis finibus descriptis, ita vt illis peremptis perimatur; *Felicianus post Petr. de Greg. in tract. de censib. q. 5. in princip. ita concludit Mastr. iil. in additione n. 50. & 54. Redoan. in tract. de reb. Eccles. non alien. in rubr. de constitutione annui redditus nu. 47. & 49. Aluar. Valasc. de iure emphiteutico q. 32. num. 10. fol. mihi 194. qui Nauarrum Laurentium, Rodulfum, Cassaneum,* & alios congerit, & probatur in verbis Bullæ Martini, ibi super bonis suis, oppidis, agris, prædijs, domibus, & hæreditatibus, & paulò inferius ibi bonis in ipso tractatu tunc expressis, & rursus ibi bonis obligatis pęnitus interemptis & distructis, quæ verba refert *Valasc. loco citato*; Ergo constituere annuum censum super incertis fructibus esset facere contractum improbatum, & vsurarium fateri, itaq; oporter rem ipsam, seu feuda fuisse obligata, & super eisdem censum constitutũ Regis assensu iam impetrato.

Quartò, vsufructuarius super fructi-

14 bus nõ potest vendere annuos introitus ad formam Bullę, quia Bulla dicit super rebus, & proprietatibus suis, latè probat *Petr. de Gregor. in d. tract. de censib. q. 5. nu. 7. & ibi additio num. 77. & seq.*

Quintò, *Mastrill. d. q. 5. ad Petr. de Greg. num. 147. & 148.* format quæstionem, an facta subiugatione super fructibus in genere talis officij, vel fundi, cẽseatur facta super officio, vel fundo ex quo fructus nascuntur, adeò vt cõtra possessorẽ officij, vel fundi agi possit, & concludit quod sic, per iura, & authoritates quas allegat, & ita decisum restatur, & est de mente *Feliciani de censib. lib. 2. q. 3. num. 30. ad 32.*

16 Sextò, probatur authoritate eiusdẽ *Feliciani in tract. de censib. lib. 2. c. 4. n. 17. verf. idemq; constituendum videtur de vassallo, & feudatario,* qui relata opin. *Alexan. d. consf. 18. lib. 5.* ab ea recedit, ea ratione, quia nullum ius potest hodie feudatarius constituere super feudo, & re feudali, *ex l. Imperialem de prob. feud. alien. per Feder. vbi communiter DD.* & ego augeo motiuum, quia ven-

17 dere super fructibus futuris feudi à solo adhuc non separatis est vendere super ipso feudo, quia fructus pendentes pars soli esse videtur *l. fructus pendentes de rei vendicat.* ergo multò magis fructus adhuc nõ creati, sed creandi sunt pars soli, & feudi, & sic super feudo censetur facta venditio non actione personali, vt Alex. & sequaces pręsup-

18 ponunt, & uenditio facta super fructibus pendentibus reputatur inter immobilia; *latissimè probat Tiraquell. de retract. consangui. §. 1. glos. 7. n. 37. & seq.*

19 & prohibitus alienare fundum non potest alienare fructus, nondum perceptos, *latè probat Tiraq. loco citato n. 41.* subdens post *Azzonem Felicianus* inter cæteros, quod feudatarius non potest vendere futuros fructus feudi, vt infra proximè dicam, allegat *Negusantium in tract. de pignor. 2. membr. 2. par. principalis, num. 48. & 49. fol. mihi 197. tom. 6. tract.* qui relata opinione *Ioan. Fabri in §. item Seruiana col. 14. instit. de act.* di-

centis feudum respectu fructuum, & commoditatum posse pignorari absq; assensu, subdit *Negusant.* hæc verba, *intellige tamen tu, & declara istud quomodo vassallus obligaret se actione personali ad dictos fructus, & comoditates feudi; nam tunc valeret obligatio, secus autem si pro dictis fructibus, & commoditatibus vassallus constitueret ius vsufructus in re feudali, per notata per Bar. in l. codicillis, §. instituti in 2. q. de legat. 2. & ibi sequitur Bald. & reputat notabile; nam ibi Bar.*
21 *vult. quod prohibitus vendere, vel obligare potest fructus rei prohibitæ alienare, vendere, & obligare se personali actioni ad præstandum dictos fructus: non autem possit vsumfructum constituere, quia tunc constitueret ius in re, & esset quædam alienatio, vel obligatio. iuxta notata in l. fin. C. de reb. alien. non alien refert, & sequitur Surd. de alimentis tit. 4. q. 10. nu. 29. & nu. 30,* dat aliam declarationem, & restrictionem, vt non procedat quando venditio fructuum sit ad longum tempus, & ex his patet intellectus, & responsio 2, ad doctrinam *Alex. & Ioan. Fabri.*

22 Septimo. *Alex. d. conf. 18. Ioan. Faber institut. de action. §. item Seruiana col. 4. vbi Iaf. num. 119. & alij passim quos latè cumulat Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glos. 7. num. 47.* qui hac de re loquuti sunt, diuisi sunt in duplici sententia, alij permittũt alienationem fructuum feudi vsque ad quinquennium actione personali sine assensu, alij ad vitam feudatarij, *Iacobus Ardizon. in cap. 112. vtrum vassallus possit vendere ius percipiendi fructus, siue assensu f. 243. tom. 10. tracta. post Azzonem,* dixit vsq; ad quinquennium fieri posse, allegat *tex. clarum in l. qui concubinam 29. §. qui hortos de legat. 3.* qui permittit alienationem fructum rei prohibitæ alienari vsq; ad lustrum.

Octauo, probatur conclusio *in l. si*
23 *quis ita legauerit 24. ff. de vsufruct.* vbi legatis fructibus annuis fundi, perinde accipi debet hic sermo, ac si vsufructus fundi legatus esset, vbi glo. resoluendo oppositiones dicit, quod si verba
24 legati, vel contractus diriguntur ad creditorem censetur promissus, uel legatus usufructus, quia sunt uerba directa, si uerò ad hæredem, seu debitorem censentur promissi fructus, & sunt uerba obliqua, *Bald.* ibi summat *tex.* hoc modo, *qui legat fructus annuos videtur legare vsufructum formalem, Bal.* ulterius progrediẽdo concordat cum distinctione glos. quod si uerba sunt directa ad creditorẽ censetur legatus, uel promissus usufructus, si obliqua ad hæredem, uel debitorem, & non est usufructus, quia debet capere fructus à manu debitoris, subdit Bald. quid iu-
25 ris in dubio quando testator, uel promissor non apponit aliquod uerbũm exequutiuum, sed tantam dispositiuũ, dicit Bald. ꝙ soluitur per illam legem, quæ in dubio iudicat hoc verbum directum, quia dicit, quod est vsusfructus formalis, quod est notatione dignum secundum Bald. hic contractus habet nedum verba directa in beneficium creditoris, sed clausulas plusquã exequutiuas, vt possit propria authoritate sibi satisfacere ad vendendum, alienandum, hypothecandum, & cum claululis constituti, & præcarij; ergo dubitari non potest venditum ius reale, & translatum esse dominium illorũ introituum in beneficium emptoris stante Regis assensu tunc impetrato, & consequenter ad adohas, & seruitia tenetur.

26 Postremò probatur auctoritate *Petr. de Gregor. de concessione feudi par. 8. & par. 2. q. 6. fol. 45. quem sequitur Intrigliol. de feud. centur. 1. q. 43. nu. 74. vers. decimo limitatur, Fab. Ann. conf. 129. num. 16. & nouissime D. Camill. de Curt. in diuers. feud. fol. 24. num. 18. & seq. qui post Io. Garf. in tract. de meliorationibus, & expensis limitat decis. D. Præs. de Franch. 159.* & non procedat quando limitata, & designata est dispositio, vel vẽditio, tunc enim fundus ad quem limitatur quærendus est directo, & iudicatur vti corpus venditum, & Garsia

testa-

¶ testatur ita fuisse decisum.

Tandem ad obturandum os parti
27 aduersæ productæ sunt fides Reg. Cãcell. idest omnium Scribarum mandati, qui testantur de stylo Cancellariæ, quòd quando fiunt istæ venditiones introituum super feudis apponuntur clausulæ de stylo Cancellariæ, vt liceat Regiæ Curiæ exigere seruitium à quo voluerit, & quòd assensus registretur infra biennium in quinternionibus Cameræ, sed in assensibus super hypothecis feudorum non apponuntur istæ clausulæ, hoc non alia ratione nisi vt consultum sit Regio Fisco pro suis adohis, & releuijs; interest enim Regij Fisci in suo Tribunali, & registro ac suis quinternionibus registratos habere suos feudatarios, *D. de Franchis decis. 663.* si igitur ex istis venditionibus non trãsferetur dominium in emptorem, vtique non esset necessaria registratio, prout nec est necessaria in hypotheca, neq; clausula, vt liceat Fisco exigere seruitium à quo voluerit, ergo pernecesse fateri oportet introitus esse feudales, & dominium esse translatum in emptorem.

Confirmatur ex pacto particulari
28 inhito inter contrahentes, vt adoha soluatur à venditore, ergo contrahentium intentio est iam declarata, quod venditio erat in feudum, si enim venditio esset disputabilis, sed clarus. Ergo idem est iudicandum dum partes expresse cõuenerunt ad quem spectaret onus adoharum, quia pernecessè declarata est earum intentio facere, scilicet venditionem annuorũ introituum in feudum.

Non obstat *conf.* 18. *Alex.* quia in
29 casu illius cons. non aderat Superioris assensus, vt hic. Secundo procedit dummodo non caufetur ius distinctũ à principio cum Camer. supra allegato. Tertiò, procedit in venditione ad quinquennium, vel aliud modicum tempus, nõ in perpetuum, vt hic, & est communis distinctio Ardizon. & aliorum per Tiraq. cumulatorũ. Quartò, idem Alex. fatetur ex illo contractu non oriri, nisi personalem actionem, ergo nil commune cum casu de quo agitur.

Nec obstat argumentum Franc. de
30 Amic. quia pragmatica prohibet prçstationem assensuum quãdo inducitur diuisio vassallorum, & iurisdictionis, non quando super introitibus feudalibus cõstituitur annuus census in feudum: quo casu nil interest Regis stante clausula, vt liceat Fisco exigere seruitium à quo voluerit. Imo interest Regis plures habere feudatarios, quos personaliter vocare possit in casu necessitatis, quando indicitur generale seruitium, & passim practicatur, fiuntque venditiones istæ annuorum
31 introituum in feudum, & Proreges as-
¶ sentiunt; audiui in camera latum esse generale decretum, quod seruitia, & releuia indistinctè exigantur à possessoribus ipsa feuda, & emptores introituum contribuant feudatariis ipsis.

SVMMARIVM.

1 *Venditio fructuum feudi an constituat ius super feudo.*

2 *Alex. conf. 18. lib. 1. ponderatur pro Regio Fisco non transferri ius aliquod reale super feudo, vbi Regius assensus non adest.*

3 *Franc. de Amicis authoritas pro Regio Fisco ponderatur, & aliorum Modernorum.*

4 *Annuus redditus venditus, non dicitur cõstitutus respectu feudi, sed respectu fructuum.*

5 *Feudatarius potest dare potestatem percipiendi fructus feudi dummodo non causetur ius distinctum à feudo.*

6 *Alienatio ad longum tempus fructuum est species alienationis, non sic ad modicum tempus.*

7 *Pactum quod transferatur dominium in venditione fructuum, adesse non debet, nec alienatio ad longum tempus.*

8 *In venditione fructuum ex quibus clausulis arguatur venditio iuris feudalis.*
9 *Venditio fructuum arguit, & continet dominij translationem, & adhoc ponderantur verba Bullarum.*
10 *Census constitutio debet habere relationem ad bona, eorumque periculum, nec ad securitatem.*
11 *Perempta re censuali debet perimi census.*
12 *Vsusfructus non potest vendi ad formam Bullæ.*
14 *Feudum, seu officium intelligitur obligatum, si facta est subiugatio super illorum fructibus.*
14 *Census non potest imponi super feudo a vassallo, siue feudatario, & ratio assignatur.*
15 *Fructus feudi à solo separandi pars feudi esse dicuntur.*
16 *Venditio facta super fructibus feudi inter immobilia consideratur.*
17 *Fructus feudi quando possunt pignorari sine assensu, vel cum assensu declaratur.*
18 *Vsufructus constitutio constituit ius in re.*
19 *Doctorum diuersæ sententiæ de fructuum venditione super feudo facta, quando in feudum, vel allodium censeatur referuntur.*
20 *Verba legati ad hæredem dirigi, vel ad creditorem, quid importet refertur, & quid in dubio.*
21 *Camerarij doctrina explicatur.*
22 *Doctrina Alex. & sequaciū perpenditur.*

IN anno 1562. Illustriss. quondā Dux Atri asserendo ex fructibus Terræ Acquauiuę, qui percipiebantur de iure Baronis exigere annuos duc. 380. & maiorem summā vendidit super eis pro pretio duc. 3800. annuos duc. 380. mediante Regis assensu, nulla facta expressione in feudum, nec in allodiū. Cum obligatione tamē omnium eius bonorum feudalium, & allodialium transferens in emptorē omne ius, &c. cum clausulis amplissimis ad vendendum, alienandum, pignorandum, in dotem dandum, &c. & alijs in beneficium emptoris dictorum annuorum introituum in ampla forma.

Et quoniam emptor prædictus exegit integros annuos introitus du. 380. absque solutione adoharum pro rata sibi tangentiū, & similiter Regius Fiscus, qui iure particulari successit emptori exegit integros annuos introitus absq; deductione adoharum.

Instetit modernus Dux compensari adohas ab eo solutas spatio annorum 42. cum capitali prædicto duc. 3800. postquam ad earum solutionem tenebatur Regius Fiscus, qui spatio annorum 40. illos exegit, & pro præterito Ducissa Ariani emptrix à qua causam habet Fiscus.

Opponit se nunc Regius Fiscus di-
1 cens venditionem non fuisse factam in feudum nec super corpore feudali, sed super fructibus feudorum tanquam à solo separandis non super ipso corpore, & consequenter dominium super feudo non fuisse translatum in emptorem, sed actionem dumtaxat personalem consequendi dictos annuos duc. 380. & consequenter ad adoham non teneri.

Principale fundamentum Regij Fi-
2 sci consistit in doctrina *Alex. cons.* 18. *incip. attentis, & narratis in themate super primo dubio lib.* 5. vbi probare conatur ex simili venditione facta absque superioris assensu non transferri ius aliquod reale, neque dominium super feudis, nec pro ea competere hipothecariam, sed actione dumtaxat personali teneri venditorem, eiusq; hæredes, & successores super fructibus, vt per eum.

Fancifcus de Amicis fol. 48. *num.* 26.
3 his verbis eandem formauit, & pro Fisco decidit quæstionem, sed quia aliquando contingit feudatarios aliquos vendere super feudis suis annuos introitus cum assensu, dubitari poterit si isti emptores introituum teneātur ad solutionem adohæ, *num.* 31. decidit non teneri ea ratione motus, quia si em-

emptores introituum haberent illos in feudum, vel ius formatũ super feudo, induceretur feudorum separatio, quę à Prorege fieri non pôt per pragmaticam anni 1531. quam nouem capitum appellamus.

Ex Modernioribus eandem opinionem sequitur *Franciscus Milanensis decis. 7. num. 46. lib. 2. qui ex doctrina Bald. in cap. quæ in ecclesiarum col. 4. nu. 20. vers. quæro numquid feudatarius de*
4 *constitution.* probare conatur, quod iste annuus redditus non sit constitutus respectu fundi subiugati, sed corporis fructuum feudi omnibus annis, *ex glo. in l. Codicillis, §. instituto ff. de legat. 2. l. defuncta, §. Sempronio, ff. de vsufruct. possunt allegari dicta per Camer. in l. imperialẽ fol. 20. col. 1. litera D.* qui allegando *cons. Alex. 18. lib. 5.* illud declarat, vt
5 feudatarius possit dare potestatem percipiendi fructus feudi pro certa quantitate, subdit Camer. dummodo non causetur ius distinctum à principio, pro quo faciunt notata per *Io. Fabrum in §. item seruiana, instit. de actio. in fine, & num. 26. vers. quid de ipso feudo,* qui dicit, quòd feudatarius potest obligare non feudum, sed fructus feudi.

Et ex doctrina Camer. habemus primum responsum ad cons. Alex.

Prædictis tamen, & similibus non obstantibus contrariam opinionẽ esse veriorem subscriptis medijs demõstrabimus,

6 Primo auctoritate eiusdem Bal. in loco citato per Milanensem supra mẽtionato qui nostram, & non suam sequitur sententiam, attendamus quæso *Bald.* qui dicit hæc verba, *quæro numquid feudatarius possit vendere annuos redditus. Respondeo, potest ad modicum tempus, idest vsque ad nouem annos, sed ad longum tempus non potest, quia esset species alienationis, vel saltim esset actus æquipollens alienationi, vel in fraudem factus.* opponit *Bald.* doctrinam *glo. fin. in verbo non extitisse, in l. codicillis, §. instituto de legat. 2.* quæ dicit quod fideicommissarius obligando pensiones, vel ius pensionis non succedit in cõmissum, secus si obligat rem, *l. fin. C. de rebus alien. non alien.*

7 Subdit *Bald.* declarando glo. hæc verba, *quod verum est si hoc actum est, nè vtile dominium transeat, quia non dicitur alienare, qui facit pactum ne transferatur dominium, quod retinet apud seipsũ, quia alienatio non dicitur, nisi ille actus per quem transit aliquod dominium, l. 1. C. de fundo dotali.* hæc Bald. ex cuius theorica reassumitur, quod vt valeant alienationes feudatarij sup fructibus feudi duo requiruntur. Primum vt sint ad modicum tempus, & non vltra nouem annos, sequitur *Bar. Bald. & communiter in d. l. codicillis, §. instituto de leg. 2.* Secundum, vt fiat cum pacto, quod nõ transferatur aliquod ius, vel dominiũ in emptorem, & in facto deficiunt Regio Fisco, hæc duo requisita, quia alienatio fuit facta in perpetuum, non ad modicum tempus.

8 Item cum clausulis ad vendendum, alienandum, & hypothecandum, in dotem dandum, &c. cum obligatione omnium bonorum, & Regio assensu, ergo dominium, secundum opinionem Bald. fuit translatum in emptorem pro illis annuis du. 380. & sic Bal. claris verbis nostram fundat opinionem, & consequenter doctrina Milanensis, qui Bald. sequitur, vel corruit, vel pro nobis etiã allegari potest, idem *Bald. in l. voluntas, col. 2. vers. illud certum est, C. de fideicommiss.* dicit, quod vassallus potest vendere fructus ad modicum tempus, quia non est alienatio, & est doctrina passim recepta, ex cumulatis per *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 7. num. 47.*

Secundo principaliter probatur,
9 quia inter cætera substantialia Bullæ Nicolai V. confirmata per Pragmaticam Regis Alfonsi, & Bullæ Gregorij XIII. illud requiritur, quod census imponatur super rebus, & proprietari-

bus suis, quod pronomen suis denotat dominium de præsenti, *l. si ita, vbi Bar. de auro, & arg. lega. Petrus de Gregor. in Commentario ad Bullam prædictam qu.* 5, *num.* 8. vbi hoc intelligit durante toto tempore vitæ contractus subiugatorij, vsque quo exercetur pactum de retrouendendo, sequitur punctualiter *D. Garsia Mastrillus decis.* 150. *in princ.* ergo super fructibus vti à solo separādis, & percipiendis tamquam incertis quorum dominium non est penes feudatariū imponi non potest, quia oportet, vt dominium sit de præsenti penes subiugantem tempore cōtractus, & hoc specificè declarauit Bulla Gregorij XIII. cuius verba refert *Mastrillus in additione ad Petrum de Gregor. q.* 5. *num.* 68. & sunt sequentia videlicet. *Concedimus, declaramus, & statuimus illud addentes, vt in censuum emptione, & venditione prius vnius prædij, vel plurium verum certarum, super qua, vel quibus cēsus ipse constituatur expresiè, & deinde si voluerit omnium bonorum in genere mētio fiat, &c.*

Tertio, roboratur, quia de essentia
10 contractus censualis est, ut census cōstituatur in bonis, & ad bona fiat relatio, alias esser usurarius, ratio est, quia iniquum uidetur emptorem nullum habere rei emptę periculum, sed semper tutum esse, redditumque saluum fore, contra *tex. in l.* 1. *C. de peri-*
11 *culo, & commodo rei vendi.* unde ad iustitiam istius contractus oportet, quòd redditus constituatur super bonis certis, ac certis finibus descriptis, ita ut illis peremptis perimatur contractus post *Petrum de Gregorio in tract. de censibus q.* 5. *in princip. ita concludit Mastrillus in additione nu.* 50. & 54. *Redoanus in tract. de reb. eccles. non alienan. in rubrica de constitutione annui redditus nu.* 47. & 49. *Aluar. Valascus de iure emphiteutico q.* 32. *num.* 10. *fol. mihi* 194. *qui Nauarrum, Laurentium, Rodulfum, Cassaneum*, & alios congerit, & probatur in uerbis Bullæ Martini, ibi, *super bonis suis, oppidis, agris, prædijs, domibus, & hæreditatibus*, & paulò inferius, ibi, *bonis in ipso tractatu tunc expressis*, & rursus ibi, *bonis obligatis penitus interemptis, & destructis*, quæ uerba refert Valascus loco citato, ergo constituere annuum censum super incertis fructibus esset facere contractum improbatum, & usurarium fateri, itaq; oportet rem ipsam, seu feuda fuisse obligata, & super eisdem censum constitutum Regis assensu iam impetrato.

Quarto usufructuarius super fructi-
12 bus nō potest uendere annuos introitus ad formam Bullæ, quia Bulla dicit super rebus, & proprietatibus suis, latè probat *Petrus de Gregor. in d. tract. de censibus q.* 5. *num.* 7. *& ibi additio nu.* 77. *& seq.*

13 Quinto, *Mastrillus d. q.* 5. *ad Petrum de Greg. num.* 147. & 148. format quæstionem. An facta subiugatione super fructibus in genere talis officij, uel fūdi ex quo fructus nascuntur, adeout contra possessorem officij, uel fundi agi possit, & concludit, quod sic: & per iura, & authoritates quas allegat, & ita decisum testatur, & est de mente *Feliciani de censibus lib.* 2. *quæst.* 3. *num.* 30. *ad* 32.

Sexto, probatur authoritate eiusdē
14 *Feliciani in tract. de censibus lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 17. *vers. idemque constituendum videtur de vassallo, & feudatario, qui relata opin. Alex. d. cons.* 18. *lib.* 5. ab ea recedit, ea ratione, quia nullum ius potest hodie feudatarius constituere super feudo, & re feudali, *ex l. imperialem de prohib. alien. per Feder. vbi communiter DD.* & ego augeo motiuum, quia vendere super fructibus futuris feudi à solo adhuc non separatis est vendere super ipso feudo, quia fructus pendētes pars soli esse videatur, *l. fructus pendentes de rei vendica.* ergo multo
15 magis fructus adhuc non creati, sed creandi sunt pars soli, & feudi, & sic super feudo censetur facta venditio nō
16 actione personali, vt Alex. & sequaces

ces præsupponunt, & venditio facta super fructibus pendentibus reputatur inter immobilia latissime probat *Tiraquel. de retract. consanguin.* S. 1. *glo.* 7. *num.* 37. *& seq.* & prohibitus alienare feudum, non potest alienare fructus nondum perceptos, latè probat *Tiraq. loco citato num.* 41. subdens post Azzonem, quod feudatarius non potest vẽdere futuros fructus feudi, vt infra pximè dicam, allegat *Negusantium in tract. de pignor.* 2. *membro* 2. *partis principalis num.* 48. *&* 49. *fol. mihi* 197. *to.* 6. *tract.* qui relata opinione *Io. Fabri in*
17 S. *item seruiana col.* 14. *inst. de actio.* dicentis feudum respectu fructuum, & commoditatum posse pignorari, absq; assensu, subdit *Negusantius* hæc verba, *intellige tamen tu, & declara istud quomodo vassallus obligaret se actione personali ad dictos fructus, & commoditatas feudi, nam tunc valeret obligatio, secus autem si pro dictis fructibus, & commoditatibus vassallus constitueret ius vsusfructus in re feudali, per notata per Bart. in l. codicillis,* S. *instituto in* 2. *q. de legat.* 2. & ibi sequitur Bald. & reputat notabile, nam ibi Bart. vult, quod prohibitus vendere, vel obligare, potest fructus rei prohibitæ alienare, vendere, & obligare se
18 personali actione ad præstandum dictos fructus: non autem possit vsumfructum constituere, quia tunc constitueretur ius in re, & esset quædam alienatio, vel obligatio, iuxta notata in *l. fin. C. de rebus alien. vel non, refert, & sequitur Surdus de alimentis tit.* 4. *q.* 10. *num.* 29. & *num.* 30. dat aliam declarationem, & restrictionem, vt non procedat quando venditio fructuum sit ad longum tempus, & ex his patet intellectus, & responsio 2. ad doctrinam Alex. & Io. Fabri.
19 Septimo, *Alex. d. conf.* 18. *Io. Faber. instit. de actio.* S. *item seruiana col.* 4. *vbi Iaf. num.* 119. & alij passim, quos latè cumulat *Tiraq. de retract. lignager.* S. 1. *glo.* 7. *num.* 47. qui hac de re loquuti sunt, diuisi sunt in duplici sententia, alij permittũt alienationem fructuum feudi vsque ad quinquennium actione personali sine assensu, alij ad vitam feudatarij, *Iacobus Ardizonus in c.* 112. *vtrum vassallus possit vendere ius percipiendi fructus, sine assensu fol.* 243. *to.* 10. *tract. post Azzonem* dixit vsq; ad quinquennium fieri posse, allegat tex. clarum in *l. qui concubinam* 29. S. *qui hortos de legat.* 3. qui permittit alienationem fructuum rei prohibitæ alienari vsque ad lustrum.
20 Postremo, probatur conclusio *in l. si quis ita legauerit* 24. *ff. de vsufructu*, vbi legatis fructibus annuis fundi, perinde accipi debet hic sermo, ac si vsusfructus fundi legatus esse, vbi glos. resoluendo oppositiones dicit, quod si verba legati, vel contractus diriguntur ad creditorem censetur promissus, vel legatus vsufructus, quia sunt verba directa, si vero ad hæredem, seu debitorem censentur promissi fructus, & sunt verba obliqua, *Bald.* ibi summat tex. hoc modo, *qui legat fructus annuos videtur legare vsumfructum formalem*, Bald. vlterius progrediendo concordat cum distinctione glos. quod si verba sunt directa ad creditorem cẽsetur legatus, vel promissus vsufructus, si obliqua ad hæredem, vel debitorem, & non est vsusfructus, quia debet capere fructus à manu debitoris, subdit Bald. quid iuris in dubio quando testator, vel promissor non apponit aliquod verbum exequutiuum, sed tantum dispositiuum, dicit Bal. quod soluitur per illam l. quæ in dubio iudicat hoc verbũ directum, quia dicit, quod est vsusfructus formalis, quod est notatione dignum, secundum Bald. hic contractus habet nedum verba directa in beneficium creditoris, sed clausulas plusquam exequutiuas, ut possit propria authoritate sibi satisfacere ad vẽdendum, alienandum, hipothecandũ, &c. cum clausulis constituti, & præcarij; ergo dubitari non potest venditum fuisse ius reale, & translatum esse domi-

dominium illorum introituum in beneficium emptoris ftanre Regis affenfu tunc impetrato, & confequenter ad adohas, & feruitia tenetur.

Ex prædictis funt fublata cōtraria,
21 & primo cum *Camer.* fuit dictum, q *conf.* 18. *Alex.* procedit dummodo non caufetur ius diftinctum à principio, fecundo procedit quando eft facta uenditio ad quinquennium, uel aliud modicum tempus non in perpetuum, ut hic, & hęc eft cōmunis diftinctio Ardizonis, & aliorum cumulatorum per Tiraquellum.

Tertio, idem Alexand. & fequaces
22 omnes fatentur ex illo contractu non oriri pro creditore, nifi actionem perfonalem, non hypothecariam, quia facta fuper fructibus, & nō refpicit corpus, feu feudum, nunc dico Regio Fifco, fi illa uenditio facta fuit fuper fructibus feudi Acquauiuæ, & non fuper feudo, & ex illo contractu oritur actio perfonalis contra Ducem uenditorē, & eius hæredes, quæro à Regio Fifco, quo iure poteft uendicare pecuniam prouentam ex pretio feudi, & fuper eo fibi fatisfacere, fi adeft cumulus creditorum hypothecariorum cum affenfu, qui inftant fuper pecunia eifdem fatisfieri, non uideo utique? & fic fifcus omni iure remanet exclufus.

Quarto, hic cafus eft diuerfus, quia adeft Regius affenfus, & in cafu Alex. deficit. Minus obftat dictum Francifci de Amicis, qui ea ratione motus fuit, quia Prorex diuidendo feudum, & faciendo plures feudatarios, caret poteftate, ex pragmatica nouem capitū anni 1531. quæ ratio non militat.

Primo, quia Regis magis intereft habere plures feudatarios, & homines fideles, & ideo fi uenditio fuiffet facta in feudum res careret dubio, & ceffaret oppofitio, ergo iddem quando ius intelligit in feudū iuxtà naturam rei, feu feudi fuper quo fit uenditio.

Secundo, & clarius refpondetur, q fi difficultas fit in poteftate, adsūt plures gratiæ Philippi Secundi gloriofæ memoriæ, in quibus confirmati funt affenfus præftiti à Regibus inualidi, feu dubij, ex defectu poteftatis præcipuè in gratia edita anno 1580. impreffa in Capitulis Neapolis, & fic affenfus prius practicatur in anno 1562. firmus remanet, & in Regia Camera quotidie præcitatur, quomodo fiunt venditiones in feudum annuorum introituum à feudatarijs, quia emptores foluunt adohas, & releuia, & ab eis releuantur venditores, plura prætermittuntur, breuitatis caufa, fuppleant Doctiffimi iudicentes.

Allegationes pro Ill. Duciffa Bouiani, & Ill. Duciffa Andriæ, contra Ifabellam Giron Tutricem illorum de Mazzilia.

ARGVMENTVM.

Venditio certorum annuorum introituū fuper fructibus feudi quando in allodium facta effe cenfetur, non autem in feudum defendimus. De claufulis folitis apponi in talibus contractibus differitur, & declaratur. Et de claufula feruitij, & releuij in talibus contractibus appofitis, an & quando feudalem arguant conceffionem. Et an & quando dominium, vel vfufructus dicatur conftitutus fuper toto, vel parte feudi. Et an affenfus operari poffit in cafu prædicto.

SVMMARIVM.

1 *Emptor annuorum introituum fuper fructibus feudi nullum ius acquirit formatum fuper feudo, fed tantum contra venditorem cum hypotheca tantum feudi fubiugati, & num. 3. probatur, & num. 7.*

2 Ius

3 *Ius percipiendi annuos introitus super fructibus feudalibus non assumit qualitatem feudalem, nisi expressè, non obstãte quod clausula id designantes adessent, & num. 3. & sub nu. 18. & 19.*

4 *Clausula, quod dominium annuorum introituum super fructibus feudi transferatur in emptorem pro rata dominij nihil operatur.*

5 *Idem in annuis introitibus in Regno Siciliæ.*

6 *Dominium nec directum, nec vtile per venditionem annuorum introituum super fructibus feudi transfertur, nec in toto, nec pro rata corporis, nec fructuum, & num. 10. & num. 17.*

8 *Venditio annuorum introituum super feudo (stante pacto de retrouendendo) dicitur potius pignoratio. Et quid stante pacto de soluendo censum de propria pecunia, & num. 9. & 16.*

11 *Dictio (super) hypothecam constituit, non autem transfert dominium, & n. 15.*

12 *Camill. de Curtis dicens venditionem annuorum introituum super fructibus feudi esse vsurariam, reprobatur, & sub num. 14. & 15.*

13 *Pronomen (suus) denotat dominium.*

14 *Venditor fructuum obligatur personaliter & fundus accedit loco hypothecæ pro faciliori exactione, & num. 17.*

18 *Venditio annuorum introituum super fructibus feudi non dicitur feudalis, nisi qualitas feudalis exprimatur, & n. 19.*

19 *Annui introitus venditi super fructibus feudi, absq; feudali qualitate, sunt burgensatici.*

20 *Feudum si conceditur simpliciter non dicendo in feudum, erit allodium.*

21 *Venditio fructuum dicitur allodialis, non obstante quod solutio adohæ esset reseruata, & sub num. 22.*

22 *Adoha onus est reale feudi.*

23 *Reseruatio seruitij non facit præsumi rem concessam feudalem, nisi expressè in feudum dicatur.*

24 *Clausula, quòd prædicti annui introitus transeant in vtili dominio ementis, &c. cum potestate alienandi, & feudi natura in aliquo non mutata, &c. non constituit concessionem feudalem, nisi expressè in feudum dicatur.*

25 *Facultas percipiendi fructus propria authoritate ab emente, non constituit ius in re, nec dominium transfertur, sed tãtum hypothecam constituit, & num. 30.*

26 *Vsusfructus non constituitur ex venditione annuæ quantitatis propria manu capiendæ ex pretio, siuè redactu fructuum & limitatur opinio glos. & DD. in l. fundi Trebatiani, ff. de vsufruct. legat. & num. seq. 28. & 30. 36.*

07 *Vsusfructus non constituitur ex venditione partis fructuum feudi.*

28 *Venditio fructuum super feudo diuersa est à venditione annuæ quantitatis super fructibus feudi, & nu. 29. 32. vbi respondetur ad Bald.*

31 *Hypotheca constituitur super feudo, non autem dominium transfertur, stante clausula, quod in defectum solutionis tertiarum possit capere tenutam feudi.*

32 *Probibitus acquirere vsumfructum super feudo, non prohibetur acquirere commoditatem.*

33 *Potestas ingrediendi propria authoritate feudum, super cuius fructibus facta fuit venditio, non exercetur propria voluntate, dissentiente debitore.*

34 *Dominiũ feudi, super cuius fructibus fuit facta annuæ quantitatis venditio, non potest transferri in ementem ex defectu volũtatis, assensus, & defectu potestatis assentiendi.*

35 *Assensus Proregis non sufficit, quando feudum diuiditur in partes quotatiuas, & interesse fisci expenditur in seruitio.*

36 *Vsusfructus non potest dici constitutus ex venditione annuorum introituum super fructibus feudi, nisi expresse constituatur, & num. 38.*

37 *Assensus, vt præstetur, & vt operetur, omnia debent palam exprimi.*

38 *Potestas capiendi censum manu propria non constituit vsumfructum.*

39 *Assensus debet peti in forma dispensationis quando inducitur diuisio feudi, nec sufficit in forma gratiæ.*

Clau-

40 *Clausula, quoàd expressa tantùm, modificat generalem assensum.*
41 *Clausula relatiua in assensu apposita in Regno nostro non operatur.*
43 *Ex venditione annuæ quantitatis super fructibus feudi causatur tantum ius hypothecæ, non autem dominij.*
44 *Clausula quòd assensus registretur non constituit venditionem feudalem, & decisio refertur.*
45 *Seruitij præstatio non arguit rem, ex qua debetur, esse feudalem.*
46 *Decisio in præsenti articulo ponitur.*

1 IN causa Isabellæ Policio cum Regio Fisco super petitione duplicati releuij pro annuis introitibus ducatorum 960. emptis per q. N. Politium à Barone Mottę Placanicę, in qua subintrauerant etiam hæredes q. Corneliæ Policiæ, petentes dictos annuos introitus esse feudales, duæ possunt fieri verissimæ iuris conclusiones.

Prima erit venditionem annuorum introituũ factam super fructibus feudi nullum ius penitus transferre in emptorem, sed tantum obligare venditorem, eiusq; hæredem ad solutionem annui redditus in pecunia cum hypotheca illius corporis feudalis, super cuius fruct bus, & introitibus annuus census fuit venditus.

Secunda, venditionem annuorum
1 introituum factam super super fructibus feud, numquam dici feudalẽ, nisi expresse fuerit facta in feudum, non obstantibus clausulis, quod licitum sit Fisco exigere seruitiũ à quo voluerit. Et quod assensus registrari debeat in quinternionibus Regiæ Cameræ, & alijs in assensu, & in contractu appositis.

Primæ conclusionis facilis est pro-
3 batio, si simul cum parte præsupponamus contrahentes in hoc contractu voluisse constituere censum, iuxta formam Bullæ, per quam nullum in emptorem transferri dominium corporis feudi, *dixerunt Nauarr. in tract. de vsur. notab. 22. n. 35. Lopez in l. 28. glo. 3. q. 2. tit. 8. par. 5. Foller. in pragm. de censib. vers. & huiusmodi census n. 5. Milanens. decis. 7. num. 54. 55. & 56. lib. 2. Molin. de contractibus disput. 372. lit. B. de Ponte decis. 32. num. 10. Padill. in l. 3. nu. 12. C. de seruitut. Auendan. omnino legendus cons. 12. & alij, quos sequitur Felician. in tract. de censibus lib. 1. cap. 4. n. 2. tom. 1. & cap. 1. num. 5. tom. 2. qui multis iuribus, & rationibus eam validissimè fundat post Valasc. Auendan. in tract. de censibus cap. 17. per totum, vbi dicit opinionem istam esse verissimam, & cap. 87. nu. 8. & Lessius cap. 89. nu. 10. ex nostris Foller. & de Ponte, & Franc. de Amic. in rub. feud. fol. mihi 49. Camill. Biloct. in allegat. inserta post tract. de absolut. iuram.* in qua subscripserunt periti huius Regni D. Fabius Marchesius, D. de Pon- & D. Pauluccius, & alij celeberrimi illius ætatis viri, & nouissimè *D. Rouitus omnino videndus in pragmat. 1. de censibus num. 12.*

Quod extẽditur quamuis in instru-
4 mento esset dictum, quòd dominium annui census transeat pro rata in emptorem, cum facultate habendi, petendi, percipiendi, & vendendi, quia vel illa sunt verba Notariorum, quæ partibus nocere non possunt, *secundum Bartol. in l. si libertus, ff. de reg. iuris, & in l. fin. C. de fideiussor. Curt. omnino legendus cons. 101. num. 11. de Ponte in proprijs terminis cons. 30. num. 26. vol. 1.* Vel etiam si essent apposita à contrahentibus substantiam, & naturam cõtractus mutare nõ possunt, sed de illis nulla erit habenda ratio, *l. insulam, vbi Paul. de Castr. de præscript. verbis, Bartol. in l. 2. ff. si cert. petat. Bald. in rub. ff. de iure emphit. Decius cons. 682. Tiraq. retract. 1. §. 32. num. 33. Amat. cons. 5. num. 19. & punctualiter tenuerunt Auend. omnino videndus cons. 12. incip. quæ si non fuit per totum, Didac. Castill. in l. 74. Tauri vers. ex quo vnum fol. mihi 208. Guttierez lib. 2. pract. quæst. cap. 146. 167. & 168. n. 6. Molin. Iesuita d. cap. 372. lit. B. & C.*

qui

qui de communi testatur, & disput. 383. *n.* 1. *Did. Couarr. lib.* 3. *var. resolut. cap.* 11. *num.* 13. *vers. his libenter addiderim Valasc. Auend. omnino legendus in tract. de censibus cap.* 89. *num.* 22. *D. Rouitus in ead. pragm.* 1. *de censibus num.* 52.

Et in annuis introitibus vēditis su-
5 per fructibus feudi, *Milanens. decis.* 7. *nu.* 16. & 54. vbi fatetur hanc opinionem communiter seruari in Regno Siciliæ, nec vnquam de ea apud illa tribunalia fuisse dubitatū, quicquid disserit Io. Cannetius, quem ibi reprehendit, & si aliqui sunt forte contrarium tenentes loquūtur in censu perpetuo non habente spem luitionis, *vt post Igneum, & Tiraquell. explicat Auend. in tract. de censib. n.* 8. *in fine.*

Et hoc adeo est verum, vt nedum in
6 emptorem trāseat dominium directū, vel vtile totius, vel partis rei, super qua venditur, sed nec super ea inducitur aliqua seruitus realis, vtpotè præstationis census, ita *glos. in l. Caius, vers. in personam, ff. de annuis legatis, & in l. vt pomum, ff. de seruitutib. Bart. Nicol. de Neap. & alij in l. Mæla, §. fin. ff. de aliment. & cibar. legat. Imol. in l. apud Iulianum, §. si quid alicui, ff. de legat. Alex. omnino vidēdus cons.* 18. *n.* 3. *vol.* 5.
7 vbi etiam communem dicit, sed tantū constituitur simplex hypotheca super illo fundo. *secundum Bart. in l. codicillis, §. instituto, vbi etiam Bald. Imol. Castr. & alij de legat.* 2. *idem Bart. in l. fundus quem, ff. de annuis legat, Alberic. in l. Caius eod. tit. Castill. in præcitata l.* 74. *Tauri.*
8 Ex quo vnum notat *Conradus in tract. de contractibus q.* 74. & 95. *Milan. ead. decis.* 7. *num.* 44. *Guttierez cons.* 47. *Thesaur. decis.* 154. *nu.* 3. *Andr. Gail. lib.* 2. *pract. quæst. cap.* 7. vbi dicit de generali consuetudine Italiæ hanc opinionem esse receptam, & alij plures quos refert, & sequitur *Felician. lib.* 1. *tom.* 2. *cap.* 4. *num.* 5. & *cap.* 1. *num.* 5. *vbi de communi testatur*. Quod præsertim verum est stante pacto de retrouendendo, cuius vigore debet censeri potius quædam pignoratio, quam vera venditio, *vt dicit Socc. Sen. cons.* 15. *n.* 35. prout similes vēditiones iudicauit Sac. Cons. teste *D. de Franch. decis.* 159. *nu.* 4. ma-
9 ximè stante promissione soluendi censum de propria pecunia, secūdum authoritatem damnatæ memoriæ, quem ibidem refert *D. de Franch. & punctualiter tenuerunt Didac. Castill. in d. l.* 74. *Auendan. respons.* 12. *n.* 4. & *respons.* 23. *nu.* 3. hinc sicut in emptorem prędictū non transit dominium pro rata corpo-
10 ris, ita nec etiam pro rata fructuum, cum nec venditor voluerit vendere fructus, nec emptor illos emere, sed tantum ius percipiendi annuos ducatos 960. super fructibus, & introitibus feudi, ita authoritate quamplurium DD. probat *Felician. de censibus lib.* 1. *cap.* 4. *per totum tom.* 2. & *Auendan. de censib. cap.* 17. *num.* 20. & verba in casu nostro sunt clara, dum in instrumento dicitur, vendidit annuos du. 960. super fructibus, & introitibus terræ prædictæ, & proinde non fructus, sed pecu-
11 niam annuam super fructibus, dictio illa, super, importat hypothecā, & dominium non transfert, vt optimè *Bart. in d. l. codicillis, §. instituto, & ibi etiam Bald. Castrens. cons.* 333. *vol.* 1. *Cremens. sing.* 45. *latissimè Boer. decis.* 66. *num.* 3. & 4. *Auend. de censib. cap.* 24. *nu.* 8.
12 Nec dicas cum *Camill. de Curte in* 1. *par. diuers. feud. num.* 18. *fol.* 24. quod si dominium rei, aut fructuum non esset translatum in emptorem, non esset verus contractus emptionis, sed potius contractus vsurarius contrà formam Bullæ, nam in hoc non modica adest æquiuocatio, pace tanti viri, quia licet non sit venditio corporis, aut fructuū feudi, erit tamē vera emptio iuris percipiendi annuum reditum in pecunia. ità *Auendan. cons.* 12. & *in tract. de censibus cap.* 17. *nu.* 21. *Felician. d. cap.* 4. *n.* 1. *tom.* 2. & *cap.* 4. *num.* 8. *lib.* 1. *tom.* 1. vbi dat veram diffinitionem, vt sit contractus institutus consuetudine, in quo vnus vendit ius certi redditus singulis annis

annis soluendi in pecunia pro quo indiuiduo legatur *D. de Ponte decis.* 32. *num.* 2. *in fine*, Ex quibus etiam fallitur pars, dum pōderat *bullam Papæ Nicolai, & pragm. Regis Alphonsi in verbo super rebus, & proprietatibus suis*, quòd pronomen (suis) denotat dominium; nam
13 hæc ponderatio fortificat opinionem nostram, quia si census debet constitui super rebus, & proprietatibus suis, argumentum est euidens, quod venditor remanet dominus, & pensionem de re sua emptori præstat, *ita glos. in cap. constitutus de censibus*, & dum bulla vtitur verbo supponere certum est illud importare hypothecam, non autem dominium trāsferre, vt præter adductos obseruat *Balduin. in tract. de pignoribus cap.* 1. *in fine, Budeus in l. pen. ff. de pignor. Felician. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 2. *to.* 2. *Auendan. d. cap.* 17. *& in terminis Mylanens. decis.* 7. *num.* 44. *lib.* 2.

Quæ omnia procedunt etiam si vē-
14 ditio annui census esset facta, & limitata super certo corpore, quia tunc nulla fit expropriatio corporis, seu partis feudi, aut fructuum ipsius, sed tantum obligatur venditor actione personali ad soluendum anuuos introitus in pecunia, & corpus illud, super quo venditio facta est accedit loco hypothecæ pro faciliori, & certiori exactione, *ità Bart. in d. l. fundus quem, & Alberic. in d. l. Caius, ff. de annuis legat. Ioan. Faber in §. item seruiana num.* 34. *inst. de action. Foller. in tract. de contract. censual. vers. incipiente census num.* 116. *tom.* 6. *in tract. diuers. par.* 2. *fol. mihi* 148. *Didac. Castill. in l.* 74. *Tauri col.* 1. *vers. ex quo vnum singulare infero fol. mihi* 218. *Auendan. cons.* 23. *num.* 3. *& in tract. de censib. cap.* 24. *nu.* 8. *Cremens. singul.* 45. qui omnes ponunt exemplum in venditione, vel legato annuæ quantitatis soluendæ super certo, & limitato fundo, *& est tex. in l. fin. §. fin. ff. de contrahend. empt.* vbi redditus annuus solui promissus de certo fundo, ne dum transfert dominium, sed nec hypothecam indu-
15 cit, quæ in casu nostro censetur inducta per illam dictionem, super, vt docuit *Io. Faber eod. loc. num.* 34. *ad idem est tex. in l. Caius, ff. de annuis legat. cum simil.* vt indè appareant sine vlla concludenti ratione, *D. de Curte vbi supra fol.* 25. ab hac vera, & communi recessisse opinione solius Garziæ authoritate fretum, qui nihil alleg. t, sed loquitur contra expressa iura, & opinionem tot Doctorum, imò si benè aduertatur *Garz. sub nu.* 48. loquitur quando census constituitur limitatè super certo prædio, ità ut venditor non teneatur ad solutionem illius, nisi ratione rei, & quandiù illam possideat, ità quod nulla adsit obligatio personalis, aut promissio soluendi redditum de pro-
16 pria pecunia, sed quando uenditio fit de certa re tantum, & promittitur solutio à uenditore, & suis hæredibus, etiam de propria pecunia, tunc obligatio non censetur limitata ad rē demonstratam, sed personalis, & fundus loco hypothecæ pro maiori securitate, & faciliori exactione creditoris, hæc sunt formalia uerba, & notabilia *authoris damnatæ memoriæ ad consuetud. Paris. §.* ij. *vers. vlterius quæro num.* 15. qui loquitur in puncto de uenditione annuorum introituum facta super fructibus, & introitibus alicuius feudi.

Patet ergo ex supradictis, & alijs ex industria prætermissis per hanc uenditionem annuornm introituum ducatorum 960. super fructibus, & introitibus Mottæ Placanicæ nullum penitus fuisse translatum dominium corporis, aut fructuum feudi in emptorē, qui tantummodo emit ius percipiendi dictos ducatos 960. super fructibus feudi cum designatione certi corporis pro faciliori, & certiori illorum consequutione, & pariter remanet absoluta hæc prima conclusio.

Secunda conclusio, quòd uenditio
18 annuorum introituū facta super fructibus feudi ad hoc, ut sit feudalis, debet fieri expressè in feudum, adhùc facilè

facilè probari poterit, dum qualitas feudalis non præsumitur, sed debet nominatim exprimi, *vt in cap. 1. quis dicatur Dux*, ibi, *per feudum est inuestitus, & in cap. 1. de consuetud. recti feud.* ibi, *teneas nomine feudi*, & ibi, *nactus nomine feudi, & in cap. 1. vers. vbi ergo sic datum est feudum, & cui feudum dederis de feud. non hab. propriam natur. feud.* quem *tex.* optimè ad propositum ponderat *Camerar. in cap. Imperial. fol. 40. lit. T, Andr. de Isern.* qui loquitur in annuo redditu *in cap. 1. n. 5. vers. declarat de nothis feud.* Immò omnes DD. qui asserunt feudum posse consistere in annuis introitibus, præsupponunt côcessionem fieri expresse in feudum, inter quos est *Reg. de Curte in prima par. diuersor. feudal. fol. mihi 41. nu. 49. vers. quod tamen est intelligendum, quando isti annui redditus conceduntur in feudum*, plures cumulat *Ioan. Thom. de Marin. in tract. de generibus, & qual. feud. tit. 24. per totum, Marin. Freccia omnino videndus lib. 3. de subfeud. in 2. formula inuestituræ num. 29. fol. mihi 401.* adeo
19 quod si venditio non fieret expressè in feudum, tunc annui redditus, siuè introitus venditi, essent burgensatici, non autem feudales, vt punctualiter tenuit *Ludolph. Schrader. omninò legendus in tract. de feud. par. 7. cap. 3. num. 10. Franc. de Amicis tit. de his, qui feud. dar. poss. fol. mihi 49. Amat. cons. 5. num. 1.* & sic annua pēsio percipienda ex Camera Domini, siuè Caneua Domini numquam dicitur feudalis, nisi expressim esset concessa in feudum, *Io. Thom. de Marin. d. tit. 24. num. 5. Rosental. de feud. tit. de feud. diuis. cap. 2. conclus. 75. num. 7. vers. non enim*, & propterea concessio facta à Rege annuorum introituum non erit feudalis, nisi expressè facta sit in feudum, *Loffred. in cap. 1. §. huius autem generis in fine, tit. ex quibus caus. feud. amitt. Marin. Frecc. omninò legendus lib. 2. author. 5. num. 9. Thom.*
20 *de Marin. vbi supra*, etiam si concederentur de feudo, vel de re feudali, *ita Camerar. in cap. Imperialem fol. 41. lit. C. & D.* vbi dicebat, quod quando datur feudum non dicendo in feudum, non erit feudum, cum omnis vis consistat si datur expressè in feudum, *& est tex. expressus in cap. 1. de feud. non hab. propr. natur. feud.* vbi ponitur modus cognoscendi quando concessio rei feudalis facta Baroni sit feudalis, vel burgensatica. Videamus modo, an ex clausulis in instrumento appositis dicatur translatum dominium, vel saltim constitutus vsusfructus, qui pars dominij dicitur *in l. qui vsumfructum, ff. de verb. obligat.*

Et primo, non obstat illud, quod
21 pars magnificat, dum considerat venditionem dicti annui census fuisse factam francam, & liberā ab omni onere, & signanter à solutione adohæ, quæ non præstatur nisi ratione feudi, iuxta ea, quæ *Marin. lib. 2. author. 5. & Loffred. in cap. Imperialem col. x. vers. præterea adoha, de probib. feud. alienat. per Frideric.* nam non ex hoc necessario infertur venditionem fuisse feudalem, nisi expressè fuisset facta in feudum, quia clausula illa fuit apposita ad tollendas dubitationes, quæ fortasse potuissent oriri inter domium, & emptorem, vt venditor, qui percipiebat annuam pecuniam ex fructibus feud reneretur soluere adoham, iuxta ea, quæ latè *Mastrill. decis. 112. num. 30. Marin. Frecc. author. 5. num. 16. vers. quod si creditor, Ioseph Cumia in cap. si aliquem, in verbo seruitij consueti num. 7. latissimè Camerar. in cap. Imperialem fol. 20. lit. H. & fol. 21. lit. N. Bartol. Alexand. Cuman. & alij Ciuilistæ in l. si finita, §. si de vectigalibus, ff. de damn. infect.* Et pa-
22 tet etiam, quia dum adoha est onus reale poterat minuere fructus, *l. hactenus, §. fin. ff. de vsufr. l. quæro, vbi glos. ff. de vsufr. legat. Loffred. in parafras. ad cap. Imperial. col. x. vers. præterea adoha*, & proinde voluit se cautum reddere creditor, vt nullo vnquam tempore teneretur ad aliquid, non quia vti du-

T minue

minus partis feudi tenebatur adoham soluere, sed nè fortè vti creditor percipiens annuam pecuniã ex fructibus feudi ad illius solutionem potuisset compelli, & si vigore clausulæ apponendæ in assensu teneretur ad illius præstationem, posset solutum à venditore repetere. Et in terminis, quòd concessio rei liberæ à solutione adoharum, non præsumatur feudalis, sed burgensatica, dum non fuit facta in feudum, dixit *D. de Franch. decis.* 131. *in princip.* Immò dicam vnum, quod est

23 maius, quòd si conceditur aliqua res, vel redditus cum expressa reseruatione seruitij, non per hoc concessio præsumetur feudalis, si non fuit dictum in feudum, ità *Oldrad. cons.* 159. *num.* 6. *vers. nec hoc etiam arguit, Iacobin. in verbo qui quidem inuestiti, ante nu.* 51. *vers. non obstat retentio seruitij, Petr. de Gregor. de concess. feud. par.* 2. *q.* 2. *num.* 30. *& punctualiter D. de Ponte cons.* 30. *num.* 20. *in fine col.* 1. licet non desint, qui asserant nec per iuramenti fidelitatis factam reseruationem præsumi esse rem feudalem, & in feudum concessam, de qua re latè *Menoch. cons.* 1. *num.* 34. *& cons.* 191. *num.* 31.

Quemadmodum etiam non est facienda vis in illis clausulis, ita vt præ-

24 dicti annui ducati 960. transeant in vtili dominio, & possessione D. Felicis, cum potestate alienandi &c. feudi natura in aliquo non mutata, quia vel illa sunt verba, quę de stylo à Notarijs solent apponi, secundum *Franc. Curt. cons.* 101. *nu. xi. Anna allegat.* 142. *n.* 2. Vel si à partibus proferuntur non possunt mutare substantiam contractus, vt dixit notabiliter *Bald. in l. liberti, libertaq; num.* 42. *vers. item nota, quod si instrumentum, C. de oper. libert. Crauet. cons.* 293. *num.* 12. *col.* 2. *Neuizan. cons. xij. num.* 73. *& 74. inter cons. Bruni, & in proprijs terminis Reg. de Pōte cons.* 30 *num.* 9. *& num.* 21. *cum seqq. vol. i.* Vndè simpliciter dicebat *Auendan. cons.* 52 *num.* 2. quod in istis contractibus annuotum introituum multiplicatio verborum, & clausularum non mutat naturam contractus præsertim cum sine apposita in exequutiuis *Anna d. allegat.* 142. *num.* 2. punctualiter de istis verbis in instrumento nostro, *D. de Ponte cons.* 57. *num.* 54. *& seq. vol. i.* Immò clausula illa feudi natura in aliquo nō mutata, & si apposita esset in dispositiuis non probat venditionem factam esse in feudum, siuè feudalem, nisi dictum esset in feudum, vt dixit *Bursat. cons.* 234. *incip. Academia veteris nu.* 45. *lib.* 3.

Nec obstabit, quod sit data facul-

25 tas emptori capiendi fructus manu propria, nam numquam talia verba in instrumento leguntur, sed tantum datur electio non capiendi fructus, sed consequendi annuos duc. 960. tam à venditore, quam ab affictatoribus inquilinis, & Aerarijs, quæ verba dominium non transferunt, nec ius aliquod constituunt, *vt in l. liberto, ff. de annuis legat.* sed posito, quod in instrumento esset apposita facultas percipiendi annuum censum manu propria, quæ verba solent importare constitutionem vsusfructus, iuxta distinctionē *glos. & Bart. in l. fundi Trebatiani, ff. de vsufr. legat.* tamen adhoc aduerto opinionem *glos. & Bartol. in d. l. fundi Trebatiani*, multas habere limitationes, quæ omnes conueniunt casui nostro.

Prima limitatio est quando vendi-

26 tio non fit ex fructibus, sed ex redactu fructuum, idest ex eo, quod redigitur, & colligitur ex fructibus, nam hoc casu non censetur constitutus vsusfructus, quamuis esset data potestas percipiendi manu propria, *ità ex tex. in l. defuncta, §. Sempronia, ff. de vsufr. legat.* vbi S.C. vtitur verbis directis importantibus constitutionem vsusfructus; Et quia quantitas erat percipienda ex redactu fructuum, determinat non videri constitutus vsusfructus etiam si manu concessionarij capi deberet, hic est casus noster, vbi pecunia

nia annua erat capienda ex redactu fructuum, quia non erat data potestas capiendi fructus, sed ducatos 960. ex fructibus, & sic necessario ex eo colligebatur ex fructibus, præsertim quia tertiatim debebant solui, *ad tex. in l. Firmio, §. pater annua, ff. quando dies legat. cedat,* & hunc *tex. in §. Sempronia* reperi postea punctualiter ponderasse *Milanens. decis. 7. num. 46. lib. 2.*

Secundo, limitatur dictum glos.
27 quoties non fuerunt venditi fructus simpliciter, sed aliqua pars illorũ determinata; nam tũc numquam dicitur constitutus vsusfructus, *ita distinguit ead. glo. in l. fin. §. quæsita, ff. de vsufruct. Bart. in l. fundi Trebatiani n. Alex. omnino videndus cons. 18. num. 3. vol. 5. Anna cons. 115. vol. 2. & in terminis declarat D. Reuerter. in decis. Reg. Cam. 14.* In casu autem nostro Baro non vendidit omnes fructus, sed aliquam illorũ partem in pecunia, cum terra sit valoris annuorum ducatorum 4000.

Nec dicas illud esse quando legan-
28 tur fructus; secus autem esse quando legantur redditus annui, iuxtà distinctionem *glo. in d. l. si quis ita*, nam glo. loquitur quando legantur redditus, & introitus indefinitè, & indeterminatè, non autem quando venditur, vel legatur aliqua quantitas determinata, & ita explicat *Alex. d. cons. 18. num. 3. vers. & non obstat, vbi de communi testatur Anna ibidem num. 3. & 5. D. Reuerter. vbi supra.*

Vel & secundo, dico diuersum esse vendere annuos redditus super tali prædio, & vendere ducatos 960. super redditibus alicuius feudi, iuxta formã Bullæ. Nam primo casu fortè possit dici constitutum aliquod ius reale, & procedat opinio glosæ; secundo verò casu nullum dicitur constitutum ius reale distinctum, sed feudum tantummodo dicitur hypothecatum, ita distinguit *Milanens. d. decis. 6. n. 42. & 43.*

Tertio, facultas illa exigẽdi fructus,
30 & redditus authoritate propria non importat translationem dominij, sed tantum hypothecam, ità punctualiter *Valasc. de iure emphit. q. 32. nu. 22.*

Quarto, opinio glos. procedit in vltima voluntate, non autem in contractibus, præsertim rerum feudalium, *ità D. Lanarius loco infra allegando.*

Et clausula, quod in defectum solu-
31 tionis tertiarum possit capere tenutã feudi authoritate propria, operatur tantummodo hyppothecam feudi, & dominium non transfertur, *ità Bald. in l. creditores nu. 3. C. de pignorib. Cremens. singul. 2. Alex. ad Bart. in d. l. 2. lit. A. Bart. in l. 3. §. post diuisionem, ff. qui potior. in pignor. hab. Cassan. in consuet. Burgund. de censuris rub. 2. lim. 8. Afflict. decis. 201. & alij quos refert, & sequitur Vrsill. ibidem nu. 10.* Immò ex clausula ista colligitur manifesta voluntas contrahentium, quod noluerint trãsferre dominium, cum creditor ob debitum 13 nõ solutum, pignus possidet, tamen opinione Domini non possideat, vt dixit *tex. ad literam in l. si seruus depositus, §. 1. ff. de noxal. action.* nec credit se Dominum esse, *l. quæcumq; §. 1. ff. de publicia. in rem actio.* nec in eum vtile transfertur dominium, *Alex. post alios in l. si finita, §. si de vectigalib. nu. 12. ff. de damn. infecto. Andr. & alij in constit. si quis post litem,* nec talis creditor dicitur habere vsumfructum, sed in eum transit tantum commoditas, *ità Bart. in d. l. si finita, §. si de vectigali nu. 5. vers. dico, ff. de damno infect. Bald. cons. 182. lib. 3. Menoch. in apostill. ad Bart. ibidem lit. F.* quæ satis differt ab vsufructu, *glo. punctualis in auth. idem est, C. de bonis quæ liber. Aretin. in §. 1. instit. per quas person. nob. acquir. Caualcan. in tract. de vsufruct. mulier. relicto num. 181. Bolognet. in proprijs terminis cons. 4. num. 40.* Et prohi-
32 bitus acquirere vsumfructum super feudo, poteft haberè commoditatem super illo, *secundum Bald. in l. cum oportet num. 18. post Iacob. de Beluis. C. de bonis quæ liber. Bolognet. ibidem num. 40. Franch. decis. x. nu. 9.* cuius vigore poterit

terit administrare, *Loffred. conf. x.* Si igitur hic creditor habet commoditatem super feudo, quod retinet loco pignoris, nõ dicitur habere vsumfructũ, qui satis diuersus est ab ipsa commoditate.

Et demum non omictam, quod li-
33 centia, & potestas illa ingrediendi rẽ obligatam authoritate propria poterit exerceri, debitore non resistente. secundum eundem *Bart. in l. creditores nu. 5. vers. quandocunq; creditor in prima lect. & n. 3. vers. tum nec Iudex, C. de pignorib.* adeò quod si debitor contradicat, & resistat, creditor cogitur adire iudicẽ, inde fit, vt ea amplius creditores non vtantur, cum semper vrbaniùs agendo per sentẽtiam, & iudicium pignori incumbant, & propterea cum non sit in vsu, de ea nulla habenda est ratio, cum potius apponi soleat ex stylo Notariorum in verbis exequutiuis instrumenti, quam ex partium voluntate.

34 Et tandem vnico verbo, vt omnia concludam, vel pars prætendit per talem venditionem annuorum ducatorum 960. super fructibus feudi, eiusq; introitibus translatum fuisse dominiũ pro rata corporis feudi in emptorem; & hoc erat impossibile, tum ex defectu voluntatis contrahentium, qui vere voluerunt dominium transferre, sed tantum vendere annuos introitus in pecunia, vt supra fundauimus, tum etiam ex defectu potestatis, cum hoc non potuisset facere ex defectu potestatis sine Regio assensu, quia Prore-
35 gis non sufficiebat, *per pragm. delli noue capi in 7 cap.* quæ verè loquitur quãdo pars quotatiua diuiditur, sc medietas, tertia, vel quarta, non autem solummodo diuisionem vassallorum, seu iurisdictionis, vt inauertenter pars existimat; Regis enim interest feuda esse vnita, *Anna cons. 127. Freccia lib. 1. de subfeud. cap. 1. num. 22. & lib. 2. in verbo superest num. 13. fol. mihi 173.* Imò si tales venditiones annuorum introituum essent dominij translatiuæ, & proinde feudales, damnum fisci esset notorium respectu seruitij; nam quemadmodum à feudatario possidente integrum feudum cum vassallis annui redditus viginti vnciarum posset exigere seruitium, siuè adoham ad rationem vnciarum decem cum dimidio ab emptore annuorum introituũ feudalium, non posset exigere, nisi ad rationem vnciarum quinq; pro singulis viginti vncijs, *& optimè declarat Andr. in cap. imperialem, §. firmiter num. 30. in fine, de prohib. feudi alien. per Federic. Marin. Frecc. lib. 2. auth. 5. num. 9. Reg. de Curte fol. 41.* & proinde diminueretur seruitium in dãnum Regis, quod Prorex facere non posset, iuxta ea quæ *Andr. in cap. imperialem nu. 13. & nu. 53. & alij passim.*

Vel prætendit emptorem fuisse effectum vsumfructuarium, & proinde
36 dominum, cũ vsusfructus sit pars dominij, *ad tex. in l. qui vsumfructum, ff. de verb. obligat. & ea quæ Loffred. cons. 3.* & hoc quoq; falsum est, tum quia nũquam præsumitur vsufructus constitutio, nisi expressim dictum sit, vt dixit *Alex. in l. pupillos, §. si in pluribus n. ff. de oper. noui nunciat. Felin. in cap. auditis in fine, de præsumption. Ias. in l. cum hi, §. 1. ff. de transaction. & propriè in casu nostro Felician. lib. 1. cap. 1. num. 5. vers. vim eximiam tom. 2.* tum etiam, quia nec Prorex in tali casu potuisset assentire reclamãte dicta pragm. in 5. cap. & proinde vel dicere debemus contractum inualidum quòad dominij translationem vsusfructus ex defectu assensus, valido remanente quoad hypothecam, iuxtà singularem doctrinã *Camer. in l. imperialem fol. 49. lit. F.* vel vt actus valeat partes noluisse vsumfructum constituere, etiam si hoc expressè dixissent, vt in proprijs terminis cumulauit *Crauett. cons. 222. Bolognet. cons. 6. & 7. quos refert, & sequitur Anna cons. 46. num. 24.*

Immò, vt hoc non omictam, quam-
37 uis Prorex potuisset assentire, tamẽ in

casu

casu nostro noluit; nam ei non fuit expressum, quod volebant transferre dominium, & vsumfructum constituere, aut concedere potestatem emptori capiendi fructus manu propria, quia si hoc in precibus expressisset, vel non assentisset, vel difficilius, dum non poterat, immò expressè hoc vetuit in assensu, dum illum præstitit natura feudi in aliquo non mutata, & feudi natura est in Regno, vt feudum semper remaneat indiuisum, vt in terminis notat *D. de Ponte cons. 3. nu. 37. vol. 1.*

Et addo vnum, quod est notabile,
38 vt si in assensu fuisset expressum, quod emptori erat concessa facultas percipiendi censum manu propria, non tamen Prorex ex hoc erat certus de cõstitutione vsusfructus, quia specificè hoc debebat exprimi, & non per alia verba, quæ in assensu effectum non operatur, ità reperio consuluisse *D. Petrum Antonium Lanarium, præteriti seculi Aduocatorum principem in cons. 136. inter cons. D. de Ponte vol. 2. num. 39. vsque ad* 112. debebat eo casu assensus stare in
39 forma dispensationis, dum inducebatur diuisio feudi, quia non sufficiebat in forma gratiæ, *vt in terminis post Camerar. considerat D. de Ponte cons. 3. num. 38. vol. 1. & cons. 27. num. 2. vol. 2.* Et quamuis assensus fuerit præstitus omnibus, & singulis pactis in contractibus appositis, tamẽ statim subijcitur clausula, quoad expressa tantum, quæ generalem assensum modificat, & non
40 potest dici expressum aliquod pro relationem ad aliud, *secundum Angelum in §. si verò expressim auth. de hæred. & falcid. Frecc. lib. 2. quæst.* 15. & clausulam illam relatiuam in Regno nostro non operari, firmat punctualiter *D. Lanar. ibidem nu.* 113. præsertim in assensu concesso ad partis petitionem, secundum *Angelum in l. sed & si quis, §. quæsitum, vbi Castrens. ff. si quis caution.*

Et ex his, ni fallor, nedum nostra opinio redderetur indubitabilis, sed
41 etiam contraria fuerunt penitus resoluta, nam Bald. in contrarium allegatus, loquitur quando feudatarius vẽderet redditus feudi simpliciter, & indefinitè, quo casu posset dici constitutus vsusfructus, & sic ius distinctum à principio, sed dum in casu nostro nõ fuerint venditi indefinitè redditus feudi, sed certa quãtitas pecuniæ percipienda, vel soluenda ex fructibus, & introitibus feudi, iuxta formam bullæ, quo casu nedum transfertur dominiũ in emptorem, ex supra traditis, sed nec etiam constituitur ius vsusfructus, aut aliqua seruitus causatur in beneficiũ emptoris, sed tantummodo obligatur venditor actione personali ad præstãdam dictam annuam pecuniam cum hypotheca feudi, vnde dicta quantitas percipienda esset, vt perbellè explicat *Alex. in celeberrimo cons. 18. vol. 5.* vbi de communi opinione testatur, refert, & sequitur *Anna cons. 115. vol. 2.*

41 Et licet in casu nostro sit causatum ius super feudo, tamen illud ius non est ratione vtilis dominij, aut alicuius iuris realis totaliter distincti, sed tantũ ratione simplicis hypothecæ resultantis, ex suppositione feudi, quam cum Proregis assensu, quem in casu nostro habemus, constitui posse, nemo sanè mentis negabit. Et in hoc adest non modica partis æquiuocatio, dum nõn facit differentiam inter ius illud, quod causatur super feudo, ratione vtilis dominij, & solius hypothecæ, & quando opinio Baldi esset in casu partis, quę omninò negatur, & nulla de ea esset habenda ratio, cum sit contra communem, & acceptam tot Doctorum opinionem dicentiũ, ut supra solidè fundauimus, per uenditionem annui census, nullum quidem transferri dominium.

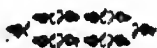
Et clausulam, quod assensus regi-
42 stretur in quinternionibus Regię Cameræ, uel fuit oppofita ex errore scribæ mandati, & proindè uti superflua uitiatur, & non alterat præsertim in Regijs munificentijs, *vt dicitur in l. fin.*

C. de donat. uel & si consultò posita esset, non ex hoc solo præsumitur cōcessio, seu uenditio annui census feudalis, nisi expressim fuisset facta in feudum, *ità Loffred. in parafraſ. feud. ad Isern. in tit. ex quib. cauſ. feud. amiſſ.* §. *huius autem generis in fine*, ubi sic per ¶ Regiam Cameram decisum esse testatur, post alios refert, & sequitur *D. de Ponte d. conſ. 30. nu. 20.* Et casus Loffred.
43 est mirabilis, nam fiscus reperiebatur in possessione exigendi seruitium a Galasso de Tarsia, & tamen hoc non obstante prædicta annua pensio fuit habita pro burgensatica non obstantibus prægnantibus uerbis, quæ concessionem feudalem præsumi faciebāt. Vt inde appareat nō obstare alteram clausulam, quod liceat fisco exigere seruitium à quo uoluerit, cum nedum reseruatio seruitij, ex supradictis, sed nec illius exactio feudalem qualitatē ab initio creationis non expressam inducere possit.

Et tandem non est nouus hic articulus, sed pluries in hisce Tribunalibus discussus, & iuxta prædicta decisus, immò in casu fortiori uenditio annuorum introituum expressim facta in feudum fuit allodialis declarata, ut patet ex exemplis in processus productis.

Carolus Brancacius.
Io. Antonius della Calce.

Die 12. Aprilis 1621. Neapoli fuit ¶ per Regiam Cameram decisum prædictos introitus, ut supra uenditos esse burgensaticos, non autem feudales, & per consequens releuium non deberi, contra allegationes Bāmacarij Actuario Sergio referente D. Præsidente Hieronymo Natale.

ARGUMENTUM.

Venditis fructibus feudi ad vitam, vel ad tempus in casu tamen permisso præuio Regio assensu, in quo nō adesset clausula illa, quòd liceat Regiæ Curiæ exigere seruitium, & releuium à quo voluerit, & mortuo feudatario vendente, an releuium statim ab hærede vendētis, vel debeat expectari mors emētis fructus, uel debeat solui ab emente. Distinguitur quando in feudum, uel non in feudum facta est uenditio, & ab hærede uendentis soluendum esse concluditur, non expectata morte ementis, qui nullum dicitur ius habere in feudo, sed tantum ius percipiendi fructus, uerùm exequutio fiat à Fisco contra ementem uti fructuum perceptorem.

SUMMARIUM.

1 *Venditis fructibus feudi mediante Regio aſſenſu, & non appoſita clauſula, quod liceat Regiæ Curiæ exigere releuium à quo voluerit, quis ſoluet an hæres ementis, vel uendentis ponderatur & num. 2, & 3. & diſtinguitur nu. 4. 5. & 6. & ſub nu. 11. & deciditur nu. 13. & ſub num. 17.*

7 *Venditio fructuum feudalium non conſtituit quid diſtinctum à feudo, nec ius formatum ſuper illo.*

8 *Releuium debetur ab hærede ementis annuam quantitatem in feudum ſuper fructibus feudi.*

9 *Releuium non debetur ex fructibus feudi venditis nulla expreſſa feudali qualitate, licet in quinternionibus Regiæ Cameræ eſſent deſcripti, & ſub num. ſeq.*

10 *Retentio directi dominij penes Regem, eſt de ſubſtantia feudi.*

11 *Ex venditione fructuum, vel ſuper fructibus feudi transfertur ius tantum percipien-*

cipiendi fructus, non autem utile dominium super feudo, & num. 18.

12 *Releuium non debetur, ubi directum dominium non recognoscitur.*

13 *Fiscus exigit releuium ab emptore fructuũ ob mortem vendentis, sed hæres vendẽtis contribuit hæredi emptoris ratam solutam, & num. 20.*

14 *Conductor fructuum feudi per decennium soluit seruitium militare.*

15 *Qualitas feudalis, non autem assensus constituit feudum, & decisio refertur.*

17 *Possessio exigendi seruitium feudale non nocet, ubi qualitas feudalis non probatur.*

17 *Emptor fructuum, non autem venditor soluet collectam, siue bonatenentiam prò rata.*

19 *Camillus de Curtis, & Reg. Reuerterius dicentes releuium deberi ab hærede ementis fructus notantur.*

QVÆSTIO VII.

Ltera præcedẽti contraria of-
1 fert se mihi proponenda pariter, & differenda dubitatio, quid si in venditione fructuũ feudalium, vel ad vitam factam, vel ad tempus, vnà cum Regio assensu non esset apposita clausula illa. Verùm quod liceat Regiæ Curię exigere releuium à quo uoluerit, an tunc mortuo Barone uendẽte debeat eius hæres soluere releuiũ, & sic medietatem fructuum, uel debeat soluere emptor nomine hęredis, & tandem an debeat expectari mors ementis fructus, ad finem, ut hæres feudatarij iam mortui, pleno iure possidens feudum, possit releuiũ soluere.
a Et quidem articulus iste à nullo quò ad videre poterim est tactus, uerum per iuris terminos diuagando, uidebatur dicendum contra ementem, eiusq; hæredem esse proferendam sententiã, ut facto casu mortis feudatarij, non eius hæres, sed hæres ementis (& sic morte ementis expectata) debeat soluere releuium, cum eo casu hęres feudatarij nullos fructus percipiat, ergò si nullos fructus percipit, quænam fructuum medietas, & sic releuium potest considerari cum non entis nullæ sint partes, meritò ipse releuium non debet soluere.

Ex parte ementis alia fit ratiocina-
3 tio, quod licet ipse percipiat ex feudo fructus, tamen adhuc negari non potest, quòd releuium soluitur prò inuestitura, quam uassallus accipit à Domino, siuè eius renouatione, & prò honore illo, quo honestatur uassallus inuestitus, si ergò dicit emptor nulla opus habet inuestitura, cum ipse non sit feudatarius, sed tantum sit simplex perceptor fructuum, nec in possessione feudi, meritò releuium ipse soluere nõ debet, quod rationabile est, & hoc modo facta inter istos tali ratiocinatione, fiscus à quonam debet releuiũ exigere? An ab emptore? & videtur, quod non, quia ipse non inuestitur, àn à uenditore, & nequaquam, quia ipse fructus non percipit, & certum est, quod emptor non tenetur.

In quo articulo distinguas tres ca-
4 sus. Primo, aut in contractu fuit expressum de iure adohę, & releuij, ut soluatur ab emptore, & tunc res extrà aleam, cum quisquam onera sibi assumere potest de uoluntate, & illi stare debet uigore pacti, & ratione facilioris exactionis, ut supra.

Secundo casu, si de iure adohæ, uel
5 releuij cautum esset, ut solueret ipse uenditor, tunc nec dubitabilis esset quæstio, sed potius decisa, ut ad uenditorem uigore pacti onus releuij, atq; adohæ spectaret, pacta enim seruanda sunt, etiam in contractu feudali.

Tertio casu, quando de hoc nihil
6 esset cautum, sed simpliciter facta esset uenditio fructuum, & tunc dicendum

dum est non emptorem, sed hæredem uendentis teneri ad soluendum releuium; verum quòd fiscus potest exigere releuium ab emptore uti à possessore feudi, eiusque fructuum, saluis iuribus contra uenditorem, eiusque hæredem.

Quam propositionem practicam
7 probo. Primo, quia ista uenditio fructuũ non constituit feudum, nec separat feudum à feudo, adeò ut constituatur, quid distinctum ius feudale, *vt ait Franc. de Amicis in sua repet. de his, qui feud. dar. poss. fol. 49. vers. sumus modo, num. 31. ad finem*, dicens quod emptores isti annuorum introituum feudaliũ non habent istos fructus sic emptos in feudum, nec aliquod ius formatum in feudo, sed tantum emerunt illos introitus, siuè ius percipiẽdi cum assensu, non ad finem separandi feudum à feudo, cũ hoc prohibitum sit per Regiam pragmaticam, quæ separatio ẽt Vicario Regis prohibita est *per pragm. delli noue capi*. Si ergò feudatarij non sunt, trahit consequentiam Franc. de Amicis, quòd dũ feudatarij non sunt, non tenebuntur ad seruitium aliquod, nec adoha, cum tantum simplices emptores sint, sed ad vendentem adohæ releuijque onus spectare dicendum est vti feudatarium.

Secundo principaliter probatur ex
8 illa iam non inuulgata distinctione, atq; differentia aliud esse quando super annuis introitibus feudum constituitur, quæ feudalis qualitas exprimẽda est, Regisque assensu vallata esse oportet, non autem Proregis, dum feudi inducitur diuisio, & per consequens ob mortem ementis feudales introitus in feudum expresè concessos, releuium soluendum esse nemo ambiget, pròut in functionibus fiscalibus concessis à Rege in feudum, vt licet sint annui introitus, & panes Regum, *vt ait Andr. de Isern. in cap. imperialem, §. præterea il secondo, & Marin. Frecc. loco allegando*, tamen quando cõceduntur in feudum, adhuc debetur releuium, & adoha: *Freccia de subfeud. lib. 2. in secunda formula inuestituræ, fol. mihi 491. num. 29.* & nos alibi diximus
9 in hoc tractatu. Si verò nulla de feudali qualitate in venditione fructuũ feudalium esset facta mentio, licet in quinternionibus Reg. Cameræ essent talis introitus descripti, adhuc feudalis concessio in feudum facta non dicitur, & per consequens releuium non est soluendum, ea potissima ratione,
10 quia directi dominij retentio non est reseruata penes Dominum concedentem, siuè, vt melius dicam, penes Dominum assentientem super tali venditione, dum certum est retentionem dominij directi in cõcessione feudi de substantia esse, vt post alios latè *D. Camill. de Curte in suo diuers. feudal. cap. & hoc igitur nu. 3. fol. 19. & fol. 34. & 35. nu. 25. & seqq.* Si igitur nulla facta est mentio de tali retentione directi dominij, meritò feudalem concessionem dicendum est esse factam, proindeque releuiũ ab emptore fructuum non esse
11 soluendum, ea ratione, quia emptor nullum directum dominium potest recognoscere, dum nullum ius vtile in eum sit translatũ, sed tantum ius percipiendi fructus venditos, & releuium soluitur prò recognitione directi dominij, secundum nostrorum, & exterorum Feudistarum communem conclusionem, vt supra in princip. nostri tractatus tradidimus, ad instar laudimij, *Bursat. cons. 56. num. 16. vol. 1. de Ponte de potestat. Proreg. de regal. impositionibus num. 13. Burgos de laudim. lib. Iuspat. 5. nu. 21. Ayell. de iure adoha nu. 95.* Si er-
12 gò nullum directum dominium debet recognosci ab isto emptore, sequitur quod nullum soluẽdum est releuium, *ita etiam tradit Ioannes Cannetius in extrauagant. volentes fol. 196. vers. sed præstat num. 14.* dicens, *vbi recognitio directi dominij non est necessaria, non soluitur releuium*, meritò & iste emptor dum directum dominum recognoscere non tene-

tenetur, non habet necesse soluere releuium in eius morte, vel in morte vendentis, sed tantum hæres vendentis, qui hæres venditoris dicitur propriè feudi possessor, licet emens dica-
13 tur fructus percipere, & sic hæres vti possessor feudi, & successor in feudo tenetur ad releuium, dum personalis est releuij actio, sed emptor vti perceptor fructuũ soluet, vti quidam tertius possessor, siuè detentor, contrà quem tertium possessorem, siuè titulo lucratiuo, siuè oneroso, semper & indifferenter fit exequutio pro releuio prout supra *ex Frecc. de subfeud.lib. 2. author. 3. nu.4. Mastrill. decis. 112.n.56.de Ponte, cæterique supra docuimus:* meritò hæres vendentis soluet, sed fiet exequutio contra feudalium fructuum perceptorem, vt est emptor prædictus, qui nullũ dicitur habere ius in re, sed tantum ad fructus, nempè percipiendi illos, quo casu non soluet releuium, nec seruitiũ militare, *ità Iacob. de Ayell. de iure ado-*
14 *hæ n. 59.* vbi ait, quod conductor feudi ad decennium tenetur soluere seruitium militare, ea ratione, quia talis conductor conduxit à Domino feudi & per consequens possidere dicitur cũ assensu Regis, & ius in re dicitur causatum, non sic est in emptore fructuũ feudalium, qui nullum habet ius in re, sed tantum ad fructus.

Nec videtur obstare, quod adesset assensus Regius super tali venditione,
15 quia hoc casu non est necessario inferendum, quod sit feudalis venditio, siuè concessio dũ assensus quaternat, quia necessarium est, vt alias docui, quòd expresè dicatur in feudum, *ità Loffred. in sua paraphras. feudal. ad Isern. tit. ex quib. caus. feud. amitt. §. huius au-*
¶ *tem generis, in fine,* vbi decisum refert introitus concessos Mag. Galasso de Tarsia, etiam quod adesent clausulæ prægantes cum Regio asensu, quòd registrentur in quinternionibus Reg. Cameræ, ex quò non fuit dictũ in feu-
¶ dum, fuit decisum esse in burgensaticam concessionem, *de Ponte consf. 30. nu. 20. vol. 1.* non obstante, quod fiscus re-
16 periebatur in posessione exigẽdi seruitium, *Franch. decis. 131. in principio, Oldrad. cons. 159. nu. 6. vers. nec hoc etiam arguit, Iacobin. in verbo inuestiui, ante nu. 11. vers. nec obstat retentio seruitij feudalis, Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 1. q. 2. num. 30. quicquid in contrarium Menoch. cons. 1. num. 34. & cons. 191. num. 31.*

Tandem si asseueramus onus releuij spectare ad emptorem prædictum vti fructuũ perceptorem, eiusq; damno cedere, nec ad hæredem vẽdentis, & ad damnũ vendentis cedere, sequeretur praua illa consequentia, quòd hoc onus releuij eset onus fructibus impositum, quod est falsum, quia est onus impositum personæ feudatarij hæredis, sed soluendum ex fructibus feudi in illo anno, vt supra docuimus, *Franch. d. decis. 121. num. 8.* ità etiam videtur in simili aduertere *Alex. cons. 4.*
17 *nu. 6. vol. 1.* Vndè collecta, siuè bona tenentia, quæ licet imposita sit rebus, tamẽ quia imponitur rei respectu fructuum, tunc soluenda est ab emptore fructuũ, non autem à venditore pro rata, tsi quã percipit, *ità Roland. à Valle cons. 66. nu. 34. vol. 1.*

In summa, decisio pendet ex eo videre si emptor feudalium fructuũ habeat opus noua inuestitura, & possit dici hæres, successor in feudo, quę sunt extrema releuii, & meritò dum non competunt huic emptori, sed hæredi vendentis ipse soluet releuium, eiusq; damno cedit, verùm fiscus ratione facilioris exactionis faciet exequutionẽ contra ipsum emptorem nõ vti hæredem, sed vti fructuum perceptorem.

Et quòd verum sit, quod diximus su-
18 pra, quod iste emptor fructuum feudalium nullum dicatur habere ius in re, nec utile dominium feudi, sed tantum ius percipiendi fructus uideas *Couarruuias lib. 3. var. resolut. cap. 7. nu. 5. vers. quod iterum, Greg. Lopez ad l. Taur. leg. 28.*

leg. 28. tit. 8. par. 5. glo. attento q. 2. Gutierez pract. lib. 1. q. 168. nu. 6. Molin. de contractibus tom. 2. disput. 383. nu. 2. Parlador. rerum quotid. lib. 1. cap. 3. §. 8. nu. 4. Nauarr. de vsuris vers. vigesimosecundo noto nu. 75. asserentes nullum ius vtile, vel dominium transire ad emptorem, sed tantũ ius percipiendi fructus emptos.

19 Ex quibus omninò videtur lapsum fuisse *Camill. de Curtis in suo diuers. fol.* 24. *nu.* 19. *ater.* qui videtur, quòd prò absoluto tradit, quod primogenitus emptoris soluet releuium, quinimmò, & duplicatum, si occultet prædictos introitus, quia hoc dictum fundat super falsis terminis, nempè, quod in talem emptorem sit translatum vtile dominium, & verum feudatarium esse, prout etiam in hoc falli videtur *Reg. Reuerter. decis.* 30. *lib.* 4. sunt enim eorũ dicta contra euidentes, & notorios iuris terminos.

Ergò tandem consequens est, quod
20 mors ementis fructus feudi nõ debet considerari, si vel nè propter illam releuium aliquod solui debeat, cum extrema releuij deficiant, nempè non est successor, nec hæres in feudo, sed tantùm succedit in iure percipiendi fructus in feudo, nec petit inuestituram de feudo, cum utile dominium sit penes venditorem fructus, fiscus autem exigit semper releuium de fructibus, sed remanent salua iura ipsi emptori, contra vendentem, eiusque hæredem, pro consequenda rata fructuum, quam soluit pro releuio Regio Fisco exequenti contra illum.

ARGVMENTVM.

Releuium an sit soluendum de feudo pignori dato ob mortem pignorantis, vel pignoratarij, & concluditur ob mortem pignorantis solui debere ab hærede pignorantis, verùm exequutio fiet contra feudi possessorem, & sic pignoratarium, saluis eius iuribus contra pignorantis hęredes. Et quid quando esset conuentum. Et quid stante clausula Regiæ Cancellariæ. Et quid in feudo dato à godere.

SVMMARIVM.

1 *HAeres pignorantis, vel pignoratarij, an teneatur soluere releuium distinguitur.*

2 *Pignorationem fraude carere quando præsumitur.*

3 *Pignorato feudo absq; fraude releuium soluendum à pignorante.*

4 *Fraude in pignoratione commissa, releuiũ soluitur est à pignoratario.*

5 *Releuium est soluendum de feudo pignorato ab illo, à quo cautum est deberi.*

6 *Releuium in casu prædicto deberi à possessore feudi ex feudo ipso, saluis iuribus alterius contra alterum, quatenus ipse teneretur.*

7 *Clausula, quod liceat fisco exigere releuiũ à quo voluerit, debet apponi in similibus, idem de feudo dato à godere.*

QVÆSTIO VIII.

1 SED quid si feudum esset loco pignoris datum prout maximè nonnulli solent facere feudatarij, an releuium sit soluendũ ob mortem pignorantis, vel pignoratarij, & à quo soluendum sit, supposito, q; sit casus pmissus à iure, de quo *Amad. de Ponte laudim. q.* 33. & ego distinguo duos casus, aut pignoratio nõ est fraudulenta, aut est fraudulenta. Si non
2 est fraudulenta, vt quia fructus percipit ipse pignorans, non autem pignoratarius, uel quia pignus est pro pauca quantitate, quæ non absorbeat quasi totum

totum feudũ, sed si pignoratarius perciperet fructus, uel pretium esse quasi prò tota feudi quantitate, quia tunc præsumitur alienatio paleata, *idem Amad. ibidem. num.* 4.

Primo casu, dico releuium esse soluendum ab ipso pignorante, tum quia
3 ipse dicitur Vassallus, non autem pignoratarius, & ad ipsum omnia onera debent spectare, ita in specie *Amad. de Ponte d. q.* 33. *num.* 5. *per notata in cap.* 1. *de feudis.*

Secundo casu, quia etiam si dicta pi-
4 gnoratio, pro æquiualenti pretio uideatur fraudulẽta, adeòut non ualeat quando nulla est spes reluitionis sine consensu Domini, idem *Amad. de Ponte vbi supra num.* 3. tunc releuium esse soluendum, tum ex hic dictis, tum ex supradictis in præcedẽti quęstione ab ipso pignoratario percipiente fructus, faciendo contrà illum exequutionem uti feudalis rei possessorem, & hoc simpliciter assero; sed si aliter inter partes
5 fuerit conuentum de soluẽdo releuio, uel ab ipso pignorante, uel pignoratario, quia tunc illud pactum esse seruandum citrà præiudicium fisci, qui habet actionem exigendi ab ipso feudi possessore.

Vel si esset apposita clausula ordi-
6 naria, ut liceat Regiæ Curię exigere releuium à quo uoluerit, quia tunc fisci est electio, uerũ semper istud onus solutionis est ipsius feudatarij pignorantis, sed fiscus hoc non debet, nec potest uidere, sed ipse exigit à possessore feudi, saluis iuribus pignorantis,
7 & pignoratarij, contra illum, qui tenetur releuium soluere, & sic contra feudi possessorem, contra quem fiscus facit exequutionem.

Quod idem putarem ex eadem ratione in feudo dato, uulgo à godere, ut dans teneatur ad solutionem, sed fiscus exigit à possessore; & debẽt esse cauti fiscales, ut in similibus contractibus faciãt apponi clausulam, ut liceat fisco exigere releuium à quo uoluerit.

A R G V M E N T V M.

Inuestitus de feudo recasuro ad Regem, an debeat solui releuium ab ipso inuestito quando succedit in feudo prædicto ob mortem illius, ob quem aperitur Regi dubitatur, & concluditur negatiuè ex sententia Afflict. nisi quando solitum esset de consuetudine. Itẽ nec soluere tenetur filius inuestiti succedens in illud ius inuestituræ, & quãdo Rex, uel Baro possint concedere feuda deuoluenda remissiuè.

S V M M A R I V M.

1 *Releuium an solui debeat de feudo, cuius possessionem quis ingreditur ratione inuestituræ factæ de illo aperiendo, & demum aperto.*
2 *Releuium dicitur à releuando.*
3 *Inuestitus de feudo recasuro ad Regem, & demum eo aperto, factaq; inuestitura seù possessione capta ob mortem prædecessoris non tenetur soluere releuium, refertur obseruantia, & contrarium nu.* 6.
4 *Inuestitus de feudo recasuro, non dicitur venire ad feudum ob mortem, sed ex noua concessione.*
5 *Successor non potest dici inuestitus de feudo ob mortem vltimi possessoris, successorem legitimum non habentis.*
6 *Releuium debet solui ob nouam concessionem de feudo deuoluto, siue deuoluendo, quando solitum esset exigi.*
7 *Successor inuestiti de feudo recasuro non adhuc adepta possessione, non tenetur soluere releuium, ob solam inuestiturã sine possessione inuestitum.*
8 *Concessiones de feudo aperiendo, an et quãdo fieri possent remissiuè.*

QVAE-

QVAESTIO IX.

1 Xcitauit *Afflict.* hanc quæstionē *in const. post mortem num.* 11. *& in cap.* 1. §. *sed & res per quos fiat inuest.* quid si inuestitus de feudo, quod de proximò est recasurum Regi, vt quia vltimus possessor, vel non habeat successorem, vel quia de necessitate ob delictum ad Regem esset deuoluendum, prout concedere solebat Rex Robertus, & fieri solitum est, vsque ad Regis Catholici tempora, & facto casu deuolutionis ad Regē, adeò ut dictus inuestitus vigore suæ inuestituræ de feudo aperiendo, cæpit possessionem de feudo prædicto iam aperto; & hoc casu an soluere teneatur releuium, dubium videbatur, quia dū releuij solutio est inducta ex consuetudine in successore in feudo ob mortem sui prędecessoris, & ꝓ possessionis captura debetur, ita etiam hæc omnia in hoc casu verificantur cum talis inuestitus succedat in dicto feudo, quod aperitur ob mortem, & capiet possessionem illius.

2 Item releuium dicitur à releuando Dominum, ob defectum Vassalli, meritò in hoc casu, quia Dominus perdit vnum Vassallum, & Dominus hoc feudum, quasi recadens resumat, & releuet de manu noui inuestiti, à quo debet solui releuium, & releuare Dominum in hoc, qui grauatur in alio, nēpè amittendo Vassallum.

3 ¶ Tamen licet hæc videantur obstare, contrarium fuit semper seruatum, vt numquam in tali casu releuium fuerit solutum, *ita testatur Afflict. in d. const. post mortem nu.* 11. *& Afflicti authoritatem sequutus est Garf. Mastrill. in addit. ad Petr. de Gregor. de concess. feud. par.* 1. *q.* 3. *in verb. quæstionem, vers. sed an inuestitus, Freccia ante ipsum d. author.* 3. *num.* 15. *fol.* 318. *col.* 1. *circa medium.*

4 Authoritati accedāt rationes, quia optimè firmant Doct. prædicti, releuiū non esse soluendum, quia iste talis inuestitus nō dicitur succedere ob mortem vltimi possidentis, sed succedit ex contractu, siue noua concessione, & hoc casu quando succeditur ex contractu, releuium non debetur, vt sup. q. 7. hac ead. parte, & dato quod succederet, non succedit vt hæres cum qualitate hæreditaria, sed vti de nouo inuestitus, & per consequens dum nō habet qualitatem hæreditariam, quæ requiritur in solutione releuij, illud soluere non tenetur, *D. Scip. Rouit. in pragm.* 2. §. *item volumus nu.* 14. *de offic. procur. Cæsar. & nos sup. p.* 1. *q.* 19.

5 Insuper dicit Afflict. quod licet successio dicatur in casu deuolutionis feudi, non est successio vti hæres, sed in locum alterius positio, & tunc illud tempus non cōsideratur, sed retrotrahitur ad tempus primæ inuestituræ, & tunc clarum est, quod pro prima inuestitura non soluitur releuium has, & alias rationes adducit Afflict. ibi.

6 Declara tamen hanc Afflicti sentētiam non procedere quando esset solitum in casu prædicto releuium exigi etiam pro prima inuestitura, *ita Afflict. d. loco versic. nisi sit consuetum circa medium num.* 11.

7 Sed quid si talis inuestitus decederet antequam feudum ipsi aperiretur, & eius filius, siuè successor peteret à Rege sibi confirmari, siuè renouari præfatam inuestituram, vt quia facta fuit pro se, hæredibus, & successoribus, an hoc casu teneatur ad releuium? dicas, quòd non, quia deficit res, & sic feudum ex quo, siuè cuius fructibus solui debet, item deficit possessio feudi, item non est inuestitura de feudo præsenti, sed de futuro, quę nihil possit in esse. Et an tales concessiones de feudo aperiendo fieri possunt, & in quibus casibus *Petr. de Gregor. de concess. feud.*

feud. p. 1. *q.* 3. *latissime*. Et an Baro possit concedere subfeuda. deuoluenda in futurum? dicas, quod non potest facere, *ità Matth. de Afflict. decis.* 293. *Io. Vinc. de Anna allegat.* 45. *nu.* 24. *Menoch. cons.* 1. *nu.* 459. *& seq. vol.* 1. *Franc. Bursat. cons.* 19. *num.* 1. *Anna sing.* 64. *in principio*.

ARGVMENTVM.

Succedens in feudo virtute legati sibi facti, an teneatur ad releuium ob mortem legantis, hæsitatur, & permultæ prò legatario contrà fiscùm adducuntur rationes. Demùm distinguitur si in legato adest assensus Regis, vel nō; vt vtroque casu exigatur releuium. Quicquid in contrarium dixerint Reg. Reuerterius, & D. Thom. Minadoos, contra quos validè defenditur Authoris sententia, & respondetur ad contraria. Et in similibus assensibus fiscales apponāt clausulam, dummodo soluatur releuium tempore mortis legantis.

SVMMARIVM.

1 *Legatarius feudi an teneatur soluere releuium ob mortem legantis, & distinguitur sub num.* 11.
2 *Legatarius feudi an dicatur successor in feudo cum qualitate hæreditaria.*
3 *Emptor feudi non tenetur soluere releuiū.*
4 *Legatarius feudi non dicitur de uocatis in inuestitura.*
5 *Ob donationem feudi non tenetur donatarius soluere releuium.*
6 *Hæres, non autem legatarius tenetur soluere expensas pro militia legata.*
7 *Releuium esse soluendum à legatario cum assensu ob mortem legantis, ponderantur rationes pro Regio Fisco.*
8 *Legatarium feudi dici hæredem in feudo probatur.*
9 *Releuium vt debeatur sufficit, vt quis sit hæres in feudo, siuè particularis, siuè vniuersalis.*
10 *Legatarius dicitur hæres in re legata.*
11 *Legatarius an soluat releuium ob mortem legantis, distinguitur.*
12 *Legatarius feudi cum assensu legis, vel Domini, debet soluere releuium, & n.* 13. *& num.* 16. *reiecta Regentis Reuerterij sententia.*
13 *Assensus successit in locum inuestituræ in Regno nostro.*
14 *Legatarius feudi, qui esset de vocatis in inuestitura soluet releuium, & ratio adducitur.*
15 *Releuium eatenus debetur, quatenus consuetudo suffragatur.*
17 *Verba Andr. de Iser. dicentis solutionem releuij in hærede, verificari in legatario, probatur, & num.* 19.
Legatarius feudi cum assensu non tenetur soluere releuium ex sentētia Thom. Minadoi.
20 *Feudum ius vniuersale esse deducitur.*
21 *Clausula, quod soluatur releuium tempore mortis legantis debet apponi in assensibus super legato feudi impetratis.*
22 *Clausula pro releuio debet subintelligi sub clausula, iuribus Curiæ, apposita in assensu super legato feudi.*
23 *Tex. in l. penult. §. fin. de leg.* 3. *ponderatur, & num.* 29.
24 *Onera deberi ex fructibus, dupliciter considerantur in releuio.*
25 *Onera debita prò iure fructuum habendo spectant ad illum, qui tenetur adimplere voluntatem defuncti.*
26 *Onera debita pro iure percipiendi fructus iam habito spectant ad legatarium.*
27 *Filius successor non dicitur de nouo venire ad feudum.*
28 *Legatarius dicitur habere dominium feudi à die mortis legantis.*
29 *Legato feudo intelligitur tale legatum cū onere adohæ, & releuij.*
30 *Dominus consentiens super legato feudi dicitur consentire in sui fauorem, non autē in sui iacturam.*
31 *Secundogenitus an teneatur soluere releuiū de*

de feudo sibi legato cum assensu, refertur Regentis Reuerterij sententia, & reprobatur.

QVAESTIO X.

1 Vaero, (& hoc vsui facilè euenire potest) an releuium debet solui ab illo, qui succedit in feudo sibi legato, vtpotè vassallus legau it Titio feudum, de quo supponimus validam dispositionē, si Titius petat inuestituram vigore dicti legati post mortem legantis an soluere debeat releuium.

2 Difficultas in eo posita est, quia legatarius non dicitur successor cum qualitate hæreditaria, & sic iure vniuersali, *Freccia num.* 20. *d. author.* 3. *& ego dixi supra q.* 8. *p.* 1. pròut requiritur in releuio, eius enim solutio introducta est tantum in hærede vniuersali, *ita Reg. Reuerterius decis.* 29. *par.* 5. *in principio.*

3 Quinimmo in emptore feudi etiam diximus solui non debere releuium, ea potissima ratione, quia non succedit vt hæres, sed ex contractu vti successor particulari iure, prout est legatarius, qui dicitur successor particularis in re legata, cum legatum titulus sit particularis ex testamento, ideo releuium soluere non tenetur, pròut testatum reliquit *Freccia d. author.* 3. *num.* 14. *circa medium, hoc idem annuere videtur Lyparul. ad Isern. in verb. ab emptore, in cap.* 1. *num.* 2. *per quos fiat inuest. idem Andr. in const. post mortem, & idem tenet Afflict. decis.* 248. *num.* 9. *circa medium,* quicquid dicat *Reg. Reuerterius d. decis. circa princip.* dicens, quod *Afflict.* ibi ex errore legunt, qui intelligunt illum, quod velit dicere, vt legatarius feudi non teneatur soluere releuium.

4 Item legatarius non est de vocatis in inuestitura, cuius tenor est actendēdus in successione feudorum, vt ille tantum succedere debeat, qui vocatus est ex lege, vel inuestitura, inter quos non est legatarius, ideò non potest cōsiderari, vt hęres in feudo, sed illud habere dicitur titulo particulari.

5 Item consideranda est alia ratio quam posuit *Arnold. Ferron. in consuet. Burdegalens. lib.* 2. *tit.* 8. *de feud. & iure emphit.* §. 24. vbi ait, quod dum legatum est donatio, & ex donatione non debetur laudatiuum, ergo nec releuium, (cum laudatiuum apud illos est idem, quod apud nos releuiū dicitur) ex hoc legato debetur, nec laudimium, cum concurrat mens legantis volentis, vt res legata deueniat ad legatarium indiminuta; præsumptio est enim, quod ob merita, vel aliqua iusta causa legauit testator, quę merita nullam debēt pati diminutionem.

6 Item facit dubium *tex. in l. penult.* §. *fin. ff. de leg.* 3. vbi testator legauit militiam seruo suo, pro qua militia consequenda debentur quædam expensę, & introitus, prout supra dixi, & tamen dixit tex. quod hæres, non autem legatarius soluere tenetur, cum in locū militiæ successerit feudum, vt dicunt DD. qui de origine feudorum tractāt, de quibus post alios *Rosental. de feud. cap.* 1. *conclus.* 8. *post Schrader. Frecciam, ceterosq; in prælud. feud.* & loco introitus successit releuium, vt supra dixi q. 4. p. 1. & tamen legatarius percipit fructus.

7 Sed dum hanc sententiā defendere vellem cum D. Iulio Cæsare Galluppo patritio Tropeensi erudito viro, qui scripsit pract. Sac. Cons. & nunc vnà mecum scribit nonnulla circa feuda, consideraui superuacanea omnia esse, cum rationes, & authoritates pro fisco sint valdè concludentes, vt in tali casu possit releuium exigere à dicto legatario, cui legatum est feudum cum assensu, qui nulli dubium est, quod virtute dicti legati tenetur petere inuestiturā

vti

vti hęres particularis feudi. Et quod
8 in hoc casu isti legatario competant extrema releuij, nempè quòd sit successor, & sit hęres in feudo, & inuesti-
9 turam petat; est enim aduertendum, quòd prò releuio soluendo sufficit, ꝙ quis sit hæres in feudo, siuè iure vniuersali, siuè iure particulari, ità *Marin. Frecc. d. loco author. 3. num. 21. circa*
10 *finem, vers. si consideramus*, & legatarius dicitur etiam hæres in re legata, *Bald. in cap. imperialem col. penult. in princip. de probib. feud. alienat. & in l. instrumenta, vers. appono, quod immò instrumenta, C. de fide instrum. Bart. in l. in conuentionibus, ff. de verb. signific.* ideò videbatur soluendum esse releuium indistinctè.

Sed melius veritati accedendo di-
11 stingue, quod aut in tali legato est assensus Regis, quia legatarius non erat de vocatis in inuestitura, vel à lege feudali, vel constitutione Regni. Aut non adest assensus Regis, sed legis, vt quia legatarius esset vocatus ex inuestitura, vel lege, & constitutione Regni, & vtroq; casu dicas debere solui releuium, vt inferius. Aut si legatum feudum fuerit sine assensu illi, qui non est de vocatis in inuestitura, vel lege, & homine, quia corruit talis dispositio *ex cap. 1. de alienatione feud. prout latè defendit post cæteros Octauius Bammacar. præceptor meus in cap. omnes filij q. 5. n. 66. & seq. si de feud. defunct.* tunc nec de releuio quærendum est.

Quò vero ad illos primos duos ca-
12 sus quando adest assensus legis, vel Regis, tunc dicas soluendum esse releuium, ratio quæ me mouet est duplex.

Primo, quia esset dare occasionem fraudandi releuia, quilibet enim faceret sibi legari feudum iure particulari legati, & alium institui hæredem, & excluderet fiscum, *prout considerauit Freccia d. num. 21.*

13 Secundo, quia dum adest assensus in dicto legato, hæc est inuestitura in cuius locum in Regno successit assensus Regis, *ità tenet Andr. in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. Afflict. in cap. si minori num. 8. si de feud. defuncti, vbi Oct. Bammacar. q. 7. num. 37. & Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 2. q. 4. num. 2. post Pernum, Frecciam, Parid. de Puteo, cæterosq; quos allegat Bammacar. d. loco*, vt quia Dominus se contentaret vt talis extraneus succederet, & per consequens diceretur vocatus ex inuestitura, & lege viua, & sic de voluntate
15 Domini, tunc dicitur hæres in feudo, quia vocatus est ex dispositione Domini, & sic legis viuæ.

Aut feudum legatur illi, qui est vocatus ex veteri inuestitura, vel lege, & sic proximior est, tunc quia resoluitur in refutationem soluet releuium, maximè quando istud legatum contineret vnum feudum, videretur factum in fraudem, meritò DD. dixerunt soluendum esse releuium, quia tunc cognoscitur verè fraus, vt hac ead. par. q. 16. & seqq. dicemus, quando refutatarius soluere tenetur releuium. Et dato, ꝙ non resolueretur in refutationem, adhùc, quia verè dicitur successor in feudo, tamen ex lege, & inuestitura debet soluere releuium, quòd in successore est inductum. Insuper in hoc casu dicas, quod eatenus debetur releuium, quatenus consuetudo, siuè mos ei suffragatur, *Mastrill. d. decis. 112. n. 12. & nos supra p. 1. q. 4.* & quod mos, siuè consuetudo in hoc casu legatarij deberi introduxit *testatur Afflict. decis. 248 num. 8. circa finem*, vbi *num. 9.* dicit, ꝙ assensu præcedente legatarius dicitur hæres in feudo legato, ergò releuium soluere debet legatarius, & sic remanet responsum ad contraria. Et ita ex alia ratione tenui pro Fisco supra p. 1. q. 10. Vndè ex istis patet responsio ad dicta per *Reg. Reuerterium decis. 29. p. 5.* dicentem releuium non esse soluendũ de feudo legato cum assensu filio secũdogenito, ea nimirum ratione, quia hoc feudum in persona secundogeniti dicitur nouum, & de feudo nouo non debetur releuium. Nec obstare vide-

tur doctrina *Thom. Minadoi in constit. in aliquibus num.*52.*&* 53. dicentis hoc casu legatarium debere soluere, quia stante assensu non tenetur petere inuestiturã, nec hæres legantis, quia feudũ nõ habet, quia ex hac doctrina Minad. fiscus semper veniret fraudandus.

Ex quibus declarantur uerba Andr.
17 de Isern. dicentis, quod solutio releuij in hærede introducta est, vt intelligãtur non solum de hærede uniuersali, sed quod sufficiat ut sit hæres particularis, ut in feudo legato aduertit *Frecc. d. loco num.*21. & per consequens dum est hæres feudi vocatus ex inuestitura, siuè legis, siuè Regis per eius assensum, meritò virtute dicti asſẽsus potest petere sibi fieri inuestituram à Domino, & sic vides quod ei competunt extrema releuij, ad quod per cõsequens tenetur, quia Dominus iam per eius assensum illum fecit hæredem in feudo, & de intellectu verborum Isern. nempè in hęrede, quomodo nomen hæres in releuio sit intelligendum, suo loco dixi supra 1. p. q. 19. teneas hæc tantum pro nunc.

18 Sed adhuc insurgit *Thom. Minad. in repet. constit. diuæ memoriæ in principio in verbo de successione num.*52.53. dicens quod ille, cui feudum est legatum pręuio assensu non tenetur soluere releuium ob mortem legantis, quem sequitur *Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de releuio nu.*34. adeòut anceps ob eius authoritatem esse videar, & hanc sententiam impugnando meam tenuit *D. Augustinus Amendola legum Doctor con-*
19 *sumatus*, dicens, quod verba Andreæ de Isern. dicentis solutionem releuij introductam esse in hærede, esse intelligendam de hærede vniuersali, non autem particulari, vt dicto loco docuimus.

Et licet nos dixerimus legatarium in feudo dici posse hæredem vniuersa-
20 lem, quia succedit in feudo, quod ius vniuersale est, *Camill. de Curtis in suo diuers. feudal. fol.*79. *vers. reliquum*, meritò successor vniuersalis in feudo dicebatur, & adhuc respõdebat ipse, quod non per hoc remanebat inconcussa mea opinio, quia potest dari successor particularis in iure vniuersali, vtpotè legando dotem, & legando alia iura vniuersalia.

Vnde ad tollendas has difficultates dixit *Minadous vbi supra num.*53. quod
21 Regentes, qui præstãt assensum debent esse cauti, vt apponant clausulam dummodò soluatur releuium tempore mortis legatarij.

Sd adhuc hæc clausula subintelligenda est sub clausula illa, iuribus Curiæ semper saluis, sub qua dũ diximus releuium contineri, dicerem, quod in casu prædicto nequaquã Rex sibi præiudicaret, tamen cogita, ego verò non discedo à mea sententia pro Regio fisco, donec alterius sententia melius sentientis in medium afferatur.

Superest tantum vt respondeamus,
23 *tex. in d. l. penul. §. fin. de leg.* 3. qui tex mihi valde negocium fecit. Dicam igitur tex. illum non obstare, prò quo præmicto celebrem considerationem in hac materia, nam releuium est verum, quod soluitur de fructibus, ideò ille, qui percipit fructus soluere tene-
24 tur; attamen respondeo, quod onera ex fructibus dupliciter considerantur; Aliquando verò onera soluuntur prò iure percipiendi fructus, quod adhuc non est habitum, sed est habendum; Aliquando soluitur prò iure iam habito.

25 Primo casu quando soluitur pro iure fructuum habendo, tunc non soluit ille, qui fructus percipit, siuè qui fructus est habiturus, sed ille, qui debet adimplere voluntatem defuncti, vt legatarius habeat fructus, ita considerat *Bart. in l. quæro, ff. de vsufruct. legat. & ita procedit tex. in d. §. penult.* quia seruus debet habere militiam vti legatarius, sed quia legatum debet de manu hæredis accipi, meritò, & hæres proprietarius debet soluere omnia onera

ad

ad finem, vt legatarius consequatur legatum absque onere dum sic simpliciter est impositum, & ita etiam posset, dici in casu legati feudi, vt legatarius accipiat feudum legatum de manu hæredis, sed quòd prius hæres soluat releuium, itaq; quocunq; te vertas semper pro fisco videtur dicendum.

26 Secundo casu principali, pro releuio certum est, quòd soluitur medietas fructuum illius anni, &c. hoc onus sol-
27 uitur pro fructibus iam habitis, cum filius successor in feudo non de nouo illud acquirit, sed iam quæsitum capit, ac retinet *gloss. in cap.* 1. *in fine de feud. cognit.* priùs enim consequitur ius percipiendi fructus, quam soluat releuium, cum releuium non oporteat prius solui, quàm feudum capiat, cum habeat annum ad soluendum, adeò vt releuiũ non pro habendo, sed pro iam habito
28 iure fructuum debeatur, & ideo legatarius cum assensu iam habet feudum à die mortis, in quo trãsiuit in eius dominium, *l. à Titio ff. de furtis*, pròut in filio hærede, qui iam feudum habuit à die mortis, & ipse legatarius fructus percipit, meritò ex illo die soluere tenetur releuium, *l. apud Iulianum* §. *hæres ff. de legat.* 1. ita concordat *Camill. Medices cons.* 18. *num.* 16. 17. 18.

Qui Camill. quatenus considerat, quod legato feudo censeatur illud legatum cum oneribus, quibus feudum subiectum est, prout est adhoa, & releuium, quæ debentur ex fructibus, qui ex eo percipiuntur, sed in *d.* §. *pen.* res ipsa erat subiecta oneri, nõ autem fructus, ideo hæres tenetur luere, & dare liberam legatario *l. prædia C. de fideicommiss.* & hoc propter voluntatem testatoris, quæ præualet multum in testamentis, quod intellige in testamẽtis paganicis, secus autem in testamentis feudalibus sine domini consensu,
30 ideo dominus consentiens videtur cõsentire in sui fauorem, non autem in sui damnum, semper enim concessio, siue assensus Regis debet intelligi saluo iure domini, & eius Curiæ vt dixi de clausula iuribus Curiæ semper saluis ex Petro de Gregor. p. 3. q. 10.

31 Quid autem si feudum esset legatum præuio assensu filio secundogenito, an ipse teneatur soluere releuiũ ob mortem patris legantis *Reg. Reuerter. d. decis.* 29. *par.* 5. in fine videtur concludere, quod non tenetur, quia illud feudum in persona secundogeniti per viam legati videtur esse feudum nouum, de quo releuium non debetur, tum etiam quia esset prima inuestitura, & de prima inuestitura releuium non debetur. Tamen ego dubito, quia & si legatum debetur sine onere adeo vt liberum ad legatarium debaet venire, & hæres debet luere secundum vnam opinionem, sed non sic receptam de facili, ergo hæres debet releuium soluere.

Secundo, quia hoc casu vt dixi res legata transit ad legatarium cum onere suo, meritò cum hodie releuium sit onus feudo infixum in Regno nostro ex eius consuetudine, meritò debet soluere.

Tertio, quia Rex assentiendo non videtur sibi præiudicare circa iura, quę habet in feudo per assensum cum semper subintelligatur clausula, saluo iure Domini, & iuribus Curię, prout est releuium.

Et sic siue consideremus, quòd hæres tenetur luere rem legatam, & liberam legatario tradere, per consequens ipse tenetur ad releuium, siue consideremus legatum transire cum onere suo semper releuium soluendum, alias enim fiscus fraudaretur iure suo, quia omnes legarent feuda secundogenitis.

ARGVMENTVM.

Vxor an teneatur soluere releuium ob mortem viri de feudo in dotem dato, & ad ipsum reuerso, item quid in feu- do

do prò antefato, etiã ſtãte prag. Illuſtr. Ducis Oſſunæ, quòd mulier ſit vſufructuaria, Et in feudo dato in dotem, an teneatur maritus ſoluere releuium ob mortem vxoris ſub dubio ponitur, hinc diſcutitur ſi vera eſt illa doctrina, quòd dominium rei dotalis trãſeat in virum, & concluditur releuium non eſſe ſoluendum pluribus collatis rationibus, & authoritatibus rei iudicatæ contra ſententiam *gloſ.* ——. Item an debeatur releuium pro feudo adiudicato pro dote ob mortem feminę? diſtinguitur, refertur deciſio Reg. Cam. item quid in feudo pro dotario aſſecurato, & quid ſi vxor legaſſet feudum marito, & & feudo in dotem dato intra tempus petendæ inueſtituræ, refertur.

SVMMARIVM.

1 *Releuium an debeatur de feudo dotali reuerſo ad vxorem ob mortem mariti.*

2 *Refutans ob mortem refutatarij tenetur ſoluere releuium.*

3 *Donans tenetur ſoluere releuium ob mortem donatarij, & deciſio refertur.*

4 *Dominium feudi dotalis preuio aſſenſu, & appretio tranſit in maritum.*

7 *Vxor dicitur quaſi ſuccedere ad feudum dotale ob mortem mariti dubitatur, & num.* 15.

6 *Opinio Accurſij dicentis, dominium rei dotalis eſſe tranſlatum in maritum non ab omnibus recipitur.*

7 *Iura contra Accurſii ſententiam ponderantur, & num.* 8. *&* 9.

10 *Dominium tranſlatum in maritum intelligi debet de reuocabili.*

11 *Vxor non dicitur ſuccedere viro in feudo dotali, ſed ob reſolutionem iuris maritalis ad illud venit, & num.* 15.

12 *Vxorem non teneri ad ſoluendum releuiũ ob mortem viri probatur, & ſeqq.*

13 *Dominium vtile fundi dotalis ſemper eſſe penes vxorem conceditur.*

14 *Ratio Vinc. de Anna dicentis, quod præambula hora mortis dominium feudi dotalis reſtitutum intelligatur vxori, etiam expedito aſſenſu.*

15 *Vxor dicitur venire ad feudum dotale, non nouo iure, ſed ex reſolutione iuris, quod habebat maritus,*

16 *Proprietarius non tenetur ſoluere releuium ob mortem vſufructuarij.*

17 *Hæres mariti an teneatur ſoluere releuiũ de feudo aſſignato pro anteſato ob mortẽ viduæ aſſignatariæ diſtinguitur.*

18 *Hæredes mariti non ſoluunt releuium de feudo, ſuper quo dotes, & anteſatũ fuere aſſecuratæ ob mortem viduæ reuerſo ad ipſos, & refertur deciſio Reg. Cam. Sum. & hoc intelligitur extantibus filijs.*

19 *Hæredes vxoris non extantibus filijs ex matrimonio diſſoluto, tenentur ſoluere releuium de feudo aſſignato mulieri pro cõcurrenti quantitate anteſati, vel dotis.*

20 *Deciſ. Regiæ Cameræ Sum. refertur, per quem hæredes mariti fuerunt condemnati ad ſoluẽdum releuium de feudo dotali ob mortem vxoris, non autem mariti in eodem anno.*

21 *Releuium ſoluitur ob mortẽ viri ſi in contractu feudi dotalis fuit expeditus aſſenſus, ſed ob mortem vxoris ſi aſſenſus non fuerit expeditus ex ſententẽtia glo.* ——

22 *Gloſ.* ——. *reijcitur in Regno noſtro.*

23 *In Francia ſoluitur releuium ob dationem in dotem.*

24 *Vxor non tenetur ſoluere releuium de feudo, ſuper quo dotes aſſecuratæ ſunt ob mortem viri.*

25 *Vxor tenetur ſoluere adhoam pro feudo aſſecurato.*

26 *Maritus an poſſit ſuccedere, vt hæres in feudo dotali ob mortem vxoris conſideretur.*

27 *Feudum dotale vadit ad filios, non autem ad maritum mortua vxore, & tenentur ſoluere releuium,*

28 *Feudum dotale non extantibus filijs vadit ad hæredes vxoris, non autem ad maritum.*

29 *Feudum dotale poteſt deuenire ad maritum virtute legati.*

30 *Maritus legatarius feudi dotalis ſoluet releuium ob mortem vxoris.*

31 Re-

31 *Releuij actio datur tàm contra vxorem, quàm cotra maritum possidẽtem feuda, pro quibus releuium non fuerit solutum.*
32 *Maritus tenetur soluere releuium debitum de feudo dotali.*
33 *Maritus tenetur soluere adhoam de feudo dotali.*
34 *Stante Regia Pragmatica, quod fœminæ sint tantum vsufructuariæ de antefato, an sit soluendum releuium ob mortem vxoris negatur.*

QVÆSTIO XI.

OLENT, & maximè in Regno nostro mulieres dotis nomine maritis feuda tradere in eosq; transferre, adeo vt maritus, tan-
1 quam Dominus illa possideat, dubitatio fuit in Regno nostro, si quãdo maritus moriatur, & feuda restituãtur vxori, an hoc casu solui debeat releuium,
2 & dubitabilis est fisci oppositio, nam vt alias diximus, quando feudum reuertitur ex contractu, vtpotè simplicis refutationis ad patrem ob mortem filij, per quam refutationem erat translatum dominium in refutatarium filiũ, & tamen quando feudum reuertitur ad patrem refutantem, releuium eo casu debendum esse post alios dixit *Ott. Bammacar. præceptor meus in cap. si minori num. 21. & seqq. si de feud. defuncti*, & nimirũ ratione quia pater dicitur succedere *Franchis decis. 3.* & nos infra hac eadem p. q. 18.
3 Item in patre donante, & filio donatario, vt mortuo filio donatario, in quẽ per donationis contractum erat translatum dominium, ipse pater sic succedens filio tenetur ad releuium, prout ita fuisse decisum refert *Aloys. Mormil.* ¶ *ad const. vt de successionibus num. 21.* ità pariter videtur dicendum in casu no-
4 stro, nàm per contractũ dotis, interueniente maximè appretio, & assensu domini, tunc feudi dotalis dominiũ transit in maritũ, adeòut Dominus dicatur ità *Accur. in l. in rebus C. de iure dot.* cæteriq; omnes interpretes, qui Accursium sequuntur, *vt Bald. ibi, Bartol. in l. diuortio §. si fundum ff. sol. matrim. vbi Ias. Alex.* & passim cæteri. Sunt etiam iura aperta *tex. in l. si prædium C. de iure dotium* ibi rei quæsitæ dominium, facit tex. *in l. doce ancillam C. de reiuendic.* vul-
5 gariter ad hoc allegatus, ergò cum translatum sit dominium in maritum, si postea ad vxorem deuenerit, videtur quasi de nouo succedere ad feudum in alium translatum, ergo dum solutio releuij in successore inducta est, deberet ipsa releuium soluere.

Sed hoc argumentum non obstat, tum quia fallax, tum quia illationem ex diuersa ratione non trahit.

6 Fallax, quia opinio *Accurs.* de dominio translato in maritum, ab omnibus non vulgaris doctrinæ Authoribus exploditur, prout fuit *Duarenus in rub. ff. solut. matrim. Io. Coras. miscellaneorũ iuris lib. 5. c. 5. Balduinus Inst. quib. alien. licet vel non, & in l. naturaliter §. nihil cõne ff. de acquir. possess. num. 35. Vldaric. Zas. Intellect. singular. lib. 3. cap. 5.* cæterique, quos allegat, & sequitur *Arrius Pinell. in l 1. par. 3. num. 13. C. de bonis matern.* & vberrimè *Io. Garsias de expẽs.*
7 *& meliorat. cap. 13. num. 3. cum seq. Est tex. in l. in rebus C. de iure dot.* dum ait, cum ead. res scilicet dotalis, & ab initio vxoris fuerit, & naturaliter in eius
8 permanserit dominio, non enim quod legum subtilitate transitus earum in patrimonium mariti videatur fieri, est tex. *in l. si constante §. si maritus ff. solut. matrim.* vbi res dotalis respectu mariti
9 vocat alienas, item facit tex. *in l. assiduis C. qui potior. habeantur*, vbi maritus creditoribus satisfacit de sua substantia, non autem de bonis dotalibus, quia sua non sunt, Item tex. *in l. denique §. sed vnum ff. de minor.* vbi dicitur, quod dos est proprium patrimonium vxoris,

quod

quòd si maritus esset dominus posset de ea disponere, sed dum non potest de ea disponere, nisi cum consensu domini, & vxoris, sequitur quod non est verè dominus.

Admittunt tamen nonnulli, pròut annuit *Garf. ibidem num.* 1. esse domi-
10 num, sed reuocabilem, vt sentit *Bald. in d. l. in rebus* ad instar vsufructuarij, qui potest disponere de fructibus, non autem de proprietate, quia proprietas est apud vxorem proprietariã, & ideo maritus vsufructuarius est, sed vsufructuarius dominus non est dominus fũdi, vt dicunt Ciuilistæ legentes, & scribentes *in l. 4. §. naturaliter ff. de acquir. possess.*

Quo posito, sequitur quòd dominium semper est pęnes vxorem, non
11 autem translatum in maritum, ideò nulla potest considerari successio, prout in simplici refutatione, & donatione, in eis enim transfertur dominium feudi in refutatarium, & ideo dum refutatarius, vel donatarius existunt veri domini, si moriuntur, pater tanquam proximior succedit, meritò dum succedit vt hæres, releuium soluere debet (vt nos infra quæst. 16. & seqq. dicemus) quod non est in marito, in quem nulla consideratur dominij translatio, sed tantum vsusfructus, meritò ius, quod habet maritus, ob mortem resoluitur, & ad vxorem reuertitur, siue reconsolidatur, & hæc est diuersitatis ratio, ex qua non benè fit illatio in casu prædicto de vno ad alium.

12 Ideo ego concludo in casu prædicto vxorem ob mortem viri de feudo dotali non teneri soluere releuium, hanc conclusionem fundo, & rationum euidentia, & authoritate reiudicatæ.

Rationum euidentia, quia cum dominium non sit translatum, non potest
13 considerari successio, item quia dominium vtile feudi, quod habet feudatarius in feudo dotali semper est pænes vxorem, sic etiam fidelitas, prout dixit, & considerauit *Io. Garf. d. loco num.* 5. si ergo fidelitas, & vtile dominium est pænes mulierem, & releuium debetur ob inuestituram, siuè possessionem, & ob nouam fidelitatem, & recognitionẽ, tunc dicendum est non posse considerari solutionẽ releuij, cum feudum de nouo non acquiritur, nec in eo succeditur, cessant enim in hoc casu extrema releuij meritò non debetur.

14 Item aliam rationem adducit *Vinc. de Anna alleg.* 95. *num.* 10. per quam ipse indistinctè tenet in casu prædicto releuium non deberi, quia & si fuerit expeditus assensus, adhuc legis ministerio remansit dominium in posse vxoris *d. l. in rebus*, fingit enim tex. quod dominium præambula mortis hora restituatur, ergò vxor nullum releuium soluere debet de dicto feudo iam
15 restituto; Item vxor ipsa est proprietaria rei dotalis, & maritus vsufructuarius, ut est communis uox Do-
16 ctorum, sed mortuo vsufructuario, proprietarius releuium non debet, quia ille non dicitur succedere iure hęreditario, nec habet opus noua apprehensione, sed ex resolutione iuris alieni illud acquirit, ità per has, & alias subtiles rationes concluditur *Anell. Amat. Præs. Reg. Cam. Sum. consil.* 14. *num.* 1. vbi latè, & doctè, Itaq; cum ius, quod habet maritus super dote vxoris per mortem viri resoluatur, & fit reconsolidatio, & sic noua apprehensione non est opus, ideò releuium non debetur.

Sed an debeatur releuium ob mortem vxoris viduæ ob feudum reuersum
17 ad hęredes, quod sibi adiudicari fecit pro dote, & antefato.

Distinguo ego, aut ista vidua reli-
18 quit filios, aut non reliquit. Primo casu quando reliquit filios, tunc siuè in capitulis matrimonialibus fuerit dictũ filios succedere in antefato vti hæredes viri, siuè vti filij, semper non teneri ad releuium, ratio quia filij non succedunt ad feudum, sed ad valorem, & sic ad pretium antefati assecurati super feudo, assecuratio enim non transfert domi-

dominium rei extantibus liberis, sed tantum vsufructum, quòd si succedunt vti hæredes viri, succedunt in pretio, non autem in feudo, ad quod iam successerunt in eius proprietate ob mortem patris, prout ità fuisse decisum in ¶ Reg. Cam. Sum. refert *Reg. Moles de dis. sua manuscripta sub tit. de iure releuiorum decis. 7. in anno* 1572. *die* 12. *Ianuarij*, quia fuerunt absoluti hæredes viduæ ab impetitione Regij Fisci, ea nimirum ratione, quia per mortem viduæ illa adiudicatio resoluebatur, & feudum reintegrabatur ad hęredes viri, ex resolutione contractus, vt dixi

19 releuium non debetur. Secundo aut non extant filij, & tunc quia adiudicatio transferebat dominiũ, etiã quoad proprietatem in vxorẽ maximè si adiudicatio fuerit facta prò concurrenti quantitate, tunc quia non ad filios, vti non extantes, sed ad hæredes mulieris feudum vadit, quo casu verè dicũtur succedere, cum ipsa mulier erat uera domina; & patrona meritò releuium debetur, cum in hęrede successore mos introduxit, tum etiam quia adiudicatio fit præuio appretio, quod appretium facit emptionem, & uenditionem, ex quo contractu fuit translatum in uxorem ipsam dominium rei dotalis adiudicatę, ergo eius hęredes uti uerè successores in proprietate releuium soluere tenetur. Secundo prin- ¶ cipaliter rerum iudicatarum authoritate decisũ fuit in causa D. Ferdinandi

20 Capani patrui mei magni, & successiuè eius hæredem contra Regium Fiscum, dum ipsi Ferdinando fuerunt in dotem dati quidam introitus feudales à D. Isabella Sanchez, mortuo Ferdinando uiro, & post annum mortua D. Isabella, Fiscus prætendebat duo releuia unum ob mortem Ferdinandi uiri, & alterum ob mortem Isabellæ ¶ uxoris ab eius hæredibus, fuit decisũ deberi tantum releuium ob mortem Isabellæ, & sic vnicũ, de qua decisione meminit *Vinc. de Anna allegat.* 9. *num.* 13. *Num. Pellic. ad consuetud. Auersan. incip. si bona stabilia cap.* 10. *in pen. addit. fol. mihi* 230. *quæ incipit adde quod si mulier idem Vinc. de Anna in repet. constit. diuæ memoriæ num.* 2. *cum duobus seqq. impressa post consilia Fabij de Anna filij Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de releuio* 93. *num.* 31. *Mastrill. ad Petr. de Gregor. de concess. feud. par.* 8. *quæst.* 16. *tit. de Iure Releuij in verbo successuro in fine*.

21 Contrarium licet videtur tenere *gloss.* —— . *tit.* 1. §. 2. *numer.* 142. *&* §. 25. *num.* 10. quod si in datione dotis fuerit expeditus assensus, tunc soluitur releuium per mortem viri, sed si non fuerit expeditus assensus soluitur tantum per mortem vxoris, vt dixit *Anna d. loco num.* 10. quia in primo casu intelligitur dominium translatum.

22 Sed hæc opinio *gloss.* ——. non procedit, nec facit contra nos duplici ex capite, primo quia est cõtra regulas iuris, dũ admittit dominium rei dotalis transire in maritum, etiam quòad proprietatem, quod est falsum, vt supra præmonui, Secundo quatenus procederet, tũc procedit secundum consuetudinẽ illius loci, prout vtrũq; annuit idem *Garsias d. loco num.* 5. dicens *gloss.*

23 —— . opinionem non procedere, quia cauetur in Francia, prout meminit eadem *gloss.* —— *d.* §. 25. *num.* 21. & refert *Garsias d. loco num.* 5. vt quando mulier nubit, & dat feudum in dotem, tunc maritus soluit releuium, & hoc, vel illa ratione, quia admittit virum succedere, & in eum transferri dominium, vel quia ita ibi de consuetudine seruatur, ꝙ semper quòd feudum mutat manus domini soluatur releuium, siuè laudimiũ vt alias dixi *par.* 1. *quæst.* 4. meritò dum dominus est effectus, si deinde moritur maritus, vxor retrò succedit, & per consequens releuium soluere tenetur, pròut retulit *Anna* qui non consentit præfatæ sententiæ, de qua consuetudine Franciæ dixi supra *quæst.* 5. *par.* 1.

24 Re:

Declara tamen vt nec releuium sit soluendum quando mulier pro dota-
24 rio petijsset se assecurari super feudis viri, & eo demum mortuo, ità *Andr. de Isern. in contr. post mortem col. 2. Freccia d. author. 3. num. 41.* ea nimirum ratione, quia vxor non dicitur habere illud ob mortem viri, sed ob præcedētem causam nempè assecurationis, & ex contractu ipsius dotarii, cum succedens ex contractu non teneatur solue-
25 re releuium, vt supra diximus, Est benè verum, quod mulier pro feudo assecurato, siuè pro dotario tenetur soluere adhoam *Aye'l. de iure adhoæ nu. 56. Andr. de Isern. in cap. 1. num. 14. de capit. Corrad. Scip. Rouit. prag. 2. §. item volumus num. 15. de offic. procur. Cæsar.*

Declara secundo, quid è contrario, si maritus ob mortem vxoris teneatur
26 soluere releuium? Consideranda namque sunt plura, cum hic casus non potest dari regulariter in feudo, nam maritus non est de vocatis in inuestitura,
27 nec à lege feudorum, cum aut extant filij, & tunc feudum dotale vti dos vadit ad filios, qui uti hæredes matris soluere tenentur de dicto feudo dotali releuium *Anna d. allegat. 95. in fine.*
28 aut non extant filij, & tunc feudum non uadit ad maritum, sed ad proximiorem ex parte feminæ uocatum ex lege, uel inuestitura, & hoc casu soluet releuium vti hęres, & successor, & sic casus, ut maritus ob mortē uxoris soluat releuium dari nequaquam potest.

Est benè uerū, quod dari potest casus si uxor legaret marito feudum me-
29 diante assensu, uel quia esset nouum,
30 tunc maritus soluet releuium non ex illa ratione, quia maritus, sed ex alia, quia succedit uti legatarius, & hęres in feudo, quo casu soluere tenetur, ut dixi supra hac eadem parte quęst. præcedenti.

Declara tertio, ut pro feudo in dotem dato intrà tempus petendę inue-
31 stiturę fiscus habet actionem tam contrà uxorem, quàm contrà maritū, ità *Vinc. de Fanch. decis. 121. num. 17. & 19.* ea ratione, quia vxor tenetur vti hæres, & maritus vti tertius possessor, & fiscus exigit releuium, contrà quem vult saluis iuribus ambarum partium tàm mariti, quàm vxoris, quisnam ex eis teneatur ad releuium sol-
¶ uēdum, prout ità decisum refert *Vinc. de Fanch. decis. 121. nu. 19. circa finem,* & sic datur casus, in quo maritus soluit releuium de feudo vxoris, non ob eius, scilicet vxoris mortem, sed ob mortem prædecessoris mulieris, vtpotè patris, vel alterius.

32 Et quòd onus releuij de feudo dotali spectet ad maritū, suadetur, quia cum hoc onus sit impositum personæ ratione rei, vel fructuum, tunc qui est in possessione, & percipit fructus, illud agnoscit, & soluit *l. neque ff. de impens. in reb. dotal. fact.* concludit ità *Camill. de Medic. cons. 18. num. 4. 5. & 8.* vbi dicit ex alia ratione debet soluere, quia constante matrimonio adhuc dominus dicitur *l. doce ancillam C. de rei uend.* ideo tenetur ad onera realia, siuè imposita personæ ratione rei, siuè pro rebus.

33 Idem videmus in adhoa, cui proximum releuium, vt à viro sit soluendū, *Afflict. decis. 252. num. 3. vers. nec etiā videtur,* ergò idem in releuio stante quòd onus est, & maritus tenetur soluere, & subire onera feudi *Bald. in l. si sollemnibus in fine, C. de reiuend. Camill. Medic. d. cons. 18. num. 8. & 9.*

34 Sed quid dicendū stante Reg. Prag. edita in hoc Regno tempore Ducis Ossunæ Proregis, nempè quòd mulier de antefato sit tantum vsufructuaria, & mortua muliere antefatum reuertatur illuc, vndè exiuit, an si feudum pro antefato fuerit ità datum, vt mortua femina feudum ipsum rediret ad hæredes mariti, vel dotantis, an hoc casu teneatur soluere releuium? dicas quod non, primo quia feudum reuertitur ad illos, non autem dicitur

ad

ad illud eos succedere vti hæredes, vt disponit dicta pragmatica, quæ dicit, quòd antefatum reuertatur ad proprietarios, Secundo, quia dum vxor est vsufructuaria, & dotãtes, siuè promictentes antefatum proprietarij, tũc mortuo vsufructuario proprietarius non tenetur soluere releuium, Tertio, quia resoluitur ius mulieris ob mortẽ super dicto feudo, & ex resolutione iuris alieni releuium non debetur, vt dicam in sequenti quæst. 13.

ARGVMENTVM.

An, & quando filia femina, vel maritus teneatur soluere releuium de feudo sibi in dotem dato à patre ob mortem patris dotantis, Et quid in casu contrario. Item quid in fratre dotante latè declaratur, de patre habente masculos, & feminas, vel alteros tantum, De emphiteuti in dotem dato, an debeatur laudimium, Et quid in patre habente alia bona, Idem in fratre dicendum, Item de feudo dato in dotẽ ab extraneo, Et refertur clausula ꝙ in contractu dotationis in assensu apponenda.

SVMMARIVM.

1 *Filij quando tenentur soluere releuium de feudo dotali ob mortem matris.*

2 *Femina an teneatur soluere releuium de feudo dotali ob mortem dotãtis, & quid in casu contrario num. 3.*

4 *Feudum in dotem dari posse, tripliciter consideratur.*

5 *Filia dotata de feudo (etiam stantibus masculis) non tenetur soluere releuium ob mortem patris dotantis declaratur.*

6 *Feudum dotale dicitur spectare ad filiam ex contractu, non autem ex successione.*

7 *Consensus masculorum requiritur quando pater dotat filiam de feudo.*

8 *Consensus masculorum facit feminam successibilem in feudo, & ratio affertur.*

9 *Laudimium debetur quando feudum datur in dotem filiæ feminæ.*

10 *Exclusio voluntaria masculorum feudo producit inclusionem necessariã feminæ in illo consideratur.*

11 *Laudimium, siuè releuium debitum in casu alienationis, non debetur quando alienatio necessaria est.*

12 *Filia non dicitur succedere in feudo dotali ob mortem patris, quia habuit iam in vita.*

13 *Releuium non debetur de feudo à patre in dotem dato filiæ feminæ ob eius mortem nullis autem extantibus masculis.*

14 *Feudum in dotem datum feminæ dicitur voluntariè alienari quando habet alia bona, idem in emphiteusi, & num. seq.*

15 *Bona fideicommissata in subsidium possunt alienari quõ dote, non autem quando adsunt alia bona.*

16 *Filia non extantibus masculis in Regno, vel masculis se excludentibus voluntariè dicitur vocata ex inuestitura.*

17 *Filia dotata de feudo nullis extantibus masculis, vel ijs consentientibus non soluet releuium ob mortem patris dotantis, & ratio ponitur.*

18 *Releuium non deberi à sorore de feudo sibi in dotem dato ob mortem fratris dotantis, Idem in extraneo.*

19 *In assensu super contractu feudi in dotem, vel propter nuptias dati, debet apponi clausula, dumodo soluatur releuium tempore mortis dotantis.*

20 *Dotans an teneatur soluere releuium de feudo ob mortem dotatæ, distinguitur.*

21 *Pater, vel frater dotantes tenentur soluere releuium de feudo in dotem dato ob mortem dotatæ nullis extantibus filijs ex femina, & decisio refertur, quòd intellige, vt infra nu. 27.*

22 *Extraneus dotans non tenetur soluere releuium de feudo ad se reuerso ob mortem dotatæ, & num. 27.*

23 *Feudum dotale dicitur reuerti ad dotantẽ extraneum, non autem iure successionis.*

24 *Hæ-*

24 *Hæres dotatæ tenetur soluere releuium ob eius mortem de feudo dotali, cui succedit.*

25 *Donatio contemplatione matrimonij facta filiæ feminæ ab ipsa dotatione differunt in materia releuij, & diuersa consideratur ratio.*

26 *Feudum dotale regulatur iure contractus dotalis, non autem successionis, reuertitur ad dotantem nullis extantibus filijs ex femina sub num. 26.*

28 *Laudimium non debetur quando contractus dissoluitur ipso iure, secus autem voluntate partium.*

29 *Hæres dotantis non tenetur soluere releuium de feudo dotali ad se vti hæredem reuerso.*

30 *Possessor feudi dotalis tenetur soluere releuium in suis casibus.*

31 *Mulier non tenetur soluere releuium de feudo assecurato prò dote, & antefato ob mortem viri.*

QVÆSTIO XII.

IAm satis, vt credo, in superioribus extitit declaratum si de feudo dotali sit soluendum releuium plures distinguẽdo casus, quid ob mortem viri, & q d ob mortẽ vxoris, & demũ alijs ap-
1 positis declarationibus, quid ob mortem matris, an filij teneantur soluere releuium de feudo dotali? succedit hic verò declarare in alio casu dubita-
2 bili, quid de feudo dato in dotem filiæ feminæ, an de eo ob mortem dotãtis teneatur filia, vel maritus soluere
3 releuium, Et quid in casu contrario, vt ob mortem dotatæ feudum si reuertatur ad dotantem, teneatur dotans de illo soluere releuium, vtpotè si feudum datum fuerit in dotem filiæ feminæ.
4 Quoad primum si filia femina, vel maritus teneatur soluere releuium de feudo sibi in dotem dato, licet de hoc articulo dubitauerit valdè *Vinc. de Franch. decis.* 121. tamen tripliciter potest considerari, aut feudum est datũ in dotem à patre, aut à fratre, aut ab extraneo.
5 Primo casu quando feudum est datum in dotem à patre, tunc distinguẽdo consideres, quòd aut ipse pater habet filios masculos, & feminas, & dedit in dotem feudum filiæ feminæ, & hoc casu cõsidero, quòd si pater ideò dedit filiæ feminæ feudum in dotem ratione celebrioris matrimonij, & vt ingentes contraheret nuptias, tunc quia cessat ratio dubitandi, vt non faciat ob fraudem releuij, licet filios masculos habeat, dico quòd non est soluendum releuium per ea, quæ tradidimus de refutatione facta contemplatione matrimonij *Camill. Medic. cõs.* 18. *num.* 20. in simili casu vbi fuerunt feminæ donata feuda contemplatione matrimonij.
6 Imò, & melius, quia ista femina dicitur habere feudum non ex successione patris, sed ex contractu inter viuos, nempè ex dotatione, vel donatione contemplatione matrimonij, quo casu ob mortem donantis donatarius regulariter non tenetur soluere releuium cessante suspitione fraudis, dumodo sincerè, & simpliciter facta fuerit, vt alias dixi.
7 Quæ dotatio de feudo, vel donatio contemplatione matrimonij facta filię feminæ, tanquam non vocatæ extantibus masculis debet habere consensum masculorum *cap.* 1. *de alienat. feud. pater. vbi DD. omnes*, quo casu dum adest consensus masculorum, tunc femina, vt masculus, dicitur succedere.
Quòd procedit etiam si pater plura haberet feuda, quàm si vnum, quia semper, & in vtroque casu militat eadem ratio exclusionis feminarum à feudo, tàm si esset vnum, quàm plura.
8 Tertio facit consideratio, quòd dũ masculi consentiunt, vt femina succedat

dat in feudo, vt quia se contentauerunt, qui ei feudum in dotem datum, sequitur, quòd hoc casu ipsa fæmina facta est immediatè successura, & hoc ex tenore inuestituræ, vel legis vocantis fæminas deficientibus masculis, qui in hoc casu deficiunt voluntariè, dum nolunt succedere, & admittunt femi-
9 nam, & tunc in simili est clara conclusio, quòd quando res emphiteutica datur in dotem filiæ feminæ immediatè successuræ, laudimium non debetur, quia non dicitur alienatio, sed præuentio successionis, immò si adhuc dicatur alienatio, esset dicenda alienatio necessaria, quo casu laudimium non est soluendum, *vt ex Emphitheusi Auth. de non alienand.* per quem tex. ità firmant hanc conclusionem *DD. in cap. potuit de locato, Ias. in l. fin. C. de iure emphit. num. 9. & 107. Alber. Brun. cons. 44. col. 2. in 2. dubio inter cons. feud. Aymon. Crauett. cons. 215. num. 6. Alex. cons. 113. vol. 2. Chassan. in consuet. Bur-*
10 *gund. tit. de retraitum* §. 11. *nu.* 3. Tum etiam quia masculi quando contentantur, vt fæmina habeat feudum, seq; ab illius successione excludunt, tunc negari non potest, quia femina non fit de uocatis in inuestitura in casu prædicto, & dum feudum alienatur in personam vocatam ex inuestitura non debet solui releuium, nec laudimium, quia post mortem patris stante quod renunciauerunt feminę, illa erat iàm successura, ità *Ias. notat in d. l. fin. col. 2. vers. iuxtà proximam quæstionem quæro C. de iure Emphit. in l. qui Romæ* §. *DD. fratres col. 12. in fine ff. de verb. obligat. Alber. Brun. d. cons. 44. circa finem, & cons. 43. col. 3. in 3. dubio Crauett. d. cons. 215. num.* 8. qui non ad huc illud edidit consilium.

11 Ex quibus corruit illa oppugnatio, quę fieri posset, quòd illa conclusio Doctorum, vt de alienatione necessaria non sit soluendum releuium, siuè laudimium sit intelligenda in casu necessariç alienationis tantum, non autē voluntariç, prout hoc in casu, in quo de volūtate fratruum pate dat feudū in dotem, prout ibi intelligit dictam conclusionem *Crauett. d. cons. 215. nu. 7.* quia cessat quando donatarius esset de uocatis in inuestitura, quod idem *Crauett.* ibi annuit, Et sic dum hoc casu fęmina habet feudum ex contractu dotationis, vel donationis, ad illud succedere dicitur, non vt heres, prout in solutione releuij requiritur, sed ex contractu prædicto, maximè si fuerit feudum extimatum, quo casu propriè
12 emptio, & venditio dicitur; Insuper per contractum dotationis, vel dationis in dotem dominium iam est translatum in ipsam feminam dotatam *l. Pomponius Philadelphus ff. fam. hercis.* siuè detur marito *l. doce ancillam C. de reiuend.* ergo si translatum est dominiū in vita patris, quęnam successio considerari potest in morte patris, dum in eius vita iam habuit? & sic ante mortem ipsa erat domina, & pater nullum habeat dominium, quod per contractum dotationis à se abdicauit transferendo in filiam.

13 Aut secundo casu principali habet filias fęminas tantùm, & tunc videtur prima facie magis facilis ex rationibus supradictis, quia hoc casu non extantibus masculis fęminę succedunt vt masculi, tanquàm vocatę ex leg, & inuestitura, & Regni nostri, & hoc casu etiam dico ex rationibus supradictis, quod releuium solui non debet, prout in refutatione diximus & in dominatione contemplatione matrimonij.

14 Sed occurrit difficultas, quod non tenetur dotare de bonis feudalibus sicut in bonis emphitheuticis, de quibus pater non potest dotare filiam sine consensu directi domini, quando habet alia bona, quia tunc cessat ratio necessariç alienationis, sed dicitur uoluntaria ità *Aym. Crauett. d. cons. 215. num. 7.* qui ità intelligit conclusionem
15 prędictam, sicuti in simili de bonis

subiectis fideicommisso, quæ licet non possint alienari præter quam in causã dotis, tamen quando adsunt alia bona ex quibus dotari possit filia, adhuc bona fideicommisso subiecta prò dote alienari non possunt, vt dicit, & notauit *Corneus conf. 3. col. 2. vol. 3.* ergò si pater habet alia bona, quam feudalia, non debet de feudalibus dotare filiã, sed dum voluit de illis dotare, sequitur quod dotatio fuerit voluntaria, non autem necessaria, ergo cessat consequentia.

Sed adhuc si cessat ista ratio neces-
16 sariæ alienationis, quæ licet sit ratio concludens, tamen remanet alia ratio magis fortis, quæ est quod in tali casu quando non adsunt masculi, vel si adsunt, sed renunciauerunt feminæ filia, tunc est de vocatis in inuestitura, in-
17 quam quando fit alienatio, vel alius contractus, non dicitur alienatio, sed refutatio, vel si dicitur alienatio, dicitur facta immediatè successuræ, quæ cum habeat legis assensum, meritò releuium debet nequaquam solui, cum alienatio rectè processerit, & eueniẽte morte patris, filia non dicitur succedere ad id, quod iam habuit in vita patris in suo dominio.

Ex quibus idem videtur dicendum
18 in feudo in dotẽ dato à fratre, vel ab extraneo, quia militat eadem ratio, nempè quod dominiũ iam fuerit translatum in filiam in vim dotantis pro cõtractu dotationis, vel donationis propter nuptias, vt supra diximus.

Vnde ad tollendas has difficultates,
19 & fraudes inoleuit practica in hoc Regno inter Dominos Regentes ad fauorem Regij fisci, vt in similibus contractibus dotationis, vel donationis propter nuptias de feudo factis in eorum assensibus solent apponere clausulam, liceat dummodo releuium soluatur tempore mortis patris dotantis, de qua consuetudine testatur *Camill. de Medicis conf. 18. num. 18. verf. vlt. & sit finis,* quod intelligo, dummodo sine fraude fiant.

Sed quid casu contrario, vt si præmoriatur femina dotata nullis relictis
20 filijs, adeò vt factus sit casus restitutionis dotium illi: qui dotauit, an hoc casu pater, fratres, vel alius, qui dotauerit (feudo ad eum reuerso per mortem dotatæ) teneatur ad releuium? distinguo in patre, & fratre, & in extraneo. In quo casu clara videtur esse resolutio, quod tenetur, quia dicitur pater, vel frater verè succedere vt hæ-
21 res, cum dominium iam erat translatum, pro qua faciunt quæ tradit *Vinc. de Franc. decis. 2.* & huc conferenda sunt, quæ tradidimus de feudo refutato, in quo pater dicitur succedere filio ¶ vt suo loco, & prout ita decisũ fuisse in causa Baronis Bernaudi pro Regio Fisco, & solueret releuium, prout dicam infra q. 15. hac eadem parte. Si
22 verò esset extraneus, tunc dicerem, quod releuium non esset soluendum, quia iste extraneus non dicitur succedere ad illud feudum, sed venit ex pacto restitutionis, vel contractu, quinimmò dicitur venire etiam ministerio legis, vt dos reuertatur vnde exiuit, & ex resolutione iuris alterius, quibus in casibus releuium non deberi diximus.

Ex quibus tollitur, quia in extraneo erat difficultas, quia iste extraneus dũ donauit, vel dotauit, certè necessariũ erat quod habebat successorẽ in gradu, alias regulariter assensus non fuisset concessus, quo casu dum feudum à se abdicauit, sequitur quod non sit in gradu successibili, ergo debebat succedere ipsi mulieri dotatæ proximiori ex sua parte, quo casu soluet releuiũ, vt infra dicam, sed dum feudum, vt di-
23 xi vadit, siuè reuertitur ad dotantem extraneum, vel pacto, vel ex contractu, non iure successionis vti uocatus, sed iure restitutionis factæ casu, meritò, vt dixi, quia non uenit uti hæres, releuium non soluet, quod secundum uulgatam Andreæ doctrinam, in hac ẽde inductum est. Si uerò nec ex pacto, nec

24 nec ex lege, istud feudum dotale non deberet reuerti ad dotantem, sed esset plenè quæsitum feminæ, adeòut ea moriente ad proximiorem eius uenire debet, runc iste proximior feminæ, qui venit ad feudum, non dicitur uenire ad feudum dotale, cum caula dotis iam cessauerat, sed dicitur uenire ad illud uti patrimonium mulieris, quo casu uerè successor hæres dicitur, meritò releuium soluendum esse, nemo sanæ mentis negabit, & ita intelligas hæc, quæ de extraneo diximus.

Sed omnia, quæ diximus licet videantur obstare, & uera esse, tamen
25 in hoc casu non obstant ex diuersitatis ratione distinguendo donationem contemplatione matrimonij ab ipsa dotatione, & sic à contractu dotis, quippè in primo casu, nempè donationis omnia supradicta procedunt, nempè translatio dominij, & vera successio, sed in contractu dotationis diuersa est ratio, quia licet translatum sit dominium in mulierem, tamē hoc feu-
26 dum mortua muliere non regulatur iure successionis, sed iure contractus dotalis, & dum contractus ipse dotalis ob mortem feminæ resoluitur, & dos reuertitur ad dotantem, siuè eius hæredem, non autem ad maritum, & tunc dicendum est non esse soluendum releuium, ut annui supra.

Primo, quia dos dicitur reuerti ad
27 dotantem, & quando quis uenit ad feudum, illumque habet iure reuersionis, non autem successionis cessat releuium.

Secundo, quia feudum uenit ad dotantem, ut dixi, ex resolutione contractus, quo casu quando quis succedit ad feudū ex resolutione iuris alterius non debet soluere releuium, *Præses Amat. cons.* 14. *latè*, sicut nec debetur laudimium ex resolutione contractus, *Amed. de Ponte q.* 37. *num.* 9. 10. *ad* 16.
28 sed in casu proposito in quo dissoluitur matrimonium ob mortem, & resoluitur contractus dotalis, meritò laudimium non debetur, secus autem etiam quando cōtractus resolueretur de uoluntate partium, tunc laudimium debetur, *ita Chassan. in consuet. Burgund. tit. de z droitéz in verbo contractus entre les vils num.* 4. & 5.

29 Idem dicerem quando feudum ipsū reuerreretur ad hæredem dotantis uirtute pacti, quia ille hæres non dicitur ad feudū succedere, sed ad ius ad feudum, quo casu alias dixi releuium non deberi in hæréde reemente, uirtute pacti de retrouendendo.

Dubitandum tamen uidebatur in
30 casibus, in quibus uxor succedit ad feudum ob mortem dotantis, uel patris, uel alterius, dicas quod licet mulier uideatur succedere, & per consequens ipsa releuium tenetur, si ipsa feudum possideat, si uerò possideret maritus, tunc uti possessor fructuum, ipse tenetur soluere, si uerò mulier uellet habere, ut bona extra dotem, tunc ipsa debet soluere, dum in ea uerificantur extrema releuij, nempè successor hæres, & possessio rei, & ita intelligas, quod maritus, eò quod uxor succedit in feudo, ob hoc solum non tenetur, sed intelligas cum declaratione prędicta, si habeat ex contractu, uel fine successionis uel uti bona dotalia, uel uti bona extra dotem, uide aliam notabilem decisionem circa hæc in sequenti quæstione num. 4. Hæc tandem mulier tenetur ad releuium, quādo se facit assecurari super feudo, illud in sui posse recipiendo, *prout docuit Andr. de Isern. in cap.* 1. *§. similiter in hostenditijs sub num.* 3. *vers. hoc releuium Petr. de Gregor. de concess. feud. p.* 8. *q.* 16. *n.* 4. *Marin. Frecc. de subfeud author.* 3. *nu.* 50. *lib.* 2. *Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de releuio num.* 24.

ARGVMENTVM.

Ob mortem habentis vsumfructum in

feudo, an proprietarius succedens in plena proprietate releuium soluere teneatur, & quid in proprietario, & vsufructuario insimul succedentibus refertur sub dubitatione. De feudo in dotem dato genero ob mortem soceri medietatem releuij solutam fuisse, & probatur non solui releuium, & proprietario, & vsufructuario succedentibus in feudo soluendum esse releuium traditur. Item quid si vnus vsufructuarius succederet ob mortem alterius vsufructuarij.

SVMMARIVM.

1 *Proprietarius an soluat releuium ob mortem vsufructuarij.*
2 *Refutatarius ob mortem refutantis reseruato vsufructu soluat releuium.*
3 *Ob mortem refutantis possessoris feudi fructus deueniunt ad refutatarium.*
4 *Ob mortem soceri dotantis reseruato vsufructu fuit tantùm soluta medietas releuij tempore Iacobi de Ayello.*
5 *Releuij solutio inducta tantum est in haerede, & vbi haereditario iure succeditur.*
6 *Proprietarius ob mortem vsufructuarij venit ad feudum iure reconsolidationis, non autem successionis.*
7 *Proprietarius mortuo vsufructuario non habet opus noua apprehensione.*
8 *Naturalis possessio vsufructuarij eo mortuo extincta est, & ipso iure coniungitur cum ciuili, quom habet proprietarius.*
9 *Aureum cons. Anell. de Amat. super hac quaest. refertur.*
10 *Camill. de Medicis ratio respondetur contra vsufructuarium.*
11 *Reuersionis modus ad proprietarium ob mortem vsufructuarij declaratur.*
12 *Decisio Iacob. de Ayello de medietate releuij ponderatur in fauorem fisci.*
13 *Releuium, à quo soluendum, quando vnus succedit in feudo quoad proprietatem, alter quoad vsumfructum affirmatur, & num. 20. & 21.*
14 *Vsufructuarius tenetur soluere releuium ob mortem constituentis vsumfructum, licet alteri legata proprietate.*
15 *Marito soluenti releuium de feudo dotali ob mortem soceri fuerunt reseruata iura.*
16 *Ratio fraudandi releuium consideratur legata proprietate, vni, & alteri legato vsufructu feudi.*
17 *Onus impositum personae ratione fructuu ille tenetur soluere, qui fructus percipit.*
18 *Onus impositum personae ratione rei, vel occasione rei tenetur soluere, qui fructus percipit.*
19 *Vsufructuarius tenetur ad collectas.*
20 *Laudimium debetur vsufructuario, non autem proprietario.*
21 *Vsufructuarius soluet vti tertius possessor feudi releuium, & num. 22.*
23 *Releuium soluitur in Sicilia de donatione feudi reseruato vsufructu.*
24 *Vsufructuarius ob mortem alterius vsufructuarij an soluet releuium.*
25 *Vsufructuarius succedens in proprietate feudi non soluet releuium.*
26 *Proprietarius succedens alteri proprietario in feudo releuium debetur, sed ab vsufructuario.*

QVAESTIO XIII.

Aeterum aliqualem mihi dubitationem tribuit haec quaestio,
1 quid si in feudo vsufructus esset Titij, & proprietas esset Meuij, & mori contingat Titium, adeòut eius ius sit extinctum, & ad proprietarium vadat iure reconsolidationis §. *fin. instit. de vsufruct.* an hoc casu, quo proprietarius succedit in vsufructum, & sic ad plenam proprietatem teneatur soluere releuium ob mortem vsufructuarij, & dubitatio incomposita erat,
2 quia per mortem refutantis, qui reseruauerat sibi vsufructum in vita soluitur releuium à refutatario, qui proprietatem habebat de quo suo loco, &

Freccia

Freccia d. auth. 3. numer. 17. & non est vsufructuarius refutans, qui moritur, & plenum dominium vadit ad refutatarium, tanquàm proprietarium, ad quem omnes fructus feudi spectare debent ob mortem illius refutantis,
3 qui possessor erat, & ob mortem possessoris fructuũ feudi perueniunt ad proprietarium feudi, vt notat *Andr. de Isern. in cap.* 1. *num.* 7. *& latius num.* 9. *per quos fiat inuest. & in cap.* 1. *num.* 4. *vers. quid ergo si refutans de alienat. feud. patern.* secundùm lecturam in antiquis codicibus, sed secundùm lecturam nouissimam, *Andrea num.* 8. *in fine legitur sed an hic*, cum ergò fructus ad eũ perueniunt, & releuium est medietas fructuum, ergò debetur adaugent hãc dubitationem, quæ scripta reliquit *Ia-*
4 *cob. de Ayell. de iure adhoa, & releuij nu.*
¶ 79. vbi dubitabilem casum ponit, eiusque decisionem refert, quæ huiusmodi est, feudum à socero in dotem datũ fuit genero cum pacto, quod vita durãte soceri sit ipse vsufructuarius, post verò mortem, vt pleno iure spectet ad generum, mortuo socero, & sic vsufructuario, viua tamen filia dotantis, & audito fisci patrono fuit condemnatũ vt solueretur tantum medietas releuij, ergo vides, quod adeò fuit casus dubius, ut concordia more rusticorum medietas releuii soluta fuit, Et tamen vides adhuc, quia solutum fuit releuium licet à medietate, & hoc ex concordia.

Verùm huius dubitationis dilucidatio dependet ex eo, nempè vt videa mus si in hoc casu ipsi proprietario competant externa releuij, certum est, quod soluere tenetur, si verò non competant, non tenetur.

5 Pro quibus memoriæ recolendum est, quod quoties releuium esset soluẽdum ab illo, qui succedit hæreditario iure, & non alio titulo, vt dixi supra, & clarius idem *Andr. de Isern. in cap.* 1. *num.* 7. *per quos fiat inuest. & in cap.* 1. *§. similiter num.* 14. *de cap. Corrad.* dum dixit, quòd in hærede tantum solutionem releuij mos, siuè consuetudo introduxit sequitur post *Frecc. Paris. de Puteo de reintegrat feud. cap.* 9. *num.* 13. cæterique Regnicolæ passim authoritate *Andr. de Isern.* communiter tradũt
6 at verò proprietarius ob mortem vsufructuarij cæpit habere vsũfructum nõ iure successionis, sed virtute reconsolidationis, vsusfructus ad proprietatem factæ à lege ob mortem vsufructũarij, cuius ob mortem resoluitur ius illud percipiendi fructus, & ipso iure vadit ad proprietarium, qui non dicitur acquirere per successionem ità *Andr. de Isern. in cap.* 1. *vers. quia tunc de feud. sine culp. non amittend. per tex. in l.* 1. *§. si is qui bona ff. de collat. bonorum glos. in const. Regni si dubitatio col. ante pen. vers. non n.* Immo magis non dicitur succedere eum non personæ, sed rei adherescere dicatur *l. Papinianus ff. ad trebell. ità Arrius Pinell. in l.* 1. *par.* 3. *num.* 51. *C. de bonis matern.*
7 Item hic proprietarius mortuo vsufructuario non habet opus noua apprehensione, nec noua incorporatione facto hominis, cum ipso iure fiat *l. si patri C. de vsufruct. l. cum in feudo ff. de iure dot. glos. in dicta const. si dubitatio.* & naturalis possessio ipsius vsufructuarij eo mortuo extincta est, *Bald. cons.* 257. *vol.* 4. & ipso iure coniungitur cum ciuili, quam habebat ipse proprietarius *Bartol. in l. si arrogator num.* 12. *vers. sed hodie ff. de adoption.* & tamen releuium debetur pro intratura, & possessione feudi, Item ob recognitionem, quam iam fecit proprietarius, & dum hanc fundare vellem con-
9 clusionem in mortem inuenit aureum consilium, *Præsid. Anell. Amat. cons.* 14. qui latissimè pro proprietario contra Regium Fiscum concludit, ad quẽ remitto lectorem ne videar illud transcribere, & præter mortem ex onere, insuper videtur facere contra vsufructuarium, vt teneatur, quæ considera-
10 uit, *Camill. de Medic. d. cons.* 18. *num.*

 17. *&*

17. & 18. qui considerauit semper .n. quòd onus aliquod soluitur prò iure iam habito debet solui ab illo, qui percipit fructus, secus autem quando soluitur pro iure habendo tunc soluitur ab hęrede ꝓprietario allegat *tex. in l. 1. §. fin. ff. de legat. 3.* & ideo vsufructuarius, qui habet fructus debet illud soluere ità *Camill. de Medic. d. loco nu. 16. vbi allegat gloss.* —— .

Nec omictam respondere rationibus dubitandi supra positis, cum facili medio tollantur, primo enim de fructibus est intelligenda, quòd perue-
11 niant ad proprietarium non de nouo, & ex facto hominis, sed per resolutionem iuris, quod habebat vsufructuarius, & ipse proprietarius non efficitur de nouo Domini, sed dominij exercitium, quod erat impeditum per vsufructuarium, qui illum habebat, nam ipse proprietarius incipit habere, & sic fructus percipere, secundò si benè pōderentur dicta per *Iacob. de Ayell.* illius
12 decisio ex concordia facta mitissima fuit, & contra fiscum, quippè debebat solui totum releuium, ibi enim non erat quærendum de morte soceri, vt vsufructuarij, sed erat quærendum, quod socero filia succedebat vti hæres in feudo quoad proprietatem, & dominium, sed quoad vsufructum succedebat maritus, quo casu, quia in dicta filia concurrebant externa releuij, nempè hęreditarium ius, & inuestitura totum releuium esset soluendum, sed à marito, qui fructus percipiebat, & sic tunc fisci patronus ignorauit in profundo pelagi nauigare, nec rationes subtiles pro fisco perscrutatus est, prout tenebatur.

13 Sed hic occurrit difficultas, si releuium est medietas fructuum, quos successor percipit in illo anno, quo feudus moritur (vt supra dixi) & hoc casu quando ad feudum succedunt duo, vnus quoad proprietatem, prout erat filia in casu Ayelli, & gener quoad vsufructum, certè, quòd proprietarius nullos percipit fructus, sed ipse vsufructuarius, ergo ipse tenetur soluere releuium.

14 Respondeas in hoc casu omnino fiscum debere habere releuium, faciendo comporum isto modo, fiscus pro releuio de facto facit exequutionem cōtra quemliber feudi possessorem, licet etiam possit dici, quòd habeat actionem realem, vt dixi supra *quæst. 7. p. 1.* sed hoc casu licet proprierarius sit hæres tamen vsufructuarius possessor est, ergo fiscus debet exigere releuium ab ipso possessore, & sic ab vsufructuario, qui in dicto casu non dicitur soluere releuium vti vsufructuarius vlufructuarius, sed vti possessor feudi, quæ solutio per ipsum proprietarium potest dici facta ex fructibus feudi, Nec potest conqueri vsufructuarius, quòd ipse non tenetur ob vsufructum ad releuium, sed ipse proprietarius, nam respondetur, Primo, quod ipse est possessor, vt dixi. Secundo, quòd releuij solutio est onus feudi soluendum de fructibus, & sic aggrauati sunt fructus pro illo anno, quo debetur, sed fructus dicuntur deductis expensis *Mastrill. d. decis.* 121. ergò dum pro illo anno fructus habēt hoc onus, debet illud prius soluere, & sic fiscus habet releuium, & proprietarius inuestituram, & vsufructuarius, nec potest conqueri, bene verum, quod ego semper aderam pro fisco, vt fiat in casu prædicto exequutio pro releuio contra vsufructuarium, saluis tamen iuribus, quæ competere possent vsufructuario contra proprie-
15 tarium, vel è contra, prout in marito soluente releuium fundi dotalis ob ¶ mortem soceri, refert *Franchis decis.* 121. *num.* 19. 21. *vt supra*.

Alia ratione, quia si contrarium ad-
16 mitteremus esset dare occasionem fraudibus, & sic fraudandi fiscum de releuio, quia quilibet posset constituere vsumfructum super feudo relicta proprietate successori, & releuium nō solueretur, dum est constitutus vsusfructus. Se-

Secundo, alia ex ratione, semper .n.
17 quod admictimus releuium esse onus feudi, & impositum rei, siuè fructibus cum sit medietas fructuum, & semper quod onus imponitur personæ ratione rei, vel fructuum, tunc qui fructus percipit soluere tenetur, & sic fructuarius *l. hactenus, l. si pendentes, §. si quid cloacarij, ff. de vsufruct. l. quæro, vbi glos. & Bartol. ff. de vsufr. legat. Alberic. in d. l. hactenus in princ.*

Quòd si admicteremus releuium
18 esse onus impositum personæ propter rem, vel occasione rei, tunc adhuc, qui percipit fructus soluere tenetur, *d. §. si quid cloacarij, Alberic. in d. l. ha-*
19 *ctenus,* pariterque fructuarius tenetur ad collectas, quæ sunt impositæ personæ ratione rei, *ita glo. in l. rescripto, §. fin. ff. de legat.* 1. & ita pro ista, & alias rationes concludit *Camillus de Medicis cons.* 18. *num.* 4. 5. 6. 7. qui vtitur alio medio ad hoc probandum, nam dicit
20 laudimium æquiparatur releuio, vt dixi supra p. 1. q. 11. vbi de differentijs inter laudimium, & releuium disseruit, *Andr. in §. illud quoq; circa medium vers. begnestationes de probib. feud. alienat.* & soluitur vsufructuario, non autem proprietario, *ita Oldrad. cons.* 24. *Benedict. in cap. Raynutius, in verbo cætera bona num.* 33. *de testam. Capyc. decis.* 184. *num.* 5. *Paris de reintegrat. fol.* 84. 85. *Tiraquell. de retr. consanguinit.* §. 36. *in fine num.* 109. ergò & vsufructuarius in casu opposito debet soluere releuium, siuè onus, dicit *Camill. de Medic. num.* 6. & 7. vt idem operetur in proposito, quam oppositum in opposito, & qui sentit cōmoda, sentiat & incōmoda, siue onera, prout lucra sentit.

Ex quibus tollitur alla obiectio quã
21 posset facere proprietarius, dicendo se non teneri, quia ille tantùm tenetur ad soluendum releuium, qui habet possessionem feudi, vnde vulgatum est, quod vassallus non existens in possessione feudi, excusatur à solutione releuij, vt suo loco dixi, sed dum ipse proprietarius non est in possessione feudi, sed vsufructuarius, maximè quia percipit fructus, quæ obiectio cessat faciendo exactionem releuij, prout modo dixi ab ipso vsufructuario, vt à tertio possessore feudi, & ne inducatur fraus fisci.

22 Concludas tandem, & concludenter teneas in casu prædicto omnino vsufructuarium esse obligatum ad soluendum releuium, non autem proprietarium, *prout concludunt post glo. Franch. decis.* 121. *num.* 3. *Mastrill. ad Petr. de Gregor. de conceß. feud. p.* 8. *q.* 16. *tit. de iure releuij in verbo successuro in*
23 *feudo,* qui subdit, quod in Sicilia extat capitulum, quod de tali donatione, siue refutatione, reseruato vsufructu soluatur releuium, *Camill. Borrell. in summ. decis. tit.* 39. *num.* 25. *de releuio.*

Sed quid si duo essent constituti
24 vsufructuarij vnus post mortem alterius, quæ substitutio in vsufructu fieri potest, an ob mortē vnius vsufructuarij, debeat alter vsufructuarius soluere releuium. Dices, quod non, quia non succedit vt hæres in proprietate, cum hæredis nomen in potiori significatu accipiendum sit, nè onera multiplicentur, & trahantur ad casum non similem, & benè dico, quod non est hæres in feudo, sed in illo iure percipiendi fructus ex feudo, cum succedens in iure ad feudum non soluit releuium.

25 Sed quid si proprietarius moriatur absque hęrede, vel legitimo successore, adeout proprietas vadat ad vsumfructum, an soluat releuium. Dicas q; non debet soluere, quia ad feudum dicitur venire iure reconsolidationis, & alia ratione, quia in casu contrario non soluitur, ergo neq; in hoc, cum idem operari debet oppositum in opposito, quam propositum in proposito, prout in simili dixit *Camill. de Med. vbi supra,* & contrariorum eadem est dispositio. Insuper non dicitur venire ad proprietatem vti hæres, & hæreditario

tario iure, sed ex resolutione iuris alieni, quo casu releuium non debetur.

26 Sed quid si proprietario decedente succedat alius in proprietate, quis nã debet soluere releuium? Dicas, quod vsufructuarius, qui percipit fructus, soluere tenetur, ex rationibus supradictis; semper enim quod onus imponitur pro iure fructuum iam habito, non autem pro habendo, prout est releuiũ, tunc vsufructuarius obligatur ad soluendum illud, non autem proprietarius, *Bart. in l. quæro, ff. de vsufruct. legat. ex tex. in l. penult. §. final. ff. de legat. 3. annuit Camill. de Medic. vbi supra.*

ARGVMENTVM.

Vassallus habens solum castrum, absque fructibus, an teneatur soluere releuium, concluditur petendam esse inuestituram, sed releuium non deberi, prout enim in adoha asseritur.

SVMMARIVM.

1 *Dominus castri sine vassallis, vel sine fructibus feudalis, an soluet releuium ob nouam inuestituram.*

2 *Releuium non est soluendum, sed tantum inuestitura petenda, & fidelitas præstanda est de castro sine vassallis, & fructibus feudalibus.*

3 *Releuium non debetur de feudo sterili, & num. 5.*

4 *Dominus iurisdictionis criminalis non tenetur soluere releuium.*

7 *Adoha non debetur de castro sine vassallis, & de castro habitato, sed vt de castro inhabitato, & decisio refertur.*

7 *Releuium debetur si Baro ex dicto castro reciperet in feudum quædam seruitia extimabilia, vel quædam reddita, siue præstationes.*

QVÆSTIO XIV.

1 Nonnulli feudatarij solent habere castra tantùm absque vassallis, vel sine fructibus, vel cum hominibus tãtum, sed nõ vassallis, & vassallorum redditibus, si casus cõtingerit petendæ inuestituræ, an soluet releuium? Dicas, quòd soluendũ est releuium, si ibi sunt fructus feudales, cum possit concedi feudum sine vassallis.

2 Sed difficultas est, quid si ex hoc castro sic concesso in feudum absque vassallis, vel fructibus, qui nulli percipiuntur ex eo, adeòut vassallus habeat solum castrum? Respondeas tantùm esse petendam inuestituram, & fidelitatem iurandam, non autem teneri ad releuium, & hoc ex ratione.

3 Primo, quia de feudo sterili non soluitur releuium, maximè quando sterilitas esset perpetua, vt diximus de feudo sterili supra par. 2. q. 5.

4 Secundo, quia simile videtur in Barone iurisdictionis criminalis, qui licet habeat iurisdictionem criminalem in feudum, tamen quia fructus non percipit, non tenetur ad releuium, licet habeantur ex ea prouentus ex industria, & diligentia officialis, vt dixi suo loco supra q. 2.

5 Tertio, quia deficit res, super qua releuium debetur, & sic fructus, & sic quando deficit res, super qua quis satisfieri de medietare debet, deficit satisfactio, cum diuidi non possit, & non entis nullæ sunt partes, ideo dum releuium est medietas fructuũ illius anni, quo moritur feudatarius, & fructus nõ adsunt, releuium solui non debet, quia deficit dispositionis implementum, & sic res ipsa diuidenda non adest.

Quar-

Quarto, in ſimili in adoha, quod
6 dabatur de focularibus vaſſallorũ ab ipſa Vniuerſitate, & Barone, quòd ſi Baro habeat tantum caſtrum, in quo eſſet tantùm Caſtellanus, & caupo, tunc quia non adsũt focularia propter quæ feudum dicitur,& habitari poſſit, adoha ſolui non debet, tanquam de feudo habitato, ſed tanquam de
¶ feudo inhabitato, prout ita deciſum refert *Loffred. in parafraſ. feud. in cap. 1. verſ. ibi ideo tit. quis dicatur Dux*. Sed quid ſi eſsent vaſsalli rendentes tantũ eſt quia alius haberet iuriſdictionem ciuilem, & criminalem, & alter haberet tantum rendita à vaſsallis, & omnes alios introitus feudales, prout eſt in caſtro Sirignani, quod hodie poſſidetur quoad quędam rendita tantùm à D. Ianuario Caracciolo meo conſanguineo, vt mihi relatum fuit, cui vaſsalli illi rendunt de quolibet animali, ꝙ occiditur hepar, & de ſingulis decem ouibus vnũ,& vnũ hominem ad ſeruiendum. Dicas quod ſi iſti redditus ſunt feudales, vt quia quaternati debet ſolui releuium.

ARGVMENTVM.

Refutatarius an & quando teneatur ſoluere releuium de feudo ſibi refutato ob mortem refutantis, latè diſsetitur, quod venit ad feudum ex contractu. Item quilibet contractus celebratus cum proximè ſuccesſuro in refutationẽ reſoluitur, & diſtinguitur de fraudulenta, vel non fraudulenta refutatione. Et quid quando refutatio facta eſt reſeruato vſufructu, vel impoſito aliquo onere, uel cum cauſa, uel ſine cauſa, uel omnium feudorũ, uel unius feudi. & quid hodie ſeruari debeat circa aſsenſus præſtandos ſuper dictis refutationibus.

SVMMARIVM.

1 *Contractus refutationis feudorum contemplatione matrimonij in Regno noſtro frequens eſt, & variè fit remiſſiuè.*

2 *Refutatarius an ſoluet releuium, vel expectata morte refutantis, & diſtinguitur.*

3 *Refutatarius an habeat feudum ex contractu, vel iure ſucceſſionis.*

4 *Refutatarius dicitur venire ad feudum refutatum ex contractu, & ideo non ſoluit releuium.*

5 *Releuium, ſiue laudimium in Belgio, ſiuè eius parte Hannonia non debetur ex refutatione.*

6 *Omnis contractus celebratus ſuper feudo cum proximè ſucceſſuro reſoluitur in refutationem.*

7 *Releuium non debetur ſemper quod cõtractus ſuper feudo facit tranſire illud in proximè ſucceſſurum.*

8 *Releuium non debetur vbi inueſtitura opus non eſt.*

9 *Refutationes feudorum in fiſci fraudem antiquitus fiebant.*

10 *Extraneus refutatarius olim non ſoluebat releuium de feudo refutato ob mortem refutantis.*

11 *In Francia releuium ſtatim debetur facta refutatione in extraneum.*

12 *Refutatarius immediatè ſucceſſurus non ſoluet releuium de omnibus feudis ſibi refutatis contemplatione matrimonij.*

13 *Refutatarius omnium feudorum ſoluet releuium quando refutatio facta fuit ſine cauſa, & num. 15.*

14 *Onus impoſitum ſuper feudis refutatis cõtemplatione matrimonij excomputatur in ſolutione releuij, deciſio refertur.*

15 *Refutatarius ſoluet releuium, ſi refutatio omnium feudorum, vel vnius feudi fuerit facta ſine cauſa.*

16 *Fraudis ſuſpicio vbi viget in refutatione debet ſolui releuium.*

17 *Fraus non præſumitur quando quis ex pluribus feudis refutaret vnum.*

18 *Re-*

18 *Refutationes feudorum hodie regiſtrantur in Regia Camera Summariæ poſt quindecim dies à die contractus.*

19 *In regiſtratione opponitur clauſula, quòd liceat Regiæ Curiæ exigere releuium ſiue à refutante, ſiue à refutatario à quo voluerit.*

20 *Io. Andr. de Georgio obitus, eiuſque encomia ponuntur.*

21 *Regentes hodie in refutationibus feudorũ apponunt clauſulam, dummodo ſoluatur releuium ob mortem refutantis, & refutatarij, & quòd ob delictum refutantis feudum amittatur.*

22 *Idem ſeruatur in donatione feudi.*

23 *Fraudis ſuſpicio vbi non viget, releuium non debetur.*

24 *Fraus in refutatione ex quibus præſumatur refertur.*

21 *Releuium non debetur quando in refutatione impetratus eſſet aſſenſus.*
Idem in donatione cauſa mortis.

27 *Filius donatarius cauſa mortis de feudo mediante Regio aſſenſu, non tenetur ſoluere releuium ob mortem patris donãtis.*

27 *Aſſertio remuneratoria in donatione feudi habet aſſenſum.*

28 *Hodie vigore Capitulorum Regni filius donatarius ſoluet releuium ob mortem patris donantis.*

29 *Feuda donata à patre dicuntur hodie antiqua in perſona filij.*

30 *Filius donatarius renuens vti gratia conceſſa vigore Capitulorum Regni an teneatur ad releuium dubitatur.*

31 *Gratiam factam Regno quoad feuda donata per patres filijs fuiſſe ſuperfluam, declaratur ex Andr. de Iſern.*

32 *Releuium debetur à filio refutatario nulla adhuc extante fraudis ſuſpicione, quando in inueſtitura fuit dictum, vt ſoluatur à quacumq; perſona, in quam feudum transfertur quomodocumq;.*

33 *Refutatarij omnes in Regno Siciliæ ſoluũt releuium.*

34 *Ex contractibus oneroſis debetur releuiũ in Regno Siciliæ, vbi fraudis ſuſpicio viget.*

35 *Notarij celebrantes cõtractus refutationis in Regno Siciliæ intra annum tenentur Regiæ Curiæ notificare.*

36 *Refutatio inualida ob fraudem releuij remanet valida quoadalia.*

QVÆSTIO XV.

1 Ontractus autẽ refutationis in Regno noſtro ẽ quotidianus, & ferè ob matrimonia concludẽda ſolent patrẽs filij feuda refutare, quandoq; liberè, quandoque reſeruato vſufructu, quandoq; aliquo adiecto onere, quãdoq; reſeruato ſibi iure diſponendi, ſiuè inter viuos, ſiuè cauſa mortis ſuper eis de aliqua quãtitate ad ſui libitum, vel cum pactis alijs, quo caſu refutatio pactionata dicitur, vt poſt alios latè, & eruditè *D. Franc. de Ponte de poteſt. Proreg. tit. de refut. feud.*

2 Dubitatum tamen extitit, an hoc caſu refutatarius debebat ſoluere releuium, vel expectata morte refutantis, in qua dubitatione ego duas firmo quæſtiones. Alteram quando interuenit mors refutantis, adeòut feudum vadat ad refutatariũ, qui ſuccedit per omnia refutanti. Alteram quando interuenit mors refutatarij, adeòut refutans ſuccedat refutatario, cum feudum dicatur reuerti ad ipſum refutãtem, an hoc caſu ſolui debeat releuiũ. De prima quæſtione dicam in præsẽti, alterã in ſequentem verò reijcio quæſtionem.

3 Quoad primam, releuij enim ſolutio in ſucceſſore herede tantum, vbi hæreditario iure ſucceditur per conſuetudinem fuit inducta, vt toties inculcauimus, ideò videndũ erat an refutatarius habebat feudũ illud ex cõtractu refutationis, vel ex ſucceſſione. Quod ſi ex contractu illo refutationis dicatur habere, certè releuiũ non ſol-

uet,

uet, cum non debeatur ex contractu, si autem ex successione, tunc debeatur.

14 *Andr. de Isern. in cap.* 1. §. *sed & res num.* 5. *&* 7. *per quos fiat inuestitur.* videtur tradere, quod qui venit ad feudum ex contractu non petit inuestituram, ideoq; nec releuium soluit, quia mos, & consuetudo Curię in hærede tantùm, & successore releuium introduxit, & ideo non soluet refutatarius, quia ad feudum refutatum dicitur venire ex contractu refutationis, non autem vt successor, & Andr. sequuntur ibi *Afflict. nu.* 21. *vsq; ad* 25. *Frecc. lib.* 2. *d. author.* 3. *num.* 19. *circa principium, ibi, ex contractu, quem Andr, allegat. & sequitur Franc de Ponte de refut. feud. n.* 3. *Rosental. de feud. c.* 6. *cōcl.* 66. *n.* 8. qui in puncto hanc rationem adducit, dicendo quod ipse putat hanc esse rationem, quod vbi est refutatio, ibi releuium non debetur, quasi quod dũ sit contractus, cessare debet consuetudo releuij, quæ induxit tantum in hęrede successore, prout hanc eandem rationem adducunt supra citati, & alij DD. *de Ponte vbi supra num.* 2. *& nu.* 5. *&* §. 4. *num.* 2. *Frecc. ibidem nu.* 17. 19. *Rouit. pragm.* 2. §. *item volumus num.* 10. *de offic. procur. Cæsar. cæteriq; Regnicolæ passim, quibus addo Nicol. Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 5. *num.* 1028. *Paris de Put. in compend. ad Isern. tit. per quos fiat inuest. col.* 3. *vers. an illi, Petr. de Gregor. de concess. feud. par.* 8. *q.* 16. *tit. de iure releuij cap. incip. sextum ius num.* 3. *Vinc. de Anna alleg.* 23. *num.* 6. *&* 7. *& in repet. de vasall. decrepit. ætatis cap.* 1. *nu.* 226. *Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de releuio num.* 14. Et expresse in partibus

5 Hannonię, quando parentes refutant feuda filijs, releuium, siuè laudimium quod vocant in illis partibus, non deberi Domino affirmat *Petr. Gudelin. de iure feud. cap.* 8. *num.* 13. *circa fin.*

Sed quia omnis contractus, qui celebratur super feudo cum proxime successuro, alienando feudum in illum, semper resoluendum esse in ipsam refutationem, dixerunt *Bald. in cap. imperialem col.* 1. *in princip. vers. quæro an inter agnatos, de prohib. feud. alienat. per Federic. ex tex. in cap.* 1. *de alienat. feud. Natt. cons.* 628. *num.* 24. *vol.* 1. *Roland. à Vall. cons.* 60. *num.* 12. *vol.* 1. *glos. in cap.* 1. *in verbo libellum de alienat. feud & in cap.* 1. *in verbo concederetur eod. tit. & nouissime post Frecc. Capyc. Annam patrem, & filium, D. de Ponte vbi supra,* §. 1. *n.* 2.

¶ *& num.* 24. *vbi refert ita fuisse decisum in Regia Camera, & in Collaterali Cons. in causa Ducis Boyani. & in causa Marchionis S. Lucidi cum Placito de Sangro*, ideò

7 inferas non solum in ipso contractu proprio refutationis, sed omni alio, qui celebratur cum immediatè successuro, quia resoluitur in refutationem, dicendum est releuium non deberi, nulla extante fraudis suspicione, *Anna filius cons.* 8. *num.* 16. *vol.* 1. *idem de Ponte d. tit.* §. 1. *sub nu.* 4. *& Cons. Rouit. loco allegando, Reg. Reuert. decis.* 13. *p.* 5.

Insuper releuium debetur, vbi quis

8 inuestiri se facit de feudo, eiusq; inuestituràm petit, vt per alios à nobis supra p. p. q. 4. relatos *Anell. Amat. cons.* 14. *num.* 21. quę ratio in casu nostro cessat, cũ refutatarius iam habuit possessionem in vita refutantis, ideo in eius morte nulla potest considerari possessio, siuè inuestitura.

Sed licet hęc omnia vera sint, tamẽ

8 declarando dicas, quod dictę refutationes sic factę fuerunt toleratæ vsque ad certum tempus, quia postea in dies fiebant, adeòut fiscus releuium amittebat, & maximè dignoscebatur tales refutationes fieri ad fisci fraudem, nẽpè prò fraudando releuio, quapropter apertis oculis per Fisci Patronos, aliter fuit obseruatum, quia aut alienatio, siuè refutatio facta erat in extraneum. Aut secundo casu facta erat in immediatè successurum.

Si fiebat in extraneum mediante

10 Regio assensu, & tunc reseruato vsufructu vita durante alienantis, adhuc releuium non fuit solutum, prout ita tunc

¶ tunc temporis refert decisum *Frecc. d. author. 3. num. 17.* quia verè dicebant, quod ipse habere dicebatur ex cōtractu, & hoc in extraneo fuit obseruatū, prout etiam dicit *Bammacar. loco infra hac quaest. allegando*, & hanc esse veram sententiam affirmauit *Reg. Reuert. decis.*
¶ 13 *par.* 5. dicens ibi fuisse decisum non esse soluendum releuium facta donatione cum assensu Regio omniū feudorum illi, qui non erat immediatè successurus, vt dicam in quaest. vlt. partis 4. & nouissimè fuisse decisum in fauorem Michaelis Farai Baronis Rofrani in Regia Camera, ad relationem Domini Pompei Battaglini olim Iudicis M. C. V. nunc dignissimi Praesidis Reg. Cam. Sum. die Ianuarij 1626. penes Tagliauiā, cui Baroni fuit per patrē refutata d. terra Rofrani reseruatis certis ānuis introitibus & fuit absolutus ab impetitione Regij Fisci petentis duplicatum releuium, ob non denunciatam mortē patris refutantis.

Et ita desumi ex verbis *Andr. de Isern.* & esse de eius mente *in d. §. sed & res num. 5. refert Frecc. d. loco num. 19. circa medium*, dicens etiam si esset vniuersalis successor, minimè teneretur, quando certum esset talem refutationem non esse factam in fraudem, licet contrarium expressè asserat *glos. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 22. num. 152. & seq. quem allegat Rosental. d. c. 6. concl.*
11 37. *num. 2.* dicens, quòd facta refutatione, vel venditione vsufructu reseruato, releuium debetur statim.

Secundo casu, si alienatio fieret in proximè successurum, tunc quia in refutationem resoluitur, vt supra firmauimus, & infra dicemus, & hoc casu subdeclara, Aut ista refutatio est omnium feudorum simplex, Aut vnius tātùm feudi.

Si verò esset omnium feudorū, tunc aut cum causa, vel sinè causa, si erat cum causa, vtputa contemplatione matrimonij contracti, vel contrahendi ob affectionem, obedientiā, vel be-
12 neficia, & tunc quia cessat fraus, dum adest causa, quae facit transire refutationem in contractum vltrò citròque obligatorium, siue antidoralem, quo casu non potest dici simplex donatio, quae alias nō valeret. Et releuium non esse soluendum dicebant Regnicolae nostri, *prout Anna singul. 568. & late post alios de Ponte d. loco §. 4. per totum,*
¶ *& ita fuisse decisum in causa Principis Melphiae cum Comite Synopolis, refert post Annam d. loco, de Ponte d. tit. in principio num. 7. & 16. Reg. Reuerterius vbi supra, quicquid notauit Afflict. in cap. 1. §. sed & res num. 25. per quos fiat inuest. vbi ante eum Isern. & post eum Capyc. prout idem de Ponte d. tit. §. 4. num. 3.* vbi ita tenet
13 prout sic fectuatur, vt facta tali refutatione sinè causa pro inualida reputetur, & nulla, habita de ea ratione releuium esse soluendum in morte fuit obseruatum, prout ita bis fuisse deci-
¶ sum in Regia Camera *refert Reg. Moles sub tit. de iure releuiorum decis. 13. in anno 1569. die vlt. Februarij, & die 17. Martij in anno 1570. vt apparet ex libro Notamentorum Regiae Camerae refert Anna allegat. 23. nu. 7. Camill. Borell. vbi sup. num. 16. Rouit. pragm. 2. §. item volumus, n. 9. & 10. de offic. procurat. Caesar.* quod intellige vt infra num. 15. dicam.

In qua solutione releuij est haben-
14 ratio oneris, si quod impositum esset per refutantem, vt fuit seruatum in causa Ducis Madalonensiū, qui refutauerat omnia feuda filio suo, reseruata sibi potestate disponendi de ducatis centum millia, de quibus in solutione releuij fuit habita ratio, & condemnatus ad soluēdum tantùm medietatem, prout testatur *de Ponte d. loco, Molfes. ad consuet. Neap. p. 3. q. 8. nu. 7.*

Aut est facta refutatio simpliciter,
15 nulla adiecta causa, nempè assertionis beneficiorum, obedientiae, &c. & tunc siuè sit omnium feudorum, siuè vnius, releuiū esse soluendum, docuerunt supra citati DD. qui referunt ita fuisse
¶ decisum, quibus addo *Andr. de Isern.* in

in d. §. sed & res num. 6. & 7. vbi Afflict. nu. 25. Paris de Puteo ibidem in compend. ad Isern. tit. per quos fiat inuestitur. col. 3. Sed hæc intelligas, quando refutationes non fuissent registratæ, vel si in registratione fiscus, quando illas videt, & dicit, Vidit Fiscus, nullum ius reseruasset, quia si patitur illas registrari nulla facta protestatione, tunc amplius refutatarius non debet molestari, quia dicitur fiscus consentire, & ius suum remittere, vt dico infra num. 25. & sic in dubio præsumendum, nã ideo fisco notificantur ad finem, vt videat si vel nè fraus interuenit, quæ cessare dicitur, quando illam patitur registrari, quia præsumitur quod nullam videat fraudem, nam si vidisset, certè vel fuisset protestatus, vel registrari passus nõ esset, & in dubio fraus excludenda est, vnde sint cauti fiscales, vt bene considerent tales registrationes, & non tã subitò pronis manibus scribant, Vidit Fiscus. Maximè si postea recepisset seruitiũ à dicto refutatario, siuè adoham, quia tali casu videtur fiscum sibi præiudicasse in iure petendi releuium, vt infra dicam p. 5. q. 8. tunc amplius nõ est quærendum, & vide infra hac ead. q. num. 25. tanto fortiùs si non apposuisset clausulam, vt licet exigere releuium à quo voluerit, vt iam iam n. 19. inferius dicã, & apertis verbis docuit *Andr. de Isern. in d. §. sed & rex num. 7. in fine, & propriè nu. 8.* dicens, quod est minus rationabile, vt soluatur releuium, vbi non est impositum, nec promissum, secùs si promitteretur, & loquitur in refutatione tã omnium feudorũ, quã unius feudi, ergo si in registratione, vel in assensu non esset protestatum releuium, non debetur, prò vt dicam infra q. 18. num. 13. vbi allego Regentem Reuerterium, ita dissere, ac referentem, quod ita fuit de-
26 cisum, & sic semper quod fraus releuij potest præsumi in refutatione, debet omnino solui releuium, *de Ponte d. §. 4. num. 3. Rosental. d. conclus. 66. num. 8. & 9. post Afflict. in d. §. sed & res num. 25.* vbi loquitur de refutatione vnius feudi ex pluribus, quæ habebat refutans, & hoc ex mente *Andr. in d. cap. 1. per quos fiat inuestitura.*

Sed adhuc cessare fraudem, quãdo
17 quis ex pluribus feudis refutaret vnũ, & non soluendum releuium, docuit *post Andr. d. §. sed & res num. 7. Afflict. d. loco num. 25. in princip.*

Hinc in hoc Regno inoleuit practica, quod dum refutationes feudorũ debet registrari in Regia Camera post quindecim dies, *vt per pragmatic. 20. de feud.* vt apponere faciant clausulam, vt
18 liceat Regio Fisco exigere releuium à quo voluerit, prout de hac practica testatur *Reg. Cons. Io. Andr. de Georgio,*
20 qui die quartadecima Maij 1625. diẽ clausit extremum, & quidem lugenda est eius mors, erat enim eruditus, & perspicax ingenij, & eius scripta cognoscentur in dies *in repet. feudal. cap. 43. n. 8.* quia & si non donasset, adhuc filius esset successurus, & ideo est quædam præuentio successionis *vt post præfatum de Georgio, refert idem de Ponte ibidem.*

Inoleuit, & alia practica inter Do-
21 minos Regentes ad finem nè fiscus fraudetur releuio, & gratia facilioris exactionis, vt Domini Regentes quãdo præstant assensum in talibus refutationibus sinè causa facti, apponere faciant clausulam, fiat dũmodo sol-
22 uatur releuium tempore mortis refutantis, vel donantis, *prout testatur Bammacar. in cap. beneficium à vassallo q. 1. num. 45.* sed postea tempore *Franc. de Ponte* fuerant addita alia verba, nẽpè vel refutatarij, & quod feudum ob delictũ refutantis amittatur, de qua practica testatur *Reg. de Ponte loco allegato num. 4. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 9. num. 153.* quæ verba fuerunt addita per gratiam, siuè capitulum Regni cõcessum in anno 1558. quintũ, & sextum, & ego dixi p. 3. q. 16. hoc eod. tractatu, quicquid in contrarium videtur

detur notasse *idem Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 93. *nu.* 80. dicens quod non expectata morte refutantis debet solui releuium, hoc credo, quòd procedit ex consuetudine Regni Siciliæ vltra pharum, prout annuere videtur Intrigliol. ibid. Et sic semper quod cessat suspicio, & præsumptio fraudandi releuium in talibus refutationibus non soluitur, sicuti è contrario semper quod militat suspicio fraudis soluendum est per mortem refutantis, pròut esset si
24 pater esset valde senex, & refutaret filio, nullam asserendo causam, tunc enim releuium esset soluẽdum in morte refutantis, *idem de Ponte d. loco* §. 4. *num.* 9. qui adm ttit etiam si esset vnũ feudum, quod refutaretur, quia eadẽ ratio militaret, & etiam in feudis donatis, *prout loquitur Bammacar. d. n.* 45.

Subdit idem *Bammacar.* præceptor meus *in addit. manuscript. ad Isern. in* §. *sed & res per quos fiat inuestit. num.* 2. *vers. hæredes*, in hæc verba.

Notes perpetuo verba Isern. & est
25 clauis totius materię releuij, ex qua plures possunt terminari quęstiones, & in sũma in omnibus cõtractibus factis inter viuos, vel radicatis inter viuos, ex quorum viribus feuda vadunt ad filios, & non tanquam hæredes iure hæreditario, & successorio, sed particulari, tunc releuium non debetur, ratio assignatur ab Isern. hic, quia in succedente hærede tantùm solutionem mos induxit, cum difficultate non possunt obtineri assensus propter fraudẽ euitandam, sed quando fuerit impetratus, tunc releuium non debetur, vt in donatione causa mortis, *teste Marino d. author.* 3. *num.* 18. & ego supra hac ead. quæst. dixi, subdit in amplius idem Bammac.

Hęc terminant quæstionẽ D. Vin-
26 centij Mastrilli conuenti ad fisci petitionem pro releuio, qui excipit non teneri propter donationẽ causa mortis cum assensu factam per viginti dies antè mortem patris tempore ægrotationis, tùm etiam ex refutatione facta 36. diebus ante mortẽ tempore ægrotationis, quæ notoriè fraudulenta est, *ex regul. l. filia mea, ff. solut. matrim. & cap.* 2. *de renunciat. in* 6. Ego tamen dixi (subdit Bammacar.) pridiè vltra Dominos aduocatos, quòd fiscus omninò debet succumbere, non ex refutatione, quæ penes me omnino est fraudulenta notoriè ex prædictis, sed ex donatione causa mortis facta per plures annos ante mortem, dummodo habuisset effectum post mortem in assertione re-
27 muneratoria, quæ habet assensum, *ex dictis per Isern. in d.* §. *sed & res, & per Marin. d. loco nu.* 18. & ex hoc meo motiuo omnino fiscus debet succum-
28 bere. Tamen post hæc reperi capitulum, & gratias factam in anno 1558. à Rege nostro huic Ciuitati, & Regno, vbi inter cętera capita supplicauit, quod feuda, quę à patribus refutantur, vel alio modo donãtur eorum in vita filijs cõtẽplatione matrimonij ex quolibet contractu, eiusdem sint naturæ feudi hæreditarij antiqui, sicut penes patres erant, & nullo modo feuda noua penes filios ex his donationibus, vel contractibus efficiãtur, & fuit obtenta decretatio quòad donationes tantum, cum clausula, quod tempore mortis patris, vel patrum soluatur releuium non obstante illo contractu donationis radicato inter viuos, ex hac decretatione fiscus fundare prætendit suas petitiones, quod nota in praxi; Et an & quãdo debeatur releuium ob mortem donantis de feudo donato, vide infra hac par. q. vlt.

Sed quid si feudatarius noluerit vti
30 hac gratia, an illa debeat in eius odiũ retorqueri, quando contentus remaneret, quòd feudum penes se habeat illam naturam, quam habuisset (circũscripta illa gratia?) Dico, quod non tenetur; & quod plus est, dico, quòd hoc feudum ita donatum in vita, vel refutatum habet eandem naturam feudi antiqui, quam prius habebat, quod pa-

patet, *ex doctrina Isernia in d. §. sed & res num. 9. in fine,* qui dixit, quòd si filius donatarius præmoriatur, illi ſuccedit pater, ergo retinet naturam feudi antiqui, quia in nouo pater non ſuc-
31 ceſſiſſet, & ſic gratia illa videtur ſuperflua, quia articulus iſte erat clarus, q feudum retinebat naturam priſtinam, & non aſſumebat formam feudi noui, prout aliqui prætendebant tempore datæ dicti capituli, quę prætenſio erat contra Iſern. hic & in alijs locis, quos cumulat *Thom. de Marin. de generibus feud. tit. de feudo ex pacto num. 125. 126. fol. 133. in tractatibus tom. 10.* hæc Bammacar. Nolui ego digna tantò viro ſubtrahere, mihiq; pręter morē adſcribere, de qua ſupra dixi p. 3. q. 20.

Cui addo declarando, quod ſi in
32 inueſtitura fuiſſet dictum, vt de dicto feudo cōceſſo ſoluatur releuium ſemper quòd tranſiret ad aliam quamcūq; perſonam, quia tunc etiam ſi cū cauſa facta alienatione, ſiuè refutatione in proximè ſucceſſurum, adhuc releuium deberetur, *Andr. de Isern. in d. §. sed & res num. 15. Afflict. nu. 25. Camill. Borrell. vbi ſupra num. 17.*

33 In Regno autem Siciliç vltra phatū adhuc diſpoſitum eſt, ex quo per Comites, & Barones ibi fiebant refutationes in dies filijs, vel agnatis proximè ſucceſſuris. tam pleno iure, quam reſeruato vſufructu, adeò vt eſtinguebāt releuium, fuit diſputatum per capitulum illius Regni, vt etiam in caſu alienationis, ſeu refutationis, titulo donationis inter viuos, vel cauſa mortis in prædictis caſibus ſoluatur releuium,
34 ſed in aliquibus cōtractibus onerosis, tūc demum ſoluatur releuium, ſi quoquo modo conſtiterit in fraudem fiſci factam eſſe, *vt ex cap. Regis Frideric. in cip. eorum fraudibus, de quo meminit Bāmac. in cap. beneficium vaſſallo q. 1. n. 43. Cannetius fol. 161. col. 1. num. 36.*

Et propterea ſicut in Regno noſtro Neapolis *per pragmat. 20. ſub tit. de feud.* refutationes regiſtrentur in Regia Camera ad finē, vt fraudis habeatur no-
35 titia pro releuio, idem ſimile diſpoſitum in Regno Siciliæ, vt Notarij, qui dictos contractus celebrant intra vnū menſē à die celebrationis R. Curię, vel ſtatuto ſuper ipſo releuio requirendo, & recipiēdo, aut in eius defectu, vel ab ſentia ſecretis, & pcuratoribus R. Curiæ contractus pdictos debeant notificare, *vt in cap. Regni Siciliæ ſub tit. de Notarijs, qui contractus releuij confecerunt, Petr. de Gregor. de conceſſ. feud. p. 8. q. 16. num. 3.*

36 Vnum tamne aduertas, quod & ſi refutatio ſit fraudulēta, & inualida, vt ſupra docuimus, tamen intelligę iſtud reſpectu releuij, adeòut nulla eius habita ratione releuiū debeatur, non autem vt inualidetur reſpectu trāſlationis dominij in refutatariū, cuius reſpectu benèſubſtineatur, adeòut debita poſt refutationem contracta per refutantem non afficiant bona refutata, quia reſpectu validitatis remanent reliquiæ, & natura cōtractus in ſuo robore, *vt aduertit Mar. Frec. lib. 2. auth. 3. n. 18. circa medium, verſ. iſta reſpiciunt.*

ARGVMENTVM.

Refutans an & quando teneatur ſoluere releuium ob mortē refutatarij refertur Afflict. & Frecc. ſententia, eorumq; fundamēta, & quomodo refutans ſuccedere dicatur refutatario. Et quando frater fratri refutatario. Demum contra Afflict. & Frecc. concluditur, & probatur, deciſioneſque referuntur R. C. S. Idem in fratre, vel agnato refutāte, & in donatione immediatè ſucceſſuro. Idemq; ſi pater vendidiſſet filio. Idem in matre, vel femina refutante filio maſculo. Et an refutans ſuccedens refutatario excludat ſororem, vel collaterales. Et quid ſi refutatio eſſet facta omninò nulla reſeruatione

facta. Et quid in auo refutante masculo, nepoti, vel fœminæ.

SVMMARIVM.

1 *AFflict. & Freccia sententia proponuntur super releuio soluendo ob mortem refutatarij.*

2 *Frecc. sententia negantis releuium deberi ob mortem refutatarij. refertur & num. seqq.*

3 *Feudum ob mortem filij potius ad patrem reuerti, quam ad illud succedere consideratur, & num. 10.*

4 *Mortuo filio, ordo naturæ perturbatur, & vota parentum interciduntur.*

5 *Concessio debet interpretari, vt patri succedat filius, non autem è contra.*

6 *Successio habet oculos infra, non autem superiùs.*

7 *Principis intentio est, vt filius gaudeat dignitate patris, & ita in successione num. seq.*

8 *Feudum dignitas est.*

9 *Pater refutans dicitur venire ad feudum refutatum ob mortem filij præter naturæ ordinem, & contra eius votum.*

11 *Releuium non deberi, vbi quis venit ad feudum iure reuersionis deducitur.*

12 *Releuij solutio odiosa, & stricta.*

13 *Consuetudinem soluendi releuium non habere locum in feudo refutato ob mortem refutatarij deducitur.*

14 *Gabella imposita prò plaustro vini, non debet solui de plaustro olei, licet intentio imponentis fuerit imponere ratione plaustri.*

16 *Releuium vt debeatur debet quis de nouo admitti, & resellitur num. 25.*

16 *Frater succedens fratri refutatario non soluet releuium secundum Frecc. sententiam.*

17 *Rationes aliæ pro sententia Frecc. remissiuè.*

18 *Refutans quòd tenetur soluere releuium de feudo ob mortem refutatarij probatur ex multorum authoritatibus.*

17 *Decisiones permultæ referuntur, quòd refutans tenetur soluere releuium ob mortem refutatarij num. 19. 20. 21. 26. & 29.*

22 *Marin. Frecc. lapsus notatur, & aliorum supra num. 18. & num. 27.*

23 *Pater refutans succedit filio refutatario, vt hæres, ergo releuium tenetur soluere.*

24 *Refutans dicitur de nouo succedere ad feuda refutata, & num. 29.*

28 *Opinio Andr. de Isern. contra Afflict. & Frecc. vera est.*

30 *Dominium feudi dicitur translatum per refutationem in refutatarium.*

31 *Feudum reuerti ad patrem, quomodo intelligendum remissiuè.*

32 *Refutans dicitur succedere primo acquirenti ob mortem refutatarij.*

33 *Ascendentes quando dicantur succedere descendentibus remissiuè.*

34 *Verba concessionis pro te, & successoribus tuis, intelliguntur respectu primi acquirentis, non autem vltimi decedentis, declaratur.*

35 *Reuersionem feudi refutati ad refutantē considerari non posse probatur.*

36 *Pater non autem auus succedit in feudo refutato nepoti ob mortem nepotis.*

37 *Andr. de Isern. dicens, quod feudum reuertitur ad patrem, dupliciter intelligēdus de iure, & de facto.*

38 *Ius in successione, & factum in reuersione consideratur in feudo refutato, quando pater illud capit ob mortem filij refutantis.*

39 *Sententia Andr. de Isern. dicentis patrem refutantem succedere filio in feudo refutato intelligitur de quolibet refutante, siue fratre, siue agnato.*

40 *Donans dicitur succedere in feudo, donatario præmortuo, qui erat immediate successurus.*

41 *Releuium soluitur ob mortem patris, qui vendiderat feudum filio immediatè successuro, & è contra.*

42 *Refutans succedens refutatario tenetur ad debita medio tempore super feudo per ipsum refutatarium contracta, & decisio refertur.*

43 *Mater refutans feudum filio, eoq; mortuo tenetur ad releuij solutionem.*

44 Re-

44 *Refutans succedit refutatario exclusis collateralis refutatarij.*

45 *Pater, vel alius refutans non succedit refutatario, quando refutatio esset facta per verbum omnino, vel nihil sibi reseruato, sed succedit collateralis, vel alius proximior.*

46 *Refutatio per verbum omnino, tollit de medio personam refutantis, & decisio refertur.*

47 *Mens partium in refutatione omnino, est vt succedant illi, qui sunt de linea, non autem refutans.*

48 *Auus succedens nepoti refutatario in feudo tenetur ad releuium.*

49 *Pater succedens filiæ fæminæ refutatariæ, tenetur ob illius mortem releuium soluere, & decisio refertur.*

QVÆSTIO XVI.

1 Ltercabilis sanè fuit præsēs, quā instituo, quæstionem prioribus illis temporibus Afflict. & Frecc., siquidē Frecc. authoritate nitebatur negatiua sententia, vt refutās ob mortem refutatarij non teneretur ad soluendum releuium, in casu quo ipse refutans haberet feudum ob mortem refutatarij, sed enimuero eisdem terminis, quibus in præcedenti præsens regulatur quæstio, dum contraria sententia ob solam authoritatem Frecc. poterat obstare, & substentari, nisi consequētis & posteriori tempore contrariæ essent prolatę rationes, & decisiones affirmatiuā suadentes sententiam, vt in casu prædicto omninò releuium esset soluendum, vt latius inferius prosequar.

Nitebatur contraria Frecc. opinio
2 validis adprimè rationibus, quippè cū releuij solutio in successore hærede, vbi quis hæreditario iure ad feudum ueniebat introducta à consuetudine, siuè more fuerit, *vt dixit Andr. de Isern. in d. §. sed & res num. 3. in fine per quos fiat inuest. & in cap. 1. §. similiter de capit. Corrad. & in constit. post mortem, & nos*
3 *alibi supra par. 2. q. 1.* hoc autem casu quādo filius moritur, & pater venit ad eius feudum, non potest dici venire iure successionis, *ait Frecc. d. authorit. 3. num. 19.* sed iure reuersionis, vt infra, adeòut feudum ipsum ad patrem vnde exiuit reuertatur, & hoc attento tam iure communi, quam Regni nostri, *vt in const. Regni forjudicatorum*, per quæ iura habetur, quod ascendentes non dicuntur succedere descendentibus,
4 quia ordo naturæ perturbatur, & uota parentum interciduntur; natura enim vult, vt priùs pater, & deinde filius moriatur, alias enim ordinem naturæ perturbari dicimus; actus enim concessio-
5 nis feudi prò se, & descendentibus, vt alter post alterius mortem succedat, interpretari debet secundū naturæ ordinem, *l. adoptio, ff. de adoption.* natura enim introduxit, vt priùs pater, & deinde filius moriatur, & ita vota hominum esse debent, vt filij succedant parentibus, *l. scripto, §. fin, ff. vnde liberi.*
6 Successio namq; oculos habet infra, non autem superiùs, sic namque mens concedentis interpretari debet, non supposita prò vera regula illa iuris ciuilis, quòd dignitates concessæ à Principe non ascendunt, sed descendunt;
7 est enim Principis intentio, vt filius gaudeat dignitate patris, vt deducit *tex. in l. 1. ff. de Senatoribus*; reprehendit enim ibi *Vulp.* quemdam Iurisconsultum dicentem, quod parentes gauderent dignitatibus filiorum, feudum
8 namquè dignitas est, *cap. 1. de feud. March. in fin.* quod si ita est, deducendum videtur, quod Principis mens ea esse videtur, vt concessio facta intelligatur, vt descendentes tantum succedere dicantur, & succedant, non autē ascendentes, *arg. tex. in l. Iulianus, ff. si quis omiss. causa testam.*

Ex quibus deduco, quod cum refu-

9 tans ob mortẽ refutatarij dicatur venire ad feudum pręter naturæ ordinẽ, & contra votum parentis, qui potius propriam mortem, quam filij desiderat; actus enim in materia stricta, prò ut releuium, secundum naturam debet interpretari, & non contrà hominum vota, ergò dum releuium in succedẽte introductum est, quæ successio si de naturali, & secundum hominem vota interpretari volumus, intelligi debet de illa, quandò vnus post alium succedit secundum ordinẽ naturę, & secundum hominum vota.

10 Quibus actẽtis dixerunt DD. quod hoc casu feudum ad refutantem venit non iure successionis, sed iure reuersionis, adeòut illud ad patrẽ prius reuerti, quam pater ad illud succedere dicatur, cuius sententię author fuit *Andr. de Isern. pluribus in locis, ex consuetud. si quando in princip. dixit in cap. 1. §. filius fratris col. 2. in fine post num. 5. vers. secus si feudum esset filij tñ. Imper. Lothar.* potiùs enim ad patrẽ reuerti, quam pater ad illud succedere, *dixit in cap. 1. n. 35. de capitul. Corrad. in fine, Iacob. de Ardizon. in summ. tit. de success. feud. Io. Blanc. ibidem col. 2. in princ. Afflict. in c. 1 notab. 2. de natur. success. feud. Franch. decis. 3. num. 4.*

Ergo deducendo consequentiam

11 releuium non soluendum esse, eius .n. solutio in succedẽte iure successionis, hoc autem casu venire dicitur iure reuersionis, ergo releuium non est soluendum, hanc consequentiam probat *Frecc. d. author. 3. nu. 19.* dicens, quod releuij solutionem tantum mos introduxit in succedente iure hæreditario, & successionis, hic autem succedere dicitur iure reuersionis, ergo &c. & hanc consequentiam annuit *Vincent. de Franch. d. decis. 3. num. 3.*

Adaugetur hęc consequentia cum

12 releuij solutio odiosa, stricta, & contra feudi regulas, ex consuetudine introducta sit, & ideò restringenda ad casũ, in quo DD. loquuti fuere, vt diximus, & ideò dum dixit Andr. de Isern. in successore hęrede tantum, & sic taxatiuè loquitur, de hoc autem casu cum consuetudo introducens releuium loquuta non fuerit, nec specificè, nec verosimiliter, vt mox dicam, meritò hic casus, vt non comprehensus sub consuetudine, videtur relictus sub dispositione iuris cõmunis, vt casus omissus, *ita Andr. de Isern. in d. §. similiter nu. 16. Bald. in l. si plures col. 8. C. de condition. insertis.*

Et quòd verisimiliter consuetudo

13 releuij inductiua, non fuerit loquuta in hoc casu, probatur ex alia ratione *Frecc. d. author. 3. post num. 3.* pater .n. ascẽdens dicitur respectu filij, nec collateralis, licet benè adhuc dici possit descendens respectu primi concessionarij; casus enim magis frequens est actẽdẽdus, vt descẽdẽs succedat ascẽdenti, & sic filius patri succedat, meritò dum de successione loquuta fuerit cõsuetudo, de hoc casu magis frequẽti, & magis naturali est intelligenda, non aũt de contrario, nempè vt ascendens succedat descẽdẽti, qui casus cũ sit de raro eueniens, & pręter naturæ ordinem, & patris votum, meritò lex, siuè consuetudo non extendẽda, nam ad ea, quę frequenter, & naturaliter accidunt leges adaptantur, *l. nam ad ea ff. de legib.* tantò magis in casu nostro in materia releuij, quę strictè est intelligenda.

Et licet contrà hac posset opponi, quòd successor dicitur ille, qui venit ad rem alter post mortem alterius, vel eius defectum, & ideò dum est successor, meritò hæc vox, successor potest adaptari ad vtrumque casum, & vterque casus includi debet. Respondet Frecc. quod si gabella fuisset imposita,

14 vt solueretur de quolibet plaustro vini, & mens imponentis gabellam fuerit, vt soluatur de ipso plaustro, tamen dicit Frecc. quod dicta gabella non esset soluenda de plaustro olei, licet intentio imponentis gabellam fuerit,

sol-

soluatur de ipso plapstro, quia gabella iam loquuta fuit de plaustro vini, non est trahenda ad plaustrum olei, *gloss. in l. 1. C. quæ sit long. consuet. Andr. de Isern. in §. sed & res nu. 7. in fine, per quos fiat inuest.*

Tertio, ex alia ratione Frecc. suam sententiam comprobat, dicens rele-
15 uium esse soluendum ab eo, qui nunquam possedit feudum, ad quod admittitur, sed refutans succedēs refutatario, iam feudum per priùs ante refutationem possedit, nec de nouo admittitur, pròut requiri in solutione releuij admisimus ex Frecc. vt quis de nouo possideat feudum, & vt numquā illud possederit.

Quarto, Freccia hanc suam senten-
16 tiam comprobando declarat, & ampliat etiam in fratre refutante succedente alio fratri refutatario, vt ex iisdem rationibus, quia non de nouo acquirit feudum, sed dicitur reuerti ad veterem dominij memoriam, de hoc casu quando feudum reuertitur ad veterem Dominum consuetudo non fuit loquuta, sed tantum in succedente, ideò nos nec extendere debemus, hæc *Frecc. & Afflict. in d. cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestit. & nonnulla expendit Anna in repet. rubr. de vasall. decrepit. ætat. num. 250. cum seqq.* aliasq; rationes pro hac parte si quis velit perpēdere, adeat *Ioseph Cumiam in rub. c. si aliquem nu. 48. cum seqq. de success. feudalium*, nè videar illum transcribere.

Verū contraria sententia sequenda est, vt releuium soluatur, cuius sententiæ author fuit *Andr. de Isern. in d. cap. 1. §. sed & res col. 10. vers. & tunc pater num. 9. in fine numeri, & in tit. de alienat. feud. patern. §. & si libellum col. 4. in fine num. 8. ibi, sed sic soluit tanquam successor, & in cap. 1. nu. 19. per quos fiat inuest. hoc etiam fatetur Afflict. ibidem q. 3. argum. 7.* licet pro *Frecc.* pugnet *Liparul. ad Isern. d. num. 9. in verbo releuium lit. D.* dicens in hac quæstione *Frecciam* sibi pedem cum ligone per-
18 cussisse *d. nu. 9. Anna singul. 568. incip.* ¶ *vasallus, dicens ita fuisse decisum in Regia Camera, Præsid. Anell. Amat. cons. 14. num. 3.* dicens opinionem Andreæ de Isern. esse veram, quicquid in contrarium allucinati scripserunt *Afflict. & post eum Frecc. d. author. 3. num. 19.* & *post Parid. de Puteo ibi allegatum*, quem inuenire non potui, tenet nouissime *Vinc. de Franch. decis. 3. nu. 3.* referens verba *Andr. de Isern. supra allegati*, eumdemq; *Afflict.* sibi contrarium *in const. Regni Diuæ memoriæ notab. 3.* & hanc consuetudinem iudicandi, receptam esse in Regia Camera refert idem *Bammac. ibidem*, ¶ & ita fuisse decisum per
20 Regiam Cameram in causa Baronis Bernaudi, qui refutauerat feudum Corneliæ Bernaudæ eius filiæ, & vxori Mag. Ioanni de Soto, qua mortua sine filijs, feudum reuersum fuit ad patrem, & non obstāte, quod multa allegarentur per patrem ad euitandam releuij solutionem, tamen die 18. Sep- ¶ tembris de anno 1570. fuit decisum,
21 quòd Baro Bernaudi in casu prædicto solueret releuium, prout de hac decisione meminit *Reg. Moles decis. sua manuscripta 8. in ordine sub tit. de iure releuiorum dixi supra q. 12. vers. sed quid in casu contrario, vbi allegaui Vinc. de Franchis, Franc. de Amicis in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. num. 2. fol. 138.* hanc sententiam contra Frecciam vti veram defendit *idem Bammacar. in quadam addit. manuscripta ad Frecciam d. loco nu. 19. fol. 320. vers. Andreas, in d. §. sed & res fol. 138.* ad quem locum addit ipse hęc verba, *vbi Andr. nu. 9. in fine fol. 86. vbi Liparul. in verb. releuium*, benè intellexit Andream clarè firmantē contra dicta hic per Marinum, dixit enim Isern. quod pater succedens filio in feudo sibi refutato soluit releuium, & ita soluit argumentum fiscalium, qui dicebant fieri in fraudem, post quam hoc casu etiam à patre succedēte filio soluit releuium, & sic cessat argumē-
22 tum illorum. Vndè in hoc errauit Marin.

rin. quamuis in reliquis hic relatis benè dixiſſet, & Frecciæ errorem vltra Liparul. emendat *Franch. deciſ.* 3. *nu.* 3. *per nos ſupra allegata, et Anna in repet. rub. de vaſſall, decrepit. ætatis nu.* 350. *ad* 367. Subdens idem Bammacar. & nos in collegio Aduocatorum Principis Biſiniani conſuluimus eum teneri ad ſolutionem releuij de feudis ſibi reuerſis, & per priùs refutatis Duci S. Petri in Galatina eius filij, quicquid hic
23 dixerit Frecc. quia valet conſequentia ſuccedit pater vt hæres, (de qua conſequẽtia ego inferius) ergo tenetur ad releuium, quia in hærede ſucceſſore releuium mos, & conſuetudo introduxit.

24 Inſuper releuiũ debetur ob inueſtituram, quam quis petit de feudo, ſed refutans habet feuda de nouo, poſt quam dominium erat translatum in refutatariũ, ergò eo mortuo de nouo reuertitur ad refutantem, qui vti hæres ſuccedit, ergo tenetur ad releuiũ.

25 Ad argumentum Marini reſpondetur, quòd conſuetudo introducta in hærede ſuccedente, vt teneatur ad releuiũ, reſpexit omnem caſum, in quo hæres vt hæres ſuccedit, & vult renouationẽ inueſtituræ, & non illum caſum tantũ, vt eam limitat Marin. quando nunquã
26 habuit feudum. Et in Collaterali Conſilio ad relationem Regiæ Cameræ fuit deciſum releuium hoc caſu deberi, hęc Bammacar. in addit. manuſcripta ad Frecc. loco cit.

Qui Bammac. poſtea in commentario *ad tex. in cap. ſi minori q.* 4. *num.* 24. *ſi de feud. defunct.* refert in prædicta cauſa collegiata Principis Biſiniani fuiſſe deciſum releuium deberi, dicens
27 Afflict. & quoſdam alios male in hac re loquutos eſſe, & ita paſſim ſeruari, ita etiam tenet *Bammac. in quadam alia parua addit. ad Iſern. d. loco fol.* 86. *quæ*
28 *incipit, cui ſucceditur*, dicens, quod opinio Iſern. contra Frecc. vera, & communis eſt, *Præſ. Mormil. in conſt. Regni vt de ſucceſſionibus nu.* 31. *& Franc. de Ponte de poteſt. Proreg. tit. de refut. feud. num.* 13.

Potiſſima ratio ſupra citatorum eſt,
28 quia refutans in feudo refutato ad ſe reuerſo dicitur vt hæres ſuccedere, *ita Andr. de Iſern. in d. §. ſed & res d. num.* 9. *in fine numeri, & in cap.* 1. *de natur. ſucceſſ. feud. num.* 8. *& in cap.* 1. *de eo, qui finem fecit, in verſ. ibi refutaret, & in conſt. vt de ſucceſſionibus, verſ. fratres, & in cap.* 1. *nu.* 38. *qui ſucceſſ. teneant. quem rationem Iſern. adducit in d. §. ſed & res, Liparul. in verb. releuium latiſſimè fundans, Vinc. de Anna in repet. rubr. de vaſſal. decrepit. ætat. verſ. refutauit nu.* 358. *& propriè n.* 356.
29 *ad num.* 367. vbi latè pugnat pro hac ſententia referens ita fuiſſe iudicatum in cauſa D. Sucuæ Ieſualdæ cum Comite Policaſtri, de qua latiſſimã edidit deciſionem *Vinc. de Franch. deciſ.* 3. *vbi n.* 3. in ſpecie hanc expendit rationem, *& Afflict. in conſt. foriudicatorum col.* 2. *verſ. & quoniam*, vbi ait ſic vidiſſe in practica ſeruatum, quicquid in contrarium refert *Bartholom. de Capua ibi allegatus, Præſ. Anell. Amat. d. conſ.* 14. *nu.* 3. *Io. Andr. de Georg. Reg. Conſ. alleg.* 17. *nu.* 3. *Reg. Io. Ant. Lanar. conſ.* 68. *nu.* 15. *&* 16.

Ratio rationis eſt, quia per refuta-
30 tionem iam erat translatum dominiũ in refutatarium, *ex tex. in cap.* 1. *de alienat. feud. patern. fundat hic Vinc. de Franch. d. deciſ.* 3. *num.* 7. *& ſeqq.* ſequuta tamẽ traditione, & ſic dum ſemel feudum fuit penes refutantem, & ab eo abdicatum in refutatarium, ergo de nouo dicitur refutans ſuccedere ad ius, quod non habebat, *ita poſt Afflict. d. loco notab.* 2. *Io. Blanc. in epit. feud. tit.* 1. *par.* 3. *Franch. deciſ.* 3. *num.* 10. *& annuit Bammac. in d. addit. ad Frecc.* & ſic dum de nouo refutatarius ſuccedit, tenetur, pròut eſt obligatus, qui de nouo ſuccedit, *cap.* 1. *quo temp. miles, cap.* 1. *de capit. Corrad.* & eſt cõmunis vox apud Feudiſtas, & releuium debetur à ſuccedente, & petente inueſtiturã, *vt ait Andr. de Iſern. in d. §. ſed & res*, & nos alias

alias diximus, ergo & hoc casu releuiũ solui debet à refutante, vti succedente refutatario ipsi filio.

31 Si vis autem respondere ad verba illa, & quomodo intelligantur, nempè vt feudum refutatũ reuertatur ad refutantem, perquiras *Vinc. de Franch. d. decis. 3. Io. Frant. de Ponte, & cæteros supra allegatos.*

Aliam huius sententiæ rationẽ pono, quia & si daremus, quod ascenden-
32 dentes respectu descẽdentiũ, cui nam succedant? non posset dici illos vere succedere, sed feudum ad illos reuerti, tamen respectu primi acquirentis negari non potest quin dicatur descẽdentes istos succedere primo acquirẽti, *ita post Afflict. in const. foriudicatorum Ioseph Cumia in rubr. de success. feudal. nu. 48. 49. ad cap. si aliquem, & seq.* meritò cum succedere dicantur saltem primo acquirenti, releuium soluere debent, & consuetudo trahenda est ad hũc ca-
33 sum, de quo articulo, quando ascendentes videantur descendentibus succedere, post alios latè *Ioseph Cumia d. loco à num. 48. & seqq.*

Verba enim illa in concessione, prò
34 te, & tuis descendentibus ex corpore, semper intelliguntur respectu primi acquirentis, non autem vltimi decedentis, adeò vt esset necesse, vt semper vltimus decedens haberet descendentes, sed sufficit respectu primi acquisitoris, vt hic pater sit descendens, illa enim verba non censentur repetita à successoribus omnibus, sed tantum ab ipso primo acquisitore, *vt concludit Andr. in d. const. vt de successionibus vers. prædicta verò forma*, quod probatur ex eo, quia collaterales in feudo antiquo succedunt *d. const. vt de successionibus, & per Andr. in d. cap. 1. Imper. Lothar.* & tamen non sunt descendentes vltimi morientis, quia sufficit vt sint descendentes respectu primi acquirentis, & in gradu successibili vltimo morienti.

35 Et quòd refutans nõ veniat ad feudum refutatum iure reuersionis, sed iure successionis probatur, nam reuerti propriè dicitur, quando res deuenit ad illum locũ, vnde abijt, vel exiuit, sed do instantiam, si auus refutaret feudũ
36 nepoti viuente patre, & cum eius cõsensu, & deinde moreretur nepos, hoc feudum refutatũ si admitteremus reuersionem fieri, tunc in casu prędicto spectaret ad auum, sed hoc casu succedit pater uti proximior filio, non autem auus uti remotior, *ita Andr. de Isern. in cap. 1. de natur. success. feud. n. 7.* quod non esset si admitteremus ius reuersionis, quia reuerteretur ad auum, unde exiuit, ut dicam in 8. declaratione.

Nec obstat, quod pluries Andr. de
37 Isern. dixerit hoc casu feudum reuerti ad refutantem, quia ponderanda sunt benè uerba Iserniæ; ipse enim dupliciter potest intelligi de iure, & de facto,
38 & dum dicit feudum reuertitur, ideò quia pater succedit, nam de facto negari non potest, quin feudum dicatur reuerti ad illum, de quo exiuit, sed de iure si consideratur, tunc ius intelligit illum succedere, quia de nouo dicitur uenire ad illud, ut hęres, & ad debita tenetur medio tempore cõtracta, quę non deberentur si reuerteretur, & sic uerba Andr. sunt intelligenda, ut de facto reuerti dicatur, de iure successio intelligatur, cum factum in reuersione, & ius in successione sit insitũ, permultisq; alijs medijs probat *Cumia loco supra alleg.* hanc sentẽtiam, quòd ascẽdentes succedere dicantur descendẽtibus.

Hanc conclusionem declara primo,
39 ut dixi, procedere non solum in patre, sed in fratre, uel alio agnato refutante, & succedente fratri, uel agnato refutatario, *ita Lyparul. in d. glo. releuium lit. D. & DD. ferè omnes supra citati* loquuntur indistinctè in quolibet refutante, *Cons. Georg. d. allegat. 17. num. 3. Anna d. repet. nu. 356. & ante ipsos Isern. in d. §. sed & res num. 9.*

Declara secundo, vt hæc conclusio pro-

procedat etiam in donatione facta immediatè successuro, cui defuncto postea succedit donans, vt annuere uidetur, *Io. Bapt. Thor. in suo compend. decis. Neapol. in verbo releuium fol.* 452. *col.* 2. *cap.* 3. *qui allegat Io. Aloys. Mormil. in const. vt de successionibus sub num.* 31. qui de hac re, ut ego uidere potui, nullum uerbum facit, sed tantum loquitur in causa Principis Bisiniani refutantis filio, & succedenti ei, quam nos supra retulimus, sed in effectu est uerum, quod ipse dicit ex illa ratione, quia omnis contractus factus cum immediatè successuro resoluitur in refutationem, ut euitetur fraus releuij, de qua re late *D. de Ponte d. tit. de refut. feud.* & nos in præcedenti quæst. & suo loco uberiùs dicemus.

Ex qua ratione declara hanc con-
41 clusionem, ut releuium sit soluendum etiam si pater uendidisset feudum filio immediatè successuro, quoniam pater quando moritur, tunc hæc uenditio resoluitur in simplicem refutationem, *ita Afflict. in cap. imperialem num.* 55. *de prohib. feud. alienat. Par. de Put. de reingrat. feud. fol.* 130. *col.* 2. *Bolognet. consf.* 7. *num.* 89. *&* 90. *Anna alleg.* 97. *num.* 6. *& singul.* 569. *Fab. de Anna consf.* 8. *num.* 16. *de Ponte d. tit.* 8. §. 1. *num.* 4. *& nos supra in præcedenti quæst. diximus.*

41 Declara & quartò hanc conclusionem, ut refutans succedens refutatario teneatur ad debita medio tempore contracta per refutatarium, pròut de-
¶ cisum refert in causa D. Sueuę Iesualdæ cum Comite Policastri *Vincent. de Franch. d. decis.* 3. *de qua meminit Anna in d. rèpet. Georg. d. alleg.* 17. *Mormil. d. loco Lanar. d. consf.* 68. *estq; vulgata decisio.*

Declara quinto, ut non solum in
43 patre, & alio refutante masculo procedat, sed etiam si fæmina refutasset feudum filio, & mortuo filio refutatario, mater admictatur ad feuda refutata, exclusa sorore, ex regulis supradi-
¶ ctis, *& ita decisum refert D. de Georgio alleg.* 17. quicquid in contrarium dixerit *Reg. Lanar. d. consf.* 68. contra quem fuit iudicatum, ut refert idem *Georg. in d. allegat.* 17. *num.* 7. *Lyparul. in d. §. sed & res, in verbo contracta.*

Declara sexto, ut refutans succedat
44 refutatario in feudo refutato, non solum exclusa sorore, sed omnibus collateralibus, ita ex sententia *Andr. de Isern. in cap.* 1. *de natur. success. feud. refert Io. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. de refut. feud. tit.* 8. *in princip. sub nu.* 36. *post Vinc. de Franch. d. decis.* 3. *Lanar. & Georg. dictis locis.*

Declara septimo, ut pater, uel alius
45 refutans nō succedat refutatario, quādo refutatio esset facta per verbum, omnino, vel nil sibi reseruato, quia hoc casu omnino pater videtur se exclusisse ab eius successione, & tunc succederet collateralis, soror, vel alius proximior de vocatis per legem, vel constitutionem Regni, vel inuestituræ, *vt aduertit idem Lanar. d. consf.* 68. *num.* 6. *Georg. d. alleg.* 17. *num.* 6. *de Ponte de potest. Proreg. tit.* 8. *de refut. feud. num.* 33.
46 *& seq. ad* 36. Ideoq; ego dixi, vt in refutatione omnino, non admictatur refutans, sed alius successor, quia dicta refutatio est realis, sed non personalis, tollens tantum de medio personam ipsius refutantis, quòd si esset realis admicteretur fiscus, quod non est verum, pròut declarat doctè, & decisum
¶ refert *Anna in repet. cap.* 1. *de vassall. decrepit. ætat. num.* 71. *cum seq.* vbi *nu.* 71.
47 dicit, quod mens partium in agendo refutationem, illa est, vt admictatur fiscus, finita linea refutātis, *ex Loffred. in c.* 1. *de nat. feud. fol.* 50. *aduertit Anna ibi,*

Declara octauo, vt non solum pro-
48 cedat in patre refutante, sed etiam in auo, & hoc ex verbis illis pragmaticæ, quæ dicit *haueßero fatta refutatione à loro figli, ò altri successori, &c.* ita dicit *Io. Franc. de Ponte d. tit. de refut. feud. nu.* 38. & ego superiùs annui.

Declara nono, etiam si illa perso-
49 na, cui feudum refutaretur, esset filia fæmina, vt adhùc mortua filia, & succeden-

cedente patre debeatur releuium, prò ut decisum refert Reg. *Moles decis. supra allegata.*

ARGVMENTVM.

Refutationem immediatè succesturo factam, ex quibus præsumatur esse in fraudem releuij declaratur, quando absque causa omnia feuda refutantur, quod cessat quando ob ingentes nuptias refutantur. Item si post refutationem refutans esset in possessione feudi refutati. Et quid si adesset constitutū.

SVMMARIVM.

1 *Refutatio, vt faciat euitare solutionem releuij debet esse facta bona fide, sincerè, & sine fraude.*

2 *Fraudandi releuij animus præsumitur, quando refutatio fit absq; causa de omnibus feudis.*

3 *Causa potius, quam titulus in refutatione est attendendus.*

4 *Causa vbi est in refutatione, nempè matrimonij, vel alia iusta facit cessare fraudis præsumptionem, & releuium non debetur, & decisiones referuntur num. 5.*

6 *Fraudandi animus cessat etiam si ex pluribus feudis refutasset vnum cum iusta causa.*

7 *Idem si vnicum haberet, & illud refutaret.*

8 *Refutatio fraudulenta præsumitur si post refutationem refutans admisisset delictū dignum priuatione feudi.*

9 *Suspiciones fraudandi, latè remissiuè.*

10 *Refutatio præsumitur fraudulenta si post refutationem refutans esset in possessione feudi, vel non tradita possessione.*

Releuium debetur ob mortem refutantis, qui fuit in possessione feudi etiam post refutationem, sub num. 10.

11 *Constitutum si adesset in refutatione non præsumitur fraudulenta, si vassallus refutans reperiretur in possessione feudi refutati.*

12 *Laudimium non debetur quando pater donat filio rem emphiteuticam.*

13 *Assensus præstitus super refutatione, vel donatione alias fraudulenta facit cessare fraudem.*

QVÆSTIO XVII.

1 Efutatio ad hoc, vt releuij solutionem euitet, diximus, quod facta esse debet bonafide, sincerè, non animo fraudandi fiscū, tamen hic quæro distinctè, ex quibus coniecturis potest præsumi animus refutantis, vt velit in fraudem releuij refutationem facere, & vltrà ea, quæ incidenter annuimus supra dico.

2 In fraudem releuij videtur facta refutatio immediatè successuro; quando absq; causa omnia feuda refutantur, ita ex tex. in *l. omnes, §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud. cred. affirmant Andr. de Isern. in §. sed & res col. 2. num. 10. per* 3 *quos fiat inuest.* vbi Feudistæ passim, ratio est, quia in d. cta refutatione causa potiùs est attēdēda quā titulus, *vt dicit ibi Andr., Anna allegat. 23. num. 6. & singul. 568. post glo. —— tit. 1. glo. 3. nu. 18. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. de refutat. feud. num. 7. Luc. de Penn. in l. quemadmodum num. 6. C. de agricol. & cens. lib. 11. Napod. in consuet. & si testator, in verb. disponere nu. 19. Reg. Reuerterius decis. 13. & 14. par. 5.* dicens tunc verè vigere fraudem, quando donatarius, vel refutatarius posset habere feudum refutatum iure successionis, & parer facit vt habeat titulo cōtractus, & præuenit successionem, quòd si donatarius non posset venire ad feudum, nisi ex illa donatione, tunc cessat fraus præsumpta releuij.

Sed

Sed si in tali refutatione omnium
4 feudorum adesset causa, vt quia pater refutaret filio, vt insignes nuptias cõtraheret, vel vt opulentam dotem reciperet, vel ob beneficia, obedientiam, affectionem, reuerentiam, vel aliã iustã causam, hoc casu, quia cessat præsumptio fraudis, tunc hanc refutationem non esse fraudulentam, & releuiũ non esse soluendum ob mortem refutantis, censuerunt *Anna d. allegat.* 37. *nu. 6. & in repet. rubr. de vassall. decrep. etat. num.*224. *Franc. de Ponte d.tit. de*
5 *refut. feud. num.* 7. & ita fuisse decisum
¶ in causa Principis Melphiæ cum Regio Fisco, *refert idem de Ponte ibidem* §. 4. *num.* 16. *Anna d. singul.* 568. *& de Ponte d. loco*, vbi in alia causa refert
¶ idem fuisse decisum in causa Comitis Synopolis, *Capyc. decis.* 85. & iterum
¶ fuisse decisum in causa Ill. Principis Melphitti ob mortem matris donantis feuda inter viuos, licet effectu prolato post mortem, sed contemplatione matrimonij contrahendi, *refert Reg. Reuerterius decis.* 14. *p.* 5. *Afflict. in d.* §. *sed & res num.*25. subdens è contrario si plu-
6 ra feuda quis haberet, & vnum tantum refutaret; tunc releuij fraudandi animus non est præsumendus, *& Afflict. sequitur Rosental. d. cap. 6. conclus. 66. in*
7 *glosell. g.* & idem esse dicunt, si vnum feudum pater haberet, & illud refutaret, *de Ponte d.* §. 4. *nu.* 9. *de refut. feud.*

Secundo, refutatio fraudulenta præ-
8 sumitur si post refutationis contractũ, refutans delictum commicteret, per quod veniret feudo priuandus, quod intellige procedere, sĩ si antè, vel post paucos dies delictum admicteret, *ita habetur ex DD. in l. post contractum, ff. de donat. Capyc. decis.* 150. *idem Bammacar. in addit. manuscripta tam ad Andr. d. loco, quam ad tex. in d. l. filiæ mea agra, ff. sol. matrim. Luc. de Penn. d. loco vers. quarto*, quod procedit etiam antè accusationem, dũmodo post delictum commissum, *Luc. de Penn. d. loco vers. vigesimo sexto præsumitur*, qui latè de fraudis su-
9 spicione verba facit, & an & quando ex quibus fraus præsumatur, *Napod. in d. consuet. & si testator, in verbo disponere*, ponit multos casus, in quibus fraus p̃sumitur.

Tertio, fraudulenta est præsumẽda
10 refutatio facta in frandum releuij, si post refutationem reperiatur refutans esse in possessione feudi refutati, *ita Luc. de Penn. d. loco vers. quinto*, *Napod. in d. consuet. in verb. disponere num.* 20. *ex tex. in l. sicut*, § *superuacuum*, *ff. quibus mod. pignus, vel hypoth. soluitur. Dynus in d.* §. *Lucius*, vt quia non esset tradita possessio, *ita Bammacar. in addit. manuscripta ad d. l. filiæ mea*, *vbi adducit Io. Cammetium super Clementin. & Barbat. sed non allegat loca.*

Limita tamen hæc, si adesset constitutum, quia tunc dicitur possidere no-
11 mine refutatarij, de quo memini vidisse Doctorem hoc asserentem, sed inuen, re non potui ob defectum memoriæ, vide tamen *Amat. cons.* 14. *nu.* 12. Idem declara in laudimio, vt non debeatur quãdo pater donaret filio rem emphiteuticam, *Crauett. cons.* 215. *n.* 8.

Declara tandem, vt & si alias refu-
13 tatio, siuè donatio feudi immediatè successuro facta contineret fraudem, tamen si omnia exprimantur, & Dominus suum præstaret assensum, hoc casu fraus non est præsumenda, quia dum Rex assentit, cognoscit, & illi fit nota causa refutationis, & modus, ideoque scienti non fit fraus, neq; dolus, *l. venditor, & ibi Bald. C. de rescind. vend. l. cum donationis, & ibi Bartol. C. de transactionibus, l. in summa*, §. 1. *ff. de cond. indeb.* ita in contingenti casu considerauit *Reg. Reuerterius d. decis.* 13. *par.* 5. dicens, quod dum Rex assentit tali refutationi nec reseruat sibi releuium, cẽsetur remictere, & loquitur in donatione feudi facta illi, qui non erat immediatè
¶ successurus, & fuit decisum non esse soluendum releuium per R. C. S. prò vt etiam annuere videor ego supra q. 16. vers. sed hæc intelligas sub n. 16.

A R

ARGVMENTVM.

Refutatio facta ab infirmo, an præsumenda in fraudem releuij, & quomodo consideretur infirmitas in hac materia, vulgariter tñ intelligitur de graui, distinguũtur infirmitatum genera, alij infirmi, alij valetudinarij, & declaratur qualis debeat esse infirmitas ad hoc, vt fraudulenta præsumatur refutatio, & quantum temporis spatium intercedere debeat à die refutationis ad mortem, in quo authoris sententia in medium profertur de spatio temporis, & quid in reconualescente, & quid in sene.

SVMMARIVM.

1 *INfirmus refutans feudum præsumitur in fraudem releuij refutare.*

2 *Infirmitas grauis, & ad mortem proxima facit præsumi refutationem fraudulentam, & releuium debetur & nu. 7.*

3 *Infirmitas grauis facit renunciationem beneficij præsumi fraudulentam.*

4 *Fraudis coniecturæ permultæ, remissiuè.*

5 *Refutatio omnium feudorum præsumitur fraudulenta, & num. 1.*

6 *Refutatio facta in fraudem Fisci, vel Baronis non excludit releuium.*

8 *Infirmitas circa refutationem ad releuij exclusionem, tripliciter declaratur.*

9 *Infirmitas, quid sit ponitur.*

10 *Infirmorum varia sunt genera, & nu. 11. & num. 12.*

11 *Valetudinarius quis dicatur, relinquitur arbitrio iudicis.*

12 *Valetudinarij quinam propriè dicuntur, ponitur ex sententia Menoch. & varia genera proponuntur.*

13 *Valetudinarij cum vitæ discrimine, quinã dicantur.*

14 *Infirmus quisnã dicatur, ponitur, & qualis esse debet in refutatione fraudulenta, & num. 2. & 19.*

15 *Morbosi, quinam dicantur refertur.*

16 *Refutatio facta à valetudinario dupliciter consideratur circa tempus.*

17 *Refutatio facta à valetudinario tempore, quo non imminebat periculum mortis, nõ præsumitur fraudulenta.*

18 *Regula Cancell. de infirmis resignantibus, non habet locum quando resignatio fit ab infirmo, siue valetudinario, tempore, quo non minabatur mortem secundum præsentem statum.*

19 *Leuis infirmitas facta grauis facit præsumi fraudulentam refutationem factam post superuenientiam grauitatis.*

20 *Infirmitas intelligitur quando est leuis, non autem quando facta est grauis in materia resignationis beneficiorum.*

21 *Regula Cancellariæ Iud. de resignand. benefic. ab infirmis, fuit intellecta generaliter de omni infirmitate.*

22 *Infirmitas in materia præsumendi refutationem factam in fraudem releuij intelligenda est de graui, & nu. 24.*

23 *Infirmitas in quacumq; materia de graui intelligenda est.*

24 *Suspicio fraudandi releuij in refutatione nouiter expenditur, & ponderatur ab authore.*

25 *Refutans constitutus in infirmitate, siuè leui, siuè graui, si moriatur intra viginti dies à die refutationis, præsumitur in fraudem refutasse.*

26 *Pro quartana non pulsatur campana.*

27 *Mors intrà viginti dies superueniens, cur faciat præsumi fraudulẽtam refutationẽ factam ab infirmo.*

28 *Morbi nonnulli intrà longũ tempus mortem inferunt, & refutatio facta ab huiusmodi morbosis præsumitur fraudulenta.*

29 *Infirmitas an fuerit grauis tempore facta refutationis, standum est dictis medicorum.*

30 *Reconualescens quis sit, & qualiter considerandus in materia refutationis.*

31 *Reconualescens ex sententia Aristotelis dicitur sanus, non autem infirmus.*

32 *Refutatio facta à reconualescente non est* pra-

præsumenda fraudulenta.

33 *Regula Cancell. de resignat. benefic. non habet locum in reconualescentibus.*

34 *Refutatio, contemplatione matrimonij de proximo contrahendi, facta à sene, vel ab infirmo, facit cessare præsumptionem fraudis, & remissiuè.*

QVÆSTIO XVIII.

NTER cæteras fraudandi releuij suspiciones circa refutationem, præcipua ista est, quãdo pater, vel alius in
1 infirmitate constitutus refutaret, quòd si postea moriatur, tunc fraudulentam esse refutationem circa releuium dicas ex *tex. in l. filia mea emãcipata egra ff. solut. matrim.* quem tex. ad hoc expendit *Frecc. d. author. 3. nu. 34. vers. 1. quando agnatus*, & pro singulari exornat *Anna singul.* 533. hoc idem firmat *Bammac. in addit. manuscripta ad Andr. de Isern. in d. §. sed & res num. 10. in vers. sed quando omnia donat, posset dici, quod præsumatur fraus* vbi
2 subdit *Bammac.* addendo, ex hoc docuit *Frecc. lib. 2. author. 3.* releuium deberi quando refutatio esset facta in fraudem Baronis, vel fisci, fraus enim præsumitur, quando refutans fuisset grauiter corpore infirmus, vel ad mortem proximus, quia si tunc refutat, præsumitur in fraudem releuij fecisse, vt ea nõ obstãte soluatur releuium argum *tex. in l. filia mea emancipata egra* subdens prò hoc facere *tex. in cap. 2. de renũciat. in 6.* qui tex. est desumptus *ex d. l. filia mea emancipata egra, hæc Bammac. d. loco ad Isern.*

3 Hoc idem videtur firmare alibi nẽpè addens ad *tex. in l. filia mea egra emancipata*, dicens, ex hoc tex. sumpsit caussam *tex. in d. cap. renunciat. in 6.* vbi grauis infirmitas tempore renunciationis est sufficiens, & probabilis
4 fraudis coniectura, Ex ista lege multę colliguntur fraudis coniecturæ, de quibus *Bald. in cap. 1. §. porrò tit. qualiter olim feud. potest alien.* quem non vidi *Rota decis.* 361. in antiquis incipien. *non præsumitur tit. de præsumpt. Anchar. cons.* 430. *incip. fuisset*, & ex hoc *Andr. de Isern. in d. §. sed & res num.* 10. *vers.*
5 *sed etiam*, quando omnia donat pater dici posset, quia fraus præsumitur, & soluetur releuium, quod intellige, vt pra in præcedentibus dictum est, & allegauit *tex. in d. l. omnes §. lucius ff. quæ*
6 *in fraud. credit*, Et alij scribẽtes dicunt, quòd quamuis releuium non debetur quando refutatio fit in proximè successurum, si tamen fieret in fraudem fisci, releuiũ soluere tur, vel idem si in
7 fraudem Baronis concedentis, prout supra dixit idem *Bammacar.* fraus enim præsumitur si fiat refutatio tempore ægrotationis feudatarij, vt quia esset valdè corpore infirmatus, tunc est sufficiens coniectura fraudis, & debetur releuium argum. tex. *d. l. filia mea, Marin. Frecc. d. loco, hæc Bammac. in addit. manuscripta ad tex. d. l. filia mea emancipata egra.*

8 Verum hęc materia latius, & distinctè est exordienda.

Primo, est videndum, de qua infirmitate sunt prædicta intelligenda.

Secundo, in quo gradu infirmitatis refutans debet esse constitutus.

Tertio quantum tempus intercedere debet à die refutationis ad diem mortis refutantis, de quo tertio dicam latè in sequenti quæst.

9 Ad primum, infirmitas est habitus cuiuscũq; corporis cõtrà naturã *l. 1. §. sed sciendum ff. de ædilit. edict. Menoc. lib. 6. præsumpt. 66. num. 7. & de arbitrar. iudic lib. 2. casu 60. num. 10.* habet
10 namque suas species, quidam infirmi, dicuntur valetudinarij, & quidam infirmi. Valetudinarij autem quinam dicuntur? plures adsunt Doctorum sententiæ, quas retulit *Abb. in cap. quoniam frequenter num. 19. tit. vt lite non contex.*

alij.

alijque, prout fuit *Io. Andreas* valetudinarios dixit illos esse, qui sunt infirmi, dum contrà naturam morbo aliquo laborant, quæ opinio obscura est. Alij prout fuit *Innoc.* dixit valetudinatios esse eos, qui propter corporis debilitatem infirmi sunt, sed laborant aliqua febri acuta, quam *Innoc.* sententiam tanquam obscuram, eò quod non intelligit, quid sibi vult dicere, confutat *Menoc. de arbitrar. iudic. lib. 2. cent. 1. casu 60. num. 4.*

11 Qui *Menoc.* vltimam Abbatis sententiam sequitur, & hoc totum Iudicis arbitrio reliquit, prout probauit *Bald. in auth. sed si quis ab aliquo nu. 13. C. de testibus, Luc. de Pen. in l. vnica col. 2. C. de mend. valid. lib. 11. Socc. sen. cons. 243. col. 4. vol. 2.*

12 Altera fuit opinio *Menoc. d. casu 60. nu. 5. vers. 7. hic ergo Iudex*, cui & ego me subscribo, valetudinarios propriè dici illos, qui aliquo longo, & frequēti morbo laborant, qui morbus licet de per se non contineat vitæ periculum, tamen ex superuenienti fluxione, & ex longa agitatione, & cruciatu solent mortem afferre, vt dicit *Menoc.* & eos esse, qui malo corporis habitu, & affectu sępè malè valent, atque ità frequenter ægrotant, & agitantur, ita *Gemin. in cap. 1. de cleric. ægrotant. in 6. Mar. Socc. in d. cap. quoniam frequenter col. 4. vers. 3. declaratur*, prout sunt laborantes podagra *l. podagræ C. qui morbo lib. 10. Angel. in §. item propter aduersam inst. de excusat. tutor.* quæ licet de per se non sit mortalis, tamen ex superflua doloris agitatione, vel cruciatu assiduo, vel noua fluxione ex dolore caussata posset mortem inferre, vel si ad partes superiores vt pectora, & collum ascendat, cui similis est, ille, qui laborat ex febri tertiana, vel quartana, quę licet de per se (vt dicūt medici) non sit mortalis, tamen debilitando, & ex ea continua agitatione fit quotidiana, & solet inferre mortem, & similia prout *Quintil. Mandos. super regul. Cancell. Iudic. regul. 19. quæst. 5. num. 9.* sicut etiam aliq; species valetudinariorum, qui agitantur morbo, sed absque periculo mortis, prout sunt illi, qui laborant sciatica, vel alio morbo, Item valetudinaria dicitur mulier pregnans, & quæ peperit *Menoch. d. loco num. 6.* Alij dicunt, valetudinarij infirmi cubantes, siuè in lecto egrotā-

13 tes, & sunt illi, qui iacent in lecto cum periculo vitæ, vel sine periculo, & propriè sunt illi, qui laborant ex habitu corporis contra naturam *Gomes. ad regul. Cancellar. regul. 5. quæst. 7. col. 14. vers. sed prædicti, & quæst. 9. num. 2. sub tit. de infirmis resignant. infr. viginti dies*, & hi comprehendunt tanquam genus omnes valetudinarios.

14 Vel infirmus dicitur ille, qui intrinsecus morbo aliquo laborat ex humorum excessu caussato *Ripa in tract. de peste in princ. num. 2. & 3.* quæ infirmitas solet esse, vel in toto corpore, prout est febris, vel in parte, vt est dolor in aliqua parte, vel debilitas, *Menoc. d. loco num. 17. Gomes. d. regul. quæst. 11.*

15 *col. 2.* Morbosi sūt, qui sunt affecti aliquo malo corporis affectu, vt puta dolore, tumore, plagis, vel his similibus.

Si ad valetudinarios, qui affecti sūt quodam frequenti, & longo corporis affectu mortē regulariter non minãte, secùs si ex supueniēti fluxione, ut podagra in collum, febre tertiana his similibus, prout dicit *Gomes. d. regul. quæst.*

16 *28. in fine*, tunc distinguo, aut refutatio fit antequam superueniat fluxio minans mortem, aut postquam fluxio

17 superuenit. Primo casu dico, quod refutatio à tali infirmo licitè fieri potest, tanquam, quæ nullam contineat fraudem, eaq; careat, tales enim infirmitates læues sunt, & non lętales *Gomes. d. quæst. 27. l. quæsitum ff. de re iudic. l. qui tertiana ff. de edilit. edict.* istæ enim infirmitates læues sunt, quia licet absque uitæ periculo, tamen sunt longo tempore duraturæ, sed refutatio ad hoc, ut iudicetur fraudulenta,

facta esse debet in infirmitate graui.

Mouet me authoritas Doctorum in simili, in resignatione beneficio-
18 rum, quæ non possunt resignari ab infirmis *c.2. de renunciat.*& adest reg. Cãcell. *sub tit. de infirmis resignantibus*, quę incipit *Item voluit* ubi latè *Ludouic. Gomes. Episcop. Sarnens. q.27. quem sequutus est Quintilian. Mandos. in alia regul. Cancell. iudic. incip. item voluit quaest. 5. nu. 6. in fine vers. & similiter sub eod. tit.* ubi dicit, quod regula, quòd infirmi non possint resignare sua beneficia, non intelligitur de illis, qui sunt constituti in infirmitate læui, ex qua non moriuntur secundum præsentem statum.

19 Quòd si tales leues infirmitates ex longo tempore agitationis, uel aliqua fluxione, uel accidenti fiant graues, hoc casu dicerem, quod refutatio facta tali tempore post superuenictiam grauitatis, tunc in fraudem facta esse uidetur, dum instare uidetur periculũ mortis, hoc mihi suadeo *ex tex. in d. l. filiæ*, ex author. *Bammacar. supra alleg.* tam ad *Frecc. d. loco*, quàm ad *d. l. filiæ egræ*, qui dixit, quòd requiritur grauis infirmitas, & ut grauiter ægrotet refu-
20 tans, quod pariter suadetur ex ijs, quę dicunt *Gomes. ad dictã regul. Cancell. q. 27.* dicens, quod derogatio regulæ facta tempore infirmitatis læuis, non trahitur ad tempus, quo dicta infirmitas facta est grauis, ut quia de quartana febri facta esset tertiana, & sic de graui infirmitate est intelligendum, prout dicit *tex. in d. cap. 2. de renunciat. ibi graui infirmitate detinebatur Mandos. vbi supra.*

Sed adhuc urgeo, infirmitas in hoc casu debet intelligi de omni infirmitate, siue læui siue graui, quia dum DD. in hoc casu de infirmo generaliter loquuti sunt, ergo generaliter intelligẽdi *l. 1. ff. de legat. præstand.* & cum quis in genere loquitur, omnes spes comprehendere videtur *l. si quis earum §. in-*
21 *teremptum ff. de legat. 3.* & ita fuisse intellectam regulam prędictam Cancellariæ de quacunq; infirmitate, siuè graui, siuè leui, testatur *Gomes. ibidem quaest. 28.* & sequitur *Mandos. ibidem quaest. 5. num. 6.* ex quibus uidetur dicendum, quòd in refutatione infirmitas debet considerari in genere de leui, & graui, vt vtroq; casu refutatio non substineatur.

22 Ego verò aliter dicerem, quod de graui tantum infirmitate est intelligenda refutatio fraudulenta releuij, quia & si DD. nostri feudistæ supracitati, & vt refert *Frecc. d. author. 3. num. 34.* de infirmo loquuti sunt, & licet nõ expresserũt de graui, tamen sunt intelligendi secundum legem, & doctrinã, quam allegant, illa enim declarant mentem, & eorum intẽtionem, de quo genere infirmitatis senserunt *Frecc. d. num. 34.* & allegauit *tex. in l. filiæ meæ emancipatæ egrę, & tex. in cap. 2. de renunt. in 6.* quibus in iuribus infirmitas considerata fuit de graui, prout dixit *tex. in d. cap. 2.* ibi *graui infirmitate detinebatur*, quod benè indicauit *Bammacar.* dum de graui infirmitate intellexit, & benè, quia aliàs cessaret pręsum-
23 ptio fraudis, suadet etiam hoc mihi ratio, quia infirmitas semper debet intelligi de graui ita *Philipp. Franch. in d. cap. 2. de renunciat. in 6. Felin. in c. final. de exception. est tex. in l. sed sciendum ff. de edilit. edict. Mandos. d. regul. 19. quaest. 2. nu. 10. de infirm resignant.* Tanto magis, quia sumus in materia releuij, quæ
24 vt dixi, stricta, & contra regulas iuris feudorum ęst, ideo strictè debet fieri interpretatio, & sic debet intelligi de graui, tunc enim verè, & propriè fraus etiam videtur, prout ita intelligendam esse regulam prædictam Cancellariæ refert *Mandos. ibidem quaest. 5. num. 1.*

Sed ego aliter existimo comprehẽ-
25 dendo omnia supra dicta, vt siuè sit infirmus læuis, siuè grauis, si tamen refutans intra vigesimum diem à die refutationis moreretur; adhuc dico refutationem in fraudem considerandam esse, & releuium deberi, & sic sufficit, vt

vt concurrat infirmitas, siuè grauis, siuè læuis, & dum de dicta infirmitate sic infirmatus moriatur refutans intra viginti dierum spatium à die refutationis, sed vide melius, & latius, quæ dicam in sequenti, nam multoties infirmitas incipit esse læuis, & sine periculo, & ita iudicatur à medicis secundum præsentem inspectionem, sed tamen postea ex superuenienti fluxione, vel accidenti fit mortalis, exemplum in quartana, quæ secundum regulas medicorum non iudicatur mortalis, nec grauis infirmitas pròut habetur *ex Franc. de Pisis in suo Antidotar.* & emanauit illud vul-
26 gò dictum pro quartana non pulsatur campana, tamen contrarium contingere aliquando solet, vt ex ætate, cōplexione debili, in sene, & in iuuene malè complessionato talis febris quartana, licet alias non esset mortalis, tamen ex istis accidentibus, siuè malis qualitatibus fit mortalis, hanc considerationē facit *Gomes. ibid. q. 28. in fine.* Quandoq; dum quis ex infirmitate alias læui moritur, signum est, quod ex læui grauis facta est, sufficit enim vt quæcumq; sit infirmitas, dumodo quis moriatur intrà viginti dies, locus suspicioni de fraudando releuij, pròut ita est interpretatus dictam regulam Cācellariæ, *Mandos. ibidem q. 5. nu. 6. circà medium col. pen.* & ità facta isto modo consideratione omnia cōcurrunt, nēpè infirmitas grauis intrà viginti dies dum ex ea mors succedit, & mors intrà legitimū tempus, sed vide quæ dicam in sequenti.

Et hoc tempus viginti dierum, ideò
27 est sic taxatum, quia intrà viginti dies dicunt medici, quod omnes morbi sunt acuti, & mortem afferre solēt, *ex Hippocrat. ita dicit Gabriel. Bergomens. in tract. pestilentia par. 2. fol. 5.* Imò quod non excedunt quartumdecimum diem. Nō
28 tñ excludas, quia sunt aliqui morbi lęthiferi, qui longius durant, & mortem tandem inferunt, quia etiam in istis vi-get præsumptio, dummodo refutans moriatur ex eo morbo, sufficit enim vt ille moriatur ex ipsa infirmitate, qua tenebatur tempore refutationis, dummodo tamen eo tempore lęthiferam esse iudicabatur à medicis, quod si, vt dixi, tēpore refutationis, morbus, siuè infirmitas non erat læthifer, sed læuis, & postea factus grauis, & læthifer, dicas refutationem non esse fraudulentam, quia tūc si elabuntur viginti dies cessat fraus.

In summa non negabo, quod valdè
29 in hoc casu conferrent dicta Medicorum, qui affirmare debent, si tempore factæ refutationis imminebat periculum mortis, vel infirmitas illa erat læthifer, quia si Medici, quorum dictis erat standum in similibus affirmarent, quod tempore refutationis factę, morbus ille erat mortifer, certè dicendum est refutationem fraudulentam.

Sed quid in recouualescente, qui
30 non dicitur infirmus, nec sanus, sed erat medius status inter infirmitatem, & sanitatem, pròut ex Medicorum sententia affirmauit *Mandos. in d. reg. Cancell. in d. q. 5. num. 10.* an refutatio
31 facta tempore reconualescentiæ possit dici facta in fraudem? Respondeo, quod ex sententia *Aristot. poster. prædicament. de oppo.* quem sequitur, & allegat *Mandos. ibi.* non datur medium, & sic recōualescens non dicitur infirmus, sed sanus, & ideo si adhuc esset dubium, cōtrà fiscum esset respondendum, *l. non puto, ff. de iure fisci*, dico, quod in hoc
32 casu cessat præsumptio fraudis, quia cessauit infirmitas, cum & hoc idem
33 affirmauit ibi idem Mandos. quòd regula Cancellariæ de infirmis non resignantibus non habet locum in reconualescentibus.

Sed quid si refutans esset senex (de
34 quo dicam inferius) vel infirmus, adeò vt vigeret præsumptio fraudis, an si refutaret contemplatione matrimonij, vt quia magni, vel magna dos reciperetur per filium, hoc casu cessare præ-

sumptionem fraudandi? dicas ex regula, quòd vna præsumptio tollit alterā, prout est matrimonium, hoc casu dicerem refutationem nō præsumi fraudulentam, si verè matrimonium esset contrahendum, infirmitas enim hoc casu non est consideranda, sed consideranda causa potior, nempè matrimonium, ob quod videtur quòd refutat, nec refert si matrimonium interueniret post infirmi mortem, quia adhuc debet attendi illa causa, licet in tempore suspecto, dummodo causa illa, & sic matrimonium habeat suum effectum, ità ego prò nunc, sed inferiùs latè.

ARGVMENTVM.

A die refutationis factæ ab infirmo ad eius mortem, quantum temporis spatium debet intercedere ad excludendam, vel præsumendam fraudis suspicionem in releuio soluendo consideratur. alij dixerunt propè mortem, quæ declaratur, alij, viginti dies debent intercedere. Author autem considerato vario morborum genere, quorum aliqui intrà modicum tempus, aliqui intrà longum læthiferi esse solent, arbitrarium esse dijudicat.

SVMMARIVM.

1 *Temporis spatium quantum debet intercedere à die refutationis, vsq; ad mortem.*

2 *Franc. de Ponte sententia circa hoc tempus refertur, dicentis propè mortem, & declaratur num. 9.*

3 *Tempus à die refutationis ad mortem variè consideratur.*

4 *Tempus à die refutationis ad mortem ex vario morborum genere arbitrarium esse ex noua authoris sententia, & n. 9.*

5 *Viginti dierum superuiuentiā requiri in refutatione affertur similis decisio in Gallia facta.*

6 *Senex quantum temporis viuere potest, & à lege ei est taxatum.*

7 *Senex dicitur vicinus ad mortem.*

8 *Senex præsumitur à lege quod viuere potest per quinquennium, saltem per annum.*

9 *Verba Franc. de Ponte propè mortem declarantur de quanto temporis spatio intelligenda.*

10 *Refutatio facta à febricitante, vsque ad vigesimumprimū diē præsumitur fraudulenta.*

11 *Refutatio facta à laborāte ex morbo diuturno durante per annū, & mortem, inferentes ex aliquo accidēti intra dictum tempus, si facta est propè dictum accidens præsumitur fraudulenta.*

12 *Refutatio facta tempore pestilentiæ quādo dicatur fraudulenta.*

13 *Pesti infectus non dicitur infirmus.*

14 *Refutatio facta ab infecto pestilentia dicitur fraudulenta intra quatraginta dies.*

15 *Refutatio facta à vulnerato intra quatraginta dies præsumitur fraudulenta.*

QVÆSTIO XIX.

1 Tempus quo superuiuere debet refutatarius post cōtractum refutationis, licet nō nulla in superioribus tetigimus) adhùc distinctè non habemus. Verum dixerunt DD. si refutatio esset facta ab infirmo.

Franc. de Ponte d. tit. de refut. feud. §.
2 4. num. 9. (prout vidi) vnicum tantùm verbum emisit de temporis istius spatio, vt si refutario fieret propè mortē quia tunc esset fraudulenta, vt modò
3 in superiori annui quæstione, sed non expressit vocem illam propè, de quanto temporis spatio sit intelligenda, cū alij viginti dies superuiuere debere refuta-

futantem dixerunt, alij propè mortem,
4 egò verò ex diuerso morborum genere arbitrarium esse iudico, licet & non nulli dixerunt spatium anni, alij quinquennium sufficere.

Quòd viginti dies supuiuere debeat
5 refutans à die factæ refutationis in ipsa infirmitate, hoc dixi supra, ex simili decisione in resignatione beneficij per regulam Cancellariæ iudicum *de Clericis infirmis, non resignantibus, vbi Gomes, & Mandos. in ead. reg. q.* 5. *num.* 7. prout
¶ ita fuisse decisum in Sacerdotio, est .n. dignitas in Gallia, & iure patronatus in Gallia, *vt habetur lib.* 3. *placitorum Curiæ tit.* 2. *decis.* 1. *authore Magistro Aegidio.*

In sene aut, quando refutatio præ
6 sumitur fraudulenta, & quantum temporis spatiũ intercedere debeat à die refutationis ad hoc, vt dicatur propè
7 mortem, cum senex dicatur vicinus ad mortem, *cap. illud* 13. *q.* 2. non autem
8 sunt ità proximi, ut non habeant spem viuendi per quinquennium, ex iuris præsumptione, *Alex. in l. hæreditarium per illum tex. ff. ad l. falcid.* vel saltem senex annum viuere sibi potest polliceri, *vt dicit D. Hieronym. par.* 2. *epistol. tit.* 3. *epist.* 40. *Cicer. de senect. Roman. cons.* 363. *Gomes, in §. item si quis in frau*
9 *dem num.* 25. *instit. de action.* semper quod senes refutãt intra hoc tempus, tunc propè mortem refutasse dicuntur, si à die refutationis prædictum tempus intercedat, & ita declarantur verba illa *D. Franc. de Pont.* in sene propè mortẽ, & nos infrà distinctiùs agemus in q. seq.

Ego verò consideratis varijs morborum generibus, quorum nonnulli mortem inferunt intra breue terminum, alij intrà longum, variè iudicandam esse censeo fraudulentam refutationem.

Sunt quidam morbi, quos Medici
10 vocant acutos, vt est febris, quæ mortifera regulariter est intrà quartumdecimum diem, prout ex sententia Medicorum dixit *Gomes. d. quæst.* 9. *col.* 3. & anceps est vsque ad vigesimum primum, & in istis morbis, refutatio facta intrà dictum tempus fraudulenta præsumitur, si postea moriatur in dicta infirmitate, quia facta est intra fraudulentum tempus, quo existit infirmitas indicans mortem.

Quidam sunt morbi, quos Medici uocant diuturnos, qui durare solent
11 per annum, & plus ut sũt febres quartanæ, & tertianæ, hisque similes, & tũc si intra dictum tempus refutatio fit, certè licet prima facie uideatur, quod non sit fraudulenta iudicanda, tamen quia ex aliquo accidenti fiunt mortales, ut dixi supra, tunc si refutatio fieret propè illud accidens, uel postea, dicendum refutationem esse fraudulentam, quia fieri dicitur intuitu dicti accidentis mortiferi, nulla subsistente caussa ex eadem ratione superius allegata.

12 Sed quid in pestilentia, an refutatio facta tempore pestis dicatur in fraudẽ facta; Respondeas, quod si refutans
13 pesti correptus est, licet alias non dicatur infirmus, adeòut non comprehendatur sub regula Cancellariæ *de infirmis non resignantibus* ut dixit *Gomes. Episcop. Sarnens. d. quæst.* 9. *per totam*,
14 tamen quia imminet periculũ mortis intra breue spatium saltim intrà quinquaginta dies, tunc facta refutatio intrà dictum tempus fraudulenta præsumitur.

15 Quid in uulneratis? idem dicendum, ut si refutatio fieret intra dies suspectos usque ad quatragesimum, de quo uide *Gomes. in d. reg. quæst.* 11. ubi distinguit si post 40. dies uulneratus moriatur ex illo uulnere, uel ex superuenientia fluxionis nouæ, uel accidentis, Quibus diuersorum morborũ consideratis generibus intrà quãtam temporis intercapedinem solẽt inferre mortem, si intrà ipsum tempus suspectum refutatio fiat fraudulenta, etiam præsumenda est.

AR-

procedat etiam in donatione facta immediatè successuro, cui defuncto postea succedit donans, ut annuere uidetur, *Io. Bapt. Thor. in suo compend. decis. Neapol. in verbo releuium fol.* 452. *col.* 2. *cap.* 3. *qui allegat Io. Aloys. Mormil. in consil. vt de successionibus sub num.* 31. qui de hac re, ut ego uidere potui, nullum uerbum facit, sed tantum loquitur in causa Principis Bisiniani refutantis filio, & succedenti ei, quam nos supra retulimus, sed in effectu est uerum, quia ipse dicit ex illa ratione, quia omnis contractus factus cum immediatè successuro resoluitur in refutationem, ut euitetur fraus releuij, de qua re late *D. de Ponte d. tit. de refut. feud.* & nos in præcedenti quæst. & suo loco uberiùs dicemus.

Ex qua ratione declara hanc con-
41 clusionem, ut releuium sit soluendum etiam si pater uendidisset feudum filio immediatè successuro, quoniam pater quando moritur, tunc hæc uenditio resoluitur in simplicem refutationem, *ita Afflict. in cap. imperialem num.* 55. *de probib. feud. alienat. Par. de Put. de reingrat. feud. fol.* 130. *col.* 2. *Bolognet. consf.* 7. *num.* 89. *&* 90. *Anna alleg.* 97. *num.* 6. *& singul.* 569. *Fab. de Anna cons.* 8. *num.* 16. *de Ponte d. tit.* 8. §. 1. *num.* 4. *& nos supra in præcedenti quæst. diximus.*

41 Declara & quartò hanc conclusionem, ut refutans succedens refutatario teneatur ad debita medio tempore contracta per refutatarium, prout de-
¶ cisum refert in causa D. Sueuę Iesualdæ cum Comite Policastri *Vincent. de Franch. d. decis.* 3. *de qua meminit Anna in d. repet. Georg. d. alleg.* 17. *Mormil. d. loco Lanar. d. cons.* 68. *estq; vulgata decisio.*

Declara quinto, ut non solum in
43 patre, & alio refutante masculo procedat, sed etiam si fæmina refutasset feudum filio, & mortuo filio refutatario, mater admittatur ad feuda refutata, exclusa sorore, ex regulis supradi-
¶ ctis, *& ita decisum refert D. de Georgio alleg.* 17. quicquid in contrarium dixerit *Reg. Lanar. d. cons.* 68. contra quem fuit iudicatum, ut refert idem *Georg. in d. allegat.* 17. *num.* 7. *Lyparul. in d. §. sed & res, in verbo contracta.*

Declara sexto, ut refutans succedat
44 refutatario in feudo refutato, non solum exclusa sorore, sed omnibus collateralibus, ita ex sententia *Andr. de Isern. in cap.* 1. *de natur. success. feud.* refert *Io. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. de refut. feud. tit.* 8. *in princip. sub nu.* 36. *post Vinc. de Franch. d. decis.* 3. *Lanar. & Georg. dictis locis.*

Declara septimo, ut pater, uel alius
45 refutans nō succedat refutatario, quādo refutatio esset facta per verbum, omnino, vel nil sibi reseruato, quia hoc casu omnino pater videtur se exclusisse ab eius successione, & tunc succederet collateralis, soror, vel alius proximior de vocatis per legem, vel constitutionem Regni, vel inuestiturę, *vt aduertit idem Lanar. d. cons.* 68. *num.* 6. *Georg. d. alleg.* 17. *num.* 6. *de Ponte de potest. Proreg. tit.* 8. *de refut. feud. num.* 33.
46 *& seq. ad* 36. Ideoq; ego dixi, vt in refutatione omnino, non admittatur refutans, sed alius successor, quia dicta refutatio est realis, sed non personalis, tollens tantum de medio personam ipsius refutantis, quòd si esset realis admitteretur fiscus, quod non est verum, prout declarat doctè, & decisum
¶ refert *Anna in repet. cap.* 1. *de vasall. decrepit. ætat. num.* 71. *cum seq.* vbi *nu.* 71.
47 dicit, quod mens partium in agendo refutationem, illa est, vt admittatur fiscus, finita linea refutātis, *ex Loffred. in c.* 1. *de nat. feud. fol.* 50. *aduertit Anna ibi,*

Declara octauo, vt non solum pro-
48 cedat in patre refutante, sed etiam in auo, & hoc ex verbis illis pragmaticæ, quæ dicit *haueßero fatta refutatione à loro figli, ò altri successori, &c.* ita dicit *Io. Franc. de Ponte d. tit. de refut. feud. nu.* 38. & ego superiùs annui.

Declara nono, etiam si illa perso-
49 na, cui feudum refutaretur, esset filia fæmina, vt adhùc mortua filia, & succeden-

cedente patre debeatur releuium, prò ut decisum refert Reg. *Moles decis. supra allegata.*

ARGVMENTVM.

Refutationem immediatè successuro factam, ex quibus præsumatur esse in fraudem releuij declaratur, quando absque causa omnia feuda refutantur, quod cessat quando ob ingentes nuptias refutantur. Item si post refutationem refutans esset in possessione feudi refutati. Et quid si adesset constitutū.

SVMMARIVM.

1 *Refutatio, vt faciat euitare solutionem releuij debet esse facta bona fide, sincerè, & sine fraude.*

2 *Fraudandi releuij animus præsumitur, quando refutatio fit absq; causa de omnibus feudis.*

3 *Causa potius, quam titulus in refutatione est attendendus.*

4 *Causa vbi est in refutatione, nempè matrimonij, vel alia iusta facit cessare fraudis præsumptionem, & releuium non debetur, & decisiones referuntur num. 5.*

6 *Fraudandi animus cessat etiam si ex pluribus feudis refutasset vnum cum iusta causa.*

7 *Idem si vnicum haberet, & illud refutaret.*

8 *Refutatio fraudulenta præsumitur si post refutationem refutans admisisset delictū dignum priuatione feudi.*

9 *Suspiciones fraudandi, latè remissiuè.*

10 *Refutatio præsumitur fraudulenta si post refutationem refutans esset in possessione feudi, vel non tradita possessione.*
Releuium debetur ob mortem refutantis, qui fuit in possessione feudi etiam post refutationem, sub num. 10.

11 *Constitutum si adesset in refutatione non præsumitur fraudulenta, si vassaltus refutans reperiretur in possessione feudi refutati.*

12 *Laudimium non debetur quando pater donat filio rem emphiteuticam.*

13 *Assensus præstitus super refutatione, vel donatione alias fraudulenta facit cessare fraudem.*

QVÆSTIO XVII.

Efutatio ad hoc, vt releuij solutionem euitet,
1 diximus, quod facta esse debet bonafide, sincerè, non animo fraudandi fiscū, tamen hic quæro distinctè, ex quibus coniecturis potest præsumi animus refutantis, vt velit in fraudem releuij refutationem facere, & vltrà ea, quæ incidenter annuimus supra dico.

In fraudem releuij videtur facta refutatio immediatè successuro, quando
2 absq; causa omnia feuda refutantur, ita ex tex. in l. omnes, §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud. cred. affirmant Andr. de Isern. in §. sed & res col. 2. num. 10. per
3 quos fiat inuest. vbi Feudistæ passim, ratio est, quia in d. cta refutatione causa potiùs est attēdēda quā titulus, vt dicit ibi Andr., Anna allegat. 23. num. 6. & singul. 568. post glo. — tit. 1. glo. 3. nu. 18. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. de refutat. feud. num. 7. Luc. de Penn. in l. quemadmodum num. 6. C. de agricol. & cens. lib. 11. Napod. in consuet. & si testator, in verb. disponere nu. 19. Reg. Reuerterius decis. 13. & 14. par. 5. dicens tunc verè vigere fraudem, quando donatarius, vel refutatarius posset habere feudum refutatum iure successionis, & parer facit vt habeat titulo cōtractus, & præuenit successionem, quòd si donatarius non posset venire ad feudum, nisi ex illa donatione, tunc cessat fraus præsumpta releuij.

Sed

Sed si in tali refutatione omnium
4 feudorum adesset causa, vt quia pater refutaret filio, vt insignes nuptias cōtraheret, vel vt opulentam dotem reciperet, vel ob beneficia, obedientiam, affectionem, reuerentiam, vel aliā iustā causam, hoc casu, quia cessat praesumptio fraudis, tunc hanc refutationem non esse fraudulentam, & releuiū non esse soluendum ob mortem refutantis, censuerunt *Anna d. allegat.* 37. *nu.* 6. *& in repet. rubr. de vassall. decrep. etat. num.* 224. *Franc. de Ponte d. tit. de*
5 *refut. feud. num.* 7. & ita fuisse decisum ¶ in causa Principis Melphiae cum Regio Fisco, *refert idem de Ponte ibidem* §. 4. *num.* 16. *Anna d. singul.* 568. *& de Ponte d. loco*, vbi in alia causa refert ¶ idem fuisse decisum in causa Comitis Synopolis, *Capyc. decis.* 85. & iterum ¶ fuisse decisum in causa Ill. Principis Melphitti ob mortem matris donantis feuda inter viuos, licet effectu prolato post mortem, sed contemplatione matrimonij contrahendi, *refert Reg. Reuerterius decis.* 14. *p.* 5. *Afflict. in d.* §. *sed & res num.* 25. subdens è contrario si plu-
6 ra feuda quis haberet, & vnum tantum refutaret; tunc releuij fraudandi animus non est praesumendus, *& Afflict. sequitur Rosental. d. cap.* 6. *conclus.* 66. *in*
7 *glosell. g.* & idem esse dicunt, si vnum feudum pater haberet, & illud refutaret, *de Ponte d.* §. 4. *nu.* 9. *de refut. feud.*

Secundo, refutatio fraudulenta prae-
8 sumitur si post refutationis contractū, refutans delictum commicteret, per quod veniret feudo priuandus, quod intellige procedere, tā si antè, vel post paucos dies delictum admicteret, *ita habetur ex DD. in l. post contractum, ff. de donat. Capyc. decis.* 150. *idem Bammacar. in addit. manuscripta tam ad Andr. d. loco, quam ad tex. in d. l. filia mea agra, ff. sol. matrim. Luc. de Penn. d. loco vers. quarto*, quod procedit etiam antè accusationem, dūmodo post delictum commissum, *Luc. de Penn. d. loco vers. vigesimo sexto praesumitur*, qui latè de fraudis su-
9 spicione verba facit, & an & quando ex quibus fraus praesumatur, *Napod. in d. consuet. & si testator, in verbo disponere*, ponit multos casus, in quibus fraus p̄sumitur.

Tertio, fraudulenta est praesumēda
10 refutatio facta in fraudum releuij, si post refutationem reperiatur refutans esse in possessione feudi refutati, *ita Luc. de Penn. d. loco vers. quinto, Napod. in d. consuet. in verb. dispone re num.* 20. *ex tex. in l. sicut*, §. *superuacuum, ff. quibus mod. pignus, vel hypoth. soluitur. Dynus in d.* §. *Lucius*, vt quia non esset tradita possessio, *ita Bammacar. in addit. manuscripta ad d. l. filia mea, vbi adducit Io. Cammetium super Clementin. & Barbat. sed non allegat loca.*

Limita tamen haec, si adesset constitutum, quia tunc dicitur possidere no-
11 mine refutatarij, de quo memini vidisse Doctorem hoc asserentem, sed inuen, re non potui ob defectum memoriae, vide tamen *Amat. cons.* 14. *nu.* 12. Idem declara in laudimio, vt non debeatur quādo pater donaret filio rem emphiteuticam, *Crauett. cons.* 215. *n.* 8.

Declara tandem, vt & si alias refu-
13 tatio, siuè donatio feudi immediate successuro facta contineret fraudem, tamen si omnia exptimantur, & Dominus suum praestaret assensum, hoc casu fraus non est praesumenda, quia dum Rex assentit, cognoscit, & illi fit nota causa refutationis, & modus, ideoque scienti non fit fraus, neq; dolus, *l. venditor, & ibi Bald. C. de rescind. vend. l. cum donationis, & ibi Bartol. C. de transactionibus, l. in summa*, §. 1. *ff. de cond. indeb.* ita in contingenti casu considerauit *Reg. Reuerterius d. decis.* 13. *par.* 5. dicens, quod dum Rex assentit tali refutationi nec reseruat sibi releuium, cēsetur remictere, & loquitur in donatione feudi facta illi, qui non erat immediatè ¶ successurus, & fuit decisum non esse soluendum releuium per R. C. S. prò vt etiam annuere videor ego supra q. 16. vers. sed haec intelligas sub n. 16.

A R.

ARGUMENTUM.

Refutatio facta ab infirmo, an præsumenda in fraudem releuij, & quomodo consideretur infirmitas in hac materia, vulgariter tñ intelligitur de graui, distinguũtur infirmitatum genera, alij infirmi, alij valetudinarij, & declaratur qualis debeat esse infirmitas ad hoc, vt fraudulenta præsumatur refutatio, & quantum temporis spatium intercedere debeat à die refutationis ad mortem, in quo authoris sententia in medium profertur de spatio temporis, & quid in reconualescente, & quid in sene.

SUMMARIUM.

1 *INfirmus refutans feudum præsumitur in fraudem releuij refutare.*

2 *Infirmitas grauis, & ad mortem proxima facit præsumi refutationem fraudulentam, & releuium debetur & nu. 7.*

3 *Infirmitas grauis facit renunciationem beneficij præsumi fraudulentam.*

4 *Fraudis coniecturæ permultæ, remissiuè.*

5 *Refutatio omnium feudorum præsumitur fraudulenta, & num. 1.*

6 *Refutatio facta in fraudem Fisci, vel Baronis non excludit releuium.*

8 *Infirmitas circa refutationem ad releuij exclusionem tripliciter declaratur.*

9 *Infirmitas, quid sit ponitur.*

10 *Infirmorum varia sunt genera, & nu. 11. & num. 12.*

11 *Valetudinarius quis dicatur, relinquitur arbitrio iudicis.*

12 *Valetudinarij quinam propriè dicuntur, ponitur ex sententia Menoch. & varia genera proponuntur.*

13 *Valetudinarij cum vitæ discrimine, quinã dicantur.*

14 *Infirmus quisnã dicatur, ponitur, & qualis esse debet in refutatione fraudulenta; & num. 2. & 19.*

15 *Morbosi, quinam dicantur refertur.*

16 *Refutatio facta à valetudinario dupliciter consideratur circa tempus.*

17 *Refutatio facta à valetudinario tempore, quo non imminebat periculum mortis, nõ præsumitur fraudulenta.*

18 *Regula Cancell. de infirmis resignantibus, non habet locum quando resignatio fit ab infirmo, siue valetudinario, tempore, quo non minabatur mortem secundum præsentem statum.*

19 *Leuis infirmitas facta grauis facit præsumi fraudulentam refutationem factam post superuenientiam grauitatis.*

20 *Infirmitas intelligitur quando est leuis, non autem quando facta est grauis in materia resignationis beneficiorum.*

21 *Regula Cancellariæ Iud. de resignand. benefic. ab infirmis, fuit intellecta generaliter de omni infirmitate.*

22 *Infirmitas in materia præsumendi refutationem factam in fraudem releuij intelligenda est de graui, & nu. 24.*

23 *Infirmitas in quacumq; materia de graui intelligenda est.*

24 *Suspicio fraudandi releuij in refutatione nouiter expenditur, & ponderatur ab authore.*

25 *Refutans constitutus in infirmitate, siuè leui, siuè graui, si moriatur intra viginti dies à die refutationis, præsumitur in fraudem refutasse.*

26 *Pro quartana non pulsatur campana.*

27 *Mors intrà viginti dies superueniens, cur faciat præsumi fraudulẽtam refutationẽ factam ab infirmo.*

28 *Morbi nonnulli intrà longũ tempus mortem inferunt, & refutatio facta ab huiusmodi morbosis præsumitur fraudulenta.*

29 *Infirmitas an fuerit grauis tempore factæ refutationis, standum est dictis medicorum.*

30 *Reconualescens quis sit, & qualiter considerandus in materia refutationis.*

31 *Reconualescens ex sententia Aristotelis dicitur sanus, non autem infirmus.*

32 *Refutatio facta à reconualescente non est præ-*

præsumenda fraudulenta.

33 *Regula Cancell. de resignat. benefic. non habet locum in recomualescentibus.*

34 *Refutatio, contemplatione matrimonij de proximo contrahendi, facta à sene, vel ab infirmo, facit cessare præsumptionem fraudis, & remissiuè.*

QVÆSTIO XVIII.

1 NTER cæteras fraudandi releuij suspiciones circa refutationem, præcipua illa est, quãdo pater, vel alius in infirmitate constitutus refutaret, quòd si postea moriatur, tunc fraudulentam esse refutationem circa releuium dicas ex *tex. in l. filiæ meæ emacipatæ egræ ff. solut. matrim.* quem *tex. ad hoc expendit Frecc. d. author.* 3. *nu.* 34. *vers.* 1. *quando agnatus*, & pro singulari exornat *Anna singul.* 533. hoc idem firmat *Bammac. in addit. manuscripta ad Andr. de Isern. in d. §. sed & res num.* 10. *in vers. sed quando omnia donat, posset dici, quod præsumatur fraus* vbi

2 subdit *Bammac.* addendo, ex hoc docuit *Frecc. lib.* 2. *author.* 3. releuium deberi quando refutatio esset facta in fraudem Baronis, vel fisci, fraus enim præsumitur, quando refutans fuisset grauiter corpore infirmus, vel ad mortem proximus, quia si tunc refutar, præsumitur in fraudem releuij fecisse, vt ea nõ obstãte soluatur releuium argum *tex. in l. filiæ meæ emancipatæ egræ* subdens prò hoc facere *tex. in cap.* 2. *de renũciat. in* 6. qui tex. est desumptus *ex d. l. filiæ meæ emancipatæ egræ, hac Bammac. d. loco ad Isern.*

3 Hoc idem videtur firmare alibi nẽpè addens ad *tex. in l. filiæ meæ egræ emancipatæ*, dicens, ex hoc tex. sumpsit caussam *tex. in d. cap. renunciat. in* 6. vbi grauis infirmitas tempore renunciationis est sufficiens, & probabilis

4 fraudis coniectura, Ex ista lege multæ colliguntur fraudis coniecturæ, de quibus *Bald. in cap.* 1. *§. porrò tit. qualiter olim feud. potest alien.* quem non vidi *Rota decis.* 361. in antiquis incipien. *non præsumitur tit. de præsumpt. Anchar. cons.* 430. *incip. fuisset*, & ex hoc *Andr. de Isern. in d. §. sed & res num.* 10. *vers.*

5 *sed etiam*, quando omnia donat pater dici posset, quia fraus præsumitur, & soluetur releuium, quod intellige, vt supra in præcedentibus dictum est, & allegauit *tex. in d. l. omnes §. lucius ff. quæ*

6 *in fraud. credit*, Et alij scribẽtes dicunt, quòd quamuis releuium non debetur quando refutatio fit in proximè successurum, si tamen fieret in fraudem fisci, releuiũ soluere ur, vel idem si in

7 fraudem Baronis concedentis, prout supra dixit idem *Bammacar.* fraus enim præsumitur si fiat refutatio tempore ægrotationis feudatarij, vt quia esset valdè corpore infirmatus, tunc est sufficiens coniectura fraudis, & debetur releuium argum. tex. *d. l. filiæ meæ, Marin. Frecc. d. loco, hac Bammac. in addit. manuscripta ad tex. d. l. filiæ meæ emancipatæ egræ.*

8 Verum hęc materia latius, & distinctè est exordienda.

Primo, est videndum, de qua infirmitate sunt prædicta intelligenda.

Secundo, in quo gradu infirmitatis refutans debet esse constitutus.

Tertio quantum tempus intercedere debet à die refutationis ad diem mortis refutantis, de quo tertio dicam latè in sequenti quæst.

Ad primum, infirmitas est habitus

9 cuiuscũq; corporis cõtrà naturã *l.* 1. *§. sed sciendum ff. de ædilit. edict. Menoc. lib.* 6. *præsumpt.* 66. *num.* 7. *& de arbitrar. iudic lib.* 2. *casu* 60. *num.* 10. habet

10 namque suas species, quidam infirmi, dicuntur valetudinarij, & quidam infirmi. Valetudinarij autem quinam dicuntur? plures adsunt Doctorum sententiæ, quas retulit *Abb. in cap. quoniam frequenter num.* 19. *tit. vt lite non contex.*

alij.

alijque, prout fuit *Io. Andreas* valetudinarios dixit illos esse, qui sunt infirmi, dum contrà naturam morbo aliquo laborant, quæ opinio obscura est. Alij prout fuit *Innoc.* dixit valetudinarios esse eos, qui propter corporis debilitatem infirmi sunt, sed laborant aliqua febri acuta, quam *Innoc* sententiam tanquam obscuram, eò quod non intelligit, quid sibi vult dicere, confutat *Menoc. de arbitrar. iudic. lib. 2. cent. 1. casu 60. num. 4.*

11 Qui *Menoc.* vltimam Abbatis sententiam sequitur, & hoc totum Iudicis arbitrio reliquit, prout probauit *Bald. in auth. sed si quis ab aliquo nu. 13. C. de testibus, Luc. de Pen. in l. vnica col. 2. C. de mend. valid. lib. 11. Socc. sen. cons. 243. col. 4. vol. 2.*

12 Altera fuit opinio *Menoc. d. casu 60. nu. 5. vers. 7. hic ergo Iudex*, cui & ego me subscribo, valetudinarios propriè dici illos, qui aliquo longo, & frequēti morbo laborant, qui morbus licet de per se non contineat vitæ periculum, tamen ex superuenienti fluxione, & ex longa agitatione, & cruciatu solent mortem afferre, vt dicit *Menoc.* & eos esse, qui malo corporis habitu, & affectu sępè malè valent, atque ità frequenter ægrotant, & agitantur, ita *Gemin. in cap. 1. da cleric. ægrotant. in 6. Mar. Socc. in d. cap. quoniam frequenter col. 4. vers. 3. declaratur*, prout sunt laborantes podagra *l. podagræ C. qui morbo lib. 10. Angel. in §. item propter aduersam inst. de excusat. tutor.* quæ licet de per se non sit mortalis, tamen ex superflua doloris agitatione, vel cruciatu assiduo, vel noua fluxissione ex dolore caussata posset mortem inferre, vel si ad partes superiores vt pectora, & collum ascendat, cui similis est, ille, qui laborat ex febri tertiana, vel quartana, quę licet de per se (vt dicūt medici) non sit mortalis, tamen debilitando, & ex ea continua agitatione fit quotidiana, & solet inferre mortem, & similia prout *Quintil. Mandos. super regul. Cancell. Iudic. regul. 19. quæst. 5. num. 9.* sicut etiam aliæ species valetudinariorum, qui agitantur morbo, sed absque periculo mortis, prout sunt illi, qui laborant sciatica, vel alio morbo, Item valetudinaria dicitur mulier pregnans, & quæ pepetit *Menoch. d. loco num. 6.* Alij dicuntur, valetudinarij infirmi cubantes, siuè in lecto egrotā-

13 tes, & sunt illi, qui iacent in lecto cum periculo vitæ, vel sine periculo, & propriè sunt illi, qui laborant ex habitu corporis contra naturam *Gomes. ad regul. Cancellar. regul. 5. quæst. 7. col. 14. vers. sed prædicti, & quæst. 9. num. 2. sub tit. de infirmis resignant. infr. viginti dies*, & hi comprehendunt tanquam genus omnes valetudinarios.

14 Vel infirmus dicitur ille, qui intrinsecus morbo aliquo laborat ex humorum excessu caussato *Ripa in tract. de peste in princ. num. 2. & 3.* quæ infirmitas solet esse, vel in toto corpore, prout est febris, vel in parte, vt est dolor in aliqua parte, vel debilitas, *Menoc. d. loco num. 17. Gomes. d. regul. quæst. 11.*

15 *col. 2.* Morbosi sūt, qui sunt affecti aliquo malo corporis affectu, vtputa dolore, tumore, plagis, vel his similibus.

Si ad valetudinarios, qui affecti sūt quodam frequenti, & longo corporis affectu mortē regulariter non mināre, secùs si ex supueniēti fluxione, ut podagra in collum, febre tertiana his similibus, prout dicit *Gomes. d. regul. quæst.*

16 *28. in fine*, tunc distinguo, aut refutatio fit antequam superueniat fluxio minans mortem, aut postquam fluxio

17 superuenit. Primo casu dico, quod refutatio à tali infirmo licitè fieri potest, tanquam, quæ nullam contineat fraudem, eaq; careat, tales enim infirmitates læues sunt, & non lętales *Gomes. d. quæst. 27. l. quæsitum ff. de re iudic. l. qui tertiana ff. de edilit. edict.* istæ enim infirmitates læues sunt, quia licet absque uitæ periculo, tamen sunt longo tempore duraturæ, sed refutatio ad hoc, ut iudicetur fraudulenta,

facta esse debet in infirmitate graui.

Mouet me authoritas Doctorum in simili, in resignatione beneficio-
18 rum, quæ non possunt resignari ab infirmis *c.2. de renunciat.* & adest reg. Cãcell. *sub tit. de infirmis resignantibus*, quę incipit *Item voluit* ubi latè *Ludouic. Gomes. Episcop. Sarnens. q.27. quem sequutus est Quintilian. Mandos. in alia regul. Cancell. iudic. incip. item voluit quæst. 5. nu. 6. in fine vers. & similiter sub eod. tit.* ubi dicit, quod regula, quòd infirmi non possint resignare sua beneficia, non intelligitur de illis, qui sunt constituti in infirmitate læui, ex qua non moriuntur secundum præsentem statum.

19 Quòd si tales leues infirmitates ex longo tempore agitationis, uel aliqua fluxione, uel accidenti fiant graues, hoc casu dicerem, quod refutatio facta tali tempore post superueniẽtiam grauitatis, tunc in fraudem facta esse uidetur, dum instare uidetur periculũ mortis, hoc mihi suadeo *ex tex. in d. l. filiæ*, ex author. *Bammacar. supra alleg.* tam ad *Frecc. d. loco*, quàm ad *d. l. filiæ egræ*, qui dixit, quòd requiritur grauis infirmitas, & ut grauiter ægrotet refu-
20 tans, quod pariter suadetur ex ijs, quę dicunt *Gomes. ad dictã regul. Cancell. q. 27.* dicens, quod derogatio regulæ facta tempore infirmitatis læuis, non trahitur ad tempus, quo dicta infirmitas facta est grauis, ut quia de quartana febri facta esset tertiana, & sic de graui infirmitate est intelligendum, prout dicit *tex. in d. cap. 2. de renunciat. ibi graui infirmitate detinebatur Mandos. vbi supra.*

Sed adhuc urgeo, infirmitas in hoc casu debet intelligi de omni infirmitate, siue læui siue graui, quia dum DD. in hoc casu de infirmo generaliter loquuti sunt, ergo generaliter intelligẽdi *l. 1. ff. de legat. præstand.* & cum quis in genere loquitur, omnes spes comprehendere videtur *l. si quis earum §. in-*
21 *teremptum ff. de legat. 3.* & ita fuisse intellectam regulam prędictam Cancellariæ de quacunq; infirmitate, siuè graui, siuè leui, testatur *Gomes. ibidem quæst. 28.* & sequitur *Mandos. ibidem quæst. 5. num. 6.* ex quibus uidetur dicendum, quòd in refutatione infirmitas debet considerari in genere de leui, & graui, vt vtroq; casu refutatio non substineatur.

22 Ego verò aliter dicerem, quod de graui tantum infirmitate est intelligenda refutatio fraudulenta releuij, quia & si DD. nostri feudistæ supracitati, & vt refert *Frecc. d. author. 3. num. 34.* de infirmo loquuti sunt, & licet nõ expresserũt de graui, tamen sunt intelligendi secundum legem, & doctrinã, quam allegant, illa enim declarant mentem, & eorum intẽtionem, de quo genere infirmitatis senserunt *Frecc. d. num. 34.* & allegauit *tex. in l. filiæ meæ emancipatæ egrę, & tex. in cap. 2. de renunt. in 6.* quibus in iuribus infirmitas considerata fuit de graui, prout dixit *tex. in d. cap. 2.* ibi *graui infirmitate detinebatur*, quod bene indicauit *Bammacar.* dum de graui infirmitate intellexit, & benè, quia aliàs cessaret pręsum-
23 ptio fraudis, suadet etiam hoc mihi ratio, quia infirmitas semper debet intelligi de graui ita *Philipp. Franch. in d. cap. 2. de renunciat. in 6. Felin. in c. final. de exception. est tex. in l. sed sciendum ff. de edilit. edict. Mandos. d. regul. 19. quæst. 2. nu. 10. de infirm resignant.* Tanto magis, quia sumus in materia releuii, quæ
24 vt dixi, stricta, & contra regulas iuris feudorum est, ideo strictè debet fieri interpretatio, & sic debet intelligi de graui, tunc enim verè, & propriè fraus etiam videtur, prout ita intelligendam esse regulam prædictam Cancellariæ refert *Mandos. ibidem quæst. 5. num. 1.*

Sed ego aliter existimo comprehẽ-
25 dendo omnia supra dicta, vt siuè sit infirmus læuis, siuè grauis, si tamen refutans intra vigesimum diem à die refutationis moreretur; adhuc dico refuationem in farudem considerandam esse, & releuium deberi, & sic sufficit,

vt

vt concurrat infirmitas, siuè grauis, siuè læuis, & dum de dicta infirmitate sic infirmatus moriatur refutans intra viginti dierum spatium à die refutationis, sed vide melius, & latius, quæ dicam in sequenti, nam multoties infirmitas incipit esse læuis, & sine periculo, & ita iudicatur à medicis secundum præsentem inspectionem, sed tamen postea ex superuenienti fluxione, vel accidenti fit mortalis, exemplum in quartana, quæ secundum regulas medicorum non iudicatur mortalis, nec grauis infirmitas pròut habetur *ex Franc. de Pisis in suo Antidotar.* & emanauit illud vul-
26 gò dictum pro quartana non pulsatur campana, tamen contrarium contingere aliquando solet, vt ex ætate, cõplexione debili, in sene, & in iuuene malè complessionato talis febris quartana, licet alias non esset mortalis, tamen ex istis accidentibus, siuè malis qualitatibus fit mortalis, hanc considerationẽ facit *Gomes. ibid. q. 28. in fine.* Quandoq; dum quis ex infirmitate alias læui moritur, signum est, quod ex læui grauis facta est, sufficit enim vt quæcumq; sit infirmitas, dumodo quis moriatur intrà viginti dies, locus suspicioni de fraudandi releuij, pròut ita est interpretatus dictam regulam Cãcellariæ, *Mandos. ibidem q. 5. nu. 6. circà medium col. pen.* & ità facta isto modo consideratione omnia cõcurrunt, nẽpè infirmitas grauis intrà viginti dies dum ex ea mors succedit, & mors intrà legitimũ tempus, sed vide quæ dicam in sequenti.

Et hoc tempus viginti dierum, ideò
27 est sic taxatum, quia intrà viginti dies dicunt medici, quod omnes morbi sunt acuti, & mortem afferre solẽt, *ex Hippocrat. ita dicit Gabriel. Bergomens. in tract. pestilentiæ par. 2. fol. 5.* Imò quod non excedunt quartumdecimum diem. Nõ
28 tñ excludas, quia sunt aliqui morbi lęthiferi, qui longius durant, & mortem tandem inferunt, quia etiam in istis viget præsumptio, dummodo refutans moriatur ex eo morbo, sufficit enim vt ille moriatur ex ipsa infirmitate, qua tenebatur tempore refutationis, dummodo tamen eo tempore lęthiferam esse iudicabatur à medicis, quod si, vt dixi, tẽpore refutationis, morbus, siuè infirmitas non erat læthifer, sed læuis, & postea factus grauis, & læthifer, dicas refutationem non esse fraudulentam, quia tũc si elabuntur viginti dies cessat fraus.

In summa non negabo, quod valdè
29 in hoc casu conferrent dicta Medicorum, qui affirmare debent, si tempore factæ refutationis imminebat periculum mortis, vel infirmitas illa erat læthifer, quia si Medici, quorum dictis erat standum in similibus affirmarent, quod tempore refutationis factę, morbus ille erat mortifer, certè dicendum est refutationem fraudulentam.

Sed quid in recouualescente, qui
30 non dicitur infirmus, nec sanus, sed erat medius status inter infirmitatem, & sanitatem, pròut ex Medicorum sententia affirmauit *Mandos. in d. reg. Cancell. in d. q. 5. num. 10.* an refutatio
31 facta tempore reconualescentiæ possit dici facta in fraudem? Respondeo, quia ex sententia *Aristol. poster. prædicament. de oppo.* quem sequitur, & allegat *Mandos. ibi.* non datur medium, & sic recõualescens non dicitur infirmus, sed sanus, & ideo si adhuc esset dubium, cõtrà fiscum esset respondendum, *l. non puto, ff. de iure fisci,* dico, quod in hoc
32 casu cessat præsumptio fraudis, quia cessauit infirmitas, cum & hoc idem
33 affirmauit ibidem Mandos. quòd regula Cancellariæ de infirmis non resignantibus non habet locum in reconualescentibus.

Sed quid si refutans esset senex (de
34 quo dicam inferius) vel infirmus, adeò vt vigeret præsumptio fraudis, an si refutaret contemplatione matrimonij, vt quia magni, vel magna dos reciperetur per filium, hoc casu cessare præ-

futantem dixerunt, alij propè mortem,
4 egò verò ex diuerso morborum genere arbitrarium esse iudico, licet & non nulli dixerunt spatium anni, alij quinquennium sufficere.

Quòd viginti dies supuiuere debeat
5 refutans à die factæ refutationis in ipsa infirmitate, hoc dixi supra, ex simili decisione in resignatione beneficij per regulam Cancellariæ iudicum *de Clericis infirmis, non resignantibus, vbi Gomes, & Mandos. in ead. reg. q. 5. num. 7.* pròut
¶ ita fuisse decisum in Sacerdotio, est .n. dignitas in Gallia, & iure patronatus in Gallia, *vt habetur lib. 3. placitorum Curiæ tit. 2. decis. 1. authore Magistro Aegidio.*

In sene autẽ, quando refutatio præ-
6 sumitur fraudulenta, & quantum temporis spatiũ intercedere debeat à die refutationis ad hoc, vt dicatur propè
7 mortem, cum senex dicatur vicinus ad mortem, *cap. illud* 13. *q.* 2. non autem
8 sunt ità proximi, ut non habeant spem viuendi per quinquennium, ex iuris præsumptione, *Alex. in l. hæreditarium per illum tex. ff. ad l. falcid.* vel saltem senex annum viuere sibi potest polliceri, *vt dicit D. Hieronym. par. 2. epistol. tit. 3. epist. 40. Cicer. de senect. Roman. cons. 363. Gomes, in §. item si quis in frau-*
9 *dem num. 25. instit. de action.* semper quod senes refutãt intra hoc tempus, tunc propè mortem refutasse dicuntur, si à die refutationis prædictum tempus intercedat, & ita declarantur verba illa *D. Franc. de Pont.* in sene propè mortẽ, & nos infrà distinctiùs agemus in q. seq.

Ego verò consideratis varijs morborum generibus, quorum nonnulli mortem inferunt intra breue terminum, alij intrà longum, variè iudicandam esse censeo fraudulentam refutationem.

Sunt quidam morbi, quos Medici
10 vocant acutos, vt est febris, quæ mortifera regulariter est intrà quartumdecimum diem, prout ex sententia Medicorum dixit *Gomes. d. quæst. 9. col.* 3. & anceps est vsque ad vigesimum primum, & in istis morbis, refutatio facta intrà dictum tempus fraudulenta præsumitur, si postea moriatur in dicta infirmitate, quia facta est intra fraudulentum tempus, quo existit infirmitas indicans mortem.

Quidam sunt morbi, quos Medici uocant diuturnos, qui durare solent
11 per annum, & plus ut sũt febres quartanæ, & tertianæ, hisque similes, & tũc si intra dictum tempus refutatio fit, certè licet prima facie uideatur, quod non sit fraudulenta iudicanda, tamen quia ex aliquo accidenti fiunt mortales, ut dixi supra, tunc si refutatio fieret propè illud accidens, uel postea, dicendum refutationem esse fraudulentam, quia fieri dicitur intuitu dicti accidentis mortiferi, nulla subsistente caussa ex eadem ratione superius allegata.

12 Sed quid in pestilentia, an refutatio facta tempore pestis dicatur in fraudẽ facta; Respondeas, quod si refutans
13 pesti correptus est, licet alias non dicatur infirmus, adeòut non comprehendatur sub regula Cancellariæ *de infirmis non resignantibus* ut dixit *Gomes. Episcop. Sarnens. d. quæst. 9. per totam*,
14 tamen quia imminet periculũ mortis intra breue spatium saltim intrà quinquaginta dies, tunc facta refutatio intrà dictum tempus fraudulenta præsumitur.

15 Quid in uulneratis? idem dicendum, ut si refutatio fieret intra dies suspectos usque ad quatragesimum, de quo uide *Gomes. in d. reg. quæst.* 11. ubi distinguit si post 40. dies uulneratus moriatur ex illo uulnere, uel ex superuenientia fluxionis nouæ, uel accidentis, Quibus diuersorum morborũ consideratis generibus intrà quãtam temporis intercapedinem solẽt inferre mortem, si intrà ipsum tempus suspectum refutatio fiat fraudulenta, etiam præsumenda est.

AR-

ARGVMENTVM.

Senectus an, & quando faciat præsumi refutationem fraudulentam releuij refertur, & quis dicatur senex remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *INfirmus, & senex æquiparantur.*
2 *Regula Cancellariæ procedit in sene decrepitæ ætatis.*
3 *Senex quis dicatur remissiuè ad Menoch.*

QVAESTIO XX.

ET tandem ex supradictis in præcedētibus q̄stionibus indubitati iuris est patrem, vel alium in senectute, vel infirmitate refutātē in fraudem releuij, hoc facere præsumendum dixi in præcedenti, *Franc. de Ponte d.* §. 4. *nu.* 9. *Menoch. de arbitr. Iudic. lib.* 2. *cap.*6. *cent.* 1. *de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.*46.
1 *num.* 212. dicens infirmum,& senem æquiparari, secundum subiectam materiam,quicquid in contrarium in casu dictæ regulæ firmauit *Gomes. d.loco q.*7.
2 *& ibi Mandos. quæst.*4. admictens regulam illam solum procedere in sene decrepitæ ætatis, qui infirmo æquiperatur.

Sed in casu refutationis non dubitarem propter authoritatem *Franc.de Ponte*, sed remanet videre quis dicatur senex,qua de re *Menoch.latè d. præsumpt.* 46. *lib.*6. *& de arbitr. iudic. lib.*2. *cent.* 1. *casu* 59. hęc tantum volui indicare, ne quicquā in materia relinquatur, licet quodamodo superflua iudicantur cum superius nonnulla interlineauimus.

ARGVMENTVM.

Releuium an sit soluendum à successore ob mortem refutantis, qui refutauerit existens in sanitate tempore refutationis,sed mortuus deinde fuit intrà tempus alias fraudulentam, & collatis rationibus concluditur in hoc casu,qn̄ infirmitas eiusque suspicio non aderat tempore refutationis, releuium non esse soluendum.

SVMMARIVM.

1 *REfutatarius an soluat releuium ob mortem refutantis, qui intrà tempus suspectum euenerit, nulla infirmitate existente, Distinguitur nu.* 3.
2 *Mors semper prè oculis habēda est moraliter, & ideò si intrà* 40. *dies euenerit ex accidenti non existente, nec prauiso tempore refutationis, releuium non debetur, & sub nu.* 3. *&* 4.
5 *Resignatio beneficij facta à clerico existente sano tempore resignationis, licet mortuo deinde intrà tempus prohibitum, non præsumitur fraudulenta.*
6 *Resignatio facta tempore infirmitatis à clerico deindè mortuo ex alia superuenienti,tunc dicitur fraudulenta.*
7 *Releuium vt debeatur debet refutans mori ex infirmitate illa, qua tenebatur tēpore refutationis, non autem ex superuenienti, & sub nu.* 8. *&* 9.
8 *Infirmitas læuis tempore refutationis, nō facit præsumi fraudulentam refutationem, licet refutans ex alio superuenienti moriatur.*
9 *Beneficium erectum post gratiam de vacaturo beneficio,non comprehenditur sub gratia, licèt vacatum post gratiam.*
10 *Mors vt faciat actum fraudulentum,debet intelligi illa, quæ prouenit ex infirmitate existente tempore actus.*
11 *Vendens seruum deinde mortuum ex infir-*

firmitate superuenienti non existente tempore venditionis non tenetur redhibitoria.

QVÆSTIO XXI.

IAM vidimus de fraude releuij quę resultat ex refutatione facta ab infirmo uel sene, vel reconualescente, qui intrà pręscriptum tempus secundum uariam morborum speciem
1 moritur, dubitauit quidam Doctor an fraus pręsumenda erit si refutans corpore sanus refutauerit, nulla infirmitatis existente suspicione, & deinde moriatur intrà tempus aliàs suspectū de fraude puta intrà uiginti dies, uel quatraginta, an hoc casu refutatio erit præsumenda fraudulenta releuij, & (refutatione non obstante) soluet refutatarius releuium tempore mortis refutatantis.

Et licet uideatur præsumi fraudulenta, eò quòd interuenit mors intrà præfinitum tempus, quod fraudem indicat, tamen respondi contrariam sententiam amplectendam, uti de iure
1 substentabiliorem, & magis rationi accomodatam, ac proximam, pròut sequentibus medijs apparet.

Primo, & si semper quis uideatur esse proximus ad mortem, quia ex ore Dei habemus, uigilate, & orate, quia qua hora non putatis, Filius hominis
2 ueniet, & ideo semper de morte debemus cogitare uti iam iam nos cōgressura, q̃ facere debemus semper, tamen hoc debet fieri moraliter, quo verò spectat ad actus indifferentes, siuè pro-
3 fanos distinguo, aut consideramus mortem quatenus, quis semper stat in periculo moriendi, Aut consideramus mortem, quatenus quis uerosimiliter est moriturus ex aliquo accidenti, inter quos casus magnum adest discrimen, ut probat *Abbas per illum tex. in cap. de suis in fine de sententia excōmunicat.* si consideramus in primo casu, nēpè periculi, tūc certum est, quod mortaliter tantùm, quis de morte semper cogitare debet; In actibus autem profanis, siuè indifferentibus hoc periculum non consideratur, quia si considerarer effet destruere uniuersum, nul-
4 us enim perpetuitati studeret, & de hoc primo casu nō uidetur loqui, nec debet intelligi communis illa siuè recepta Regnicolarum nostrorum sententia, dicentium, quòd mors refutantis intrà 40. dies à die refutationis faciat præsumi fraudulentā, meritò non potest ad hunc casum sententia Doctorum referri, quia sumus in sano nō
5 imminente morte, siuè periculo, pròut in puncto de beneficio dixit *Ludouic. Gomez ad regul. Cancellar. quæst. 18. vers. sed istis non obstantibus sub tit. de infirmis resignant.* vbi probat in casu fortiori, quòd si clericus esset in periculo euidenti mortis, utpotè tempestatis, uel in alio periculo, & resignaret beneficium, si deinde moreretur intrà uiginti dies, resignatio ualebit, quia sufficit, quòd sit sanus tempore resignationis, dum regula de infirmis resignantibus requirit infirmitatē tempore resignationis, quo tempore, ex statu, in quo erat clericus, non erat infirmitatis.

Estq; tantum verissima hæc doctri-
6 na, quod requiri debet infirmitas tēpore refutationis, & ex illa infirmitate debet mori, quòd resignans si esset in vna infirmitate cōstitutus, & resignaret, sed non moreretur ex ipsa infirmitate, imò sanus fieret, sed postea moreretur ex alia superueniente infirmitate, adhuc beneficium vacabit p resignationem, nō aūt per mortē, ea nimirū ratione, quia quando DD. siuè tex. loquantur de aliquo gesto in infirmitate, ex cuius morte præsumit lex fraudem, debent intelligi de causa prima immediata, & sic de causa finali, nempè de ipsa infirmitate, qua tenebatur

batur tempore refutationis, siuè resignationis, ad quam, & ad quod tempus regula prohibens resignationem habuit respectum, & sic finis prohibēdi, & causa immediata fuit infirmitas, tunc tempore vigens, quòd si alia superuenerit, ad illam superuenientem non habuit respectum, nec considerationem, tanquam non existentē verè, nec in potentia præuidēdi, siuè vt potuisset præuideri, put ità decisum fuisse in resignatione beneficij in vna Compostellana coram D. Gomezio, refert ipse *Gomez. in d. regul. Cancell. q. 11. vers. & ista opinio*, qui sic interpretatur regulam de infirmitate loquentem, vt debeat intelligi de infirmitate existente tempore resignationis, & vt mors inde superueniēs causam habeat immediatam à dicta infirmitate tempore refutationis, non autem vt causam habeat ab alia infirmitate superueniente, & sic correspondet doctrinę
7 supra allegatæ, quod dictio illa, de infirmitate, vt dicunt DD. quod refutans debet mori de illa infirmitate, & sic mors debet immediatè causari ab illa infirmitate existente tempore refutationis, quæ dum non extat in casu nostro, ideò refutatio fraudulenta non est præsumenda.

Estq. tam vera hæc doctrina, quod
8 & si tempore refutationis adesset aliqualis infirmitas, quæ non minatur mortem, tamen si postea superneuisset alia noua infirmitas, non causata ab illa prima infirmitate, adhuc refutatio non deberet pręsumi fraudulēta, quia de infirmitate tunc existente videtur cogitatum, quæ mortem non minabatur, non autem de superueniente, & sic tempus acti gesti debet considerari *ita probant tex. in Clem. fin. de rescriptis, & in cap. ad audientiam, de eccles. ædific. & in cap. quod vero 3. q. 2.* In *cap. fin. de rescriptis*, habetur, quod si Sum. Pont.
9 facit gratiam alicui de beneficio vacaturo, si post gratiam erigatur beneficium, & vacabit, hæc gratia non comprehendit tale beneficium, ea ratione, quia tempore gratię erectum nō erat, sed superuenit, & ideo dispositio tanquam ad quid superueniens, & incogitatum non trahitur, exemplo renunciationis, siuè transactionis, quæ non operatur, nisi in illis rebus, quæ existebant tempore renunciationis, vel de quibus cogitauerunt tempore renunciationis, quòd si aliæ res superuenerint, vel aliæ causæ, tunc simplex renunciatio, siuè transactio nō trahitur ad superuenientes res, & ad incogitata, de quibus partes non cogitauerunt, *l. qui cum tutoribus, ff. de transaction. cum concord.* Sed cum in hoc casu de morte non fuit cogitatum, nec cogitari poterat verosimiliter, dū causa, & sic infirmitas non aderat, ergo doctrina illa de morte refutantis intra 40. dies non est intelligenda, nec trahenda in hoc casu in morte superueniente, quia actus refutationis tempore quo fit, est ab omni suspicione longinquus, dum non adest causa suspicandi fraudem, ergo carere debet effectu, nempè vt iudicetur fraudulenta.

Tantò magis, quia vt diximus supra in principio nostri tractatus, sumus in solutione releuij, quę, vt dixi, abhorret à regulis iuris communis feudalis, & est odiosa, quo casu res, & quæstio, est intelligenda in suis proprijs terminis veris strictè, non autem præsumptiuè, vel interpretatiuè, nec trahenda, ita in simili considerat regulā Cancellarię de infirmo, *Gomez. d. regul. q. 9. vers. prædictis non obstantibus, in fine*, di-
10 cens, quòd cum regula de infirmis resignantibus, loquatur de infirmo, debet intelligi de infirmo verè, & pprie tempore refutationis, & q ex dicta infirmitate resigāns moriatur, alias hęc solutio posset trahi ad casus multos similes, & sic ad multas personas malè se habentes, dicendo esse infirmos, & similes infirmis reluctante regula, quòd solutio releuij non est trahenda ad casum similem, prout supra ex do-

doctrina Andr. de Isern. & aliorum, diximus in principio nostri tractatus solutionem releuij non esse trahendā ad casum similem, sed esse intelligenda ad casu expresso, in quo loquuta est, ideò cum DD. loquuti fuere de morte, intrà quatraginta dies caussata ex infirmitate existente tempore refutationis, meritò non est trahendū ad hunc casum, quia quando ad inualidandum actum lex vult vt concurrāt duo copulatiuè, vel vnū cōsequutiuè alteri, tunc non sufficit concurrere alterum, ex regula vulgata iuris cōmunis, In hac autem releuij solutione DD. considerauerunt infirmitatem tēpore refutationis, & ità sunt intelligendi, & mortem ex dicta infirmitate, prout ità intelligit ius, sed in hoc casu deficit alterum, nēpè infirmitas tēpore refutationis, meritò legis dispositio annullantis actum, vti fraudulentum locum habere non debet.

11 Simile videmus de actione redhibitoria, qua redhibens animal, vel seruum morbo aliquo infectum, tenetur ad prętium actione redhibitoria, vel quanto minoris, tamen ad finem talis actio suum habeat effectum, ac locum, inter alia concludenter probare debet emptor, vt tēpore contractus aderat morbus ille, ex quo animal, vel seruus mortui, vel deteriorati sunt, aliàs si mors, vel deterioratio superuenissent, non ten tenetur venditor, non alia ratione, nisi quia tempus contractus debet attendi, si vel ne morbus, extaret, nā siuè latenter, siuè apparēter, vel inueteratè, tunc enim mortē superuenietem, pręsumit lex, caussam habuisse à morbo illo existēte tempore contractus, siuè latenter, siuè apparenter, ergo idem dicendum in refutatione ad finem iudicandi illam fraudulentā releuij, vt attendamus, si vel nè tempore, quo celebrata fuit, vigebat aliqua infirmitas, vel morbus in refutante, vt eo casu refutatio fraudulenta releuij præsumenda sit, & refutatarius ad soluendum releuium Fisco sit omninò admittendus, hæc sufficit indicasse, si tamen casus euenerit alia meliora præferamus.

ARGUMENTUM.

Releuium an sit soluendum à refutatario in morte refutantis, si refutatio fuerit facta tempore, quo refutās erat sanus, sed benè registrata fuerit tempore, quo erat infirmus ipse refutans, & sic infirmitas non erat tempore refutationis, sed tempore registrationis, dubitatur, & cōiectis hinc inde rationibus concluditur infirmitatem tempore registrationis non nocere, sed sufficere illam non fuisse tempore refutationis.

SUMMARIUM.

1 *Registratio refutationis facta tempore infirmitatis, an valeat dubitatur num. 4. 5. 6. concluditur num. 7. 11. sub num. 13.*

2 *Refutatio absque registratione non obstat quin releuium non debetur.*

3 *Refutatio intrà tempus registrationis dicitur esse in pendenti, & imperfecta, secus post registrationem.*

5 *Consensus superueniens tempore infirmitatis clerici renunciantis non validat renunciationem, sed contrarium statuitur num. 9. declaratur num. 13.*

8 *Infirmitas tempore registrationis non est trahenda ad tempus refutationis.*

10 *Qualitas ad validitatem actus requirentis plura tempora, debet concurrere omni tempore.*

12 *Suspicio fraudis tempore registrationis nō facit fraudulentam rufutationem.*

14 *Matrimonium requirit consensum, & copulam, ex qua accipit perfectionem.*

QUAE-

QVAESTIO XXII.

Mergens à præcedenti hęc est quæstio, vsui quidem, ac in dies facile eueneura, pone ꝙ pater, vel alius existens in sanitate corporis, & mētis,
adeòut nihil penitus potuisset dubitari de infirmitate, refutasset iusta præcedente causa filio suo, vel immediatè
successuro feuda, vel feudū, sed postea
facta refutatione intrà paucos dies pa-
1 ter, vel refutans efficeretur infirmus,
& deinde moreretur, & tempore infirmitatis existentis, vel imminentis registrarat refutationē, an hoc casu talis refutatio posset dici fraudulenta,
adeòut sequuta morte omninò esset
soluendum releuium, nulla habita ratione de refutatione, tanquam in fraudem releuij facta, stante quod mortuus
sit intrà tempus, alias suspectum.

Et quidem valdè dubitationi locus est, talem refutationem fraudulentam esse iudicandam, proindeq. releuium esse soluendum tempore mortis plerà, quæ prò Fisco concludenter faciunt, adeòut me torquent.

Primo, certum est, quod in refuta-
2 tione debemus considerare vnum requisitum principale extrinsecū, à quo refutatio ipsa robur, ac validitatem accipit, & est registratio in quinternionibus Regiæ Cameræ, adeòq; est verum, quod hoc secundum tempus debeat attendi, quod si talis registratio minimè fuerit intrà tempus, tunc refutatio ex dispositione Regiæ Pragm. esset nulla, pròut pragmatica ipsam nullam declarauit, & ideò dicendum est quod refutatio accipit robur, ac validatur ab ipsa registratione, à qua validatur ipsa refutatio, & recipit essentiam, quæ refutatio adeò requirit registrationem, vt tota videatur referri ad tempus registrationis, tamquam ad causam finalem, à qua finem accipit, ac perfectionem, quia finis dat esse rei *l. Iulianus, §. si quis rem, ff. ad exhib.*

In tantùm, quod medio tempore ad
3 registrandum, refutatio dicitur esse in pendenti, nam potest esse, quod non registretur, & tunc vitiabitur, & nulla erit, quod si registretur valida erit, & sic est in pendenti, sed facta registratione, amplius non dicitur pendere, sed perfectum esse, quia antea requirebat illam sollemnitatem extrinsecā, & formalem, quæ poterat fieri, & non fieri. Casus autem validitatis refutationis dependet ab hoc secundo actu, qui si fiat validè, ualida erit refutatio, si autem fiat inualidè, inualida erit refutatio, meritò dicendum est fraudu-
4 lentam esse refutationem, quia registratio, & sic perfectio refutationis est facta à persona alias inhabili ad refutandum, & sic ab infirmo, licet facta sit tempore habili, & sic sanitatis, quia idem est facere actum inualidum tempore habili, & facere actum validum tēpore habili, sed cōferre in tēpus inhabile, pròut est in casu ꝓposito, quia facta est refutatio tempore habili, sed eius finis, & implementum iam reperitur in tempus inhabile collatum.

Secūdo, hoc idem in casu simili videtur dubitare *Ludouic. Gomez. ad reg.*
5 *Cancell. de infirmis resignant. q. 12. num. 2. vers. salutia*, ubi mouet quæstionē, quid si clericus in sanitate constitutus renunciauerit beneficium, sed postea vulneratus, & sic ad mortem proximo datus fuerit consensus tali renunciationi, an hoc casu beneficium vacabit per renunciationem, vel habebit locū regula de infirm. non resignantibus, & dubitat, quia attento fine, idest consensu, qui dat finem, & perfectionem renunciationi, videbatur concludendum in illo casu regulam de infirmis non resignantibus locum habere, stante ꝙ infirmitas iam erat in actu perfectionāre refutationem, & adeo est ve-

rum,

rum quòd ita statuerunt Summi Pontifices Clemẽs Sept. in extrauagan. & Paulus Tertius in alia regula, statuentes, infirmitatem existentem tempore prẽstandi consensus, iustam esse caussam annullandi, & inualidandi talem renunciationem, adeòut beneficium potius dicatur vacare per obitũ, quàm per renũciationem, ita videtur annuere *d. Ludouic. Gomes. d. quæst. 12. in fine, & quæst. 31.*

6 Ista tamen videntur maximopere me torquere, quia certum est, quòd refutans quando est in infirmitate tẽpore registrationis, ideo registrat, quia scit, quòd si non registraret, nulla esset refutatio, & sic in animo habet fraudem, animus enim, & intentio distinguunt maleficia.

7 Sed plura alia sunt, quæ contrariã partem suadent, vti veriorem esse sequendam, vt in tali casu refutationem nullo modo fraudulentam esse iudicãdum sit, & si registrata fuerit in infirmitate.

Primo, iam diximus supra, quòd in materia releuij strictè procedendum est, & verba sunt intelligenda in casu, in quo loquuntur, nec trahenda de vno ad alium, nec similem, vel de vno tempore ad aliud, sed DD. Regnicolæ nostri, nostrorumq; Tribunalium decisiones, iam statuere refutationem fraudulentam esse, quando absfacta est

8 infirmo, tempore refutationis, meritò infirmitas tẽpore registrationis nõ est retrotrahẽda ad tempus refutationis, quo tẽpore requirirur infirmitas, ergò dicendum est, dum DD. & decisiones statuere de infirmitate tempore refutationis, non esse trahendum tempus registrationis ad tempus refutationis, ita deducit *Gomes. in simili ad regul. Cãcellar. de infir. non resignant quæst. 31. col.*

9 *1. vers. concludo*, dicens regulam de infirmis non registrantibus, quæ voluit resignationem non esse validam, quando facta est ab infirmo, vt non habeat locum in infirmo existente in actu consentiendi, quia regula loquitur de resignatione facta est in infirmitate, & non de consensu in infirmitate, meritò dum infirmitas non fuerit rempore refutationis, nihil est cõsiderandum de infirmitate tempore registrationis, quia dum loquitur in vno tempore, non intelligenda in alio.

Secundo, probatur, quòd quando ad esse, siuè ad substantiam alicuius

10 actus, concurrunt plura tempora, & ad validitatem illius actus debet concurrere aliqua qualitas, tunc illa qualitas, debet concurrere omni tempore S. *in extraneis de hæred. qual. & diff.* vbi capacitas hæredis nõ sufficit, quod interueniat tempore acceptationis, & sic aditionis, in quo actu, siuè tẽpore reducitur ad effectum, siuè completur primus actus, & sic institutio facta à testatore, quo casu videbatur dicendum sufficere, quia concurrebat illa qualitas tempore, quo actus perficiebatur, & tamen tex. decidit contrarium, debere concurrere omni tempore, & sic tempore institutionis, mortis, aditionis, ità etiam deducunt *Bald. in cap. constitutus de rescript. Gomes. d. q. 12. vers. quid tenendum, & quæst. 31.*

11 *col. 2. vers. & quia*, Ergo si ad validitatem refutationis requiritur registratio, & sic secundum tempus dans perfectionem actui, & infirmitas annullat refutationem in illa factam, ergò dicendum est, quod deberet concurrere vtroq; tempore, nempè refutationis, & registri, sed in hoc casu concurrit solum tempore registri, non autem refutationis, meritò dicendum refutationem non esse fraudulentam,

12 suspicio enim fraudis fuit considerata tantum tempore refutationis, ideò nõ debet extẽdi in tempus registri, & ita fuisse interpretatam regulam Cancellariæ requirentem infirmitatem in resignatione, & sic non sufficere, quod concurrat infirmitas tempore consensus *Gomes. d. quæst. 12. & 31.*

13 adeò quod fuerunt necessariæ Papales sanctiones declarantes sufficere vt sit locus regulę, quòd infirmitas fuit tempore consensus, licet antè à fuisset semper, & indistinctè decisum sufficere infirmitatem, non fuisse tempore resignationis, vt affirmat *Gomes. d. q. 11. & quæst. 31.*

Ex quibus, iam videntur sublata, quæ in contrarium adducta fuere, Primò, ad primum obiectum pro Regio Fisco, iam responsio apparet ex primo fundamento pro validate refutationis
14 adducto, Imò vlterius dico, quòd licet refutatio accipiat robur ab ipsa registratione, tamen negari nō potest, quin ipsa refutatio iam valida antea fuerit, benè verum, quòd illa registratio est exequutio actus, nam ideo registratur in Regia Camera ad finem, vt fiscus de illa habeat notitiam ad finem vidēdi si, vel nè fraudulēta sit pro exactione releuij, & tunc refutatio exequution ē habet, licet iam antea perfecta erat, quo casu habemus exemplum
15 de matrimonio, qnod de iure ciuili perfectum solo consensu, tamen concubitus dat executionem actui, & non facit matrimonium, quòd antea factum, & perfectum erat per consensum *l. nuptias ff. de reg. iur. cap. licet de translat. Episcop.* & ita censuisse Rotam Romanam sæpè in talibus registrationibus, vt consensus det exequutionem, non autem perfectionem actui resignationis *Gomes. d. quæst. 31. col. 2.* & ita dicendum in tali registratione, vt potius sit exequutio refutationis, quia fiscus, qui poterat prætēdere interesse super feudo refutato, si vel ne poterat refutari, tunc data notitia, & registrara refutatione, tacitè videtur fiscus consentire, vt exequatur talis refutatio, & sic dum est exequutio actus, infirmitas non nocet.

ARGVMENTVM.

Duabus factis refutationibus vna in infirmitate, & registrata intrà pragmaticæ tempus, sed non mortuo refutante intra suspectum tempus, Altera facta in sanitate, sed mortuo refutante intrà tempus ad registrandum, & intrà tempus suspectum de fraude releuij, an hoc casu refutatarius soluere debeat releuinm.

SVMMARIVM.

1 *Releuium an debeatur si duæ essent refutationes, vna tempore infirmitatis, & registrata intrà tempus, & intrà 40. dies, altera in sanitate, sed non adhuc registrata, & intrà 40. dies moreretur refutans, & resoluitur num. 2. 3. & seq. ad unm. 7.*

2 *Refutatio facta ab infirmo dicitur fraudulenta.*

3 *Mors refutantis sequuta intrà 40. dies facit præsumi fraudulentam refutationem.*

4 *Infirmitas refutantis, eiusque mors ex dicta infirmitate faciunt refutationem fraudulentam.*

5 *Resignatio beneficij facta in infirmitate, & morte ex ea sequuta non valet.*

6 *Sola infirmitas non facit præsumi fraudulentam refutationem, sed mors debet etiam sequi, secùs in beneficijs.*

8 *Suspicio mortis durat vsque ad quatraginta dies.*

9 *Infirmitas superueniens non facit fraudulentam refutationem.*

10 *Refutatio quid possit registrari intra quindecim dies post mortem refutantis ponderatur.*

QVAE-

QVAESTIO XXIII.

Nterrogatus quõdã in cõsessu DD. in casu occurrenti, in quadã cõsultatione, Pater in infirmitate cõstitutus refutauerat feudum filio suo,
1 & infirmitate vlterius protracta, adeò ut permulti dies essent effluxi, & iam registrata esset talis refutatio, patre non adhuc mortuo intrà suspectum tempus, quinimmo elapso suspecto tempore pro releuij fraudem. Verum iam in sanitate constitutus pater ter dubitans fortasse de validitate primæ refutationis, de nouo secunda vice refutauit filio feudum, sed non registrara hac secunda refutatione, nec elapso tẽpore suspecto de releuij fraude, mortuus iam pater est, filio iam succedente, nec soluente releuium, Fiscus prætendebat duplicatum releuiũ; Filius autem prætendebat non esse adstrictum ad soluendum vnicum releuium, ideòq; nec ad duplicatum.

Pro parte Regij Fisci ponderabatur.
2 Primo, quod aut filius vellet vti prima refutatione, & dicebat vti factam in infirmitate, & sic tempore inhabili, & postea sequuta morte, quæ videbatur habuisse causam à dicta infirmitate, in qua cõstitutus erat tempore primæ refutationis, ideò fraudulenta est iudicanda, & per consequens ad releuium, non obstante dicta refutatione, hæredem filium esse adstrictum, quo non soluto ad duplicatum.

Si verò vellet vti secunda refutatio-
3 ne, & dicebatur valdè vigere præsumptionem fraudandi releuij, ob mortem sequutam, & præcedentem infirmitatem, ex qua videbatur, quòd causam habuit mors deinde sequuta, stante quod non longum intercedebat temporis spatium, quo casu hęc refutatio duo patiebatur vitia. Primum, quia non erat registrata intrà legitimum tempus. Secundum, quod pater licet non erat mortuus ex præcedenti infirmitate, vt iam constabat, tamen adhuc erat mortuus intrà tempus suspectum, nempè 20. & 40. dies, intrà quod tẽpus ponderabatur pro parte Fisci de facili remansisse aliquam infirmitatis absconditam reliquiam.

Sed ego respondebam, quòd quantum spectabat ad primam refutatione͂, non esse dubitandum, quod in fauore͂ hæredis esset consulendum, quia & si refutatio esset facta in infirmitate, tamen dicebam, vt supra probaui, quòd
4 ad finem, vt refutatio facta ab infirmo censeatur fraudulenta, duo debebant interuenire. Primo, quod refutatio fuerit facta à patre constituto in infirmitate, & quod pater refutans fuerit mortuus ex illa infirmitate, in qua reperiebatur tempore refutationis, vt sat superque præmonuimus alias si esset infirmitas superueniens, & non existens tempore refutationis, nullam affert suspicionem fraudãdi releuium, & ideo dũ pater in casu prædicto præsupponebatur non esse mortuus ex dicta infirmitate, cessat omnino rele-
5 uij fraudandi suspicio, pròut in beneficio videmus, vt omninò concurrãt duo, nempè infirmitas tempore resignationis, & quod resignans sit mortuus ex dicta infirmitate, pròut affirmat, & probat *Gomez. ad regul. Cancell. de infirm. non resignantibus, q.* 12. vbi affert Bullas Papales hoc decidentes.

Nec obstare dicebam, quod aiebat
6 *Gomez. d. loco*, nempè ob solam infirmitatem esse inualidam refutationem, & per consequens ab initio inualidam non validari ex superexistentia sanitatis, & vitæ refutantis, quia dicebam regulam illam procedere, quando ex sola infirmitate inualidabatur refutatio, siuè renunciatio beneficij, sed in casu nostro requiritur, & infirmitas existens tempore refutationis, & mors

sequuta ex dicta infirmitate, adeòut vnum tempus dependat ab altero, & secundũ tempus potest validare illud primum tempus, quod erat in pendenti, pariter inualidare, siuè inualidum iam declarare illud, quod inualidandũ dubitabatur ex hoc secũdo tempore.

In beneficijs autem sufficit sola infirmitas, quia in illis strictius proceditur ob simoniæ crimen, & animæ peccatum.

Et sic concludebam non teneri filiũ
7 ad releuium, quia refutatio non erat inualida, immò & registrata, & omni sollemnitate vallata.

Quoad secundam refutationem distinguebam, aut mors dependebat ex infirmitate illa prima, aut superuenit post lapsum temporis legitimi, intrà quod non præsumebatur refutans mortuus ex dicta infirmitate primo loco existente.

Primo casu dicebam teneri hæredẽ ad releuium, quia aderat infirmitas, siuè longo post tempore, siuè intrà tẽpus suspectum; tempus enim ad nihil aliud inductum, ac præscriptum fuit, nisi an sciendum, quanto tempore infirmitas potest esse mortalis, & secundùm regulas Medicorũ, infirmitas est mortalis vsque ad vigesimum primum diem, vt dixi supra q. 19. sed non per hoc, quod sint elapsi viginti & vnus dies cessat mortis suspicio, quia peri-
8 culum aliquãdo durat vsq; ad 40. dies, & durat semper, quandiù durat infirmitas mortalis, dum itaque ista mors depẽdet ex dicta prima infirmitate, dicendum est omnino releuium esse soluendum, ea ratione, quia militat ratio suspicionis fraudandi releuium.

Secundo casu, quãdo infirmitas est
9 superueniens, & tunc perquiras, quæ dixi supra de infirmitate superuenienti d.q. 19. vt non obstet hęredi, quin non teneatur, nec ad simplex, nec ad duplicatum releuium.

Et hoc casu non obstat, quòd ista
10 refutatio non reperitur registrata intrà quindecim dies, intrà quos mors refutantis intercesserit, sed post mortẽ refutantis fuerit registrata intrà quindecim dies Regiæ pragmaticæ, quia dũ pragmatica non innititur alia ratione, nisi vt innotescant Fisco refutationes intra quindecim dies, ad finem euitandarum fraudum. At verò in hoc casu mors refutantis nullam in medio inducit fraudem, meritò dicendum est mortem non obstare, quia posset registrari post mortem, & registratio talis, post mortem facta proderit refutatario, quia refutatarius habet illã dilationem quindecim dierum ad sui fauorem, eaque potest vti, dum Regia Pragmatica requirit tantum registrationem intrà quindecim dies, non alia de causa, nisi vt innotescant Fisco tales refutationes, ergò si refutatarius notas fecerit Fisco intrà prefinitũ tẽpus, res erit extrà aleam, validaq; erit refutatio, & registratio. Registratio enim non est actus, qui requirat superuiuentiam omnium personarum, nempè refutantis, & sic patris, & refutatarij; sufficit enim vt fiat tempore legitimo, habili, & non suspecto de morte enim refutantis non debet curari, tanquam de casu inopinato quãdo non prouenit ex infirmitate existẽte tempore refutationis, tamen si casus acciderit melius cogitandum.

ARGVMENTVM.

Refutationem factam reseruato vsufructu, vel administratione quando in fraudem releuij factam esse dicatur, & quid in donatione, ponitur quid seruatum vsque ad tempore Frecc. & ad tempora Franc. de Ponte, & quid si refutatio esset facta reseruata facultate disponendi de aliqua quantitate, & actendẽdus est vltimus contractus refutationis simplicis lʒ in primo reseruatus fuisset vsufructus, Et tot quando valeat refutatio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Refutatio reseruato vsufructu, vsque ad tempora Frecc. non fuit habita fraudulenta releuij, sed post Frecc. ad tempora Franciscum de Ponte aliter seruatur.*

2 *Decisiones referuntur tempore Frecc. per quas refutationes, reseruato vsufructu, factas non fuerunt habita pro fraudulentibus.*

3 *Donans feudum, reseruato vsufructu, & administratione, tempore Freccia, non soluebat releuium in morte alterius ex ipsis stante Regio assensu.*

4 *In donatione feudi reseruato vsufructu Reg. Cam. reseruat sibi releuium tempore mortis refutantis, siuè donātis & n. 10.*

5 *Post tempora Frecc. soluitur releuium in in refutatione facta, reseruato vsufructu.*

6 *Assensus Regis, non autem Proregis requiritur in refutatione facta reseruato vsufructu secundum Franc. de Ponte sententiam.*

7 *Refutationes possunt fieri contemplatione matrimonij.*

8 *Refutatio, reseruata potestate disponendi de aliqua quantitate super feudi valore, non excludit integrum releuium, sed fuit iudicatum, deberi quamdam partem.*

9 *Refutatio valet, si primò reseruasset vsumfructum, & deinde in alio contractu refutasset, & vsumfructum, & proprietatem.*

11 *Refutatio reseruato vsufructu, an valeat remissiuè.*

QVÆSTIO XXIV.

1 Non ab re hic censui obseruare dicta per Regnicolas de refutatione feudi facta, reseruato vsufructu, vt quidem vsque ad tempora Frecciæ in donatione feudi facta reseruato vsufructu, fuit seruatum valere, & releuium non deberi tempore
2 mortis donantis, vt in causa D. Catherinæ dela Ratha Comitissę Casertæ, quę donauerat castrum D. Francisco Gambacurta, de qua decisione meminit *Ayell. de iure adohæ num. 80.* qui dicit, quod Franciscus voluntariè soluit releuium, & iterum ipso Freccia patrocinante, fuit decisum in causa
3 cuiusdem nobilis Hydruntini, qui donauerat feudum, quodam reseruato vsufructu, & administratione, dummodo tamen (admittit *Frecc. d. author. nu. 17.*) quod accedat assensus domini, ex quibus licet videbatur Frecc. inclinare, quòd idem esset dicendum, in refu-
4 tatione facta reseruato vsufructu, tamen aliter seruari dicit, per Regiam Cameram, vt tales refutationes non admittantur, & quatenus admittuntur, semper pro Curia seruatur releuiū tempore mortis refutantis soluēdum.

5 Sed post tempora Frecc. vsq; ad tēpora Io. Franc. de Ponte, qui de hac re latè *de potest. Proreg. titul. de refutat. feud.* §. 3. aliter seruari dicit, & video
6 ex *d. Franc. de Ponte*, qui admittit talē refutationem, seruato vsufructu, in Regno non posse fieri cum assensu Proregis, sed opus est asseēsu immediato Regi, ea adductus ratione *ex pragm. vulgo delli noue capi*, prohibente Proregibus assensus præstare, semper quòd diuisio feudi inducitur, quam diuisionem induci autumat ipse Franc. de Ponte; in eo casu, quo dominium vtile diuiditur à proprietate feudi, cum vsusfructus sit pars dominij, vt latè ibi fundat ad num. 7.

6 Declara tamen hæc dicta per *Frāc. de Ponte ibi* §. 3. *num.* 1. tales refutationes reseruato vsufructu posse fieri contemplatione matrimonij, vel cum caussa, vt ipse refert §. 4. *in fine*, & ita fuisse decisum in caussa Principis Melphię cum Comite Sinopolis.

8 Declara secundo, vt valeat refutatio, & integrum releuium non debea-

tur, si refutans refutasset reseruando sibi tantùm limitatam facultatem disponendi de aliqua quantitate super feudis; tunc enim integrum releuium non solbitur, sed fit compositio cum Regia Curia, vt post *Frecc. d. authorit.* 3. *num.* 18. *in fine*, refert fuisse decisum *Regi. de Ponte d. §. 4. num. 6. in fine*; in caussa Ducis Magdalonis, qui donauit omnia feuda filio, reseruata sibi potestate disponendi de ducatis centum mille, in beneficium D. Mariæ Annunciatæ Neapolitanæ pro redemptione suorum peccatorum.

9 Declara tertio, vt valeat refutatio, si primo loco refutans reseruasset sibi vsumfructum, & deinde in alio contractu, facta prius mẽtione de primo eius tenore, refutasset, adempto vsumfructu, & omnia refutasset, prout ita concludere videtur *Vinc. Anna alleg.* 23. *vol.* 1. *& alleg.* 75. *vol.* 2. de quo meminit *de Ponte d. §.* 3. *num.* 2.

10 Ex quibus clarè deducitur, & indubitatè patet, quòd in Regno nostro hodie tales refutationes sine caussa non admittuntur, & si admittuntur præuio Regis assensu, releuium debetur, si in registratione esset esset reseruatum per Regiam Curiam.

Et an valeat refutatio facta de feu-
11 do reseruato vsufructu, sine vel cum assensu Regio, vide quæ latè contra *Camerar.* disputat defendendo Andreã de Isern. *Oct. Bammacar. in cap. beneficium cum vassallo quæst.* 1. *per totum*, vbi plures hinc inde recenset sententias, & concludit.

ARGVMENTVM.

Nouus successor in feudo, an teneatur soluere releuium per suos prædecessores non solutum, & quid si essent plura releu a non soluta; & quid in laudimio, vel censu præterito, affirmarunt & satius erit pro soluente, vt sibi à fisco, vel alio cui soluit, sibi actiones faciet cedere, Item in seruitio feudali, in collectis, & tributis remissiuè.

SVMMARIVM.

1 Nouus successor in feudo, an teneatur soluere releuia non soluta per suos prædecessores dubitatur.

2 *Actio personalis non sequitur possessorem feudi.*

3 *Nouus successor non teneatur soluere census præteritos, quod intellige in Emphiteuta Reipublicæ, secus priuati num. 7.*

4 *Nouus successor in feudo tenetur soluere releuia non soluta.*

5 *Nouus successor in emphiteusim, debet soluere laudimia præterita non soluta.*

6 *Actio pro laudimio hypothecaria est.*

8 *Ementes feuda, & soluentes releuia non soluta, debent sibi cedi facere actionem à fisco contra venditorem.*

9 *Nouus emphiteuta soluens laudimia debet sibi cedi facere actionem contra suos authores venditores.*

10 *Nouus successor in feudo, tenetur soluere seruitia præterita non præstita per suos prædecessores.*

11 *Nouus successor an teneatur soluere canonem, tributa, decimas, cæteraq; onera, non soluta, remissiuè.*

QVÆSTIO XXV.

1 Si feudum alienaretur in extraneũ, vel qs succederet in illo, & releuium nõ esset solutum à suo prædecessore, vel ab illo, à quo caussam nouus successor habet, vel si essẽt plura releuia, an iste nouus successor, vel qui emit teneatur ad soluendum releuia non soluta per suos prædecessores? videtur dicendum, non esse soluenda, cum actio ad releuium tan-

tantum personam videtur adstringere vt supra 1.p.q.7. annui ex Freccia, cæterisq, imò solus primogenitus videtur adstrictus ad illud soluendum, est namque onus personale feudatarij, &
2 nō egreditur ipsius personam, adeòut, alienata re, possessor nō teneatur arg. eorū, quæ dicit *gloss. in l. 3. §. opus ff. de alienat. iudic. mutand. causa fact. Vrsill. ad Afflict. decis. 95. num. 4.* facit quòd non absimile notauit *Guid. Pap. decis.*
3 *9.* affirmans de iure nouum successorē non teneri ad census præteritos, & nō solutos, reddens rationem, ex quo tātum est obligatus ipse primus emphiteuta, cum actio personalis non sequatur fundi possessorem, facta alienatione *l. 1. §. heres ff. ad Trebell. Vrsill. d. decis. 95. num. 1. & 2.* dicens decisionem Guid. Pap. procedere in emphiteuta Reipublicæ, in quo hoc speciale est, secus autem in emphiteusi priuatorū.

Conferunt huic conclusioni, quæ
5 de laudimio scripta sunt, alias per *gloss. in §. 22. glo. 1. num. 139. vers. secundo,* dicentem Dominum non teneri ad faciendam inuestituram vltimo succedenti, nisi prius solutis laudimijs præ-
6 teritis, subditque pro laudimio dari actionem hypotecariam contra nouum successorem, *ità ex Amæd. de Ponte q. 45.* ¶ *laudimial. refert fuisse decisum Franch. decis. 430. Menoc. cons. 297. & 444. Surd. decis. 31. qui latè de hac materia disputat, Hieron. Lauren. decis. Auenion. 122. in fine, Gaspar. Thesaur. decis. Pedem. 75. nu. 3. Io. Bapt. Costa de ratione ratæ q. 112. num. 8. & 9.*

Conferunt secundo, quæ notauit
7 *Afflict. decis. 95. & ibi Vrsill.* concludentes, quòd nouus successor teneatur soluere census, & laudimia præterita, est benè verum aduertendum in casu nostro, quòd hæc cōclusio in Regno nostro tantum sustineri potest, vbi negari non potest, quin hodie releuium non sit onus reale feudi, & quod actio pro illo sit realis, vel personalis in rem scripta, vt diximus d. q. 7. p. 1. licet alias dicendum esset contrarium, cum actio ad releuium personalis sit, vt post alios ibi allegatos, aduertit *Mastrill. d. decis. 112. num. 56.* ex verbis Frecc. dicentis; quod persona feudatarij tantum grauata est ad soluendum releuium.

Aduertendum secūdo est, per illos,
8 qui de nouo succedunt in feudo, quod fortasse pater emisset, & releuia non essent soluta per præteritum possessorem, vt quando soluunt Fisco releuia prædicta non soluta, faciant sibi cedere actiones contra dictos feudatarios,
9 à quibus causam habent, *prout ex l. Modestinus, ff. de solution. ex l. in creditore, ff. de euictiion.* aduertit in solutione laudimiorum præteritorum non solutorum, *Vinc. de Franch. decis. 430. num. 1.* ideò sint cauti tales feudatarij ementes, & soluentes releuia præterita, vt faciant sibi cedere actionem à Fisco, contra dictos creditores, & hoc ad omnes bonū finem, quia possunt agere contra vendentes, maximè quando feudum liberè sinè onere fuisset venditum.

Declara, non solum procedere hanc
10 conclusionem in releuio, sed etiam in seruitio feudali, vt nouus successor teneatur soluere, & præstare seruitia, non præstita per suos prædecessores, à quibus causam habet, *secundum Andr. de Isern. in cap. 1. §. hac edictali, de probib. feud. alien. per Lothar. Frecc. de subfeud. lib. 2. author. 5. num. 13. idem Andr. in cap. 1. §. sed nec alia iustior, quæ sit prima causa benefic. amittend. Afflict. d. decis. 95. num. 4. Lucas de Penna in l. 2. in fine, C. de fund. rei priuat. Mastrill. d. decis. 112. num. 22.*

11 Et in collectis, tributis, decimis, laudimijs, canone, cæterisq; oneribus realibus, dicas hanc etiam procedere conclusionem, *de quibus latè per Afflict. d. decis. 95. vbi Vrsill. Vinc. de Franch. d. decis. 430.* cæteriq; supra allegati, ad quos remitto lectorem.

A R-

ARGVMENTVM.

Successor in feudo ex pacto, & prouidentia, an teneatur soluere releuium ob mortem vltimi decedentis, hesitatur. Negatiua proponitur sententia Frecc. & Bammacarij dubitantium, ex mente Andr. de Iser. Deinde incidenter multifariam differitur, quonam modo, iure, & ratione quis ad feudum ex pacto, & prouidentia succedere dicitur ex dictis per Germanos, Francigenas, & Citramontanos, lateq; verba Isern. (in hærede tantum, releuium mos introduxit) declarantur. Tandem affirmatiua recipitur sententia, releuium esse soluendum, ex author. Frecc. & negatiuam sententiam substentabilem esse proponitur.

SVMMARIVM.

1 *SVccedens in parte altera feudi per ius adcrescendi non tenetur ad releuium ob mortem confeudatarij.*

2 *Succedens in feudo ex pacto, & prouidentia, an teneatur soluere releuium. Feudum ex pacto non dicitur venire ad successorem iure hæreditario, sed ex forma pacti, dicitur primo concessionario succedere.*

3 *Successor in feudo ex pacto, dicitur se referre, vt membrum ad caput, vt riuulus ad fontem num. 4.*

5 *Vti causatum ad causam, siue principium 6. In sinu primi acquirentis dicitur fuisse.*

7 *In pectore primi acquirentis dicitur extasse, & in eius lumbis.*

8 *Successio in feudo ex pacto, respicit semper primum acquirentem, & n. 10. etiam si per mille manus transiret, ibid.*

9 *semper ad primum acquirentem vertit oculos, & in illis fert illũ.*

10 *in veneratione habet primum acquirentem.*

11 *debet habere sanguinem primi acquirentis, quinimmò purissimũ eius sanguinem.*

12 *dicitur venire ad feudũ, vt ex tunc, non autem vt ex nunc.*

13 *dicitur succedere ex vi concessionis, ex vi contractus, siuè stipulationis.*

14 *dicitur succedere ex forma pacti, virtute prima inuestituræ.*

15 *dicitur succedere ex propria vocatione, ex contractu donationis, & ex propria persona.*

16 *dicitur venire, non alio marte, sed proprio, & iure proprio.*

17 *Ius proprium succedẽtis in feudo ex pacto, est radicatum in prima inuestitura.*

10 *Ius proprium succedẽtis in feudo ex pacto velatum erat, nunc per mortem vltimi succedentis discopertum, & ac si nunquã velatum fuisset.*

19 *Feudum ex pacto defertur succedenti, vt quid distinctum ab hæreditate, siuè à massa hæreditatis.*

20 *debetur tanquam quid præcipuum, & ad instar æris alieni debiti adgnatis, vel familiæ.*

21 *debetur ex legali prouidentia constituti, siuè corporis singularis, & antè omnia deducitur.*

22 *Feudum ex pacto non spectat ad partes hæreditarias, licet in hæreditate reperiatur.*

23 *Ius succedendi in feudo ex pacto, competit non à patre, sed à primo acquirente.*

24 *Sententia Bammacar. refertur, dicentis releuium non deberi in feudo ex pacto.*

25 *Andr. de Isern. in §. sed & res num. 9. ponderatur, & num. 27. & 30.40.48. 49. & seq.*

26 *Taxatiua includit casus expressos, alios autem excludit.*

27 *Releuium non debetur, vbi quis succedit ad feudum ex contractu facto inter viuos, vel radicato inter viuos.*

28 *Releuiũ nõ deberi à successore in feudo ex pacto, & prouidentia substinetur, ex Bammac. & Authoris sententia.*

29 *Lex*

QVAESTIO XXVI.

1 Ixit *Marin. Frec. lib. 2. author. 3. num.* 15. quod si feudũ esser cõcessũ pluribus, & vno decedẽte, eius pars accresceret alteri, in qua succederer, quo casu iste, q venit ad dictam partem, non tenetur ad releuium, ea nimirum ratione, quia hoc feudum, siuè eius partem non habet ex successione, vt hæres, sed ex pacto, & contractu, quo casu consuetudo releuij non loquitur, quæ tantum in hærede releuiũ introduxit, *vt dixit Andr. de Isern. in d. §. sed & res nu.* 7.

Ego sumpta occasione ex illis ver-
2 bis Frecc. feudum ex forma concessionis non dicitur obuenire ad alterum, ex reg. iuris, sed ex pacto, & contractu; Quæro dum in feudo ex pacto, & prouidentia, quis non dicitur venire ad illud, uti hæres ultimi morientis, neq; titulo hæreditario, sed ex pacto, & cõtractu concedentis, adeòut primo acquirenti uideatur quis succedere ex forma pacti, *Andr. de Isern. in cap.* 1. *§. hoc quoq; num. 6. de success. feud. Bald. & Martin. Laudens. in cap.* 1. *de eo, qui sibi, & hæredib. suis, Vdalric. Zas. in epit. feud. p. 8. num. 6. Io. Borcholtem de feud. cap. 7. num. 93. Nicol. Intrigliol. de feud. centur. 1. q. 51. num.* 301. ubi alios allegat, & dicitur venire ad illud successor, & se
3 referre dicitur, vt membrum ad caput ità *Io. Consaluus de feud. cap. 8. num.* 17.
4 Et vt i riuulus ad fontem, *Bald. in cap. 1. an adgnat. Marin. Frecc. lib. 3. tit. dẽ different. inter feud. ex pacto, & hæreditarium diff. 9.*

5 *diff.* 9. & vti causatum ad causam, siuè principium suum, *Consaluus d. loco*, & in
6 sinu primi acquirentis dicitur fuisse, *ità Alex. Raudens. cons.* 34. *sub num.* 16. *vol.* 1. *Andr. Knichen de vestitut. paction.*
7 *cap.* 2. *nu.* 78. *p.* 1. siuè in eius pectore extasse dicitur, *ità Io. Alsot. disput. feud. thes.* 8. & in eius lumbis fuisse dicitur, *ità Bernard. Greueus in practicis conclusionibus ad singul. obseru. Gayll. lib.* 2. *conclus.*
8 149. *nu.* 2. Eumq; solum in succedendo respicit, *Bal. in cap.* 1. §. *fin. de success. feud. idem Bald. & Laudens. in cap.* 1. *de eo, qui sibi, & hered. suis, Roland. à Vall.*
9 *cons.* 3. *num.* 9. *vol.* 1. Ad quem semper vertit oculos, *Marin. Frecc. lib.* 3. *de differ. inter feud. ex pacto, & hæreditario, diff.* 9. siuè quem semper fert in oculis, *ità Io. Vvagnerus disput. feudal.* 6. *thes.* 6.
16 Et in veneratione habet, *Io. Alsotus d. disput.* 6. *thes.* 13. semperq; respectum ad illud habet, *Vvagner. d. loco.* Quinimmo & si per mille manus transiret, *Bald. in cap.* 1. *num.* 6. *de feud. Marchiæ, vbi Afflict. num.* 12. *& in cap.* 1. *num.* 5. *si vasall. feud. priuetur. Guliel. Hamelton. de feud. lib.* 2. *c.* 5. *Herman. Vult. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 104. *vers. in hac opinionum*
11 *varietate*. Et sanguinem primi acquirentis habere necesse, quis habet, *vt post alios Vulteus lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 26. *vers. ita igitur hoc omne*. Quinimmo purissimo sanguinis riuulo, *ità Bartholomeus Casentinus de caualcata, & seruit. feudal. cap.* 13. *nu.* 20. *par.* 2. Et succedens di-
12 citur venire, ut ex tunc, non vt ex nũc *Andr. de Isern. in cap.* 1. *num.* 7. *in fin. de inuest. de re alien. fact. Andr. Knich. de vestitur. paction. cap.* 2. *num.* 9. *par.* 1. Et
13 dicitur venire ex vi conuentionis, *Frecc. lib.* 3. *tit. de different. inter feud. ex pacto, & hæredit. diff.* 9. *Curt. cons.* 50. *vol.* 4. Immo vi contractus, *Nicol. Intrigliol. cent.* 1. *q.* 51. *nu.* 149. siuè stipulationis, *Barthol. Camerar. in cap. Imperial.* §. *præ-*
14 *terea ducatus*, vel pacti in inuestitura appositi, *Socc. cons.* 19. *incip. prò decisione vol.* 5. Ex virtute primę inuestituræ, *Iul. Clar. in* §. *feudum q.* 79. *num.* 3. *vers. nam*
15 *& hoc casu*. & ex propria vocatione, *Andr. Knichen de vestitur. paction. cap.* 2. *nu.* 9. Immò ex contractu donationis, & concessionis de per se, *Frecc. d. loco diff.* 1. & ex propria persona, *Paris. cons.* 65. *num.* 26. *vol.* 3. *Philipp. Matthei inter cons. Academiæ Marpurgens. vol.* 3. *cons.*
16 25. *num.* 25. Immò non alio marte, sed proprio; *Andr. Knichen. d. cap.* 2. *num.* 9. Et iure proprio dicitur venire ad feudum, *Andr. Gayll. lib.* 2. *obseru.* 154. Quod
17 ius proprium erat iam ante radicatum in prima inuestitura, *Chacheran. decis.* 1.
18 *nu.* 1. Quod velatum, quasi erat, nunc per mortem uasalli proximè defuncti discopertum, *Frecc. d. loco diff.* 26. Cuius mortis, & uelaminis sublati de causa, habetur illa ratio, ac si nunquã in mundo extitisset, *Frecc. d. loco diff.* 6.

Item feudum ex pacto defertur, ut
19 quid distinctum, & separatum ab hæreditate allodiali, *Decius cons.* 78. *num.* 4. *&* 5. *Cacheran. decis.* 161. *nu.* 10. *cæteriq; passim*; siuè à massa hęreditaria, *ità Andr. Knichen de vestitur. paction. par.* 1.
20 *cap.* 2. *num.* 40. Et debetur tanquam quid præcipuum, *Henrich. à Rosental. cap.* 7. *conclus.* 13. *num.* 10. & debetur tanquam ad instar æris alieni debit., & adgnatis, uel familiæ, *Hartam. Pistor. lib.* 2. *quæst. iuris par.* 2. *q.* 38. *num.* 20. *Rosental. d. cap.* 7. *conclus.* 13. *nn.* 10. *Hubert. Giphanius de iure feud. cap.* 12. *nu.* 6.
21 *vers. quia feudum debetur*, ex legali prouidentia constituti, *Io. Vvagner. disput. feud.* 6. *thesi* 7. siuè corporis cuiusdam singularis, *Io Alsotus disput. feudal.* 7. *thesi* 8. quod ante omnia deducitur *Hartaman. Pistor. d. lib.* 2. *par.* 2. *q.* 38. *num.* 2. *Ludolph. Schrader. de feud. par.* 7. *cap.* 5. *n.* 51. *& seqq. Rosental. d. concl.* 13. *nu.* 10.
22 Et in summa in quantum spectat ad nostram quæstionẽ, feudum ex pacto ad partes hæreditatis minimè spectat, *Alex. Raudens. cons.* 1. *nu.* 142. *lib.* 1. licet in hæreditate reperiatur, *Marin. Frecc. tit. de differen. feud. ex pacto, & prouidẽ-*
23 *tia diff.* 8. Et succedendi ius competit in feudo ex pacto, & prouidentia, non

ex

ex patre, sed à primo acquirente, *Andr. Gayll. lib. 1. obseru. 49. ita Franc. Iacobus à Monte Regali cap. 4. de modo acquir. feud. pater. concl. 4. num. 40.* hisq; similibus, & alijs attributis feudum ex pacto exornatur, de quo feudo ex pacto, & prouidentia permulta eruditè discurrit *Iul. Cæsar. Gallupp. par. 1. sui method. feud. cap. 5.*

Sed vt ad rem, vndè digressus fui
24 redeam, in hac quęstione duas reperio sententias DD. vna quæ dicit non esse soluendum releuium in feudo ex pacto, & prouidentia, altera, esse soluendum. *D. Oct. Bammac. in addit. ad Frecc. d. loco*, in eam inclinauit sententiam, dicēdo releuium non deberi per hæc verba ;| Notes ad hoc verba *Isern. in d. §. sed & res per quos fiat inuestit.* ex cuius dictis colligas cònclusionem, ꝙ releuium non debetur in feudo ex pacto, quia succedens, non vt hæres, neq; titulo hæreditario habet feudum, sed ex pacto, & contractu concedentis, & sic consuetudo, quæ in hærede succedente in feudo releuium introduxit, cessat; hęc Bammac. qui in fine subdit, sed cogitabis, quasi quod hoc absolutè non firmet.

25 Prò qua sententia faciunt verba *Isern. in d. §. sed & res num. 9.* in fine dicentis, quod solutio releuij introducta est in succedente hærede tantū, pondera mecum taxatiuam illam, tantum, ex quibus videtur, quod semper, quod quis ad feudum succedit vt hæres, soluit releuium, sed quando non succedit ad feudum vt hæres, vt in feudo ex pacto, & prouidentia, tunc ratio-
26 ne taxatiuæ, quę alios casus, vltrà expressos, excludere videtur, ideò soluere non debet, quam ponderationē benè detexit Frecc. d. loco dicens, quòd quando feudum ex forma concessionis obuenit alicui, non dicitur obuenire ex reg. iuris, sed ex pacto, vel ex contractu, quo casu consuetudo non loquitur, sed loquitur quando iure successorio regulari, quis admictitur ad feudum, ex quibus vides, quod illa taxatiua tantum includit casum, quādo succeditur vt hęres, & excludit alios casus in quibus non succeditur iure hæreditario.

Vnde idem Bammac. in *addit. ad Isern. in d. §. sed & res num. 7. in fine*, ad illa verba, *in hærede tantum*, dicit, Notes perpetuū, |hæc verba Isern. est enim clauis totius materiæ releuij, ex qua plures terminari possunt quæstiones, & in summa in omnibus contractibus factis inter viuos, vel radicatis inter viuos, ex quorum viribus feuda vadūt ad filios, & non tamquam hæredes, titulo hæreditario, & successorio, sed particulari ex pacto, vel contractu, tūc releuium non debetur, ratio assignatur ab Isern. hìc, quia in succedente hærede tantū solutionem releuij mos introduxit. Hæc Bammac. ibi ad Iser.

Ego verò sententiam Bammac. se-
28 quendo (licet contrariū referat Frec. loco inferius allegando) dico, iure, & ratione substineri posse, vt succedens in feudo ex pacto, & prouidentia releuium soluere non teneatur. Tum primo sic argumentando, releuij solutio odiosa est, contra iuris communis feudorum regulas, vt supra docuimus, sed in odiosis stricta facienda est interpre-
29 tatio, adeòut in illo casu, in quo lex illa odiosa loquitur, est intelligenda, & in illo nos loqui debemus, nec aliter casum illum, ad alium casum extendere debemus, *ità Rosental. d. concl. 66.*
30 *num. 6. cap. 6.* adeòut casum omissum, & & nos debemus omictere, vulgat s iuribus, sed consuetudo releuij loquuta, & introducta fuit in hærede succedēte tantum, vt dixit *Andr. de Isern. d. nu. 7. & 9.* Ergo dicendum est non habere locum in illo, qui succedit, non vt hæres, sed ex pacto, & prouidentia concedentis, & concessionarij, vide quæ dicam infra q. 28. vers. non tamen erit inferendum.

Quàm consequentiam probo, quia succedens ex pacto, non dicitur pro-

priè

priè succedere, quia non defertur feu-
dũ (vt dixi) ex regula feudi sed ex pro-
uidentia pacti, vt ait *Frecc. d. num.* 15.
& nos modò annuimus, consuetudo
autem loquuta fuit in succedente hæ-
rede tantum, & sic in casu proprio, er-
gò non est trahenda ad casum impro-
prium.
Tum secundo, quia in specie hoc
31 firmauit Frecc. d. loco paulò inferiùs,
quod ideò feudum ex pacto, & proui-
dentia ob delictum feudatarii, non
vadit ad Dominum, sed ad vocatum
32 per pactum, *Frecc. d. loco col.* 1. secus in
hæreditario, quod vadit ad Dominũ,
de quo *Nicol. Intrigliol. cent.* 1. *q.* 5 1. *nu.*
28. *& seq. Rosental. cap.* 7. *conclus.* 20. *Vl-
daric. Zas. de feud. par.* x. §. *nunc ad se-
cundum, Thom. de Marin. de generib. feud.
tit.* 2. *nu.* 86. *&* 60. *Carol. à Kircheberg.
in suo discursu de feud. ex pacto, & proui-
dentia cap.* 5. *num.* 95. cæteriq; quia ip-
33 se non est verus possessor, & feudum
transfertur in ipsum non ex successio-
ne vltimis decedentis, *Caphal. cons.* 4.
nu. 43. *lib.* 1. sed propter eius mortem
de primo concessionario ad ipsũ trans-
fertur ex pacto, ideò infert Frecc. ibi
34 quod releuium soluere non debet, eò
quòd non succedit verè iure regulari
feudorum, sed ex pacto, & prouiden-
tia primi acquirentis, *Isern. in cap.* 1. §.
sciendum num. 5. *de feud. cognit. Frecc. de
different. feud. ex pacto diff.* 33. *Rosental.
de feud. tit. de success. ex tex. cap.* 7. *con-
clus.* x. *nu.* 8. *& Frecc. d. author.* 3. *post Ty-
raquell. Paul. de Castr. Cassaneum, Ruin.
Bald. cæterosq; allegat ab Isern.*
Et si quis vellet dicere, quod suc-
35 cedit ad similitudinem, vel quod suc-
cessio ex pacto similis est successioni
hæreditariæ, quod est falsum, *vt
Afflict. in cap.* 1. *num.* 7. *de capit. Corrad.*
36 adhuc dico, quod dicta consuetudo
non est intelligenda, & trahenda ad
casum similem, vt dicit *Frecc. ibidem
Isern. in cap.* 1. §. *in ostenditÿs nu.* 15. *circa
principium de capitul. Corrad.* subdens
Isern. nec esse trahendum, etiã si esset
37 idemptitas rationis, & dat exemplum,
vt si gabella soluenda sit de plaustro
vini, non est soluenda de plaustro olei,
licet ratio soluendæ gabellæ esset tan-
tum in plaustro, non autem in vino, vbi
38 allegat iura. Insuper alia rõne potissi-
ma, quia quando feudum conceditur
sub pacto, & prouidentia, adicitur natu-
ra feudi alterari, & alteram assumere
ex forma pacti, quod apponitur, & se-
cundum illud regulari debet, quippe
limitat, vel explicat successionem, ad
quã, vt quis admittatur, sufficit vt ha-
beat qualitates requisitas in pacto,
quo casu vocatus, licet non veniat ad
feudum post mortem vltimi possiden-
tis, tamen quia mors est causa, vt ipse
capiat feudum, non autem regularis
successio (vt supra annui) quæ per pa-
39 ctum alterata est, sed in hoc casu rele-
uii, attendi debet rei natura. ex qua
oritur actio, nempè ipsa successio hæ-
reditatis, sed mutata natura feudi, seu
alterata per pactum, & prouidentiam
concedentis, *tunc dicit Frecc. ibid. d. col.*
1. *circa finem fol.* 318. quod transfertur
in aliam speciem successionis, quæ nõ
requirit, vt quis sit hæres vltimi dece-
dentis, ergò cũ sit alia species succes-
sionis nõ potest nasci actio ad releuiũ,
quæ tantum nascitur in succedẽte hæ-
rede, vt dixit *Isern. ibi d.* §. *sed & res.*
Conferunt, quę dixi de feudo reca-
40 duto Regi per mortẽ Titii, & alteri in
dicto casu mortis concesso, vt inuesti-
tus succedens per mortẽ Titii, non te-
neatur soluere releuium, ea potissima
ratione, quia inuestitus uenit ad feu-
dum, non ut hęres Titii, sed ex pacto,
& concessione facta à Domino, & sic
ex contractu radicato inter uiuos, ꝙ
idem dicendũ uidetur in casu nostro,
in quo quis uenit ad feudum propter
mortem, non ut hæres succedens ulti-
mo decedenti, sed uenit ex prouiden-
tia, & pacto primi acquirentis vti uo-
catus per inuestituram, & nõ uti hęres,
& proximior ultimi decedentis, sed uti
habens qualitatem succedendi per le-
gem

gem inuestituræ appositam,& sic dum in feudo ex pacto, & prouidentia quis
41 non dicitur venire, vt hæres, meritò consuetudo releuij soluendi, non est intelligenda in eo,cum in hærede tantū loquuta sit, & hoc casu dicit *Frecc. d.loco nu.* 15. *propè num.* 16. quòd cum non sit clarum illud deberi,dum in hęrede tantum consuetudo introduxit, sequitur, quod & nos nec inducere
42 debemus, imò quod magis est fauere debemus libertati, & propitius ad absoluēdum, nec noua onera imponere, & dum in hoc casu quid certi habere non possumus,tunc consuetudo à lege interpretatur, vt de vno casu ad alium sibi similem non fiat extentio,& cum omissum sit, non debet suppleri in dānum alterius, meritò cum in feudo ex ex pacto,& prouidentia nihil certi habeamus per consuetudinem, sequitur, quod omisit casum hunc, cum prorsus contraria sint feuda ex pacto, & hæreditaria, vt suo diximus loco, & per DD *in cap.* 1.*an agnat Frecc.num.* 15.per totam illam intercapedinem,& alia, vt per eum, quæ in specie videntur facere ad casum nostrum, ergo de contrario ad contrarium non est trahenda.

Sed huic, quam fundauimus, sententię, nimis videtur obstare vna difficultas,
43 cultas, & est, quod succedens ex pacto, & prouidentia per mortem vltimi decedentis tenetur petere inuestiturā, sed releuium debetur propter renouationem inuestituræ, vt supra diximus, quia respondetur, q multi sunt casus, in quibus petitur inuestitura, & non soluitur releuium, vt in feudo empto vbi succeditur ex contractu, vt supra diximus, & in refutatione immediatè successuro &c. & sic non est bona difficultas.

Sed alia est difficultas, quæ magis
44 stringit,& obstare videtur, quia iste vocatus ex pacto ad feudum post mortem per inuestituram dixit *Roland. à Vall. conf.* 40. *num.* 10. *vol.* 4. dicitur succedere in feudo etiam repudiata hæreditate vniuersali, quia satis est, q sit hæres feudalis, & sic in dicto feudo succedat,quo casu, cum sit hæres in feudo verificantur verba Isern. quod in successore hærede tantum consuetudo releuium induxit.

Cui secundæ difficultati, quæ me trepidare facit ab opinione Bammac.
45 adhuc respondetur vltra ea, quæ diximus supra si debeatur releuiū de feudo legato cū assensu, dicas quod dicta Roland.à Vall.sunt contrà omnes feudorum regulas, dictantes quod in feudo ex pacto, quis non venit vt hęres, sed ex pacto,vt in spē apertis tibiis dixit post cæteros *Laurent.Syluan.de feud. recognit. quæst.* 79. *num.* 3. *ex tex. in l.an vitium* §. *ex facto ff. de diuers. temp. præ-*
46 *scription.* vel si admitteremus, quod esset hæres,tunc esset intelligendum, non vt hæres vltimi decedētis,sed primis acquirentis, vt dicit *Horat. Montanus loco allegando*, cui succedere dicitur,vt supra dixi, & hoc concedendum puto, quo casu deficit essentia releuij, quę est medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur,& primus acquirens non est mortuus in illo anno, sed ante,ergo releuium non debetur.

47 Ex quibus dubia videtur huius altercationis decisio, in qua ego fateor, quod nisi haberem authoritates *Frecc. & Bammacar.* non recederem in iudicando à contraria,ut succedens in feudo ex pacto soluat releuium,quia sub-
48 stentabilis erat, in ea enim concurrit mors feudatarij, petitio inuestituræ, recognitio,& successio,quæ requiruntur in solutione releuij, & licet non concurrat illa ultima qualitas, nempè hæredis,sufficit ut cōcurrat maior pars requisitorum, licet aliquo modo talis succedens posset dici succedere,ut hęres primi acquirentis; Et quia magis
49 frequens est ista successio hæreditario iure, meritò cum leges adaptantur ad ea,quæ frequentius accidunt, ideò loquuta fuit de casu isto, tāquam de frequentiori,ergo non est dicendū,quod

casus in feudo ex pacto succedendi, nõ est sub ea comprehensus, cui considerationi, & si uideantur adhuc obstare uerba illa Iser. in hærede tantum, qui loquitur limitatè,& taxatiuè,ex rationibus,& dictis Frecc.& Bammacar. locis supra allegatis,Tamen,dum adhuc essẽ anceps,inter legẽdo accurrit mihi *Frecciæ locus lib. 3. de subfeud. tit. de diff. inter feud. ex pact.& prouid.diff. 29.*
50 qui immemor eorum, quæ dixit(contra solitum suum) in dicto loco *auth. 3.* dicit quod vbi feudum est ex pacto,& prouidentia successor infra annum, & diem petet renouationẽ inuestituræ, vt *in cap. 1. quo temp. miles*,Et in Regno soluet releuium ex more,pro obtinenda renouatione inuestituræ, ergo soluet releuium &c. ex quibus videtur, quod sit sopita hæc quæstio ex authoritate Frecciæ hoc in ultimo loco, qui contrarium uidetur admictere, quod contrarium esset de iure tenendum in feudo ex pacto, & prouidentia, & postea gauisus sum maximè, quod ædita est repetitio aurea *in cap. Imperialem præcitati d.Horatij Montani, qui in d. §. præterea num.* 48. affirmatiuam, quam ego naturali ratione,& iudicio adductus indicaui,vt ex feudo, & pacto solui debeat releuiũ,ijs adductus rationibus, licet parum intricatè loquatur, sed ego eius mentem subitò percepi, Primo dicit ipse exemplo prælati, donatarij, & alterius, qui venit ad feudũ ex cõtractu;Prælatus enim non soluit, quia ad ipsum non vadit dominium, sed administratio,nec ementes,vel donatarij,quia ipsi nõ succedunt ob mortem,ergò soli succedentes(vt mos est) debent soluere releuiũ,quando tamen in eis transfertur dominium ob mortem,quia etiam filij, donatarij tamen patris, nec soluunt releuium ob patris mortem, sufficit enim,dicit ipse, quod transferatur dominium post mortem, siuè ille,in quem transfertur,sit hęres, vt in feudo hæreditario,siuè successor, vt in feudo ex pacto, quia vtroq; casu debetur releuium,ea ratione, nam adhuc in feudo ex pacto vltimus successor dicituresse hæres saltem primi acquirentis, cuius respectu dicitur habere qualitatem hæreditariam.

Et tacitè videtur respondere ad dicta Andr. & Frecciæ,& Bammacar. dicentium, quod successor in feudo ex pacto non venit vt hæres, sed ex contractu, & sic ex pacto primi acquirentis, dicens, quòd hæc ratio extrinsecè militat in feudo hæreditario, in eo .n. versatur prouidentia acquirentis, qui prouidet suis descendentibus, & prouidentia dantis, vt dixi, non autem intrinsecè, quia aliàs contineret duas naturas contrarias.

Sed adhuc dubito, quia verba Andr. Iser. dicentis in hærede tantum, & vbi hæreditario iure succeditur mos releuiũ introduxit obstant, cogita tũ, quia habes hinc inde rationes, & authoritates, Quid autem in iudicando sentirem si casus occurreret, Deus videbit.

Et rationes Horatii Montani, licet sint subtiles,& argutes, non tollũt, nec diruũt verba Andr. sic semper obseruata in hærede, vbi hæreditario iure succeditur,nisi tamẽ dicas sufficere, vt concurrat maior pars requisitorum, nempè mors vltimi possessoris, petitio Inuestituræ,eiusq; renouatio, hæc sufficiunt pro resolutione istius quæstionis, Et quando incipiat currere tempus ad petendam inuestituram in feudo ex pacto, & prouidentia dicam infra quæst. 31. par. 5.

ARGVMENTVM.

De feudo possesso per Vniuersitatem, vel Societatem,Collegium,aliauè loca, quid statuendum circa solutionem releuij,stante quod nunquam, & perrarò deficiunt, confertur,quòd tenentur pete-

petere eorũ administrationes inuestiturã, Et Vasalli Vniuersitatũ, & Collegiorũ tenentur seruire eorum administratoribus, Negatiua refertur sententia de iure, vt non soluant Vniuersitates, licet sit contrarium receptum, vt singulis quindecim annis soluant, itemque duplicatum releuium in suo casu soluet, nisi culpa non daesset.

SVMMARIVM.

1 *INuestitura de feudo possesso per Ecclesiã, Vniuersitatem, vel Collegia debet peti per Rectorẽ, Syndicũ, vel Aeconomiũ.*

2 *Vassallus Vniuersitatis, Collegij, vel Ecclesiæ tenetur tantum seruire Syndico, Aeconomo, vel Rectori.*

3 *Non singulorum, sed Reipublica libertus, dicitur esse libertus.*

4 *Vniuersitates an teneantur soluere releuiũ dubitatur, negatiuè concluditur num. 6.*

5 *Vniuersitas non tenetur soluere releuium quando Syndicus deserit officium, & succedit alter in illo.*

7 *Vniuersitates hodie in Regno nostro Neapolitano soluunt releuium singulis quibusq; quindecim annis.*

8 *Feudum dum venditur, vel conceditur Vniuersitati, bodie in Regno nostro apponitur clausula de stilo Caucellariæ, quòd soluant releuium singulis quindecim annis.*

9 *Vniuersitas si tempore præfinito non soluit releuium, tunc duplicati pœnam subibit.*

10 *Quod intellige si dolo, vel culpa non solueret.*

QVAESTIO XXVII.

1 Niuersitates, Collegia, Ecclesias, hisq; similia loca, & personæ, possidere iam uidemus feuda, eorumq; inuestitura à Domino, à quo feuda tenent, Syndici, Rectores, Administratores, Aeconomi, hisq; similes eorum officiales inuestituram petere tenentur ita *Henrich. à Rosental. cap. 6. conclus. 63. nu. 3. tit. quibus mod.*
2 *feud. acquir.* licet è cõtrà vassallus Vniuersitatis non tenetur seruire singulis de Vniuersitate, vel Collegio, sed tantum Syndico, vel Rectori, vel Aeconomo, vel eius principali administratori, *ità Iacob. de Ardizon. in sua summ. Rub. vtrum vasallus alicuius Vniuersitatis cap. 63. Andr. de Isern. in cap. omnes num. 6. si de feud. defunct. vbi Præposit. num. 4. in fine, Martin. Laudens. nu. 11. Afflict. num. 29. Aluar. in cap. 1. §. præterea Ducatus de probib. feud. alienat. per Federic. vbi Præposit. num. 6. Blanc. in Epit. feud. lib. 2. cap. 1. nu. 19. Vdalric. Zas. par. 7. num. 53. Bartol. Chassan. in consuet. Burgund. tit. dez fiedz Rub. 3. §. 7. num. 5. in princip. Ludolph. Scrader. p.*
3 *6. cap. 5. num. 11.* Est namque huius dicti ratio, quia nõ est singulorũ libertus, sed Respublica honorem habere debet à liberto *l. sed si hac lege §. qui ma numictitur ff. de in ius vocand.* prout etiã suo loco dicemus, illis enim seruiendum, quibus fidelitatis iuramentum præstatur.

4 Et quia Vniuersitates, cæteraque loca supradicta, nunquam, & perrarò moriuntur, siue pereunt, videbatur, quod Dominus perpetuò releuium habere nõ possit, imò illo priuaretur, dum mors nunquam interueniret, per consequens releuium non deberetur, *Frecc. d. author. 3. nu. 41.* quia (vt iam toties dixi) ab hærede tantum soluendum est releuium, & casu, quo Vniuersitas deperiret, adhuc succederet Rex in dicto feudo, tanquam dominus directus, dum nullus extat successor, & hoc casu neque releuium haberet, cum res sua nemini seruiat.

5 Nec potest dici, vt ait *Frecc. d. auth. num. 15. circà medium col. 2.* quòd de feudo possesso per Vniuersitatẽ, aliaque supradicta loca esset soluendum releuium, quando vnus Syndicus, siuè

uè Rector subrogatur, & eligitur in locum alterius, tùm quia esset quodã onus de continuò singulis annis, tùm quia illa dicitur subrogatio, & electio vnius in locum alterius, & non dicitur mors, sed releuij consuetudo in morte feudatarij loquuta est in hærede, ideo hunc casum videtur omissum per consuetudinem, dum de eo non fuit loquuta, & hoc ita debere procete de iure, Rex enim cõcedendo feuda dictis locis, sciens ea nunquam deperitura, & saltim raro videtur tacitè releuiũ remisisse, dum ad manus mor-
6 tuas transit concessio, Et quod Vniuersitates non teneantur ad solutionem releuij tenet *Frecc. d. authorit.* 3. *num.* 49. *Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 5. *num.* 638. *Camill. Borrell. in sum. dec. tit. de releuio num.* 12.

7 Quibus, & alijs moti rationibus fiscales Regni nostri practicam in hoc introduxerunt considerando supradicta, de quibus *Frecc. d. loco*, vt singulis quindecim quibusque annis Vniuersitates, Ecclesiæ, fisq; similia loca soluant releuium, subdit *Frecc.* quod de hac practica nulla potest reddi ra-
8 tio certa, Et ita ex forma Cancellariæ præstantur assensus super venditionibus factis dictis locis, siuè in concessionibus, dumodo soluatur releuium singulis quibusq; quindecim annis, & hæc clausula semper debet apponi, quãdo transit ad manus mortuas, & sic habet stilus Regiæ Cameræ, quod releuium ab Ecclesia soluatur singulis quindecim annis, & dici-
¶ tur quindennium, & sic fuisse decisũ, & exequutum in anno 1614. in causa Monasterij Montis Oliueti à Regio Fisco refert *Horat. Montan. in §. præterea si quis infeudatus num.* 52. *sub lit. E.* dicens hæc loca præstare releuia saltem ex conuentione, sub qua assensus recipiunt.

Quod si intrà præfinitum tempus in quintodecimo anno Vniuersitates, cęteraq; loca inuestituram non petie-
9 rint, pęna duplicati releuij mulctandæ sunt, tum ex regulis ordinarijs, & vulgatis, tũ quia in specie in pæna amissionis feudi ob non petitam inuestituram, cuius locum subrogatum est releuium, dixerunt *Aluarot. in cap.* 1. *vbi Præposit. num.* 2. *de capitul. Corrad. Mar. Soccin. consil.* 115. *num.* 26. *lib.* 2.
10 quorum dicta demũ ita admictit *Ludolph. Scrader. de feud. par.* 2. *nonæ par. principalis sectio* 9. *nu.* 55. si dicta Vniuersitas dolo, vel culpa careret, vtpotè si Ciuitas, vel Vniuersitas iniunxerit Syndico, vel Rectori, vt inuestituram peteret, secus autem si dicta Vniuersitas, vel alia loca fuerint in culpa, vel in dolo in non petendo, nec mandando, pròut ibi declarat *Scraderus*, & Vniuersitates, cæteraq; loca hodie soluunt releuia *Camill. Borrell. vbi supra num.* 13.

ARGVMENTVM.

1 Ecclesia feudum possidente, & mortuo eius Prælato, an debeat solui releuiũ per Prælatum successorem in Ecclesia, & per consequens in dicto feudo ob mortem Prælati prædecessoris, & negatiuam sententiam suaderunt per multi, quorum rationes subnectũtur, Idẽ in tributo ratione feudi, nec munera sordida, nisi pactum adesset in inuestitura, vt debeatur, vel præscriptum esset, vel si vna vice solutum esset, vel si Curia esset in possessione exigendi, vel tẽpus legitimũ effluxũ, nec facta Pręlati in hoc præiudicant Ecclesiæ, & in hoc attenditur esse consuetudinem, Assecurationem pręstare tenetur Prælatus, & iuramentũ fidelitatis.

SVMMARIVM.

1 P*Rælatus succedens Prælato in Ecclesia feudum possidente an teneatur soluere*

re releuium ob Prælati mortem.
Prælatus non est dominus feudorum Ecclesiæ, sed administrator.
4 *Consuetudo, siuè statutum laicorum generaliter loquens non comprehendit Ecclesiam quando de eius damno tractatur.*
5 *Ecclesia non tenetur soluere tributa ratione feudorum imposita.*
6 *Releuium debetur ob mortem Prælati de feudo per Ecclesiam possesso, quando in inuestitura fuisset appositum pactum, quod soluatur.*
8 *Pacta in inuestitura apposita sunt seruãda, etiam si natura feudorum derogent.*
9 *Releuium ab Ecclesia debetur, si contra Ecclesiam obstaret legitima præscriptio.*
10 *Prælatus succedens in Ecclesia tenetur soluere releuium, si prædecessor soluerit, & post solutionem effluxi fuerunt 40. anni in vita soluentis.*
11 *Item Fiscus Regius dicitur eo casu esse in possessione exigendi, & si non superuixisset.*
12 *Ecclesia succumbens in possessorio soluendi releuium, debet soluere, præmissa protestatione circa causam petitorij.*
13 *Solutio facta de releuio, vt præiudicet Ecclesiæ, debet specificè dici, quod soluitur releuium, & fiscus in receptione debet specificare, quod recipit pro releuio.*
14 *Solutio specificata de releuio non præiudicat Ecclesiæ si Prælatus se protestaretur.*
15 *Ecclesia debet soluere releuium, si fiscus esset in possessione exigendi illud.*
17 *Prælatus debet soluere releuium, si fiscus probaret, quod sui antecessores soluissent. non obstante, quod suus antecessor immediatus non soluisset.*
17 *Prælato negante soluere releuium, tunc Curia existens in possessione illud exigendi esset manutenenda in possessione per iuris remedia.*
18 *Onus probandi releuij solutionem contra Ecclesiam spectat ad fiscum Regis.*
19 *Prælati factum, in solutione releuij non præiudicat Ecclesiæ, imò nec delictum num. 24.*
20 *Registra probant solutionem releuij factam esse à Prælato.*
21 *Prælatus non debet soluere releuium, si fiscus tantum probaret, quòd alij conuicini soluunt.*
22 *Prælatus debet soluere releuium, quando fiscus probaret consuetudinem vigere in Regno illo, Prælatos soluisse, & soluere.*
23 *Prælatus & si immunis à solutione releuij, non liberatur ab onere assecurationis, & iuramenti, & homagij nomine Ecclesiæ.*
24 *Prælatus possidens feuda, siue ex propria persona, siue ex Ecclesiæ viuit iure laicorum quoad feudum.*
25 *Negligentia Officialium Regis in non exigendo releuia à Prælatis, non nocet Regi.*
26 *Ecclesiæ possidentes feuda, in Regno soluunt releuium singulis quindecim annis.*

QVAESTIO XXVIII.

1
Ontrariam præcedenti sententiam declarãdo statuere Doctores feudistæ in Ecclesia possidente feuda, vt Prælatus nouus successor in Ecclesia, Prælato mortuo, non teneatur soluere releuim ob eius mortem, ita firmarunt *Andr. de Isern. in cap. 1. §. similiter in hostenditijs num. 15. de capitul. Corrad. vbi Afflict. nu. 9. Marin. Frecc. d. author. 3. num. 39. Iacob. de Aijell. de iure adhoa num. 75. Iacobin. de S. Georgio in inuest. feud. in verbo feudum num. 33. Luc. de Penn. in simili in l. si diuina num. 9. cum seq. C. de exactor. tributorum lib. 10. Scip. Rouit. pragm. 2. §. item volumus num. 10. de offic. Procurat. Cæsar. Camill. Medic. conf. 55. num. 20. Marcus Antonius Genuens. practicab. Ecclesiastic. tricenario p. quæst. 21. nu. 1.*
2 Ratio huius conclusionis, quam DD. sequuntur, pendet ex illa claui totius materiæ releuij, nempè, quòd dum solutio releuij inducta est in succedente
3 hærede tantum, sequitur, quòd dum Prælatus non sit dominus rerum Ecclesiæ, sed ipsa Ecclesia, & Prælatus ipse

se Procurator, siuè administrator tantum, & licet videatur succedere, tamẽ succedit in administratione, & ideo nõ est trahendum ad alium casum, vel sibi similem, prout est in Prælato, hanc rationem adducit *Isern. d. loco num.* 15. *circa principium, sequuntur Afflict. Frecc. & Marc. Anton. Genuens.* allegatis locis,

4 aliam rationem adducit *Afflict. d. loco num. 9.* dicens, quod solutio releuij inducta est ex consuetudine laicorum, & ideo si Ecclesia solueret releuium ex consuetudine laicorum, quod redundaret in sui damnum, sequeretur, quod consuetudo, siuè statutum laicorum generaliter loquens compreheoderet Ecclesias, reluctantibus iuribus apertis *cap. Ecclesia S. Mariæ de constitut. vbi Canonistæ*, & vt consuetudines, siue statuta laicorum, maximè redundantes in damnum Ecclesiæ, non ligẽt Ecclesias, siuè Ecclesiasticas personas, hæc *Afflict.* ibi.

5 Amplia hanc conclusionem, vt Ecclesia non teneatur soluere nec tributa fortè imposita ratione feudorum, ita *Innoc. in cap. verum etiam de foro compet. Iacob. de S. Georgio in inuest. feudal. in verbo in feudum num.* 35.

6 Amplia secundo, vt Ecclesia nõ teneatur subire munera sordida extraordinaria, nec superindicta, & alia, vt latè per *Luc. de Penn. in d. l. si diuinæ. num* 10. *cum seq.* nisi tamen in concessione fuisset pactum appositum, vt solueret, ita *Luc. de Penn. & Iacobin. dictis locis, & ego inferius*.

Declaranda tamen venit hæc conclusio in multis casibus, in quibus in casu prædicto releuium posset solui, &

7 quomodo intelligatur. Primo declara, tunc demum procedere dictam conclusionem, si nihil inuestitura fuisset dictum de releuio, quòd si pacto cautum esset, vt releuium solueretur quãdo Prælatus moreretur, tunc deberetur, ita limitat *Andr. de Iser. in d. §. in hostendıtijs num.* 15. *circa finem vers. item si probaret Curia, sequitur Afflict. num.* 10.

8 *vers. secundo fallit*, ea ratione quia pacta in inuestitura attendenda sunt, etiã si naturç feudorum repugnarent, tunc enim releuij solutio loco seruitij exigitur, hçc *Afflict. ibi, Marc. Ant. Genuens. vbi supra num.* 3. & in tributis, & alijs oneribus *Luc. de Penn. d. loco, & Iacob. de S. Georgio d. loco in verbo feudum num.* 33. *Nicol. Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 5. *num.* 636. *&* 637. *Petr. de Georg. de concess. feud. par.* 8. *q.* 16. *nu.* 4. *Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de releuio num.* 11. *Rouit. pragm.* 2. *nu.* 16. *de offic. Procurator. Cæsar.*

9 Declara secundo, si Curia contra Ecclesiam hãc releuij solutionem prçscripsisset longho tẽpore, illud exigẽdo, vel longissimo, *ita Isern. d. loco vers. secus si Ecclesia, sequitur Afflict. ibi num.* 9. *circa finem, & num.* 10. vt eo casu teneatur soluere, *ita DD. locis præcitatis*, & in solutione tributi, & aliorum *Luc. de Penn. & Iacobin. locis antecitatis Genuens. vbi supra num.* 1. *circa finem*.

Declara tertio, quod & si Prçlatus succedens in Ecclesia prò vna vice so-
10 luisset releuiũ, & postea superuixisset per annos quatraginta, tunc prçscriptum videtur releuium, ità *ex cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. & propriet. tenet Iser. d. loco vers. si semel Afflict. nu.* 10. adeo vt nouus successor Prçlatus succedens illi Prçlato, qui pro vna vice soluisset, teneatur & ipse etiam soluere releuium *ita Affl. d. loco num.* 10. *Genuen. vbi supra num.* 2. *&* 3. quod dictum declarat idem Afflict. vt si dictus
11 Prçlatus, qui pro vna vice solusset, superuixisset per quadraginta annos, tunc fiscus etiam obtineret in proprietate exigendi releuium, vt ita dicam, seù pleno iure esset in possessione, seù quasi exigendi ius releuii, *Lyparul. ad Andr. in d. §. similiter in hostenditijs lit. L. in verb. ductus aquæ.*

Si autem non superuixisset per 40. annos, tunc fiscus deberet obtinere in possessorio exigendi releuium, *cap. querelam de elect. ità Afflict. ibi, & ita* tenet

tenet Io. Franc. de Ponte lect. feudal. 5. nu. 35. & lect. feudal. 6. num. 5. dicens Curiam non amictere ius exigendi releuium, nisi effluxi essent 40. anni à die petitionis, & denegationis releuij, *allegat glo. in l. 1. vbi Bald. notat, C. de seruit. & aqua, glos. in l. qui luminibus, ff. de seruit. vrban. præd. Genuens. vbi supra nu. 4.*

12 subdens Afflict. ibid. quod Ecclesia si in possessorio succumberet, tunc debet soluere releuium protestatione premissa citrà preiudicium causæ petitorii, & sic libertatis, *ita consuluit Affl. ibi num. 10. Iser. d. loco vers. item si probatur, Genuens. vbi supra nu. 2. & 4. cum sequent.*

13 Quod intelligit Isern. d. loco, vt dictus Prælatus succedens, & soluens, dicat quod soluit pro releuio, & fiscus vtens iure suo recipiat, dictam solutionem, *l. 1. §. Aristo ff. de aqua quotidian.*

Declara tamen ex eod. Andr. de

14 Isern. ibid. quòd si Prælatus per sententiam in possessorio condemnatus, soluisset releuium, & in solutione fuisset protestatus, quod fiscus non fouet bonam causam in petitorio, & ideò compulsus soluit, tunc nō noceret Ecclesiæ, *cap. Cumana de electlion. Afflict. d. loco nu. 10. vers. & quando futurus Prælatus*, quia ex vnica protestatione acquiritur quasi possessio libertatis istorum iurium, *ita glos. & Inno. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina, Anton. de Butrio in c. fin. de caus. poss. & proprietat. Genuens. d. loco num. 2. circa medium.*

Declara quarto, vt adhuc Prælatus succedens debeat soluere releuium

15 si Curia fuisset in possessione, seù quasi exigendi à successore in Ecclesia, *ita Andr. d. loco, vers. item si Curia, ex l. licitatio, §. pen. ff. de publician. Affl. ibi n. 11.* vel si fiscus probaret per Registra Regiæ Cameræ, vbi releuiorum solutiones describuntur, quod talis Prælatus solitus est soluere releuium, tunc hęc probatio vrget, adeout Prælatus teneatur soluere, *ita ex Andr. de Isern. in d. §. similiter in ostenditijs, tenet Afflict. d. loco num. 10. vers. tertio fallit, Genuens. vbi supra num. 3.*

Quę dicta per Iser. ampliantur duo-

16 bus modis, & declarantur procedere. Primo, vt si prædecessor non soluisset, & Curia probaret, quod alii prædecessores soluerunt, adhuc releuium esset soluendum à successore, *Mar. Ant. Genuens. vbi sup. nu. 2. vers. sed idem si semel.*

17 Secundo, si Prælatus negasset soluere, quia licet de facto Curia diceretur spoliata, adhuc per Iuris remedia esset manutenenda in possessione, seu quasi exigendi releuium, *ita Andr. de Iser. d. loco vers. item si Curia cum seq. Afflict. nu. 12. 13.* quia fiscus haberet interdictū, vnde vi contra Ecclesiam tamquam spoliatus, *ita ex Andr. de Isern. concludit Franc. de Ponte lect. 5. feudal. nu. 35.*

Declara quinto, vt onus probandi,

18 quod releuium debetur solui, vel esse solutum, spectat ad ipsam Curiam, cū semper contra eam vigeat prę sumptio libertatis, *l. si manifestè, C. de seruit.* cum ei, qui dicit incumbit onus probandi, *l. 2. ff. de probation. Andr. de Iser. d. loco num. 16. antè additionem.*

Declara sexto, vt factum Prelati in

19 hoc casu non pręiudicet Ecclesiæ, puta si Prælatus soluisset releuium Curię, *ita Andr. de Iser. d. loco num. 16. in addit. quæ incipit, per registrum.* Sicuti è contrario si Pręlatus successor prò vna vice non soluisset releuium Ecclesiæ, & alii prędecessores soluissent, non per hoc Curia amictit suā quasi possessionem exigendi releuium, nisi sequuta denegatione Pręlati releuium non esset solutum, quod intellige effluxis 40. annis, vt supra, *ex Franc. de Ponte diximus, Genuens. d. loco nu. 4.*

Quæ solutio releuii facta per Pręlatum plenè erit probata si ostendantur registra, in quibus appareat talem Prelatum releuium de tali feudo Ecclesię soluisse, *l. census, ff. de probat. §. roges, Auth. de mandat. Princip. Iser. d. loco num. 15. ante addit. Genuens. vbi supra num. 3. Afflict. num. 10. vers. tertio fallit.*

Non

Non tamen erit inferendū, hunc Prę-
21 latum debere soluere releuiū, ut quia alii conuicini Pręlati soluunt, ea nimirum ratione, quia releuium debet solui, vbi consuetudo introduxit, & vbi reperitur inductum, quia dum odiosa est eius solutio, debet intelligi strictè, & in eo casu, & loco in quo repetitur inductum, nec trahendum in consequentiam, & exemplum, nec de casu ad casum, nec de simili ad similem, nec de persona ad personam, nec de negotio ad negotium, *ita Andr. d. loco in addit. vers. quid si probaret Curia, Afflict. d. loco num.* 10. *vers. quarto fallit*, licet pro contraria argumentetur, sed deinde sequitur *Andr. de Isern. Genuens. d. loco num. 6.*

22 Vnum tamē nota, quod si in aliquo Regno probaretur, quod Pręlati quādo succedunt in feudis Ecclesię soluerent releuium ex antiqua consuetudine, sed non esset expressum de quantitate, tunc statur consuetudini vicinarum Ecclesiarum ex illa ratione, quia in releuii solutione attenditur consuetudo locorum vicinorum super quantitate soluenda, *cap. super eo de censibus Isern. d. loco num.* 16. *vers. si omnes Ecclesiæ, Afflict. num.* 10. *in fine, Genuens. d. loco.*

Declara septimo, vt & si alias Præ-
23 latus pro re feudali concessa à Principe ipsi Ecclesię non teneretur releuiū soluere, attamen non liberatur per illam concessionem ab onere assecurationis, & iuramento homagii, quod iuramentum non præstabitur nomine Ecclesiæ, sed nomine Prælati, *ita post Bald. in proem. feud. in vltima diuisione tenet Iacobin. de Santo Georgio in inuestit. in verb. feudum num.* 36. vbi refert ita pronunciatum, quod Episcopus Neocastrensis faciendo fidelitatem Domino Imperatori, & soluendo releuium illi, vt eo casu nō præiudicasset Ecclesię in sua libertate, seu quasi à solutione releuii.

Non tamen reticendum censui, quod
24 & si Prelati in multis iure Ecclesiasticarum personarum vtantur, tamen quando possident feuda, tunc circa illorum causas vtuntur iure laicorum, *ita ex tex. in §. fin. in vers. non solummodo persona, sed Ecclesia, de capit. Corrad. & de hac re latissimè Rosental. in sua synops. feudal. cap.* 10. *conclus.* 3. *num.* 1. *tit. de caus. ex quib. feud. amict.* adeò quod ratione feudi vassalli sunt, siuè recognoscant feudum nomine proprio, vel Ecclesiæ, siuè vti propria, vel vti Ecclesiæ, *Rosental. loco proximè allegato, Marc. Anton. Genuens. d. loco num.* 1. dicens Prelatum ratione feudi posse cōueniri coram Iudice laico Regis, à quo feuda tenet.

Declara tandem, quod & si fiscus
25 esset in quasi possessione exigendi releuia ab Ecclesia, & officialis Regius, siuè Perceptores Prouinciales (vt sunt in Regno nostro) probaretur, quod ob incuriam non exegissent releuia à prædecessoribus Prælatis, siuè ab ipsa Ecclesia, tunc fisco in nihilum prȩiudicaretur circa releuium, *ita ex Afflict. loco toties cit. tenet Genuens. practicabilium d. loco num.* 5.

Est benè verùm, quod hodie ad exem-
26 plum vniuersitatis soluunt releuium singulis quindecim annis, vt supra docui, & ita fiunt concessiones, siuè assensus pręstantur ex forma Cancellariæ, vt mihi relatum fuit à quibusdam Aduocatis Primariis, & apparet ex Registris Releuiorum Reg. Cam. Sum. vnde fidem habui, quinimmò si non soluunt expediuntur significatoriæ.

ARGVMENTVM.

Releuium an solui debeat de parte feudi, quæ per mortem confeudatarii adcrescit alteri cōfeudatario, per ius adcrescendi succedendo in illa. Et negatiua probatur sententia. Tantoq; magis si in inuestitura ius adcrescēdi esset appo-

posi

positum, nisi fuerit dictum, vt alter alteri succedat. Et quid in iure reconsolidationis remissiuè, & de iure adcrescendi in feudis remissiuè. Et quid in iure non decrescendi, & de aliis ad materiam remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *Releuium an debeat solui quando quis ex iure adcrescendi venit ad partẽ feudi ob mortem confeudatarij, dubitatur, & ponderantur verba Isern,*

2 *Succedens per ius adcrescendi in parte defecta, non tenetur soluere releuium, quia dicitur succedere testatori, non autem deficienti, non iure hæreditario, sed iure adcrescendi concluditur, & n. 5.*

3 *non tenetur petere inuestituram, nec iurare fidelitatem.*

4 *Pars feudi defecta in persona vnius cõfeudatarij, dicitur adcrescere alteri parti feudi, non autem personæ succedentis.*

5 *Releuium cessat vbi cessat petitio inuestituræ, successio vt hæres, & iuramentum fidelitatis.*

6 *Releuium non debetur quando pars defecta adcrescit ex pacto in inuestitura apposito.*

7 *Decisio refertur, releuium non esse soluendum, quando quis venit ad partem feudi ex iure adcrescendi ob mortem alterius confeudatarij.*

8 *Releuium debetur, vbi ex concessione, alter alteri succedit in feudo virtute substitutionis.*

9 *Releuium non debetur, quando quis venit ad integrum feudum virtute reconsolidationis.*

10 *Ius adcrescendi, an & quando locum habet in feudis remissiuè.*

11 *Releuium non debetur, vbi quis veuit ad feudum per ius non decrescendi.*

QVÆSTIO XXIX.

Via aliquando feuda solẽt cõcedi duobus, vel pluribus, & ideo mortuo vno confeudatario, siuè cõbarone, eius pars alteri confeudatario, siuè coinuestito, solet adcrescere, siuè de iure, siuè ex pacto concedentis. Ideò dubitatur, an ob istam partem defectum ob mortem confeudatarii, ad quam succedit superstes per ius adcrescendi, teneatur iste, ad quem accrescit, releuium soluere de parte predicta.

Et actenta clauis huius materiæ, q̃ est, quod ille, qui succedit ut heres tenetur soluere releuium, *vt dixit Andr. de Isern. in d. §. similiter de capit. Corrad. & nos supra p. p. q. 8. idem Andr. in d. §. sed & res, & per quos fiat inuestit.* In hoc autem casu ille, qui succedit per ius adcresceẽdi, uidetur succedere ut hæres alteri coniunctim inistituto in illa re, *ad tradita per DD. in l. re coniuncti, ff. de legat. 3.* cum unus succedat alteri per eius mortem.

Tamen in hoc casu contrarium est
2 statuẽdum, quia dato prò vero, q; succedat ut hæres, hoc intelligitur largo quodam modo, tamen uerè, & strictè non dicitur succedere, vt hæres illi cõiuncto, sed succedere ipsi testatori dicitur, & pars illa dicitur deficere in persona coniuncti, & tãquam defecta vadit ad coniunctum, non ratione successionis, sed iure adcrescendi, sed, vt dixi, in casu nostro in materia releuij, omninò necesse est, vt quis ad finem, vt teneatur ad releuium, succedat vt hæres propriè, ideo & quia succedens per ius adcrescendi, non dicitur succedere vt hæres, sequitur, quod non debet releuium soluere.

Secundo, quia releuium debet sol-

ui

3 ui ab illo, qui fuccedit vt heres, & vt heres tenetur petere inueftituram, cap. 1. de capitul. Corrad. fed fuccedens per ius adcrefcendi non tenetur petere inueftituram, nec fidelitatem facere pro illa parte, quę adcrefcit, *Auth. de hered. & falcid. §. fi quis autem, Andr. de Ifern. in cap. 1. §. fed & res n. 6. circa medium, per quos fiat inueftit. & nos fupra diximus in quaeft. illa, an de augumento feudi quis teneatur foluere releuium q. 9. par. 2. Aluarot. in cap. 1. § fed & res, per quos fiat inueftitura, Iacob. in fua inueftit. feud. in verb. & cum pacto de non alienando, col. vlt. Capyc. in verbo feudorum ius adcrefcendi, Anell. Amat. Praef. Reg. Cam. conf. 14. num. 20. & ego alibi hic dixi.*

Alia nimirùm ratione, quia pars 4 defecta non adcrefcit perfonę, fed alteri parti, *Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 28. num. 2. Capyc. d. loco verf. penult. Iul. Clar. in §. feudum, q. 77. verf. fed pone, Ludolph. Schrader. de feud. p. 7. cap. 8. nu. 28.* ergo fi adcrefcit rei, non perfone, confequens eft clarũ, vt perfona nullam teneatur petere inueftituram, nec releuium prò ea foluere.

Sed dum non tenetur petere inue- 5 ftituram, nec fidelitatem facere, & releuiũ debetur ob inueftituram, *vt dixi q. 4. p. p.* & ob laborem, quem fufcipit Dominus in illa facienda, & ob iuramentum, q̃ omnia ceffant in cafu præpofito, fequitur quod releuium folui non debet, ità hanc confequentiam probat *Loffred. conf. 15. num. 12. & 13.* in puncto loquens, de qua caufa meminit *Frecc. d. author. 3. num. 15. & poft Andr. de Ifern. Aluar. Laudenf. Iacobin. Capyc. Iacob. de Ardizon. deducit in fimili hanc confequentiam Anell. Amat. d. conf. 14. num. 21.* qui meminit ibid. de hoc confilio Loffredi, cui accedit *Frecc. d. n. 15.*

Hanc conclufionem intelligas procedere, non folum quando iuris difpo- 6 fitione vna pars adcrefcit alteri, fed ẽt fi in inueftitura fuiffet appofitum pactum, vt vno decedente, pars eius alteri fuperftiti adcrefcat, ex fortiori ratione; ipfe enim diceretur fuccedere ex 7 pacto appofito in inueftit ira, *ità poft Loffred. d. num. 15. Frecc. d. num. 15.* qui Frecc. hoc meminit in caufa Ill. Ducis ¶ Adriæ, & Comitiffæ Cafertæ, quibus per Regem fuit conceffus Status Cafertę, S. Agatę, & Eboli, eorum vita durante, & quod vno decedente, pars decedentis adcrefcat alteri, & alter alteri fuccedat, in qua caufa fcripfit Loffred. dicendo quod fuperftes fuccedenr per ius adcrefcend, ad releuiũ non tenetur, *Horat. Montan. loco allegando.*

Sed quid fi fuerit dictum, vt alter 7 alteri fuccedat, & vnus moriatur, an hoc cafu fuperftes teneatur foluere releuium? dicas quod tenetur; quia ifte talis non dicitur fuccedere per ius adcrefcendi, quod in hoc cafu locum non habet, *Capyc. in verbo feudorum ius adcrefcendi in princip. & cap. 1. de fucceff. feud.* Immò potius hoc cafu dicitur fubftituti, quo cafu vnus admittitur poft alium ad illam partem, vt hęres alterius, ratio eft clara, quia ifti funt duo hęredes feparati, quorum quilibet habet fuam portionem, ad quam fuperftes de nouo admittitur vt hęres fubftitutus, tangit *Iacob. de Ayell.* fed non foluit *num. 82.* ita etiam videtur tenere *Horat. Montan. in §. præterea fi quis infeudatus num. 49. de probib. feud. alien. per Frider.* prout fit etiam fuiffe ¶ decifum in caufa Regij Fifci cum Alphonfo Galeoto, refert *Reg. Reuerterius in fuis decifionibus manufcriptis, Reg. Fuluius Conftantius in l. 1. & 2. nu. 79. C. de filijs offic. lib. 12.* Sed fi fuccederet, tunc fuccederet non vt heres, fed vt coniunctus per ius adcrefcendi, & dubitant fupradicti DD. in hoc cafu.

Amplia hanc conclufionem, vt de 9 iure adcrefcendi nõ teneatur quis foluere releuiũ, procedere etiam in iure reconfolidationis, vt quando refutans fuccederet per mortem refutatarij, vel proprietarius per mortẽ vfufructuarij, vt latè diximus fup. *& An. Amat. d. conf. 14. per tot.* Si

10 Si quis autem permulta velit perpendere circà materiam illam, an & quando ius adcrescendi locũ habeat in feudis, perquirat *Ludolph. Schrader. de feud. par. 7. cap. 1. per totum, Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 27. per totum cum seq. Mozz. de natural. feud. nu. 73. cum seq. Capyc. in verb. ius adcrescendi, Rosental. cap. 6. concl. 34.*

11 Quam conclusionem desuper firmatam, dicas procedere tantò fortius in iure non decrescendi, quia succedens ex illo iure, iam habet rem, ità DD. supra citati, ad quos me remitto, & releuium soluitur pro assignanda possessione feudi, *vt in const. post mortem, & nos supra q. 4. p. 1.*

Conferunt ad hanc quæstionem quæ dixi supra in quæst. de augumento feudi, an quis teneatur releuium soluere.

ARGVMENTVM.

Succedens in feudo plano, & de tabula, an teneatur de illo soluere releuium, & quid de duplicato, in dubium reuocatur. De feudo predicto multa remissiuè, & negatiua opinio suadetur, etiã in duplicato releuio. Expenduntur verba cõstitutionis post mortem, quomodo debent intelligi verba illa, siuè sit castrum, siue terra plana, declarando negatiuam sententiam non procedere in feudo plano, & de tabula, secundum quid.

SVMMARIVM.

1 *De feudo plano, & de tabula remissiuè, & in ijs viuitur iure communi feudorum.*

2 *Succedens in feudo plano, & de tabula non tenetur soluere releuium.*

3 *Solutio releuij locum habet in feudis quaternatis tantum, non autem in planis, & de tabula.*

4 *Duplicati releuij pœna locum nõ habet in feudis planis, & de tabula.*

5 *In feudis planis, & de tabula lex antiqua de priuatione feudi ob non petitam inuestituram, immutata non est.*

6 *Const. Regni post mortem, videtur includere feuda plana, & de tabula.*

7 *Const. post mortem declaratur, quod licet fiat mentio de terra plana, tamen de feudo quaternato secundum quid est intelligenda, licet antea fuerit planum.*

8 *Feuda plana, & de tabula per quaternationem dicuntur feuda quaternata secũdum quid, & de istis loquitur constit.*

QVAESTIO XXX.

1 De feudo plano, & de tabula, quia permulta dicunt *Paris de Put. de reintegr. feud. cap. 3. Luc. de Pen. in l. descriptionis n. 19. C. de impon. lucrat. descript. lib. 10. Afflict. decis. 243. Petr. de Gregor. de concess. feud. q. 2. nu. 12. & nouissimè D. Fuluius Lanarius in supremis nostri Tribunalib. Aduocatus spectatissimus, ob Familiæ, doctrinæq; praecellentiam, in sua perillustri, ac perutili additione ad Regentem Lanarium ad cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. à num. 135. ad finem,* qui optimè discurrit, multaq; ab alijs prætermissa, & non excogitata adducit, & post eum *Iul. Cæsar Gallup. in method. feud. p. p. cap. 5. nu. 77.* & est communis conclusio, quod in eo viuitur iure communi feudorum, Ego dubito an solutio releuii, tam simplicis, quam duplicati locum habeat in feudo prædicto.

2 Quod verò spectat ad releuium simplex, dico quod succedens in eo, non debet soluere releuium. Primo, quia releuij solutio inducta hic est de consuetudine, & ex lege particulari huius Regni, sed dum in feudis planis, & de tabula viuitur iure communi feudorũ, de

de quo iure incognita est releuij solutio, vt diximus supra q.4. p. p. ergo de eo releuium non est soluendum.

Secundo, vrget magis authoritas
3 *Andr. de Isern. in const. post mortem circa finem num. 6. vers. in quaternatis tantum loquitur.* vbi Andr. prosequendo materiam releuij, ex quo feudo sit soluendum, & in quibus feudis locũ habeat constit. de releuio loquens, dicit quod dicta constitutio loquitur tantum in quaternatis, ergo in planis, & de tabula locum non habet solutio releuij, cum feuda huiusmodi minimè sint quaternata, & hoc idem firmauit *Marin. Frecc. lib. 3. de subfeud. tit. de different. feud. plan. & de tabul. differ. 13.* dicens quod in feudis planis, & de tabula circa releuij solutionem lex noua Regni non loquitur, *idem Isern. in d. constit. col. 2. vers. sed Baroni, & dicam infra quæst. 33.*

Idemq; videtur dicendum in dupli-
4 cato releuio, vt in eis locum non habeat, tum quia simplex releuium non soluitur, ergo nec duplicatum, dum non adsit illud, quod duplicari petitur, tum quia, vt dixi, quod in istis feudis viuitur iure communi feudorum, sin quod, ob non petitam inuestiturã feudum amittitur, sed pœna duplicati releuij (vt toties dixi, & dicam infra q. 1. p. 5.) procedit ex munificentia, & gratia nostrorum Regum in hoc Regno, qui hãc compositionem cum vassallis admiserunt, ergo & in isto feudo debet habere locum ius commune, non autem consuetudo duplicati releuij, quod probatur ex dictis, *per Isern. in d. constit. post mortem mihi col. 2. num. 60.* supra allegatus, quòd in quaternatis tantum loquitur constit.

Tertio, his accedat authoritas *Frec.*
5 *d. diff. 13.* dicentis, quod circa lapsum temporis, & pœnę non petitę inuestiturę in feudis planis, & de tabula, lex ãtiqua remanet incorrecta (adeout ipse dicit) est priuandus feudo vassallus, ob non petitam inuestituram, non autem pœna duplicati releuij mulctandus est.

Sed contra Frecc. doctrinam videtur
6 tur apertè contradicere constitutio post mortem in verbis illis. Et quod id, quod tenet ab eo, siuè sit castrum, siuè sit terra plana, ei cui nos cõcesserimus, debeat assignare, &c. ex quibus videtur, quod constit. loquitur tam in castro, & feudo quaternato, quam in terra plana.

7 Sed respondetur, quod si benè constitutio consideretur, non obstat, prò ut mihi obstauit multo tempore, quia licet in dicta constitutione fiat mẽtio de terra plana, tamen tempore solutionis releuij, & inuestiturę, nõ est amplius terra plana, sed quaternatũ feudum ad concessionem Regis, nam Rex mãdat siuè sit castrum, siuè terra plana expediri inuestiturã, ei cui nos cõcesserimus, pondera mecum verbum illud, concesserimus, quod est præteriti temporis, ergo præsupponitur cõcessio Regis, quę facit feudum quaternatum, quæ concessio est referenda tã ad castrum, quam ad feudum planum, tamquam ad proximiora. Ex quibus constitutio nõ videtur loqui de feudo plano simplici, quod tenetur à Barone, sed de feudo plano ad concessionem Regis, quod dicitur quaternatum secundum quid, meritò dixit Andr. de Isern. quod in quaternatis tantum loquitur, & sic non videtur obstare constitutio prædicta dictis Frecc. facta cõsideratione prædicta, videas quæ dicã infra q. 33.

Et quòd subfeuda, siuè feuda pla-
8 na, & de tabula concessa à Barone, postea per concessionem Regis, siuè eius assensum fiant feuda quaternata secundum quid, declarat post *Andr. de Isern. Camerar. in l. imperialem fol. 69. colum. 1. vers. alio de probib. feud. alienat. per Feder. Franch. decis. 154. num. 2. & 3.* ex quibus apparet, quod constitutio post mortem loquitur de feudis quaternatis secundum quid.

A R-

ARGVMENTVM.

Feudo vendito cum pacto de retrouendendo, & intrà annum mortis reempto, an debeat solui releuium à retrouenditore, vel reemente, distinguitur, si hæres redemerit in vita venditoris, vel post mortē, & concluditur releuiū non esse soluendum ab ipso reemente, ratione, & authoritate, & tandem noua Regiæ Cameræ affertur decisio, vt retrouendens soluat pro rata temporis, quo possedit, & pro alia rata reemens vti tertius possessor.

SVMMARIVM.

1 *Reemptio feudi in casu solutionis releuij, duobus in casibus consideratur.*
2 *Hæres reemens feudum intrà annum petendæ inuestituræ, videtur quod debet soluere releuium ob mortem venditoris, & hoc ex præsumpta fraude.*
3 *Feudum reemptum virtute pacti de retrouendendo in persona hæredis reementis, dicitur antiquum, non autem nouū, & non debet diuerso iure censeri, n. 4.*
5 *Hæres reemens feudum, non tenetur soluere releuium, & probatur.*
6 *Reemens feudum, dicitur ad illud venire ex contractu, non autem vt hæres.*
7 *Decisiones pro hærede reemente referuntur.*
8 *Feudum reemptum non dicitur fuisse in bonis defuncti, nec hæredis, benè verum ius illud luendi dicitur fuisse in bonis, sed dum sinè fructibus, meritò releuiū non debetur.*
9 *Fraudatio releuij in casu reemendi, in hærede, & retrouenditore consideratur pro parte Regij Fisci.*
10 *Hæres retrouendens soluit prò rata temporis, quo possedit, & hæres retrouendens pro alia rata, ex decisione Reg. Cam.*
11 *Ratio decisionis Reg. Cam. affertur.*
12 *Filius potest redimere feudum alienatum in vita patris alienantis.*
13 *Hæres redimens feudum, sed in faciem alienantis, tenetur ad releuium, & ratio perpenditur.*
14 *Filius, vel agnatus redimens feudum in vita alienantis tenetur soluere releuium ob eius mortem.*
15 *Pendente tempore ad remendum, an currat tempus petendæ inuestituræ, remissiuè.*
Filius, vel agnatus, quando possit feudū alienatum redimere, sub num. 15. remissiuè.

QVÆSTIO XXXI.

Ircūscriptis ijs, quæ dixi supra q. 6. in 5. declaratione, & q. 7. aliam dubitationē latiùs hic exordiar, quam excitauit *Marinus Frecc. author. 3. nu.* 14. nempè an feudo alienato, & intrà annum mortis feudatarij, quo releuiū esset soluendum, fuisset illud reemptū, an sit soluendum releuium à retrouēditore, vel reemente, quę dubitatio, meo quidem iudicio, duobus modis potest considerari.

Primo, si feudum alienatum cum pacto de retrouendendo, hæres redemerit post mortem venditoris, siuè de pecunia sua, siuè ipsius hæredis.

Secundo casu, si hæres reemerit illud in vita alienantis.

Primo casu, videtur dicendum rele-
2 uium esse soluendum, quia isto modo possent commicti fraudes circà releuium, vt quis alienaret feudum, & postea moreretur, vel quia erat ad mortem proximus, deinde hęres non redimat intrà tempus petendæ inuestituræ, sed pateretur illud labi, quo lapso redimeret, & sic releuio Curia fraudaretur, hæc videtur excogitare *Frecc. d. loco circa medium numeri.*

Secundo, quia eadem res non debet diuerso iure censeri, *l. cum qui ades ff. de vsucapion.* sed feudum reemptum
3 virtute pacti de retrouẽdendo, in persona hæredis reementis, non erit nouum, sed antiquum, *Alex. conf. 28. Frãch. decis. 39. & 450. Molsef. par. 2. tit. de bonis q. 2. num. 1. Frecc. d. loco circa princip. numeri.*

4 Sed si admitteremus solutionem releuii non esse faciendam de hoc feudo reempto, sequeretur quod hoc casu istud feudum iudicaretur vt nouũ, quo casu quis de feudo nouo non tenetur soluere releuium, vt aduertit Freccia ibi, & sic diuerso iure eadem res censeretur, vt scilicet, quoad successionem iudicaretur antiquum, & quoad solutionẽ releuij, nouum, quod fieri non debet.

5 His tamen non obstantibus, puto contrarium esse verum, vt de hoc feudo in tali casu releuium non sit soluẽdum à reemente, ex ratione, & authoritate.

6 Ratione, quia iste talis redimens nõ dicitur venire ad feudum, vt hęres, prò ut requiritur in solutione releuij, quæ tantùm ex more introducta est in hærede succedente, vt alias diximus ex *Andr. de Isern. in d. §. sed & res num. 15.* Vndè & si posset dici, quòd talis redimens similis videatur succedenti, tantò magis quòd feudum ad ipsum peruenit, vt antiquum, non autem vt nouum, adhuc non soluitur releuium, tũ quia in hærede tantum inducta est solutio releuij, quæ cum sit irrationabilis, & odiosa, in suo tantum casu est intelligenda, nec ad alium, vel sibi similem casum trahenda est, vt supra diximus *ex Audr. de Isern. d. num. 14. sequitur hanc sententiam Liparul. ad Isern. d. n. 14. vers. & cum in vno casu,* dicens esse sequendam opinionem Frecciæ in hoc casu, dicentis releuium non esse soluendum à reemente, & ita fuisse deci-
¶ sum in causa Principis Salerni, *refert*
7 *Ayell. de iure adoha num. 86.* ea nimirum ratione, quia, hoc casu, redimens haber feuda ex contractu, non autem ex successione, licet illud ius reemendi habeat ex successione, ita etiam fuisse
¶ decisum per Regiam Cameram in anno 1575. die x. Ianuarij *refert Reg. Moles decis. 9. manuscripta sub tit. de iure releuiorum,* ea nimirum ratione, quia
8 feudum non erat in bonis defuncti, nec hæredis, & sic sine fructibus, licet ius illud luẽdi feudum fuisset in bonis hęredis, tamen erat sine fructibus, meritò releuium non debetur, quia ex illo iure luendi fructus non percipiuntur, & pecunia exbursata prò redimendo feudo est allodialis.

Sed quia hoc casu, vt dixi, Fiscus
9 fraudaretur releuio, quia hæres retrouendens non esset in possessione, meritò non teneretur, & hæres redimens diceret, quod ipse venit ad feudum virtute pacti de reemendo, non autem successionis; vnde dubia videbatur adhùc quæstio, & dicebam, quòd iste hęres redimens feudum, si releuium non esset solutum à suo prædecessore retrouendente, teneretur ipse vti tertius possessor ad releuium, & retrouẽdens nec esset absoluendus, quia solutio illa debet fieri, saluis iuribus contra retrouendentem, qui vendidisse intelligitur liberè, & ita intelligitur, quòd reemens reemerit, vt alias diximus.

Sed Regia Camera, ad has dubita-
10 tiones tollendas, mediam inter extremas sequuta est sententiam, vt hoc casu releuium soluatur, sed hoc modo, nempè quod hęres retrouendens soluerer prò rata temporis, quò possedit, & hæres reemens prò rata temporis, quò
¶ reemit, & ità iudicauit Regia Camera in anno 1564. die 14. Maij in causa releuij q. Hieronymi Albertini Regẽtis Regiam Cancellariam, & idem in anno 1572. die 14. Decembris in releuio Marchionis Burgentiæ.

Et hoc cum maxima ratione, quia
11 retrouendens posset dicere, ego non sum in possessione; reemẽs diceret, ego

venio

venio virtute pacti, & sic contractu, & inter istos anfractus Fiscus non haberet releuium, meritò diuisa differentia fuit; vt soluatur modo prædicto, quia non est conueniens, vt hæres redimẽs, qui prò rata percepit fructus, non solueret, sicut etiam inconueniens esset soluere prò rata illa, prò qua fructus, ipse non percepit, dum reemens ipse percepit,& sic concordatis his discordantibus, concordantur etiam decisiones supra relatæ contrariantes, & hùc conferas, quæ dixi supra d.q.6.

Secundo casu principali, & hoc vi-
12 detur fortior, si hæres redemerit in vita alienantis, prout potest hoc facere filius, *Nicol. Intrigliol. cent.* 2. *art.* 32. *num.* 48. *cum seqq.* quid dicendum? di-
13 cas,aut ista reemptio facta fuit ab ipso hærede, sed in faciem alienantis, & tunc quia feudum reuertitur ad ipsum alienantem, cui succedere dicitur filius, qui verè reemit de sua pecunia, sequitur,quòd releuium est soluendũ, quia tempore mortis alienãtis, feudũ, est in capite ipsius alienantis.Et hæres dicitur succedere in eius locum, & hic casus, credo, quòd non habeat difficultatem in fauorem Fisci.

Aut reemptio facta est ab ipso hæ-
14 rede,vti adgnato, vel vti filio, & tunc adhuc dico releuium non esse soluendum, quia dicitur de nouo succedere, & potiùs feudum ex contractu ad ipsũ peruenire, non autem iure successionis, & ita ego dicerem,in istis duobus casibus, tamẽ me subscribo iudicio rectiùs intuentis, cum rationabilia videntur esse, quæ dixi, vide *Ayell. d. loco num.* 86. quia dicitur etiam habere ex causa onerosa.

Et an pendente tempore ad reuo-
16 candum, currat tempus emptori ad petendam inuestituram, & an & quãdo filius, vel adgnatus possint feudum alienatum reuocare, & reemere, vide quæ latè, & copiosè ponit, *Intrigliol. d. cent.* 2. *artic.* 32. *per totum, Hartham. Pistor. lib.* 2. *q. iuris p.* 2. *q.* 13. *Herm. Vult. de feud. lib.* 1. *cap.* 11. *num.*88. *Carol. à Khirchberg de feud. hæreditario ex pacto, & prouidentia cap.* 5. *num.*61. *cum seq.* tamen ad supradicta cogita, quia non sunt spernenda.

ARGVMENTVM.

Vassallus succedens in feudo, cuius possessio, tempore successionis reperitur penes tertium, an teneatur soluere simplex releuium, & quid seruetur in Regno nostro. Et negatiua suadetur conclusio. Et in duplicato. Idemque si possessio Dominica in vassallum esset penes tertium, nec tempus petendæ inuestituræ currit lite mota super feudo, tam super iure vassallagij, quam Dominico, nisi de iure Saxonico, vel negligentia, vel culpa vassalli, vel interpellatus. Et an si esses impeditus petere inuestituram, vel lite finita, sed releuium,dicas exigendum à successore, sed condemnandum esse possessorem ad soluendum successori quantitatem solutam, & ita seruari refertur in Regno nostro, ex obseruatione Regiæ Cameræ.

SVMMARIVM.

1 *Releuium non est soluendum de feudo, cuius possessio reperitur penes tertiũ, non autem penes hæredem, vsque ad num.* 6.

2 *Hæres non tenetur petere inuestituram de feudo, cuius possessio reperitur penes tertium.*

3 *Possessio dum est penes tertium, non potest assignari hæredi.*

4 *Releuium vt debeatur debet hæres succedere in feuda, non autem in ius ad feudum.*

5 *Releuium non debetur, quando vassallus non percipit fructus feudi ex facto alterius, qui illos perciperet.*

6 *Ratio Vinc. de Anna, & D.Scip.Rouit. remissiuè.*
7 *Releuium debet exigi ab illo tertio possessore super fructibus feudi, ex sententia D. Scip. Rouiti.*
8 *Duplicatum releuium non habet locum quando possessio feudi est penes tertium.*
9 *Inuestitus de feudo verbaliter, non potest petere inuestituram in præiudicium inuestiti realiter.*
10 *Vassallus non tenetur petere inuestituram, quando Dominus impediretur iura Dominica exercere.*
11 *excusatur à petitione inuestituræ, quando Dominus non esset certus, vt quia contenderet cum alio.*
12 *lite pendente super feudo non tenetur petere inuestituram intra annũ.*
13 *de iure Saxonico tenetur petere inuestituram, quando possessio esset penes alterum. & in Alemania.*
14 *non excusatur à petitione inuestituræ, quando culpa sua possessionem amisisset, vel esset penes alterum.*
15 *non excusatur à petitione inuestituræ, quando Dominus offerret possessionem feudi vassallo.*
16 *impeditus inuestituram petere excusatur.*
17 *non excusatur si ipse procurasset vt possessio feudi esset penes tertium.*
18 *non excusatur si posset recuperare possessionem penes tertium existentem, & neglexerit illam recuperare.*
19 *Pendente lite inter successores super feudo, inuestitura non est petenda, nec releuiũ soluendum, dummodo lis non fuisset affectata.*
20 *Lite finita, successor declaratus tenetur soluere releuium.*
21 *Possessione feudi adhuc penes tertium existente, releuium est soluendum à vero successore, sed postea condemnandum ipsum possessorem ad restituendam quãtitatem, casu quo feudum penes ipsum possessorem remanserit, & decisio refertur.*

QVAESTIO XXXII.

1 Hanc, quam indicaui quæstionem, vsui sæpè numero euentura est, vt hæres tẽpore, quo succedit in feudo ob mortem sui prædecessoris, reperiat eius possessionem esse penes alterum, licet ipse succedat in ipso feudo, quoad dominium, siuè in iure ad feudum, quod de facili videmus, vt si feudum pignoratum, vel datum ad gaudimentum reperiretur, vel sequestratum ordine superioris. Quibus casibus quæro an soluere teneatur successor releuium in anno mortis sui prędecessoris, vel expectare, quod feudum deueniat in posse ipsius successoris. Pro cuius resolutione dicas, quod non tenetur soluere releuium, duplici ratione.

2 Primo, vulgatum est, quod releuiũ, vt toties dixi p. 1. q. 4. debetur ob inuestituram; sed in hoc casu, quando feudum tempore petendæ inuestituræ reperitur penes tertiũ; & sic eius possessio, adeout succedens non possit apprehendere possessionem illius, tunc inuestituram petere excusatur, nec vllum tempus ei currere ad petendam illam, firmarunt ex Feudistis *Aluarot. in cap. 1. num. 11. quæ fuit prima causa benefic. amiss. Franc. Zabarell. in cap. 2. extra de feud. Curt. iun. de feud. par. 4. nu. 53. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. vers. item quid, Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 95. num. 100. vbi ait hanc esse communem, Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 81. Pistor. lib. 2. quæst. feudal. part. posteriori q. 21. num. 1. & seq. & q. 47. num. 8. vbi hanc esse communem sententiam dicit, & post alios Frecc. d. auth. num. 8. Gothfred. Ant. disput. feudal. 8. thes. 4. lit. E. & thes. 5. lit. H.* ergo si non tenetur petere inuestituram, immò nec ei tempus

currit

currit, quo nam modo releuij solutio in hoc casu consideranda est.

Insuper releuium debetur prò assi-
8 gnanda possessione feudi ipsi successori, si ergo possessio feudi reperitur penes tertium, & ideo non potest succedenti assignari, meritò releuium non
4 debetur dum cessat causa. Eius enim solutio dum odiosa, est strictè intelligenda, meritò non est trahenda ad hūc casum *Andr. de Isern. in d. §. similiter in addit.* cum licet iste talis succedens videatur succedere ad ius ad feudum, & aliquo modo sic considerari potest, quia succedat, dicit *Aluarot. d. loco in fine*,
5 quod minus est succedere in actione ad feudum, & sic ad rem, quam ad rem ipsam, ideo ad hunc casum releuij solutio non est trahenda, & sic respondetur ad vnam tacitam obiectionem, quę fieri posset, vt non sufficiat succedere ad ius ad feudum, sed ad feudū, eiusq; possessionem.

Alia ratione; hæc solutio releuij
5 considerari non potest, vt fiat ab hoc vassallo non existente in possessione, & illa procedit ex euidentia rei, quippè si releuiū est medietas fructuum illius anni, quo feudatarius moritur, si vassallus non est in possessione, sed tertius qui percipit fructus, & ipse vassallus nihil, meritò si non percipit fructus, & sic commodum non sentit, nec onus sentire debet, & ideo releuium soluere non tenetur, nec etiam adest diuisibile illud, nempè fructus, qui dum non percipiuntur, meritò nec diuidi possunt, cum non entis, nullæ sunt partes, ideoq; nec in dolo esse videtur, hanc rationē desumo ex ijs, quæ dicit *Frecc. d. loco num. 8. circa medium, Aluarot. d. loco, prout ita videtur tenere Frecc. d. n. 8.*

Aliam rationem posuit *Vincent. An-*
6 *na alleg. 95. per totam*, qui hanc tuetur sententiam latè, & doctè more suo, *prout ita tenet Scip. Rouit. Reg. Const. in prag. 2. §. item volumus num. 11. de offic. procur. Cæsar.*

Subdens Rouit. ibi, quod non per
7 hoc Dominus prohibetur exigere releuium ex fructibus à possessore illius, & ideo dicit, quòd Perceptores, & Thesaurarij non excusantur per hoc exigere releuium à quocumq; possessore, siuè detentore, & facere exequutionem super fructibus, si aliundè sibi non potest satisfieri, & nos supra diximus in illa quæstione, si actio pro releuio detur contra tertium possessorem p. 1. q. 7.

Amplia hanc conclusionem, vt hoc
8 casu nec teneatur ad duplicatum releuium si inuestituram non petierit, vt dicam infra q. 24. p. 5. *Anna d. allegat, 95.*

Amplia secūdo, vt si Rex primò cō-
9 cederet Titio feudum, eique traderet, & deindè de dicto feudo alterum inuestiret verbaliter, tunc iste secundus inuestitus verbaliter, nō debet postea realem inuestituram petere, dum dicta possessio feudi est penes Titium inuestitum, *ita Andr. de Isern. in cap. 1. de capit. Corrad. Aluarot. in cap. 1. quæ fuit prima causa benef. amiss. Curt. iun. de feud. p. 4. num. 23. Franc. Sonsbec. p. 11. nu. 22. vers. septimo.*

Amplia tertio, etiā si possessio Do-
10 minica in ipsum vassallum, esset penes tertium, vt quia ipse Dominus, à quo succedens feudum tenet, non esset in possessione vassalli, sed alius, qui impediret verum Dominum iura dominij exercere, tunc ab isto Domino sic impedito, & non possidente, vassallum inuestituram petere non tenetur, *Alex. cons. 92. lib. 1. Ias. in l. 2. num. 64. C. de iure emphit. argum. tex. in l. pecunia, §. fin. ff. de vsur. l. 1. ff. de diuers. temp. præscription.* ea potissima ratione, quia vassallus nō habet certum Dominum, à quo inuestituram petere potest, ideo ei tēpus currere non debet ad petendam inuestituram, *ita Iacob. de Ardizon. in summ. tit. quib. mod. feud. amiss. §. quid si vassallus.*

Amplia quarto, hanc conclusionē,
11 vt si duo Domini de feudo contende-

rent ad quem feudum, eiusque dominium pertineret, quia mortuo vassallo intrà hoc tempus non tenetur hæres petere inuestituram, & excusatur a releuio, quod intelligas, dumodò vassallus protestetur, per se non stare, quominus inuestituram petat à vero Domino, *Præposit. in cap. 1. num. 14. quo temp. miles. Zas. de feud. p. 7. num. 7. Oldrad. cons. 22. argum. tex. in l. si pro lusorio, §. fin. ff. de appellat.*

Amplia quinto, vt si intrà annum, & diem, vel mensem, hęredi fuisset mo-
12 ta lis super feudo ab alio, tunc lite pendente non currit tempus petendæ inuestituræ, *ita Iacob. de Ardizon. tit. quib. mod. feud. amitt. §. quid si vassallus ita Matth. de Afflict. in cap. 1. num. 6. in princip. quæ fuit prima causa benef. amitt. Schrader. de feud. par. 6. cap. 2. num. 23.* vnde nec etiam releuium soluere tenetur, sed intelligas, vt infra dicam.

Limita tamen hanc conclusionem.
13 Primo de iure Saxonico, vt si possessio feudi reperiatur penes alterum, adhuc inuestituræ renouatio petenda est, & concedenda, nam ibi magis simultanea inuestitura, quam ius adgnationis in feudorum successione cōsideratur, ita de hac consuetudine testatur *Hieron. Schurff. cons. 16. vers. quia in hoc, cent. 1. Henrig. Goden cons. 22. num. 2. & ante istos Hostien. in sum. de feud. §. qualiter feudum constituatur, Hartam. Pistor. lib. 2. par. poster. q. 27. num. 9. & 10. & q. 31. num. 3. & ita seruari in tota etiam Alemania testatur idem Pistor. d. q. 27. num. 13. & 14. post Hostien. d. loco.*

Limita secundo, vt possessio existēs
14 penes alium non suffragetur succedēti, quando ipse succedens, culpa sua, vel negligentia perdiderit, vel desierit possessionem habere, tunc enim excusandum non esse, ea ratione, quia negligentia, vel culpa nemini prodesse debet, dixit *Zas. de feud. p. 7. n. 5. Hart. de feud. obser. 12. vers. vnde quando vassallus, Io. Borchol. de feud. cap. 8. nu. 22. Io. Scheneiduuin. de feud. par. 5. num. 26. Afflict. in cap. 1. num. 10. quo temp. miles, Frecc. d. author. 3. num. 8. Anna alleg. 95. num. 7. Paris. cons. 23. num. 227. vol. 1. Roland. à Valle cons. 18. in fine vol. 1.*

Limita tertio, vt inuestituram pete-
15 re teneatur succedens in casu prædicto, quando Dominus interpellauerit ipsum vassallum, vt possessionem recuperet, quia hoc casu tēpus currit, quo elapso vassallus esset in pœna, ita respondit *Bald. cons. 425. vol. 3.* quod tamen intellige, quando talis possessio esset penes Dominum, & Dominus illā vassallo offerret, eumque interpellauerit, vt accipiat, hoc enim casu vassallus non excusatur, prout dixit *Andr. in d. cap. 1. §. sed nec alia, & ibi Martin. Laudens. quæ fuit prima causa benef. amitt. Syluan. de feud. recognit. q. 6. nu. 5.*

Limita quarto, esse excusandum vassallum si esset impeditus feudi pos-
16 sessionem habere, illudque possidere, ob carcerationem, vt quia esset carceratus, hoc enim casu ob solum impedimentum esse excusandum, opinati sunt *Zas. de feud. p. 6. num. 4. Syluan. de feud. recognit. q. 76. num. 21.* & hanc ego veriorem existimo.

Limita quinto, non procedere quā-
17 do vassallus ipse procurasset, vt possessio feudi tempore successionis esset penes tertium, hoc enim casu, tū quia videtur hoc facere in fraudem releuij, tum quia impedimentum affectatum, & procuratum esse videtur, ideo ei prodesse non debet, & sic dicendum est non excusari, iuxta ea, quæ dixerunt *Alex. & Ias. in l. si seruus plurium, §. 2. ff. de legat. argum. tex. in l. 2. §. fin. vbi Ias. ff. si quis caution.*

Limita sexto, vt si vassallus intra
18 tempus petendæ inuestiturę potuisset possessionem, penes tertium existentē recuperare, vel aliter impedimentum remouere, & hoc facere neglexerit, hoc enim casu excusationem non meretur, *argum. tex. in l. quibus diebus in princip. vbi Bart. & Bald. ff. de condit. & demonst. arg. tex. in l. qui potest, vbi Decius*

eius ff. de regul. iur. Felin. in cap. venerabilis num. 7. extra de re iudi. & in cap. ex transmissa nu. 1. de præscript.

Limita septimo, vt si post mortem
19 Baronis, lis esset inter successores, quorum alter prætenderet succedere, quia tunc pendente lite inter eos, quis non potest petere inuestituram, nec
20 releuium soluere, & ideo si anno elapso ad petēdam inuestituram, lis determinaretur, tunc successor teneretur soluere releuium simplex, & etiam excusatur à pœna duplicati releuij, dummodo lis non fuerit affectata, ratio erat, qa incertus erat quisnā esset successurus, *ita Iacob. de Ardizon. in tit. quib. mod. feud. amitt. §. quid si vassallus, Afflict. in cap. 1. in princ. num. 6 quæ fuit prima causa benef. amitt. Tiraquell. de retract. p. p. §. 1. glos. x. nu. 38.*

Declara tamen omnia supradicta,
21 vt si super dicta possessione feudi esset quæstio tempore solutionis releuij, & anni ad petendum, adeout possessio ipsa non esset penes ipsum succedentem, sed penes tertium litigantē, vt non per hoc fiscus impediatur releuium exigere ab ipso vero successore, sed postea breui manu, ipsum tertium possessorem, in eo casu, quo feudum remaneret penes ipsum, condemnandum esse ad restituēdum ipsi vero successori quantitatem solutam pro releuio à uero successore, prout ita deci-
¶ sum in causa Spectab. Comiti Policastri, cum Mag. Fabritio Carrafa, *refert Anna d. alleg. 95. num. 9. referente D. Didaco de Scobar Præsid. Reg. Cameræ Sum.* & fuit decisio facta relatione in Regia Camera.

A R G V M E N T V M.

Releuium de subfeudo an debeatur Domino immediato, uel Regi, hæsitatur. Et admissa duplici subfeudi, & releuij nouiter declarata diuisione, concluditur Baroni soluendum esse, à cuius hærede in eius morte Regi postea soluitur. Quid in laudimio, assensu, seruitio, adoha refertur. In subfeudo quaternato contraria Affl. & Iser. sententia ponitur. Et quid si Baro haberet ex priuilegio, ut sibi soluatur adoha, & releuium. Et quid si inuestitura esset de tota Baronia tam de feudis subcōcessis, quam retentis, amplissimè declaratur. Et quid de duplicato releuio.

S V M M A R I V M.

1 *In Regno Neapolitano sunt Barones Magnates, qui Reguli dicuntur.*
2 *Subfeudatarius an teneatur soluere releuium Regi. vel Baroni distinguitur de subfeudo simplici, vel de quaternato, num. 5. & 7.*
2 *Releuium debetur illi Domino, à quo subuassallus petere tenetur inuestituram.*
Subfeudatarius petere tenetur de subfeudo simplici inuestituram à Barone sub n. 3.
4 *Releuium debetur à subfeudatario illi Domino, cui iuramētum fidelitatis præstat, & sic Baroni.*
6 *Releuium exigitur à subfeudatario per Baronem, & ab hærede Baronis, postea exigitur per Regem, & clariùs num. 16. vbi Regi concluditur solui.*
8 *Subfeudatarius de subfeudo quaternato soluit releuium Baroni, quod declaratur ibidem & num. 12. & 14.*
9 *Subfeudatarius de subfeudo quaternato soluit Releuium Regi secundum opinionē aliorum.*
10 *Discordantium sententiæ super solutione releuij de subfeudo quaternato concordātur ex noua distinctione.*
11 *Releuium respectu subfeudi quaternati dupliciter consideratur.*
12 *Releuium ex feudo quaternato secundum quid, præstatur aliquando ex actu inter viuos vigore constitut. post mortem.*
13 *Releuium inductum ex consuetudine in hærede ob mortem, debetur aliquando ex actu inter viuos, vigore const. post mortē.*

16 Re-

16 *Releuium de subfeudo quaternato, in eo, quod excedit decem vncias, debetur Regi*
17 *Rex assentiens subinfeudationi, non intelligitur sibi praeiudicare in releuio.*
18 *Adoha de subfeudo quaternato exigitur à Barone, à quo soluitur postea Domino Regi.*
19 *Iuramentum assecurationis praestatur à subuassallo ipsi Domino immediato, & sic subinfeudanti.*
20 *Laudimium de alienatione feudi debet solui Domino immediato.*
21 *Assensus Regis, non autem Baronis requiritur in alienatione subfeudi, ex veriori sententia, & num. 20.*
22 *Assensus Regis, non autem Baronis requiritur in alienatione subfeudi, secundum aliorum sententiam.*
23 *Assensus Regis, & Baronis requiritur secundum Schrader, & aliorum sententiam.*
24 *Feudum quaternatum secundum quid, alienari debet cum consensu Regis, & Baronis.*
25 *Feudum quaternatum secundum quid, quale sit remissiuè.*
26 *Subuassallus tenetur seruire Domino subinfeudanti, non autem Regi, & nu. 25. 26. & seq.*
27 *Subuassallus aliquando in subsidium tenetur seruire Regi, non autem principaliter.*
28 *Subuassallus tenetur seruire Baroni, stante quòd necessitas seruitij vrgeret tam Dominum. quam Baronem.*
29 *Subuassallus non tenetur seruire Baroni subinfeudanti respectu alterius feudi, quod tenet ab altero Domino, sed respectu feudi, quod fluxit ab ipso Domino.*
30 *Subuassallus de feudo quaternato secundum quid tenetur praestare seruitium Baroni ex vna sententia Doctorum.*
31 *Regi secundum sententiam aliorum Doctorum, & vltima verior est ex Andr. de Iser.*
32 *Baroni, quando ex priuilegio id habet.*
33 *Subuassallus suspectu feudi, siuè terrae planae, siue attenasia praestare tenetur seruitium Baroni ex recepta obseruantia.*
34 *Baro inuestitus de sua Baronia, & recipiens adhoam, & releuium tàm feudorum retentorum penes se, quàm subinfeudatorum, tenetur ad totum releuiū, tàm de retentis, quàm de subconcessis.*
35 *Decisio refertur.*
36 *Subuassallus an teneatur ad duplicatum releuium ob non petitam inuestituram à Barone, & ponderatur constitutio post mortem.*

QVÆSTIO XXXIV.

DIxi in principio huius tractatus p. 1. q. 1. nu. 11. inferēdo ex Oct. Bāmac. quòd de feudo quaternato secundum quid debetur releuium, deinde ead. par. q. 20. num. 5. dixi, ꝙ debetur Domino Regi, quibus in locis perfunctoriè scripsi, reseruando alibi latius de subfeudo tractare, quam ma-
1 teriam latius exordiendo, praecipuè in Regno nostro, vbi adsunt magni Barones, adeo vt Reguli quodamodo dici possint, vt Princeps Bisiniani, & Princeps Salerni de familia Sanseuerinorū, de quibus meminit *Frecc.* & post eum *Nicol. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 5. nu. 468.* qui exigunt seruitia, & adhoam etiam respectu feudorum quaternatorum, & sic in partibus Germaniae, Fràciae, & Lombardiae, ideo indicatam ijs in locis materiā, hic latiùs tractare, & distinctius intendo, ne erroris labe veniam notandus.

2 Igitur dubitabilis est quaestio, de releuio debendo ex subfeudo quaternato, quod alio vocabulo dicitur feudum quaternatum secundum quid, cui solui debeat Regi, vel Baroni subfeudanti, in qua quaestione nonnulli sparsim, ac perfunctoriè tradidere diuersa, & releuiorum genera confundendo.

Ego verò vt ordinatè, quoad possem

ſem pro more procedam eam diuido in duo capita distinguendo ſubſeudū ſimplex à quaternato, & in quaternato distinguēs duo releuiorum genera.

Primū, quid iuris de ſubſeudo ſimplici, quod tenetur ad ſimplicem conceſſionem Baronis ſubconcedentis.

Secundum de ſubſeudo, quod eſt quaternatum, vt quia tenetur ad conceſſionem Baronis, & Regis, in cuius quinternionibus eſt deſcriptum.

2 Ad primum videndum eſt à quonam Domino ſubſeudatarius petere tenetur inueſtituram, qui illi, à quo petunt inueſtituram ſoluunt releuia, ſed ſubinſeudatus, & ſic ſubuaſſallus tenetur petere inueſtituram à domino immediato, & ſic à Barone ſubinſeudante, non autē à domino directo, & ſic à Rege, *ex tex. in cap. Imperialem* §. *ſi quis inſeudatus de probib. feud. alienat. per Federic.* ex illis verbis, quod feudi inueſtituram à proprio domino non petierit, & proprium dominum intelligunt ibi DD. de domino immediato, ità *Bald. in l.* 1. *num.* 9. *C. comm. de ſucc. ſucceſſion. & in ſpecie Iacobin. de S.Georgio in verbo qui quidem inueſtiti num.* 55. *Io: Raynald. in d.* §. *præterea ſi quis inſeudatus Marin. Frecc. lib.* 2. *de author. Baron. author.* 3. *in princ. ad num.* 4. *Nicol. Intrigl. de feud. cent.* 2. *art.* 5. *nu.* 641. *Ludolph. Scrader. de feud. p.* 6. *cap.* 3. *num.* 28. *Iacob. Menoc. præſumpt. lib.* 2 *præſumpt.* 102. *num.* 6. *Bald. in cap. illud num.* 2. *de probib. feud. alienat. per Federic.*

4 Secundo ex ijs, quæ dixi ſupra p. 1. q. 5. quod releuium ſoluendum eſt ob nouam præſtationem iuramenti fidelitatis, vt *ex gloſſ.* —— cæteriſq; ibi allegatis, ſed in caſu noſtro hoc iuramētū fidelitatis ſubſeudatarius præſtare tenetur Baroni ſubinſeudanti, nō autē Regi, & ſic domino immediato *Bald. in cap. cæterum col.* 1. *de reiudic. Iacobin. de S. Georgio in d. verbo qui quidem inueſtiti num.* 14. *Intrigliol. d. loco num.* 642. *Menoc. num.* 9. *Iaſ. in l.* 2. §. *ex contrario nu.* 76. *ff. de acquir. poſſeſſ. & conſil.* 8. *col. vlt. inter conſ. feudal. Brun. Cagnol. in l. conſilij* §. *ſocij ff. de regul. iur.* cęteris, quos inferius allegabo.

Ergo clara probatur conſequentia,
5 & pariter firmatur concluſio, quod releuium ſoluendum eſt ipſi Baroni, & ſic domino immediato, non autem Regi, ità *Andr. de Iſern. in hac conſtit. poſt mortem col.* 3. *nu.* 40. *in fine verſ. ſed Comiti de morte Baron. nunc. Imp. & in cap.* 1. *num.* 14. *verſ. debetur etiam releuium de capitul. Corrad.* vbi in ſpecie *Nard. Zyparul. in verbo debetur* allegans *Mattheum de Aſſlict. in d.* §. *ſed & res nu.* 27. *&* 28. *per quos fiat inueſtitura Anton. Capyc. in cap. Imperialem* §. *præterea ſi quis inſeudatus col.* 2. *verſic. Et ne dum feudatarij Regis*, *Iacob. de Ayell. de iure ad-*
6 *boa & releuij num.* 85. dicens, quod Baro ſubinſeudans cum aſſenſu exigit releuium à ſubſeudatarijs, ſed poſtea Rex exigit à ſubinſeudāte reſpectu totius Baroniæ, vt inferius dicam, *Marin. Freccia de ſubſeud. lib.* 1. §. 2. *incip. fuit dubitatum num.* 25. *& lib.* 2. *auth.* 3. *nu.* 1. 2. *& ſeq. ad quartum Ludolph. Scrader. de feud. par.* 6. *cap.* 3. *num.* 28. *Henrich. à Roſental. cap.* 6. *concluſ.* 66. *num.* 11. *Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 5. *num.* 622. Affirmantes releuium de ſubſeudo ſoluendum eſſe Baroni, non autem Regi.

Ad ſecundum caput de ſubſeudo
7 quaternato, quod tenetur à Barone, & à Rege, vel cum conceſſione Regis, & ſic quaternato, quod alio vocabulo dicitur feudum quaternatum ſecundum quid, & ita hoc concludenter ex ſupradictis reſpondeas, quòd releuium debet ſolui Baroni ſubinſeudanti, non autem Regi, quam concluſionem intelligas cum declarationibus infradicendis.

8 Et quod debeat ſolui Baroni, non autem Regi docuerunt *Andr. de Iſern. in conſt. poſt mortem col.* 3. *num.* 30. *verſ. ſuſcepto de morte Baron. nunc. Imper. & ibi gloſſ. in verbo recepto* dicens ita tenuiſſe Curiam Imperialem, & clariu s in verbo aliquo, *Bartol. Camerar. in cap. Imperia-*

perialem fol. 73. *lit. E.* loquens in terminis constitutionis post mortem in feudo quaternato secundum quid, dicit quod seruitia, & releuia sunt Baronis, & idem videtur annuere *fol. 69. lit. S. T. V.* dicens, quod litera constitutionis dicit, quod præter illas decem vncias pro illa intratura, releuia futura sunt Baronis, sed releuia futura, an sint Regis hoc non dicit, ergò remanet sub dispositione iuris communis, sed ius commune dictat, quod debetur domino immediato seruitium, ergo, &c. idē *Andr. in d. §. similiter num.* 14. *de capitul. Corrad. ante additionem*, dicēs releuium, siue seruitium deberi Baroni, quoniam vassallus eius est immediatus, sicut è contra si vassallus immediatus esset Regis, deberet Regi soluere *Reg. Const. in l.* 1. *numer.* 34. *C. de iure fisci. Horat. Mont. in cap. Imperialem num.* 74. *de prohibit. feud. alien. per Frideric. & nouissimè D. Fuluius Lanarius Illustrissimis nobilitate, ac scientia legali adprime decoratus Iurisconsultus, & solidioris doctrina. ac cōsultationis Aduocatus, ad maiora euebendus in sua illustri, & aurea additione nu.* 133. *ad Reg. Lanar. in c.* 1. *de his, qui feud. dar. poss.* quorum opera sub prælo, quasi furtim vidi, ac admiratus sum.

9 Alij videntur contrariū asserere, vt de feudo quaternato releuiū debeatur Regi, & sic domino mediato, prout annuere videtur *Andr. de Isern. in d. §. similiter nu.* 14. *ante additionem*, dicens solui debere Domino Regi, ea ratione, quia per quaternationem videtur ab ipso Rege immediatè teneri, prout ita videtur tenere etiam *gloss. in d. const. post. mortem in verbo recepto vers. sed aliquando*, dicens, quod aliquando super tali dubio fuerunt interrogati Iudices Magnę Curiæ, & non Baroni, & respōderunt Domino Imperatori in tali casu releuium esse soluendum Curiæ, & non Baroni, dicendo, quod eorum responsio potuit iuuari *per tex. in l. si quis cum hoc pacto ff. de contrahen. empt. et ex tex. in l. Titius ff. de seruis exportand.* & per alias rationes videtur ibi concludere, & ita videor ego annuere p. 1. q. 1. nu. 11. hoc eod. tract. & clarius q. 20. num. 5. dicens solui debere Regi, quod ibi non firmo, sed aliò me remitto.

10 Sed pro concordia harum opinionum, & ne mea opinio non videatur substentabilis, & rationibus destitura, & vt veritas elucescat, præmisso, quod releuium in genere sumptum dupliciter potest considerari, quod aliud est releuium, quod præstatur inter viuos, & in actu inter viuos. Aliud, quod præ-

11 statur in morte, ob mortem, vel ob casū inter viuos, sed collatum in morte.

12 Releuium, quod præstatur inter viuos ex actu inter viuos, est illud, quod præstatur, & inductum est ex hac constitutione post mortem de subfeudo quaternato ob mortem Baronis, vel Comitis, qui ab alio feuda tenet, & p Regem de nouo concessum alteri, qui est inuestiendus per alium Baronem ad mandatum Regis, & tale releuium debetur ipsi Baroni, qui dat inuestituram, siue possessionem ad mandatum Regis, & pro illo debentur decem vnciæ, *vt in d. const. post mortem*, & in hoc cōcordant omnes, & ita intelligit *gloss. in d. const. in verbo recepto*, & hunc esse casum nouum dicit *Horat. Montan. d. loco*, & antè ipsum *Camerar. locis allegatis*.

13 Aliud est releuium, quod debetur in morte, & consuetudine Regni, quę introduxit illud, in hærede successore ob mortem prædecessoris, & deinde ex vsu iudicandi fuit extensū ad contractus, per quos immediatè successuri absque causa feuda præueniebāt propter fraudādum releuium, quod soluitur nulla habita ratione dicti contractus, vt de refutationibus fraudulentis docui supra hac ead. p. q. 15. & seq. & p illo debetur medietas fructuū, & in hoc est difficultas, an debeatur Domino immediato, & sic Baroni, vel Domino mediato, & sic Regi.

In

In qua difficultate dico, quod si ad
14 releuium decem vnciarum respicias, tunc dicas absque scrupulo, quod illæ decem vnciæ soluuntur Baroni subinfeudanti, qui vti mandatarius Regis immictit nouum concessionarium in possessionem subfeudi nouiter cõcessi, & ab illo recipit decem vncias pro releuio aliquo.

15 Etsi forsan tale releuium excederet decem vncias, tunc illud, in quo exceduntur decem vnciæ, vsque ad medietatem soluitur Domino Regi, vt asserit *Matth. de Afflict. in hac const. post mortē num.* 10. referens sic fuisse decisum per Iudices Magnæ Curiæ, quem sequitur *D. Lanar. d. loco.*

16 Sed si respicias ad releuium, quod est medietas fructuum debitum in morte, tunc dico quod manualiter, & immediatè soluitur Baroni, sed verè in effectu, & in fine soluitur Domino Regi, & sic Baro est quidam exactor, siuè detentor vsq; ad mortem suam, in qua morte eius hæres soluit Domino Regi.

Quæ sic intelligas, nam Baro subconcedens in morte subfeudatarij exigit releuium de subfeudo ipso ab eius hærede, sed postea Dominus Rex ob mortem Baronis subconcedentis exigit releuium respectu introituum totius Baroniæ, tam castrorum penes se, quam subinfeudatorum, vt asserit *Iacob. Ayell. d. loco num.* 85. *& Freccia lib.* 2. *auth.* 3. *num.* 35. dicentes ita fuisse decisum in causa Principis Salerni, & sic si bene ex medulla hæc considerātur, tale releuium effectualiter per intermediam personam Baronis soluitur Regi, & ita sunt intelligenda, quæ dixi supra p. 1. q. 20. num. 5.

17 Ea nimirum ratione, quia dicunt *Ayell. & Freccia vbi supra*, & si Rex assentiret tali subinfeudationi, intelligitur non præiudicasse iuribus suis, & sic releuio.

18 Inferentes idem procedere respectu adohæ, vt soluatur per Baronem tam respectu totius Baroniæ, tam feudi subinfeudati, quam feudorum penes se existentium, & sic vt soluat Baro, & feudatarij contribuant, vt declarant *Ayell. Freccia, & alij supra allegati.*

19 Amplia primo supra firmatam sententiam, procedere etiam in iuramento assecurationis, quod ipsi Baroni, & sic Domino immediato præstandum esse dixerunt, *Capyc. in inuest. feud. rub. feudorum assecurationes, vers. assecurantur, Frecc. lib.* 2. *de subfeud. auth.* 4. *nu.* 1. *ex Andr. in cap.* 1. *qualiter vasall. iurar. deb. fidel. Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 5. *num.* 643. 648.

20 Amplia secundo, etiam in laudimio soluendo in casu alienationis, vt illud solui debeat in casu alienationis, Domino immediato, & sic Baroni, non aũt Domino, & sic Regi, ubi secundum consuetudinem loci debetur, *ita glo. & Bald. in cap.* 1. *§. illud de probib. feud. alienat. per Feder. Ias. in l. fin. num.* 4. *C. de iure emphiteut. Ludolph. Schrader. de feud. p.* 8. *cap.* 2. *num.* 29.

Amplia tertio, in declarationibus
21 seq. vt subfeudatarius quando subfeudum vult alienare non teneatur assensum habere ab ipso Domino mediato, sed consensum immediati, & sic Baronis subinfeudantis habere debet, *ita Bernard. Capreol. in cap. Imperialem, §. illud de probib. feud. alienat. per Frideric. vbi etiam Io. Raynald. Iacob. dē S. Georg. in sua inuest. feudal. in verb. & cum pacto de non alienando nu.* 21. *vers. contrariam opinionem*, licet ab hac sententia discedat *Vldaric. Zas. in epit. feud. p.* 9. *n.* 33. *Curt. iun. de feud. p.* 4. *principal. num.* 89. *in fin. & Ludolph. Schrader. de feud. p.* 8. *cap.* 2. *num* 26. *vers. quimimmo, & nu.* 28. *in fine*, hanc veriorem sententiam existimat, ex rationibus ibi allegatis, negans Bald. & glos. sententiam verā esse, *Menoch. lib.* 3. *præsumpt.* 102. *n.* x.

Contrariam tamen sententiam vo-
22 luit *glos. in cap.* 1. *§. illud, de probib. feud. alienat. per Fedric.* vt in alienatione subfeudi requiratur assensus primi Do
mini,

mini, & non immediati, quam glosę sententiam sequuti sunt, *ibi Iacob. de Beluis. Bald. Aluarot. Præposit. & Io. Blanc. in epit. feud. tit. quibus mod. amict. fol. 1. vers. item si vassallus, & fol. 10. versic. Domini verbum intelligas, Iacob. de Ardizon. in sum. tit. quibus mod. feud. amict. rub. an sufficiat consensus maioris Domini, Azo. in summ. tit. de iure emphiteutic. Iacob. de S. Georg. d. loco, in verbo & cum pacto de retrouendendo il secondo num. 21. Iacob. Aluarot. in cap. 1. in princ. numer. 14. & ibi Præposit. num. 4. de prob. feud. alienat. per Feder. Iul. Clarus in §. feudũ, q. 32. in fin. cæteriq; passim Menoch. lib. 3. præsumpt. 102. num. 10. banc referens, & refellens sententiam Schrader. de feud. p. 8. cap. 2. num. 26.* eam referens, non autem contrariam sequens sententiam.

Sed mediam ius extremas refert
23 sententiam *Schrader. d. loco*, vt requiratur nõ solum assensus primi Domini mediati, sed etiã Dñi immediati, & sic subinfeudantis ex rationibus, quas affert ibi num. 27. & nouissimè idem *D. Fuluius Lanar. loco supra allegato n. 111.*

Quam Schrader. sententiã intellige
24 si subfeudum esset quaternatum, & sic feudum quaternatum secundum quid, quia tali casu requiritur vtriusque cõsensus, tàm Baronis subinfeudantis, quàm Domini mediati, & sic Regis, ità *Camer. in l. Imperial. fol. 73. col. 1. lit. C. vers. quarta conclus. ex tex. in l. fin. C. de author. præstand.* quem tex. allegat ibi *Schrader.* de quo feudo secũdũ quid, an possit alienari sine assensu Regis, vel Baroni vide nouissimè *Io: Andr. de Geor.*
25 *d. repet. feudal. cap. 8. per totum.* Et feudum quaternatum secundũ quid, quale sit vide *Camer. ibi col. 2. Franch. decis. 154. num. 3. & 2.* vbi de consensu vtri-
26 usque meminit, sed prima sententia in simplici subfeudo non quaternato vetior est vt requiratur assensus Domini immediati, & sic Domini subfeudãtis, de qua re latius vide *DD. in. d. cap. 1. §. illud.*
27 Amplia quarto, vt subfeudatarus nec teneatur seruire primo D ño, sed tantum ipsi subinfeudanti, & sic adoham præstare, vt notant *Iacobin. præcitato loco num. 6. vers. item quæro de pulchra quæstione Curt. de feud. d. p. 4. num. 89. Menoc. d. loco num. 4. Afflict. in constitut. post mortem num. 7. & ibi Bartol. de Capua,* sed hoc intelligas, vt totum seruitium exigat fiscus à Barone, sed Baro postea exigat à subfeudatarijs, vt dixi supra ex *Ayello num. 85. & Frecc. author. 3. num. 35.*
28 Quòd si subfeudatarius aliquando cogeretur seruire primo Domino, hoc intelligas, vt in subsidium præstare teneatur, non autem principaliter, cum principaliter Domino immediato seruire teneatur, *ita Bald. in cap. 1. §. rursus num. 9. de controuer. inuest. Menoc. d.*
29 *loco num. 8.* vnde si necessitas seruitij exhibẽdi à subfeudatario, vrgeret tàm primum Dominum, & sic mediatum, quàm etiam Dominum immediatum, adeo vt vterq; indigeret seruitio, tunc subuassallus subinfeudatus tenetur rãtum seruire Domino immediato *ita ex cap. 1. de noua forma fidelit. & cap. ad hoc bic finitur lex, ex tex. in cap. licet si de feud. defucti* tenet *Andr. Khol. de seruit. feudal. parte altera tit. cui seruiendum num. 6. concordat Rosental. in cap. 8. conclus. 19. num.*
30 *9.* sed dicas, quod non est perpetuum, vt subinfeudatus teneatur seruire Domino immediato, vt quando ille Dominus immediatus seruiret alteri Domino superiori, respectu alterius feudi, quod ab illo tenet, quia tantum tenetur seruire, quando pręstat seruitia, à quo subfeudum ipsum processit, & defluxit, & conferunt hùc, quæ diximus de releuio, & de adoha exigendo per fiscum à Barone, sed Baro postea exigit à subfeudatarijs.

Quæ autem de seruitio diximus exigendo à subfeudatario per Baronem, non autem per Regem, intelligas cum hac declaratione, quòd aut subfeudũ est quaternatum, aut terra plana, siue actenasia.

Primo

Primo casu, quando subfeudum est quaternatum, tunc reperio duas Do-
31 ctorum sententias in hoc casu, alij dixerunt, quod seruitium debetur Baroni subinfeudanti, non autem Regi, prout fuit *Afflict. in const. post mortem notab. 3. num. 6.* sequens authoritatē *Bartolom. de Capua in d. const. post mortem in sua apostilla*, quē Affl. obiter sequutus est, & meminit *Camerar. in l. Imper. fol. 73. conclus. 4. lit. E. Franch. d. decis. 154. nu.*
32 *6. supra allegati*. Alij dixerunt deberi Regi, quia tunc per quaternationem dicitur quis immediatè à Rege teneri, *ita Andr. de Isern. in d. §. similiter num. 14. ante additionem*, vbi dicit, quod releuium, siuè seruitium debetur Baroni, quoniam uassallus eius, postea subdit, debetur soluere Regi, si Regis vassallus immediatus esset, hæc reperi apud Andr. ibi, qui intricatè legitur, & loqui videtur; sed hoc vult dicere, nempè, quod de subfeudo quaternato, quod alio vocabulo dicitur feudum quaternatum secundum quid debetur seruitium Regi, quasi quod ab ipso Rege immediatè teneatur, & dicitur feudum de perse *Franch. decis. 154. num. 2.* quem post Frecc. ibi allegatum, & inuenire non potui, refert *Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 5. num. 646.* asserens in Regno Siciliæ ita seruari per capitul. Regis Caroli *Ioseph. Cumia in cap. si aliquem fol. 70. in verbo seruitij consueti num. 21.* & hanc ego veriorem existimo, vt dixi supra ead. q. num. 8. vers. sed contra hanc sententiam, qui fisci partes tuetur ex authoritate *Ayell. & Frecc.* vt Rex exigat adoham respectu omnium feudorum, tàm eorum, quæ tenet Baro, quàm quæ tenet subfeudatarius, & sic in effectu seruitium totum soluitur Regi, licet per intermedias manus Baronis.

33 Limita hoc vltimum dictū, nisi Baro ex priuilegio haberet, vt posset exigere seruitium à subfeudatarijs, quia tunc ipsi, & non Regi debetur, prout habebat in Regno nostro Princeps Bisiniani, & Salerni, de quorum priuilegio post Frecc. meminit *Nicol. Intrigliol. d. loco num. 648.*

Aut est terra plana, siue actenasia,
34 & tunc receptum est in obseruantia, vt seruitium debeatur Baroni, nō autem Regi, *ita Andr. de Isern. in const. post mortem col. 2. vers. sed Baroni, & versic. in quaternatis tantum, Frecc. author. 3. num. 1. de author. Baron. Intrigliol. d. loco nu. 645. Campan. in c. apud Fogiam n. 37.* & an debeatur releuium de feudo plano, & de tabula, require supra hac *ead. p. quæst. 25.* vbi latè ponderauimus verba constitutionis post mortē, & Frecc. sibi inuicem aduersantia.

35 Declara tamen omnia supradicta, vt si Baro accepisset inuestituram de tota Baronia, tàm de feudis per ipsum retentis, quàm de subconcessis tenetur ad totum releuium, & adoha tàm pro
36 se, quàm pro subfeudatarijs, prout ex hac ratione decisum fuit in causa Illustris. Principis Salerni, ità meminit *Iacob. de Ayell. de iure adoha num. 85.* ibi, quia accepit inuestiturā totius Baroniæ, & iuris, quod habet cōtra subfeudatarios, tàm de adoha, quàm de releuio &c. quæ omnia potest ipse postea exigere à subfeudatarijs, vt supra dixi?

37 Quid autem respectu duplicati releuii, an subfeudatarius petens inuestituram nec denuncians mortem intrà tempus legitimum, teneatur soluere duplicatum releuium?

Et licet prima fronte, videatur dicendum, quod cum duplicati releuij solutio sit pœna, quæ in vassallo, & Rege est introducta, & ideo nō est extendenda ad feudatarium, & subfeudatarium *cap. odia de reg. iur. in 6.* tum secūdo, quia const. post mortem, quæ propriè loquitur in subfeudatario, dicit *Defuncti mortem per Comitem, vel Baronem, à quo prædicta tenuerit; excellentiæ nostræ volumus nunciari*, ergo onus est Baronis denunciare mortem, non autem subuassalli.

Sed concludas, quòd duplicati pœna debet habere locum in subuassallo, tum quia, & retorquẽdo argumẽtum, si pęnam duplicati non admicteremus, sequeretur quod haberet locum pęna iuris communis, & sic amissio feudi, sed hoc esset contra expressam mentem, & mandatum nostrorum Regum, qui non intendunt, nec ipsi, nec per alios angustiare vassallos ad talem pęnam, & sic vt euitetur maior pœna, potest induci, & permicti minor, quæ si rectè intuemur, est potius gratia, quæ minorauit pœnam, quæ gratia, dum sumus in casu simili, debet, & potest ampliari, licet simus in alijs personis, tamen eędem respectiuè videntur ratione iuramenti, assecurationis, inuestituræ, seruitij, & aliorum.

Nec obstant verba constitutionis, loquitur enim de feudo quaternato sm̃ quid, in quo forsan linea possidentis finiretur, quia tunc Rex specialiter prouidit, vt in tali casu Baro, vel Comes, à quo dictus subfeudatarius mortuus feudum ipsum tenebat, debeat denunciare ipsi Domino Regi mortem ad finem prouidẽdi, & sic est casus specialis, dixi p. 1. q. 20. nu. 6. nos autem loquimur regulariter, quando moritur subuassallus relicto successore, & hæc sũt noua, à nullo quoad viderim, tacta.

ARGVMENTVM.

An Dominus possit exigere duplicatum releuium ab Vniuersitate, vel alio loco possidente feudum, si intra annum petendę inuestituræ non fuit petita. Et quid eorum administratore mortuo, nec petita inuestitura à legitima persona succedente in administratione tẽpore debito, nec soluto releuio declaratur, & ponderatur.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ possident feuda in Regno nostro, soluunt releuium, & laudimiũ.*
2 *Ecclesia an teneatur pœna duplicati releuij distinguitur.*
3 *Cessans à petione inuestituræ, & solutione releuij subire debet pœnam duplicati releuij.*
4 *Non tenetur pœna duplicati releuij, si intra legitimam tempus petijsset inuestituram, & offerenda obtulisset, si secus teneatur.*
5 *Exigit duplicatum releuium à vassallo ob non petitam inuestituram.*
6 *Fiscus habet intẽtionem fundatam pro releuio contra omnes feudatarios, feuda possidentes.*
7 *Inuestitura debet peti intra tempus conuentum.*
8 *Prælato mortuo intra annum petendæ inuestituræ, & releuij soluendi ob feudum ab Ecclesia possesso, & inuestitura non petita, nec releuio soluto, tunc Ecclesia excusatur à duplicato, & numeris sequẽtibus num. 12. sed contrarium recipitur num. 15.*
9 *Vassallus, & Dominus ad imparia non debent iudicari.*
10 *Excusatur à petitione inuestituræ, & solutione releuij pendente electione Domini.*
11 *Inuestitura non est petenda, quando Dominus non esset certus, vel legitimus eius hæres.*
12 *Præscriptio non currit, Imperio vel Ecclesia vacante, declaratur num. 19.*
13 *Vassallus non excusatur à petitione inuestituræ, & solutione releuij, quando certum adesset destinatum Tribunal, licet Dominus esset incertus.*
14 *Releuium non debetur, nec inuestitura petenda est vbi hæres, vel Dominus non esset certus successor, nisi lite finita.*
15 *Ecclesia, ob non petitam inuestituram, & solutum releuium in tempore, punitur pœna duplicati releuij, ex noua ratione.*
16 *Capitulum succedit in administratione Ecclesiæ vacantis, ideo illud tenetur petere*

tere inuestituram, non autem prælatus successor.

17 *Feudo vacanti si fuerit datus administrator, vel illi successerit in eius administratione, currit tempus petendæ inuestituræ, tam actiuæ, quàm passiuæ.*

18 *Capitulũ est in possessione Sede vacante, ideo tenetur soluere releuium.*

19 *Sententia Bartol. Affl. & aliorũ quod vacante Sede, nulla currit præscriptio, non procedit, quando adest administrator.*

Vniuersitas iusta de causa restituitur aduersus solutionem duplicati releuij.

QVÆSTIO XXXIV.

Olent, vt dixi, Ecclesiæ, Vniuersitates, aliaq; loca, de quibus supra q. 24. in hoc Regno feuda possi-
1 dere, & ideo singulis quindecim annis releuium soluere, vt ex Frecc. & alijs, supra docuimus seruari in hoc Regno, vt ex registris Regiæ Cameræ apparet, & in laudimio etiam, quod, & quindenum appellatur, soluitur enim singulis quindecim annis ab Ecclesia, vel Vniuersitate feudum, vel emphi-
2 teoticam rem possidente, ideo hìc dubito, si releuium simplex non soluit, an teneatur ad duplicatum.

Quæstio hæc duplex caput habet, vnum, si in illo quintodecimo anno, in quo soluere debet simplex releuium illud non soluerit, & tempus labi passus fuerit Prælatus, Rector, vel administrator loci possidentis feuda, an releuium duplicatum soluere debet.

Secundum, si in eodem anno petẽdæ inuestituræ, & soluendi releuium reperiatur mortuus Syndicus, Rector, vel administrator, vel Prẹlatus, ideoq; inuestituræ renouatio, & releuij solutio dilatata fuerit, an releuium duplicatum debetur.

Circa primum sunt clari termini,
3 quod vassallus cessans à solutione releuij, & renouatione inuestituræ, teneatur ad duplicatum, in quo nomine venit Vniuersitas, locũque illud possidens feuda, quæ dum in hoc non reperiuntur priuilegiato, imo contraria in inuestituris solet apponi clausula, dumodo soluatur releuium singulis quindecim annis, sequitur quod duplicatum releuium habeat solui.

Nisi tamen, vt alias dixi, petijsset re-
4 nouationem inuestiturẹ intra legitima tempora, quia tunc excusatur, vt alias dicam in hoc tractatu par. 5. q. 23. dũ sola petitio sufficiat, vt ibi ponderabo, Si vero, nec petierit renouationem, & offerenda obtulisset, non video, qua ratione dicendum sit nõ teneri ad duplicatum, cum cõcurrant extrema duplicati releuij, nempè contemptus Domini in non petendo, lapsus temporis, & simplicis releuij non solutio, quæ omnia reddunt vassallum ipsum, & sic Vniuersitatem, aliaque loca possiden-
5 tia feudum inexcusabilem, quod si vassallus à dictis locis concessum feudum teneret, certè eorum administratores in casu prædicto duplicatum releuium exigerent, ergò idem in casu contrario dicendum, cum vassallus, & Dominus non debeant iudicari ad imparia,
6 stat ergo semper pro Fisco Regio ius inconcussum, donec non probetur, illa
7 loca esse priuilegiata in hoc, quia inuestitura peti debet intra tempus conuentum, prout in hoc casu, *ita Anton. Gorbofred. disput. feud.* 8. *thesi* 2. *sub tit. de renouat. inuestituræ*, quia tempus est conuentionale, (& est cõmunis conclusio) prout est tempus, elargitum istis locis, & Prælatus ratione feudi in hoc casu habetur vti laicus, quia potest conueniri coram Iudice laico, & corã Domino temporali, à quo feuda tenet *cap. verum de forocompeten. cap. cæterum de iudicijs*, adeo ut Ecclesiastici, & seculares in his, quẹ ad feuda spectant, ẹquiparantur, ita *Marc. Ant. Genuens. practicabil. Ecclesiastic. cap.* 1. *quæst.* 21. *num.* 1.

8 Quò verò ad secundum, quæstio facile vsui euentura est, pro cuius resolu-
9 tionem dicendum est, quòd vassallus, & Dominus, vt dixi non debent ad imparia iudicari, imo parilitas inter eos seruāda, iuxta communem Doctorum
10 sententiam, de qua nos alibi latè, & ideo sicuti in casu contrario, quando vassallus tenet feudum ab Vniuersitate, aliouè loco, vel ab alio Domino, qui electione, nō autem per successionem fit Dominus, & pendente electione, euenit casus petendæ inuestituræ, item, & soluendi releuium, tunc vassalus excusatur à petitione inuestituræ. Probatur primo ex authoritate *Afflict. in cap. 1. num. 5. quæ fuit primæ causa benefic. amictend.* vbi ait, quod si moritur Rex, Prælatus, vel alius, qui electione fit Dominus, tunc Sede vacante, non habet locum *tex. in cap. 1.*
11 *de capitul. Corrad.* Tum 2. quia quando vassallus nō potest inuenire Dominum, à quo petere debet inuestituram excusatur, vel si adhuc non extaret certus hæres Domini, ex *tex. in l. pecuniæ ff. de vsur. ex text. in l. 4. §. toties ff. de damno infect. tenet Iacob. Ardizon. in summ. tit. quib. mod. feud. amict. cap. 72. in fine.* per quam Ardizon. rationem
12 firmauit Afflict. sententiam illam, ea nimirum ratione, quia Imperio vacante, licet in administratione succedat Ecclesia, silent tamen omnes præscriptiones *Bartol. in l. naturaliter num. 25. ff. de vsucapionib.* ergo idem dicendum in casu nostro, quia Dominus, siue administrator certus non est, & sedes vacua, ideo contra Sedem vacantē præscriptio currere non debet, *Franc. de Pauin. de potest. Capituli sed. vacant. par. 1. quæst. 9. num. 6.* ita in hoc casu, quia non adest persona, quę debet petere inuestituram, ideo duplicati releuij solutio locum non habet, nisi vt dixi Vniuersitas, vel Collegium succederet in administratione, Sede vacante.

Tamen limitarem, quod dixi de Domino incerto, vel non dū electo, quando certum destinatum Tribunal, vel Officialis adesset, à quo semper inuestitura petenda esset, pròut est in Regno nostro, Reg. Cam. Sum. quia adhuc mortuo Domino tempus curreret, &c.

Item facit arguendo ab illa ratione,
14 quia sedes vacat, & certus nō est vassallus feudi possessor, cū per possessionem feudi sit soluendum, quia si vassalli duo de feudi successione contenderēt, quisnā esset successurus, & neuter esset in possessione feudi, tunc petēdæ inuestituræ tēpus non currit, nisi à tempore litis finitæ, ita ex *Iacob. de Ardizon. tenet Afflict. in d. cap. 1. num. 6. & alij*, quos allegat *Tiraquell. de retract. lignag. gloss. 10. §. 1. num. 38. arg. tex. in l. si vero ff. de iure patronat. Franc. Sonsbec. de feud. par. 11. num. 22. vers. fallit quinto, Ferrar. Montanar. de feud. lib. 3. cap. 7. in fine, & post ipsum Io: Schneid. de feud. par. 5. numer. 28.* dicens tutius esse si vassallus coram Iudice protestetur *Oldrad. consil. 22. Vldaric. Zas. de feud. par. 7. num. 7. Vurmserus obseruat. feudal. 25.* ergo dum sedes vacat, non est qui petat inuestituram, cum non habeat certum Dominum, ergò idem quando vassallus non esset certus.

Sed adhuc licet ista vrgere videan-
15 tur, ideo quod fiscus, si inuestitura petita nunc fuerit intra legitimum tempus, possit exigere duplicatum releuiū ab istis locis in casu prædicto, ratio, quæ me mouet, quia locorum istorum administratores non sunt Domini rerū ipsorum locorum, sed d tantū procuratores, siuè administratores, vt alias dixi de Prælato succedente, vt nō teneatur soluere releuiū ob mortem sui prę-
16 decessoris, ea ratione, quia Prælatus est administrator, sed quia in anno administrationis Rectoris, vel Syndici, vel alterius legitimæ personæ, tunc (sede istorum vacante) in administratione succedit Capitulum, Vniuersitas, vel alia legitima persona, vel cærus loci, merito ipsi tenentur petere inuestitu-

stituram, & releuium soluere, quia succedunt in possessione feudi, ut infra.

Probatur etiam, quia si feudo cer-
17 tum Dominũ adhùc non habenti, fuerit datus Administrator, tunc currit tempus petendæ inuestituræ, argumẽto eorum, quæ habentur *in l. fin. C. de petit. hæredit. & l. ait prætor. ff. de damno inf.* hæc est sententia Rosentalis cuius locũ, ut ab oculis aufugit, ità amplius in eius glosellis inuenire nequi, sed in hoc casu dũ Capitulũ, uel Vniuersitas, uel cętus, aliauè persona legitima succedit in administratione rerum istorũ locorum, mortuo Rectore, Prælato, AEconomo, uel Administratore, uel Sindico, & sede uacante, meritò ut administrator, & possessor feudi tenetur petere inuestituram, & tempus currere dicẽdum est, ex quibus cum diuersa militet ratio, sequitur, quod necessitas paris iudicaturę cessat, quia primo casu, & si certus sit Dominus, tamen incertus est Vassallus (licet fiscus de facto exequatur contra feudum, ut supra dixi,) sed secundo casu, feudi possessor est certus, licet ducem non habeat, & releuium debetur à possessore feudi, ut modo dicam. Licet negare non possum, quod si Administratores ipsi fuerint in desidia, ignorantia, uel alia iusta causa, tunc aduersus lapsum temporis, debeat concedi restitutio istis locis, tamquam non peccantibus.

Item facit, quod releuium exigitur à
18 possessore feudi, licet uerus Dominus, siuè successor non sit in possessione illius, ut alias diximus, sed cũ in hoc casu Capitulũ, siuè alia persona legitima est in possessione feudi Sede uacante, ergo & releuium soluere, & inuestituram petere tenetur, saltim tamquam possessor feudi.

Nec obstant, quæ diximus supra ex
19 *Afflict. Bartol. Ardizon.* & alijs, quod sede istorum locorum uacante, uel uacante feudo de successore, non currit tempus petendę inuestiturę, quia non procedunt quando adest, & succedit administrator, pròut est ipsa Vniuersitas, Capitulum, uel alia legitima persona, ut supra annui.

Intelligas omnia supradicta, quòd aut feudum est commune tam Ecclesię, uel Vniuersitati locorum istorũ, & Rectoribus, quia spectat tam ad ipsam Vniuersitatem, vel locum ipsum quam etiam ad eius Sindicum, Rectorem, uel AEconorum, vel aliam personam, eius ducem, & caput. Secundo vel spectat ad ipsam solam Vniuersitatem, vel locum. Tertio, vel spectat tãtum ad ipsum Ducem, Sindicum, Rectorem, &c. vti Ducem, Sindicum, & Rectorem tantum, sub nomine dignitatis ipsius.

Primo casu, qui non petit inuestituram, nec soluit, ipse puniendus prò sua parte, quia ex duobus fratribus succedentibus, altero non petente inuestituram, tunc nõ petens punitur, vt est indubitatum, & alias dixi.

Secundo casu, tunc quia Vniuersitas, vel locum, sunt Domini, & eius Sindicus, Rector, vel Dux, est tantum Administrator, si non petierit, soluet duplicatum releuium, quia ipse locus peccauit in non petendo.

Tertio casu, mortuo Sindico, Rectore, vel Duce, tunc si loca illa succedant in administratione, & non petunt, competit restitutio, ut quia non culpa eorum fuit omissa.

Sed benè fiscus debet habere duplicatum releuiũ, saluis iuribus, prò quãtitate soluta, contra ipsos Administratores non petentes. Mitius tamen, & æquius mihi videtur, vt tantũ debeatur vnicum releuium, ea nimirum ratione, quia odia restringenda, & pœna debet imponii & exigi, vbi delictum, si ergo Vniuersitas, Ecclesia, vel cætera loca non delinquerant in non petendo, sed eorum Administratores, qua ratione ex facto alterius, quis puniri debet? cum pęna suos debeat tenere authores, & vbi non adest contemptus

 Do-

Domini. Hęc, quæ ad praxim in trina distinctione reduxi, sunt vera, & indubitata. Tu verò si dubites de eis, si vel nè iure substineantur, perquiras, quæ dicit post multos ibi allegatos *Henric. à Rosental. de feud. cap. 10. concl. 3. nu. 1. vers. posteriore casu, tit. de caus. ex quib. feud. amict.*

20 Declara, quod diximus de Vniuersitate, quod si intrà annum, & diem inuestituram non petierit, tunc restitutionem petere potest. *ita Maria. socc. cons. 115. num. 13. lib. 2. Ludolph. Schrad. de feud. p. 6. cap. 2. nu. 29. & 30.*

Quam declarationem non admicto simpliciter, nisi iusta causa adesset, ob quam non potuisset petere inuestiturã, cum hodie singulis quindecim annis teneatur soluere releuium. Immò melius procederent hæc quando Vniuersitas teneretur petere inuestituram ob mortem Domini, à quo feudum tenet.

ARGVMENTVM.

Infamia an sit iustum impedimentum, quin inuestituræ tempus non labatur, eoq; lapso, quin duplicatum releuium non debeatur, distinguitur. Nobilitas dominantis, vassallos, vnde oriatur. De infamia ex parte Domini, & ex parte vassalli. In Domino an consideratur de maiori, siuè magna infamia, contrariæ referuntur Doctorum sententiæ & concordantur. Ex parte vassalli, ex suo delicto non prodest. Item super infamia debet esse pronunciatum, & pœna ordinaria, non autem extraordinaria irrogata. Et quid appellatione pendente à sententia irrogante infamiam.

SVMMARIVM.

1 *INuestituræ petitio continet honorem Domini, & vassalli.*

2 *Nobilitas Baronis causatur, quia dominatur hominibus, qui sunt nobilissima creatura.*

3 *Infamis an teneatur petere inuestituram*

4 *Infamibus clausæ sunt portæ dignitatum.*

5 *Infames priuantur dignitate assequuta.*

6 *Infamia in petitione inuestituræ, consideratur ex parte Domini, & vassalli.*

7 *Infamia Domini, debet intelligi de maiori.*

8 *Seruitium est præstandum Domino infami, secundum sententiam quorundam Doctorum.*

9 *Inuestitura petenda est de emphiteusi à Domino excommunicato.*

10 *Inuestitura non est petenda à Domino laboranti infamia maiori, ideoq; vassallũ excusari, ex crebriori Doctorum sententia.*

11 *Vltramontani Feudistæ hanc etiam fundent sententiam.*

12 *Inuestitura petenda non est, si Dominus hæresis labe esset condemnatus.*

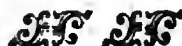
13 *Infamia ex parte vassalli, consideratur ob delictum, nec ipsum excusat à petitione inuestituræ.*

14 *Infamia Domini, vt excuset vassallum, debet esse declarata per sententiam, specialiter priuantem Dominum de feudali dignitate, & prærogatiua.*

15 *Notorius infamis, non potest dici infamis ante sententiam, ad hoc, vt in specie priuetur de feudali dignitate.*

16 *Sententia, ad hoc, vt priuet Dominum feudali dignitate, vel vassallum, debet irrogare pœnam ordinariam, non autem extraordinariam, & debet specificare de priuatione feudalis dignitatis, & refertur decisio.*

17 *Appellatione pendente à sententia, etiam in specie priuatiua feudali dignitate, Dominus, vel vassallus non sunt infames, ideo tempus petendæ inuestituræ currit.*

Quæ

QVAESTIO XXXV.

1 T quia feudalis inuestituræ petitio, eiusque conceffio dignitatem conferre videtur, tum ex parte Principis inuestientis, textus eft, fecundum vnam lecturam in cap. 1. *vbi DD. quo temp. miles*, tum ratione conceffæ rei, nempè dignitatis feudatario, qui miles dicitur, tum ra-
2 tione vaffallorum, qui cum fint nobiliffimæ creaturæ, & ijs dominando, videtur quòd qui dominatur magis dignus fit, *ita Parid. de Put. in fuo tract. de reintgr. feud. in princip. cap. 3.* Quæro
3 ideo, fi vaffallus exiftens in infamia, & ob eam rem non petens inueftiturã, & tẽpus labi patiens an teneatur foluere duplicatum releuium, ftante quod ipfe putabat non poffe accedere ad inueftituram.

Quòdque cum inueftituræ petitio, eiufq; conceffio dignitatem continere
4 videantur, & infamibus non folum eft acceffus prohibitus ad dignitates, earumque portæ infamibus claufæ funt, *c. infamibus, de reg. iur. in 6. l. iudices, C. de dignitatibus lib. 12. l. cum vir, C. de adult. glo. in l. 1. §. remouet, ff. de poftuland. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 3. cafu 286. num. 8. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 9. n. 271.* Immò ijs digni-
5 tatibus affequutis, infames priuantur, *l. & fi feuerior, l. fi poffidentium, C. ex quib. cauf. infam. irrogat*, merito vaffallus nofcens fe indignum, ob contractã infamiam, quæ de iure impedit dignitates petere, prout eft ipfa inueftitura, excufandus eft.

Sed adhuc dico, vt magis diftinctè
6 pcedamus, ꝙ infamia in hoc cafu dupliciter pôt cõfiderari ex parte Dñi, & ex parte vaffalli, & vtroq; cafu infamia eft intelligẽda, fequuta fentẽtia declaratoria, & priuatoria feudorum, vt inferius dicam in hac quæftione.

Ex parte Domini confideratur in-
7 famia, & illa eft intelligenda, non de omni infamia, fed tantum de maiori, fiuè magna, nimirum fi excommunicatus effet maiori excommunicatione, vel diffidatus, vel bānitus efset ab Imperatore, fiuè à Rege, prout ita intelligunt infamiam ex parte Domini, *Ludolph. Schrader. de feud. par. 6. cap. 2. nu. 53. & dilucidiùs Rofental. de feud. cap. 6. concl. 51. num. 3. Herma. Vult. de feud. cap. 7. num. 73. lib. 1. Syluan. de feud. recognit. q. 69. & 70.* Et hoc cafu quan-
8 do Dominus laborat infamia maiori, tunc reperio contrarias Doctorum sẽtentias; nam alij affirmant, quòd Domino infamia laboranti feruitium eft præftandum à vafsallo, prout ita veriorem fentẽtiam autumant nonnulli, prout fuit *Andr. Khol. de feruitijs feudal. par. 2. nu. 40. tit. cui feruiendum*, ea adductus ratione, quia licet infamis, tamen retinet feudi proprietatem.

Quimmò magis accedendo ad cafũ
9 noftrum, in indiuiduo affirmauit hanc fententiam *Corbul. de iure emphiteutic. cap. 5. nu. 24.* dicens, quòd Domini excommunicatio nõ excufat Vafsallum, quin non fit adftrictus ad petendã inueftituram.

Sed contrariam fentẽtiam crebrio-
10 ri Doctorum calculo reperio fequutã ut Domino infamia maiori laborante ut fupra, uafsallum excufatum efse à petitione inueftituræ, durante dicta infamia, *ita glof. in cap. 1. in verbo infamia fecundum vnam lecturam, quo temp. miles, vbi Andr. de Ifern. num. 5. Afflict. n. 27. Bald. num. 3. verf. nifi iufta, Aluarot. & Præpofitus num. 6. Capyc. in inueft. feud. cap. feudorum inueftituræ col. 3. §. item fi Dominus effet infamis, Thom. de Marin. de generibus, & qual. feud. p. 2. tit. 2. n. 52 verf. quinta caufa, Nicol. Mozz. de fubftantial. feud. num. 45. Iacob. de Beluif. in d. cap. 1. vbi Laudenf. num. 20. Syluan. de feud. recognit. q. 69.*

Ex

11 Ex Vltramontanis hanc sequuti sẽtentiam, *Federic. Schench nu.5. & 6. Iacob. de S. Georgio in verb. qui quidem inuestiti num.50. Io. Schneid. par.5. nu.47. Ludolph. Schrader. de feud. part.6. cap.2. num.53. Vulterus de feud.lib.1.cap.7.nu.73. Cassan. in consuet. Burgund. rub.3.§.1. in verb. ou ale personne num.6. vers. secunda est, Rosental. de feud. cap. 6. concl.51. num. 3, & 4. & cap. 8. conclus.9. num.3.* Canonistæ, & *Zabarell. in cap. 2. extra de feud.* dicentes, & hoc casu vassallum à fidelitatis iuramentum esse liberantum.

Quam sententiam dicas procedere
12 etiam si Dominus hæresis labe esset condemnatus, *ità Nicol. Mozz. de substantial. feud. num. 45. vers. quarto exponit, vers. item si esset hæreticus, vt in auth. de priuileg. dotis collat.8.§.1. Vulte. d. loco, Rosental. ibidem in glosel. A, circa finem.*

Ex parte Vassalli etiam considera-
13 tur infamia, sed diuersa sententia statuenda est, quam in Domino, quippè infamiã ex parte Vassalli ab ipso causatam ob delictum, vel alia de causa, ipsi prodesse non debet, nec illum excusare tradiderunt, *Andr. de Isern. in d. cap. 1. quo temp. miles, vbi Aluarot. Rauennas, cæteriq; Iacob. d. loco, Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 21. Io. Schneid. loco supra allegato, Herman. Vult. d. n.73. vers. dico de infamia, Ludolph. Schrader. d. num. 53. vers. namq; infamia vassalli, Rosental. d. loco num. 4. & 5. Gapyc. d. loco num. 25. Mozz. ibidem num.45. vers. 4. argum. tex. in l. siue hæreditaria, ff. de negot. gestis, l. relegatorum. §. fin. ff. de interdict. & relegat. l. verum, §. apud, ff. pro socio*, non enim quis ex suo delicto veniã reportare debet, naturali æquitate reclutante, *l. 1. ff. de dol. mal. & metus exception.*

14 Sed prior illa sententia, vt Domini infamia excuset vassallum à petitione inuestituræ, durante infamia, est intelligenda cum hac declaratione, vt non simpliciter durãte infamia, sed necesse est, vt super infamia fuerit pronunciatum, adeout specialis sententia fuerit prolata, quæ Dominum infamem declarauerit, & in specie priuauerit illum dignitate feudali, alias generalis sententia non præiudicaret, *vt post Innoc. in cap. qualiter, & quando de accusat. tenet Bald. in l. quid ergo, §. pœna grauior, ff. de his, qui notant. infamia, Abb. in cap. & si clerici num.29. de iudicijs, Specul. in tit. de instrumentorum edition. §. restat num. 35. Felin. in cap. 5. de rescript. Tiber. Decian. cons.54. num.83. vol.3. Bald. in l. Cassius num.1. & 3. ff. de senator. Ancharan. 189. num. 3. & 4. Hyppol. de Marsil. in praxi criminal. §. aggrediar. nu.109. Gramatic. cons. criminal. 3. num.36. Ioan. de Sylua de benefic. par. 3. q. 2. num. 5. & 20.*

15 Huius declarationis, ratio est euidẽs quia & si delictũ, vel infamia esset notoria, semper tamen non deficiunt aliquæ exceptiones, quę reum defenderent. Et in relapso, vt non possit nominari infamis ad hunc effectũ, vt priuetur feudali dignitate, nisi in sententia fuerit expressum, quòd priuamus feudalibus dignitatibus, *tenet Frãc. Bursat. cons. 43. per totum, & num.27. & 28. lib.1. Tiber. Decian. in tract. criminal. lib.5. tit. de pœnis infamiæ, & amiss. dignit. cap. 43. num.8. in fin. probatur in cap. cum secundum in fine, vbi DD. de hæresi in 6. Anania, Io. Andr. Felin. Anchar. Butrius, Imol. Cardinal. cæteriq; communiter in c. qualiter, & quando, de accusationibus.*

16. Declara tamen secundo, vt condẽnatio, siue sententia super infamia irroget pœnam ordinariam, nam si inquisitus de tali delicto irrogante infamiam, fuerit condẽnatus pœna extraordinaria, adhuc necessarium est, quod exprimatur priuatio dignitatis feudalis, & vltra supradictos citatos authores adest decisio *Rotæ Romanæ in vltimis 29. sub rub. de sent. & reiud. incip. accusatus coram ordinario*, vbi clericus accusatus, & condemnatus extraordinariè ob delictum, ad perpetuos carceres, non fuit priuatus beneficio, & eius dignitate.

De-

Declara tertio, quod & si hæc om-
17 nia intercessissent, nempè expressa privatio feudalis dignitatis, tamen si condemnatus Dominus, vel Vassallus prouocassent, vel appellassent ad superiorem, tunc pendente appellatione non est infamis, sed integer eius status remanet, ac si numquam esset condē natus, *l. furti, ff. de his, qui notant. infam. l. si quis filio, §. qui autem, ff. de iniust. rupt. & irrito facto testam. Bald. in l. & si seuerior, nu. 3, C. ex quib. cauſ. infam. irrogetur.*

Ex quibus patet, quod dum vassallus ob infamiam Domini est excusatus petere inuestituram, sequitur ꝙ tempus illi non labitur, & per consequens elapso anno, duplicati releuij pœna cessat, quod nequaquam in vassallo infame statuendū, ste dum ex suo delicto vtilitatem, quis reportare non debet. Et hæc quæstio meliùs situata fuisset sub Parte quinta, sed hic apposui cōtinuatiuam ad præcedentem.

ARGVMENTVM.

Ex venatione Aucupio, vel Piscatione, an debeatur releuium de eo, ꝙ ab illis percipitur, & distinguitur an Baro habeat ius prohibendi, & ex illis certum annuum introitum percipiat ex fida, siuè diffida, vt tunc debeatur releuiū, vel quid si in demanio retinetur, an possint per Barones in totū prohiberi.

SVMMARIVM.

1 *Feuda in Regno nostro conceduntur cum pischerijs, venationibus, & aucupijs.*
2 *Venationes Baronales, aut retinentur in demanio à Barone, aut affictantur, sic etiam, & ius fidæ, & diffidæ.*
3 *Ex venatione retenta in demanio, non debetur releuium de pœnis, siuè prouentibus exactis à contrauenientibus, & n. 5.*
4 *Prouentus, siuè pœna venationum dicuntur fructus mediæ iurisdictionis.*
Prouentus, siuè pœna venationum, quando affictantur, debetur releuium ex eis.
7 *Ex fida, & diffida venandi &c. debetur releuium de illa summa, quæ percipitur, idem si affictaretur.*
8 *Venationis fida, & diffida dicitur esse in fructu.*
9 *Decima est soluenda de venationis fida, & diffida, prout de piscatione.*
10 *Releuium tanto magis debetur ex venatione, si concessio facta fuerit cum iure fidandi, & diffidandi.*
11 *De fida, & diffida circa soluendum releuium remissiuè.*
12 *Ius prohibendi venationem, non censetur cōcessum, cōcessa venatione, nisi in specie fuerit concessum, vel nisi præscriptione fuerit quæsitum.*
13 *Barones possunt prohibere vsus armorum in venando, licet non possit prohibere venationem ipsam, & ita decisum.*
14 *Barones possunt prohibere vsus armorum, vel aliorum instrumentorum, ex quibus animalium genus consumeretur.*
15 *Barones possunt prohibere venationem ad tempus, quo animalia parturiunt, vel sunt prægnantia.*

QVÆSTIO XXXVI.

1 Eges nostri munificentissimi, & inuictissimi in hoc Regno soliti sunt cōcedere Baronibus feuda, etiam cum venationibus, & pischerijs, vt ex tenore multarum inuestiturarum inspexi, & meminit *Capy. in sua inuest. feudal. in verb. & cum venationibus fol. 105. & in verb. Pischerijs fol. 107.* Quæro an de istis debeatur releuium, dum ex illis, certū est, quod fructus haberi possunt, nempè animalia, vt capri, cerui, vrsi, bisq; similia quæ vendi possunt, sic etiam de piscatio-

tionibus in fluminibus, quæ affictantur, vel in mari, prout habet Archiepiscopus Tarentinus.

Prò cuius resolutione sciendum est,
2 quod Baro concessionarius solet has venationes, siuè piscationes in duplici statu habere, nam aut illas retinet in demanio, cum iure prohibendi, vt nullus accedat Secundo statu, quando fidat personas ad uenandum, siue piscādum, easq; diffidat mediante pecunia.

3 Primo casu, quando retinet in demanio, & prohibet, vt nullus accedat ad venandum sub aliqua pæna corporali, vel pecuniaria, quę in casu contraueniētiæ exigitur per Barones, vt *in cap. Regni Magistri Forestarum, vbi Reg. Carol. Tapia*, *Capiblanc. de offic. Baron. prag.* 14. *num.* 38. & hoc casu isti pro-
4 ptouentus, siuè pænæ venationis, qui dicuntur fructus venationis, referūtur ad fructus medię iurisdictionis, quam habet vassallus in dicto loco venationis sic concesso, *ita Rosental. de feud.*
5 *cap.* 5. *quæst.* 94. *num.* 8. & tunc eo casu, tum quia isti prouentus sunt incerti, tum quia sunt prouentus iurisdictionis, dicendum videtur releuium non deberi, vt diximus de fructibus iurisdictionis.

In vno tamen casu dicerem, quòd
6 debeatur releuium, quando istæ pęnæ siue prouentus affictarentur in annua summa monetarum, tunc quia esset introitus ex feudo certi, quo casu dum cessaret ratio incertitudinis, releuium deberetur, vt modò dicam.

Secundo casu, quado Baro non re-
7 tinet in demanio, sed apposuisset fidam & diffidam, & quamlibet personam, quæ venari vellet, fidaret pro decem in anno, adeo vt ex hac fida haberet quid certum, vel si tale ius fidandi, siue diffidandi affictaret, adeò vt certum introitum haberet ex dicto feudo, cum venatione concesso, & tunc talis venatio, siue eius fida, vel affictus dicitur esse in fructu, prout ex *tex. in cap. non est*
9 *de decimis*, vnde cum sit in fructu decima debetur *Capyc. decis.* 30. *Gamma decis.* 150. *dixi supra par.* 1. *quæst.* 13. *num.* 29. prout sic ait *Franc. Marc. q.* 531. dicens maximè procedere, quando talis venatio esset in annuo redditu, ideo que releuium deberi autumo, & idem dicendum de piscatione *Marc. ibidem.*

Quę tanto magis dicas procedere si
10 appareret concessionem factam esse cum iure prohibendi in venatione, vel piscatione, & cæteris, vt ex *prag.* 14. *de Baronibus in fine, Anna singul.* 586.

11 Et quod de similibus fidis, siuè diffidis sit solitum solui releuium, uide quæ dicit *Anna d. singul.* 586. *Franch. decis.* 103. *num.* 2. *Franc. Capiblanc. d. pragm.* 14. *nu.* 23. & 24. *de Offic. Baron.*

Declara supradicta, ut & si conces-
12 sum fuerit feudū cum uenationibus, & piscationibus, tamen adhuc non censetur concessum ius prohibendi, nisi in specie fuerit dictum, vel nisi pręscriptione fuerit tutus Baro concessionarius, *Bossius tit. de aquis*, *Capyc. d. inuest. in verb. & cum pischerijs*, *Capoll. tit. de pischerijs*, *Franc. Capiblanc. d. pragm.* 14. *num.* 41.

Sed adhuc non extante titulo, vel
13 præscriptione, licet Baro non posset prohibere in totum venationem, quia de iure gentium, tunc potest limitare modum venandi, vt non venentur cum scoppictis, vel balistris in locis practicabilibus, ob periculum personarum, *Franch. decis.* 158. *Capiblanc. d. pragm.* 14. *num.* 40. vbi aiunt sic fuisse pluries
¶ decisum in fauorem Baronum, vel nè
14 uenationes fiant cum talibus armis, uel alijs instrumentis, ex quibus species animalium, siuè eorum genus, uel ratia deuastetur, siuè consumetur, & diminueretur, *Rebuff. in l. fin. C. de venat. ferarum lib.* 11.

Vel ratione temporis, ut quando
15 lepores sunt prægnantes, uel quando fasiani aues oua calefaciunt, prout uidi prohiberi per Ducem Matalunsium, & per Comitem Acerrarum, & Principem Casertę in suis Territorijs,

quia

quia tunc uenatio, siuè aucupium potest prohiberi ad tempus, *Capiblanc.d. loco num.* 40. tunc si istæ pœnæ affictarentur, adeòut certum redditum constituerent, dicas, ex supradictis, releuium esse soluendum, quia est introitus feudalis, & certum.

Vidi etiam prohiberi, ut metentes non metant frumentum circiter loca, ubi fasiani calefaciunt oua, ne illi aufugiant, eo quod non habent unde & quomodo se abscondant, ne ab omnibus uideãtur; quod de facto dicas procedere, non autem de iure in territorijs particularibus.

ARGVMENTVM.

Donatarius feudi ex contractu donationis inter uiuos, an teneatur soluere releuium ob mortem donantis. Distinguitur de donatione facta immediatè successuro, uel extraneo. Et quãdo extraneo facta est distinguitur. De tempore ante gratiam anni 1558. vt releuium non deberetur. Post autẽ tempus gratiç illud deberi à donatario immediato successore. Ab altero nequaquam. Decisiones in utroque casu referuntur. Et quando assensus excludit fraudem releuij. Et quid si haberet assensum defectiuum ex causa extrinseca.

SVMMARIVM.

1 *Contractus donationis feudorum, contemplatione matrimonij, frequens est in Regno nostro.*

2 *Omnis contractus super feudo celebratus cum immediatè successuro, resoluitur in refutationem, quæ si fraudulenta, facit releuium deberi.*

3 *Donatio inter viuos quoad effectum solutionis releuij habet duo tempora, ante gratiam, & post gratiam, & quid sine, vel cum assensu.*

4 *Releuium non debebatur de feudo donato ob mortem donantis, ante tempus gratiæ, & num.* 9.

5 *Decisiones referuntur.*

6 *Releuium non debebatur de feudo donato causa mortis, antè tempus gratiæ, ex sententia Frecc. & Minadoi, nulla facta reseruatione releuij in assensu.*

7 *Decisiones referuntur in casu donationis feudi.*

8 *Releuium debetur hodie de feudo donato filijs, ob mortem donãtis inter viuos virtute clausulæ appositæ in gratia de anno* 1558. *& num.* 10.

11 *Releuium non debetur ob mortem donantis, nisi reseruatum non fuerit in assensu, quando donatarius esset extraneus, & decisum refertur.*

12 *Releuium debetur ob morte donantis, si assensus esset inualidus ex solemnitate extrinseca, etiam quod antea feudi possessionem habuerit, & decisio refertur.*

13 *Donatio facta inter viuos, licet habeat effectum in morte, adhuc dicitur inter viuos.*

QVAESTIO XXXVII.

1 Solent in Regno nostro, vel patres, vel alij donare titulo donationis inter viuos irreuocabiliter, feuda filijs, vel nepotibus. Ideo quæro, an ob mortem donantis teneatur donatarius soluere releuium? Distinguo plures casus; Aut donatio facta est filio, vel immediatè successuro; Aut facta est extraneo, & non immediatè successuro.

2 Primo casu, ex magistrali regula illa in Regno nostro recepta, quod omnis contractus celebratus super feudo cũ immediatè successuro, resoluitur in refutationem, meritò quando non est fraudulenta, releuium non debetur, vt declarauimus supra quæst. 14. vbi latè.

Se-

Secundo casu,& hic adest dubitan-
5 di locus,quãdo donatio feudi facta fuit
inter viuos irreuocabiliter alicui, qui
non est immediatè successurus,bene
verum habet assensum Regium super
dicta donatione, & tunc sunt conside-
randa duo tempora.

Alterum, ante tempus gratiæ con-
cessæ in anno 1558. Alterum post tẽ-
pus dictæ gratiæ.

Circa primum tempus ante gratiã,
fuit dubitatum in hoc casu, & dixerũt
Regnicolæ nostri releuium non debe-
ri ob mortem donantis, quando dona-
tio fuit radicata inter viuos, quia eo
casu dicitur venisse ad feudum, non
iure successionis, vt hæres, prout re-
quiritur in releuio, sed dicitur venire
ad feudũ ex contractu donationis, etiã
ante mortem donantis, prout Regni-
colæ omnes concludebant, ante tem-
pus gratiæ, *prout notauit Bammac. alle-
gatus supra q. 14. hac ead. parte, & nos
ibi diximus.* Et secundum hanc com-
5 munem Regnicolarum sententiam
¶ fuisse decisum in Regia Camera Sum-
mariæ, refert *Reg. Reuerterius decis. ma-
nuscripta 13. par. 5.* vbi Marchio Vasti
donatarius Principatus Francauillę,&
si non esset immediatè successurus, ta-
men eò quòd habebat assensum, fuit
absolutus ab impetitione fisci,petentis
releuium ob mortẽ Principis donantis.

Idemque, si donatio esset causa
6 mortis, adhuc releuium non debetur,
prout adnotauit *Frecc. Auth. 3. num. 18.*
dicens releuium non deberi, & vide
supra hac ead. par. q. 17. Et isto tem-
pore releuium non debebatur ob mor-
tem donantis, etiam si adesset Regius
assensus, & donatio facta esset imme-
diatè successuro, nulla facta reserua-
tione releuij in Regio assensu, prout
annuebat *Thom. Minad. relatus supra
hac ead. par. q. 17.* vbi nonnulla tetigi-
mus. Et idem *Reuert. d. decis.* dicit,quod
in dicta causa difficultauit Bartholom.
Camerar. tunc Locumtenens,& Mag.
Villanus,quia dicebatur ad illud veni-
7 te ex præcedente contractu, prout de-
¶ cisum refert in fauorem Mag. Aniba-
lis de Ianuario, cui Mag. . . . de
Ianuario donauit Ciuitatem . .
cum assensu, idemque refert fuisse
¶ decisum in fauorẽ D. Pauli de Tufo,
cui mater donauerat omnia feuda cũ
assensu Proregis, referente D. Anto-
nio Villano, vt refert *d. Reuerterius de-
cis. 14. par. 5. manuscripta,*& ante tem-
pus gratiæ non erat dubium de hoc,
tam si donatarius fuisset immediatè
successurus, quam nõ immediatè suc-
cessurus, & hoc ex verbis Andreæ di-
centis releuium deberi ab hærede, &
successore tantum, ideò non debeba-
tur ex contractu.

Circa secundum tempus, post annũ
8 1558. in quo fuit facta gratia Regno
nostro, petenti vt feuda donata filijs,
contemplatione matrimonii, censean-
tur in persona filij donatarij, vt feuda
antiqua, ad finem ut pater, uel frater
succederent, qui, aliàs dubium erat, ꝙ
excludebantur. Sed videntes fiscales,
quod tales donationes in dies fiebãt,
& fiscus sæpè sępius releuio fraudaba-
tur; addita fuit clausula dictæ gratiæ,
dummodò soluatur releuium tempore
mortis donantis, de qua clausula *Bam-
macar. in d. cap. beneficium à vassallo,
quæst. 1. num. 45.* & ita seruatur hodie
in assensibus, qui præstantur super ta-
libus donationibus factis filijs, ex qua
9 reseruatione releuij, clarè deducitur,
quod ad antea non debebatur, dum
fuit opus reseruatione.

Et sic hodie dubitari non debet, ꝙ
releuium debetur, quando donatio
10 esset facta immediatè successuro, nul-
la causa apposita motiua, quia eo
casu præsumeretur fraudulenta rele-
uij, cum omnis contractus super feu-
do celebratus cum immediatè succes-
suro, resoluitur hodie in refutationẽ,
quæ ad finem vt releuium euitet, de-
bet sinceritatẽ, & iustam fouere causã,
alias releuium soluitur.

Sed circa feuda donata alijs perso-
nis

12 nis, non immediatè successuris, etiam præuio Regio assensu, si non fuerit reseruatum releuium tempore mortis ¶ donantis, non debetur, prout decisum refert ibi Reg. Reuerterius, quia circa hunc casum gratia nihil innouauit, meritò remanet sub illa pristina conclusione, prout etiam annuebat *Minadous allegatus d. q.* 14.

Sed quid, si donatio feudi non ha-
13 beret assensum, vel si haberet esset defectiuus ex extrinseca sollemnitate, an debet solui releuium? dicas, quòd quando donatio tempore mortis donantis caret assensu, tunc donatarius licet sit in possessione feudi, non dicitur venire ad feudum ex contractu, quia inualidus, sed sublato contractus nomine, dicitur venire vti successor hæres, (quod intelligo de immediatè successuro) meritò releuium soluere debet, prout in fauorem Fisci fuisse ¶ decisum, refert *Reg. Reuerterius d. decis.* 14. *par.* 5. vbi fuit condemnatus Illust. Princeps Melfi, cui mater donauerat inter viuos contemplatione matrimonij eius statum, mediante Regis assensu, qui assensus ex quo non erat exequutoriatus in Regia Cancellaria, vigore pragmaticæ, intrà annum, fuit declaratum dictam donationem carere assensu, ideoq; inualidam, & Principem venire ad feuda vti successorem hæredem matris donantis, non autem ex contractu donationis, meritò condemnauerunt ad solutionem releuij.

Etsi donatio esset facta irreuocabiliter inter viuos, verum eius effectus esset collatus post mortem, adhuc dicitur donatio inter viuos, *l. ita, vbi Bartol, ff. de donat. causa mortis, idem Bartol. in l. secus, eod. tit. Alex. in l. quæ dotis, ff. solut. matr. Ias. in l. non omnes, ff. si cert. pet. Dec. cons.* 305. *Aretin. cons.* 41. ideoque, quia dicitur contractus inter viuos nec releuium debebatur.

Finis Quartæ Partis.

ANDREAS CAPANVS DE IVRE RELEVII

PARS QVINTA.

ARGVMENTVM.

Solutionem duplicati releuij ex gratia, & munificentia nostrorum Regum in hoc Regno fluxisse, non autem odiosam esse deducitur, quæ munificentia exemplo fuit Regibus Galliarum. Et non valere argumentum de simplici releuio ad duplicatum, nec de pœna duplicati ad pœnam amissionis feudi probatur.

SVMMARIVM.

1 *Solutio duplicati releuij stricta, & contrà feudi naturam est.*

2 *Leges, quæ circumscriptione temporis vtũtur, rigorosæ sunt.*

3 *Solutio duplicati releuij, quia subrogata in locũ amissionis, odiosã esse contenditur.*

4 *Solutio duplicati releuij in Regno nostro gratiosa est ex munificentia nostrorum Regum.*

5 *Reges nostri non anguštiant vassallos ad feudi amissionem, ex anguštia temporis.*

6 *Reges munificentes non debet attendere anguštiam temporis in vassallos.*

7 *Benignè, non autem vt cum infestis agendum est cum vassallis.*

8 *Reges Francorum imitati sunt munificentiam nostrorum Regum, in non angustiando vassallos ad feudi amissionem, ob non petitam inuestituram,*

9 *In Francia, elapso anno Reges capiunt possessionem feudi, illamq; retinet, suosque fructus faciunt quousque vassallus moram purgauerit.*

19 *Vltramontani DD. extollunt munificentiam nostrorum Regum.*

11 *Duplicati releuij pœna, quia ex gratia, & pœna amissionis feudi, quæ ex odio, & rigore, ideo non continentur sub regula subrogatorum ex rationis diuersitate.*

12 *Releuium simplex odiosum, releuium duplicatum gratiosum est.*

QVÆSTIO I.

1 Olutionem simplicis releuij strictam esse, & cõtra feudi naturam, ex Frecc. in principio nostri tractatus deduximus, videbatur quærendum, an hoc idem dicẽdum esset de releuio duplicato, quippè cũ illud successisset in locum amissionis feudi ob non petitam inuestituram, & non solutum releuium in tempore præfinito, vt fundauimus ex *And. de Isern. & Frecc. supra latissimè*, & ideò
2 dum sunt leges, quæ temporis circumscriptione vtuntur, semper rigoris plenæ esse videntur, & ab æquitate remotiores, *Ias. cons. 64. num. 2. vol. 3. Menoch. cons. 468. num. 12. vol. 5. Herm. Vult. de feud. lib. 1. cap. 11. num. 23. ita ex tex. de his, qui ingrediunt. appellation. §. voluntas, Andr. de Isern. Martin. Laudens. & Præposit. num. 3. in d. cap. 1. quo temp. miles, Ludolph. Scrader. de feud. p. 6. cap. 2. num. 58.* vbi alios allegat, tantò fortius, quia hæc solutio duplicati re-
3 leuij successit in locum caducitatis ob non petitam (vt dixi) inuestituram, cæteraq; in tempore facta, & ideo dixit, *Ias. d. cons. 64.* odiosam esse, quia & ipsa caducitas odiosa, & iniqua est, propterea quantum potest restringi, & euitari asserunt *Roland. à Vall. cons. 100. num.*

num. 166. & seq. Menoch. d. conf. 468. nu. 12. Mar. Soccin. conf. 115. num. 56. vol. 2.

In Regno autem nostro, hæc solutio
4 duplicati releuij non odiosa, sed gratiosa, ex gratia, & munificentia nostrorum Regum processit, qui noluerunt vassallos ex lapsu, & circumscriptione temporis angustiare ad feudi amissionem, vt apparet ex capitulis Regis Roberti, de quibus meminit *Iacob. de Ayello tract. de iure adohæ num. 78. cum seqq. de quo testatur etiam Afflict. in d. c. 1. num. 2. & 4. quo temp. mil.* & nos alibi diximus, & de hac consuetudine duplicati releuij, testatur idem *Andr. de Isern. ibid. nu. 2. vbi Nard. Lyparul. lit. D. & Sigismund. Loffred. in paraphres. ad cap. Imperialem, §. firmiter, vers. prædictis tamen non obstantibus, col. 10. de prohib. feud. alienat. per Feder.* quæ apud nos sunt expedita, *Marin. Frecc. lib. 2. de subfeud. author. 3. num. 46. Afflict. in cap. 1. in princip. quæ fuit prima causa benefic. amiss. Capyc. in inuestitur. feud. in verb. feudorum inuestituræ.* Reges enim
5 nostri optimi (dicunt præfati DD.) nō curant de temporis circumscriptione, eiusque angustia, cum arctare aliquē temporis lapsu, angustiare dicitur, *Andr. de Iser. in d. cap. 1. num. 2. quo temp.*
6 *miles*, & ideo Reges munifici (prout sunt nostri) ille attendere non debent, *Mar. Socc. conf. 115. nu. 16. vol. 2. Roland. à vall. conf. 64. in fine, & conf. vlt. num. 158. vol. 4. Menoch. d. conf. 468.*
7 *num. 13.* cum vassallis enim (& hoc generale esse debet) non tamquam cum infectis, sed benignè est agendum, inquit *Bald. conf. 429. vol. 1.* origo enim feudorum est quędam benignitas, seù gratia, *glos. —— tit. 1. §. 1. glos. 7. nu. 3. ita Freccia, Andr. de Isern. cæteriq. supra allegati.*

Regum autem nostrorum munifi-
8 centiam in hoc imitati sunt Christianissimi Reges Francorum, ij autem ad eorum exemplum ob non petitam inuestituram à vassallo, feudorum cadu-
9 citatem non admittunt, sed lapso tempore capiunt possessionē feudi, eamq; detinent, suosq, fructus faciunt, quoad vassallus moram purgauerit in petendo releuium, iuxtà illius Regni consuetudinem, de qua diximus in principio huius nostri tractatus, & de hac consuetudine, vltra allegatos in 1. quæst. meminit *Nard. Lyparul. in Andr. in c. 1. lit. D. quo temp. miles.*

Sicuti è contra de consuetudine
10 Regni nostri, & munificentia Regum nostrorum testantur, eamq; extollunt, & meritò DD. Vltramontani, *vt post Vulteum. Ludolph. Schrader. Rosental. de feud. cap. 6. concl. 61. num. x. & seq.*

Non obstant, quæ supra diximus de
11 subrogatione, eius enim regula procedit, quando est par ratio, non autem diuersa, & subrogatio fieret in totum, per modum regulæ, cum ijsdem qualitatibus, quod non est in casu nostro, vbi caducitas procedit ex rigore, sed releuium duplicatum procedit ex gratia, & munificentia, siuè benignitate, noluerunt .n. Reges nostri rigorem admittere, sed ex gratia, (& hæc est diuersa ratio) admiserunt vassallos ad compositionem, soluendo duplicatum releuium, & sic qualitas rigoris, quæ militabat in caducitate, non militat in duplicato releuio, imò prorsus contraria benignitatis, & gratiæ.

Nec obstat illatio de simplici rele-
12 uio ad duplicatum, quippè simplex releuium, ideo odiosum, quia onus est feudi, & ex consuetudine fuit feudo iniunctum, & ideò dū est onus contra feudi naturam, quia ob inuestituram nihil solui debebat, sed gratis concedenda, ideò cum fuerit introductum contrà naturam feudi, odiosum est existimandum, sed hoc non est trahendū ad duplex releuium, cum illud processerit ex benignitate, & gratia, quatenus minorauit pœnam amissionis, sed quatenus duplicatum releuium consideremus, vti pœnam, adhuc potest dici quodāmodo odiosum, sed adhuc con-

siderato vti pœna,nō potest dici odiosa, quia est pœna mitior, remissa, & commutata ex gratia, quia subtrahit illam odiosam,nempè amissionē totius feudi.

ARGVMENTVM.

An Vassallus cessans à solutione releuij, (altero prò eo soluente) duplicati releuij pœnam euitet, & proposita Alberici sententia, tres distinguuntur casus, vt Primo, quando soluerit vt procurator, & liberatur vassallus. Secundo, quando soluit vt negotior gestor, & tūc itidemq; prodest hæc solutio. Tertio, quando non expresso quo nomine, & tunc admissa distinctione, si vel nè soluens in possessione fuerit, vtroque casu, & iure, & ratione concluditur, duplicati pęnam euitandam esse, prò ut in emphiteuta dispositum esse refertur. Quòd tunc demùm admictendum si Domino nō inuito fiat solutio.

SVMMARIVM.

1 *Amici hodie non sunt tam larghi, vt prò alio soluant de suo.*

2 *Solutio releuij facta à tertio, an prosit vassallo non petenti, nec soluenti, dubitatur & num. 3.*

3 *Solutio canonis facta ab alio an prosit emphiteutæ, dubitatur, & num. 8.*

4 *Contractum non seruans frustra actionē ad illum impetrat.*

5 *Solutio releuij facta à procuratore prodest vassallo non petenti, nec soluenti.*

6 *Solutio releuij facta à negotiorum gestore nomine feudatarij, prodest illi.*

7 *Solutio facta à negotiorum gestore tenet, quando tractatur de conseruatione iuris alieni.*

8 *Solutio facta à negotiorum gestore nomine emphiteutæ, tenet.*

9 *Solutio non refert, à quo fiat quando conseruatur ius alienum.*

10 *Solutio releuij facta à tertio non existente in possessione feudi, non expresso cuius nomine, prodest vassallo.*

11 *Solutio canonis facta à non habente ius, prodest habenti ius, ad illius conseruationem, nempè censualis, & num. 17.*

12 *Releuium sufficit vt soluatur ad finem, vt pœna euitetur, nec refert à quo, & ponderatur consuetudo releuij, & num. 19. vbi authoritates adducuntur.*

13 *Contractus pœna, vt euitetur, sufficit vt adimpleatur, nec quæritur à quo.*

14 *Datium solutum ab alio facit euitare pœnam illi, qui pro catastro non soluit.*

15 *Solutio releuij facta à tertio existente in possessione feudi, prodest vassallo non existenti in possessione feudi, nec soluenti, reijcitur contraria Specul. sententia, & num. 20.*

16 *Argumentum de vassallo ad emphiteutā, nec è contra in nonnullis valet.*

18 *Inuestitura petita ab alio, sed nomine vassalli prodest vassallo ad euitandam pœnam elapso tempore.*

20 *Tex. in l. cum seruus, ff. de verb. obligat. ponderatur.*

21 *Solutio releuij à tertio facta, non iuuat vassallum, si fiat inuito Domino.*

22 *Inuestitura petita à procuratore habente mandatum generale, prodest vassallo non petenti intra tempus.*

23 *Solutio releuij facta procuratori Domini, tenet, & prodest vassallo.*

24 *Solutio releuij facta procuratori simulanti, & non habenti mandatum, prodest vassallo, si Dominus ratificauerit.*

QVAESTIO II.

Ndicatam in præcedenti de duplicato releuio tractationē exordiēdo, illam propono quæstionem, quā difficiliter vsui euēturam autumo,
1 cum non reperiatur amicus, nec confan-

sanguineus tam largus (& præcipuè hisce temporibus) qui prò alio pecuniæ quantitatem vix minimam soluat, sed quia, & ratio hoc pato euenire, ideo dubitandum hic ixistimo, an vas-
2 sallus cessans à solutione releuij intra legitima tempora, verum (altero prò eo soluente) duplicati releuij pœnam euitet, & an hæc solutio à prædicto tertio facta, illæsum reddat vassallum cessantem, & non soluentem à pœnam duplicati releuij.

3 *Albericus in l. arboribus, §. vsufructuarius, num. 4. in fine, ex authoritate Andr. de Pisis*, videtur tenere solutionem in casu prædicto factam ab alio non prodesse emphiteutę, adeò quod ipse soluens postea repetere per cōditionem indebiti, *l. si pœnæ causa, §. fin. ff. de indeb. cum alijs ibi allegatis, Ludouic. Roman. cons. infra allegando*. Item solutio releuij est onus personale ipsius feudatarij, vt supra dixi p. 1. q. 7. & onera personalia non transgrediuntur personam ipsam, à qua omninò sunt adim-
4 plenda. Item qui non seruat contractum, frustrà petit sibi actionē ad illū competere, *arg. tex. in l. filio, §. 1. ff. de ritu nupt. cap. quia frustra, extr. de vsuris, Speculat. tit. de emphiteusi num. 83. lib. 4. particul. 3.*

Ego autem distinguo tres casus. Primo, aut quis fuluit vti procurator. Secundus, aut vti negotiorum gestor. Tertio, aut vt extraneus nomine proprio.

Primo casu non est difficultas, cum
5 & releuium per procuratorem solui potest, & Dominum suum liberare, *Roman. cons. 103. in princip.* & hic casus est extra aleam.

Secundo casu, quando solutio facta
6 est ab isto vti negotiorum gestore, vt quia vti gestor negotiorum feudatarij soluit, vel nomine feudatarij, tunc hęc solutio prodest feudatario, per ea, quæ dicit *tex. in l. soluendo, & in l. qua vtiliter ad finem, ff. de negot. gestis*, semper enim
7 quod tractatur de consuetudine iuris realis, tunc solutio facta à negotiorum gestore prodest principali, ad illius iuris conseruationem, siuè retentionem, *l. arboribus, §. quid tamen, ff. de vsufruct.*
8 & ita in terminis emphiteutæ non soluentis, sed alio pro eo soluente, tenet *Angel. in l. lex vectigal. ff. de pignoribus, Ludouic. Roman. cons. 103. viso proposito.* Item ampliat *Alberic. in d. l. arborib. §. vsufructuarius*, quod ad conseruationem prædictam faciendam, non refert à quo fiat solutio, *ex d. l. arboribus, & l. qui fundum, ff. quemadm. seruit. amitt. Tiraquell. caeteriq; locis infra allegandis*, sed oportet quod facta sit.

Tertio casu, & hic maius videtur
10 continere dubium, quod si tertius soluit non expresso, quo nomine soluat sed simpliciter soluit, & tunc distinguas, aut iste tertius non est in possessione feudi, aut reperitur in possessione

Primo casu, si soluit simpliciter, eò quod semper videtur inesse causa, ob quam soluit, nempè vt gerat negotium sui principalis feudatarij, dicendum, est quod teneat solutio facta ab ipso, vt prosit feudatario, cum tractatur, vt dixi, de conseruatione feudi, & sic iuris realis, & tunc non refert cuius nomine facta fuerit solutio, & à quo facta fuerit, & sufficit vt facta sit, *d. l. arboribus, §. quid tamen, & est textus magis expressus in l. qui fundum, ff. quemad. seruit. amitt. Tiraquell. loco inferius allegando,*
11 & pro hoc primo capite videtur apertè loqui *tex. in l. forma, §. si cum ego, ff. de censib.* vbi solutio census, aut canonis facta suo proprio nomine, pro non habentem ius soluendi, prodest habēti ius, quoad conseruarione iuris censualis, qaem tex. in materia iuris emphiteutici, & canonis apolicat, sicque per illum tenet *Roman. d. cons. 103. nu. 2. Ias. in d. l. 2. num. 69. C. de iure emphit.* Hanc sententiam in casu prædicto sequuti sunt *Andr. de Pisis, Guliel. de Cuneo, & Bald. qui refert prædictos in d. l. arboribus, §. qui tamen, & in d. l. solemnitatibus, Ias. & Rom. dictis locis, Tiraquel.*

loco infra allegando.

His accedat euidens ratio, per quã
12 vltra supradicta, comprobatur solutionem releuij ab alio factam, prodesse vassallo non soluenti, ad pœnæ euitationem, quippè statutum mandauit solui releuium intrà annum, ad pœnã duplicati euitãdam, ergò statutum requirit omninò solutionem pro releuio faciendam esse, quod si facta fuerit ab alio, iam satisfactum est statuto, eiusq; menti, sufficit enim solutionem esse factã, nec curare debemus, & videre à quo soluatur, *ità Ludouic. Roman. conf.* 491. *num.* 3. circa medium adducens pro simili *tex. in l. cum seruus, ff. de verb.*
13 *obligation.* vbi sufficit, quod contractus adimpleatur, licet ab alio, quam à cõtrahente.

Accedant etiã, quæ consuluit *idem*
14 *Roman. d. conf.* 491. casus erat ibi, aderat enim statutum, quòd quilibet res suas describeret in catastro Vniuersitatis, & solueret quid annuum, alias in pęnam ibi contentam inciderent, euenit quòd quidam tertius soluerit prò alio datium prædictum, tuuc consuluit Roman. non obstante, quod bona non fuerint descripta, & non obstante, q datium ab alio fuerit solutum, cõsuluit inquam, Roman. non posse procedi ad pœnæ exactionem, cum sufficiat datiũ esse solutum, & sic satisfactum menti statuentium, non obstante, quod ab alio fuerit facta solutio, *prout etiam annuit Tiraquell. loco allegando.*

Tertio casu, aut verus vassallus non
15 est in possessione feudi, sed alius tertius reperiretur in eius possessione, & iste tertius simpliciter soluerit releuiũ prò vassallo non soluente, imò cessante à solutione, & tunc licet, *Speculat.* videatur tenere contrarium, *vbi supra tit. de emphiteusi num.* 82. *& seq. part.* 3. *lib.* 4. *caeteriq; DD. quos alleg. Iason. in d. l.* 2. *num.* 69. *in fin.* Tamen veritas est, quod iste vassallus debet euitare pœnam, quia dum non est in possessione feudi, nõ tenetur petere inuestituram, & per consequens releuiũ nõ soluere.

Et licet tam ipse Speculat. quam
16 Ias. loquantur in emphiteuta, de quo ad vassallum in nonnullis validum est argumentum, vt ex *Rosental. Intrigliol. & alijs dixi, & dicam.* Tamen in em-
17 phiteuta non soluente canonem, nec possidente, sed alio tertio possidente, & soluente, *tenet Ias. in d. l.* 2. *num.* 83. *vers. sed dubium est,* quod sufficit, quod fuerit solutus canon, licet à tertio, & simpliciter, non expresso, quo nomine, vel dato, quòd fuisset solutum nomine tertij, quia pęna euitatur, *prout antè Ias. tenuit idem Speculat. d. loco, Abbas conf.* 67. *n.* 4. *in fin.* dicens, quod sufficit vt euitetur pęna caducitatis, quòd à quocumq; canon soluatur, *ex d. tex. in l. forma, §. si ego, ff. de censibus.*

Et apertiùs in puncto, in feudatario
18 idem Abb. paulò inferius, dicit de vassallo succedente patri ob mortem, & non possidente, sed alio tertio existente in possessione, & petente inuestiturã feudi, quod licet ipse vassallus non petierit intrà tempus inuestiturã feudi, nec fidelitatis iuramentum præstiterit, tamen ipse feudatarius amittere non debet feudum, firmat hoc ex authoritate *Bald. & Guliel. de Cuneo in d. l. forma, §. cum ego,* & ex iuribus supra allegatis.

Sequuntur primam conclusionem *Andr. Cassis de Pisis, Guliel. de Cuneo, & Bald. in d. l. arboribus, §. qui tamen, Roman. conf.* 103. *nu.* 2. *& conf.* 491. *n.* 4. *& seq. & singul.* 556. *Decius conf.* 58. *Gramat. conf. ciuil.* 107. *num.* 6. *Mar. Socc. conf.* 70. *nu.* 2. *lib.* 1. *Ancharan. conf.* 44. *col. vlt. vers. ex quibus, Alex. conf.* 71. *in fin. lib.* 1.

Et hanc sententiam tenet, & sequitur *Andr. Tiraquell. loco iam indicato de retract. lignag. §.* 1. *glos.* 9. *num.* 256. & hanc esse crebriorem sententiam, affirmauit *Horat. Mãdos. in addit. ad Roman. d. conf.* 103. *vers. veritas,* qui omnes, vt vidi, in vtroq; casu eamdem proferunt sententiam, siuè tertius soluens possideat, siuè non.

Ex

Ex quibus applicãdo terminos em-
19 phiteutę ad feudatarium, cum in ijs validum sit argumentum, dum eadem, & similis videtur militare ratio, vt dixerunt post alios *Rosental. latè in princip. sui operis conclus. x. tit. de feud. definit. nu. 5. & 6. Intrigliol. de feud. centur. 1. q. 12. num. 1. & seq.* tanto magis, quando ex prædicto argumenti genere nulla inducitur feudi priuatio, alias esset difficultas si valeret argumentum, de quo vide *Rosental. & Intrigliol. latè ijs in locis differentes.*

20 Idem uidetur affirmare *Ant. Sola in const. Sabaud. tit. de iure emphit. super decret. licet glo. 1. nu. 13. glo. 38.* ubi scriptum reliquit, quod solutio a quouis facta excusat emphiteutam à pęna caducitatis, ergò idem in releuio, qua consequentia retenta, feudi priuatio, & sic duplicati pęna non inducitur.

Et demùm pro huius articuli decisione affero *tex. in l. cum seruus 104. ff. de verb. obligat.* ubi habetur, quod contractus rectè dicitur impletus, si à cõtrahente, uel ab alio fuerit impletus, habetur enim ibi, quod seruus pecuniam, pro libertate obtinenda accepit, & pro ea causa, alium cum ipso obligauit illi, qui pecuniam mutuatus est, deinde seruus libertatem habuit, non à Domino, sed ab alio, dicit tex. quod obligatio illa correi ualida est, licet cõtractus fuerit ab alio impletus, quia non quęritur (dicit tex.) à quo manumictatur, sed ut manumictatur, ità de releuio non debet quæri à quo soluatur, sed an si soluatur, & sic sufficit solutum esse ab extraneo.

Declara tamen primò hanc senten-
21 tiam, ut illa procedat, quod solutio à quouis facta prosit uassallo, dummodo solutio prædicta nõ fiat inuito Domino, de quo uide *Borghin. Caualc. decis. 29. num. 40. par. 2.*

Declara secũdo, ut inuestituræ pe-
22 titio à procuratore facta, adiuuet uassallum, licet ipse non petierit, & mandatum habeat generale, non autem speciale ad hoc, *vt ex cap. 1. §. sed verum per quos fiat inuest. tenet Afflict. in rub. quo tempore miles, col. fin. Præposit. in d. §. sed vtrum, Ludolph. Schrader. de feud. par. 6. cap. 3. num. 11.*

Quid autem in casu contrario, si vassallus nõ soluerit Domino, sed cui-
23 dam tertio, an hæc solutio valida sit? distinguas, aut hic tertius procurationis mandatum habebat, & valida erit solutio, *d. §. sed vtrum, vt ibi DD.* qui in terminis inuestituræ loquuntur, cũ inuestitura facta per procuratorem valida sit, *ità Iacob. de S. Georg. in verb. qui quidem inuestiti, n. 54. Petr. Iacob. Aurelian. in pract. Papiens. in forma libelli ad recusat. feud. num. 3. in verb. inuestiuit, Afflict. in cap. 1. in princip. num. 6. de noua form. fidelit. Ludolph. Schrader. de feud. p. 6. c. 3. n. 19. vers. neq; tamen.*

Aut mandatum non habebat, sed simulauit illud habere, & Dominus ratum habuerit, quod fecerit iste simulatus procurator, & tunc etiam valebit talis solutio, *arg. tex. in l. semper, qui non prohibet, ff. de regul. iur. Schrader. d. loco.*

ARGVMENTVM.

Duplicati releuij pœna vt exigatur à vassallo, ob non petitam intra legitimum tempus inuestituram, an requiratur sententia, vel sufficiat solum temporis lapsum. Dubitatur, & affirmatiuè cõcluditur cum declaratione. De emphiteuta vt cadat in commissum ob non solutionem in tempore, nulla pręcedente sententia, sed tantum sufficere, quòd Dominus voluntatem suam declaret, rem ad se deuolutam. Sed an hoc idem in feudatario statuẽdum, permulta adducuntur media. Hinc incidenter discutitur, quando pęna ipso iure, vel per sentẽtiam quis esset mulctandus. Et an pęna imposita sit per verba præsenti, vel futuri temporis, & quan-

quando ex pacto, compositione, vel lege.

SVMMARIVM.

1 *Duplicatum releuium debetur in locũ amissionis feudi ob non petitam inuestituram intrà tempus, & simplex releuium solutum, & num. 18.*

2 *Duplicatum releuium vt debeatur, an requiratur sententia, dubitatur.*

3 *Sententia non requiritur in deuolutione emphiteusis, sed tantum declaratio voluntatis directi Domini.*

4 *Amissio feudi inducitur ob seruitia non præstita si Dominus declarauerit suam voluntatem ad se feudum deuolui.*

5 *vassallus vocatus ad publicam expeditionem à Domino, & renuens, statim feudo priuatur ipso iure ex sententia nonnullorum DD. & num. 6.*

6 *Vassallus vt feudo priuetur, requiritur sententia, & vt conuincatur de contumacia, & ponderantur quædam iura.*

7 *Pœna amissionis feudi imposita per verbum præsentis temporis, imponitur ipso iure, non autem per sententiam, & n. 9.*

8 *Opinio DD. quod requiratur sententia in amissione feudi, magis est attendenda.*

9 *Pœna imposita per verbum futuri subiunctiui temporis, non semper importat ipso iure, adeòut sententiam excludat.*

10 *Verba præsentis temporis, cùm aliqua dictione, nempè, perdit statim, mox, eo ipso, vel liberè vadit ad Dominum, tunc important ipso iure.*

11 *Verba certa in imponenda pœna duplicati releuij, considerari non possunt.*

12 *Vassalli fuerunt admissi in Regno nostro ad compositionem ob inuestituram non petitam, per verbum futuri subiunctiui temporis.*

13 *Verba futuri temporis imponentia pœnã, requirunt sententiam, non autẽ ipso iure.*

14 *In duplicati releuij pœna imponenda, interpretandum est prò vassallo, vt requiratur sententia.*

15 *Sententia requiritur, vt vassallus soluat duplicatum releuium.*

16 *Resolutio contractus non fit ipso iure, sed per sententiam.*

18 *Vassallus ob non petitam inuestituram intra tempus, de iure communi priuãdus est feudo per sententiam.*

19 *Pœna duplicati releuij vti subrogata in locum amissionis feudi per sententiam inferendæ, debet & ipsa per senteneiam solui.*

20 *Sententia requiritur, quando pœna imposita fuit per verba futuri temporis, ex communi Ciuilistarum, Canonistarum, & Feudistarum sententia.*

21 *Pœna imponenda in dubio debet imponi per sententiam.*

22 *Amissio feudi consideratur primariè, & successiuè, primariè à iure, & successiuè ab homine, ob sententiam.*

23 *Clericus non statim ipso iure, sed per sententiam priuandus est beneficio.*

24 *Delicta circa feuda variè considerantur.*

25 *Maius est delictum vassalli in cõmittendo, quam in omittendo, ideò seueriùs punitur, & mitiùs.*

26 *Vassallus non soluens releuium, quia deliquit omittendo, ideò mitiùs cum eo agendum est, & sic per sententiam.*

27 *Mitior sententia eligenda est in pœnis infligendis.*

28 *Releuij duplicati solutio, quia gratiam continet, ideo odium parere non potest.*

29 *Releuium duplicatum, quia ex compositione inter Reges, & vassallos, debetur ideò sententiam requirit.*

30 *Vassallus ob seruitia non præstita priuandus est feudo per sententiam declaratoriam, vassallum commisisse causam dignam amissione feudi, non autem ipso iure, ex Feudistarum magis recepta sententia.*

31 *Vassallus per sententiam condemnandus est ad pœnam duplicati releuij.*

32 *Pœnam duplicati releuij regulariter non incurrit vassallus, nisi vbi à legibus fuerit expressum.*

33 *Pœna omnis regulariter requirit sentẽtiã.*

34 *Lex, vel constitutio irrogans pœnam debet interpretari per sententiam ferendã, non autem latam.*

35 Du-

35 *Duplicatum releuium debetur ipso iure, quando in inuestitura ita cautum esset.*
36 *Sententia requiritur in duplicati releuij pœna irroganda, etiam si vassallus fuerit interpellatus à Domino.*

QVÆSTIO III.

1 Vplicatum releuium deberi à vassallo, vbi non est facta solutio de simplici releuio, intrà statuta tempora, & non petita inuestitura, indubitatum est in Regno nostro, cum consuetudo in fauorem vassalli, eiusq; gratiam in locum amissionis feudi, ex Regum nostrorum munificentia, introduxerit, prout dixerũt *Andr. de Isern. in cap. 1. §. sancimus per quos fiat inuest. vbi Liparul. & in cap. similiter de capit. Corrad. Campan. in cap. apud Fogiam num. 26. tit. quid fiet mortuo Barone, Afflict. cæteriq; Regnicolæ in d. §. similiter, Franch. decis. 425. num. 1. & decis. 121. n. 15. Vrsill. decis. 129. D. Scipio Rouit. Pragm. 2. de offic. procurator. Cæsar. Paschal. de virib. patr. potest. par. 4. cap. 1. num. 12. Capiblanc. de offic. Baron. pragm. 1. num. 58. Ayell. de iure adoha, & releuij num. 71. Freccia author. 3. nu. 7. lib. 2.*

Sed vt Dominus, hoc duplicatum
2 releuium à vassallo exigere possit, an sufficiat Domino, vt annus, & dies, vel mensis sint elapsi, vel necesse habeat super hoc proferre sentẽtiam, per quã declaret vassallum incidisse in pœnã, illumq; condemnet ad releuij duplicati solutionem, quod licet superuacaneum videatur quærere, cum in dies hoc practicetur, tamen quia hæc quæstio cadit in materia, ideò relinquenda non est, sed eam in quidditate iuris
3 placuit discutere, videtur namque quòd si de emphiteuta non soluente laudimium, vel canonem dispiciamus, vt cadat à re emphiteutica ipso iure, nulla opus sententia priuante, & declaratoria rem in commissum cecidisse. verũ Dño suã voluntate declarãte rem ad se deuolui, eo enim casu ipso iure ab emphiteusi cecidisse, dicit *Ias. in l. 2. nu. 10. & 11. post Bart. Speculat. cæterosq; ibi allegatos C. de iure emphit.* vbi hanc esse communem opinionem testantur DD. præsertim *Imol. & Ant. de Butrio in cap. potuit ext. de locato*, eamdemq; sentẽtiam sequuti sunt inter consulendo *Alex. conf. 6. col. penult. vers. item si non potuerint, vol. 3. Decius cons. 146. vers. non obstant allegata in contrarium*, qui communem fatentur *Raphael Fulgos. cons. 243. col. vlt. Angel. cons. 310. in tertio dubio, Paul. de Castr. cons. 135. Corneus cons. 115. col. 2. vol. 1. cæteriq; passim.*

Quod idem in feudo, vt vassallus ob
4 non præstita seruitia feudalia, ipso iure priuatus intelligatur, dummodo Dominus suam esse voluntatem declarauerit, vt vassallus feudo priuetur, hanc sententiam tenet *Raynald. in cap. Imperialem, §. firmiter, nu. 57. de prohib. feud. alienat. per Federic.* dicens patrem suum sic consuluisse, *Iacobin. de S. Georg. in sua inuest. feudal. in verb. & promiserunt eidem Domino num. 32. & 35. Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 41. num. 21. tit. ex quib. caus. feud. amitt. & nouissimè Andr. Kbol. de seruitijs feudal. tit. de amiss. feud. ob seruitium non præstitum n. 89. Ludolph. Schrader. loco infra allegando*, hi omnes tenent, & suadent sententiam hanc, ijs ex fundamentis.

Primo ex *tex. in d. §. firmiter, & ex*
5 *c. 1. §. vt autem in fine de allodijs, vrgent Andr. Kbol. d. num. 89. & Rosental. n. 22.* dicentes, quod Dominus, vocato vassallo ad publicam expeditionem, eũq; non venientem, feudo priuet, & in suos conuertit vsus.

Verba autem dictorum iurium, dũ dicunt, *in vsus suos, & modis omnibus*, tantumdem operari dicit Rosental. & plus, ac si dixisset, liberè omnibus modis, quasi quod ipso iure feudum perdatur,

datur, ut ibi annuit glos. cæterisq; ibi allegati à *Rosental.lit. T.*

Respondet huic motiuo *Schrader.de feud. par. 9. sectio 8. nu. 36. & 37. & post eum Andr. Khol. d. num. 89.* dicentes in casu prædicto adhuc requiri sententiã declaratoriam, probantes primò quòd tex. illi allegati per *Rosental.Iacobin. & Andr. Khol. superiori loco*, loquuntur in casu speciali. Secundo, quòd requiritur, vt vassallus conuincatur de non obtemperatione ad legitimam Domini vocationem, in qua inobedientia conuincenda, requiritur causæ cognitio, cum de amittendo feudo, eoque vassallum priuãdo agatur, meritò sententia deinde requiritur, quod desuper dicta causæ cognitione proferatur.

7 Secundo loco principaliter ex Rosental. *ex §. sed non alia iustior*, qui tex. ait, quòd nulla est iustior causa beneficij amittendi, quam si vassallus seruitium facere recusauerit, propter quod feudum datum est, verùm etiam, quando loquitur de amissione feudi, loquitur per verba præsentis temporis, quæ verba denotant ipso iure, dum dicit, amittit; prout dicit idem *Andr. Khol. loco allegato.*

Cæterum huic argumento Rosentalis, respondet idem Andr. Khol. quod in eodem §. firmiter, legislator vsurpat verbum auferendi, sub verbo futuri tẽporis, quod tempus requirit sententiã priuationis, quæ pars magis est attendenda, dicit Andr. khol. cum suffragetur illi, qui alias veniret feudo priuandus, & nos infra.

Quinimmo idem *Rosental.* respondet

9 etiam huic motiuo, dicens, quòd verbum præsentis temporis, licet importet ipso iure, tamẽ ista simplex loquutio, siuè loquendi modus per verbum præsentis temporis, vt amittit, perdit, &c. non semper solet importare priuationem ipso iure, & sententiam excludere, vt tenet *Bart. Bal. Salicet. & Paul. de Castr. post glo. in l. si quis maior, C. de transaction. cæteriq; DD. quos allegat, & sequitur Ludolph. Schrader. de feud. p. 9. princip. par. 2. sectio. 8. n. 29. circa princ. vbi innumeros allegat. Tiraq. in l. si vnquam, C. de reuocand. donation. num. 21. cum seq.* sed ità demùm si addatur ali-

10 qua dictio, vt statim, mox, eo ipso perdat, amittat, vel liberè ad Dominum vadat, vt tenet *Bart. in l. 1. num. 1. ff. de priuat. delictis, Bald. in l. si qua la seconda, num. 1. C. de secund. nupt. Roman. singul. 2. Ancharan. cons. 102. cæteriq; quos allegat Rosental. d. num. 9. in glosell. 1. Tiraquell. d. l. si vnquam num. 24. supra allegato loco*, quicquid alij dicant, quos allegat tam ipse *Rosental. ibid.* quam *Tiraquell. d. nu. 20. vsq; ad 36.* qui contrariam regulam statuit etiam in verbis præsentis temporis.

Vndè inferendo ad materiam nostram de releuio, vt non soluens releuium intrà tempus statutum ad petẽdam inuestituram, cum in hoc non habeamus iura, quæ de hoc loquãtur, sed tantum consuetudinem, siuè morẽ per DD. relatum, qui diuersimodè loquuntur, vt alij per verbum præsentis temporis, alij per verbum futuri, ideò nihil certi super hac controuersia statui posse dicendum est.

Tandem adest capitulum Regis Ro-

12 berti, de quo meminit *Iacob. de Ayell. de iure adoha num. 72.* Item & quædam decretatio, præuia supplicatione Regi porrecta, quibus in locis Rex admittẽdo vassallos non petentes inuestiturã, & non soluentes releuium, & ob seruitia non præstita, cæterisq; de causis, mandat suis officialibus, vt cõponant cum vassallis, dicendo, *componatis*, & sic loquitur per verba futuri temporis. Itẽ in supplicatione loquitur per verba priuentur, quæ verba cum sint fu-

13 turi temporis, sententiam requirere videntur, vt mox subijciam *ex Rosental. Andr. Khol. Schrader. cæterisq; à Iasone allegatis in d. l. 2. num. 11. & seq. C. de iure emphit.*

Quinimmò supra citati DD. qui de

14 duplicato releuio loquuntur, dicunt, quod

quod hæc solutio processit ex more, siuè ex consuetudine in Regno, quæ dum processit ex gratia Principis, vt in dicto cap. Regis Roberti, ideò semper benignior facienda est interpretatio, & sic quantò magis potest, odiosa excludenda sunt, quod esset priuare vassallum de facto, & eo non audito in iuribus suis, cum posset vassallus allegare ignorantiam mortis, iustum impedimentum, aliasq; excusationes legitimas, ob quas releuium non soluerit in tempore, quo casu vassallus debet conseruari illæsus, ex æquitate consuetudinum feudorum, & ipso iure, etiam ope restitutionis, *vt dixit Iacob. de Ardizon. in summa feudal. cap. 45 rub. quando currat annus vassallo ad petēdam inuestituram, Aluarot. in cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amict. glo. —— tit. 1. glo. 7. de Ponte decis. 1. collateral. nu. 6. & 7.*

Vndè concludas, quòd ad finem vt
15 quis duplicati releuij pęna mulctetur, requiritur sententia declaratoria, quæ declaret illum cessauisse à solutione releuij simplicis intra legitima tempora, & proindè in pœnam duplicati releuij incidisse, prout hanc sententiam in proprijs terminis sequutus est *Frāc. de Ponte d. decis. 1. nu. 14.* cum communi Doctorum sententia, dicens, quod cum simus in resolutione contractus, & in reuersione iuris ad Dominum, & quando adest dies, & pœna legalis, prò vt est in solutione releuij, tunc resolu-
16 tio non fit ipso iure, sed per sententiā, iuxtà communem Doctorum opinionem, & ideò ibi in casu inuestiturę Regni nostri, dum tempus ab homine fuerit appositum, nec adest pęna, tunc admictitur moræ purgatio, vt idem *de Ponte ibidem num. 15.* hanc eandem sententiam sequuti sunt permulti DD. in materia non petitæ inuestituræ, loquentes intrà annum, quos infrà allegabimus.

Sed priusquam ad conclusionis de-
17 ueniam fundamenta, vnū statuo principium pœna duplicati releuij successisse ex gratia Principū in hoc Regno, in locum amissionis feudi, ob non petitam inuestituram, & non solutum releuium, quod apud nos indubitatum manet.

Et in materia prędicta, de iure com-
18 muni loquendo, in casu amissionis feudi, vt ob non petitam inuestituram, & per consequens, non solutum releuiū intrà legitimum tempus, vassallus non ipso iure, sed per sententiā feudo priuandus sit, docuerunt *Andr. de Isern. in cap. 1. in princip. num. 10. vbi Nard. Lyparul. in verb. damnetur quo temp. miles, Iacob. Aluarot. ibid. num. 1. in verb. damnetur, Matth. de Afflict. in cap. §. 1. notab. 3. de cap. Corrad. vbi Andr. de Isern. n. 3. in fin.* ibi, intellige per sententiam, *& in cap. 1. nu. 4.* ibi lapso tempore damnabitur, *quæ fuit prima causa benef. amictend.* & latè prò hac sententia pugnat *Io. Raynald. in d. l. Imperialem, §. præterea si quis infeudatus n. 30. de prohib. feud. alienat. per Federic. Thom. de Marin. de generib. & qualit. feud. tit. 2. sectio 2. nu. 62. Ant. Capyc. in inuest. feuda.. in verbo feuda amictuntur, causa quinquagesima-quinta, vers. sententia an requiratur, in verbo feudorum inuestituræ col. 5. §. sed & vide, & quod, & §. seq.* & hanc esse communem sententiam, permultis allegatis Doctoribus, qui hanc consulendo defendunt sententiam, affirmant Ex Vltramontanis, *Ludolph. Schrader. 2. par. 9. par. principalis sectio 8. num. 28. vers. in hoc tamen, Guliel. Hannetton. de feud. tit. feud. feud. amiss. lib. 3. cap. 13. num. 2. & post Herm. Vulteum, Schoner. Glos. —— Andr. Tyraquell.* & alios penè innumeros, hanc sententiam affirmat *Henrich. à Rosental. de feud. d. cap. 10. concl. 41. num. 5. in glosell. E. & post hos addo Andr. Khol. de seruit. feudal. tit. de amiss. feud. ob seruit. non præstit. num. 91.* qui hanc sententiam veriorem existimat.

Insuper pœna duplicati releuij successit in locum pœnæ amissionis feudi, ob

ob non petitam in tempore inuestituram, prout disponebat *tex. in cap. 1. quo temp. miles*, vbi ait tex. quòd vassallus non petens inuestituram intrà tẽpus, damnetur feudi amissione, & sic loquitur per verbum futuri temporis, quod est ponderandum, vt infrà, sed dum pęna, in cuius locum successit duplicatum releuium, imponitur per verbum futuri tẽporis, quod verbum omninò sententiam requirit, vt infrà probabo, ergò & ad duplicatum releuium per sententiam vassallus damnari debet, ex regula, quod subrogatum sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur, vt dixi in principio huius tract. *ex Carolo de Kirchberg. & alijs*. Semper

20 enim, quod legislatores in pœnis infligendis loquuti sunt per verba futuri temporis, nempè amittat, perdat, auferatur, hisque similia, intellexerunt omninò requiri sententiam Iudicis, *ità docuerunt gloss. in l. iubemus nulli, §. œconomus, in verb. priuetur, & ibi Bartol. nu. 11. & ibi addit. ad Bart. in verb. vt priuatus sit, & ibi Bal. in §. sanè si hac vers. 2. Paul. de Castr. nu. 6. Salic. nu. 1. vers. œconomus, C. de sacrosanct. Eccles. gloss. in l. criminali, in verb. habeatur, C. de iurisdict. omn. indic. quem ibi sequitur Bart. num. 5. Angel. num. 6. Castrens. num. 6. Salic. nu. 5. pluresq. allegat. & sequitur Ias. in l. 2. nu. 13. C. de iure emphit. innumeros allegat, & sequitur Tiraquell. in l. si vnquam, in verb. reuertatur num. 39. C. de reuoc. donat.*

Ex Canonistis hanc sententiam vti communem, sequutus est *Alberic. in cap. in quibusdam nu. 7. ext. de pœnis, Felin. in cap. Rodulphus nu. 24. cum seq. de rescript. cæteriq; passim.*

Ex Feudistis, *Afflict. in cap. Imperial. nu. 30. in fine, notab. 31. vers. verba autem, de probib. feud. alienat. per Feder. Anton. Capyc. in inuest. feudal. in verb. feuda amittuntur, col. 28. in verb. deuoluantur hoc casu fol. 16. Laurent. Syluan. de recogn. feud. q. 23. num. 27. & seq.*

Ex Vltramontanis, *Cassan. in consuet. Burgund. rub. 2. §. 1. in verb. il confisquo les biens, nu. 2. Ludolph. Schrader. de feud. par. 2. par. 9. princip. sect. 8. nu. 29. Rosental. de feud. cap. 10. tit. quibus modis feud. amitt. concl. 41. nu. 5. & in gloss. G. vbi innumeros allegat, nouissimè And. Khol. de seruit. feudal. tit. de amiss. feud. ob seruitia non præstit. num. 92. commuuem refert Rosental. vbi supra.* Ergò dum pœna amissionis feudi, in cuius locum successit releuium duplicatum, irrogatur per verbum futuri temporis, sequitur, quod & duplicati releuij pęna vti subrogata, in eius locum debeat non ipso iure, sed per sententiam irrogari.

Immò fortiùs, dum certam legem non
21 habemus disponentem de solutione releuij duplicati, an per sententiam, vel ipso iure pœna ipsa duplicati releuij sit soluenda, sed tantum habemus varios DD. qui diuersimodè loquuntur in modo pœnę exigendæ, sequitur quod dum est dispositio pœnalis, in dubio semper est dicendum, non ipso iure pœnam esse imponendam, sed per sententiam Iudicis, *l. 2. §. quod si actor, iuncta auth. principales, in verb. per sententiam Iudicis, C. de iureiur. propter calumn. præstit. Ant. Butr. in cap. si diligenti de foro compet. Bald. in l. 2. num. 3. C. de secund. nupt. vers. item vbicumq; l. cum ancillis, & ibi Bald. C. de incest. nupt. gloss. in cap. quicumq; in verb. innodetur, extrà de hæretic. Petr. Iacob. in pract. libell. rub. 57. de condict. ex lege non scripta num. 3. & 4.* & dicam infrà in calce huius quęstionis.

Et circa hanc materiam, vt pęna ob priuationem feudi imponenda, siue exigenda, ob non petitam inuestiturã, siuè non præstitum seruitium, an per sententiam, vel ipso iure debeat exigi, considerauerunt hanc pōderationem ex Feudistis *Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 22. num. 24. q. 23. n. 21. & seq. Rebuff. in declarat. feudal. post vigesimam declarationem, siuè diuisionem, Schoner. in disput. feudal. thesi 137. disput. 10. Franc. Curt. de feud. p. 4. nu. 15. vers. in primis, Andr. Khol. de seruit. feudal. tit. de amiss. feud.*

feudi nu. 90. & ante eum Henrich. à Rosental. d. conclus. 41. num. 3. hæc autem consideratio consideranda est in hoc casu, quia valde confert.

Ideò, & si superius adducta vera
22 sint, pròut verissima ego affirmo, addo aliam conclusionem, nempè feudum amicti ipso iure, dupliciter considerari potest, primariè, & successiuè, vt commissa causa priuationis, potest dici, quòd ipso iure vassallus priuatus sit, & amictat feudum, cum statim commissa causa, militet ius priuans contra vassallum, qui ab ipso iure priuatus dicitur, cum ita dictet ius, non autem auocabiliter à dicto vassallo, adeòut statim, & verè vassallus amictat, & ab eo Dominus statim possit auocare, illũ despoliando, sed commissa iam pœnæ causa, debet succedere iuridica priuatio, & legitima, mediãte processu, auocando feudum à vassallo, illumque priuando corporaliter, ad quam spoliationem, siue priuationem Dominus non potest procedere, donec feratur sententia priuationis, cum pendente priuationis iudicio, res verè nõ potest dici in commissum cecidisse, *ità Aymon Crauett. cons. 212. & post eum Amæd. de Ponte laudimial. q. 20. num. 8.*

In simili videmus de clerico com-
23 mictente causam, ob quam beneficio debet priuari, vt commissa causa, non ipso iure statim intelligatur de beneficio priuatus, sed omninò per sententiã debet priuari, *vt post Ias. in d. l. 2. tenet Socc. cons. 111. num. 4. vol. 2.*

Quòd si admictimus contrariam
24 sententiam, ob delictum feuda amicti ipso iure. In hoc considera, quod delicta in feudis multipliciter possunt inesse deduci, cõmictendo, vel omictendo, quorum alterũ altero maius, quip-
25 pè magis quis delinquit commictẽdo, quam omictendo, & omictendo quis minùs delinquit, *glo. in l. si mora, & ibi Bald. Imol. Paul. de Castr. Alex. Aretin. & alij, ff. sol. matr. Tiraquel. de pœnis caus. 24. num. 24. cum seq. Bald. in l. legis virtus, ff. de legibus*, & ideò seueriùs punitur, & agi debet contra illum, qui deliquit commictẽdo, quia magis delinquere dicitur, mitiùs autem agendum est cum eo, qui omisit, tamquam cum eo, qui minus deliquit, & ideò contra-
26 riam sententiam dicas non militare in hoc vassallo, nõ soluente releuium, vel non petente inuestituram intrà tempus, nempè vt priuetur ipso iure, seù, vt melius dicam, vt damnetur, sed mitiùs, vt per sententiam, in qua se defendere potest, antequam ad illam deueniat, *ità ex Andr. de Isern. in cap. 1. n. 6. & ibi Matth. de Afflict. num. 3. & 7. de feud. sine culp. non amict. & in cap. 1. §. item si fidelis, n. 73. quib. mod. feud. amict. Ludolph. Schrader. de feud. d. loco sectio. 8. num. 48.* cum in pœnis infligendis semper mitior interpretatio accipienda, & sequenda est, maximè quando sumus in delictis commissis in omictendo, vbi non læditur aliquis, nisi Dominus, cum quo semper mitiùs agẽdum est, *ex reg. cap. in pœnis de regul. iur. in 6. vbi Dyn. Io. Andr. Ant. Butr. & Imol. in c. si diligenti, ext. de foro competent.*

Item dubitari non potest, quòd duplicatum releuium debetur ex gratia, & pacto, nempè ex compositione, ad quam Reges huius Regni ex benignitate admiserunt vassallos non soluentes, & non petentes, & vassalli acceptauerunt hanc gratiam ex pacto, & in hoc considera duo. Primũ, quòd prin-
28 cipium, & radix duplicati releuij, est gratia, ergò nullo modo dicendum est parere odium. Secundum, quia ex pa-
29 cto, sequitur, quod dum feudatarius non soluerit canonem, ex pacto debitum ratione feudi, vt tunc non ipso iure, sed p sententiã priuandus sit, *secundum Innoc. in cap. ad Apostolicæ, extrà de sent. & reiudicat. Præposit. in cap. 1. n. 2. quib. mod. feud. amict. & ita consuluerunt Raphael Cuman. cons. 164. Alber. Brun. cõs. 4. nu. 44. cum seq. Cardinal. cons. 92. Ruin. cons. 35. nu. 29. lib. 1.*

Ex Feudistis, *Præposit. vbi supra, Al-*

uarot. in cap. 1. §. *sed nec alia iustior, qua sit prima causa benefic. amict. Innoc. in cap. ex parte col.* 10. *extra de feud. Speculat. tit. de locat.* §. *nunc aliqua, vers.* 85. *Ludolph. Schrader. d. sectio* 8. *nu.* 34.

Deniquè, nè diutiùs immorer, circa rem tam claram, de qua latè *Ludolph. Schrader. d. loco differit,* & ibidem *Rosen-*
30 *tal.* generalem illam adduco regulam, quòd vassallus ob seruitia debita Domino, & non præstita, priuandus est feudo per sententiam declaratoriam vassallum incidisse in pœnam prædictã, & ideò feudum amictat, non autem ipso iure priuandus, hanc sententiam docuere *Andr. de Isern. in cap.* 1. *num.* 8. *vbi Matth. de Afflict. num.* 7. *de feud. fine culp. non amictend. & in cap.* 1. §. *fin. de pace iuram. firmand. & in d.* §. *firmiter, de probib. feud. alienat. & in cap.* 1. §. *item si fidelis, num.* 73. *quib. mod. feud. amict. vbi Andr. de Isern. num.* 20. *Iacob. Aluarot. in d. cap.* 1. §. *firmiter, & in d.* §. *sed nec alia iustior, in verbo amictit, qua fuit prima causa benefic. amictend. ex tex. in c.* 1. *de feud. fine cupl. non amict. vbi Bald. in princip. & Iacob. Aluarot. num.* 1. *Præposit. num.* 1. *Matth. de Afflict. nu.* 1. *glo. in cap.* 1. §. *item si fidelis, in verbo amictere censetur, quibus mod. feud. amict.*

Ex nostris vltrà *Afflict. & Andr. de Isern. locis allegatis,* hanc sententiam docuerunt *Franc. de Ponte d. decis.* 1. *Petr. Paul. Balzaran. in d. cap.* 1. *de feud. fine culp. non amict. & in c.* 1. §. *callidis, n.* 22. *Capyc. in verb. feuda amictuntur, in verb. sententia priuatiua fol.* 45. *Nicol. Intrigliol. de feud. cent.* 1. *q.* 97. *nu.* 104. *& seq. Petr. de Gregorio de conceß. feud. p.* 8. *q.* 5. *vers. istam conclusionem,* vbi communem hãc esse conclusionem dicit.

Et ante istos *Curt. iun. de feud. par.* 4. *num.* 155. *fol.* 487. *Petr. Nicol. Mozz. de feud. tit. de amiß. feud. nu.* 40. *& n.* 105. *vers. ego autem ita crederem, Iul. Clar. in* §. *feudum, q.* 62. *lib.* 3. *sent. Iacob. de Beluis. in d.* §. *item si fidelis, vbi Laudens. num.* 3. *& Petr. de Rauenn. num.* 13. *Laurent. Sylnan. de feud. recognit. q.* 22. *nu.* 4. *& seq.*

Ex Vltramontanis tã antiquis, quã recentioribus, hanc sententiam docẽdo, sequuti sunt, *Friderich. Schench. in cap.* 1. §. *callidis num.* 1. *de feud. fine culp. non amict. Io. Blanc. in epit. feud. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 10. *Iacobin. de S. Georgio in verbo dictiq; vassalli nu.* 9. *vers. sed quaero vlterius, Io. Franc. Montanarius lib.* 4. *c.* 3. *Vldaric. Zasius de feud. par.* 10. *num.* 72. *Franc. Sonsbec. p.* 10. *nu.* 47. *Guliel. Hannetton. lib.* 3. *cap.* 13. *vers. siquidem generaliter, Andr. Gaill. lib.* 2. *obser.* 51. *nu.* 1. *Bartol. Cassan. in consuet. Burgund. rub.* 3. *tit. dez fiedz,* §. *octauo, in verb. commisse n'à point. de lieu, nu.* 23. *Petr. Iacob. in pract. libellorum rub.* 7. *de actio. in rem pro actione feudali, num.* 13. *& de condict. ex lege num.* 3.

Ex recentioribus Vltramontanis, *Rebuff. in declarat. feud. in fine, Matth. Vuesembec. de feud. cap.* 15. *num.* 19. *Io. Borcholten cap.* 8. *nu.* 156. *glo.* — *tit.* 1. §. 1. *glo.* 1. *num.* 44. *&* §. 30. *num.* 23. *Io. Scheneid. de feud. p.* 8. *cap.* 2. *n.* 20. *Ludolph. Schrader. de feud. p.* 2. *par.* 9. *principali sectio* 8. *nu.* 14. *cum seq. q.* 25. *Herman. Vulteus de feud. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 59. *Hart. lib.* 2. *quæst. pract. tit.* 54. *obs.* 23. *Henrich. à Rosental. de feud. cap.* 10. *conclus.* 41. *num.* 2. *in glosell. A. & num.* 19. *in glosell. B. Andr. Khol. de seruit. feudal. tit. de amiß. feud. ob seruit. non præstit. num.* 91. & per illam quæstionem de hoc discurrit.

Hinc inferas, quod cum releuium sit seruitium, quod licet non fuerit præstitum, adhùc ex hac cõmuni Doctorum sententia, si deberetur pœna priuationis, vel solutionis duplicati, debet imponi mediante sententia.

Concludendo itaq; dicendum est,
31 ob non solutum releuium intrà legitimum tempus, vassallum non posse ipso iure mulctari, & condemnari ad solutionem duplicati releuij, sed opus est sententia, quam opinionem in casu non petitæ inuestituræ intrà tempus, vt non priuetur feudo ipso iure, sed per sententiam, *docuit Ludolph. Schrader. d. loco num.* 29. *vers. ego tamen verisimam, & num.*

& num.28. verſ. in contrarium, cæteriq; Doct. quos ſupra allegauimus in hac materia *verſ. & in materia*, tum quia
32 pœnã duplicari releuij, ſeu priuationis feudi, quis non incurrit, niſi hoc legibus fuerit expreſſum, *Innoc. in cap. bonæ el ſegundo, col. fin. de election. Io. de Imol. Abb. Felin. &c. in cap. querelam de iureiurand. idem Felin. & Barbat. cæteriq; DD. in cap. 2. de reſcript. Prapoſit. in cap. 1. col. 1. §. item ſi fidelis, quib. mod. feud. amiſt. Parpal. repet. l. ſi quis maior. notab. 17. q. 3. & ibi Hieron. Cagnolus nu. 121. C. de tranſaction.* Tum quia omnis pœna
33 regulariter requirit ſentẽtiam Iudicis, *Bald. in l. cum ancillis num. 1. C. de inceſt. nupt. & in auth. qui ſemel, C. quomod. & quand. Iudex, Iaſ. in l. 3. §. quod autem, num. 6. ff. quod quiſq; iur. Alex. conſ. 124. vol. 1. Barbat. conſ. 51. num. 17. volum. 1.*
34 Tum & tertio, quia lex, vel conſtitutio irrogans pœnam, loquendo ſimpliciter, ſemper debet interpretari, quod ſit canon non latæ ſententiæ, ſed ferendæ, *gloſ. in cap. in pœnis, & ibi Philip. Francus de reg. iuris in 6. Petr. de Bellapertic. Cynus, & Bal. in l. quæ ex relationibus, C. de legibus, Bart. in l. Mæuius, §. duobus col. fin. ff. de legat. 2. Anchoran. in cap. 1. col. 1. extra de reſcript. in 6. Iaſ. in l. rem quæ nobis col. 15. ff. de acquir. poſſ.*

Declara tamen hanc concluſionẽ,
35 quod ſi in inueſtitura eſſet appoſitum pactum, quod pœna duplicati releuij ipſo iure intelligatur commiſſa, elapſo tempore, atq; quod poſſit exigi, nullo ſeruato ordine, tunc non eſſet neceſſaria ſententia, *vt concludunt ex Bald. in cap. 1. §. inſuper col. 2. de probib. feud. alienan. per Federic. Vldaricus Zaſ. de feud. par. 10. num. 72. gloſ.—— tit. 1. §. 30. nu. 105. Ludolph: Schrader. d. ſect. 8. nu. 31. 32. & ſeq. & num. 43.*

Declara ſecundo, vt procedat iſta
36 concluſio, etiam ſi Dominus interpellauerit, vt releuium præſtaret, tunc .n. nec ipſo iure pœnã priuationis incurret, *vt concludit Andr. de Iſern. in cap. 1. in princip. num. 8. vbi Aſflict. num. 7. de feud. ſine culp. amiſt. idem Aſflict. in cap. 1. §. fin. de pace iur. firmand. & in cap. 1. §. firmiter, de probib feud. alienat. & in cap. 1. §. item ſi fidelis num. 73. quib. mod. feud. amiſt. & poſt Aluarot. & gloſ.—— (reiecta Raynald. & Iacobini ſententia)* hoc idem affirmat, meliorẽmq; eſſe ſententiam contra Raynald. & Iacobin. putat *Ludolph. Schrad. d. ſectio. 8. num. 95. verſ. in contrarium.*

ARGVMENTVM.

Sẽtẽtia ſup duplicati releuij ſolutione, an debeat eſſe declaratoria, vel condemnatoria? deciſiuè reſpõdetur, & prius quid ſit ſentẽtia declaratoria, & quid priuatiua, vt in releuio duplicato, quia requiritur ſententia, debet eſſe declaratoria, ſecus autem quando ipſo iure priuatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in pœna duplicati releuij, an priuatiua, vel declaratoria eſſe debet, & priuatiuam eſſe concluditur nu. 4.*

2 *Sententia declaratoria in amiſſione feudi dicitur, quando pœna eſſet impoſita ipſo iure, & debet declarare tantum delictu, vel cauſam priuationis feudi eſſe admiſſam.*

3 *Sẽtentia priuatiua dicitur quando quis nõ eſt priuatus de feudo ipſo iure, ſed per ſententiam.*

4 *Sententia declaratoria requiritur ad priuationem feudi, ipſo iure illatam.*

QVÆSTIO IV.

PRæcedenti quæſtioni proxima hæc eſt, in qua quæro, dum in illa dixi, quòd ad hoc, vt pœna duplicati releuij à vaſſallo exiga-
1 tur, requiritur ſententia, conſequens illud erat perquirere de qua ſententia

intelligendum esset, an de sententia declaratoria, vel de priuatiua, siuè condemnatoria, cum duæ in hac materia reperiantur sententiarum species, nempè de declaratoria, & priuatiua, siuè condemnatoria.

Declaratoria, siuè declaratiua, illa
2 dicitur, quando quis feudo est priuatus à iure ipso sic dictante, statim cōmisso delicto, tūc opus est, vt tñ declaretur delictū esse admissum, propter quę pœna priuationis dignus est, quæ sententia non requiritur, vt pœna in esse deducatur, sed tantum vt pœna exequutioni demandetur.

Priuatiua, siuè condemnatoria di-
3 citur illa, quando quis propter delictum non est priuatus ipso iure, sed tātum priuandus est, ad quam priuationem non potest deueniri nisi feratur sententia, quæ sententia omnino requiritur, vt pœna infligatur, non sic vt in sentētia declaratoria, pœna exequutioni demandetur, ità declarant, easq; ponunt, *Andr. de Isern. Bald. Aluarot. Præposit. Afflict. in cap. 1. in princ. de feud. sine culp. non amitt. Aluarot. in cap. 1. §. item si fidelis num. 8. vbi etiam Præposit. num. 4. quib. mod. feud. amitt. Felin. in cap. Rodulphus num. 35. extra de rescriptis, Aym. Crauet. cons. 212. n. 2.*

Vndè istis sic positis, quia in casu
4 nostro vassallus non venit priuandus ipso iure, sed per sententiam, vt in pręcedenti quęstione annuimus, sequitur quòd sententia debet esse priuatiua, & sic condemnatoria, nempè cōdemnare vassallum ad solutionem duplicati releuij, ob lapsum temporis.

Quod secus aūt esset, qñ vassallus priuaretur ipso iure, tūc ad finē vt vassallus possit feudo priuari, & sic pœna duplicati releuij mulctari ōninò reqritur sñętia, q̃ declarat delictū esse admissū & esse tale, propter quòd feudo debet priuari, & sic antè requiri sententiam declaratoriam, prout hanc opinionem ex Feudistis docuere *Andr. de Iser. Præposit. Aluarot. Afflict. & reliqui in cap. 1. in princip. de feud. sine culpa non amittend. idem Andr. de Isern. in cap. 1. in principio, & §. fin. quo temp. miles, vbi idem Afflict. notab. 13. de prohib. feud. alienat. per Federic. Iacob. de Sancto Georgio in inuestit. feudal. in verbo & promiserunt num. 32. Franc. Curt. de feud. p. 2. nonæ par. princ. iectio. 8. nu. 47. vers. hoc itaq; posito.*

Eamdemq; sententiam inter consulendo sequuti sunt *Alex. cons. 103. et cōs. 124. vol. 1. Paris cons. 1. & cons. 101. vol. 1. Barbat. cons. 51. n. 17. vol. 1. Aym. Crauett. cons. 212. nu. 1. Decius cons. 185. nu. 8. & cons. 144. col. fin. cæteriq; passim Felin. in cap. Rodulphus n. 35. de rescriptis, & in cap. cum ab homine de iudicijs, Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum de constit. & in auth. qui semel, C. quomod. & quando Iudex, Ias. in l. 3. §. quod autem num. 5. ff. quod quisq; iur. Tiraquell. in l. si vnquā in verbo reuertatur, num. 400. C. de reuoc. donat. Hier. Gabriell. Roman. comm. concl. lib. 1. tit. de criminibus concl. 12. Philipp. Portius lib. 1. reg. 2. Peregrin. de iure fisci lib. 5. num. 2. 4. & seq.*

ARGVMENTVM.

Pœna duplicati releuij an censeatur remissa ob indultum generale, remittēs omnes, & quascumq; pœnas pecuniarias, declaratur. Et quid quando fisco esset incorporata, vel alteri ab eo assignata, vel delegata, vel per ea fideiussores dati, vel à fisco, vel parte acceptata. Et an Prorex Regni possit facere gratiam de pœna, ante & post incorporationem remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *POEna duplicati releuij intelligitur remissa ob indultum generale remittēs omnes, & quascumq; pœnas pecuniarias*
2 *Pœna duplicati releuij intelligitur de pœna pecuniaria.*

3 Prin-

3 *Princeps non solum facit gratiam de pœnis corporalibus, sed etiam de pecuniarijs.*

3 *Pœnæ contumaciæ, accusationum, & liquidationum continentur sub indultu remittente pœnas pecuniarias.*

5 *Pœnam duplicati releuij comprehendi sub indultu generali, refertur decisio Sacr. Consil.*

6 *Pœna duplicati releuij incorporata fisco, non comprehenditur sub indultu generali*

7 *Indultus operatur, re integra, non autem facta exequutione.*

8 *Pœna duplicati releuij incorporata fisco continetur sub indultu, si id fuerit expressum.*

9 *assignata à fisco alteri, vel alio modo cautum fisco, non comprehenditur sub dicto indultu generali.*

10 *delegata à fisco alteri, non comprehenditur sub indultu generali.*

11 *Idem si essent dati fideiussores de soluendo duplicatum releuium.*

12 *Prorex an & quando potuit facere gratiã de pœnis incorporatis fisco remissiuè.*

QVAESTIO V.

NON abs re hic putaui de indicata quæstione quærendum, cùm euenire poterit, vt commissa pœna duplicati releuij, indulgentia aliqua generalis à Rege fuisset emanata, & tunc forsan dubitari posset, an sub hoc generali indultu, remittente omnes, & quascumq; pœnas pecuniarias, hæc duplicati
1 releuij contineatur? & affirmatiuã conclusionem statuo, pœnam duplicati releuij contineri sub indulto generali, remittente omnes, & quascumq; pœnas pecuniarias, quòd facilè suadetur, & ratione, & authoritate rei iudicatæ.

Quippè vnum statuo principium,
2 pœnam duplicati releuij esse pœnam pecuniariam, cum sit duplicata quantitas fructuum, qui soluebantur prò releuio, cuius exequutio, vt iam meminimus, semper fit in pecunia, quo
3 posito, succedit quod Princeps facit indultum, siuè gratiam, non solum de pœnis corporalibus, sed etiam dè pecuniarijs, per ea quæ adducunt Doct. *in l. Imperium, ff. de iurisd. omn. iudic. & ibi Iacobin. num.21. Roman. num.20. Afflict. in cap. 1. quæ sint regal. nu.4. cum seq. Paris de Puteo de sindic. in verbo compositio num.11. cap.7. Marc. Ant. Surgens de Neapol. Illustr. cap.15. nu.31. fol.138. Peregrin. de iure fisci lib.4. tit.8. de pœnis Camill. Borrell. de praest. Reg. Cathol. c.28. num.28. de Ponte de potest. Proreg. tit.12. num.56. & post multos Garf. Mastrill. de Magistrat. lib.3. tit. de gratijs cap.7. par.1. Mar. Muta in cap. Regni Siciliæ 7. ampliat. 3. Farinac. tit. de inquisitioni q.6. col. 1. nu.1. tom.1. Iul. Clar. in §. fin. q.59. in princip. vbi communem testatur Marsill. cons. 55. & cons. 97.*

Et ideò sub indultu generali remit-
4 tente omnes, & quascumque pœnas pecuniarias, intelliguntur istæ pœnæ prouenientes ex prouẽtibus ciuilibus, prout ex contumacia, obligationibus accusatis, & liquidationibus instrumẽ-
¶ torum, prout asserit sic fuisse decisum *Thom. Grammatic. decis. 4.* in materia contingenti de indultu, *Marc. Anton. Peregrin. de iure fisci lib.1. tit.3. num.31. Mastrill. tit. de indultu cap.19. num.3. & cap.4.*

Sed dum hæc pęna duplicati releuij
5 prouenit ex contumacia vassalli in nõ petendo inuestituram, cæteraq; faciẽdo intrà legitima tempora, ergo sub indultu debet includi, pròut ita fuisse
¶ decisum in Sacro Regio Cons. in causa Baronis Synagiæ in anno 1600. vt tradit *Io. Bapt. Thor. in suo compend. decis. Regni in verbo pecuniaria fol. 394. col.2. vbi allegat D. Io. Aloys. Ricc. patritium Neap. eminentissimum quidem, & peritissimum Doctorem collect. decis. 2023. nunc dignissimum Ciuitatis Vici Antistitem.*

Hanc conclusionem limita nõ procedere

cedere quando talis pęna esset incorporata fisco, & realiter exacta, & acceptata, vel de ea esset fisco cautum, tum etiam de iuris communis dispositione, vt latè hanc limitationem fundat *Io. Aloys. Catalan.* qui fuit meritissimus Iudex in ciuilibus,& in criminalibus M. C. V. *in suo amplissimo tract. de indultu*, siuè commentario quem edidit super indultu Reg. Philippi Secundi *cap. 18. per totum vbi latè.*

Ratio autem huius limitationis est,
7 quia gratia Principis suum operatur effectum, re integra; secus autem quādo res ad exequutionem deuenit, & de alijs rationibus idem *Catalan. ibidem num. 20. cum seq.*

Hanc limitationem,tum ex Catala-
8 no, tum ex iuris dispositione fundatā, sublimita, quādo in indultu esset facta mētio specialis, etiam de pœna soluta & incorporata, vel alias fisco soluta, vt supra idem Catalan. ponit, tunc enim & si pœna releuij esset exacta, includeretur sub indultu, *Bald. in l. nec damnosa, C. de precibus Imper. offerend. vers. & hoc facit.*

Secundo, prædictam conclusionem
9 limita non procedere, vt sub indultu nec comprehendatur pœna duplicati releuij,quādo pœna prædicta, licet nō esset realiter exacta per fiscū,sed esset alicui assignata, composita, siuè alio modo fisco esset de ea cautum, & ità esse etiam de stilo Cancellariç, vt in indultu apponātur hç clausulæ, refert, & ponit idem *Catalan. ibidem num. 66. cum seq.*

Tertiò, limita si fiscus hanc pœnam
10 alteri delegasset, tunc non comprehenditur sub indultu, remictente pœnas pecuniarias, ratio est, quia delegare, soluere est, *l. quamuis, §. interdū, ff. ad Velleian. l. si probatum, ff. de tutor, & curator. dat. ab his*, vbi quis delegat liberatus est, cum alijs concordantibus adductis per eundem *Catalan. d. loco num. 83. cum seq.*

Quarto declara, si dati essent fide-
11 iussores, vel aliter cautum esset de soluendo dictam pœnam duplicati releuij, quia adhuc indultus non extenditur, vt aduertit idem *Catalan. nu. 79. cum seq.*

Declarà quinto, quod & si talis pę-
12 na non fuerit realiter soluta,sed per fiscum fuerit acceptata,siuè per partem tunc enim, quia non potest dici res integra, hoc casu indultus non extenditur, *idem Catalan. ibid. nu. 103. cum seq.*

Declara sesto, an si Prorex possit fa-
13 cere gratiam de dicta pęna, tam ante, quam post incorporationem fisco factam, vide quæ latè ponit *Marius Muta decis. Sicil. 44. per totum.*

ARGVMENTVM.

Pęna duplicati releuij an censeatur remissa, si post illam commissam, & adhuc non solutam, Vassallus Domino seruitia feudalia præstiterit? disputatur, & proponitur sententia illorum, qui dicunt præsumi non esse remissā. Deinde contraria recipitur, pęnā præsumit remissam. Quid in emphiteuta, & demum varijs declaratur modis, ac in casibus, & quid si statim inuestituram petierit.

SVMMARIVM.

1 *POEnam duplicati releuij in dubio non intelligi remissam, si antè eius solutionem Dominus vassallum receperit ad seruitia, vel de nouo inuestiuit.*
2 *Remissio caducitatis feudi requirit factū Principis.*
3 *Reconciliatio inimicorum non est præsumenda, nisi probetur.*
4 *Pacientia, scientia, siuè taciturnitas Domini, non inducunt remissionem pœnæ duplicati releuij.*
5 *Renunciatio iuris proprij non præsumitur, nisi*

nisi in facto probetur.

6 Dominus recipiendo canonem non videtur renunciare iuri expellendi, & caducitatis.

7 Renouatio inuestituræ in dubio non est præsumenda.

8 Pœnam duplicati releuij censeri remissam ob seruitia feudalia recepta post pœnam commissam ex veriori sententia.

9 Pœna amissionis feudi censetur remissa si post caducitatem Dominus à vassallo seruitia feudalia receperit ex sententia Feudistarum Citramontanorum, & Vltramontanorum.

10 Vassallus denegans seruitia Domino, non est feudo priuandus, si deinde illa præstiterit.

11 Caducitas à feudo ob non petitam inuestituram censetur remissa si post caducitatem Dominus à Vassallo seruitia feudalia receperit.

12 Pœna caducitatis ab emphiteusi intelligitur remissa, si post pœnam commissam Dominus exegerit canonem ab emphiteusi.

13 Receptio canonis post commissam caducitatem, arguit renunciationem iuris Dominici contrà vassallum.

14 Regia Camera Summ. condemnauit vassallum ad duplicatum releuium, non obstante, quod post pœnam commissam adobam præstitisset.

15 Pœna caducitatis, vt intelligatur remissa debet vassallus statim post præstationem seruitij, inuestituram petere

16 Remissio duplicati releuij inducitur ex quolibet actu, ex quo apparet voluntas Domini remittere volentis.

17 Receptio seruitij in parte arguit remissionem caducitatis.

18 Interpellatio sola Domini prò seruitio feudali post pœnam commissam, arguit pœna remissionem.

QVÆSTIO VI.

Ratio expostulat, vt in præsenti agitemus illam quęstionem vsui facilè euenturam, vt si Dominus post cõmissam pœnam duplicati releuij, sed nõ exactam, vel Vassallum de nouo inuestiuerit, vel ab eo seruitia feudalia receperit, vel ignoranter, vel bona fide, vel cum protestatione, vel sine protestatione, vel si non habeat in animo illam remittere, an hoc casu remissam esse, præsumendum sit.

Et in dubio non esse præsumendum, quod Dominus pęnam caducitatis à feudo remittere voluerit, docuerunt *Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 29. limit.* 2. ad quod Syluan. dictum adnotanda sunt, quæ tradit *Menoch. de recuperand. possess. remed. 9. nu. 143. Ludolph. Schrad, de feud. tomo 1. p. 2. nonæ partis princ. sect. 14. num. 23.*

Rationes assignat *Ludolph. Schrader.*
2 *d. loco,* huius negatiuæ sententiæ, tum quia remissio feloniæ requirit factum Principis, qui remittat, & facta non sunt præsumenda, *Alciat. de præsumpt. par. 8. Hieron, Cagnol. in l. quatenus, nu. 7. ff. de regul. iuris, Menoch. lib. 6. præs. 18. num. 1. ex tex. in l. in bello, §. factæ,*
3 *ff. de capt. & postlim. reuers.* tum quia reconciliatio inimicorum non præsumitur, nisi facta probetur, *Bald. in auth. si dicatur, C. de testibus, Felin. in cap. quoties num. 4. de testibus.*

Adaugent hanc Schrader. & allorũ
4 doctrinam, quæ tradit *Alex. cons. 30. nu. 5. lib. 6.* dicens, vt nec pacientia Domini, scientia, siuè taciturnitas inducat remissionẽ, eamq; præsumi faciat, nec etiam si interueniret longi temporis lapsus *Ruin. cons. 153. num. 4. lib. 1.* ex doctrina Doctorum *in l. 2. C. de iure emphiteutico, Schrader. d. loco, vers. secundo concludo.* Item

Item renunciatio iuris sui in dubio
5 non debet præsumi, *cap. super hoc, de renunciat. & cap. non est verisimile, extra de præsumpt. arg. tex. in l. cum de indebito, ff. de probation. Menoch. lib. 3. præsump. 112. num. 18. Tiraquell. in l. si vnquam, in verbo donatione nu. 172. C. de reuocand. donation.* quorum rationes in indiui-
6 duo emphiteutæ cessantis à solutione canonis per triennium, vt Dominus ab eo recipiendo pensionem in dubio non videatur renunciasse iuri expellendi, & caducitatis, expendit, *Ias. in l. 2. num. 24. vers. pro hac opinione, C. de iure emphit.*

Quam sententiam clarè indicare
7 videtur *Bald. in l. vnica, col. penultim. C. quando non. petent. part. num. 32. col. penul. vers. sed numquid emphiteusis*, dicendo, quòd Dominus recipiendo canonem ab emphiteuta, qui cessauit à solutione, & cecidit à iure suo, siuè antè, siuè post expulsionem, numquam sibi præiudicat in iure expellendi, quia in renouatione emphiteusis requiritur scriptura, nec renouatio præsumitur, nisi fiat per scripturam, vt ibi ex mente Baldi, quam Baldi doctrinam allegat *Ias. in d. l. 2. num. 126. vers. prædicta doctrina*, & secundum hanc sententiam
¶ fuisse obseruatum in Regia Camera, refert *Cæs. Vrsill. decis. 129. num. 11.* in causa Mag. Iulij de Loffredo.

Sed in puncto iuris contrariam sen-
8 tentiam puto in hoc casu esse tenendam, vt pœna duplicati releuij remissa censeatur, si Dominus post commissam pœnam prædictam, à vassallo seruitia feudalia receperit, hanc conclu-
9 sionem fundo ex ijs, quæ dicunt in vassallo committente causam priuationis feudi, quem si Dominus post commissam causam, admittit ad seruitia feudalia, quæ ab eo exegit, tunc præsumitur Dominus remisisse pœnam caducitatis, hanc sententiam in primis sequutus est *Accurs. in cap. 1. in principio, quo temp. miles*, eumq; ibi sequuti sunt *Andr. de Isern. ibid. num. 10. in fine, Bald. sibi contrarius, Aluarot. num. 7. Præposit. ibi, & Afflict. Campan. in cap. apud Fogiam num. 40. quid fiet mortuo Barone, Par. de Puteo de reintegrat. feud. loco ibi allegato, Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 95. nu. 98. idem Bald. in cap. 1. quæ fuit prima causa benefic. amitt. vbi Aluarot. num. 10. & Curt. iun. de feud. p. 4. num. 52. Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 8. Thom. de Marin. de generibus feud. tit. 2. num. 8. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. nu. 10. Ant. Capyc. in inuest. feud. cap. feuda amittuntur, casu 33. §. limitatur quarto, col. 30. fol. 57. Nicol. Mozz. de feud. tit. de amiss. feud. causa nona num. 111. Laudens. in cap. 1. num. 9. quæ fuit prima causa benefic. amitt.* & vltra supra citatos Authores sequuti sunt Vltramontani *Io. Raynald. in repet. cap. 1. §. præterea si quis num. 29. de probib. feud. alienat. per Frideric. Iacob. in verbo quiquidem inuestiti n. 38. Blanc. in epit. feudal. lib. 2. cap. 1. nu. 111. Ludolph. Schrader. de feud. par. 2. nona partis princip. sectio. 14. num. 23. vers. octauo concludo, Schoner. thesi feud. 145. disput. 10. lib. 1. cap. 6. Rosental cap. 10. tit. de caus. ex quibus feud. amitt. roncl. 38. num. 4.*

Horum autem omnium doctrinæ fluxerunt, ex fonte *Andr. de Isern. in cap. 1. num. 60. de probib. feud. alienat. per Frider.*
10 dicentis, quòd vassallus priuandus feudo ob seruitia denegata, si post denegationem, & commissam pœnam, seruitia Domino præstitisset, non est priuandus feudo.

Hanc eandem sententiam inter consulendo sequuti sunt *Alex. cons. 14. nu. 10. lib. 2. Ruin. cons. 33. nu. 25. lib. 1. Menoch. cons. 304. nu. 56. & seq. vol. 4. Decius cons. 185. num. 10. & 12. Brun. cons. 328. Scherff cons. 74. nu. 2. centur. 2. Grat. cons. 2. num. 75. vol. 1. Maria. Socc. cons. 115. nu. vol. 2. Fichard. cons. 128. vers. postremo n. 18. cum seq. vol. 2.*

Et in puncto non petitæ inuestitu-
11 ræ, elapso tempore, commissaq; pœna, & Domino seruitia recipiente à Vassallo, pœnam remissam esse, *post glos. in d. cap. 1. in verbo damnetur, quo temp. mil.* docue-

docuere Andr. de Isern. ibidem nu. 10. super glo. in verbo damnetur, in fine numeri, quem sequuti sunt Aluarot. nu. 7. Bald. n. 5. post Nicol. de Neapoli, & Petr. de Ceruotis, Martin. Laudens. nu. 14. Præposit. n. 4. & seq. Afflict. num. 31. Petr. de Rauen. & Paul. Picus num. 28. Rosental. cap. 6. concl. 61. num. 1. tit. quib. mod. feud. acquir. Sylvan. de feud. recognit. q. 80. vbi omnes Scribentes ita tenet, *ait in d. cap. 1. quo temp. miles, Iacob. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti n. 38. Herman. Vult. de feud. lib. 1. cap. 11. num. 63. Raynald. in cap 1. §. præterea si quis nu. 29. de probib. feud. alienat. per Frider. Blanc. in epit. feudal. car. 2. cap. 1. n 111. Curt. iun. de feud. par. 4. num. 52. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. num. x. Imol. in cap. 2. extra de feud. Specul. tit. de locato, §. nunc aliqua, vers. 23 Alex. cons. 14. num. 15. vol. 2. & cons. 79. col. fin. vol. 1.* cæteriq; DD. quos allegat *Rosental. d. loco lit. A. & ex Bald.* tenet *Ias. in d. l. 2. C. de iure emphit. n. 124 vers. hoc idem, Menoch. lib. 3. præsump. 12 num. 13.*

Conferunt hùc, quæ de Domino
12 recipiente canonem ab emphiteuta, post commissum, vt non possit amplius Dominus illum expellere, dixerunt *DD. in d. l. 2. præsertim Ias. d. num. 24. ad 26.* latè cæteri DD. quos supra al-
13 legaui. Rationem assignant præfati DD. iam firmatæ conclusionis, quod Dominus post commissam causã amissionis feudi, recipiendo vassallum ad seruitia, vel inuestituram faciendo videtur renunciare iuri, quod habebat contra vassallum, ex quibus firmanda venit conclusio, vassallum nõ mulctandum esse pœna duplicati releuij.

Sed adhùc reperio, quod contraria
14 sententia amplexa fuit per Reg. Cam. Sum. in anno 1450. de qua meminit *Vrsill. decis. 129. num. 11.* dicens quod in casu proposito, non obstantibus seruitijs receptis, post commissam pœnã, adhuc condemnauit vassallum ad duplicatum releuium soluẽdum, quæ decisio videtur, contra tot Doct. dicta, sed eam intelligas, prout dicam in quæst. sequenti.

Declara primo, hanc conclusionem procedere, vt statim post recepta ser-
15 uitia per Dominũ ab ipso vassallo petat inuestituram, secùs verò si hoc facere neglexerit, quia receptio seruitij nihil ei patrocinatur, *ità Præpos. in d. c. 1 num. 5. quo temp. miles, Ludolph. Schrader. p. 6. c. 2. n. 29. vers. tertio eo casu.*

Declara secundo, remissionem du-
16 plicati releuij induci per quemcumq; actum, ex quo colligi poterit voluntas Domini remittentis pœnam caducitatis, *argum. tex. in l. 2. in princip. ff. si quis caution. l. Celsus, ff. de arbitris, l. centum Capuæ col. fin. ff. de eo, quod certo loco, Ludolph. Schraderus de feud. par. 2. nonæ partis princip. sectio 14. num. 28. vers. decimosexto concludo.*

Declara etiam si receperit partem
17 seruitij, vt dixi latè p. 3. q. 11. per totam.

Declara quarto, vt pęna duplicati
18 releuij adhuc remissa cẽseatur, si Dominus solum interpellauerit vassallũ, vt seruitia præstaret post commissam pænam, & ipso renitente, denuò secũda vicè interpellasset, & iam vassallus præstitisset, *ità ex Bald. Aluarot. & alijs in c. 1. quo temp. miles, docet Nicol. Mozz. de feud. tit. ex quib. caus. feud. amitt. nu. 121. & seq. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 83. num. 122.*

ARGVMENTVM.

An pœna duplicati releuij censeatur remissa, si prò parte fisci probetur, seruitia præstita post commissam pænam, fuisse recepta ex errore, vel ignorantia, vt quia fiscus ignorabat pænã esse commissam, affirmatiua recipitur sententia, authoritate reiudicatæ suffulta. Distinguitur de ignorantia supina, & crassa, & de errore, de emphiteuta

teuta recipiente canonem post commissam caducitatem. Et in dubio Domini ignorantia præsumēda est. Idem in Domino dubitante. Quæ omnia cessant, si geminatas fecerit inuestituras post pęnam commissam.

SVMMARIVM.

1 *Seruitia post pœnam commissam recepta ex errore, vel ignorantia Domini ignorantis pœnam commissam esse, non inducunt remissionem duplicati releuij.*

2 *Decisio refertur Regiæ Cameræ condemnantis vassallum ad duplicatum releuium, non obstante, quod soluerit adohā.*

3 *Ignorantia Domini debet esse crassa, vel supina, vt inducat pœnā remissionem, ex communi Doctorum sententia.*

4 *Error Domini debet esse probabilis, & iustus.*

5 *Dño dubitante, an si vel nè fuerit cōmissa pœna, & recipiente seruitia, non induci remissionem duplicati releuij, probatur & num. 10.*

6 *Dubitatio Domini non debet esse crassa, vel supina.*

7 *Dñs recipiēdo, vel canonē pensionem post pœnam commissam, censetur remictere caducitatem, dummodo sciuerit inuestituram non petitam in tempore.*

8 *Seruitia recepta per Dominum post pœnā commissam, præsumuntur ex ignorantia, & errore recepta esse.*

9 *Domini ignorantis, deficit consensus remictendæ pœnæ.*

10 *Præsumptio ignorantiæ cessat ex geminatis inuestituris.*

QVÆSTIO VII.

Vbnectendæ nonnullæ erunt quæstiones ad præcedentem, declarantes eam, quarum prima illa præcæteris est, si recepta seruitia, probentur fuisse recepta ex errore, vel igno- (1)rantia, nempè, quod fiscus ignorabat pęnam duplicati releuij esse commissam ob releuium non solutum, & inuestituram nō petitam in tempore, adeò vt Dominus ignorauerit, vel errauerit pęnam esse commissam, tunc quæritur, an post seruitia sic præstita, censeatur remissa pęna duplicati releuij, & non esse remissam pęnam supradictam, suadetur, quia ignorantia, siuè dubitatio Domini non patrocinatur ipsi, quominus per seruitij receptionē remissio inducatur, *vt tradit Bald. in cap. 1. num. 4. in princip. quo temp. miles, Ludolph. Schrader. de feud. par. 2. nonæ partis principalis sectio 14. num. 30. vers. si tamen, Alex. cons. 13. col. fin. vol. 6. Hier. Grat. cons. 2. num. 76. vol. 1.*

Quinimmò, vt omnis dubitationi
2 locus tollatur, ita fuisse decisum in ¶ casu contingenti per Regiam Cameram in anno 1550. de qua decisione meminit *Cæsar. Vrsill. decis. 129. nu. 11.* vbi decisum refert tunc temporis, & seruatum, quod Lucius de Loffredo solueret duplicatum releuium, non obstante, quod seruitia præstiterit.

Quæ dicta, meo quidem iudicio, in-
3 telligenda sunt. Primo, de ignorantia crassa, & supina, quæ non excusat Dominum, *argum. tex. in l. nec supina, l. regula, §. sed facti, ff. de iur. & facti ignorant. Ludolph. Schrader. de feud. part. 6. cap. 2. num. 79. vers. hæc tamen conclusio,* & ita intelligendam diiudico prædictā conclusionem, alias contradiceret cōmuni Doctorum scholæ, qui concludunt, vt ob receptionem seruitiorum facta à Domino ignorāte tempus esse elapsum, vel inuestiturā esse petitam post tempus, pęnam non intelligi remissam, *prout docuere Bald. in cap. 1. n. 4. quo temp. miles, vbi Aluarot. num. 7. Præposit. num. 5. Martin. Laudens. num. 16. Afflict. nu. 42. cæteriq; vt sunt Picus, Rauennas, Iacob. Ardizon. Iacobin. de Sancto Georgio, Curt. iuni. Thom. de Marin. quos allegat, & sequitur Rosental. d. loco concl. 61. num. 5. in glosell. D. cap. 6. Ludolph.* Schra-

Schrader. de feud. par. 2. nona partis princ. sectio 14. q. vlt. num. 30. Herm. Vult. de feud. lib. 2. cap. 11. nu. 46. fol. 175. Iacob. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti num. 38. Tiraquell. de vtroque retract. par. 2. §. 1. glos. 2. num. 59. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 95. num. 98. Iul. Clar. in §. feudum quæst. 49. Grat. cons. 2. num. 75. vol. 1.

Intellige secundo, hanc conclusio-
4 nem non solum in ignorantia, sed etiã in errore Domini probabili, ità intelligit *Bald. in d. cap. 1. quo temp. miles, vbi Aluarot. Præposit. Afflict. Raynaud. Curt. iun. Iacobin. cæteriq; quos supra allegaui, in d. cap 1 quo temp. miles, & Intrigliol. Henrich. à Rosental d. loco conclus. 61. nu. 5. & lit. D. Schrader. d. par. 6. cap. 2. nu. 79. Gratus d. cons. 2. num. 75. lib. 1.* Dumodo, vt dixi, talis ignorantia, vel error fuerit probabilis, & iustus, siue iusta ignorantia, & causa, non autem crassa, vel supina, vt annuunt supra citati DD.

Intellige tertio, etiam si Dominus
5 dubitauerit si, vel nè pœna fuerit cõmissa, tunc enim remissio non inducitur, *ita Iacobin. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti num 38. Ludolph. Schrad. d. loco num. 30. vers. idem quoq; iuris, Rosental. ibidem num. 5. Bal. in d. cap. 1. quo temp. miles num. 4. Aluarot. d. loco nu. 7. Martin. Laudens. nu. 6. Rauenn. Raynald. Iacobin. cæteriq; supra allegati, Io. Borcholtem,* & post alios allegatos in præcedenti quæstione, ità tenet, & firmat *Rosental. d. cap. 6. nu. 5.* dummodo hæc du-
6 bitatio non fuerit crassa, vel supina, prout ita intelligunt præfati DD. maximè *Ludolph. Schrader. d. loco, vers. si tamen. & par. 6. cap. 2. num. 73. vers. hoc tamen, & supra dixi in hac ead. quæst. Grat. d. cons. 2. num. 7. vol. 1.*

Et in emphiteuta, ita tenet *Ias. in*
7 *d. l. 2. n. 126. C. de iure emphit. & n. 130 in fin.* quibus in locis concludit Dominum recipiẽtem canonem, seù pensionem ab emphiteuta, præsumi remittere pœnam, dummodo sciuerit inuestituram non esse petitam tempore debito, *ex doctrina Cyni, Bald. & Imol. in l. Mæuius, §. duobus, ff. de legat. 2. Speculat. tit. de locato, §. nunc aliqua, vers. vigesimotertio, Bald. in d. cap. 1. supra allegato, Alex. d. cons. 14. vol. 5. Ant. de Butr. cons. 20. incip. visis pactis.*

Subintellige prędicta in tertio casu
8 in dubio, an si Dñus ignorauerit, vel non, vt sit præsumendum Dominum ignorasse, & ignoranter recepisse seruitia, *ita Alex. cons. 105. lib. 3. & cons. 13. num. 17. lib. 6. Ruin. cons. 79. num. 14. & 15. vol. 5. Ludolph. Schrader. dicto loco, Vult. d. cap. 11. num. 46. post Frecciam lib. 2. de author. Baron. q. 28. Berous cons. 116. num. 14. vol. 1.*

Huius autem sententiæ, adducunt
9 rationes, quia Dominus ignorando, siuè iustè, siuè iniustè, semper eius consensus deficit, *l. nihil consensui, ff. de reg. iuris, Gratus d. cons. 8. num. 76. vol. 1.* cum iuri suo ignorans non videatur renunciasse, *l. mater decedens, ff. de inoff. test. Rosental. d. cap. 6. concl. 61. lit. D.*

Intellige quarto, vt si Dominus du-
10 bitet an pęna sit commissa, & sic tempus lapsum, adhuc non intelligatur pœnam remisisse, siuè culpam, *ita concludit Martin. Laudens. in d. cap. 1. n. 16. quo temp. miles, Iacob. de S. Georgio in d. verbo quiquidem inuestiti nu. 38. Io. Borcholten de feud. cap. 8. num. 15. Vult. d. lib. 1. cap. 12. num. 46. Rosental. d. concl. 61. num. 5. in lit. E. vbi alios allegat Aluarot. Bald. Præposit. & alios.*

Intellige quinto, errorem, ignoran-
11 tiam, vel dubitationem non procedere, nec Domino patrocinari, & si iustis, si postea inuestierit, & post vnam inuestituram, fecerit aliam, & sic duas, tũc enim ex geminatis actibus cessant præsumptiones prædictę, *ita ex Decio cons. 185. num. 13. Rosental. d. loco lit. E. in fine.*

Argu-

ARGVMENTVM.

Seruitia, canonem, vel aliud recipiente Domino à Vassallo, post commissam pœnam duplicati releuij, protestatione præmissa, vt per receptionem nullũ Domini inferatur præiudicium iuribus, an hoc casu pœna censeatur remissa? declaratur, de protestatione generali, & de particulari expressa differitur, latèquè Vltramontanorũ,& Citramõtanorum inuicem dissidentium sentẽtiæ, ex Iasone concordantur. Et quid in emphiteuta, & quid data præscriptione, distinguitur de seruitio recepto, si præteritum fuerit, vel futurum. Et quid Vassallo non acquiescẽte tali protestationi. Et quid de seruitio, vel pẽsione recepta per thesaurarium generalem, vel ministrum Domini, ac etiam si seruitium fuerit paruum.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio Domini in receptione seruitij circa sua iura, an impediat remissionem pœnæ.*

2 *Protestatio Domini in receptione seruitij, dupliciter potest fieri.*

3 *Protestatio Domini generaliter facta in receptione seruitij, vel renouatione inuestituræ, &c. non inducit pœnæ remissionem.*

4 *Protestatio Domini specialiter facta in receptione seruitij, vel renouatione inuestituræ, &c. non inducit pœnæ remissionem, & num, 5.*

6 *Protestatio generalis à Domino facta, non impedit remissionem, ex sententia aliorum, & num. 10.*

7 *Protestatio specialis à Domino facta, nec impedit pœnæ remissionem, probatur ex ratione, & num. 10.*

8 *Protestatio facta à Domino in receptione seruitij post pœnam, dicitur contraria facto, & declaratur.*

9 *Protestatio facta à Domino recipiente canonem ab emphiteuta, dicitur contraria facto.*

10 *Clausula, saluis iuribus nostris, apposita à Domino in receptione seruitij, vel aliorũ post pœnam commissam, intelligitur præter expressa, & cogitata.*

11 *Clausula, saluo iure nostro, in renouatione inuestituræ, non comprehendit ius præscriptionis interruptæ, sed alia iura incogitata.*

12 *Felonia commissa intelligitur remissa à Domino per receptionem seruitiorum à vassallo, & remissionem induci, non obstante clausula, saluo iure nostro.*

13 *Protestatio in receptione seruitij, continet contrarietatẽ, nẽpè volo te habere vassallum ob seruitia recepta, & nolo te habere vassallum per priuationem.*

14 *Distinctio Iason. sequenda est in hac controuersia.*

15 *Dominus recipiens simplex releuium, post pœnam duplicati releuij commissam, videtur morã vassalli purgare, secus si de releuio duplicato fuerit protestatus.*

16 *cum protestatione generali, non videtur pœnam remittere, & ratio affertur.*

17 *seruitium à vassallo post pœnã duplicati releuij, vel caducitatis, siuè debitum, siuè debendum, semper sibi præiudicat, nisi ex ignorantia recepisset.*

18 *Protestatio Domini, tunc nocet vassallo soluenti, quando vassallus acquieuerit tali protestationi.*

19 *Vassallus dissentiens à protestatione facta à Domino, debet audiri.*

20 *Receptio seruitij, vel pensionis facta per Generalem Thesaurarium, vel alium Regis Ministrum, in casu prædicto præiudicat Domino circa duplicati releuij pœnam.*

22 *Receptio partis seruitij, adhuc inducit pœna remissionem.*

QVAE-

QVAESTIO VIII.

1 Ecundo principaliter ad illam supra excitatam quęstionem, declaratiuè sequētem accommodes, si vel nè, protestatio Domini in receptione seruitij, &c. nè iuribus suis vllum inferatur præiudicium, impediat quin intelligatur remissa pœna duplicati releuij, & sic feudi amissionis.

Et in hoc casu distinctiùs procedēdo, vt magis veritati accedamus, dicas quod in tali casu protestatio dupliciter
2 potest considerari, & fieri, nempè generaliter, siuè tacitè, & specialiter, siuè expressè, pròut distinguit *Herm. Vult. de feud. d. lib. 1. cap. 10. n. 62.*

Generaliter est, quando Dominus
3 recipit seruitia, & inuestit, vel alia facit in vassalli fauorem, post pœnam cōmissam, dicendo, saluis iuribus nostris, tunc enim licet Dominus sciat pœnā esse commissam ob lapsum temporis, videtur Dominus per eam clausulam, saluis iuribus, pròtestari, quod non intendit remittere pœnam duplicati releuij, *ita ex Rainald. in d. cap. Imperialem, §. insuper, col. vlt. de probib. feud. alienat. per Federic. & post Iacobin. in d. verbo qui quidem inuestiti col. x. tenet in puncto Capyc. in inuestit. feudal. in verbo iuribus nostris, Vult. de feud. lib. 2. cap. 11. num. 65. Syluan. de feud. recognit. quæst. 81. in principio, Ludolph. Schrader. de feudis par. 2. nonæ partis principalis sectio 14. num. 31. & hanc sententiam docuit Isern. in cap. 1. num. 60. de probib. feud. alienat. per Frideric. Thom. de Marin. de generib. feud. tit. 2. num. 60. glo. —— tit. 1. §. 3. num. 119. & 130. Ias. in d. l. 2. num. 131. C. de iure emphit. Decius cons. 185. n. 14.*

Specialiter, siuè expressè fit prote-
4 statio, quando Dominus exprimit per verba expressa, dicendo, vt nullum sibi inferatur præiudicium per receptionē seruitij, canonis, vel alterius rei, iuri illi, quod habet contra vassallum prò caducitate, siuè pœna duplicati releuij, de qua protestatione loquuti sunt DD. infra allegandi, & hoc casu dixerunt, quod pœna per talem protestationem non intelligatur remissa, *prò vt fuit Bald. in d. cap. 1. quo temp. miles num. 4. & 6. Aluarot num. 7. Matth. de Afflict. num. 41. & seq. Martin. Laudens. sub num. 15. Petr. de Rauen. & Picus sub num. 28. Præposit. num. 4. prout aduertit, & refert Rosental. d. concl. 41. num. 6. in glosel. F. cap. 6.*

Sed ab hac sententia discedit ibi
5 *Rosental.* & modificatè illam intelligit *Schrader. d. loco p. 2. nonæ par. principalis sectio 14. num. 31. vers. vigesimo primo concludo, Vult. d. loco,* etiam modificatè intelligit, & ab ea discedit *glo. —— tit. 1. §. 14. num. 1. & §. 30. nu. 130. Menoch. de recuperand. possess. remed. 9. n. 158 & de præsumpt. lib. 3. cap. 112. Decius cons. 460. nu. 4. Ruin. cons. 151. nu. 12. lib. 2.*

Contrariam sequuti sunt sententiā
6 nōnulli, vt facta protestatione per Dominum, adhuc pęna remissa intelligatur, siuè protestatus fuerit per verba, saluo iure, pròut fuerunt *Hartam. Pistor. lib. 2. par. 2. q. 48. num. 32. de feud. Schrader. de feud. par. 6. cap. 3. n. 26. & in puncto nu. 37. vbi rationes adducit, Henrich. à Rosental. d. loco concl. 61 nu. 8. lit. F.* dicens, quod ipse vix crediderit contrariam sententiam, *Herm. Vult. lib. 2. cap. 11. num. 65.* vbi hanc contrariam veriorē existimat *Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 81.* vbi hanc contrariam veram autumat, etiam in emphiteuta *Ias. in d. l. 2. nu. 127. C. de iure emphit. Decius cons. 185. nu. 14.*

In protestatione expressa, vt per eā
7 factam in receptione seruitij, nullum inferatur præiudicium vassallo, adeò ut caducitas, siuè pęna adhuc remissa intelligetur, docuerunt *Aluarot. in d. cap. 1. num. 7. quo temp. miles, vbi Præposit.*

posit. Affl. Petr. de Rauenn. Martn. Laudens. Picus, Ardizon. Blanc. Iacobin. Decius, Vulteus, cæteriq; supra allegati per me, & per Rosental. d. lit. F, qui *nu.* 8. hanc docendo sententiam, rationem assignauit, vt iam dixi.

Rationes autem illorum, qui tenent
8 in protestatione expressa, adhuc intelligi pœnam remissam; illæ potissimæ sunt, quia hæc protestatio est contraria facto, cum factum Domini in recipiendo seruitium, declaret velle vassallum habere, vt vassallum, & postea eodem tempore per protestationem dicere, nolo te habere vassallum, hæc duo eodem tempore concurrere non possunt, nempè præstare seruitia, vt vassallus, & non haberi, vt vassallus, prout declarant, & rationem assignant *Syluan. de feud. recognit. d. q. 91. quem sequitur Rosental. ibidem num. 7. Vult. d. num. 65. Borcholten cap. 8. num. 23. Iaf. in d. l. 2. supra alleg. num. Hartam. Pistor. lib. 2. p. 2. q. 32.*

Hanc eandem sententiam in emphi-
9 teusi docuere Rosētal. reprobata Bartoli sententia *ibidem num. 8. Iaf. in d. l. 2. num. 128. C. de iure emphit. Gigas de pensionibus q. 73. Iul. Clar. in §. emphiteusis q. 10. num. 21. vbi communem appellat, Aurel. Corbul. de iure emph. causa 15. amiċtend. & hanc communem existimat Rosental. ibidem lit. H,*

Rationes illorum, qui dicunt in pro-
10 testatione tacita, siuè generali per verbum, saluo iure nostro, intelligi remissam pœnam, illa non obstante, adducunt, quia clausula illa, saluo iure nostro, intelligitur expressa in contractu facta per Dominum, vt comprehendat omnia alia iura, non expressa in contractu facto per Dominum cum vassallo; non autem comprehendat ea, de quibus agitur, vt declarat *Andr. de Isern. in cap. 1. col. 4. qui success. teneant. Capyc. in verbo saluo iure nostro, & post Thom. de Marin.* per eum allegatū, hanc rationem adducit *Hart. Pistor. d. q. 48. num. 37. eumq; sequitur Alciat. in tract. de præsumption. regul. 2. præsumpt. 28. num. 4. glos. —— loco supra allegato num. 119.* dixitq; quod clausula generalis, saluo iure suo, solum ea de quibus Dominus, & vassallus non cogitarunt comprehendit, & ideò cum dominus solum de pœna remittenda, vel non, cogitet dicendum est ad eam non referri, prout affirmat *Decius d. cons. 185. num. 4. vers. & ideo ista necessaria reseruatio, —— d. §. 44. nu. 27. Grammatic. decis. 66. nu. 54. Vrsill. dec. 112. nu. 9. & dec. 355. Georgius Natta cons. 403. num. 7. vol. 2.*

Hāc rationem approbauit *Ludolph. Schrader. de feud. p. 6. cap. 3. num. 36.* dum loquendo de præscriptione in feudo, quod vassallo concessit, & non tradidit, vel tradidit, & illud receperit & deinde per spatium aliquod possedetit, adeòut præscriptio locum haberet, quòd si Dominus de nouo inuestiret dictum vassallum, & in inuestitura dixerit, saluo iure nostro, quod hæc clausula non refertur ad ius præscriptionis interruptæ, sed ad alia iura incogitata, dum principaliter de hoc, nempè de præscriptione fuerit cogitatum, cum, ea non obstante, fuerit vassallus inuestitus, vt ex multis ibi allegatis, comprobat *Ludolph. Schrader ibi in fine numeri,* & præsertim ex authoritate *Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 33. extra de constitution.* quem sequitur *Iason in d. l. 2. num. 131. C. de iure empbit.* dicentes in casu contingēti, quod si Dominus post feloniam cōmissam, restituat vassallum, & ad seruitia illum recipiat, cum clausula prædicta, saluo iure nostro, tunc ipsa felonia videtur remissa, *ità Schrader d. loco num. 37.* & etiam ex authoritate *Signorol. de Homod. cons. 75. vers. venio ad decimum principale, Barbat. cons. 21. n. 16. lib. 2. Boer. decis. 143. num. 11. quibus post Schrader. addo Rosental. d. loco in glosell. F.*
13 *in fine.* Rationem assignat *Pistor. d. loco num. 32.* quia si aliter hanc clausulam intelligeremus, sequeretur contrarie-

tas

tas quædam, nempè habere vassallum vt vassallum, & dicere, nolo te habere, vt vassallum, *argum. tex. in l. si debitor, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hipoth. contrah.* & per alia iura ibi allegata.

Quid dicendum in hac controuer-
14 sia? ego verò dicam esse sequendam distinctionem *Ias. in d. l. 2. num. 126. C. de iure emphit.* quam & si in emphiteuta Ias. distinxit, nos accõmodabimus quæstioni nostræ, tum quia Ias. vtitur terminis feudorum, tum quia distinctionem prædictã in vassallo accõmodauit *Paris de Puteo de reintegr. feud. cap. 60. per totum*, quam distinctionem est etiam sequutus in vassallo, *Rosental. d. concl. 61. num. 8.* & propriè *in gloss. H*, vbi alios allegat, qui hanc Ias. sententiam, (reiecta Bartoli opinione) sequutur, prout fuit *Iul. Clar. in §. emphiteusis q. 10. num. 21. Corbul. Ruin. & alij, Menoch. præsumpt. lib. 3. præsumpt. 112. per totam.*

Est namq; distinctio Ias. multa com-
15 prehendens membra, ego autem reducam in quantum facit ad materiam nostram.

Distingue, aut Dominus post lapsũ
15 tempus, & sic facto casu pœnæ duplicati releuij, receperit à vassallo simplex releuium, tunc si recepit simpliciter, videtur vassallum moram purgare, & amplius duplicatum non posse peti, nisi ignoranter accepisset. Si verò fuit protestatus expressè, saluo iure petẽdi duplicatum releuium, tunc sumus in claris, vt duplicatum releuium debeatur, *Rosental. d. loco lit. H, in fine, & nu.*
16 *8.* Si verò receperit cum protestatione generali, per verba, saluis iuribus nostris, & quia hæc clausula non potest verificari, nisi in solutione duplicati releuij, tunc habetur prò expressa, & Domino sic protestanti talis receptio non præiudicat, *ità Paris de Puteo dicto loco num. 4. ibi, & si cum protestatione sui iuris*, & hùc applicantur termini de seruitio præterito, ac cesso ante tempus commissæ pœnæ, de quo DD. prædicti.

Aut loquimur de seruitio futuro, exacto per Dominum à Vassallo post
17 tempus commissæ pœnæ, & tunc siuè sit seruitium cessum, sed post tempus pœnæ, siuè sit seruitium debendum, sẽper enim quod Dominus in tali casu receperit, semper sibi præiudicat circà solutionem duplicati releuij, siuè protestatus expressè, siuè tacitè, ex rationibus anteà adductis, nisi vel ignoranter recipiat, vel alias, vt supra, & ita est veritas, dicit *Ias. d. num. 126. vers. tertio casu, Paris de Puteo dicto loco num. 4. & 8.*

Declara illud caput distinctionis, in
18 quo dicitur, quod protestatio Domini nocet Vassallo, tunc demùm procedere, si vassallus acquiesceret tali protestationi per Dominum factæ, *ita glos. in l. si fideiussor, in princip. in verb. recusare, ff. qui satisdar. cogant. Præposit. in cap. sollicitudinem col. 21. vers. sexto fallit, extra de appellat. Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 81. nu. 1. vers. superiorem tamen limitationem, Rosental. d. loco, in glossell. G. Menoch. lib. 2. præsumpt. 46. num. 5. & præsumpt. 112. num. 20. lib. 3. num. 22.*
19 quia si dissentiret, esset audiendus aduersus talem protestationem, *ità Ias. in d. l. 2. num. 127.*

Declara secundo, hanc conclusio-
20 nem, vt non solum procedat in receptione seruitij feudalis, sed etiam si receperit pensionem ex feudo, *ità Decius cons. 138. num. 6. Menoch. præsumpt. lib. 3. num. 13. præsumpt. 112. Rosental. d. conclus. 61. num. 4. post Corbul. ibi allegatum.*

Declara tertio, hanc quæstionem,
21 & alias supradictas procedere non solum in ipso Domino, sed etiam in suo Thesaurario, vel alio Domini Ministro, cui esset commissa libera administratio, quia in ipso procedunt ea, quæ diximus in Domino, *ità Menoch. d. loco num. 16. & seq.* vt in hoc Regno habemus Viceregem, & Regiam Camerã Summariæ.

Declara tamen etiam si Dominus

22 receperit partem seruitij, vt remissa censeatur pœna, ità ex Ludolph. Schrader. teneo ego supra q. 1. p. 2. & q. 9. p. 3.

ARGVMENTVM.

Per nouam inuestituram à Domino factam Vassallo, post diem pęnę cōmissę, an censeatur pœnam duplicati releuij remissam à Domino inuestiente proponitur. Et affirmatiua suadetur sententia, eaque ampliatur, etiam in Domino vocante vassallum ad inuestituram suscipiendam, vel petendam, nisi ex errore, vel ignorantia hoc fecisset Dominus, vel nisi bis, atque iterum inuestiret, & vassallo protestationem non obesse, si fuerit iuuestitus, etiam in inuestitura præsumpta, nisi ex hac noua inuestitura tertio inferretur pręiudicium aliquod.

SVMMARIVM.

1 *INuestitura non solet expediri iu persona hæredis, nisi soluto releuio.*

2 *Successor antequam sibi intestetur terra, quæ est camera reseruata, soluere solet medietatem releuij etiam intrà annum, & adhuc non expedita inuestitura.*

3 *Inuestitura facta post pœnam duplicati releuij commissam, an præiudicet Domino, & prosit vassallo.*

4 *Dominus inuestiendo de nouo vassallum, post pœnam commissam, videtur pœnam remittere, ex communi Feudistarum sententia.*

5 *Vassallus per nouam inuestituram, recipitur in obedientiam, & gratiam Domini.*

6 *De alijs rationibus remissiuè.*

7 *Pœna duplicati releuij, & sic caducitatis intelligitur remissa, etiam si Dominus denunciauerit vassallo, vt veniat ad petendam inuestituram.*

8 *Inuestitura facta ex igonrantia, vel errore, non præiudicat Domino.*

9 *Dominus dubitans si vel nè pœna cōmissa fuerit, & adhuc inuestiens, videtur pœnam remittere.*

10 *Inuestitura geminata inducit remissionem pœnæ.*

11 *Ex geminatis actibus, cessat ignorantia, vel dubietas.*

12 *Protestatio Domini non officit vassallo, habenti inuestituram geminatam.*

13 *Inuestitura præsumpta post pœnam, adhuc facit remittere pœnam duplicati releuij.*

14 *Inuestitura, siuè seruitij receptio post pœnam, si præiudicat Domino, non intelligitur præiudicare tertio, cui forsan ius quæsitum esset post pœnam commissam.*

QVÆSTIO IX.

Licet hęc quęstio non tam facilè
1 euentura est in hoc Regno, cū fisci patronus, & Regalis Patrimonij Præsides in hoc Regno soliciti sint, vt numquam noua successori expediatur inuestitura, nisi soluto prius releuio, provt sonant verba constitutionis, vel saltem medieta-
2 tis releuij, quando intra annum vellet hæres poni facere terram in sui caput ad finem, vt illam nominare possit pro Camera reseruata, vt mihi retulerunt esse practicatum in intestatione Terrę Pisticij ob mortē D. Berardini de Cardenas in personam D. Ioannis de Cardenas eius filij, quę Terra Pisticij erat Camera reseruata. Tamen quia, & aliquando hoc euenire potest ex errore, vel ignorantia, vel ex voluntate Principis. Quæro quid in quidditate iuris de hoc sentiendum, si vassallus non soluto releuio in tempore, nec petita inuestitura intrà legitima tempora, fuerit à Domino inuestitus, an inuestitura prædicta de nouo facta post pœnā cōmissam, vassallo patrocinetur, quin pœna duplicati releuij exigi nō possit, vt iam commissa. Hanc

Hanc quæstionem excitauit *glo. in cap. 1. in verbo & mentem, in fine, vers.*
4 *& pone, quo temp. miles*, quod si Dominus inuestiat vassallum post annum, & diem, videtur remisisse ingratitudinē, *ex l. post diem, ff. de leg. commiss. & l. fin. ff. de eo, quod cert. loco, quibus addo tex. in l. Celsus, ff. de recept. arbit.* & ex glos. authoritate, firmarunt hanc conclusionem in puncto infra allegandi DD. vt Dominus inuestiendo de nouo Vassallum post pęnam commissam, & sic post annum, & diem, vel mensē, si miles, &c. vt omnino intelligatur remisisse pœnam, in quam cucurrit ob non petitionem inuestituræ, & releuij solutionem, *vt fuerunt DD. in cap. 1. quo temp. miles, vbi Laudens. num. 9. Aluarot. num. 7. in fine*, inquens, quod ita omnes ibi sentiunt, prout sunt DD. quos allego infra q. 32. hac ead par. & post Citramontanorum sententiam, vt fuit *Nicol. de Neap. Andr. de Isern. Afflict. num. 113. Præposit. num. 4. in d. cap. 1. quo temp. miles, Thom. de Marin. de generibus feud. tit. 2. par. 2. de feud. ex pacto num. 80. Iul. Clar. Frecciam, cæterosque* loquentes, tam in seruitio recepto, quam in renouatione inuestituræ, docuerunt Vltramōtani in puncto huius quæstionis, prout fuit *Ioannes Raynald. in cap. 1. §. præterea si quis num. 29. de prohib. feud. alienat. per Federic. Iacobin. in verbo qui quidem inuestiti num. 38. Io. Blanc. in epitom. feudal. par. 2. num. 111. Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 80. & 81. Ludolph. Schrader. de feud. par. 6. cap. 2. nu. 78. nonæ par. princip. sect. 14. nu. 23. vers. septimo concludo, ante ipsum Vldaric. Zasius de feud. par. 10. num. 73.* vbi permultos allegat, hanc sequentes sententiam, & post eum, *Herm. Vult. de feud. lib. 2. cap. 12. num. 65. vers. verior*, & horum omnium nouissimè hanc sententiam ex multis allegatis *in glossell. A*, tenet, & fundat *Henrich. à Rosental. de feud. cap. 6. tit. quib. mod. feud. acquir. conclus. 61. num. 1. & 8.* qui in puncto non petitæ inuestituræ loquitur.

Ex rationibus autem per DD. ipsos
5 adductis, illa mihi potissima videtur; nam per inuestituram de nouo factam post pœnam commissam, vassallus recipitur ad obediētiā, & gratiā suā, ideò videtur remittere omnem pœnam, pro ut considerauit *Decius cons. 460. viso puncto, & Tiber. Decian. cons. 76. nu. 10 Rosental. d. loco in glossell. A, in fine.*

Alias rationes, si quis velit percun-
6 ctari, videat DD. supra allegatos, ex quibus aliam, deducunt, *ex d. l. post diem*, & alijs iuribus, supra allegatis, ad confirmationem conclusionis, & glosę.

Declara primo hanc conclusionē,
7 non solum si Dominus in effectu inuestisset, sed quod potius esset, sufficere si Dominus tantum denunciasset vassallo, vt peteret, vel ad petendum veniret inuestituram, *ita Alexan. cons. 96. num. 11. & 12. lib. 1. ex Raynald. & Aluarot. tenet Vult. d. loco nu. 45. vers. item si denunciauerit*, hanc eamdem declarationem, tenet expresè *Henrib. à Rosental. d. cap. 6. concl. 61. num. 2. & glosell. B. Ludolph. Schrader. d. par. 9. 2. par. principalis sectio 14. num. 23. vers. decimo concludo, & par. 6. cap. 2. num. 79. & supra dixi.*

Declara secundo, hanc conclusio-
8 nem non procedere si Dominus inuestijsset Vassallum iusto ductus errore, vel ignorantia, dummodo non fuerit ignorantia crassa, vel supinus error, *ex l. nec supina, & l. regula, ff. de iur. & fact. ignorant. cum concordant.* ita supradictam conclusionē declarando limitat *Schrader. d. par. 6. cap. 2. num. 79. vers. hæc tamen conclusio*, vt si dominus ignorauerit pœnam esse commissam, vel crediderit releuium esse solutum, non sibi præiudicat, vt tenet, & fundat *Rosental. d. loco num. 5.* vbi *lit. D*, innumeros allegat Doctores hanc tenentes senten-
9 tiam; qui ampliat etiam si Dominus dubitauerit, si vel nè pœna fuerit cōmissa, vt tunc non procedat supradicta conclusio, *ità ex Aluarot. Præposit. Rauenn. Martin. Laudens. Borchol. cæterisq;*

allegatis, in glosell. E, tenet idem Rosental. ibidem, & post eum Vult. d. loco nu. 46.

Hanc eamdem secundam declara-
10 tionem, limita non procedere, si dominus post primam inuestituram factã, de nouo fecisset; ex errore, dubitatione, vel ignorãtia, alteram; tunc enim, vt dixi superiori quæstione, ex geminata uoluntate, nec error, nec ignorantia, nec dubitatio præsumenda est, & ideò pœnam remisisse dicendum est, *ità Decius conf.* 185. *num.* 13. *Rosental. d. loco in glosell. E, in fine*, ex geminatis .n. actibus cessat error, & ignorantia, *Ruin. conf.* 128. *num.* 13. *lib.* 2. *Menoch. lib.* 6. *præsump. num.* 14. *& glo. in cap. ex literis, in verbo admonita de diuortijs, Ludolph. Schrader. d. par.* 2. *nona par. princip. sectio* 14. *num.* 30.

Declara tertio, ut Vassallo de nouo inuestito nec noceat protestatio facta à domino in ipsa inuestitura, ut si protestetur tam expresè, quam tacitè (ut supra dixi) quòd sibi nullum inferatur preiudicium per eam iuri petẽdi duplicatum releuium, & sic pœnã, ità ultrà supracitatos authores, & in d. q. præcedenti, tenet in puncto inuestituræ nõ petitę, & renouatæ *Vulteus lib.* 1, *cap.* 11. *num.* 65. *vers. verior tamen, Laurent. Syluan. de feud. recognit. d. q.* 81. *Io. Borcholten de feud. cap.* 8. *nu.* 27. *Rosental. d. loco conclus.* 61. *num.* 7. (reiecta Scaraderi, & aliorum sententia, de qua quęstione nos supra egimus) *Capyc. in inuest. feud. in verbo iuribus saluis*.

Declara quarto, ut non solum pœ-
13 na duplicati releuij censeatur remissa ob ueram, & realem inuestituram, sed etiam per præsumptam, ut si domino pręsente, & recipiente à uassallo seruitium, & per annum, uassallus post diem pœnę commisę, feudum tenuerit, quia tunc uassallus pręsumitur inuestitus, *ex Andr. de Isern. in cap.* 1. *de controuers. inter mascul. & famin. Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap.* 49. *nu.* 19. *Tiber. Decian. conf.* 23. *num.* 51. *& seq. vol.* 1. *Herm. Vulteus d. loco num.* 45 *in fine, vers. item si Dominus, Ludolphus Schrader. d. loco par.* 2. *nona partis principalis sectio* 12. *num.* 23. *vers. sexto concludo.*

Declara quinto, ex abundãti, quod
14 forsan, & in Regno, & extra deseruire posset, quòd si ob non petitam inuestituram, ius tertio esset quęsitum super dicto feudo, cuius inuestituræ, vel releuij solemnia non fuerunt intrà legitima tẽpora explicata, adhuc per nouam inuestituram factam post pœnam, non intelligitur Dominus præiudicasse iuri, quod forsan tertio esset acquisitum ob inuestituram non petitam, & releuium non solutum in tempore, *Andr. de Isern. in cap.* 1. *quo temp. miles, vbi Aluarot. Præposit. Afflict. cæteriq; & ex Curtio, Iacobin. tenet Ludolphus Schrader. d. loco par.* 6. *cap.* 2. *num.* 80.

ARGVMENTVM.

Quid dicendum erit si à Vassallo Dominus post commissam pœnam duplicati releuij acceperit canonem feudalem, vel aliquid ex feudo, tamquam ex feudo, si vel nè pœnę remissio inducatur, quiduè ex alijs coniecturis. Affirmatiua suadetur sententia, & quid de canone præterito, & quid si receperit cum protestatione. Et quid de canone futuro recepto per Dominum distinguitur. Et in debito etiam feudali recepto, & beneficio à vassallo negatur quando ex necessitate Dominus reciperet, & idem si per alias coniecturas apparet Domini voluntas, nõ remisisse pœnam caducitatis, vel releuij duplicati.

SVMMARIVM.

1 R*Eceptio canonis feudalis à Domino facta post pœnam commissam, an faciat*

ciat illam remisisse, dubitatur, & distinguitur.

2 *Dominus recipiens canonem feudalem à vassallo post pœnam commissam, videtur illam remisisse.*

3 *Domino recipiente canonem feudalem præteritum simpliciter, post pœnam commissam, affirmant nonnulli pœnam esse remissam.*

Z *Domino recipiente canonem feudalem post pœnam commissam, negant nōnulli pœnam esse remissam.*

5 *Affirmatiua sententia recipitur, reiecta Menoch. opinione.*

5 *Pœna caducitatis præsumitur remissa per receptionem canonis feudalis præteriti, ex Menoch. opinione.*

7 *Domino recipiente canonem feudalem præteritum cum protestatione, negant nonnulli pœnam remissam esse.*

8 *Contraria sententia, vt pœna intelligatur remissa per canonis receptionem, refertur, & recipitur.*

9 *Dominus recipiens canonem futurum a vassallo post pœnam commissam, absq; protestatione, videtur remisisse.*

10 *Dominus, recipiens canonem futurum post pœnam commissam, videtur illam remisisse, non obstante Domini protestatione, sed distinguitur.*

11 *Vassallo non discrepante à protestatione Domini, facta in receptione canonis, pœna non intelligitur remissa.*

12 *Vassallo discrepante à dicta protestatione Domini, videtur pœnam esse remissam, dum Dominus canonem feudalem receperit.*

13 *Dominus recipiens canonem feudalem futurum cum protestatione, nec discrepante, nec consentiente vassallo, videtur pœnam remisisse.*

14 *Dominus recipiens aliquid à vassallo vti vassallo, post pœnam commissam, intelligitur pœnam remisisse.*

15 *Dominus recipiens partem aliquam debiti feudalis post pœnam commissā, adhuc intelligitur pœnam remisisse.*

17 *Dominus recipiens à vassallo beneficia, vel benemerita post commissam pœnam, intelligitur illam remisisse.*

17 *Dominus ex necessitate coactus, recipiens canonem, vel aliud à vassallo post commissam pœnam, non intelligitur illam remisisse.*

18 *Pœnam remissam, vel non remissam esse ex coniecturis elicitur.*

QVÆSTIO X.

Eclaratū hucusq; extitit, si vel nè pęna duplicati releuij per receptionem, præstationemq; seruitiorū, item renouationem inuestituræ, & alijs ex causis intelligatur remissa, &
1 suo cuiq; casui, accommodaui germanam resolutionem. Quærunt insuper DD. quid si Dominus non receperit seruitia feudalia, nec inuestituram fecerit, sed tantum canonem feudalē, quem debet vassallus, vel aliquid ex dicto feudo receperit, vt ex re feudali, an hoc casu pęna remissa intelligatur.

Videbatur namque dubitandum ex omnibus rationibus adductis in superioribus quæstionibus, quas supra retulimus ad tollendam præsumptionē, nè Dominus pœnam videatur remisisse.

Tamen si rectè intueor indicē quæstionis, ille habet duplex caput. Alterum de canone. Alterū, si quid aliud ex feudo, vt ex feudo recepit. Est itaq; conclusio, antequam ad specialem in dictorum capitum deueniam explica-
2 tionem, quòd Dominus recipiendo canonem à vassallo respectu feudi debitum post pœnam caducitatis commissam, vt sic duplicatum releuium remisisse intelligitur, hæc est communis conclusio, quam tenuere *glos. Bart. Bald. cæteriq; passim in l. 2. C. de iure emphit.* estq; recepta opinio Canonistarum, *vt glos. Zabarell. Imol. cæterorumq; in cap. potuit extra de locato. Menoch. de recu-*

recuperand. possess. remed. 9. nu. 152. Ias. in d. l. 2. num. 128. Ludolph. Schrader. de feud. p. 6. 9. par. princ. sectio 14. nu. 23. vers. nono concludo.

Circa autem primum caput de canone, distinguo plures casus.

Primo, si tractamus de canone præ-
2 terito, & tunc si recepit Dominus illud, nulla adhibita protestatione, adhuc circa hoc, duæ sunt Doctorum sententiæ.

Affirmarunt nonnulli pęnam caducitatis, & sic duplicati releuij præsumi remissam, prout docuere *DD. in l. 2. C. de iure emphit.* & Canonistę post *glossam Zabarell. & Imol. in d. cap. potuit extra de locato, Iul. Clarus in §. emphiteusis q. x. vers. aut vero sumus, Menoch. præsumpt. 112. num. 1. lib. 3.* vbi huius sententiæ fundamenta adducit, eamque sequuti sunt inter consulendo *Alex. cōs. 113. num. 3. lib. 4. Ruin. cons. 110. nu. 4. & cons. 151. num. 12. lib. 1. Curtius Sen. cons. 82. col. 1. vers. tertio princip. Socc. senior cons. 66. col. vlt. lib. 3. Decius cons. 138. col. 4. & cons. 329. nu. 3. Paris. cons. 108. num. 44. Menoch. cons. 355. num. 12. lib. 4.*

Negarunt nonnulli, in casu prædi-
4 cto quando Dominus recepit canonē præteritum, nulla protestatione præmissa, pœnam caducitatis non esse remissam, hanc sententiam post *Bartol. d. loco nu. 8. C. de iure emphiteutico, vbi Iacob. Butrigar. Alberic. cæterosq; allegatos à Iason. in d. l. 2. num. 24. probauit, eumq; sequutus est Menoch. d. præsumpt. 112. num. 6. cum seq.* eamq; de iure defendi posse, dicit ibi *Menoch. num. 11.*

Cæterum ego non discedo ab illis,
5 quæ ex Doctoribus Feudistis in superioribus quæstionibus dixi, vt recipiēdo Dominus canonem præteritum, moræ purgatio inducatur, & per consequēs pœnam esse remissam, & sit intelligēdum, vt in distinctione allata in quæstione præcedenti, diximus, quam permulti sequuntur, referunt, & iure probant, quicquid dicat *Menoch. d. præsumpt. 112. num. 6. & seq.* à cuius sententia ego discedo, cum contraria opinio, authoritate tantorum virorum sit suffulta, nihil tamen detrahendo authoritati Menoch. quæ maxima apud me est, & hanc *Bartol.* sententiam *in d. l. 2. num. 8.* improbant *Ias. ibi n. 128. Gigas de pension. q. 73. in fine, Iul. Clar. in d. §. emphiteusis q. 10. num. 10. lib. 3. sent. Aurel. Corbul. de iure emph. caus. amiss. 15. limit. 21. num. 2. & 3. Rosental. d. c. 6. concl. 6. lit. H.*

Qui Menoch. ibidē paulò post inferius *num. 12. & 13. & seq.* in puncto
6 nostro in materia non petitæ inuestiturę, & post tempus elapsum, Domino recipiente canonem pręteritum, vt pœna caducitatis, & sic duplicati releuij remissa præsumatur ex authoritate *Decij cons. 138. num. 6.* quem sequutus est idem *Menoch. cons. 355. nu. 12. lib. 4. Curt. senior cons. 82. col. 1.* Aut
7 Dominus recipit canonem præteritū, admissa protestatione de pœna caducitatis, vt nullum ei inferatur præiudicium circa caducitatem, vel pœnam, & in hoc casu, alij dixerunt pœnam non esse remissam, & sic duplicati releuij, *ita ex Bald. in l. 2. ff. si quis caution. vbi Ias. num. 3. & 4. & in l. vlt. num. 4. ff. de eo, quod certo loco, & ex Curtio Ripa, Boer. Iul. Clar. Guid. Pap.* & alijs tenet
8 *Menoch. d. præsumpt. 112. num. 18.* Cōtrariam sententiam sequutus est *Guid. Pap. decis. 172.* cui addo cæteros DD. quos allegaui supra hac p. q. 8. à quibus non discedo, vt per talem protestationem, siuè expressam, siue tacitam semper intelligatur remissa pœna, per iura, & rationes, de quibus supra in d. q. præcedenti, & vide distinctionem *Ias. in d. l. 2. & Parid. de Puteo*, quos allegaui ibi.

9 Secundus casus, quando Dominus post pœnam commissam recepit canonem futurum, & tunc aut nulla adhibita protestatione, & res est extra aleam, nempè vt caducitas, & sic pœna intelligatur remissa *Iul. Clar. in d. §. emphi-*

empl iensis q. 10. Menoch. d. præsumpt. 112. num. 19. dixi supra in quæst. præcedenti.

Aut post pęnã cõmissã, recepit cano-
10 nẽ futurum, adhibita ꝓtestatione, saluo iure duplicati releuij, vel caducitatis, & tunc in genere sumptum hoc caput non habet difficultatem, quod pœna intelligitur remissa, quia protestatio dicitur contraria facto, vt diximus sup. in d. q. ꝑcedenti, sed distingue melius, aut vassallus nõ discrepauit ab ipsa protestatione, aut discrepauit.

Primo casu, si non discrepauit, sed
11 potiùs consensisse fuit visus, & tunc pœna duplicati releuij, vel caducitatis non intelligitur remissa, *ita ex Rip. &c., Ruin. cæterisq; tenet Menoch. d. præsumpt. 112. num. 20.*

Aut discrepauit vassallus, & tũc cre-
12 dendum est, ꝙ pœna & sic duplicatũ releuiũ sit remissum, quia per expressam contrariam protestationẽ vassalli, diluitur protestatio domini, *ita Menoch. d. loco num. 21.*

Tertio casu in dubio, quando vas-
13 sallus à dicta protestatione nec discrepauit expressè, nec consensijt, sed tantum tacuit, adeò vt simus in dubio, & hoc casu adhuc pęnam remittendam esse docuerunt per multi, quos congerit, *Ias. in d. l. 2. num. 4. C. de iure empbit. Rips in cap. cum Marcus Ferrariensis num. 130. vers. tertius casus de constitution. Gigas de pensionibus q. 73. in fine, Iul. Clar. in d. §. emphiteusis q.*
¶ *10. vers. hoc tamen intellige*, vbi ita iudicatum refert, & post *Boer. quæst. 309.* refert *Menoch.* hanc esse communem *d. præsumpt. 112. num. 22. Aretin. cons. 35. in fine, Alex. cons. 14. vers. confirmatur col. pen. lib. 2.* qui Menoc. valde pro hac sententia pugnat, varijsque illam munit argumentis.

Ad secũdum caput principale quæ-
14 stionis, si Dominus non seruitum non inuestituram, non canonem, sed aliquid aliud à vassallo ex feudo, vt ex feudo recepit, & à vassallo recipit vti ex vassallo, ad quod ipse vassallus forsan esset obligatus, vel non, & hoc casu pœna remissa esse intelligitur, argum. tex. *in l. si quis maior C. de transation.* vbi ita docuerunt *Repet. Parpall. num. 108. Alex. cons. 140. col. fin. lib. 2. Ludolph. Scrader. d. p. 2. nonæ par. principalis sectio 14. num. 23. vers. nono concludo circa medium*, ex quibus remanet conclusum, quòd etiam Dominus recipiendo aliquam rem ex feudo, vt ex feudo à vassallo, vt ex vassallo, censeatur remissa pœna caducitatis, & sic releuij duplicati.

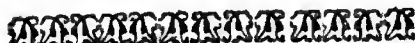
15 Declara hanc conclusionem, & illas alias, quas suas supra docuimus, vt adhuc censeatur remissa pœna, si partem aliquam debiti feudalis dominus accepit, *itá ex Bald. tenet Tyraquell. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. nu. 50. vers. idemque, Carol. Ruin.* in simili casu *cons. 151. col. 4. nu. 5. & 6.* & ad propriam materiam tenet *Ludolph. Scrader. de feud. d. par. 2. 9. par. principalis sectio. 14. vers. idem quoque iuris*, conferunt similia, quæ dixi q. 12. par. 3. vbi de solutione partis releuij docui, an & quando euitetur duplicatum per solutionem partis.

16 Declara secundo, vt intelligatur remissa pœna caducitatis, & sic duplicati releuij, si post tempus petendæ inuestituræ elapsum, & sic post cõmissam pęnam, Dominus receperit beneficia, vel benemerita à uassallo, ita docuerunt *Tyraquell. in l. si vnquam in verbo donatione largitus C. de reuoc. donat.* & in puncto *Ludolph. Scrader d. sectio 14. num. 25. vers. decimoquarto.*

17 Declara tertio hanc, & omnes supradictas conclusiones de seruitio, canone, de inuestitura, seu parte, &c. non procedere quando Dominus necessitate coactus recepit seruitiũ, canonem, uel alia huiusmodi, quia tunc cum in necessitatibus nemo liberalis existat, pęnam non esse remissam dicendum est, *vt per Rodul. Scrader. d. loco sectio. 14. nu. 31. vers. vigesimo concludo.*

Insu-

18 Insuper declara (ut dixi) supra dictas quæstiones, & conclusiones procedere si non appareret per alias coniecturas remissionem non esse inductam, uel non factam, secus si per alias coniecturas appareret, quod Dominus uoluit, uel non uoluit remictere, quia apparente coniectura in contrarium pęna non intelligatur remissa, *ità ex Tyraquell. in d. l si vnquam in verbo donatione largitus tenet Scrader. d. sectio. 14. num. 31. vers. vigesimotertio.*

ARGVMENTVM.

An duobus cum Baronibus cessantibus à petitione inuestituræ, & solutione releuij intra præfinitum tempus, & Dominus ab altero tantum recipiat seruitia, canonem, uel inuestiat alterum, an censeatur remissa pęna, quoad alterum, quando quoad unum remissa docebitur, In feudo Longobardorum iure non soluitur releuium, benè tamen dubitatur in pæna ob non petitam inuestituram, Et quid de duobus combaronibus simul inuestitis, uel separatim, Et an minor ætas unius combaronis iuuet alterum.

SVMMARIVM.

1 *Oppidum Thori antiqui dominatus Galluciorum, in quo omnes filij succedunt.*

2 *Oppidum Aquauelia antiqui dominatus Capanorũ, in quo omnes filij succedunt.*

3 *Combaronibus cessantibus à petitione inuestitura, & Dominus recipiendo seruitia ab vno, vel vnum inuestiendo, an præsumatur pænam remisisse quoad omnes.*

4 *Releuium non soluitur de feudo Longobardo in Regno nostro.*

5 *In feudo Longobardo omnes sunt Barones insolidum.*

6 *Pœna commissa ab vno ex correis insolidum obligatis intelligitur cõmissa quoad omnes.*

7 *Remissio pœna vni ex insolidum correis facta prodest omnibus.*

8 *Duobus fratribus de beneficio inuestitis, & cessantibus à solutione releuij, tunc remissio in persona vnius inducta, non prodest alteri, & num. 12. secus in feudo iure Francorum.*

9 *Gratia facta vni, nec prodest alteri, quando ambo deliquerunt.*

10 *Dominus potest auferre feudum ab vno ex insimul inuestitis, seruitia non præstante, licet alter illa præstiterit.*

11 *Feudum concessum duobus, diuiditur à lege essentialiter, & corporaliter.*

12 *Inseparatorum inseparata est ratio.*

13 *Minor ætas vassalli an iuuat maiorem conuassallum contra præscriptionem communis feudi.*

QVÆSTIO XI.

IN Regno nostro dubito quod nõ possit practicari supra indicata questio, benè tamẽ potest practicari circa non petitæ inuestituræ pænam in feudis illis, in quibus ius Francorum non est receptum, ideò (retentis terminis superiorum quæstionum, ut per canonis, uel seruitij prętationem, &c. uel per inuestituram de nouo factam, post pænam commissam, intelligatur remissum releuium) quæro, an hæc possint adaptari in themate proposito, ponè quod esset feudum, in quo omnes succederent, prout in Regno
1 nostro ego uidi oppidum Tori Domi-
2 norum de Galluciis, & Aquaueliç antiqui dominatus familiæ meæ, ut dixi
3 supra par. 1. q. 17. & combarones, uel alter eorũ cassauerunt à petitione inuestituræ, adeout tẽpus labi passi sint, quod

quod si postea dominus ab altero ipsorum seruitia recipiat, uel alterum inuestiat, an hæc, quę in alternm collata sunt, eique beneficium attulere, adeout pæna remissa intelligatur, dicendum sit ea procedere etiam respectu alterius, ut illi quoque hæc prodesse fatendum sit.

4 Dixi ideo, quod in Regno nostro non potest euenire hæc quęstio, cum in feudo, in quo uiuitur iure Longobardorum releuium non soluitur, pro ut testatur *Oct. Bambacar. in cap. si minori quæst. 5 nu. 25. si de feudo defuncti*, Et hoc procedit in Regno nostro, ut tamen uideas, quæ dico supra d. q. 17.

Quod si esset feudum Longobar-
5 dorum, & daremus releuium solui, tūc quia omnes sunt Barones insolidum *Afflict. in cap. 1. quo temp. miles num. 22.* licet exercitium aliquando inter se diuidere soleā', prout ego in adoloscentia mea audiui seruari in dicta Terra Aquauelię, dominatus mei aui Francisci Capani, qui relictis filiis, ii iurisdictionem alternis annis diuise-
6 runt, & tunc absolutum est, quod dum pæna, & delicta ab altero commissa, alteri noceant, quia insolidum obli-
7 gati uulg. iuribus, ità è contrario, quādo deficientibus omnibus, uni remittitur pæna, tunc hæc remissio omnibus debet prodesse, quia socii insolidū esse dicuntur *arg. tex. in l. si is, qui duos ff. de liber. legat. est tex. in l. si communē ff. quemad. seruit. amitt. l. 1. C. si in commun. eamd. caus. restit. postul. Afflict. post Bald. in cap. 1. num. 49. quibus ex caus. feud. amitt. Bursat. cons. 393. num. 6. & seq.* & dicam infra, quæ procederent, si releuium solueretur de feudo Longobardorum, prout sunt in Regno nostro nonnulla & permulta.

8 Si uerò sumus in duobus fratribus de beneficio inuestitis, & ideò si ambo peccauerunt in cessatione solutionis releuii, tunc inuestitura, canon, uel seruitium in persona alterius per Dominū explicatum, alteri non prodest, ità firmo ex authoritate *Bald. cons. 301. num. 8. vol. 1.* ubi dat rationem, tum quia ambo peccauerunt in Dominum & cessauerunt, & quilibet se alienum
9 fecit à feudo, ideo gratia facta uni, nō prodest alteri *cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amitt. Bald. cons. 31. num. 8. lib. 1. sequitur Scrader. d. sectio. 14. nu. 23. in fine.* Item inquit *Bald. d. cons. 301.*
10 *num. 11.* quod quando dominus recepit seruitium ab uno, & ab altero, non tunc dominus potest auferre feudum ab illo, qui seruitia non prestitit, & hoc fundat, ex per multis iuribus ibi
11 allegatis, Rationem assignat, quia licet Rex concedat feudum duobus, tamen lex facit partes, cum essentialiter, & corporaliter partes diuise intelligantur, *ità Bald. d. loco nu. 11.* & tunc separatorum separara est ratio *l. si maritus C. de donat. inter vir. & uxor.* cum concordantibus à Bald. ibi alleg. ideo hec quæstio, meo iudicio, in Regno cadere non potest.

Vnde merito, quia in feudo Lon-
12 gobardo omnes uocantur Barones insolidum, & sunt consocii obligati in solidum, tunc inseparatorum inseparata est ratio, ex iis, que dicunt ciuiliste *in d. §. Cato de verborū obligat.* & militant iura, que loquuntur in duobus sociis, insolidum obligatis, ita annuit *Bald. d. cons. 301. num. 8. arg. tex. in d. l. si is, qui duos ff. de liberat. legata.*

Ad secundum principale caput, aut isti duo fratres sunt insolidum inuestiti, & tunc idem iudicium est', aut vnus tantum insolidum inuestitus est, prout in feudo iure Francorum, dicimus de primogenito, tūc, eò quod secundogenitus non tenetur petere inuestituram, cessat commissio pœnæ *ex c. duo filij si de feud. defunct. Bald. d. cons. 301. num. 15.*

13 His omnibus accedat, quod dixit *Afflict. in cap. 1. num. 87. vers. sed pone quo temp. miles* vbi quærit, quid si essent duo fratres succedentes in feudo Longobardo, & alter minor esset, alter ve-

rò

ro esset maior, an si minor ætas vnius iuuaret alterum, contra præscriptionem, & in ratione dubitandi, quæ facit ad casum nostrum, dicit, eòquod pscriptio est indiuidua, ità ætas vnius prodest alteri, & ideo affirmat, licet postea contrarium sentiat ex alio capite, nempè quod talis inuestitura potest fieri absque dãno pupilli, & sic petere tenebatur confirmationem, & denunciare ille maior, ergo delictum maioris nocet minori, & ideò in casu nostro respectu ipsorum succedentium in feudo longobardo, petitio inuestituræ est indiuidua, cum quilibet succedat, & quilibet tenetur insolidum.

ARGVMENTVM.

Pluribus existentibus in feudo combaronibus, & vno releuium soluente, altero nequaquam, an per cessationẽ alterius, dicatur pœnam esse commissam integram quoad omnes. Declaratur, & distinguitur quando soluens, vel soluerit integrum, vel partem. Et quid in feudo hæreditario. De Ciuitate committente feloniam contra Dominus, tota vel pars delinquendo, an feudum amittat. Et quid de emphiteuta.

SVMMARIVM.

1 *Altero ex hæredibus succedentibus in feudo hæreditario soluente releuium, pœna non committitur quoad omnes, sed non soluens tenetur prò rata ad satisfaciendum soluenti, & nu. 4. & nu. 9.*

2 *Ciuitas feudataria delinquens in Dominum, & conuocato concilio amittit feudum.*

3 *Parte Ciuitatis delinquente in Dominum, altera vero non delinquente, feudum non est amittendum.*

5 *Combaro soluens partem releuij, an faciat euitare pœnam quoad omnes, declaratur & num. 6.*

6 *Altero ex Combaronibus soluente partem releuij, pœna committitur quoad omnes.*

7 *In feudo Longobardo, an cessante vno a petitione inuestituræ, pœna committatur quoàd omnes.*

8 *Releuium solutum ab vno ex Combaronibus diuisim de feudo inuestitis, prodest omnibus.*

10 *Alter emphiteuta soluens partem canonis, an faciat remitti pœnam quoad omnes.*

QVAESTIO XII.

Appendix ad præcedentẽ, presens hęc est quæstio, quæ plura etiam habet capita.

Primò aut sunt plures Barones in solidum, & hoc caput subdistinguitur, aut vnus soluit totum releuiũ, aut partem, quatenus de se spectat.

Secundo, aut sunt omnes inuestiti à Domino diuidualiter, & tunc subdistingue, aut totum releuium vnus soluit, aut partem.

Circa primum, aut sumus in feudo
1 hæreditario, & tunc succedentes, vt hæredes, licet sint in solidum obligati, & vno soluente totum releuiũ, & alio non satisfaciente, pęna non committitur, sed contrafaciens tenetur soluenti prò rata hæreditaria satisfacere, & ità fiet exequutio contra non soluentem, ex traditis per *DD. in l. 4. §. Cato ff. de verb. oblig.* tum quia iam est satisfactum constitutioni post mortem, & consuetudini, quæ tantum vult releuij solutionem, ergo cum solutum sit releuium, amplius Dominus non debet quærere de pœna, & soluens habet recursum pro rata soluta contra fratrem non soluentem.

Quæ omnia probantur ex alio me-
2 dio in iure feudali, in simili si Ciuitas possideret feudum, & conuocato concilio delinqueret in Dominum, tunc sine

fine dubio amicteret feudum, de qua latè post alios *Ludolph. Schrader. de feud. p. 2. nonæ partis princip. sectio 9. per*
3 *totum*. Si verò ipsa Ciuitas inter se se diuideretur in partes duas, & vna pars etiam cõgregato concilio delinqueret in Dominũ, & altera non delinqueret, adhùc feudum ob non delictum partis, non esset amictendum, *ità ex Bal. Aluarot. Præposit. & Afflict. in cap. 1. in princip. quib. mod. feud. amict. Iacob. de S. Georgio in inuest. feud. in verbo & promiserunt num. 20. & in verbo dictique vassalli num. 54. Vldaric. Zasius in epit. feud. par. 10 num. 71. Ludloph. Schrader. loco supra allegato num. 53.*

Quòd si admictimus in extraneo
4 soluente releuium prò Barone succedente, vt prosit ad pœnam euitandam, vt supra diximus, tanto magis in casu isto, in quo Combaro, quod ad se spectat soluit ex propria psona, & quoad alium vti negotiorum gestor, vel vti correus insolidum obligatus, & ideò actionem contra alios pro consequendis eorum ratis, habet.

Aut soluit partem, & tunc requiras,
5 quę diximus supra in quæstione illa, an per solutionem partis releuij dicatur cessatum ab integra solutione, & diximus, quod non, nec contrafactum constitutioni, eiusque menti, & est supra q. 12. par. 3.

Sed aduertendum puto, quod dictę
6 quęstionis decisio, huic nostræ adaptari non potest, cum in ea præsupponimus vnum Baronem, hìc autem plures insolidum, & ideo succedunt vulgares illi termini, quibus vtuntur *DD. in d. §. Cato*, quod dum sunt in solidum obligati plures, vnius solutio particularis, quoad partem suam non sufficit, & altero cessante, contra omnes commictitur stipulatio, annuit *Bald. d. consf. 301. num. 8. & 11.* quia partes essentialiter sunt separatæ, & per consequens locus est pęnæ duplicati releuij.

Quod idem procedit, si essemus in
7 feudo Lõgobardo, in quo omnes succedunt insolidum, & sunt Barones, quę tantum circa petitionem inuestituræ possent dubitari, de quo *Bursat. consf. 393.* cum de releuio non posset dubitari in feudo Longnbardo, dum soluitur, vt dixit Bammacas.

Aut sunt isti Combarones inuestiti
8 omnes de feudo, sed ex inuestitura apparet, quod diuisio est facta, & tunc si soluit vnus integrum releuium, res est extra aleam, vt quoad alterum non soluentem, non dicatur pęna commissa, cum iam satisfactum esse dicatur consuetudini, & menti constitutionis de releuio disponenti, licet soluenti remaneat actio negotiorum gestorum contrà non soluentem.

9 Aut soluit partem, & tunc idem, quod dixi *ex Bald. d. num. 11.* eò quòd partes separatæ sunt, & ideò separata est ratio, & separatũ iudiciũ, & meritò pœna commictitur contra non soluentem.

10 Denique videantur, quæ in emphiteuta sunt disposita, vt per solutionem partis census ob vno factam censeatur remissa pœna respectu totius rei, *Guid. Papa decisf. 174. Magon. dec. Lucensf. 34.*

ARGVMENTVM.

Mora in solutione releuij commissa, an & quando purgari possit, latè discutitur ad finem euitandi duplicatum releuium. Et negatiua reiecta sententia collatis medijs, concluditur affirmatiuè, Receptaq; in Regno nostro proponitur obseruãtia de purgatione moræ. Quid de vassallo actinto à Regia Curia, vt non admictatur ad moræ purgationem, nisi ante litem contestatam. Et admictitur tacitè, & expressè, nisi casus euentus repugnaret, vel nisi bis fuisset vassallus interpellatus à Domino, & de consuetudine Galliarũ quid seruetur. Et quid si releuim cum

iuramento, vel sinè, fuerit promissum, & quid de celeri satisfactione post cōmissam moram, & de purgatione moræ tempore necessitatis Domini non admictenda tempore vbertatis. Et iusta causa purgādi moram iudicis arbitrio relinquenda. Et quid ante liquidationem releuij, an possit commicti pœna, siuè mora.

SVMMARIVM.

1 *Moræ purgatio aduersus omissam solutionem releuij, & petitionem inuestituræ, an admictatur.*

2 *Mora non purgatur, quando lex apponit diem, & pœnam, sed elapso tempore fit exequutio.*

3 *Mora non petitæ inuestituræ, nec soluti releuij, non debet purgari quādo post tēpus apposita est pœna.*

4 *Mora non purgatur, etiam si esset apposita dies tacita, sed certa, siuè in contractibus, siuè in vltimis voluntatibus.*

5 *Emphiteuta priuati non purgat moram, non soluti canonis.*

6 *Argumentum aliquando validum est de emphiteuta ad feudatarium.*

7 *Moræ purgatio non inducta à consuetudinibus feudorū, nec à nobis debet induci.*

8 *Contractus feudalis, quia habet temporalitatem à lege, non admictit moræ purgationem.*

9 *Moræ purgatio aduersus duplicati releuij pœnam datur, ex magis veriori sententia*

10 *Emphiteuta priuati purgat moram non soluti canonis.*

11 *Purgatio moræ fundatur super equitate, ex qua iudicatur in causis feudalibus.*

11 *Princeps ex bono, & æquo debet admictere vassallum non contumacem, & se obedientiæ submictentem.*

13 *Principes debent esse elementes erga vassallos, non angustiando eos ad feudi amissionem, vel pœnam.*

14 *Princeps cum vassallis benignè, non tamquam cum infestis agere debet.*

15 *Rex munificus, non debet coangustare vassollos ex angustia temporis.*

16 *Regum Neapolitanorum proprium esse munificos, & benignos, prout etiā extollunt Vltramontani.*

17 *Tribunalia Regni nostri semper solent admictere emphiteutam ad purgationē moræ.*

18 *Moram in non petendo inuestituram, purgatam fuisse etiam post triennium.*

19 *Mora duplicati releuij purgari debet ex æquitate, dummodo releuium non fuerit solutum ex contumacia, vel contemptu.*

20 *Moræ purgatio innitur æquitati, & benignitati.*

21 *Moræ purgatio admictitur, quando pœna imponitur per sententiam, non autem ipso iure.*

22 *Moræ duplicati releuij purgatio, tunc demum admictitur, si Curia non præuenisset vassallum, secus autem si spontè ipse venisset ad soluendum.*

23 *Regentes Regiam Cancellariam admictūt vassallum morosum ad soluendum releuium, dummodo per Curiam non fuisset actinctus, ex communi stilo Cancellariæ num. 25. & 26.*

24 *Afflict. consuluit vassallo moroso non soluenti releuium, ad euitandum duplicatum, vt petat inuestituram, & faciat depositum de releuio.*

25 *Moræ purgatio admictitur, antequam Dominus declarasset pœnam esse commissam, & num. 22.*

27 *Moræ purgatio alias non admictenda, admictitur de voluntate Domini.*

28 *Moræ purgatio, tunc demùm debet admicti, si casus id requireret.*

29 *Mora non debet purgari, vbi Curia bis, vel ter interpellasset.*

30 *Mora purgatur in partibus Galliarum, circa pœnam non petitæ inuestituræ.*

31 *Diuersum tempus petendæ inuestituræ statutum est in Galliarum partibus.*

32 *Mora debet purgari in petitione inuestituræ, quando non adest pœna legalis, sed tantum solus terminus esset appositus.*

33 *Mora releuij non soluti, non purgatur qñ releuium permissum est cum iuramento, secus autem sine iuramento, num. 34.*

33 Do-

35 *Doctores non debent structura verborum studere, sed materna deberent uti lingua.*

36 *Duplicatum releuium non debet solui, si vassallus celeri satisfactione moram purgauerit.*

37 *Vassallus à Domino ob necessitatem admissus ad moræ purgationem, & non curans purgare, tunc transacta necessitate, amplius non est audiendus.*

38 *Tarda promptitudo non admictit vassallum ad purgationem.*

39 *Mora purgatio admictitur ex iusta causa Iudicis arbitrio.*

40 *Mora non commictitur, quando releuium non esset liquidatum.*

QVÆSTIO XIII.

1 PRO resolutione huius quæstionis, si admictitur purgatio moræ aduersus omissam releuij solutionẽ in tempore, vel inuestituram nõ petitam, ad finem euitandi duplicati releuij pœnam. fundabimus, & de iure communi feudorum, & de iure Regni nostri moræ purgationem admictendam esse, vnà cum declarationibus infra ponendis.

Et moram in casu prædicto purgari
2 non posse, suadent iura, nempè *tex. in l. magnam, C. de contrahend. & commict. stipulat. l. trayectitiæ, §. de illo, cum concordantibus, ff. de action. & obligation.* notatur per DD. *in l. si in insulam, ff. si quis cautionibus*, ex quibus elicitur vulgata illa regula, quod vbi à lege solutioni est apposita dies, & pœna, non datur moræ purgatio post diem, sed pœnæ
3 exequutio, vt est in casu nostro releuij; nam iura feudalia præfixerunt terminum ad petendam inuestituram, quo elapso vassallus feudi priuatione damnatur, in cuius locum successit duplicatum releuium, ergò cũ habemus diem, & pœnam, ampliùs non est quærendum de purgatione moræ, sed de exequutione, *Syluan. de feud. recognit. q. 27. num. 1.* tantò magis, quod iura feudalia nil disposuerunt de purgatione moræ, sed potius contrarium, ergò nec nos dicere debemus, *prout dicit Ias. in l. 2. num. 23. latè de hac materia disserens, C. de iure emphit.*

Quinimmò, & fortiùs in die tacita,
4 adhùc cautum reperitur, vt die tacita apposita, & elapsa, adhùc mora purgari non possit, dummodò certa sit dies *Bart. in l. si insulam, in quinta oppositione, & l. qui Romæ, & l. Flauius, ff. de verb. obligat.* siuè simus in contractibus, prò ut est feudum, siuè in vltimis voluntatibus, vt ex iuribus ibi allegatis dedu-
5 cit, *Ias. in d. l. 2. num. 73.* ità per has, & alias rationes fundando, quod moræ purgatio non admictitur in emphiteuta priuati, elapso triennio, & de
6 emphiteuta ad feudatarium valida est argumẽtatio, vt toties supra diximus, & per iura loquentia in vno decidun-tur, aliquando alterius quæstiones vt in casibus suis, de quibus Rosental. in princip. sui oper. & Nicol. Intrigliol. cæteriq; estq; vulgatum, & toties diximus.

Et in puncto nostræ quæstionis, hãc
7 sententiam videtur tenere *Bald. in cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amict.* quẽ refert, sed non sequitur *Afflict. ibi num. 10.* dicens, quod dum leges feudorum more purgationem non induxere, nec nos inducere debemus, cum & legibus clementiores esse non debemus. Hæc Bald.

Item contractus iste feudalis habet
8 temporalitatem legis, scilicet quousq; vassallus obtemperauerit statutis per legem, & ideò non prorogatur, *l. quæro, §. inter, ff. locati,* & hanc sententiam videtur referre *Andreas de Isern. in cap. 1. vers. quando dies ponitur à lege, quo temp. miles, vbi Præposit. col. 2. & 3. Aluarot. col. 10. vers. quæro, cum glos. final.*

Iacob. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti, col. 9. vers. nunc est videndum, eamq; fundat sententiam, licet ab ea discedat *Laurent. Syluan. de feud. recogn. q. 27. num. 2. & 3.* vtens inter alia, & argumento, quod vassallus ob inuestiturã non petitam dominum contemnere, eiq; iniuriam facere videtur, quo casu deducit aduersus delictum purgationẽ non dari, & Bald. refert *Franc. de Ponte decis. 1. num. 13.*

Hęc tamen, & alia non obstant, ijs enim respondet *Iason d. loco,* tum etiam *Andr. Khol. de seruitijs feudal. tit. de amiss. feud. num. 60. cum pluribus seq.* idemq; *Syluan. d. q. 27.* dum contrariam, quam sequitur fundat sententiam, tum etiam *Franc. de Ponte d. decis. 1. nu. 14. & seq.* vbi maximè respondet ad Bald.

Contrariam itaque sententiam sequendam esse de iure arbitror, vt ad-
9 uersus duplicati releuij pœnam, detur purgatio moræ, quam tenuerunt ex Citramontanis, & nostratibus, *Iacob. de Ardizon. q. 43. tit. quibus ex causis excusat. vassall. si intra temp. inuest. non petier. Iul. Clar. in d. feudum q. 49. vers. sed numquid vassallus, Martin. Laudens. in cap. 1. num. 8. quæ fuit prima causa benefic. amiss. Afflict. in cap. 1. num. 10. quo temp. miles, & in cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amiss. Franc. Curt. de feud. par. 4. sub num. 50. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 95. num. 96. Præposit. in cap. 1. nu. 2. quæ fuit prima caus. benefic. amiss. Nicol. Mozz. de feud. tit. de substantial. feud. num. 47. Frecc. d. auth. 3. num. 8. Bald. sibi contrarius in cap. Imper. num. 3. de prohib. feud. alienat. per Federic. Franc. de Ponte decis. 1. nu. 13. vbi alios allegat Ias. in d. l. 2.*

Ex Vltramontanis hanc sententiam docuere, *Syluan. de feud. recognit. q. 27. Ludolph. Schrader. de feud. par. 2. nonæ part. princip. sectio 14. nu. 64. vbi Tiraq. & alios allegat, Herman. Vult. de feud. lib. 1. cap. 11. num. 23. Rosental de feud. cap. 6. conclus. 59. nu. 1. Io. Scheneiduuin. p. 8. de feud. cap. 1. nu. 123. & horum nouissimè Andr. Khol. de amiss. feud. num. 60. cum seq. & ita iudicatum refert in Senatu Grationopolitano Guid. Pap. decis. 166.* & huius sententiæ potiora fundamenta hæc sunt.

Primo, ad hanc suadendam sententiam applicant, quæ tradit *Ias. in emphiteuta in d. l. 2. num. 74. cum seq.* fundando, & sequendo sententiam illam,
10 vt emphiteuta priuati elapso triennio adhuc possit moram purgare, sequutus *Angel. in l. & si post tres, ff. si quis caution. Bald.* sibi contrarius *in l. si pacto, quo pœnam, C. de pactis.*

Ex quibus Iason. fundamentis, illud ad præsentem materiam mihi maximè confert, quod *num. 75.* dixit, nempè, quòd purgatio moræ fundatur super ęquitate, *l. si seruum, §. sequitur, ff. de verb. obligat.* sed in causis feudalibus semper ex ęquo, & bono iudicatur, ità post alios *Rosental. de feud cap. 1. concl. 5. nu. 10.* quid enim magis est ęquita-
11 ti consonum, & Principis bonitati cõfert, atque conuenit, quam vassallum fidelem, non contumacem, sese obedientię submittentem, atquè ad moræ purgationem admitti petentem, recipere, quod propriè in emphiteuta Ecclesię, considerauit post *Imol. Ias. in d. l. 2. num. 75.*

13 Vndè in hac parte suadet *Rosental. d. c. 6. concl. 59. in glosell. E. in fine,* dicens, suadeo tamẽ Dominis, vt clemẽtia vtantur, neque in hac parte nimis sint rigorosi, nec facilè iudicium ingrediantur, propter controuersas has sententias, & ipsam benignitatem, qua altera opinio (pròut hęc, quam sequimur) nitatur sequendo; suadet quod
14 *Bald. dixit cons. 429. vol. 1.* quod cum vassallis benignè, & non tamquam cũ infestis est agendũ, cum, & origo feudorum sit quędam benignitas, & gratia Principis, pròut dicunt DD. Feudistę, qui originem feudorum tractant, pròut latè *Nicol. Intrigliol.* in princip. suę centurię, *Rosental.* in principio sui operis in q. illa, vbi de definitione feu-

di

di agit, & de origine feud. post alios
glos. — *tit. 1. glos. 7. num. 3. hinc Frecc.*
d. auth. 3. num. 7. de author. Baron. post
Andr. de Isern. in d. cap. sancimus, quo
15 *temp. miles*, ait, quòd Rex munificus
non debet coangustare vassallos ex
circumscriptione temporis, vt refert
Iacob. de Ayell. in d. suo tract. de iure ado-
16 *hæ*, quod proprium est Regum, maximè
Neapolitanorum, quę benignitas
nostrorum Regum, etiam apud Vltramontanos
celebratur, ac extollitur,
prout est videre apud eũdem *Rosental.*
cap. 6. concl. 6. in glosell. F. vbi nostros
Reges optimos exclamat, eòquod per
has pœnas, ex lapsu temporis commissas,
vassallos non coangustiant.

Et in emphiteusi moræ purgationẽ
17 semper admittunt Suprema nostra
Tribunalia huius Regni, cum etiam
post latam sententiam deuolutionis
rei emphiteuticæ, ob non solutum canonem,
ex equitate Sac. Conf. pluries
iudicatum extitit, more purgationem
esse admittendam, *ità Vrsill. decis. 174.*
nu. 3. Redoan. de reb. eccles. non alienand.
q. 174. Marcell. Calà de modo articuland.
glos. 4. num. 81. Zerul. in prax. Episcopal.
in verbo locatio par. 1.

Et in feudis in casu contingenti, ob
18 inuestituram non petitam, moræ purgationem
etiam post triennium, iusta
intercedente causa, pluribus vicibus
¶ moram fuisse purgatam, & pœnam
non solutam, refert *Freccia d. author. 3.*
19 *num. 7.* Quam equitatem, ex qua moræ
purgatio admitti debet in casu non
soluti releuij, deducit *Io. Franc. de*
Ponte d. decis. 1. num. 13. & 17. & ex
iure communi seruandam esse, quidẽ
fundat ex eo, quòd hic casus non est
prouisus à iure feudali, ergo remanet
sub dispositionę iuris cõmunis admittentis
purgationem moræ, dummodò
non fiat ex cõtẽptu, & nec ex perfidia,
& hanc esse communem practicam, &
cõsuetudinem in Regno nostro restatur
idem *de Ponte d. decis. 1. nu. 17.*

Quam morę purgationem, eòquod
20 oinnitur equitati, & benignitati, omninò
esse admittendam, dicit *Herm. Vult.*
d. cap. 11. num. 23. lib. 1. ex Afflict. in
*d. cap. 1. quæ fuit prima causa benefic. amittend.
vbi Martin. Laud. num. 8. & ex*
*Nicol. Mozz. Rosental. Socc. Syluan. cæterisque
hanc communem appellat Bursat.*
¶ *cons. 91. num. 17. & ita fuisse decisum*
in Senatu Grationopolitano, *refert Guid.*
Papa decis. 166. supra alleg.

Secundum huius sententiæ fundamentum,
& hoc *Syluano* placet *d. q. 81.*
21 *num. 4.* illud est, quod ex regula illa
deducit, semper enim quòd pœna cõmittitur
ipso iure, purgatio moræ non
admittitur, quando autem non ipso iure,
sed per sententiam cõmittitur, more
purgatio admittitur, nos autem supra
fundauimus, ad finem, vt huic solutioni
duplicati releuij locus sit, requiri
sententiam, ergo & contra eam
admittitur purgatio moræ, *Andr. Kbol.*
de seruit. feudal. tit. de amiss. feud. ob non
præstit. seruitia num. 62. cætera huius
sententiæ fundamenta require per *Afflict.
Ias. Syluan. cæterosq; supra allegatos.*

Si vis autem respondere ad fundamenta
contrariæ sententiæ, perquiras
Syluan. d. q. 81. & Ias. loco allegato, vbi
ad ea vterque latè respondet.

Hanc autem cõclusionem affirmatiuam,
vt admittatur purgatio more
aduersus lapsum temporis, ad pœnam
euitandã esse intelligendã, cum infrascriptis
declarationibus dicas.

Declara primo, vt tunc demum vas-
22 sallus moram in casu prædicto possit
purgare, si ipse sponte venit moram
purgare nec lõgo post tempore, quod
quantum sit, infra videbimus, sicque
obtulisset, secùs autem si Curia præuenisset
in petendo, & sic eum attingisset,
tunc enim equitas non est seruanda,
sed rigor iuris, vt non admittatur
ad moræ purgationem, quia tunc
videtur Regem contendisse, *ità Freccia*
d. author. 3. num. 8. vbi de hac practica
23 post Pernum testatur, & ideo inoleuit
practica in hoc Regno, quod quando

feudatarius post lapsum tēpus offert Curiæ purgare moram, solet per Dños Regentes fieri decretatio, quod admictatur, dummodò non fuerit actinctus, idest, dummodò Curia non præuenerit.

Hæc practica non solum ex *Freccia* inoleuit, sed eam tradidere *Rosental. de feud. cap. 6. num. 66. glosell. F. Afflict. in cap. 1. nu. 10. quæ sit prima causa benefic.*
24 *amict.* qui dedit aliam practicam, cum alijs cautelis, nempè, vt ante litem contextatam, & vt antequam attingatur vassallus, ipse petendo inuestituram, offerat fidelitatem, & faciat depositum de releuio, *ità Afflict. in cap. 1. in princip. quo tempore miles*, & hoc esse rationabile, dicit *Afflict. ibi.*

Quòd tantò fortiùs procederet, si Dominus non adhùc declarasset pœnam esse commissam, *Afflict. in cap. 1. num. 15. quo temp. miles, Herman. Vult. d. loco num. 23. vers. cæterum, in fine*, *Guid. Papa decis. 166. vbi ita decisum refert Grat. cons. 49. num. 23. vol. 1.*

Item hæc practica fundatur ex ijs,
26 quæ ponunt post *Afflict. d. nu. 10. Syluanus de feud. recognit. d. q. 81. num. 26. Grat. cons. 49. num. 23. & seq. lib. 1. Rosental. qui alios alleg. conclus. 59. num. 2. in glos. B.* dicentes, purgationem moræ admicti, antequam vassallus vocatus fuerit in iudicium à Domino pro releuio soluendo, quæ omnia intelligas, prout in sequenti declaratione.

Declara secundo, vt morę purgatio
27 in casu, quo non debet admicti, vt adhùc sit admictenda, si constat de voluntate Domini, volentis eam admictendam esse, siuè tacitè per protestationē seruitij, vel aliàs, vt supra diximus, siuè expressè, *ità Andr. Kbol. de seruit. feudal. tit. de amiss. feud. num. 60. & seq.*

Declara tertio, & tunc demum ad-
28 mictatur purgatio morę, si casus, vel causa eueneri, vt in eo releuij solutio non admicteret moram, nec eius purgationem, de qua re vide plenè *Rodulph. Schrader. de feud. part. 2. nona par. princip. sect. 14. nu. 64. vbi alios alleg.*

Declara quarto, tūc demùm admi-
29 cti purgationem morę, si semel illa commissa fuerit, si verò bis, & sic duabus vicibus Curia interpellauerit, adhùc non admictitur morę purgatio, *ità Ias. in d. l. 2. num. 79. Andr. Kbol. d. loco num. 79. Angel. in l. traiectitia, §. de illo, ff. de actio. & obligat. est tex. in l. si insulam, ff. de verb. obligat. vbi ita intelligit Alex. col. 17. DD. in cap. potuit extra de locato.*

Declara quinto, sententiam illorū,
30 qui dicunt non admicti morę purgationem aduersus non petitam inuestituram, & sic pœnæ commissionem, nō procedere in partibus Galliarum, ibi .n. ad similitudinē Regni nostri feuda ob non petitam inuestituram, non caducantur Regi, sed in quantum volet vassallus, quippè Rex ob non petitam inuestituram, statim capit possessionē feudi, & illud tandiù retinet, & fructus suos facit, quandiù vassallus moram purgauerit, quà purgata per vassallū, Rex de nouo illum inuestit, & relaxat feudum vassallo purganti moram, prò vt de hac consuetudine testatur *glo. —— ad consuet. Paris. §. 1. & 4. Cassan. in consuet. Burgund. rub. 3. tit des fiedz, §. 1. vers. quarto quæro, nu. 12. in verbo de dans l'an ou iour, Rosental. d. c. 6. concl. 62. num. 8. 9. & 10. tit. quib. mod. feud.*
31 *acquiratur*, licet in tempore petendæ inuestituræ in Gallia, in diuersis Regnis diuersa vigeat consuetudo, cum in aliquibus, minus anni, & diei, de quo *Chassan. d. loco rubr. 3. §. 1. in verbo idem est in comitatu Burgund.*

Declara sexto, tanto magis proce-
32 dere morę purgationem in materia caducitatis feudi, quando non adesset pœna legalis, sed tantum esset appositus solus terminus petendæ inuestituræ, tunc purgatio morę semper admictitur, vt in casu inuestituræ Regni Neapolitani consuluit *Franc. de Ponte decis. 1.* & inuestitura concessa fuit.

Declara septimo, & distingue gratia

33 tia euidentioris declarationis, quod aût releuiū est promissum nominatim in inuestitura, cū iuramento illud præstādi intrà tempus, à lege præfinitum, prout cætera seruitia exprimi solent, *cap. 1. de noua forma fidelit.* & tunc purgatio morę non admictitur, ratio est, quia iuramento promisit, *l. si quis maior, & ibi notant DD.C. de transaction. ità Andr. Khol. exercitat. legal. lib. 1. cap. 15.*
34 Aut si releuium est promissum cū iuramento nō specialiter, sed generaliter, nempè sub promissione seruitij, secundum formam *cap. 1. qual. vassall. iur. deb.* & tunc purgatio morę est etiam admittenda, *ità Andr. Khol. de amiss. feud. num. 63.* qui intricatè loquitur, quia
35 dum orationis structuræ studet, rem ipsam verbis fucatis adhibitis intricat, debent I. C. loqui, si possent, materna lingua, vt res de qua loquuntur, intelligatur, pròut obseruatur in Regno nostro, vbi nè pragmaticæ variè interpretentur, à Proregibus vulgari idiomatè eduntur, & sic in Hispaniis.

Declara octauo, non esse locum solutioni duplicati releuij, & sic pœnæ, quando vassallus celeri satisfactione
36 moram purgauerit post tempus commissi, *ità Iacob. de Ardizon. in sum. rubr. ex iusta causa vassall. excusatur, quem refert Francischin. Curt. de feud. p. 4. nu. 50. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. vers. sed numquid, Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 95. num. 46. ex cap. vlt. ibi, nisi celeri satisfactione, extra de locato.*

37 Declara nono, quod si Dominus necessitatem habens, vel ob aliud negotium requisierit vassallum, vt moram purgaret, & vassallus illam purgare non curauit, tunc (transacta necessitate, vel finito negotio) si vassallus velit moram purgare soluendo releuium, non est audiendus, quia in tantum Dominus admisisset, in quantum succurrisset necessitati tunc instanti, vel negotio tunc vrgenti, ex rationibus,
38 tum quia sera promptitudo, & tarda non coadiuuat, tum etiam, re adhuc non integra, cum finitum sit negotiū, ità ex multis iu ibus, nempè ex *l. si in lege, §. colonus, ff. locati, l. & si post tres, ff. si quis caution. cum alijs, fundat idem Andreas Khol. d. tit. de amiss. feud. num. 64. 65. & in lib. 1. exercitat. legal. exercitat. 15. limit. 2.*

Declara decimo, vt admictatur mo-
39 ræ purgatio ex quauis iusta causa, legibus circumscripta, vel iudicis arbitrio, *ità Franc. de Ponte d. decis. 1. Iacob. de Ardizon. tit. quib. mod. feud. amict. rubr. vtrum vassall. vel hæres, Rosental. d. cap. 6. concl. 69. in glosell. A.*

Declara vndecimo, vt mora non re-
40 mictatur, quoad releuij quantitas non fuerit liquidata; nam ante liquidationem debiti, non potest dici commicti moram, *Afflict. decis. 205. Monter. decis. Aragon. 6. num. 5. Bellon. decis. ... 118. Verall. decis. 298. par. 1. Marescott. var. resolut. lib. 1. cap. 57. num. 12.*

ARGVMENTVM.

Moræ purgandæ tempus quantū vassallo concedendum esse aduersus duplicati releuij pœnam refertur, & quod celeriter vassallus purgare debet, opinatur Iacob. de Ardizone, qui reiecta contraria Bald. opinione approbatur. Declaratur vocula illa, celeriter, quomodo sit intelligenda in contingenti materia. Refertur opinio dicentium intra modicum tempus moram debere purgari. Et quando modicum tempus hic sit intelligendum, alij Iudicis arbitrio reliquerunt. Et quid in Regno nostro seruetur, & quid in emphiteuta.

SVMMARIVM.

1 *Tempus purgandæ moræ quantum esse debeat, variant DD.*
2 *Mora debet purgari ex magis equa nonnul-*

nullorum sententia, ob celerem satisfactionem, & num. 5.

3 *Bald. tenens, quod mora non potest purgari, sed reijcitur, uti rigoris plena sententia, & num. 5.*

3 *Mora debet purgari intrà breue tempus, ex sententia Iulij Clari.*

6 *Celeriter vox, variè apud Latinæ linguæ authores interpretatur, sed frequentius nullo dato intermedio.*

7 *Celeriter vox, apud Feudistas circa moræ purgationem fuit interpretata, idest antequam Curia interpellasset.*

8 *Celeriter vox, apud alios Feudistas, circa moræ purgatiouem fuit interpretata, .i. spatio tridui, vel bidui.*

9 *Mora potest purgari, ex aliorum sententia, intrà modicum tempus.*

10 *Modicum tempus purgandæ moræ, extēditur vsque ad litis contextationem.*

11 *Mora potest purgari, ex aliorum sententia, vsq; ad sententiam.*

12 *ab emphiteuta, etiam post latā sententiam, & num. 16,*

13 *vsq; ad triennium, ex sententia Syluani.*

14 *Tempus purgandæ moræ ex causis, arbitrarium esse, ex multorum sententia suadetur.*

15 *Tempus purgandæ moræ arbitrarium, non debet excedere duos menses.*

17 *Tempus purgandæ moræ in Regno nostro arbitrarium esse, & competere ex clausula generali, ex causis, & personis.*

QVÆSTIO XIV.

Oram purgari aduersus pœnam duplicati releuij, ob non petitam inuestituram, & solutionē simplicis releuij commissam, tum tacitè, tum expressè, iam satis superq; in superioribus deduximus. Congruum hic est

1 quærere, an hoc tempus circumscribatur spatio, & meta, an verò illimitatum, & arbitrarium Domino, & Iudici remaneat.

Et quòd spatio circumscribatur, affirmarunt nonnulli, sed variè.

Alij dixerunt, ꝙ mora debet purga-

2 ri celeriter, & sic temporis celeritatē requirit, ut post commissam pœnam Vassallus ueniat ad purgandum morā, soluendo releuium, & petendo inuestituram, *quæ sententia fundatur in cap. 1. extra locati, ibi, celeri satisfactione sibi consulere statuisset. banc sententiam docuerunt Iacob. de Ardizon. in summ. tit. quib. mod. feud. amict. rubr. vtrum vassallus, vel hæres, Afflict. in cap. 1. num. 10. quæ sit prima causa benefic. amittend. sequens Ardizon. Martin. Laudens. in d. cap. 1. n. 8. Præposit. num. 2. Petr. Nicol. Mozz. de substantial. feud. num. 47. sequens Ardizonem, & Syluan. de feud. recognit. q. 27. num. 6. ita tenet Rosental. cap. 6. concl. 59. num. 2. tit. quib. mod. feud. acquir. Canonistæ in cap. potuit de locato, de Ponte d. decis. 1.*

Contra hanc Ardizonis sententiā,

3 tenet *Bald. in d. cap. 1. quo temp. miles,* dicēs, quod licet dicta Ardizonis opinio sit equa, tñ non probatur aliquo iure, & Bald. sequitur *Aluarot. in cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amittend. Curt. latissimè tit. de amiss. feud. causa vigesimatertia, Anania cons. 2.* qui *Bald.* sequitur, & hanc sententiam tenere videtur *Iulius Clarus in §. feudum q. 49. num. 9.* sed hanc Baldi sententiam vti rigoris plenam, non videtur fuisse approbatam ab ipso Claro, cum & ipse Ardizonis primam sententiam magis equam fateatur, sic etiam *Rosental. d. loco,* equissimā fatetur, & *Bursat.* equiorem appellat *cons. 91. num. 17. vol. 1. Aurel. Corbul. de iure emphiteutico cap. 15. limit. 41. per totam, Iason. in d. l. 2. nu. 73. cum seq.*

Iulius autem Clar. videns senten-

4 tiam Baldi, quam ipse sequitur non posse procedere, addit quamdam declarationem, dicendo, quod affirmatiua Ardizonis potest procedere, modò

intrà

intrà breue tēpus vassallus purget moram, & proponat aliquam iustam causam excusandi.

Henricbus autem à Rosental. d. loco in glossella A, circa medium, licet ipse in con-
5 textu sequatur Ardizonem, & velit discedere ab ipso Ardizone, tamen adhùc cogitur fateri opinionem Ardizonis esse veriorem, & ideo sequendam esse, sed solum addit declarationem, quod ipse in iudicando non discederet ab opinione Ardizonis, dūmodò adsit excusatio, etiam si esset colorata, quia ipse accederet Ardizoni, vti equiori, licet contrariam Bald. de iure veriorē arbitretur, & contrà *Bald. tenet Franc. de Ponte d. decis. 1. num. 13. & seq.*

Quibus positis, succedit declarare
6 vocem illam, celeriter, quomodo sit intelligenda, & quanto temporis spatiò circumscribatur, Latinæ autem linguæ authores interpretantur, celeriter, idest, velociter, *Cæsar. lib. 5. Gallic.* dixit, Impetrata celeriter, idest, velociter, *Cicer. lib. 2. de Fin.* celerrimeq; multa simul agitantē, quasi nullo dato intermedio tēporis, & *Virgil. Aeneid. 1.* Tum celerare fugam, patriaq; excedere suadet, *Cicer. ad Octauium*, O miseram, & in breui tam celerem Reipublicæ commutationem, quæ celeritas cōtraria est sedationi, & *Horat.* odetunt tristes hilarem, tristemq; iocosi, sedatum veloces, ex quibus apparet, quod secūdum Latinæ linguæ authores, hæc vox, celeriter, interpretari debet, nullo dato intermedio temporis.

Sed aliter in hoc passu DD. hanc
7 vocem sunt interpretati, quam supradicti Latinæ linguæ authores, quippè dixerunt celeriter, idest, antequā vassallus à Domino interpelleretur, & sic semper quod mora purgatur à die cōmissæ pœnæ, vsque ad interpellationē Domini, siuè ad vocationem in iudicium, semper dicitur fieri celeriter, & locus erit prædictæ sententiæ, *ità docuerunt Afflict. in d. cap. 1. num. 10. quæ sit prima causa benefic. amitt. Syluan. de feud. recognit. d. q. 27. nu. 26. Guid. Pap. decis. 164. 166. vbi ità decisum refert, no-*
¶ *uissimè Andr. Khol. de seruit. feudal. tit de amiss. feud. num. 66. in fine, Grat. cons. 49. num. 23. vol. 1.*

Alij vocem illam, celeriter, decla-
8 rauerunt esse intelligēdam, & circumscribendam spatio bidui, vel tridui, vt à pœna commissa biduum, vel triduū supersit vassallo, vt moram possit purgare, intra quod tempus celeriter, & incontinenti purgara dicitur, *ità glos. in d. cap. potuit, Menoch. de arbitr. iud. cent. 1. casu 7. nu. 8. Rosental. d. loco n. 2. Bald. cons. 157.*

Altera est in hac quæstione Docto-
9 rum sententia, quod mora possit purgari intrà modicum tempus, *ità Iul. Clar. d. q. 49. Michael. Crass. comm. opin. diuers. lib. 2. cap. 1. q. 26. Mar. Socc. cons. 115. vol. 2. num. 21.* & ita esse intelligendam sententiam eorum, qui dicunt vassallos posse admicti ad moræ purgationem, pròut refert *Rosental. d. cap. 6. conclus. 59. in glosell. B.* & sicquoad vassallus interpelletur, vel vocetur ad iudicium.

Quam interpellationem, extendunt
10 nonnulli vsq; ad litis contextationē, vt vassallus purgando moram, adhùc dicatur celeriter satisfacere, *ità Bald. in cap. potuit, post glos. ibi de locato, Menoch. de arbitr. iud. cent. 1. lib. 2. casu 2. nu. 10. Rosental. cap. x. concl. 34. n. 41.*

Alia fuit opinio dicentium, quod
11 vsque ad sententiam exclusiuè posset mora purgari, de qua sententia *Menoch. d. loco num. 11. & 12.*

Alia fuit opinio practicata in Re-
12 gno nostro, vt etiam post latam sententiam, super deuolutione rei emphiteuticæ, admictatur more purgatio in
¶ emphiteuta, refert pluries decisum *Vrsill. decis. 24. num. 3. Marcell. Calà de modo articuland. glos. 4. num. 81.* alijq; allegati in præcedenti q̄stione, & hoc ex equitate nostri Sacri Cōsilij Neapolitani.

Alij tenuerunt sufficere triennium, alij

alij statim elapso anno, *prout refert Syluan. de recognit. feud. q. 100. nu. 2. vers. quanto autem tempore.*

Alij demum in eam iuere sententiā,
14 vt nihil super hoc tempore sit statuēdum, sed relinquatur arbitrio iudicis, qui ex causis, locis, personis, qualitate rei, temporis, & aliorum arbitretur, si vel nè tempus debet vassallo patrocinari ad purgationem obtinendam, si vel ne fuerit iusta causa, iustumque impedimentum, *ità glos. in d. cap. potuit vbi Augustin. Berous num. 142. extra de locato, est tex. in l. si quis, §. scia, in fine ff. de verb. obligation. Menoch. latè d. loco num. 13. Iason in d. l. 2. num. 84. C. de iure emphit. Rosental. d. loco num. 2. in glosell. D. Bursat. cons. 91. nu. 2. vol. 1. Tiraquell. in l. si vnquam, in verbo omnia, vel parum num. 31. C. de reuoc. donat est tex. punctualis in cap. §. ad hoc hic finitur lex,* vbi tempus post interpellationem seruitij ad finem pœnæ euitādæ relinquitur arbitrio iudicis.

Et licet *Aurel. Corbul. de iure emphit.*
15 *cap. 15. limit. 41. in fine*, in materia emphiteusis coarctet arbitrium iudicis, vt hoc tempus non arbitretur vltra duos menses, prout refert *Rosental. d. glosell. D.*

Tamen in contrarium, etiam in ma-
16 teria emphiteusis est practicatum in hoc Regno, vt admictatur moræ purgatio, etiam post sententiam, vt supra retulimus, quæ sententia potest ferri, etiam vltra duos menses, prout respōdit *Bald. cons. 157. vol. 2.*

Ex qbus in Regno nostro hæc quæ-
17 stio est expedita, cum Tribunalia nostra semper iudicant ex equitate in mareria purgationis moræ, habita circumspectione vocati, *Menoch. d. loco num. 13. Anna singul. 349. & seq.* vbi dicit, quod purgatio moræ fit ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, *l. si quis Titio, ff. de verb. oblig.* & etiam in alijs partibus semper fuit admissa equitas, maximè in Sen. Grationopol. *Guid. Pap. d. dec. 166. sup. alleg. vide in seq.*

ARGVMENTVM.

An Vassallus interpellatus pro releuij solutione, possit moram purgare, non obstante, quod non soluerit statim, & diù post interpellationem steterit dubitatur, & hoc arbitrarium, *ex cap. 1. §. ad hoc hic finitur lex*, dummodo legitima aliqua subsit causa excusatione digna, hinc omnes sub Menoch. concordare probatur, tantò magis si Dominus tacitè admiserit Vassallum. & declaratur doctrina Andr. Khol.

SVMMARIVM.

1 *Moræ purgatio an admittenda post interpellationem à Domino pro releuio factam, distinguitur, & nu. 7.*
2 *Mora regulariter post interpellationem non purgatur, etiam de Regni nostri consuetudine.*
3 *Moræ purgatio ex iusta causa iudicis arbitrio admictitur, etiam post interpellationem, dum ex æquitate proceditur in pœna feudi.*
4 *Tex. in cap. 1. ad hoc hic finitur, ponderatur.*
5 *Vassallus potest contumaciam purgare, si de legitima causa doceat, & exeusabili.*
6 *Moræ purgatio admictitur etiam vsq; ad litis contextationem, & vsq; ad sententiam exclusiuè.*
8 *Moræ purgatio debet admicti, quousque non fuerit facta realis exequutio.*
9 *Tempus purgandæ moræ, post interpellationem annuum currere, ex sententia Cuiacij.*
10 *Sententia Cuiacij de anno decurrendo post interpellationem, reijcitur ab Andr. Khol.*
11 *Andr. Khol. sentit hoc tempus post interpellationem etiam arbitrarium esse.*
12 *Domino volente expressè, vel tacitè, mora semper purgari potest.*

QVAE-

QVAESTIO XV.

1 Anta in æquitate reperio vim in iudicãdo, iustis tñ ex causis elargiendam, vt hic quærere nõ sum veritus, an & quando post interpellationem à Domino factam Vassallo, vt releuium solueret, & ipso non soluente, moræ purgatio sit admittenda, quippè fundauimus in superioribus qq. tempus ad eam purgdãã, spatio circumscribi, vsque ad interpellationem, qua nãq; facta, Vassallus inobediens, & in perfidia persistens, vti contumax sit iudicandus, & ideo omni prorsus æquitate destituendus, & vt quasi actinctus à Curia, pròut dixi supra in prima declaratione q. 13.

In hac autem quæstione, circa duo est insistendum, pro eius resolutione.

Primo, est discutiendus articulus in genere, an post interpellationem in materia seruitij feudalis detur purgatio moræ.

Secundo, si detur, & intra quod tempus.

Ad primum, licet in superiori quæ-
2 stione iam satis, superq; extitit fundatum, moram purgari non posse post interpellationẽ à Domino factã, ideoq; inoleuisse practicã illam in Regno nostro, quod Princeps, siuè eius Collaterale Cõsilium semper admictere solet ad purgationem, dummodo non fuerit interpellatus, siuè alio modo actinctus, vel per Curiam puenctus, vt ex Frecc. & alijs supra diximus.

Tamen, posito illo communi, ac fir-
3 mo principio, quod in purgatione moræ in casibus amissionis feudi, eiusque pœnę, semper ex æquitate proceditur, limito illam cõclusionem, vt Vassallus etiam post interpellationem possit moram purgare, ex causa tamen iusta, Iudicis arbitrio consideranda, pro qua sententia facit *tex. expressus in cap. 1. §. ad hoc hic finitur lex.* vbi Vassallus in-
4 terpellatus à Domino, vt seruitiũ pręstaret, & ille, quia non potuerit, diù steterit, & post interpellationem seruitium præstiterit, dicit ibi tex. q bonus Iudex ex causis debet inquirere, si Vassallus in remotis partibus degat, vel si propinquus, vel si sit paratus, uel non, & sic variè ex personis, causisque definiet, & aduertit ibi tex. quòd próptior Iudex debet esse ad absoluendum, quam ad condemnandum, *Syluan. de recognit. feud. q. 100. num. 2. vers. quapropter,* hinc colligas, quod etiam post interpellationem datur purgatio moræ, ex iusta causa, arbitrio Iudicis determinanda, ad quem tex. vide, quæ discurrit *Friderich Schench, & Sonsbecc.* & hunc tex. ad hoc propositum, adducit *Andr. Khol. de seruit. feudal. tit. de amiss. feud ob non seruitia præstita n. 62. vers. nec pœnam suffragatur, & nu. 57. 58.*
5 *& seq.* Hinc *Rosental. cap. x. concl. 34. nu. 41. ex doctrina Ripæ in l. final. q. 31. & seq. C. de reuocand. donat. & l. si in insulam num. 108. & seq. ff. de verb. obligat.* confirmauit hæc, quæ modo dixi, ut Vassallus possit ueram contumaciam purgare, si legitimum impedimentum probare se offert, ob quod excusatione dignus sit, dum ob excusabilẽ moram, quis debet audiri, secus autem si esset inexcusabilis, licet in contumacia uera, & perfecta esset constitutus post interpellationem, quæ omnia cadunt sub *d. cap. ad hoc*, ut Iudex, etiam post moram ueram, & sic per interpellationem, adhuc debet admictere uassalli excusationem iustè propositam.

Hinc nonnulli DD. dixerunt, quod
6 purgatio moræ admictitur, usque ad litis contextationem, *ità Rosental. d. cap. x. concl. 34. num. 41. Menoch. d. loco num. x. & Bald. supra allegati in præcedenti q. num. x.* Nonnulli autem, usque ac sententiam exclusiuè, *ut per Menoc. d. loco n. 11. in præcedenti quæst. & n. 12.*

& in

& in emphiteuta etiam post sententiam, *vt dixi supra in praecedenti quaest.*

Haec omnia, nempè contextatio, &
7 sententia, fiunt post interpellationem, cum super ea procedatur, & pronuncietur, ergò clare apparet, quod etiã circumscripto arbitrio Iudicis, ut supra, adhuc post interpellationem DD. dixerunt admicti purgationem morae,
8 licet ego semper opinarer, ut quoad non fuisset facta realis exequutio contrà Vassallum, semper admictendam esse morae purgationem, dummodo nõ interuenisset cõtemptus, & contumacia uassalli, & aliqua iusta causa intercederet, quae Vassallum dignum excusatione redderet.

Ex quibus apparet etiam declara-
9 tum tempus, quod indicauimus in secundo capite, prò quo etiam post interpellationem à Domino factam, Vassallo anni spatium superesse, ex sentẽtia *Cuiacij existimat Andr. Khol. d. tit. de amiss. feud. ob seruitia non praestita n. 55.*
10 sed huic sententiae *Cuiacij*, non assentit idem *Andr. Khol. num. 56. cum seq.* tùm quia (dicit ipse) lege, tùm ratione uidetur destituta, quia si annalis cessatio post interpellationẽ requireretur, secundum Cuiacij sententiam, quorsum *in d. §. ad hoc*, Compilatores usi sunt uocula illa, diù, debebant namq; dicere, per annũ, & sic quod erat certum, non debuerunt relinquere sub incerto, & obscuro, quę compilatio feudorum fuit facta post constitutionẽ Henrich. ut aduertit idem Khol.

Vnde idem Andr. khol. reincidit in
11 Menoch. & aliorum sententiam, ut hoc spatium temporis, quo cessatur, sit relinquendum, ut definiatur à Iudice, quando Vassallus offert purgare moram; nam tempore dictae purgationis oblatę, Iudex consideret ex causis, & personis, si sit tempus conueniens, uel causa iusta, ut disponitur *in d. cap. ad hoc*, & dixi in superioribus.

Declara hanc sententiam, tantò
12 magis procedere, uolente Domino, siuè tacitè, siuè expresè moram purgari à Vassallo, etiam post interpellationem, *ità Syluan. de recognit. feud. q. 27. num. 22. & 23. Khol. d. loco n. 60.*

Et aequitatem in iudicando, maximè quando tractatur de priuatione iuris alterius, semper esse sequendam, ultrà apta iura, mihi animaduertit D. Hieronymus Capanus Genitor meus semper reuerendę memoriae, ob morũ candorem, & uitę bonitatem, cuius anima requiescit in cęlis, is enim mihi permultos Iudices rigorosos narrauit, qui eorumq; domus pessimũ finem habuerunt.

ARGVMENTVM.

Post moram commisam, fiscus an possit petere interesse releuij non soluti in rem ore, dubitatur. Quid de interesse simplicis, uel duplicati releuij. Et quid de interesse seruitij non praestiti in tempore, & non deberi interesse concluditur. Demùm contrarijs respondetur. Et quid de emphiteuta cessante à solutione canonis, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus pro releuio creditor est super feudo, & habet actionem personalem, & hodie realem super feudo, num. 3.*
2 *Vsurae releuij non soluti, an debeantur, distinguitur, & negatur num. 9.*
4 *Vassallus pro releuio debitor est fisci, qui actionem habet bonae fidei, & requiritur interpellatio pro soluendo releuio.*
5 *Vsurae regulariter debentur ex mora.*
6 *Fiscus est priuilegiatus in casibus, in quibus reperitur priuilegiatus.*
7 *Fiscus potest petere vsuras non soluti releuij, si est creditor, secus autem si esset debitor, & num. 11.*
8 *Dominus potest petere interesse, & damna passa, ob seruitia petita, & non praestita,*

ta, quod intellige, & num. 12.

9 *Interesse releuij cessare debet, quia succedit pœna duplicati releuij, & num. seqq.*

10 *Pœnæ non sunt multiplicandæ feudatario.*

11 *Tex. in §. fiscus, procedit in contractibus simplicibus, non autem in quibus est apposita pœna.*

14 *Emphiteuta cadens, debet restituere rem, vna cum fructibus.*

15 *Argumentum de emphiteuta, ad vassallũ non valet, quando dispar ratio militat, prout in casu contingenti.*

16 *Vassallo renuente soluere duplicatum releuium, proceditur ad priuationem feudi, remissiuè.*

QVAESTIO XVI.

T quia creditor iure petit interesse à debitore, non soluẽte post interpellationem ex mora, ideò cũ in superioribus circa principium huius tractatus nostri fundauimus, fiscum esse cre-

1 ditorem vassalli prò releuio, & pro illo habere, nè dùm actionem personalem verùm, & realem, vt latè supra fundauimus.

Quæro hic propterea, si post moram

2 commissam, siuè per lapsum temporis, siuè per interpellationem possit petere vsuras releuij non soluti?

Distinguo duo capita, aut in simplici, aut in duplicato releuio.

Circa primum, si fiscus possit petere vsuras releuij non soluti in tempore, post tñ interpellationem, & videtur

3 posse petere, prò quo recolenda sunt memoriæ, quæ supra diximus de fisco, & vassallo, circà solutionem releuij, vt fiscus sit creditor vassalli pro releuio, adeòut actionem contra illum habeat super re feudali, & etiam contra tertiũ possessorem, vt ex Freccia, cæterisque supra diximus, q. 7. p. 1.

Et è contra vassallus sit debitor prò

4 releuio ipsi fisco, adeòut omninò illud soluere teneatur. Insuper recolendum est, quod actio prò releuio fisco competens contrà vassallum potiùs est tribuenda, naturæ stricti iuris, quam bonæ fidei, vt supra censuimus q. 4. p. 3. Immò interpellationem requiri, secũdum vnam sententiam diximus supra q. 14. p. 5.

Quibus positis, succedunt, quæ ordinariè à legum conditoribus, & DD. sunt dicta de vsuris, vt post interpellationem debeantur ex mora contracta.

Et licet fiscus in ijs casibus priuile-

6 giatus esse debet, in quibus expressè à iure priuilegio munitur, *Guid. Papa decis. 536. Decius cons. 581. Franc. Marc. quæst. 78.* & in materia vsurarum, dum est creditor, vel debitor est recurrendum ad ea, quæ statueruut iura in hac materia, si vel nè, priuilegia fisco de-

7 derint? Et in hoc casu vsuras petere posse, suadet tex. & communis ab eo desumpta conclusio, quod fiscus quãdo ex contractu remanet debitor, non tenetur ad vsuras, verum si remanet creditor, benè ei vsure soluuntur, hæc est particularis decisio *tex. & DD. conclusio in l. cum quidam, §. fiscus, ff. de vsur.* vbi ità concludunt DD. præsertim *Odofred. Angel. de Aretio, Bald. cæteriq; & nouissime D. Io. Franc. de Ponte de potest. Proreg. tit. de regal. impositión. §. 3. nu. 9. cum seq.*

Vlteriùs, prò hac parte satis vide-

8 tur facere ratio, quòd vassallo nõ pręstante seruitia debita, & à Domino petita, tunc Dominus potest petere damna, & interesse, quæ passus est, ob illa non præstita, tempore debito, & quando Dominus petijt, ità pro absoluto pertransit *Rosental. tit. de iudicijs, siue controuers. feudalib. cap. 12. conclus. 12. num. 94. & num. 28. & post eum Andr. Khol. de seruitijs feudal. tit. de amiss. feud. n. 59. & 67. firmat hoc idem Iacob. Cuiacius lib. 5. feudorum ad constit. Henrich. incip. Imperator, sub tit. de causis amission. feud. in commentar. incip. extraordinariè,*

qui *Andr. Kbol. & Iacob. Cuiacius* expresse loquuntur, vt Vassallus teneatur Domino ad damna, ob non præstitum seruitium, *ita Syluan. de feud. recognit. q. 100. num. 1.*

His tamen non obstantibus, puto
9 euidenti ratione concludendum esse, quod in casu prædicto non debentur vsuræ, ratio est concludens, atq; euidens, quia si ob cessationem solutionis simplicis releuij in tempore, succedit pœna duplicati releuij, & sic ex mora in hoc casu datur hęc pęna, si ergò ob moram habet pœnam vassallus, & quo dammodo interesse soluit, imò & plus, quod trascenderet interesse, quomodo ergò interesse soluendum, & sic duplici onere grauare vassallum, vel duplici pœna affligere, cōtra regulam dictantem pœnas non esse multiplicandas, *c. odia de reg iur. in 6.* quod si hoc admitteremus, sequeretur multiplicatio onerum, & pœnarum.

Contraria non obstant, quia *d. §. fi-*
11 *scus*, procedit in contractibus simplicibus, non aūt in quibus pœna apposita est in casu cessationis, alias enim impli-
12 caret, sic etiam nec obstant dicta *Rosental. Andr. Kbol. Cuiacij, & aliorum*, quia eorum dicta sunt intelligenda, quando Dominus petijt interesse, vel damna non pręstitorum seruitiorum, non autem pęnam amissionis, & sic vnicam tantum pœnam vult exigere, vel dāna, vel amissionem, sed in hoc casu dominus declarauit voluntatem suam, ob releuium non solutum exigere pœnā amissionis, in cuius locum duplicatum releuium, ergo si vult pœnam, quomodo vult interesse, & in casu contrario, petendo interesse, pœnam amissionis videtur remictere, at verò cum nos habeamus pęnam stabilitam, nempè duplicatum releuium, ideò non procedunt eorum dicta, prout dixi, & reuideatur queso *Rosental. d. loco num. 128.* vbi ait, sed quid si agat Dominus contrà vassallum ob seruitia non præstita, &c. ideò dum ob cessationem imposita est pęna, frustra de interesse quęrendum est.

Ad secundum caput, de releuio du-
13 plicato, hic casus videtur magis dubitabilis, cum à cessatione duplicati releuij, non datur alia pœna, & ideò videbatur dicendū posse peti vsuras per fiscum à vassallo.

Sed in contrarium est veritas, quod vsuræ non debentur, quia solutio duplicati releuij debetur vti pœna, dum in eius locum successit, ob non solutū simplex releuium, vt toties diximus, sed ex mora contracta in non soluendo summam pœnę, ad quam quis est condemnatus, non debentur vsuræ, pro quo est clarus *tex. in l. 1. incip. eius summa, C. de fiscal. vsur. lib. 10. vbi Luc. de Penna* apertè hoc statuit, & ibi *Bartol. num. 1.*

Nec obstat argumentum, quod fieri
14 posset contra hæc, quæ dixi, & est illud; nempè si admictimus validum esse argumentum de emphiteuta ad vassallum, & tunc ob canonem nō solutum, vel inuestituram non petitam, facto casu caducitatis, tenetur restituere rē, vnà cum fructibus, *ità Petr. Benintend. decis. 37.* vbi alios allegat; ergo idem in casu nostro dicendum est, vt vassallus teneatur dare rem caducatam, & in eius locum duplicatum releuium, vna cum fructibus.

Respondetur, quod validum est ar-
15 gumentum de emphiteuta ad vassallum, quando eadem militat ratio, non sic in casu nostro, vbi diuersa ratio militat in emphiteuta, & vassallo, quippè in emphiteuta, eius pœna ob cessationem est ipsa caducitas rei, & tunc qui tenetur restituere rem alienam ob interpellationem, vel moram, tenetur restituere, vnà cum fructibus, prout eò casu esset, emphiteuta restituente rem caducatam vti alienam. In Vassallo autem in casu nostro non cadit restitutio rei, sed tantum pœna, cui, vt iam dixi, vsura non accedit. Quid autem,
16 vassallo renuente soluere duplicatum

rele-

releuium, sit faciendum, dicam in sequenti, vbi quæro, quod vassallo renuente, soluere duplicatum releuium, quid statuendum contra eum.

ARGVMENTVM.

An ex solo temporis lapsu, an verò requiratur interpellatio, adhoc, vt Baro teneatur ad duplicatum releuium, non soluto simplici intrà legitima tempora, vel ad interesse fiscus agere possit quæritur, & distinguitur si fiscus teneatur interpellare, vel elapso anno, vel interpellatione facta, agat ad priuationem feudi, & concluditur requiri interpellationem, ad finem interesse petendi, quod intelligendum, est si inuestitura fuerit petita, alias duplicatum releuium debetur, & vassallus renuens soluere duplicatum releuium, tunc priuatur feudo, & moram purgare posse, nisi Curia præuenisset in petendo, & quid de vassallo ignorante mortem, & concordantur dicta hìc, & in præced. quæst.

SVMMARIVM.

1 *Interpellatione, prò releuio facta, vel tempore elapso, & vassallo renuente soluere, quid faciendum contra illum.*

2 *Interpellationem requiri pro duplicato releuio exigendo probatur, sed negatur n. 5 & nu. 7.*

3 *Vassallus ignorans Dominum seruitio indigere excusatur, si illud non præstiterit, & debet esse interpellatus.*

4 *Interpellatio pro seruitio feudali, non est præsumenda.*

5 *Interpellatio prò seruitio duplicati releuij non requiritur, sed sufficit lapsus temporis, & num. 7.*

6 *Interpellatio prò seruitio feudali non est facienda, quando tempus est statutum, quo elapso constituitur in mora vassallus.*

8 *Actio ad interesse quæritur fisco ob releuium non solutum in tempore, contra vassallum, & propriè à die, quo fuerunt expeditæ literæ significatoriales.*

9 *Interesse releuij nō soluti, vt debeatur, sufficit, quod sit petita inuestitura in tēpore.*

10 *Loffredi verba remittuntur declaranda.*

11 *Actio ad interesse ob releuium non solutū in tempore, cur nascatur, non autem ad duplicatum releuium, adducuntur rationes.*

12 *Duplicatum releuium non debetur si petita est inuestitura intrà annum, licet releuio non soluto, benè tamen actio ad illius interesse nascitur.*

13 *Duplicatum releuium, non autem interesse debetur, si vassallus intrà legitimum tēpus, nec petijt inuestituram, nec soluerit releuium.*

14 *Vassallus adbuc interpellatus prò solutione releuij, non debet soluere interesse, sed feudo priuandus est.*

15 *Interesse releuij non soluti debentur à vassallo, sciente tempus esse elapsum, secùs autem ab ignorante.*

17 *Vassallus non actinctus à Curia, adhùc purgando moram, euitat interesse releuij.*

QVAESTIO XVII

1 E materiæ aliquid deficiat, hanc pono quæstionem, & si iā satis vulgatam, an si Baro intrà annum, & diem, vel per mēsem, non petierit inuestituram, & fidelitatem non obtulerit, verùm passus sit labi annum, & releuium non esse solutum. Ideò quæro de duobus, an fiscus teneatur interpellare prò releuio, adeòut vassallus constituatur in mora.

Secundo, quæro facta interpellatione, vel lapso anno, quatenus alterū sufficiat, an fiscus agat ad feudi priuatio-

tionem, & sic ad duplicatum releuiũ, vel ad interesse releuij simplicis non soluti, & vide, quæ dico in sequenti quæstione.

Et quod requiratur interpellatio,
2 suadetur, nam releuium est seruitium prò illo anno, quo Dominus inuestituram facit, vt alias diximus, quo casu &
3 si vassallus sciuerit Dominum seruitio indigere, excusatur, si nõ præstiterit illud, *ità Andr. de Isern. & Iacob. Aluarot. in cap. 1. §. ad hoc hic finitur lex*, & si teneretur, adhuc nõ teneretur præstare, nisi interpellatus, vel requisitus, hoc enim casu seruitia cogitur exhibere, *cap. 1. in princip. in verbo & si sciuero, de noua forma fidel. vbi Andr. de Isern. nu. 5. Afflict. num. 26. Bald. Aluarot. Præposit. num. 2. Iacobin. de S. Georgio in verbo & cum pacto il primo num. 6. latè post alios Ludolph. Schrader. de feud. par. 6. cap. 6.*
4 *nu. 38.* quæ interpellatio adeò est necessaria, vt ea non sit præsumenda sed si Dominus illam alleget esse factã, debet in specie probare, *cap. 1. §. vt autem æquitas de allodijs, vbi Bald. num. 19. Aluarot num. 3. Præposit. nu. 2. Afflict. nu. 34. Schrader. d. loco num. 39.*

His tamen non obstantibus, dico q
5 in solutione releuij non requiritur interpellatio, sed sufficit lapsus anni, non ad finem exigendi duplicatum releuiũ, sed vt currat fisco interesse de releuio non soluto, quod intelligas, morte denunciata, fidelitate oblata, & inuestitura petita, vt inferiùs aduertam, nè contrarietatis vitio noter, hanc conclusionem probo ratione, & authoritate.

Ratione, verũ est. n. q in seruitiorũ
6 pstatione interpellatio requiritur, & hoc procedit, quãdo non esset statutũ tempus ad illud pręstandum, vt loquũtur pręfati DD. sed quando tempus esset statutum à lege, vel consuetudine, vel pacto, tunc elapso tempore, Vassallus absq; alia interpellatione constituitur in mora, *ità Aluarot. & Præposit. in d. cap. 1. §. ad hoc hic finitur lex, vbi Bald. & Afflict. Andr. de Iser. in d. §. sed nec alia iustior. num. 44. vbi Aluarot. num. 6. Afflict. num. 4. Schrader. d. loco num. 38. circa medium*, quod pro-
7 priè est in releuio, quod solui debet intrà annum, in quo Vassallus inuestituram accipit, a die mortis feudatarij quo tempore factæ inuestituræ (vt iam ponderaui supra p. 1. q. 12.) releuium debet iam reperiri solutum fisco, dum constitutio loquitur, recepto verumtamen releuio, quod tempus, consuetudine, & lege statutum est in releuio soluendo, ideò eo elapso, videtur succedere actio ad interesse, *argum. tex. in l. magnam, C. de contrahend. et commict. stipulation.* vel ad resolutionem contractus, vt alias dixi.

Authoritate hoc suadeo *ex d. l. ma-*
8 *gnam*, in quo *tex*: post moram commissam, non datur resolutio contractus, & sic priuatio feudi, ita in releuio deducit consequentiam, *Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 110. col. mihi 3. vers. quanto autem tempore, in tractat. mihi tom. 10.* vbi ait, quod hoc casu, non proceditur ex mora ad resolutionem cõtractus, & sic ad feudi priuationem, & per consequens in eius locum ad duplicatum releuium, sed oritur actio ad interesse pro fisco contra Vassallum, *Afflict. in c. p. nu. 24. circa medium, quo tempore miles*, vbi apertè hoc dicit.

Probatur ex alia ratione, vt actio ad
9 interesse detur, nõ autem ad duplicatum releuium, quia ad illud euitandũ sufficit intrà annum petere inuestituram, & fidelitatem polliceri, vt supra dixi q. 12. p. 1. & licet releuij solutio debet fieri intra annum, tamen si non fiat, non per hoc perditur feudum, cũ iam satisfactum sit menti legis feudalis, mandantis, ut ob inuestituram non petitam intrà tempus, amictatur feudum, releuium autem est quędã quantitas, siuè ius debitum prò dicta inuestitura, quod si non soluatur, tunc non debet oriri actio ad priuationem feudi, siuè ad pœnam in eius locum, cum

iam per illa sit satisfactum, sed actio ad interesse non impleti contractus, uel non solutæ quantitatis post moram.

Vide *Loffred. in parafras. feud. in d.* §. 10 *firmiter, col. 3. vers. prædictis tamen non obstantibus*, qui & si videatur istis obstare, tamen uide, quæ dicam in sequenti quæstione, ubi eiusdem Loffredi uerba declarabimus, quomodo in simplici, & duplicato releuio sint intelligenda.

Sed hæc ex diametro contraria esse uidentur ijs, quæ diximus supra q. 15. 11 dum negauimus ob cessationem solutionis releuii agi ad interesse.

Sed illa, & hæc intelligas, cum hac declaratione, quod aut uassallus petijt inuestituram intra annum, sed non soluit releuiũ, aut nõ petijt, nec soluit.

Primo casu, dico, quod dum de iure communi feudorum ob non petitã inuestituram intrà annum, erat pœna amissionis feudi, in cuius locum successit duplicatum releuium, non autẽ successit ob nõ solutionem releuij, sed tantum, prout dicit *Loffred. in d. c. Imperialem*, §. *firmiter d. vers. prædictis non obstantibus*, duplicatur releuiũ, ex quibus cum sit satisfactum legi, non potest de eius pęna quæri, meritò cum de pęna agi non possit, cum iam vassallus adimpleuerit petendo, ad interesse agendũ est, quia & si inuestituram petijt, tamen tenebatur soluere releuiũ in tempore, meritò tempore elapso, & sic in mora soluendi debitũ, debet currere interesse, dum uassallus pro releuio liquidus fisci debitor existat, & ita sunt intelligenda, quæ dico in præsenti quæstione.

Secundo casu, quãdo uassallus nec 13 petijt, nec soluit, tunc quia non satisfecit legi communi, nempè petẽdo inuestituram, debet soluere releuiũ, nẽpè pęnam legis communis, & in eius locum duplicatũ releuium, non aũt ad interesse releuij simplicis, quia dũ simplex releuium debetur pro inuestiturę renouatione, quæ dũ non fuit petita, nec ẽt fuit concessa, meritò dum simplex releuium debitum esse nõ potest dici, merito, & usure currere non possunt, cum debitum non extet, & ita sunt intelligenda, quæ dixi d. q. 15. de Vassallo non petente, nec soluente, alias inuicẽ inter se hæc dicta pugnarent, conferũt quæ sup. dixi hac ead. q.

Declara tñ primo, hãc quæst. eiusq; 14 conclusionẽ nõ procedere in releuio duplicato, quo casu si fuerit uassallus requisitus ad illud soluendũ, & fuerit contumax, uel renitẽs, nõ oritur actio ad interesse, cũ nõ adsit certũ prefinitũ solutioni tẽpus, sed agẽdũ puto ad priuationẽ feudi, ꝑut dicã infra hac par. q. seq. vbi uidebimus quomodo sint intelligenda uerba *Loffred. in d.* §. *similiter, vers. prædictis non obstantibus*.

Declara 2. ut uassallus tũc teneatur 15 ad interesse nõ soluti releuij simplicis, si sciuerit annũ fuisse elapsũ, alias Vassallo ignorante, & per cõsequens lapsum anni, excusatur, *ità Bal. & Affl. in c. 1. §. licet, si de feud. defuncti, Schrad. d. loco n. 42. in fin. vers. præterea, Frecc. d. auth. 3. n. 7. & nos sup. diximus.*

Declara 3. ut adhùc Vassallus possit morã purgare, nisi Curia præuenisser, in petendo, uel exigendo, cum semper de consuetudine sit admittendus ad morę purgatione, nisi Curia preuenisset, & sic nisi fuerit actinctus à Curia in petendo interesse, ita colligo ex ijs, quæ dixit *Freccia d. auth. 3. n. 7.* & dixi ego sup. q. 15. vbi de purgatione moræ tractaui, quem articulum discurri ego cum D. Io. Arcamone Milite, ac Patritio Neap. Plateę Portus, ex Ill. Familia Arcamone Aduocato nostri S.C. Primatio, & I. C. solidæ, & claræ doctrinæ vetidico, mihi sẽper obseruãdo, necnõ cũ D. Parthenio Pitagna similiter eiusdẽ S.C. Aduoc. nemini secũdo, negotiorũ dexteritate, vitæ bonitate, iurisq; doctrina ꝑdito, & interrogaui D. Donatum de Lellis S.C. Aduoc. ac I. C. vetè consultũ speculatiuę, & practicæ iuris scientiæ, à quo fateor permulta didicisse.

QVÆSTIO XVIII.

ARGVMENTVM.

Vassallo renuente soluere duplicatum releuium, quid sit agendum contra eum, An feudo sit priuandus, vel pro interesse excuriendus ex authoritate Loffredi, cuius dicta declarantur; ne nos contrarietatis vitio redarguamur, quæ conclusio intelligitur, vt si vassallus legitimè fuit contumax effectus, vel nisi Curia illum præuenisset in exigendo.

SVMMARIVM.

1 *Vassallus contumax in soluendo duplicatum releuium, priuari debet*
2 *Vassallus contumax debet carere gratia, & priuilegio Regis, & sic debet perdere gratiam duplicati releuij, & nu. 9.*
3 *Contumax videtur dicere, quod non vult vti gratia Principis, & frustrà illam inuocare potest.*
4 *Vassallus recusans contumaciter soluere pensionem debitam ex feudo, debet illo priuari.*
5 *Duplicatum releuiũ fuit elargitum à Regibus vassallo, volenti morã purgare, & admi cti ad compositionem, secus autem in nolente, quia non receditur cum illo, à pœna iuris communis.*
6 *Vassallus contumax præstare seruitia, regulariter priuatur feudo.*
7 *Vassallus contumax in soluendo simplex releuium, multactur pœna duplicati, sed renuens soluere duplicatum, mulctatur pœna iuris communis.*
8 *Interesse pœnarum non debetur.*
10 *Citatio trina, vel vna pro trina requiritur, vt vassallus feudo priuetur ob duplicatum releuium non solutum.*
11 *Vassallus adhuc legitimè citatus, nisi fuerit actinctus à Curia, potest moram purgare.*

Onsequens, hæc præcedenti est quæstio, quid si vassallus ob nõ
1 petitam inuestituram intra annum, nec solutum releuium, fuerit à Domino requisitus, vt solueret duplicatum releuium, ille autem magis inualescens contrà Dominum, & contumax, & renitens fuerit in non soluendo duplicatum, quid ergo erit de hoc vassallo, an ad interesse ex mora, vel ad feudi priuationem ex contumacia sit Domino parata actio.

Et retentis nonnullis terminis, iam præcedentis quęstionis, dico conclusiuè, quòd non ad interesse, sed ad feudi priuationem sit agẽdum, quia actio ad interesse tunc datur, quando mora est commissa post tempus à lege, vel consuetudine, vel facto hominis statutum, vt supra nomui in præcedenti quęstione, sed in duplicato releuio soluendo, nullum tempus est statutũ, intra quod est soluendum, cum tantũ habemus ex consuetudine, vt post annum releuium duplicetur, sed hoc duplum, quando sit soluendum, non est expressum, sed tantum habemus, quòd Curia agere potest ad duplicatũ post annum, non autem quòd vassallus teneatur ipse soluere, sed cum sit pœna, Curia debet agere ad illam extorquẽdam, & ideò dum seruitij tempus non est præfinitum, sequitur quòd non ad interesse, sed ad feudi priuationem sit agendum, quando illud præstare fuerit renitens, vel contumax vassallus, ità ratiocinatur *Andr. Kol. de seruitijs feudal. tit. de amiss. feud. ob seruitia non præstita num. 42.*

2 Secũdo probo, & solidiori ratione, nam dum hoc releuium duplicatum, eiusq; solutio fuit inducta ex gratia, & mu-

& munificentia Regum nostrorum in locum amissionis feudi, dispositæ de iure communi feudorum, adeo vt Reges nostri munificentissimi, hoc particulari priuilegio nos Regnicolas voluerit decorare, vt supra diximus, succedit regula, quòd contumax amictit priuilegia, & beneficia, de qua materia *Angel. in l. eum, qui la prima ff. de priuileg. creditor. Afflict. decis. 133. Anna pater singul. 120. incip. contumax Franchis decis. 417. Innoc. in cap. ad petitionem de excusat. Io. Aloys. Catalan. de indultu cap. 12. ampliat. 7. num. 18. cum seq.* ergo dum vassallus per contumaciam reddit se indignũ hoc beneficio, quid ergo impedimenti erit, quin Dominus ad pœnam de iure communi dispositã
3 agere non possit? cũ idem sit esse contumacem, & dicere nolo vti hac gratia, abutentes enim Principis gratia, siuè beneficio, indigni haberi debent, & commictendo vassallus, ob contumaciam in hanc Principis gratiam, frustra eius auxilium vassallo tribuendum est.

Tertio hanc eamdem conclusionẽ
4 *ex Syluan. de feud. recognit. q. 110.* firmauit *Andr. Khol. de amiss. feud. nu. 42.* vt vassallus cõtumaciter recusans soluere pẽsionem debitam; priuetur feudo, *est tex. in d. §. sed nec alia iustior, quæ sit prima causs. benefic. amict. d. §. similiter de probib. fend. alienat. per Fridericum.*

Denique facit ad hoc, authoritas *Sygismundi de Loffredo in parafras. ad tex. in cap. Imperialem §. firmiter vers. prædictis tamẽ non obstantibus, de probib. feud. alienat. per Federic.* vbi dicit, quòd tunc Regia Camera introduxit soluere releuium duplicatum, si vassallus pœnitentia ductus moram purgauerit, sed si vassallus recusauerit, tunc non receditur à iure, nempe à pœna amissionis feudi, sed dum hic vassallus renuit soluere, & simplex, & duplicatum releuium, quid standum est, vt feudo nõ priuetur; prout ius commune disponit & hoc voluit dicere Loffred. vt non recedatur à iure communi, itaq; dum
6 renuit soluere, priuandus est, semper enim, quòd vassallus renuit præstare Domino debitũ seruitium, feudo priuandus est *d. §. firmiter cap. 1. §. ad hoc hic finitur lex*, ex quibus dictis, tum in hac quæstione, tum in præcedenti, apparet, quòd dicta Loffredi sint intelligenda in releuio duplicato tantum, non autem in simplici, cum uassallus renuẽs soluere releuium simplex, mulctatur sua pœna particulari, nempè duplicati releuij, sed renuens soluere duplicatum, nullam habet impositam pænã particularem, merito dixit Loffred, ut non recedatur à iure communi.

Item ex alia ratione, quia si admicteremus simpliciter esse intelligendũ
7 Loffred. de utroque releuio, sequeretur absurdus intellectus, & est, nam si vassallus contumax in soluendo simplex releuium, deberet mulctari pœna de iure communi, adhuc esset mulctandus duplicato releuio, quia & si pęna de iure communi sit amissio feudi, tamen in eius locum successit duplicatum releuium, & ideo benè ob primam contumaciam remanet mulctatus vassallus in duplicato.

At vero in secunda cõtumacia duplicati releuij, quia nulla, vt dixi, de consuetudine est assignata pœna, meritò recurrendum ad ius commune dictans, vt vassallus contumax in præstando seruitium Domino priuandus sit feudo.

8 Quòd si admictimus hoc duplicatũ releuium esse pęnam, quonam ergo iure dicendum est deberi interesse pęnarum, meritò dum interesse non debetur, iuri communi standum est, & sic debet, meo quidem iudicio, intelligi Loffred. alias contradiceret ijs, quæ diximus hìc, & in superiori quæstione.

9 Quarto, principaliter probo, quæ diximus, circa principalem quæstionẽ, quod in tantum hęc solutio duplicati rele-

releuij debet habere locum, quatenus vellet vassallus, in cuius beneficium est inducta, illa enim nititur ex gratia, & munificentia Regis, sed si ille, in cuius gratiam, & fauorem fuit inducta, hęc consuetudo duplicati releuij, fuerit contumax huic gratiæ parere, tunc per contumaciam videtur tacitè illi renunciasse, cum contumaces omni prorsus legis auxilio sint destituendi vulg. Iuribus.

10 Intelligas tamen hęc, quæ supra diximus, vt adhuc possit moram purgare, & non priuari feudo, nisi fuerit tribus vicibus legitimè citatus, vel vna pro tribus, competenti termino dato ad soluendum, *gloss. in cap. 1. §. vt autem æquitas in verbo legitima de allodijs vbi Bald. num. 23. Aluarot. num 3. Afflict. in cap. 1. §. licet num. 13. si de feud. defuncti Ludolph. Scrader. de feud. par. 6. cap. 6. num. 42.*

11 Intelligas secundo, ut etiam si fuisset ter legitimè citatus, adhuc possit moram purgare, nisi à Curia fuisset actintus, vt quia præuenisset in petendo, vel exigendo, vel alias contra vassallum contumacem exequedo, ut dixi supra in præcedenti quæst. in tertia declaratione, & de vassallo renuente præstare seruitium Domino, ut sit cōdemnandus, uides sequentes allegationes eximij I.C. Io: Angeli Pisanelli, quæ mihi ad manus peruenere, sua manu propria firmatæ.

Summarium Allegationū Io: Angeli Pisanelli.

1 *Vassallus contumax in præstando seruitia debita, & necessaria Domino, debet condemnari feudi priuatione.*

2 *Vassallus conuentus pro seruitio, debet dicere, quòd est paratus ad euitandam caducitatem.*

3 *Feudum tunc amittitur ob non præstationem census, quando non fuerit promissus, secus autem si promissus.*

4 *Præstatio sonaliorum facienda Comiti, vt Domino feudi dicitur feudalis.*

5 *Fidelitas inest feudo.*

6 *Vassallus negās feudi qualitatem, & persistens in negatione, priuandus feudo est, quia ex dolo videtur facere num. 7.*

8 *Contemptus Domini dicitur, si res feudalis venditur pro franca, & libera.*

In hac causa, dico omnino conuentos esse condemnandos, duplici ex capite primo, quod dum uiderunt seruitium debitum prò bonis feudalibus, de qui-

1 bus agitur, ex præsentatione priuilegij, non obtulerunt illud, nec quæsierunt moram purgare, imo in negatione persisterunt, quo casu constituti fuerunt in mora, & omnis rectus Iudex debet inclinare ad eos condemnandum, *§. ad hæc in c. 1. hic finitur lex*, de-

2 buerunt enim dicere se paratos esse, postquam in iudicio conuenti sunt, ut euitare possent caducitatē, prout eos admonet Rex Robertus *in cap. Regni nolumus sub rub. qui Barones, vel feuda tenentes*, recusant enim facere seruitiū prò quo feudum datum est; est una de iustioribus causis amittendi feudū, *tex. in cap. 1. §. sed nec alia iustior. quæ fuit prima causa benefic. amitt.* & ita in spe per illum tex. tenet *Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum col. 3. vers. & nota,*

3 *quod si feudum de constitut.* & licet uideatur tenere, quòd per non præstationem census non perdatur feudum, hoc tamen non habet locum, quando feudum fuit principaliter concessum per illam pręstationem, ut casus iste, tantum soluebat pro feudo par unum sonaliorum, & sic propter istam præstationem, & recognitionem directi dominij fuit facta concessio, & hoc est principalius, & ideò ea sic non soluendo, perdatur feudum, ut latè distinguit *Ias. in prælud. feud. char. 7. ibi aut*

4 *feudum est tale.* Nec nos sumus in difficultate contractus censualis, quod iam apparet, quòd res erat de feudo Comitatus Murchoni, & feudum nūcupatur, & ut res feudalis concessa fuit, præstatioq; sonaliorum erat Co-

mitti

miti, vt Domino Murchoni facienda, & sic non opus est intrare difficultatē, si redditus præsumantur feudales, de qua per *Afflict. dec.* 129. Imò expressè
5 est reseruata fidelitas, quæ est de propria natura feudi, *cap. 1. §. fin. per quos fiat inuest.* per quod ita concludit *Guid. Papa decis. 551. col. 4. ibi, licet enim*, & per consequens, post quam constat cōcessionem esse secundum naturā feudi, debet feudalis iudicari, *vt declarat idem Mazeus in constit. constitutionem diuæ memoriæ col. 9. vers. item Baronia.*

Secundo capite debent condemna-
6 ri, quod venditores scienter subtacuerunt esse feudalia, immò vendiderunt prò francis, & liberis, & in eadem perfidia perstiterunt etiam post litem motam, quo casu succedit, quod qui negat rem esse feudalem, si conuincatur, perdit feudum, *ità Innoc. in cap. cæterum in fine de iudicijs, quem sequitur Angel. in l. fin. ibi, habet locum in emphiteuta, ff. de reiuendicat. sequitur Iacobin. in sua inuestitura in verbo dictiq; vassalli promiserūt recognoscere dictum feudum, col. 7. vers.*
7 *aduertat tamen vassallus*, & in casu nostro dolosa fuit negatio, quòd ille personæ nominatę in priuilegio feudi sūt, quæ in alienatione, & iam nunc facta intimatione priuilegij, & cōtestata lite persistunt in negatione, quo casu nulla datur excusatio, *per tex. in c. vassalli lo primo, & in cap. vassalli lo secondo, si de feud. defuncti, vbi cōmuniter DD.* & cum his concordat *Alex. in l. si domus, §. si fundus, col. 3. ibi, & tene menti, de leg. 1.*
8 Quis enim maior contemptus considerari possit, quam tenere rem feudi obligatam ad fidelitatem, & ad præstationem, & vendere eam prò franca, & libera scienter, & persistere in negatione vsque ad sententiam, & sic, qui velit rem tenere, vt ex toto suam, vt declarat *Alex.* vbi supra, quare his breuibus contenctus, concludo omnino possessores esse condemnandos.

Io. Angelus Pisanellus.

ARGVMENTVM.

Restitutio concessa Combaroni pupillo minori aduersus lapsum temporis ad pœnam duplicati releuij, si quæ soluenda esset, vel aliam pœnam secundum diuersitatem locorum, vel pœnā ipsam caducitatis, an prosit maiori Combaroni, disputantur; & an in Regno nostro hæc possint practicari refertur decretum Regiæ Cameræ Summariæ, vt pupilli soluant modo, & forma, pròut maiores. Distinguitur de feudo diuisim, vel indiuisim per pupillum, & maiorem possesso. Conferunt quæ de canonis emphiteutici solutione dicuntur, & Afflicti authoritate affirmatiua recipitur sententia. Declaratur Rosental. sententia contra Afflicti. Et quando delictum vnius Combaronis alteri noceat, vel è contra non delictum vnius, vel seruitium alteri proficiat.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio concessa minori ad pœnam inuestituræ non petitæ, an prosit maiori combaroni, & tunc consideratur in hac materia feudum Longobardum, & simultanea inuestitura in personis duorum.*

2 *Releuium non debetur de feudo, vbi viget ius cōmune feudorum, & sic Longobardorum.*

3 *Pupilli hodie in Regno nostro soluunt releuium, prout maiores, ex generali decreto, & num. 5.*

4 *Restitutio respectu releuij duplicati solutionem, non potest considerari in Regno nostro, sed bene circa caducitatem, & non petitam inuestituram, & nu. 6. 19.*

5 *Minor ætas feudatarij, hodie in Regno non excusat à solutione releuij.*

6 *Restitutio aduersus non petitam inuestituram,*

turam, concedendam esse probatur.

7 *Quæstio de restitutione à Bammacario in decisa, deciditur ab Authore.*

8 *Restitutio concessa minori possidenti feudum indiuisum, cum maiore prodest maiori, & decisiones referuntur.*

9 *Restitutio concessa minori possidenti feudum diuisum cum maiore, non prodest maiori.*

10 *aduersus indiuiduam canonis solutionem, prodest maiori coemphiteutæ.*

11 *Diuisio feudi vbi facta est gratia commoditatis à Combaronibus, licet feudum ipsum remaneret indiuisum in substantia, restitutio concessa vni, adhuc prodest alteri.*

12 *Minore, & maiore succedentibus in feudo, restitutio concessa minori prodest maiori.*

13 *Restitutionem concessam minori non opitulari debere maiori, proponitur ex Rosental.*

14 *In indiuiduis, delictum vnius nocet alteri, non autem vt non delictum vnius, prosit alteri detinquenti.*

15 *Rosentalis doctrina procedit in feudo diuiduo, non autem indiuiduo.*

16 *Feudo existente indiuiduo, tunc seruitium vnius Combaronis prodest alteri Combaroni non seruienti.*

17 *In indiuiduis, quod prodest vni, prodest alteri.*

18 *Priuilegium concessum minori, prodest maiori existenti in communi, & indiuiso cum ipso minore.*

19 *Præscriptio centenaria opus est contra priuatum, quando ipse, & Ecclesia possideret prò indiuiso.*

QVÆSTIO XIX.

1 HAEC quæstio, vt breuibus agam, dupliciter potest intelligi, & duplici via potest locum habere, aut in feudo Lógobardo, in quo viget ius commune feudorum, vt omnes succedant, *cap. omnes filij, si de feud. defunct. Afflict. in cap. 1. nu. 27. quo temp. miles,* Aut consideremus eam, si essent duo de beneficio inuestiti, & tenerentur soluere releuium, vel aliud facere, & quando manus Domini feudum mutaret, prout est in Francia, vt diximus supra in prima par. q. 1. & in princip. præsentis partis quæst. 1. & 5.

In Regno autem nostro Neapolis,
2 & Siciliæ ultra pharum, ut dixi supra hac ead. par. q. 11. practicari non potest, cum in eo, in illis feudis, in quibus ius commune feudorum uiget, seù Longobardorum nó soluitur releuiũ, pròut testatur præceptor meus *Octau. Bammacar. in cap. si minori q. 5. num. 25. si de feud. defunct. dixi supra p. 1. q. 17.* Tum si quod releuium est soluẽdum,
3 adhuc in Regno nostro esset expeditum, cum minor non obstante pupillari ętate teneatur soluere releuiũ, mo¶do, & forma, prout maiores soluunt, *prout testatum reliquit Io. Aloys. Mormil. in const. post mortem n. 8. Rouit. in pragm. 2. de offic. procur. Cæsar. §. item volumus num. 4. & nos infra q. 21.*

Et sic quæstio hæc in Regno nostro
4 non potest practicari in feudo Longobardo, nec in minori ætate, ut per eã concedatur restitutio aduersus non factam solutionem releuij, dum solutio ipsa cessat, aduersus quam solutionem non potest practicari, cum fiscus (ut modo dicam) exigat releuium à minoribus, sed benè potest practicari, respectu caducitatis, *ità D. de Ponte in lect. feudal. lection. 2. nu. 51.*

Benè uerùm dico, quod potest pra
5 cticari ex clausula generali, nempè iusta causa, ut inferius dicam, *& dicit Bammacar. in d. cap. si minori, quæst. 4. num. 21. cum sequentibus,* cum ob simplicem minoris ætatis causam, restitutio non sit concedenda, cum ea non excuset in Regno, cum per decretum ¶ generale Reg. Cam. Sum. in Collaterali Consilio, adhibito voto Sac. Regij Consilij Capuanæ fuit per uiam legis deter-

determinatum, quod pupilli soluant releuium, modo, & forma, prout maiores soluunt, *prout refert Io. Aloys. Mormilis in hac const. post mortem*, & nos aliàs de eo diximus, & dicemus, ergo uides, quòd in hac solutione releuij, nulla est facienda ætatis differentia, cum pupilli æquati sint in hoc maioribus, consequens est, ut ex clausula generali, si qua iusta mihi causa, restitutio concedēda sit minori, non aūt ob ipsā minorem ætatem, ut dixi, sed ex causa illa, ex qua etiam esset concedenda maioribus, ut infra dicam, cum aliàs
6 de iure communi esset concedenda restitutio minori, aduersus non petitam inuestituram ob solam minorem ætatem censuerunt, *glos. in d. cap. si minori, vbi Aluarot. & Feudistæ omnes, & hanc esse communem docet Curtius de feud. p. 4. num. 46. Iul. Clar. in §. feudum, q. 49. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 95. nu. 93.* & ita in pupillo, vt sit restituendus aduersus lapsum temporis, *vide quos allegat Intrigliol. d. loco quæst. 94. num. 91. Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 41 nu. 2. in glosell. A, & B*, & sic in Regno nostro respectu ætatis, hæc quæstio practari non potest, sed benè respectu, & quatenus cōpetat restitutio aduersus lapsum temporis ex iusta causa, prout dicit idem *Bammacar. d. q. 4.* & nos infra q. 21. hac ead. par.

Hanc quæstionem in materia inue-
7 stituræ, & pœnæ ob eam non petitam, *post Odofred. in summ. & ibi additionem incip. facta inuestitura sollēniter, quid vasallus Domino teneatur fol. 29. nu. 3. Bammacar. in d. cap. si minori q. 5. num. 25.* excitauit, eamque indecisam reliquit, indicando tantum duo iura.

Ego verò distinguo, aut feudum possidetur pro indiuiso à minore, & maiore. Aut possidetur prò diuiso, & quilibet solueret suum releuium.

Primò casu dico, concessam restitu-
8 tionem minori, prodesse maiori, ratio est, quia sumus in indiuiduis, quorum natura est, ut indiuiduum sit iudiciū, *ex tex. in l. si communem, ff. quemadmod. seruit. amitt.* aut enim pœna commitī debet quoad vtrumq; aut quoad neutrum, *glos. in d. l. si communem, & in l. vnica, C. si in comm. eademq; causa restit. postulet. Afflict. in constit. obscuritatem nu.* ¶ *22. vbi ita decisum refert, & decis. 213. vbi etiam ita decisum refert ex authoritate Bald. in l. 2. §. sed vtrum in fine, ff. de minoribus, Sfort. Odd. de restit. in integr. q. 46. art. 4. num. 10. Muscatell. par. 6. glo. in integrum num 8. Imbrian. de 1. & 2. benefic. cons. 3. num. 65. Reg. Tapia in const. minorum iura num. 4. & seq. Seraph. decis. 957. in fine, Carocc. in suis decision. casu 65. nu. vlt. Anna singul. 73. Pelliccia ad consuet. Auersan. nu. 356. Bursat. cons. 393. num. 4. vol. 3.*

Secundo casu, si causa extet diui-
9 dua, vt quia feudum possideretur prò diuiso, tunc restitutio concessa minori non iuuaret maiorem, est decisio particularis *in l. vnica, C. si in comm. ead. causa rest. postul. notat Afflict. d. decis. 213.* cæteriq; DD. supra allegati, hoc idem distinguendo firmant.

His accedat decisio ferè punctualis
10 in solutione canonis, quæ pariter indiuidua reputatur, nisi aliud Dominus voluerit, & nos alibi, & tunc refert ¶ decisum *Petr. Benintend. decis. 4.* eòquod hæc solutio indiuidua est restitutionē concessam minori in casu prædicto, prodesse maiori, & sic maiorem non teneri ad pœnam, *ex d. l. communem*.

Ex quibus, idem dijudico, quòd si
11 feudum indiuisum esset, sed ipsi Cōbarones, propter eorum commodita- inter se diuisum amicabiliter, & fraternè haberent, vel in focularibus, vel in introitibus, ut adhuc indiuidua sit releuij solutio, & restitutio cōcessa minori, nō prodest maiori, quia hęc diuisio non præiudicat Domino, *Caualcan. decis. 30. n. 121 circa principium, Afflict. decis. 153.*

Et propriùs accedendo ad materiā
12 feudi, quod indiuiduum est, & pro indiuiso, ut plurimum possideri debet, &

ad

ad illud succedens minor, & maior, ut restitutio concessa minori ob non petitam inuestituram opituletur maiori succedenti cum eo, probauit *Afflict. in cap. sancimus num. 64. quo temp. miles,* vbi ex authoritate Bartol. & aliorum concludit, quod succedentibus minore, & maiore in feudo, ijsque non petentibus inuestituram, tunc restitutio concessa minori, prodest maiori *sequitur Syluan. de feud. recognit. q. 58.* & in hoc ferè casu consuluit Afflictum sequendo *Bursat. cons 293. num. 4. & 5. cum seq. vol. 3. Caualcan. d. decis. 30. nu. 131. circa medium, Rosental de feud. cap. 6. concl. 41. num. 2.* qui in *glosell. C.* circa finem discedit ab hac sententia, vt maiori non prosit restitutio concessa minori, ea adductus ratione, dicens, quid enim impedit minorē vti, & plenè frui parte sua feudi, vbi socij pars aperitur, quod si aliud diceres, sequeretur, vnum absurdum, dicit Rosental. quod tunc portio Combaronis minoris amitteretur ob feloniam à maiore commissam, vel è contra, vt ob feloniā ipsam à Combarone commissam feudi pars amisit, non verè amittenda realiter ob non delictum alterius, quæ duo omnia absurdiora forent, de quo secūdo inferiùs.

13

Sed hęc doctrina Rosental. benè procedit, quia in indiuiduis delictū vnius nocet alteri, vel implementum vnius iuuat alterum, sed non conuertitur, vt non delictum vnius, iuuet delictum alterius.

14

Secundo, doctrina Rosental. procedere dēr in feudo diuiduo, dum admittit diuisionem feudi, reluctante iure feudorū, & sic in feudo diuiduo intelligenda est doctrina Rosental.

15

Hinc per coniunctionem, & connexitatem, quam Combarones habent ratione personarum, & feudi, *dixit Bal. in d. cap. 1. quib. mod. feud. amitt.* quòd si ex Combaronibus vnus delinquat contra Dominum in non præstando seruitia, vel aliter, & alius non delinqueret, sed seruiret Domino defendēdo illum, tunc seruitium istius Combaronis seruientis, prodest alteri deficienti, *per tex. in l. si is, qui duos, ff. de liberal. causa, & ex l. si ita, ff. de manumiss. test. dicit idem Bald. cons. 301. vol. 3. quem sequuntur Afflict. in d. cap. 1. nu. 49.* eius dicti afferens rationem, quia

16

17 in indiuiduis, quod prodest vni, alteri quoq; prodesse dicitur *l. Aristo, ff. quæ res pignor. obligar. poss.* simile dixit *Bart.*

18 ex eadem ratione indiuidui, & connexitatis *in l. 1. C. si in comm. caus.* quòd priuilegium fratris, qui minor est, vt contra maiorem non currat, eiq; competat, dummodo stent in indiuiso, & in communi, vbi alia allegat iura idem *Bald. in cap. 1. §. & si clientulus, & de alienat. feud. Ias. in l. 1. notab. 1. C. de transaction.* vbi commendat hanc Baldi sententiam, *& in l. si emancipati col. 3. C. de collation. Felin. in cap. 1. col. 3. de præscription. Alexand. cons. 122. col. 6. vol. 4.* Ad quod facit dictum *Abbat. in cap. ad audientiam de præscription.* vbi per supra dictas rationes concludit, quod si Ec-

19 clesia, & priuatus possiderent rem in communi, & indiuiso, tunc ratione indiuiduitatis, & cōnexitatis præscriptio centenaria esset opus, vt præscriberetur etiam contra priuatum, *ita Felin. in cap. 2. extra de Iudæis.*

Ex quibus, & alijs rationibus concludit *Bursat. d. cons. 393. sub num. 7.* in casu simili, de non petita inuestitura, vbi erat frater minor, & maior, vt restitutio concessa minori, adhuc iuuatet maiorem.

Hæc quęstio potest etiam practicari in Regno nostro in feudo Longobardo non ad euitandam releuij solutionem, cum de eo, vt dixit Bammacar. non soluatur, sed ad euitandam caducitatis pœnam, quæ est pœna de iure communi feudorum, *cap. 1. quo temp. miles, cum concordantibus,* de quo vide quæ dixi p. 1. q. 17.

A R-

ARGVMENTVM.

Restitutio concessa minori aduersus solutionem duplicati releuij (si quæ cócedenda esset) vt non prosit maiori, quando releuij solutio diuidua facta esset voluntate Domini, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio concessa vni, non prodest alteri, quando solutio diuisa fuit a Domino, vt ab vnoquoq; exigat partem.*
2 *Decisio in solutione canonis facti diuidui, refertur.*
3 *Releuij solutio potest diuidi per Regem.*

QVAESTIO XX.

1 EX secundo capite distinctionis in precedenti questione examinate, inferas, quod quando volũrate Domini releuij solutio diuidua fit, vt quia Dominus iam fuit cõtentatus exigere ab vnoquoq; Combarone suam medietatem, tunc restitutio concessa minori, non prodest maiori, *ita Sfort. Odd. de restit. in integr. par. 1. q. 48. art. 5. ex tex. in cap. ad audientiam de præscription.* quem vti notabilem commendat eamdem sequendo sententiam *Rosental. d. cap. 6. conclus. 41. num. 2. & in glosell. C. DD. in d. c. ad au-*
2 *dientiam*, & in canonis solutione diuisa à Domino, ità censuit *Rota Romana*, ¶ seù vt melius dicam, *Bononiens. teste Benintend. decis. 4. num. 2. Aurel. Corbul. de iure emphit. cap. 5. num. 34.*

3 Et quod releuij solutio diuidi possit, est clarum, nam si voluntate Domini, diuiditur feudum ipsum, ergò tãto fortius seruitium ipsum, pròut est releuium.

ARGVMENTVM.

Minor ætas feudatarij, an faciat illum restitui aduersus pœnam duplicati releuij ob inuestituram in tempore non petitam, nec releuium solutum, quæritur, & de vario in Regno nostro ætatis statu differitur circa feudalia, & minorem 14. annis, ex solo minoris ætatis capite restituendum esse concluditur, quod in fœmina minore duodecim annis extenditur, limitatur in minore ex dolo versante, limitatur, & in Regno nostro, ex generali decreto, vt minores teneantur petere inuestituram, fidelitatem iurare, & releuium soluere, prout maiores. Et quid in Gallia seruetur ponitur, & quid in Saxonia.

SVMMARIVM.

1 *Minor an sit restituendus aduersus lapsum temporis petendæ inuestituræ, vel soluendi releuium de iure communi feudorum, & de iure Regni.*
2 *Minor ætas multos habet gradus.*
3 *Ætas quatuordecim annorum perfecta est in Regno quoad feuda.*
4 *Minor ætas consideratur in feudis, vsque ad 14. annos, & non vltra.*
5 *Minor ætas de iure Saxonico consideratur vsque ad 13. annum cum dimidio in masculo, sed in fœmina vsque ad duodecimum completum.*
6 *Restitutio ex capite minoris ætatis concedẽda est minori 14. annis aduersus pœnã caducitatis, ob non petitam inuestiturã, ex sententia feudistarum Vltramontanorum, & Citramontanorum.*
7 *Tex. in cap. 1. quo temp. miles, in verbo infamia, legitur secundum nonnullos, infantia.*

8 *Pupillus excusatur si non petijt inuestituram.*

9 *Fœmina, licet aliàs dicatur maior, quando est duodecim annorum, tamen quod spectat ad feuda dicitur minor vsque ad 14. annis, sicut masculus, & restitutur ob non petitam inuestituram in tempore.*

10 *Restitutio non est concedenda aduersus nõ petitam inuestituram, quando pupillus dolosè versatus est in non petendo illuram.*

11 *Proximus pubertati non est restituendus aduersus non petitam inuestituram, contrà Andr. de Isern. concluditur.*

12 *Proximo pubertati, & doli capaci, petenti inuestituram à Domino, annus ad soluendum releuium currit.*

13 *Andr. de Isern. doctrina de proximo pubertati, declaratur.*

14 *Minor habens tutorem, non excusatur à petitione inuestituræ.*

15 *Minores in Regno nostro Neapolitano nõ obstante minori ætate, debent soluere releuium, ex generali decreto Supremorum nostrorum Tribunalium, in Collaterali Consil. & soluunt modo, & forma, pro ut maiores.*

16 *Maiores, & minores æquiparati sunt circà solutionem releuij.*

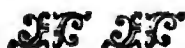
17 *Restitutio non est petenda ex solo capite minoris ætatis, sed ex alia iusta causa.*

18 *Decisio in causa Principis Bisiniani concedens restitutionem aduersus omissam denuntiationem ob minorem ætatem, hodie remanet correcta.*

19 *Sententia, dicentium concedendam esse restitutionem aduersus non petitam inuestituram, & ob minorem ætatem corrigitur in Regno nostro.*

20 *Sententia illorum, qui dicunt restitutionẽ esse concedendam aduersus fidelitatem non iuratam, corrigitur in Regno nostro.*

21 *In Gallia Dominus dat tutoribus pupillorum dilationem soluendi releuium vsq; ad tempus legitimum.*

QVÆSTIO XXI.

Minorem ætatem iustam esse causam concedendi restitutionem in integrum, iã satis superq; patet in pœnis, cõ-
1 tractibus, cæterisq; sed an hoc sit perpetuum in nostra materia, vt ob simplicem minorẽ ætatem feudatarij ipse sit omnino restituendus aduersus duplicati releuij pœnam, quæ quidem quæstio perplures habet articulos, super quibus distinctè insistam, quid de iure communi feudorum, quid autem de iure Regni nostri.

Prò quo ponendudiium dico, quòd
2 minor ætas multifariam consideratur, vsque ad vigesimumquintum annum de iure communi, vsque ad decimumoctauum de iure Regni nostri, *vt in constit. Regni minorum iura.* Item & vsq; ad decimumoctauum annum suos etiã habet gradus, vt vsque ad septennium dicatur infantia, à septennio ad decimumquartum, pupillaris ætas, à decimumquartum ad decimumoctauum
3 dicitur etiam minor ætas, circa alia, sed in feudalibus dicitur maior ætas, & prò maiore habetur, & dicitur ætas perfecta in Regno nostro, *vt in pragm. vlt. sub tit. de minor. de qua Franch. decis. 650. num. 13. Andr. de Georgio alleg. 16. & passim Regnicolæ nostri.*

Quæ minor ætas in feudalibu extẽ-
4 ditur vsq; ad 14. annũ, & non vltra, *ex tex. in cap. si minori, § si quis decesserit, si de feud. defunct. Friderich. Schench. de feud. cap. 1. num. 7. vers. sexto, quæ fuit prima causa benefic. amittend. Gothofred. Antonius disput. feudal. 8. thesi 8. sub lit. E, tit. de renouation. inuest.* dicens, quod iure Saxonico ad tertiumdecimum annum cum dimidio extenditur, *ita Herm. Vult. de feud. cap. 7. num 64.* & in

in pupilla ad duodecimum annum cõpletum, *Curt. iun. de feud. par. 4. num. 46. Io. Borcholten de feud. c. 8. n. 17. Ludol. Schrader. par. 6. cap. 2. num. 25. Rosental. cap. 6. concl. 41. num. 25. Gothofred. d. loco,* quidquid in contrarium differit *Laur. Syluan. de feud. recognit. q. 61. vt inferiùs dicam.*

Minorem autem quatuordecim an-
6 norũ ex capite minoris ætatis esse restituendum, & excusari à pœna caducitatis feudi, ob lapsum temporis, non petitæ inuestituræ, cæteraq; non facta, de iure communi feudorum, concludunt ex Vltramontanis, & Citramontanis, *Iacob. de Beluis. & Martin. Lauden. in cap. 1. num. 14. quo temp. miles, Petr. de Rauen. & Friderich. Schench. num. 4. Ardizon. rub. 72. in summa, Iacob. de S. Georgio in verbo quiquidèm inuestiti, num. 50. Vldar. Zasius de feud. par. 8. num. 7. Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 93. Ioannes Scheneiduuin. par. 3. num. 101. & par. 5. num. 29. 46. & 73. Franc. Sonsbecc. de feud. p. 7. num. 15. Mattheus Vuesembec. de feud. cap. 8. num. 7. Ioan. Borcholten cap. 8. num. 16. Herm. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 64. Ludolph. Schrader. par. 6. cap. 2. num. 25. & cap. 4. num. 19. Hartm. in pract. obseruat. tit. de feud. 54. obser. 31. Rosental cap. 6. conclus. 41. nu. 1. Gothofred. Ant. d. loco, Aluarot. in d. cap. 1. quo temp. miles, super verbo infamiam, secundum vnam lecturam, Afflict. ibidem num. 76. & ibi Præposit. Andr. de Isern. ibidem num. 1. & in cap. si minori, si de feud. defunct. vbi Bald. nu. 14. Aluarot. nu 1. cæteriq; sic concludunt, tam in d. cap. 1. quo temp. miles, quam in cap. si minori, si de feud. defunct. prout testatur Rosental. d. loco supra allegato in glosell. A. Capyc. in verbo feudorum inuestituræ col 3 S. item si vasallus est infans, Bammacar. in cap. si minori, q. 4. nu. 23. si de feud. defunct. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 49. num. 91. Mozz. de substantial. feud. num. 43. Iul. Clar. in S. feudum q. 49. vers. item scias Mormilis in consl. post mortem num. 8.*

Fundant hanc sententiam. Primo
7 *ex cap. 1. quo temp. miles,* ex verbo illo infantia, secundum vnam lecturam glos. quæ dicit ibi, quod infantia, seù minor ætas excusat, & ita ibi omnes DD. intelligunt, non solum in infante, sed etiam in pupillo, pròut annuit *Rosental. d. loco allegato.*

Secundo, suadent hanc sententiam
8 *ex cap. si quis decesserit, si de feud. defunct.* vbi mortuo patre, filius impubes excusatur, propter minorem ętatem, petere inuestituram.

Tertio, suadent *ex cap. 1. S. præterea si quis maior quatuordecim annis de probib. feud. alienat. vbi Raynald. sub nu. 1. & 2. Mozz. loco alleg.* & hunc esse meliorem tex. ad probandam hanc sententiam, dicit *Rosental. & Intrigliol. locis iam allegatis.*

Quam sententiam etiam in fœmina
9 admittunt nonnulli, vt quemadmodũ in fœmina sufficit ætas duodecim annorum, adhoc vt dicàtur maior, & viri potens, tamen in hoc casu petendæ inuestiturę, ad pœnam euitandam, extẽdunt minorem ætatem fœminæ, sicut in masculo, etiam ad quartumdecimũ annum, vt intrà illud tempus fœmina sit excusanda sicut minor, prout masculus, ex rationibus quas adducunt *Bald. in d. S. præterea num. 2. Aluarot. nu. 3. Afflict. num. 5. Curt. iun. de feud. p. 4. num. 47. Capyc. d. loco in verbo feudorum inuestituræ col. 9. S. item non minori quatuordecim annis, Iul. Clar. d. q. 49. nu. 4. vbi cõmunem Nic. Intrigl. de feud cent. 1. q. 94. num. 92. id clarè asserens, Martin. Laudens. in d. cap. præterea si quis maior, num. 4. vbi Petrus Rauennas.*

Ex Vltramontanis hanc ampliationem docuere *Franc. Sonsbecc de feud. p. 12. num. 28. Petr. de Bellapertic. de feud. tit. 9. vers. qualiter feudum negligent. deperd. num. 3. quem allegat Nicol. Intrigl. d. loco, Iacobin. in verbo qui quidem inuestiti num. 43. Herm. Vult. cap. 6 num. 65. lib. 1. Ludolph. Schrader. p. 6. cap. 2. n. 25. Ioan. Barcholten de feud. p. 8. num. 17.*

ARGVMENTVM.

Vassallo renuente soluere duplicatum releuium, quid sit agendum contra eum, An feudo sit priuandus, vel pro interesse excutiendus ex authoritate Loffredi, cuius dicta declarantur; ne nos contrarietatis vitio redarguamur, quæ conclusio intelligitur, vt si vassallus legitimè fuit contumax effectus, vel nisi Curia illum præuenisset in exigendo.

SVMMARIVM.

1 *Vassallus contumax in soluendo duplicatum releuium, priuari debet*

2 *Vassallus contumax debet carere gratia, & priuilegio Regis, & sic debet perdere gratiam duplicati releuij, & nu. 9.*

3 *Contumax videtur dicere, quod non vult vti gratia Principis, & frustrà illam inuocare potest.*

4 *Vassallus recusans contumaciter soluere pensionem debitam ex feudo, debet illo priuari.*

5 *Duplicatum releuiũ fuit elargitum à Regibus vassallo, volenti morã purgare, & admi Iti ad compositionem, secus autem in nolente, quia non receditur cum illo, à pœna iuris communis.*

6 *Vassallus contumax præstare seruitia, regulariter priuatur feudo.*

7 *Vassallus contumax in soluendo simplex releuium, mulctatur pœna duplicati, sed renuens soluere duplicatum, mulctatur pœna iuris communis.*

8 *Interesse pœnarum non debetur.*

10 *Citatio trina, vel vna pro trina requiritur, vt vassallus feudo priuetur ob duplicatum releuium non solutum.*

11 *Vassallus adhuc legitimè citatus, nisi fuerit actinctus à Curia, potest moram purgare.*

QVÆSTIO XVIII.

Consequens, hæc præcedenti est quæstio, quid si vassallus ob nõ
1 petitam inuestituram intra annum, nec solutum releuium, fuerit à Domino requisitus, vt solueret duplicatum releuium, ille autem magis inualescens contrà Dominum, & contumax, & renitens fuerit in non soluendo duplicatum, quid ergo erit de hoc vassallo, an ad interesse ex mora, vel ad feudi priuationem ex contumacia sit Domino parata actio.

Et retentis nonnullis terminis, iam præcedentis quęstionis, dico conclusiuè, quòd non ad interesse, sed ad feudi priuationem sit agẽdum, quia actio ad interesse tunc datur, quando mora est commissa post tempus à lege, vel consuetudine, vel facto hominis statutum, vt supra nomui in præcedenti quęstione, sed in duplic.to releuio soluendo, nullum tempus est statutũ, intra quod est soluendum, cum tantũ habemus ex consuetudine, vt post annum releuium duplicetur, sed hoc duplum, quando sit soluendum, non est expressum, sed tantum habemus, quòd Curia agere potest ad duplicatũ post annum, non autem quòd vassallus teneatur ipse soluere, sed cum sit pœna, Curia debet agere ad illam extorquẽdam, & ideò dum seruitij tempus non est præfinitum, sequitur quòd non ad interesse, sed ad feudi priuationem sit agendum, quando illud præstare fuerit renitens, vel contumax vassallus, ità ratiocinatur *Andr. Kol. de seruitijs feudal. tit. de amiss. feud. ob seruitia non præstita num. 42.*

2 Secũdo probo, & solidiori ratione, nam dum hoc releuium duplicatum, eiusq; solutio fuit inducta ex gratia, & mu-

& munificentia Regum nostrorum in locum amissionis feudi, dispositæ de iure communi feudorum, adeo vt Reges nostri munificentissimi, hoc particulari priuilegio nos Regnicolas voluerit decorare, vt supra diximus, succedit regula, quòd contumax amittit priuilegia, & beneficia, de qua materia *Angel. in l. eum, qui la prima ff. de priuileg. creditor. Afflict. decis. 133. Anna pater singul. 120. incip. contumax Franchis decis. 417. Innoc. in cap. ad petitionem de excusat. Io. Aloys. Catalan. de indultu cap. 12. ampliat. 7. num. 18. cum seq.* ergo dum vassallus per contumaciam reddit se indignū hoc beneficio, quid ergo impedimenti erit, quin Dominus ad pœnam de iure communi dispositā
3 agere non possit? cū idem sit esse contumacem, & dicere nolo vti hac gratia, abutentes enim Principis gratia, siuè beneficio, indigni haberi debent, & committendo vassallus, ob contumaciam in hanc Principis gratiam, frustra eius auxilium vassallo tribuendum est.

Tertio hanc eamdem conclusionē
4 ex *Syluan. de feud. recognit. q. 110.* firmauit *Andr. Khol. de amiss. feud. nu. 42.* vt vassallus cōtumaciter recusans soluere pēsionem debitam; priuetur feudo, *est tex. in d. §. sed nec alia iustior, quæ fit prima causs. benefic. amitt. d. §. similiter de probib. feud. alienat. per Fridericum.*

Denique facit ad hoc, authoritas *Sygismundi de Loffredo in parafras. ad tex. in cap. Imperialem §. firmiter vers. prædictis tamē non obstantibus, de probib. feud. alienat. per Federic.* vbi dicit, quòd tunc Regia Camera introduxit soluere releuium duplicatum, si vassallus pœnitentia ductus moram purgauerit, sed si vassallus recusauerit, tunc non receditur à iure, nempe à pœna amissionis feudi, sed dum hic vassallus renuit soluere, & simplex, & duplicatum releuium, quid standum est, vt feudo nō priuetur; prout ius commune disponit & hoc voluit dicere Loffred. vt non recedatur à iure communi, itaq; dum
6 renuit soluere, priuandus est, semper enim, quòd vassallus renuit præstare Domino debitū seruitium, feudo priuandus est *d. §. firmiter cap. 1. §. ad hoc hic finitur lex*, ex quibus dictis, tum in hac quæstione, tum in præcedenti, apparet, quòd dicta Loffredi sint intelligenda in releuio duplicato tantum, non autem in simplici, cum uassallus renuēs soluere releuium simplex, mulctatur sua pœna particulari, nempè duplicati releuij, sed renuens soluere duplicatum, nullam habet impositam pænā particularem, merito dixit Loffred, ut non recedatur à iure communi.

Item ex alia ratione, quia si admitteremus simpliciter esse intelligendū
7 Loffred. de utroque releuio, sequeretur absurdus intellectus, & est, nam si vassallus contumax in soluendo simplex releuium, deberet mulctari pœna de iure communi, adhuc esset mulctandus duplicato releuio, quia & si pęna de iure communi sit amissio feudi, tamen in eius locum successit duplicatum releuium, & ideo benè ob primam contumaciam remanet mulctatus vassallus in duplicato.

At vero in secunda cōtumacia duplicati releuij, quia nulla, vt dixi, de consuetudine est assignata pœna, meritò recurrendum ad ius commune dictans, vt vassallus contumax in præstando seruitium Domino priuandus sit feudo.

8 Quòd si admittimus hoc duplicatū releuium esse pęnam, quonam ergo iure dicendum est deberi interesse pęnarum, meritò dum interesse non debetur, iuri communi standum est, & sic debet, meo quidem iudicio, intelligi Loffred. alias contradiceret ijs, quæ diximus hìc, & in superiori quæstione.

9 Quarto, principaliter probo, quæ diximus, circa principalem quæstionē, quod in tantum hęc solutio duplicati rele-

releuij debet habere locum, quatenus vellet vassallus, in cuius beneficium est inducta, illa enim nititur ex gratia, & munificentia Regis, sed si ille, in cuius gratiam, & fauorem fuit inducta, hęc consuetudo duplicari releuij, fuerit contumax huic gratiæ parere, tunc per contumaciam videtur tacitè illi renunciasse, cum contumaces omni prorsus legis auxilio sint destituendi vulg. Iuribus.

10 Intelligas tamen hęc, quæ supra diximus, vt adhuc possit moram purgare, & non priuari feudo, nisi fuerit tribus vicibus legitimè citatus, vel vna pro tribus, comperenti termino dato ad soluendum, *gloss. in cap. 1. §. vt autem æquitas in verbo legitima de allodijs vbi Bald. num. 23. Aluarot. num 3. Afflict. in cap. 1. §. licet num. 13. si de feud. defuncti Ludolph. Scrader. de feud. par. 6. cap. 6. num. 42.*

11 Intelligas secundo, ut etiam si fuisset ter legitimè citatus, adhuc possit moram purgare, nisi à Curia fuisset actitus, vt quia præuenisset in petendo, vel exigendo, vel alias contra vassallum contumacem exequedo, ut dixi supra in præcedenti quæst. in tertia declaratione, & de vassallo renuente præstare seruitium Domino, ut sit cōdemnandus, uides sequentes allegationes eximij I.C. Io: Angeli Pisanelli, quæ mihi ad manus peruenere, sua manu propria firmatæ.

Summarium Allegationū Io: Angeli Pisanelli.

1 *Vassallus contumax in præstando seruitia debita, & necessaria Domino, debet condemnari feudi priuatione.*

2 *Vassallus conuentus pro seruitio, debet dicere, quòd est paratus ad euitandam caducitatem.*

3 *Feudum tunc amittitur ob non præstationem census, quando non fuerit promissus, secus autem si promissus.*

4 *Præstatio sonaliorum facienda Comiti, vt Domino feudi dicitur feudalis.*

5 *Fidelitas inest feudo.*

6 *Vassallus negās feudi qualitatem, & persistens in negatione, priuandus feudo est, quia ex dolo videtur facere num. 7.*

8 *Contemptus Domini dicitur, si res feudalis venditur pro franca, & libera.*

IN hac causa, dico omnino conuentos esse condemnandos, duplici ex capite primo, quod dum uiderunt seruitium debitum prò bonis feudalibus, de qui-

1 bus agitur, ex præsentatione priuilegij, non obtulerunt illud, nec quæsierunt moram purgare, imo in negatione persisterunt, quo casu constituti fuerunt in mora, & omnis ratio Iudex debet inclinare ad eos condemnandum, *§. ad hæc in c. 1. hic finitur lex*, de-

2 buerunt enim dicere se paratos esse, postquam in Iudicio conuenti sunt, ut euitare possent caducitatē, prout eos admonet Rex Robertus *in cap. Regni nolumus sub rub. qui Barones, vel feuda tenentes*, recusant enim facere seruitiū prò quo feudum datum est; est una de iustioribus causis amittendi feudū, *tex. in cap. 1. §. sed nec alia iustior. quæ fuit prima causa benefic. amitt.* & ita in spe per illum tex. tenet *Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum col. 3. vers. & nota,*

3 *quod si feudum de constitut.* & licet uideatur tenere, quòd per non præstationem census non perdatur feudum, hoc tamen non habet locum, quando feudum fuit principaliter concessum per illam pręstationem, ut casus iste, tantum soluebat pro feudo par unum sonaliorum, & sic propter istam præstationem, & recognitionem directi dominij fuit facta concessio, & hoc est principalius, & ideò ea sic non soluendo, perdatur feudum, ut latè distinguit *Ias. in prælud. feud. char. 7. ibi aut*

4 *feudum est tale*. Nec nos sumus in difficultate contractus censualis, quod iam apparet, quòd res erat de feudo Comitatus Murchoni, & feudum nūcupatur, & ut res feudalis concessa fuit, præstatioq; sonaliorum erat Co-

miti

miti, vt Domino Murchoni facienda, & sic non opus est intrare difficultatẽ, si redditus præsumantur feudales, de qua per *Afflict. dec.* 129. Imò expressè
5 est reseruata fidelitas, quæ est de propria natura feudi, *cap. 1. §. fin. per quos fiat inuest.* per quod ita concludit *Guid. Papa decis.* 551. *col.* 4. *ibi, licet enim*, & per consequens, post quam constat cõcessionem esse secundum naturã feudi, debet feudalis iudicari, *vt declarat idem Mazeus in constit. constitutionem diuæ memoriæ col. 9. vers. item Baronia.*

Secundo capite debent condemna-
6 ri, quod venditores scienter subtacuerunt esse feudalia, immò vendiderunt prò francis, & liberis, & in eadem perfidia perstiterunt etiam post litem motam, quo casu succedit, quod qui negat rem esse feudalem, si conuincatur, perdit feudum, *ità Innoc. in cap. cæterum in fine de iudicijs, quem sequitur Angel. in l. fin. ibi, habet locum in emphiteuta, ff. de reiuendicat. sequitur Iacobin. in sua inuestitura in verbo dictiq; vassalli promiserũt recognoscere dictum feudum, col. 7. vers.*
7 *aduertat tamen vassallus*, & in casu nostro dolosa fuit negatio, quòd illę personæ nominatę in priuilegio feudi sũt, quæ in alienatione, & iam nunc facta intimatione priuilegij, & cõtestata lite persistunt in negatione, quo casu nulla datur excusatio, *per tex. in c. vassalli lo primo, & in cap. vassalli lo secondo, si de feud. defuncti, vbi cõmuniter DD.* & cum his concordat *Alex. in l. si domus, §. si fundus, col. 3. ibi, & tene menti, de leg. 1.*
8 Quis enim maior contemptus considerari possit, quam tenere rem feudi obligatam ad fidelitatem, & ad præstationem, & vendere eam prò franca, & libera scienter, & persistere in negatione vsque ad sententiam, & sic, qui velit rem tenere, vt ex toto suam, vt declarat *Alex.* vbi supra, quare his breuibus contentus, concludo omnino possessores esse condemnandos.

Io. Angelus Pisanellus.

ARGVMENTVM.

Restitutio concessa Combaroni pupillo minori aduersus lapsum temporis ad pœnam duplicati releuij, si quæ soluenda esset, vel aliam pœnam secundum diuersitatem locorum, vel pœnã ipsam caducitatis, an prosit maiori Combaroni, disputantur; & an in Regno nostro hæc possint practicari refertur decretum Regiæ Cameræ Summariæ, vt pupilli soluant modo, & forma, prout maiores. Distinguitur de feudo diuisim, vel indiuisim per pupillum, & maiorem possesso. Conferunt quæ de canonis emphiteutici solutione dicuntur, & Afflicti authoritate affirmatiua recipitur sententia. Declaratur Rosental. sententia contra Afflicti. Et quando delictum vnius Combaronis alteri noceat, vel è contra non delictum vnius, vel seruitium alteri proficiat.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio concessa minori ad pœnam inuestituræ non petitæ, an prosit maiori combaroni, & tunc consideratur in hac materia feudum Longobardum, & simultanea inuestitura in personis duorum.*

8 *Releuium non debetur de feudo, vbi viget ius cõmune feudorum, & sic Longobardorum.*

3 *Pupilli hodie in Regno nostro soluunt releuium, prout maiores, ex generali decreto, & num. 5.*

4 *Restitutio respectu releuij duplicati solutionem, non potest considerari in Regno nostro, sed bene circa caducitatem, & non petitam inuestituram, & nu. 6. 19.*

5 *Minor ætas feudatarij, hodie in Regno non excusat à solutione releuij.*

6 *Restitutio aduersus non petitam inuestituram,*

turam, concedendam esse probatur.

7 *Quæstio de restitutione à Bammacario in decisa, deciditur ab Authore.*

8 *Restitutio concessa minori possidenti feudum indiuisum, cum maiore prodest maiori, & decisiones referuntur.*

9 *Restitutio concessa minori possidenti feudum diuisum cum maiore, non prodest maiori.*

10 *aduersus indiuiduam canonis solutionem, prodest maiori coemphiteutæ.*

11 *Diuisio feudi vbi facta est gratia commoditatis à Combaronibus, licet feudum ipsum remaneret indiuisum in substantia, restitutio concessa vni, adhuc prodest alteri.*

12 *Minore, & maiore succedentibus in feudo, restitutio concessa minori prodest maiori.*

13 *Restitutionem concessam minori non opitulari debere maiori, proponitur ex Rosental.*

14 *In indiuiduis, delictum vnius nocet alteri, non autem vt non delictum vnius, prosit alteri delinquenti.*

15 *Rosentalis doctrina procedit in feudo diuiduo, non autem indiuiduo.*

16 *Feudo existente indiuiduo, tunc seruitium vnius Combaronis prodest alteri Combaroni non seruienti.*

17 *In indiuiduis, quod prodest vni, prodest alteri.*

18 *Priuilegium concessum minori, prodest maiori existenti in communi, & indiuiso cum ipso minore.*

19 *Præscriptio centenaria opus est contra priuatum, quando ipse, & Ecclesia possideret prò indiuiso.*

QVÆSTIO XIX.

1 AEC quæstio, vt breuibus agam, dupliciter potest intelligi, & duplici via potest locum habere, aut in feudo Lógobardo, in quo viget ius commune feudorum, vt omnes succedant, *cap. omnes filij, si de feud. defunct. Afflict. in cap. 1. nu. 27. quo temp. miles,* Aut consideremus casū, si essent duo de beneficio inuestiti, & tenerentur soluere releuium, vel aliud facere, & quando manus Domini feudum mutaret, prout est in Francia, vt diximus supra in prima par. q. 1. & in princip. præsentis partis quęst. 1. & 5.

In Regno autem nostro Neapolis,
2 & Siciliæ ultra pharum, ut dixi supra hac ead. par. q. 11. practicari non potest, cum in eo, in illis feudis, in quibus ius commune feudorum uiget, seù Longobardorum nō soluitur releuiū, pròut testatur præceptor meus *Octau. Bammacar. in cap. si minori q. 5. num. 25. si de feud. defunct. dixi supra p. 1. q. 17.* Tum si quod releuium esset soluēdum,
3 adhuc in Regno nostro esset expeditum, cum minor non obstante pupillari ętate teneatur soluere releuiū, modo, & forma, prout maiores soluunt, *prout testatum reliquit Io. Aloys. Mormil. in cons. post mortem n. 8. Rouit. in pragm. 2. de offic. procur. Cæsar. §. item volumus num. 4. & nos infra q. 21.*

Et sic quæstio hæc in Regno nostro
4 non potest practicari in feudo Longobardo, nec in minori ætate, ut per eā concedatur restitutio aduersus non factam solutionem releuij, dum solutio ipsa cessat, aduersus quam solutionem non potest practicari, cum fiscus (ut modo dicam) exigat releuium a minoribus, sed benè potest practicari, respectu caducitatis, *itá D. de Ponte in lect. feudal. lection. 2. nu. 51.*

Benè uerùm dico, quod potest pra-
5 cticari ex clausula generali, nempè iusta causa, ut inferius dicam, *& dicit Bammacar. in d. cap. si minori, quæst. 4. num. 21. cum sequentibus,* cum ob simplicem minoris ætatis causam, restitutio non sit concedenda, cum ea non excuset in Regno, cum per decretum generale Reg. Cam. Sum. in Collaterali Consilio, adhibito voto Sac. Regij Consilij Capuanæ fuit per uiam legis deter-

determinatum, quod pupilli soluant releuium, modo, & forma, prout maiores soluunt, *prout refert Io. Aloys. Mormilis in hac const. post mortem*, & nos aliàs de eo diximus, & dicemus, ergo uides, quòd in hac solutione releuij, nulla est facienda ætatis differentia, cum pupilli æquati sint in hoc maioribus, consequens est, ut ex clausula generali, si qua iusta mihi causa, restitutio concedēda sit minori, non aũt ob ipsã minorem ætatem, ut dixi, sed ex causa illa, ex qua etiam esset concedenda maioribus, ut infra dicam, cum aliàs
6 de iure communi esset concedenda restitutio minori, aduersus non petitam inuestituram ob solam minorem ætatem censuerunt, *glos. in d. cap. si minori, vbi Aluarot. & Feudistæ omnes, & hanc esse communem docet Curtius de feud. p. 4. num. 46. Iul. Clar. in §. feudum, q. 49. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 95. nu. 93.* & ita in pupillo, vt sit restituendus aduersus lapsum temporis, *vide quos allegat Intrigliol. d. loco quæst. 94. num. 91. Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 41. nu. 2. in glosell. A, & B*, & sic in Regno nostro respectu ætatis, hæc quæstio practari non potest, sed benè respectu, & quatenus cōpetat restitutio aduersus lapsum t. mporis ex iusta causa, prout dicit idem *Bammacar. d. q. 4.* & nos infra q. 21. hac ead. par.

Hanc quæstionem in materia inue-
7 stituræ, & pœnæ ob eam non petitam, *post Odofred. in summ. & ibi additionem incip. facta inuestitura sollẽniter, quid vasfallus Domino teneatur fol. 29. nu. 3. Bammacar. in d. cap. si minori q. 5. num. 25.* excitauit, eamque indecisam reliquit, indicando tantum duo iura.

Ego verò distinguo, aut feudum possidetur pro indiuiso à minore, & maiore. Aut possidetur prò diuiso, & quilibet solueret suum releuium.

Primò casu dico, concessam restitu-
8 tionem minori, prodesse maiori, ratio est, quia sumus in indiuiduis, quorum natura est, ut indiuiduum sit iudiciũ, *ex tex. in l. si communem, ff. quemadmod. seruit. amitt.* aut enim pœna commicti debet quoad vtrumq; aut quoad neutrum, *glos. in d. l. si communem, & in l. vnica, C. si in comm. eademq; causa restit. postulet. Afflict. in constit. obscuritatem nu. 22. vbi ita decisum refert, & decis. 213. vbi etiam ita decisum refert ex authoritate Bald. in l. 2. §. sed vtrum in fine, ff. de minoribus, Sfort. Odd. de restit. in integr. q. 46. art. 4. num. 10. Muscatell. par. 6. glo. in integrum num 8. Imbrian. de 1. & 2. benefic. cons. 3. num. 65. Reg. Tapia in const. minorum iura num. 4. & seq. Scraph. decis. 957. in fine, Carocc. in suis decision. casu 65. nu. vlt. Anna singul. 73. Pelliccia ad consuet. Auersan. nu. 356. Bursat. cons. 393. num. 4. vol. 3.*

Secundo casu, si causa extet diui-
9 dua, vt quia feudum possideretur prò diuiso, tunc restitutio concessa minori non iuuaret maiorem, est decisio particularis *in l. vnica, C. si in comm. ead. causa rest. postul. notat Afflict. d. decis. 213.* cæteriq; DD. supra allegati, hoc idem distinguendo firmant.

His accedat decisio ferè punctualis
10 in solutione canonis, quæ pariter indiuidua reputatur, nisi aliud Dominus voluerit, & nos alibi, & tunc refert decisum *Petr. Benintend. decis. 4.* cōquod hæc solutio indiuidua est restitutionē concessam minori in casu prædicto, prodesse maiori, & sic maiorem non teneri ad pœnam, *ex d. l. communem*.

Ex quibus, idem dijudico, quòd si
11 feudum indiuisum esset, sed ipsi Cōbarones, propter eorum commoditainter se diuisum amicabiliter, & fraternè haberent, vel in focularibus, vel in introitibus, ut adhuc indiuidua sit releuij solutio, & restitutio cōcessa minori, nō prodest maiori, quia hęc diuisio non præiudicat Domino, *Caualcan. decis. 30. n. 121. circa principium, Afflict. decis. 153.*

Et propriùs accedendo ad materiã
12 feudi, quod indiuiduum est, & pro indiuiso, ut plurimum possideri debet, &

ad

ad illud succedens minor, & maior, ut restitutio concessa minori ob non petitam inuestituram opituletur maiori succedenti cum eo, probauit *Afflict. in cap. sancimus num. 64. quo temp. miles,* vbi ex authoritate Bartol. & aliorum concludit, quod succedentibus minore, & maiore in feudo, iisque non petentibus inuestituram, tunc restitutio concessa minori, prodest maiori *sequitur Syluan. de feud. recognit. q. 58.* & in hoc ferè casu consuluit Afflictum sequendo *Bursat. cons. 293. num. 4. & 5. cum seq. vol. 3. Caualcan. d. decis. 30. nu. 131. circa medium, Rosental de feud. cap. 6. concl. 41. num. 2.* qui in *glosell. C.* cir-

13 ca finem discedit ab hac sententia, vt maiori non prosit restitutio concessa minori, ea adductus ratione, dicens, quid enim impedit minorē vti, & plenè frui parte sua feudi, vbi socij pars aperitur, quod si aliud diceres, sequeretur, vnum absurdum, dicit Rosental. quod tunc portio Combaronis minoris amitteretur ob feloniam à maiore commissam, vel è contra, vt ob feloniā ipsam à Combarone commissam feudi pars amisit, non verè amittenda realiter ob non delictum alterius, quæ duo omnia absurdiora forent, de quo secūdo inferius.

Sed hęc doctrina Rosental. benè procedit, quia in indiuiduis delictū vnius

14 cedit, quia in indiuiduis delictū vnius nocet alteri, vel implementum vnius iuuat alterum, sed non conuertitur, vt non delictum vnius, iuuet delictum alterius.

Secundo, doctrina Rosental. proce-

15 dere dēt in feudo diuiduo, dum admittit diuisionem feudi, reluctante iure feudorū, & sic in feudo diuiduo intelligenda est doctrina Rosental.

Hinc per coniunctionem, & conne-

16 xitatem, quam Combarones habent ratione personarum, & feudi, *dixit Bal. in d. cap. 1. quib. mod. feud. amitt.* quòd si ex Combaronibus vnus delinquat contra Dominum in non præstando seruitia, vel aliter, & alius non delinqueret, sed seruiret Domino defendēdo illum, tunc seruitium istius Combaronis seruientis, prodest alteri deficienti, *per tex. in l. si is, qui duos, ff. de liberal. causa, & ex l. si ita, ff. de manumiss. test. dicit idem Bald. cons. 301. vol. 3. quem sequuntur Afflict. in d. cap. 1. nu. 49.* eius dicti afferens rationem, quia

17 in indiuiduis, quod prodest vni, alteri quoq; prodesse dicitur *l. Aristo, ff. quæ res pignor. obligar. poss.* simile dixit *Bart.*

18 ex eadem ratione indiuidui, & connexitatis *in l. 1. C. si in comm. caus.* quòd priuilegium fratris, qui minor est, vt contra maiorem non curreret, eiq; competat, dummodo stent in indiuiso, & in communi, vbi alia allegat iura idem *Bald. in cap. 1. §. & si clientulus, de alienat. feud. Ias. in l. 1. notab. 1. C. de transaction.* vbi cōmendat hanc Baldi sententiam, *& in l. si emancipati col. 3. C. de collation. Felin. in cap. 1. col. 3. de praescription. Alexand. cons. 122. col. 6. vol. 4.* Ad quod facit dictum *Abbat. in cap. ad audientiam de præscription.* vbi per supra dictas rationes concludit, quod si Ec-

19 clesia, & priuatus possiderent rem in communi, & indiuiso, tunc ratione indiuiduitatis, & cōnexitatis præscriptio centenaria esset opus, vt præscriberetur etiam contra priuatum, *ita Felin. in cap. 2. extra de Iudæis.*

Ex quibus, & alijs rationibus concludit *Bursat. d. cons. 393. sub num. 7.* in casu simili, de non petita inuestitura, vbi erat frater minor, & maior, vt restitutio concessa minori, adhuc iuuaret maiorem,

Hæc quęstio potest etiam practicari in Regno nostro in feudo Longobardo non ad euitandam releuij solutionem, cum de eo, vt dixit Bammacar. non soluatur, sed ad euitandam caducitatis pœnam, quæ est pœna de iure communi feudorum, *cap. 1. quo temp. miles, cum concordantibus,* de quo vide quæ dixi p. 1. q. 17.

AR-

ARGVMENTVM.

Restitutio concessa minori aduersus solutionem duplicati releuij (si quæ cōcedenda esset) vt non prosit maiori, quando releuij solutio diuidua facta esset voluntate Domini, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio concessa vni, non prodest alteri, quando solutio diuisa fuit à Domino, vt ab vnoquoq; exigat partem.*

2 *Decisio in solutione canonis facti diuidui refertur.*

3 *Releuij solutio potest diuidi per Regem.*

QVAESTIO XX.

1 Ex secundo capite distinctionis in præcedenti quæstione examinatæ, inferas, quod quando volūtate Domini releuij solutio diuidua fit, vt quia Dominus iam fuit cōtentatus exigere ab vnoquoq; Combarone suam medietatem, tunc restitutio concessa minori, non prodest maiori, *ita Sfort. Odd. de restit. in integr. par. 1. q. 48. art. 5. ex tex. in cap. ad audientiam de præscription.* quem vti notabilem commendat eamdem sequendo sententiam *Rosental. d. cap. 6. conclus. 41. num. 2. & in glosell. C. DD. in d. c. ad au-*
2 *dientiam*, & in canonis solutione diuisa à Domino, ità censuit *Rota Romana*, seù vt melius dicam, *Bononiens. teste Benintend. decis. 4. num. 2. Aurel. Corbul. de iure emphit. cap. 5. num. 34.*

Et quod releuij solutio diuidi pos-
3 sit, est clarum, nam si voluntate Domini, diuiditur feudum ipsum, ergò tāto fortius seruitium ipsum, pròut est releuium.

ARGVMENTVM.

Minor ætas feudatarij, an faciat illum restitui aduersus pœnam duplicati releuij ob inuestituram in tempore non petitam, nec releuium solutum, quæritur, & de vario in Regno nostro ætatis statu differitur circa feudalia, & minorem 14. annis, ex solo minoris ætatis capite restituendum esse concluditur, quod in fœmina minore duodecim annis extenditur, limitatur in minore ex dolo versante, limitatur, & in Regno nostro, ex generali decreto, vt minores teneantur petere inuestituram, fidelitatem iurare, & releuium soluere, prout maiores. Et quid in Gallia seruetur ponitur, & quid in Saxonia.

SVMMARIVM.

1 *Minor an sit restituendus aduersus lapsum temporis petendæ inuestituræ, vel soluendi releuium de iure communi feudorum, & de iure Regni.*

2 *Minor ætas multos habet gradus.*

3 *Ætas quatuordecim annorum perfecta est in Regno quoad feuda.*

4 *Minor ætas consideratur in feudis, vsque ad 14. annos, & non vltra.*

5 *Minor ætas de iure Saxonico consideratur vsque ad 13. annum cum dimidio in masculo, sed in fœmina vsque ad duodecimum completum.*

6 *Restitutio ex capite minoris ætatis concedēda est minori 14. annis aduersus pœnā caducitatis, ob non petitam inuestiturā, ex sententia feudistarum Vltramontanorum, & Citramontanorum.*

7 *Tex. in cap. 1. quo temp. miles, in verbo infamia, legitur secundum nonnullos, infantia.*

in pupilla ad duodecimum annum cõpletum, *Curt. iun. de feud. par. 4. num. 46. Io. Borcholten de feud. c. 8. n. 17. Ludol. Schrader. par. 6. cap. 2. num. 25. Rosental. cap. 6. concl. 41. num. 25. Gothofred. d. loco,* quidquid in contrarium differit *Laur. Syluan. de feud. recognit. q. 61. vt inferiùs dicam.*

6 Minorem autem quatuordecim annorũ ex capite minoris ætatis esse restituendum, & excusari à pœna caducitaris feudi, ob lapsum temporis, non petitæ inuestituræ, cæteraq; non facta, de iure communi feudorum, concludunt ex Vltramontanis, & Citramontanis, *Iacob. de Beluis. & Martin. Lauden. in cap. 1. num. 14. quo temp. miles, Petr. de Rauen. & Friderich. Schench. num. 4. Ardizon. rub. 72. in summa, Iacob. de S. Georgio in verbo quiquidèm inuestiti, num. 50. Vldar. Zasius de feud. par. 8. num. 7. Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 93. Ioannes Scheneiduuin. par. 3. num. 101. & par. 5. num. 29. 46. & 73. Franc. Sonsbecc. de feud. p. 7. num. 15. Mattheus Vuesembec. de feud. cap. 8. num. 7. Ioan. Borcholten cap. 8. num. 16. Herm. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 64. Ludolph. Schrader. par. 6. cap. 2. num. 25. & cap. 4. num. 19. Hartm. in pract. obseruat. tit. de feud. 54. obser. 31. Rosental cap. 6. conclus. 41. nu. 1. Gothofred. Ant. d. loco, Aluarot. in d. cap. 1. quo temp. miles, super verbo infamiam, secundum vnam lecturam, Afflict. ibidem num. 76. & ibi Præposit. Andr. de Isern. ibidem num. 1. & in cap. si minori, si de feud. defunct. vbi Bald. nu. 14. Aluarot. nu 1. cæteriq; sic concludunt, tam in d. cap. 1. quo temp. miles, quam in cap. si minori, si de feud. defunct. prout testatur Rosental. d. loco supra allegato in glosell. A. Capyc. in verbo feudorum inuestituræ col 3 §. item si vassallus est infans, Bammacar. in cap. si minori, q. 4. nu. 23. si de feud. defunct. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 49. num. 91. Mozz. de substantial. feud. num. 43. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. vers. item scias Mormilis in consil. post mortem num. 8.*

7 Fundant hanc sententiam. Primo *ex cap. 1. quo temp. miles,* ex verbo illo infantia, secundum vnam lecturam gloss. quæ dicit ibi, quod infantia, seù minor ætas excusat, & ita ibi omnes DD. intelligunt, non solum in infante, sed etiam in pupillo, pròut annuit *Rosental. d. loco allegato.*

8 Secundo, suadent hanc sententiam *ex cap. si quis decesserit, si de feud. defunct.* vbi mortuo patre, filius impubes excusatur, propter minorem ętatem, petere inuestituram.

Tertio, suadent *ex cap. 1. §. præterea si quis maior quatuordecim annis de prohib. feud. alienat. vbi Raynald. sub nu. 1. & 2. Mozz. loco alleg.* & hunc esse meliorem tex. ad probandam hanc sententiam, dicit *Rosental. & Intrigliol. locis iam allegatis.*

9 Quam sententiam etiam in fœmina admittunt nonnulli, vt quemadmodũ in fœmina sufficit ætas duodecim annorum, adhoc vt dicàtur maior, & viri potens, tamen in hoc casu petendæ inuestiturę, ad pœnam euitandam, extẽdunt minorem ætatem fœminæ, sicut in masculo, etiam ad quartumdecimũ annum, vt intrà illud tempus fœmina sit excusanda sicut minor, prout masculus, ex rationibus quas adducunt *Bald. in d. §. præterea num. 2. Aluarot. nu. 3. Afflict. num. 5. Curt. iun. de feud. p. 4. num. 47. Capyc. d. loco in verbo feudorum inuestituræ col. 9. §. item non minori quatuordecim annis, Iul. Clar. d. q. 49. nu. 4. vbi cõmunem Nic. Intrigl. de feud cent. 1. q. 94. num. 92. id clarè asserens, Martin. Laudens. in d. cap. præterea si quis maior, num. 4. vbi Petrus Rauennas.*

Ex Vltramontanis hanc ampliationem docuere *Franc. Sonsbecc de feud. p. 12. num. 28. Petr. de Bellapertic. de feud. tit. 9. vers. qualiter feudum negligent. deperd. num. 3. quem allegat Nicol. Intrigl. d. loco, Iacobin. in verbo qui quidem inuestiti num. 43. Herm. Vult. cap. 6. num. 65. lib. 1. Ludolph. Schrader. p. 6. cap. 2. n. 25. Ioan. Barcholten de feud. p. 8. num. 17.*

Rosental. d. concl. 41. num. 3. Gothofred.
Ant. d. loco, id verum arbitrans.
Declarant secundo, supradictam
10 sententiam, vt si pupillus dolosè versetur in tali lapsu temporis, tunc non
excusatur, *ità docuerunt Decius cons. 144.*
num. 6. Socc. sen. cons. 66. num. 17. lib. 3.
Mozz. de substantial. feud. num. 43. sicq;
vides, quod minor ætas pupilli est excusabilis in hac materia, excusationemq; præbet à pęna, adeònr restituēdus sit, tamquam excusatione dignus,
ità Andr. de Isern. in d. §. similiter sub nu.
3. Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de
releuio num. 9. & 10. & ità censent pręfati DD. supra allegati, & clarè *Rosental. d. cap. 6. concl. 41. num. 8. & nouissimè Horat. Montan. in §. præterea si quis*
infeudatus num. 51.
Declara tertio, q; & si pupillus fue-
11 rit proximus pubertati, vt adhuc teneatur de iure communi petere inuestituram, nō obstante quod decimumquartum annum adhuc non excesserit
ex d. §. præterea si quis, de prohibit. feud.
alienat. per Federic. tenent nonnulli cōtra *Andr. de Isern.* pròut fuit *Ioan. Raynald. in d. §. præterea num. 12. Aluarot.*
num. 2. & 3. Præposit. in cap. si minori,
num. 1. si de feud. defunct. Nicol. Mozz.
de substantial. feud. nu. 45. vers. tertio exponit, Ant. Capyc. in verbo feudorum inuestituræ col. 3. vers. & si pupillus.
Ex Vltramontanis *Laurent. Syluan.*
de recognit. feud. q. 56. Franc. Sonsbec. de
feud. sol. 1. & 11. nu. 22. Iacobin. in verbo
qui quidem inuestiti num. 25. Io. Schencid.
par. 5. num. 73. Schrader. par. 6. cap. 2.
num. 25. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. n. 64.
Sed *Andr. de Isern.* videtur contrariū
tenere *in cap. si minori num. 1.* quem sequitur *Laudens. nu. 1. si de feud. defunct.*
sed intellige, prout in sequenti quarta
declaratione.
Declara quarto, vt pupillus puber-
12 tati proximus, vel doli capax, si inuestituram petierit, & Dominus admiserit illum, tunc inuestituræ petitio tenet, & currere debet annus ad soluendum, ita tenent *Aluarot. in cap. 1. §. personam, post Bald. & Rauennam, per quos*
fiat inuestitur. & in §. si minori, si de feud.
num. 2. 3. & 4. vbi Præposit. num. 2. &
in hanc sententiam iuere Vltramontani
Schrader. p. 6. cap. 4. num. 2. Vult. cap. 7.
num. 64. in fine lib. 1. & Rosental. d. cap.
6. concl. 41. num. 6. & in glos. H. vbi alios
13 *allegat,* & ità est intelligenda doctrina
Isern. in d. cap. si minori, vt non procedat
in pupillo volente, & petente, *prout dicit Aluarot. ibi & Rosental.*
Declara quinto, in tutoribus, vt pos-
14 sint petere inuestiturā, & ideò pupillus non excusetur, dummodo volentes
Bald. cons. 376. num. 2. vol. 5. Faber in l.
sancimus, C. de exaction. tutor. glos. ——
§. 1. glos. 1. nu. 56. & passim DD. supra
citati.
Limitatur tamen hęc cōmunis con-
15 clusio in Regno nostro, vt pupilli ob
simplicem minorem ætatem excusationem minimè mereantur à solutione releuij, quippè, & si antea erant altercationes inter Regium Fiscum, &
pupillos, qui nolebant soluere releuia
durante minori ætate, ea nimirum adducti ratione, quia & ipsi iurare non
tenebantur, nec petere inuestituram,
durante minori ætate, *pròut dixit Nicol.*
Ant. Gizzarell. Reg. Cons. decis. 8. num. 6.
ex Afflict. & Andr. de Isern. vt supra diximus, & ideò suspendebatur petitio
inuestituræ, & solutio releuij, & per
consequens annus, & dies iam erat
elapsus, dicebant, quod fiscus non erat
in tempore petendi amplius releuium,
pròut annuit Io. Aloys. Mormil. in hac const.
post mortem n. 8. & hæc erat verior opinio in puncto iuris, pròut dicit idem
Montan. d. num. 51. quapropter vnitis
Tribunalibus huius Regni, Sac. Regij
Conf. Capuani, & Regiæ Cam. Summ.
in Collat. Conf. coram Domino Prorege, adductis per fiscum permultis solutionibus releuiorum, factis per alios
pupillos in pupillari ætate, accedente
etiam voto Regentium Regiam Cancellariam, fuit communi voto conclusum,

¶ sum, quod pupilli soluerent releuia, non obstante minori ærare. Imò addiderunt, quod solutio fiat à pupillis eo modo, & forma, prout soluunt maiores, quòd decretum corroboratur ex ijs, quę tradit *Rosental. cap.8. num.7.* & fuit latū hoc decretum, referente Domino Reg. Reuerterio in anno 1544. die 16. Iunij, & fuit latum per viam legis generalis, de quo decreto meminit *D. Scipio Rouit. sub tit. de offic. procurat. Cæsar. pragm. 2. c. 5. item volumus nu. 4.* adeòut circà hanc solutionem releuij hodie in Regno sunt exequati maiores, & minores, & sic fuisse decisum ¶ per Regiam Cameram in releuio Io. Antonij Gagliardi sub die 15. Maij 1521. *vt refert idem Horat. Montan. d. loco num. 51.*

Ex quibus vltimis verbis dum clarè
16 patet, vt dixi, quod maior, & pupillus teneantur soluere releuiū, consequens est, quod non excusantur, ideoque sequitur, quod minor ętas hodie in Regno, circa hoc nō excusat, nec est iusta causa concedendi restitutionem, & sic communis illa Feudistarum conclusio limitatur de iure Regni nostri, sed adhuc distinguit *Montan. d. loco*, duo genera bonorū feudalium, quod quędā sunt bona feudalia, quorum possessionem pupillus potest de per se, absq; alio extrinseco, & sic absque alio ordine superioris apprehendere, & tunc procedere dicit opinionē illam, vt pupillus non possit cogi ad soluēdum releuium in pupillari ętate, ea ratione, quia nec potest cogi ad petendam inuestituram. Quædam sunt alia bona feudalia, quorum possessionē pupillus non potest apprehendere absque alio extrinseco, puta sine literis Regijs, vel prouisionibus Reg. Cam. vt sunt functiones fiscales, introitus dohanę menepecudum, iura tractarū, passuum, & similia, & tunc quia istarum possessionem pupillus non potest apprehendere sine dictis literis, & tunc non expediuntur literę predictæ, nisi soluto re¶leuio, prout sic decisum refert in anno 1506. in causa Baronis Palenæ die 21. Ianuarij, & sic distinxisse Dom. Loffred. & conclusum refert idem *Montan. d. loco num. 51. lit. E,* dicens sic reperisse postillatum in suo codice. Sed hæc postillatio credo, quod fuit facta antequā fuit promulgata supradicta decisio generalis, volui tamen illam apponere, quia & subtilis erat ante dictā decisionem, propter quam hodie indifferenter pupilli soluere tenentur.

Vndè sint cauti illi, qui pupillos
17 tuentur, & restitutionem vellent petere, vt non solum minori ætati innitantur, sed etiā aliquam ex iustis causis addant, quæ etiam maiorem restituir, dum vident, quòd minor ętas in Regno nostro non excuset, imò indifferenter soluere faciat.

Ex quibus apparet, quod correcta
18 videtur *decis. Viuij 428. sub num. 19. & Bammacar. d. loco,* in causa Principis Bisiniani, qui referunt fuisse decisū concedendam esse restitutionem aduersus non factam denunciationē mortis feudatarij, & ob non petitam inuestiturā intrà annum, & diem, cum decretum relatum à DD. Mormili, & Rouito sit longè postea promulgatum.

Corrigitur etiam in hoc Regno no-
19 per hoc decretum sententia, dicentiū esse concedendam restitutionem aduersus restitutionem non petitam, de qua *Mozz. d. loco num. 43. Intrigliol. d. loco num. 91. cæteriq; qui supra.*

Item corrigitur sententia, dicentiū esse restituendum minorem aduersus denunciationem non factam, de qua *Bammacar. d. loco num. 23.*

Item corrigitur sententia eorum,
20 qui dixerunt restitutionem esse concedendam aduersus fidalitatem non iuratam, cum & hodie magis curent fiscales, vt soluatur releuium, & postea iuret, quando vult pupillus, vsque ad ætatem maiorem, idest decimumquartum annum, verùm ex regula illa antecedentis, & consequentis necessarij,

 debe-

deberet omnino iurare, & postea soluere.

In Gallia autem, Dominus dat tuto-
21 ribus pupillorum dilationem vsque ad tempus legitimum, *vt dicit Eguinar. Baro in d. §. si quis decesserit, si de feud. defunct. Rosental. cap. 6. concl. 41. in glos. B. circa medium.*

ARGVMENTVM.

Minor decem, & octo annis, maior tamen quatuordecim an sit restituendus aduersus duplicati releuij solutionem, & sic non petitæ inuestituræ pœnam, circumscripto iure Regni nostri, declaratur, nisi contumax fuerit, & nisi habeat curatorem, vel legitimam personam in feudis.

SVMMARIVM.

1 *Feudatario egresso aatem 14. annorum, currit tempus petendæ inuestituræ, ex magis recepta DD. sententia.*

2 *Restitutio concedenda est ob non petitam inuestituram.*

3 *Minor citatus à Domino, & contumax ad petendam inuestituram non iuuatur restitutione.*

4 *habens curatorem non est restituendus.*

5 *agit contra tutorem, vel curatorem, vel restituitur ex clausula generali reiecta aliorum sententia.*

QVÆSTIO XXII.

1 Vid in feudatario egresso quartumdecimū annum circa hanc restitutionē aduersus non petitā inuestiturā intra legitimum tempus (circumscripto Regni nostri generali decreto, de quo in præcedenti) vt & illa, ipse iuuetur, sit statuendū, hic quæro, de quo articulo videtur, q; *Bartol. in l. fin. C. in quib. caus. in integr. restitutio non est necessaria*, videtur tenere minorem istum esse restituendum, & licet *Afflict. in cap. Imperialem, §. præterea si quis num. 2. & 3.* inconstanter, & obscurè de hoc videatur loqui, adeò ut potius videatur inclinare pro minore ipso, dicēdo esse tutum ipso iure. Tamen, omissa disputatione, concludo, huic minori currere tempus petendæ inuestituræ, quartodecimo anno completo, *ex tex. in §. si quis maior, vbi glos. hoc idem firmat post Iacob. de Beluis. Petr. de Ceruot. Andr. de Isern. Bald. nu. 1. Aluarot. num. 1. & 2. cæterique DD. ibi passim, Ardizon. in sum. rubr. 44. Syluan. de feud. recognit. q. 53. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. num. 5. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 66. Schrader. par. 6. n. 28.*

2 Sed benè verùm, hic minor esset iuuandus ope restitutionis in integrum, vt ait *ibidem glos. in dicto §. præterea, in verbo quatuordecim annis*, vbi post *Petrū de Ceruotis*, cæterosq; modò allegatos, hoc ipsum firmant, *ibi Andr. de Isern. num. 27. Bald. num. 1. Aluarot. nu. 2. Afflict. nu. 2. & Præposit.*

3 Declara tamen hęc procedere, si nihil intermedij fuit in hoc tempore, q; si Dominus citauerit minorem, vt veniret ad petendam inuestituram, & iurandum, & ipse minor neglecto mandato Domini, fuerit contumax, adhuc non est restituēdus ob contumaciam, *prout ita voluit Bald. in d. §. præterea nu. 1. in fine, Aluarot. num. 2, Præposit. nu. 1. Capyc. in verbo feudorum inuestituræ col. 9 vers. & de minore, & vers. decimotertio licet minor, Vult. d. cap. 7. num. 66. in fine lib. 1.* quidquid in contrarium dicat *Martin. Laudens. ibidem num. 2.*

4 Declara secundo, vt non procedat restitutio, adeòut ei dēneganda sit, vt potè si haberet minor iste curatorem, vel aliam personam legitimam, prout diuersitas locorum uariè prouidet mino-

notibus circa feuda, tunc enim non restituitur, sed benè contra curatorē, vel aliam personam, pro damno potest agere, vel restitutionē petere ex clausula generali, quando tempus esset elapsum, ex negligentia curatoris, vel alterius personę legitimæ, *ità Roland. à Vall. conf. 40. num. 13. vol. 3. Afflict. in constit. Regni minorum iura num. 19. quicquid in contrarium videtur dicere Federich. Schench. in d. §. præterea num. 1. Franc. Sonchec. par. 11. nu. vbi citat Bartol. Chassen.*

ARGVMENTVM.

Duplicati releuij pœna vt euitetur quidnam debet intra annum facere vassallus, petere inuestituram, obtinere, & releuium soluere, vel petere tantum licet non obtineat, & non soluat diuersæ referuntur DD. sententiæ, ac discutiuntur, concluditur tandem de iure communi feudorum sufficere, vt petat inuestituram. De iure Regni nostri petere inuestituram, & offerre listam introituum. Et quid si post annū petijsset, Et quid de iure Saxonico, cautius tamen erit, vt petatur inuestitura, & offeratur releuium, & omnia offerenda.

SVMMARIVM.

1 *Vassallus intra annum, & diem, an teneatur omnia perficere, nempè petere inuestituram offerre fidelitatem. & inuestituramm obtinere, & num. 5. & distinguitur num. 9.*

2 *Emphiteuta debet offerre laudimium, & depositum facere, alias cadit à iure suo.*

3 *Petere inuestituram ille dicitur, qui super petitione insistit.*

4 *Pœna eadem mulctatur, qui non iuit ad iudicem pro negotio, vel si iuit recessit antequam negotium finiatur.*

5 *Verba cap. 1. quo temp. miles, de tempore petendæ inuestituræ intelligēda sunt cum effectu.*

6 *Vassallus non potest abire à Domino, nisi recepto responso.*

7 *Vassallus intra tempus præfinitum debet esse solicitus ad soluendum releuium, & ad alia facienda, alias soluitur duplicatum releuium.*

8 *Obedire quis non dicitur, quando superest agendum.*

10 *Vassallus si potest obtinere inuestituram cæteraque facere, & non fecit, punitur pœna duplicati releuij.*

11 *Vassallus si omnia non perficit intra legitimum tempus, si stat per Dominum, est excusandus à pœna.*

12 *Vassallus excusatur si Dominus malitiosè differt concedere, & Dominus priuatur feudi proprietate.*

13 *Vassallus excusatur si petijt, & non potuit obtinere, quia Dominus erat impeditus multitudine causarum, vel negotiorum.*

14 *Vassallus excusatur si Dominus distulit concedere, nulla ex causa.*

15 *Vassallus, elapso tempore, debet aspectare Dominum per quindecim dies.*

16 *Afflictus à morsu Henrici Rosentalis defenditur.*
Afflicti cautela pro vassallo ponitur, sub num. 16.

17 *Vassallus, sufficit petere inuestiturā intra annum, vt pœnam euitet tàm de iure communi feudorum, quàm Regni ad num. 19.*

18 *Tex. in cap. 1 quo temp. miles, & in cap. 1. de capitul. Corrad ponderantur pro vassallo circa petitionem inuestituræ, vt tātum petere cogatur, non autem obtinere.*

20 *Petita inuestitura, intelliguntur esse petita, & oblata omnia, ad quæ de iure vassallus tenetur.*

21 *Vassallus de iure Regni nostri debet petere inuestituram intra annum, & fidelitatem offerre, & listam præsentarre non defectiuam, sed veram introituum.*

22 *Const. post mortem, verba expenduntur pro vassallo.* 23 Re-

23 *Releuij exigendi onus esse fisci, probatur ex verbis constitutionis.*

24 *Decisiones pro vassallo petente, & non obtinente intra annum referuntur, per quas fuit absolutus vassallus à duplicato releuio, dummodo petierit, licet non obtinuerit.*

25 *Vassallus in Regno nostro etiam post annum potest petere, & soluere releuium, nisi curia illum peruenisset.*

26 *Vassallus de iure Saxonico, non tenetur ad aliud, quàm petere tantum inuestituram.*

27 *Inuestitura debet peti tempore congruo, & cum honore, & reuerentia.*

28 *Inuestiturae petendae modus ponitur.*

29 *Inuestiturae petendae modus debet fieri secundum consuetudinem locorum.*

30 *Inuestiturae petitio debet continere, vt offeratur in genere omnia, ad quae vassallus tenetur ratione inuestiturae petitae.*

31 *Releuij oblatio sufficit in Regno nostro, & licet non exprimatur adhuc debetur.*

32 *De petitione inuestiturae per multa remissiuè apud Scraderum.*

QVÆSTIO XXIII.

1 Ntra annum, & diem praefinitũ, quid faciendum ad finem euitãdae poenę duplicati releuij? an sufficiat tantum petere inuestituram, & fidelitatem polliceri licet non obtineatur inuestitura; vel necessè habeat denunciare mortem, iurare fidelitatem, & inuestituram petere, illamq; obtinere, quod facile suadetur, vt nõ sufficiat petere tantum, sed opus esse, vt omnia perficiat, nempè denunciet mortem, inuestituram obtineat, &
2 iuret, prout in poena caducitatis ab emphiteusi, ad quam euitandam non sufficit oblatio canonis, sed opus est vt fiat oblatio, depositio, & obsignatio, prò vt communiter concludunt *DD. in l. 2. C. de iure emphit.* quos allegat, & sequitur *Ias. ibi num. 182.* vbi hoc, & firmat *Bald. Alberic. Iacob. de Aren. Angel. Speculat.* caeterique, quos allegat idem *Ias.* ibidem
3 item licet aliqui dicant, quod sufficit petere, tamen non dicitur quis petijsse, nisi super petitione instet, *arg. te. in l.*
4 *2. C. de libell. dimiss.* & si quis tenetur ire ad iudicem, & non iuit, vel si iuit, & recessit, antequam negotium finiatur, eadem poena punitur, quia debet stare *l. si quis decurio C. de decurion. Affl.*
5 *infra allegando loco num. 39.* item dum *tex. in cap. 1. quo temp. miles,* dicit quòd intra annum, tunc haec verba sunt intelligenda cum effectu, & non verbo tenus, adeo vt cũ effectu impleat omnia vassallus ex parte sua, ad quę tenetur intra annum, & non vltra *l. 1. §. haec verba ff. quod quisque iur.* vt dicit *Andr. de Isern. in d. cap. 1. num. 10. quo temp.*
6 *miles* licet ab alijs discedat, vassallo .n. non licet abire, nisi recepto Dñi responso, vt ex *Andr. de Isern.* refert post *Afflict. num. 39. idem Aluarot. & Praeposit. Ludolph. Scrader. de feud par. 6. capit. 3. num. 8. & seqq. Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 32. num. 20. & seqq. vult. cap. 7. num. 102. lib. 1. Rosental. cap. 6. conclus. 60. num. 4. 5.* & clarius hanc sententiam probauit, & declauit *Andreas in d. cap. 1. num. 39. vers. iuxta hanc*
7 *glossam cum seqq.* dicens in casu praedicto, quòd Dominus benè potest agere ad pęnam amissionis feudi, & sic ad duplicatum releuium, cum intra annũ, & diem, non solum debeat petere inuestituram, sed esse in sollicitudine, adeo vt cum effectu obtineat, prout dixit Andr. quod verba cum effectu sunt
8 intelligenda, nec quis dicitur obedisse, quando aliquid superest agendum, *l. fin. C. ad Syllan. Iacobin. in verbo, qui quidem inuestiti col. 10. Capyc. in verbo feudorum inuestiturae col. pen. vers. & Dominus,* ità *Henrich. Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 60. num. 4. Afflict. vbi supra,* qui tandem huic adhęrẽdo distinguit,
9 quod aut uassallas petijt, & stat per ipsum,

sum, quo minus inuestiturã obtineat, aut stetit per Dominum, & non per Vassallum.

Primo autem casu, si potuisset obti-
10 nere, & non obtinuit, tunc pœnam subibit, dicit *Afflict.* ex rationibus supra adductis, & ita tenet *glos. in d. cap. 1. in fine, in verbo fidelitate, per quos fiat inuest. Aluarot. in cap. 1. num. 11. quæ fuit prima causa benefic. amittend. vbi Præposit. & Rauen. post Afflict. in d. cap. 1. quo temp. miles, vbi Aluarot. num. 14. Lauden. num. 32. cæteriq; prout fuit Petr. de Rauen. ibi, Io. Scheneiduuin. de feud. par. 5. num. 127. Iacobin. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti nu. 40. Syluan. d. q. 30. de feud. recognit. Eguinar. Baro de benefic. lib. 3. cap. 5. Vldaric. Zas. par. 10. num. 81. Io. Borcholten de feud. cap. 8. num. 135.*

Secundo casu Afflicti, quando stat per Dominum, quin inuestitura non
11 concedatur, & hoc casu subdistingue, aut Dominus recusat iustè, aut differt ex causa, aut nulla existente causa.

Primo casu, Vassallus liberatur, & Dominus non tenetur, vt quia inuestitura non esset concedenda, & tunc res extra aleam esset, sed quando Domi-
12 nus malitiosè differt, & recusat inuestituram concedere, tunc dicit Afflict. quòd sicut Vassallus malitiosè differens petere, priuari potest feudo, ità etiam Dominus debet priuari proprietate, *glo. in cap. 1. in verbo fidelitate, per quos fiat inuest.* & tunc Vassallus excusatur, *Rosental. d. concl. 60. nu. 5. cap. 6.*

Si autem Dominus impeditus ex
13 causa, differt inuestituram concedere, vt quia esset impeditus multitudine causarum, vel alio iusto impedimento, & tunc Vassallus excusatur, quia sufficit petijsse, *ità Afflict. d. loco num. 40. Laurent. Syluan. d. q. 30.* & hoc casu Vassallus impunè discedere potest, et non impetrata inuestitura intrà annũ, licet ipse petierit tantum, quia petitio prædicta sufficere debet, nec vlla mora ei imputari debet, *ità concludunt communiter DD. in d. cap. 1. per quos fiat inuestit. prout Andr. num. 10. Nicol. de Neapol. & Iacob. de Beluis. Aluarot. nu. 4. Præposit. num. 1. Martin. Laudens. num. 10. Petr. de Rauenn. Ardizon. in sum. rub. 73. Io. Blanc. in epit. feud. cap. 1. nu. 48. vers. sed pone, quod infra annum, Capyc. in inuest. feudal. d. loco col. pen. Mozz. de substantial. feud. num. 62. Iacob. de Sancto Georgio d. loco num. 40. Iul. Clar. in §. feudum q. 491. num. 71.* Subdit enim *Andreas de Isern. d. loco num. 10.* quòd instanter petat Vassallus.

Aut Dominus nulla causa impedi-
14 tus, sed tantum ipse distulit inuestituram concedere, hoc etiam casu, si vassallus petijt intrà annum, adhuc excusatur, vt concludunt precitati DD. sufficit enim, vt Dominus nimium differat, siuè ex causa, siuè non, quia vassallus excusatur, *ità post DD. modo allegatos, Rosental. d. cap. 6. concl. 65. num. 5. & ibi in glosell. E. & concl. 60. num. 2. in glosell. E.*

Subdit tamen *Afflict. in d. cap. 1. nu.*
15 *40. quo temp. miles, vers. sed quid,* dicẽs quod vassallus post annum, & diẽ, adduc debet expectare Dominũ per quin decim dies postea, *ità ex Luca de Penna in l. si quis decurio, C. de decur. lib. 10. & ex authoritate Andreæ de Isern. in cap. 1. de controuers. inuestit.* vel faciat instrumenta tria, vt ibi.

Cui *Afflicto* contradicit *Rosental. d. concl. 60. in glosell. E.* tam in dicto tempore, quam in dictis instrumentis, vt ad nulla ex istis teneatur, sed sufficiat petijsse, subdens Afflictũ ineptè fuisse loquutum.

Sed parcat mihi Rosental, loquitur enim nimis licentiosè contrà tantum
16 Authorem, à quo post Andr. de Isern. ipse Rosental, & recentiores omnia didicisse fatendum est, Afflictus enim voluit tutiùs prò Vassallo consulere, & loquitur exuberantiùs, cautelas addẽdo, non autem quod requirat ipse Afflict. vt hoc fiat principaliter, quasi quod hoc sit necessarium, sed supponit suffi-

sufficere vassallum petiisse, verum si os Domini claudere velit, conficiat dicta instrumenta, quasi quod sicut vassallus requisitus à Domino, si negligens puniatur, ità è contra Dominus requisitus, & negligens puniendus, vel saltim non poterit dicere vassallo, quòd dignus est pœna ob non obtentam inuestituram, quia vassallus poterit se tueri, quod bis, & ter, ante tẽpus elapsum requisiuit, & post tempus expectauit per quindecim dies, quasi quòd cũ his cautelis adhibitis, os Domini clausum uideretur, & sic de consilio procedit *Afflict.* prout dicit idem *Rosental. d. loco conclus. 65. num. 5.*

17 Sed & ego circumscripta Afflicti, & aliorum sententia, dicam, vt tàm actẽto iure communi feudorum, quàm iure Regni nostri, & consuetudine, sufficiat vassallo, si intra legitima tempora inuestituram petierit, licet non obtinuerit.

Prò qua sententia fundanda quoad ius commune feudorum, vt ad priuationem feudi procedere non possit Dominus, pondero, primo *tex. in cap. 1. quo temp. miles, & in cap. 1. de capitul. Corrad.* vtraq; enim lex, adstringit tantum vassallum ad petendam inuestituram, *In cap. 1. quo temp. miles*, dicitur sancimus, vt nemo miles vltra annum, & mensem vadat, vt inuestituram beneficii sui à filio, vel successore Domini sui petat, ergo vides, quod petendi tantum necessitatem fecit vassallo, de reliquo autem de obtinenda inuestitura verbum nullum, *In cap. 1. de capitul. Corrad.* dicitur in hæc uerba, constituit enim, ut post mortem Domini vassallus, vel post mortem vassalli, hæredes eius si post annum, & diem steterit, quod Dominum, vel hęredem eius non adierit, fidelitatem pollicendo, & inuestituram petendo, & sic imponit tantum onus, vt petat; de obtinenda autem inuestitura, verbum nullum, & sic cum lex iubeat tantum fidelitatem per vassallum polliceri, & inuestituram petẽdã, hoc ei sufficit, nec ad pœnam tene-

19 tur, cum mandatis steterit, hanc sententiã approbauit *Andr. de Isern. in cap. 1. quo temp. miles num. 10. vers. alij dicunt ex glos. in cap. 1. §. fin. per quos fiat inuest. & Andream sequutus est, Rosental. d. conclus. 65. nu. 6. idem Andr. de Isern. in constitut. Regni ædictorum col. 2. quem allegat, & sequitur Capyc. in inuest. feud. in verbo feudorum inuest. vers. successori col. vlt.* & hanc esse communem sententiam post multos ibi allegatos docet *Vult. de feud. cap. 7. num. 102. & nouissimè Ludolph. Scrader. de feud. par. 6. cap. 3. num. 5. cæteriq; DD. tàm in d. cap. quo temp. miles, quàm in d. cap. 1. de capitul. Corrad.* & latissimè præter omnes fundat *Rosental. d. conclus. 65. num. 1. in glosell. A.* vbi innumeros allegat.

20 Sufficit enim vt petat inuestituram, quia intelliguntur petita, & oblata omnia, quę veniunt in consequentiam, & antecedentiam inuestituræ, vt aduertunt DD. supra citati, & *Vult. d. loco, Scrader. par. 6. cap. 3. num. 5. 6.*

21 De iure Regni nostri, vt sufficiat petiisse tantum inuestituram, & præsentasse listam introituum non defectiuã, sed veram, & realem intrà annum, & diem, vel mensem. Primo suadetur ex recepta Regnicolarum sententia. Secundo ex lege Regni nostri; Tertio ex recepta consuetudine iudicandi.

Receperunt hanc sententiam Regnicolæ, pròut *Andr. d. loco, Capyc. in d. verbo feudorum inuestituræ col. fin. Afflict. in d. cap. 1. §. fin. per quos fiat inuest. & in d. cap. 1. quo temp. miles nu. 39. & 40. Franch. decis. 425. Io. Bapt. Thor. in suo compend. decis. Neap. in verbo feudatarius*

22 *f. 209. col. 1. p. 1.* Secundo hanc sententiam in Regno expediuit *const. post mortem*, vbi Rex Fridericus imponit tantũ necessitatem vassallo denunciandi, de cætero autem, vt de inuestitura dicit, quòd eius cura erit, ideoq; expendo verba constitutionis, dum dicit, post mortem Baronis, seù militis, qui à Comite, vel Barone alio baroniam aliquã,

vel

vel feudum tenuerit, quæ in quinternionibus Dobanę nostræ inueniantur inscriptis, defuncti morte per Comitē, vel Baronē, à quo prædicta tenuerit, excellentiæ nostræ volumus nunciari & sic ex his verbis habetur, quod Dominus præcipit tantū denunciari mortem, non autem dicit, quòd impetretur
23 inuestitura, Imò contrarium, quia quando ad inuestituram transitum facit, dicit, ꝙ ipse Rex curabit, quod probatur ponderando verba illa, quæ post illa, Rex dicit, quòd multę diligentiæ fiant, & peractis verbis, per quę diligentias fieri mandat, subdit in hæc verba, videlicet si quando à nobis cōtingerit, (vt est moris) literas nostras ad eum, à quò feudum tenetur, curabimus destinare, & quòd id tenet ab eo, siuè Castrum, siuè Terra plana sit, ei cui nos concessimus debeat assignare, suscepto verumtamen mādato, nulla mora protracta, Comes, vel Baro illud exequi procurabit, recepto tamen releuio, &c. sicque videas, quòd quando Rex transitū facit ad impetrationē inuestituræ, non dicit, ut ipse uassallus petat, & impetret, sed sibi hoc onus assumit, dum dicit curabimus destinare literas Comiti, uel Baroni, ut adsignet possessionem; Imò amplius ut ipse Baro debeat expectare mandatum Regis, ergo uideas, quòd onus uassalli est tātum denunciare mortem, & petere inuestituram, sed illam concedere, & facere, onus est ipsius Regis, quia dicit curabimus, ergo si Rex non facit inuestituram sibi imputare debet.

Tertio suadetur ex consueutudine iudicandi, pròut ita fuisse iudicatum refert *Vinc. de Franch. d. decis. 405.* de qua meminit præfatus *Io: Bapt. de Thoro ibidem in verbo feudatarius* in causa ¶ Tiberij de Arnone, cum Illustris. Duce Seminarię super feudo Caraconissę, prætendebat Dux Seminariæ duplicatum releuium, ex quo inuestituram licet petierit, tamen non impetrauerit, & fuit decisum dictum Tiberium non teneri ad duplicatum releuium, quia inuestitura petita, & denunciatio factæ fuerunt intrà annum, & diem, licet inuestitura facta nō fuisset, ex quibus in Regno credo, quod amplius in dubium reuocari non possit, prout nec etiam de iure communi feudorū, & sic sufficere debeat tantū petijsse inuestituram intra annum, & diem, licet obtenta non fuerit.

25 Declara tamen primo, hanc sententiam, etiam si post annum petiisset inuestituram, quia adhuc excusatur, si petiisset postea, & obtulisset soluere releuium, & fidelitatem facere, nisi verò Curia præuenisset in petendo duplicatum releuium post annum *Frecc. d. author. 3. num. 7.* & nos supradiximus quæst. 17. & 18. hac ead. par. dum disputauimus, an admictatur purgario moræ aduersus duplicati releuij pęnā.

26 Declara secundo, etiam procedere de iure Saxonico, secundum cuius dispositionem petitio inuestiturę, non aliter rata est, nisi vassallus petendo inuestituram, offerat se ad pręstandum iuramentum fidelitatis, vt in *articul. 22. & articul. 50. Gebenrecht Ludolph. Scrader. d. par. 6. cap. 3. num. 7.*

27 Declara tertio, vt petitio inuestituræ fiat tempore congruo, & debito, & petatur cum reuerēria, & honoris pręfatione, vt ait *Vldaric. Zas. de feud. p. 5. num. 14. Scheneid. de feud. p. 5. nu. 57. & seq. Ludolph. Scrader. de feud. d. par. 6. c. 1. num. 19. Rosental. d. conclus. 65. num. 1. Vult. d. loco num 102. Mozz. de substantial. feud. num. 62.*

28 Qui tamen, post aliorum sententias dicūt, quòd primo debet vassallus mortem prædecessoris denunciare, postea fidelitatem polliceri, & postea inuestituræ renouationē petere, *vt ex gloss. Scrader.* & alijs supra allegatis dicit *Vult. d. loco num. 102. in fine, Rosental. ibidem ita in glosell. A.* dicunt sufficere, vt quis denunciando mortem, petat inuestituram, quia sub illa petitione intelliguntur omnia, ad quę de iure vassal-

tus,

in pupilla ad duodecimum annum cōpletum, *Curt. iun. de feud. par. 4. num. 46. Io. Borcholten de feud. c. 8. n. 17. Ludol. Schrader. par. 6. cap. 2. num. 25. Rosental. cap. 6. concl. 41. num. 25. Gothofred. d. loco*, quidquid in contrarium differit *Laur. Syluan. de feud. recognit. q. 61. vt inferiùs dicam.*

6 Minorem autem quatuordecim annorū ex capite minoris ætatis esse restituendum, & excusari à pœna caducitatis feudi, ob lapsum temporis, non petitæ inuestituræ, cæteraq; non facta, de iure communi feudorum, concludunt ex Vltramontanis, & Citramontanis, *Iacob. de Beluis. & Martin. Lauden. in cap. 1. num. 14. quo temp. miles, Petr. de Rauen. & Friderich. Schench. num. 4. Ardizon. rub. 72. in summa, Iacob. de S. Georgio in verbo quiquidèm inuestiti, num. 50. Vldar. Zasius de feud. par. 8. num. 7. Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 93. Ioannes Scheneiduuin. par. 3. num. 101. & par. 5. num. 29. 46. & 73. Franc. Sonsbecc. de feud. p. 7. num. 15. Mattheus Vuesembec. de feud. cap. 8. num. 7. Ioan. Borcholten cap. 8. num. 16. Herm. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 64. Ludolph. Schrader. par. 6. cap. 2. num. 25. & cap. 4. num. 19. Hartm. in pract. obseruat. tit. de feud. 54. obser. 31. Rosental cap. 6. conclus. 41. nu. 1. Gothofred. Ant. d. loco, Aluarot. in d. cap. 1. quo temp. miles, super verbo infamiam, secundum vnam lecturam, Afflict. ibidem num. 76. & ibi Præposit. Andr. de Isern. ibidem num. 1. & in cap. si minori, si de feud. defunct. vbi Bald. nu. 14. Aluarot. nu 1. cæteriq; sic concludunt, tam in d. cap. 1. quo temp. miles, quam in cap. si minori, si de feud. defunct. prout testatur Rosental. d. loco supra allegato in glosell. A. Capyc. in verbo feudorum inuestituræ col 3 §. item si vassallus est infans, Bammacar. in cap. si minori, q. 4. nu. 23. si de feud. defunct. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 49. num. 91. Mozz. de substantiàl. feud. num. 43. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. vers. item scias Mormilis in consl. post mortem num. 8.*

7 Fundant hanc sententiam. Primo ex cap. 1. quo temp. miles, ex verbo illo infantia, secundum vnam lecturam glos. quæ dicit ibi, quod infantia, seù minor ætas excusat, & ita ibi omnes DD. intelligunt, non solum in infante, sed etiam in pupillo, pròut annuit *Rosental. d. loco allegato.*

8 Secundo, suadent hanc sententiam *ex cap. si quis decesserit, si de feud. defunct.* vbi mortuo patre, filius impubes excusatur, propter minorem ętatem, petere inuestituram.

Tertio, suadent *ex cap. 1. §. præterea si quis maior quatuordecim annis de prohib. feud. alienat. vbi Raynald. sub nu. 1. & 2. Mozz. loco alleg.* & hunc esse meliorem tex. ad probandam hanc sententiam, dicit *Rosental. & Intrigliol. locis iam allegatis.*

9 Quam sententiam etiam in fœmina admictunt nonnulli, vt quemadmodū in fœmina sufficit ætas duodecim annorum, adhoc vt dicàtur maior, & viri potens, tamen in hoc casu petendæ inuestiturę, ad pœnam euitandam, extēdunt minorem ætatem fœminæ, sicut in masculo, etiam ad quartumdecimū annum, vt intrà illud tempus fœmina sit excusanda sicut minor, prout masculus, ex rationibus quas adducunt *Bald. in d. §. præterea num. 2. Aluarot. nu. 3. Afflict. num. 5. Curt. iun. de feud. p. 4. num. 47. Capyc. d. loco in verbo feudorum inuestituræ col. 9. §. item non minori quatuordecim annis, Iul. Clar. d. q. 49. nu. 4. vbi cōmunem Nic. Intrigl. de feud cent. 1. q. 94. num. 92. id clarè asserens, Martin. Laudens. in d. cap. præterea si quis maior, num. 4. vbi Petrus Rauennas.*

Ex Vltramontanis hanc ampliationem docuere *Franc. Sonsbecc de feud. p. 12. num. 28. Petr. de Bellapertic. de feud. tit. 9. vers. qualiter feudum negligent. deperd. num. 3. quem allegat Nicol. Intrigl. d. loco, Iacobin. in verbo qui quidem inuestiti num. 43. Herm. Vult. cap. 6. num. 65. lib. 1. Ludolph. Schrader. p. 6. cap. 2. n. 25. Ioan. Barcholten de feud. p. 8. num. 17.*

Rosental. d. concl. 41. num. 3. Gothofred. Ant. d. loco, *id verum arbitrans.*

Declarant secundo, supradictam
10 sententiam, vt si pupillus dolosè versetur in tali lapsu temporis, tunc non excusatur, *ità docuerunt Decius cons. 144. num. 6. Socc. sen. cons. 66. num. 17. lib. 3. Mozz. de substantial. feud. num. 43.* sicq; vides, quod minor ætas pupilli est excusabilis in hac materia, excusationemq; præbet à pęna, adeò nt restituẽdus sit, tamquam excusatione dignus, *ità Andr. de Isern. in d. §. similiter sub nu. 3. Camill. Borrell. in summ. decis. tit. de releuio num. 9. & 10.* & ità censent pręfati DD. supra allegati, & clarè *Rosental. d. cap. 6. concl. 41. num. 8. & nouissimè Horat. Montan. in §. præterea si quis infeudatus num. 51.*

Declara tertio, ꝙ & si pupillus fue-
11 rit proximus pubertati, vt adhuc teneatur de iure communi petere inuestituram, nõ obstante quod decimumquartum annum adhuc non excesserit *ex d. §. præterea si quis, de prohibit. feud. alienat. per Federic.* tenent nonnulli cõtra *Andr. de Isern.* pròut fuit *Ioan. Raynald. in d. §. præterea num. 12. Aluarot. num. 2. & 3. Præposit. in cap. si minori, num. 1. si de feud. defunct. Nicol. Mozz. de substantial. feud. nu. 45. vers. tertio exponit, Ant. Capyc. in verbo feudorum inuestituræ col. 3. vers. & si pupillus.*

Ex Vltramontanis *Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 56. Franc. Sonsbec. de feud. fol. 1. & 11. nu. 22. Iacobin. in verbo qui quidem inuestiti num. 25. Io. Scheneid. par. 5. num. 73. Schrader. par. 6. cap. 2. num. 25. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. n. 64.*

Sed *Andr. de Isern.* videtur contrariũ tenere *in cap. si minori num. 1.* quem sequitur *Laudens. nu. 1. si de feud. defunct.* sed intellige, prout in sequenti quarta declaratione.

Declara quarto, vt pupillus puber-
12 tati proximus, vel doli capax, si inuestituram petierit, & Dominus admiserit illum, tunc inuestituræ petitio tenet, & currere debet annus ad soluendum, ita tenent *Aluarot. in cap. 1. §. personam, post Bald. & Rauennam, per quos fiat inuestitur. & in §. si minori, si de feud. num. 2. 3. & 4. vbi Præposit. num. 2.* & in hanc sentẽtiam iuere Vltramontani *Schrader. p. 6. cap. 4. num. 2. Vult. cap. 7. num. 64. in fine lib. 1. & Rosental. d. cap. 6. concl. 41. num. 6. & in glos. H. vbi alios*
13 *allegat,* & ità est intelligenda doctrina *Isern. in d. cap. si minori,* vt non procedat in pupillo volente, & petente, *pròut dicit Aluarot. ibi & Rosental.*

Declara quinto, in tutoribus, vt pos-
14 sint petere inuestiturã, & ideò pupillus non excusetur, dummodo volentes *Bald. cons. 376. num. 2. vol. 5. Faber in l. sancimus, C. de exaction. tutor. glos.* —— *§. 1. glos. 1. nu. 56. & passim DD. supra citati.*

Limitatur tamen hęc cõmunis con-
15 clusio in Regno nostro, vt pupilli ob simplicem minorem ætatem excusationem minimè mereantur à solutione releuij, quippè, & si antea erant altercationes inter Regium Fiscum, & pupillos, qui nolebant soluere releuia durante minori ætate, ea nimirum adducti ratione, quia & ipsi iurare non tenebantur, nec petere inuestituram, durante minori ætate, *pròut dixit Nicol. Ant. Gizzarell. Reg. Cons. decis. 8. num. 6. ex Afflict. & Andr. de Isern.* vt supra diximus, & ideò suspendebatur petitio inuestituræ, & solutio releuij, & per consequens annus, & dies iam erat elapsus, dicebant, quod fiscus non erat in tempore petendi amplius releuium, *pròut annuit Io. Aloys. Mormil. in hac const. post mortem n. 8.* & hæc erat verior opinio in puncto iuris, pròut dicit idem *Montan. d. num. 51.* quapropter vnitis Tribunalibus huius Regni, Sac. Regij Cons. Capuani, & Regiæ Cam. Summ. in Collat. Cons. coram Domino Prorege, adductis per fiscum permultis solutionibus releuiorum, factis per alios pupillos in pupillari ætate, accedente etiam voto Regentium Regiam Cancellariam, fuit communi voto conclusum,

sum,

¶ sum, quod pupilli soluerent releuium, non obstante minori ætate. Imò addiderunt, quod solutio fiat à pupillis eo modo, & forma, prout soluunt maiores, quòd decretum corroboratur ex ijs, quę tradit *Rosental. cap.8. num.7.* & fuit latū hoc decretum, referente Domino Reg. Reuertetio in anno 1544. die 16. Iunij, & fuit latum per viam legis generalis, de quo decreto meminit *D. Scipio Rouit. sub tit. de offic. procurat. Cæsar. pragm. 2. c. 5. item volumus nu.4.* adeòut circà hanc solutionem releuij hodie in Regno sunt exequati maiores, & minores, & sic fuisse decisum

¶ per Regiam Cameram in releuio Io. Antonij Gagliardi sub die 15. Maij 1521. *vt refert idem Horat. Montan. d. loco num.* 51.

Ex quibus vltimis verbis dum clarè

16 patet, vt dixi, quod maior, & pupillus teneantur soluere releuiū, consequens est, quod non excusantur, ideoque sequitur, quod minor ętas hodie in Regno, circa hoc nō excusat, nec est iusta causa concedendi restitutionem, & sic communis illa Feudistarum conclusio limitatur de iure Regni nostri, sed adhuc distinguit *Montan. d. loco*, duo genera bonorū feudalium, quod quędā sunt bona feudalia, quorum possessionem pupillus potest de per se, absq; alio extrinseco, & sic absque alio ordine superioris apprehendere, & tunc procedere dicit opinionē illam, vt pupillus non possit cogi ad soluēdum releuium in pupillari ętate, ea ratione, quia nec potest cogi ad petendam inuestituram. Quædam sunt alia bona feudalia, quorum possessionē pupillus non potest apprehendere absque alio extrinseco, puta sine literis Regijs, vel prouisionibus Reg. Cam. vt sunt functiones fiscales, introitus dohanę menepecudum, iura tractarū, passuum, & similia, & tunc quia istarum possessionem pupillus non potest apprehendere sine dictis literis, & tunc non expediuntur literę prędictæ, nisi soluto re-

¶ leuio, prout sic decisum refert in anno 1506. in causa Baronis Palenæ die 21. Ianuarij, & sic distinxisse Dom. Loffred. & conclusum refert idem *Montan. d. loco num.* 51. *lit. E*, dicens sic reperijsse postillatum in suo codice. Sed hæc postillatio eredo, quod fuit facta antequā fuit promulgata suptadicta decisio generalis, volui tamen illam apponere, quia & subtilis erat ante dictā decisionem, propter quam hodie indifferenter pupilli soluere tenentur.

Vndè sint cauti illi, qui pupillos

17 tuentur, & restitutionem vellent petere, vt non solum minori ætati innitantur, sed etiā aliquam ex iustis causis addant, quæ etiam maiorem restituit, dum vident, quòd minor ętas in Regno nostro non excuset, imò indifferenter soluere faciat.

Ex quibus apparet, quod correcta

18 videtur *decis. Viuij 428. sub num.19. & Bammacar. d. loco*, in causa Principis Bi-

¶ siniani, qui referunt fuisse decisū concedendam esse restitutionem aduersus non factam denunciationē mortis feudatarij, & ob non petitam inuestiturā intrà annum, & diem, cum decretum relatum à DD. Mormili, & Rouito sit longè postea promulgatum.

Corrigitur etiam in hoc Regno no-

19 per hoc decretum sententia, dicentiū esse concedendam restitutionem aduersus restitutionem non petitam, de qua *Mozz. d. loco num. 43. Intrigliol. d. loco num. 91. cæteriq; qui supra.*

Item corrigitur sententia, dicentiū esse restituendum minorem aduersus denunciationem non factam, de qua *Bammacar. d. loco num.* 23.

Item corrigitur sententia eorum,

20 qui dixerunt restitutionem esse concedendam aduersus fidalitatem non iuratam, cum & hodie magis curent fiscales, vt soluatur releuium, & postea iuret, quando vuult pupillus, vsque ad ætatem maiorem, idest decimumquattum annum, verùm ex regula illa antecedentis, & consequentis necessarij,

deberet omnino iurare, & postea soluere.

In Gallia autem, Dominus dat tuto-
21 ribus pupillorum dilationem vsque ad tempus legitimum, *vt dicit Eguinar. Baro in d. §. si quis decesserit, si de feud. defunct. Rosental. cap. 6. concl. 41. in glos. B. circa medium.*

ARGVMENTVM.

Minor decem, & octo annis, maior tamen quatuordecim an sit restituendus aduersus duplicati releuij solutionem, & sic non petitæ inuestituræ pœnam, circumscripto iure Regni nostri, declaratur, nisi cōtumax fuerit, & nisi habeat curatorem, vel legitimam personam in feudis.

SVMMARIVM.

1 *Feudatario egresso ætatem 14. annorum, currit tempus petendæ inuestituræ, ex magis recepta DD. sententia.*
2 *Restitutio concedenda est ob non petitam inuestituram.*
3 *Minor citatus à Domino, & contumax ad petendam inuestituram non iuuatur restitutione.*
4 *habens curatorem non est restituendus.*
5 *agit contra tutorem, vel curatorem, vel restituitur ex clausula generali reiecta aliorum sententia.*

QVÆSTIO XXII.

1 Vid in feudatario egresso quartumdecimū annum circa hanc restitutionē aduersus non petitā inuestiturā intra legitimum tempus (circumscripto Regni nostri generali decreto, de quo in præcedenti) vt & illa, ipse iuuetur, sit statuendū, hic quæro, de quo articulo videtur, q *Bartol. in l. fin. C. in quib. caus. in integr. restitutio non est necessaria*, videtur tenere minorem istum esse restituendum, & licet *Afflict. in cap. Imperialem, §. præterea si quis num. 2. & 3.* inconstanter, & obscurè de hoc videatur loqui, adeò ut potius videatur inclinare pro minore ipso, dicēdo esse tutum ipso iure. Tamen, omissa disputatione, concludo, huic minori currere tempus petendæ inuestituræ, quartodecimo anno completo, *ex tex. in §. si quis maior, vbi glos. hoc idem firmat post Iacob. de Beluis. Petr. de Ceruot. Andr. de Isern. Bald. nu. 1. Aluarot. num. 1. & 2. cæterique DD. ibi passim, Ardizon. in sum. rubr. 44. Syluan. de feud. recognit. q. 53. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. num. 5. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 66. Schrader. par. 6. n. 28.*

2 Sed benè verùm, hic minor esset iuuandus ope restitutionis in integrum, vt ait *ibidem glos. in dicto §. præterea, in verbo quatuordecim annis*, vbi post *Petrū de Ceruotis*, cæterosq; modò allegatos, hoc ipsum firmant, *ibi Andr. de Isern. num. 27. Bald. num. 1. Aluarot. nu. 2. Afflict. nu. 2. & Præposit.*

Declara tamen hęc procedere, si ni-
3 hil intermedij fuit in hoc tempore, q si Dominus citauerit minorem, vt veniret ad petendam inuestituram, & iurandum, & ipse minor neglecto mandato Domini, fuerit contumax, adhuc non est restituēdus ob contumaciam, *prout ita voluit Bald. in d. §. præterea nu. 1. in fine, Aluarot. num. 2. Præposit. nu. 1. Capyc. in verbo feudorum inuestituræ col. 9 vers. & de minore, & vers. decimotertio licet minor, Vult. d. cap. 7. num. 66. in fine lib. 1.* quidquid in contrarium dicat *Martin. Laudens. ibidem num. 2.*

Declara secundo, vt non procedat
4 restitutio, adeòut ei deneganda sit, vt potè si haberet minor iste curatorem, vel aliam personam legitimam, prout diuersitas locorum variè prouidet mino-

noribus circa feuda, tunc enim non restituitur, sed benè contra curatorē, vel aliam personam, pro damno potest agere, vel restitutionē petere ex clausula generali, quando tempus esset elapsum, ex negligentia curatoris, vel alterius personę legitimæ, *ità Roland. à Vall. consil. 40. num. 13. vol. 3. Afflict. in constit. Regni minorum iura num. 19. quicquid in contrarium videtur dicere Federich. Schench. in d. §. præterea num. 1. Franc. Sonchec. par. 11. nu. vbi citat Bartol. Chassen.*

ARGVMENTVM.

Duplicati releuij pœna vt euitetur quidnam debet intra annum facere vassallus, petere inuestituram, obtinere, & releuium soluere, vel petere tantum licet non obtineat, & non soluat diuersæ referuntur DD. sententiæ, ac discutiuntur, concluditur tandem de iure communi feudorum sufficere, vt petat inuestituram. De iure Regni nostri petere inuestituram, & offerre listam introituum. Et quid si post annū petijsset, Et quid de iure Saxonico, cautius tamen erit, vt petatur inuestitura, & offeratur releuium, & omnia offerenda.

SVMMARIVM.

1 *Vassallus intra annum, & diem, an teneatur omnia perficere, nempè petere inuestituram offerre fidelitatem. & inuestituramm obtinere, & num. 5. & distinguitur num. 9.*

2 *Emphiteuta debet offerre laudimium, & depositum facere, alias cadit à iure suo.*

3 *Peterc inuestituram ille dicitur, qui super petitione insistit.*

4 *Pœna eadem mulctatur, qui non iuit ad iudicem pro negotio, vel si iuit recessit antequam negotium finiatur.*

5 *Verba cap. 1. quo temp. miles, de tempore petendæ inuestituræ intelligēda sunt cum effectu.*

6 *Vassallus non potest abire à Domino, nisi recepto responso.*

7 *Vassallus intra tempus præfinitum debet esse solicitus ad soluendum releuium, & ad alia facienda, alias soluitur duplicatum releuium.*

8 *Obedire quis non dicitur, quando superest agendum.*

10 *Vassallus si potest obtinere inuestituram cæteræque facere, & non fecit, punitur pœna duplicati releuij.*

11 *Vassallus si omnia non perficit intra legitimum tempus, si stat per Dominum, est excusandus à pœna.*

12 *Vassallus excusatur si Dominus malitiosè differt concedere, & Dominus priuatur feudi proprietate.*

13 *Vassallus excusatur si petijt, & non potuit obtinere, quia Dominus erat impeditus multitudine causarum, vel negotiorum.*

14 *Vassallus excusatur si Dominus distulit concedere, nulla ex causa.*

15 *Vassallus, elapso tempore, debet aspectare Dominum per quindecim dies.*

16 *Afflictus à morsu Henrici Rosentalis defenditur.*

Afflicti cautela pro vassallo ponitur, sub num. 16.

17 *Vassallus, sufficit petere inuestiturā intra annum, vt pœnam euitet tàm de iure communi feudorum, quàm Regni ad num. 19.*

18 *Tex. in cap. 1. quo temp. miles, & in cap. 1. de capitul. Corrad ponderantur pro vassallo circa petitionem inuestituræ, vt tātum petere cogatur, non autem obtinere.*

20 *Petita inuestitura, intelliguntur esse petita, & oblata omnia, ad quæ de iure vassallus tenetur.*

21 *Vassallus de iure Regni nostri debet petere inuestituram intra annum, & fidelitatem offerre, & listam præsentarre non defectiuam, sed veram introituum.*

22 *Const. post mortem, verba expenduntur pro vassallo.*

23 Re-

23 *Releuij exigendi onus esse fisci, probatur ex verbis constitutionis.*

24 *Decisiones pro vassallo petente, & non obtinente intra annum referuntur, per quas fuit absolutus vassallus à duplicato releuio, dumodo petierit, licet non obtinuerit.*

25 *Vassallus in Regno nostro etiam post annum potest petere, & soluere releuium, nisi curia illum peruenisset.*

26 *Vassallus de iure Saxonnico, non tenetur ad aliud, quàm petere tantum inuestituram.*

27 *Inuestitura debet peti tempore congruo, & cum bonore, & reuerentia.*

28 *Inuestituræ petendæ modus ponitur.*

29 *Inuestituræ petendæ modus debet fieri secundum consuetudinem locorum.*

30 *Inuestituræ petitio debet continere, vt offerâtur in genere omnia, ad quæ vassallus tenetur ratione inuestituræ petitæ.*

31 *Releuij oblatio sufficit in Regno nostro, & licet non exprimatur adbuc debetur.*

33 *De petitione inuestituræ per multa remissiuè apud Scraderum.*

QVÆSTIO XXIII.

1 Ntra annum, & diem præfinitũ, quid faciendum ad finem euitãdæ pœnę duplicati releuij? an sufficiat tantum petere inuestituram, & fidelitatem polliceri licet non obtineatur inuestitura, vel necessè habeat denunciare mortem, iurare fidelitatem, & inuestituram petere, illamq; obtinere, quod facile suadetur, vt nõ sufficiat petere tantum, sed opus esse, vt omnia perficiat, nempè denunciet mortem, inuestituram obtineat, &

2 iuret, prout in pœna caducitatis ab emphiteusi, ad quam euitandam non sufficit oblatio canonis, sed opus est vt fiat oblatio, depositio, & obsignatio, prò vt communiter concludunt *DD. in l. 2. C. de iure emphit. quos allegat, & sequitur Ias. ibi num. 182.* vbi hoc, & firmat *Bald. Alberic. Iacob. de Aren. Angel. Speculat.* cæterique, quos allegat idem *Ias.* ibidem

3 item licet aliqui dicant, quod sufficit perere, tamen non dicitur quis petijsse, nisi super petitione instet, *arg. te. in l.*

4 *2. C. de libell. dimiss.* & si quis tenetur re ad iudicem, & non iuit, vel si iuit, & recessit, antequam negotium finiatur, eadem pœna punitur, quia debet stare *l. si quis decurio C. de decurion. Affl.*

5 *infra allegando loco num. 39.* item dum *tex. in cap. 1. quo temp. miles,* dicit quòd intra annum, tunc hæc verba sunt intelligenda cum effectu, & non verbo tenus, adeo vt cũ effectu impleat omnia vassallus ex parte sua, ad quę tenetur intra annum, & non vltra *l. 1. §. hæc verba ff. quod quisque iur.* vt dicit *Andr. de Isern. in d. cap. 1. num. 10. quo temp.*

6 *miles* licet ab alijs discedas, vassallo. n. non licet abire, nisi recepto Dñi respõso, vt *ex Andr. de Isern.* refert post *Afflict. num. 39. idem Aluarot. & Præposit. Ludolph. Scrader. de feud par. 6. capit. 3. num. 8. & seqq. Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 32. num. 20. & seqq. vult. cap. 7. num. 102. lib. 1. Rosental. cap. 6. conclus. 60. num. 4. 5.* & clarius hanc sententiam probauit, & declauit *Andreas in d. cap. 1. num. 39. vers. iuxta hanc*

7 *glossam cum seqq.* dicens in casu prædicto, quòd Dominus benè potest agere ad pęnam amissionis feudi, & sic ad duplicatum releuium, cum intra annũ, & diem, non solum debeat petere inuestituram, sed esse in sollicitudine, adeovt cum effectu obtineat, prout dixit Andr. quod verba cum effectu sunt

8 intelligenda, nec quis dicitur obedisse, quando aliquid superest agendum, *l. fin. C. ad Syllan. Iacobin. in verbo, qui quidem inuestiti col. 10. Capyc. in verbo feudorum inuestitura col. pen. vers. & Dominus,* ità *Henrich. Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 60. num. 4. Afflict. vbi supra,* qui tandem huic adhęrẽdo distinguit,

9 quod aut uassallus petijt, & stat per ipsum,

sum, quo minus inuestiturã obtineat, aut stetit per Dominum, & non per Vassallum.

Primo autem casu, si potuisset obti-
10 nere, & non obtinuit, tunc pœnam subibit, dicit *Afflict.* ex rationibus supra adductis, & ita tenet *glos. in d. cap. 1. in fine, in verbo fidelitate, per quos fiat inuest. Aluarot. in cap. 1. num. 11. quæ fuit prima causa benefic. amictend. vbi Præposit. & Rauen. post Afflict. in d. cap. 1. quo temp. miles, vbi Aluarot. num. 14. Lauden. num. 32. cæteriq; prout fuit Petr. de Rauen. ibi, Io. Scheneiduuin. de feud. par. 5. num. 127. Iacobin. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti nu. 40. Syluan. d. q. 30. de feud. recognit. Eguinar. Baro de benefic. lib. 3. cap. 5. Vldaric. Zas. par. 10. num. 81. Io. Borcholten de feud. cap. 8. num. 135.*

Secundo casu Afflicti, quando stat per Dominum, quin inuestitura non
11 concedatur, & hoc casu subdistingue, aut Dominus recusat iustè, aut differt ex causa, aut nulla existente causa.

Primo casu, Vassallus liberatur, & Dominus non tenetur, vt quia inuestitura non esset concedenda, & tunc res extra aleam esset, sed quando Domi-
12 nus malitiosè differt, & recusat inuestituram concedere, tunc dicit Afflict. quòd sicut Vassallus malitiosè differens petere, priuari potest feudo, ità etiam Dominus debet priuari proprietate, *glo. in cap. 1. in verbo fidelitate, per quos fiat inuest.* & tunc Vassallus excusatur, *Rosental. d. concl. 60. nu. 5. cap. 6.*

Si autem Dominus impeditus ex
13 causa, differt inuestituram concedere, vt quia esset impeditus multitudine causarum, vel alio iusto impedimento, & tunc Vassallus excusatur, quia sufficit petijsse, *ità Afflict. d. loco num. 40. Laurent. Syluan. d. q. 30.* & hoc casu Vassallus impunè discedere potest, ẽt non impetrata inuestitura intrà annũ, licet ipse petierit tantum, quia petitio prædicta sufficere debet, nec vlla mora ei imputari debet, *ità concludunt cõmuniter DD. in d. cap. 1. per quos fiat inuestit. prout Andr. num. 10. Nicol. de Neapol. & Iacob. de Beluis. Aluarot. nu. 4. Præposit. num. 1. Martin. Laudens. num. 10. Petr. de Rauenn. Ardizon. in sum. rub. 73. Io. Blanc. in epit. feud. cap. 1. nu. 48. vers. sed pone, quod infra annum, Capyc. in inuest. feudal. d. loco col. pen. Mozz. de substantial. feud. num. 62. Iacob. de Sancto Georgio d. loco num. 40. Iul. Clar. in §. feudum q. 491. num. 71.* Subdit enim *Andreas de Isern. d. loco num. 10.* quòd instanter petat Vassallus.

Aut Dominus nulla causa impedi-
14 tus, sed tantum ipse distulit inuestituram concedere, hoc etiam casu, si vassallus perijt intrà annum, adhuc excusatur, vt concludunt precitati DD. sufficit enim, vt Dominus nimium differat, siuè ex causa, siuè non, quia vassallus excusatur, *ità post DD. modo allegatos, Rosental. d. cap. 6. concl. 65. num. 5. & ibi in glosell. E. & concl. 60. num. 2. in glosell. E.*

Subdit tamen *Afflict. in d. cap. 1. nu.*
15 *40. quo temp. miles, vers. sed quid,* dicẽs quod vassallus post annum, & diẽ, adduc debet expectare Dominũ per quindecim dies postea, *ità ex Luca de Penna in l. si quis decurio, C. de decur. lib. 10. & ex authoritate Andreæ de Isern. in cap. 1. de controuers. inuestit.* vel faciat instrumenta tria, vt ibi.

Cui *Afflicto* contradicit *Rosental. d. concl. 60. in glosell. E.* tam in dicto tempore, quam in dictis instrumentis, vt ad nulla ex istis teneatur, sed sufficiat petijsse, subdens Afflictũ ineptè fuisse loquutum.

Sed parcat mihi Rosental, loquitur enim nimis licentiosè contrà tantum
16 Authorem, à quo post Andr. de Isern. ipse Rosental, & recentiores omnia didicisse fatendum est, Afflictus enim voluit tutiùs prò Vassallo consulere, & loquitur exuberantiùs, cautelas addẽdo, non autem quod requirat ipse Afflict. vt hoc fiat principaliter, quasi quod hoc sit necessarium, sed supponit

suffi-

vel feudum tenuerit, quæ in quinternionibus Dohanę nostræ inueniantur inscriptis, defuncti morte per Comitē, vel Baronē, à quo prædicta tenuerit, excellentiæ nostræ volumus nunciari & sic ex his verbis habetur, quod Dominus præcipit tantū denunciari mortem, non autem dicit, quòd impetretur
23 inuestitura, Imò contrarium, quia quando ad inuestituram transitum facit, dicit, q ipse Rex curabit, quod probatur ponderando verba illa, quæ post illa, Rex dicit, quòd multę diligentiæ fiant, & peractis verbis, per quę diligentias fieri mandat, subdit in hæc verba, videlicet si quando à nobis cōtingerit, (vt est moris) literas nostras ad eum, à quò feudum tenetur, curabimus destinare, & quòd id tenet ab eo, siuè Castrum, siuè Terra plana sit, ei cui nos concessimus debeat assignare, suscepto verumtamen mādato, nulla mora protracta, Comes, vel Baro illud exequi procurabit, recepto tamen releuio, &c. sicque videas, quòd quando Rex transitū facit ad impetrationē inuestituræ, non dicit, ut ipse uassallus petat, & impetret, sed sibi hoc onus assumit, dum dicit curabimus destinare literas Comiti, uel Baroni, ut adsignet possessionem; Imò amplius ut ipse Baro debeat expectare mandatum Regis, ergo uideas, quòd onus uassalli est tātum denunciare mortem, & petere inuestituram, sed illam concedere, & facere, onus est ipsius Regis, quia dicit curabimus, ergo si Rex non facit inuestituram sibi imputare debet.

Tertio suadetur ex consueutudine iudicandi, pròut ita fuisse iudicatum refert *Vinc. de Franch. d. decis. 405.* de qua meminit præfatus *Io: Bapt. de Thoro ibidem in verbo feudatarius* in causa ¶ Tiberij de Arnone, cum Illustris. Duce Seminarię super feudo Caraconissę, prætendebat Dux Seminariæ duplicatum releuium, ex quo inuestituram licet petierit, tamen non impetrauerit, & fuit decisum dictum Tiberium non teneri ad duplicatum releuium, quia inuestitura petita, & denunciatio factæ fuerunt intrà annum, & diem, licet inuestitura facta nō fuisset, ex quibus in Regno credo, quod amplius in dubium reuocari non possit, prout nec etiam de iure communi feudorū, & sic sufficere debeat tantū petijsse inuestituram intra annum, & diem, licet obtenta non fuerit.

25 Declara tamen primo, hanc sententiam, etiam si post annum petiisset inuestituram, quia adhuc excusatur, si petiisset postea, & obtulisset soluere releuium, & fidelitatem facere, nisi verò Curia præuenisset in petendo duplicatum releuium post annum *Frecc. d. author. 3. num. 7.* & nos supradiximus quæst. 17. & 18. hac ead. par. dum disputauimus, an admictatur purgatio moræ aduersus duplicati releuij pęnā.

26 Declara secundo, etiam procedere de iure Saxonico, secundum cuius dispositionem petitio inuestiturę, non aliter rata est, nisi vassallus petendo inuestituram, offerat se ad prętandum iuramentum fidelitatis, vt in *articul. 22. & articul. 50. Gebenrecht Ludolph. Scrader. d. par. 6. cap. 3. num. 7.*

27 Declara tertio, vt petitio inuestituræ fiat tempore congruo, & debito, & petatur cum reuerētia, & honoris pręfatione, vt ait *Vldaric. Zas. de feud. p. 5. num. 14. Scheneid. de feud p. 5. nu. 57. & seq. Ludolph. Scrader. de feud. d. par. 6. c. 1. num. 19. Rosental. d. conclus. 65. num. 1. Vult. d. loco num 102. Mozz. de substantial. feud. num. 62.*

28 Qui tamen, post aliorum sententias dicūt, quòd primo debet vassallus mortem prædecessoris denunciare, postea fidelitatem polliceri, & postea inuestituræ renouationē petere, *vt ex gloss. Scrader.* & alijs supra allegatis dicit *Vult. d. loco num. 102. in fine, Rosental. ibidem ita in glosell. A.* dicunt sufficere, vt quis denunciando mortem, petat inuestituram, quia sub illa petitione intelliguntur omnia, ad quę de iure vassaltus,

nam duplicati releuij, hanc sententiã suadeo, Primo, quia ita censerunt infrascripti DD. qui dixerunt uassallum non existentem in possessione feudi,& non petentem inuestituram intra legitimum tempus, non esse priuandum feudo ob non petitionẽ inuestituræ,& per cõsequens in eius locũ nõ tenetur ad duplicatũ releuium,ità censuerunt *Aluarot. in cap. 1. num. 11. quæ fuit prima caus. benefic. amittend. Martin. Laudens. in cap. 1. num. 27. quib. mod. feud. amitt. Curt. de feud. par. 4. num. 35. Iacobin. de Sancto Georgio in verbo quidem inuestiti num. 31. Vult. de feud. cap. 7. nu. 81. lib. 1. Syluan. de feud. recognit q. 76. num. 4. Vldaric. Zas. de feud. p. 7. num. 5. & 6. Io: Scheneiduuin de feud. par. 5. nu. 31. vers. quinto Hartman Pistor. lib. 2. quæst. 27. num. 9. & quæst. 31. num. 1. glos.* —— §. 32. *Gothofred. Anton. dis. put. feudal. thes. 4. lit. E.*

Ex nostratibus Iul. Clar. in §. feudum quæst. 49. Paris de Puteo de reintegr. feud. cap. 42. num. 3. Frecc. de subfeud. lib. 2. author. 3. num. 8. Nicol. Intrigliol. de
2 *feud. cent. 1. quæst. 26. num. 110.* & in puncto allegauit, & ita fuisse decisum refert *Anna allegat. 95. per totam, & pro-*
¶ *priè num. 9.* ubi est decisio inter Comitem Policastri, & Magnificum Fabritium Carrafa, fuit enim in casu prędicto condemnatus Comes ad soluendum releuium, licet feudum possidebatur à Fabritio Carrafa, lite pendente, uerum fuit condemnatus ipse Fabritius ad soluendum dicto Comiti, quicquid prò releuio soluit ipse Comes, casu, quo ipse Fabritius uellet terram prædictam retinere, ex quibus patet, quod tenetur in casu prædicto, tantum uassallus ad unicum releuium, etiã ponderauimus,& hanc decisionẽ supra d. q. 32. & hic etiam facit, quod licet condemnetur Comes, tamen re uera soluit ipse Fabritius,& sic possessor, in cuius onus redundare uidetur dicta solutio, casu quo uellet terram prædictam retinere, si uerò terra uaderet ad Comitem, tunc ad ipsum uassallum, & sic Comitem onus soluendi spectaret, uideas de hac re *Laurēt. Khirchouium in thesaur. comm. opin. in verbo vassallus lit. V. Afflict. in §. similiter de probib. feud. alienat. per Feder. in fine, D. Scip. Rouit. prag. 2. §. item volumus de offic. Procur. Cæsar.*

Ratio rationis, quia si excusatur à
3 petitione inuestituræ, & sic à simplo releuio, vel si iuxta prædictam decisionem condemnaretur ad simplex releuium, quo nam modo, quaq; uia, duplicati releuij pœna locum habere potest, quo casu nec pęnæ sunt multiplicãdæ, nec inducẽdę, maximè in materia releuii, quæ stricta, & odiosa est, t quia duplicatum releuium præsupponit simplex, sed dum non est simplum (si actendimus communem illorũ DD. sententiam) vel si adesset,& solueretur secundam decisionem, duplicati locus esse non potest, cum vassallus excusetur à petitione inuestituræ, *ita ex Anna d. alleg. 95. & alias rationes Frecc. d. author. 3. num. 8. ponit.*

Declara hanc decisionem, quòd de iure communi feudorum, lite penden-
4 te super feudo, non currat annus ad petendam inuestituram, vt post DD. supra allegatos, *Iacob. de Ardizon. titul. quibus mod. feud. amitt. §. quid si vassallus Afflict. in cap. 1. num. 6. in princip. quæ fuit prima caus. benific. amitt. Tyraquell. de retract. par. 1. lignag. glos. 10. num. 38.*

5 Declara etiam si possessio esset pęnes Dominum, & Dominus non interpellaret vassallum, vt possessionem recipiat, & recognoscat, quia adhuc excusatur, *ità Laurent. Syluan. d. loco q. 6. num. 5. & q. 67. num. 4. & seqq. Vult. de feud. cap. 7. nu. 81. vers. verum enimuero Rosental. cap. 6. conclus. 44. num. 3. & conclus. 49. in gloss. B. Gothofred. Ant. d. loco sub lit. F.*

6 Declara tamen hanc sententiam procedere quando possessio reperiretur pęnes tertium, non culpa vassalli, sed

alia ex causa; quia si culpa vassalli dicta possessio esset penes tertium, tunc si passus esset labi tempus, non esset excusandus à pœna duplicati releuij, ita arguor ex ratione *Vinc. Annæ dicta alleg. 95 nu. 7. ita Iacobin. d. loco, & post eum Angel. cons. 331. in princip. incip. Ill. Paul. de Castr. cons. 158. vol. 2. Alex. cons. 11. in fine vol. 5. Felin. in cap. ex transmissa col. 2. de præscription. Syluan. de feud. recognit. q. 32.* conferas huc, quæ dixi *d. q. 32. Gothofred. Ant. d. loco.*

Declara, vt si vassallus possessionem
7 penes tertium existentem possit recuperare, & non recuperet culpa sua, tunc hoc casu non excusatur vassallus, si tempus labi passus esset. *ità post Barthol. Cepoll. cons. 25. col. 3. tenet Frecc. d. author. 3. num. 8. circa finem, dixi d. q. 32.*

Et denique in omnibus illis casibus,
8 in quibus possessione feudi apud tertium existente nō excusatur successor à releuio simplo, prout diximus d. q. 32, nec etiam excusatur à duplicato, ea ratione, quia si tenetur ad simplum, & illud non soluit, nec sollemnia egit intrà legitimū tempus, simplum duplicatur, & sic ad duplicatum releuium, tenetur.

Vnum tamen, nec prætermictam,
6 quod facit ad hanc materiam, vt per litem motam super feudo, in qua fuit expeditus assensus Regius, non impediatur annus ad registrandū, quo elapso assensus erit nullus, licet perdentiū litis alleget *Franc. de Ponte cons. 34. n. 6. & seq. vol. 2.*

ARGVMENTVM.

Si intra tempus petendæ inuestituræ moritur pater, & succedat filius, & deinde mortuo filio succedat nepos, vel alter ex lege feudorum, vel inuestitura vocatus, an teneatur succedens soluere duo releuia, dubitatur. Vnicum tamen releuium esse soluendum resoluitur. Quid in laudimio pro inuestitura, & si contrariæ adessent decisiones. Idem si releuium esset solutum anno adhuc non completo. Et quid si post annum parua temporis intercapedine occurrente, alter feudatarius moreretur, distinguitur.

SVMMARIVM.

1 *Stipulationes tot sunt, quot sunt res in contractu deducta.*
2 *Patre, & filio morientibus intra annum petendæ inuestituræ, & succedente nepote an duo releuia soluenda sunt n. 5.*
3 *Mortes Vassallorum quot sunt, tot anni currere debent ex DD. sententia, non reiecta contraria.*
4 *Anni decem currere debent, si decem essent successores hæredes.*
5 *Releuia duo non debentur, si duæ mortes interuenirent, & decisiones referuntur.*
6 *Duæ causæ lucratiuæ circa eamdem rem concurrere non possunt.*
7 *Tertius successor tenetur suam tantum petere inuestituram, non autem suorum prædecessorum non petentium, & n. 10. ideò vnicum releuium debet.*
8 *Laudimium vnicum debetur, & si plures casus inuestituræ euenissent.*
9 *Adoha, & releuium eodem anno debita non debetur vtrumq; sed alterum, & ita decisum refertur.*
10 *Pluralitas debet euitari quando tractatur de lucro captando.*
11 *Consuetudo loci inspicienda est in Regno, siuè regione.*
12 *Releuium vnicum debetur etiam si essent de mortui plures Barones, vel condomini*
13 *& si dubium esset in Regno illo, si duo, vel tantum vnicum debeatur.*
14 *Successor nouus non tenetur ad aliud releuium, si ante annum elapsum fuisset solutum alterum releuium.*
15 *Duplex onus feudatario imponi non debet ne feudum illi inutile sit.*
16 *Subuentio vnà debetur, & si duo casus*

deten-

petendæ subuentionis eodem anno euenissent.

17 *Releuia duo deberi irrationabile est, & ad rationem debet reduci.*

18 *Releuium integrum debetur non deductis oneribus, quando duo releuia deberi accidisset eodem anno.*

19 *Releuia duo debentur si post legitimum temporis spatium, moreretur alter feudatarius, non adhuc soluto releuio à suo prædecessore.*

20 *Duo releuia non debentur quando primũ releuium non fuit solutum, ex non contẽtu, vel non malitia.*

QVÆSTIO XXV.

1 Releuium à succedẽte ob mortem soluitur, & quot sunt res in contractu deductæ, tot sunt stipulationes, dicunt ciuilistæ, & singula singulis referenda sunt, ideò
2 quæro si intrà annum petendæ inuestituræ à Titio ob mortem patris, moriatur ipse Titius, & succedat nepos, vel alter proximior vocatus à lege feudorum, vel ex inuestitura, an iste tertius successor teneatur ad duo releuia soluenda, vnum ob mortem patris Titij, & alterum ob mortem aui, cum duę mortes intercesserint feudatatiorum, & singula singulis referendo, videbatur dicendum duo releuia esse soluen-
3 da. Tum secũdo, quia quot sunt mortes Vassallorum, tot anni debent currere ad petẽdam inuestituram successori, secundum vnam DD. sententiam magis veriorem, *prout dixerunt post Andr. in cap. 1. num. 2. vers. veluti si mors, & propriè ibi debet petere inuestiturã sicut successor successoris, tit. quo temp. miles,* &
4 ibi apertioribus verbis hoc dicit, etiã si decem essent hæredes, decem anni currere debent, *dixit Chassan. in consuet. Burgund. tit. des fiedz, rubr. 3. §. 1. ibi, de dans l'an, el iour, vers. quæro num. 3. in fine, & post eum Franc. Sonsbecc de feud. par. 11. num. 12. Iacob. de Beluis. in cap. 1. vers. quæritur quid si miles, quo temp. miles, & vers. tu dic, vbi Afflict. nu. 15. vers. & primo, circa medium Iacob. de Ardizon. tit. quibus mod. feud. acquir. Petr. Nicol. Mozz. de substantial. feud. nu. 45. & num. 49. Zas. de feud. p. 7. num. 7. Io. Borcholten de feud. cap. 8. nu. 8.* dicens Andreæ sententiam, contra glossam esse veram *in d. c. 1. quo temp. miles, in verb. veluti mortis,* & glos. sententiã reprobatam esse affirmat *Io. Scheneid. de feud. par. 1. nu. 31. & post istos Hartm. obseruat. feudal. 12. vers. item si vassallus moriatur* ergò si duo anni currere debent, videtur quod solui debent duo releuia, ad finem vt vna determinatio respiciens plura determinabilia, censeatur æqualiter terminasse, & singula singulis referendo, pròut ita videtur tenere *Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 5. num. 628.*

Verũ enimuero licet hæc vera sint,
5 vt duo, vel tot anni, quot mortes euenerint, debeant currere ad petendam inuestitutam (licet aliter videatur sentire glos. prædicta, & alij,) tamen non per hoc sequitur consequentia, ergo duo releuia solui debent, quod negatur; nam feudum non debet duplici onere releuij grauari, & nihil remanere penes successorem, *pròut dixit Afft. in cap. 1. nu. 15. quo temp. miles, ex doctrina Isern. & Frecc. d. author. 3. num. 6. Iacobus de Ayell. de iure adoha num. 78.* vt vnicum rãtum releuium debeatur; ¶ *pròut ita decisum refert Anna allegat. 95. num. 13.* non obstante, quod mortes duorum Baronũ interuenissent, *Nunt. Pellic. in consuet. Auers. in addit. ad cap. x. addit. incip. adde, quod si mulier,* & post *Iacobum de Ayell.* itidem fuisse decisum, ¶ vt vnicum releuium deberetur, refert in casu prædicto *Reg. Moles decis. 3. sub tit. de iure releuiorum,* manuscripta, ea
6 nimirùm ratione, quia essent duę causæ lucratiuè circa eamdem rem, quæ

concurrere non possunt, *vt per Bartol. in l. Mauius*, §. *duobus*, *ff. de legat. 2. num. 13.*

Sequuntur, & hanc sententiam Vltramontani, prout fuit *glos. —— tit. 1. §. 22. num. 113. Ludolph. Schrader. de feud. p. 6. cap. 3. num. 26. Rosental. cap. 6. conclus. 66. num. 10, Henrig. Goeden. cons. 25. cent. 1.* Huius autem sententię rationes sunt, quia dum releuium soluitur prò inuestitura, & hoc casu iste
7 tertius successor tenetur suam tantum petere inuestituram, nec sui prædecessoris, qui iam defunctus est, & debebat in feudo succedere, *vt notat Andr. de Isern. in d. cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuest. & in cap. 1. §. similiter col. 2. de capitul. Corrad.* Vnde deducit *Frecc. d. num. 6.* quod cum vna inuestitura petenda sit, vnicum tantum releuium solui debet.

Quod maximè admittit *Schrader. d.*
8 *loco num. 26. circa medium,* dicens semper enim, quod pacto, vel statuto, (prò ut est in Regno nostro) releuium, laudimium, vel pecuniæ aliquid solui debet prò inuestitura, & plures casus petendæ inuestituræ euenirent, tam ex parte Vassalli, quam ex parte Domini, vnicum tantum laudimium prò vna inuestitura soluendum est, *argum. tex. in l. quod constitutum, ff. de milit. test. ex tex. in l. 1. §. is qui, ff. de exercit. action.* Item facit simile, quod alias diximus,
9 vt si vno, eodemque anno duo onera essent feudatario imposita, vt solueret, vtpotè releuium, & adoha, tunc vnicũ tãtum à Curia exigitur, vel releuium,
¶ vel adoha, *vt decisum refert Afflict. in d. cap. 1. quo temp. miles, num. 15. in fine,* ex ratione supra allegata, nè feudum prò illo anno, sit inutile vassallo, cum apud eum remanere debet medietas fructuum, vt viuere possit, quod non esset, si duo releuia in casu nostro soluenda esent.

Insuper facit ad hanc decisionem
10 ratio illa, quod semper, quando quis certat de lucro captando, debet euitari pluralitas, *l. si cum dotem, §. si pater, ff. solut. matrim.* ideo dum vassallus certat lucrari vnã partem fructuum prò suis alimentis, meritò est euitanda pluralitas onerum, ità deduco ex *Afflict. d. loco num. 16.* quia quantò minùs potest, debet Vassallus grauari.

De qua conclusione, siue decisione dicas, quod hodie amplius non est dubitandum, nec ambigendum, quia duplex releuium non esse soluẽdum, iàm est decisum, tum quia, si adhuc non es-
11 set clarum, vtrum nè debeatur, inspiciendum est, quod est conuentum in illa regione, siuè Regno, in quo est feudum *Bald. in cap. 1. § si qua, de pace Constan. Iacob. de Sancto Georgio in verbo qui quidem inuestiti num. 65. argum. tex. in l. semper in stipulationibus, & ibi Decius ff. de regul. iuris,* sed in hoc Regno nostro vsitatur semper, nè duo releuia, vel duo onera debeantur eodem anno super feudo, vt dicit *Afflict. d. loco num. 15. in fine,* & ego alibi in hoc *tract. dixi q. 20. p. 2.* ergo & hoc casu etiam ex consuetudine Regni nostri duo releuia solui non possumt.

12 Amplia, vt non solum si moreretur pater, vel filius, sed etiam si moreretur nepos, & alij condomini, quorum alter alteri succederet ex ead. ratione, prout dicit *Reg. Moles vbi supra.*

13 Quinimo, etiam si esset dubium in loco illo, in quo feudum situm est, & variè esset vsitatum, vt aliquando duo releuia essent soluta, aliquando vnicũ tãtum, nam adhuc semper est iudicandum, vnicum tantum releuium deberi, ita ex *Afflict. d. loco num. 15. & Herig. Goden cons. 25. decidit Ludolph. Schrader. d. loco num. 26. circa finem,* semper. n. in releuio pro vassallo benignior facienda est interpretatio *Afflict. d. loco num. 16.*

Ex quibus etiam videtur amplianda hæc conclusio, vt nouus successor
14 non teneatur soluere aliud releuium, si eod. anno, quo moritur feudatarius, fuisset solutum releuium antequam annus

annus esset elapsus, & in eod. anno postea alter feudatarius moreretur, quia non obstante, quod releuium reperiatur solutum, & inuestitura facta, nō debet iste nouus successor alterum releuium soluere, quia hoc casu militant omnes rationes supradictæ,& præcipuè duplici onetis eodem anno grauandi feudum.

15 Quod si alias iudicaretur,dixi *Frecc. d. author. 3. num. 26.* quod esset durum eodem anno dari duplex onus feudatario, eique feudum inutile esse.

Nec obstat, quod posset dici, quod dum inuestitura facta fuit, & perfecta in persona primi defuncti, ergo & denuo iste nouus successor tenetur petere, & perficere, hoc enim contrarium
16 tollit Freccia ex alio simili, nempè ex subuentionis materia, quod si eodem anno euenirent duo casus perendæ subuemtionis per baronem à vassallis, & si habuerit vnam subuentionem, & postea euenerit casus petēdi alteram, tunc adhuc istam secundam petere non potest,licet prima fuisset perfecta.

Tum etiam, quia hic casus videtur
17 satis irrationabilis, dicit Frecc.& non consideratus à constetudine; ideo ad rationem debet deduci, quę ratio dictat ne feudatarius duplici onere grauetur eodē anno,licet Frecc. de rigore admictat,vt vtrumque releuium debeatur, tamen persona succedēs dicit, quod adstringitur pro medietate fructuum, & sic pro vnico releuio.

Er benè verū in casu predicto, pro-
18 ut dicit *Frecc. d. loco num. 6.* quod & si alias ex releuio deducenda sunt onera, maximèquæ debentur Curię,vt diximus supra par. 1. q. 13. tamen quia de rigore deberetur duplex releuium, fiscales non admictunt deductionem prędictam, sed exigunt totum releuiū, & sic deductionem compensāt cum altero releuio debito,& in summa semper fieri debet interptetatio, vt vnicum tantum releuium debeatur.

19 Quam conclusionem declara etiā; vt si post annum, & diem,immediatè, pauco interlapso tempore, moriatur alter feudatarius,non petita inuestitura, vel si petita, non adhuc soluto releuio, tunc si inuestitura non esset petita,& annus esset elapsus,certè iste nouus successor petendo intra suum annum, videtur vt successor teneri ad duplicatum releuium ob non petitam inuestituram per defunctum,dum exequutio releuij fit contra quēlibet successorem, & feudi possessorem, si verò inuestitura esset petita, adeo vt cessatet pęna duplicati releuij tunc dicerē, quòd duo releuia deberentur ab isto nouo successore, vnum ex persona defuncti, alterum ex persona sua, ratio me mouet, quia mors euenit, elapso anno, & sic diuersa est ratio à præcedēti casu, & tempus fuit perfectum in persona defuncti,& per cōsequens vnū releuium soluet ex persona defuncti, vt dixi, alterum ex persona sua, ita videtur concludere *Bammacar.* in quadam additione manuscripta ad *Andr. de Isern. in cap. 1. num. 2. quo temp. miles, super illis verbis, debet petere inuestituram, sicut successor successoris*, sed postea dicit *Bammacar.* Cogitandum.

20 Ego verò dicerem, quod si paruum tēpus post annū esset elapsum, & moreretur alter successor, solui non debet duplex, nec duplicatum releuium, quia paruula mora non debet esse in consideratione, & consideratur idem tempus, nisi fuerit ex contempru, vel malitia, quia semper cum vassallis benignè egendum,non tanquā cum infestis, nec eos angustiare ex temporis lapsu, vt diximus.

De qua quæstione,memini me quōdam disseruisse cum erudito viro D. Io: Baptista Filingerio Milite Neapolitano ex Illustris. Piarea Nidi, Aduocato Sacr. nostri Consilij, humanitate omnibus charo, diuersarum scientiarum genere ornato, amico, & Domino meo semper obseruando,Sed ne discedas à priori sententia decisa,quia rationabilis. Ll 3 AR-

ARGVMENTVM.

Vassallo intra annum, & diem, vel mensem inuestituram nō petente, eò quod impeditus fuit, an contra eum fiscus duplicati releuij pœnam exigere possit, variæ referuntur DD. sententiæ, Alij dixerunt impedito ob iustum impedimentum non currere tempus, Alij currere, sed restitutione succurrendū esse, Alij vt non currat, quæ vti magis æquitati, & veritati consona retinetur, satius autē erit, vt impeditus protestetur, Et quid si impedimentū causetur ex parte Domini, vel parte vasfalli, Et si impedimentum esset notorium, an protestatio esset necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Tempus petendæ inuestituræ, an currat legitimè impedito referuntur discordantium sententiæ.*

2 *Impedito ad petendam inuestituam annus currit, sed restitutio postea datur.*

3 *Tempus omne in dubio præsumitur continuum.*

4 *Impedimenta facti sunt, & tempus minimè impediunt.*

5 *Impedito ex iusto impedimento, tempus nō labitur, imo excusatio concedenda ipso iure, & num. 14.*

6 *Anni spacium vassallo effluxum ad petendum inuestituram, vtile est.*

7 *Terminus legalis nunquam fit peremptorius.*

8 *Sententia DD. dicentium, tempus non esse elapsum vassallo in dubio sequenda est.*

9 *Impedito non currit tempus, si de impedimento ipse protestetur.*

10 *Impeditus ex facto Domini nō habet opus protestatione.*

11 *ex suo facto, debet se protestari.*

12 *Protestatio opus non est, quando impedimentum esset notorium.*

13 *non est necessaria, siue impedimentum proueniat ex parte Domini, siuè ex parte vassalli.*

QVAESTIO XXVI.

Diximus supra p. p. q. 23. Vassallum non petentem inuestituram, fidelitatemq; non pollicendo intra annum, & diem, præfixumq; iam tempus labi patientem, pœna duplicati releuij esse mulctandum, quæro an hæc
1 regula sit perpetua, adeout impeditos, & non impeditos comprehendat.

In qua quæstione DD. diuersi, diuersas sequuti sunt sententias. Alij dixerunt tempus currere non obstante impedimēto, sed postea impedito succurrendum aduersus lapsum temporis remedio restitutionis in integrum, Alij dixerunt impedito impedimēto iusto, tempus non currere.

Dixerunt nonnulli hoc tempus an-
2 ni currere impedito, nullamq; merere excusationem ob impedimētum, quin annus non labātur, sed elapso anno ad pœnam euitandam, ei succurrendum esse per viā restitutionis in integrum aduersus effluxum tempus, vt valeat postea deinde petere inuestiturā, omniaq; facere, vt post alios latè fundat *Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 75.* & quod dixit *q. 49. idem Syluan.* vbi alios allegat, quasi quod huius sententiæ fundamenta sint, tum quia omne tem-
4 pus in dubio continuum esse præsumitur, & regulariter iudicatur, vt supra diximus p. p. q. 23. tum quia impedimenta facti sunt, ideoq; cursum temporis minimè impedire, dixit *Bartol. in l. vnus ex socijs, §. fin. ff. de seruit. rustic. prædiorum*, quem ad hoc allegat *Syluan. d. q. 25.*

Reliqui contrariam docuere sentētiam,

5 tiam, & veriorem, vt impedito iusto de impedimento, annus in eius præiudicium non labatur, imo excusandus, nec aliqua opus esse restitutione in integrum, sed ipso iure tutum remanere à pœna priuationis feudi, & sic duplicati releuij, hanc sententiam docuere infra citandi DD. ex ratione, tum quia hoc expresse suadet *tex. in cap. 1. quo temp. miles, ibi in vers. nisi iusta causa interuenerit,* quem *tex.* prò basi, & fundamento tenent DD. ibi. Tum
6 quia hoc anni spatium vtile est, & ideò impedito non currit, vt docuimus supra q. 23. p. p. Tum quia terminus le-
7 galis numquam fit peremptorius, si de legitimo impedimento constet, *pròut dixerunt Bald. in cap. 1. §. fin. nu. 2. vbi Iacob. Aluarot. num. 2. Matth. de Afflict. num. 7. vbi Præposit. num. 1. de probib. feud. alienat. per Lothar.* quibus rationibus, & alijs actentis in eam iuere sententiam, *glos. in d. cap. 1. quo temp. miles,* quam ibi sequūtur *Iacob. de Beluis. Nicol. de Neap. Bald. num. 1. & post Andr. de Isern. Iacob. Aluarot. ibidem num. 12. Martin. Laudens. num. 10. & 11. Præposit. num. 4. latè Afflict. per illam columnam in d. cap. 1. quo temp. miles,* vbi cæteri hanc eandem sententiam docuere *Petr. Nicol. Mozz. de feud. substantial. num. 45. Iacob. de Ardiz. rubrica 45. Ludolph. Schrader. de feud. par. 6. cap. 2. nu. 50. & 64.* vbi *num,* 50. in specie contrariam sententiam reijcit, & hanc sequitur *Rosental. d. cap. 6. concl. 46. n. 3.*

Quæ sententia vti magis iuri, &
8 æquitati consona, sequenda in dubio est, tum etiam, quia longè maiorum Doctorum numero, & authoritate fulcitur, & contrariam esse reijciendā, prout reijciunt præfati DD.

Sentiunt tamen nonnulli, declarau-
9 tes hanc sententiam, tempus non currere impedito, dummodo de impedimento protestetur, *ex cap. fin. vers. protestatione facta, de appellat. l. fin. C. de his qui per metum iudic. non appellant, Misinger. obser. 59. nu. 1. cent. 3. Laurent. Syluan. d. q. 75. refert alios Rosental. d. loco lit. F, à lit. G,* quorum sententiam de consilio, non autem de iure esse sequendam, suadet idem *Rosental. d. n. 4. & seq. vbi alios allegat.*

Distinguit tamen *Ludolph. Schrader. d. loco n.* 43. impedimenti causam, quod aut impedimentum causatur ex parte Domini, aut ex parte Vassalli, quod si
10 causatur ex parte Domini, vt quia absens, vel locum tutum non præbet Vassallo, tunc dicit, quod protestatione opus est, *argum. tex. in l. 2. C. de his qui per met. iudic. non appell. cap. fin. vbi Bal. & Decius extra de appellation.* Quòd
11 si ex parte Vassalli impedimentum proficiscatur, tunc protestatio non est necessaria, quia sinè protestatione tutus est, *vt post alios Alex. Ias. Imol. Dec. in d. cap. fin. de appellat. Felin. in cap. venerabilis num. 7. extra de iudicijs, Schrader. d. loco num. 43.*

Declara tamā has sententias, quod
12 si impedimentum esse notorium, & procederet, tam ex parte Domini, quā ex parte Vassalli, tunc in hoc casu sufficit, quod sit notorium ad finem vt protestatio non sit necessaria, *Præposit. in d. cap. 1. num. 7. quo temp. miles, Felin. in d. cap. ex transmissa nu. 7. de præscript. Ludolph. Schrader. d. loco nu. 43. & 44.*

Quam Schraderi sententiā in distin-
13 ctione prædicta emanatam, reijcit *Rosental. d. loco nu. 6.* vt siuè impedimentum proueniat ex facto Domini, vt nec protestatione opus sit, ex authoritate *Præposit. in d. cap. 1. Syluan. d. q. 89. num. 13. Vult. de feud. cap. 7. num. 87. lib. 1.* hoc idem affirmare videtur *Afflict. in d. cap. 1. num. 38. quo temp. miles, Marc. Ant. Bardus de temp. vtili, & continuo cap. 9. num. 2.* Siuè impedimentum interuenit ex parte Vassalli, vt dicunt iam citati DD. cæteriq; quos refert, & sequitur *Henrich. à Rosental. d. loco in glosell. H.* pròut ex illis affirmant *Ioachim Misinger. obser. 59. vers. tertius casus cent. 3. Herm. Vult. d. loco num. 87.* cæterique passim ibi allegat.

Quibus

Quibus sic relatis, non discedas ab illa communi DD. sententia, commu-
14 niori calculo Doctorum sequuta, vt impedito anni tempus non currat, etiã nulla vrgente necessitate protestandi, durante impedimento, ex rationibus de quibus supra.

ARGVMENTVM.

Tempus ad petendam inuestituram elargitum, an possit minui, vel prorogari, & an de cõuentione partium, & posthabita nonnullorum sentẽtia, affirmatur prorogari posse. Diminui autem an possit distinguitur de volũtate Domini, & vassalli, accedente causa. Duplicatum autem releuium in tempore abbreuiato an possit exigi, distinguitur. Et quid si ex consuetudine Dominus abbreuiaret anni spatium. Et an minui, vel prorogari in preiudicium Vassalli possit.

SVMMARIVM.

1 POEna *duplicati releuij an debeatur elapso tempore, quod fuit diminutum, vel prorogatum à Rege n. 17.*
2 *Tempus petendæ inuestituræ, quia à lege inductum, prorogari non potest, ex vna sententia DD.*
3 *potest prorogari à Domino sine consensu vassalli, & num. 6.*
4 *potest prorogari à Domino accedente consensu vassalli, & Domini, & de ratione num. 5.*
7 *Petitio inuestituræ continet honorem vassalli, ideo tempus ad illam prorogari non debet sine consensu vassalli, sicut nec vassallus in præiudicium Domini.*
8 *Tempus petendæ inuestituræ non prorogatur, secùs autem soluendi releuium.*
9 *regulariter non potest diminui.*
10 *diminui non potest inuito vassallo, nisi ex iusta causa, & n. 11.*
12 *Tempus concessum ad fauorem alicuius ex iusta causa, ab illo non debet auferri.*
13 *ad soluendum releuium non potest diminui à Domino.*
14 *Creditor ante diem excuti non potest.*
15 *Tempus ad petendam inuestituram potest minui si adesset lex in contrarium.*
16 *de voluntate vassalli, sic etiam in duplicato releuio.*
17 *Duplicatum releuium debetur elapso tempore conuentionali, si ita esset conuentum & num. 18.*
19 *non debetur elapso tempore conuentionali, si nil de duplicato releuio esset conuentum.*
20 *Inuestitura Regni Neapolitani concessa fuit, non obstante, quod tempus conuentionale fuit elapsum.*
21 *Tempus petendæ inuestituræ, & soluendi releuium potest minui, ex consuetudine loci.*
22 *Dominus diminuens, vel prorogans tempus petendæ inuestituræ, vel soluendi releuium in præiudicium vassalli, debet priuari proprietate feudi.*
23 *Dominus abbreuians tempus petendæ inuestituræ in præiudicium vassalli, amisit ius suum erga vassallum.*
24 *Vassallus potest abbreuiare tempus soluẽdi releuium Domino.*

QVÆSTIO XXVII.

Egulariter tempus ad petẽdam inuestituram ob mortẽ ex c. 1. de cap. Corrad. & cap. 1. §. fin. de prohib. feud. alienat. per Frideric. est annus, & dies si paganus esset petens, si miles annus, & mensis, vt firmauimus supra p. p. in quæstione illa de tempore, ad inuestituram petendam, prefinito, quo elapso tempore, non adimpleris ijs, quæ requiruntur intra annum fieri, vt supra docui-

docuimus, releuij duplicati pœnam esse vassallo infligendam, quæro itaq;
1 ac hæc pœna duplicati procedat etiã in casu, quo Rex diminueret, vel extenderet tempus prædictum, & post diminutũ, vel extensum annũ, vassallus sollemnia inuestituræ non adimpleuerit, & releuium simplex non soluerit intra dictum tempus, pro qua resoluenda quæstione distinguo.

2 Primo videndum est, an hoc tempus minui possit, vel extendi per Regẽ, *Bald. in cap. sancimus, quo temp. miles ex tex. in l. epistola* §. *fin. ff. de pactis ex l. quæro* §. *inter locatorẽ ff. locati* dicit, quod hoc tempus cum sit à lege inductum, prorogari non potest, quam Bald. sententiam sequuti sunt, *Thom. de Marin. de generibus, & qual. feud. tit. 2. nu. 52.* vbi communem hanc refert, & allegat *Andr. de Isern. in cap. sancimus, quo temp. miles, Georg. Natt. in repet. clement. sæpe col. 3. de verborum significat. idem Bald. in l. fin.* §. *hac quidem, C. de iure deliberand.*

Ex Vltramontanis *Ferrar. Montanar. lib. 3. de feud. versic. sexto, sed & tempus Io: Borcbolten de feud. cap. 7. nu. 36. Io: Scheneiduuin. de feud. par. 5. num. 56.* & approbatam esse sententiã dicit *Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 57. n. 1.*
3 asserens sine consensu vassalli posse Dominum prorogare terminum ad petendam inuestituram, ita etiam dixit *Schrader. de feud. par. 6. cap. 2. ad nu. 7.* hi omnes tractant, quando hoc tempus minui, vel prorogari potest, ideo distinguo.

Primo, videndum est, an hoc tempus possit prorogari, & quando.

Secundo videndũ est, an hoc tempus possit minui, vel coartari, & quando.

Et priusquam ad horum capitum descẽdam examen præmitto, quod ac-
4 cedente, & volũtate Domini, & vassalli, potest hoc tempus, & minui, & prorogari, prout communiter tenent *Andr. de Isern. in cap. 1. nu. 12. quo temp. miles, vbi Aluar. num. 14. Afflict. num. 12. Præposit. num. 13. Thom. de Marin. de generibus feud. tit. 2. num. 53. & seq. 54. Petrus de Rauen. in d. cap. 1.*

Ex Vltramontanis hanc docuere sententiam *Iacob. de S. Georgio in verbo qui quidem inuestiti præstiterunt num. 44. Chassan. in consuet. Burgund. rub. 3.* §. *1. in verbo de dans l'an, & iour n. 6. Io: Borbolten de feud. par. 1. cap. 7. numer. 36. Schrader. par. 1. cap. 2. numer. 7. & 81. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 67. Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 67. nu. 1. tit.*
5 *quib. mod. feud. acquir.* ea ratione, quia fuit inductum, & fauore Domini, & vassalli. Fauore Domini, tum quia annus tantum est elargitus, tum quia illo elapso, duplicatur releuium. Fauore vassalli, quia molestari non potest intrà dictum tempus, & sic alter in alterius præiudicium minuere, vel extendere non potest, quod fallit de vtriusque voluntate, vt infra nu. 7. & seqq.

Et ad primum caput redeundo, dico, hoc tempus ad petendum inuestiturã,
6 & soluendum releuium, posse per Dominum prorogari, tum quia cum hoc tempus sui comodum respiciat, meritò ipsi renunciare potest, tum quia, & si pœnam totam duplicati releuij remittere potest, quod maius est, ergo tanto fortius potest facere, quod est minus, nempè dilationem vassallo dare, cum ead. subsit ratio, ergo idem ius, *ità Affl. in d. cap. 1. nu. 9. sequitur Thom. de Marin. d. loco num. 54. vers. an autem dictum tempus* quicquid id contrarium dixerit *Bald. d. loco supra allegato,* nec in hac prorogatione requiritur consensus vassalli, cum consentire dicatur, dũ in sui fauorem vertitur negotium.

7 Verum quoad petitionem inuestituræ, quæ fit cum honore vassalli, adgnosco vnã difficultatem, quia vassallus venit honoratus, dum de feudo inuestitur, quia feudum nobilitat feudatariũ, & si videtur, quodamodo prę-iudicium vassalli in dicta prorogatione, ideo hac moti ratione nonnulli dixerunt,

xerunt, ſicut vaſſallus non poteſt prorogare inuito Domino, ita nec Dominus inuito vaſſallo, ita dixerunt poſt *Aluarot. Præpoſit. Afflict. in cap. 1. §. nulla, per quos fiat inueſt. & in cap. 1. in princ. quo tem. miles, Iacob. in d. verbo qui quidem inueſtiti num. 40. Ludolph. Schrader. d. par. 6. cap. 2. num. 7. Herm. Vult. d. loco num. 63.* & alia ratione, quia ſicut nec vaſſallus poteſt prorogare inuito Domino, ità nec Dominus inuito vaſſallo *Vult. d. loco num. 63.*

8 Sed conſiderarem, quòd hoc tẽpus duplici via conſideratur, altera ad petendam inueſtituram, altera ad ſoluẽdum releuium, primo, eòquod honor vaſſalli videtur dilatatus, tunc eſset dicendum, quod non poſset prorogari, ſed hoc non firmo, quia adhuc dicitur ſucceſsor in feudo, & gaudet prærogatiuis feudatarij, quæ retrotrahũtur per inueſtituram, cuius diẽ ſi vaſſallus vult differre, hæc dilatio Domino nocere non debet; Secunda uia, quæ dicit ad releuium ſoluendum, tũc hoc caſu dico, quia uaſſallo imputandum, ſi nollet hac dilatione gaudere, & in hoc penes me nulla extat difficultas.

Quoad ſecundum, ſi hoc tempus poſset diminui, dico regulariter dimi-
9 nui non poſse ſine uoluntate uaſsalli, quia cum hoc ſit tempus conceſsum fauore uaſsalli, ideò abbreuiari nõ poteſt, ſed diſtinguo, aut diminuitur uoluntate Domini tantum; Aut ſi uolũtate utriuſque.

Primo caſu de uoluntate Domini tantum, vaſſallo non conſentiente,
10 certum eſt, quod hoc tempus nequaquam minui poteſt, ſinè iuſta cauſa, *Andr. de Iſern. in d. cap. ſancimus nu. 72. vbi Aluarot. num. 14. verſ. quæro, Afflict. num. 12. & Præpoſit. nu. 9. & Io. Franc. de Ponte deciſ. 1. nu. 8. Iſern. d. §. eſt & alia num. 4. vbi Afflict. num. 6. Aluarot. num. 14. Thom. de Marin. d. tit. n. 2. u. 54.*

Quibus addo permultos Feudiſtas, qui eandem *Andr. de Iſern.* ſequuti docuere ſententiam, prout fuit *Petr. de Rauen. in d. cap. ſancimus, Iacob. de Beluiſ. in §. eſt & alia verſic. interim ego, Iacob. Ardizon. in ſum. tit. quibus mod. feud. amitt. rub. ex quo temp. annus currit Iacob. in verbo qui quidem inueſtiti præſtiterunt num. 33. Sonsbeck. de feud. part. 11. num. 10. Io. Scheneid. de feud. p. 5. num. 56. Laurent. Syluan. de recognit. feud q. 15. Ioan. Borchol. de feud. p. 1. cap. 7. num. 36. Schrader. de feud. d. par. 6. cap. 2. num. 2. & ſeq. Ferrar. Montanar. lib. 3. de feud. cap. 6. verſ. ſed & tempus, Herm. Vult. de feud. d. cap. 7. num. 62. cæteriq; paſſim.*

Limita primo, niſi iuſta ſuaderet
11 cauſa, quia tunc ex cauſa poteſt Dominus hoc anni ſpatium abbreuiare, *ità Andr. de Iſe n. d. cap. ſancimus nu. 4. Aluarot. num. 14. Afflict. num. 6.* ea ra-
12 tione, quia tempus conceſſum ad fauorem alicuius ex lege, & ſic legale, ei non debet ſine cauſa auferri, *cap. indultum, & ibi Dynus de reg. iur. in 6. Bart. Alex. Iaſ. cæteriq; in l. 2. ff. re iudic. Thom. de Marin. d. loco num. 54. in princip.* tum
13 quia, ſi conſideramus circa ſolutionẽ releuij, dico, quod dum eſt dilatio cõceſſa fauore creditoris, & ſic Vaſſalli, ergò eo inuito tolli non poteſt, vulg. iuribus, quinimmò hoc debitum non
14 eſt purum, ſed in diem, quo caſu, inuito creditore, ante diei euentum, exigi non poteſt, *§. omnis, inſt. de verborum obligat. l. qui hoc anno, l. eum qui, §. quoties, ff. de verb. obligat.*

Secundo limitat *Afflict. nu. 10. verſ.*
15 *fallit primo*, ſi adeſſet aliqua lex dictans quod non obſtante tempore legali in contrarium, iudex poſſet ſtatutum tẽpus propria authoritate minuere, firmant hoc ex iuribus ibi allegatis.

Aut de voluntate vaſſalli, & dico
16 ex ratione illa, quod cum ſit in eius fauorem inductum, meritò illi renuntiare poteſt, ex iuribus ibi allegatis, *tenet Afflict. in d. cap. ſancimus nu. 10. & 11. Iacob. de S. Georgio in d. verb. qui quidem inueſtiti num. 23. Io. Scheneid. d. loco nu. 56.* & tunc ſtatim poſt hoc tempus abbre-

abbreuiatum, releuium soluet, *Iacob. de Ayell. in d. tract. de iure adoban. 76.*

Declara tamē, quid si tempus esset 17 prorogatum, vel diminutum, vel ex iusta causa, vel magis ex conuentione Domini, & Vassalli, vel Vassalli tantū, quid faciendum circa duplicatum releuium elapso dicto tempore sic abbreuiato, vel prorgato, cum eo casu videarur iam discessum à pœna statuta, ex lege communi, dum ex eius temporis rigore discessum est.

Ego tamē distinguo, quod aut post dictum tempus abbreuiatum, vel prorogatum fuit conuentum de pęna, vt soluatur, ac si non esset facta dicta prorogatio, vel diminutio. Aut nulla facta mentio est de pœna.

Primo casu, quando pęna est appo-18 sita post dictum tempus sic abbreuiatum, uel prorogatum, & sic post dictū tempus conuentionale, dicas, q̄ standū est regulæ, dicēris esse locum amissioni feudi, vel duplicari releuij, secundū ea, quæ tradit *Andr. de Isern. in d. cap. sancimus in princip. sequitur ibi Afflict. num. 11. & 12. Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 17. Schrader. d. loco nu. 5. Rosental. num. 4. Roland. à Valle cons. 18. num. 13. & 14.*

Aut nulla est apposita pœna, sed tā-19 tum conuenerunt Dominus, & Vassallus de tempore petendæ inuestiturę, & soluendi releuium, tunc quia post dictum tempus elapsum, caducitas non habet locum, ideò nec solutio duplicati releuij, *ita ex Andr. de Isern. Affl. num. 26. quo temp. miles,* cæterisq; longo apparatu allegatis, tenet *Io. Franc. de Ponte d. decis.* 1. in casu inuestituræ Regni Neapolitani à summo Pontifice petendę, & secundum ibi allegata 20 per eum inuestitura concessa fuit, lapsu temporis conuentionalis, non obstante *Schrader. d. loco num. 5. sequitur Philipp. Pascal. de patr. potest. p. 4. cap. 1. nu. 12.* qui postea effectus est Regius Consiliarius, & die 18. Februatij 1625 adeptus est possessionem officij in S.C.

Intellige tamen supradictam con-21 clusionem, vt non possit Dominus inuito vassallo, hoc tempus minuere, non procedere, si ex consuetudine loci, vel Prouincię permitteretur Domino talem abbreuiationem facere, pròut est in Saxonia, quia tunc, nulla adiecta pœna, post lapsum temporis statuti erit locus dispositioni temporis legalis, nempè caducitatis feudi, pròut de tali consuetudine, & ita de jure cautum, testatur *Herring. Goeden. cons. 25. lib. 1. Herm. Vult. d. loco nu. 62. Scrader. ibidem nu. 6. de Ponte d. decis. 1.*

Quod si Dominus absque iusta, & 22 probabili causa hoc tempus petendæ inuestituræ dilatauerit, vel arctauerit in præiudicium Vassalli, tunc ex regula dictante, Dominum, & Vassallum ad imparia iudicandos non esse, de qua. *Afflict. dec. 129.* eo casu Dominum feudi proprietate priuandum esse censuerunt *Iacobus Aluarot. Præposit. Afflict. in cap. 1. §. nulla, per quos fiat inuestitura, & in d. cap. 1. in princip. quo tempore miles, Iacobin. in verbo qui quidem inuestiti nu. 40. glos. in d. §. nulla, quo temp. miles, Iacob. Aluarot. in d. cap. sancimus, num. 14. vers. quæro quid si miles,* prout est statutum in partibus Saxoniæ, prout dictat eius statutum *articulo 22. Ludolph. Scrader. d. loco num. 6. Vult. d. loco num. 62.* de quo meminit *Herring. Goe-23 den. d. cons. iam allegato*, dicens, quod Dominus abbreuians dictum terminū in præiudicium Vassalli, ius suum amittere debet erga vassallum.

Quod si Vassallus ante annum elap-24 sum petet inuestituram, & soluet releuium, potest hoc facere, & non pręiudicabit Domino, qui semper de hac anticipatione certè erit contentus, pro ut supra dixi *ex Iacob. de Ayell. d. n. 76.*

Ex quibus remanet firma de iure cōclusio, quod terminus anni, & diei nec extendi, nec minui potest regulariter in præiudicium Vassalli, vel Domini.

ARGVMENTVM.

Succesſor in feudo, ignorans mortem ſui prædeceſsoris, ideoq; temporis inueſtituræ petendæ, releuijque ſoluendi elapſo, an duplicati releuij pœna mulctandus, proponitur, An ignorantia mortis excuſet, & quando à petione inueſtituræ, Et quid ſi poſt tempus legale eſt appoſita pœna, ut non detur purgatio moræ, Contrarium tamē ſtatuitur ex frequentiori DD. calculo, Niſi uaſſallus ignoraſset in iure, Et qd in facto, Et quid ratione rei, uel ſi ignoraſset ſe eſſe in gradu ſucceſſibili, uel ſi eſset dubium inter DD. Et quid ſi ignorantia eſſet craſſa, uel ſupina, Et quid in dubitante, Et quid in emphiteuta diſseritur.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia mortis feudatarij prædeceſſoris, quando excuſet ſucceſſorem, & num. 8. 9. & 15.*
2 *Prouinciæ Regni Neap. quaſi Regna ſunt magna, & diſtantes.*
3 *Barones Regni Neap. quaſi omnes ſeruiunt Regi in bello, impendendo propria bona, & contra hæreticos fidei.*
4 *Rex noſter Philippus expulit Mauros à ſuis Regnis ob Fidei Catthlolicæ conſeruationem inuiolatam, quinimo eos perſequitur.*
5 *Tempus ad petendam inueſtituram, ut euitetur duplicatum releuium, an à die mortis, vel ſcientiæ mortis currere debet.*
6 *Tempus continens pœnam, poſt eius lapſum, purgari non debet ob ignorantiam.*
7 *Purgatio moræ non admittitur quando poſt mortem inducta eſt reſolutio contractus, niſi ex conſenſu partis.*
8 *Ignorantia craſſa, & ſupina non impedit curſum temporis.*
10 *Tempus petendæ inueſtituræ ad euitandū duplicatum releuium, currit à die ſcientiæ mortis, & num. 13.*
11 *Ignorantia facti excuſat omnes.*
12 *Ignorantia non aſcribitur delicto, vel deſidiæ.*
14 *Mors vaſſalli, ſcientia mortis, & lapſum temporis à die ſcientiæ requiritur, ut duplicatum releuium debeatur.*
15 *Ignorantia vaſſallo debet eſſe probabilis in facto, non autem in iure, quia iuris ignorantia non excuſaret, num. 17.*
16 *Ignorantia vaſſalli tripliciter conſideratur, de iure, de facto, & ex qualitate rei, & num. 18.*
18 *Vaſſallus ignorans feudalem qualitatem, excuſatur ſi non petierit intra tempus.*
19 *Deciſio Cameræ Imperialis refertur abſoluens vaſſallum ignorantem qualitatem feudi.*
20 *Vaſſallus ignorans gradus proximitatem excuſatur, ſi non petijt inueſtituram à duplicato releuio.*
21 *Vaſſallus ſciens gradum, ſed ignorans illū eſſe ſucceſſibilem, non excuſatur à duplicato releuio.*
22 *Gradus ſucceſſio quando eſt controuerſa excuſat vaſſallum.*
23 *Ignorantia mortis feudatarij præſumitur.*
24 *Ignorantia ut excuſet vaſſallum debet eſſe non affectata, nec craſſa, nec ſupina.*
25 *Vaſſallus dubitans de morte prædeceſſoris excuſatur.*
26 *Emphiteuta ignorans excuſatur à caducitate, ſi inueſtituram non petijſſet.*

QVÆSTIO XXVIII.

T præſentis quæſtionis indubitata aſſignetur reſolutio, de duobus gradatim, ē uidendum. Pri-
1 mo, an ignorantia mortis feudatarij impediat, quin currat annus ad petendam inueſtituram, à quo capite diſcuſso deuertitur ad reſolutionem alterius, nempe ſi debeatur duplicatū rele-

releuium, vel simplex. Quam quęstionem vsui facilè puto eventuram, maxi-
2 mè in Regno nostro, in quo adsunt lõginquæ Prouinciæ, & magnæ, quasi vnaqueq; alterum Regnum, inter se adeò distantes, vt non tam citò, tamq; breuiter res, quæ succedunt, in vna
3 veniant statim significata alteri, quinimo permulti ex nostratibus Baronibus bona sua impendendo, vitamque discrimini commictendo, in nostri inuictissimi Regis seruitio, fideliter etiam seruiẽdo, prout mos fuit, & est nostratum, tum in Belgio, in Alemania contra hæreticos, & Lombardia, & nouiter in Hyspanijs, in Mari Oceano ad Colũnas Herculeas, in lictoribus Gi-
4 baltaris bellando contra Mauros expulsos à Regno Castellę, & Portugalliæ à Rege nostro Inuictissimo ob fidẽ immaculatam seruandam, ne vè in eius Regnis Christi infideles, & ab eo separati habitent, & etiam in Indijs in Regno Brasilis, tum etiam permulti assistunt in Curia Regis, vnde eorum mors si euenerit, tam citò sciri non
5 potest, nec ad successoris notitiam venir, ideo non ab re, de hoc quęrendum putaui, nam si legem ipsam actendamus simpliciter loquitur, vt annus, & dies incipiat currere à die mortis feudatarij, à quo die mortis si fiet computus, annus est elapsus, sed si actẽdamus æquitatem iuris, nempè vt cõputemus à die, quo innotuit successori mors sui prædecessoris, reperietur annum non esse elapsum à die scientię, licet à die mortis reperiatur elapsus, de qua quæstione discurri cum D. Franc. de Petris I. C. & verè Consulto Aduocato nostri Sac. Conf. nemini secundo, generis nobilitate claro, vniuersæ, atq; totius doctrinæ, & eruditionis corona clariori, morum candore clarissimo, cui fateor me multis nominibus deuinctum, cuius legales, poeticæ, & historiarum lucubrationes, iam in toto orbe sunt longe clarissimæ.

Et ideo dum lex annum, & diem
6 tribuens feudatario à die mortis, simpliciter loquatur, ideo nec nulla declaratio, nec distinctio adhibenda est, ex quo per annum, & diem apposita est pæna, nẽpè resolutionis, & sic feudi amissio, *cap. 1. de capitul. Corrad.* De iure autem Regni, solutio duplicati releuij, vt supra diximus, videbatur omnino dicendum, elapso termino, nõ esse locum moræ purgationi ob iustam ignorantiam allegatam, secundum ea, quæ tradiderunt *Dyn. Oldrad. Bartol. Ripa in l. si in insulam num. 37. & 38. ff. de verborum obligat. per tex. in l. traiectitiæ §. de illo ff. eod. & propriè idem Ripa num. 37. & 38.* loquitur de caducitate censu ob non solutionem canonis intra legitimum tempus, & propriè in vassallo non petente inuestituram intra annum, & diem, loquitur *Ripa ibidem numer. 40. Bald. in cap. sancimus num. 3. quo temp. miles,* idem affirmans non dari purgationem moræ, & suæ opinionis per multas affert ratio-
7 nes, quarũ præcipua ea est, quia quotiens per moram inducitur resolutio contractus, tunc non est tractandum de purgatione morę, nisi altera pars consentiat, allegat *tex. in l. traiectitia C. de pactis inter empt. & vendit.* Pręcipuè, ignorare, an sit mortuus pater, vel ille, cui quis debet succedere, vt proximior, videtur quedam crassa, &
8 supina ignorantia, quæ cursum temporis non impedit, adeò vt morę purgatio non detur, *l. nec supina l regula in princip. ff. de iur. & fact. ignorant. gloss. in d. cap. sancimus in verbo vltra annum quo temp. miles, vbi Iacob. de Beluis. post Bald. & omnes latè Tyraquell. de retract. lignag. gloss. 4. nu. 52. sequitur Io: Franc. de Ponte decis. Coll. 1. num. 17.*

9 Et hanc sententiam, quod nón admictatur moræ purgatio, authoritate *Baldi* nitentem, permulti sequuti sunt, quos allegat idem *de Ponte d. decis. 1. num. 13.*

10 Sed salua pace *Bald.* & eorum, qui *Baldum* sequuti sunt, dicam, quòd con-

traria opinio est magis veritati consona, æquitati proxima, & frequentiori DD. calculo recepta, vt hoc petendæ inuestituræ tempus, licet, adiecta pœna, & die, non currat, nisi à die, quo vassallus successor sciuerit mortē sui prædecessoris, *ita gloss. in d. cap. sancimus in verbo vltra annum, vbi Afflict. num. 6. post Beluis. & Præposit. & Aluarot ibi num. 12.* cæteriq; DD. passim *in d. cap. sancimus super gloss. in verbo vltra annum.*

11 Est veritati proxima, nam cum simus in ignorantia facti, quę est mors, omnes excusantur, *l. 1. l. error ff. de iur. & fact. ignorant.*

Est æquitati consona, vt ignorans
12 non puniatur, dumodo delicto, vel desidię nō consensijt, & de ęquitate gloss. sententiam seruari debere, affirmauit idem *Franc. de Ponte d. decis. 1. num. 13.*

Frequentiori DD. calculo receptā
13 esse restantur post *gloss. Affl. Bald. Beluis. & Aluarot. cæterosque DD. in d. cap. sancimus*, eamque sequuti sunt idem *Bald. in cap. 1. de capitul. Corrad. num. 4. Aluarot. in d. cap. 1. in princ. & ibi Præposit. num. 1. limit. 6. nu. 4. quæ fuit prima caus. benefic. amitt.* & hanc sententiam communiter esse appprobatam respondit *Roland. à Vall. cons. 40. num. 5. vol. 3.* & omnes eā sequutos, ut *gloss.* —— *§ 1. gloss. 2. num. 4. & gloss. 7. tit. 1. num. 2.* quem allegat *Iul. Clar in §. feudum, quæst. 49. num. 3. Vdalric. Zas. par. 7. num. 2. Franc. Sonsbeck. de feud. par. 11. num. 10. Petr. Nicol. Mozz. de substantial. feud. num. 40. Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 43. Matth. Vuesenbec. de feud. cap. 8. num. 3. & 6. Ioann. Scheneid de feud. par. 5. num. 27. Ferrar. Montanar. de feud. lib. 3. vers. sed & tēpus, cæterique, quos allegat Tyraquell. de retract. lignag. gloss. 4. num. 12. Andreas Gayll. obser. 48. num. 8. cent. 2. Herman. Vult. de feud. cap. 2. num. 58. Gothofred. Ant. disput. feudal. 8. thesi 5. lit. D. sub tit. de renouatione inuestituræ Mynsiger. obseru. 9. cent. 5.* cæterosq; DD. quos allegat, & sequitur idem *Franc. de Ponte d. decis. 1. nu. 13.* vbi respondet ad opinionem *Baldi*, & aliorū ijs adductus potissimis rationibus, tùm quia hoc tem-
14 pus vtile est, vt supra docuimus, tùm quia ad finem, vt hæres non petens inuestituram intra tempus puniatur, duo requiruntur, nempè mors vassalli, & scientia mortis prout dicunt *DD. in d. cap. 1. quo temp. miles*, & ita post alios videtur tenere, *Rosental de feud. cap. 6. conclus. 48. num. 3. & 4.* subdens alterum non sufficere, sed vtrumq; copulatiuè concurrerre, vt per Doctores allegatos ibi *in glosella E.* Item scientia rei feudalis *Bald. in cap. 1. de capitul. Corrad. in fine*, & nos supra diximus, quam sententiam, licet sicco pede, firmarunt supra citati Doctores, tamen eam declarando intelligas.

15 Primo, intellige, vt ignorantia sit in facto probabilis, non autem in iure, puta si vassallus ignorasset ob mortem prędecessoris feudatarij non posse succedere, ut dixit *Martin. Laudens. in cap. 1. num. 11. quo temp. miles, Rosental. cap. 6. conclus. 69. Hartam. Hartm. de feud. obser. 12. versic. habet enim hæres. & obser. 8. in princip. Herman. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 69. Mysinger. cent. 5. obseruat. 8. num. 9. Io: Scheneid. de feud. par. 5. num. 28. Gothofred. Anton. dicto loco.*

16 Intelligas secundo, ut hęc ignorantia iuris possit dupliciter considerari, primo, ut dixi, quod si ipse ignorasset posse succedere, secundo ratione facti successi, nempè mortis, siue euentus alterius, in quo facienda esset denunciatio, & ipse putans non teneri ad denunciationem, non fecit; Tertio potest considerarj ex qualitate rei, vtpote si hæres ignorabat rem esse feudalem, vt quia homo simplex, & nunquam se immiscuerit administrationi bonorū, tempore quo viuebat ille, cui ob mor-
17 tem succedit; Et primo casu dicas, q non excusatur, quia errat in iure, vt di-

xi,

xi, sed intellige ut infrà, secundo casu, ratione euentus, dicas, vt dixi, non currere annum, nisi à die scientiæ, dum ignorabat, vel dubitabat, vt infra.

18 Secundo casu, ex qualitate rei, vt quia successor hæres putabat rem esse feudalem, & eo casu etiam dicitur iusta causa, & ex capite ignorãtiæ, tempus non currit, si non petijt inuestituram, *ità post Iacobin. in verbo quiquidem inuestiti numer. 41. Io: Raynaud. in cap. Imperialem num. 15, de prohib. feud alienat. per Federic. Aluarot. in cap. 1. col. vlt. quæ fuit prima cauf. benefic. amiss. Franc. Sonsbec. de feud. par. 11. numer. 2. Curt. Iun. de feud. par. 4. quæst. 23. Petr. Nicol. Mozz. de substantial. feud. num. 51. 52.* hanc enim ignorantiam in facto, non in iure consistere dixit *Herm. Vult. de feud. lib. 1. cap. 7. num. 69.* cæteriq; su-
19 pra allegati, & ita fuisse decisum in ¶ Camera Imperiali, in magna, & ardua causa testatur *Io. Andr. Gayll. obser. practic. lib. 2. obser. 48. nu. 11. Vult. d. loco.*

Sed adhuc aduertendum est ad pri-
20 mum casum ignorantiæ, vt possit succedere duplici ex capite, Primo, vt si ignorabat esse in gradu successibili, secũdo si sciebat quoto gradu erat proximus defuncto, sed ignorabat illum gradum esse successibilem, & tunc quia primo capite versamur in facto, nempè quia ignorabat descẽdentiam, & quoto gradu distabat, cũ debeat fieri probatio descendẽtiæ, quæ probatio cum consistat in facto, meritò excusandus, vt dixi supra in præcedenti declaratione.

21 Secundo cãpite, vt si sciuisset gradum, eiusq; distantiam, sed ignorabat illũ esse successibilẽ, hoc casu errat in iure vassallus, & ideò nõ excusãdus, & meritò, tẽpus currere illi debet, eoq; elapso duplicatum releuium soluet in pœnam, *argum. tex. in l. emancipata, & l. iuris ignorantiam C. qui admitti, est tex. in l. fin. C. de repud. hæredit Afflict. in d. cap. 1. num. 10. quo temp. miles.*

Quod secundum caput, quãdo scie-
22 bat gradum, sed ignorabat esse successibilem, subdeclara, vt sit intelligendũ, nulla existente dubitatione Doctorũ, quod si DD. valdè dubitassent, si existens in tali gradu deberet succedere, tunc quia iste successor videtur ductus probabili errore, putans veram esse sententiam illorum, qui dicebant non debere succedere, tunc dum ex probabili errore inuestituram non petijerit, excusatur, *ita Abb. in cap. cum dilectus de consuetud.*

Secundo est aduertendum ad secũ-
23 dum caput, vt quando successor ignorabat casum petendæ inuestituræ euenisse ob mortem, & hoc casu, cum simus in facto alieno, ignorantia præsumitur, & excusat *Alex. cons. 79. num. 11. lib. 1. Ludolph. Schrader. d. loco num. 16. par. 6. cap. 2.* quia est ignorantia facti. *Herm. Vult. d. loco num. 70.*

24 Secundo principaliter declara supradictam sententiam, vt ignorantia crassa, vel supina, vel affectata non impediat, quin currat tempus ad petendam inuestituram, cum non affectata, vel supina, nec crassa, sed probabilis esse debeat, *Vult. d. loco num. 69. Schrader. num. 16.* & ego supra hac eadem quæstione monui.

25 Declara tertio principaliter, quam firmauimus conclusionem, procedere non solum in ignorante, vt supra diximus, sed etiam in dubitante, *ita Aluarot. in d. cap. 1. num. 11. quo temp. miles, Syluan. de feud. recognit. quæst. 65. num. 12.* vbi plures allegat *Vult. d. cap. 11. num. 21.* talis enim dubitans ignoranti æquiparatur, *Rosental. d. cap. 6. conclus. 48. num. 1. Matthæus Vuesembec. cons. 41. num. 57. & 62. par. 1. Ias. cons. 64. num. 2. vers. imo adhuc fortius.*

26 Declara quarto principaliter, hanc conclusionẽ procedere, non solum in vassallo hærede, non petente inuestituram, sed etiam in emphiteuta hęrede, qui ignorans rẽ esse emphiteuticã non soluerit laudimium, vel canonem intra legitima tempora, vt adhuc sit

excusandus ob iustam ignorantiam, *Bartol. l. cum filiusfamilias §. in hac stipulatione nu. 4. ff. de verb. obligat.* vbi hanc esse communem DD. sententiam refert, *& ibi Ias. nu. 7. DD. in l. 2. C. de iure emphit. Specul. de emphiteusi §. nūc aliqua num. 31. latè Andreas Gayll. lib. 2. pract. obser. 48. num. 4.*

ARGVMENTVM.

Successor in feudo hæreditario, si non petijt inuestituram intra annum à die mortis defuncti, sed à die aditæ hæreditatis, quo tempore considerato, annus à die mortis elapsus est, an teneatur ad duplicatum releuium, & quid in feudo mixto, dubitatur, ex obseruatione Regiæ Cameræ, vt à die mortis, & distinguitur in feudo hæreditario simpliciter, vel mixto, In primo feudi genere à die aditæ hæreditatis, suadetur currere tempus, Item ex die immixtionis, Nisi hæres malitiosè differat adire, In feudo mixto, alij à die adeptæ possessionis, sed verius à die scientiæ mortis, Et quid, & quale sit feudum mixtum remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *Inuestituræ feudorum in Regno nostro quasi omnes sunt hæreditariæ.*

2 *Tempus petendæ inuestituræ currit à die mortis ex obseruantia Reg. Cam. & hoc in feudis indistinctè.*

3 *Vassallo succedenti, an debeat currere tempus legis Romanorum ad adeundū, & tempus consuetudinis feudorum ad petendam inuestituram, & negatur.*

4 *Tempus petēdæ inuestituræ, an à die mortis, vel aditæ hæreditatis vassallo debet currere, distinguitur.*

5 *Feudum hæreditarium dupliciter consideratur, vt res hæreditaria, & vt feudum hæreditarium habens mixtum ex pacto, & prouidentia.*

6 *Tempus petendæ inuestituræ de feudo hæreditario, currere debet à die adita hæreditatis, & de ratione num. 7.*

8 *vel à die immixtionis in hæreditate.*

9 *Immixtio in feudo hæreditario, siue ficta, siuè vera, facit currere tempus à die factæ immixtionis.*

10 *Vassallo malitiosè differenti hæreditatem adire, tempus currit à die mortis.*

11 *Successor existens in possessione feudi debet soluere releuium à die mortis, licet hæreditatem non adierit.*

12 *Vassallus succedens in feudo hæreditario, & ex pacto, ex prouidentia quod mixtū dicitur, debet petere inuestituram à die adeptæ possessionis feudi prædicti, & num. 13.*

13 *Feudum mixtum nihil habet cōmune cum hæreditate.*

14 *Feudum mixtum quale sit remissiuè.*

15 *Feudum ex pacto habens vim hæreditarij quale sit remissiuè, & num. 12.*

16 *Tempus petendæ inuestituræ in feudo ex pacto, habente vim hæreditarij, vel in feudo mixto, debet currere non solum à die adeptæ possessionis, sed scientiæ mortis.*

QVÆSTIO XXIX.

1 Quia vt plurimum, & quasi omnia feuda in Regno nostro sunt hæreditaria ex cōmuni, & magis vsitata formula inuestiturarū, & diuerso modo, vt iam patet, iudicantur feuda hæreditaria, & feuda ex pacto, & prouidentia, & feuda mixta, & DD. *in cap. 1. quo temp. miles, & de capitul. Corrad.* indistinctè, vt plurimum loquuti sunt, firmantes sententiam, vt succedētes in feudo habeant annum, & diem, à die mortis, vel saltim à die scientiæ, vt supra fundauimus, prout etiam indistinctè loquutus fuit, *Iacob. de Ayell.*

de

2 *de iure adoha num. 76.* dicens tempus currere à die mortis, & ita seruati in Regia Camera, nullam faciens feudo-
3 rum distinctionem, tum etiam quia hęres de iure communi habet legale tẽpus ad deliberandum, si uel nè hęres esse uult *l. fin. C. de iure deliberand.* & sic dum feudum hæreditarium iudicatur quasi res hæreditaria, uidetur dicendum duo tempora currere ipsi successori, primum, quod habet uirtute *d. l. fin. C. de iure deliberand.* Alterum nempè tempus ad petendam inuestiturã, quod ualdè repugnare uidetur in materia releuij, in qua quia tractatur de Regis interesse, non debent duo tempora cõcedi hęredi ad soluendum, sed unum, quia sicuti, si duo casus soluendi releuium eodem anno euenerint, unum releuium debet solui, ita è contra duo tempora currere non debent, ut pluries supra firmauimus.

4 Sed quicquid sit, ut distinctè procedamus, circa duo gradatim est insistendum, quorum altero elucidato, alterius patebit resolutio, primum est, an annus debeat currere à die mortis, uel à die aditæ hęreditatis, quo elucidato, parebit, ut dixi resolutio alterius, si teneatur ad duplicatum releuium.

5 Pro quo, sciendum est, quod feudum hęreditarium dupliciter potest considerari, primo, ut res hæreditaria inseparabilis ab ipsa hęreditate, secũdo, quando est feudum hęreditarium, sed ex pacto, & prouidentia, adeout possit ab hęreditate separari, licet retineat etiam naturã hęreditarij, quod alio uocabulo dicitur feudum mixtũ, de quo latè *Thom. de Marin. de generibus, & qual. feud. tit. de feudo mixto*, & de illo latè remicto lectorem ad *Carol. à Khircheberg. Doctorem Germanũ à Passauia in suo discursu de feudo ex pacto, & prouidentia* nouiter impresso.

6 Primo casu, quando feudum est hęreditarium, adeo ut non possit succedere, quis nisi cum qualitate hæreditaria, tanquam hæres, & hoc casu admictunt DD. tempus ad impetrandum inuestituram non currere antequam hæreditatem adeat, sed à die æditę hęreditatis currere, ità existimarunt post *Bald. num. 4. in d. cap. 1. de capitul. Corrad. Afflict. num. 7. circa medium, & in c. 1. quo temp. miles, Iacob. Aluarot. in cap. 1. num. 13. qua fuit prima caus. benefic. amictend. Curt. Iun. de feud. par. 4. num. 57. Thom. de Marin. de generibus feud. lib. 1. tit. 2. nu. 64. Freccia de subfeud. lib. 2. author. 3. nu. 8. 9. & 10. & lib. 3. tit. de different. feud. hæreditar. & ex pacto diff. 29. Ant. Capyc. in inuest. feud. in verbo feudorum inuestituræ col. 8. §. item non curr it tempus*, & soluat releuium *Frecc. d. differ. 29. Martin. Laud. in d. cap. 1. de capitul. Corrad. num. 5. vbi Petr. Rauen. Iacob. de Sancto Georgio in verbo quiquidem inuestiti præstiterunt iuramentum nu. 35. gloss. — tit. 1. §. 1. gloss. 7. nu. 2. quam allegat, & sequitur Ludolph. Schrader. de feud par. 6. cap. 2. nu. 17. Hartm. Hartam. de feud. obser. feudal. lib. 2. obser. 11. in fine*, & hanc sententiam fuisse cõmuniter sequutum refert *Henrich. à Rosental. de feud. cap. 6. concl. 48. num. 6. Herman. Vult. de feud. lib. 2. cap. 7. num. 79. Gothofred. Ant. disput feudal. 8. thesi 4. lit. C. tit. de renouat. inuestituræ.*
7 Rationes huius sententiæ ponit *Frecc. d. loco*, cæterique supra citati, & *Syluan. de feud. recognit. quæst. 79. num. 1.* quicquid in contrarium uidetur dicere *Iul. Clar. in §. feudum q. 49. nu. 3.* quem allegat, sed non sequitur *Vult. d. loco n. 79.*

Quam sententiam de primo capite, quando consideratur feudum hæreditarium, ut res hæreditaria, ut non possit ab hæreditate separari.

Intellige primo, etiam procedere,
8 ut si hæres se se immisceret hæreditati, tunc enim à die immixtionis currat annus, & sic à die aditionis fictæ, ut cõcludũt precitati DD. & in specie *Frecc. d. loco num. 8. vers. & tunc incipit currere quando feudum*, & propriè ibi, *& ipse nouus successor possideret feudum Herm. Vul. d. loco num. 79. in princip. Præpos. in*

cap. 1. nu. 4. quæ fuit prima cauſ. benefic.
9 *amittend.* quæ immixtio, ſiuè ficta hæreditatis aditio in dubio non eſt præſumenda, ſed Dominus illam probare debet, argumento eorum, quæ tradūt *Bartol. et Alex. in l. neceſſarijs ff. de acquir. hæredit. Schrader. d. loco num. 20. Gothofred. d. loco.* quicquid in contrarium dixerit *Syluan. de feud. recognit. quæſt. 79. num. 12. cum ſeqq.*

Declara ſecundo, hanc ſententiam
10 non procedere, ut nec à die aditæ hæreditatis annus currat, ſed à die mortis, ut quando uaſſallus ſuccedens, malitioſè differat hæreditatem adire, ità uidetur annuere *Frecc. d. loco num. 8.* dū de dolo uerba facit, & clarius poſt *Bald. in d. c. 1. in princip. de capitul. Corrad. Vult. d. loco nu. 79. Schrader. ibidem num. 18. verſ. niſi forſan vaſſallus, Roſental. d. loco num. 6. Gothofred. d. loco,* & hoc etiam ſentire uidentur DD. citati pro prima ſententia.

11 Declara tertio, principaliter limitādo hanc ſententiam, ut ſi hęres non adeat hęreditatem, ſed reperiatur poſſidere, tunc tanquam hæreditatis poſſeſſor tenetur inueſtituram petere, *ita ex Iacob. de Ardizon. tenet Frecc. d. author. 3. num. 10. & lib. 3. differ. 29. Præpoſit. in d. cap. 1. num. 4. quæ fuit prima cauſ. benefic. amittend.* & per conſequens releuium ſoluere de feudo hæreditario.

12 Secundo capite principali, quando feudum hęreditarium habet etiam naturam feudi ex pacto, quod alio uocabulo mixtum dicitur, adeò ut ab hæreditate ſeparetur, & uaſſallus feudum haberet uti hęres primi acquirentis, & hęreditatem ultimi decedentis ſpernere poſſit, tunc hoc caſu dicendū eſt, quod ſiuè uaſſallus poſt mortem predeceſſoris adeat hęreditatem, ſiuè nō non adeat, ſufficit tamen feudum poſſidere, quia tunc à die adeptæ poſſeſſionis annum currere exiſtimauit *Ro-*
13 *ſental. d. loco num. 7.* ea nimirum ratione, quia hoc feudum nihil commune habet cum hæreditate, eiuſq; aditione, ut dicit *Roſental. ibidem,* quæ doctrina *Roſental.* nō reſtringitur ad feudum ex pacto, & prouidentia ſimplex, ſed dicit in alijs autem feudis, quæ citra hæreditatem cōſequi, & rectè poſſidere poteſt vaſſallus, per dictam cōmunem doctrinam, vt dicamus à tempore adeptæ poſſeſſionis, curſum huius temporis currere, ſiuè hæreditatē adiuerit, ſiuè non, &c. hæc *Roſental.* ergo cum feudum mixtum, & ſic ex pacto, & prouidentia, & hæreditarium poſſit hęres habere, & hæreditatem ſpernere, ſequitur, quod hęc doctrina *Roſental.* in hoc locum habeat.

14 Quod ſecundum caput conſiderari poteſt, dixi, in feudo mixto, nempè hęreditario, & ex pacto, & prouidentia, quod quale ſit, *Thom. de Marin. d. locō tit. de feudo mixto,* vel conſiderari
15 poteſt etiam in feudo ex pacto, ſed habente vim hereditarij, quod quale ſit, *Thom. de Marin. d. tractatu tit. de feud. habente vim feud. hæreditarij.* in quo heres ad finem, vt in eo ſuccedat, poteſt hęreditatem defuncti repudiare, ſed teneatur eſſe heres primi acquiſitoris, & eius diſpoſita adimplere, & hoc caſu videtur habere vim hereditarij.

Ego verò dicerem, quod in hoc feu-
16 do mixto, vel habente uim hæreditarij, annus curreret nō ſolum à die adeptæ poſſeſſionis, ſed etiam à die ſcientię mortis ultimi decedētis, quod probo, nam ad finem, ut quis ſuccedat in hoc feudo, debet habere qualitatem impoſitā in prima conceſſione, ut quia ſit primogenitus, uel agnatus, uel de ſanguine, uel de familia, uel heres, uel maſculus primi acquirentis, de quo feudo mixto *Andr. de Iſern. in cap. 1. qui ſucceſſor. teneant, & in cap. 1. §. quid ergo de inueſt. de re alien. fact.* cœteriq; DD. quos allegat *Mozz. de diuiſ. feud. num. 4. 5. & 65.* & tunc, quia uaſſallus ſcit mortem ultimi morientis, & ſibi competere ius ad ſuccedendum, meritò à die mortis, eiuſq; ſcientiæ currere debet tempus ad petendam inueſtiturā,

tunc

tunc enim concurrit scientia mortis,& qualitatis rei feudalis, quæ sufficiunt in feudo, quod non est hæreditarium simplex, & hùc conferas quæ dicemus de feudo ex pacto;hanc sententiam tenere videtur *Syluan. de feud. recognit. q. 79. num. 30.* & ego in sequenti dicam latius.

De quo feudo mixto latè disserunt
17 *Guerin. Pison. Soaccius in prælud. feud. cap. 46. num. 7. Herman.Vult. lib. 1.cap. 8. num. 30. Ioan.Borcholten de feud. cap. 4. Carol. à Khirchberg. in praallegato discursu de feudo ex pacto,& prouidentia cap. 3. num. 73. & seq. Pistor. lib. 1. quæst. 1. nu. 96. Ioan. Iacob. Plebst disput. feudal. 1. thesi 62.*& alio vocabulo dicitur feudum qualificatum, *Nicol. Euerardus cons. 50. num. 3. vol.2.* & alij appellant hereditarium secundũ quid, *Euerard. d. loco num.33.Henric.Canisius in disput. de vniuersa feud. materia thesi 4.in glosell. num.2. excussa Ingoestadij de anno 1607.* & alij vocant feudum impropriè hæreditarium, *Io. Iacob. Plebst disput. feudal. 1. thesi 62.*

ARGVMENTVM.

Successori in feudo ex pacto, & prouidẽtia,à quo die tempus petendæ inuestituræ labi debeat, mortis, vel die aditionis, dubitatur, & à die mortis, nonnulli admiserunt, quæ intellige, & à die scientiæ mortis, cæterorumq; concurrentium. Et quid hæreditate iacente. Alij à die, quo successor gerit se pro hærede. Alij à die adeptæ possessionis feudi. Comprobantur, & cõcordantur discordantiũ sententiæ, cõcluditur currere tempus à die scientiæ mortis, & adeptæ possessionis, nisi ex ignorantia, vel malitia.

SVMMARIVM.

1 *Successor in feudo ex pacto, & prouidentia debet soluere releuium.*

2 *Successori in feudo ex pacto, & prouidentia à quo die currit tempus ad petendam inuestituram, intellige de feudo ex pacto simplici.*

3 *Successor in feudo ex pacto, & prouidentia simplici currit tempus à die mortis, & de ratione ibidem.*

4 *Tempus petendæ inuestituræ in feudo ex pacto, & prouidentia currit succedenti à die scientiæ mortis vassalli, & scientiæ habilitatis ad succedendum in illo, & num. 7. & 8.*

5 *Tempus aditæ hæreditatis non est expectandus in feudo ex pacto, & prouidẽtia ad finem vt currat succedenti.*

6 *Succedens in feudo ex pacto debet hæres esse primi acquirentis.*

8 *Tempus petendæ inuestituræ currit etiam hæreditate iacente, quando successor potest habere feudum, citrà nomen hæredis.*

9 *Tempus petendæ inuestituræ currit succedenti in feudo ex pacto à die, quo successor gerit se pro hærede (secundum aliorum sententiam) respectu illius feudi.*

10 *Tempus petendæ inuestituræ in feudo ex pacto, secundum aliorum sententiam, currit successori à die, quo illius possessionem adeptus est, nulla habita ratione de hæreditate, & num. 11.*

11 *Opinio Rosental. cadit sub opinione Præpositi, Frecc.& aliorum.*

12 *Opinio Ludolph. Scrader. Herman. Vult. & aliorum, cadit sub opinione Freccia.*

13 *Vassallo differenti malitiosè in feudo ex pacto succedere, currit tempus a die mortis, vel si fingat mortem nescire.*

14 *Vassallus ignorans qualitatem sibi competere ad succedendum in feudo ex pacto, & prouidentia, excusatur à lapsu temporis.*

15 *Ignorantia facti, non autem iuris excusat vassallum in feudo ex pacto, ob lapsum temporis.*

QVAE-

QVÆSTIO XXX.

1 Atè (vt credo) supra p.4.q.21. egi, an successor in feudo ex pacto, & prouidentia simplici, teneatur soluere releuium ob mortem vltimi possessoris, ibique permultas assignauimus rationes pro negatiua sententia, licet postea prò affirmatiua conclusum extiterit, *ex authoritate Frecc. de subfeud. Baron. lib. 3. tit. de different. feud. ex pacto, & prouidentia,*
2 *& hereditario differ. 29.* restabat tantū videre, a quo die annus ad petendam inuestituram currebat, ad euitandum duplicati releuij solutionem, pròut in dicta questione annui, an à die mortis feudatarij, vel à die aditæ hereditatis, pròut in feudo hereditario diximus.

Et licet in pręcedēti questione plura de feudo ex pacto, & prouidentia hereditario, quod mixtum dicitur, & in feudo ex pacto, & prouidētia, quod vim hereditarij habet diximus, tamen hic quero de feudo ipso ex pacto, & prouidentia simplici, in qua questione diuersas reperio DD. sententias.

3 Alia est opinio eorum, qui sentiebant, vt successor in feudo ex pacto, & prouidentia, teneatur petere inuestituram à die mortis, quam sic simpliciter tenuit *Frecc. lib. 3. de different. feud. hereditar. & ex pacto, & prouidentia d. diff. 29. allegat ad hoc tex. in cap. 1. quo temp. miles*, quasi quòd eius sententię ratio sit, quia ab eo die incipit currere, & competere ius ad succedendum in dicto feudo, dum eo tempore succedens dicitur habere qualitates habilitantes succedentem ad feudum ex pacto, vt dixi in pręcedenti quęstione, & hic inferius dicam.

4 Sed hęc Frecc. doctrina non est intelligenda sic simpliciter, quia repugnat terminis supra relatis, nempe, quod ad finem vt currat tempus ad petendam inuestituram, requirantur illa tria copulatiuè, nempè scientia mortis feudalis qualitatis, & feudū ad se pertinere, ideoq; est intelligenda, vt tempus currat à die scientiæ mortis vassalli, reique feudalis naturę, idest vt sciat se habere qualitatem, & habilitatem ad succedendum ob mortem, prout vltra quæ supra dixi, videtur tenere etiam *Laurent. Syluan. de feud. recognit. q. 79. num. 3. in princip.* dicens
5 non esse expectandum tempus aditæ hereditatis, cum hoc casu in feudo ex pacto, & prouidentia, quis non cogatur esse heres vltimi decedētis, vt possit habere feudum spreta hereditate, sed sufficere, vt sit heres feudalis, & sic vt habeat qualitatem habilitantē ad succedendum, quam in prima concessione Vassallus, & Dominus imposuerunt, hanc sententiam tenere videtur *Bald.* licet sibi parum constans, *consl. 361. nu. 3. vol. 3.* dicens, quod quan-
6 do adgnatus succedit in feudo, repudiata hereditate, quod est in feudo ex pacto, & prouidentia, tunc quia sufficit vt sit heres feudalis, & sic primi
7 acquirentis, ideo tempus ad petendam inuestituram currit à die scientiæ, & potentiæ, quod verbum potentiæ intelligitur, idest quando vassallus potest succedere ad feudum, quod propriè est, post mortem, quia tunc ei incipit competere ius ad succedendum, & sic potentiam, quam opinionem sequitur *Roland. à Vall. consl. 40. num. 11. lib. 3.* dicens, vt à die scientiæ, & potentiæ currat, quam sententiam etiam videtur tenere *Afflict. in d. cap. 1. num. 7. circa medium, vers. solutio, de capitul.*
8 *Corrad.* dicens, quod quando successor potest habere feudum citra nomen heredis, vt puta adgnatus, (vt est in feudo ex pacto, & prouidentia) & non vt heres, tunc sibi currit tempus ad petendam inuestituram, etiam hereditate iacente, quia hereditas iacēs nul-

lum

lum dat impedimentum, quia inuestituræ tempus non labatur, ex quo est feudum extra hereditatem, & sic ex pacto, ergo dum non est necesse, quod expectetur hereditatis aditio, sequitur quod à die mortis, eiusque scientiæ currere debet, *iuxta tex. in cap. 1. quo temp. miles, & de capit. Corrad.* quæ iura allegata sunt tam à *Frecc.* quã *à Syluan. & ab Afflict.* quorum dicta si secundum iura, quæ alleganr, volumus intelligere, explorati iuris est tempus currere à die mortis vltimi possidentis.

Alia fuit opinio eorum, qui dixerũt
9 quatenus feudum transiret in successorem, non vt heredem, tunc annus petendæ inuestituræ currere à die, quo successor gerit se pro vassallo respectu huius feudi, hanc sententiã post *Bald.* tenuit *Præposit. in d. cap. 1. num. 4. quæ fuit prima causa benefic. amittend. vers. solutio, & eã sequutus est Ludolph. Schrader. de feud. par. 6. cap. 2. nu. 18. quam Ludolph. Schrader. sententiam approbat Herman. Vult. de feud. lib. 1. nu. 79.*

Tertiam denique sentẽtiam protu-
10 lit, mediam inter extremas *Henrich à Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 48. nu. 7.* dicens in feudo, quod vassallus habere potest citra hereditatem, illudq; possidere, prædictam communem doctrinam de feudo hæreditario, nempè vt à die hereditatis aditę currat tempus, non procedere in illo, sed tempus currere à die adeptæ possessionis, siuè vassallus hereditatem adierit, siuè non, & dat rationem, quia tale feudum nihil commune habet, cum feudo hęreditario, *ità Gothofred. Ant. disput. feudal. 8. thesi 4 sub lit. C. & H. tit. de renouation. inuestituræ.*

Sed hęc sententia, prima fronte vi-
11 detur non esse recipiendam, cum sit authoritate destituta, quicquid dixerit *Rosental. ibi sub glosell. lit. F.* tum etiã quia videtur illa, potiùs hereditario feudo tribuẽda, nisi fortè probabimus hanc etiam cadere sub opinione *Præposit. Frecc. & aliorum,* supra allegatorum, quod probo, quia quando vassallus capit, & adipiscitur possessionẽ huiusmodi feudi, necesse est vt sciat mortem predecessoris, & vt sciat qualitatẽ feudi esse eiusmodi, vt ad illud obtinẽdum idonea sit eius persona, alias non posset feudi possessionẽ obtinere, nisi prius de qualitatibus ad succedendum habilibus in illo doceat.

Quod idem videtur dicendum de
12 opinione *Præpositi, Schraderi, & Vultei,* dicentium tempus currere à die, quo successor gerit se pro Vassallo in tali feudo, tunc enim quando se pro Vassallo gerit in dicto feudo, pręsupponẽdum est, Vassallum scire feudi qualitatem, & habilitatem suę personę ad illud obtinendum, sed qualitas, & habilitas ad succedendum in feudo prædicto, siuè ad ius ad tale feudum habendum, non incipit competere successori, nisi post mortem vltimi decedentis, qui feudum prædictum possidit, *ita post Bald. & Martin. Laudens. tenet Iacob. Aluarot. in d. cap. 1. de capitul. Corrad. & in cap. 1. quæ fuit prima causa benefic. amittend. Curt. de feud. par. 4. num. 56. 57. idem Martin. Laudens. in d. cap. 1. quo temp. miles, Menoch. cons. 54. n. 46.*

Sed horùm omnium sententias in-
13 tellige, Primo non procedere, quando Vassallus malitiosè differat, vel fingat nescire mortem, tunc enim ab eo tempore annus currit, vt docuerunt præcitati DD. præsertim *Præposit. Bald. Curt. Schrader. d. loco num. 17. Rosental. ibi sub lit. F.*

Declara secundo hanc sententiam,
14 vt à die mortis currat tempus, non procedere, quando vassallus, vel alias adgnatus vocatus per tenorem inuestituræ, fuerit in iusta ignorantia, vt quia ignorabat sibi competere qualitatem habilitantem ad succedendum in feudo prędicto ex pacto, vt quia ignorabat se esse adgnatum, vel in gradu successibili, hoc enim casu non currit, nisi à die, quo sciuerit sibi tale ius competere, *iuxta glos. in cap. 1. in verbo*

annum

annum. quo temp. miles, & sic respondit dit Roland. à Vall. d. cons. 40. nu. 5. vol. 3. Iul. Clar. in §. feudum q. 49. num. 3. Vldaric. Zas. de feud par. 7. nu. 2. Franc. Sonsbecc de feud. par. 11. num. 10. Ferrar. Montanar. de feud. lib. 3. vers. 6. Matth. Vuesembec de feud. cap. 8. num. 3. & 6. glo. —— §. 1. glos. 2. num. 4. quam refert Iul. Clar. d. loco, Mozz. de substantial. feud. num. 40.

Declara tertio, vt currat à die, quo
15 sciuerit mortem sui prædecessoris, & sic vltimi possessoris, vtputa si esset mortuus in longinquis partibus, cum tunc ignorantia, maximè presumenda ob longinquitatẽ, vt supra diximus ex *Afflict. decis. 265.* quæ omnia procedere dicas, quando sumus in ignorantia facti, secus si essemus in ignorantia iuris, vt quia Vassallus ignoraret rem esse feudalem, vel esse feudum tale, ad quod ipse vocatus esset, adeòut ignotabat posse succedere, vel non esse in gradu, vel gradum non esse successibilem, tunc enim, quia ignorantia est iuris, & crassa, siuè supina non excusat, quæ intelligas, vt supra diximus.

ARGVMENTVM.

An inuestitura petita per procuratorem prosit Vassallo, quin elapso anno, non teneatur ad releuium duplicatum, stante, quòd ipse non petierit de persona; considerantur contrariȩ sententiæ glossæ. An impeditus possit petere inuestituram per procuratorem. Et quid in magno Vassallo; Mandatum speciale requiri ad petendam inuestituram, declaratur; & de procuratore idoneo. Et an, & quando inuestitura possit peti à procuratore Domini generali, vel Vicario. Et quid si esset impeditus Dominus, & Vassallus, vel Dominus vellet, vt de persona vassallus peteret. Quid in minore, & in absentia necessaria. Et quid si impedimentum esset paruo tempore duraturum.

SVMMARIVM.

1 *Feudatarij in Regno nostro sunt permulti Principes externæ nationis.*

2 *Regnicolæ nostri in magna numero militant pro Rege nostro, in Belgio, apud Insubres, apud Imperium, & contra Mauros.*

3 *Inuestitura an possit peti per procuratorẽ, affirmatur à legitimè impedito num. 5. 6. & 7.*

4 *Accurs. sibi contrarius videtur circa validitatem inuestituræ petitæ per procuratorem.*

5 *Inuestituræ negotium potest per procuratorem expediri, & num. 6.*

7 *Petens inuestituram dicitur actor.*

8 *Procurator mitti potest, vbi de annali præscriptione agitur.*

9 *Inuestitura per magnum Principem petenda, debet peti per eius procuratorem.*

10 *Cõsultatio inuestituræ Regni Neapolitani, petitæ per procuratorem refertur.*

11 *Procurator debet habere mandatum speciale ad petendam inuestituram, non autem generale.*

12 *Mandatum in petenda inuestitura debet esse specificè prolatum, non autem præsumitur ex diuturnitate temporis, secũdum vnam sententiam DD.*

13 *Mandatum præsumitur, & omnia gesta præsumuntur ex pacientia aduersarij, et longa possessione inuestiti.*

14 *Procurator ad petendam inuestituram debet esse idoneus, & si non esset idoneus adhuc vassallus excusatur.*

15 *Inuestitura debet peti à procuratore Domini, vel Vicario à Domino relicto, & sic à Regia Camera in Regno nostro.*

16 *Procuratorem ad petendam inuestituram non cogitur mittere vassallus, si impedimentum equè impediat Dominum, ac Vassallum.*

17 *Inuestitura non potest peti à procuratore, quando Dominus vellet, vt de persona vassallus peteret, nisi iustè impeditus.*

18 Ba-

18 *Balius datur à Rege in Regno nostro pupillis feudatarijs circa feudorum administrationem.*

19 *Inuestitura debet peti per Balium nomine pupilli.*

20 *Prodigus debet petere inuestituram per eius curatorem.*

21 *Vassallus legitimè impeditus, mittere procuratorem adhuc excusatur à lapsu temporis.*

22 *Impeditus paruo tempore, non debet mittere procuratorem.*

23 *Impedimenta iusta, quæ sint remissiuè.*

QVÆSTIO XXXI.

T iam intra annum, & diem, vel mensē, dicit tex. quod vassallus si non perierit fidelitatem, omniaque necessaria pollicitus non fuerit, priuetur feudo de iure communi, & de iure Regni nostri soluer duplicatum releuium, vt supra diximus, quæro an indistinctè vassallus hæc omnia facere de persona teneatur, ad finem euitandi duplicati releuij pœnam, vel si iusto impedimēto, vt quia absens, prout sunt multi
1 feudatarij in hoc Regno, qui sunt externæ nationis, immò magni Domini,
2 vel ex nostris Baronibus, qui in bello assistendo de persona in Regali seruitio, quorum infinitus est numerus nostrorum Regnicolarum, tum feudatariorum, tum paganorum, qui Regi nostro Inuictissimo seruiunt, in Belgio, Mediolani, apud Imperium, & contra Mauros in Hispanijs, & in Brassili, vt dixi, vel assistunt in Curia Regis, vel alijs iustis de causis præpediti, mittitur procuratorem ad petendam inuestituram, vel saltem relicto in Regno procuratore, ab illo petitur inuestitura in Regno, an hoc casu inuestitura
3 petita, & fidelitas excuset principalem vassallum, quin releuium duplicatum soluere non cogatur, elapso anni spatio.

Et supposito, impedimentum esse
4 legitimum in hoc articulo, contraria sibi videtur *glos. in cap. 1. quo temp. miles, in verbo absentia,* quæ glos. in prima eius parte videtur dicere, quòd potest per procuratorem petere inuestiturā, si principalis vassallus iustè fuerit impeditus; Deindè paulò inferius subdit in hæc ferè verba, *vel forte iusta causa impeditus, nec tenetur mittere procuratorē,* & sic secūdum Afflict. videtur sic contrariari, quam glos. contrarietatem videtur concordare *Afflict. in d. cap. 1. num. 21.* de qua glos. sententia consultò omitto disputare, sed veritas est, vt
5 legitimè impeditus possit per procuratorem inuestiturā petere, vel per aliū, *vt post Andr. de Isern. in d. cap. sancimus, ibi tenet Aluarot. Præposit. Afflict. & Raynald. in cap. imperialem, §. præterea ducatus, num. 21. de probib. feud. alienat. per Frideric. Petr. Nicol. Mozz. de substantial. feud. num. 60.*
6 Quorum sententiæ fundamenta sūt, Primo *tex. in d. cap. 1. §. sed certum, per quos fiat inuestit.* dum in illa verba tex. prærumpat, *nam & potest, & hoc negociū per alium, vt per procuratorem expediri.*
7 Secundo, quia petens inuestituram, actor est *Afflict. in d. cap. 1. num. 21. & ibi Andr. de Isern. arg. tex. in l. licet de probation.* & actor impeditus tenetur mittere procuratorem, præsertim quādo sumus in causis non tam arduis, prò ut petitio inuestituræ, *Bartol. Alex. & Ias. in l. 1. §. 1. ff. quis caution. Abb. in cap. 1. & 2. de procurator. Decius in cap.*
8 *ex parte il primo, de appellat.* Tertio demum, quia petitio inuestituræ annali spatio præscribitur, *cap. 1. quo temp. miles, cap. 1. §. fin. de probib. feud. alienat. per Frideric.* & semper, quod de præscriptione tollenda, vel inducenda tractatur, potest procuratorem quis mittere, *l. 1. & ibi Bartol. ff. de diuers. temp. præscript. l. sed & si per prætorem §. 1.*

§. 1. *ex quib. cauſ. maiores*, ex quibus iã deductum vides, quod procurator poteſt petere inueſtituram regulariter, & petita ab eo, legitima dicitur, indeq; eſt, quod à pœna excuſet ſuum principalem.

Quam concluſionem declara tantò 9 fortiùs procedere, vt ſi inueſtitura eſſet petenda per aliquem magnum Principem, qui ob regimen populorũ, quibus præeſt, non poteſt diſcedere ab illis, & de perſona venire ad petendum inueſtituram, quia poteſt petere per procuratorem, illumq; mittere ad petendum, prout videmus in inueſtitura Regni Neapolitani petenda a Summo Pontifice, ob inueſtituram Regni Neapolitani, in cuius dominij recognitionem quolibet anno ſoluit Inuictiſſimus Rex noſter tributũ Sum. Pont. prout de illo meminit *D. Franc. de Paz Balboa* meritiſſimus in M. C. V. criminum Iudex, & in Hiſpanijs Conſultor Sanctæ Inquiſitionis, in ſuo perilluſtri *tract. de Monarch. Regum par. 3. q. 2. num.* 115. & 116. quem ad pennam vidi iam iam imprimendum, ad quam petendam Rex noſter Inuictiſſimus ſemper mictit procuratorem ad Sedem Apoſtolicam, quinimmo etiam poſt tempus petita excuſat, vt conſultum, & obtentum refert *Io. Franc. de* 10 *Ponte deciſ. 1. Collateralis conſ. Neap. per totam.*

Declara ſecundo, vt non ſufficiat 11 mandatum generale ad petendam inueſtituram, ſed debet conſtare de mandato ſpeciali ad illam petendam, *ita ex cap. 1. §. vtrum, tenet Iacobin. in verbo qui quidem inueſtiti, num. 10. gloſ. —— tit. 1. §. 49. Petr. Nicol. Mozz. de feud ſubſtantial. nu. 6. late Menoch. conſ. 1. num. 78. vol. 1. Petrus Gudelinus ex Hannonia de iure feudorum cap. 8. n. 5.*

Declara tertio, adeo requiri ſpecia12 le mandatum ſpecificè, & verè prolatum, vt nec ex temporis diuturnitate, illud præſumatur, prout ſecundum veriorem ſententiam affirmat *Menoch. d. conſ. 1. num. 79.* longum ad hoc ſcribens DD. Catalogum, hanc firmantium ſententiam, & ibi cõtrariã, eiuſq; ſequaces refert ſententiam.

Limitat autem hanc tertiam decla13 ratinnem, idem *Menoch. d. loco nu. 81.* vt præſumantur omnia ſollemniter geſta, & ſic mandatum interceſſiſſe, quãdo patientia aduerſarij, & longa quaſi poſſeſſio inueſtiti intercedit, *ita Georgius Natta conſ. 562. num. 13. vol. 3.*

Declara quarto, tunc procedere vt 14 ualeat procurator petere inueſtiturã, ſi talis procurator idoneus fuerit prò petẽda inueſtitura, adeo ꝙ ſi idoneus non eſſet, utiq; nõ excuſatur ipſe Vaſſallus principalis conſtituens, ex traditis per *Bartol. in l. idemq; ff. pro ſocio, Felin. in cap. cum R. Canonicus de offic. delegati.*

Declara quinto, vt licet Dominus 15 ſit abſens, tamen ſi reliquerit procuratorem, vel Vicarium, quia tunc vaſſallus neceſſe habet adire dictum procuratorem, vel vicarium, ab eoq; inueſtituram petere, pròut in Regno noſtro Vicerex, ſiuè Regia Camera Sum. quæ gerit officium procuratoris Cæſaris, de quo *Frecc. de ſubfeud. in princip.* hoc enim caſu ſufficit petere inueſtituram ab ipſo procuratore, *ita Anton. Capyc. in inueſt. feudal. in verbo feudorũ inueſtitura col. 2. §. ſi verò reliquiſſet, Nicol. Mozz. de ſubſtantial. feud. num. 45. verſ. quinto exprimit, Laurentius Syluan. de feud. recognit. q. 73.*

Ex Vltramontanis hanc ſequuti ſunt ſententiam, *Io. Raynald. in c. 1. §. praterea ſi quis, de probib. feud. alienat. per Frideric. Iacobin. in verbo qui quidem inueſtiti num. 54. Franc. Sonsbecc. de feud. par. 11. num. 8. Matth. Vueſembec de feud. cap. 8. num. 3. verſ. nec hoc caſu, Io. Scheneid. de feud. par. 5. nu. 39. Chaſſen. in conſuet. Burgund. rub. 3. §. 1. in verbo ou ale perſonne, Ludolph Schrader. de feud. par. 6. cap. 2. num. 40. verſ. ſecundo hoc eſt accipiendum, Herm. Vult. de feud. cap. 7. num. 74. verſ. quod ſi tamen, Roſental.*

de

de feud. cap. 6. conclus. 50. tit. quib. mod. feud. acquir. num. 7.

Declara sexto, vt procurator non possit mitti ad petendam inuestituram,
16 quando impedimentum æquè impediret Vassallũ,& æquè Dñum, vt alter ad alterũ non valeat accedere, & ad Dominum non sit tutus accessus ex aliqua causa, *vt per Bald. in cap. 1. §. sententia quoque de pace Constant. Alex. in l. recusare, §. fin. ff. ad Trebell.*

Declara septimo, vt non possit peti
17 inuestitura per procuratorem, quando Dominus vellet vt peteretur de persona, adeout Vassallum, eiusque personã elegerit, & requisierit ad petendam inuestituram, *ita Iacobin. de Sancto Georgio in verbo qui quidem inuestiti num. 22. Andr. de Isern. in cap. 1. in princip. & ibi Afflict. nu. 23. & 24. quo temp. miles, Petr. Gudelin. loco allegando num. 5.* vbi affirmat de persona debere venire ad petendum, nisi iustum impedimentum, impedierit illum accedere.

Declara octauo, in Regno nostro, in
18 quo licet alias minor ætas impediret, quin inuestitura petatur, vt alias diximus, tamen in hoc Regno, quia Rex noster prouidet minori de Balio circa
19 feuda, tunc ipse Balius inuestituram, nomine pupilli tenetur petere, adeòut si non petatur, tunc non excusatur à pœna duplicati releuij, *Io. Aloys. Mormil. in constit. post mortem*, & nos supra diximus hac ead. p. q. 21. vbi allegauimus etiam pereruditum Cons. Ro-
20 uitum. Sic etiam in prodigo, vt ab eius procuratore petenda sit inuestitura, vt ex Bammacar. supra diximus, & etiam de iure communi feudorum, per tutorem, vel curatorem, vt post alios ita *Petr. Gudelin. d. loco,* quicquid in contrarium dixerit *Bald. in l. 1. ff. de rerum diuis.*

Declara nono, vt stante absentia
21 vassalli necessaria, nec vassallus cogatur mittere procuratorem, & si ad hoc reliquerit, & ipse inuestituram non petierit, adhuc elapso tempore, non est molestandus pœna duplicati releuij, *ita ex glos. in d. cap. 1. in verbo absentia tenet ibi Andr. de Isern. num. 10. vers. ista absentia, Aluarot. num. 1. & 13. Affl. num. 38. Præposit. nu. 8. Petr. Rauen. n. 15. Rosental. d. loco num. 5.*

Declara tandem, vt si impedimen-
22 tum esset, paruo tempore, duraturum, tunc per procuratorem inuestitura peti non debet, *Afflict. in cap. 1. nu. 22. quo temp. miles*. Et deniq; ad hanc quę-
23 stionem veniret discutiendum, quænã essẽt iusta impedimẽta, ob quę vassallus inuestituram petere nõ cogeretur, de quibus impedimentorum generibus late *per DD. & per Innoc. in cap. querelam extra de procuratoribus, Abb. in c. dilecti de dolo, & cõtumac. vbi cæteri DD. Bald. cæteriq; in l. 2. §. si quis in iudicio, ff. si quis caution. Specul. tit. de procurator. §. 2. in fine.*

ARGVMENTVM.

Vassallus succedens in feudo, & præsentans listã introituum feudalium defectiuam, tacitis, siuè subtractis aliquibus corporibus, quæ si detegantur deinde, an vassallus sit puniendus, & in quo pœnę genere, proponitur. De modo præsentandi listam, duæ proponuntur DD. Citramontanorum, & Vltramontanorum sententiæ, dicentium nonnulli toto feudo priuandum Vassallum, alij priuandũ parte negata, & quomodo in Regno seruatum est, ex Freccia ponitur, si ex fraude, vel dolo hoc faciat vassallus, vel quid si in lista Baro præsentans vsus fuerit taxatiua tantum expenditur.

SVMMARIVM.

1 P*Erceptores Prouinciarum antea accedebant ad loca vbi Barones moriebãtur intra mensem, & capiebant infor-*

Nn ma-

mationem de fructibus, ad finem taxandi releuium.

2 *Perceptores Prouinciarum hodie non accedunt ad terras Baronum mortuorum, sed denunciant mortem Reg. Cam. ad finem prouidendi.*

3 *Morte Baronis denunciata, si vassallus non præsentat listam, tunc Regia Cam. committit informationem capiendam de fructibus feudi, secus si præsentat listã*

4 *Regia Camera secundum listam præsentatam, solet taxare releuium, sed sibi semper reseruare debet ius informationis capiende quatenus &c.*

5 *Vassallus præsentans listam defectiuam, vel falsam, an debeat puniri.*

6 *Vassallus negans partem feudi, an toto feudo, vel parte feudi mulctandus.*

7 *Vassallus negans partem feudi, debet toto feudo priuari, secundum aliorum sententiam, & num. 14.*

8 *Vassallus alienans feudi partem sinè consensu Dñi, debet totum feudum amictere*

9 *Emphiteuta alienans partem rei emphiteuticæ, nõ soluto laudimio, cadit à tota re.*

10 *Parte feudi negata. in Regno Siciliæ, vassallus amictit totum feudum.*

11 *Baro præsentans listam defectiuam introituum, per Regiam Cam. fuit inclinatum, vt puniretur, licet postea nihil actum fuisset.*

12 *Vassallus negans partem feudi, videtur totam fidelitatem lædere.*

13 *Vassallus negans partem feudi, debet priuari parte negata tantum, ex sententia nonnullorum, magis æquitati consona.*

14 *Sigismundi, & Frecciæ sententiæ referũtur contra Baronem præsentantem listam introituum defectiuam.*

15 *Vassallus præsentans listam introituum defectiuam, ratione periurij, debet amictere totum feudum.*

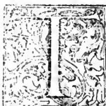
16 *Pœna præsentantis listam defectiuam, & sic caducitas, in Regno nostro remissa est*

17 *Vassallus præsentans listam defectiuam, & pertinax in illa, si detegatur defectus, punitur pœna iuris communis, secus au si vult emendare,*

18 *Vassallus præsentans listam cum clausula tantum, si erit defectiua adhuc punitur.*

19 *Taxactiua tantum non debet poni in listis introituum præsentatis Reg. Cam. sed alia clausula, saluis &c.*

QVÆSTIO XXXII.

Tenentur hodie feudatarij succedẽtes in feudo ob mortẽ patris, vel alterius cui succedunt, petere (vt dixi) inuestituram, & releuium soluere, & pro eo medietatem fructuum, verùm
1 quia, fiscus primò accedere faciebat Perceptores Prouinciarũ ad loca, vbi feudatarius erat mortuus infrà mensẽ, vel antea, pròut Regia Camera eis imponebat, & informationem capiebant de fructibus, ad finem vt in solutione releuij vera fructuum notitia haberetur, & hoc mediante salario, *vt in prag. 2. cap. 5. sub tit. de offic. procurat. Cæsar.*
2 quę deinde fuit correcta per aliam *pragm. sub eod. tit. 54. in ordine incip. necessarium etiam duximus*, per quam fuit statutum, vt Perceptores non accedãt ad capiendam informationem prædictam, ne distrahãtur ab eorum officijs,
3 sed quòd mortem Baronis denuncient Regię Camerę, ad finem prouidendi de informationẽ capienda, & hoc quando vassallus non præsentat listam, & denunciat mortem, sed quãdo pręsentat listam, pròut stat etiam ordinatum ad finem releuandi fiscum ab onere probandi, debet illam præsentare omnium introituum veram, & realem, cũ iuramento, pròut dicit *Freccia author.*
4 *3. nu. 36.* secundum quam Regia Camera solet taxare releuij quãtitatem, verùm semper sibi reseruare solet ius capiendi informationem, si vel nè omnes introitus sunt in lista prædicta enu
5 merati. Quęro quid si capiatur informatio, & reperiantur aliquos introitus esse subtractos in dicta lista, & non

cx-

expressos, adeòut illam reddant non veram, nec realem, an vassallus sit puniendus, & quonam pœnæ genere.

Et quidem vides, quod in hoc casu
6 feudum non negatur in toto, sed in parte, vt quia partem tacuit, vel non omnia membra feudalia expresserit. Et in hoc casu an vassallus negãs partem feudi sit puniendus, & quomodo, repetio duas DD. sententias. Alij dixerunt esse priuãdum toto feudo. Alij tantum parte negata esse priuandum affirmarunt.

Dixerunt nonnulli feudatarium ne-
7 gantem partem feudi, toto feudo esse priuandum, *pròut fuit Petr. de Ceruotis in cap. vassallus si feudum, si de feud. defunct.* & toto feudo priuandum esse illum, qui feudi partem, vel totum inficiauerit, *dixerunt Curt. de feud. par. 4. nu. 41. ex tex. in d. cap. si vassallus, Iul. Clar. in §. feudum q. 50. vers. vndecimo, Vldaric. Zas. de feud. par. 10 n. 51. Franc. Sonsbecc. de feud. par. 12. nu. 63. Ferrar. Montanar. in vsus feud. p. 4. c. 1. col. 3.* tradit *Bammacar.* licet ab ea discedit *in d. c. vassallus si feudum num. 5. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 91. nu. 81. Iacob. Menoch. lib. 3. præsumpt. 91. num. 83.*

Et in alienante feudi partem sine
8 assensu Regis, vt totum amittat, *post Petr. de Ceruot. d. loco sequitur Bald. in c. 1. §. 1. in princip. qualiter olim feud. poter. alien. & Martin. Laudens. in d. cap. 1. in princip. §. 1. num. 11. Iul. Clar. d. §. feudum q. 31. nu. 7. lib. 3. sentent.* qui de rigore iuris hanc sententiam substineri posse putat.

Et in emphiteusi vt alienata perte,
9 & non soluto laud mio, emphiteusis, tota cadat in commissum, consuluerũt *Io. Cephal. d. cons. 139. vol. 1. Roland. à Vall. cons. 17. vol. 2.* & latè de veritate huius sententiæ *Henrich. à Rosental. de feud. cap. 9. concl. 1. num. 1. & 2.* & propriè distinguit in *glossell F.* Et in Regno
10 Siciliæ dicit *Ioan. Blanc. iu epit. feud. tit. quib. mod. feud. amict. fol. 18.* ratione partis negatæ totum feudum amitti, refert *Frecc. d. author. 13. nu. 36. circa medium.*

Et in casu proposito de porrigente
11 listam non integram ac defectiuam, *tradit Loffred. in parafras. ad c. sancimus, vers. puta Dominus, tit. quid sit inuestitura,* & dicit, quod contra Baronem fuit ponderatum, & inclinatum in Regia Camera, licet postea non fuisset discussũ, quia fiscus non institit, pròut etiam refert *Frecc. d. num. 36. Loffred. d. loco.*
12 Et hanc sententiam illa potissimum fundãt ratione, quia negans feudi partem, videtur debet lędere totam fidelitatem insolidum, *Rosental. de feud. cap. 10. concl. 32. num. 8.*

Alij existimarunt, negata feudi par-
14 te, priuari vassallum eadem parte negata, non autem toto feudo, pœnam enim existimarunt esse correspondentem delicto, prout fuerunt ex Citramontanis, *Accurs. in d. cap. vassallus si feudum, in verbo scientia, vbi Bald. nu. 3. Præposit. num. 1. in fine, Aluarot. num. 2. Mozz. de feud. tit. de amissio. feudi n. 74. vers. intellige, & declara, Iul. Clar. in §. feudum q. 59. articulo sed quid, Iacob. de Beluis. in c. vassallus si feudum, vbi Martin. Laudens. nu. 9. & Petrus de Rauenna.* Ex Regnicolis nostris *Nicol. de Neap. in d. cap. vassallus si feudum, vbi Andreas de Isern. num. 1. Afflict. num. 11. Ant. Capyc. in inuest. feud. in verbo feuda amittuntur col. 40. casu 40. limit. 2. Paris de Puteo de reintegr. feud. cap. 52. num. 5. 6. 7. & 8. Nicol. Intrigliol. de feud. cent. 1. q. 92 nu. 83. Bammacar. in d. cap. vassallus n. 4. Frecc. d. author. 3. nu. 36.*

Ex Vltramontanis eandem sequuti sunt sententiam *Friderich. Schench in d. cap, vassallus si feudum num. 8. & 9. Iacob. Cuiacius de feud. lib. 4. tit. 5. Ioannes Ferrar. Montanar. lib. 4. de feud. cap. 1. vers. vndecimo quandocumque vassallus, glos. —— tit. 1. §. 30. num. 6. Ludolph. Schrader. de feud. par. 9. cap. 6. num. 51. vers. nono si vassallus, Ioannes Scheneid de feud. par. 8. cap. 1. num. 46. Rosental. de feud. cap. x. concl. 32. num. 8. sub tit. de*

cauſ. ex quib. feud. amict. pœna enim crimini debet eſſe proportionabilis, *l. ſancimus, C. de pœnis*, & ideo dum in parte deliquit, partem amictere debet, & hac ratione concludunt *Iſern. Bald. Aluarot. Præpoſit. etiam Bammacar. locis antecitatis*, nec pœna delictum debet excedere, *l. reſcriptum, & l. hæres, qui tacitam, ff. de his quib. vt indign. Roſental. de feud. cap. 9. concl. 1. num. 2. tit. de fine effect. ſeruitij feudalis*. Et hanc eſſe ſequendam ſententiam teſtantur omnes præfati DD. tamquam, quę ſit æquitatis magis conſona, & communis. Ex quibus cum hic feudatarius tantũ partem introituum negauerit, ſiuè occultauerit, ergò idem videtur dicendum partem tantum introituum debere amictere.

14 *Sigiſmund. Loffred. in ſua parafr. feudal. tit. quid ſit inueſtitura cap. 1. in verſ. teſtibus, ibi, puta Dominum*, dicit, quod hic caſus euenit in Regia Camera; nã Baro in liſta pręſentata prò releuio nõ expreſſit omnia mẽbra feudalia, & dicit, quod doctrina Iſern. fuit ponderata contra Baronem, quem *Iſern in d. cap. 1. inueſtit. teſtib. quid ſit inueſtitura*, inuenire non potui, de hac etiam quæſtione dicit Marin. Frecc. nec quid cõ-
15 cludit. Tamen in eam videtur inclinare ſententiam, vt ratione periurij, quia liſta præſentatur cum iuramento, vt ibi dicit Frecc. & ratione contemptus Domini, licet ſit in parte feudi, tũc totum vacare dicitur, *ex doctrina Iacobini, Guid. Pap. & aliorum ibi allegatorũ*. Et quidem valdè dubitare mihi vide-
16 tur Frecc. niſi quod ipſe num. 37. dicit quod iſtæ pœnę circa caducitarẽ feudi, ob ſeruitium non præſtitum, vel diminutè præſtitum, & ob inueſtituram minus ſollemnem petitam, remiſſæ sũt, vt alias diximus hac ead. par. q. 1.

Verùm ſubdit Frecc. quod cautius
17 Iudex inquirere debet ſi vaſſallus hoc fecit ex fraude, vel dolo; & ſi dolo, vel fraude detecta vaſſallus non ſit promptus emendari, nempè ſoluere integrũ releuium, imò ſi perſiſtiſſet in ſuo dolo, & fraude, tunc certè puniendus eſſet de iure communi, quia in tantũ Reges noſtris has pœnas remiſerunt, in quantum vaſſallus acceptare vult, ſed ſi contumax, & renitens fuerit in acceptando talem gratiam, & remiſſionẽ factam à Regibus, tunc, vt ſupra dixi q. 18. hac par. punitur pœna de iure communi, nempè amiſſionis illorum introituum, non expreſſorum in liſta.

Quòd ſi Vaſſallus admicti vellet ad emendationem, certè non poteſt puniri, quia ceſſat ratio ſupradicta, perſi-
18 ſtentię, & perfidiæ, niſi tamen Vaſſallus in liſta fuiſſet uſus taxariua tãtum, quia per hãc taxatiuam excluditur ab omni emendatione, iuxta doctrinam *Iſern. in d. cap. 1. num. 14. quid ſit inueſtit. vbi ait Iſern.* quòd quando Vaſſallus in inſtrumento enumerauit conditiones, & pacta, & uſus fuit taxatiua tantum, tunc non admictitur ad probandum alia, quæ doctrina Iſernię credo, quod fuit ponderata in caſu Loffredi contrà quemdam Baronem pręſentantem liſtam defectiuam.
19 Vndè ſint cauti, qui conficiunt has liſtas, eaſq; pręſentãt, ut nũquã ad enumeratos introitus ſe reſtringãr, ſed ſẽper apponãt clauſulas pſeruatiuas, ſaluo iure emendandi, ſalua meliori, &c. uel ſaluo iure addendi, ſi qui alij ſunt, uel diminuendi, & alijs &c.

Et quando uaſſallus confitens rem feudalem, pręiudicet ſibi, & ſucceſſoribus ſingularibus habentibus cauſam ab ipſo, *poſt Bald. Ruin. Roland. Natt. Antonium Sola*, cęteroſq; uide quæ eruditè ponit *D. Ioannes Antonius Bellonus* Patritius Taurinenſis, uir quidẽ ſtemmate Illuſtris, doctrina Illuſtrior, & Magiſtratu Illuſtriſſimus, olim veſpertinis horis in Parmenſi Gymnaſio iuris Ciuilis Interpres, Sereniſſimi Ducis Sabaudiæ extraordinariorum introituum Præſes, & nunc eiuſdem in Pedemontano Senatu primus Pręſes *conſ. 44. num. 53. & 54.* quæ conſilia nunc deue-

deuenere ad manus, quòd si prius habuissem, fateor me plurima ex eis potuisse, velut ex Oceano Iuris, haurire.

ARGVMENTVM.

Pestis an sit legitima causa, quin Vassallus nō soluat duplicatū releuiū, si intrà tēpus non ualuit accedere, nec procuratorem mictere ad Dominū, uel eius Tribunal propter pestem crassantem, uel in loco ubi Rex, eiusuè Tribunal, uel loco ubi Vassallos degit, excitatur in dubium. Memoratur pestis in Regno Siciliæ, & legitimam præbere Vassallo excusationem, ex Regnicolarum, & Vltramontanorum sententia traditur. Et quid si literę intromicterentur, & tanto magis si pestis esset magna, uel quid de parua. Et an sit necessaria protestatio declaratur. Et quid si pestis iā cessauerit, quando tempus currere incipiat.

SVMMARIVM.

1 *PEstis in Regno Siciliæ de anno 1624. 1625. crassatur.*
2 *Patritij, & plebei apponuntur custodes in passibus, & portis Ciuitatis Neap. ad pestem propulsandam.*
3 *Author uti Patritius Neapolitanus è sessione Nidi multorum passum custos prò peste fuit.*
4 *Author ob exacta custodia laborem, & vigiliam, febri infectus iacuit cum vita discrimine.*
5 *Custodes prò peste appositi in hac Ciuitate ferè omnes occubuerunt.*
6 *Ducis Aluæ Proregis vigilantia, pro peste propulsanda.*
7 *Pestis an excuset vassallum à lapsu temporis non petita inuestitura, num. 9. affirmatur.*
8 *Ciuitas Neapolis permultos alios Sanctos suscepit in Patronos, & Protectores.*
10 *Pestis in loco vassalli ipsum impediens, accedere ad locum Domini, excusat illum à lapsu temporis.*
11 *Procurator ad petendam inuestituram ex loco infecto, micti non potest.*
12 *Mandatum debet mictere vassallus, si charta, & literæ intromicterentur, si haberet idoneam personam in loco non suspecto de pesti.*
13 *Pestis vt excuset, sufficit vt commercium sit impeditum, reiecta Ioannis Scheneid. sententia, de vehementi, vel parua pesti.*
14 *Pestis in loco Domini excusat vassallum non valentem accedere.*
15 *Protestatio pestis non est necessaria, siuè magna, siuè parua pestis fuerit, & num. 21 & 23.*
16 *Vassallus timens pestem, debet in loco tuto offerre petitionem inuestituræ, & alia secundum Schrader. sententiam.*
17 *Dictum Schraderi de oblatione à vassallo facienda in loco tuto, est potius de consilio.*
18 *Dominus debet assignare locum non suspectum de pesti, ad finem tollendi excusationes vassallorum.*
19 *Assignatio loci non suspecti non nocet vassallo existenti in loco non suspecto.*
22 *Pestis impedimentum semper militat, siuè sit in loco vassalli, siuè Domini.*
23 *Vassallus adhibens omnē diligentiam, vt impedimentum tolleret, excusatur.*
24 *Vassallus, cessante peste, non excusatur à tempore cessationis in antea.*

QVAESTIO XXXIII.

Aec quæstio potest hodie prȧcticari in Regno Siciliæ, ubi in
1 anno 1624. & partim de anno 1625. pestis crassata est, & irrepsit, adeout Regnum illud ualdè sit infestatum, quamobrem & Regnū nostrum magno fuit in timore, intantū
2 ut Ciuitas nostra Neapolis custodes ad portas apposuit, & ad passus Neapolim

polim ducentibus, qui erant Patritij,
3 & plebeij, & ego ordine quinque optimatum Sedilis Nidi vti patritius ex sessione illa accessi de die, & de nocte ad custodiendos nonnullos passus in vicis Antignani, Arenellæ, & Vomeri, necnon passum Castri S.Erami, ob quã custodiam, noctis vigiliam, & laborem quem suscepi in eundo, & redeũdo de nocte, videndo si homines mihi subditi excubias faciebant, erant enim plusquã quatraginta custodes armati omnes cum armis offensiuis, & defensiuis etiam pohibitis per Regiam pragmaticã, & isti erant distributi per quatuor passus, alter ab altero longinquos, ego
4 febri infectus per viginti sex dies in lecto iacui, magno cum discrimine vitæ, prout permulti, & quasi omnes,
5 qui excubias prędictas fecerunt, maximè ad passus ad portã Capuanam, ad Nolanam, & S.Mariæ de Carmelo febri pestifera infecti diem clauserunt extremum.

Quem ob timorem, vt rigorosè omnia seruarentur ab Excellentiss. Duce Aluæ nunc Prorege nostro dignissimo creatus fuit Commissarius Generalis D. Franciscus de Campo Reg. Cons. ad Prouincias Calabriæ pro peste propulsanda, & in toto Regno, ideo quęto, dum Regnum Siciliæ spaciosum est, sed spaciosius est Regnum nostrum,
6 vt magnas, & longinquas cõtinet Prouincias, permultique sunt feudatarij, qui possint feuda tam in Regno Sici-
7 lię, quam in Regno nostro, an si casus euenerit petendæ inuestituræ, & Vassallus timore pestis nõ accedit ad Regiam Cameram, nec procuratorem mictit ad inuestituram petendam, & quia impeditus etiam fuisset accedere, an hoc casu elapso anno sit excusatus à pœna duplicati releuij.

Pestis autem, à qua Deus Opt. Max. licet ob scelera nostra digni simus, nos liberet maximè ob intercessionem
8 S. Ianuarij Patroni, & Protectoris nostri, & aliorum Sanctorum Compatronorum, veterum, & modernorum, prout sunt nouiter recepti in Patronos huius Ciuitatis B. Andreas Auellinus Clericus Regularis, B. Iacobus de Marchia Anchonitana, quorum corpora hic Neap. quiescunt, S.Frãciscus de Paula, & S. Patricia, qui omnes fuerunt nemine discrepãte recepti in Patronos de Mense Nouembris in anno
9 1625. Pestis autem, vt dixi, iustam præbet causam vassallo, vt se excusari possit, si non accesserit, vel miserit ad petendam inuestituram, eiusq; timorẽ iustum esse impedimentum, quin inuestitura non petatur, adeout elapso anno, vassallus in hoc casu pœna amissionis feudi, & per consequens duplicati releuij solutione non esset mulctandũ, tradiderunt ex nostratibus *Capyc. in inuestit. cap. feudorum inuestitura, vers. quãdo Dominus esset in loco pestifero, Freccia d. author. 3. num. 2. in fine lib. 2. de author. Baron.* Ex Citramontanis tam feudistis, quam Ciuilistis hanc docuere sententiam, *Præposit. in cap. 1. nu. 12. col. 1. in princip. Laurentius Syluan. de recognit. feud. q. 62. Bartol. & Alex. in l. de ætate, ff. ad S. C. Trebell. Ias. in l. 2. §. fin. num. 12. ff. si quis cautionib. Felin. in cap. accedens num. 11. de præscription. cæteriq; passim, Ripa de peste priuilegio 7. Martin. Laud. in d. cap. 1. num. 6. quo temp. miles.*

Ex Vltramontanis hãc docuere sententiam *Iacob. de S. Georg. in verbo qui quidem inuestiti præstiterunt num. 51. Vldaric. Zas. de feud. par. 7. num. 5. Franc. Sonsbech de feud. par. 11. nu. 20. Herman. Vult. de feud. cap. 7. num. 83. Ludolph. Schrader. de feud. par. 6. cap. 2. num. 38. & 42. probat Henrich. à Rosental. de feud. c. 6. concl. 66. n. 6.* hi omnes admictunt simpliciter quando locus petendæ inuestituræ, pestis esset infectus, vassallũ excusari, & vltra istos *Gothofred. Ant. disput. feudal. 8. thesi 6. sub tit. de renouatione inuestituræ, vbi adducit tex. in l. 2. §. si quis ff. si quis caution. & tex. in c. negotiatorẽ distinct. 88. l. Celsus, §. 1. ff. de arbitris.*

Ego

Ego verò idem puto dicendum ex
10 idemptitate rationis, vt si locus, vbi vassallus degit, esset peste infectus, & locus, vbi inuestitura petenda est, non esset infectus, eò quod vassallus ipse non posset accedere de loco infecto, ad locum non infectum, tamquam suspectus de peste, imò si accederet repelle-
11 retur, nec procuratorē mictere posset, ex ead. ratione, nec mictere instrumētum procurationis, cum tempore pestis, literæ. ex loco suspecto missę, non intromictuntur, imò comburuntur, & hoc puto quando vassallus de persona petere debet, vel quando de speciali mandato, prout in inuestitura constare debet, & sic dum impedimentum æquè impediat vassallum de persona accedere, quam procuratorem mictere, sequitur quòd vassallus excusandus est, *ità Bald. in cap. 1. §. sententia quoq; de pace Constant. Schrader. d. loco n.47.*

Sed quod dixi de mandato procu-
12 rationis, tunc puto verum, quando chartæ non intromictuntur, sed quando intromicterentur, & vassallus in loco suspecto haberet idoneam personam, tunc posset mictere speciale mādatum, & cessaret ratio prohibitionis, & impedimenti, & petere posset.

Declara tamen *Io. Scheneiduu. p. 5.*
13 *n.49. de feud.* supradictorum sententiā, procedere, si pestis, vel aeris corruptio esset vehemens, quòd si non esset vehemens, ipse non admicteret, ex sententia *Abbatis*, quam *Scheneid.* sententiam ego non admicto, quia sufficit vt sit pestis, eiusq; suspictio, adeout commercium sit impeditum, & custodes appositi, adeòut non omnes intromictantur, & maximè suspecti venientes de loco suspecto, vel si locus vbi degit
14 Dominus, eiusq; Tribunal esset indictus uti peste infectus; tunc enim militat ratio, quin vassallus non valeat accedere, ergo & dispositum debet militare, dum eadem impedimenti ratio militat, super qua dispositio fundata est.

15 Putat autem *Corbul. de iure emphit. c. 5. n. 16.* nec esse necessariam protestationem de tali impedimento, dummodò pestis non fuerit parua. Quod dictum nec etiam admictendum est, cum siuè sit parua, siuè magna pestis, sufficit quod militet impedimentum accedendi de loco ad locum.

16 *Ludolph.* tamen *Schrader. d. loco n.38. vers. bis tamen casibus*, dicit, quod vassallus consultò faceret, si ratione loci de peste infecti non posset accedere ad Dominum pro inuestitura, nec procuratorem mictere, vt ipse in loco tuto offerat, probans hoc suum dictum ex authoritate *Vldaric. Zas. de feud. par. 7. n. 5. Martin. Laudens. in d. cap. 1. n. 29. quo temp. miles, quem sequitur Rosental. d. loco nu. 7. Vult. d. c. 7. n. 103.*

17 Sed hoc dictum potiùs de consilio, quam de præcepto esse existimo, cum semper eadem ratio impedimenti militet in loco necessario ad accedendū, quam in loco oblato per vassallum.

Putarem tamen, & ita Domino cōsulerem, vt si locus, vbi ipse degit, esset
18 tantum suspectus, vel pesti infectus, quod Dominus assignaret locum tutū, & non suspectum, nec infectum ad petendam inuestituram, hoc enim casu vassallus non excusaretur, quin, elapso anno, non teneatur adsolutionem duplicati releuij, quia dum cessat impedimenti ratio, merito & cessare debet dispositio excusās, alioquin si Dominus nō assignaret locum tutum, vbi pestis non grassatur, vtique vassallus nec excusaretur, ità tradit, & cum ratione *Rosental. d. loco nu. 8.*

Sed hoc dictum adhuc patitur hanc
19 declarationem, quod si locus, vbi vassallus degit, esset peste infectus, vel suspectus, tunc siuè Dominus esset in loco tuto, & non infecto, siuè assignaret locum tutū, & nō infectum, vtroq; casu militat impedimentum, quia ad neutrum ex istis locis uassallo ueniēti ex loco suspecto, uel infecto pateret aditus, ergò dum uassallus ex sui par-

te

te prohiberetur accedere, debet uigere dispositio, ut excusetur à petitione inuestituræ.

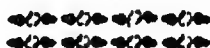
Et sic vndique considerato pestis
20 impedimento, siuè ex parte loci, ubi Dominus degit, siuè ex parte loci, ubi uassallus degit, semper militat eadem ratio impeditiua, ut non accedat, meritò uassallus excusatur. Vnde quia pestis impedimentum est notorium, quod utinam non esset, dum omnibus
21 patet, tunc dico quod protestatio non est necessaria, imò semper & indistinctè excusat à quocũq; capite oriatur, *ità Præposit. in d. c. 1. n. 7. quo temp. miles, Bald. in cap. ex transmissa de præscription. Scrader. d. loco num. 45. vers. item secus, & num. 44.*

Notoriũ est q etiã si uassallus omnẽ
22 diligentiam adhibuisset, adhuc non posset pestem remouere, quo casu uassallus debet excusari, *cap. cum dilectus, vers. dicitur, extra de purgat. Canonic. cap. quæsitum in fine, extra de cohabit. cleric. & mulier. Gothofred. Ant. d. loco sub lit. D. Schrader. d. loco nu. 42. & seq. Andr. Gaill.*
23 *d. loco num. 4.* cum alias impedimento non existente notorio, protestatione sit opus, etiam si fuerit pestis, belli, vel inundationis, vel similis, *Alex. consf. 164. lib. 2. & consf. 114. n. 4. & 5. lib. 5. Signorol. de Homod. consf. 24. Schrader. d. loco n. 43.*
24 Declara tamen omnia supradicta, quòd si vassallus ità se arctauerit, vt etiam cessante peste, adhuc inuestituram non peteret, quia non excusatur, *ita ex l. 2. §. si quis tamen supra allegata, docuerunt Syluan. de recognit. feud. q. 62. Io. Schneid. de feud. par. 5. n. 49. Borcholten de feud. cap. 8. nu. 31. Ludolph. Scrader. d. loco nu. 3. Rosental. d. c. 6. concl. 56. n. 6. Gothofred. Ant. disput. feudal. thesi 6. sub lit. A. tit. de renouat. inuestit.*

Et ex his sit impositus finis huic Tractatui, ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, B. Mariæ Virginis, & S. Andreæ Apostoli mei Aduocati, quæ omnia, quæ dixi, subijcio castigationi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Regiæ authoritatis, ac rectitudinis iudicij tui, benignè Lector, vt tamquam apis ex flore, capias ex illo, quę prò te faciunt, quæ autem non faciunt, nec vituperes, quia Domine non sum plus, nec omnia possumus omnes, sat mihi erit balbutijsse (pròut balbutire fateor) in hac tam graui materia in prima mea adolescentia, sed si hæc grato excipias animo, ac vti soles, & humanitas tua exposcit, comendabis, me ad maiora impelles, quæ ad manus habeo, & expecta propediem.

F I N I S.

INDEX EORVM QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

Cadu-

C

cef-

Ec-

E

F

p.3.

In

R

Non

O

Opi-

da

debet

T

Rele-

Rele-

Rele-

uerti

esse defenditur in puncto Iuris, ibid. num. 2. fol. 95. & concordatur Regni obseruatio, ibid. nu. 3. & q. 11. nu. 5. fol. 106. Adhoc vt praestetur, sufficit vt percipiatur ex Feudo tot fructus quot sufficiunt prò seruitio, p. 2. q. 6. nu. 31. fol. 94. Determinatum, & taxatum augetur aucto Feudo in magna parte, p. 2. q. 7. nu. 1. & 5. fol. 95. Non augetur ob augmentū paruum, siuè in parua parte, ibid. nu. 6. fol. 95. Expressum in augmēto debetur, ibid. nu. 18. fol. 97. Augetur aucto Feudo ex cursu temporis, p. 2. q. 8. nu. 4. fol. 98. Augetur nulla habita ratione parui, vel magni augmenti, quando augmentum processerit ex cursu temporis, et Dei prouidentia, nō autem hominis, ibid. nu. 8. fol. 98. Non augetur cōcesso Feudo deuoluto, & aucto per vassallum, quia iuxtà taxam antiquam dicitur concessum, si Iure antiqui fuerit concessum, si verò iure Feudi noui, tunc augetur, quia secundum taxam nouam dicitur concessum, p. 2. q. 9. nu. 5. fol. 100. Augetur, si concessio facta fuit cum incremento, p. 2. q. 10. nu. 2. fol. 104. Sed cōtrarium firmatur, ibid. n. 3. 4. & 5. f. 104. Etiam si ab initio fuerit taxatum, ibid. n. 4. & 8. Augetur proportionabiliter ad augmentum, ibid. nu. 7. fol. 104. Diminuitur diminuto Feudo, sed prò rata diminutionis Feudi, p. 2. q. 11. nu. 3. fol. 106. & nu. 8. fol. 107. Non praestatur prò illa parte Feudi, quam non possidet vassallus, ibid. nu. 4. fol. 106. Diminuitur ex ordinatione Regis, ibid. nu. 7. fol. 107. Diminui debet diminuto Feudo, defenditur contra Iacob. Ayelli sententiam, ibidem num. 8. fol. 107. & concordantur discordantes sententiae, ibid. nu. 9. Non diminuitur quando detrimētum esset paruum, ibid. num. 10. fol. 107. & nu. 26. fol. 109. Sed diminuitur prò rata diminutionis, quādo detrimentum esset magnum, p. 2. q. 11. nu. 11. fol. 107. & nu. 25. fol. 109. & 15. ibid. Non debetur quando Feudum esset peremptū in totum, & tunc est necessaria ordinatio Regis, ibid. nu. 13. fol. 107. & n. 24. & 28. fol. 109. Paruū, vel releuium paruum non diminuitur propter paruam diminutionē, p. 2. q. 11. nu. 16. fol. 108. & nu. 17. & q. 12. nu. 2. fol. 110. Diminuitur prò rata diminutionis factae à Domino, siuè paruę, siuè magnae, ibid. nu. 19. fol. 108. Non diminuitur, quando Feudum esset diminutū facto vassalli, ibid. nu. 20. & 22. fol. 108. Diminuitur diminuto Feudo voluntate Dei, vel cursu temporis, ibid. num. 29. fol. 109. Debitum Domino ante omnia deducendum est, nec detrimentū sentire debet, p. 2. q. 15. n. 38. fol. 123. Receptum, arguit releuium esse solutum, p. 3. q. 7. num. 7. & 12. fol. 144. Debet praestari integrum nō autem prò parte, p. 3. q. 11. nu. 8. fol. 161. Receptum in parte, efficit vt vassallus non possit toto Feudo priuari, p. 3. q. 11. nu. 39. fol. 165. & num. 59. fol. 167. Oblatum post solutam partem releuij, & acceptatum efficit, vt poena remittatur, ibid. nu. 45. fol. 165. Est praestandum Domino infami, ex sententia nonnullorum, p. 4. q. 35. nu. 8. fol. 319. Non integrum, & nullum differunt, p. 3. q. 11. nu. 49. fol. 166. vide in verbo Seruire. Receptum post poenā cōmissam ex errore, vel ignorantia Domini ignorantis poenam esse commissam, non inducit remissionem poenae, p. 5. q. 7. nu. 1. fol. 346. & decisio refertur in adoha, vide supra in verbo adoha, ibid. nu. 2. Receptum à Domino dubitante, an si, vel nè poena fuerit commissa, nō inducit remissionem poenae, ibid. nu. 5. fol. 347. Receptum post poenam commissam facit praesumi poenam remissā, ibid. n. 7. Receptum post poenam commissam praesumitur ex ignorantia esse receptū, & ex errore, ibid. n. 8. fol. 347. vide in verbo Dominus, Protestatio seruitij, & in verbo Receptio, Inuestitura. Receptum si praeiudicat Domino, non praeiudicat tertio, p. 5. q. 9. nu. 14. fol. 354.

Seruitij *reseruatio non facit, praesumi rem concessam esse feudalem, nisi expressè fuerit dictum in Feudū, p. 4. q. 6. in allegat. in causa nu. 23. fol. 218. Praestatio non arguit esse feudalem rem, ex qua percipitur, ibid. n. 45. & decisio refertur num. 46. fol. 222. Vel pensionis Receptio facta per generalē Thesaurarium, vel alium regium ministrum praeiudicat Domino in duplicato releuio, p. 5. q. 8. n. 20. f. 251. Partis Receptio, adhuc inducit remissionem poenae, ibid. nu. 22. Si*

X praeiu-

betpe-

FINIS.

Errata	Corrige
fol.243.n.31.col.2.lin.34. Hæc tandem	Nec tandem
fol.246.col.1.nu.14.lin.16. vsufructuarius	deleas
fol.272.col.2.lin.27. tunc	non
fol.280.col.2. in fine tot	an &
ibidem dum dicit valeat refutatario.	adde referuato vsufructu
fol.300.col.2.nu.1.lin.34. 468.	648
fol.408. Quæstio 34.	Quæstio 33.
fol.239.in arguméto lin.25 quod	deleas
fol.362.col.2.nu.33.lin.penultima permissum	promissum
fol.371.col.1.lin.1. tanta	tantam
fol.36. in summarijs nu.24. In Regno nostro deducuntur onera	In Regno nostro non deducuntur onera
fol.312. lin.10. nu.23. medium ius	mediam inter
fol.122 lin.4.nu.28. lationes	rationem
ibid.lin.5. valere	valore
fol.125. nu.5.lin.29.col.1. ibi releuiorum	addas quicquid dixi supra q.15.nu.15.
fol.140.col.2. in argumento lin.8. tcū	tunc
fol.284.col.1.nu.8. ibi successio	successor
fol.234.col.2.in sum.nu.20. lin.21. ibi hæredes mariti	hæredes vxoris

Reliqua per te corrigas humanissimè Lector, quia non omnia possumus omnes, sunt potius Compositoris, quam Authoris.